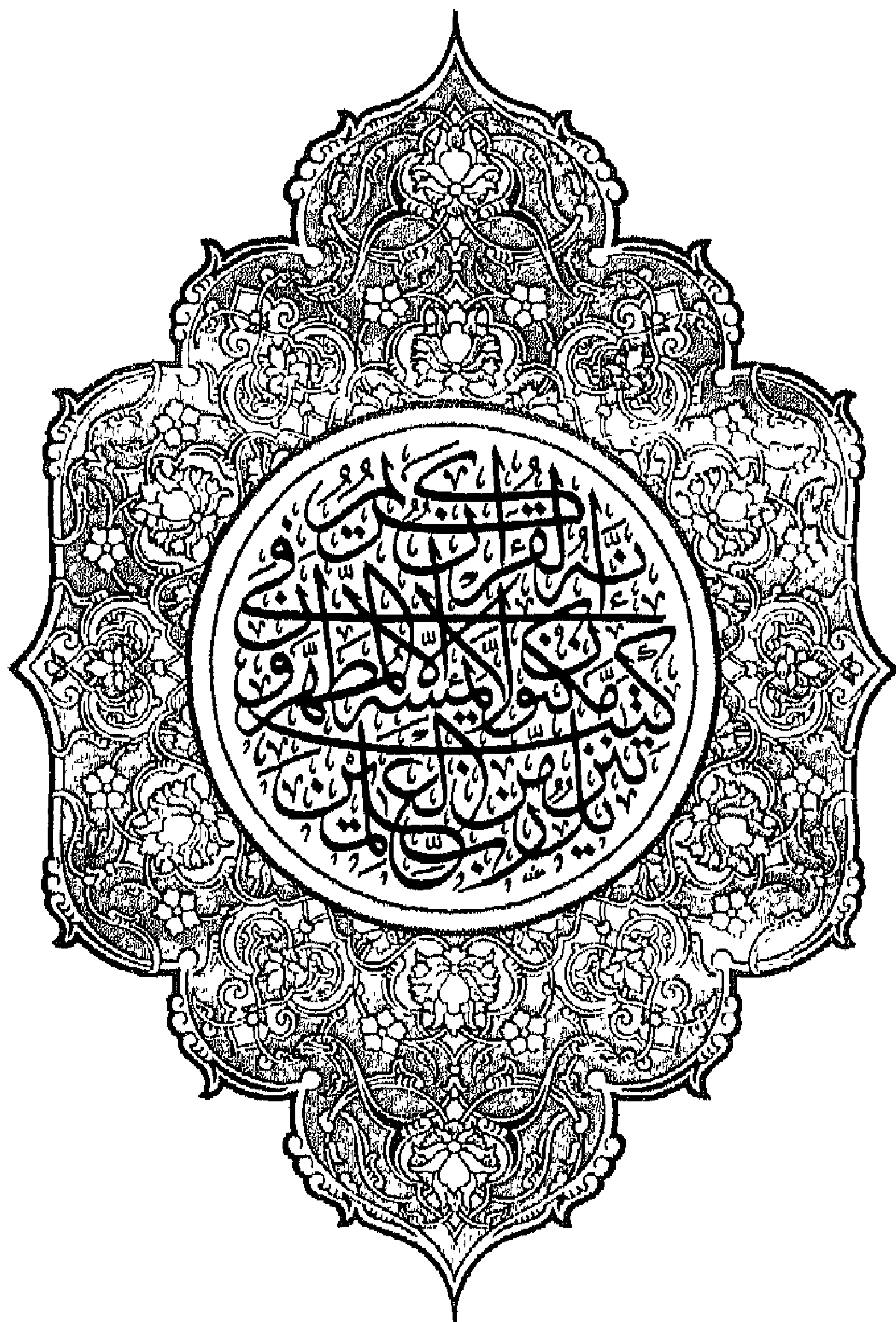
القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى
اللغة الفارسية

اهداءات ١٩٩٩
مجمع الملك فهد لطباعة المصحف
الشريف بالمدينة المنورة

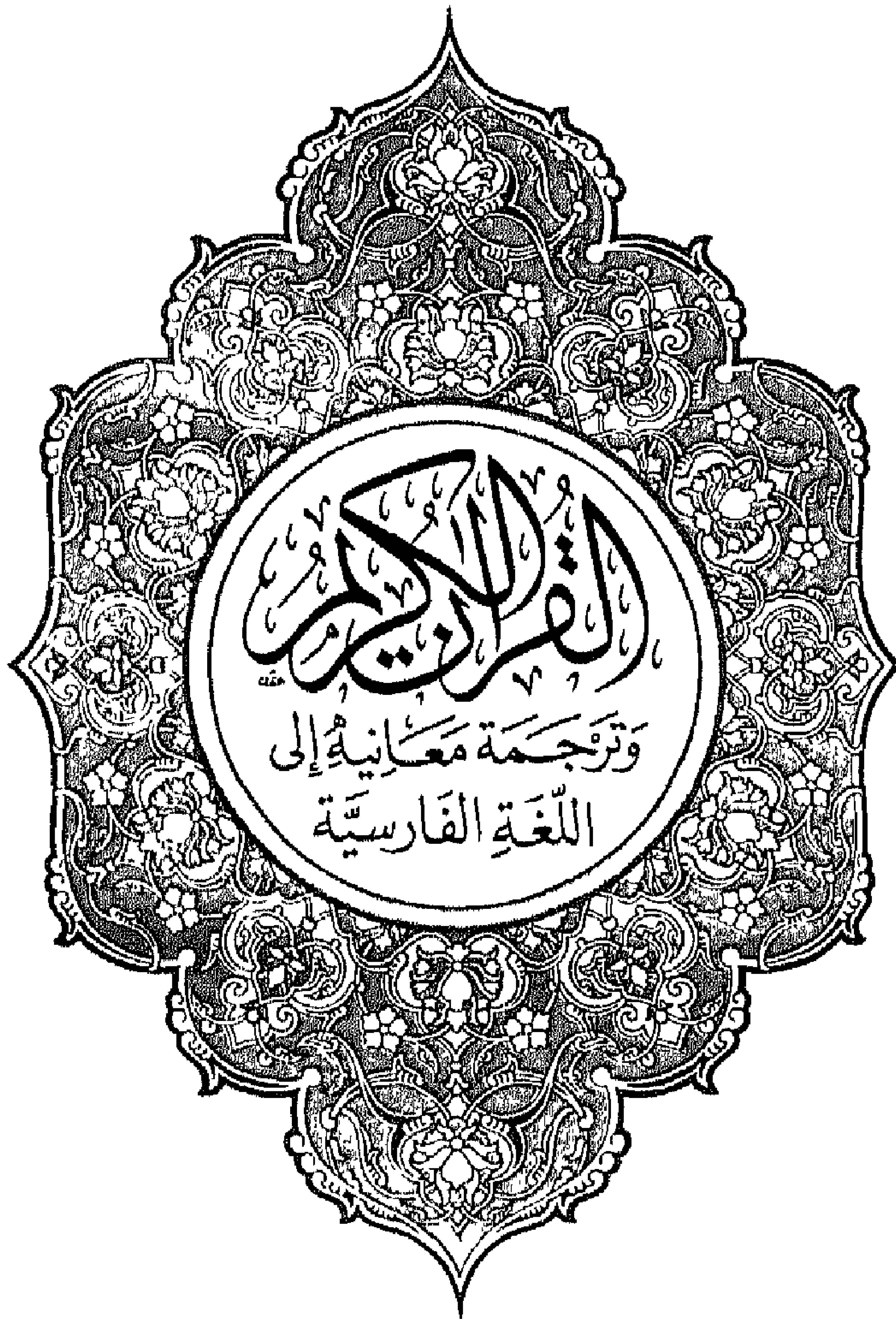
إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

تشرف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه
خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه

هدية من خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

این قرآن کریم و ترجمة معانی آن هدیة خادم حرمین شریفین
ملك فهد بن عبدالعزیز آل سعود است

چاپخانهٔ قرآن کریم مجمّع ملک فهد

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الدكتور : عبدالله بن عبدالمحسن التركي
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم :
﴿ ... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ ﴾ .
والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد ، القائل :
((خيركم من تعلم القرآن وعلّمه)) .
أما بعد :

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك فهد بن عبدالعزيز آل سعود ، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم .

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم، إلى جميع لغات العالم المهمة، تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ، المأمور به في قوله ﷺ : ((بلّغوا عنّي ولو آية)) .

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الفارسية، يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة الفارسية، التي قام بها الشيخ الشاه ولي الله الدهلوي. وراجعها من قبل المجمع فضيلة الشيخين د./ عبدالغفور عبدالحق البلوشي، ومحمد علي داري .

ونحمد الله سبحانه وتعالى، أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به المسلمين .

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم، مهما بلغت دقتها، فإنها ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يحويها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية، بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة، للاستفادة من هذه الملاحظات في الطبعات القادمة إن شاء الله .

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل .

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش گفتار ،

نوشته عالیمقام دکتر عبدالله بن عبدالمحسن الترکی .

وزیر امور اسلامی و اوقاف و دعوت و ارشاد

سرپرست عمومی مجمع (چاپ و ترجمه قرآن کریم) .

حمد و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است که در کتاب خود فرموده است ، ﴿ ... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ ﴾ به تحقیق که آمد شمارا از طرف خداوند نوری و کتاب روشن بیان و درود و سلام بر أشرف انبیاء پیامبر مان محمد (ﷺ) که فرمودند : " خیرکم من تعلم القرآن و علمه " بهترین شماکسی است که قرآن را بیآموزد و به دیگران آموزش دهد ، أما بعد :

برای تحقق رهنمود های خادم حرمین شریفین شاه فهد بن عبدالعزیز آل سعود ـ حفظه الله . دراهتمام راجع بقرآن کریم و چاپ و نشرآن و تقسیمش بین مسلمانان دراقصی نقاط جهان و همچنین ترجمه و تفسیر معانی آن به زبانهای مختلف جهان ، .

وبنابر اعتقاد وزارت أمور اسلامی و اوقاف و دعوت و ارشاد مملکت عربستان سعودی دراهمیت ترجمه معانی قرآن کریم به تمامی زبانهای مهم جهان و تسهیل فهم آن برای مسلمان غیر عرب زبان و تحقق مصداق رهنمود پیامبرگرامی اسلام ـ ﷺ ـ که فرمودند (بلغوا عنی ولو آیة) ابلاغ کنید از من حتی یك آیه .

و برای خدمت برادران فارسی زبانمان باعث مسرّت است که این ترجمه فارسی را تقدیم خوانندگان فارسی زبان کنیم که بوسیلهٔ شیخ شاه ولی الله دهلوی ترجمه ، وباز بینی و بررسی مجدد از جهت مجمع توسط د/ عبدالغفور عبدالحق بلوچ و شیخ محمد علی داری شده است .

شکر و سپاس خدارا داریم که توفیق این کار بزرگ را عطا فرمود ، وامیدواریم که خالص برای رضای خداباشد و باعث منفعت مسلمانان قرارگیرد .

والبته ماخوب درک می کنیم که ترجمه معانی قرآن کریم هر چند که دقیق باشد فراگیرندهٔ مفهوم اصلی معانی وسیع نصوص پراعجاز قرآن نخواهد بود ، وأما معانی ایکه ترجمه دربر دارد خلاصه ای از رسائی علم مترجم درفهم قرآن کریم است .

و دربرگیرندهٔ نقص و اشتباهاتی خواهد بود که عموم بشر ازآن مصون نیست .

پس بنابراین ازتمامی خوانندگان محترم این ترجمه خواهشمندیم درصورت مشاهدهٔ هرگونه اشتباهاتی ازقبیل کمی و بیشی وغیره لطفا آنرا به مجمع ملك فهد برای چاپ قرآن کریم در مدینه منوره ارسال نموده تاکه درچاپهای آینده از ملاحظات شما استفاده گردد إن شاء الله تعالی .

والله الموفق والهادی إلی سواء السبیل ،

خدااست توفیق دهنده و اوست راهنمابه راه راست ،

سوره فاتحه مکی وآن هفت آیات ست

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ①

ستائش برای خدای است پروردگار عالمها ☆ [1](١)

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ②

بخشاینده مهربان (٢) .

مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ③

خداوند روزِجزا (٣) .

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ④

(تنها) ترا می پرستیم و(تنها)ازتو مدد می‌طلبیم (٤) .

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ⑤

بنما مارا راه راست (٥) .

صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑥

راه آنانکه اکرام کرده ای برایشان (٦) .

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ⑦

نه راه آنانکه خشم‌گرفته شد برآنها و نه راه گمراهان[2] (٧) .

(☆) توضیح : ستائش خداوندی راسزاست که پروردگار جهانیان است .

(١) مترجم‌گوید یعنی عالم انس و عالم جن و عالم ملائکه و علیٰ هذالقیاس فتح الرحمٰن .

(٢) مترجم‌گوید مراداز آنانکه اکرام کرده شد برآنها چهار فرقه اند نبیین و صدیقین و شهدا و صالحین ومراد ازآنانکه خشم‌گرفته شد برآنها یهود اندوازگمراهان نصاری، آمین قبول کن دعای مارا فتح الرحمٰن .

سوره بقره مدنی است و آن دوصد و هشتادو شش آیات وچهل رکوع ست

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمّٓ ۝١

الٓمّ (١) .

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيْهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝٢

ایـن کتـاب هیـچ شبهـه نیسـت درآن رهنماست پرهیز گاران را (٢) .

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝٣

آنانکه ایمان می آرند به نادیده و برپامی دارند نمازرا وازآنچه ایشان را روزی داده ایم خرج می کنند (٣) .

وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ۝٤

وآنانکه ایمان می آرند بآنچه فرودآورده شده بسوی تو وآنچه فرود آورده شده پیش ازتو و بآخرت ایشان یقین دارند (٤) .

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٥

ایشانند برهدایت ازجانب پروردگار خویش و ایشانند رستگاران (٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝٦

هرآئینه آنانکه کافرشدند برابراست برایشان که بترسانی ایشان را یا نه ترسانی ایشان را ایمان نیارند (٦) .

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ ۗ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۫ وَّلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝٧

مهرنهاد خدا بر دلهای ایشان وبرشنوائی ایشان ـ وبرچشمهای ایشان پرده ایست و ایشان راست عذاب بزرگ (٧) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝٨

وازمردمان کسی هست که می‌گوید ایمان آوردیم بخدا و بروز بازپسین ونیستند ایشان مومنان (٨) .

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ وَمَا يَخْدَعُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝٩

فریب می دهند خدا را و مومنان را و بحقیقت نمی فریبند مگر خودرا و نمی فهمند (٩) .

فِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ۢ بِمَا كَانُوْا یَكْذِبُوْنَ ⑩

در دلهای ایشان بیماری ست پس افزون داد بایشان خدا بیماری وایشان راست عـذاب درد دهنـده بسبب آنکـه دروغ می گفتند (١٠) .

وَاِذَا قِیْلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِی الْاَرْضِ ۙ قَالُوْۤا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ⑪

وچون گفته شود ایشان را تباه کاری مکنید درزمین، گویند جزاین نیست که مااصلاح کاریم (١١) .

اَلَاۤ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَّا یَشْعُرُوْنَ ⑫

آگاه شو به تحقیق ایشانند تباه کاران ولیکن آگاه نمی شوند (١٢) .

وَاِذَا قِیْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَاۤ اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْۤا اَنُؤْمِنُ كَمَاۤ اٰمَنَ السُّفَهَآءُ ؕ اَلَاۤ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَآءُ وَلٰكِنْ لَّا یَعْلَمُوْنَ ⑬

وچون گفته شود ایشان را که ایمان آرید چنانکه ایمان آوردند مردمان، گویند آیا ایمـان آریـم چنـانچـه ایمـان آوردنـد بیخردان؟ آگاه شوبتحقیق ایشانند بی خردان ولیکن نمی دانند(١٣) .

وَاِذَا لَقُوا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْۤا اٰمَنَّا ۖۚ وَاِذَا خَلَوْا اِلٰی شَیٰطِیْنِهِمْ ۙ قَالُوْۤا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُوْنَ ⑭

ووقتیکه ملاقات می کنند بااهلِ ایمان گویند ایمان آورده ایم و چون تنها شوند بـاشیـاطین خـود[1] گـوینـد هـر آئینـه ماباشمائیم جزایـن نیسـت که ماتمسخر می کنیم(١٤) .

اَللّٰهُ یَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَیَمُدُّهُمْ فِیْ طُغْیَانِهِمْ یَعْمَهُوْنَ ⑮

خدا تمسخرمی کند به ایشان و مهلت میدهد ایشان را در گمراهی خویش سرگشته شده(١٥) .

اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰی ۪ فَمَا رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِیْنَ ⑯

ایشان آنکسانند که خریدند گمراهی را عوضِ هدایت پس سود نیافت تجارت ایشان و راه یاب نشدند (١٦) .

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِی اسْتَوْقَدَ نَارًا ۚ فَلَمَّاۤ اَضَآءَتْ مَا حَوْلَهٗ

داستانِ ایشان مانند داستانِ کسی ست که

(١) یعنی رئیسانِ خود .

ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

افروخت آتش را پس چون روشن کرد آتش دوربر اورا دورساخت خدا نوراین گروه را و بگذاشت ایشان را درتاریکی ها هیچ نه بینند(۱۷) .

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

كرانند گنگانند کورانند پس ایشان بازنمی گردند[۱] (۱۸) .

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

یا داستان ایشان مانند باران تنداست آمده از آسمان که باشد دروی تاریکی ها ورعد و برق درمی آرند انگشتانِ خودرا در گوشهای خود بسبب آواز های پُرهول از ترس مرگ، وخدااحاطه کننده است کافرانَ را (۱۹) .

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

نزدیك ست که برق بُرباید چشمهای ایشان را، هرگاه روشنی دهد برق ایشان را راه روند درآن روشنی و چون تاریکی دهد برایشان بایستند واگر خدامی خواست هر آئینه می‌برد شنوائی ایشان را ودیده های ایشان را هر آئینه خدا برهمه چیز توانااست[۲] (۲۰) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

ای مردمان بپرستید پروردگار خویش را آنکه آفریدشمارا وکسانی را که پیش

---

(۱) مترجم گوید که حاصل مثل آنست که اعمال منافقان همه نابود شود چنانکه روشنی آن جماعت دورشد .

(۲) مترجم گوید که حاصل مثل آن ست که منافقان درظلمات نفسانی افتاده اند وچون مواعظه بلیغه شنوند فی الجمله ایشان را تنبیهی می شودوآن فائده نکند مانند مسافران که درشبِ تاریك و ابرحیران باشند ودربرق دوسه قدم بروند وبازایستند والله اعلم .

ازشمابوده اند تادرپناه شوید[1] (٢١) .

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

آنکه ساخت برای شما زمین را بساطی و آسمان را سقفی و فرود آورد ازآسمان آب پس بیرون آورد بسبب وی ازانواع میوه ها روزی برای شما پس مقرر مکنید همتایان برای خدا درحالیکه شمامیدانید . (٢٢)

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

واگر هستید درشبهه ازآنچه فرود آوردیم بربندهٔ خود (یعنی ازقرآن) پس بیاریدیك سوره مانندآن وبخوانید مددگاران خودرا بغیراز خدا اگر هستید راست گو (٢٣) .

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

پس اگرنکردید والبته نتوانید کردن پس حذرکنید ازآن آتشی که آتش انگیز وی[2] مردمان وسنگهاباشند آماده کرده شده است برای کافران (٢٤) .

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

وبشارت ده آنکسان را که ایمان آورده اند وکردند کارهای شائسته بآنکه ایشان راست بوستانها میرود زیرِآن جویهاهرگاه داده شوند ازآنجاروزی ازقسم میوه، گویند این هما نست که داده شده بودیم پیش ازین وآورده شود بایشان آنروزی مانند یکدیگر[3] وایشان راست درآنجازنان پاك کرده شده وایشان درآنجاجاویدند (٢٥) .

---

(١) تاپرهیزگارشوید .

(٢) یعنی هیزمهای وی .

(٣) یعنی غبارفقد ان مرغوب هیچ ساعت بخاطرایشان نه نشیند والله اعلم .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۘ يُضِلُّ
بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

هر آئینه خدا شرم نمیکندازآنکه بزند مثال پشه وبالاترازآن ، اماآنانکه ایمان آورده اند میدانند که این مثال راست است از پروردگار ایشان واماآنانکه کافرند می گویند چه چیزخواسته است خدا باین مثال خدا گمراه میکند بسبب وی بسیاری را و هدایت میکند بسبب وی بسیاری را و گمراه نمی کند به آن مگربدکاران را (٢٦).

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ
مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾

(آن فاسقان)[1] که می شکنند پیمان خدارا بعد بستن آن ومی بُرند آنچه خدافرموده است بپیوستن آن وفساد می‌کنند در زمین ایشانند زیان کاران (٢٧).

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ۖ ثُمَّ
يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

چگونه کافرشوید بخدا وحال آنکه بودید بی جان پس زنده گردانیدشمارا، بعدازآن بمیراندشمارا باززنده گرداندشمارا بازبسوی وی باز گردانیده شوید (٢٨) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

وی آنست که بیافریدبرای شما هر چه در زمین ست همه را بازمتوجه شد به سوی آسمان پس ساخت آن راهفت آسمان واو به همه چیز داناست (٢٩) .

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۖ قَالُوا
أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ

ویادکن چون گفت پروردگارتوبه فرشتگان که من آفریننده ام درزمین جانشینی را گفتندآیا می آفرینی درزمین

---

(١) کافران چون ذکر پشّه وعنکبوت در قرآن شنیدند طعن کردند و گفتند که خدای تعالی بذکراین چیزهای خسیس چه اراده کرده است این آیت نازل شد والله اعلم .

بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

کسی را که فساد کند دروی وخونریزی کند وما تسبیح می گوئیم بحمدتووبه پاکی اقرارمی کنیم برای تو- فرمود هر آئینه من میدانم آنچه شما نمی دانید . (۳۰)

وَعَلَّمَ ءَادَمَ الْأَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣١﴾

وبیاموخت خدا آدم را نامهای همه مخلوقات باز عرضه کرد آن چیزهارا برفرشتگان پس گفت خبردهید مرا بنام های این چیزها اگرشماراست گوهستید . (۳۱)

قَالُوا۟ سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

گفتند به پاکی یاد می کنیم ترا هیچ دانش نیست مارا مگر آنچه توآموختی بما هر آئینه توئی دانای باحکمت (۳۲) .

قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾

فرمود ای آدم خبرده فرشتگان را بنام های این ها، پس چون خبرداد ایشان را به نام های این ها فرمود آیانه گفته بودم شمارا که هر آئینه من میدانم پنهان آسمان ها وزمین را ومیدانم آنچه آشکارا می کنید و آنچه پوشیده می داشتید (۳۳) .

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا۟ لِـَٔادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَٰفِرِينَ ﴿٣٤﴾

وچون گفتیم به فرشتگان سجده کنید آدم را، پس سجده کردند مگرابلیس قبول نکرد وسرکشی نمود وگشت ازکافران . (۳٤)

وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّٰلِمِينَ ﴿٣٥﴾

وگفتیم ای آدم بمان تو و زنِ تو دربهشت وبخورید ازبهشت خوردن بسیار هرجاکه خواهید ونزدیك مشوید باین درخت که خواهیدشد ازستمگاران (۳۵) .

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا

پس بلغزانید هردورا شیطان ازآنجاپس برآورد ایشان را ازآن نعمتهاکه بودنددرآن

اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿۳۶﴾

وفرمودیم فروداَئید بعضِ شمادشمن باشدبعضی راوشماراهست در زمین آرام گاه وبهره مندی تامدتی (۳٦) .

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿۳۷﴾

پس فرا گرفت آدم ازپروردگار خود سخنی چند پس قبول کردخداوندتوبه اورا بمهربانی خود، بیشك اوتوبه قبول کنندهٔ مهربانست[1] (۳۷) .

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۳۸﴾

فرمودیم فروداَئید از آنجاهمه شما پس اگر بیاید به شما ازمن هدایتی پس هرکه پیروی کرد هدایتِ مرا هیچ ترس نیست برآن جماعت ونه ایشان اندوه خورند (۳۸) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۳۹﴾

وکسانیکه کفرورزیدند وتکذیب کردند آیـاتهـای ماراایشان اند باشنـد گانِ دوزخ، ایشان درآنجاجاویدند (۳۹) .

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿۴۰﴾

ای[2] فرزندان یعقوب یادکنید آن نعمت مراکه ارزانی داشتم برشما ووفاکنید به پیمان من تاوفاکنم پیمان شمارا وتنها ازمن بترسید (٤۰) .

وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿۴۱﴾

وایمان آرید بآنچه فرود آورده ام درحالیکه باور کننده آنچه باشماست ومباشید نخستین منکراو ومستانیدعوض آیتهای من بهای اندك را تنهاازمن بترسید (٤۱) .

---

(۱) وآن کلمات این ست رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنفُسَنَا وَ اِن لَّمْ تَغفِرلَنَا وَتَرحَمنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسرِينَ والله اعلم .

(۲) مترَجم گوید خدای تعالی بنی اسرائیل رانعمتهای خود یاد آوری ومعجزه هائی‌که درین قوم ظاهرشده بودذکر فرمود آنگاه شبهات وهفوات ایشان را ردکرد بدلائل واین قصه ممتداست تاقوله تعالی وَاِذابتَلَى اِبراهِيمَ رَبُّهُ .

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وخلط مكنيد راست را باناراست وپنهان مكنيد راست را درحاليكه شماميدانيد، (٤٢) .

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

وبرپاداريد نمازرا وبدهيد زكوٰة را ونماز گذاريد بانماز گذارند گان (٤٣) .

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

آيامى فرمائيد مردمان را به نيكوكارى و فراموش ميكنيد خويشتن را و شما مى‌خوانيد كتاب (يعنى تورات) راآيا نمى فهميد (٤٤) .

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

ومددطلبيد[1] به شكيبائى ونماز. وهرآئينه نماز دشوار ست مگربرفروتنان (٤٥) .

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

آنانكه ميدانند كه ايشان ملاقات خواهند كرد باپروردگار خويش و آنكه ايشان بسوى وى بازخواهند گشت (٤٦) .

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

اى فرزندان يعقوب يادكنيد آن نعمت مرا كه ارزانى داشته ام برشما وآنكه فضل دادم شمارا برهمه عالم ها[2] (٤٧) .

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وحذركنيد ازآن روزكه كفايت نه كند هيچكس ازكس چيزى را و پذيرفته نه شود ازهيچ كس شفاعت و گرفته نشود ازهيچ كسى عوض ونه ايشان يارى داده شوند (٤٨) .

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ

(ياد كنيد نعمت من) آنوقت كه رهانيديم شمارا از آلِ فرعون ميرسانيدند بشما سخت ترين عذاب ذبح ميكردند پسرانِ

---

(١) يعنى درجميع حاجات و مصائب والله اعلم .

(٢) يعنى عالميان آن زمان .

رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

شمارا وزنده میگذاشتند دختران شمارا ودرین کار آزمائشی بزرگ بود از جانب پروردگار شما[1] (٤٩) .

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنٰكُمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ
وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿٥٠﴾

وآنوقت که شگافتیم برای شما دریارا پس خلاص کردیم شمارا و غرق ساختیم کسانِ فرعون را وشما میدیدید (٥٠) .

وَاِذْ وٰعَدْنَا مُوْسٰٓى اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ
مِنْۢ بَعْدِهٖ وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿٥١﴾

وآن[2] وقت که میعاد مقرر کردیم باموسیٰ چهل شب پس گرفتید گوساله[3] راپس ازرفتن موسی وشماستمگار بودید (٥١) .

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٥٢﴾

پس درگزرانیدیم ازشما بعدازین تابُوَدکه شما سپاسگذاری کنید (٥٢) .

وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿٥٣﴾

وآنوقت که دادیم موسیٰ را کتاب و حجت تابُوَدکه شماراه یابید (٥٣) .

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوْبُوْٓا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوْٓا اَنْفُسَكُمْ
ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهٗ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٤﴾

وآن وقت که گفت موسی قوم خودرا ای قوم من هر آئینه شما ستم کردید برخویشتن بفرا گرفتن گوساله پس باز آئید بسوی آفرید گارخود بکشید خویشتن را این بهتر ست شمارا نزد آفرید گارِ شما پس پذیرفت خداوند توبه شمارا بمهربانی خود هر آئینه اوست توبه پذیر

(١) مترجم گوید سبب کشتن پسران آن بودکه کاهنان فرعون راخبرداده بودند که در بنی اسرائیل پسری پیدا شود که باعث برافتادن پادشاهی اوگردد .

(٢) مترجم گویدکه خداموسیٰ علیه السلام راوعده دادکه چهل شب درطور معتکف شودتاتورات عطا فرمائیم درین مدت بنی اسرائیل بفریب سامری گوساله پرستی اختیار کردند خدای تعالی بعد عودِ موسیٰ حکم فرمود که بعض ایشان بعض رابکشند واین توبه ایشان ست .

(٣) یعنی معبود ساختید .

وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٥﴾

ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

مهربان (٥٤) .

و[١] آن وقت که گفتید ای موسیٰ هرگزباورنداریم ترا تاآنکه به بینیم خدارا آشکارا پس گرفت شمارا صاعقه وشما میدیدید (٥٥) .

باز زنده گردانیدیم شمارا پس ازمردنِ شما، تاشماشکرگزاری کنید[٢] (٥٦) .

وسایبان ساختیم برشما ابررا وفرود آوردیم برشما مَنْ و سلوی را، گفتیم بخورید ازپاکیزه های آنچه دادیم شمارا۔ وایشان ستم نه کردند برما ولیکن بر خویش ستم میکردند (٥٧) .

وآن وقت که گفتیم درآئید درین ده[٣] پس بخورید ازآنجا بافزونی هرجاکه خواهید خوردنی گوارا ودرآئید به دروازه سجده کنان وبگوئید سوالِ ماآمرزش ست تا بیامرزیم شمارا گناهان

---

(١) مترجم گوید موسیٰ علیه السلام هفتاد کس راازبنی اسرائیل با خود بُرد تاباوی کلام الهی استماع نمایند ایشان بعد ازشنیدن خواهانِ رویت شدند ودرطلب آن پاازحدِ ادب بیرون نهادند خدای تعالی آن همه رابصاعقه بسوخت وبازبدعای موسیٰ زنده ساخت اشارت باین قصه است این آیت .

(٢) بنی اسرائیل مامورشدند به جهاد عمالقه وایشان درآن باب تغافل کردند پس معاقب شدند بافتادن دربیابان چهل سال و آنجاچون آب و طعام وخیمه ها مفقود شد خدای تعالی به دعای موسیٰ علیه السلام مَنّ وسلویٰ نازل ساخت وازسنگی دوازده چشمه روان کردوابرراسایبان گردانید قدراین نعمتها نشناختندوکفرانِ نعمت کردند اشارت بدین قصه است این آیت .

(٣) یعنی دهی که درزمان حضرت موسیٰ فتح شده بود .

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

شما وزیاده خواهیم دادنکوکاران را (۵۸).

پس بدل کردند کسانیکه ستمگار بودندسخنی بجزآنچه فرموده شدایشان را[1] پس فرودآوردیم برآن ستمگاران عذابی از آسمان بسبب بدکاربودن ایشان (۵۹).

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

وآنوقت که آب خواست موسی برای قوم خود پس گفتیم بزن بعصای خود سنگ را پس روان شدازسنگ دوازده چشمه بدانست هر قوم آب خوردِ خودرا[2] گفتیم بخورید وبنوشید ازروزی خدا و فساد مکنید درزمین تباهی کنان (۶۰).

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

وآن وقت که گفتید ای موسی هرگز شکیبائی نه کنیم بریك طعام پس طلب برای ماازپروردگار خودتابیرون آردبرای ماازآن جنس که میرویاندش زمین ازتره وی وبادرنگ وی وگندم وی وعدس وی وپیازوی ـ گفت موسی آیا بدل می کنید آنچه وی فروترست برآنچه وی بهترست ـ فرودآئید بشهری پس هر آئینه باشدشمارا آنچه خواستید، وزده شد[3] برایشان خواری وبی نوائی وبازگشتند بخشمی ازخدا این بسبب آنست که باورنمی

---

(۱) یعنی بجای حِطته حِنطته گفتند .

(۲) یعنی بنی اسرائیل دوازده قبیله بودند برای هر قبیله یك چشمه معین شد والله اعلم .

(۳) یعنی فرود آورده شد .

داشتند آیت های خدارا ومی کشتند پیغامبران را به ناحق این بسبب گناه کردن ایشان است وآنکه ازحد در می گذشتند (٦١) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٢

هر آئینه آنانکه مسلمان شدند وآنانکه یهود شدند و نصاریٰ و بی دینان هرکه ازایشان ایمان آردبخدا وبروزبازپسین وکردکارِ شائسته پس ایشان راست مزد ایشان نزد پروردگار ایشان ونه ترس بُوَدبرایشان ونه ایشان اندوهگین شوند[1] (٦٢) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا
آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٦٣

وآن وقت که گرفتیم پیمان شمارا وبرداشتیم بالای شما طوررا گفتیم بگیرید آنچه داده ایم شمارا باستواری[2] ویاد کنید آنچه درآنست تابُوَد که درپناه شوید (٦٣) .

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٦٤

باز روگردانیدید بعد ازین پس اگر نمی بود بخشائش خدا برشماومهربانی او هر آئینه می شدیداز زیان کاران (٦٤) .

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ٦٥

وهر آئینه دانسته اید آن کسانرا که ازحد درگذشتند ازشما درشنبه[3] پس گفتیم ایشان را بوزینه شوید خوارشده (٦٥) .

---

(١) حاصل معنی آیت آنکه آدمی دراصل ازهرفرقه که باشد چون ایمان آورد ازاهل نجات بود خصوصیتِ فرقه معتبر نیست .

(٢) یعنی احکام تورات .

(٣) یعنی شکار کردند وشکار کردن در روزشنبه listدردین بنی اسرائیل حرام بود .

فَجَعَلْنٰهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٦﴾

پس ساختيم اين قصه را عبرتى براى آن قوم كه در آن دِه بودند(١) وآن قوم كه پس ازايشان آيند و پندى پرهيزگاران را (٦٦).

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖٓ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً ۚ قَالُوْٓا اَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۚ قَالَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿٦٧﴾

و(٢) آنوقت كه گفت موسى بقوم خود هر آئينه خدا مى فرمايدشمارا به كشتن گاوى گفتند آيامارا مسخره مى گيرى؛ گفت پناه مى‌گيرم بخدا ازآنكه باشم ازنادانان (٦٧).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَّلَا بِكْرٌ ۚ عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ ۚ فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ ﴿٦٨﴾

گفتند سوال كن براى ماازپروردگار خود تابيان كند براى ماچيست آن گاو گفت هر آئينه خدا مى‌فرمايدكه هر آئينه وى گاوى است نه پيرونه جوان ميانه است درميان اين وآن پس عمل كنيد به آنچه فرموده شديد (٦٨).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ ۙ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِيْنَ ﴿٦٩﴾

گفتند سوال كن براى ماازپروردگار خودتابيان كند براى ماچيست رنگ آن گاو، گفت هر آئينه خدا ميفرمايدكه وى گاويست زرد، پُر رنگ آن قدر كه خوش ميكند بينند گان را (٦٩).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۙ اِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا ۗ وَاِنَّآ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُوْنَ ﴿٧٠﴾

گفتند سوال كن براى ما ازپروردگار خودتابيان كند براى ماچگونه است آن گاو هر آئينه گاوان مشتبه شدندبرما وهر آئينه اگر خواسته است خدا راه

(١) يعنى درآن زمانه حاضر بودند.

(٢) مترجم گويدشخصى راازبنى اسرائيل كشته يافتند وكشنده آن معلوم نه بود خداى تعالى حكم فرمودكه گاوى را ذبح كنند وبعض وى رابرآن مقتول بزنند تازنده شود وازقاتلان خود خبر دهد القصه گاوْرابه مبلغ خطيرخريد كردند وبزدند مقتول زنده شدوپسران عم خود رانام بردكه ايشان كشتند پس قاتلان رابقصاص رسانيدند ازآن بازقاتل را ازميراث محروم ساختند والله اعلم.

یافتگانیم (٧٠) .

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

گفت هر آئینه خدا میفرماید که وی گاویست نه محنت کشنده که شخم زند زمین را ونه آب می دهدزراعت را سلامت ست هیچ خال نیست دروی ، گفتند حالا آوردی سخن درست (✮) پس ذبح کردند و نزدیك بودکه این کارنکنند (٧١) .

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

و آنوقت که کشتید شخصی را پس نزاع کردید دروی ـ وخدا بیرون آرنده است چیزی‌را که پنهان میکردید (٧٢) .

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

پس فرمودیم بزنیداین شخص را به پاره ای ازگاو این طور زنده میکند خدا مُردگان را ومی نماید شمارا نشانهای خود تابُوَدکه دریابید (٧٣) .

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

بازسخت شد دلهای شما بعد ازین پس آنها مانند سنگ اند بلکه زیاده تردر سختی ، وهر آئینه از سنگ هاآنست که روان می شود ازوی جویهاـ وهر آئینه از سنگها آنست که می شگافدپس بیرون می‌آیدازوی آب، وهر آئینه ازسنگهاآنست که فرومی افتد از ترس خدا ونیست بیخبر ازآنچه می کنید (٧٤) .

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ

(ای مومنان) آیاامیدی داریدکه (یهود) منقادشوند به دین شما وهر آئینه گروهی ازایشان می شنیدندکلام خدارا (یعنی

(✮) توضیح : وی گاویست که پرورده نگشته تا زمین را شخم کند و نه کشت را آبیاری کند و ازهرعیبی پاك و نباشد دروی رنگ دیگری .

وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

تورات را) پس بدل میکردندش دانسته بعدازآنکه فهمیده بودند اورا (۷۵) .

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

وچون ملاقات کنند بامومنان گویندایمان آوردیم وچون تنهاشوندبعض ازایشان بابعضی[1] گویند آیاخبر مید هیدایشان را بآنچه کشاده است خدا برشما[2] تامناظره کنند باشما بآن دلیل نزد پروردگار شما آیا درنمی یابید (۷٦) .

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

(این جهولان) آیا نمیدانندکه خدا میداند آنچه پنهان می کنند و آنچه آشکارامی نمایند (۷۷) .

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

وبعضی ازایشان ناخوانندگان (یعنی بیسوادانند) کتاب (توراة) راجز آرزوهای باطل نه پندارند ونیستند مگرگمان کننده (۷۸) .

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

پس وای آنکسان را که می نویسندکتاب را بدست های خود بازمی گویند این ازنزدیك خداست تا بگیرند عوض وی بهای اندك را پس وای ایشان را بسبب نوشتن دست های ایشان و وای ایشان را بسبب پیشه گرفتن ایشان (۷۹) .

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

وگفتند نرسدبماآتش دوزخ مگر چندروز شمرده شده بگو آیا گرفتید ازپیش خدا پیمانی تاهرگزخلاف نه کند خدا پیمان خودرا یااینکه می گوئید برخدا آنچه

---

(۱) یعنی بارئیسان خویش .

(۲) یعنی نعمت پیغمبرآخرالزمان .

نمی دانید[1] (۸۰) .

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَّاَحَاطَتْ بِهٖ خَطِيْٓـئَتُهٗ فَاُولٰٓئِكَ
اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۸۱﴾

آری هرکه کرد کاربد وبه احاطه گرفت اورا گناه او پس ایشان اند باشندگان دوزخ ایشان درآنجا جاویدند (۸۱) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۸۲﴾

وکسانیکه ایمان آوردند و کردند کارهای شائسته ایشانند باشندگان بهشت ایشان درآنجا جاویدند (۸۲) .

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ لَا تَعْبُدُوْنَ
اِلَّا اللّٰهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّذِي الْقُرْبٰى
وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَقُوْلُوْا لِلنَّاسِ حُسْنًا
وَّاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۭ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ
اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۸۳﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمانِ بنی اسرائیل که نه پرستید مگرخدارا وبوالدین نکوئی کنید وباهل قرابت و یتیمان وبی نوایان وبگوئید بمردمان سخن نیك وبرپاداريد نمازرا وبدهيدزكوة را پس برگشتید روگردان شده مگر اندکی ازشما (۸۳) .

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُوْنَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُوْنَ
اَنْفُسَكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ﴿۸۴﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمان شمارا که مریزیدخون یکدیگررا وبیرون مکنید قوم خویش را ازخانه های خویش پس قبول کردید وخود شماگواهی میدهید (۸٤) .

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُوْنَ فَرِيْقًا مِّنْكُمْ
مِّنْ دِيَارِهِمْ تَظٰهَرُوْنَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۭ وَاِنْ
يَّاْتُوْكُمْ اُسٰرٰى تُفٰدُوْهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ ۭ
اَفَتُؤْمِنُوْنَ بِبَعْضِ الْكِتٰبِ وَتَكْفُرُوْنَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ
مَنْ يَّفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَيَوْمَ

بازشما آن گروهید که می کشید قوم خویش را وبیرون می کنید گروهی را ازقوم خود ازخانه های ایشان یکی مددگار دیگری می شوید برستم کردن درحق ایشان بگناه وتعدی واگراسیرشده بشمامی آیند فدا میدهید عوض ایشان

(۱) مترجم گویدیکی ازعقائدباطله یهود آن بود که می گفتند یهودنبا شند در دوزخ مگرروزی چند واین خطااست زیراکه دخولِ جنت موقوف برایمان بخدا وروزقیامت و پیغامبرآخرزمان ست جنس یهود وغیرآن اعتبار ندارد واشارت بهمین معنی است درین آیت والله اعلم .

الْقِيٰمَةِ يُرَدُّوْنَ إِلٰى أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٥﴾

وحال آنکه حرام است برشمابیرون کردن ایشان آیاایمان می آرید به بخشی ازکتاب و کافرمی شوید به بخش دیگر پس چیست جزای آنکه چنین کند ازشما مگرخواری در زندگانی دنیا وروز قیامت گردانیده شوند بسوی سخت ترین عذاب ونیست خدا بی‌خبر ازآنچه میکنید(۱) . (۸۵)

أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۚ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٨٦﴾

ایشان آنکسانندکه خریدند زندگانی دنیارا عوض آخرت پس سبك کرده نشود ازایشان عذاب ونه ایشان یاری داده شوند (۸٦) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَقَفَّيْنَا مِنْۢ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ ۫ وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى أَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ ۚ فَفَرِيْقًا كَذَّبْتُمْ ۫ وَفَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿٨٧﴾

وهرآئینه دادیم موسی را کتاب وازپی درآوردیم بعد ازوی پیغمبران را ودادیم عیسیٰ پسرمریم رانشانه های روشن وقوت دادیم اورا بروح القدس ـ یعنی جبرئیل ـ آیاهرگاه آورد پیغامبری نزدشماآنچه دوست ندارد نفسهای شما سرکشی کردید پس گروهی را دروغگوداشتید وگروهی راکشتید (۸۷) .

وَقَالُوْا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ۭ بَلْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ

و گفتند(۲) دلهای مادرپرده است، بلکه

---

(۱) یعنی منع کرده شدند از کشتن وجلاوطن کردن ودرظلم مدد گاری نمودن وفرموده شدند بفدای اسیران وایشان ازین همه احکام بفدای اسیران عمل کردند وبس زیراکه موافق نفس ایشان افتاد واین طاعت نفس است طاعت خدا نیست .

(۲) مترجم گوید ودیگرازقبائح یهود آن بود که میگفتند قلوبنا غلف یعنی دردین خود آنقدر استحکام داریم که هیچ شبهه بدان راه نمی یابدواین خطااست که سبب قبول نکردن دین اسلام حسد وجهل بود نه تقوی زیراکه آثارِتقویٰ هیچگاه =

فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

نفرین کرده است ایشان را خدا بسبب
کفر ایشان پس اندکی ایمان آرند (۸۸) .

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا
جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ
اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

وآنگاه که آمدبایشان کتاب ازنزدیك[۱]
خدا باورکننده آنچه بایشان است و پیش
ازین طلب فتح می کردند برمشرکان پس
هرگاه آمدبایشان آنچه میدانستند
منکرشدند ویرا پس لعنت خدا است
برآن کافران[۲] (۸۹) .

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ بَغْيًا
أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾

بدچیز است آنچه فروختند عوض وی
خویشتن راکه کافرشوند بآنچه فرودآورده
است خدا بسبب حسد برآنکه فرودآورد
خدا برحمت خود برهرکه خواهد ازبندگان
خود پس بازگشتند بخشمی بالای خشمی
وکافران راست عذاب خوارکننده (۹۰) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ
بِمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ
الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ
أَنبِيَاءَ اللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

وچون گفته شود ایشان را ایمان آریدبآنچه
فرود آورده است خدا گویند ایمان می
آریم بآنچه فرود آورده شدبرما وایشان
کافرمی شوند بآنچه غیرأز ویست حال
آنکه او راست است باورکننده آنچه
بایشان است بگو پس چرامی کشتید
پیغمبران خدارا پیش ازین اگر
شمامؤمن بودید (۹۱) .

وَلَقَدْ جَاءَكُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ

وهرآئینه آمد به شما موسیٰ به نشانه های

= ازایشان ظاهر نمی شدواشارت بهمین معنی است درین آیات .

(۱) یعنی قرآن .

(۲) تعریض است بآن قصه که یهود خیبر باغطفان جنگ میکردند و هزیمت می یافتند آخردعا کردند که به بعثت نبی آخرالزمان مارانصرت بده .

مِنۢ بَعۡدِهِۦ وَأَنتُمۡ ظَٰلِمُونَ ﴿٩٢﴾

روشن پس گرفتید گوساله را پس ازوی وشما ستمگار بودید (۹۲) .

وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ وَرَفَعۡنَا فَوۡقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُواْ مَآ ءَاتَيۡنَٰكُم بِقُوَّةٖ وَٱسۡمَعُواْۖ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا وَأُشۡرِبُواْ فِي قُلُوبِهِمُ ٱلۡعِجۡلَ بِكُفۡرِهِمۡۚ قُلۡ بِئۡسَمَا يَأۡمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٩٣﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمان شمارا وبرداشتیم بالای شما طور را گفتیم بقوت بگیرید آنچه رابه شمادادیم و بشنوید ـ گفتند[۱] شنیدیم ونافرمانی کردیم وآمیخته کرده شد دردلهای ایشان دوستی گوساله بسبب کافر بودن ایشان بگوبد چیز است آنچه میفرمایدشماراایمان شما اگر هستیدازاهل ایمان (۹۳) .

قُلۡ إِن كَانَتۡ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ خَالِصَةٗ مِّن دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٩٤﴾

بگو[۲] اگر هست شمارا سرای بازپسین نزد خدا بتخصیص بجزازمردمان دیگر پس آرزو کنید مرگ را اگر هستیدراست گو (۹٤) .

وَلَن يَتَمَنَّوۡهُ أَبَدَۢا بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٩٥﴾

وهرگزآرزونکنند اورا هیچگاه بسبب آنچه پیش فرستاده است دستهای ایشان وخدا دانااست به ستمگاران (۹۵) .

وَلَتَجِدَنَّهُمۡ أَحۡرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٖ وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمۡ لَوۡ يُعَمَّرُ أَلۡفَ سَنَةٖ وَمَا هُوَ بِمُزَحۡزِحِهِۦ مِنَ ٱلۡعَذَابِ أَن يُعَمَّرَۗ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ ﴿٩٦﴾

وهرآئینه بیابی ایشان را حریص ترین مردم بر زندگانی و حریص تر ازآنانکه مشرك اند دوست میداردیکی ازایشان کاش عمر داده شود هزارسال ونیست رهانندهٔ وی ازعذاب آنکه عمر داده شود وخدا بینااست بآنچه می کنند[۳] (۹٦) .

(۱) یعنی بزبان حال .

(۲) دیگرازتحریفات یهود آن بود که میگفتند که داخل نخواهد شددر بهشت هیچکس مگر یهودو این خطااست زیراکه علامت بهشتیان مشتاق شدن بملاقاتِ خدااست وایشان ازمرگ هراسان بودند واشارت بهمین معنی است درین آیت .

(۳) دیگرازجمع هفوه کلام بیهوده راگویند هرچه ازدهن برآید .

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيْلَ فَاِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٩٧﴾

بگو[1] هرکه باشددشمن جبرئیل چه زیان می کند پس به تحقیق جبرئیل فرود آورده است قرآن رابردل تو بحکم خدا باور دارنده آنچه پیش ازوی است ورهنما ومژده دهندهٔ اهل ایمان (۹۷).

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِيْلَ وَمِيْكٰىلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٩٨﴾

هرکه باشد دشمن خدارا وفرشتگان ویرا و پیغامبران ویرا و جبرئیل و میکائیل را پس هر آئینه خدا دشمن کافران است . (۹۸)

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ۚ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ اِلَّا الْفٰسِقُوْنَ ﴿٩٩﴾

وهرآئینه فرودآوردیم بسوی تو نشانه های روشن وکافر نمی شوند بآنهامگر بدکاران . (۹۹)

اَوَكُلَّمَا عٰهَدُوْا عَهْدًا نَّبَذَهٗ فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠٠﴾

آیاهرگاه که بستند پیمانی را برانداخت آن را گروهی ازایشان بلکه اکثرایشان باورنمی دارند (۱۰۰) .

وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيْقٌ مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ ۙ كِتٰبَ اللّٰهِ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠١﴾

وهرگاه که آمد بایشان پیغامبری ازنزدخدا باوردارنده آنچه بایشان است افگند گروهی ازآن قوم که داده شده اندکتاب آن کتاب خدارا پس پشت خویش، گویا نمی دانند (۱۰۱) .

وَاتَّبَعُوْا مَا تَتْلُوا الشَّيٰطِيْنُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ ۚ

وپیروی[2] کردند آنچه می خواندند

---

(۱) دیگر ازهفوات یهود آن بود که جبرئیل را دشمن میداشتند که عذاب برامم سابقه فرود آورده این خطااست که جبرئیل مامور است ازبارگاه حق عزوجل ویراچه اختیار .

(۲) دیگراز هفوات یهود آن بود که سحر میکر دند وسلیمان علیه السلام راساحر می دانستند این افترابود بر سلیمان علیه السلام و اشارت بهمین معنی است درین آیت .

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيٰطِيْنَ كَفَرُوْا يُعَلِّمُوْنَ
النَّاسَ السِّحْرَ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ
هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ وَمَا يُعَلِّمٰنِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُوْلَآ اِنَّمَا
نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُوْنَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُوْنَ
بِهٖ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهٖ وَمَا هُمْ بِضَآرِّيْنَ بِهٖ مِنْ
اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَيَتَعَلَّمُوْنَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوْا لَمَنِ اشْتَرٰىهُ مَا لَهٗ
فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖٓ
اَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۰۲﴾

شیطانان درسلطنت سلیمان ـ وکافرنشد سلیمان ولیکن شیطانان کافر شدند می‌آموختند مردمان را جادو وپیروی کردند بآنچه فرود آورده شد بردوفرشته دربابل هاروت وماروت ونمی آموزند هیچ کس را تاآنکه گویند جزاین نیست که مابلائیم پس کافرمشو پس یادمی گیرندازایشان افسونی که جدائی می افگنند بسبب وی درمیان مرد و زن او ونیستند ایشان زیان رسانده بسحر هیچکس را مگر بارادهٔ خدا وایشان می آموختند آنچه زیان میرساند ایشانرا وسود ندهد ایشان را وهر آئینه دانسته اند هرکه بستاند جادو که نیست اورا درآخرت هیچ بهره وهر آئینه بد چیزست آنچه فروختند عوض وی خویشتن را کاش می دانستند (۱۰۲).

وَلَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَمَثُوْبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ
لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۰۳﴾

وا گرایشان ایمان می آوردند و تقوی اختیار می کردند هر آئینه ثواب ازنزدیك خدا بهتر بودی کاش می دانستند (۱۰۳).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوا انْظُرْنَا
وَاسْمَعُوْا وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۰۴﴾

ای مومنان مگوئید راعنا و بگوئید انظرنا ونیك بشنوید و کافران راست عذاب درد دهنده[1] (۱۰٤).

---

(۱) دیگر ازهفوات یهود آن بود که در مجلس پیغامبر آمده لفظ راعنامی گفتند واین لفظ را دو معنی است یکی آنکه رعایتکن مارا وشفقت کن برما دیگر رعونت دارنده یعنی ابله ـ وقصد ایشان سبّ بود حق سبحانه مسلمانان را ازین کلمه نهی کرد برای سدّباب فساد واشارت بهمین معنی است درین آیت .

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ
أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ١٠٥

دوست نمیدارند آنانکه کافرشدند از اهل کتاب ونه مشرکان که فرود آورده شود برشما هیچ نیکی از پروردگارشما وخدا مخصوص می کند به بخشائش خود هرکراخواهد وخدا خداوندفضل بزرگ است (١٠٥) .

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا ۗ أَلَمْ
تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٠٦

هرچه نسخ می کنیم ازآیتی یا فراموش می گردانیم آنرامی آریم بهتر ازوی یا مانندوی آیاندانسته ای که خدا برهمه چیز تواناست[1] (١٠٦) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ١٠٧

آیاندانسته ای که خداراست پادشاهی آسمانها وزمین ونیست شمارا بجزوی هیچ دوست ونه یاری دهنده (١٠٧) .

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى
مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ
سَوَاءَ السَّبِيلِ ١٠٨

آیامی خواهید که سوال کنید پیغامبر خودرا چنانکه سوال کرده شد موسی پیش ازین وهرکه بستاند کفررا عوض ایمان پس هر آئینه گم کرد راه میانه را (١٠٨) .

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ
إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۖ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَأْتِيَ
اللّٰهُ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٠٩

دوست داشتند بسیاری ازاهل کتاب که کافر گردانند شمارا بعد ازایمان شما بسبب حسد ازنزدیك نفوس خود پس ازآنکه واضح شد برایشان حق پس عفوکنید ودرگذرانید تاآنکه آردخدا فرمان خودرا[2] هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست (١٠٩) .

---

(١) مترجم گوید درین آیت تعریض است بجواب یهود که انکار نسخ می کردند والله اعلم .

(٢) یعنی امرکند بجهاد ایشان والله اعلم .

وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا الزَّكَوٰةَ وَمَا تُقَدِّمُوا
لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

ویرپاداریدنمازرا و بدهید زکوٰة را وآنچه پیش می فرستید برای خویشتن ازنیکوکاری خواهیدیافت آنرا نزد خدا هر آئینه خدا بآنچه می کنید بینااست (۱۱۰).

وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا
أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

وگفتند هرگز به بهشت درنیاید مگرآنکه یهودباشد یاترساباشد این آرزوهای باطله ایشانست بگوبآرید دلیل خودرا اگر هستید راستگو (۱۱۱).

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ
رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

بلی هرکه منقادکرد روی خودرا برای خدا ووی نیکوکار باشد پس اورا است مزد او نزد پروردگار خویش، ونیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (۱۱۲).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ
لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَٰلِكَ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

وگفتند[1] یهود نیستند ترسایان برهیچ چیزی، و گفتند ترسایان نیستند یهود برهیچ چیزی وایشان همه می خوانند کتاب را هم چنین گفتند آنانکه نمی دانند،[2] مانند قول ایشان، پس خدا حکم کندمیان ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می کنند درآن (۱۱۳).

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا
إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

وکیست ستمگارتر ازآنکه منع کرد مسجد های خدارا ازآن که یاد کرده شود نام خدا درآنها و کوشش کرد در ویرانی آنها، این گروه نمی سزد ایشان را که درآیند

(۱) دیگر از هفوات اهل کتاب آنبود که هر فرقه از یهود و نصاریٰ دیگر را انکارمی کردو اشارت به همین معنی است درین آیت.

(۲) یعنی مشرکان گفتند.

عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١١٤﴾

بمسجدها مگر هراسان ایشان راست دردنیا خواری وایشان راست در آخرت عذاب بزرگ[1] (١١٤) .

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿١١٥﴾

وخداراست مشرق و مغرب هرسوکه روآرید همانجاست روی خدا هر آئینه خدا فراخ نعمت داناست[2] (١١٥) .

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ بَلْ لَّهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿١١٦﴾

وگفتند بگرفت خدا فرزند را، پاکی او راست بلکه او راست آنچه درآسمانها وزمین است، همه فرمانبردار اوهستند[3] . (١١٦)

بَدِيْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٧﴾

آفریننده آسمان ها وزمین است، وچون می کندکاری پس جزاین نیست که می گویداورابشو پس می شود (١١٧) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَآ اٰيَةٌ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿١١٨﴾

وگفتند آنانکه هیچ نمیدانند (یعنی مشرکان) چراباماسخن نمی گوید خدا یانمی آیدبما نشانه ای هم چنین گفتند کسانیکه پیش ازایشان بودند مانند قول ایشان بیکدیگر مشابهت دارند دلهای ایشان، هر آئینه بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که یقین می کنند (١١٨) .

اِنَّآ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلَا تُسْئَلُ عَنْ

هر آئینه مافرستادیم ترا براستی مژده

(١) درین آیت تعریض است بکفارمکه و بشارت است به مغلوب شدن ایشان والله اعلم .

(٢) دیگر ازهفوات یهود آن بود که چون استقبال بیت المقدس منسوخ شد استهزاء میکردند اشارت بهمین معنی است درین آیت .

(٣) دیگر ازهفوات اهل کتاب آن بود که یهود عزیز راو نصاریٰ عیسیٰ را پسرخدامی گفتند دررد ایشان خدای تعالی این آیت نازل کرد .

أَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ﴿١١٩﴾

دهنده وبیم کننده، وپُرسیده نخواهد شد
ترا از اهل دوزخ (۱۱۹) .

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُوْدُ وَلَا النَّصٰرٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ۗ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ الَّذِيْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١٢٠﴾

وهرگز خوشنود نشوند ازتویهودان ونه
ترسایان تاآنکه پیروی کنی کیش ایشان را
بگو هر آئینه هدایت خدا همانست هدایت
واگر پیروی کردی آرزوهای باطلهٔ ایشان
را پس ازآنچه آمده است بتو ازدانش
نباشدترا برای خلاص ازعذاب خدا هیچ
دوستی ونه یاری دهنده ای (۱۲۰) .

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَتْلُوْنَهٗ حَقَّ تِلَاوَتِهٖ ۗ أُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۗ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٢١﴾

آنانکه دادیم ایشان را کتاب (یعنی
تورات) میخوانند آنراحق خواندن آن
ایشان باور میدارند ویرا (هدایت خدارا)
وهرکه منکروی باشد پس ایشانند زیان
کاران[1] (۱۲۱) .

يٰبَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٢﴾

ای بنی اسرائیل یادکنید آن نعمت مرا که
انعام کرده ام برشما وآنکه فضل دادم
شمارا بر همه عالمها (۱۲۲) .

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْئًا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

وحذرکنید ازآن روز که کفایت نه کند
کسی ازکسی چیزیرا وپذیرفته نشود
ازکسی بدل وسود ندهداورا شفاعت ونه
ایشان یاری داده شوند[2] (۱۲۳) .

---

(۱) یعنی آنانکه تورات رامی فهمند تصدیق شریعت محمدیه میکنند وآنانکه تصدیق نمی کنند تورات را نمی فهمند .

(۲) مترجم گوید ازین جا تاسیقول السفهاء خدای تعالی اثبات می فرماید نبوت پیغمبر مارا صلی الله علیه وسلم ازقصه دعاء حضرت ابراهیم که در تورات مذکوراست و ترجیح میدهد ملت حنیفیه را که حضرت پیغمبر برای آن مبعوث اندورد میکند قول یهود را که حضرت یعقوب مارابه یهودیت وصیت کرده است واز تفریق =

وَإِذِ ابْتَلَىٰٓ إِبْرٰهِمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ
لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى
الظّٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾

ویادکن چون بیآزمودابراهیم را پروردگار
او بسخنی چند، پس ابراهیم بانجام
رسانید آنهارا، گفت خدا هر آئینه من می
گردانم ترا پیشوای مردمان گفت ابراهیم
واز اولاد من نیز (پیشوایان پیداکن ـ)
فرمود نه رسد عهد (وحی) من بظالمان
. (١٢٤)

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرٰهِمَ
مُصَلًّى وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرٰهِمَ وَإِسْمٰعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ
وَالْعٰكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

وآنگاه که قرار دادیم کعبه را مرجع
مردمان ومحل امن وبگیرید ازجای قدم
(ایستگاه) ابراهیم نمازگاه و وحی
فرستادیم بسوی ابراهیم و اسمعیل که
پاك سازید خانه مرا برای طواف کنندگان
واعتکاف کنندگان ورکوع سجده
کنندگان (١٢٥) .

وَإِذْ قَالَ إِبْرٰهِمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ
الثَّمَرٰتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْءَاخِرِ قَالَ وَمَن كَفَرَ
فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

وآنگاه که گفت ابراهیم ای پروردگار من
بسازاین مکان را شهر باامن و روزی ده
ساکنان وی راازمیوه ها و روزی ده آنرا
که ایمان آورد ازایشان بخدا وروز
بازپسین فرمود خدا و کسیکه کافر شود
بهره مندگردانمش اندکی پس به بیچارگی
برانم اورا بسوی عذاب آتش ووی
بدجای بازگشت است (١٢٦) .

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرٰهِمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمٰعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ
إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

آنگاه که بلندمی کردند ابراهیم واسمعیل
بنیادهای خانه راگفتند ای پروردگار ماقبول
کن ازما هر آئینه توئی شنوا دانا (١٢٧) .

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً

ای پروردگارما وبگردان مارا فرمان

= درانبیاء نهی میفرماید یعنی معتقد بعضی باشد ومنکر بعضی .

لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

بردارخودت و از اولاد ما بکن گروهی
منقاد خودت وبنمامارا طریق عبادتهای ما
وبمهربانی بازآ برما بدرستیکه توئی توبه
پذیر مهربان (١٢٨) .

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

ای پروردگار مابفرست درمیان ایشان
پیغامبری ازایشان بخواند برایشان آیتهای
ترا وبیاموزد ایشان را کتاب و علم و پاك
کندایشان را هر آئینه توئی توانادانا
. (١٢٩)

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ
اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

وکیست که روبگرداند از کیش ابراهیم
مگرآنکه در احمقی افگند نفس خودرا
وهر آئینه برگزیدیم اورا درین سرای و هر
آئینه او درسرای دیگر ازشائستگان است
. (١٣٠)

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

آنگاه که گفت اورا پروردگار اوکه
منقادشو گفت منقادشدم مر پروردگار
عالمهارا (١٣١) .

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ
لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

ووصیت کرد باین کلمه ابراهیم پسران
خودرا و یعقوب نیز فرزندانش را ای
فرزندان من هر آئینه خدا برگزیده است
برای شما این دین را پس (ازین جهان)
نمیرید مگر مسلمان شده (١٣٢) .

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ
لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ
آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

آیاحاضر بودید آنگاه که پیش آمد یعقوب
را موت آنگاه که گفت فرزندان خودرا چه
چیزرا عبادت خواهید کرد بعدازمن گفتند
عبادت کنیم معبودترا و معبود پدران ترا
که ابراهیم و اسمعیل و اسحق اند
عبادت کنیم آن معبود یگانه را وما او را
منقادیم (١٣٣) .

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

این گروهی است که درگذشت وی راست آنچه کسب کردند وشمارا است آنچه کسب کردید وشماپرسیده نخواهید شد ازآنچه آن گروه می کردند (١٣٤) .

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

وگفتند شوید یهودیاترسا تاراه بیابید، بگو بلکه پیروی می کنیم بملت ابراهیم که حنیف بود ونبود ازاهل شرك (١٣٥) .

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

بگوئید ایمان آوردیم بخدا و بآنچه فرود آورده شده بسوی ماو آنچه فرود آورده شده بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و ذریت یعقوب وبآنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ را وآنچه داده شدند پیغامبران از پروردگار خویش تفریق نمی کنیم درمیان هیچ کس ازایشان وما برای حق عزوجل منقادیم (١٣٦) .

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوا وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

پس اگر باور دارند اهل کتاب بآنچه باور داشتید شما پس راه یافتند واگر برگشتند پس جزاین نیست که ایشان در مخالفت اند پس زود با شد که کفایت کند ترا خدا بانتقام از ایشان واوست شنوا دانا (١٣٧) .

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

قبول کردیم رنگ خدارا[1] وکیست بهتر ازخدا باعتبار رنگ وما اورا پرستندگانیم (١٣٨) .

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا

بگو آیا مکابره می کنید با ما درباب خدا واو پروردگار ماوشمااست وماراست

---

(١) یعنی دین اورا .

وَلَنَآ أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾

کردارهای ما و شما راست کردارهای شما وماااورا باخلاص پرستندگانیم (١٣٩) .

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

آیامی گوئید که هر آئینه ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و نبیرگان او یهود بودند یا ترسابودند بگو شمادانا ترید یا خدا وکیست ستمگار تراز آنکه بپوشد آن گواهی را که نزدیك اوست ازجانب خدا ونیست خدا بی خبر ازآنچه می کنید (١٤٠) .

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

این گروهی است که درگذشت ویراست آنچه کسب کردند وشماراست آنچه شماکسب کردید وپرسیده نخواهیدشد ازآنچه ایشان می کردند (١٤١) .

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

[1]خواهند گفت بیخردان ازمردم چه چیز برگردانید ایشان را ازآن قبله که ایشان بودند برآن (یعنی از بیت المقدس) بگوخدار است مشرق و مغرب راه می نماید هر کر اخو اهد بسوی راه راست (١٤٢) .

(١) چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمدینه هجرت فرمود شانزده ماه یاهفتده ماه بطرف بیت المقدس نمازمی گذارد آرزو میکردکه خدای تعالی کعبه را قبله وی سازد خدای تعالی نازل کرد قدنری تقلب الآیة بعد ازآن جواب شبهه سفهادرین مسئله نازل کرد سیقول السفهاء وبعد ازآن امر فرمود به صبر بر مشاق جهاد ودر بسیاری ازاحکام توحید وقصاص و حج و صوم وصدقه ونکاح و طلاق که اهل جاهلیت تحریف کرده بودند یا رعایت انصاف نمی کردند بیان حقیقت حال فرمود و ردّ وابطال شبهات مخالفین کردوسوال های ایشانراجواب داد واین سیاق ممتد است تا الم ترالی الذین خرجوا .

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ
ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِى كُنتَ عَلَيْهَآ
إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ ۚ
وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ ۗ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ
لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

وهم چنین ساختیم شمارا گروهی مختار تا گواه باشید برمردمان وتاباشد رسول گواه برشما ومقرر نکردیم آن قبله راکه بودی برآن (یعنی بیت المقدس را) مگر برای آنکه بدانیم کسی را که پیروی پیغمبر کند جدااز‌آن کس که بازگردد بر هردوپاشنه خودوهر آئینه هست این خصلت دشوار مگر برآنانکه ایشانرا راه نموده است خدا وخدا ضائع نمی سازد گرویدنِ شمارا هر آئینه خدا بمردمان بخشاینده مهربان است . (١٤٣)

قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى ٱلسَّمَآءِ ۖ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا ۚ فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُۥ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۗ
وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

به تحقیق مامی بینیم گشتن روی تو درجانب آسمان[1] پس البته متوجه گردانیم ترابآن قبله که خوشنود شوی بوی پس متوجه گردان روی خودرا بطرف مسجد حرام وهرجاکه باشید پس متوجه گردانید روهای خویش رابطرف وی و هر آئینه اهل کتاب میدانند که این راست است ازپروردگار ایشان ونیست خدا بی خبر ازآنچه می کنند (١٤٤) .

وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ ۚ
وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۚ
وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ

وهر آئینه اگر بیاری پیش اهل کتاب هرنشانه هرگز پیروی نکنند قبله تراونیستی تو پیروی کننده قبلهٔ ایشان را

(١) یعنی آنچه در سابق علم الهی مقرر شد آنست که قبله امت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم کعبه باشد وتوجه به بیت المقدس یك چند مدت بنابر حکمت امتحان است .

الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

ونيستند بعضى ايشان پيروى كننده قبله بعض ديگررا واگر توپيروى كنى خواهش هاى نفسانى ايشان را بعد آنچه آمده است بتوازدانش هر آئينه توباشى آنگاه ازستمگاران (١٤٥) .

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ
فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

كسانيكه داده ايم ايشان را كتاب مى شناسند * ويراچنانكه مى شناسند فرزندان خويش را وهر آئينه گروهى ازايشان مى پوشند حق را دانسته[٢] (١٤٦) .

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

اين درست است ازپروردگار تو پس مباش ازشك آرندگان (١٤٧) .

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا
يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وهر كسى راجانبى هست كه وى متوجه آنست پس شتاب كنيد بسوى نيكى هاهرجا كه باشيد بياردشمارا خدا جمع ساخته هر آئينه خدا برهمه چيز تواناست (١٤٨) .

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ
لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

وهرجا كه روى پس متوجه كن روى خودرا جانب مسجد حرام وهر آئينه وى راست است ازپروردگار تو ونيست خدا بى خبر ازآنچه مى كنيد (١٤٩) .

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ
مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ
إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ
نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

وهر جاكه روى پس متوجه كن روى خودرا جانب مسجد حرام وهر جاكه باشيد پس متوجه كنيد رو هاى خويش را جانب وى تانباشد مردمان را الزام برشما مگر آنانكه ستم كردندازين جماعت پس

(☆) بعض علماء از ضمير "يَعرِفُونَهُ" پيغمبر مرادگرفته اند والله اعلم (مصحح) .

(١) يعنى حقيقت استقبال كعبه را .

مترسید از ایشان وبترسید ازمن وتاتمام کنم نعمت خودرا برشما وتابود که راه یابید[1] (١٥٠) .

كَمَآ أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ ءَايَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

چنانکه فرستادیم پیغامبری درمیان شماازقوم شما میخواند برشما آیت های مارا پاك می سازد شمارا ومی آموزدشمارا کتاب وحکمت ومی آموزد شمارا آنچه نمی دانستید (١٥١) .

فَاذْكُرُونِيٓ أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

پس یادکنید مراتا یادکنم شمارا و سپاس گوئید مراو ناسپاسی من مکنید (١٥٢) .

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَوٰةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٣﴾

ای مسلمانان مددجوئید درتحصیل ثواب آخرت به صبر و نماز وهر آئینه خدا باصابران است (١٥٣) .

وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَٰتٌ بَلْ أَحْيَآءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

ومگوئید کسی را که کشته شود درراه خدا که ایشان مرد گانند بلکه ایشان زنده اند ولیکن شما درك نمی کنید (١٥٤) .

وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَٰلِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَٰتِ وَبَشِّرِ الصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٥﴾

وهرآئینه بیازمائیم شمارا به چیزی ازترس و گرسنگی ونقصانِ مال ها وجان ها ومیوه ها و بشارت ده صابران را (١٥٥) .

الَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

آنانکه چون برسد بدیشان سختی گویند هر آئینه ما ازآن خدائیم وهر آئینه مابسوی وی بازخواهیم گردید (١٥٦) .

أُولَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

این گروه برایشان است درودها از

(١) مترجم گوید در تورات مذکور است که امتی از بنی اسرائیل پیدا خواهد شد که تعظیم کعبه کند پس توجه آنحضرت صلی الله علیه وسلم به کعبه حجت باهره است برصدق نبوت آنحضرت صلی الله علیه وسلم نزدیك احبار یهود اگرچه سفهاء یهود طعن کنند که قبله انبیاء را گذاشت والله اعلم فتح الرحمن .

پروردگار ایشان وبخشائش وایشانند راه یافتگان (١٥٧) .

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

هر آئینه صفا و مروه ازنشانه های خدا است پس هرکه حج خانه کند یا عمره بجاآرد پس بزه نیست بروی درآنکه طواف کند درمیان این هر دو[1] وهرکه نیکی بجا آرد پس خدا قبول کننده دانا است (١٥٨) .

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾

هر آئینه آنانکه می پوشند آنچه فرود آورده ایم ازسخنان روشن و هدایت بعد ازآنکه بیان کردیم آنرا برای مردمان درکتاب آن گروه لعنت می کند ایشان را خدا ولعنت میکنند ایشانرا لعنت کنند گان (١٥٩) .

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

مگر کسانیکه توبه کردند و نیکوکاری پیش گرفتند وبیان کردند پس این گروه(بمهربانی) توبه می پذیرم از ایشان و منم توبه پذیر مهربان (١٦٠) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

هر آئینه آنانکه کافرشدند ومردند درحال کافر بودن آن گروه برایشان است لعنت خدا و فرشتگان و مردمان همه یك جا (١٦١) .

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

همیشه باشند درآن لعنت سبك کرده نشود از ایشان عذاب ونه ایشان مهلت داده شوند (١٦٢) .

---

(١) بعض اهل اسلام صفاومروه را ازشعائر طوا فیتگمان کرده ازآن دست بازداشتند ـ زیراکه درجاهلیت بالای صفا ومروه دوبت عبادت می‌شد ـ پس این آیه نازل شد .

وَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

و معبود شما خدا یگانه است نیست هیچ معبود برحقی بجزوی بخشاینده مهربان است (١٦٣) .

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ
مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيٰحِ وَالسَّحَابِ
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيٰتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

هر آئینه در آفرینش آسمانها و زمین وآمدورفت شب و روز و آن کشتی که میرود در دریا بآنچه سود میدهد مردم را(یعنی بتجارت) ودرآنکه فرود آورد خدا ازآسمان آب پس زنده ساخت بسبب وی زمین را پس ازمردن آن و پراگنده ساخت در زمین هر نوع جنبنده و درگردانیدنِ بادها و در ابررام کرده شده میانِ آسمان و زمین هر آئینهَ نشانه هاست آن گروه را که درمی یابند (١٦٤) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ
اللّٰهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ
يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا وَأَنَّ
اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

وازمردمان کسی هست که مي‌گیرد بغیراز خدا همتایان را، دوست میدارند ایشان را مانند دوستی خدا وکسانیکه ایمان آوردند قوی تراند در دوستی خدا واگر ببینند ستمگاران هنگامیکه مشاهده کنند عذاب را (می فهمند) اینکه قدرت و توانائی همه خدا را است واینکه خدا صاحب سخت عقوبت است (١٦٥) .

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

درآن حالت که بیزار شوند پیشوایانِ کفر ازتابعان وببینند عذاب را وبریده شود به نسبت ایشان همه اسباب یعنی وسیلها (١٦٦) .

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا
مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

وگویند پیروی کنندگان کاش مارا باز گشتی باشد تابیزاری کنیم ازآن پیشوایان چنانکه بیزار شدند ایشان ازما هم چنین بنماید خدا در نظر ایشان کردارهای

ایشانرا پشیمانی ها برایشان ونیستند ایشان بیرون آیندگان از دوزخ (١٦٧) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

ای مردمان بخورید حلال پاکیزه را از آنچه در زمین است و پیروی مکنید گام های شیطان را هر آئینه او شمارا دشمن آشکار است[1] (١٦٨) .

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

جزاین نیست که میفرماید شمارا به بدکاری وبی حیائی و بآنکه افترا کنید برخدا آنچه نمی دانید (١٦٩) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۗ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

و چون گفته شود ایشان را پیروی کنید آنراکه فرود آورد خدا گویند بلکه پیروی می کنیم چیزیرا که یافته ایم بروی پدران خویش را آیا تقلید می کنند اگرچه پدران ایشان نمی فهمیدند چیزی را وراه نمی یافتند (١٧٠) .

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

ومثال کافران درنشنیدن پندپیغامبرودرك نکردن آن مانند حال کسی است که او آوازکند آنچه را که نشنود او (یعنی حیوانی که درك نکند) از آن آواز جزصدا و خواندن پس ایشان کران و گنگان و کورانند پس ایشان هیچ نمی فهمند (١٧١) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

ای مسلمانان بخورید ازپاکیزه ها آنچه روزی دادیم شمارا و سپاس گوئید خدارا اگر هستید اورامی پرستید (١٧٢) .

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ بِهِ

جزاین نیست که حرام کرده است برشما مرداررا وخون را وگوشت خوك را وآنچه

(١) مترجم گوید اهل جاهلیّت چیزهارا ازنزد خویش حرام ساخته بودند بحائر و سوائب خدای تعالی درردّایشان نازل کرد (فتح الرحمن) .

لِغَيْرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۷۳﴾

آواز بلندکرده شود براوبغیر نام خدا پس هرکه مضطر شود نه تعدی کننده ونه ازحد درگذرنده پس‌گناه نیست بروی [۱] هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است [۲] (۱۷۳) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَشْتَرُوْنَ
بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۙ اُولٰۗىِٕكَ مَا يَاْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ اِلَّا النَّارَ
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ښ
وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۷۴﴾

هر آئینه کسانیکه می پوشند آنچه فرود آورده است خدا از کتاب ومی ستانند عوض وی بهای اندك، آن جماعت نمی خورند در شکم های خود مگر آتش را وسخن نگوید بایشان خدا روز قیامت و نه پاك کند ایشان را و ایشان راست عذاب درد دهنده (۱۷٤) .

اُولٰۗىِٕكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ
بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿۱۷۵﴾

ایشانند آنانکه خرید کردند گمراهی را عوض هدایت وعذاب را عوض آمرزش پس چه شکیباانداایشان بردوزخ (۱۷۵) .

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۭ وَاِنَّ الَّذِيْنَ
اخْتَلَفُوْا فِي الْكِتٰبِ لَفِيْ شِقَاقٍۢ بَعِيْدٍ ﴿۱۷۶﴾

این همه بسبب آنست که خدا فرود آورد کتاب را براستی وهر آئینه آنانکه اختلاف کردند در کتاب البته درمخالفت دوراند ازصواب (۱۷٦) .

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

نیست نکوکاری آنکه متوجه کنید روی خودرا بطرف مشرق و

---

(۱) یعنی درخوردن آن چیزها .

(۲) مترجم گوید که اگرگوئی که درین آیت حصر کرده شد تحریم را دراشیاء مذکوره حالانکه درحدیث سباع وحمار و مانند آن را نیز حرام شمرده است پس وجه تطبیق چه باشد گویم حصراضافی است به نسبت بحائرو سوائب که حرام می دانستند پس دربهیمة الانعام هیچ چیز حرام نیست غیراشیاء مذکوره و درخبائث و سباع ومانند آن سخن نه داشتند والله اعلم .

وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ
وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى
وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۙ وَالسَّآئِلِيْنَ وَفِي الرِّقَابِ ۚ
وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا
عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ فِي الْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ وَحِيْنَ
الْبَاْسِ ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ۗ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿۱۷۷﴾

مغرب[1] ولیکن صاحب نکوکاری آنست[2] که بخدا وروز قیامت و فرشتگان و کتاب و پیغامبران ایمان آورد و بدهد مال را باوجود دوست داشتن آن مال به خویشاوندان و یتیمان و فقیران ومسافران را وسوال کنندگان را وخرچ کند درباب بردها[3] وبرپادارد نمازرا و بدهدزکوٰة را ووفا کنندگان برعهدخویش چون عهد کنند وصبر کنندگان درتنگ دستی وسختی وبوقت کارزار ایشانند راست گو وایشانند پرهیزگاران (۱۷۷).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلٰى ۖ اَلْحُرُّ
بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهٗ مِنْ اَخِيْهِ
شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ ۢ بِالْمَعْرُوْفِ وَاَدَآءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ ۚ ذٰلِكَ تَخْفِيْفٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۷۸﴾

ای مسلمانان لازم کرده شد برشما قصاص درکشتگان[٤] آزاد در مقابلهٔ آزاد است[٥] وبنده درمقابلهٔ بنده وزن در مقابلهٔ زن پس کسی که درگذاشته شد از او چیزی را ازخون برادرش[٦] پس حکم او پیروی کردن است به نیکوئی[٧] ورسانیدن خون بهاست بوی به خوش خوئی[٨] این حکم سبك کردن است

---

(۱) یعنی توجه جهت مشرق و مغرب چنانکه یهودونصاریٰ زعم می کنند نیکوکاری نیست بلکه منسوخ شده است .

(۲) یعنی صاحب آن نیکوکاری که ملتهادرآن اختلاف ندارند فتح .

(۳) یعنی درآزادی یا خلاصی بندگان مکاتب .

(٤) یعنی اعتبار مماثلت درکشتگان .

(٥) یعنی مثل اوست درحکم .

(٦) یعنی چیزی ازخون مسلمان مقتول .

(٧) یعنی وی دم به حسن معامله مطالبه کندنه به درشتی .

(٨) یعنی قاتل به خوش خوئی ادانماید نه به صعوبت .

از پروردگار شماو مهربانی است پس هرکه ازحد گذرد بعد ازین ویراست عذاب درد دهنده (١٧٨) .

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ يَٰٓأُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

وشمارا بسبب قصاص زندگانی است ای خداوندانِ خرد تاباشیدکه پرهیزگاری کنید[1] (١٧٩) .

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

لازم کرده شد برشما و قتیکه پیش آید کسی را ازشماموت اگر مال بگذارد وصیت کردن برای پدرومادر ونزدیکان به نیکوئی لازم شد این کاربرمتقیان (١٨٠) .

فَمَنۢ بَدَّلَهُۥ بَعْدَمَا سَمِعَهُۥ فَإِنَّمَآ إِثْمُهُۥ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۥٓ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

پس هرکه بدل کند وصیت را بعدازآنکه شنیدش پس جزین نیست که‌گناهِ تبدیل برآنکسان است که بدل می کنندآن وصیت را هر آئینه خدا شنوای داناست (١٨١) .

---

(١) اهل جاهلیت شریف را در مقابله وضیع نمیکشتند ودر مقابله شریف چند کس ازوضیع میکشتند خدای تعالی نازل فرمودکه حکم الهی باعتبار مماثلت است دراجناس کشتگان باین معنی که احراررا حکم جداست که هرحرمثل حر دیگرست درآن حکم وعبید را حکم جداست که هر عبد مثل عبد دیگرست درآن حکم و زنانرا حکم جداست که هرزن مثل زن دیگرست درآن حکم وامتیاز زنان ست حکم و درباب دیات نه در باب قود یعنی قصاص پس هر فردی ازین اجناس مساوی ست بافرد دیگر هرچند بعضی شریف باشد و بعضی وضیع و بعضی جمیل وبعضی ذمیم بعضی مالدار و بعضی فقیر وسنت زیاده کرده است دوجنس دیگر مسلمان درمقابله مسلمان است و کافر در مقابله کافر پس اگر بعض ورثه عفوکنند یا ازکشتن گذشته خون بها قبول نمایند ولی دوم را باید که بحسن معامله مطالبه کند نه بدرشتی و قاتل را باید که بخوشخوئی اداکند نه به بدخوئی .

فَمَنْ خَافَ مِن مُّوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

پس هرکه ترسید ازوصیت کننده ظلمی یا گناهی پس صلاح آرد درمیان ایشان پس هیچ گناه نیست بروی هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است[1] (١٨٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

ای کسانیکه ایمان آوردند لازم کرده شد برشما روزه داشتن چنانچه لازم کرده شد برکسانیکه پیش ازشمابودند تاباشدکه پرهیزگاری کنید (١٨٣) .

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ
طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ وَأَن
تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

روزه داشتن چند روز شمرده شده پس هرکه باشد ازشما بیمار یا مسافر پس لازم است شمارا آن ازروزهای دیگر و لازم است برآنانکه میتوانند روزه داشتن (یعنی ونمی دارند) فدیه[2] که عبارت ازخوراك یك درویش است پس هرکه بجا آرد نیکی این پس بهتر است اورا وآنکه روزه دارید بهتر است شمارا اگر شمامی دانید[3] (١٨٤) .

(١) حکم وصیت منسوخ است بآیت مواریث .

(٢) مضمون این آیت تخییر است درصوم و فدیه این معنی منسوخ شد به آیتی که متصل می آید مترجم گوید شاید که معنی آیت چنین باشد که واجب است برآنانکه میتوانند داد فدیه را دادن فدیه که عبارت ازطعام یك درویش است مراد صدقه الفطراست و سنت آنرا مقدر کردبه یك صاع خرما یا صاع از طعام پس آیت محکم باشدنه منسوخ و شاید که معنی آیت چنین باشد واجب است برآنانکه میتوانند قضاکردن یعنی وقضانکردند تاآنکه رمضان دیگر درآمد والله اعلم .

(٣) فدیه دادن که عبارت ازطعام یك مسکین ست وآن مقدراست بیك مد واین حکم منقول است از قاسم وسعیدبن جبیر و همین است مذهب شافعی ودرین صورت نیز محکم است غیر منسوخ .

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيٓ أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَبَيِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ
الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ
مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

ماه رمضان آن است که فرود آورده شد دروی قـرآن راه نمـای بـرای مـردمـان وسخنان روشن ازهدایت وازجداکردن حق و باطل پس هرکه دریابد ازشما آن ماه را پس البته روزه دارد آن را وهرکه بیمارباشد یا مسافر پس بروی لازم است شمار آنچه فوت شد از روزهای دیگر میخواهد خدا به شما آسانی ونمی خواهد بشما دشواری و میخواهد که تمام کنید شمار را وبه بزرگی یاد کنید خدارا به شکر آنکه راه نمود شمارا وتاباشدکه شما شاکر شوید (۱۸۵) .

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

وچـون استفسـار کنـدتـرا بنـدگـان من ازحال من پس هر آئینه من نزدیك ام قبول می کنم دعای دعا کننده را وقتیکه دعاکندمرا پس باید که فرمانبرداری من کنند و باید که بگروند بمن تاباشد که راه یابند (۱۸٦) .

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلٰى نِسَائِكُمْ ۚ هُنَّ
لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ اللّٰهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۖ فَالْئٰنَ
بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى
يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ
ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ
عٰكِفُونَ فِي الْمَسٰجِدِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ۗ

حلال کرده شد برای شما درشبِ روزه مخالطت کردن با زنان خود ایشان بمنزلهٔ پوشش اند شمارا وشما بجای پوشش اید ایشان را دانست خدا که شماخیانت می کردید درحق خویشتن پس بمهربانی باز گشت برشما و درگذشت ازشما پس الآن مخالطت کنید بازنان و طلب کنید آنچه مقدر کرده است خدا برای شما(یعنی اولاد) و بخورید و به نوشید تاآنکه روشـن شـود بـرای شمـا رشتـهٔ سفیـد ازرشتـهٔ سیـاه (مـراد از رشتـهٔ سفیـد

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٨٧﴾

فجراست) پس ازآن تمام کنید روزه راتاشب ومساس نکنید زنان را درحالیکه شما معتکف باشید درمسجدها این ها منهیات خدا است پس نزدیك نشوید بآنها همچنین بیان می کند خداآیت های خود را برای مردمان تاپرهیزگاری کنند . (۱۸۷)

وَلَا تَأْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ اِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٨﴾

و مخورید اموال خویش را درمیان خویشتن بناحق و مرسانید اموال خود را به حاکمان (یعنی برشوت) تابخورید پاره ای از اموال مردم به گناه (به ستم) درحالیکه شما میدانید (۱۸۸) .

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ؕ قُلْ هِيَ مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ ؕ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ ظُهُوْرِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ۚ وَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ۪ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٨٩﴾

می پرسند ترا[1] ازماه های بگو این ها میعاداند برای مردمان و برای حج[2] و نیست نیکوکاری آنکه درآئید درخانه های (در حالت احرام) ازپس پشت آنها ولیکن صاحب نیکوکاری آنست که پرهیزگاری کند و درآئید درخانه ها ازراه دروازه ها و بترسید ازخدا تا باشد که شما رستگار شوید (۱۸۹) .

وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ

وجنگ کنید درراه خدا بآنانکه جنگ می کنندباشما وازحد مگذرید هر آئینه خدا

---

(۱) مترجم گوید ظاهرنزدیك این بنده آن ست که سوال کردند ازشهرحج که شوال و ذیقعده ونه روز از ذی الحجه باشد که آیا حج موقت است بآنهایانه ویکی از تحریفات جاهلیت آن بود که درحالت احرام ازبالای دیوار جسته ویا ازسوارخ دیوارگذشته بخانه می آمدند واز راه دروازه نمی آمدند پس نازل شداین آیت .

(۲) یعنی تامردمان احرام حج بندند در آنها فتح الرحمن .

وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

دوست نمی دارد ازحد گذرندگان را (١٩٠) .

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُم مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِن قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

و بكشيد مشركان را هرجاكه بيابيدايشان را وبيرون كنيد ايشان را ازآنجا كه بيرون كردند شمارا(يعنی ازمكه) و غلبه شرك سخت تر است ازقتل [1] وكارزار مكنيد باايشان نزديك مسجدحرام تاآنكه كارزار كنند باشما درآن جا پس اگر بجنگند باشما پس بكشيد ايشان را هم چنين است سزای كافران (١٩١) .

فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

پس اگر بازماندند پس هر آئينه خدا آمرزندهٔ مهربان است (١٩٢) .

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

وبجنگيدباايشان تاآنكه نابودشود شرك و شود دين محض برای خدا پس اگر باز ماندند[2] پس نيست دست درازی مگر برستمگاران (١٩٣) .

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

ماه حرام عوض ماه حرام است وحرمت شكنيهادارای قصاص است پس هركه تعدی كند برشما پس دست درازی كنيد بروی مانند دست درازئ وی برشما وبترسيد ازخدا و بدانيد كه خدا باپرهيزگاران است[3] (١٩٤) .

(١) يعنی در مقابلهٔ او قتل جائزاست .

(٢) يعنی ازشرك .

(٣) حاصل اين آيات آنست كه درمسجد حرام ودرشهرحرام ابتداء به قتال نبايد كرد وچون كافران ابتدا كنند در مقابله ايشان بايد جنگ كردن كه اين معنی باحرمت مسجد وشهر نزاع ندارد چنانكه ابتداء ازكشتن مسلمان درست نيست و اگر خون=

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۛ
وَأَحْسِنُوا ۛ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وخرج كنيد درراه خدا و ميفگنيد خويشتن را بسوى هلاكت ونيكوكارى كنيد هر آئينه خدا دوست مى دارد نيكوكاران را (١٩٥) .

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ۚ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِ ۖ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ ۚ
فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ
مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ
بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ
كَامِلَةٌ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

وتمام كنيد حج و عمره را براى خدا پس اگر بازداشت شويد لازم است آنچه سهل باشد ازقربانى و متراشيد سرهاى خودرا تاآنكه برسد قربانى بجائش[١] پس هركه باشد ازشما بيمار يا اورا رنجى باشد درسراو[٢] پس لازم است عوض آن از روزه يا صدقه ياقربانى پس چون ايمن شديد پس هركه بهره ورشدبه اداء عمره[٣] سپس به اداء حج (يعنى تمتع كرد يا قران) پس لازم است آنچه سهل باشد از قربانى پس هركه نيابد پس لازم است روزه داشتن سه روز دروقت حج وهفت روز وقتيكه بازگرديد ازسفراين يك ده تمام ست اين حكم آن راست كه نه باشد خانواده وى باشندۀ مسجد حرام و بترسيد ازخدا وبدانيد كه خدا سخت عقوبت ست[٤] (١٩٦) .

= ناحق ريخته باشد به قصاص ميتوان كشت و فقهاء بآن سبب تصريح نكرده اند كه اقامت حربيان به مكه بعد فتح مكه بودنى نيست والله اعلم .

(١) يعنى درحج رمى جمرة العقبه كنند بمنى و در عمره ازسعى بين الصفا والمروه فارغ شوندبه مكه والله اعلم .

(٢) يعنى شپش بسيار داشته باشد و باين سبب حلق كند پيش ازحلال شدن والله اعلم .

(٣) يعنى بامورممنوعه احرام بهره و رشد .

(٤) درين آيت چندحكم مذكور شده است و جواب اتمام حج و عمره بعداز شروع =

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ
اللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۚ
وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

حج موقت است بماه های دانسته شده[1] پس هر که لازم کردبرخود درین ماه هاحج را (یعنی احرام بست) پس مخالطت زنان جائز نیست ونه بدکاری ونه باهم مشاجره کردن درحج وهرچه می کنید ازنیکی میداند او را خدا وتوشه همراه گیرید هر آئینه بهترین فوائد توشه پرهیزگاری است (یعنی ازسوال و دزدی) وازمن بترسید ای خداوندان خرد (۱۹۷) .

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ ۚ
فَإِذَا أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ
الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِن
كُنتُم مِّن قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

نیست شمارا گناهی درآنکه طلب کنید درموسم حج روزی ازپروردگار خویش پس آنگاه که باز گردید ازعرفات پس یادکنید خدارا نزدیك مشعر حرام (یعنی بمزدلفه) ویاد کنید خدارا به شکر آنکه راه نموده است شمارا وهر آئینه بودید پیش ازین ازگمراهان (۱۹۸) .

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

پس بازگردیدازآنجا که باز میگردند عامه مردمان[2] وآمرزش طلب کنید ازخدا هرآئینه خدا آمرزنده مهربانست (۱۹۹) .

فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ

پس چون ادا کردید ارکان حج خویش را پس یاد کنید خدا را (یعنی درمنیٰ) مانند یاد کردن شما پدرانِ خویش را بلکه

= وحکم احصار وکفارت ارتکاب امورممنوعه احرام به عذر مرض و ماهیت تمتع ووجوب قربانی برمتمتع والله اعلم .

(۱) یعنی شوال و ذیقعده و عشره ذالحجه .

(۲) مترجم گوید یعنی از عرفات نه ازمزدلفه چنانکه قریش تحریف کرده بودند و الله اعلم .

مَنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا وَمَا لَهٗ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

زیاده تر یاد کردن پس ازمردمان کسی هست که می گوید ای پروردگارما بده مارا دردنیا ونیست اورا در آخرت هیچ نصیبی (۲۰۰) .

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

وازمردمان کسی هست که می گوید ای پروردگارما بده مارا دردنیا نعمت ودرآخرت نعمت و محفوظ دار مارا ازعذاب دوزخ (۲۰۱) .

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيْبٌ مِّمَّا كَسَبُوْا ؕ وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

این گروه ایشان راست بهره از ثواب آنچه بعمل آوردند (یعنی از ثواب آخرت) و خدا زود کنندهٔ حساب است (۲۰۲) .

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِىْٓ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدٰتٍ ؕ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِىْ يَوْمَيْنِ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۙ لِمَنِ اتَّقٰى ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ﴿٢٠٣﴾

و یاد کنید خدارا درچند روز شمرده شده (یعنی ایام منیٰ) پس کسی که شتاب کوچ کند دردو روز (یعنی ازمنیٰ) پس گناه نیست بروی وآنکه دیرماند پس گناه نیست بروی مرآنرا که پرهیزگاری کند وبترسید از خدا و بدانید که شما بسوی وی جمع آورده خواهیدشد[1] (۲۰۳) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّعْجِبُكَ قَوْلُهٗ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فِىْ قَلْبِهٖ ۙ وَهُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

و ازمردمان کسی هست که بشگفت می آرد ترا سخن او درباب زندگانی دنیا و گواه می آرد خدا را برآنچه دردل ویست حال آنکه او سخت ترین ستیزندگان ست (۲۰٤) .

وَاِذَا تَوَلّٰى سَعٰى فِى الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيْهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾

وچون ریاست پیداکند بشتابد درزمین تاتباهی کند درآن ونابود سازد زراعت

---

(۱) مترجم گویدبعدازین خدای تعالی تصویرمی فرماید حال کافران ومومنان را والله اعلم .

ومواشی را وخدا دوست ندارد تباه کاری را (۲۰۵) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

وچون گفته شود اورا بترس ازخدا حمل کندش تکبر برگناه پس کفایت کنندهٔ وی دوزخ است وهر آئینه وی بدجائیست (۲۰٦) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

وازمردمان کسی هست که میفروشد خویش را برای طلب رضامندی خدا و خدا مهربان است بر بندگان (۲۰۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝

ای کسانیکه ایمان آوردید درآئید باسلام همه یك جا وپیروی مکنید گامهای شیطان را هر آئینه اوشمارا دشمن آشکاراهست (۲۰۸) .

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

پس اگر لغزیدید بعد ازآنکه آمد به شما سخنان روشن پس بدانید که خدا غالب داناست (۲۰۹) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

انتظار نمی کنند اهل عصیان مگر آن راکه بیاید بایشان خدا در سایبان ها از ابر وبیایند فرشتگان و بانجام رسانیده شودکار وبسوی خدا بازگردانیده میشوند کارها (۲۱۰) .

سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

بپرس از بنی اسرائیل چه قدر دادیم ایشان را از نشانه های روشن وهرکه بدل کند نعمت خدارا پس ازآنکه بیاید بوی یعنی کفر پیش گیرد تانعمت مفقود گردد پس هر آئینه خدا سخت عقوبت ست (۲۱۱) .

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ

آراسته کرده شده است کافران را زندگانی این جهان وسخریه می کنند

اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۲۱۲﴾

باهلِ ایمان وکسانیکه تقوی دارند بالا ترازایشان باشند روزقیامت و خدا روزی میدهد هرکرامی خواهد بی شمار (یعنی بسیار) (۲۱۲) .

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۫ فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۪ وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيْمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ ؕ وَمَا اخْتَلَفَ فِيْهِ اِلَّا الَّذِيْنَ اُوْتُوْهُ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهٖ ؕ وَاللّٰهُ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۲۱۳﴾

بودند مردمان یك گروه[۱] پس فرستاد خدای تعالی پیغامبران را بشارت دهنده وبیم کننده وفرود آورد بایشان کتاب به راستی تاحکم کند آن کتاب میان مردمان درآنچه اختلاف کردند درآن[۲] واختلاف نه کردند درآن مگر کسانیکه داده شده بایشان کتاب (یعنی امت دعوت) بعد ازآنکه آمد بایشان نشانه ها ازجهت حسد درمیان خویش پس راه نمود خدا مومنان را بآن حق که اختلاف کردند دروی بارادهٔ خود و خدا راه می نماید کسی را که خواهد بسوی راه راست[۳] (۲۱۳) .

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ﴿۲۱۴﴾

آیا پنداشتید ای مردمان که درآئید به بهشت حال آنکه هنوز پیش نیامده است شمارا حالت آنانکه گذشتند پیش ازشما رسیدبایشان سختی و محنت و جنبانیده شدند تاآنکه می گفت پیغامبر وکسانیکه ایمان آوردند باوی کی باشد یاری دادن خدا آ گاه شوید که هرآئینه یاری دادن

---

(۱) یعنی پیش از آمدن هرپیغامبر متفق بودند بایك دیگر دردینِ او اختلاف نداشتند .

(۲) یعنی دراصول مختلف می شوند .

(۳) حاصل آنست که سُنة الله جاری شده است بآنکه بعد بعثت هر پیغامبر درامت دعوت اختلاف واقع می شود ازان تنگدل نبایدشد والله اعلم .

خدا نزديك است (٢١٤) .

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ ۖ قُلْ مَآ أَنفَقْتُم مِّنْ خَيْرٍ
فَلِلْوَٰلِدَيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ
ٱلسَّبِيلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

سوال مى كنندترا كه چه چيزرا خرج كنند بگو آنچه خرج كرديد ازمال پس مادر و پدر را بايد و خويشاوندان و يتيمان و درويشان ومسافران را و آنچه كنيد ازنيكى پس هر آئينه خدا بوى داناست (٢١٥) .

كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تَكْرَهُوا۟ شَيْـًٔا
وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّوا۟ شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَٱللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

لازم كرده شد برشما جنگ وآن دشواراست شمارا و شايد كه شمانـاخوش داريدچيزى راحال آنكه وى بهتر باشدشمارا وشايد كه دوست داريد چيزى را حال آنكه وى بدباشدشمارا وخدا ميداند وشمانمى دانيد (٢١٦) .

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ
كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَكُفْرٌۢ بِهِۦ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ
وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِۦ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَٱلْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ
ٱلْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن
دِينِكُمْ إِنِ ٱسْتَطَٰعُوا۟ ۚ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ
فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى

سوال مى كنند ترا ازماه حرام از جنگ كردن درآن[1] بگو جنگ كردن دروى سخت كارى است و باز داشتن ازراه خدا وناگرويدن بخدا و باز داشتن از مسجد حرام وبيرون كردن اهل اين مسجد ازوى سخت تر است نزديك خدا وفتنه انگيختن[2] سخت تر است ازكشتن[3] وهميشه باشند كه جنگ مى

(١) يعنى رجب، ذى القعده و ذى الحجه و محرم كه درشريعت حضرت ابراهيم جنگ كردن درين ماه ها حرام بود پس سوال كردند كه در شريعت محمديه حكم تحريم باقى مانده يانه ؟ الله اعلم .

(٢) يعنى ترويج شرك .

(٣) حاصل جواب آنست كه قتال كفار جائز است و تحريم قتالِ مسلمين مغلظه ميشود والله اعلم .

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

کنند باشما تاآنکه بازگردانند شمارا ازدین شما (یعنی از اسلام)ا گر توانند وهرکه برگردد ازشما ازدین خود پس کافر بمیرد آن گروه نابود شد کارهای ایشان دردنیا و آخرت وایشانند باشندگان دوزخ ایشان درآنجا جاویدند (۲۱۷) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وآنانکه هجرت کردند وجهادنمودند در راه خدا آن گروه امیدوارند بخشایش خدا را وخدا آمرزندۀ مهربان ست (۲۱۸) .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ
وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ
وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

سوال می کنند ترا ازشراب و قمار بگو درین هردوگناه بزرگ است و نفع هاست مردمان را (یعنی دردنیا) وگناه این هر دو بزرگ تر است از نفع آنها[1] و سوال می کنند ترا چه چیز خرج بکنند بگوخرج کنید زیاده را[2] هم چنین بیان می کند خدا برای شما آیت ها را تاباشدکه تأمل کنید (۲۱۹) .

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ
لَهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ
مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

در مصلحتِ دنیا و آخرت وسوال می کنندترا از یتیمان بگو بصلاح آوردن کار ایشان بهتر است[3] واگر مشارکت کنید بایشان پس ایشان برادران شمایند و خدا میداند تباه کاررا از صلاح کار وا گر خدا می‌خواست سخت می‌گرفت شمارا هر آئینه

(۱) یعنی حرام اندو به منافع التفات نه بایدکرد والله اعلم .
(۲) یعنی ازحاجت ضروری .
(۳) یعنی بغیر شرکت .

خدا غالب استوار کاراست (۲۲۰).

وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۖ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

وبزنی مگیرید زنان مشرك را تاآنکه ایمان آرند و هر آئینه کنیز مسلمان بهتر است اززن مشرك اگر چه بشگفت آورده باشد شمارا و بزنی مدهید به مشرکان تاآنکه ایمان آرند (یعنی زنانِ مومنه را) و هر آئینه غلام مسلمان بهتر است از مشرك ا گرچه به شگفت آورده باشد شمارا[۱] گروه مشرکان می خوانند به سوی دوزخ وخدا می خواند بسوی بهشت و بسوی آمرزش بقدرت خود وبیان می کنند آیتهای خودرا برای مردمان تاباشدکه پندپذیر شوند (۲۲۱)

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

و سوال می کنند ترا از حیض بگو که وی نجاست است پس یکسو شوید اززنان درحال حیض و نزدیکی مکنید بایشان تاآنکه پاك شوند پس چون نیك پاك شدند[۲] پس نزدیکی کنید باایشان ازآن راه که مباح کرده است شمار خدا (یعنی در قُبُلْ) هر آئینه خدا دوست میدارد توبه کنندگان را و دوست میدارد پاك شوندگان را (۲۲۲) .

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ

زنانِ شما کشت زارِ شمایند پس بیائید به کشت زار خویش هر روش که خواهید[۳]

---

(۱) یعنی هربنده از بندگان خداکه مومن باشد وهرکنیز از کنیز های‌خدا که مومنه باشد بهتر است ازمشرك و مشرکه والله اعلم .

(۲) یعنی غسل بجاآرند .

(۳) یعنی بهرگونه که بخواهید می‌توانید جماع کردن (نزدیکی باهمسران خود) یعنی =

الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

وپیش فرستید یعنی اعمال صالحه را برای خویشتن و بترسید ازخدا و بدانید که شما باوی ملاقات خواهیدکرد و بشارت ده مسلمانان را (٢٢٣) .

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

ومکنید نام خدا را آماج برای سوگندان خویش برای اینکه نیکوکاری کنید و پرهیزگاری نمائید و صلاح آرید درمیانِ مردمان وخدا شنوای داناست[1] (٢٢٤) .

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

موآخذه نمی کند شمارا خدا به بیهوده گوئی درسوگند های شما[2] ولیکن مواخذه می کند شمارا بآنچه که قصد کرده است دل های شما و خداآمرزندهٔ برداراست (٢٢٥) .

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

مرآنکسان راکه ایلامی کنند اززنان خویش[3] انتظار کردن چهار ماه است پس اگر باز گشتند یعنی ازین سوگند پس هر آئینه خدا آمرزندهٔ مهربانست (٢٢٦) .

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وا گر قصد کردند جدائی راپس هر آئینه خدا شنوای داناست (٢٢٧) .

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ

وآن زنان که طلاق داده شد ایشان را انتظار سه حیض یاسه طهر کنانند خویشتن را وجائز نیست ایشان را اینکه

= غلطانده و ازپس پشت وغیرآن به شرط آنکه در قُبُل باشد (یعنی در مکان معروف) .

(١) یعنی سوگند برای موقوف کردن کارنیك جائزنیست .

(٢) یعنی لاوالله و بلی والله بغیر قصدگوید غلط دانسته سوگند خورد علی اختلاف المذهبین والله اعلم .

(٣) یعنی قسم می‌خورند که جماع نکنند .

لَهُنَّ اَنْ يَّكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ
يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ وَبُعُوْلَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ
فِيْ ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوْٓا اِصْلَاحًا ۭ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِيْ
عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۠ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۭ
وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٢٨﴾

پنهان کنندآنچه خدا آفریده است در رحمهای ایشان (یعنی ولد وحیض) ا گر ایمان آورده اند بخدا و روز بازپسین وشوهران ایشان سزاوار تراند به بازآوردن ایشان درحباله خود درین مدت ا گر خواهند نیکوکاری وزنان را هست مانند آنچه برزنان است بوجه پسندیده[1] ومردان راهست برایشان بلندی یعنی فرمانروائی وخدا غالب استوار کا راست (۲۲۸) .

اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۠ فَاِمْسَاكٌۢ بِمَعْرُوْفٍ اَوْ تَسْرِيْحٌۢ
بِاِحْسَانٍ ۭ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوْا مِمَّآ
اٰتَيْتُمُوْهُنَّ شَيْـًٔا اِلَّآ اَنْ يَّخَافَآ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۭ
فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
فِيْمَا افْتَدَتْ بِهٖ ۭ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوْهَا ۚ
وَمَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٢٩﴾

طلاق (رجعی) دوباراست پس ازآن یانگاه داشتن ست بخوش خوئی یارها کردن به نکوئی وحلال نیست شمارا که بگیرید چیزی راازآنچه داده ایدزنان را[2] مگرآنگاه که بترسند مرد و زن که برپا نتوانند داشت احکام خدارا[3] پس ا گر بترسید ای مسلمانان ازآنکه برپاندارند این هر دو احکام خدارا پس گناه نیست برایشان درآنچه عوض خود داد زن، این حدهامقرر کرده خداست پس بیرون مروید ازآنها وهرکه بیرون رود ازحدود خدا پس آن گروه ایشانند ستمگاران (۲۲۹) .

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنْۢ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ
زَوْجًا غَيْرَهٗ ۭ فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ

پس ا گرطلاق داد (یعنی بارسوم) پس هرگز حلال نمی شود این زن آن مرد را تا آنکه درآید به نکاح شوهر دیگر (یعنی

---

(۱) یعنی زنان را برمردان حق است چنانچه مردان را برزنان حق است .
(۲) یعنی حلال نیست که بدل طلاق از مهر بگیرد .
(۳) یعنی در معاشرت .

يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

اودخول كند) پس اگر طلاق دادش اين شوهر ديگر پس گناه نيست برآن هر دو در آنكه بازگردند بنكاح باهم اگر بدانند كه برپامى توانند داشت احكام خدارا واين حدودِ خداست بيان ميكندآن حدودرا براى قومى كه ميداند (۲۳۰) .

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

چون طلاق داديد زنان را پس رسيد ند به ميعاد خود[1] پس نگاه داريد ايشان را به نكوئى يارها كنيد ايشان را به نكوئى ونگاه مداريد ايشان را براى ضرررسانيدن تا ستم كنيد وهر كه اين كند پس هر آئينه ستم كردبرخود ومگيريد آيت هاى خدارا تمسخر ويادكنيد نعمت خدارا برخويش وآنچه فرود آورد برشما ازكتاب وعلم كه پندميدهدشمارا بآن و بترسيد از خدا وبدانيد كه خدا بهر چيز داناست (۲۳۱) .

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

وچون طلاق داديدزنان را پس رسيدند به ميعاد خود[2] پس منع مكنيد ايشان را ازآنكه نكاح كنند باشوهران خويش[3] وقتيكه بايك ديگر راضى شدند درميان خويش به روش پسنديده اين حكم پندداده ميشود بآن هر كسى را كه مومن باشدازشما بخدا وروز قيامت واين

(۱) يعنى نزديك رسيدند بانقضاعدّت .
(۲) يعنى عدتّ منقضى شد .
(۳) يعنى باشوهران سابق خود ياشوهران ديگركه بايشان رغبت پيدا كردند .

کارخوشتراست وپاکیزه تر وخدا می داند وشمانمی دانید (۲۳۲) .

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

ومادران باید که شیردهند فرزندان خویش رادوسال تمام این حکم آن راست که خواهد تمام کردن مدت شیر را وبر پدر نفقه و پوشاك این زنان شیرده است بوجه پسندیده تکلیف داده نمی شود برهیچ کس الاقدرتوانائی او رنج نبایدداد مادر را بسبب فرزند وی ونه پدررا بسبب فرزند وی ولازم است بروصی مانند این پس اگر بخواهند مادر و پدر ازشیر بازگرفتن (یعنی پیش ازدوسال) بعد رضامندی میان یکدیگر و مشورت کردن بایکدیگر پس هیچ گناه نیست برایشان وا گر خواهید که دایه گیرید برای فرزندان خویش پس هیچ گناه نیست برشما چون تمام تسلیم نمودید آنچه دادنش را مقررکردید بخوش خوئی وبترسید ازخدا وبدانید که خدا به آنچه می کنید بیناست (۲۳۳) .

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وکسانی که بمیرند ازشما وبگذارند زنان را بایدکه انتظارکنانند این زنان خویشتن را چهارماه و ده روز پس چون رسید ند به میعاد[1] خویش پس گناه نیست برشما درآنچه کردند درحق خویشتن بوجه پسندیده یعنی نکاح بطور شرع وخدا

(۱) یعنی به انقضاء عدّت .

بآنچه می کنید آ گاه ست (٢٣٤) .

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ
فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ
سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٢٣٥

ونیست گناه برشما درسخنی که کنایت کردید بوی ازخواستگاری زنان یعنی درمیان عدّت یا پنهان داشتید دردلهای خود دانست خداکه شما یاد خواهید کرداین زنان را یعنی آشکارا بعد از عدّت ولیکن وعده ندهید بایشان نکاح را به پنهانی مگر آنکه گوئید سخنی پسندیده را یعنی بکنایت وقصد مکنید عقد نکاح را تاآنکه رسد میعاد مقرر به نهایتِ خود وبدانید که خدامی‌داند آنچه دردلهای شماست پس بترسید ازوی وبدانید که خدا آمرزنده بُردباراست (٢٣٥) .

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ
تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَ
عَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ٢٣٦

هیچ گناه نیست برشما اگر طلاق دادید زنان را درآن وقت که هنوزدست نرسانیده ایدبایشان یا معین نکرده اید برای ایشان مقداری[1] وبهره دهید این چنین مطلقات را[2] لازم است برتوانگر مقدار حال او بهره دادن وبرتنگدست مقدارحال اوبهره دادن بخوشخوئی لازم شده برنیکوکاران (٢٣٦) .

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ
لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَا
الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَ

وا گر طلاق داده اید زنان را پیش ازآنکه دست رسانید بایشان ومعین کرده باشید برای ایشان مقداری پس لازم است نیمه آنچه معین کردید مگر آنکه ببخشندزنان

(١) یعنی مهر را .
(٢) یعنی پوشاك بدهید .

لَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

يادرگذرد كسيكه بدست اوست عقد نكاح يعنى زوج حق خود گذاشته تمام دهد و آنكه درگذريد نزديك تراست به پرهيزگارى وفراموش مكنيد احسان كردن را درميان خويش هر آئينه خدا بآنچه مى كنيد بيناست (٢٣٧) .

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ
قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

پايبندى‌كنيد برهمه نمازها وبرنماز ميانه (يعنى خصوصًا برنماز عصر) بايستيد براى خدا فرمان بردارند گان (٢٣٨) .

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا
عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

پس ا گر ترسيديد يعنى از دشمن ومانند آن پس روان برپاهاى خود نماز گذاريديا سواره پس چون ايمن شويد پس ياد كنيد خدارا چنانكه آموخته است شمارا آنچه نمى دانستيد (٢٣٩) .

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً
لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

وآنانكه قبض روح ايشان كرده شود ازشما و بگذارند زنان را لازم كرده شد برايشان وصيت كردن براى زنان خويش بآنكه بهره دهند ايشان را تايكسال بدون بيرون كردن پس ا گر بيرون روند پس گناه نيست برشما درآنچه كردند درحق خويشتن ازكار پسنديده يعنى نكاح بطور شرع و خدا غالب استوار كاراست[1] (٢٤٠) .

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

طلاق داده شدگانرا لازم است بهره مند ساختن بخوشخوئى يعنى نفقه وسكنى لازم كرده شد بر پرهيزگاران (٢٤١) .

---

(١) مترجم گويد اين آيت نزديك جمهور منسوخ است بآيت ﴿أربعة أشهروعشـرا﴾ والله اعلم .

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢٤٢﴾

همچین بیان میکند خدا برای شمااحکام خودراتاباشد که شما بفهمید(٢٤٢) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ

فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوْتُوْا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى

النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٢٤٣﴾

آیا نه دیدی ای بیننده بسوی کسا نیکه بیرون آمدندازخانه های خویش و ایشان هزاران بودندازبیم مرگ پس گفت ایشان را خدا بمیرید باززنده گردانید ایشان را هر آئینه خدا صاحب بخشائش است برمردمان و لیکن اکثر ایشان سپاس نمی کنند (٢٤٣) .

وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٤٤﴾

وجنگ کنید درراه خدا وبدانید که خدا شنوای داناست (٢٤٤) .

مَنْ ذَا الَّذِيْ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضٰعِفَهٗ لَهٗ اَضْعَافًا

كَثِيْرَةً وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٤٥﴾

کیست آنکه وام دهد خدارا وام دادن نیك پس چندبرابر سازد خدا آن مال را برای اوبمراتب بسیار و خدا تنگ می سازد وکشاده می کند روزی راو بسوی اوبازگردانیده شوید (٢٤٥) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مِنْ بَعْدِ مُوْسٰى اِذْ

قَالُوْا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَالَ

هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوْا قَالُوْا

وَمَا لَنَآ اَلَّا نُقَاتِلَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ

دِيَارِنَا وَاَبْنَآئِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيْلًا

مِّنْهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٢٤٦﴾

آیانگاه نکردی بجمعی ازبنی اسرائیل بعد از موسیٰ چون گفتند مر پیغامبر خویش را که بر انگیز برای ما بادشاهی تاجنگ کنیم درراه خدا گفت پیغامبر آیا نزدیك هستید ا گر واجب کرده شود بر شما جنگ این که جنگ نکنید گفتند وچه شده است مارا که جنگ نه کنیم درراه خدا وبتحقیق بیرون کرده شدیم ازخانه های خویش وجدا کرده شدیم ازفرزندان خویش پس آنگاه که واجب کرده شد بر ایشان جنگ رو گردانیدند مگراندکی از ایشان و خدا داناست به ستمگاران (٢٤٦) .

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا
قَالُوا أَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ
مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰهُ
عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللّٰهُ يُؤْتِي
مُلْكَهُ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

وگفت مرایشان را پیغامبرایشان هر آئینه خدا پادشاه مقررکرده است برای شما طالوت را گفتند چگونه باشد اورا پادشاهی برما وماسزاوار تریم به پادشاهی ازوی وداده نشده است وی رافراخی درمال گفت هر آئینه خدا برگزیده است اورابرشما وداده است اورا فراخی دردانش و افزونی دربدن وخدا می‌بخشد پادشاهی خودرا بهر که خواهد وخدا جوادانا است (٢٤٧) .

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَّأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ
تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

وگفت ایشان را پیغامبرایشان هر آئینه نشان پادشاهی اوآنست که بیاید به شماصندوقی که درآن آرام دلست از پروردگار شما وباقیمانده ازآنچه که گذاشتند آل موسیٰ و آل هارون برمیدارند اورا فرشتگان هر آئینه درین صورت نشانه است شمارا اگر باوردارنده اید (٢٤٨) .

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ
فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ
اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ
قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُّلٰقُوا اللّٰهِ كَمْ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ

پس چون جدا شد (یعنی ازوطن) طالوت بالشکرها گفت هر آئینه خدا آزمائش کننده است شمارا بجوئی پس هرکه بنوشدازآن جوی پس نیست ازآل من وهرکه نچشد آنرا پس اوازآل من است الّاآنکه برداردیك کف آب بدست خود پس آشامیدند ازآن جوی مگراندکی ازایشان پس آنگاه که گذشتند ازجوی طالوت و مومنان همراه اوگفتند نوشندگان نیست توانائی مارا امروز بمقابله جالوت و لشکر های او گفتند آنانکه می

غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

که ایشان ملاقات خواهند کردباخدا بسا گروهِ اندك غالب شد برگروه بسیار بارادهٔ خدا وخدابا شکیبایانست (۲٤۹) .

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

وآنگاه به میدان آمدند برای جنگ جالوت ولشکر های وی این صالحان گفتند ای پروردگار مابریزبرما شکیبائی ومحکم کن قدم های مارا و غلبه ده مارا برگروه ناگرویدگان (۲٥۰) .

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ
بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

پس شکست دادندآن کفار را بتوفیق خدا و کشت داود جالوت را ودادخدای تعالی داود را پادشاهی و علم وبیآموخت اورا ازآنچه میخواست و اگر نمی‌بود دور کردن خدا مردمان را گروهی را بدست گروهی هر آئینه تباه می‌شد زمین ولیکن خدا صاحب بخشائش است برعالم ها (۲٥۱) .

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

این هاآیات خداست میخوانیم آنرا برتو(ای محمد) براستی و هر آئینه تواز پیغامبرانی (۲٥۲) .

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا
فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾

این پیغامبران فضل دادیم بعضی را ازایشان بر بعضی، ازایشان کسی هست که بااوسخن گفت خدا و بلند کرد بعضی را درمرتبه ها ودادیم عیسیٰ پسر مریم را معجزه ها وقوت دادیم اورا بروح القدس و اگر می‌خواست خدا بایکدیگر قتال نمی کردند آنانکه پس ازایشان بودند پس ازآنکه آمد بایشان حجت ها ولیکن اختلاف کردند پس ازایشان کسی هست که ایمان آورد واز ایشان کسی هست که

کافرشده واگرمی‌خواست خدابایکدیگر نمی جنگیدند ولیکن خدا میکند آنچه می خواهد (٢٥٣) .

يَآيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ ۭ وَالْكٰفِرُوْنَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٥٤﴾

ای مسلمانان خرج کنید ازآنچه روزی دادیم شمارا پیش ازآنکه بیاید روزی که خرید و فروش نیست درآن روز ونه دوستی ونه سفارش و کافران ایشانند ظالمان (٢٥٤) .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۥ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ۭ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۭ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَاۗءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ وَلَا يَـــــُٔـوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ﴿٢٥٥﴾

خدا آنست که هیچ معبود برحقی نیست بجزوی زندهٔ تدبیر کنندهٔ عالم نمی گیرد او را (پینکی) یعنی خواب سبك ونه خواب اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه در زمین است کیست آنکه شفاعت کند نزد اوالابحکم او میداند آنچه پیش دست ایشان است و آنچه پس پشت ایشان است وفرانمیگیرند مردمان از معلومات حق چیزی را مگر بآنچه وی خواسته است فرا گرفته است کرسی اوآسمان ها و زمین را و گران نمی شود بروی نگهبانی این هردو واو بلند مرتبهٔ بزرگ قدراست (٢٥٥) .

لَآ اِكْرَاهَ فِي الدِّيْنِ ۣ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى ۤ لَا انْفِصَامَ لَهَا ۭ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥٦﴾

نیست جبرکردن برای دین[1] هر آئینه ظاهر شده است راه یابی ازگمراهی پس هرکه منکر طاغوت شود (یعنی معبودان باطل) وایمان آرد بخدا پس هر آئینه

(١) یعنی حجت اسلام ظاهر شدپس گویاجبر کردن نیست ا گر چه فی الجمله به صبر باشد والله اعلم .

چنگ زده است بدست آویزی محکم که نیست گسستن آنرا وخدا شنوای داناست . (۲۵٦)

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ؕ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْلِيٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۲۵۷﴾

خداکارسازِ مومنان است بیرون می آرد ایشانرا ازتاریکی ها بسوی روشنی وآنانکه کافراند کارسازانِ ایشان طاغوت است (یعنی معبودان باطل) بیرون می آرند ایشان را از روشنی بسوی تاریکی ها این جماعت باشندگان دوزخندایشان درآنجا جاویدند (۲۵۷) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْ حَآجَّ اِبْرٰهٖمَ فِيْ رَبِّهٖٓ اَنْ اٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ ۘ اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّيَ الَّذِيْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ ۙ قَالَ اَنَا اُحْيٖ وَاُمِيْتُ ؕ قَالَ اِبْرٰهٖمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَاْتِيْ بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَاْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِيْ كَفَرَ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۲۵۸﴾

آیاندیدی بسوی کسی که مکابره کرد باابراهیم دربارهٔ پروردگار او بخاطر آنکه داد او را خدا پادشاهی (یعنی نمرود) چون گفت ابراهیم پروردگار من آنست که زنده میکندومی میراند گفت آن کافرمن زنده می کنم ومی میرانم[1] گفت ابراهیم پس هر آئینه خدا می آرد خورشید را از مشرق پس توبیار آن را ازطرف مغرب پس مغلوب شدکافر وخدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را . (۲۵۸)

اَوْ كَالَّذِيْ مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَّهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا ۚ قَالَ اَنّٰى يُحْيٖ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهٗ ؕ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ؕ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا

یامانندآن شخصی که گذشت بردهی وروی افتاده بود برسقفهای خود[2] گفت چگونه زنده کند این را خدا بعد از مردن آن

(۱) یعنی به ستم مستحق کشتن رامی گذارم و کسی را که مستحق کشتن نیست می کشم والله اعلم .

(۲) مترجم گوید آن شخص عزیربود .

أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

پس میراند اورا خدای تعالی صدسال بعد ازآن برانگیختش گفت چه قدر درنگ کردی گفت درنگ کردم یك روز یا پاره ای ازروز گفت بلکه درنگ کردی صدسال پس نگاه کُن به سوی طعام خود وآشامیدنی خود که متغیر نشده ونگاه کُن بسوی الاغ خود ومی خواهیم که گردانیم ترانشانه ای برای مردمان ونگاه کُن بسوی استخوانها چگو نه به حرکت درمی آوریم آن رابعد ازآن می پوشانیم برآن گوشت راپس چون واضح شدش این حال گفت به یقین می دانم خدا برهمه چیز تواناست (٢٥٩) .

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

وآنگاه که گفت ابراهیم ای پروردگار من بنما مرا چگونه زنده می کنی مردگان را گفت خدا آیا باور نداری گفت آری باور داشته ام لیکن می خواهم که آرام گیرد دل من(١) گفت خدا پس بگیر چهارعدد از پرندگان پس بهم آورهمه را نزدیك خود قطعه قطعه بعد ازآن بگذار برهر کوهی پاره ای ازیشان بعد ازآن ندا کن ایشان را البته بیایند پیش توشتابان وبدان که خدا غالب استوار کار است (٢٦٠) .

مَّثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ

صفت آنانکه خرج می کنند اموال خودرا درراه خدا مانند صفت یك دانه است که برویاند هفت خوشه رادرهرخوشه صد

---

(١) یعنی عین الیقین میخواهم والله اعلم .

وَاللّٰهُ يُضٰعِفُ لِمَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٦١﴾

دانه است و خدا چندبرابرمی دهد هرکرا خواهد وخداجوادداناست (٢٦١) .

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَآ اَذًى ۙ لَّهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٦٢﴾

آنانکه خرج می کنند اموال خودرا درراه خدا بازازپی آن انفاق نمی آرند منّت نهادن را و نه ایذارسانیدن را ایشانراست مزدایشان نزد پروردگار ایشان نیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند . (٢٦٢)

قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ وَّمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَّتْبَعُهَآ اَذًى ۗ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيْمٌ ﴿٢٦٣﴾

سخن ملائم گفتن ودرگذشتن[1] بهتر است ازآن خیرات که ازپی آن آزرده کردن باشد و خدا بی نیاز بُردباراست . (٢٦٣)

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ۙ كَالَّذِيْ يُنْفِقُ مَالَهٗ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۗ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهٗ وَابِلٌ فَتَرَكَهٗ صَلْدًا ۗ لَا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوْا ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦٤﴾

ای مومنان تباه مکنید خیرات خودرا به منت نهادن و آزرده کردن همچوکسیکه خرج می کند مال خود رابرای نمودن مردمان وایمان ندارد بخدا و روزقیامت پس صفت او مانند صفت سنگ صاف است که بروی باشداندك خاکی پس رسید بوی بارانی عظیم پس گذاشت اوراسخت وصاف مانده، توانائی ندارند اهل ریا برچیزی ازآنچه عمل کردند وخدا راه نمی نماید گروه کافران را[2] (٢٦٤).

---

(١) ازپی ادبی سائل .

(٢) مترجم گوید حاصل این مثل آنست که عمل منان و مرائی دردنیا می‌نماید که عمل است و در آخرت نابود میشود و هیچ فائده نمی دهد چنانکه برسنگی خاك افتاده باشدو بظاهر چنان می نماید که قابل زراعت است و چون باران بارد محوشود والله اعلم .

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللهِ
وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ
فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ وَاللهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

وصفت آنانکه خرج می کنند مال های خویش رااز جهت طلب رضامندی خدا وبسبب اعتقاد ناشی ازدلِ خویش مانند صفت باغی است بمکان بلند که رسید بوی بارانی عظیم پس آورد میوهای خودرا دوچندان وا گر نمی رسید اورا باران عظیمی پس شبنم کفایت میکرد و خدا بآنچه می کنید بیناست[١] (٢٦٥) .

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيلٍ وَّأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾

آیا دوست میدارد یکی ازشماکه باشد اورا باغی ازدرختانِ خرماوانگور می رود زیرآن جویها مراورا هست درآن باغ هر جنس ازمیوها ورسیده باشد اورا کلان سالی و باشد اورا اولاد ناتوان پس درین حالت رسید آن باغ را گردبادی که درآن آتش است پس پاك بسوخت همچنین واضح می سازد خدا برای شما آیتها را تاباشد که تأمل کنید[٢] (٢٦٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا
أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ
تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا
فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾

ای مومنان خرج کنید ازپاکیزه های آنچه شما کسب کردید واز پاکیزه های آنچه بیرون آوردیم برای شما اززمین وقصد مکنید ناپاك را ازآن خرج میکنید آن را ونیستید گیرنده آن مگر وقتیکه چشم پوشی کنید در گرفتن آن وبدانید که خدا

(١) مترجم گوید حاصل این مثل آن ست که عمل اهل اخلاص فائده ها میدهداز سابقین باشد یا ازاصحاب یمین .

(٢) حاصل این مثل آن ست که عمل منان و مرائی دروقت شدت احتیاج نابود شود چنانکه بوستان این شخص دروقت شدت احتیاج به سوخت .

اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَآءِ ۚ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۖ ﴿٢٦٨﴾

يُّؤْتِى الْحِكْمَةَ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَنْ يُّؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُوْتِىَ خَيْرًا كَثِيْرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ نَّفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ نَّذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهٗ ۗ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقٰتِ فَنِعِمَّا هِىَ ۚ وَاِنْ تُخْفُوْهَا وَتُؤْتُوْهَا الْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّاٰتِكُمْ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ﴿٢٧١﴾

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰىهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِىْ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْنَ اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ اللّٰهِ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ يُّوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٢﴾

بی نیاز ستوده است (٢٦٧) .

شیطان وعده میدهد به شما تنگدستی را ومی فرماید به بی حیائی شمارا وخدا وعده می کند به شما آمرزش را ازجانب خود و نعمت دادن را وخدا جواد دانا است (٢٦٨) .

میدهدحکمت را هرکه را خواهد وهرکه داده شد اورا حکمت پس هر آئینه داده شدنیکوئی بسیار وپندپذیر نه می شوند مگر خداوندانِ خرد (٢٦٩) .

وآنچه خرج کردید ازخیرات ویالازم کردید برخود از نذری پس هر آئینه خدا میداند آنرا ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (٢٧٠) .

ا گر آشکار کنید خیرات را پس نیکو چیز است آن وا گر پنهان کنید آنرا وبدهید آن را به فقیران پس این بهتراست شمارا ودور سازد ازشما بعض گناهان شمارا وخدا بآنچه می کنید آ گاه است (٢٧١) .

لازم نیست برتو(ای محمد) هدایت ایشان[1] لیکن خدا هدایت می‌کند هرکرامی خواهد و آنچه خرج کردیدازمال پس نفع برای ذات شماست ولائق نیست که خرج کنید مگر برای طلب رضای خدا وآنچه خرج کردیداز مال به تمام رسانیده شود بسوی شما (یعنی ثواب) او، وشما ستم کرده نخواهید

(١) یعنی ایصال مطلوب الی الله .

لِلْفُقَرَآءِ الَّذِيْنَ اُحْصِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَآءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيْمٰهُمْ لَا يَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ اِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢٧٣﴾

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٤﴾

اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ الرِّبٰوا لَا يَقُوْمُوْنَ اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا فَمَنْ جَآءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ وَاَمْرُهٗ اِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧٥﴾

شد (٢٧٢) .

خیرات برای آن فقیرانست که بندکرده شدند در راهِ خدا[١] نمی توانند سفر کردن در زمین، توانگر می پندارد ایشان رانادان بسبب طمع نه کردن تومی شناسی ایشان را به قیافه ایشان سوال نمی کنند ازمردمان بالحاح وآنچه خرج کنید ازمال پس هر آئینه خدا بآن دانا است (٢٧٣) .

کسانیکه خرج می کنندآموال خویش را شب وروز پنهان و آشکارا پس ایشان راست مُزدایشان نزد پروردگار ایشان ونیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٢٧٤) .

کسانیکه میخورند سودرا برنه خیزند یعنی از گور مگر چنانکه برمی خیزد کسی که دیوانه ساخت اورا شیطان به سبب آسیب رسانیدن، این بسبب آنست که سود خوران گفتندجزاین نیست که سوداگری مانند سود است وحالانکه حلال کرده است خدا سوداگری را و حرام ساخته سود را پس کسی که آمد بوی پند ازجانب پروردگاراو پس بازماند ازین کار پس اوراست آنچه گذشت و کاراو مفوض است بخدا[٢] وهر که

(١) یعنی بسبب اشغال بجهاد کسب کردن نمی توانند والله اعلم .

(٢) یعنی سودی که قبل آیت تحریم گرفته بازگردانیدنش لازم نیست والله اعلم .

بازگشت بسود خوری[1] پس آن گروه باشندگان دوزخ اندایشان درآنجاجاویدند . (٢٧٥)

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقٰتِ ۗ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٧٦﴾

نابودمی سازد خدا برکت سود را و افزون می سازد برکت خیرات را و خدا دوست ندارد هرناسپاس گنهگاررا (٢٧٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٧٧﴾

هر آئینه کسانیکه ایمان آورده اند وکردند کارهای شائسته وبرپاداشتند نمازرا ودادند زکوٰة را مرایشان راست مُزد ایشان نزدِ پرورد گار ایشان ونیست ترس بر ایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٢٧٧) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوۤا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾

ای کسانیکه ایمان آوردید بترسید ازخدا وترك كنيد آنچه مانده است ازسود ا گر هستيد ازاهل ايمان (٢٧٨) .

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾

پس ا گر نه کردید پس خبردار باشید به جنگی ازطرف خدا ورسول او وا گر توبه کردید پس شما راست اصل مال های شما نه شما ستم کنید ونه برشماستم کرده شود (٢٧٩) .

وَاِنْ كَانَ ذُوْ عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ۚ وَاَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾

وا گر باشد مفلسی پس لازم است مهلت دادن تاتوانگری وآنکه خیرات کنید بهتر است شمارااا گر هستيد داننده (٢٨٠) .

وَاتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ۗ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾

وبترسید ازآن روزکه باز گردانیده شوید درآن بسوی خدا پس تمام داده شود هر شخصی را آنچه عمل کرده است وایشان ستم کرده نه شوند(٢٨١) .

---

(١) یعنی بعد ازتحریم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى
فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ
يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ
الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ ۖ فَإِنْ
لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ
الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ ۚ
وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا ۚ وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ
لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا ۖ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا
تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ
وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ ۗ
وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

ای مومنان ا گرمعامله کنید بایکدیگر به وام دادن تامیعاد مقرر پس بنو یسید آن را وباید که بنویسد میان شما نویسنده بانصاف وسربازنزند نویسنده ازآنکه نویسد چنانچه آموخته است اورا خدا پس بایدکه وی بنویسد واملاء کندآنکه وام بذمهٔ وی است وبایدکه بترسد ازخدا پروردگار خود و نقصان نکند ازآن وام چیزی را پس ا گر باشد کسیکه وام بذمهٔ وی است بی خرد یا ناتوان یا نمی تواند املاء کردن پس باید که املاء کند کارگذاراو بانصاف و گواه گیرید دوشاهد را ازمردان خویش(۱) پس ا گر نه باشند دومرد پس یك مرد ودوزن کفایت است ازکسانیکه رضامند باشید از گواهان(۲) تا ا گر فراموش کندیك زن یاد دهاند یکی دیگررا وباید که سرباز نه زنند گواهان آنگاه که طلبیده شوند ومانده مشوید ازآنکه نویسید حق را اندك باشد یابسیارتا میعاد وی این باانصاف تر است نزدِ خدا ودرست تر برای گواهی وقریب تر ازآنکه درشك نشوید مگر وقتیکه باشد آن معامله سوداگری دست بدست که دستگردان می کنید آن رامیان خویش پس نیست برشما گناه درآنکه نه نویسید آن را و گواه گیرید هرگاه که خرید و فروخت

(۱) یعنی ازمسلمانان .

(۲) یعنی از مسلمانان امین متقی .

کنید وباید که رنج داده نشود نویسنده ونه
گواه واگر بکنید این کار را پس هر آئینه
این گناه است شمارا وبترسید از خدا
ومی آموزدشمارا خدا وخدا بهر چیز
داناست (٢٨٢) .

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوْا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ مَّقْبُوْضَةٌ ۖ فَإِنْ
أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِى اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ
رَبَّهٗ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۗ وَمَنْ يَّكْتُمْهَا فَإِنَّهٗٓ اٰثِمٌ قَلْبُهٗ ۗ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٢٨٣﴾

وا گر مسافر باشید ونیابید نویسنده را
پس لازم است گروبدست آورده شده
پس ا گر امین داند گروهی از شما
گروهی را پس باید که اداکند آن کس که
امین دانسته شد امانت خود را وباید که
به ترسد از خدا پروردگار خود وپنهان
نکنید گواهی را وهر که پنهان کند آن را
پس هر آئینه گناهگار است دل او خدا
بآنچه می کنید آ گاه است (٢٨٣) .

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ ۗ وَإِنْ تُبْدُوْا مَا فِىْٓ
أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٤﴾

خدا راست آنچه در آسمان هاست وآنچه
در زمین است وا گر آشکار کنید آنچه
دردل شما است[1] یاپنهان دارید آنرا
البته حساب آن بگیرد ازشما خدا پس
بیامرزد کسی را که خواهد وعذاب کند
کسی را که خواهد وخدا برهمه چیز
تواناست (٢٨٤) .

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۗ
كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۗ لَا نُفَرِّقُ

باور داشت پیغامبر آنچه فرودآورده شد
بسوی اواز پروردگار اوومومنان نیز همه
ایمان آوردند بخدا و فرشتگانِ أو وکتاب
های أوو پیغامبران أو و گفتند فرق نمی

---

(١) یعنی ازقسم نفاق و اخلاق وحسدو نصیحت ومثل آن نه از قسم حدیث نفس
والله اعلم .

بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ وَقَالُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

گذاریم میان هیچ کسی ازپیغامبران او[1] وگفتند شنیدیم و فرمانبرداری کردیم میخواهیم آمرزش توای پروردگار ماوبسوی تواست بازگشت (۲۸۵) .

لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا
ٱكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ ۖ وَٱعْفُ عَنَّا
وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ ۚ أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ
ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

خدا واجب نمی کند برهیچ کس الامقدار طاقت او مراوراست آنچه عمل کرد و بروی باشد آنچه گناه کرد گفتند ای پروردگار مابعقوبت مگیر مارا اگر فراموش کنیم یا خطاکنیم ای پروردگار ماومنه برسرمابار گران چنانکه نهادی آنرا برکسانیکه پیش ازمابودند ای پروردگار ماومنه برسرماآنچه توانائی آن نیست مارا و درگذرازما وبیامرزمارا وبه بخشای مارا توئی خداوند ماپس غلبه ده مارابر گروه کافران (۲۸٦) .

سوره آل عمران مدنی است و آن دو صد آیت و بیست رکوع است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمٓ ﴿١﴾

الٓمّ (۱) .

ٱللَّهُ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ﴿٢﴾

خدا آن ذات است که نیست هیچ معبود برحقی مگر اوزندۀ تدبیرکنندۀ عالم است . (۲)

نَزَّلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَأَنزَلَ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ ﴿٣﴾

فرود آورد برتو کتاب را براستی باور دارندۀ آنچه پیش دست وی است و فرود آورد تورات و انجیل را (۳) .

(۱) یعنی بعض را معتقد و بعض رامنکرنمی باشیم .

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾

پیش ازین برای راه نمودن بمردمان و فرود آورد قرآن را هرآئینه کسانیکه کافر شدند بآیات خدا ایشانراست عذابِ سخت وخدا غالب صاحب انتقام است (٤) .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥﴾

هر آئینه بر خدا پوشیده نمی شود چیزی در زمین ونه در آسمان (٥) .

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

او آنست که صورت می بندد شمارا در ارحام چنانچه خواهد نیست هیچ معبود برحق بجز اوغالب استوار کاراست (٦) .

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

او آنست که فرود آورد برتو کتاب بعضی ازآن آیت های واضح است آنجمله اصل کتاب است وبعضی دیگر محتمل معانی باهم مشتبه پس اماکسانیکه دردل ایشان کجی است پیروی می کنند آنرا که متشابه است ازآن کتاب برای طلب فتنه وطلب تأویل آن ونمیداند مراد آن را مگر خدا و ثابت قدمان در علم می گویند ایمان آوردیم باین متشابه این همه از نزدِ پروردگار ماست و پندپذیر نمی شوند مگر خداوندان خرد (٧) .

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

می گویند ای پروردگار ماکج مکن دلهای مارا بعد ازآنکه راه نمودی مارا وعطا کن برای ماازنزد خود رحمت هر آئینه توئی عطا کننده (٨) .

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ

ای پروردگارما هرآئینه توجمع کنندۀ مردمانی درآن روز که هیچ شك نیست

الْمِيعَادَ ⑨

درآن هر آئینه خدا خلاف نمیکند وعده را (۹) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ⑩

هر آئینه آنانکه کافر شدند دفع نکنند ازایشان اموال ایشان ونه اولاد ایشان از عذاب خدای تعالی چیزی را وایشانند آتش انگیز دوزخ (۱۰) .

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑪

حال ایشان مانند حال آل فرعون است وآنانکه پیش ازایشان بودند دروغ داشتند آیاتِ مارا پس گرفت ایشانرا خدا بسبب گناهان ایشان وخدا سخت عقوبت است (۱۱) .

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ
وَبِئْسَ الْمِهَادُ ⑫

بگو کافران را که مغلوب خواهید شد وبرانگیخته خواهید شد بسوی دوزخ وبدجایگاه است او (۱۲) .

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا ۖ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ ۚ وَاللَّهُ
يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ⑬

بتحقیق هست شمارا نشانه درآن دو قوم که بهم آمدند[۱] یك گروه جنگ میکرد در راه خدا و گروهِ دیگر کافر بودند می دیدند مسلمانان آن کافران را دو برابر خویش بدیدهٔ چشم وخدا قوت میدهد به نصرت خود هرکرا خواهد هر آئینه درین واقعه پندی هست خداوندانِ بصیرت را (۱۳) .

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ
الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ

آراسته کرده شده است برای مردمان دوستی آرزوهای نفس اززنان و فرزندان و خزانه های جمع ساخته اززر وسیم واسپانِ نشانمند ساخته وچهار پایان

(۱) یعنی روزبدر والله اعلم .

وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾

وزراعت، این ست بهرهٔ زندگانی دنیا و نزدِخداست بازگشتِ نیك (١٤).

قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَاَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

بگو(ای محمد) آیا خبردهم شمارا بآنچه بهتر است ازین مرمتقیان را باشد نزد پروردگار ایشان بوستان ها می رود از زیرآن جویها جاوید باشندگان درآن و باشند زنانِ پاکیزه وباشند خوشنود از خدا و خدابیناست به بندگان (١٥) .

اَلَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اِنَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

آنانکه می گویند ای پروردگارما هرآئینه ماایمان آوردیم پس بیامرزمارا گناهان ماو نگاهدار مارااز عذاب آتش (١٦) .

اَلصّٰبِرِيْنَ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْمُنْفِقِيْنَ وَالْمُسْتَغْفِرِيْنَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧﴾

شکیبایان وراست گویان وفرمانبرداران وخرج کنندگان و آمرزش خواهندگان دراوقات سحر (١٧).

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِالْقِسْطِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾

گواهی[1] دادخدا[2] آنکه نیست هیچ معبود برحقی مگراو و گواهی دادند فرشتگان و خداوندانِ دانش درآن حال که خداتدبیر کنندهٔ عالم ست بعدل، نیست هیچ معبود برحقی مگر او غالب استوار کار است (١٨) .

اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا

هر آئینه دین معتبر نزد خدا اسلام است و اختلاف نه کردند (یعنی درقبول اسلام)

---

(١) مترجم گوید ازینجا خدای تعالی شروع می فرماید درمناظره اهل کتابین و ردّ شبهات ایشان و تعداد تحریفات ایشان واین قصه ممتداست تاقوله واذغدوت من اهلك .

(٢) یعنی آشکار ساخت .

بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

اهل کتاب مگر بعد ازآنکه آمد بایشان دانش[1] ازروی حسد درمیان خویش وهرکه کافر باشد بآیت های خدا پس هر آئینه خدا زودگیرندهٔ حساب است (١٩) .

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوا ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

پس ا گر مکابره کنند باتو (یا محمد) پس بگومنقاد ساختم روی خود را برای خدا وهر که پیروی من کرد نیز منقادساخت ویگو باهل کتاب وبناخوانندگان آیا اسلام آوردید پس ا گر اسلام آوردند به تحقیق راه یافتند وا گر روی گرانیدند پس جزاین نیست که برتوست پیغام رسانیدن وخدا بیناست به بندگان(٢٠) .

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

هر آئینه کسانیکه کافر می شوند بآیتهای خدا ومی کشند پیغامبران را بناحق ومی‌کشتند آنان را که بعدل می‌فرمایند ازمردمان پس خبرده ایشانرا بعذاب درد دهنده (٢١) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

این گروه آنند که نابود شد عمل های ایشان در دنیا و آخرت ونیست ایشان را یاری دهنده (٢٢) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

آیاندیدی بسوی آنانکه داده شدند پاره ای ازعلم کتاب خوانده می شوند بسوی کتاب خدا تاحکم کند میان ایشان پس رومی گرداند گروهی از ایشان اعراض کنان (٢٣) .

---

(١) یعنی حقیقت حال دانستند .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودٰتٍ وَغَرَّهُمْ
فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

این بسبب آنست که ایشان گفتند هرگز نرسد بما آتش دوزخ مگر روزی چند شمرده شده و فریفت ایشان را در دین ایشان آنچه افترا میکردند (٢٤) .

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

پس چگونه بُوَد حال وقتیکه جمع کنیم ایشان را در روزی که هیچ شك نیست درآن و تمام داده شود هر شخصی را جزاء آنچه عمل کرده و ایشان ستم کرده نشوند (٢٥) .

قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ
مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ
إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

بگوبار الهٰا ای خداوند پادشاهی میدهی پادشاهی هرکرا خواهی و بازمی گیری پادشاهی ازهر که خواهی و ارجمند می‌سازی هرکرا خواهی و خوار می سازی هرکرا خواهی بدست تست نیکی هر آئینه توبرهمه چیز توانائی[1] (٢٦) .

تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ
مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

درمی آری شب را در روز ودرمی آری روزرا در شب و بیرون می آری زنده را از مرده و بیرون می آری مرده را از زنده و روزی میدهی هرکرا می خواهی بی‌شمار (٢٧) .

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِي شَيْءٍ
إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰىةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ

بایدکه دوست نگیرند مسلمانان کافران را بجز اهل ایمان وهرکه این کند پس نیست درچیزی ازآن خدا[2] مگر آنکه دفع شرایشان کنید بنوعی ازحذر کردن

---

(١) مترجم گوید که درامراین دعا بشارت است به مغلوب شدن کافران ـ .

(٢) یعنی درعهد خدا نیست .

نَفْسَهٗ ۭ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿۲۸﴾

وبرحذر می‌دارد شمارا خدا از خود و بسوی خدا بازگشت است (۲۸) .

قُلْ اِنْ تُخْفُوْا مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ اَوْ تُبْدُوْهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ۭ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۲۹﴾

بگوا گر پنهان کنید آنچه درسینه های شماست یا آشکار کنیدش می داندآن را خدا و میداند آنچه در آسمان هاست و آنچه در زمین است و خدا برهمه چیز تواناست (۲۹) .

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا ۚ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوْۗءٍ ۚ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهٗٓ اَمَدًۢا بَعِيْدًا ۭ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ۭ وَاللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿۳۰﴾

آن روزیکه حاضر یابد هرکس آنچه عمل کرده است از نیکی وآنچه کرده است ازبدی دوست داردکه کاش بودی درمیان وی ودرمیان آن بدی مسافتی دور وبرحذ رمی دارد شمارا خدا ازخود و خدا بسیار مهربان است بربندگان (۳۰) .

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۳۱﴾

(ای محمد) بگو ا گر دوست می دارید خدارا پس پیروی من کنید تا دوست دارد شمارا خدا وبیامرزدشمارا گناهان شماو خدا آمرزندهٔ مهربان است (۳۱) .

قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۳۲﴾

بگوفرمان برید خدارا و پیغامبر را پس ا گر روگر دانند پس هر آئینه خدا دوست ندارد کافران را [1] (۳۲) .

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓي اٰدَمَ وَنُوْحًا وَّاٰلَ اِبْرٰهِيْمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَي الْعٰلَمِيْنَ ﴿۳۳﴾

هر آئینه خدا بر گزید آدم را و نوح را و آل ابراهیم را و آل عمران را برعالمها (۳۳) .

ذُرِّيَّةًۢ بَعْضُهَا مِنْۢ بَعْضٍ ۭ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۳۴﴾

درحالتیکه این جماعت نسلی بودند

(۱) مترجم گوید که نصاریٰ باحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم درباب عیسیٰ علیه السلام گفتگو کردند حق سبحانه این آیات نازل ساخت بعد از نزول این آیتهانصاریٰ را بمباهله دعوت کردند همه عاجز شده جزیه قبول نمودند .

بعضی آن پیدا شده ازبعضی و خدا شنوای دانا است (٣٤) .

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَٰنَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيٓ ۖ إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

آنگاه که گفت زن عمران ای پرورد گار من هر آئینه من نیاز تو کردم آنچه درشکم من است آزاد کرده[1] پس قبول کن ازمن هر آئینه توئی شنوای‌دانا(٣٥) .

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَآ أُنثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَٰنِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

پس چون بزاد دخترراگفت ای پرورد گار من هر آئینه زادم این را دختر وخدا داناست بآنچه وی بزاد گفت آن زن ونیست پسر مانند دختر[2] و هر آئینه نامیدم اورا مریم و هر آئینه من درپناه تو می‌گذارم او را و نسل اورا ازشیطان ملعون (٣٦) .

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنۢبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَٰمَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

پس قبول کرد مریم را پرورد گار اوبه قبول نیك وپالیده ساخت اورا پالیدن نیك وخبر گیر ساخت بروی زکریا را هرگاه داخل می‌شد زکریا برمریم در مسجد می‌یافت نزد اوروزی را[3] گفت ای مریم ازکجاست تراأین روزی گفت اواز نزدِ خداست هر آئینه خدا می‌دهد روزی هرکرا می خواهد بی شمار (٣٧).

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٨﴾

آن وقت طلب کرد زکریاازپررود گار خود گفت ای پرورد گار من عطا کن مرا ازنزدِ

---

(١) یعنی ازخدمت والدین معاف داشته .

(٢) یعنی دختر خدمت بیت المقدس رانمی شاید .

(٣) یعنی میوهٔ زمستان درتابستان ومیوهٔ تابستان در زمستان .

خودنسل پاك هر آئينه تو شنوای
دعائی (٣٨) .

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ يُّصَلِّيْ فِي الْمِحْرَابِ
أَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا
وَّحَصُوْرًا وَّنَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٣٩﴾

پس ندا کردند اورا فرشتگان واوایستاده
بود نمازمی گذارد در عبادت گاه، که خدا
بشارت می دهدترا به یحیی باشد
باوردارنده کلمه ازجانب خدا[1] وسردار
وپارسا و پیغامبری ازنیکوکاران (٣٩) .

قَالَ رَبِّ أَنّٰى يَكُوْنُ لِيْ غُلٰمٌ وَّقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِيْ
عَاقِرٌ ۚ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾

گفت ای پروردگار من چگونه پیدا
می‌شود برای من فرزندی و رسیده است
مراکلان سالی وزن من نازاهست، گفت
همچنین خدا میکند آنچه می خواهد
(٤٠) .

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْٓ اٰيَةً ۚ قَالَ اٰيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ۚ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ كَثِيْرًا وَّسَبِّحْ
بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾

گفت ای پروردگار من معّین کن برای من
نشانی[2] فرمودکه نشان تو آنست که
سخن نه توانی گفت بامردمان سه روزمگر
باشارت ویادکن پروردگار خودرابسیار
و تسبیح بگوبه شام و صباح (٤١) .

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكِ
وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰكِ عَلٰى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٢﴾

وآنگاه که گفتند فرشتگان ای مریم هر
آئینه خدا بر گزیدترا وپاك ساخت ترا وبر
گزیدترا برزنان عالمها (٤٢) .

يٰمَرْيَمُ اقْنُتِيْ لِرَبِّكِ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿٤٣﴾

ای مریم فرمانبرداری کن پرورد گار
خودرا وسجده کن ونمازگذار بانماز
گذاران (٤٣) .

ذٰلِكَ مِنْ أَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ

(ای محمد) این ازخبرهای غیب است
وحی مي کنیم آنرا بسوی تو وتو نبودی

---

(١) یعنی عیسیٰ راباور دارد .
(٢) یعنی نشان حمل آن فرزند .

إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

نزد آن قوم چون می انداختند قلمهای خویش را[1] تاکدام کس از ایشان خبر گیر مریم شود و نبودی نزد ایشان آنگاه که باهم منازعه می کردند (٤٤) .

إِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ إِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

آنگاه که گفتند فرشتگان ای مریم هر آئینه خدابشارت می دهدترابه کلمه ای از جانب خود که نام اومسیح عیسیٰ پسر مریم است باآبرو دردنیا و آخرت واز مقرّبان بارگاه حضرت عزت است(٤٥) .

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَّمِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٤٦﴾

وسخن گوید به مردمان در گهواره ووقت کهن سالی وباشد از شائستگان (٤٦) .

قَالَتْ رَبِّ أَنّٰى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ
كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ إِذَا قَضٰٓى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ
لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

گفت ای پروردگار من چگونه شود مرا فرزند ودست نرسانیده است بمن هیچ آدمی فرمود همچنین خدا پیدا میکند هرچه می خواهد چون سرانجام میکند کاری پس جزاین نیست که میگوید اورا که بشوپس میشود (٤٧) .

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

وبشارت دادکه می آموزد اورا خدا کتاب و دانش وتورات و انجیل را(٤٨) .

وَرَسُولًا إِلٰى بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ
أَنِّيٓ أَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ
فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللّٰهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ
وَأُحْيِ الْمَوْتٰى بِإِذْنِ اللّٰهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ
وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَّكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

و گرداند اورا پیغامبری بسوی بنی اسرائیل باین دعوی که آورده ام پیش شمانشانه ای ازپروردگار شما اینکه هر آئینه من می سازم برای شما از گِل مانندِ شکل پرنده پس می‌دَمَم درآن پس باشد پرنده ای به حکم خدا وبه می کنم کور مادرزاد را وبرص داررا (یعنی پیسی

(١) یعنی قرعه می انداختند .

را) وزنده می سازم مُرد گان رابه حکم خدا وخبر می دهم شمارا بآنچه میخورید وآنچه ذخیره می نهید درخانه های خود هر آئینه دراین کار نشانه است شمارا اگر باور دارند ه اید (٤٩) .

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

وآمده ام باور دارندۀ آنچه پیش دست من است از تورات و آمده ام تاحلال گردانم برای شما بعض آنچه حرام شده بود برشما وآوردم نزد شمانشانه از پرورد گار شما پس بتر سید ازخدا و فرمان من برید(٥٠) .

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

هر آئینه خدا پرورد گار من و پرورد گار شماست پس پرستش کنید اورااین است راه راست[١] (٥١) .

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

پس آنگاه که دریافت عیسیٰ ازقوم خود کفررا گفت کیستند یاری دهندگان من بسوی خدا گفتند حواریان مائیم یاری دهندگان خدا ایمان آوردیم به خدا وگواه باش که ما فرمانبرداریم (٥٢) .

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

ای پرورد گار ما ایمان آوردیم بآنچه فرود آوردی و پیروی کردیم پیغمبررا پس بنویس ماراباشاهدان[٢] (٥٣) .

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

نقشه کشیدند و خداوند چاره جوئی کرد و خداوند[٣] بهترین چاره جویان

---

(١) القصه این بشارت درحق عیسیٰ علیه السلام متحقق شد و یهود را بدین خوددعوت نمود .

(٢) یعنی درزمرۀ شهداء که اکمل امت اند والله اعلم .

(٣) یعنی بآن کافران .

است (٥٤) .

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ
وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ
فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

آنگاه که گفت خدااى عيسىٰ هر آئينه من برگيرنده توأم[1] وبردارنده توام بسوى خود و پاك كنندهٔ توام از صحبت كسانيكه كافرشدند و گردانندهٔ تابعان توام بالاى كافران[2] تاروزقيامت بازبسوى من است باز گشت شما پس داورى مى‌كنم ميان شما درآنچه اختلاف مى كرديد اندرآن (٥٥) .

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

اماكافران پس عذاب كنم ايشان را به عذاب سخت دردنيا و آخرت ونيست ايشان را يارى دهنده (٥٦) .

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ
أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

واماكسانيكه ايمان آوردند وكردند كارهاى شائسته پس تمام دهد خدا ايشانرا مزدايشان وخدا دوست نمى دارد ظالمان را (٥٧) .

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

اين رامى خوانيم (يا محمد) برتو كه ازآيتها و كتاب حكيم است (٥٨) .

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

هر آئينه حال عيسىٰ نزدِ خدا مانند حال آدم است آفريد اوراازخاك باز گفت اورا بشو پس شد[3] (٥٩) .

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾

اين سخن راست است ازپروردگار توپس مباش ازشك آرندگان (٦٠) .

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ

پس هركه مكابره كند باتودربارهٔ عيسىٰ

(١) يعنى ازين جهان .
(٢) يعنى غالب بر ايشان .
(٣) يعنى انسان شد .

تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَٰذِبِينَ ﴿٦١﴾

بعد ازآنچه آمد بتو از دانش پس بگوبیائیدتابخوانیم فرزندانِ خودرا و فرزندانِ شمارا وزنانِ خودرا و زنانِ شمارا وذات های خودرا و ذات های شمارا پس همه بزاری دعا کنیم پس لعنت خدا گوئیم بردروغگویان (٦١) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

هر آئینه این ست خبرراست و نیست هیچ معبود برحقی بجزخدا وهر آئینه خدا غالب استوار کاراست (٦٢) .

فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

پس ا گر روگردانیدند پس خدا داناست به تباه کاران (٦٣) .

قُلْ يَٰٓأَهْلَ الْكِتَٰبِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

بگوای اهل کتاب بیائید بسوی سخنی مسلّم میان ما وشما که نه پرستیم بجز خدا و شریك نسازیم باوی چیزی دیگررا و پروردگار نگیردبعض ازما بعض دیگررا بجز خدا پس ا گر روی گردانیدند پس بگوئید که گواه باشید ما مسلمانیم (٦٤) .

يَٰٓأَهْلَ الْكِتَٰبِ لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمَآ أُنزِلَتِ التَّوْرَىٰةُ وَالْإِنجِيلُ إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

ای اهل کتاب چرامکابره می کنید دربارۂ ابراهیم[1] وفرود آورده نه شده است تورات و انجیل مگر بعد ابراهیم آیا نمی‌فهمید (٦٥) .

هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

آ گاه شوید شما ای قوم مکابره کردید درآنچه شمارا بوی دانش است پس چرامکابره می کنید در آنچه شمارا بوی دانش نیست و خدامی داند وشما

---

(١) یعنی بعض گفتند یهودی بود و بعض گفتند نصرانی بود .

نمی‌دانید[۱] (٦٦) .

مَا كَانَ إِبْرٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ
حَنِيفًا مُسْلِمًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

نه بود ابراهیم یهودی ونه نصرانی ولیکن بـود حنیف مسلمـان ونـه بـود ازشـرك آرند گان[۲] (٦٧) .

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرٰهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهٰذَا
النَّبِيُّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا ۗ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

هر آئینه نزدیك ترین مردم بابراهیم آن کسان بودند که پیروی او کردند یعنی درزمان اوواین پیغامبرو مومنان وخدا کارساز مومنان است (٦٨) .

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ
وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

آرزو کردند طائفه ای ازاهل کتاب که گمراه سازند شمارا و گمراه نمی سازند مگر خویشتن را وآگاه نیستند (٦٩) .

يٰأَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَأَنْتُمْ
تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

ای اهل کتاب چراکافرمی شوید بآیتهای خدا حال آنکه خود شما گواهی میدهید (٧٠) .

يٰأَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبٰطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

ای اهل کتاب چرا خلط می کنید حق را به باطل وچرا می‌پوشید حق را و حال آنکه شما میدانید (٧١) .

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ اٰمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ
اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

و گفتند گروهی ازاهل کتاب[۳] ایمان آریدبآنچه فرود آورده شده است بر مسلمانان اول روز وانکار کنید آخرآن روز تاشاید که مسلمانان بر گردند[٤] (٧٢) .

---

(۱) یعنی درمسائل منصوصه درتورات اختلاف کردید تاچه رسد بغیر منصوصه .

(۲) مترجم گوید حنیف آنرامی گفتند که استقبال کعبه کند وحج گذارد وختنه نمایدواز جنابت غسل کند حاصل آنکه نام کسی بُوَد که بشریعت ابراهیمی متدین باشد .

(۳) یعنی بایکدیگر .

(٤) یعنی درشك افتند .

وَلَا تُؤْمِنُوٓا۟ إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ ٱلْهُدَىٰ هُدَى ٱللَّهِ أَن يُؤْتَىٰٓ أَحَدٌ مِّثْلَ مَآ أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِندَ رَبِّكُمْ ۗ قُلْ إِنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

ومنقاد مشوید مگر کسی را که پیروی دین شماکند بگو (یامحمد) هر آئینه هدایت، هدایت خدا است گفتند باور مکنید آنکه داده شود کسی مانند آنچه داده شده اید شما، یا گروهی الزام دهند شمارا نزد پروردگار شمابگونعمت بدست خدا ست می دهدآن را بهرکه خواهد و خدا فراخ نعمتِ داناست (۷۳).

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

مختص می گرداند به بخشائش خود هرکراخواهد و خدا صاحبِ فضلِ عظیم است (۷٤).

وَمِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ مَنْ إِن تَأْمَنْهُ بِقِنطَارٍ يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيْكَ وَمِنْهُم مَّنْ إِن تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لَيْسَ عَلَيْنَا فِى ٱلْأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وازاهل کتاب کسی هست که ا گر امین داری اورا بخزانه بازدهداو را بتو وازایشان کسی هست که ا گر امین داری اورا بیك دینار بازندهد آنرابتو مگر تاوقتیکه باشی برسراوایستاده واین خیانت بسبب آنست که گفتند نیست برمادرحق ناخواندگان هیچ راه[1] ودروغ می گویند برخداوحال آنکه ایشان (این را) میدانند (۷۵).

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِۦ وَٱتَّقَىٰ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

آری هرکه وفاکند بعهدخود وپرهیزگاری کند پس هرآئینه خدا دوست میدارد پرهیزگاران را (۷٦).

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ ٱللَّهِ وَأَيْمَٰنِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُو۟لَٰٓئِكَ لَا خَلَٰقَ لَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ وَلَا يَنظُرُ

هر آئینه کسانیکه می ستانند عوض پیمانی که باخدا بستند و عوض سوگندان خویش بهای اندك را آن گروه هیچ نصیب

---

(۱) یعنی مارابرمال عرب که هم دین مانیستندمؤاخذه نخواهد شد.

اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٧﴾

نیست ایشان را درآخرت وسخن نگویدباایشان خدا ونگاه نه کند بسوی ایشان روزقیامت وپاك نه سازد ایشان را وایشان راست عذاب درد دهنده (۷۷) .

وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيْقًا يَّلْوٗنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٨﴾

وهر آئینه ازاهل کتاب گروهی هستند که می پیچند زبان خویش را به(خواندن) کتاب تا گمان کنید که آن ازکتابست ونیست آن ازکتاب[1] ومی گویند که این ازنزد خدا ست ونیست آن ازنزد خدا دروغ می گویند برخدا وحال آنکه ایشان(این را) میدانند (۷۸) .

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا رَبّٰنِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ ﴿٧٩﴾

سزاوار نیست هیچ آدمی را که عطا کند اوراخدا کتاب و علم و نبوت باز بگوید به مردمان بند گان شوید مرا بدون خدا ولیکن مثلِ این شخص می گوید که باشید ربانی[2] بسبب آموزاندن کتاب و خواندن آن (۷۹) .

وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا ۗ اَيَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٨٠﴾

وسزاوار نیست که فرمایدشمارا که پرورد گار گیرید فرشتگان و پیغامبران را آیا بکفر می‌فرماید شمارا بعد ازآنکه مسلمان شده باشید (۸۰) .

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِّنْ كِتٰبٍ وَّحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ ۗ قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ

وآنگاه که گرفت خدای تعالی پیمان پیغامبران راکه آنچه دادم شمارا ازکتاب وعلم بازبیاید به شما پیغامبری باور کنندهٔ آنچه باشماست البته ایمان آرید باو

(۱) یعنی به تکلف ازخودچیزی نوشته درکتاب غلط ساخته می خوانند .
(۲) یعنی مرشد خلق شوید .

عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِىْ ۗ قَالُوْٓا اَقْرَرْنَا ۗ قَالَ فَاشْهَدُوْا
وَاَنَا مَعَكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨١﴾

والبته یاری دهید اورا، فرمود خدا آیا اقرار کردید و گرفتید براین کار عهد مرا[١] گفتند اقرار کردیم فرمود پس گواه باشید[٢] ومن باشما ازگواهانم (٨١) .

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٨٢﴾

پس هرکه بر گردد بعد ازین پس آن گروه ایشانند بدکاران (٨٢) .

اَفَغَيْرَ دِيْنِ اللّٰهِ يَبْغُوْنَ وَلَهٗٓ اَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَّاِلَيْهِ يُرْجَعُوْنَ ﴿٨٣﴾

آیااین کافران غیر دین خدا می‌طلبند و خدارا منقاد شده اند آنانکه درآسمان ها و زمین اند بخوشی یا نا خوشی وبسوی او گردانیده شوند (٨٣) .

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ
وَ اِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَآ اُوْتِىَ مُوْسٰى
وَ عِيْسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ ۖ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ ۖ
وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٤﴾

بگوایمان آوردیم بخدا وبآنچه فرودآورده شده است برماو بآنچه فرود آورده شده بود برابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و نبیرگان وی و آنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ و پیغامبران را از پروردگار ایشان فرق نمی گذاریم میان هیچ یك از ایشان وماخدارا منقادیم (٨٤) .

وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ ۚ
وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٨٥﴾

وهرکه طلب کند غیر اسلام دینی دیگررا پس هرگزقبول کرده نخواهد شدازو واودر آخرت از زیان کاران است (٨٥) .

كَيْفَ يَهْدِى اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْٓا
اَنَّ الرَّسُوْلَ حَقٌّ وَّجَآءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى
الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٦﴾

چگونه راه نماید خدا گروهی را که کافرشدند بعد از اسلام خود و بعد از اینکه گواهی دادند که پیغمبر برحق است وبعد ازآنکه آمدبایشان حجت، وخدا راه نمی‌نماید گروه ستم‌گاران را (٨٦) .

---

(١) یعنی قبول کردید .
(٢) یعنی بریکدیگر .

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾	این گروه سزای ایشان آنست که باشد برایشان نفرین خدا و فرشتگان و مردمان همهٔ ایشان (۸۷) .
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾	جاویدان درآن لعنت، سبك کرده نه شود ازایشان عذاب ونه ایشان مهلت داده شوند (۸۸) .
إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٨٩﴾	الّاآنانکه توبه کردند بعد ازین ونیکوکاری نمودند پس هر آئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (۸۹) .
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾	هر آئینه کسانیکه کافر شدند بعد از اسلام خویش باز زیادتی کردند درکفر هرگز .قبول کرده نشود توبه ایشان و آن گروه ایشانند گمراهان (۹۰) .
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٩١﴾	هر آئینه آنانکه کافر شدند و کافر مردند هرگز قبول کرده نخواهد شدازهیچ یك ایشان مقدار پُری زمین از زر واگر چه عوض خود دهدآن را آن گروه ایشانراست عذاب دردهنده و نیست ایشان را هیچ یاری دهنده(۹۱) .
لَن تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾	هرگزنیابید نیکوکاری را تاآنکه خرج کنید ازآنچه که دوست می دارید وهرچیز که خرج کنید پس بدرستیکه خدا بوی داناست (۹۲) .
كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾	همه طعام حلال بود بر بنی اسرائیل مگر آنچه حرام کرده بود یعقوب برخویشتن پیش ازآنکه تورات نازل کرده شود بگوبیارید تورات را پس بخوانیدآن را

اگر هستید راست گوی[1] (۹۳) .

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ
هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٩٤﴾

پس هرکه دروغ بندد بر خدا بعد ازین پس آن گروه ایشانند ستم‌گاران (۹٤) .

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٩٥﴾

بگوراست گفت خدا پس پیروی کنید ملت ابراهیم را حنیفی کیش شده ونه بود ازمشرکان (۹۵) .

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِيْ بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا وَّهُدًى
لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٦﴾

هر آئینه اول خانه ای که مقررکرده شدبرای مردمان آن ست که درمکه است برکت داده شده و هدایت مرمردمان را (۹٦) .

فِيْهِ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِيْمَ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا وَلِلّٰهِ
عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا وَمَنْ
كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٧﴾

درآن خانه نشانه های روشن است ازآن جمله جای ایستادن ابراهیم[2] وهر که درآید آنجاایمن بود وحق خدا ست برمردمان حج خانه کعبه هرکه توانائی دارد رفتن بسوی آن ازجهت اسباب راه وهرکه کافرشود پس هر آئینه خدا بی نیاز است ازعالم ها (۹۷) .

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ
شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾

بگوای اهل کتاب چرا کافر می شوید بآیاتِ خدا وخدا حاضر است برآنچه می‌کنید (۹۸) .

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ
تَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّاَنْتُمْ شُهَدَآءُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ

بگوای اهل کتاب چرا بازمی دارید از راه خدا کسی را که ایمان آورد می طلبید

---

(۱) مترجم گوید یهود برحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم طعن می کردند که شما دعوی ملت ابراهیم می کنید و آنچه درخاندان ابراهیم نمی خوردندمانند گوشت شتر وشیر آن میخورید حق تعالی جواب دادکه همه چیزحلال بود پیش ازنزول تورات الّاگوشت و شیرشتر و تحریم گوشت و شیر شتر ملتِ ابراهیم نیست خاصه بنی اسرائیل بود بسبب تحریم جدّ ایشان والله اعلم .

(۲) یعنی نقشی که درسنگ ظاهر شده .

عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

برای آن راه کجی[۱] وشماباخبراید و
نیست خدا بی خبر ازآنچه می کنید (۹۹) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

ای مسلمانان اگر فرمان برید گروهی را
از اهل کتاب کافر گردانند شمارا بعد
ازاسلام شما (۱۰۰) .

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ
وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾

وچگونه کافر شوید وخوانده می شود
برشما آیات خدا و درمیان شما هست
پیغامبر خدا وهر که چنگ استوار کرد
بخدا پس هر آئینه راه نموده شدبسوی
راه راست (۱۰۱) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ
إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

ای مسلمانان بترسید ازخداحق ترسیدن
ازوی و نمیرید مگر مسلمان شده (۱۰۲) .

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ
إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ
مِنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

وچنگ زنید به ریسمان خدا[۲] جمع آمده
وپراگنده مشوید ویادکنید نعمت خدارا
که برشماست چون بودید دشمن
یکدیگر[۳] پس الفت انداخت میان
دلهای شما پس شُدید به نعمت خدا
برادر بایکدیگر وبودید برکناره چاله ای
ازآتش پس رهانید شماراازآن همچنین
بیان می کند خدا برای شما نشانه های
خودرا تاباشد که راه یابید[٤] (۱۰۳) .

---

(۱) یعنی شبهات می آرید تا نزد مردمان ظاهر شود که کج است .

(۲) به دین خدا .

(۳) یعنی اوس و خزرج و عرب معدیه و یمنیه وعرب وعجم بایك دیگر دشمنی داشتند .

(٤) یعنی تفرق در اصول دین حرام است که جمعی معتزلی باشد و جمعی شیعه و علی هذاالقیاس .

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

وبایدکه باشد ازشما گروهی که بخوانند بسوی نیکی وبه فرمایند به کارپسندیده ومنع کنند از ناپسندیده و آن گروه ایشانند رستگاران[1] (١٠٤) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

ومباشید مانند کسانیکه پراگنده شدند واختلاف بایکدیگر کردند بعد ازآنکه آمد بایشان حجت ها وآن گروه ایشان راست عذاب بزرگ[2] (١٠٥) .

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ
وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

آن روزکه سفید شودیك پاره رو یها و سیاه گردديك پارهٔ روی ها اماآنانکه سیاه گشت روی های ایشان بدیشان گفته شود آیا کافر شدیدبعداز اسلام خویش پس بچشید عذاب را بسبب کافرشدن خویش (١٠٦).

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

واماآنانکه سفید شد روی های ایشان پس دررحمت خدا باشند ایشان درآنجا جاویدند (١٠٧) .

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۗ وَمَا اللَّهُ
يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

این آیاتِ خداست می خوانیم آن رابرتوبراستی ونمی خواهد خدا ستم کردن برمردمان (١٠٨) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

وخدا راست آنچه درآسمان هاست و آنچه در زمین است وبسوی خدا باز گردانیده می شود همهٔ کارها (١٠٩) .

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ

هستیدشما بهترین امتی که بیرون آورده شد[3] برای مردمان می فرمائید بکار

(١) یعنی واجب بالکفایه است که جمعی بامرمعروف ونهی از منکر قیام نمایند .
(٢) یعنی مانند یهود و نصاریٰ مشوید که هفتاد وچند فرقه گشتند .
(٣) یعنی مقرر کرده شد .

وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿١١٠﴾

پسندیده ومنع می کنید از ناپسندیده وباور میدارید خدارا و اگر ایمان می‌آوردند اهل کتاب هر آئینه بهتر می‌بود ایشان را بعضی از ایشان مسلمانند و اکثرایشان بدکاراند (۱۱۰) .

لَنْ يَّضُرُّوْكُمْ اِلَّا اَذًى وَاِنْ يُّقَاتِلُوْكُمْ يُوَلُّوْكُمُ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿١١١﴾

هرگززیان نه رسانند به شما مگراندك رنجی[۱] واگر کارزار کنند باشماپشت بسوی شماکنند[۲] بازنصرت داده نه شوند (۱۱۱) .

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُوْٓا اِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُوْ بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿١١٢﴾

زده شد برایشان خواری هرجاکه یافته شوند مگر بدست آویزی ازخدا ودست آویزی ازمردمان[۳] وباز گشتند بخشمی ازخدا وزده شد برایشان ناداری، این بسبب آنست که کافرمی بودند بآیات خدا ومی کشتند پیغامبران رابناحق این بسبب گناه کردن ایشان ست و بسبب آنکه ازحدمی گذشتند (۱۱۲) .

لَيْسُوْا سَوَآءً مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُوْنَ ﴿١١٣﴾

برابر نیستند همه ازاهل کتاب گروهی هست ایستاده[٤] می خوانند آیاتِ خدارا دراوقات شب وایشان سجده می کنند[٥] (۱۱۳) .

يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَاْمُرُوْنَ

باورمیدارند خدارا وروزقیامت را و

---

(۱) یعنی بسبب زبان درازی .
(۲) یعنی بگریزند .
(۳) یعنی مگربعهدو ذمه .
(٤) یعنی راست کردار .
(٥) یعنی آنانکه از ایشان مسلمان شده مانند عبدالله بن سلام .

بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُسَارِعُونَ
فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

می‌فرمایند بکار پسندیده ومنع می کنند ازناپسندیده و سبقت می کنند درنیکی ها وایشان از شائسته کاْرانند (۱۱٤) .

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

وآنچه می‌کنند ازنیکی پس ناقدرشناسی کرده نه شود بایشان به نسبت آن عمل و خداداناست به پرهیزگاران (۱۱٥) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم
مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

هر آئینه کسانیکه کافرشدند دفع نکند ازایشان مالهای ایشان ونه فرزندانِ ایشان ازعذاب خداچیزی راوایشانند دوزخیان ایشان درآنجاجاویدند (۱۱٦) .

مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا
صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

مثالِ آنچه خرج می کنند درین زندگانی دنیا مانند مثالِ بادیست که درآن سرمای سخت است برسید زراعت گروهی راکه ستم کردند برخویشتن پس نابود ساخت آن را وستم نه کرد برایشان خدا و لیکن برخویشتن ستم می کردند[۱] (۱۱۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ
لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ
مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

ای مسلمانان دوست پنهان مگیرید غیراز خویش[۲] کوتاهی نمی‌کنند درفتنه انگیزی میان شما دوست داشتند رنج شمارا هر آئینه ظاهر شد دشمنی ازدهان ایشان وآنچه پنهان کرده است سینه های ایشان سخت تراست هر آئینه بیان کردیم برای شمانشانه ها اگر دانا هستید (۱۱۸) .

هَا أَنتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ

آگاه شوید شمااای قوم که دوست میدارید ایشان را وایشان دوست

---

(۱) حاصل آنست که صدقات ایشان نابود می شود .

(۲) یعنی ازغیر مسلمانان .

كُلِّهٖ ۚ وَاِذَا لَقُوۡكُمۡ قَالُوۡۤا اٰمَنَّا ۖۚ وَاِذَا خَلَوۡا عَضُّوۡا عَلَيۡكُمُ الۡاَنَامِلَ مِنَ الۡغَيۡظِ ؕ قُلۡ مُوۡتُوۡا بِغَيۡظِكُمۡ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيۡمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوۡرِ ﴿۱۱۹﴾

نمی‌دارند شمارا وایمان می آرید بهمه کتاب الهی وایشان چون ملاقات کنند باشما گویند ایمان آوردیم و چون تنها بشوند بگزند برشما انگشتان خودرا ازخشم بگو بمیرید بسبب خشم خویش هر آئینه خدا داناست بآنچه درسینه هاست (۱۱۹) .

اِنۡ تَمۡسَسۡكُمۡ حَسَنَةٌ تَسُؤۡهُمۡ ۖ وَاِنۡ تُصِبۡكُمۡ سَيِّئَةٌ يَّفۡرَحُوۡا بِهَا ؕ وَاِنۡ تَصۡبِرُوۡا وَتَتَّقُوۡا لَا يَضُرُّكُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔـا ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعۡمَلُوۡنَ مُحِيۡطٌ ﴿۱۲۰﴾

اگر برسد به شمانعمتی ناخوش کندایشان را واگر برسدبه شما سختی خوشحال شوندبآن واگر شکیبائی کنید وپرهیزگاری نمائید هیچ زیان نه رساند بشما مکر ایشان هر آئینه خدا بآنچه می‌کنند در برگیرنده است[1] (۱۲۰) .

وَاِذۡ غَدَوۡتَ مِنۡ اَهۡلِكَ تُبَوِّئُ الۡمُؤۡمِنِيۡنَ مَقَاعِدَ لِلۡقِتَالِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيۡعٌ عَلِيۡمٌ ۙ﴿۱۲۱﴾

ویادکن آنگاه که پگاه بیرون آمدی ازمیان اهل خانه خود می نشاندی مسلمانان رادر جایگاهها برای جنگ وخداشنوای دانا است[2] (۱۲۱) .

اِذۡ هَمَّتۡ طَّآئِفَتٰنِ مِنۡكُمۡ اَنۡ تَفۡشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ؕ وَعَلَى

آنگاه که خواستند دوفرقه ازشماکه بزدلی

---

(۱) درغزوهٔ احد اهل نفاق میل کردند باآنکه در شهر متحصن شوند و اصحاب خواستند که بیرون آمده جنگ کنند بعد ازآنکه هزیمت واقع شدمنا فقان این را محل طعن گرفتند ووقت جنگ حضرت پیغامبربربالای کوهی جماعتی را مقید ساختندکه ازین جانجنبند چون آثار فتح ظاهر شدن در گرفت آن جماعت درپی غنیمت افتادند وعصیان پیغمبر کردند بشومی این عصیان هزیمت برمسلمانان افتادوهمه فرار کردند الّاماشاء الله خبر شهادت حضرت پیغامبر شائع شد منافقان قصد ارتداد کردند پس در جواب طعن منافقان وعتاب خلاف امر کنندگان وتشنیع بیوفایان حق سبحانه نازل کرد .

(۲) ویاد کن زمانی را که بامداد ازمیان خانوادهٔ خود بیرون رفتی و پایگا ههای جنگ را برای مسلمانان مهیا میکردی (مصحح) .

اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

کنند وخدا کارساز ایشان بود وبرخدابايد که توکل کنند مسلمانان[1] (١٢٢) .

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وهر آئينه خدا فتح داد شمارا روزبدروشما خواربوديد پس به ترسيد ازخدا تابُوَد که شکر گذاری کنيد (١٢٣).

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِينَ ﴿١٢٤﴾

چون می گفتی به مسلمانان آيا کفايت نه خواهد کرد شمارا که امداد کند شمارا پروردگار تان به سه هزار کَس از فرشتگان فرود آورده شده (١٢٤) .

بَلٰٓى ۙ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلَافٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

بلی اگر صبر کنيد وپرهيز گاری نمائيدو بيايند کافران بسوی شمابااين جوش خودامداد کند شمارا پروردگار شما به پنج هزار کَس ازفرشتگان نشان مندکرده (١٢٥) .

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

ونه ساخت خدای تعالی اين مدد را مگر برای مژده دادن شماوبرای آنکه آرام گيرد دلهای شمابآن ونيست فتح مگر ازنزد خدا غالب استوارکار (١٢٦) .

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَآئِبِينَ ﴿١٢٧﴾

چنين کردتاهلاك کند طائفه ای را از کافران يا مغلوب سازد ايشان را پس باز گردند به مراد نارسيده (١٢٧) .

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظٰلِمُونَ ﴿١٢٨﴾

نيست تراازين کار چيزی يا بمهربانی توبه ايشان را می پذيرد يا غالب کندايشان را زيرا که ايشان ستمگارند (١٢٨) .

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ

و خدا راست آنچه درآسمان هاست و

---

(١) يعنی بنی سلمه و بنی حارثه که خيال فرار بخاطر ايشان گذشته بودباز خدای تعالی ايشان رااز جبن محفوظ داشت .

وَ يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٩﴾

آنچه درزمین است می آمرزد هرکرا خواهدو عذاب می دهد هرکراخواهد وخداآمر زندهٔ مهربان است (۱۲۹) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوا الرِّبٰٓوا اَضْعَافًا مُّضٰعَفَةً ۖ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٣٠﴾

ای مومنان مخوریدسودرا چندبرابر توبرتو وبترسید ازخداتاباشدکه رستگار شوید (۱۳۰) .

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْٓ اُعِدَّتْ لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿١٣١﴾

وپناه گیریدازآن آتش که آماده کرده شده است برای کافران (۱۳۱) .

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾

وفرمان برید خدارا وپیغامبرراتاباشد که برشما مهربانی کرده شود (۱۳۲) .

وَسَارِعُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ ۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٣٣﴾

وشتاب کنید بسوی آمرزش ازپروردگار خویش و بسوی بهشتی که پهنائی آن مانند آسمان ها و زمین است آماده کرده شده است برای پرهیزگاران (۱۳۳) .

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣٤﴾

آنانکه خرج می کنند درآسائش و سختی وفروخورندگان خشم وعفوکنندگان تقصیر ازمردمان وخدادوست می داردنیکوکاران را (۱۳٤) .

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ ۗ وَمَنْ يَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۗ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٥﴾

وآنانکه چون کارزشت کنند یا ستم کنند برخود یادکنند خدارا پس آمرزش خواهند برای گناهان خود وکیست که بیامرزد گناهان را مگرخدا وبه آنچه کردند دانسته اصرار نورزیدند (۱۳۵) .

اُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَجَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ وَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿١٣٦﴾

آن گروه پاداش ایشان آمرزش است ازپروردگار ایشان وبوستانهائی که می رود زیرآن جویها جاویدند درآن جا ونیك است اجر اطاعت کنندگان (۱۳٦) .

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۙ فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ

هر آئینه گذشته است پیش ازشما واقعه های آنانی که پیش از شمابودند، پس

فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾

سیر کنید درزمین وبنگرید که چگونه بودآخرکار تکذیب کنند گان (۱۳۷) .

هَٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

این پیامی است برای مردمان وهدایتی و پندی برای پرهیزگاران (۱۳۸).

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

وسست مشوید واندوهناك مباشید وشمائید غالب اگر مسلمان هستید (۱۳۹).

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

اگربرسد شمارا زخمی پس رسیده است جماعت کافران را زخمی مانند آن[1] واین حادثه ها که می گردانیم آن را درمیان مردمان برای فوائد بسیاروتا متمیز سازد خدامومنان را وشهید گرداند بعضی را ازشما و خدا دوست نمی داردستمگاران را (۱٤۰) .

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾

وتاکه سره و خالص کندخدا مسلمانان را[2] ونابودسازد کافران را (۱٤۱) .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾

آیا گمان کردید که درآئید به بهشت وهنوز متمیزنه ساخته است خدا مجاهدان را ازشما و پیش ازآنکه متمیزسازد صابران را (۱٤۲) .

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

وهر آئینه شما آرزومی کردید مرگ را[3] پیش ازآنکه ملاقات آن کنید پس دیدید آن را و (درحالیکه) شمامی نگریستید (۱٤۳).

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ

ونیست محمد مگر پیغمبر هر آئینه گذشته

---

(۱) یعنی دربدر .

(۲) یعنی ذنوب ایشان رامحوکند .

(۳) یعنی شهادت را .

أَفَإِنْ مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

اند پیش ازوی پیغامبران آیااگر بمیرد یاکشته شود برمی‌گردید برپاشنه های خود[1]؟ وهرکه برگردد برپاشنه های خود پس هیچ زیان نه رساند خدارا وخداثواب خواهد دادشکر گذاران را (١٤٤) .

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا ۗ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۚ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

ونیست هیچ شخصی را که بمیرد الاباراده خدا نوشته شده است مقید بقیدوقت وهرکه خواهد جزای دنیا بدهیمش ازثواب دنیا وهرکه خواهد جزای آخرت بدهیمش ازثواب آخرت وبزودی جزای نیك خواهیم دادسپاسگذاران را (١٤٥) .

وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وبساپیغامبر که قتال کردند باکفار همراه اوخدا پرستان بسیار، پس سستی نه کردندبسبب مصیبتی که ایشانرا رسید درراه خدا و ناتوانی نه کردند وبیچارگی نه نمودند وخدادوست می داردصابران را (١٤٦) .

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

ونبود سخن این خداپرستان بجز آنکه گفتند ای پروردگار مابیآمرز مارا گناهانِ مارااوازحد گذشتن ما درکارخود واستوار کن پاهای مارا ونصرت ده مارا برقوم کافران (١٤٧).

فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

پس عطاکرد خداایشان را جزای نیك دردنیا وجزای نیك در آخرت وخدا دوست می داردنیکوکاران را (١٤٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا

ای مومنان اگرفرمان برداری کافران کنید

---

(١) يعنى مرتد شويد .

يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

باز گردانند شمارا برپاشنه های شما پس باز گردیدزیان کارشده (١٤٩) .

بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

بلکه خدا یاری دهندهٔ شماست واو بهترین یاری دهندگان است (١٥٠) .

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۚ وَ
بِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

خواهیم انداخت دردل کافران بزدلی بسبب آنکه شریك مقررساختند باخداچیزی را که هیچ حجت فرونه آورده است خدا برای او وجای ایشان دوزخ است واو بد اقامت گاه است ستمگاران را (١٥١) .

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ ۖ
حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم
مِّن بَعْدِ مَا أَرَاكُم مَّا تُحِبُّونَ ۚ مِنكُم مَّن يُرِيدُ
الدُّنْيَا وَمِنكُم مَّن يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ
عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ ۗ وَاللَّهُ
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

وهر آئینه راست کردخدا درحق شما وعده خودرا چون می کشتید کافران را بحکم خدا تاوقتیکه بزدلی کردید و نزاع کردید درکارخویش ونافرمانی کردید بعدازآنکه عطا نمود به شما آنچه می خواستید ازشماکسی بود که می خواست دنیارا وازشما کسی بودکه می خواست آخرت را آنگاه باز گردانید شمارا از ایشان[1] تاامتحان کند شمارا وهرآئینه درگزرانید ازشما وخدا صاحب رحمت است برمومنان (١٥٢) .

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۗ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

آنگاه که دورمی رفتید درگریختن ومتوجه نمی شدید برهیچ کس وپیغامبر می خواندشمارا درجماعت که پس پشت شمابود پس جزا داد شمارااباندوهی بالای اندوهی این پندادن برای آنست تااندوهناك نشوید برآنچه ازدست

(١) یعنی فرار کردید .

ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيۡكُم مِّنۢ بَعۡدِ ٱلۡغَمِّ أَمَنَةٗ نُّعَاسٗا يَغۡشَىٰ طَآئِفَةٗ مِّنكُمۡۖ وَطَآئِفَةٞ قَدۡ أَهَمَّتۡهُمۡ أَنفُسُهُمۡ يَظُنُّونَ بِٱللَّهِ غَيۡرَ ٱلۡحَقِّ ظَنَّ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِۖ يَقُولُونَ هَل لَّنَا مِنَ ٱلۡأَمۡرِ مِن شَيۡءٖۗ قُلۡ إِنَّ ٱلۡأَمۡرَ كُلَّهُۥ لِلَّهِۗ يُخۡفُونَ فِيٓ أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبۡدُونَ لَكَۖ يَقُولُونَ لَوۡ كَانَ لَنَا مِنَ ٱلۡأَمۡرِ شَيۡءٞ مَّا قُتِلۡنَا هَٰهُنَاۗ قُل لَّوۡ كُنتُمۡ فِي بُيُوتِكُمۡ لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَتۡلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمۡۖ وَلِيَبۡتَلِيَ ٱللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمۡ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَلَّوۡاْ مِنكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ إِنَّمَا ٱسۡتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ بِبَعۡضِ مَا كَسَبُواْۖ وَلَقَدۡ عَفَا ٱللَّهُ عَنۡهُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٞ ﴿١٥٥﴾

شمارفت ونه برآنچه رسید بشماو خدا باخبراست بآنچه می کنید (١٥٣) .

بازفرودآورد برشما پس ازاندوه ایمنی که پینکی بودمی‌پوشید گروهی را ازشما وگروهی دیگر بودند که اندوهناك ساخته بودایشان را فکر خویشتن گمان می کردند بخدا گمان باطل چون گمان اهل جاهلیه (یعنی اهل کفر) می گفتند آیاهست مارا ازاین کارهیچ چیزی[1] بگوبدرستیکه همه کار خدااست پنهان می دارند در دل خویشتن آنچه آشکار نمی کنند برای تو می گویند اگر بودی مارازین کار چیزی کشته نمی شدیم درین جا بگو اگر می بودید درخانه های خویش هر آئینه بیرون می آمدند کسانیکه مقدرشده است برایشان کشته شدن بسوی کشتن گاه خویش[2] وتابآزماید خداآنچه درسینه شما است وتاکه سره وخالص کند آنچه دردلهای شمااست وخدا دانااست بآنچه درسینه هااست (١٥٤) .

هر آئینه کسانیکه رو گردانیدند ازشما روزی که بهم آمدند دوجماعت[3] جزاین نیست که لغزانیدایشان را شیطان بشومی بعض آنچه کردند وهر آئینه عفوکرد خدا

---

(١) یعنی درین کارما را اختیارنیست و به تدبیر ماکارنمی کنند .

(٢) واین کاربرای آن کرده شدکه درعلم الهی مقدربود .

(٣) یعنی کافران و مسلمانان .

ازایشان هر آئینه خدا آمرزندهٔ بُردباراست . (١٥٥)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَقَالُواْ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ إِذَا ضَرَبُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ أَوۡ كَانُواْ غُزّٗى لَّوۡ كَانُواْ عِندَنَا مَا مَاتُواْ وَمَا قُتِلُواْ لِيَجۡعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ حَسۡرَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡۗ وَٱللَّهُ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ﴿١٥٦﴾

ای مومنان مباشید مانند آنانکه کافر شدند و گفتند درحق برادران خویش وقتیکه سفر کنند درزمین یاباشند بجهاد بیرون آمده[1] اگر می‌بودند ایشان نزد ما نمی‌مردند وکشته نمی‌شدند تا گرداندخدا این سخن را حسرتي دردل های ایشان وخدازنده می کندو می‌میراندوخدا بآنچه می کنید بیناast (١٥٦).

وَلَئِن قُتِلۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوۡ مُتُّمۡ لَمَغۡفِرَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحۡمَةٌ خَيۡرٞ مِّمَّا يَجۡمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

وا گر کشته شدید درراه خدا یامُردید هر آئینه آمرزشی ازخدا وبخشایشی بهتراست ازآنچه جمع می کنند(١٥٧) .

وَلَئِن مُّتُّمۡ أَوۡ قُتِلۡتُمۡ لَإِلَى ٱللَّهِ تُحۡشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

و ا گرمُردید یاکشته شدید البته بسوی خدا برانگیخته خواهید شد (١٥٨) .

فَبِمَا رَحۡمَةٖ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمۡۖ وَلَوۡ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلۡقَلۡبِ لَٱنفَضُّواْ مِنۡ حَوۡلِكَۖ فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُمۡ وَشَاوِرۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡرِۖ فَإِذَا عَزَمۡتَ فَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

پس به سبب مهربانی از خدا نرم شدی برای ایشان وا گرمی بودی درشت خوسخت دل پرا گنده می شدند ازدوروبر تو پس در گذرازایشان وآمرزش خواه برای ایشان و مشورت کن بایشان درین کار پس آنگاه که قصد محکم کردی پس اعتماد کن برخدا هر آئینه خدا دوست می دارد توکل کنند گان را (١٥٩) .

إِن يَنصُرۡكُمُ ٱللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمۡۖ وَإِن يَخۡذُلۡكُمۡ فَمَن ذَا ٱلَّذِي يَنصُرُكُم مِّنۢ بَعۡدِهِۦۗ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

ا گر نصرت دهدشمارا خدا هیچکس غالب نیست برشماوا گربغیر نصرت وا گذارد شمارا پس کیست که نصرت دهدشمارا بعدازوی وبرخدا باید که

---

(١) یعنی چون بمیرند درین حالت .

توکل کنند مسلمانان (١٦٠) .

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ ۚ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

و هرگزخیانت نبی رانشاید وهرکه خیانت کند خواهد آورد آن چیزرا که خیانت کرده است بروز قیامت[١] پس تمام داده شود هر شخصی راجزای آنچه کرده است وایشان ستم کرده نشوند[٢] (١٦١).

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

آیاکسیکه درپی خوشنودی خدا ست باشد مانند کسی که بازگشت بخشم خدا وجای اودوزخ است وبدجائی است (١٦٢) .

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

ایشان دارای مراتب اند نزد خدا وخدا بیناست بآنچه می کنند (١٦٣) .

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ
يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

هر آئینه نعمت فراوان داد خدا برمومنان آنگاه که فرستاد درمیان ایشان پیغمبری ازقوم ایشان می خواند برایشان آیات خدا وپاك سازد ایشان راومی آموزد ایشان را کتاب و علم وهر آئینه بودند پیش ازین در گمراهی آشکار (١٦٤) .

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ
قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

آیاچون رسید به شمامصیبتی که بدست آورده بودید دوچند ازآن گفتید ازکجا آمداین مصیبت بگوکه آن ازنزد نفوس شماست هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست (١٦٥) .

---

(١) یعنی برسر برداشته .

(٢) مترجم گوید چون حضرت صلی الله علیه وسلم متصرف بودند در غنیمت این آیت نازل شدتا کسی گمان خیانت نه کند .

وَمَآ أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

و آنچه رسید به شما روزیکه بهم آمدنددو گروه پس باراده خدا بود وتامتميزسازد مومنان را (١٦٦) .

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا ۖ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ ۗ هُمْ لِلْكُفْرِ
يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ ۚ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ
فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

وتامتميز سازدآنان را که منافق شدند و گفته شدایشان را بیائید بجنگید در راه خدا یادفع کنید کافران را[1] گفتند ا گرمی دانستیم جنگ کردن[2] هر آئینه پیروی شما می کردیم این گروه بسوی کفرآن روز نزدیك تر بودند نسبت به ایشان بجانب ایمان می گویند بدهان های خویش آنچه نیست دردل های ایشان وخدا داناتراست بآنچه می پوشند (١٦٧) .

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا ۗ قُلْ
فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

آنانکه خود ازجنگ بازنشسته گفتند درحق برادران خویش که ا گر فرمان مامی بردند کشته نمی شدند بگودفع کنید ازخویشتن مرگ را ا گر هستیدراست گو (١٦٨) .

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

ومرده گمان مکن کسانی را که کشته شدند درراه خدا بلکه زنده اند نزد پروردگار خویش روزی داده می‌شوند . (١٦٩)

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ
يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

شادان بآنچه عطا کرده است خدا ایشان را از فضل خود و خوش وقت می شوند به آنانکه بایشان نه پیوسته اند ازپس ایشان به سبب آنکه هیچ ترس نیست برایشان ونه ایشان اندوهناك شوند (١٧٠) .

(١) یعنی ازبلادخویش .

(٢) یعنی مصلحت می دانستیم .

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

خوش وقت می شوند به نعمت خدا وفضل او وبآنکه خدا ضائع نمی کند مزد مومنان را[١] (١٧١) .

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِن بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

کسانیکه قبول کردند حکم خدا ورسول را بعد ازآنکه رسیده بود بایشان زخم، برای کسانی ازین جماعت که نیکوکاری وتقوی کرده اند مزدبزرگ است (١٧٢) .

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

آنانکه گفتند بایشان مردمان (که کافران) لشکر جمع کرده اند برای شما پس به ترسید ازآن لشکر هاپس زیاده کرد این سخن ایمان ایشان را و گفتند بس است مارا خدا و نیك کارگزار است (١٧٣) .

فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا
رِضْوَانَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

پس باز گشتند این مسلمانان به نعمتی از خداو فضل او و نه رسید بایشان هیچ آسیبی وپیروی خوشنودی خدا کردند وخدا صاحبِ فضلِ بزرگ است (١٧٤) .

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ
إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

جزاین نیست که این خبردهنده شیطانست می ترساند دوستان خودرا[٢] پس شما مترسید ازکافران وبه ترسید ازمن ا گر

---

(١) مترجم گوید در احد مسلمانان و کفار باهم عهد بستند که وعده گاه قتال میان ایشان سال آینده سوق بدرباشد چون موسم سوق بدررسید کفار شخصی را فرستادند جمعیت ایشان بیان کرده مسلمانان را درحیزتوقف اندازد باوجود آن جماعتی از مسلمانان همراه آنحضرت برآمدند وبدر رسیدند ودر تجارت سودها یافتند وهیچ یك ازکفار مزاحم ایشان نشد و این غزوه را بدر صغری میگویند خدا درمدح ایشان می فرماید .

(٢) یعنی ضعیف اسلام را .

مومن هستید (١٧٥) .

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۗ
يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

واندوهگین نه کنند ترا (یامحمد) آنانکه می شتابند در نصرت کفر هر آئینه ایشان هیچ زیان نه رسانند خدارا[1] می خواهد خدا که نه دهد ایشان راهیچ بهره در آخرت وایشان راست عذاب بزرگ (١٧٦) .

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۖ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

هر آئینه آنانکه خریدند[2] کفررا عوض ایمان هیچ زیان نه رسانند خدارا وایشان راست عذاب درد دهنده (١٧٧) .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنْفُسِهِمْ ۚ
إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾

و گمان نه کنند کافران که مهلت دادن مایشان را بهتر است درحق ایشان جزاین نیست که مهلت می دهیم ایشان را تازیاده شوند درگناهگاری وایشان راست عذاب خوار کننده (١٧٨) .

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ
الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۗ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ
وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ
وَرُسُلِهِ ۚ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾

هرگز نه گذاردخدا مسلمانان را برآن حال که شماهستید برآن تاآنکه جداکند ناپاك را ازپاك وهرگز مطلع نه کند خداشمارا برغیب ولیکن خدا برمی گزیند ازپیغامبران خود هرکرا خواهد پس ایمان آریدبه خدا و پیغامبران او واگر ایمان آرید و پرهیزگاری کنید شمارا باشد مزدبزرگ (١٧٩) .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ

وبایدکه گمان نکنند آنانکه بخل می کنند بآنچه عطاکرده است خدا ایشان را ازفضل خود این بخل را بهتر برای

(١) یعنی دین اورا .

(٢) یعنی اختیار کردند .

مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

خویش بلکه اوبدست برای ایشان نزدیك است که برشکل طوق پوشانیده شود ایشان را آنچه بخل کرده اند بآن روز قیامت[1] وخداراست میراث اهلِ آسمانها و زمین وخدا بآنچه می کنید داناست (١٨٠).

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ
أَغْنِيَاءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ
وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

هر آئینه شنید خدا سخن آنانکه گفتند که خدا فقیراست وما توانگریم[2] خواهیم نوشت آنچه گفتند وبنویسیم کشتن ایشان پیغمبران را بناحق وبگوئیم بچشید عذاب سوزنده را (١٨١) .

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ
بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

این عذاب بسبب عملی است که پیش فرستاده است دست های شماوبسبب آنست که خدا ستم کننده نیست بر بندگان (١٨٢).

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ
حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ ۗ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ
مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٨٣﴾

آنانکه گفتند که خدا حکم فرستاده است بسوی ماکه ایمان نیاریم به هیچ پیغامبر تاآنکه بیارد مارا قربانی که بخورد اورا آتش[3] بگوآوردند نزدِ شماپیغامبران پیش ازمن معجزه ها وآن رانیز که شما گفتید پس چرا کشتید ایشان را اگر هستید راست گو (١٨٣) .

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُو

پس اگر بدروغ نسبت کردند تراپس بدروغ نسبت کرده شدند پیغامبران

---

(١) یعنی آن مال را بصورت مارکرده درگردن ایشان اندازند .

(٢) یعنی چون یهود شنیدنداقرضوالله گفتند ماغنی ایم و خدافقیر است والله اعلم .

(٣) یعنی گوسفندی که ازغیب آتش اورا بردارد .

بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿١٨٤﴾

پیش ازتو آوردند حجت هارا وصحیفه هارا وکتاب روشن را (١٨٤) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ﴿١٨٥﴾

هر نفسی چشندهٔ موت است وجزاین نیست که تمام داده خواهید شدمزد خویش را روز قیامت پس هرکه دورداشته شد ازدوزخ و درآورده شدبه بهشت پس هر آئینه بمراد رسید ونیست زندگانی دنیا مگر بهره فریبنده (١٨٥) .

لَتُبْلَوُنَّ فِيْٓ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْٓا اَذًى كَثِيْرًا وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿١٨٦﴾

البته آزمائش خواهید کرده شود شمارا درمالهایتان وجانهایتان و خواهید شنید از آنانکه کتاب داده شده اند پیش ازشما وازمشرکان سرزنش بسیار واگر صبر کنید وپرهیزگاری نمائید هر آئینه این خصلت ازکارهای مقصود است (١٨٦) .

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُوْنَهٗ فَنَبَذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ ﴿١٨٧﴾

ویادکن چون گرفت خدا عهد اهل کتاب را که البته بیان کنید کتاب را برای مردمان ونه پوشید آن را پس بانداختند آن عهد را پس پشت خویش وگرفتند عوض وی بهای اندك پس بدچیزی است که می‌ستانند (١٨٧) .

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اَتَوْا وَّيُحِبُّوْنَ اَنْ يُّحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨٨﴾

هرگز مپندار کسانی را که شادمان می شوند بآنچه کردندو دوست میدارند که ستوده شوند بآنچه نه کرده اند هرگز مپندار ایشان را نجات یافته ازعذاب وایشان راست عذاب درد دهنده (١٨٨) .

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٨٩﴾

وخدا‌راست پادشاهی آسمان ها و زمین وخدا برهمه چیز تواناست (١٨٩) .

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰيٰتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

هرآئینه درآفرینش آسمان هاو زمین و آمدوشد شب و روز نشانه هاست خداوندانِ خرد را (١٩٠) .

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُودًا وَّعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

آنانکه یادمی کنند خدارا ایستاده ونشسته و بر پهلوی خویش خفته وتأمل می کنند درآفرینش آسمان ها و زمین می گویند ای پروردگار ما نیافریده ای این را باطل[1] پاکیست ترا پس نگاه دار مارا از عذاب آتش (١٩١) .

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۚ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

ای پروردگار ماهرآئینه توهر کرا در آری به دوزخ به تحقیق رسوا کردی اورا ونیست ستم گاران را هیچ یاری دهنده (١٩٢) .

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُّنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

ای پروردگار ماهر آئینه شنیدیم ندا کننده را بآواز بلند میخواند بسوی ایمان که ایمان آرید به پروردگار خویش پس ایمان آوردیم ای پروردگار ماپس بیامرز گناهان مارا ودورکن ازما بدیهای مارا وبمیران مارا بانیکوکاران (١٩٣) .

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

ای پروردگارماوبده مارا آنچه وعده کرده ای به ما بزبان رسولان خود ورسوا مکن مارا روز قیامت هر آئینه توخلاف وعده نمی کنی (١٩٤) .

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقٰتَلُوا وَقُتِلُوا

پس قبول کرد دعای ایشان را پروردگار ایشان بآنکه من ضائع نمی سازم عمل هیچ عمل کننده را ازشماازمردیازن بعضی شما ازجنس بعض است پس

(١) یعنی بغیرتدبیر بلیغ والله اعلم .

لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِندِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ
عِندَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

آنانکه هجرت کردند وبیرون کرده شدند ازخانه های خویش ورنجانیده شدند در راه من وجنگ کردند وکشته شدند البته دورکنم ازایشان گناهانِ ایشان را والبته درآرم ایشان را درباغ هائی که میرود زیر آن جوی ها پاداشی ازنزد خدا وخدا نزد اوست پاداش نیك (۱۹۵) .

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

بایدکه نه فریبد ترا آمدوشد کافران درشهر ها (۱۹٦) .

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

این بهره مندی اندك است بعد ازآن جای ایشان دوزخ باشد ووی بدجائی است (۱۹۷) .

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِندِ اللَّهِ ۗ وَمَا عِندَ اللَّهِ
خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

لیکن آنانکه ترسیدند از پروردگار خود ایشان راست بوستان ها میرودزیر آن جوی ها جاویدان درآنجا مهمانی از نزد خدا و آنچه نزد خدا ست بهتر است نیکوکاران را (۱۹۸) .

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

وهر آئینه ازاهل کتاب کسانی اندکه ایمان می آرند بخدا وبآنچه فرودآورده شدبسوی شما و بآنچه فرود آورده شدبسوی ایشان فروتنی کنندگان برای خدا نمی ستانند عوض آیتهای خدابهای اندك آن گروه ایشان راست مزد ایشان نزد پروردگار ایشان هر آئینه خدا زود حساب گیرنده است (۱۹۹) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

ای مومنان صبر کنید ومحنت کشید وبرای جهاد آماده باشید و بترسیداز خدا باشد که رستگار شوید (۲۰۰) .

سوره نساء مدنی است وآن یك صد وهفتاد وهفت آیت و بیست وچهار رکوع است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

یٰۤاَیُّهَا النَّاسُ اتَّقُوۡا رَبَّكُمُ الَّذِیۡ خَلَقَكُمۡ مِّنۡ نَّفۡسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالًا كَثِیۡرًا وَّنِسَآءً ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِیۡ تَسَآءَلُوۡنَ بِهٖ وَالۡاَرۡحَامَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَیۡكُمۡ رَقِیۡبًا ①

ای مردمان به ترسید ازآن پروردگار خویش که بیافرید شمارا ازیك کس و آفریدازآن یك کس زن اورا ومنتشر ساخت ازین دوکس مردمانِ بسیار و زنان بیشمار و بترسید ازآن خدا که ازیکدیگر به نام اوسوال می کنید و بترسید ازقطع خویشاوندی هر آئینه خدا هست نگاهبان برشما (۱) .

وَاٰتُوا الۡیَتٰمٰۤی اَمۡوَالَهُمۡ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الۡخَبِیۡثَ بِالطَّیِّبِ ۪ وَلَا تَاۡكُلُوۡۤا اَمۡوَالَهُمۡ اِلٰۤی اَمۡوَالِكُمۡ ؕ اِنَّهٗ كَانَ حُوۡبًا كَبِیۡرًا ②

و بدهید به یتیمان اموال ایشان را وبدل نکنید ناپاك را به پاکیزه ومخورید اموال ایشان را بهم آورده باموال خویش هر آئینه این گناهی بزرگ ست[1] (۲) .

وَاِنۡ خِفۡتُمۡ اَلَّا تُقۡسِطُوۡا فِی الۡیَتٰمٰی فَانۡكِحُوۡا مَا طَابَ لَكُمۡ مِّنَ النِّسَآءِ مَثۡنٰی وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۚ فَاِنۡ خِفۡتُمۡ اَلَّا تَعۡدِلُوۡا فَوَاحِدَةً اَوۡ مَا مَلَكَتۡ اَیۡمَانُكُمۡ ؕ ذٰلِكَ اَدۡنٰۤی اَلَّا تَعُوۡلُوۡا ③

و اگر ترسیدید که عدل نتوانید کرد درحق دخترانِ یتیمه پس نکاح کنید آنچه خوش آید شمارا ازسائر زنان دودو، وسه سه، و چهار چهار، پس اگر دانیدکه درین صورت نیز عدل نتوانید کرد پس نکاح کنید یك زن رایاسریه گیرید آنراکه مالك اوشد دستهای شما این نزدیك تراست بآنکه جورنکنید (۳) .

وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقٰتِهِنَّ نِحۡلَةً ؕ فَاِنۡ طِبۡنَ لَكُمۡ

وبدهید زنان را مهرایشان بخوشدلی و

---

(۱) درجاهلیت اولیای دختران یتیمان مانند (پسران عمو) ایشان را بنکاح خود درمی‌آوردند وایفای حقوق نکاح نمی کردند خدای تعالی آیت فرستاد .

عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيٓـًٔا مَّرِيٓـًٔا ﴿٤﴾

اگر زنان در گذرندبخوشدلی برای شما از بعضی از آن مهر پس بخورید آن راساز گار وخوشگوار (٤) .

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا
وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ
قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٥﴾

ومدهید بی خردان را اموال خود که کرده است خدا آن را سبب استقامت معیشت برای شماوبخورانید وبه پوشانید ایشان را ازآن اموال وبگوئید بایشان سخن نیکو[1] (٥) .

وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُم
مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَأْكُلُوهَا
إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا ۚ وَمَن كَانَ غَنِيًّا
فَلْيَسْتَعْفِفْ ۖ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ
فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ۚ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

وامتحان کنید یتیمان را[2] تاآنگاه که رسند به حدنکاح[3] پس اگر دریافتید ازایشان حسن تدبیر پس برسانید بایشان اموال ایشان را ومخورید آن اموال را[4] باسراف وشتاب ازترس آنکه بزرگ شوند وهرکه باشد توانگر پس بایدکه پرهیزگاری کند[5] وهر که فقیر باشد پس بایدکه بخورد بوجه پسندیده پس چون رسانید بایشان اموال ایشان را گواه گیرید برایشان وبس است بحقیقت خدا حساب گیرنده (٦) .

لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ

مردان را حصه هست ازآنچه بگذارند پدرومادر وخویشان وزنان را نیز حصه

---

(١) یعنی برسفهاحِجربايد كردواموال ایشان که بحقیقت همه مسلمانان بآن منتفع اندبی واسطه یا بواسطه بدست ایشان داده ضائع نه باید ساخت والله اعلم .

(٢) یعنی درایام کودکی .

(٣) یعنی بالغ شوند .

(٤) یعنی درخردسالی ایشان .

(٥) یعنی وصی یتیم اگر توانگر باشدازاموال یتیم چیزی نگیرد .

وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ⑦

هست ازآنچه بگذارند پدرو مادروخویشان ازآنچه کم باشدازمال یابسیار حصه مقررکرده شده[1] (۷) .

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ⑧

وچون حاضر شوند هنگام قسمت میراث خویشان[2] ویتیمان و گدایان پس بدهیدایشانرا چیزی ازآن[3] وبگوئید بایشان سخن نیکو (۸) .

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ⑨

ووبایدکه بترسند ازخداآنانکه اگر بگذارند بعد از خود اولاد ناتوان را خائف باشند برایشان که ضائع شوند پس بایدکه ازخدا بترسند وبایدکه بگویند سخن استوار[4] (۹)

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ⑩

هر آئینه آنانکه میخورند اموال یتیمان را به ظلم جزاین نیست که میخورند درشکم خویش آتش را وبزودی درآیند به دوزخ (۱۰) .

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ ۚ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۚ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن

حکم می کندشماراخدا درحق اولادشما که مرد راهست مانند حصه دوزن اگر اولاد میت همه دختر باشند بیشتر ازدو نفر پس ایشان راست دوسوم آنچه

---

(۱) یعنی مردان و زنان هر دو حصه دارندازهر مال که باشد کم بودیابسیار درین ردّ است براٰهل جاهلیت که زنان راحصه نمی دادند .

(۲) یعنی خویشان غیر وارث .

(۳) یعنی بطریق استحباب .

(۴) یعنی آنانکه اولاد داشته باشند بوجهی وصیت کنند که اولاد راضرر نرسدواین درشرع بمقدار یك سوم مال یاکمتر ازآن است والله اعلم .

كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ
فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ
لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

میت گذاشته است[۱] واگر ذریتش یك دخترباشد پس اوراست نیم ترکه وهست پدرومادر میت راهریکی راازایشان یك ششم آنچه بگذاشته است اگر باشدمیت را فرزندی، پس اگر نباشداورافرزندی ووارث اوپدرو مادراوشوند پس هست مادرش رایك سوم ترکه[۲] پس اگر باشند میت رابرادران هست مادرش رایك ششم ترکه[۳] واین تقسیم بعد از ادای وصیتی است که میت بآن فرموده یابعد از ادای دَین[٤] پدران شماو پسران شما نمید انید که کدام یك ازایشان نزدیك تراست به شما درنفع رسانیدن حصه معین کرده شدازجانب خداهر آئینه هست خدادانای استوارکار (۱۱) .

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِن
كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِن لَّمْ يَكُن
لَّكُمْ وَلَدٌ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم
مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِن كَانَ رَجُلٌ

وشماراهست نیمه آنچه بگذاشته اند زنان شما اگرنباشدایشان را فرزندی پس اگر ایشان را فرزندی باشدشمارااست یك چهارم آنچه بگذاشته اند بعد از ادای وصیتی که بآن فرموده باشند یا بعد از ادای دَین وزنان را ست یك چهارم آنچه

---

(۱) مترجم گوید حکم دو دخترنیزثلثان است والله اعلم .
(۲) یعنی مابقی برای پدراست .
(۳) یعنی برادران و خواهران حصه مادررا ناقص می سازند اگر چه خود چیزی نیابندویك برادر ویك خواهر ناقص سازد و الله اعلم .
(٤) یعنی اگر وصیت باشدنخست ادای وصیت کنندو اگر دین باشد نخست ادای دین کنند .

يُورَثُ كَلٰلَةً اَوِامْرَاَةٌ وَّلَهٗۤ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
السُّدُسُ ۚ فَاِنْ كَانُوْۤا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَآءُ فِى الثُّلُثِ
مِنْۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوْصٰى بِهَاۤ اَوْ دَيْنٍ ۙ غَيْرَ مُضَآرٍّ ۚ وَصِيَّةً
مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿۱۲﴾

شمابگذاشتید اگر نه باشد شمارا فرزندی پس اگر باشد شمارا فرزندی پس زنان را ست یك هشتم آنچه بگذاشته اید بعد از ادای وصیتی که بآن فرموده باشید یا ادای دَین واگر مرد مرده که ازوی میراث می خواهندیا زن مرده کلاله باشد[۱] واورا برادری هست یاخواهری[۲] پس هریك ازایشان راست یك ششم ترکه پس اگراخیافیان بیشتر ازین باشند پس ایشان باهم شریك اندرر یك سوم ترکه بعد ازادای وصیتی که بآن فرموده شده یابعد از ادای دَیـن بغیرآنکـه ضرررسـاننـده باشد[۳] حکم کرده شده است ازجانب خداوخدا دانای بُردباراست (۱۲) .

تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ
تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ؕ وَذٰلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۳﴾

این همه حدهامقررکردۀ خداست وهر که فرمانبرداری کند خدا ورسول او را در آردش به بهشت هائی که میرود زیرآن جوی ها جاویدان در آن و این ست پیروزی بزرگ (۱۳) .

وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَتَعَدَّ حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ
نَارًا خَالِدًا فِيْهَا ۪ وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿۱۴﴾

وهرکه نافرمانی کند خدا و رسول اورا وتجـاوزکنـداز حـدهـای مقـررکـردۀ اودرآردش بـآتـش جـاویـد ان درآن و اوراست عذاب رسواکننده (۱٤) .

وَالّٰتِىْ يَاْتِيْنَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَآئِكُمْ

آنانیکه زنامی کنندازنان شما پس گواه

---

(۱) ومعنی کلاله آن ست که پدروفرزند وبرادروخواهرتنی ندارد .
(۲) یعنی اخیافی .
(۳) یعنی وصیتی که زیاده ازثلث بود اعتبار ندارد و الله اعلم .

فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنكُمْ فَإِن شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

طلبيد برايشان چهارمرد ازجنس خويش[1] پس اگر گواهى دادند محبوس كنيد ايشان را درخانه ها تاآنكه عمر ايشان را تمام كند مرگ يا مقرركند خداى تعالى براى ايشان راهى[2] (١٥) .

وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنكُمْ فَآذُوهُمَا فَإِن تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

وآن دوكس كه زنا مى كنندازشماپس آزار دهيد ايشان را پس اگر توبه كردند ونيكوكارى پيش گرفتند پس اعراض كنيد ازتعذيب ايشان هر آئينه خدا هست توبه پذير مهربان[3] (١٦) .

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

جزاين نيست كه وعده قبول توبه لازم برخداست براى آن كسان كه ميكنند معصيت را به نادانى بعد ازآن توبه كنند بزودى[4] پس آن گروه است كه خداوند توبه وبازگشت آنان رامى پذيرد وهست خدا داناى استواركار (١٧) .

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

ونيست وعده قبول توبه آن كسان را كه مى كنندمعاصى تاآنگاه كه پيش آيدكسى را ازايشان مرگ، گفت هر آئينه من توبه كردم الحال ونه آن كسان را ست كه كافر بميرند اين گروه آماده ساختيم براى ايشان عذاب درد دهنده (١٨) .

---

(١) يعنى از مسلمانان .

(٢) بعد اين آيت خداى تعالى راهى مقرركردو آن رجم ثيب وجلد بكر است پس اكنون حكم حبس نيست والله اعلم .

(٣) اين آيت مجمل است ودراحاديث آمده است كه بِكر آزاد را صدتازيانه، بايدزد و ثيب آزاد را سنگسار بايد كرد وغلام راپنجاه تازيانه بايدزد والله اعلم .

(٤) يعنى پيش ازحضور مرگ .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ۖ وَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ
بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

ای مومنان حلال نیست شمارا آنکه میراث گیریدزنان را وایشان ناخوش باشند[۱] ومنع مکنید ایشان را[۲] تابدست آرید بعض آنچه داده اید ایشان را مگراینکه آنان دچار گناه آشکاری شوند (میتوان ایذا داد) و زندگانی کنید بازنان بوجه پسندیده زیرا که اگر ناپسندکنید ایشان را پس شاید که ناپسند کنید چیزی راوپیدا کند خدای تعالی درآن چیز خیربسیار (۱۹) .

وَإِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ
قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا
وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

وا گر بخواهید تبدیل کردن زنی بجای زنی وداده باشید یکی راازایشان قنطاری[۳] پس بازمگیرید ازآن مال چیزی را آیامی گیرید آن رابه ستم وتعدی آشکار (۲۰) .

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

وچگونه می‌گیریدآن را حال آنکه رسیده است بعض شمابه بعضی[٤] و گرفتند زنان ازشما عهد محکم را[٥] (۲۱) .

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ
إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

ونکاح مکنید کسی را که نکاح کرده باشند با او پدران شما اززنان مگر آنچه گذشت (عفواست) هر آئینه این هست کاربدو مبغوض واین بدراهی است (۲۲) .

---

(۱) اهل جاهلیت زنان را نیزازجملهٔ میراث می دانستند ولی میّت اگر می‌خواست بجبردر (نکاح خود) می آورد وا گر می‌خواست منع میکردکه بااجنبی نکاح کند تاآنکه حق تعالی این آیت فرستاد .

(۲) یعنی ازنکاح بهرکه خواهند .

(۳) یعنی مال بسیار درمهرداده باشید .

(٤) یعنی مباشرت کردید .

(٥) یعنی ایجاب وقبول بحضور شهود درمیان آمد .

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهٰتُكُمْ وَبَنٰتُكُمْ وَأَخَوٰتُكُمْ وَعَمّٰتُكُمْ وَخٰلٰتُكُمْ وَبَنٰتُ الْأَخِ وَبَنٰتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهٰتُكُمُ الّٰتِيٓ أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوٰتُكُمْ مِّنَ الرَّضٰعَةِ وَأُمَّهٰتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبٰٓئِبُكُمُ الّٰتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَآئِكُمُ الّٰتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلٰبِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٣﴾

حرام کرده شدند برشما مادران شما ودختران شماوخواهران شما و خواهران پدران شما وخواهران مادران شما ودختران برادر ودختران خواهرو آن مادران شماکه شیر داده اند شمارا[1] وخواهران شما ازجهت شیرخوارگی ومادران زنان شما ودختران زنان شما که درکنار شما پرورش می یابند ازبطن آن زنان که شما وطئ کردید بایشان پس اگروطئ نکرده باشید بایشان پس هیچ گناه نیست برشما وزنان پسران شما که ازپشت شماباشند[2] وحرام کرده شد آنکه جمع کنید میان دوخواهر مگر آنچه گذشت (عفواست) هر آئینه خدا هست آمرزندهٔ مهربان (۲۳) .

وَّالْمُحْصَنٰتُ مِنَ النِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمٰنُكُمْ كِتٰبَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَآءَ ذٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوٰلِكُمْ مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسٰفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَاٰتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرٰضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾

وحرام کرده شدند زنان شوهردار مگر آنچه مالك اوشده است دست های شما[3] لازم ساخته است خدا برشماو حلال کرده شد شمارا ماسوای این همه محرمات (حلال کرده شد) که طلب نکاح کنید باموال خویش عفت طلب کنان نه به شهوت رانی[4] پس کسی که استمتاع کردید باوی اززنان بدهید ایشان را مهر

(۱) یعنی دایه ها .

(۲) یعنی پسرخوانده نه باشد .

(۳) یعنی اگرزنی رااز دارالحرب اسیرکرده اند نکاح وتَسرّی اوصحیح بُودهرچندآنجازوج داشته باشد والله اعلم .

(٤) یعنی نکاح صحیح آن ست که مهرباشدومؤبدباشدبحسب ظاهر زیراکه چون حاجت جماع همیشه است واحصان بدون عقدمؤبّدحاصل نشودوالله اعلم .

ایشان که مقرر کرده شده[1] ونیست برشما گناهی در آنچه بایکدیگرراضی شدید بعداز مهرمقرر[2] هر آئینه خدا هست دانای استوارکار (٢٤) .

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِكُمْ ۗ بَعْضُكُمْ مِّنْۢ بَعْضٍ ۚ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ وَّلَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ ۚ فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ الْعَذَابِ ۗ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ۗ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٥﴾

وهرکه نتواند ازشما ازجهت توانگری که نکاح کندزنانِ آزاد مسلمان را پس بایدکه نکاح کند ازآنچه مالك اوشده است دست شما (مراد کنیزکان شما اندکه مسلمان باشند) و خدا داناتراست بایمان شمابعض شماازجنس بعض است[3] پس نکاح کنید کنیزکان را باجازهٔ اهل ایشان وبدهید ایشان را مهر ایشان بخوش خوئی درحالیکه عفیفه باشند نه زناکننده نه دوست پنهانی گیرنده[4] پس چون درحبالهٔ زوج آمدند اگر زناکنند پس برایشان است نیم مقدار آنچه برزنان آزاداست ازعقوبت[5] نکاح کنیزکان کسی راست که بترسد ازگناه ازشما وآنکه صبر کنید بهتر است شمارا خدا آمرزندهٔ مهربان است (٢٥) .

(١) یعنی بجماع تمام مهر لازم میشود والله اعلم .

(٢) یعنی بعد مقررکردن اگر بتراضی زیاده یاکم کنید باك نیست والله اعلم .

(٣) یعنی کنیزکان نیزبنات آدم اندوالله اعلم .

(٤) فارق درنکاح واتخاذ اخدان شرط شهوداست ودراحصان وسفاح مؤبد بودن عقدبحسب ظاهر والله اعلم .

(٥) یعنی پنجاه تازیانه واگردر حباله زوج نباشدنیز عقوبت اوپنجاه تازیانه است زیراکه ذکر این قید بجهت نفی احتمال زیاده است واین معنی درحدیث مبین شده والله اعلم .

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

می خواهد خدا که بیان کند برای شما وبنماید شمارا راه های کسانیکه پیش ازشمابودندوبرحمت بازگرددبرشما وخداداناى استوار كاراست (٢٦) .

وَاللّٰهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَن تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

وخدا می‌خواهد که برحمت بازگردد برشما ومی خواهند آنانکه پیروی شهوات می کنند که کجروی کنید کجروی عظیم (٢٧) .

يُرِيدُ اللّٰهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

می خواهد خداكه سبك كند ازشما وانسان ضعیف آفریده شده است (٢٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

ای مؤمنان مخورید اموال خودرا درمیان خویش بناحق[1] مگر اینکه آن دادستد تجارت باشدبعدرضامندی یکدیگر ازشما و مَکُشید خویشتن را هر آئینه خدا هست به شمامهربان (٢٩) .

وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

وهرکه چنین کند به تعدی وستم پس بزودی درآریمش به دوزخ واین برخدا آسان است (٣٠) .

إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

ا گراحتراز کنید ازکبائر منهیات نابود سازیم ازشما صغائر شمارا ودرآریم شمارا بمحل گرامی[2] (٣١) .

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ

وآرزوی مکنید مرتبه ای را که خداوند به آن برتری داده بعضی را از شمابربعضی

---

(١) یعنی مال یك دیگر بناحق نباید خورد .

(٢) گناه کبیره آنست که برآن حدمشروع شده یا وعده دوزخ کرده آمده یابکفرمُسمّی شده در قرآن یا سنت صحیحه وهرکه از کبائر اجتناب کند صغائر اورا نمازوروزه وصدقه نابودمی سازد والله اعلم .

مِّمَّا اكْتَسَبُوْا ۚ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَسْـَٔلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٣٢﴾

مردان را هست بهره ازآنچه حاصل کرده اند وزنان راهست بهره ازآنچه حاصل کرده اند وبطلبید ازدرگاه خدا ازبخشائش اوهر آئینه خداهست بهمه چیزدانا . (٣٢)

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ۚ وَالَّذِيْنَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوْهُمْ نَصِيْبَهُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدًا ﴿٣٣﴾

ومقررکردیم وارثان برای هر چیزی ازآنچه گذ اشته اند پدرومادروخویشان وکسانیکه ایشان را مربوط ساخته است عهدهای شماپس بدهید ایشان را بهرهٔ ایشان هر آئینه خدا هست برهمه چیزحاضر[(١)] (٣٣) .

اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَّبِمَآ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ۚ فَالصّٰلِحٰتُ قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ۚ وَالّٰتِيْ تَخَافُوْنَ نُشُوْزَهُنَّ فَعِظُوْهُنَّ وَاهْجُرُوْهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوْهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوْا عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيْرًا ﴿٣٤﴾

مردانِ تدبیر کارکننده تسلط دارند برزنان به سبب آنکه فضل نهاده است خدا بعض آدمیان را بر بعضی[(٢)] وبسبب آنکه خرج کردند ازاموال خویش پس زنان نیکوکار فرمانبردارند ، نگاهدارنده اند[(٣)] درغیبت زوج به نگاه داشت خدا[(٤)] وآن زنان که میترسید ازنافرمانی ایشان پس پنددهید ایشان را وترك کنید ایشانرا درخواب گاه[(٥)] وبزنید ایشان را پس ا گر فرمانبرداری شماکردند پس جستجو

---

(١) یعنی حلیف را رعایت کردن یا وصیت کردن میتواند وایشانرا درمیراث دخل نیست ومیراث برای اقربا مقرر کرده شده است والله اعلم .

(٢) یعنی بسبب آنکه مردان دراصل جبلت برتراندازنان .

(٣) یعنی مال و آبرورا .

(٤) دراین آیت بیان فرمودکه مردفرمان روا است بسبب فضل جبلی و بسبب انفاق وزن صالحه کسی است که فرمانبرداری کند وحفظ مال ـ وآبرو ـ نماید والله اعلم .

(٥) یعنی مباشرت مکنید .

مکنید برایشان را هی را[1] هر آئینه خداهست بلند مرتبهٔ بزرگ قدر (٣٤) .

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوْا حَكَمًا مِّنْ اَهْلِهٖ وَحَكَمًا مِّنْ اَهْلِهَا ۚ اِنْ يُّرِيْدَآ اِصْلَاحًا يُّوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا خَبِيْرًا ﴿٣٥﴾

وا گرترسیدید (ای حاکمان) اختلاف میان زن و شوهر پس بر گزینید صلاح کاری ازخویشان مرد وصلاح کاری ازخویشان زن ا گر این صلاح کاران بخواهند صلح را البته موافقت آردخدا درمیان ایشان هر آئینه هست خدا دانای آ گاه (٣٥) .

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّبِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِى الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرًا ﴿٣٦﴾

وبپرستید خدارا وشریك او مقررمکنید چیزی را وبه پدرو مادر نیکوکاری کنید وبخویشان ویتیمان و گدایان وهمسایهٔ خویشاوند و همسایه اجنبی وبه هم نشین برپهلو نشسته وبه مسافر وبآنچه دست شما مالك اوشد[2] هر آئینه خدادوست ندارد کسی راکه باشد متکبر خود ستاینده (٣٦) .

اِلَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُوْنَ مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۗ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿٣٧﴾

کسانیکه آنان بخل می کنند و مردمان را به بخل وامی‌دارند ومی پوشند آنچه خدا داده است ایشان را ازفضل خود و آماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسواکننده (٣٧) .

وَالَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۗ وَمَنْ يَّكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا فَسَآءَ قَرِيْنًا ﴿٣٨﴾

وآنان راکه خرج می کننداموال خودرا برای نمودن مردمان ومعتقدنیستند بخدا ونه بروزقیامت وهرکه شیطان یار اوباشد

---

(١) یعنی به حیله ایذادادن تجسس مکنیدوالله اعلم .

(٢) یعنی غلامان و کنیزکان .

پس وی بدیاری است (٣٨) .

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ﴿٣٩﴾

وچه زیان بود برایشان اگر ایمان می‌آوردند بخدا و روز آخر وخرج می‌کردند ازآنچه خداداده است ایشان را وهست خدا بایشان دانا (٣٩) .

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُّضٰعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٤٠﴾

وهر آئینه خدا ستم نمی کند وزنِ ذرّه ای و اگر آن عمل نیکی باشد چندبرابر کُنَدَش وبدهد ازنزد خود مزدِ بزرگ (٤٠) .

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيْدٍ وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَآءِ شَهِيْدًا ﴿٤١﴾

پس چه حال باشد آنگاه که بیاریم ازهر قومی گواهی را وبیاریم ترا گواه براین امت (٤١) .

يَوْمَئِذٍ يَّوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَعَصَوُا الرَّسُوْلَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْاَرْضُ ۗ وَلَا يَكْتُمُوْنَ اللّٰهَ حَدِيْثًا ﴿٤٢﴾

آنروز آرزو کنند آنانکه کافرشدند ونافرمانی پیغامبر کردند کاش برایشان زمین هموار کرده شود[1] وپنهان نکنند ازخداهیچ سخنی را (٤٢) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِيْ سَبِيْلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوْا ۚ وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآئِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيْكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٤٣﴾

ای مومنان به نماز نزدیك مشوید حال آنکه شما مست باشید تاآنکه به فهمید آنچه بزبان می گوئید[2] وبه نماز نزدیك مشوید درحال جنابت تاآنکه غسل کنید مگر آنکه مسافر باشید واگر بیمارباشید یا مسافر یابیاید کسی ازشما ازجای قضاء حاجت یا مباشرت زنان کنید ونیابید آب را پس قصد کنید به زمین پاك پس مسح کنید برویهای خویش ودست های خویش هر آئینه هست خداعفوکنندۀ بخشاینده (٤٣) .

---

(١) یعنی ازایشان نامی ونشانی نماند .

(٢) این حکم قبل ازتحریم خمر بود بعد ازان مستی بالکلیه حرام شد والله اعلم .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

آیاندیدی[1] کسانیکه داده شده اند بهره ای ازکتاب (یعنی یهود) می ستانند گمراهی را ومی خواهند که شما گم کنید راه را (٤٤).

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

وخدا داناتراست به دشمنان شما وخدا دوست بس است و خدایاری دهنده بس است (٤٥).

مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ ۚ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

از یهود گروهی هستند که تغییرمی دهند کلمه هارا ازجای آن ها ومی گویند[2] شنیدیم ونافرمانی کردیم ومی گویند «اسمع غیر مسمع وراعنا» می پیچانند سخن را بزبان خویش وطعنه می زنددردین واگر ایشان می گفتند شنیدیم وفرمانبرداری کردیم و بجای «اسمع غیر مسمع» اسمع می گفتند وبجای «راعنا» انظرنا هر آئینه بهترمی بود ایشان را و درست تر ولیکن لعنت کرده است ایشان را خدابسبب کفر ایشان پس ایمان نمی آرند مگراندکی[3] (٤٦).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا

ای اهل کتاب ایمان آرید بآنچه فرودآوردیم، باور کنندهٔ آنچه باشماست

(۱) مترجم گوید که خدای عزوجل در ردّیهود و تعدادقبائح ایشان آیات فرستاد .

(۲) یعنی بزبان حال .

(۳) مترجم گوید پیچانیدن سخن آنست که سَب راچنان درکلام خلط کنند که کسی نشناسد «واسمع غیر مسمع» دومعنی دارد یکی آنکه بشنو در حالتیکه معظم ومحترمی و کسی باتوخلاف رضای تونتواند گفت دیگرآنکه بشنودر حالتی که محقری وکسی باتوسخن نمی گوید وراعنانیزدومعنی دارد یکی آنکه رعایت کن ما رادیگراحمق رعونت دارنده غرض ایشان سَب بود کلمهٔ محتمل معنیین می گفتند والله اعلم .

أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحٰبَ السَّبْتِ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

پیش ازآنکه محوکنیم صورت هایی را پس بگردانیمش برشکل پشت سَر یالعنت کنیم ایشان را چنانکه لعنت کردیم اهل شنبه را وهست ارادهٔ خدا شدنی (٤٧) .

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَآءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰىٓ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

هر آئینه خدا نمی آمرزد که اورا شریك مقرر کرده شود ومی آمرزد غیر از آن هرکرا خواهد وهر که به خدا شرك ورزد هر آئینه افترابسته است گناهی بزرگ را (٤٨) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّي مَنْ يَشَآءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾

آیا ندیدی بسوی کسانیکه ستائش می‌کنند خودرا بلکه خدا ستائش می کند هرکراخواهد و ستم کرده نخواهند شد مقدار رشته ای (٤٩) .

انْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۖ وَكَفٰى بِهٖٓ إِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٠﴾

به بین چگونه می بندند برخدادروغ را واین گناه آشکار او را بس است[1] (٥٠) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَآءِ أَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

آیاندیدی بسوی کسانیکه بهره ازکتاب داده شدند ایمان می‌آورند به بت و معبود باطل ومی گویند درحق مشرکان که ایشان راه یابنده تراند از مسلمانان[2] (٥١) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۖ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

ایشان آن گروه اند که لعنت کرد خدا ایشان را وهرکه لعنت کندش خدا پس نخواهی یافت مراو را یاری دهنده (٥٢) .

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ

آیا ایشان راهست بهره ای ازپادشاهی پس

---

(١) یعنی می گویند که بنی اسرائیل برگزید گان خدایند ایشان را عذاب نخواهد شد مگر چند روز .

(٢) درین آیت تعریض است بآن که یهود روزاحزاب مددگار مشرکان شدند .

نَقِيْرًا ﴿٥٣﴾

آن هنگام ندهند بمردمان مقدار نقیری[1] . (٥٣)

أَمْ يَحْسُدُوْنَ النَّاسَ عَلٰى مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ فَقَدْ اٰتَيْنَآ اٰلَ اِبْرٰهِيْمَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنٰهُمْ مُّلْكًا عَظِيْمًا ﴿٥٤﴾

آیاحسدمی کنند برمردمان بر آنچه ایشان را داده است خدای تعالی ازفضل خود پس هر آئینه مادادیم آل ابراهیم را کتاب ودانش ودادیم ایشان را پادشاهی بزرگ . (٥٤)

فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيْرًا ﴿٥٥﴾

پس ازکفار کسی هست که ایمان آوردبآن کتاب و ازایشان کسی هست که باز داشت ازوی و کفایت ست دوزخ آتش افروخته (٥٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا سَوْفَ نُصْلِيْهِمْ نَارًا ۚ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُوْدُهُمْ بَدَّلْنٰهُمْ جُلُوْدًا غَيْرَهَا لِيَذُوْقُوا الْعَذَابَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿٥٦﴾

هر آئینه کسانی که کافر شدند بآیاتِ ما زود درآریم ایشان را بآتش هر گاه که پخته گرددپوستهای ایشان بعوض پیداکنیم برای ایشان پوستهای دیگر غیرازآن تابچشند عذاب را هر آئینه خدا هست غالبِ استوارکار (٥٦) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۖ لَهُمْ فِيْهَآ اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۫ وَّنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيْلًا ﴿٥٧﴾

وکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند زود درآریم ایشان را به بوستانهائی‌که میرود زیرآن جوی ها جاویدان آنجاهمیشه، ایشان راست آن جا زنانِ پاك کرده شده و درآریم ایشان را بسایه نیك (یعنی راحت تمام) (٥٧) .

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمٰنٰتِ اِلٰٓى اَهْلِهَا ۙ وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوْا بِالْعَدْلِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيْعًا ۢ بَصِيْرًا ﴿٥٨﴾

هر آئینه خدا می فرماید شمارا که اداکنید امانت هارا به اهل آن ومیفرماید که براستی حکم کنید چون حاکم شوید میان

---

(١) نقیرغلاف نازکی است که برپشت خسته خرمامی باشد .

مردمان هر آئینه نیکو چیز یست آنچه خدابآن پندمیدهد شمارا هر آئینه خداهست شنوای بینا[۱] (۵۸) .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

ای مومنان فرمانبرداری کنید خدارا و فرمانبرداری کنید پیغامبررا وفرمان روایان راازجنس خویش پس اگر اختلاف کنید در چیزی پس برگردانید اورا بسوی خداو پیغامبر اگر اعتقاد دارید بخدا وروز آخرت این بهتراست ونیکوتر باعتبار عاقبت[۲] (۵۹) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

آیاندیدی بسوی کسانیکه گمان می کنند که ایمان آوردند بآنچه بسوی تونازل کرده شده است وبآنچه پیش ازتونازل کرده شد، می خواهند که قضایای خویش رفع کنند بسوی سرکش وحالانکه فرموده شد ایشان را که منکر وی شوند و شیطان می خواهد که گمراه سازد ایشان راگمراهی دور (۶۰) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

وچون گفته شود بایشان بیائید بسوی آنچه نازل کرده است خدا و بسوی پیغامبر می‌بینی منافقان را بازمی ایستند

(۱) درین آیت اشاره است بقصه عثمان حجبی که مفتاح کعبه ازدست وی گرفتند ومردمان آن راازحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم طلب کردند آنحضرت قبول نموده بعثمان ردفرمود .

(۲) مردم ضعیف الایمان درخلاف هوای نفس بحکم شرع راضی نمی شدند وگاهی بکاهنان و رئیسان کفر رجوع می کردند چون آنحضرت ایشان را براین معنی تعزیر یاتهدید فرمود سوگند خوردند که مخالفت‌آن حضرت مقصود ما نیست خدای تعالی درین باره آیات فرستاد .

ازتوباعراض (٦١) .

فَكَيْفَ إِذَآ أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَآءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

پس چه حال است آنگاه که برسد بایشان مصیبتی بسبب آنچه پیش فرستاده است دستهای ایشان پس هرگاه بیایندنزد توقسم می خورند بخدا که نخواسته بودیم مگر نیکوکاری وموافقت کردن را[1] (٦٢) .

أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِيٓ أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

این گروه آنانندکه می داندخدا آنچه دردل های ایشان است پس اعراض کن ازایشان[2] وپندده ایشان راوبگوبایشان سخنی مؤثر در دلهای ایشان (٦٣) .

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوٓا أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾

ونه فرستادیم هیچ پیغامبری را مگر برای آنکه اطاعت کرده شود بحکم خدا واگر این جماعت وقتیکه ستم کردند برخویشتن می‌آمدندنزد تو پس آمرزش طلب می کردند ازخداو طلب آمرزش کرد برای ایشان پیغمبر هر آئینه می یافتند خدارا توبه پذیر مهربان (٦٤) .

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

پس قسم به پروردگار توکه ایشان مسلمان نه باشند تاآنکه حاکم کنند ترادراختلافی که واقع شد میان ایشان بازنیابند در دلهای خویش تنگی ازآنچه حکم فرمودی وقبول کنند بانقیاد (٦٥) .

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوٓا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا

واگرمامی نوشتیم[3] برایشان که بکشیدخویشتن را یا بیرون شوید ازخانه های

---

(١) یعنی مردمان خصوم .
(٢) یعنی ازقتل ایشان .
(٣) یعنی واجب میکردیم .

مِنْ دِيَارِكُمْ مَّا فَعَلُوْهُ اِلَّا قَلِيْلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ اَنَّهُمْ
فَعَلُوْا مَا يُوْعَظُوْنَ بِهٖ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِيْتًا ﴿٦٦﴾

خویش نمی کردند این کار را مگر اندکی ازایشان وا گر می کردند آنچه بآن پندداده می شدند هر آئینه بهتر بودی ایشان را و محکم تردر استواری دین (٦٦) .

وَّاِذًا لَّاٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ لَّدُنَّاۤ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٦٧﴾

وآنگاه البته می دادیم ایشان را ازنزد خویش مزدبزرگ (٦٧) .

وَّلَهَدَيْنٰهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ﴿٦٨﴾

وهدایت می کردیم ایشان را براه راست (٦٨) .

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ
اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِيْنَ
وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا ﴿٦٩﴾

وهرکه فرمان برد خداو رسول را پس این جماعت همراه آن کسانند که انعام کرده است خدابر ایشان ازپیغمبران وصدّیقان وشهیدان وصالحان وچه خوبند آنهاازجهت رفاقت (٦٩) .

ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيْمًا ﴿٧٠﴾

این بخشائش ازخدااست وبس ست خدا دانا[1] (٧٠) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا خُذُوْا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوْا
ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوْا جَمِيْعًا ﴿٧١﴾

ای مسلمانان برگیرید سلاح خودرا پس بیرون روید گروه گروه شده یابیرون روید همه باهم (٧١) .

وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَّيُبَطِّئَنَّ ۚ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالَ
قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَّعَهُمْ شَهِيْدًا ﴿٧٢﴾

و هر آئینه بعضی از شما آنست که درنگ می کند پس ا گر برسد به شمامصیبتی بگوید انعام کرد خدا برمن چون نبودم حاضر بایشان (٧٢) .

وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللّٰهِ لَيَقُوْلَنَّ كَاَنْ لَّمْ
تَكُنْۢ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهٗ مَوَدَّةٌ يّٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ مَعَهُمْ

وا گر به رسد به شمانعمتی از خدا البته بگوید گویاهرگز نبودمیان شما ومیان

(١) مترجم گوید مردم ضعیف الاسلام دراول اسلام که جهادفرض نشده بود دعوت اسلام قبول نمودندو چون جهاد فرض شداازآن تقاعد کردند وازبعضی کلمات منافقانه سربر می زدو بعضی باخالفین همزبان شده خلاف رضای آنحضرت رای مي دادند خدای تعالی درین باره آیات فرستاد .

فَأَفُوزَ فَوۡزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

وی دوستی کاش می‌بودم باایشان پس می‌یافتم مطلب بزرگ را (۷۳) .

فَلۡيُقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يَشۡرُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِۚ وَمَن يُقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيُقۡتَلۡ أَوۡ يَغۡلِبۡ فَسَوۡفَ نُؤۡتِيهِ أَجۡرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

پس باید که جنگ کنند درراه خدا آن مومنان که می فروشند زندگانی دنیارا بآخرت وهرکه جنگ کند درراه خدا پس کشته شودیاغالب آید بدهیمش مزدبزرگ را (٧٤) .

وَمَا لَكُمۡ لَا تُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلۡوِلۡدَٰنِ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا مِنۡ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةِ ٱلظَّالِمِ أَهۡلُهَا وَٱجۡعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيّٗا وَٱجۡعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

و چیست شمارا که جنگ نمی کنید درراه خدا وبرای بیچارگان از مردان وزنان وکودکان[1] آنانکه می گویند ای پروردگار مابیرون آرمارا ازین دِه که ستمگاراند اهل آن ومقررکن برای ما از نزد خود کارسازی و مقرر کن برای ما از نزد خودیاری دهنده (۷۵) .

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ فَقَٰتِلُوٓاْ أَوۡلِيَآءَ ٱلشَّيۡطَٰنِۖ إِنَّ كَيۡدَ ٱلشَّيۡطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

مومنان می‌جنگند درراه خدا وکافران می جنگند درراه معبود باطل پس جنگ کنید بادوستانِ شیطان هر آئینه حیلهٔ شیطان سست است (٧٦) .

أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمۡ كُفُّوٓاْ أَيۡدِيَكُمۡ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقِتَالُ إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُمۡ يَخۡشَوۡنَ ٱلنَّاسَ كَخَشۡيَةِ ٱللَّهِ أَوۡ أَشَدَّ خَشۡيَةٗۚ وَقَالُواْ رَبَّنَا لِمَ

آیاندیدی بسوی کسانیکه گفته شد ایشان را بازدارید دستهای خود را[2] وبرپاکنید نماز را وبدهید زکوٰة را[3] پس چون نوشته شد برایشان جنگ ناگاه گروهی ازایشان می ترسند ازمردمان مانند ترسیدن از خدا یابیشتر و گفتند ای

(۱) یعنی گرفتاران بدست کفار .
(۲) یعنی جنگ مکنید .
(۳) یعنی پس قبول کردند .

كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾

پروردگار ماچرانوشتی برماکارزار چرانزنده نگذاشتی مارا تاوقتی نزدیك بگوبهره مندی دنیا اندك است وآخرت بهتر است کسی را که پرهیزگاری کند و ستم کرده نخواهید شد مقدارِ رشته ای (٧٧) .

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

هر جاکه باشید دریابد شمارا مرگ واگرچه باشید درمحل های محکم واگر برسد بایشان نعمتی گویند این از نزد خداست واگر برسد بایشان شدّتی (یعنی سختی) گویند یامحمد این ازنزد تست بگوهمه ازنزد خدا است پس چه حال است این قوم را نزدیك نیستند که بفهمند سخنی را (٧٨) .

مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ وَأَرْسَلْنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

آنچه رسید به تو ازنعمت پس ازخداست وآنچه رسید به تو از محنت پس ازنزد نفس تست وفرستادیم ترا برای مردمان پیغامبری وبس است خدا حاضر و گواه (٧٩) .

مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾

هرکه فرمانبرداری کند پیغامبر را پس هر آئینه فرمانبرداری خدا کرد وهر که اعراض کرد پس نفرستادیم ترا برایشان نگهبان[١] (٨٠) .

---

(١) یعنی این کلمه حق است که خیرازجانب خدا است وشراز جانب بنده لیکن مقصود این مردم ازین کلمه درست نیست وآن اینست که جهاد باجمیع قبائل عرب معقول نیست پس اگر فتح باشد بس نعمتی غیر مترقب است واگر هزیمت باشد موافق حال این تدبیراست وچون جهاد بامرالهی همه خیراست عقل را درآنجادخل دادن صحیح نه باشد والله اعلم .

وَيَقُوْلُوْنَ طَاعَةٌ ۫ فَاِذَا بَرَزُوْا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِيْ تَقُوْلُ ؕ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُوْنَ ۚ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ﴿٨١﴾

ومی گویند دردل ما فرمانبرداریست پس چون بیرون روندازنزد تو گروهی از ایشان بوقت شب رای زنند غیرآنچه تومی فرمائی وخدامی نویسد یعنی درنامهٔ اعمال آنچه شب می گویند پس اعراض کن ازایشان وتوکل نمابر خدا وخدا کارسازنده بس است (٨١) .

اَفَلَا يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ ؕ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوْا فِيْهِ اخْتِلَافًا كَثِيْرًا ﴿٨٢﴾

آیاتأمل نمی کنند قرآن را و اگرمی‌بود ازنزد غیر خدا البته می‌یافتند دراواختلاف بسیار (٨٢) .

وَاِذَا جَآءَهُمْ اَمْرٌ مِّنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوْا بِهٖ ؕ وَلَوْ رَدُّوْهُ اِلَى الرَّسُوْلِ وَاِلٰٓى اُولِي الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْۢبِطُوْنَهٗ مِنْهُمْ ؕ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٣﴾

ووقتیکه بیاید نزد ایشان خبری ازایمنی یاترس مشهور سازندآن را واگر برمیگردانیدند آن رابسوی پیغامبر و بسوی فرمان روایان ازاهل اسلام هر آئینه می‌یافتند مصلحتِ آن خبررا آنانکه ازایشان میتوانند بر آوردن مصلحت آن واگر نمی‌بود بخشائش خدابرشما ورحمت اوالبته پیروی می کردیدشما شیطان را مگر اندکی (٨٣) .

فَقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّكُفَّ بَاْسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَّاَشَدُّ تَنْكِيْلًا ﴿٨٤﴾

پس جنگ کن (یامحمد) درراه خدا برتومؤاخذه نیست مگرازجان تووررغبت ده مسلمانان را[1] نزدیك است که موقوف سازدخدا جنگ کافران را وخدا سخت تراست باعتبار جنگ و سخت تراست باعتبار عقوبت (٨٤) .

مَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَّكُنْ لَّهٗ نَصِيْبٌ مِّنْهَا ۚ وَمَنْ يَّشْفَعْ

هرکه شفاعت کند شفاعتی نیك باشداوراپهره ای ازثواب آن وهر که

---

(١) یعنی برتورغبت دادنست وبس ا گر همراهی نکنند برتو مؤاخذه نیست والله اعلم.

شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ﴿٨٥﴾

شفاعت کند شفاعتی بد باشداورا حصه ای از عذاب آن وهست خدا برهمه چیز توانا[1] (٨٥) .

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

وچون تعظیم کرده شویدبه سلامی پس تعظیم کنید بکلمه ای بهترازآن یا مانند همان کلمه جواب دهید هر آئینه هست خدابرهمه چیزحساب گیرنده (٨٦) .

اَللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

بجز خدانیست هیچ معبود برحقی البته بهم آرد شمارا به روزقیامت هیچ شك نیست درآن وکیست راست گوتر ازخدادرسخن[2] (٨٧) .

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللّٰهُ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

پس چیست ای مسلمانان شمارادرباره تملق کنندگان دو گروه شدید[3] وخدا نگونسارساخت ایشان رابشومی آنچه کردند آیا می خواهید که راه نمائید (یعنی ازجمله راه یابان شمارید) کسی راکه گمراه ساخت اورا خداوهرکرا خداگمراه کندنیابی برای اوهیچ را هی (٨٨) .

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

این تملق کنندگان آرزو کردند که شما نیز کافرشوید چنانچه ایشان کافر شدند پس برابر باشید پس دوست مگیریدهیچکس را ازیشان تاآنکه هجرت کنند در راه

---

(١) یعنی مثلاً سفارش گدای به توانگرتا اورا جیزی بدهدنیك است وسفارش برای سارق تادست اونه بُرند درست نیست .

(٢) مترجم گویدخدای تعالی بیان می فرماید که به تملقِ کفار اعتمادنبایدکرد .

(٣) یعنی بعضی به تملق فریفته شدند و بعضی نشدند ومی بایست که همه باتفاق فریفته نمی شدند والله اعلم .

خدا[1] پس اگر اعراض کردند (یعنی ازاسلام و هجرت) پس اسیر گیرید ایشان را وبکشید هرجا که یابید ایشان را ودوست ویار مگیرید کسی رااز ایشان (٨٩) .

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

(اسیر گیریدوبکشید) مگر آنان را که پیوند دارند با گروهی که میان شما ومیان ایشان عهد است یابیایند نزد شما حالانکه تنگ آمده است سینه های ایشان ازآنکه بجنگند باشمایا بجنگند باقوم خویش[2] واگرخدامی‌خواست هر آئینه مسلط می‌ساخت ایشان را برشماپس می‌جنگیدند باشما پس اگراین فریق یکسوشوند ازجانب شماو نجنگندباشماو بیفگنند بسوی شماپیغام صلح را پس خداوند برضدایشان را هی دراختیار شما نگذاشته است[3] (٩٠) .

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا ۚ فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا

خواهید یافت قومی را که می خواهند ایمن شوندازشما وایمن شوندازقوم خود هر گاه باز گردانیده می شوند بسوی فتنه انگیزی نگونسارانداخته شوندرآن[4] پس اگر یکسونه شونداز جنگ

(١) یعنی مسلمان شوند وهجرت کنند .

(٢) مترجم گوید و کسی که ایمان آردوهجرت نه کندحکم اوبطریق اولی فهمیده شد والله اعلم .

(٣) یعنی اگراسلام آرندوهجرت کنندایشان را دوست باید گرفت واگر اسلام نیارندمی باید کشت مگرآنکه پیمان داشته باشند وثابتانرا برعهدوحلفای معاهدان رابه هیچ وجه نتوان ایذاداد والله اعلم .

(٤) صلح می کنندوبازنقض عهد می‌نمایند والله اعلم .

أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ
وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩١﴾

شماونیفگنند بسوی شما پیغام صلح را وبازندارند دستهای خویش را پس اسیر گیریدایشان را وبکشید هرجاکه یابید ایشان را واین جماعت داده ایم شمارا برایشان حجت ظاهر (۹۱) .

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا ۚ فَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ وَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ
وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ
تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

ونه[1] سِزَدمسلمانی را که بکشد مسلمانی را لیکن قتل واقع میشود بخطأ (یعنی بغیر قصد) وهرکه بکشد مسلمانی رابخطأ پس لازم است آزادکردن برده مسلمان و خون بهارسانیده شده به کسان مقتول مگرآنکه درگذرندازآن پس اگر باشدمقتول ازگروه دشمنانِ شما واومسلمانست پس لازم است آزادکردن بردهٔ مسلمان[2] واگر باشدمقتول ازقومی که میان شماوایشان عهداست[3] پس لازم است خون بهارسانیده شده بکسان اووآزاد کردن بردهٔ مسلمان پس هرکه نیابدبرده را پس لازم است روزه داشتن دوماه پی درپی مشروع در کفارت بجهت قبول توبه است ازجانب خداوهست خدادانای استوارکار[4] (۹۲) .

---

(۱) مترجم گوید خدای تعالی احکام قتل خطأبیان می فرماید وآنکه امتناع ازکسیکه به کلمهٔ اسلام متکلم شدواجب است وفضل مجاهدان ووجوب هجرت ازدار کفر بداراسلام و کیفیت نماز سفرونمازخوف بیان می کُند والله اعلم .

(۲) یعنی مقتول مسلمان اگر ازساکنان دارالحرب باشد دیت لازم نیست والله اعلم.

(۳) یعنی واو مومن باشد .

(٤) جمهورمفسرین تصور (وان کان من قوم بینکم وبینهم میثاق) درمقتول کافرکردندبه ملاحظه آنکه توارث درمیان مومن وکافر منقطع است وسبیل دیت =

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

وهرکه بِکُشَد مسلمانی را بقصد پس جزای او دوزخ است جاویدباشدآنجا وخشم گرفته است براوخداو لعنت کرداورا وآماده ساخته است برای اوعذابی بزرگ (۹۳) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

ای مسلمانان چون سفر کنید درراه خدا(یعنی برای جهاد) پس نیك تحقیق کنید ومگوئید کسی را که بسوی شماسلام انداخته است نیستی مسلمان می طلبید متاع زندگانی دنیا را پس نزد خداغنیمت های بسیاراست هم چنین بودید پیش ازین پس انعام کردخدا برشماپس تحقیق کنید هر آئینه خداهست بآنچه کنیدآگاه (۹٤) .

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

برابرنیستند نشینندگان غیر معذور ازمسلمانان وجهاد کنندگان درراه خدای تعالی به مالهای خویش وجانهای خویش برتری داده است خداجاهدان را به مال و جان خویش برنشینندگان درمرتبه وهریکی را وعدهٔ نیك کرده است خدا وافزون داده است خدا مجاهدان را به نسبت نشینندگان مزدبزرگ[1] (۹۵) .

= سبیل میراث است و بندهٔ ضعیف می گوید تمهید مسئله به (وما کان لمؤمن ان یقتل مؤمنا الاخطأ) وتقید به «وهومؤمن» درنظیر مانحن فیه ظاهر است درآنکه اینجاقیدایمان معتبر است ولزوم دیت بجهت وفابعهدست نه برسبیل میراث ونظیرش وجوب مهرست درمسئله مؤمنه ازقوم متعاهدین درسوره ممتحنه الله اعلم .

(۱) فائده قید غیراولی الضررآنست که دراولی الضررازین حکم مطرد نیست بلکه جمعی باشند ازاولی الضرر که نیت صحیحه دارند ثواب عمل کامل یابندوالله اعلم .

دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٩٦﴾

افزون داده است مرتبه هاازجانب خویش وآمرزش وبخشایش وهست خداآمرزندهٔ مهربان (٩٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰۗىِٕكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ۭ قَالُوْا كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۭ قَالُوْٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُھَاجِرُوْا فِيْھَا ۭ فَاُولٰۗىِٕكَ مَاْوٰىھُمْ جَهَنَّمُ ۭ وَسَاۗءَتْ مَصِيْرًا ﴿٩٧﴾

هر آئینه آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان کردند درحالتیکه ستمگار بودند برخویشتن[1] فرشتگان بایشان گفتند درچه حال بودید شما گفتند بودیم بیچاره گان درزمین گفتند آیافراخ نبود زمین خدا تاهجرت می کردید درآن پس آن جماعت جای ایشان دوزخ است واوبدجائی است (٩٧) .

اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاۗءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ حِيْلَةً وَّلَا يَهْتَدُوْنَ سَبِيْلًا ﴿٩٨﴾

مگرآنانکه بحقیقت بیچاره اند ازمردان و زنان وکودکان هیچ چاره نمی توانند وهیچ راه نمی یابند (٩٨) .

فَاُولٰۗىِٕكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّعْفُوَ عَنْھُمْ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٩٩﴾

پس آن جماعت نزدیك است که خدا عفو کند ازایشان وهست خداعفوکنندهٔ آمرزنده (٩٩) .

وَمَنْ يُّھَاجِرْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرٰغَمًا كَثِيْرًا وَّسَعَةً ۭ وَمَنْ يَّخْرُجْ مِنْۢ بَيْتِهٖ مُھَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهٗ عَلَي اللّٰهِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٠٠﴾

وهرکه ترك وطن کند درراه خدا بیابددرزمین اقامت گاه بسیارو فراخی معیشت وهرکه بیرون رودازخانهٔ خود هجرت کنان بسوی خداو پیغامبراو وسپس دریابد اورا موت[2] پس به تحقیق ثابت شد مزداوبرخدا وهست خدا آمرزندهٔ مهربان (١٠٠) .

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ

وچون سفرکنید درزمین پس نیست برشما

(١) یعنی بترك هجرت از دارالحرب بدارالسلام وبه تکثیر سوادکفاروالله اعلم .

(٢) یعنی درراه قبل وصول بمقصد .

تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلٰوةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا إِنَّ الْكٰفِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا
مِنْ وَرَآئِكُمْ وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا
مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ
عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ
أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَ
خُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللّٰهَ أَعَدَّ لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

گناهی درآنکه قصر کنید قدری ازنماز اگر بترسید ازآنکه دربلاافگنند شمارا کافران هر آئینه کافران هستند شمارادشمن آشکار[1] (١٠١) .

وچون باشی درمیان مؤمنان[2] پس برپاکردی برای ایشان نمازرا پس باید بایستد گروهی ازایشان باتو وبایدکه برگیرند سلاح خویش را پس چون سجده کردند آنان پس بایدکه باشندپشت سرشما[3] وبایدکه بیاید آن گروه دیگرکه هنوز نمازنخوانده اند پس نماز گذارندباتو وبایدکه بگیرند حذر[4] وسلاح خودرا آرزوکردندکافران کاش غافل شوید ازسلاح خویش و متاع خویش پس حمله کنند برشما یك باره و هیچ گناه نیست برشما اگر باشد شمارا رنجی ازباران یا بیمارباشید درآن که بنهید سلاح خویش را والبته بگیریدحذرخودرا هر آئینه خدا آماده کرده است برای کافران عذاب رسواکننده[5] (١٠٢) .

---

(١) مترجم گوید مشهور آن ست که این آیت درصلوٰة مسافرنازل شده است وخوف قید اتفاقی است و آنچه نزدیك این بنده رجحان یافته است آنست که این آیت درصلوٰة خوف نازل شده است وسفرقیداتفاقیست و مراد از قصردرکیفیت رکوع وسجود است که بایمای ادامیتوان کرد نه درکمیت رکعات والله اعلم .

(٢) یعنی وقت خوف .

(٣) یعنی مقابل عدو .

(٤) وحذرخوذوزره وسپررا گویند .

(٥) مترجم گوید این راصورتهااست یکی آنکه امام دوبارنماز گذاردیك بار =

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ۚ إِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ كِتٰبًا مَّوْقُوْتًا ﴿١٠٣﴾

پس چون نماز تمام کردید پس یاد کنیدخدارا ایستاده ونشسته وبرپهلوهای خویش پس چون مطمئن شدید برپا کنیدنمازرا[1] هر آئینه هست نمازبرمومنان فرض وقت معین کرده شده(۱۰۳) .

وَلَا تَهِنُوْا فِي ابْتِغَآءِ الْقَوْمِ ۗ إِنْ تَكُوْنُوْا تَأْلَمُوْنَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُوْنَ كَمَا تَأْلَمُوْنَ ۚ وَتَرْجُوْنَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُوْنَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١٠٤﴾

وسستی مکنید درجستجوی کفارا گر شمادردمند می شوید پس ایشان نیزدردمند می شوند چنانکه شما می‌شوید و شماامید داریداز خدا آنچه ایشان را امید نیست وهست خدادانای استوارکار (۱۰٤) .

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرٰىكَ اللّٰهُ ۚ وَلَا تَكُنْ لِّلْخَآئِنِيْنَ خَصِيْمًا ﴿١٠٥﴾

هر آئینه[2] مافرود آوردیم بسوی توکتاب را براستی تاحکم کنی میان مردمان بآنچه شناسانده است تراخداومباش خصومت کننده برای حمایت خیانت کنندگان (۱۰۵) .

= باینجماعت ودیگربار بآن جماعت دیگر آنکه امام بایك جماعت یك رکعت گذاردودرقیام توقف کندتاآنکه رکعت دیگرخوانده مقابل عدوروند آنجماعت دیگرآمده اقتدا به امام کنندو رکعت دیگر بآنجماعت خواند درقعده چندان توقف کندکه ازرکعت دوم فارغ شوند آنگه بایشان سلام دهداین هردوباصورتهای دیگرهمه صحیح شده وهمه محتمل آنست والله اعلم.

(۱) یعنی بطریق نمازامن والله اعلم .

(۲) مترجم گوید مردم ضعیف الاسلام اگر کسی راازایشان مرتکب گناهی می‌شد دور وی حیله ها بافته پیش آنحضرت بوجهی اظهار میکردند که براءت اوبخاطرمبارك می‌رسید وبایکدیگر خلوت کرده رازها بخلاف رضای شریف درمیان می‌آوردند خدای تعالی آیات فرستاد .

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ١٠٦

وآمرزش خواه ازخدا هر آئینه هست خدا آمرزندهٔ مهربان (١٠٦) .

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِيْنَ يَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ١٠٧

وخصومت مکن ازجانب آنانکه خیانت می کنند خویشتن را هر آئینه خدا دوست ندارد آنرا که باشد خیانت کنندهٔ گنهگار (١٠٧) .

يَّسْتَخْفُوْنَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ١٠٨

پنهان می کنند ازمردمان و پنهان نمی کنند ازخدا واوبایشان ست آنگاه که به شب مشورت میکنند آنچه خدانمی پسندد ازتدبیر وهست خدابآنچه میکنند در بر گیرنده (١٠٨) .

هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَاۗءِ جٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۣ فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ١٠٩

آگاه باشید شمای قوم که خصومت کردید ازطرف خیانت کنند گان درزندگانی دنیا پس کیستکه خصومت کندباخدا ازطرف ایشان روزقیامت یاکیست که باشدبرایشان کارسازنده (١٠٩) .

وَمَنْ يَّعْمَلْ سُوْۗءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ١١٠

وهرکه انجام دهد کاربدیاستم کندبرخویش بازآمرزش طلبدازخدا بیابد خدارا آمرزندهٔ مهربان (١١٠) .

وَمَنْ يَّكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰي نَفْسِهٖ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ١١١

وهرکه بکند گناهی پس جزاین نیست که می کندآن رابرجان خویش وهست خدا دانای استوارکار (١١١) .

وَمَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْۗـــَٔةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيْۗــــًٔا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ١١٢

وهرکه بکند خطائی یا گناهی بازتهمت زندبآن بیگناهی را پس برخود برداشت افتراو گناه ظاهررا (١١٢) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ طَّاۗىِٕفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ ۭ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَيْءٍ ۭ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ

وا گرنمی‌بود فضل خدابرتو وبخشائش او قصدکرده بودند گروهی ازایشان که گمراه کنندترا و گمراه نمی کنند مگرخویشتن

مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيْمًا ﴿١١٣﴾

را وهیچ ضرری نرسانند به توازچیزی ونازل ساخت خدا برتوکتاب و دانش و آموخت ترا آنچه نمی دانستی وهست فضل خدا برتوبزرگ (١١٣) .

لَا خَيْرَ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنْ نَّجْوٰىهُمْ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوْفٍ اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١١٤﴾

نیست خوبی دربسیاری ازمشورت پنهانی ایشان لیکن خوبی درمشورت کسی است که می‌فرماید بصدقه یابکار پسندیده یا به صلاح کاری میان مردمان وهرکه این کند به طلب خوشنودی خدا پس بزودی بدهیمش مزدبزرگ (١١٤) .

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿١١٥﴾

وهرکه مخالفت پیغامبرکند بعد ازآنکه معلوم شداوراهدایت وپیروی کندغیر راه مسلمانان را متوجه بکنیمش بآنچه میگردد[1] ودرآریمش بدوزخ واوبدجائی ست (١١٥) .

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ﴿١١٦﴾

هر[2] آئینه خدا نمی آمرزدآنکه شریك باومقررکرده شود و می آمرزد غیرشرك هرکراخواهد وهرکه شریك خدا مقررکند پس گمراه شد گمراهی دور (١١٦) .

اِنْ يَّدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖۤ اِلَّآ اِنٰثًا وَاِنْ يَّدْعُوْنَ اِلَّا شَيْطٰنًا مَّرِيْدًا ﴿١١٧﴾

مشرکان نمی پرستند بجز خدامگربتانی راکه بنام دختران مسمی کرده اند ونمی پرستند مگرشیطان دوررفته ازحدرا (١١٧) .

لَّعَنَهُ اللّٰهُ وَقَالَ لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ﴿١١٨﴾

لعنت کرداوراخداو گفت شیطان بگیرم ازبندگان توحصه ای که در علم ازلی معین شده (١١٨) .

وَّلَاُضِلَّنَّهُمْ وَلَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ

والبته گمراه کنم ایشان را و البته درآرزوی

(١) مترجم گوید یعنی قوت دل بیفزائم .

(٢) مترجم گوید ازینجا تغلیظ تحریم شرك می فرماید .

الْأَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِيْنًا ﴿١١٩﴾

باطل افگنم ایشان را والبته بفرمایم ایشان را تابشگافند گوش چهارپایان راوالبته بفرمایم ایشان راتاتغییردهندآفرینش خدارا[1] وهرکه دوست گیردشیطان را بجزخدا پس زیان کارشد زیان ظاهر (١١٩) .

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيْهِمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿١٢٠﴾

وعده می دهدایشان راودرآرزوی می اندازد ایشانراو وعده نمی دهدایشان راشیطان الابفریب (١٢٠) .

اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۫ وَلَا يَجِدُوْنَ عَنْهَا مَحِيْصًا ﴿١٢١﴾

آن جماعت جای ایشان دوزخ است و نیابند ازآن راه نجاتی (١٢١) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا ﴿١٢٢﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شایسته کردند درآریم ایشان را به بوستانهائی که می رود زیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه وعده کرده است خدابراستی وکیست راست‌گوتر ازخدادرسخن (١٢٢).

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ ۭ مَنْ يَّعْمَلْ سُوْۗءًا يُّجْزَ بِهٖ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ﴿١٢٣﴾

نیست کاربوفق آرزوی شما ونه بوفق آرزوی اهل کتاب هرکه بکندکاربد جزاداده خواهدشدبه آن ونیابدبرای خود بجز خدا هیچ دوستی ونه یاری دهنده (١٢٣).

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ﴿١٢٤﴾

وهرکه بکندازکارهای شایسته مرد باشد یا زن واومسلمان است پس آن جماعت درآیند به بهشت وستم کرده نه شوندمقدارنقیری (١٢٤) .

وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ

وکیست نیکوتر باعتباردین ازکسی که

---

(١) مترجم گوید یعنی مانند خصی کردن و سوزن زدن بربدن تاسرخ یاکبود گردانند والله اعلم .

وَّاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا ؕ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا ﴿١٢٥﴾

منقاد ساخت روی خودرا برای خداو اونیکوکاراست وپیروی کردملت ابراهیم رادرحالتی که حنیف بود وخدا دوست گرفت ابراهیم را (١٢٥) .

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُّحِيْطًا ﴿١٢٦﴾

وخداراست آنچه درآسمان هاست و آنچه درزمین ست وهست خدا بهمه چیزدر برگیرنده (١٢٦) .

وَيَسْتَفْتُوْنَكَ فِى النِّسَآءِ ؕ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيْكُمْ فِيْهِنَّ ۙ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ فِىْ يَتٰمَى النِّسَآءِ الّٰتِىْ لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُوْنَ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوِلْدَانِ ۙ وَاَنْ تَقُوْمُوْا لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ ؕ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ عَلِيْمًا ﴿١٢٧﴾

وطلب فتوی می کنندازتودرباره زنان[1] بگو خدافتوی میدهدشماradرباره زنان وآنچه خوانده می شودبرشمادرکتاب نازل شده است درحق آن زنان یتیمه که نمی دهیدایشان راآنچه فرض کرده شده است برای ایشان ورغبت می کنیدکه به نکاح درآر یدایشانرا[2] ونازل شده است درباره بیچاره گان ازکودکان وحکم ست بآنکه تعهدحال یتیمان کنیدبانصاف وهرآنچه می کنیدازنیکوئی هست خدابآن دانا[3] (١٢٧) .

وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ ۢ بَعْلِهَا نُشُوْزًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يُّصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ؕ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ؕ

اگرزنی بترسد ازشوهرش سرکشی یا روگردانی راپس گناه نیست برایشان درآنکه صلح آرنددرمیان خویش نوعی ازصلح

(١) یعنی چه نوع بایشان معامله بایدکرد والله اعلم .

(٢) درنکاح زنان یتیمه رغبت می کردند بسبب براعت جمال وحداثت سن درادای نفقه ومهر کوتاهی می نمودند والله اعلم .

(٣) جواب این استفتاء تفصیلی داشت پس خدای تعالی بعضی مسائل را حواله فرمودبر آیات سابقه وآن مسئله تحریم ظلم بر یتامی النساء است وبعضی را اینجاجواب داد وآن مسئله نشوزوتحریم میل کلّی ببیك زن و اعراض اززن دیگر واباحه طلاق درصورت ضرورت والله اعلم .

وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ ۚ وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

وصلح كارى بهتراست، وحاضركرده شده اند نفوس نزديك بخل[1] واگر نيكوكارى وپرهيزگارى كنيدپس هر آئينه خدا هست بآنچه مى‌كنيددانا (١٢٨) .

وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۚ وَإِن تُصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٢٩﴾

ونه توانيد هرگز عدل كردن ميان زنان اگرچه نهايت رغبت كنيد پس بارى كجى مكنيد تمام كجى تاآنكه بگذاريد آن زنان را مانند معلقه[2] واگرا صلاح كنيد وپرهيزگارى نمائيد پس هر آئينه خداهست آمرزندهٔ مهربان (١٢٩) .

وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ ۚ وَكَانَ
اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

و اگر مردوزن ازيكديگرجداشوندكفايت كندخداى تعالى هريكى راازتوانگرى خودهست خداجواد استواركار (١٣٠) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَإِن تَكْفُرُوا
فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ
غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

وخداى راست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمين ست وهرآئينه حكم فرموديم آنانراكه داده شدند كتاب پيش ازشما وشمارانيزكه بترسيد ازخدا و اگر كافر شويد پس هرآئينه خداراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمين است وهست خدا توانگر ستوده شده (١٣١) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

وخداراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمين است وخدا كارسازبس است (١٣٢) .

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ
اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

اگر خواهد دوركندشمارا اى مردمان وبوجود آرد ديگران را وهست خدا براين كار توانا (١٣٣) .

---

(١) يعنى ازبخل غائب نمى شوند وآن رانمى گذارند والله اعلم .

(٢) مترجم گويد معلقه زنيست كه نه بيوه باشدونه باو شوهر موافقت كند .

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

هرکه باشدطالب جزای دنیا (یعنی جزای عمل دردنیا طلب کند)پس نزد خدااست ثواب دنیاو آخرت وخدا شنواوبیناست[1] (١٣٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللّٰهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

ای مسلمانان باشید برپادارندهٔ عدالت اظهارحق کننده برای خدا واگرچه برضررخویشتن یاپدرومادر وخویشاوندان باشد اگرآنکه حق بروی ثابت میشود توانگر باشد یافقیر بهرحال خدا مهربان تراست برایشان پس پیروی خواهش نفس مکنید اعراض کنان ازعدل واگر بپیچانید سخن را یارو گردانید پس هرآئینه خداهست بآنچه می کنیدآگاه (١٣٥) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

ای مسلمانان ایمان آریدبخدا وپیغامبراو وآن کتاب که فروفرستاده است برپیغامبرخود وآن کتاب که فرو فرستاده است پیش ازین وهرکه کافر شودبخدا وبه فرشتگان او وکتاب های اووپیغامبران او وروزآخرت پس هرآئینه گمراه شد گمراهی دور[2] (١٣٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

بیگمان آنانکه ایمان آوردند بازکافرشدند بازایمان آوردند بازکافرشدند باززیادت کردنددرکفر[3] هرگزنیامرزد خدای تعالی ایشان را وهرگزننماید ایشان را

---

(١) یعنی پس چرا طالب هر دونباشید والله اعلم .

(٢) مترجم گوید مرادآنست که هرکه درملت اسلامیه داخل شداورابه تفصیل تصدیق این چیزها بایدکرد .

(٣) یعنی اصرار کردند والله اعلم .

راهی (١٣٧) .

بَشِّرِ الْمُنٰفِقِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٣٨﴾

خبر[١] ده منافقان را بآنکه ایشان را باشدعذاب درد دهنده (١٣٨) .

الَّذِيْنَ يَتَّخِذُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ
اَيَبْتَغُوْنَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ﴿١٣٩﴾

آن منافقان که کافران را دوست میگیرند بجز مؤمنان آیانزد ایشان ارجمندی می طلبند پس هرآئینه ارجمندی خداراست همه یکجا (١٣٩) .

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ
بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوْا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوْضُوْا فِىْ
حَدِيْثٍ غَيْرِهٖٓ ۖ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ
الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْكٰفِرِيْنَ فِىْ جَهَنَّمَ جَمِيْعًا ﴿١٤٠﴾

وهرآئینه فروفرستاده است خدابرشما درقرآن که چون بشنویدآیاتهای خدارا که به آنهاکفر ورزیده میشود وتمسخرکرده میشودبآنهاپس منشینید باایشان تاآنکه شروع کنند درسخنی غیراز آن هرآئینه شما اگرچنین نکنید مانندآن کافران باشیدهرآئینه خداهم آرنده است منافقان وکافران را همه یك جادردوزخ (١٤٠) .

الَّذِيْنَ يَتَرَبَّصُوْنَ بِكُمْ ۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوْٓا
اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ ۖ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِيْنَ نَصِيْبٌ ۙ قَالُوْٓا اَلَمْ
نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ؕ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِيْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ سَبِيْلًا ﴿١٤١﴾

آن منافقان که انتظارشمامی کشند پس اگر باشدشمارا فتحی ازجانب خدا گویندآیانبودیم باشما[٢] واگر باشدکافران را نصیبی گویند یعنی بکافران آیاغالب نه شدیم برشما[٣] وآیا باز نه داشتیم شمارا ازضرر مسلمانان[٤] پس خداحکم خواهد کردمیان شما روزقیامت وهرگز

---

(١) مترجم گوید ازینجاوعید منافقان بیان می فرماید .

(٢) یعني اززمره شماایم والله اعلم .

(٣) یعنی خواه مخواه شمارا مصلحت دانستیم که بامسلمانان بجنگیدونه گذاشتیم که بمصلحت دیگرعمل کنید والله اعلم .

(٤) یعنی سعی کردیم که ضرر مسلمانان بشمانه رسد والله اعلم .

نگشایدخدا مرکافران رابرمومنان راهی[1] . (١٤١)

إِنَّ الْمُنٰفِقِينَ يُخٰدِعُونَ اللّٰهَ وَهُوَ خٰادِعُهُمْ ۚ وَإِذَا قَامُوٓا إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى يُرَآءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

هرآئینه منافقان فریب می‌دهند بگمان خود خدا را وخدانیزفریب می دهدایشانرا وچون منافقان بسوی نماز برخیزند کاهلی کنان برخیزند می نمایند به مردمان وياد نمی‌کنندخدارا مگراندکی . (١٤٢)

مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ لَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ ۚ وَمَن يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

مترددانډ درمیان این وآن نه بسوی اینانند ونه بسوی آنان وهرکرا گمراه کندخدا پس هرگز نیابی برای او هیچ راهی (١٤٣) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾

ای مسلمانان دوست مگیرید کافران را بجزمومنان آیا می خواهید که ثابت کنیدبرای خدابرخویشتن دلیلی ظاهر . (١٤٤)

إِنَّ الْمُنٰفِقِينَ فِى الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

هرآئینه منافقان درطبقهٔ زیرترین اند ازآتش ونه یابی هرگزبرای ایشان هیچ یاری دهنده (١٤٥) .

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

مگرآنانکه توبه کردندواصلاح پیش گرفتند وچنگ زدند (بریسمان) خدا وخالص گردانیدند دین خودرا برای خدا پس آنجماعت همراه مومنانند وزود بدهدخدا مومنان را مزدبزرگ (١٤٦) .

مَّا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ إِن شَكَرْتُمْ وَءَامَنتُمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ شٰكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

چه کندخدا بعذاب شمااگرشکرگذاری کنید وایمان آرید وهست خداقدرشناس دانا (١٤٧) .

---

(١) يعنی نشودکه اسلام رامستاصل گردانند والله اعلم .

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ﴿١٤٨﴾

دوست نمی داردخدا بلند گفتن سخن بدرا مگر سخت گفتن مظلوم که عفواست وهست خداشنوا دانا (١٤٨) .

اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيْرًا ﴿١٤٩﴾

ا گرآشکاراکنیدکارنیك را یاپنهان کنیدآن را یا عفوکنیدازظلمی پس هرآئینه هست خداعفوکننده توانا (١٤٩) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّفَرِّقُوْا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَّنَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۙ وَّيُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَّخِذُوْا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۙ ﴿١٥٠﴾

هرآئینه کسانی که کافرمی شوند بخدا وپیغامبران اومی خواهند که تفرقه کنند درمیان خدا و پیغامبران او[1] می گویندایمان می آریم به بعض پیغامبران ونامعتقدمی شویم بعض راومیخواهندکه راهی گیرند درمیان این وآن (١٥٠) .

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ حَقًّا ۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿١٥١﴾

آن جماعت ایشانندکافران به حقیقت وآماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسوا کننده (١٥١) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوْا بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٥٢﴾

وکسانیکه ایمان آوردندبخدا وپیغامبران او وتفرقه نه کردنددرمیان هیچ یکی ازایشان آنجماعت خواهددادخداایشان را مزدایشان وهست خدا آمرزنده مهربان (١٥٢) .

يَسْئَلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَآءِ فَقَدْ سَاَلُوْا مُوْسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْٓا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ

در[2] خواست می کنندازتواهل کتاب که فرود آری برایشان کتابی ازآسمان یعنی یکدفعه پس سوال کرده بودند ازموسیٰ سخت تر ازین گفتندخدارا بنمابماآشکارا

(١) یعنی بخداایمان آرند وبه پیغامبران ایمان نیارند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید ازین جا خدای تعالی ردّشبه یهودمیکند که قرآن چرایکدفعه مثل الواح موسیٰ نازل نه شدواین سخن ممتداست تایااهل الکتاب لاتغلوا .

مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
ذٰلِكَ ۚ وَاٰتَيْنَا مُوْسٰى سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿١٥٣﴾

پس گرفت ایشان راصاعقه بسبب گناه ایشان بازمعبود گرفتند گوساله را بعدازآنکه آمدبایشان معجزه ها پس در گذشتیم ازین جریمه ودادیم موسی را غلبه ظاهر (۱۵۳) .

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّوْرَ بِمِيْثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا
الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوْا فِى السَّبْتِ وَاَخَذْنَا
مِنْهُمْ مِّيْثَاقًا غَلِيْظًا ﴿١٥٤﴾

وبرداشتیم بالای ایشان طوررا برای گرفتن عهدایشان و گفتیم ایشان رادرآئیدبه دروازه سجده کنان و گفتیم ایشان را تجاوزمکنیددرروزشنبه و گرفتیم ازایشان عهدمحکم (۱٥٤) .

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَقَتْلِهِمُ الْاَنْۢبِيَآءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَّقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ
فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥٥﴾

پس بسبب شکستنِ ایشان عهدخود را وبسبب کفرایشان بآیاتِ خداوکشتن ایشان انبیارا بناحق و گفتنِ ایشان که دلهای مادرپرده است نه بلکه مُهرنهاده است خدای‌تعالی بردل های ایشان بسبب کفرایشان پس ایمان نیارندمگراندکی (۱٥٥) .

وَّبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيْمًا ﴿١٥٦﴾

وبسبب کفرایشان و گفتن ایشان برمریم بهتانی بزرگ[1] (۱٥٦) .

وَّقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُوْلَ
اللّٰهِ ۚ وَمَا قَتَلُوْهُ وَمَا صَلَبُوْهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ۚ
وَاِنَّ الَّذِيْنَ اخْتَلَفُوْا فِيْهِ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ ۚ
مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ
وَمَا قَتَلُوْهُ يَقِيْنًا ﴿١٥٧﴾

وبسبب گفتن ایشان هرآئینه ماکشتیم مسیح عیسیٰ پسرمریم راکه فی الواقع پیغامبر خدابود ونه کشته اند او را وبردار نه کرده اند اورا ولیکن مشتبه شدبرایشان وهرآئینه کسانیکه اختلاف کردند درباب عیسیٰ درشك اندازحال او ونیست ایشان

(۱) یعنی قذف بزنا .

رابآن یقینی لیکن پیروی ظن میکنندوبه یقین نه کشته انداورا (١٥٧) .

بَلْ رَّفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٥٨﴾

بلکه برداشت اوراخدای‌تعالیٰ بسوی خود وهست خدا غالب استوارکار (١٥٨) .

وَاِنْ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُوْنُ عَلَيْهِمْ شَهِيْدًا ﴿١٥٩﴾

ونباشدهیچ کس ازاهل کتاب الّا البته ایمان آورد بعیسی پیش ازمردن عیسیٰ[1] ورروزقیامت باشد عیسیٰ گواه برایشان (١٥٩) .

فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبٰتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَثِيْرًا ﴿١٦٠﴾

پس به سبب ظلمیکه به ظهورآمدازیهود حرام ساختیم برایشان چیزهای پاکیزه که حلال بودندایشان را وبسبب بازداشتن ایشان مردمان بسیارازراه خدا (١٦٠) .

وَّاَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوْا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۭ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٦١﴾

و گرفتنِ ایشان سود را وحال آنکه منع کرده شده اندازآن وخوردن ایشان اموالِ مردمان را بناحق ومهیاکردیم برای کافران ازایشان (یعنی مصرّان برکفر) عذاب درد دهنده[2] (١٦١) .

لٰكِنِ الرّٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُوْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيْمِيْنَ الصَّلٰوةَ

لیکن ثابت قدمان درعلم ازاهل کتاب ومومنان ایمان می آرندبآنچه فروفرستاده شده است بسوی تووآنچه فروفرستاده

---

(١) مترجم گوید یعنی یهودی که حاضرشوند نزول عیسیٰ را البته ایمان آرند والله اعلم.

(٢) مترجم گویدا گرگوئی انکار عیسیٰ بعدنزول تورات کرده بودند وتحریم لحوم ابل وتحریم ذی ظفردر تورات مذکور بودپس چگونه جزای انکار عیسیٰ باشد گویم نزدیك این بنده ظاهر آنست مراد ازتحریم طیّبات موقوف داشتن نعمت هاست که سابقًا ایشانرا داده بودند ازپادشاهی ونبوت ونصرت و غیرآن واین مشابه آن آیتیست (ضربت علیهم الذلةوالمسکنه) الایه واین آیت (وحرام علی قریة اهلکناها) وحینئذٍ جمیع کلام باهم مربوط باشد والله اعلم .

وَالْمُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۗ اُولٰٓئِكَ سَنُؤْتِيْهِمْ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٦٢﴾

شده است پیش ازتوو(مدح می کنیم) برپادارندگانِ نمازراوهم چنین دهندگان زکوٰة را وایمان آرندگان بخدا و روزآخر این جماعت زود بدهیم ایشانرا مُزدبزرگ (١٦٢) .

اِنَّآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ كَمَآ اَوْحَيْنَآ اِلٰى نُوْحٍ وَّالنَّبِيّٖنَ مِنْۢ بَعْدِهٖ ۚ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَعِيْسٰى وَاَيُّوْبَ وَيُوْنُسَ وَهٰرُوْنَ وَسُلَيْمٰنَ ۚ وَاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿١٦٣﴾

هرآئینه ما وحی فرستادیم بسوی توچنانکه وحی فرستادیم بسوی نوح وپیغامبران پس ازوی وچنانکه وحی فرستادیم بسوی ابراهیم واسمعیل و اسحق و یعقوب ونبیرگان وعیسیٰ وایوب ویونس و هارون وسلیمان وچنانکه دادیم داؤد رازبور (١٦٣) .

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوْسٰى تَكْلِيْمًا ﴿١٦٤﴾

وچنانکه فرستادیم پیغامبرانی که قصهٔ ایشان گفته ایم برتوپیش ازین وپیغامبرانی که قصهٔ ایشان نه گفته ایم به تو و گفت خداباموسیٰ سخن (١٦٤) .

رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٦٥﴾

فرستادیم پیغامبرانِ مژده دهندگان وبیم کنندگان تانه باشد مردمان را برخدا الزام بعد فرستادن پیغامبران[1] وهست خداغالب استوارکار (١٦٥) .

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهٗ بِعِلْمِهٖ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُوْنَ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ﴿١٦٦﴾

لیکن خدا گواهی میدهدبآنچه فروفرستاده است بسوی توکه فرو فرستاد آن رابه علم خودوفرشتگان نیز گواهی می دهند وبس است خدا گواه (١٦٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوْا ضَلٰلًۢا بَعِيْدًا ﴿١٦٧﴾

هرآئینه کسانیکه کافرشدند وبازداشتند یعنی مردمان راازراه خدا به تحقیق گمراه

---

(١) یعنی تانه گویند که تقصیرِ مانیست هیچ پیغمبر نزدیك مانیامد والله اعلم .

شدند گمراهی دور (١٦٧) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

هرآئینه کسانیکه کافرشدند وستم کردند هـرگـز نیـامـرزد ایشـان را خـدا ونـه نمایدایشان راراهی (١٦٨) .

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذٰلِكَ
عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

مگـرراه دوزخ جـاویـدان آنجـا همیشـه وهست این آسان برخدا (١٦٩) .

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَاٰمِنُوا
خَيْرًا لَّكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

ای مردمان هرآئینه آمدبه شما پیغامبر براستی ازجانب پروردگار شما پس ایمان آریدتاایمان آوردن بهتر باشدبرای شماو ا گر کافرشویدپس هرآئینه خدارا اسـت آنچـه درآسمـانهـا وزمین اسـت وهست خداداناastوارکار (١٧٠) .

يٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ
إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ
أَلْقٰهَآ إِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَا
تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّمَا اللّٰهُ إِلٰهٌ وَّاحِدٌ
سُبْحٰنَهُ أَنْ يَّكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

ای[1] اهل کتاب ازحدمگزرید دردین خود ومگوئیدبرخدا مگرسخن راست جزاین نیست که مسیح عیسیٰ پسرمریم پیغامبر خداست وکلمهٔ اوست انداخت آن را بسوی مریم وروحی است ازجانب خدا پس ایمان آریدبخداوپیغامبران او ومیگوئید خدایان سه اند بازآئید ازین قسم گفتار تااین باز ماندن بهتر باشد شمارا جزاین نیست که خدامعبود یگانه است پاکیست خداراازآن که باشداورا فرزندی مراو راست آنچه درآسمان ها وآنچـه درزمین اسـت وبـس اسـت خداکارسازنده (١٧١) .

لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَّكُونَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ

هر گزننگ ندارد عیسیٰ ازآنکه باشد بندهٔ

(١) مترجم گوید ازینجاشروع می فرماید در ردّ شبه نصاریٰ والله اعلم .

الْمُقَرَّبُونَ وَمَن يَسْتَنكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ
فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

خدا ونه فرشتگان مقرب ننگ دارند وهرکه ننگ کند ازبندگی او وسرکشی کند پس خواهد برانگیخت ایشانرا نزدیك خویش همه یکجا (۱۷۲) .

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا
فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۙ وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾

پس اماکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس تمام دهدایشان را مزدایشان و زیاده دهدایشان را ازفضل خود واماکسانی که ننگ داشتند وسرکشی کردند پس عذاب کندایشان راعذاب درد دهنده ونیابند برای خویش بجز خداهیچ دوستی ونه هیچ یاری دهنده ای (۱۷۳) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَا
إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ﴿١٧٤﴾

ای مردمان به تحقیق آمدنزدیك شما دلیلی ازپروردگار شما ونازل کردیم بسوی شما روشنی آشکارا (۱۷٤) .

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ
فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

اماکسانی که ایمان آوردند بخدا وچنگ زدندباو پس زود درآردایشان را دررحمت و فضل (ازنزدیك) خود وبه نماید ایشان را بسوی خودراه راست (۱۷۵) .

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ۚ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَا
إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا
تَرَكَ ۚ وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ
الْأُنثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَن تَضِلُّوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

طلب فتویٰ میکنند ازتو بگوخدای تعالی فتویٰ میدهد شمارا درباب میراث کسیکه والد وولدندارد اگر مردی بمیردکه فرزندش نیست (یعنی ونه والد) واوراخواهری باشد[1] پس خواهرش راست نیمه آنچه گذاشته است و اگر این خواهر مُردی آن برادروارثِ اوشدی

(۱) مترجم گویدیعنی اعیانی وا گر نباشدعلاتی قائم مقام اعیانی بود .

ا گرنباشد آنرافرزندی پس ا گرخواهران دوباشند پس ایشان را ست دوسوم حصه آنچه بگذاشته است وا گرایشان جماعت باشندمردان و زنان پس مردراست مانندِ حصه دوزن بیان می کندخدای برای شما تا گمراه نشوید وخدابهمه چیز داناست (۱۷٦) .

سوره مائده مدنی است وآن یکصد وبیست آیت وشانزده رکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَوْفُوْا بِالْعُقُوْدِ ۚ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيْمَةُ
الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّى الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
يَحْكُمُ مَا يُرِيْدُ ①

ای مومنان وفاکنید بعهد ها(یعنی عهدی که باخدابسته ایددرالتزام احکام اوتعالی) حلال کرده شده برای شما چهار پایان ازقسم اَنعام مگر آنچه خوانده شد برشما[1] نه حلال دارندِه شکار درحالتی که محرم باشید هرآئینه خدا حکم میکند آنچه می خواهد (۱) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحِلُّوْا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
وَلَا الْهَدْىَ وَلَا الْقَلَآئِدَ وَلَاۤ اٰمِّيْنَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُوْنَ
فَضْلًا مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۚ وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوْا ۚ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ
تَعْتَدُوْا ۘ وَتَعَاوَنُوْا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ۖ وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَى الْاِثْمِ

ای مسلمانان هتك حرمت مکنید نشانهای خدارا ونه ماه حرام را[2] ونه قربانی را وآنچه درگردن اوقلاده می اندازند ونه قصد کنندگان بیت الحرام راکه می طلبند فضلی ازپروردگار خویش وخوشنودی ازوی[3] وچون احرام کشادید پس شکار

(۱) یعنی شتر و گاؤ و گوسفند واین سه قسم رااَنعام گویند حلال است مگرمیته، موقوذه وآنچه بیاید والله اعلم .
(۲) یعنی قتال دررجب وذیقعده وذی الحجه ومحرم نه بایدکرد والله اعلم .
(۳) یعنی تعرض حاجیان ومعتمران مسلمانان نبایدکرد ولقطهٔ ایشان نباید گرفت =

وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ②

بکنید و حمل نکند شمارا دشمنی گروهی بسبب آنکه بازداشتند شمارا ازمسجد الحرام[1] برتجاوزکردن ازحد وبایکدیگر مدد کنید برنیکوکاری و پرهیز گاری وبایکدیگرمددمکُنید برگناه وستم وبترسید ازخداهرآئینه خدا سخت است عقوبت او[2] (۲) .

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ③

حرام کرده شد برشما مردار وخون (یعنی خون مسفوح) و گوشتِ خوك و آنچه نام غیر خدا بوقت ذبح اویاد کرده شودوآنچه به خفه کردن مرده باشد وآنچه بسنگ یابعصامرده باشد وآنچه ازجای بلند افتاده بمیرد وآنچه به شاخ زدن مرده باشد و آنچه درنده خورده باشد الاآنچه بعد آفتهاذبح کرده باشید، حرام است آنچه ذبح کرده شود به نام بتها[3] وحرام کرده شدآنکه طلب کنید معرفت قسمت خود به تیرهای فال این همه فسق است ـ امروزناامید شدند کافران ازدین شما پس مترسید ازایشان وبترسید ازمن امروزکامل کردم برای شمادین شمارا

= والله اعلم .

(۱) یعنی پیش ازفتح مکه و پیش ازآنکه مسلمان شوند والله اعلم .

(۲) مترجم گویدحکم تغلیظ تحریم قتال دراشهر حرم مخصوص است بمسلمین بدلیل آیت سوره بقره و تحریم تعرض حاجیان نیز به مسلمین آیت سورهٔ براءت واین آیات آخرمانزل است منسوخ داشتن آنهاچنانکه عامه مفسرین گویند راست نمی آید والله اعلم .

(۳) مترجم گویدیعنی برصورت قبر والله اعلم .

وتمام کردم برشمانعمت خودرا واختیار کردم اسلام را دین برای شما پس هرکه ناچار شود در گرسنگی غیر مائل به گناه پس هرآئینه خدا آمرزنده مهربان است(۱) . (۳)

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ
الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللهُ فَكُلُوا مِمَّآ
أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

سوال می کنندتراچه حلال کرده شد برای ایشان بگوحلال کرده شد برای شماپاکیزه ها(۲) وآنچه آموخته باشید اورا ازجانوران شکاری درحالتیکه شکار تعلیم کنندگانید می آموزیداین هارا بعض آنچه خدای تعالی شمارا آموخته است پس بخورید ازآنچه نگاهداشتندبرای شما(۳) ویادکنید نام خدارا برآن(٤) وبترسیدازخدا هرآئینه خدا زودحساب کننده است (٤) .

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ حِلٌّ
لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ وَالْمُحْصَنٰتُ مِنَ الْمُؤْمِنٰتِ وَالْمُحْصَنٰتُ

امروزحلال کرده شدبرای شماپاکیزه ها وطعام اهل کتاب حلال است برای شما وطعام شما حلال است برای ایشان(۵)

(۱) مترجم گوید یعنی درمخمصه خوردن مردار جائزاست ونزدیك ابی حنیفه فائده لفظ غیر مائل بگناه آنست که زیاده ازضرورت نخورد ونزدیك مالك وشافعی آنست که قاطع طریق و سارق رارخصت نیست واین آیت آخر قرآنست بعد ازین هیچ آیت نازل نه شد والله اعلم .

(۲) آنچه عرب پاکیزه دانند والله اعلم .

(۳) مترجم گوید یعنی نخورده وندریده باشند برای خوردن خود والله اعلم .

(٤) مترجم گوید یعنی نزدیك ارسال جانوران شکاری والله اعلم .

(۵) مترجم گویدیعنی آنچه براهل کتاب حلال بود برشماحلال ست مثل گوسفندو گاوٌ وآنچه برشما حلال کرده شد بر کسیکه ازایشان مسلمان شود حلالست مثل شترو ذی ظفروقبیله ها یهود و نصاری را درین باب اعتبارنیست والله اعلم.

مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسٰفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِيٓ أَخْدَانٍ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمٰنِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ⑤

وحلال كرده شدبراى شما محصنات اززنانِ مسلمانان ومحصنات اززنانِ كسانيكه كتاب داده شدند پيش ازشما چون بدهيد ايشان را مهرايشان عفت طلب كنان نه شهوت رانندگان ونه دوست پنهان گيرندگان وهركه نامعتقدِاسلام باشد پس نابودشد عمل او واودرآخرت اززيان كاران ست[١] (٥) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰىٓ أَوْ عَلٰى سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَآئِطِ أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَآءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ ۚ مَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑥

اى مسلمانان چون برخيزيد بسوى نماز پس بشوئيد رويهاى خودرا ودست هاى خودرا تاآرنج هاى و مسح كنيد سرهاى خودرا وبشوئيد پائيهاى خودرا تاشتالنگ وا گر باشيد باجنابت پس غسل كنيد وا گرباشيد بيمار يا مسافر يا بيايديكى ازشما (ازقضاء حاجت) ازخلاجاى يامساس كرده باشيد زنان را[٢] پس نيابيد آب پس قصد كنيد خاك پاك را پس مسح كنيد ازآن خاك بروى خودودست خود نه مى خواهد خدا كه مشروع كندبرشما مشقتى وليكن مى خواهد كه پاك سازدشمارا وتمام كند نعمت خودرابرشما تاشود كه شكرگزارى كنيد (٦) .

---

(١) مترجم گويدمحصنات اينجانزديك امام ابى حنيفه بمعنى پارساست ونزديك شافعى بمعنى آزاد واز (غير مسافحين) مفهوم شدكه نكاح متعه درست نيست واز (ولا متخذى اخدان) مفهوم شدكه نكاحِ سرّ درست نيست والله اعلم .

(٢) مترجم گويد يعنى جماع كرده باشيد ونزديك شافعى دست رسانيدن بزنان ناقض وضوست والله اعلم .

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

و یادکنید نعمت خدارا برخویش وپیمان خدارا که عهد بسته است باشمابآن پیمان آنگاه که گفتید شنیدیم وفرمان برداری کردیم[١] وبترسید ازخدا هرآئینه خداداناست بآنچه درسینه هاباشد (٧) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑧

ای مسلمانان متعهد حق خدا باشید گواهی دهند گان براستی وحمل نکند شمارا دشمنی قومی برترك عدل عدل کنید عدل نزدیك تراست به پرهیز گاری وبترسید ازخدا هرآئینه خداآگاه است بآنچه می کنید (٨) .

وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑨

وعده کرده است خدابه کسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند باین مضمون که ایشان راست آمرزش و مزدبزرگ (٩) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ⑩

وکسانی که کافرشدند وبدروغ نسبت کردند آیات مارا ایشانند اهل دوزخ (١٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللهَ وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑪

ای مومنان یادکنید نعمت خدارا برخویشتن آنگاه که قصد کردند قومی که درازکنند دستهای خودرابسوی شما[٢] پس باز داشت دست های ایشان را ازشما وبترسیداز خدا وبرخدا باید که توکل کنند مومنان[٣] (١١) .

---

(١) یعنی عهدیکه وقت بیعت بستید والله اعلم .

(٢) یعنی قتال کنند والله اعلم .

(٣) این معجزه چند نوبت متحقق شدازآن جمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم به تقریبی بمحلهٔ یهود رفته بودند شخصی ازایشان خواست که سنگی =

وَلَقَدْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِيٓ إِسْرَآءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللّٰهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

وهرآئینه گرفت خدای تعالی پیمان بنی اسرائیل ومعیّن ساختیم ازایشان دوازده سردار و گفت خداهر آئینه من باشماام مضمون پیمان آنکه ا گر برپاداشتید نمازرا ودادیدزکوٰة را ومعتقد شدید پیغمبران مرا وتقویت کردید ایشان را وقرض دادید خدارا قرض نیک[1] البته نابود سازم ازشما گناهانِ شمارا و البته درآرم شمارا به بوستانهامیرود زیرآن جویها پس هرکه کافرشود ازشمابعدازین پس گم کرد راه راست را (١٢) .

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قٰسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

پس به سبب شکستن ایشان پیمان خویش را لعنت کردیم ایشان را وسخت گردانیم دلهای ایشان را تغییر میدهند کلمات را از مواضع آن ها وفراموش کردند حصه ازآنچه بآن پندداده شدند وهمیشه هستی کـه آگـاه میشـوی بـرخیـانتـی ازایشـان مگراندکی ازایشان پس درگذرکن ازایشان واعراض کن هرآئینه خدادوست میدارد نیکوکاران را (١٣) .

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا إِنَّا نَصٰرٰىٓ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ

و گرفتیم ازکسانیکه گفتند مانصاریٰ ئیم پیمان ایشان را پس فراموش کردند حصه ازآنچه بآن پندداده شدند پس برانگیختیم

= بالای آنحضرت بافگند خدای تعالی دست آن شخص بندکردو ازآن جمله آن ست که کفار قریش درحدیبیه ازجنگ بازایستادند بعد ازآنکه داعیه جنگ داشتند وازآن جمله آنست که یکی از یاران مسیلمه کذاب دست درازی خواست خدای تعالی دست اوراگرفت ساخت .

(١) یعنی درجهاد صرف کردید بتوقع ثواب آخرت والله اعلم .

الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

درمیان فرقه های نصاریٰ دشمنی وکینه تاروزقیامت و زود خبرخواهدداداایشان را خدا بآنچه می کردند (١٤) .

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ ۚ قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

ای اهل کتاب هرآئینه آمدبه شما پیغامبرمابیان می کند برای شما بسیاری ازآنچه پنهان می داشتید ازکتاب یعنی ازکتاب الهی واودر گذر میکنداز تقصیرات بسیار (ای اهل کتاب) هرآئینه آمد به شماازجانب خدا نوری وکتابی روشن (یعنی قرآن) (١٥) .

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

بسبب آن دلالت می نماید خدا کسی راکه طلب رضای اوکرد بسوی راه های نجات وبیرون می آردایشان را ازتاریکی ها بسوی روشنی بارادۀ خود ودلالت می کند ایشان را بسوی راه راست (١٦) .

لَّقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَن يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۗ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

هرآئینه کافرشدند کسانیکه گفتند که خدا همون مسیح پسر مریم است[1] بگو که می تواند از خداچیزی را (ازانتقام) ا گر بخواهد که هلاك کند عیسیٰ پسر مریم را ومادرش را که مریم است وآنان را که درزمین اندهمه یکجا وخدا راست پادشاهی آسمان ها وزمین وآنچه درمیان این هردواست می آفریند هرچه میخواهد وخدا برهمه چیز تواناست (١٧) .

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ ۚ قُلْ فَلِمَ

و گفتند یهود وترسایان ماپسران خدائیم و دوستان اوئیم[2] بگوپس چرا عذاب می

(١) یعنی حلول کرده است دروی والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی خداراپدرخودمی گفتند والله اعلم .

يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

كند شمارا بر گناهان شما بلكه شما آدميانيداز جنس آنچه پيداكرده است مى آمرزد هركراخواهد وعذاب مى كند هر كراخواهد خدارا است پادشاهى آسمان ها وزمين وآنچه درميان اين هر دوباشد وبسوى اوست رجوع (١٨) .

يَا أَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

اى اهل كتاب هرآئينه آمده است بشما پيغامبرما بيان مى كند براى شما درحالت انقطاع آمدنِ پيغمبران[1] تانگوئيد كه نيامدنزديك ما هيچ مژده دهنده وبيم دهنده آرى هرآئينه آمده است بشما مژده دهنده وبيم دهنده وخدا برهمه چيز تواناست (١٩) .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعٰلَمِينَ ﴿٢٠﴾

ويادكن چون گفت موسىٰ قوم خودرا اى قوم من يادكنيد نعمت خدارا برخويش چون پيداكرد درميان شماپيغامبران را وپادشاه ساخت شمارا ودادبه شما آنچه نداد به هيچ كس ازعالميان[2] (٢٠) .

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خٰسِرِينَ ﴿٢١﴾

اى قوم من درآئيد به زمين پاك كه مقرر ساخته است آن را خدا براى شما وروگردان مشويد برسمت پشت خود آنگاه زيان كار گرديد (يعنى فرار مكنيد) (٢١) .

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دٰخِلُونَ ﴿٢٢﴾

گفتند اى موسى هرآئينه آنجا گروهى هستند زورآور وهر گزما داخل نشويم آنجا تاآنكه ايشان بيرون آيندازآنجا پس

---

(١) يعنى بعد عيسىٰ بجز پيغمبرماهيچ پيغمبرى مبعوث نشد ومدت ميانِ ايشان پانصد شصت سال بود والله اعلم .

(٢) يعنى معجزات عظيمه ازفلقِ بحر(يعنى شگاف دريا) ورفع طور والله اعلم .

ا گر ایشان ازآن جا بیرون شوند هرآئینه مادرآئیم (٢٢) .

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوْا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۚ فَاِذَا دَخَلْتُمُوْهُ فَاِنَّكُمْ غٰلِبُوْنَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوْٓا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٣﴾

گفتند دومردازاهل تقویٰ که انعام کرده بود خدا برایشان[١] درآئید ای قوم براین جماعت ازراهِ دروازه چون درآمدید به دروازه پس هرآئینه شماغالب باشید وبرخداتوکل کنید ا گر مسلمان هستید (٢٣) .

قَالُوْا يٰمُوْسٰٓى اِنَّا لَنْ نَّدْخُلَهَآ اَبَدًا مَّا دَامُوْا فِيْهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَآ اِنَّا هٰهُنَا قٰعِدُوْنَ ﴿٢٤﴾

گفتند ای موسیٰ ماهرگز در نه آئیم درین زمین هیچ گاه مادامی که ایشان درآنجااند پس تووپروردگار توبروید وجنگ کنید هرآئینه مااین جانشسته گانیم (٢٤) .

قَالَ رَبِّ اِنِّىْ لَآ اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِىْ وَاَخِىْ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٥﴾

گفت (موسیٰ) ای پروردگار من قادر نیستم الّابرخود وبرادر خود (یعنی هارون) پس فیصله کن میانِ ماومیانِ گروه گناهگاران (٢٥) .

قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِيْنَ سَنَةً ۚ يَتِيْهُوْنَ فِى الْاَرْضِ ۚ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٢٦﴾

گفت خدا پس آن زمین حرام کرده شده است برایشان چهل سال سرگردان می شوند درزمین پس اندوهناك مباش بر گروه ستمگاران[٢] (٢٦) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَىْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ۗ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ۗ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

وبخوان برقوم خودخبرِ دوپسرآدم را براستی چون نیازحق کردند قربانی را پس قبول کرده شدازیکی وقبول کرده نه شد ازدیگر[٣] گفت قابیل البته بکشم

---

(١) یعنی یوشع وکالب .

(٢) یعنی حکم کردیم که بآن زمین منتفع نشوند چهل سال .

(٣) یعنی هابیل نیکوترین گوسفندی به نیازبُرداز غیب آتشی ظاهر شدوبخورد وقابیل بدترین گندم پیش آورد و آتش نیازش راقبول نکرد واین سبب حسد شد=

تراهابیل گفت جزاین نیست که خدا قبول
می کنداز متقیان (۲۷) .

لَئِنۢ بَسَطْتَّ اِلَیَّ یَدَكَ لِتَقْتُلَنِیْ مَاۤ اَنَا بِبَاسِطٍ یَّدِیَ اِلَیْكَ
لِاَقْتُلَكَ ۚ اِنِّیْۤ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿۲۸﴾

ا گردرازکنی بسوی من دستِ خودرا
تابکشی مرا من هرگزدرازنکنم بسوی
تودست خودراتابکشم ترا هر آئینه من می
ترسم ازخدا پروردگار عالمها (۲۸) .

اِنِّیْۤ اُرِیْدُ اَنْ تَبُوْٓاَ بِاِثْمِیْ وَ اِثْمِكَ فَتَكُوْنَ مِنْ
اَصْحٰبِ النَّارِ ۚ وَ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظّٰلِمِیْنَ ﴿۲۹﴾

هرآئینه من می خواهم که ببری گناه مرا و
گناه خودرا پس باشی ازاهل دوزخ واین
جزای ستمگاران است (۲۹) .

فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِیْهِ فَقَتَلَهٗ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ ﴿۳۰﴾

پس نفسِ اوسهل ساخت درنظر اوکشتن
برادرش را پس بکشت اوراپس
شداززیان کاران[1] (۳۰) .

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا یَّبْحَثُ فِی الْاَرْضِ لِیُرِیَهٗ كَیْفَ یُوَارِیْ
سَوْءَةَ اَخِیْهِ ؕ قَالَ یٰوَیْلَتٰۤی اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِثْلَ هٰذَا
الْغُرَابِ فَاُوَارِیَ سَوْءَةَ اَخِیْ ۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِیْنَ ﴿۳۱﴾

پس فرستاد خدا زاغی را که میشگافت
درزمین تابنمایدش چگونه بپوشد جثه
برادرخودرا گفت ای وای برمن! آیاعاجز
شدم ازآنکه باشم مانندااین زاغ پس
بپوشیدمی جثه برادر خود را پس
شدازپشیمان شدگان (۳۱) .

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۛ ۚ كَتَبْنَا عَلٰی بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اَنَّهٗ مَنْ
قَتَلَ نَفْسًۢا بِغَیْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِی الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ
النَّاسَ جَمِیْعًا ؕ وَ مَنْ اَحْیَاهَا فَكَاَنَّمَاۤ اَحْیَا النَّاسَ جَمِیْعًا ؕ
وَ لَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَیِّنٰتِ ۫ ثُمَّ اِنَّ كَثِیْرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ
ذٰلِكَ فِی الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴿۳۲﴾

بسبب این حادثه حکم کردیم بربنی
اسرائیل که هرکه بکشد کسی را بغیر
عوض کسی وبغیر فساد درزمین (یعنی
قطع طریق وارتداد) پس چنانستی که
کشته است مردمان را همه یکجا وهر که
سبب زندگانی کسی شدپس چنانستی که
زنده ساخت مردمان راهمه یکجا وهرآئینه

= والله اعلم .

(۱) بعد کشتن ندانست که چگونه دفن کند جثهٔ اورابر پشت نهاده میگشت والله اعلم.

آمدند به بنی اسرائیل پیغامبران مابه نشانه های روشن بازبسیاری ازایشان بعد ازین درزمین تجاوز کنندگانند[1] (٣٢) .

اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِیْنَ یُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَیَسْعَوْنَ فِی الْاَرْضِ فَسَادًا اَنْ یُّقَتَّلُوْٓا اَوْ یُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَیْدِیْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ اَوْ یُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ؕ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْیٌ فِی الدُّنْیَا وَلَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِیْمٌ ﴿٣٣﴾

جزاین نیست جزای کسانیکه جنگ می کنند باخدا ورسول اوو می شتابند درزمین بقصد فساد (یعنی قطع طریق می کنند) آنست که کشته شوند یا بردار کشیده شوند یابریده شود دست ها وپایهای ایشان ازجانب مخالف[2] یا دور کرده شوندازوطن این رسوائی است ایشان را دردنیا وایشان راست درآخرت عذابِ عظیم (٣٣) .

اِلَّا الَّذِیْنَ تَابُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوْا عَلَیْهِمْ ۚ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ ﴿٣٤﴾

مگر کسانیکه توبه کردند پیش ازآنکه دست یابید برایشان پس بدانیدکه خدا آمرزنده مهربان است[3] (٣٤) .

یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوْٓا اِلَیْهِ الْوَسِیْلَةَ وَجَاهِدُوْا فِیْ سَبِیْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٣٥﴾

ای مسلمانان بترسید ازخدا وبه طلبید قرب بسوی او وجهادکنید درراه اوتارستگار شوید (٣٥) .

اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لِیَفْتَدُوْا بِهٖ مِنْ عَذَابِ یَوْمِ

هرآئینه کافران اگرباشد بدست ایشان آنچه درزمین است همه یك جا وهمراه او مانند اومهیابرای آنکه عوض خود دهند

(١) یعنی چون از قابیل رسم قتل پیداشدهرقتلی که در جهان واقع شود او را بدان مواخذه کنند همچنین در هر زمانه کسی که رسم کشتن نومی کند بحکم من سَنَّ سنة سیئة کان لهُ کفلٌ منها۔ درقتلی که بعد ازوی آمدشرکتی پیدامی نمایدپس این جا من اجل ذالك بجای علی قیاس ذالك واقع شده است والله اعلم .
(٢) یعنی دست راست و پای چپ والله اعلم .
(٣) یعنی حدساقط است وحقوق آدمیان ساقط نیست والله اعلم .

الْقِيٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

آن راازعذاب روزقیامت هرگزقبول کرده نه شودازایشان وایشان راست عذاب درد دهنده (٣٦) .

يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾

بخواهند که بیرون روند ازدوزخ ونیستند بیرون رفتگان ازدوزخ وایشان راست عذاب دائم (٣٧) .

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

ومرد دزد وزن دزد ببرید دستهای ایشان را جزای آنچه به عمل آورده اند عبرتی از طرف خدا وخدا غالب داناست (٣٨).

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

پس هرکه توبه کرد بعد ستم خودوکارشائسته بعمل آورد پس هرآئینه خدا برحمت بازمیگردد بروی هرآئینه خداآمرزنده مهر بانست (٣٩) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

آیاندانستهٔ ای که خدامراوراست پادشاهی آسمان ها و زمین عذاب می کند هرکراخواهد ومی آمرزد هرکراخواهد وخدابرهمه چیز تواناست[1] (٤٠) .

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمّٰعُونَ لِلْكَذِبِ سَمّٰعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ

ای پیغامبراندوهگین نه کندترا کسانیکه سعی می کنند درکفر ازآنانکه گفتندبدهان خویش ایمان آوردیم وایمان نیاورده است دلهای ایشان وازقوم یهود نیز ایشان شنوندگانند سخن دروغ را[2] شنوندگانند

---

(١) مترجم گوید درتورات رجم زانی نازل شده بود و یهود تحریف کرده روی زانی را سیاه کردن وچند تازیانه زدن قرار دادند ودر زمان آنحضرت درمیان ایشان زنا واقع شد زانی را پیش آنحضرت بدست منافقان وذمیان فرستادندبقرارآن که ا گر جلد فرمایند بکنیم وا گر رجم فرمایند نکنیم آن حضرت صلی الله علیه وسلم حقیقت رجم اظهار فرمودند ورجم کردند درین آیات اشاره است بآن قصه .

(٢) یعنی معتقد آن شده اند .

مَوَاضِعِهٖ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا ؕ وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ؕ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ ۖۚ وَّلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۴۱﴾

برای گروه دیگران که هنوز پیش تونیامده اند[1] تغییر میدهند کلمات را(بعد ازثبوت آنها) درموضع خویش گویند اگرداده شوید این حکم محرف قبول کنید و اگرآنرا داده نه شوید پس احترازنمائید وهرکه خداضلالت اورا اراده کرده است پس هرگز نه توانی برای اوازخدا چیزی ازهدایت ایشان آنانند که نخواسته است خدا که پاك کند دلهای ایشان را ایشان راست دردنیارسوائی وایشان راست درآخرت عذابِ بزرگ (٤١) .

سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ ؕ فَاِنْ جَآءُوْكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْـًٔا ؕ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿۴۲﴾

ایشان شنوندگانندسخن دروغ را خورندگانند حرام را(یعنی رشوت را) پس اگر بیایند پیش توحکم کن میان ایشان یا اعراض کن ازایشان واگر اعراض کنی ازایشان هیچ زیان نه رسانند بتو واگر حکم کنی پس حکم کن میان ایشان بانصاف هرآئینه خدادوست میدارد عدل کنندگان را[2] (٤٢) .

وَكَيْفَ يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ؕ وَمَآ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۳﴾

وچگونه حَکَم می کنند ترا ونزدیك ایشان تورات است که درآن حکم خداست بازاعراض می کنند بعد ازین ونیستند ایشان معتقدان[3] (٤٣) .

---

(١) یعنی جاسُوسان حربیان اند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی اهل ذمه اگرقضیه خویش باامام رفع کنند اگر خواهد حکم کند و اگر خواهد بزعمای ایشان مفوّض نماید والله اعلم .

(٣) یعنی اگر غرض ایشان طلب رضای خدای تعالی بودی بر تورات عمل =

إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّـٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَـٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ وَٱخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾

هرآئینه مافرودآوردیم تورات را در وی هدایت وروشنی است حکم می کنند بآن پیغامبران که منقادحُکمِ الهی اند برای یهود وحکم می کنند خداپرستان واحبار ایشان همه حکم میکردند بآنچه حافظ آن گردانیده شده اندازکتاب خدا وبرآن گواه بودند[1] پس گفتیم مترسید ازمردمان وبترسید ازمن وخریدمکنید بآیت های من بهای اندك وهرکه حکم نکندبآنچه فروفرستاده است خدا پس ایشانند نامعتقدان (٤٤) .

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾

ولازم ساختیم بریهود درتورات که شخص به عوض شخص ست یعنی بعوض اوباید کشت وچشم عوض چشم است وبینی عوض بینی است و گوش عوض گوش است ودندان عوض دندان وحکم زخم ها به اعتبار مماثلت است پس هرکه عفوکند ازآن زخم پس این عفوکفارت است ویراو هرکه حکم نه کندبآنچه خدافروفرستاده است پس ایشانند ستمگاران (٤٥) .

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَـٰرِهِم بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ ۖ وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

وازپس فرستادیم برپی این پیغمبران عیسیٰ پسرمریم را باوردارنده آنچه پیش اوبود که تورات است ودادیمش انجیل دروی هدایت و روشنی است وباوردارنده آنچه پیش وی بود که تورات

= میکردند لیکن غرض فاسدداشتند .

(١) یعنی به یقین معلوم کرده بودند که حکم الهی است والله اعلم .

باشد وهدایت وپند متقیان را (٤٦) .

وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وفرمودیم بایدکه حکم کنند اهل انجیل بآنچه فروفرستاده است خدای‌تعالی دروی وهرکه حکم نکند بآنچه فروفرستاده است خداپس ایشانند بدکاران (٤٧) .

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ ۖ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا
مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وفروفرستادیم بسوی توکتاب را براستی باوردارنده آنچه پیش وی است ازکتاب ونگهبان بروی[1] پس حکم کن درمیان ایشان بآنچه فروآورده است خدا وپیروی مکن خواهش های ایشان را اعراض کنان ازآنچه آمدبتوازحکم الهی برای هر گروهی ازشمامقررساخته ایم شریعتی وراهی و ا گرخواستی خدا گردانیدی شمارا یك امت ولیکن خواست که بیازماید شمارا درآنچه به شماداده است پس شتاب کنید بسوی نیکوکاری[2] بسوی خدا رجوع شمااست همه یك جا پس خبردهدشمارا بآنچه درآن اختلاف می کردید (٤٨) .

وَأَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
إِلَيْكَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ
بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ
لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

وفرمودیم که حکم کن میان ایشان بآنچه فرودآورده است خداوپیروی مکن خواهش های ایشانرا و بترس ازایشان ازآنکه گمراه کنند ترا ازبعض آنچه فروفرستاده است خدا بسوی توپس ا گر اعراض کنند پس بدان که می خواهد خداکه عذاب کند ایشان را به سبب

(١) یعنی تحریف راازغیر تحریف جدامی سازد والله اعلم .

(٢) یعنی اتباع فرمان الهی درشریعت پیغمبرزمان والله اعلم .

بعض گناهان ایشان وهر آئینه بسیاری ازمردمان بدکارانند (٤٩) .

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

آیاحکم جاهلیت می خواهند؟ وکیست خوب ترازخداباعتبار حکم برای قومی که یقین دارند[1] (٥٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

ای مومنان دوست مگیرید یهود ونصاریٰ را بعض ایشان دوست بعض اند وهرکه ازشمادوست دارد ایشان را پس هرآئینه اوازجمله ایشانست هرآئینه خداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (٥١) .

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۚ فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾

پس می بینی کسانی راکه دردلهای ایشان بیماریست یعنی نفاق سعی می کنند دردوستی یهود و نصاریٰ می گویند می ترسیم ازآنکه برسدمایان را مصیبتی[2] پس نزدیك است که خدا بیارد فتح را یا چیزی دیگرراازنزدیك خودپس پشیمان شوند برآنچه پنهان داشتند دردل های خویش (٥٢) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ۙ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

وبگویند مومنان (یعنی بعدازفتح وپیروزی) آیاایشانند آنانکه قسم خوردند بخدا سخت ترین سوگند های خویش که البته ایشان همراه شما اند امروزنابود

(١) مترجم گوید حاصل این آیات الزام است براهل کتاب که باوجود التزامِ کتاب برحسب آن عمل نمی کنند و درین آیات بیان آن ست که هر قرنِ را شریعتی داده اندو بعد نزول قرآن بجز متابعت آن متابعت دیگر جائز نیست والله اعلم.

(٢) مترجم گوید یعنی احتمال دارد که هزیمت بر اهل اسلام افتدپس موافقت باحربیان مصلحت است .

شدعملهای ایشان پس گشتند زیان کار (٥٣) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَسَوْفَ يَاْتِي
اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَيُحِبُّوْنَهٗٓ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اَعِزَّةٍ
عَلَى الْكٰفِرِيْنَ يُجَاهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوْنَ
لَوْمَةَ لَآئِمٍ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ
وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٤﴾

ای مومنان هرکه ازشمابر گردد ازدین خود پس خواهد آورد خدا گروهی را که دوست می دارد ایشان را وایشان دوست می دارند اورامتواضع اند بر مومنان درشت طبع اند برکافران جهادمی کنند درراه خدا ونمی ترسندازملامتِ ملامت کننده این بخشائش خدااست میدهد آن را بهرکه خواهد وخدا جواد دانااست[1] (٥٤) .

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ
الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رٰكِعُوْنَ ﴿٥٥﴾

جزاین نیست که دوست شماخدااست ورسول اوومومنانی که برپامی دارند نمازرا ومی دهنده زکات راوایشان پیوسته نمازگزارند (٥٥) .

وَمَنْ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ
اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٥٦﴾

وهرکه دوستی کند باخدا وبارسول او وبا مومنان پس هرآئینه گروه خداهمونست غالب (٥٦) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ
هُزُوًا وَّلَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ
وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٧﴾

ای مسلمانان دوست مگیرید کسانی را که تمسخرو بازی گرفته اند دینِ شمارا ازکسانی که داده شده ایشان را کتاب پیش ازشماونه سائر کافران را وبترسید ازخدا ا گر مسلمان هستید (٥٧) .

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّلَعِبًا
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿٥٨﴾

وچون نداکنید بسوی نماز تمسخروبازی گیرندآن را[2] این بسبب آن ست که ایشان

---

(١) مترجم گوید این وعده درزمان حضرت ابو بکر صدیق متحقق شد ومهاجران وانصار وتابعان ایشان بامرتدان جهادکردند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی باذان استهزاکنند والله اعلم .

گروهی هستند که نمی فهمند (٥٨) .

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّآ إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا
بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلُ
وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٥٩﴾

بگوای اهل کتاب عیب نمی گیریدبرما مگرآنکه ایمان آوردیم بخداوبآنچه فروفرستاده شده است بسوی ماوبآنچه فروفرستاده است پیش ازین ومگرآنکه بیشترازشمابدکارانند (٥٩) .

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ مَن لَّعَنَهُ
ٱللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ
وَعَبَدَ ٱلطَّٰغُوتَ أُو۟لَٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ
ٱلسَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

بگوآیا خبردهم شمارا به بدترازاین[1] باعتبار جزاء نزدیك خدا آن بدترکسی است که لعنت کرد اورا خداوخشم گرفت بروی و گردانید ازایشان بوزینه گان وخوکان وکسیکه پرستیدمعبود باطل را این گروه بدتراندباعتبار جای و گمراه تراند ازراه راست (٦٠) .

وَإِذَا جَآءُوكُمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَقَد دَّخَلُوا۟ بِٱلْكُفْرِ وَهُمْ
قَدْ خَرَجُوا۟ بِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا۟ يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

وچون بیایندپیش شما گویندایمان آوردیم حال آنکه به کفر درآمدند وبه کفربیرون رفتند وخدا دانا تراست بآنچه می پوشیدند (٦١) .

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ
وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

ومی بینی که بسیاری ازایشان سعی می کنند در گناه وتعدی وحرام خوردن ایشان هرآئینه بدچیزیست که به عمل آوردند (٦٢) .

لَوْلَا يَنْهَىٰهُمُ ٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ
ٱلْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ ٱلسُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

چرا منع نمی کنند ایشان را خدا پرستان ودانشمندان ازدروغ گفتنِ ایشان وحرام خوردنِ ایشان هرآئینه بدچیزیست که می کردند (٦٣) .

وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا

و گفتند یهود دستِ خدابگردن بسته

(١) مترجم گوید یعنی بدتر ازآن عیب دارکه شما بیان کردید .

قَالُوْا بَلْ يَدٰهُ مَبْسُوطَتٰنِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا
مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ كُلَّمَآ اَوْقَدُوْا نَارًا
لِّلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا وَاللّٰهُ لَا
يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦٤﴾

است[1] بگردن بسته باد دست های ایشان و لعنت کرده شد ایشان را بسبب آنچه گفتند بلکه دودستِ اوکشاده است خرج می کندچنانچه میخواهد والبته بیفزایددرحق بسیاری ازایشان آنچه فروفرستاده شدبسوی توازپروردگار تونافرمانی وکفررا وافگندیم درمیان فرقه های یهود دشمنی وناخوشی تاروزقیامت هر گاه که برمی افروزند آتشی را برای جنگ فرومی نشاندش خدا[2] ومی شتابند درزمین برای فساد وخدادوست نمی دارد مفسدان را (٦٤).

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ
وَلَاَدْخَلْنٰهُمْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٦٥﴾

و ا گر اهل کتاب ایمان می آوردند و پرهیزگاری میکردند نابود ساختمی ازایشان گناهان ایشان را ودرآوردمی ایشان را به بوستان های نعمت (٦٥).

وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِّنْ
رَّبِّهِمْ لَاَكَلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ
اُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٦﴾

و ا گرایشان برپامی داشتند حکم تورات وانجیل را وآنچه فرودآورده شده است بسوی ایشان ازپروردگار ایشان[3] خوردندی ازبالای خود واززیرپایهای خود ازایشان گروهی هست میانه رو و بسیاری ازایشان بدچیزیست که می کنند[4] (٦٦).

---

(۱) یعنی بخل دارد .

(۲) یعنی چون می خواهند که بادشمنان خود که متدین به یهودیت نیستند جنگ کنند مقهور ومغلوب می شوند .

(۳) یعنی سائر کتب سابقه .

(٤) مترجم گوید حاصل آن است که ا گر برپامی داشتند حکم تورات و انجیل را =

يٰٓاَيُّهَا الرَّسُوْلُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ ؕ وَاِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهٗ ؕ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦٧﴾

ای پیغامبربرسان آنچه فروداورده شده است بسوی توازجانب پروردگار تو و اگر نکردی[1] نرسانده باشی پیغام خدارا وخدانگاهداردترا ازمردمان هرآئینه خداراه نمی نماید گروه کافران را (٦٧).

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلٰى شَىْءٍ حَتّٰى تُقِيْمُوا التَّوْرٰىةَ وَالْاِنْجِيْلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَلَيَزِيْدَنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ مَّآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا ۚ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦٨﴾

بگوای اهل کتاب نیستید برچیزی تاآنکه برپاکنید حکم تورات وانجیل را و آنچه فروفرستاده شده است بسوی شما ازپروردگار شما[2] والبته بیفزایددرحق بسیاری ازایشان آنچه فرو فرستاده شده است بسوی توازجانب پروردگار تو (یعنی قرآن) طغیان و کفر راپس اندوهگین مشوبرقوم کافران[3] (٦٨).

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالصّٰبِـُٔوْنَ وَالنَّصٰرٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٩﴾

هرآئینه مسلمانان ویهودان (وهمچنین است) حال ستاره پرستان وترسایان هرکه ایمان آرد ازایشان بخدا و روزآخر وکردکار شائسته هیچ ترس نیست برایشان و ایشان اندوهگین نه شوند[4] (٦٩).

لَقَدْ اَخَذْنَا مِيْثَاقَ بَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ رُسُلًا ؕ كُلَّمَا

هرآئینه گرفتیم عهدبنی اسرائیل

= پیش ازنزول قرآن و پیش ازآنکه حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم مبعوث شود برکت فراوان نصیب ایشان می شد لیکن مخالفت کردند پس بانواع بلا مبتلا گشتند والله اعلم.

(۱) یعنی اگر یك آیت هم نرساندی والله اعلم.

(۲) مترجم گوید یعنی قرآن وسائر کتب سابقه.

(۳) مترجم گوید حاصل آنست که بروفق قول خود ملزم می شوند زیرا که التزام شریعتی میکنند وبرحسب آن نمی روند قطع نظر ازانکار قرآن والله اعلم.

(٤) یعنی دراصل از هرفرقه که باشد چون ایمان آرد از اهل نجات است و خصوصیت فِرَق را اعتبار نیست والله اعلم.

جَآءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

وفرستادیم بسوی ایشان پیغمبران را هر گاه آمدی بایشان پیغامبری بآنچه دوست نمی داشت نفس ایشان گروهی را به دروغ نسبت کردندوگروهی را می کشتند (٧٠).

وَحَسِبُوٓا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِّنْهُمْ وَاللهُ بَصِيرٌۢ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

وپنداشتند که هیچ عقوبت نخواهد بودپس کورشدند وکر گشتند پس باز گشت برحمت خدابرایشان[1] پس بازکورشدند و کر گشتند بسیاری ازایشان وخدا بیناست بآنچه می کنند (٧١) .

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا إِنَّ اللهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ اعْبُدُوا اللهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِاللهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٢﴾

هرآئینه کافرشدند کسانیکه گفتند خدا همان است عیسیٰ پسر مریم و گفته بود عیسیٰ ای بنی اسرائیل بپرستید خدارا پروردگار من و پروردگار شماهرآئینه کسیکه شریك خدا مقررمی کند حرام کرده است خدابهشت رابروی وجای اودوزخ است ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده[2] (٧٢) .

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا إِنَّ اللهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّآ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ وَإِن لَّمْ يَنتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

هرآئینه کافرشدند کسانیکه گفتند که خدا سوم سه کس است[3] وهیچ إله برحق نیست مگراله یگانه وا گرباز نه آیند ازآنچه می گویند خواهدرسیدکافران را ازایشان[4] عذاب درد دهنده (٧٣) .

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُۥ

آیارجوع نمی کنند بسوی خدا وآمرزش

---

(١) یعنی محمد صلی الله علیه وسلم را فرستاد والله اعلم .

(٢) اعتقاد حلول نوعی ازشرك است .

(٣) یعنی درمرتبه الوهیت سه کس هستند یکی خداودیگری عیسیٰ وسوم روح القدس والله اعلم .

(٤) یعنی اهل اصرارراازایشان .

وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٤﴾

نمی طللبندازاو و خدا آمرزنده مهربان ست (٧٤) .

مَا الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَاُمُّهٗ
صِدِّيْقَةٌ كَانَا يَاْكُلٰنِ الطَّعَامَ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيٰتِ
ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٧٥﴾

نیست عیسیٰ پسر مریم مگرپیغامبری گـذشتـه انـد پیـش ازوی پیغـامبران ومادراوولیه بود هردومی خوردند طعام را ببین چگو نه بیان می کنیم برای ایشان نشانه ها بازبیین چگونه گردانیده می شوند[1] (٧٥) .

قُلْ اَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا
وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٧٦﴾

بگو آیاعبادت می کنید بجز خدا چیزی را که نمی تواند برای شما زیانی ونه سودی وخدا همان است شنوادانا (٧٦) .

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ
وَلَا تَتَّبِعُوْۤا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ
وَاَضَلُّوْا كَثِيْرًا وَّضَلُّوْا عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ﴿٧٧﴾

بگوای اهل کتاب ازحدمگذرید دردین خود بناحق وپیروی مکنید خواهش نفس قومی را که گمراه شدند پیش ازین و گمراه کردند مردمانِ بسیاررا وکجروی کردندازراه راست[2] (٧٧) .

لُعِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ بَنِيْۤ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوٗدَ
وَعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَّكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٧٨﴾

لعنت کرده شدکافران را ازبنی اسرائیل برزبان داؤد وعیسیٰ پسر مریم این بسبب آنسـت کـه نـافـرمـانـی میکـردنـد وازحدمیگذشتند (٧٨) .

كَانُوْا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُّنْكَرٍ فَعَلُوْهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا
يَفْعَلُوْنَ ﴿٧٩﴾

یك دیگر رامنع نمی کردند ازآن عمل زشت که مرتکب آن شدند هرآئینه بدچیزی است که میکردند (٧٩) .

تَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا

می بینی که بسیاری ازایشان دوستی میکنند باکافران (یعنی بامشرکان) هرآئینه

(١) یعنی ازمعرفت حق .

(٢) یعنی پیشوایان یهودیت ونصرانیت که برای ایشان مذهب قرار داده اند والله اعلم.

لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿۸۰﴾

بدچیزیست که پیش فرستاده است برای ایشان نفوس ایشان آن چیزخشم گرفتن خداست برایشان وایشان درعذاب جاویداانند (۸۰) .

وَلَوْ كَانُوْا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا
اتَّخَذُوْهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ كَثِيْرًا مِّنْهُمْ
فٰسِقُوْنَ ﴿۸۱﴾

و ا گرایمان آوردند به خدا و پیغامبر (یعنی پیغامبر خود) وآنچه فروفرستاده شده است بسوی وی البته دوست نه گرفتند مشرکان را ولیکن بسیاری ازایشان فاسقانند(۸۱) .

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الْيَهُوْدَ
وَالَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا ۚ وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةً
لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّا نَصٰرٰى ؕ ذٰلِكَ
بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيْسِيْنَ وَرُهْبَانًا وَّاَنَّهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿۸۲﴾

هرآئینه بیابی سخت ترین مردمان درعداوت بامسلمانان یهود و مشرکان را وهرآئینه بیابی نزدیك ترین مردمان دردوستی مسلمانان کسانی را که گفتند مانصارىٰ ئیم این بسبب آن ست که ازجنس ایشان هستند دانشمندان و گوشه نشینان وبسبب آنست که ایشان تکبر نمیکنند (۸۲) .

وَاِذَا سَمِعُوْا مَآ اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ
تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّ ۚ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا
فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿۸۳﴾

وچون بشنوند آنچه فروفرستاده شده برپیغامبر به بینی چشم های ایشان را اشك میریزد به سبب آنچه شناختند ازحق می گویند ای پروردگار ما ایمان آوردیم پس بنویس مارا باشاهدان[1] (۸۳) .

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَآءَنَا مِنَ الْحَقِّ ۙ وَنَطْمَعُ اَنْ يُّدْخِلَنَا
رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۸۴﴾

وچیست ماراکه ایمان نیاریم بخداوآنچه آمده است بمااز دین راست وچیست مارا که طمع نه کنیم که داخل کند مارا پروردگار[2] باقوم صالحان (۸٤) .

(۱) یعنی جماعتی که اکمل امت باشند والله اعلم .

(۲) یعنی به بهشت .

فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

پس جزا داد ایشان را خدابرآن مقوله که گفتند بوستانها میرود زیر آن جویها جاویدان آنجا واین است جزای نیکوکاران[1] (٨٥) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

وکسانیکه کافرشدند وبدروغ نسبت کردند آیاتِ مارا ایشانند اهل دوزخ (٨٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

ای مومنان حرام مکنید لذایذ آنچه خدا حلال ساخته است برای شما وازحدمگذرید هرآئینه خدا دوست نمیدارد ازحد گذرندگان را (٨٧) .

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وبخورید آنچه روزی داده است شمارا خدا حلال پاکیزه وبترسید ازآن خدا که شمابوی ایمان آوردید[2] (٨٨) .

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم
بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ
مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ
إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ

بازخواست نمی کند ازشما خدا به لغو درسوگند های شما ولیکن بازخواست می کند ازشما بسبب محکم کردن سوگندها بقصد[3] پس کفارت یمین منعقده طعام دادن ده مسکین راست ازجنس میانه ازآنچه می خورانیداهلِ خودرا یا پوشش دادن ایشان را یاآزادکردن برده پس هرکه نیابدلازم است

---

(١) مترجم گوید درآیات مذکوره اشارت است به فضیلت قومی ازنصاریٰ حبشه که همراه جعفر طیار بخدمت آنحضرت آمده مسلمان شدند والله اعلم .

(٢) یعنی ترك نکاح یا ترك اکل کم وامثال آن درست نیست والله اعلم .

(٣) مترجم گوید یعنی به لغوکفارت واجب نیست چنانکه ازدورشبهی بیند وبظن گوید که والله زید است وزید نباشدوبریمین منعقده اگرحانث شود کفارت واجب است چنانکه گوید والله این طعام نخورم یا درین خانه درنه آیم وعلی هذا القیاس والله اعلم .

آيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٨٩﴾

روزه داشتن سه روزاینست کفارت سوگندِ های شماچون سو گند خورید (یعنی وحانث شوید) ونگاهدارید سوگند های خودرا[1] همچنین بیان می کند خدابرای شماآیتهای خودرا تابود که شماشکرکنید (٨٩) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٩٠﴾

ای مسلمان جزاین نیست که خمروقمار ونشانهای معبودان باطل وتیرهای فال پلیداست ازکردار شیطان است پس احتراز کنید ازوی تابود که شما رستگارشوید (٩٠) .

اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ﴿٩١﴾

جزاین نیست که می خواهد شیطان که بیندازددرمیان شما دشمنی وناخوشی بسبب خمر وقمار وبازدارد شمارا ازیاد خدا وازنماز پس آیاالحال شماباز ایستادگانید (٩١) .

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٩٢﴾

وفرمانبرداری کنید خدا را وفرمانبرداری کنید پیغامبررا وبترسید پس اگر روگردانیدید پس بدانید که برپیغامبر مانیست مگرپیغام رسانیدن آشکار (٩٢) .

لَيْسَ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِيْمَا طَعِمُوْٓا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوْا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٩٣﴾

نیست برکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند گناهی درآنچه خوردند[2] چون پرهیزگاری کردند وایمان آوردند وکارهای شائسته کردند بازپرهیزگاری کردند وایمان آوردند بازپرهیزگاری کردند ونیکوکاری نمودندو خدادوست

---

(١) یعنی تامقدورحانث نه شوید والله اعلم .

(٢) یعنی قبل ازتحریم .

میداردنیکوکاران را[1] (۹۳) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَيَبۡلُوَنَّكُمُ ٱللَّهُ بِشَيۡءٖ مِّنَ ٱلصَّيۡدِ تَنَالُهُۥٓ أَيۡدِيكُمۡ
وَرِمَاحُكُمۡ لِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ بَعۡدَ
ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٞ ٩٤

ای مسلمانان هرآئینه می آزمایدشمارا خدا به چیزی ازشکاربرسدبآن دستهای شما ونیزه های شما تامتمیزکند خداکسی را که غائبانه ازوی ترسد پس هرکه تعدی کند بعدازین اوراست عذاب درد دهنده (۹٤) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡتُلُواْ ٱلصَّيۡدَ وَأَنتُمۡ حُرُمٞۚ وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم
مُّتَعَمِّدٗا فَجَزَآءٞ مِّثۡلُ مَا قَتَلَ مِنَ ٱلنَّعَمِ يَحۡكُمُ بِهِۦ ذَوَا عَدۡلٖ
مِّنكُمۡ هَدۡيَۢا بَٰلِغَ ٱلۡكَعۡبَةِ أَوۡ كَفَّٰرَةٞ طَعَامُ مَسَٰكِينَ أَوۡ عَدۡلُ
ذَٰلِكَ صِيَامٗا لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمۡرِهِۦۗ عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَۚ وَمَنۡ عَادَ
فَيَنتَقِمُ ٱللَّهُ مِنۡهُۚ وَٱللَّهُ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٍ ٩٥

ای مسلمانان مکشید صیدرا چون احرام بسته باشید وهرکه بکشد اوراازشمابقصد پس واجب است جزاوآن جزامانند چیزیست که اوراکشته است ازجنس چهارپایان حکم کند بآن دوصاحب عدالت ازشما باشد آن چهارپایه قربانی رسیده بکعبه یاآن جزاکفارت است طعام فقیران یا برابرآن ازروزه تابچشدجزای کردارخودعفوکرده است خدا ازآنچه گذشت وهرکه دیگرباركندانتقام گیرد ازوی خداوخداغالب صاحب انتقام است[2] (۹۵) .

---

(۱) مترجم گوید یعنی آنچه قبل ازتحریم خوردندعفواست چون درتقوىٰ رسوخ پیداکردند واین سخن بدان ماند که کسی گوید باتو احسان کنم وبازبتواحسان کنم بمعنی آنکه پیوسته احسان کنم والله اعلم .

(۲) مترجم گویدجزای صید یکی ازسه چیزتواند بود مماثل صیدرادرحرم ذبح کند ومماثلت نزدیك شافعی بخلقت وهیئت است ونزدیك ابی حنیفه به قیمت یا بقیمت صیدطعام خریدنمایدوبمسکینان دهد و نزدیك شافعی هر مسکینی را مدی ونزدیك ابی حنیفه هر مسکینی رانیم صاع از گندم یایك صاع ازجویابشمار مسکینان علی اختلاف المذهبین روزه دارد والله اعلم .

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

حلال کرده شدبرای شماشکار دریا و خوردن آن تامنفعت باشدبرای شما وبرای قافله وحرام کرده شدبرشما شکاربیابان تاوقتیکه احرام بسته باشید وبترسیدازآن خداکه بسوی وی حشرکرده خواهیدشد (۹٦) .

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

گردانیدخدای تعالی کعبه را که خانه بزرگوارست سبب انتظام امورمردمان وماه حرام را وقربانی راوآنچه درگردنش قلاده اندازنداین بیان برای آنست که تابدانیدکه خدا میداند آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین است و تابدانیدکه خدا بهمه چیزداناست (۹۷) .

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾

بدانیدکه خدا سخت است عقوبتِ او و آنکه بدانید که خداآمرزنده مهربان است (۹۸) .

مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

نیست برپیغامبر مگر رسانیدن پیغام وخدامی داندآنچه آشکارا می کنید وآنچه پنهان می کنید(۹۹) .

قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

بگو(ای محمد)برابرنیست پلید وپاك وا گر چه درعجب آردترابسیاری پلید پس بترسید ازخدا ای خداوندان خردتارستگار شوید[1] (۱۰۰) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ

ای مسلمانان سوال مکنیدازآن چیزها که ا گر ظاهر کرده شودحقیقت آنهاپیش شماغمگین کندشمارا و ا گر سوال کنید

(۱) مترجم گوید یعنی مال حرام ومال حلال برابرنیست ا گرچه حرام بسیارجمع می شود والله اعلم .

لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

ازآن وقتیکه فرودآورده می شودقرآن البته ظاهرکرده شودبرای شماعفو کرد خدای‌تعالی ازآن سوالات وخدا آمرزنده برداراست[1] (۱۰۱) .

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

هرآئینه سوال کرده بودند ازمثل آن چیزهاقومی پیش ازشما باز کافرشدند بآنها (۱۰۲) .

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ
وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

مشروع[2] نکرده است خدای‌تعالی هیچ بحیره ونه سائبه ونه وصیله و نه حام را ولیکن کافران دروغ برخدا می بندند وبسیاری ازایشان درنمی یابند (۱۰۳) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وچون گفته شودایشان را بیائید بسوی آنچه فروفرستاده است خداوبسوی پیغامبر گویند بس است ماراآنچه برآن یافتیم پدرانِ خودرا وا گر چه پدرانِ ایشان هیچ نمی دانستند وهیچ راه نمی یافتند (۱۰٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا

ای مسلمانان محافظت کنید خویشتن را ضررنمی رساند شماراکسی که گمراه

---

(۱) مترجم گوید بعض مردم ازآنحضرت بغیر ضرورت سوال میکردندیکی گفت پدرمن کیست ودیگری گفت که مرجع من بهشت است یا دوزخ درین باب نازل شد.

(۲) مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چنداختراع کرده بودند ودرآنهابه قول اسلاف خود تمسك مینمودندازآنجمله بحیره و آن ماده شتری است که اورا برای بتان مقرر میکردند وشیراوبکسی نمیدادند و سائبه که برای بتان جانور را میگذاشتند وباربرپشت اونمی نهادند ووصیله وآن ماده شتریست که اول بار دراول عمر شترماده نرآیدبعد ازآن بغیر فصل دیگربار ماده زاید پس آنرابرای بتان میگذاشتند وبعد ازآنکه از حملی چندبچه گرفتندی اورا معاف داشتندی ازرکوب وجزآن او راعام گفتندی خدای تعالی این همه را فسخ فرمود وآیت فرستاد .

اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

شدچون شماراه یاب شدید بسوی خداست رجوع شماهمه یك جا پس خبردهد شمارا بآنچه عمل می کردید[1] (١٠٥).

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ
أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ
تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَوٰةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ
لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ
اللّٰهِ إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٦﴾

ای مسلمانان نصاب شهادت درمیان شماوقت وصیت چون برسد به یکی ازشماموت دوکس اندکه صاحب عدالت باشندازشما یادیگران ازغیرشما ا گرشما سفرکرده باشید درزمین پس رسدبه شمامصیبتِ موت ا گرشك داشته باشید بازداریدایشان را بعد ازنماز(یعنی نمازعصر) پس قسم خورند بخدا که خرید نمی کنیم عوض سوگند خدابهای دنیا را و ا گرچه کسیکه برای نفع او گواهی میدهیم صاحب قرابت باشدوپنهان نمی کنیم گواهی خدا[2] هرآئینه ماآنگاه ازگنهگاران باشیم (١٠٦).

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا

ا گر * اطلاع واقع شدبرآنکه این دوگواه

---

(١) یعنی ا گرشماصلاح کردید و شرط امرمعروف بجاآوردید مخالفتِ مخالفان ضررنمی کند والله اعلم.

(٢) ایضًا مترجم گوید ا گر مسلمانی رااتفاق سفر افتاد ودرجائی که هیچ مسلمان نبود محتضر شد ناچاردوذمی را ترکه خود سپرد وبروصیت خود گواه ساخت، ایشان ازآن ترکه جام نقرهٔ ای را خیانت کردند وچون اولیای میت ازایشان مطالبه نمودند قسم خوردند که ماباآن اطلاع نه داریم بعد ازآن آن جام نزدیك صواغی پیداشد گفت که این دوذمی بدست من فروختند درین باره آیت نازل شدودوکس ازاولیای میت قسم خورده آن جام را گرفتند.

(☆) توضیح: پس ا گراطلاع حاصل شد که آنها مرتکب گناهی شده اند پس دو گواه ازاقارب نزدیك میت که نسبت به اقارب دیگر میت مستحق میراث اویند جانشین آن دو گواه شوند.

مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيٰنِ فَيُقْسِمٰنِ بِاللّٰهِ
لَشَهٰدَتُنَآ أَحَقُّ مِن شَهٰدَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَآ إِنَّآ إِذًا
لَّمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠٧﴾

حاصل کردند گناهی[(١)] پس بایستند دوکس دیگر که قرابت قریبه داشته باشند بجای آنهاازجماعتی که مال راحق خودساخت هریکی ازدو گواه دروغ به زبردستی برایشان[(٢)] پس سوگند خورند بخداکه گواهئ مادرست تراست ازگواهئ آن دووازحدتجاوزنکرده ایم هرآئینه ماآنگاه ازستمگاران باشیم (١٠٧) .

ذٰلِكَ أَدْنٰىٓ أَن يَأْتُوا بِالشَّهٰدَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ أَوْ يَخَافُوٓا أَن
تُرَدَّ أَيْمٰنٌۢ بَعْدَ أَيْمٰنِهِمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوا وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

این اسلوب نزدیك تراست بآنکه بیارند گواهی را بروجه آن یعنی بروجهیکه بایددر گواهی دادن یابترسند ازآنکه ردکرده شود سوگندها بعد سوگند های ایشان[(٣)] وبترسید ازخدا وبشنویدحکم اورا وخدا راه نمی نماید گروه فاسقان را[(٤)] (١٠٨) .

---

(١) یعنی گواه حق که خدابآن فرموده والله اعلم .

(٢) یعنی دروغ گواهی دادندودروغ قسم خوردند .

(٣) یعنی ا گر کسی داندکه بعدازسوگند من سوگند مدعی نخواهد بود سوگند دروغ خورد وا گر بداند که چون کذب ظاهر شود مدعیانرا سوگند دهندو حق به سوگند ایشان ثابت شوداز سوگند دروغ احتیاط کند .

(٤) مترجم گوید تاویل آیت بمذهب شافعی آن ست که مراد ازشهادت وصیت است وازمنکم من اقاربکم و ذکراثنین برای احتیاط و قسم دادن بجهت مدعاعلیه بودن درین دعوی که خیانت کرده اند وتعین صلوة عصر بجهت تغلیظ یمین واختیار اثنین برای احتیاط واقامت اولیان بجهت مدعاعلیه بودن برایشان دردعوای که بجهت حذرخود تقریر میکند چنانچه درصورت مذکوره دعوی اشتراء کرده بودندوان ارتبتم فان عثر اشارتست بتوجه دعوای کسی وبمذهب ابی حنیفه مانند آن ست مگرآنکه تعیین صلوة عصر بجهت آنست که قضات در محکمه همین وقت می نشستند پس گویا که گفته شد درمحکمه قضا =

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

یادکن آن روز راکه جمع کندخدا پیغامبران را پس بگویدچه جواب داده شدشمارا گویند هیچ دانش نیست مارا هرآئینه توی داننده امر پنهانی[1] (١٠٩) .

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾

آن وقت که گوید خدایتعالی ای عیسیٰ پسر مریم یادکن نعمت مرا برخویش و بروالدهٔ خویش چون قوت دادم ترا بروح القدس (یعنی به جبریل علیه السلام) سخن می گفتی بامردمان در گهواره ودرحالت معمری وچون آموختم ترا کتاب و دانش وتورات وانجیل وچون پیدا می کردی ازگِل مانند شکل مرغ به حکم من پس دم می زدی دروی پس می شد مرغی به حکم من وبِه میکردی کورمادرزاد را وبرص داررا به حکم من وچـون بیرون مـی آوردی مـردگـان را بحکم من[2] وچون بازداشتم شربنی اسرائیل را ازتو آنگاه که آوردی نزدیك ایشان معجزه هاپس گفتند کافران ازایشان نیست این مگرسحر آشکارا (١١٠) .

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

وچون الهام فرستادم بسوی حواریان که ایمان آریدبه من و به پیغامبر من گفتند ایمان آوردیم و گواه باش یا عیسیٰ برآنکه

= والله اعلم .

(١) یعنی نخست ازسر خضوع ونیایش ایشان گویند دربرابرتوبه نسبت دانش ماراهیچ دانش نیست بعد ازآن گواهی دهند براست خویش والله اعلم .

(٢) یعنی از گور زنده برمی آوردی والله اعلم .

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِّنكَ ۖ وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ

مامسلمانیم (۱۱۱) .

چون گفتند حواریان ای عیسیٰ پسر مریم آیامی تواندپروردگار تو که فروفرستد برمادسترخوانی ازآسمان گفت عیسیٰ بترسیدازخدا ا گر مومن هستید[۱] (۱۱۲).

گفتند می خواهیم که بخوریم ازآن دسترخوان وآرام گیرد دل های ما وبدانیم که راست گفتی باما وباشیم برنزول آن از گواهان (۱۱۳) .

گفت عیسیٰ پسرمریم بارخدایا ای پروردگارما فرود آربرما دسترخوانی پُر ازطعام ازآسمان تاباشدعیدی برای ماوبرای اوائل امت ماوآخرامت ماومعجزه ازجانب تو وروزی ده مارا وتوبهترین روزی دهندگانی (۱۱٤) .

گفت خدا من فرودآورنده ام آن رابرشما پس هرکه ازشماکافر شود بعد ازین پس من تعذیب کنم اورا عذابیکه تعذیب نه کنم بآن هیچ یك رااز اهل عالم[۲] (۱۱۵).

ویادکن آن وقت که گویدخدااى عیسیٰ پسر مریم آیاتو گفتی به مردمان که خدا گیرید مرا ومادرمرا بجز خدای‌تعالی[۳]

---

(۱) حاصل این ست که الهام فرستادم بسوی حواریان درآن مدت که معجزه طلب کردند و برحسب مرادد یدند .

(۲) مترجم گوید بعد ازآن خوانی نازل شد ازآسمان بروی گوشت ونان پس خوردند و سیر شدند والله اعلم .

(۳) مترجم گوید خدای تعالی روزقیامت نعمت های خود را بر عیسیٰ یاد دهد بعد=

مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

گفت به پاکی یادمی کنم ترانه سزد مرا که بگویم آنچه لائق من نیست ا گر گفته باشم این قول پس تو آن را دانسته ای می دانی آنچه درضمیر من است ونه می دانم آنچه درضمیر تست هرآئینه تودانندهٔ امور پنهانی (١١٦) .

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

نه گفته ام بایشان مگر آنچه فرموده بودی مرابآن که پرستید خدارا پروردگار من وپروردگار شماوبودم برایشان نگاهبان مادامی که درمیان ایشان بودم پس وقتیکه بر گرفتی مرا[1] توبودی نگاه بان برایشان وتو برهمه چیز نگاه بانی (١١٧) .

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

ا گر عذاب کنی ایشان را پس ایشان بندگان تواند و ا گر بیامرزی ایشانرا پس توی غالب استوارکار (١١٨) .

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

گویدخدا امروز روزی است که نفع کند راست گویان را راستیٔ ایشان ایشان راباشد بوستانهامیرود زیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه خوشنود شد خدا ازایشان وخوشنودشدند ایشان ازخدا این ست رستگاری بزرگ (١١٩) .

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

خدا راست پادشاهی آسمان هاو زمین وآنچه درآن هاست واوبرهمه چیز تواناست (١٢٠) .

= ازآن سوال کند که خود را اله می گفتی یا نه بجهت تاکید و برای قطع شبهه نصاریٰ بابلغ وجوه والله اعلم فتح الرحمن .

(١) یعنی برآسمان بردی مرا .

سوره انعام مکی است وآن یك صدو شصت وپنج یاشش آیت و بیست رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَالنُّوْرَ ۗ ثُمَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُوْنَ ①

ستائش آن خدای راست که آفریدآسمان هاوزمین راوپیداکرد تاریکی ها و روشنی بازکافران باپروردگار خویش برابرمی کنند[1] (١) .

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ طِيْنٍ ثُمَّ قَضٰۤى اَجَلًا ۗ وَاَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهٗ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُوْنَ ②

اوست آنکه بیافرید شمارا از گِل بازمقررکردوقت مرگ را ومدتی معین هست نزدیك او[2] بازشماشك می کنید(٢) .

وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَفِي الْاَرْضِ ۗ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُوْنَ ③

واوست خدا[3] درآسمان ها ودرزمین می داند پنهان شماراو آشکارشمارا ومیداند آنچه عمل می کنید (٣) .

وَمَا تَاْتِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ مِّنْ اٰيٰتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ④

ونمی آید به کافران هیچ نشانه ازنشانه های پروردگار ایشان الاازآن رو گردان شدند (٤) .

فَقَدْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۗ فَسَوْفَ يَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ⑤

پس بدرستیکه تکذیب کردند حق را (یعنی رسول را وآنچه آورده بود ازقرآن ودین حق) چون آمدایشانرا پس خواهد آمد بایشان جزای آنچه بوی تمسخر میکردند[4] (٥) .

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ قَرْنٍ مَّكَّنّٰهُمْ فِي الْاَرْضِ

آیا ندیده اند که چه قدر هلاك کرده ایم

---

(١) یعنی معبودان باطل را .

(٢) یعنی برای قیام قیامت .

(٣) یعنی متصرف وفرمانروا .

(٤) یعنی باصدق آن خبردارد والله اعلم .

مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ⑥

پیش ازایشان ازاُمتهاکه استقرار داده بودیم ایشان را درزمین آنقدر که استقرارنداده ایم شماراوفرستاده بودیم باران برایشان پی درپی ریزنده وپیداکردیم جویها میرفت زیرایشان[١] پس هلاك کردیم ایشان را به گناهان ایشان وپیداکردیم بعدازایشان امتی دیگر یعنی مردمان دیگر (٦) .

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑦

واگر فروفرستادیم برتونوشته درورقی پس مساس میکردند آن رابدست خود گفتندی کافران نیست این مگر سحر ظاهر[٢] (٧) .

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ⑧

و گفتند کافران چرا فرودنه آورده شدبرپیغامبر فرشته ای[٣] و اگر فروفرستادیم فرشته را البته بانجام رسانیده شدی کارباز مهلت داده نه شوند[٤] (٨) .

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ⑨

وا گر میکردیم آن فرستاده را فرشته ای لازم می شدکه کنیمش مردی (یعنی به شکل مردی) وهرآئینه مشتبه میکردیم برایشان آنچه الحال اشتباه میکنند(٩) .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ

وهرآئینه تمسخرکرده شدبه پیغامبران پیش ازتو پس فرود آمد به تمسخر کنندگان

---

(١) یعنی زیر مساکن ایشان .

(٢) یعنی تعصب ایشان بمرتبه ای است که ا گر نزول کتاب را بحس ظاهر به بینند نیزانکار کنند .

(٣) یعنی بوجهی که ماآنرابحس ظاهر به بینیم والله اعلم .

(٤) یعنی ظهور ملائکه باین وجه مستلزم هلاك ایشان است درحکمت الهی والله اعلم.

بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑩

ازایشان جزای آنچه بآن تمسخر می کردند[1] (۱۰) .

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ⑪

بگوسیرکنید درزمین بازنظر کنید چگونه شدآخرکار دروغ پندارندگان (۱۱) .

قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑫

بگو کراست آنچه درآسمان هاوزمین است بگوخدای راست لازم کرد برخودمهربانی البته جمع کند شمارا درروزقیامت هیچ شك نیست درآن آنانکه زیان کردند درحق خویشتن پس ایمان نمی آرند (۱۲) .

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑬

واوراست آنچه ساکن شد درشب وروز واواست شنوادانا(۱۳) .

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑭

بگوآیادوستی گیرم بجزخدای پیدا کنندهٔ آسمان هاوزمین واو رزق میدهد و رزق داده نمی شود بگوهر آئینه امرکرده شده است مراکه باشم نخستین مسلمان (یعنی ازین امت) وفرموده شد که مباش از شریك مقرر کنندگان (۱٤) .

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑮

بگوهرآئینه من می ترسم ا گرنافرمانی پروردگار خود کنم ازعذاب روز بزرگ (۱۵) .

مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ⑯

هر که عذاب بازداشته شود از وی آن روزپس مهربانی کردخدابروی واین است مطلب یابی ظاهر (۱٦) .

وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِن

وا گر سختی رساندخدابتوهیچ دفع کننده نیست آن رامگراو و ا گر نعمت

---

(۱) یعنی جزای کلمه که بطریق سخر یه باینهامی گفتند .

يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

رساند به تو پس اوبرهمه چیز تواناست (۱۷) .

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

واوست غالب بالای بندگان خود واوست دانا آ گاه (۱۸) .

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُل لَّا أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

بگوچه چیزبرتراست درباب شهادت[۱] بگوخداست وی اظهار حق کننده است میانِ من ومیانِ شماووحی کرده شد بسوی من این قرآن تابیم کنم شمارا بآن وبیم کنم آن را نیز که قرآن باوبرسد آیاشمااثبات می کنید که باخدا هستند معبودان دیگر بگو من اثبات نمی کنم بگوجزاین نیست که او معبود یگانه است وهرآئینه من بیزارم ازآنچه شما شریك مقررمیکنید (۱۹) .

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ ۘ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

آنانکه ایشان را کتاب داده ایم می شناسند حقیقت این قول را[۲] چنانکه می شناسند پسران خودرا آنانکه زیان کارشدند درحق خویشتن پس ایشان ایمان نمی آرند (۲۰) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وکیست ستمگارتر ازکسی که بربست برخدا دروغ را یا بدروغ نسبت کرد آیاتِ اورا هرآئینه رستگار نمی شوند

---

(۱) یعنی اظهار حق کردن والله اعلم .

(۲) یعنی کلمه توحید، همینطور تفسیر کرده است مترجم وبرای توضیح گوئیم که بسیاری ازمفسرین مراداز (یعرفونه کما یعرفون ابنائهم) که می شناسند اورا یعنی رسول خدارا که درکتابهای آنان وصف ونعت او موجوداست همین معنی را گرفته اند والله اعلم .

ستمگاران (٢١) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ
شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾

ويادكن آن روزكه حشر كنيم ايشان راهمه يك جا باز گوئيم مشركان را كجااندآن شريكان شما كه ايشان رابظن اثبات مى كرديد (٢٢) .

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

بعد ازآن نه باشد عذرايشان مگرآنكه گويند قسم بخدا پروردگارما كه مشرك نه بوديم (٢٣) .

انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُم
مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

بنگرچگونه دروغ گفتند برخويشتن و گم گشت ازايشان آنچه افترامى كردند (٢٤) .

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن
يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا
بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

وازايشان كسى هست كه گوش مى نهد بسوى تو وپيداكرده ايم بردلهاى ايشان پرده ها تانه فهمند آن را ودرگوشهاى ايشان گرانى را وا گر به بينند هر معجزه ايمان نيارند بآن تاوقتيكه بيايند پيش تومكابره كنان باتو گويند اين كافران نيست اين مگرقصهاى پيشينيان (٢٥) .

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ وَإِن يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

وايشان منع ميكنند ازمتابعت او ودورمى شوند ازمتابعت او وهلاك نمى كنندمگر خويشتن را ونمى دانند (٢٦) .

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ
بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

وتعجب كنى ا گر ببيني ايشان را وقتيكه بازداشته شوند نزديك آتش پس گويند اى كاش ماباز گردانيده شويم پس بدروغ نسبت نه كنيم آياتِ پروردگار خويش را وشويم از مسلمانان (٢٧) .

بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا
لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

نه بلكه ظاهر شدايشان را جزاى آنچه مى پوشيدند پيش ازين يعنى جزاى عقائد باطله را و ا گردانيده شوند البته رجوع كنند بسوى آنچه منع كرده مى شدند

وهرآئینه ایشان دروغگویانند (۲۸) .

وَقَالُوٓا إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

و گفتند نیست هیچ حیات مگر زندگانی این جهانی ماونیستیم مابرانگیختگان[1] (۲۹) .

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

وتعجب کنی اگر به بینی آنگاه که بازداشته شوند بحضور پروردگار خویش گویدخداآیااین درست نیست گویند آری درست است وقسم پروردگار ما گوید بچشیدعذاب راسبب آنکه کافربودید (۳۰) .

قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَآءِ ٱللَّهِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَٰحَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾

به تحقیق زیان کارشدند آنانکه بدروغ نسبت کردندملاقات خداراتاآنگاه که بیایدبایشان قیامت ناگهان گویند ای پشیمانی ما برتقصیر ما درباب قیامت وایشان بردارندبارهای خویش را[2] برپشتهای خویش آگاه شوید بدچیزیست آنچه برمیدارند[3] (۳۱) .

وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

ونیست زندگانی دنیا مگربازی ولهو وهرآئینه سرای آخرت بهتر است متقیان را آیادرنمی یابید (۳۲) .

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُۥ لَيَحْزُنُكَ ٱلَّذِى يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

هرآئینه میدانیم که اندوهگین میکندتراآنچه ایشان می گویندپس هرآئینه ایشان به دروغ نسبت نمی کنند ترافقط ولیکن این ستمگاران آیاتِ خدارا

(۱) یعنی منکر حشراند والله اعلم .

(۲) یعنی گناهان خویش را .

(۳) یعنی عمل بدبشکل خیری نهایت زشتی وناخوشی شده برپشت اوبنهند .

انکارمی کنند (۳۳) .

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه بدروغ نسبت کرده شد پیغامبران را پیش ازتوپس صبر کردند برتکذیب خویش ورنجانیده شدن خویش تاآنکه بیامدبایشان نصرت ما ونیست هیچ تغیر دهنده وعده های خدارا وهرآئینه آمدبه تو بعض خبرپیغامبران (۳٤) .

وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِيَ
نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

وا گر گران شده باشد برتوروگرادنی ایشان پس ا گر می توانی که بجوئی سوراخی درزمین یا نردبانی درآسمان پس بیاری پیش ایشان معجزه[۱] و اگرخواستی خداجمع ساختی ایشان را برهدایت پس مباش ازجاهلان (۳٥) .

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ
إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

جزاین نیست که قبول میکنند[۲] آنانکه می شنوند ومُردگان (یعنی کافران) برانگیزدایشان را خدا بازبسوی او گردانیده شوند (۳٦) .

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَن
يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

و گفتند چرا فرودنه آورده شد برپیغامبر نشانه ای ازجانب پروردگار[۳] بگوهرآئینه خداقادراست برآنکه فروفرستد آیتی و لیکن اکثر ایشان نمی دانند (۳۷) .

وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ

ونیست هیچ جانوری درزمین ونه هیچ

---

(۱) یعنی ازآنجا که می توانی که معجزه بیاری بیار حاصل آنست که تفویض کن امُرخودرا برخدا والله اعلم .

(۲) یعنی دعوت اسلام را .

(۳) یعنی ازآن نشانه ها که می طلبیدند والله اعلم .

أَمْثَالُكُم مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

پرنده که می پرد بدو پَر خود مگر ایشان جماعت هااند مانندشما فرو گذاشت نکرده ایم درکتاب (یعنی لوح محفوظ) هیچ چیزی رابازبسوی پروردگار خود حشر کرده خواهند شد (٣٨) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مَن يَشَإِ اللَّهُ
يُضْلِلْهُ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

وکسانیکه بدروغ نسبت کردند آیاتِ مارا کـرانـنـد و گنگـانـنـد درتـاریکـی هـا هرکراخواهد خدا گمراه کندش وهرکرا خواهد براه راست گرداندش (٣٩) .

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ
تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾

بگوآیادیدید ا گر بیاید بشما عذاب خدا یابیاید به شما قیامت آیا بغیر خدا تضرع می کنید ا گر راست گوهستید (٤٠) .

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ وَتَنسَوْنَ
مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

نه بلکه خاص بجناب اودعامی کنید پس دفع می کندآنچه دعامی کنید برای دفع آن ا گر خواهد و فراموش می کنید آن چیزرا که اوراشریك مقررکردید (٤١) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

وهرآئینه فرستادیم بسوی امتان پیش ازتو(1) پس در گرفت کردیم ایشان را به تنگـی معیشـت و بیمـاری تـازاری کنند . (٤٢)

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

پس چرا زاری نکردند و قتیکه آمدبایشان عذابِ ما ولیکن سخت شددلهای ایشان وزینت داد درنظرایشان شیطان آنچه می کردند (٤٣) .

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ

پس چون فراموش کردند آنچه پند داده شدایشان را بآن کشاده ساختیم برایشان

---

(١) یعنی پیغامبران .

حَتّٰىٓ اِذَا فَرِحُوْا بِمَآ اُوْتُوْٓا اَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُّبْلِسُوْنَ ﴿٤٤﴾

درهای همه چیز[1] تاآن هنگام که شادمان گشتند بآنچه داده شد ایشان را درگرفت کردیم ایشان را ناگهان پس شدند ناامید . (٤٤)

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۭ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٥﴾

پس بریده شد بیخ گروه ستمگاران وسپاس خدای راست پروردگار عالمها . (٤٥)

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰي قُلُوْبِكُمْ مَّنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيْكُمْ بِهٖ ۭ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُوْنَ ﴿٤٦﴾

بگوآیادیدید اگرباز گیردخدا شنوائی شمارا و چشم های شمارا ومُهر زندبردل های شما کیست خداغیر الله تعالی که آنرا بیارد به شما به بین چگونه گونا گون بیان می کنیم آیت هارا بازایشان رو گردان می شوند (٤٦) .

قُلْ اَرَءَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٧﴾

بگوآیا دیدید اگربیایدبه شما عذابِ خدا ناگهان یا آشکارا آیا هلاك کرده شوند[2] مگر قوم ستمگاران (٤٧) .

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۚ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٤٨﴾

ونمی فرستیم پیغامبران را مگر بشارت دهنده وبیم دهنده پس هرکه ایمان آورد و نیکوکاری کردپس هیچ ترس نبود برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٤٨) .

وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٤٩﴾

وکسانیکه به دروغ نسبت کرده اند آیاتِ مارا برسدبایشان عذاب بسبب فاسق بودن ایشان (٤٩) .

قُلْ لَّآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَاۗىِٕنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ

بگونمی گویم بشما که نزدیك من است خزانه های خدا ونه می گویم که میدانم

(١) یعنی باستدراج نعمتهای فراوان دادیم والله اعلم .

(٢) یعنی هلاك کرده نشوند .

وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ إِنِّي مَلَكٌۖ إِنۡ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّۚ قُلۡ
هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ٥٠

غیب راونه می گویم بشما که من فرشته ام پیروی نمی کنم مگر چیزی راکه وحی کرده شد بسوی من بگوآیابرابرمیشود نابینا وبینا آیاتأمل نمی کنید (٥٠) .

وَأَنذِرۡ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحۡشَرُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ لَيۡسَ
لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِيّٞ وَلَا شَفِيعٞ لَّعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ ٥١

و بترسان بقرآن یعنی پند ده بقرآن کسانی را که می ترسندازآنکه حشرکرده شوند بسوی پروردگار خویش نباشد ایشانرا بجز خدا هیچ دوستی ونه سفارش کننده تاپرهیزگاری کنند (٥١) .

وَلَا تَطۡرُدِ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ رَبَّهُم بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ
يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥۖ مَا عَلَيۡكَ مِنۡ حِسَابِهِم مِّن شَيۡءٖ وَ
مَا مِنۡ حِسَابِكَ عَلَيۡهِم مِّن شَيۡءٖ فَتَطۡرُدَهُمۡ
فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٥٢

[1] ودورمکن کسانی را که مناجات می کنند به پروردگار خویش بامداد وشام می طلبند رضای اورا نیست برتو ازحساب ایشان چیزی ونیست ازحساب تو برایشان چیزی تابرانی ایشان را که آنگاه باشی ازستمگاران (٥٢) .

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعۡضَهُم بِبَعۡضٖ لِّيَقُولُوٓاْ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ
عَلَيۡهِم مِّنۢ بَيۡنِنَآۗ أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَعۡلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ ٥٣

وهمچنین امتحان کردیم بعض مردمان را به بعض تا گویند آیااین جماعت انعام کرده است خدا بریشان ازمیان ما خدای‌تعالی فرمودآیا نیست خدا داناتر بشکر کنند گان (٥٣) .

وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا فَقُلۡ سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۖ كَتَبَ
رَبُّكُمۡ عَلَىٰ نَفۡسِهِ ٱلرَّحۡمَةَ أَنَّهُۥ مَنۡ عَمِلَ مِنكُمۡ سُوٓءَۢا بِجَهَٰلَةٖ

وچون بیایند پیش توکسانیکه ایمان آورده اند بآیتهای ما پس بگو سلام علیکم لازم کرده است پروردگار شمابرخود مهربانی را (لازم کرده است) که هرکه بکند ازشماکار بد به نادانی

(١) رؤسائ کفار بآن حضرت گفتند که مارا عارست که با فقرای مسلمین صحبت داریم ایشانرا ازمجلس خود یکسوکن تاباتوبنشینیم خدای تعالی آیت فرستاد .

ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهٗ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥٤﴾

بازتوبه کرد بعد ازآن ونیکوکاری نمود پس خدا آمرزنده مهربان است (٥٤) .

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ وَلِتَسْتَبِيْنَ سَبِيْلُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٥٥﴾

وهمچنین تفصیل می کنیم نشانه هارا وتاظاهر شود راه ستمگاران[1] (٥٥) .

قُلْ اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قُلْ لَّآ اَتَّبِعُ اَهْوَآءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿٥٦﴾

بگوهر آئینه منع کرده شدمراکه عبادت کنم آن کسانی را که شما می پرستید بجزخدا بگوپیروی نمی کنم آرزوهای شمارا گمراه شده باشم آنگاه ونه باشم ازراه یافتگان (٥٦) .

قُلْ اِنِّيْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَكَذَّبْتُمْ بِهٖ ؕ مَا عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ ؕ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفٰصِلِيْنَ ﴿٥٧﴾

بگوهرآئینه من برحجتم ازپروردگار خود ویدروغ داشتید آن دلیل را نیست نزدیك من آنچه شمابزودی می طلبید آن را[2] نیست حکم مگرخدارا بیان می کنددین درست راو اوبهترین فیصله کننده گان است (٥٧) .

قُلْ لَّوْ اَنَّ عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ لَقُضِيَ الْاَمْرُ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٨﴾

بگو اگربودی نزدیك من آنچه بزودی می طلبیدش هرآئینه بانجام رسانیده شدی کارمیانِ من و میانِ شماوخدا داناتراست به ستمگاران (٥٨) .

وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ اِلَّا هُوَ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَّرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِيْ ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَّلَا يَابِسٍ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٩﴾

ونزداوست کلید های غیب[3] نمی دانندش مگراو ومیداندآنچه دربیابان ودریاست ونمی افتد هیچ برگی الّا می داندش ونمی افتد هیچ دانه درتاریکی های زمین ونه هیچ تری ونه خشکی

---

(١) ظاهر نزدیك مترجم آن ست که این واوٌ زائد است مثل واوٌوفتحت ابوابها .

(٢) یعنی عقوبت دراختیار من نیست .

(٣) یعنی انواع علم غیب .

الاثبت است درکتاب روشن (٥٩) .

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمْ بِالَّيْلِ وَ يَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَى أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

واوست آنکه قبض روح شمامی کندبه شب[1] ومی داند آنچه کسب کردید بروزبازبرمی انگیزدشمارا در روزتابانجام رسانیده شود میعاد معین بازبسوی اوباز گشت شمااست بازخبر دهدشمارا بآنچه می کردید (٦٠) .

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾

واوست غالب بالای بندگان خود و می فرستد برشما ملائکه نگاهبان تاوقتیکه بیاید به کسی ازشمامرگ قبض روح اوکنند فرستادگان ماوایشان تقصیرنمی کنند (٦١) .

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾

باز گردانیده شوند مُردگان بسوی الله خداوندایشان که حق است مر او راست حکم و اوشتاب ترین حساب کنندگان ست (٦٢) .

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنْجَانَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾

بگوکیست که می رهاند شمارااز تاریکی های بیابان ودریا[2] مناجات می کنید بجناب اوبزاری ونیازپنهانی می گوئید ا گر رهای دهدمارا ازین محنت هر آئینه باشیم ازشکر کنندگان (٦٣) .

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

بگوخدامی رهاند شمارا ازآن محنت وازهر اندوهی بازشما شریك مقررمی کنید (٦٤) .

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ

بگواوست توانابرآنکه فرستدبرشما عذابی

---

(١) يعنى وقت نوم .

(٢) يعنى ازمصيبت هاى بيابان ودريا .

أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ
بَأْسَ بَعْضٍ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

ازبالای شما[1] یااززیرپاهای شما[2] وجمع کند شمارا گروه گروه وبچشاند بعض شمارا جنگ بعض[3] بنگرچگونه گوناگون بیان می کنیم آیت هارا تابفهمند (٦٥) .

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

وبه دروغ نسبت کردند قرآن راقوم تووآن راست است بگونیستم برشما نگاهبان (٦٦) .

لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

هرخبررامیعادیست وخواهید دانست (٦٧) .

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ
بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

وچون به بینی آنان را که بحث شروع کنند درآیت های ما پس رویگردان ازایشان تاوقتیکه بحث شروع کنند درسخنی غیروی و اگر فراموش گرداند ترا شیطان پس منشین بعد یاد آوردن با گروه ستمگاران (٦٨) .

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ
ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

ونیست برکسانیکه پرهیزگاری کردند ازحساب کافران چیزی ولیکن برایشان لازم است پنددادن تاشود که پرهیزگاری کنند (٦٩) .

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ

و بگذارکسانی را که دین خود گرفتند بازی ولهو وفریفت ایشان را زندگانی دنیا و پندده بقرآن برای احتیاط ازآنکه بمهلکه گذاشته شود نفسی را بسبب آنچه

---

(١) یعنی چنانکه سنگ بر قوم لوط بارید .
(٢) یعنی چنانکه قارون بزمین رفت .
(٣) یعنی افواج متعدده پیداشود وبایگدیگر جنگ کنند .

لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا ۖ لَهُمْ
شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

كرده است نيست اورابجز خدا هيچ دوست ونه شفاعت كننده و ا گر عوض خود دهد هرفداى كه تواند گرفته نه شود از وى آن جماعت آنانند كه بمهلكه گذاشته شدند به وبال آنچه كردند ايشان راست آشاميدنى ازآب جوشانيده وايشان راست عذاب درد دهنده بسبب آنكه كافربودند (٧٠) .

قُلْ أَنَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ
أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ
فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۗ
قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ ۖ وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

بگوآيامناجات كنيم بجز خداكسى را كه نفع نه دهدمارا و زيان نه رساند مارا وباز گردانيده شويم برپاشنهاى خود بعدازآنكه راه راست نموده است مارا خدامانند كسى كه گمراه كرده باشند اوراپريان درزمين حيران مانده مر اورایارانند كه مى خوانندش بسوى راه راست كه بيابسوى مابگوهرآئينه هدايت خداهمان است هدايت حقيقى وفرموده شده است ماراكه منقاد شويم پروردگار عالمهارا (٧١) .

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ ۚ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

وفرموده شدكه برپاداريد نمازرا وبترسيد ازخداواوست آنكه بسوى اوحشر كرده خواهيد شد (٧٢) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ وَيَوْمَ
يَقُولُ كُن فَيَكُونُ ۚ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۚ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ
فِي الصُّورِ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

واوست آنكه بيافريد آسمانها و زمين بتدبير محكم وروزيكه بفرمايد[١] كه بشو پس مى شود سخن اودرست است و مراوراست پادشاهى روزيكه دميده شوددرصور

(١) يعنى چيزى را .

دانندهٔ پنهان وآشکاراست واوست استوارکار آگاه (٧٣) .

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً ۖ إِنِّي
أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٤﴾

ویادکن چونگفت ابراهیم پدرخود آزر را آیامیگیری بتان را معبودان هرآئینه من می بینم ترا وقوم ترادرگمراهی ظاهر (٧٤) .

وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ
مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

وهمچنین می نمودیم ابراهیم را ملك آسمان ها وزمین تااو ازیقین کنندگان باشد[1] (٧٥) .

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا ۖ قَالَ هَٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٦﴾

پس چون تاریك شد بروی شب دیدستاره ایگفت این است پروردگار من پس وقتیکه فرورفت گفت دوست ندارم فرورروندگان را (٧٦) .

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَٰذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ
لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٧٧﴾

پس چون دیدماه را طلوع کردهگفت این است پروردگار من پس وقتیکه فرورفت گفت اگر هدایت نکندمرا پروردگار من البته شوم ازگروهگمراهان (٧٧) .

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ ۖ فَلَمَّا أَفَلَتْ
قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

پس وقتیکه دیدخورشید را طلوع کرده گفت این ست پروردگار من این بزرگتر ست پس چون فرورفت گفت ای قوم هرآئینه من بیزارم ازآنچه شریك مقرر میکنید (٧٨) .

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا ۖ وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

هرآئینه متوجه ساختم روی خودرا بسوی کسیکه بیافرید آسمانهاوزمین را درحالتیکه حنیفم ونیستم ازمشرکان (٧٩) .

---

(١) یعنی چنانکه بروی ظاهر کردیم که بتان لائق عبادت نیستند نیزظاهر ساختیم که ستاره وهرچه درآسمانها است وزمین لائق عبادت نیست و واو در ولیکون زائده است والله اعلم .

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ
وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا
وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾

وجدال كردند بااوقوم او گفت آياجدال مى كنيد بامن درباره خدا وتحقيق هدايت كرده است مراونمى ترسم ازآنچه شما شريك مقررمى كنيد باخدا وليكن مى ترسم ازآنكه خدااراده كند چيزى(١) واحاطه كرده است پروردگار من بهمه چيزازجهت دانش آياپندنمى گيريد (٨٠).

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ
مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

وچگونه ترسم ازكسى كه اوراشريك مقررمى كنيد وشمانمى ترسيد ازآنكه شريكِ خدا مقرركرديد چيزى را كه فرونه فرستاده است برشمادليلى براى آن پس كدام يك ازين دو گروه سزاوار تراست بامن بگوئيد ا گر مى دانيد (٨١).

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ
وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

خداى تعالى فرمودكسانيكه ايمان آوردند ونيا ميختند ايمان خودرا به شرك آن جماعت ايشان راست ايمنى وايشانند راه يافتگان (٨٢) .

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ
مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

واين است حجت ماداديمش ابراهيم را برقوم او وبلند مى كنيم درمراتب هركرا مى خواهيم هرآئينه پروردگار تواستواركار داناست (٨٣) .

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا
مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

وعطاكرديم ابراهيم را اسحاق و يعقوب هريكى را ازايشان هدايت كرديم ونوح را هدايت كرديم پيش ازين وازاولاد ابراهيم راه نموديم داؤد و سليمان وايوب

(١) يعنى ازانواع محنت .

ویوسف وموسیٰ و هارون را وهم چنین جزامی دهیم نیکوکاران را (٨٤) .

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وهدایت کردیم زکریا و یحيٰ و عیسیٰ والیاس را همه آنان ازصالحان بودند (٨٥) .

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا ۚ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وهدایت کردیم اسمٰعیل والیسع ویونس و لوط را وهریك را فضل دادیم براهل زمان (٨٦) .

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ ۖ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

وهدایت کردیم بعض راازپدران ایشان واولاد ایشان وبرادران ایشان وبرگزیدیم ایشان را ودلالت کردیم ایشان را بسوی راه راست (٨٧) .

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

این است هدایت خدا دلالت می کند بدان هرکراخواهد ازبندگان خویش و ا گر شریك مقرر میکردند نابودشدی ازایشان آنچه کرده بودند (٨٨) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

این جماعت آنانند که دادیم ایشان را کتاب وحکمت وپیغامبری پس ا گر کافر شوند بآیاتِ قرآن این کافران پس ماامقررساختیم برای ایمان بآنها گروهی را که هرگز کافرنه شوند[1] (٨٩) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۖ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

این جماعت انبیاءکسانی اند که هدایت کردایشان را خداپس به روش ایشان اقتداکن بگوسوال نمی کنم ازشما هیچ مزدبرتبلیغ قرآن نیست این مگر پندعالمهارا[2] (٩٠) .

(١) یعنی مهاجرین وانصار و سائر اخیار والله اعلم .

(٢) یعنی چنانکه انبیاء صبر کردند برایذاء کفار تو نیزصبر کن والله اعلم .

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ
مِنْ شَيْءٍ ۗ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا
وَهُدًى لِلنَّاسِ ۖ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا ۖ
وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ ثُمَّ ذَرْهُمْ
فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

وصفت نکردند یهودخداراحق صفت او چون گفتند فرو نه فرستاده است خدا برهیچ آدمی چیزی بگوکه فروفرستاد کتابی که آورده است اورا موسیٰ روشنی و هدایت مردمان رامی گردانید اورا دوقسم ورقهاآشکارا می کنید آن را وپنهان می کنید بسیاری راوآموخته شدید (یعنی درقرآن) آنچه نمی دانستید شما ونه پدران شمامی دانستند[1] بگوخدا فروداوردباز بگذار ایشان را دربحث ایشان درحالتیکه بازی میکنند[2] (٩١) .

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ
أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ
وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

واین قرآن کتابیست که فرستادیم او را برکت باور دارنده آنچه پیش ازوی بود وتابیم کنی اهل مکه را وکسانی را که گردمکه ساکن اند ومعتقدان آخرت البته ایمان می آرند بقرآن وایشان برنمازخود محافظت می کنند[3] (٩٢) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ

وکیست ستمگار تراز کسی که بربست برخدا دروغی[4] یا گفت وحی فرستاده

---

(١) یعنی کتمانِ آیات تورات راقرآن اظهار کرد و اّلاسابق بیقین نمی دانستند .

(٢) حاصل آنست که ا گر یهود گویند که خدای تعالی بهیچ بشر وحی نمیفرستد نقض کرده میشود بتورات و ا گر گویند میفرستد استبعاد فرستادن قرآن مجرد تعصب است پس اِذقالوابجای اِن قالو ا گفته شد .

(٣) مترجم گوید انذاراولاً عرب را کرده شدکه زبان عربی می فهمند ثانیًا جمیع اهل ارض را بواسطه ترجمه پس این جا انذارِ اول مراد است مانند آیت "هوالذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته الآ یة" ودرآیت "ومماارسلناك الارحمة للعلمین" از اولٰی وثانوی والله اعلم .

(٤) یعنی اعتقاد کردمثلاً که بحائر وسوائب از امرالهی است واتفاق سلف دلیل =

وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ
وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا
أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا
كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾

شده است به من وبحقیقت نفرستاده شده است بسوی اوچیزی وازکسی که گفت فرودخواهم آوردمانند آنچه فرودآورده خدا[1] وتعجب کنی چون بنگری وقتیکه ظالمان درشدائد مرگ باشند وفرشتگان دست های خود را درازمی کنند[2] می گویند بیرون آرید روحهای خودرا امروز جزاداده خواهید شدعذاب رسواکننده به سبب آنکه می گفتید برخداناحق وبسبب آنکه ازتصدیق آیات اوسرکشی می کردید . (۹۳)

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم
مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ
زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم
مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

و گوئیم هرآئینه آمدید پیش ما تنهاچنانکه آفریده بودیم شمارا اول بار وبگذاشتیدآنچه عطاکرده بودیم شمارا پس پشت خویش ونمی بینیم باشما شفاعت کنندگان شمارا آنکه گمان می کردید که ایشان درتربیت شما شریکان خدااند هرآئینه بریده شدپیوندمیانِ شماوگم شدازشما آنچه گمان می کردید (۹٤) .

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ
الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

هرآئینه خداشگافنده دانه وخسته است بیرون می آردزنده را ازمرده وبیرون آرندهٔ مرده است اززنده این ست خدا پس ازکجابر گردانیده می شوید (۹۵) .

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ

شگافنده صبح است و گردانید شب را

= برآن ست والله اعلم .

(۱) یعنی انشای کتابی مثل قرآن خواهم کردوانشارا بطریق مشاکلت انزال گفته شد.

(۲) یعنی میزنند والله اعلم .

ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (٩٦)

آرامگاه و گردانید خورشید وماه رامعیار حساب این ست تقدیر خدا غالب دانا (٩٦) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمٰتِ
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (٩٧)

واوست آنکه بیافرید برای شما ستاره ها تا راه بیابید به سبب آنها درتاریکی های بیابان ودریا هرآئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می دانند (٩٧) .

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ (٩٨)

واوست آنکه پیدا کردشمارا ازیك شخص پس شماراقرار گاهی است وودیعت جائی هرآئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می فهمند (٩٨).

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ
شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ
مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنّٰتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ
وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ اُنْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذٰلِكُمْ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (٩٩)

واوست آنکه فرودآورد ازآسمان آبی پس بیرون آوردیم بسبب آن آب گیاه هرچیزراسپس بیرون آوردیم ازآن گیاه سبزه راکه بیرون می آریم ازآن سبزه دانها یکی بردیگری پیوسته وازشکوفه های درخت خرما خوشه های آویزان نزدیك بهم ودردسترس است وبیرون آوردیم بوستانهاازدرختان انگور وبیرون آوردیم زیتون وانار مانند یکدیگر وغیرمانند یکدیگر[1] بنگرید بسوی میوهٔ درخت چون میوه آردوبسوی پختگی اوهرآئینه دراین نشانه هاست گروهی راکه ایمان دارند (٩٩) .

(١) یعنی درصورت درخت وثمرمانند یکدیگر است و درطعم مخالف یك پاره شیرین ویکپاره ترش یاتلخ والله اعلم .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

ومقرركردند كافران براى خداشريكان را كه ازقسم جن اند حال آنكه خداآفريده است ايشان را ويه افتراثابت كردند اورافرزندان و دختران بغير دانش پاكيست اوراوبلند است ازآنچه بيان ميكنند (۱۰۰) .

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

اوآفرينندهٔ آسمانها وزمين است چگونه باشد اورا فرزندى وحال آنكه نبود او را زن وبيافريد هر چيزرا واوبهر چيز داناست (۱۰۱) .

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

اين است خدا پروردگار شما نيست هيچ معبود برحق مگراو آفريننده هرچيزاست پس پرستش كنيد اوراواو برهرچيز كارسازاست (۱۰۲) .

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

درنمى يابنداورا چشم ها(يعنى دردنيا) واودرمى يابدچشم هارا واوست مهربان آ گاه (۱۰۳) .

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

هرآئينه آمدند بشمادليل هاازجانب پروردگار شما پس هركه بيناشد نفع اوراست وآن كه نابيناماند پس زيان بـرويست بگـو (يـا محمـد) ونيستـم برشمانگاهبان (۱۰٤) .

وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

وهمچنين گوناگون بيان مى كنيم نشانه ها را وتاآنكه گويند كه خوانداى وتابيان كنيم اين دين را براى گروهى كه مى دانند[1] (۱۰۵) .

---

(۱) مترجم گويد احتمال بود كه كفار گويند كتابهاى سابقه را خواندهٔ وآنچه ميگوى ماخوذ ازكتب سابقه است نه وحى الهى است پس خداى تعالى قرآن را بوجهى نازل ساخت وبوجهى گونا گون بيان كردكه محال اين شبهه نماندزيرا كه اين =

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

(یامحمد) پیروی کن چیزی را که وحی کرده شد بسوی توازجانب پروردگار تو هیچ معبود برحق نیست مگراو واعراض کن از مشرکان (۱۰۶).

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

و اگر خواستی خدا شریك مقرر نمی کردند ونگردانیدیم ترا برایشان نگاهبان ونیستی تو برایشان متعهد (۱۰۷) .

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وای مسلمانان دشنام مدهید کسانی را که مشرکان می پرستند بجز خدا زیراکه ایشان دشنام خواهند داد خدا را ازروی ظلم بغیر دانش همچنین آراسته کردیم درنظر هرگروهی کردار آنگروه باز بسوی پروردگار ایشان باشد رجوع ایشان پس خبردهد ایشان را بعاقبت حال آنچه می کردند (۱۰۸) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وسوگند خوردند کافران به سخت ترین سوگندان خویش که اگر بیاید بدیشان معجزه البته ایمان آرند بآن بگوجزاین نیست که معجزه ها نزدیك خداست وچه مطلع ساخته است شمارا ای مسلمانان آیا نمیدانید که آن معجزها چون بیایدایشان ایمان نیارند (۱۰۹) .

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

وصرف کنیم دلهای ایشان را وچشمهای ایشان را چنانکه ایمان نیاوردند بقرآن اول بار وبگذاریم ایشان را درگمراهی خود سرگردانگشته (۱۱۰) .

= قسم بیان ازخواندن کتب سابقه نمی آید بدون وحی الهی والله اعلم .

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَٰئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

و اگرمامی فرستادیم بسوی ایشان فرشتگان را و سخن می گفتند بایشان مُردگان وجمع میکردیم برایشان همه چیز گروه گروه هرگزایمان نمی آوردند مگر وقتیکه خواستی خدا ولیکن بسیاری ازایشان نادانی می کنند (۱۱۱) .

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۚ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾

وهمچنین پیداکردیم برای هر پیغامبری دشمن ازشیطانهای انس وجن بطریق وسوسه القاء می کنند بعض ایشان بسوی بعضی سخن ظاهر آراسته تافریب دهند و اگر خواستی پروردگار تونمی کردند این کاررا پس بگذارایشان را بافترای ایشان (۱۱۲) .

وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾

والقاء می کنند سخن بظاهر آراسته تامیل کنند بسوی اودل های کسانیکه ایمان ندارند بآخرت وتاپسند کنند اورا وتاعمل کنند آنچه ایشان کنندهٔ آنند (۱۱۳) .

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۚ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

بگو آیاطلب کنم فیصله کننده بجز خداواوست آنکه فروفرستاد بسوی شما قرآن واضح کرده شده وکسانیکه داده ایم ایشان را کتاب یعنی تورات می دانند که قرآن فروفرستاده شده است از جانب پروردگار تو براستی پس مباش ازشك كنندگان[1] (۱۱٤) .

(۱) یعنی یهودی دانند که نزول وحی میشود و آدمی را خدای تعالی پیغمبر می سازد و درحضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم ودرقرآن دلائل صدق موجود هست مترجم گوید درسورتهای مکیه مذکورشده است که یهود تصدیق میکنند =

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

وتمام است سخن پرور دگار تودرراستی وانصاف هیچکس تغیر کننده نیست سخن های اورا واوست شنوادانا (١١٥).

وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ
إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

و ا گر فرمانبرداری کنی بساکسانی را که در زمین انـد گمـراه کننـد تـرا ازراه خـداپیروی نمـی کننـد مگـر گمـان را ونیستند مگردروغگو[1] (١١٦) .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

هرآئینه پروردگار داناتراست بکسی که دورمی شود ازراه وی واوداناتراست براه یافتگان (١١٧) .

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

پس بخورید ازآنچه ذکرکرده شدنام خدا بروی (یعنی هنگام ذبح وی) ا گر مومن هستید بآیاتِ خدا (١١٨) .

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ
لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا
لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وچیست شمارا که نمی خوریدازآنچه ذکرکرده شده است نام خدابروی وحال آنکه به تفصیل بیان کرده است برای شماآنچه برشماحرام ساخته است الّاآنچه مضطـربـاشیـد بسـوی او[2] وهـرآئینـه بسیاری گمراه می کنند بخواهش نفس

= قرآن را ودرسورتهای مدنیه مذکور است که یهود تکذیب میکنندآنراووجه تطبیق آن ست که چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم درمکه بود هنوز دعوت یهودنکرده بودهمه بصدق قرآن معترف بودند که حکم آن برعرب لازم است وهیچکس ازایشان انکارنکرده وچون هجرت فرمود ایشانرا دعوت کرد بعناد درآمدند درسیرت ابن اسحاق چند قصه باین مضمون مذکوراست والله اعلم.

(١) یعنی آنچه کافران درباب تحریم وتحلیل اشیا شبهات میکردند باطل است والله اعلم.

(٢) مترجم گوید یعنی میته حرام است الاوقت ضرورت تناول آن رخصت است والله اعلم .

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى مِثْلَ

خویش بغیر دانش هرآئینه پروردگارتو داناتراست به ستمگاران (۱۱۹) .

وترك کنید آشکارا گناه را وپنهان اورا هرآئینه کسانیکه گناه می کنندجزاداده خواهند شد بحسب آنچه میکردند (۱۲۰) .

ومخورید ازآنچه یاد کرده نه شد نام خدا بروی وهرآئینه خوردنش گناه است وهرآئینه شیاطین وسوسه القاء می کنند بسوی دوستان خویش تاخصومت کنند باشما واگر فرمانبرداری ایشان کنید هر آئینه شما مشرك باشید[1] (۱۲۱) .

آیاکسی که مرده بود پس زنده ساختیمش[2] وپیداکردیم برای اونوری که میرودباوی میان مردمان مانند کسی باشد که صفتش این ست که درتاریکی ها است نیست بیرون آینده ازآن همچنین آراسته کرده شده است درنظر کافران آنچه می کردند[3] (۱۲۲) .

وهمچنین پیداکردیم درهردهی رئیسان فساق آن ده تافساد کنند درآن ده وبحقیقت ضررنمی کنند مگردرحق خویشتن ونمی دانند(۱۲۳) .

وچون بیاید بایشان نشانه ای گویند هرگز

(۱) مترجم گوید مراد ازین وسوسه آنست که اهل جاهلیت می گفتند چراکشته خودرا بخوریم وکشته خدارا نخوریم والله اعلم .

(۲) یعنی کافر بود هدایت کردیمش .

(۳) چنانکه رؤساء کفارمکه درنصرت کفرسعی می کردند والله اعلم .

مَآ أُوتِيَ رُسُلُ اللّٰهِ ۘ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ
سَيُصِيبُ الَّذِينَ اَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ
شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

ایمـان نیـاریـم تـاوقتیکـه داده شـودمـارا مـانـندآنچـه داده شـده اسـت پیغـامبران خدارا(۱) خدادانا تراست بمحل نهادن پیغامبری خود خواهد رسید این گناهگاران را رسوائی نزدیك خدا وعذابی سخت بسبب آنکه بدمی اندیشیدند(۱۲٤) .

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ ۚ
وَمَنْ يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا
يَصَّعَّدُ فِي السَّمَآءِ ۚ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

پس هرکه خداخواهد که هدایت کندش کشـاده کنـدسینـه اورابـرای اسـلام(۲) وهرکراخواهد که گمراه کندش تنگ کنـدسینـه اورا درنهـایـت تنگـی گـویـا بـالامیرود درآسمـان همچنین مـی انـدازد خدا ناپاکی را بر کسانیکه ایمان نمی آرند(۳) (۱۲۵) .

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ
يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

واین اسلام راه پروردگار تست راست آمده هرآئینه تفصیل کردیم نشانه هارا برای گروهی که پندپذیر میشوند (۱۲٦) .

لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

ایشان راست سرای سلامتی یعنی بهشت نزدیك پروردگار ایشان واو کارسازِ ایشانست بسبب آنچه میکردند (۱۲۷) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ۚ يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ
مِنَ الْاِنْسِ ۚ وَقَالَ اَوْلِيٰٓؤُهُمْ مِنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ
بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَّبَلَغْنَآ اَجَلَنَا الَّذِيٓ اَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ

وروزی که حشر کندخدا ایشانرا همه یك جا گویدای گروه جن(٤) تابع خودبسیار گرفتید ازمردمان ومیگویند دوستان ایشان ازآدمیان(٥) ای پـروردگـار مـابهـره منـد

(۱) یعنی برهرکسی ازماجبرئیل فرودآیدووحی نازل بشود والله اعلم .
(۲) یعنی بفهماندش حقیقت اسلام ومحاسن آن والله اعلم .
(۳) یعنی هرچند می خواهند حقیقت اسلام ومحاسن آن بفهمند نمی توانند والله اعلم.
(٤) یعنی ای شیاطین .
(٥) یعنی تابعان ایشان راازکفار .

النَّارُ مَثْوٰىكُمْ خٰلِدِيْنَ فِيهَآ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢٨﴾

شدبعض ماازبعض[1] ورسيديم بميعادخويش كه معين كرده بودى براى ما[2] گويدخداآتش جاى شماست جاويدان آنجاليكن آنچه خداخواسته است[3] هرآئينه پروردگار تواستواركار دانااست (١٢٨) .

وَكَذٰلِكَ نُوَلِّيْ بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٢٩﴾

وهمچنين مسلط مى كنيم بعض ستمگاران را بربعض به سبب شومئ آنچه مى كردند . (١٢٩)

يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا قَالُوْا شَهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿١٣٠﴾

اى گروه جن وانس آيانيامدند به شما پيغمبران ازجنسِ شما مى خواندند برشما آياتِ مرا وبيم مى كردندشمارا ازملاقات اين روزشما گويندااعتراف كرديم برخويشتن وفريب داده بودايشانرا زندگانى دنيا و گواهى دادند برخويشتن كه ايشان كافر بودند[4] (١٣٠) .

ذٰلِكَ اَنْ لَّمْ يَكُنْ رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّاَهْلُهَا غٰفِلُوْنَ ﴿١٣١﴾

اين ارسالِ رسل بسبب آنست كه هرگز پروردگار تو هلاك كنندهٔ شهرهانباشد بجزاى ظلم درحاليكه اهل آنهاغافل باشند[5] (١٣١) .

وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا

وهر شخص را مرتبه هاست ازاجرآنچه

---

(١) يعنى متبوعان خوشوقت شدند بتابعان و تابعان محظوظ شدند ازمتبوعان والله اعلم.

(٢) يعنى براى حسابِ ما پس درحق ماچه حكم است .

(٣) يعنى درحق اهلِ نجات والله اعلم .

(٤) مترجم گويد مرادآن است كه آيانيامده اندازمجموعه جن و انس وآن صادق است ببودن رسل از انس مبعوث بانس و جن والله اعلم .

(٥) قبل بعثت عقوبت نمى آيد والله اعلم .

وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

کردند ونیست پروردگار توبی خبر ازآنچه به عمل می آرند (۱۳۲) .

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

وپروردگار توغنی خداوندرحمت است اگر خواهد دورکند شمارا وجانشین سازدپس ازشما هرکه را خواهد چنانکه پیداکردشمارا ازنسل قومی دیگر (۱۳۳) .

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ ۖ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

هرآئینه آنچه وعده کرده میشود شماراالبته آمدنی است ونیستید شماعاجز کنندگان (۱۳٤).

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

بگوای قوم من عمل کنیدشمابرحالت خویش هرآئینه من نیزعمل کننده ام زودباشد که بدانید کسی را که باشداورا عاقبت پسندیده درآخرت هرآئینه رستگارنشوندظالمان (۱۳۵) .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا

(۱) ومقررکردندبرای خدا ازآنچه او

(۱) مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چند اختراع کرده بودند ازآن جمله آنست که اززراعت ومواشی پاره ای برای خدامقررمی کردندپاره ای برای بتان و حصه خدابرمساکین وضعیفان صرف میکردند وحصه بتان بآستانه بتان میرسانیدندپس اگر چیزی ازحصه خدادر حصه بتان مخلوط میشدترك می کردند که خدا حاجت نه دارد واگر از حصه بتان درحصه خدا مخلوط می شد آن راجدا میکردند که بتان محتاج اندوآنجمله آنست که قتل دختران تجویز میکردند وپیشوایان ایشان بدین معنی فتوی داده بودند وازآنجمله آنست که بعض زراعت ومواشی را حجر میساختند که غیر سدنه بتان کسی دیگر نخوردوآنچه برای بتان ذبح میکردند نام خدا برآن نمی گرفتند ازآنجمله آنست که چون بحائر وسوائب بچه میدادندا گرزنده بودی مردان را حلال میدانستندنه زنان را واگر مرده بودی همه را حلال میدانستند خدای تعالی رد این مذاهب باطله فرمودوآنچه حکم حق است بیان فرمودو محرماتی که همه اهل باطل برآن متفق اندذکر کرد والله اعلم .

فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

پیداکرده است ازجنس زراعت وچهارپایان حصه گفتند این حصه برای خداست بگمان خویش و این حصه برای شرکاء که مامقرر کرده ایم پس آنچه بود برای شرکای ایشان نمی رسد به خدا و آنچه باشد برای خدامیرسد به شرکای ایشان بدچیزیست که مقررمی کنند (١٣٦) .

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

وهمچنین آراسته کرده است درنظر بسیاری ازمشرکان قتل اولادایشان را شرکای ایشان[1] تاهلاك کنندایشان را وتاختلط کنند برایشان دین ایشان را و اگرخواستی خدانکردندی این کار پس بگذارایشان رابامفتریات ایشان (١٣٧) .

وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ ۚ سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

و گفتند این چهارپایان و زراعت حجراست نخوردآن را مگرآنکه ماخواهیم بگمان خویش وچهارپایان دیگراند که حرام کرده شده است سواری برپشت آنهاوچهار پایان دیگراندکه نام خدانمی گیرند هنگام ذبح آن بسبب آنکه دروغ بسته اند برخدا زودجزاء خواهد دادایشان را بمقابله آنچه افترای می کردند (١٣٨) .

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ

و گفتند آنچه درشکم این چهارپایان باشد[2] حلال است برای مردان ما وحرام است برزنان ما و اگرمُرده باشد

(١) یعنی شیاطین که وسوسه کرده اندباپیشوایان که مذهب قرارداده اند والله اعلم.
(٢) یعنی درشکم بحائر سوائب باشد .

شُرَكَآءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

همه درآن شریك اند جزاخواهد داد به مقابله این بیان ایشان هرآئینه اواستوارکار داناست (١٣٩) .

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوٓا أَوْلَٰدَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَآءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

هرآئینه زیان کارشدند آنانکه کشتندفرزندان خودرا ازجهت بیخردی بغیر دانش وحرام کردند آنچه روزی دادایشان را خدابه سبب دروغ بستن برخدا به تحقیق‌گمراه شدند ایشان ونبودند راه یافتگان (١٤٠) .

وَهُوَ الَّذِىٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٍ مَّعْرُوشَٰتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَٰتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَٰبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ كُلُوا مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَءَاتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِۦ وَلَا تُسْرِفُوٓا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

وخداآنست که پیدا کردبوستانهای برداشته شده برپایها[(١)] وبوستانهای غیربرداشته شده برپایها[(٢)] وپیدا کرددرختان خرماراوزراعت را گونا گون میوه های هریکی وزیتون واناررامانند یکدیگر وغیرمانند یکدیگر[(٣)] بخورید ازمیوه های آن چون میوه بیرون آورد و بدهید زکوٰة اورا روز درویدن وی واسراف مکنید هرآئینه خدادوست ندارد اسراف کنندگان را (١٤١) .

وَمِنَ الْأَنْعَٰمِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَٰتِ الشَّيْطَٰنِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٢﴾

وپیداکرداز چهارپایان بار بردارنده را وجانوری راکه برزمین غلطانندبجهت ذبح بخورید ازآنچه روزی داده است خداشماراوپیروی مکنید گامهای شیطان

(١) یعنی درختان انگور ومانند آن والله اعلم .
(٢) یعنی درختان برساق ایستاده والله اعلم .
(٣) یعنی افراد هر نوعی باعتبار صورت مانند یك دیگراند و به اعتبار مزه نه والله اعلم .

را هرآئینه اوشمارا دشمن ظاهراست (١٤٢) .

ثَمٰنِيَةَ أَزْوٰجٍ ۚ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ۗ
قُلْ ءٰآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ۖ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٤٣﴾

آفریدهشت قسم را از گوسفند دوقسم وازبزدوقسم[1] بگوآیااین دونررا حرام کرده است خدای تعالی یااین دوماده را یاآن را که مشتمل شده است بروی رحمهای این دوماده خبردهیدمرابه دانش[2] ا گر هستیدراستگو (١٤٣) .

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ ءٰآلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ ۖ
أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصّٰىكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ اللّٰهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٤٤﴾

وپیداکرد ازشتردوقسم واز گاؤدوقسم بگو آیااین دونرراحرام کرده است خدایااین دوماده رایاآنراکه مشتمل شده است بروی رحم های این دوماده آیاحاضربودید وقتیکه حکم کردشمارا خدابآن پس کیست ستمگارتر ازکسی که بندد برخدادروغ تا گمراه کند مردمان را بغیر دانش هرآئینه خدا راه نمی نماید قوم ستمگاران را (١٤٤) .

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ
خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ۚ فَمَنِ
اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

بگونمی یابم درآنچه وحی فرستاده شده بسوی من هیچ چیزحرام برخورنده که بخوردآن را مگر آنکه باشد مردار یاخون ریخته شده یا گوشت خوك پس هرآئینه حرام است یاآنچه فسق باشدکه برای غیر خداآوازبلند کرده ذبح شود پس هرکه درمانده شود نه بغی کننده ونه ازحد گذرنده پس هرآئینه پروردگار تو آمرزنده

(١) یعنی نرو ماده ازهر یك والله اعلم .

(٢) یعنی نقلی صحیح بیارید ازابراهیم واسمعیل علیهماالسلام واز کتب الهیه والله اعلم.

مهربان است[1] (١٤٥) .

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

وبریهودحرام ساختیم هرجانورناخن دار[2] واز گاؤ و گوسفند حرام ساختیم برایشان پیه این دوقسم مگرپیهی که برداشته است پشت این دوقسم یابرداشته است آنرا رودهایاآنچه متعلق شدباستخوان این طور جزادادیم ایشان را بمقابله ستم ایشان وهرآئینه ماراست گوئیم (١٤٦) .

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

پس ا گر به دروغ نسبت کنند ترابگوکه پروردگارشماخداوندمهربانی بسیاراست وردکرده نمی شود عقوبتِ اوازقومِ ستمگاران (١٤٧) .

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

زودباشد که بگویند مشرکان ا گر خواستی خدا یعنی رضای اوبودی شریك مقررنمی کردیم ونه پدران مامی کردند ونه حرام میکردیم چیزی را همچنین بدروغ نسبت کردندکسانیکه پیش ازایشان بودند تاآنکه چشیدند عقوبتِ ما بگوآیا هست نزدیك شما دانشی[3] تابیرون آرید آن رابرای ماپیروی نمی کنید مگرشبهه را ونیستید شمامگر دروغگو (١٤٨) .

---

(١) مرادحصر اضافی است به نسبت بهیمة الانعام وآن اصناف ثمانیه مذکوراست سگ وشیر وبازوغیر آن ا گرچه حرام است ازبهیمة الانعام نیست ودرآن بحث نداشتند والله اعلم .

(٢) یعنی مثل شتروشتر مرغ والله اعلم .

(٣) یعنی نقلی ازکتب الهی والله اعلم .

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۚ فَلَوْ شَاءَ لَهَدٰىكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

بگوخدا راست دلیل محکم پس ا گر خواستی خدا هدایت کردی شمارا همه یك جا (١٤٩) .

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

بگوبیارید گواهان خودرا آنانکه گواهی میدهند که خداحرام ساخته است این را پس (یامحمد) ا گر بفرض گواهی دهند تو معترف مشوباایشان و پیروی مکن خواهش کسانی که به دروغ نسبت کردند آیاتِ مارا وکسانیکه اعتقاد ندارند بآخرت وایشان باپروردگار خودبرابر میکنند[1] . (١٥٠)

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰىكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

بگوبیائید تابخوانم آنچه حرام کرده است پروردگارشما برشما (فرموده است) که شریك اومقررمکنید چیزیرا وبوالدین نیکوکاری کنید ومکشیداولاد خودرا ازترس فقر ما روزی میدهیم شمارا و ایشان را ونزدیك مشوید به بی حیائی[2] آنچه علانیه باشدازآن وآنچه پوشیده باشد ومَکُشید هیچ نفس را که حرام ساخته است خداکشتنش الّابحق[3] این حکم فرموده است شمارا تابودکه شمابه فهمید . (١٥١)

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ أَشُدَّهٗ ۖ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ لَا نُكَلِّفُ

ونزدیك مشوید به مال یتیم الّا بخصلتی که وی نیك است تاآنکه رسدبه جوانی خود وتمام کنید پیمانه وترازو را بانصاف

---

(١) یعنی معبود باطل را والله اعلم .

(٢) یعنی بزنا ولواطت .

(٣) یعنی بقصاص ومثل آن .

نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر قدرطاقت او وچون سخن گوئید(۱) پس رعایت انصاف بنمائید وا گر چه آن محکوم علیه صاحب قرابت باشد وبعهد خدا(۲) وفاکنید این حکم فرموده است شمارا تاپندپذیر شوید (۱۵۲) .

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

وخبرداده است که آنچه مذکورشد راه من است راست ودرست آمده پس پیروی اوکنید وپیروی مکنید راه های دیگرراکه این راه هاجدا کنندشمارا ازراه خدا این حکم فرموده است شمارا تاپرهیزگاری کنید (۱۵۳) .

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

بازمی گویم که داده بودیم موسیٰ را کتاب تانعمت تمام کنیم برهرکه نیکوکار بود وبیان کنیم هرچیزرا وبجهت هدایت ومهربانی تاایشان بملاقات پروردگار خویش ایمان آرند(۳) (۱٥٤) .

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

واین قرآن کتابیست که فروفرستادیمش بابرکت پس پیروی اوکنید وپرهیزگاری کنید تامهربانی کرده شود برشما(۱۵۵) .

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

فرستادیمش تانگوئید بجزاین نیست که فرودآورده شدکتاب یعنی تورات وانجیل بردو گروه پیش ازماوبه تحقیق بودیم ما ازتلاوت ایشان بی خبر (۱٥٦) .

---

(۱) یعنی گواهی دهید یاحکم کنیدوالله اعلم .

(۲) یعنی بنذراو .

(۳) مترجم گوید ظاهر نزدیك این بنده آنست که حرام گردانیدیم اشیای مذکوره رادرازل برقوم نوح وهلم جرابازدادیم موسی را کتاب والله اعلم .

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ
فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِي
الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا
كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

یا گوئید ا گرفرودآورده شدی برماکتاب هرآئینه می بودیم راه یافته ترازایشان پس آمده است به شماحجتی ازپروردگار شما و هدایت وبخشایش پس کیست ستمگار تراز کسی که بدروغ نسبت کند آیاتِ خدارا واعراض کندازآن جزاخواهیم داد اعـراض کننـدگـان را ازآیـات خـویـش بدترین عذاب بسبب آنکه اعراض می کردند (١٥٧) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ
بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ
انْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

آیـامنتظـر نیستنـد مگـرآن را کـه بیـاینـد بدیشان فرشتگان[1] یابیاید پروردگار تو یابیاید بعض نشانه های پروردگارتو[2] روزیکـه بیـایـد بعـض نشـانـه هـای پروردگارتو نفع نه دهدنفسی را که ایمان نیاورده بودپیش ازین ایمان او یانفع ندهد نفسی راکه کسب نکرده بود درایمان خودعمل خیر[3] بگوانتظار کنید هرآئینه مانیز منتظریم (١٥٨) .

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ
إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

به تحقیق کسانیکه پراگنده کردند دین خودرا و گروه گروه شدند نیستی ازایشان درهیـچ حسـاب[4] جـزایـن نیسـت کـه کارایشان گذاشته شده بسوی خداست بازخبردهد ایشان را بعاقبت آنچه می

(١) یعنی برای قبض ارواح .

(٢) یعنی طلوع شمس ازمغرب یادابة الارض والله اعلم .

(٣) یعنی آنروزتوبۂ گنهگار وایمان کافر قبول نشود والله اعلم .

(٤) یعنی ازتومواخذه نخواهند کرد والله اعلم .

کردند (۱۵۹) .

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ۖ وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

هرکه آورد نیکی پس اوراست ده چندان آن وهرکه آوردبدی جزا داده نخواهد شد الّا مثل آن وایشان ستم کرده نخواهند شد (۱۶۰) .

قُلْ إِنَّنِى هَدَىٰنِى رَبِّىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

بگو هرآئینه دلالت کرده است مرا پروردگار من بسوی راه راست مراد می دارم دین درست کیش ابراهیم را حنیف شده و نه بود ازمشرکان (۱۶۱) .

قُلْ إِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلَّهِ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٢﴾

بگو هرآئینه نمازمن وحج وقربانی من و زندگانی من و موت من همه برای خداست پروردگار عالمها (۱٦۲) .

لَا شَرِيكَ لَهُۥ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا۠ أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

هیچ شریك نیست مراورا و باین توحید فرموده شد مراو من نخستین مسلمانانم (۱٦۳) .

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

بگوآیا طلب کنم پروردگار غیر خدا واوست پروردگار همه چیز وعمل نمی کند هیچ کسی مگر برذات خود وبرندارد هیچ بردارنده باردیگررا بازبسوی پروردگار شما رجوع شماباشد پس خبردار کند شمارا بآنچه که درآن اختلاف می کردید (۱٦٤) .

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿١٦٥﴾

واو آنست که ساخت شمارا جانشینان در زمین وبلند کرد بعضی را بالای بعضی درجه ها تابیازماید شمارا درآنچه داده است به شما هرآئینه پروردگار تو شتاب کننده عقوبت است وهرآئینه او آمرزنده مهربان است (۱٦٥) .

سوره اعراف مکی است وآن دوصدو شش آیت و بیست وچهار رکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ○

بنام خدا بخشاینده مهربان .

الٓمٓصٓ ١

الٓمٓصٓ (١) .

كِتٰبٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ٢

این کتابیست که فرودآورده شد بسوی توپس بایدکه نباشد درسینهٔ تو هیچ تنگی ازتبلیغ اوفرودآورده شدتابیم کنی بآن وبرای پند مسلمانان را (٢) .

اِتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ٣

پیروی کنید آنراکه فرودآورده شد بسوی شماازجانبِ پروردگار شما و پیروی مکنید بجزوی دوستان را[1] اندکی پندمی پذیزید (٣) .

وَكَمْ مِّنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنٰهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ٤

وبَسادِه که هلاك کردیمش پس آمدبوی عقوبتِ ماوایشان شبانگاه آرمیده بودندیا وقتیکه ایشان درخواب نیم روز بودند (٤) .

فَمَا كَانَ دَعْوٰهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظٰلِمِينَ ٥

پس نبود قول ایشان چون بیامد بایشان عقوبت ماالاآنکه گفتند هرآئینه ماستمگاربودیم (٥) .

فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ٦

پس البته سوال خواهیم کردآن کسانی را که پیغامبر فرستاده شد بسوی ایشان و البته سوال خواهیم کرد پیغامبران را (٦) .

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَّمَا كُنَّا غَائِبِينَ ٧

پس البته بیان خواهیم کرد بحضورایشان[2] بدانش ونبودیم غائب (٧) .

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذِ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

وسنجیدنِ اعمال بانصاف آن روزبودنیست

---

(١) یعنی معبودان باطل که دوست می گرفتید والله اعلم .

(٢) یعنی همه اعمال ایشان را .

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

پس هركه‌گران شدپله نيكى هاى او پس ايشانند رستگار (٨) .

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

وهركه سبك شدپلهٔ نيكى هاى او پس آنجماعت آنانند كه زيان كردند درحق خويشتن بسبب آنكه بآياتِ ما انكارمى كردند (٩) .

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

و هرآئينه استقرار داديم شمارادرزمين وپيداكرديم براى شمادرآنجا اسباب معيشت اندكى شكرمى كنيد (١٠) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

وهرآئينه آفريدم شمارا (يعنى پدرشمارا) بازصورت بستيم شمارا (يعنى پدرِشمارا) باز گفتيم به فرشتگان كه سجده كنيدآدم را پس سجده كردند مگر ابليس نبود از سجده كنندگان (١١) .

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

گفت خداچه چيزمنع كردتراازآنكه سجده كنى وقتيكه امركردم تراگفت من بهترم ازو آفريدى مراازآتش وآفريدى اورا ازگِل (١٢) .

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

گفت پس فرود رو ازآسمان زيراكه لائق نيست ترا كه سركشى كنى درآن پس بيرون شو هرآئينه توازخوار شوندگانى (١٣) .

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

گفت بار الٰهامهلت ده مرا تاروزيكه آدميان برانگيخته شوند (١٤) .

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٥﴾

گفت خداهر آئينه تو ازمهلت داده شدگانى (١٥) .

قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

گفت پس بسبب آنكه‌گمراه كردى مرا البته به نشينم براى آدميان براه راست تويعنى تاازآن منع كنم (١٦) .

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ

پس البته بيايم بسوى ايشان ازپيش ايشان

شَمَآئِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَٰكِرِينَ ﴿١٧﴾

وازپس پشت ایشان وازجانب راست ایشان وازجانب چپ ایشان ونیابی اکثر ایشان را شکرگذار (١٧) .

قَالَ ٱخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ
جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

گفت بیرون روازآسمان نکوهیده رانده شده بخداهرکه پیروی کند تراازآدمیان البته پُرکنیم دوزخ را ازشما همه یکجا (١٨) .

وَيَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾

و گفتیم ای آدم ساکن شوتو و زن تو دربهشت پس بخوریدازهرجاکه خواهید و نزدیك مشوید باین درخت که خواهید شد ازستمگاران (١٩) .

فَوَسْوَسَ لَهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُۥرِيَ عَنْهُمَا مِن
سَوْءَٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَىٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةِ
إِلَّآ أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ ٱلْخَٰلِدِينَ ﴿٢٠﴾

پس وسوسه داد ایشان را شیطان تاآشکارا گرداند برای ایشان آنچه پوشیده بودازنظرایشان ازشرم گاه های ایشان گفت منع نکرده است شمارا پروردگار شما ازین درخت مگربرای احتیاط ازآنکه شوید دوفرشته یا شوید ازجاوید باشندگان (٢٠) .

وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّى لَكُمَا لَمِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ ﴿٢١﴾

وقسم خوردبرای ایشان که من ازنصیحت کنندگانم شمارا (٢١) .

فَدَلَّىٰهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا ٱلشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ وَنَادَىٰهُمَا رَبُّهُمَآ أَلَمْ أَنْهَكُمَا
عَن تِلْكُمَا ٱلشَّجَرَةِ وَأَقُل لَّكُمَآ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٢﴾

پس بسوی پستی انداخت ایشانرا بفریب دادن پس چون چشیدندآن درخت راظاهر شدایشان را شرمگاهای ایشان و شروع کردند که برگی بالای برگی می چسپانیدند برخویش ازبرگ درختان بهشت وندا کرد ایشان را پروردگار ایشان که آیا منع نکرده بودم شمارا ازین درخت ونه گفته بودم به شما که هرآئینه شیطان شمارا دشمن آشکار است (٢٢) .

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

گفتند ای پروردگار ماستم کردیم برخویش و ا گرنیامرزی مارا ومهربانی نکنی برما البته از زیان کاران باشیم (۲۳) .

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

گفت خدافروروید بعض شمابعضی رادشمن خواهد بود وشمارادر زمین استقرار وبهره مندی باشد تاوقتی معین (یعنی تامرگ) (٢٤) .

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

گفت خدادرزمین زندگانی خواهید کرد و درآنجاخواهید مرد وازآنجا بیرون آورده شوید (۲۵) .

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

ای فرزندان آدم هرآئینه مافرودآوردیم برشما لباسی که بپوشد شرمگاه شمارا وفرودآوردیم جامه های زینت را ولباس پرهیز گاری وی ازهمه بهتراست این ازنشانه های خداست تاایشان پندپذیرشوند (٢٦) .

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

ای فرزندان آدم گمراه نکند شمارا شیطان چنانکه بیرون آورد پدر ومادر شمارا ازبهشت برمی کشید ازایشان جامهٔ ایشان را تابنماید ایشان را شرمگاه ایشان هرآئینه شیطان وقوم اومی بینند شماراازآن جاکه شما نه می بینید ایشانرا هرآئینه ماساختیم شیاطین را کار گذار کسانیکه ایمان ندارند (۲۷) .

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وچون بکنند کارزشت گویند یافتیم برین کارپدرانِ خودرا وخدافرموده است ماراباآن بگوهرآئینه خدانمی فرماید بکارزشت آیامی گوئید برخدا آنچه نمی دانید (۲۸) .

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

بگوهرآئینه فرموده است پروردگار من بانصاف وفرموده است که راست کنید رویهای خودرا[1] نزدیك هرنماز وپرستیداورابرای اوخالص کرده عبادت را چنانکه آفریدشمارانخست هم چنان دیگربار خواهید شد[2] (۲۹) .

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

گروهی راراه نمود و گروهی را ثابت شدبرایشان گمراهی هرآئینه شیاطین را دوست گرفتند بجزخدا ومی پنداشتند که ایشان راه یافتگانند (۳۰) .

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

ای فرزندان آدم بگیریدزینت خودرا[3] نزدیك هرنماز وبخورید وبیاشامیدوازحدمگذرید هرآئینه خدادوست نمیدارد ازحد گذرندگان را (۳۱) .

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

بگوکیستکه حرام کرد زینت خداراکه پیداکرده است برای بندگان خودوکیستکه حرام کرده است پاکیزه هاراازرزق بگوآن پاکیزه هاازملابس و مآکل برای مسلمانان ست درزندگانی دنیا[4] خالص شده برای ایشان روزقیامت همچنین بیان می کنیم نشانه هارا برای گروهی که می دانند[5] (۳۲) .

---

(۱) یعنی بسوی کعبه .

(۲) یعنی سروپابرهنه ختنه ناکرده محشورشوید والله اعلم .

(۳) یعنی لباس خودرا .

(٤) یعنی لائق ایشانست ا گرچه دیگران نیزاستعمال کنند والله اعلم .

(٥) مترجم گوید درین آیت اشارت است برمذهب رهبان یهود و نصاری ومختشین عرب که توسع رادرمآکل و ملابس مکروه میداشتند والله اعلم .

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

بگوجزاین نیست که حرام کرده است پروردگار من بی حیائی ها را آنچه علانیه باشدازآن وآنچه پوشیده وحرام کرده است گناه وتعدی ناحق وآنکه شریك خدا مقررکنید چیزی را که خدا هیچ دلیل برآن نازل نکرده است وآنکه بگوئید برخدا آنچه نمی دانید(۳۳) .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

وهرگروهی را میعادیست(۱) پس چون بیاید(۲) میعادایشان تاخیر نکنند یك ساعت ونه سبقت کنند(۳) (۳٤) .

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

ای فرزندانِ آدم ا گر بیایند به شماپیغامبران ازجنس شما می خوانند برشماآیاتِ مرا پس هرکه پرهیزگاری کند و نیکوکاری نماید پس هیچ ترس نه باشد برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (۳٥) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

وکسانیکه بدروغ نسبت کردند آیاتِ ماراوسرکشی کردندازقبول آنهاایشان بندگان دوزخ اند ایشان آنجاجاویدان اند (۳٦) .

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ

پس کیست ستمگار تراز کسی که بربست برخدادروغ رایا بدروغ نسبت کردآیاتِ اورا آن جماعت برسد بایشان بهرهٔ ایشان ازآنچه نوشته شددرلوح محفوظ(٤) تاوقتیکه چون بیایند نزدیك ایشان

(۱) یعنی وقتی معین است برای هلاك ایشان والله اعلم .

(۲) یعنی نزدیك شود .

(۳) یعنی برزبان حضرت آدم چنانکه درسورهٔ بقرة اشارت رفت والله اعلم .

(٤) یعنی نعمت و نعمت که مقدرشده دردنیا بایشان برسد والله اعلم .

كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

فرستادگان ما تا قبض ارواح ایشان کنند گویندکجاست آنچه شما می پرستیدید بجزخدا گویند گم شدندایشان ازماومعترف شدند برخویش باین که ایشان کافربودند (۳۷) .

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

حکم کندخداکه داخل شوید همراه امتانی که گذشته اند پیش ازشما ازجن وانس درآتش هر گاه که درآید قومی لعنت کند قوم دیگرمانند خودرا تاوقتیکه چون به یکدیگربرسنددردوزخ بهمه یکجا گویدجماعت متاخر ازایشان درحق جماعت متقدم ازایشان ای پروردگارما ایشان گمراه کردند مارا پس بده ایشان را عذاب دوچند ازدوزخ فرماید خداهریکی را دوچند است ولیکن نمی دانید[1] (۳۸) .

وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

و گویند جماعت متقدم ازایشان جماعت متاخررا ازایشان پس نیست شمارا هیچ بزرگی برما پس بچشید عذاب را بسبب آنچه می کردید (۳۹) .

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

هرآئینه کسانیکه بدروغ نسبت کردند آیات ماراوسرکشی کردنداز قبول آن هرگزکشاده نه شودبرای ایشان دروازه های آسمان ودرنیایند به بهشت تاوقتیکه داخل شود شتردرسوراخ سوزن[2] وهمچنین جزامیدهیم گناهگاران را (۴۰) .

(۱) یعنی تابعین را عذاب کفرتقلید ومتبوعین را عذاب ضلال واضلال والله اعلم .

(۲) یعنی محال است والله اعلم .

لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

ایشان را ازدوزخ فرش بُوَد وازبالای ایشان ازدوزخ پوششهاباشد وهمچنین جزا می دهیم ستمگاران را (٤١) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

وکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر به قدر طاقت او آنجماعت باشندگان بهشت اند ایشان آنجاجاویدان باشند (٤٢) .

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا
أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَن
تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

وبیرون آریم آنچه درسینه های ایشان بُوَد از کینه[1] میرودزیرایشان نهرها و گویند سپاس آن خدا راست که دلالت کردماراسوی این بهشت و هر گز نبودیم راه یابنده ا گر راه نه نمودی ماراخدا هرآئینه آمدندفرستاد گان پروردگار مابراستی ونداکرده شوندکه این بهشت داده شدید آن را بسبب آنچه می کردید (٤٣) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا
رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ
مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

ونداکنند اهلِ بهشت اهلِ دوزخ را که ماراست یافتیم آنچه وعده کرده بود به ماپروردگارما پس آیاشماهم راست یافتید آنچه به شماوعده کرده بودپروردگار شما گفتند آری پس آواز کند آوازکننده ای درمیان ایشان که لعنت خدا برآن ستمگاران است (٤٤) .

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ

که بازمی داشتند مردمان را ازراهِ خدا

(١) یعنی آن کینه هاکه در دل بهشتیان باشد دورکنیم مثل آنچه میان عثمان وعلی وطلحه وزبیر وعائشه رضی الله عنهم واقع شد والله اعلم .

وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

ومی خواستند برای آن راه کجی[1]
وایشان بآخرت اعتقادنداشتند (٤٥) .

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ
وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا
وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

ودرمیان بهشت ودوزخ حجابیست[2]
وبراعراف مردمانی باشند که می شناسند
هریکی رااز اهل موضعین بقیافهٔ ایشان
ونداکنند اهل اعراف اهل بهشت را که
سلام علیکم هنوزبه بهشت درنیامده اند
وایشان طمع آن دارند (٤٦) .

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا
تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

وچون گردانیده شود چشمهای اهل اعراف
به طرف اهل دوزخ گویند ای پروردگارما
مکن ماراهمراه گروه ستمگاران (٤٧) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ قَالُوا
مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

ونداکردند اهل اعراف مردانی راکه می
شناسند ایشان را به قیافهٔ ایشان گویند
کفایت نه کرد ازشماجمعیت شما وآنکه
سرکشی می کردید (٤٨) .

أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۚ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ
لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

آیااین جماعت اند آنانکه شماقسم
میخوردید که هرگزخدا نه رساند بایشان
هیچ رحمت[3] گفته شدایشان را که درآئید
به بهشت هیچ ترس نیست برشماونه شما
اندوهگین شوید (٤٩) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ
الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۚ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

ونداکنند اهل دوزخ اهل بهشت را که
بریزیدبرما چیزی ازآب یاازسائرآنچه
روزی داده است شمارا خدا گویند
هرآئینه خداحرام ساخته است این

(١) یعنی می خواستند به شبهات این راه را باطل سازند .
(٢) وآن مسمی باعراف است والله اعلم .
(٣) یعنی فقرای مسلمین که کافران ازایشان حسابی نمی گرفتند والله اعلم .

هردورابرکافران (٥٠) .

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ نَنْسٰهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا ۙ وَمَا كَانُوا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

آنانکه گرفته اند دین خودرا بازی ولهوو فریب دادایشان را زندگانی دنیا پس امروز فراموش کنیم ایشان راچنانکه ایشان فراموش کردند ملاقات این روزخویش را وچنانکه انکار میکردند بآیاتِ ما[1] (٥١).

وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾

وهرآئینه آوردیم برای ایشان کتابی که مفصّل کرده ایم آنرابدانش برای رهنمائی وبخشائش مومنان را (٥٢) .

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَاْوِيْلَهٗ ۚ يَوْمَ يَاْتِيْ تَاْوِيْلُهٗ يَقُولُ الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۚ فَهَلْ لَّنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوْا لَنَا اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوْا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٥٣﴾

انتظارنمی کنندکفار مگرمصداق این وعده را روزیکه بیاید مصداق آن گویند کسانیکه فراموش کرده بودند آنراپیش ازین هر آئینه آمده بودند پیغامبران پروردگار مابراستی پس آیا هستند برای ما شفیعان تاشفاعت کنند برای ما یا بازگردانیده شویم بسوی دنیا پس عمل کنیم غیر آنچه می کردیم[2] هرآئینه زیان کردند درحق خویشتن وگم شده ازایشان آنچه افترامی کردند (٥٣) .

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهٗ حَثِيْثًا ۙ وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُوْمَ مُسَخَّرٰتٍۭ بِاَمْرِهٖ ۗ اَلَا

هرآئینه پروردگار شماآن خدااست که آفریدآسمان هاوزمین را درشش روز باز مستقرشد برعرش می پوشاند شب رابه روز[3] می طلبد شب روزرابه شتاب[4]

(١) وفراموش کردن خدا ترك ایشان است دردوزخ والله اعلم .
(٢) یعنی مسلمان شویم و بت را نه پرستیم .
(٣) یعنی گاهی اجزای شب را بلباس نهار پوشانیده درحساب نهارمی گرداند والله اعلم.
(٤) یعنی ازپی درآمدن شب بعد روز مشابه آنست که گویا کسی کسی رادوان وشتابان می طلبد .

لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

وآفريد خورشيد وماه وستارگان را رام شده بفرمان خدا آگاه شو اوراست آفريدن وفرمانروائی بغايت بزرگ است خدا پروردگار عالمها (٥٤) .

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

به پرستيد پروردگار خودرا زاری كنان و پوشيده ازمردمان هرآئينه اودوست ندارد ازحدگذرندگان را (٥٥) .

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وفسادمكنيد درزمين بعداصلاح آن[١] وبه پرستيد اورابه ترس واميد هرآئينه بخشائش خدا نزديك است ازنيكوكاران (٥٦) .

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

واوست آنكه می فرستد بادها را مژده دهنده پيش از رحمت خود[٢] تاوقتيكه بردارد ابرگران را روان كنيم آن رابسوی شهری مرده پس فرودآريم بواسطه آن ابرآب راپس بيرون آريم بآن آب ازجنس هر ميوه همچنين بيرون آريم مردگان را[٣] تاپند پذير شويد (٥٧) .

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

وشهر پاكيزه برمی آيد گياه او بفرمان پروردگار او وزمين ناپاكيزه برنمی آيد رستنی اومگرناهموار بدبررويند‌ه همچنين گوناگون بيان می كنيم نشانه هابرای قومی كه شكرگذاری می كنند[٤] (٥٨).

---

(١) يعنی بسبب بعثت رسول الله صلی الله عليه وسلم .

(٢) يعنی پيش ازباران .

(٣) يعنی ازقبور بيرون كنيم .

(٤) مترجم گويد اين مثل است برای پنددرقلب سليم وعدم تاثير آن درغير سليم والله اعلم .

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

هر آئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او پس گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شمارا هیچ معبودبرحق بجزوی هرآئینه من می ترسم برشما ازعقوبتِ روزبزرگ[1] (٥٩) .

قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

گفتند اشراف ازقوم او هرآئینه ما می بینیم ترادرگمراهی ظاهر (٦٠) .

قَالَ يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَٰلَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿٦١﴾

گفت ای قوم من نیست بامن هیچ گمراهی ولیکن من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (٦١) .

أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

میرسانم به شماپیغام های پروردگار خودونیك خواهی می کنم برای شماو میدانم ازحکم خدا آنچه نمی دانید (٦٢) .

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

آیاتعجب کردید ازآنکه آمد به شما پندی ازجانب پروردگار شما (فرودآمده) برزبان مردی ازشماتابیم کند شمارا وتاپرهیزگاری کنید وتامهربانی کرده شودبرشما (٦٣) .

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَٰهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

پس دروغگوپنداشتند آن را پس نجات دادیم اوراوکسانی را که باوی بودند درکشتی و غرق ساختیم کسانی را که دروغ پنداشتند آیاتِ ماراهرآئینه ایشان بودندگروهی نابینا (٦٤) .

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

وفرستادیم بسوی قوم عاد برادرایشان هود را گفت ای قوم من عبادت کنیدخدا را نیست شمارا هیچ معبودبرحق غیراو

---

(١) یعنی روزقیامت .

آیا پرهیزگاری نمی کنید (٦٥) .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

گفتند اشراف کفار ازقوم او هرآئینه مامی بینیم ترا در بی خِرَدی وهرآئینه ما می پنداریم ترا ازدروغگویان (٦٦) .

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

گفت ای قوم من نیست بامن هیچ بی خِرَدی ولیکن من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (٦٧) .

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

میرسانم بشما پیغام های پروردگار خودمن برای شما نیك خواه باامانتم (٦٨) .

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

ایا تعجب کردیدازآنکه بشماپندی آمد ازجانب پروردگار شما برمردی ازشما تابیم کندشمارا ویادکنیدآن وقت که گردانید شمارا جانشین بعدازقوم نوح وافزود برای شما درخلقت قوت را پس یادکنید نعمت های خدارا تاشمارستگار شوید (٦٩) .

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ماتاعبادت کنیم خدارا تنهاوبگذاریم آنچه می پرستیدند پدرانِ ماپس بیارپیش ما آنچه وعید می کنی[١] مارا اگرهستی ازراستگویان (٧٠) .

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

گفت ثابت شدبرشما ازجانب پروردگار شما عقوبت وخشم آیامکابره می کنید بامن درباره نامهائ چند که شما مقررکرده اید آن را و پدران شما مقرر کرده اند[٢] فرونیاورده است خدابرآن

(١) یعنی بیارعقوبت را .
(٢) یعنی بی اصل است .

هیچ دلیل پس انتظار کنیدهرآئینه من نیز همراه شما ازمنتظرانم (٧١) .

فَأَنْجَيْنَٰهُ وَالَّذِينَ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ٧٢

پس نجات دادیم اوراوکسانی را که بااوبودندبمهربانی ازجانب خویش وبریدیم بیخ آنانکه دروغ می پنداشتند آیاتِ ماراونه بودند ازمومنان (٧٢) .

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ
هَٰذِهِۦ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِىٓ
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٧٣

وفرستادیم بسوی قوم ثمود برادرایشان صالح را گفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شماراهیچ معبودبرحق غیراو هرآئینه آمدبه شما دلیلی ازجانب پروردگار شما این ماده شتریست پیداکردۀ خدا نشانه ای برای شماپس بگذاریدش که چرد درزمین خداومرسانید اورا هیچ بدی که آنگاه بگیرد شمارا عقوبتِ درد دهنده (٧٣) .

وَاذْكُرُوٓا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِى الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوٓا ءَالَآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ٧٤

ویادکنید (نعمت الهی) آن وقت که گردانید شمارا جانشین بعدازقوم عاد واستقرار داد شمارا درزمین می سازید ازنرم آن کوشکها وتراشیده خانه ها می سازید کوه هارا پس یادکنید نعمت های خدارا وتباهی مکنید درزمین فسادافگنان (٧٤) .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِۦ لِلَّذِينَ
اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَٰلِحًا
مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِۦ قَالُوٓا إِنَّا بِمَآ أُرْسِلَ بِهِۦ
مُؤْمِنُونَ ٧٥

گفتندآن اشراف که سرکشی کرده بودند ازقوم او آنانرا که هرکسی ضعیف دانست ایشان را مرکسانی را که ایمان آورده بودنداز ایشان آیامیدانید که صالح فرستاده شده است ازجانب پروردگار خودگفتند اهل ایمان هر آئینه مابشریعتی که وی فرستاده شده است بآن شریعت

معتقدانیم (۷۵) .

قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا بِالَّذِيْٓ اٰمَنْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٧٦﴾

گفتند سرکشان هرآئینه ماباآنچه معتقد آن
شدید کافرانیم (۷٦) .

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوْا يٰصٰلِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٧٧﴾

پس کشتندآن ماده شتررا وتجاوز کردند
ازفرمان پروردگار خویش و گفتند ای
صالح بیاربما آنچه وعیدمی کنی مارا اگر
هستی ازپیغامبران (۷۷) .

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٧٨﴾

پس درگرفت ایشان رازلزله پس گشتند
مرده بزانو افتاده درسرای خویش (۷۸) .

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّيْ وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُحِبُّوْنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٧٩﴾

پس صالح اعراض کردازایشان وگفت ای
قوم من رسانیدم به شماپیغام پروردگار
خود ونیك خواهی کردم برای شماولیکن
دوست نمی داریدنیك خواهی کنندگان را
(۷۹) .

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَأْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٠﴾

فرستادیم لوط راآن وقت که گفت بقوم
خود آیا می کنید آن بی حیائی که پیش
ازشما نکرده است آنرا هیچ کس ازعالمها
(۸۰) .

اِنَّكُمْ لَتَأْتُوْنَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُوْنِ النِّسَآءِ ۚ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُوْنَ ﴿٨١﴾

هرآئینه شمامیروید بشهوت بسوی مردان
بجز زنان بلکه شماگروه مُسرفانید (۸۱) .

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ﴿٨٢﴾

ونه بود جواب قوم او الّا آنکه گفتند
بیرون کنید ایشان راازده خود هرآئینه
ایشان مردم پاکیزگی طلب کننده اند (۸۲) .

فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٨٣﴾

پس نجات دادیم او را واهل خانه
اورامگر زنش را که بودازباقی ماندگان
درآنجا (۸۳) .

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٨٤﴾

وبارانیدم برایشان بارانی (یعنی از سنگ)
پس بنگر چگونه بود آخر کارگناهگاران
(۸٤) .

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وفرستادیم بسوی قوم مدین برادرایشان شعیب راگفت ای قوم من به پرستیدخدارا نیست شمارا هیچ معبودبرحق بجزاو هرآئینه آمده است بشما دلیلی ازپروردگار شما پس تمام کنید پیمانه وترازو را وناقص مدهید بمردمان اشیای ایشان را وفسادمکنید درزمین بعد اصلاح آن این کارکه‌گفتیم بهترست شمارا اگر باوردارندگانید (٨٥) .

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

ومنشینید بهرراه که بترسانید وبازدارید ازراهِ خدا کسی را که ایمان آورده است باو و مجوئید برای آن راه کجی ویادکنید آن وقت که شما اندك بودید پس بسیار گردانید شمارا وبنگرید چگونه شد آخرکار مفسدان (٨٦) .

وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

واگر هست گروهی ازشما مومن بآنچه فرستاده شدم بآن وگروهی نا مومن پس صبر کنید تاآنکه فیصله کند خدا درمیانِ ما واوبهترین حکم کنندگان است[1] . (٨٧)

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

گفتند آن اشراف که سرکشی کرده بودند ازقوم او البته بیرون کنیم ترا ای شعیب وکسانی راکه همراه توایمان آوردند ازدِه خود یااین که بازگردید دردین ما گفت آیا عودکنیم اگر چه

(١) یعنی واجب آن بود که همه متفق میشدند برایمان وچون متفق نه شدندمنتظر فیصله کردن باشند والله اعلم .

ماناخواهان باشیم (۸۸) .

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا
اللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا ۚ
وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿۸۹﴾

هرآئینه بربسته باشیم برخدا دروغی اگر بازگردیم در دین شما بعد ازآنکه بَرهانید خدا ماراازوی وهرگزلائق نیست ماراکه عودکنیم درآن مگرآنکه خواهد خدا پروردگارما احاطه کرده است پروردگارما بهمه چیزازروی دانش برخدا توکل کردیم ای پروردگارما فیصله کن درمیانِ ماودرمیان قوم مابراستی و توبهترین فیصله کنندگانی (۸۹) .

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا
إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿۹۰﴾

وگفتند آن اشراف که کافربودند ازقوم او بیارانِ خود اگر متابعت کنید شعیب را هرآئینه شماآنهنگام زیان کارباشید (۹۰).

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿۹۱﴾

پس درگرفت ایشان رازلزله پس صبح کردند درسرای خویش مرده برزانوافتاده (۹۱) .

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا
شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿۹۲﴾

آنانکه دروغگوپنداشتند شعیب را گویا نبودند آنجا، آنانکه دروغگوپنداشتند شعیب را ایشان بودند زیان کار (۹۲) .

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۖ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿۹۳﴾

پس روگردانید ازایشان وگفت ای قوم من رسانیدم به شما پیغام های پروردگار خود و نیك خواهی کردم برای شما پس چگونه اندوه خورم برقوم کافران (۹۳).

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿۹۴﴾

ونه فرستادیم درهیچ دیهی پیغامبری را مگرگرفتارکردیم اهل آنرا به سختی ورنج تا(بُوَد) که ایشان زاری کنند(۹۴).

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۹۵﴾

بازدادیم بایشان بجای محنت راحت را تاآنکه بسیارشدندوگفتند هرآئینه رسیده بودپدران مارا سختی

وراحت[1] پس گرفتیم ایشان را ناگهان وایشان خبر نه داشتند (۹۵) .

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

وا گراهلِ ده ها ایمان آوردندی وپرهیزگاری کردندی هرآئینه می کشادیم برایشان برکت هااز آسمان و زمین ولیکن به دروغ نسبت کردند پس گرفتیم ایشان را به وبال آنچه میکردند (۹٦) .

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾

آیاایمن شدند اهلِ ده ها ازآنکه بیاید عذاب مابایشان شبانگاه و ایشان خفته باشند (۹۷) .

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

آیاایمن شدند اهلِ ده ها ازآنکه بیاید بایشان عذاب ماوقت چاشت وایشان بازی میکنند(۹۸) .

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

آیاایمن شدندازمکرخدا[2] پس ایمن نمی شوندازمکر خدا مگر گروه زیان کاران (۹۹) .

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

آیا واضح نه شد برآنانکه وارث زمین می شوند بعد از هلاك ساکنان آن زمین که اگر خواستمی عقوبت رسانیدمی ایشان را بسبب گناهان ایشان ومُهرمی نهیم بردل های ایشان پس ایشان نمی شنوند (۱۰۰) .

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ

این دِه هارااذکر می کنیم پیش تو بعض ازخبرهایشان وهرآئینه آمده بودند باهل

(۱) یعنی عادت زمان است که گاهی سختی و گاهی راحت می باشداز باب مؤاخذه براعمال نه بُوَد والله اعلم .

(۲) یعنی ازتدبیراهلاك والله اعلم .

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الْكٰفِرِيْنَ (١٠١)

آنها پیغمبران ایشان بامعجزه ها پس هرگز ایمان نیاوردند بآنچه تکذیب کرده بودند پیش ازآن همچنین مُهرمی نهد خدا بردل های کافران (١٠١) .

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ ۚ وَاِنْ وَّجَدْنَا
اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِيْنَ (١٠٢)

ونه یافتیم دراکثرایشان وفابعهد وهرآئینه یافتیم اکثرایشان رابدکار (١٠٢) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ
فَظَلَمُوْا بِهَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ (١٠٣)

باز فرستادیم بعد ایشان موسیٰ را به نشانه های خویش بسوی فرعون وقوم او پس کافر شدند بآن نشانه ها پس بنگرچگونه بود آخرکار مفسدان (١٠٣) .

وَقَالَ مُوْسٰى يٰفِرْعَوْنُ اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ (١٠٤)

و گفت موسیٰ ای فرعون هرآئینه من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (١٠٤) .

حَقِيْقٌ عَلٰٓى اَنْ لَّآ اَقُوْلَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ۗ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ
مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ (١٠٥)

سزاوارم بآنکه نه گویم بر خدامگر سخن راست، آورده ام به شما نشانه ازجانب پروردگار شما پس بفرست بامن بنی اسرائیل را (١٠٥) .

قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ فَأْتِ بِهَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ (١٠٦)

گفت ا گرآورده ای معجزه پس حاضرکن آن را ا گرهستی ازراست گویان (١٠٦) .

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ (١٠٧)

پس انداخت عصای خودرا پس ناگهان آن عصا اژدهائ ظاهر شد (١٠٧) .

وَّنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ (١٠٨)

وبیرون آورددست خودراپس ناگهان آن دست نورانی شد برای بینندگان (١٠٨) .

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ (١٠٩)

گفتند اشراف ازقوم فرعون بایکدیگر هرآئینه این شخص ساحرداناست (١٠٩) .

يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ۚ فَمَاذَا تَأْمُرُوْنَ (١١٠)

می خواهد که بیرون کند شمارا اززمین شما پس چه می فرمائید (١١٠) .

قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ (١١١)

گفتند ای فرعون موقوف داراورا وبرادر اورا و بفرست در شهرها نقیبان را (١١١) .

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾
تابيارندپيش توهرساحر دانارا (١١٢) .

وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓاْ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾
وآمدند ساحران پيش فرعون گفتند هرآئينه مارا مزدی می بايد اگر غالب شويم (١١٣) .

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾
گفت آری وهرآئينه شما ازمقربان باشيد (١١٤) .

قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾
گفتند ای موسیٰ يااين است که نخست توافگنی يامابا شيم اندازنده (١١٥) .

قَالَ أَلْقُواْ فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ سَحَرُوٓاْ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾
گفت موسیٰ شما افگنيد پس آن هنگام که افگندند بجادو بستند چشم های مردمان را و بترسانيدند ايشان را وآوردند جادوئ بزرگ را(١١٦) .

وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾
ووحی فرستاديم بسوی موسیٰ که بيفگن عصای خودرا پس ناگهان آن عصافرومی بردآنچه بدروغ اظهار ميکردند (١١٧) .

فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾
پس ثابت شد حق وباطل شدآنچه می کردند (١١٨) .

فَغُلِبُواْ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُواْ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾
پس قوم فرعون مغلوب شدند آنجاوخوار گشتند (١١٩) .

وَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾
وانداخته شدند ساحران سجده کنان (١٢٠) .

قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢١﴾
گفتند ايمان آورديم به پروردگار عالمها (١٢١) .

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ﴿١٢٢﴾
پروردگار موسیٰ وهارون (١٢٢) .

قَالَ فِرْعَوْنُ ءَامَنتُم بِهِۦ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِي ٱلْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُواْ مِنْهَآ أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾
گفت فرعون آياايمان آورديد بموسی پيش ازآنکه إجازت دهم شمارا هرآئينه اين تدبيريست که انديشيده ايدآنرا درشهرتابيرون کنيد ازين شهر ساکنان آنرا پس خواهيد دانست (١٢٣) .

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

البته بِبُرَم دست های شمارا وپاهای شمارا بخلاف یکدیگر[1] بازبردارکشم شمارا همه یك جا (١٢٤) .

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

گفتند هرآئینه مابسوی پروردگار خودرجوع کنندگانیم (١٢٥) .

وَمَا تَنقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ۚ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

وانکارنمی کنی برما مگرآنکه ایمان آوردیم به نشانه های پروردگار خویش چون بیامدبما ای پروردگارمابریزبرما شکیبائی و قبض ارواح ماکن درحالیکه مسلمان باشیم (١٢٦) .

وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

وگفتند اشراف از قوم فرعون آیامی‌گذاری موسیٰ وقوم اورا تافسادکنند درزمین و تابگذاردعبادت ترا ومعبودان ترا گفت خواهیم کشت پسران بنی اسرائیل را و زنده خواهیم‌گذاشت دختران ایشانرا ومابرایشان غالبانیم (١٢٧) .

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا ۖ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

گفت موسیٰ بقوم خود مددطلبید ازخدا وصبرکنید هرآئینه زمین خداراست اووارث می کند هرکراخواهد ازبندگان خویش وسرانجام خوب برای پرهیزگاران است (١٢٨) .

قَالُوا أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِن بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

گفتند ایذا داده شدیم پیش ازآنکه بیائی نزدیك ماو بعدازآنکه آمدی نزدیك ما گفت امید است که پروردگار شما هلاك کنددشمن شمارا وخلیفه گرداند شمارا درزمین پس بنگرد چگونه عمل می

(١) یعنی دست راست وپای چپ والله اعلم .

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ ۖ لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

کنید (١٢٩) .

وهرآئینه گرفتارکردیم کسان فرعون را بقحط ها وبه نقصان میوه ها تاشود که ایشان پندپذیرند (١٣٠) .

پس چون آمدی بایشان فراخی گفتندی این لائق ماست وا گربرسیدی بایشان سختی شگون بدگرفتندی موسیٰ وکسانیکه باوی بودند آ گاه باش جزاین نیست که شگون بدایشان نزدیك خداست ولیکن بیشتر ازایشان نمی دانند[1] (١٣١) .

و گفتند کسان فرعون ای موسیٰ هرچه بیاری آن راازنشانه ها تاسحرکنی مارابدان پس مانیستیم ترا باوردارنده (١٣٢) .

پس فرستادیم برایشان طوفان وملخ و کنه (شپش) وغوکها (قورباغها) وخون نشانه های واضح کرده شده پس سرکشی کردند وبودندقوم گناهگاران (١٣٣) .

ووقتیکه فرودآمد برایشان عقوبت گفتند ای موسیٰ دعاکن بجناب پروردگار خودبآن اسماء وادعیه که وحی کرده است نزدیك توا گرزائل کنی ازما عقوبت راالبته معتقد شویم تراو به فرستیم باتو بنی اسرائیل را (١٣٤) .

پس چون زائل کردیم ازایشان عقوبت راتامدتی که ایشان رسندگانند بآن نا گهان عهدمی شکستند (١٣٥) .

(١) یعنی مؤاخذه اعمال برایشان است والله اعلم .

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غٰفِلِينَ ﴿١٣٦﴾

پس انتقام‌گرفتیم ازایشان پس غرق کردیم ایشان را در دریا بسبب آنکه ایشان دروغ می‌پنداشتند آیاتِ ماراوبودند ازآن بی خبر (١٣٦) .

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بٰرَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيلَ ۙ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهٗ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

ومیراث دادیم‌گروهی را که ضعیف شمرده می شدند مشارق ومغارب زمینی که برکت نهادیم درآن[1] راست شدوعدهٔ نیك پروردگارتو بربنی اسرائیل بسبب آنکه صبرکردند وخراب کردیم آنچه ساخته بود فرعون وکسان او وآنچه برمی افراشتند (١٣٧) .

وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَّعْكُفُونَ عَلٰٓى اَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوا يٰمُوسَى اجْعَلْ لَّنَآ اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ ۚ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

وگذرانیدیم بنی اسرائیل را ازدریا پس آمدند برگروهی که مجاورت می کردند بربتان خویش گفتند (بنی اسرائیل) ای موسیٰ بسازبرای مامعبودی چنانکه ایشان را هستند معبودان‌گفت هرآئینه شماگروهی هستید که نادانی می کنید (١٣٨) .

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبٰطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

هرآئینه این جماعت باطل کرده شده است مذهبی که ایشان درآنند وباطل است آنچه میکردند (١٣٩) .

قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيكُمْ اِلٰهًا وَّهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعٰلَمِينَ ﴿١٤٠﴾

گفت موسیٰ آیاغیرخدا طلب کنم برای شما معبودی واوفضل داده است شمارا بر عالمها (١٤٠) .

وَاِذْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ۚ يُقَتِّلُونَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ۚ وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

ویادکنید نعمتِ ما چون نجات دادیم شمارا ازکسان فرعون می رسانیدند به شما عقوبتِ سخت می کشتند پسران شمارا وزنده می‌گذاشتند دختران شمارا

(١) یعنی زمین شام بایشان دادیم چه بقعه های شرقیه وچه بقعه های غربیه والله اعلم.

ودرین مقدمه آزمایش بزرگ بود ازجانب پروردگارشما (١٤١) .

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَّأَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقٰتُ رَبِّهٖٓ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسٰى لِأَخِيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنِى فِى قَوْمِى وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

ووعده کردیم باموسیٰ سی (٣٠) شب وتمام کردیم آن میعاد را بده شب پس کامل شدمیعاد پروردگار اوچهل شب و گفت موسیٰ به برادرخود هارون جانشین من باش درقوم من وصلاح کاری کن وپیروی منما راه تباه کاران را (١٤٢) .

وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى لِمِيقٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ قَالَ رَبِّ أَرِنِىٓ أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَن تَرٰىنِى وَلٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُۥ فَسَوْفَ تَرٰىنِى ۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُۥ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُۥ دَكًّا وَّخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّآ أَفَاقَ قَالَ سُبْحٰنَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

وچون آمدموسیٰ بوعده‌گاه ما وسخن‌گفت بااوپروردگار اوگفت ای پروردگار من بنمابمن خویشتن را تانظرکنم بسوی تو گفت خدا نخواهی دیدمراولیکن نظر کن بسوی کوه پس اگر قرارگیرد بجای خودخواهی دیدمراپس وقتیکه ظهور کرد پروردگار او برآن کوه‌گردانید آن کوه را زمین هموار ساخته وافتاد موسیٰ بی هوش شده پس چون به هوش آمدگفت به پاکی یادمی کنم ترابازگشتم بسوی تو ومن اول مسلمانانم (١٤٣) .

قَالَ يٰمُوسٰىٓ إِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِى وَبِكَلٰمِى ۖ فَخُذْ مَآ ءَاتَيْتُكَ وَكُن مِّنَ الشّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

گفت ای موسیٰ هرآئینه من برگزیدم ترا بر مردمان به پیغام های خودوبه شنوانیدن سخن خودپس بگیرآنچه عطا کردم تراوباش ازشکر کنندگان (١٤٤) .

وَكَتَبْنَا لَهُۥ فِى الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَىْءٍ مَّوْعِظَةً وَّتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَىْءٍ ۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا ۚ سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفٰسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

ونوشتیم برای موسیٰ درلوح ها ازهرجنس برای پند وبرای بیان هرچیز پس‌گفتیم بگیرآنرابه قوت وبفرماقوم خودرا تاعمل کنند به بهترین آنچه دروست[1] خواهم

(١) یعنی بعزیمت دادن رخصت والله اعلم .

نمودشمارا سرای گناه کاران[1] (١٤٥) .

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

بازخواهم داشت ازتأمل در آیاتِ خودکسانی را که تکبر می کننددرزمین ناحق وا گربه بیبنند هرنشانه که هست ایمان نیارند وا گر ببینند راه راستی راه نگیرند آن را وا گر ببینند راه گمراهی را راه گیرند آن را این به سبب آن است که ایشان دروغ پنداشتند آیاتِ مارا وازآن غافل ماندند (١٤٦) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وکسانی که دروغ پنداشتند آیاتِ مارا ودروغ پنداشتند ملاقات آخرت را نابود شدعمل های ایشان جزاداده نه شوند الّا بآنچه می کردند (١٤٧) .

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وساختند قوم موسیٰ بعد رفتنش اززیور قبطیان گوساله بدنی که اورا آواز گاو بود آیاندیدندکه آن گوساله بایشان هیچ سخن نمی گفت ودلالت نمی کرد ایشان را به هیچ راه معبود گرفتند آن را وایشان ستمگاربودند (١٤٨) .

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وچون نادم شدند ودیدند که ایشان گمراه شدند گفتند ا گر مهربانی نکند برما پروردگارما ونیامرزد مارا البته باشیم اززیان کاران (١٤٩) .

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ

وچون بازآمد موسیٰ بسوی قوم خود خشمناك شده اندوهگین گشته گفت بد جانشینی است جانشینی که کردید پس

(١) یعنی منازل فرعونیان خراب شده خواهید دید .

وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

ازمن آیاشتاب کردیدازحکم پروردگار خویش وانداخت الواح را وگرفت موسیٰ سربرادر خودرا می کشیدش بسوی خود گفت هارون ای پسرمادر من هرآئینه این قوم ضعیف شمردند مرا ونزدیك بودند که بکشند مرا پس شادمکن بسبب اهانت من دشمنان را وشمارمکن مرا با گروه ستمگاران (۱۵۰) .

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

گفت موسیٰ ای پروردگار من بیامرزمرا وبرادر مرا وداخل کن مارا دربخشایش خود وتوبخشاینده ترین بخشایندگانی . (۱۵۱)

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

هرآئینه کسانی که معبودگرفتند گوساله را خواهد رسید باین جماعت خشمی از پروردگار ایشان ورسوائی درحیات دنیا وهم چنین جزامی دهیم افترا کنندگان را . (۱۵۲)

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وهرآئینه کسانی که گناه هاکردند بازتوبه نمودند بعد ازآن گناهان وایمان آوردند البته پروردگار توبعدازتوبه آمرزنده مهربان ست (۱۵۳) .

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

وچون ساکن شد خشم ازخاطر موسیٰ گرفت الواح را ودرمکتوب وی هدایت بود و بخشائش آنان را که ایشان از پروردگار خودمی ترسند (۱۵٤) .

وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ ۖ أَتُهْلِكُنَا

واختیار کرد موسیٰ ازقوم خود هفتادکس برای میعادما[1] پس وقتیکه‌گرفت ایشان

(۱) یعنی تاعذرگویندازعبادت‌گوساله واین جماعت اگرچه عبادت نکرده بودند =

بِمَا فَعَلَ السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَآءُ ۖ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

رازلزله گفت موسیٰ ای پروردگار من اگر می خواستی پیش ازین ایشان را ومرا هلاك می کردی[1] آیاهلاك می کنی مارا بجزای آنچه کردند بی خردان ازقوم مانیست این حادثه مگرامتحان تو گمراه می کنی بآن هرکراخواهی و راه می نمائی بآن هرکراخواهی توکارساز مائی پس بیامرز مارا ومهربانی کن برما وتوبهترین آمرزندگانی (١٥٥) .

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

وبنویس (یعنی مقدرکن) برای ما درین دنیا نیکی ودرآخرت نیزنیکی هرآئینه ما رجوع کردیم بسوی تو گفت خداعذاب من می رسانمش بهرکه خواهم ومهربانی من احاطه کرده است هرچیزرا پس خواهم نوشت (رحمت کامله خودرا)[2] برای کسانیکه پرهیزگاری میکنند وزکوٰة میدهند و کسانیکه ایشان بآیاتِ مامعتقد می شوند[3] (١٥٦) .

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ

(خواهم نوشت رحمت اخرویه) برای آنانکه پیروی می کنند آن پیغامبررا که نبی امی است آنکه می یابند نعت اونوشته نزدیك خویش درتورات وانجیل می

= برعبادت کنندگان انکار هم نکردند پس خدای تعالی هلاك ساخت والله اعلم.

(١) یعنی اگر در بنی اسرائیل هلاك می شدند تهمت قتل برموسیٰ نه نهادندی والله اعلم .

(٢) یعنی درآخرت .

(٣) یعنی فساکتبهاآنست که درآخرزمان رحمت خاص باشد بمتابعان نبی امی والله اعلم .

لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ
إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ
آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ
الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

فرمايد ايشان را بكارپسنديده ومنع مى كند ايشان راازناپسنديده و حلال مى سازدبراى ايشان پاكيزه هارا وحرام مى كند برايشان ناپاكيزه هارا وساقط مى كندازايشان بار گرانِ ايشان را وآن مشقت هارا كه بود برايشان پس آنانكه ايمان آوردند باووتعظيم كردند اوراويارى دادند اوراوپيروى كردند نورى را كه همراه وى نازل كرده شده است ايشانندرستگاران[1] (١٥٧) .

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا
الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
وَيُمِيتُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

بگو اى مردمان هرآئينه من پيغامبر خدايم بسوى شماهمه يكجا، آن خدااوراست پادشاهى آسمان ها وزمين نيست هيچ معبود برحق مگر اوزنده مى كندومى ميراند پس ايمان آريد به خدا ويه پيغامبر اوكه نبى امى است آنكه تصديق مى نمايد خدارا وسخنان اورا وپيروى كنيد اوراتابُوَد كه شما راه ياب شويد (١٥٨) .

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

وازقوم موسىٰ گروهى هست كه دلالت مى كنند مردمان را براه راست و براستى حكم مى كنند (١٥٩) .

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ
مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ
فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ

ومتفرق ساختيم بنى اسرائيل رابه دوازده قسم قبيله قبيله گروه گروه و وحى فرستاديم بسوى موسىٰ وقتى كه آب

(١) مترجم گويد بشارت دادن خداى تعالى حضرت موسىٰ راوبه امت مرحومه اول دليل است برنبوت آنحضرت ولهذامى فرمايد والله اعلم .

تَشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

خواستند ازوی قوم وی که بزن بعصای خود سنگ را پس روان شد ازآن سنگ دوازده چشمه بدانست هر گروهی آب خور خودرا وسایبان ساختیم برایشان ابررا ونازل کردیم برایشان من و سلوی راگفتیم بخورید ازپاکیزه های آنچه روزی داده ایم شمارا وایشان برماستم نکردند ولیکن بر خویشتن ستم می کردند (١٦٠).

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

ويادكن چون گفته شدايشان را که ساکن شوید درین دیه وبخورید ازین دیه هرجاکه خواسته باشید وبگوئید حطه وداخل شوید به دروازه سجده کنان تابیامرزیم برای شماگناهان شمارا زیاده خواهیم دادنکوکاران را (١٦١).

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

پس بدل کردند ستمگاران ازبنی اسرائیل سخنی غیر آنچه فرموده شدایشان را پس فرستادیم برایشان عقوبتی ازآسمان بسبب آنکه ستم می کردند (١٦٢).

وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَأْتِيهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

وسوال کن (یا محمد) یهودرا ازحال دیهی که بود ساکن برلب دریاچون ازحدمی گذشتند درروزشنبه وقتیکه می آمد ماهیان به ایشان ظاهر شده روزیکه ایشان به تعظیم شنبه مشغول می شدند وروزیکه تعظیم شنبه نمی کردند نمی آمدندایشان راهمچنین آزمودیم ایشان را بسبب آنکه فسق میکردند[1] (١٦٣).

---

(١) مترجم‌گوید اهل دیه سه قسم بودند قسمی شکار میکردند وقسمی ازآن نهی می=

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۙ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

ویادکن چون گفت گروهی ازاهل آن دیه[۱] چراپندمیدهید گروهی را که خدای تعالی هلاك خواهد کرد ایشان را یا عذاب خواهد کردایشان را عذاب سخت گفتند تاماراعذری باشدنزدیك پروردگار شماوتاباشد که ایشان پرهیزگاری کنند (١٦٤) .

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

پس وقتی که فراموش کردند آنچه بآن پندداده شدایشانرا نجات دادیم کسانی را که منع میکردند ازکار بد وگرفتار کردیم ستمگاران را به عذاب سخت به سبب آنکه فاسق بودند (١٦٥) .

فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾

پس چون تکبر کردند ازترك آنچه منع کرده شدایشان راازآن گفتیم ایشانرا شوید بوزینگان خوارشده (١٦٦) .

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾

ویادکن چون آگاه گردانید پروردگارتو[۲] که البته بفرستدبرایشان تاروزقیامت کسی راکه برساند بایشان عقوبتِ سخت هرآئینه پروردگار تو زود عقوبت کننده است و هرآئینه اوآمرزنده مهربان است[۳] (١٦٧) .

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

وپراگنده کردیم بنی اسرائیل را درزمین گروه گروه بعض ازایشان شائسته کارانند وبعض ازایشان سوای اینند وامتحان

= کردند وقسمی نه شکارمی کردند ونه ازآن منع میکردند والله اعلم .

(۱) یعنی قسم ثالث نهی کنندگان را والله اعلم .

(۲) یعنی بنی اسرائیل را .

(۳) بعدازین هیچ پادشاهی دربنی اسرائیل پیدانشده، همیشه لگدکوب پادشاهان اسلام ونصاریٰ ومجوس می بودند والله اعلم .

کردیم ایشانرا به نعمت هاومشقت ها تابازگردند یعنی بسوی راه راست (۱٦٨) .

فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتٰبَ يَأْخُذُوْنَ عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَيَقُوْلُوْنَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَاِنْ يَّاْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهٗ يَاْخُذُوْهُ ؕ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيْثَاقُ الْكِتٰبِ اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوْا مَا فِيْهِ ؕ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿۱٦٩﴾

پس ازپی درآمدند بعد ازایشان جانشینان بدکه وارث تورات شدند[1] اختیارمی کنند متاع این عالم خسیس را ومی‌گویند آمرزیده خواهد شدبرای ما و اگر بیاید متاعی مانند آن البته بگیرندآن را[2] آیا گرفته نه شده است برایشان آن عهد که در تورات است که نگویند برخدا مگرسخن راست وخوانده اند آنچه درتورات است و سرای آخرت بهتراست پرهیزگاران را آیا نمی فهمید (۱٦٩) .

وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿۱۷۰﴾

وآنانکه تمسك می کنند به کتاب وبرپاداشتند نمازرا هرآئینه ماضائع نمی سازیم مزداین نکوکاران را (۱۷۰) .

وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهٗ ظُلَّةٌ وَّظَنُّوْٓا اَنَّهٗ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ خُذُوْا مَآ اٰتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَّاذْكُرُوْا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿۱۷۱﴾

ویادکن چون برداشتیم کوه را بالای ایشان‌گویاوی سائبان است وگمان کردند که آن کوه خواهد افتاد برایشان گفتیم بگیریدآنچه دادیم شمارا بجدتمام ویادکنید آنچه دروست تابُوَدکه شما درپناه باشید از عذاب (۱۷۱) .

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنۢ بَنِيْٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُوْرِهِمْ

ویادکن چون‌گرفت پروردگار توازبنی آدم ازپشت ایشان اولاد ایشان را[3] وگواه

---

(۱) یعنی احباربنی اسرائیل .

(۲) یعنی مصراندبراخذآن و غیر نادم اند ازان وتوبهٔ مصرغیر نادم صحیح نیست والله اعلم .

(۳) یعنی روزمیثاق ازآدم اولاد او را پیدا کرد از ایشان اولاد ایشانرا به ترتیبی که =

ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ
بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

گردانید ایشان را برذات ایشان‌گفت آیانیستم پروردگار شما گفتند آری هستی گواه شدیم، این شاهدگرفتن برای احترازازآن است که بگوئید روز قیامت هرآئینه ما بی خبربودیم ازین توحید (۱۷۲) .

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّن
بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

یابگوئید که بجزاین نیست که شرك آورده بودند پدران ماپیش ازماومانسلی بودیم آمده بعد ازایشان[1] آیاهلاك می کنی مارا به عقوبت آنچه بدکاران کردند (۱۷۳) .

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وهم چنین بیان می کنیم نشانه ها وتاباز گردند (۱۷٤) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا
فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

ویخوان برایشان خبرکسی که داده بودیم اورا علم آیاتِ خودپس بیرون رفت ازعلم آن آیات[2] پس درپی اوشد شیطان پس‌گشت ازگمراهان[3] (۱۷۵) .

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ
أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَث ذَّٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا

و اگرمی خواستیم برداشتمی اورا[4] به سبب این آیات ولیکن میل کرد بسوی پستی وپیروی خواهش خود کردپس صفت اومانندِ صفت سگ ست اگر مشقت اندازی بروی[5] زبان ازدهن

= درخارج متحقق شد والله اعلم .

(۱) یعنی پس تقلید ایشان کردیم .

(۲) یعنی تابع شهوات نفس شدوتابع شهوات نفس را عالم نه توان‌گفت .

(۳) یعنی بلعم باعورکه کتب الهی خوانده بودبعدازآن باغوای زن خودایذای حضرت موسیٰ علیه السلام قصد کرد وملعون شد والله اعلم .

(٤) یعنی منزلت اورا .

(٥) یعنی بزدن ودوانیدن .

بآياتنا فاقصص القصص لعلهم يتفكرون ﴿١٧٦﴾

بیرون افگند واگر بگذاری اورانیز بیرون افگند این صفتِ گروهیست که دروغ شمردند آیات مارا پس بخوان برایشان این پندهارا تاایشان تأمل کنند (١٧٦) .

ساء مثلا القوم الذين كذبوا بآياتنا وأنفسهم كانوا يظلمون ﴿١٧٧﴾

باعتبار صفت بَداند این قوم که دروغ شمردندآیاتِ مارا وبرخویشتن ستم می کردند (١٧٧) .

من يهد الله فهو المهتدي ومن يضلل فأولئك هم الخاسرون ﴿١٧٨﴾

هرکه راخدا راه نمایدش پس همانست راه یابنده وهرکه‌گمراه سازدش پس آن جماعت ایشانند زیان کاران (١٧٨) .

ولقد ذرأنا لجهنم كثيرا من الجن والإنس لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم أعين لا يبصرون بها ولهم آذان لا يسمعون بها أولئك كالأنعام بل هم أضل أولئك هم الغافلون ﴿١٧٩﴾

وهرآئینه بیافریدیم برای دوزخ بسیاری ازجنیان وآدمیان، ایشانرا دلهااست که نمی فهمند بآن وایشان راچشم هااست که نمی بینند بآن وایشان راگوشها است که نمی شنوند بآن ایشان مانند چهارپایان اند بلکه ایشان‌گمراه تراند، ایشانند بی خبران (١٧٩) .

ولله الأسماء الحسنى فادعوه بها وذروا الذين يلحدون في أسمائه سيجزون ما كانوا يعملون ﴿١٨٠﴾

وخداراست نام های نیك پس بخوانید اورابآن نام ها وبگذارید آنانراکه کجروی می کنند درنام های خدا[1] داده خواهد شدمرایشان را جزای آنچه میکردند (١٨٠) .

وممن خلقنا أمة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴿١٨١﴾

وازآن جماعت که پیداکرده ایم گروهی هست که دلالت می کنند بدین حق وبآن دین حق عدل می کنند (١٨١) .

والذين كذبوا بآياتنا سنستدرجهم من حيث

وکسانیکه دروغ پنداشتند آیات مارا پایه

---

(١) یعنی ابو المسیح وابو الملائکه می‌گفتند .

لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

پایه بکشیم ایشان را (تامحل هلاك) ازآنجا که ندانند (١٨٢) .

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

ومهلت دهم ایشان را، هرآئینه تدبیرمن محکم است (١٨٣) .

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

آیاتأمل نه کردند که نیست این هم نشین ایشانرا هیچ دیوانگی، نیست اومگربیم کننده آشکارا (١٨٤) .

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ
شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ
بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

آیا نظر نکردند به پادشاهی خدا درآسمان ها و زمین ودرآنچه خدا پیدا کرده است ازهر چیز وآیانظر نه کردند درآن که شاید نزدیك شده باشداجل ایشان پس بکدام سخن بعد قرآن ایمان خواهند آورد (١٨٥) .

مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

هرکه گمراه سازدش خدا پس هیچ راه نماینده نیست اورا ومی‌گذارد ایشان را خدا در گمراهی خویش سرگردان شده (١٨٦) .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ
إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

سوال می کنندترااز قیامت که کی باشداستقرار او بگوجزاین نیست که علم قیامت نزدیك پروردگار من است پدید نیارد او را در وقت اومگر خدا، گران شده است(١) در آسمانها و زمین نیاید به شمامگر ناگهان سوال می کنند تراازقیامت‌گویاتوکاوش کننده ای ازآن(٢) بگوجزاین نیست که دانش اونزدیك

(١) یعنی مشکل شده است دانستن قیامت .

(٢) یعنی عالمی بآن .

خداست ولیکن بسیاری ازمردمان نمی دانند (۱۸۷) .

قُلْ لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۗ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۚ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوٓءُ ۚ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَّبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

بگو نمی توانم برای خود نفع رسانیدن ونه ضررکردن مگرآنچه خداخواسته است و اگرمن دانستمی علم غیب را هرآئینه بسیارجمع کردمی ازجنس منفعت ونه رسیدی بمن هیچ سختی، نیستم من مگر بیم کننده مژده دهنده برای‌گروهی که ایمان دارند (۱۸۸) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا ۚ فَلَمَّا تَغَشّٰهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهٖ ۚ فَلَمَّآ أَثْقَلَتْ دَّعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُونَنَّ مِنَ الشّٰكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

اوست آنکه پیداکردشمارا ازیك شخص وپیداکردازآن یك شخص زنش را تاآرام گیرد باوی[1] پس چون جماع کرد مردی با زن خودبارگرفت باری سبك پس آمدورفت کردبآن بارسبك بعد ازآن چون زن گران بارشد هردودعا کردند بجناب پروردگار خویش که اگر فرزندی شائسته به دهی مارا باشیم از شکر کننلگان (۱۸۹) .

فَلَمَّآ اٰتٰهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيمَآ اٰتٰهُمَا ۚ فَتَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

پس چون دادخدای تعالی ایشان را فرزندی شائسته مقررکردند برای اوشریکان درآنچه داده بودبایشان پس بلند قدراست خداازآنچه شریك مقرر میکنند[2] (۱۹۰) .

---

(۱) "فلماتغشها" کلام علیحده است یعنی خدای تعالی آدم وحوا را پیدا کرد و ازایشان نسل بسیار پیدا آورد بعد ازآن تفصیل انتشار نسل می فرماید .

(۲) مترجم‌گوید این تصویراست حال آدمی را که نزدیك ثقل حمل نیت اخلاص درست کند وچون فرزند بوجودآیدآن را فراموش سازد ودر تسمیه اشراك کند منطبق برحال حواچنانکه درحدیث صحیح آمده که حواحامله شد شیطان بدلش=

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

آیااین مشرکان شریك مقررمی کنند چیزیرا که هیچ نمی آفریند وخوداین شریکان آفریده می شوند (١٩١) .

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

ونمی توانند برای پرستندگان خود یاری دادن ونه خودرا یاری می دهند (١٩٢) .

وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾

وا گر بخوانیدبتان را بسوی راه هدایت پیروی نکنند شمارا[1] برابراست برشما آنکه دعوت کنید ایشان را یا خاموش باشیدای مشرکان (١٩٣) .

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

هرآئینه کسانیکه عبادت می کنید ایشان را بجزخدا بندگانند مانند شما پس بخوانید ایشان را وباید که قبول کنند دعای شمارا ا گر راست گوهستید (١٩٤) .

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

آیابتان را پاهاست که راه می روندبآن آیا ایشان را دست هااست که تناول میکنند بآن آیاایشان را چشم ها است که می بینند بآن آیاایشان را گوشهااست که می شنوندبآن بگوای مشرکان بخوانید شریکان خودرا بعدازآن تدبیر کنیددرحق من ومهلت مدهید مرا (١٩٥) .

إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

هرآئینه کارسازمن خداست آنکه فرود آورد کتاب را واو کارسازی می

= وسواس انداخت وچون فرزند متولد شدنام او عبدالحارث مقررکرد وچون وجود جمیع قیود درامثال این مواضع ضرور نیست آدم ازلوث شرك مبراباشد واین آیت عصمت اورا مصادمت نکندکذافهمت وازینجا دانسته شد که شرك در تسمیه نوعیست از شرك چنانکه اهل زبان ماغلام فلان وعبدفلان نام می نهند.

(١) یعنی ا گر بگوئید بخورید یابیاشا میدهیچ کار نکنند .

کندنیکوکاران را (١٩٦) .

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

وآنانکه می خوانید ایشان را بجزخدا نمی توانند یاری دادن شمارا ونه خودرا یاری می دهند (١٩٧) .

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

واگر دعوت کنید ایشان رابسوی راه هدایت نه شنوند سخن شمارا وای بیننده می بینی بتان را که می نگرند بسوی تووحال آنکه ایشان هیچ نمی بینند . (١٩٨)

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

لازم‌گیر درگذر راوبفرمابکار پسندیده واعراض کن ازنادانان (١٩٩) .

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

واگر بازدارد تراوسوسهٔ بازدارنده ازجانب شیطان آمده پس پناه طلب کن ازخدا هرآئینه اوشنوا دانااست (٢٠٠) .

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

هرآئینه متقیان چون برسدایشان را وسوسه ازشیطان یادمی کنند خدارا پس ناگهان ایشان بینامی شوند (٢٠١) .

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

وبرادران کافران[1] می کَشَندایشان را در گمراهی سپس بازنمی ایستند (٢٠٢) .

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

وچون نمی آری نزدیك ایشان آیتی می گویند چراازطرف خوداختیار نکردی اورا بگوجزاین نیست که پیروی می کنم بآنچه فرود آورده شده است بسوی من از پروردگار من این قرآن نشانه ها است آمده از پروردگار شماوهدایت وبخشائش

(١) یعنی قرینان ایشان ازشیاطین والله اعلم .

است مرقوم مومنان را (٢٠٣) .

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

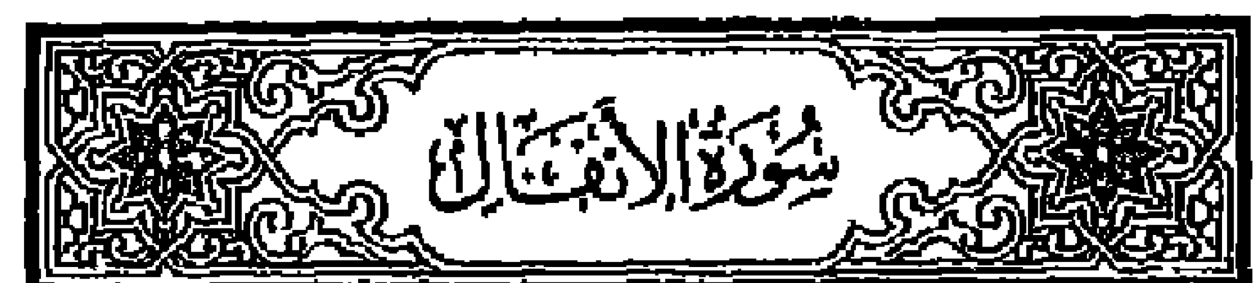
وچون خوانده شودقرآن پس گوش نهید بسوی آن وخاموش باشیدتامهربانی کرده شود برشما (٢٠٤) .

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

ویادکن پروردگار خودرا درضمیر خود بزاری وترسکاری ویادکن پروردگار خودرا به کلام پست تر از بلند آوازی بامدادوشبانگاه ومباش ازغافلان (٢٠٥) .

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

هرآئینه کسانیکه نزدیك پروردگار تواند[1] سر کشی نمی کنند ازعبادت او وبپاکی یادمیکنند اورا وبتخصیص اوراسجده می کنند (٢٠٦) .

سوره انفال مدنی است وآن هفتادو پنج آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ ۖ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ۖ فَاتَّقُوا

می پرسند تراازغنیمت ها[2] بگوغنیمت

---

(١) یعنی ملاء اعلی .

(٢) سورهٔ انفال درقصه بدر فرودآمده است درآیاتِ این سوره اشارت بوقائع این غزوه واقع شده ازآن جمله آنست که مسلمانان درغنیمت مباحثه میکردند آنانکه غارت کرده بودند خواستند که تنهابرآن متصرف شوند دیگران خواستند که علی السویه قسمت شود خدای تعالی نازل ساخت که متصرف ومختار درغنائم خدا ورسول اوست و دیگری را درین باب دخل نیست آنچه اهل جاهلیت می کردند ازاستیثارغارت کننده به غنیمت باطل است بعد ازآن حکم فرمود که غنیمت راپنج قسم بایدکرد چهار قسم درمیان غانمان قسمت کنندویکی در بیت المال نگاهداشته به تصرف آن رسانند واین تصرف حق است وعطای اوست بغیر دخل غارت کنندگان پس آیه "قل الانفال لله والرسول" محکم است غیر منسوخ.

اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ①

هاخداورسول راست[1] پس به ترسید ازخداوبه صلاح آرید صحبتی را که میان شما است وفرمانبرداری کنید خداو رسول اورا ا گر مسلمان هستید (۱) .

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيٰتُهٗ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَّعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ②

جزاین نیست که مومنان آنانند که چون یادکرده شودخدا بترسد دلهای ایشان وچون خوانده شود برایشان آیات خدا زیاده سازندآن آیات ایمان ایشان را وبرپروردگار خویش توکل میکنند (۲) .

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ③

آنانکه برپامی دارندنمازرا وازآنچه روزی داده ایم ایشانرا خرج میکنند (۳) .

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ؕ لَهُمْ دَرَجٰتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ④

این جماعت ایشانندمومنان به تحقیق ایشان را است مرتبه هانزدیك پروردگار ایشان و آمرزش و روزی نیك (٤) .

كَمَاۤ اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْۢ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ۠ وَاِنَّ فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ لَكٰرِهُوْنَ ⑤

چنانکه بیرون آورد ترا پروردگار توازخانه تو به تدبیر درست وهرآئینه گروهی ازمسلمانان ناخوشنودبودند[2] (٥) .

يُجَادِلُوْنَكَ فِى الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُوْنَ اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ⑥

خصومت میکردند باتودرسخن راست بعدازآنکه ظاهرشد گویا رانده می شوند بسوی مرگ وایشان درآن می نگرند (٦).

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّوْنَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ

و(یادکن نعمت الهی را) آن گاه که خدایکی ازدو گروه را وعده شمامی داد که وی شمارا باشد و دوست میداشتید

---

(۱) یعنی متصرف درغنائم ایشانند وکسی دیگررا اختیار نیست والله اعلم .

(۲) مترجم گوید یعنی کاردر قسمت بروفق حکم خدا ست نه موافق آرزوی نفوس چنانکه بیرون آوردن تو به تدبیر درست بودنزدیك خدابرخلاف اراده قوم والله اعلم .

وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۝٧

که چیزی غیرازجنگ شمارابُوَد ومی خواست خدا که ثابت کنددین حق را به فرمان های خویش وبِبُرد بنیادکافران را . (۷)

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝٨

می خواست تاثابت کند دین حق راو برطرف کنددین باطل را ا گر چه ناخوشنود باشند گناهگاران[1] (۸) .

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ۝٩

آنگاه که فریادمی کردیددرجناب پروردگار خویش پس قبول کرد دعای شماراکه من مددکنندهٔ شماام بهزار کس ازفرشتگان ازپس ایشان جماعت دیگر را آورده[2] (۹).

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝١٠

ونساخت خدااین مدد را مگربرای مژده وتاآرام گیرد بآن دل های شما ونیست فتح مگراز نزدیك خداهرآئینه خدا غالب باحکمت است (۱۰) .

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝١١

آنگاه که می پوشیدشمارا به خواب سبك بجهت ایمنی ازنزدیك خود وفرود می آورد برشما ازآسمان آب باران تاپاك کند شمارا بآن وبَبَردازشما آلودگی شیطان وتابه بنددبر دلهای شما یعنی ثابت دارد

---

(۱) مترجم گوید درین آیات تعریض است بآن قصه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم درغزوه بدر برای غارت کردن کاروان قریش متوجه شدواین خبربکاروان رسید راه ساحل اختیار نمودند خلاص شدند ابوجهل که بمددایشان بالشکر گران از مکه بر آمده بود مقابل آنحضرت شد بعضی اصحاب میل بغارت کردن وجمعی قصد کارزار لشکر نمودند ومرضی آنحضرت جنگ با لشکر بود .

(۲) یعنی یکهزار بودند بعد ازآن سه هزار گشتند وبعد ازآن پنجهزار شدند والله اعلم.

دلهاراومحكم كند بآن پا هارا[1] (١١) .

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

آنگاه كه وحى مى فرستاد پروردگار توبسوى فرشتگان كه من باشمام پس استوارسازيد مسلمانان را رعب خواهم افگند دردلهاى كافران پس بزنيد اى مسلمانان بالاى گردن ها وبزنيدازايشان هرطرف دست وپاى را (١٢) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

اين بسبب آن ست كه ايشان خلاف كردند باخدا و رسولِ او وهركه خلاف كندباخدا و رسولِ او پس خداسخت عقوبت است (١٣) .

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

اين رابچشيد وبدانيد كه كافران راست عذاب آتش (١٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾

اى مومنان چون بهم آئيد باكافران انبوه كرده پس مگردانيد بسوى ايشان پشت هارا (١٥) .

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

وهركه بگرداند بسوى ايشان آن روز پشت خودرا مگررجوع كنان براى جنگى ياپناه جويان بسوىگروهى پس هرآئينه باز گشت بخشمى ازخدا وجاى اوجهنم است وبدجاى است (١٦) .

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

پس شما نه كشته ايد اين جماعت را وليكن خداكشت ايشان را وتو(يامحمد)

---

(١) مترجم گويد درين آيات تعريض است بآن قصه كه روز بدر مسلمانان تشنه بودند ومحدث بودند آب نداشتند وازين جهت وسوسه شيطان به خاطر ايشان راه مى يافت خداى تعالى باران فرستاد وخواب سبك را برچشم ايشان مسلط كرد تااضطراب دلِ ايشان برطرف شد .

وَ لَكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ بَلَآءً حَسَنًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

نیافگندی[1] وقتیکه افگندی ولیکن خداافگند تاعطاکند مسلمانان را ازنزدیك خویش عطای نیکو هرآئینه خدا شنواداناااست[2] (١٧) .

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٨﴾

حال این ست وبدانید که خداسست کننده است حیله کافران را (١٨) .

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَآءَكُمُ الْفَتْحُ ۚ وَاِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَاِنْ تَعُوْدُوْا نَعُدْ ۚ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَّلَوْ كَثُرَتْ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٩﴾

ای کافران ا گر طلب فتح می کردید پس آمدبه شمافتح وا گربازایستید پس آن بهتراست شمارا وا گر باز گردید(یعنی بنافرمانی) باز گردیم[3] ودفع نکندازشما جماعت شما هیچ چیزا گر چه بسیارباشد . وبدانید که خدابامسلمانان است[4] (١٩)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ﴿٢٠﴾

ای مسلمانان فرمانبرداری کنید خدا ورسول اورا و روی مگردانید از وی وحال آنکه شمامی شنوید (٢٠) .

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢١﴾

ومشوید مانند کسانیکه گفتند شنیدیم وایشان نمی شنوند[5] (٢١) .

(١) یعنی مشتِ خاك را .

(٢) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که آن حضرت صلی الله علیه وسلم روز بدریك مشت سنگ ریزه بسوی کفارانداخت پس هیچکس ازایشان نه بود که چیزی ازآن به چشمش داخل نشد و استقلال تازه به خاطر مسلمانان ظاهر شد و این تائید غیبی بود .

(٣) یعنی بجزا دادن .

(٤) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که ابو جهل روز غزوه بدر دعا کرد که بار خدایا هر که ازمیان این هردو گروه قاطع رحم است ودین باطل پیش گرفته است او را هلاك کن وبه حقیقت متصف باین صفات ابو جهل و قوم اوبودند .

(٥) یعنی مانندِ اهل کتاب که تورات خواندندوبه زبان معترف شدند وبرآن عمل نکردند.

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

هر آئینه بدترین جنبندگان نزدیك خدا کرانندگنگانند آنانکه درنمی یابند (۲۲) .

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ۖ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

و اگردانستی خدا درایشان نیکوئی البته شنواندی ایشان را[1] و اگر شنوانیدی ایشان را حتماً روی میگردانیدند اعراض کنان (۲۳) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

ای مسلمانان قبول کنید خواندنِ خدا و رسول را چون بخواند شمارا برای آنکه زنده سازد شمارا وبدانید که خدا حائل می شود درمیان انسان ودل او[2] وبدانید که بسوی اوبرانگیخته خواهید شد (۲٤) .

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وبه پرهیزید ازفتنه که نه رسد بآنانکه ستم کردندازشما به تخصیص[3] وبدانید که هرآئینه خدا سخت عقوبت کننده است[4] (۲٥) .

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

ویادکنید (ای مهاجران نعمت الهی را) آن وقت که شما اندك بودید ناتوان شمرده درزمین یعنی درمکه می ترسیدید ازآنکه بربایند شمارا مردمان پس جای دادشمـارا یعنـی در مـدینـه وقُـوَّت داد شمارابه نصرت خود و روزی داد شمارا ازچیزهای پاکیزه تاشود که سپاسداری کنید (۲٦) .

(۱) یعنی لیکن ندانست .
(۲) یعنی عزیمت اونسخ می کند .
(۳) یعنی بلکه عام بودشامت او والله اعلم .
(٤) وآن فتنه ظهور عقوبت بدعت است یاترك نهی منکر والله اعلم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

ای مسلمانان خیانت مکنید باخداورسول وخیانت مکنید امانت های یك دیگررا درحالیکه شما میدانید (یعنی مفاسدآنرا) . (٢٧)

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

وبدانید که مال های شما و فرزندان شما آزمائش است وآنکه خدا نزدیك اوست مزدبزرگ (٢٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

ای مسلمانان اگربترسیدازخدا پیداکندبرای شما فتحی را ودر گذارد ازشماگناهان شمارا وبیامرزدشمارا وخدا صاحب فضل بزرگ است (٢٩) .

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

و (یادکن نعمت الهی)آنگاه که تدبیربد کردند درحق توکافران تاحبس کنند ترا یا بکشند ترا یا جلاوطن کنند ترا وایشان تدبیربَد می کردند وخدا تدبیر می کردیعنی بایشان وخدابهترین تدبیر کنندگانست[1] (٣٠) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

وچون خوانده شودبرین جماعت آیات ما گویند بتحقیق شنیدیم اگرخواهیم بگوئیم مانندِاین نیست این مگرافسانهٔ پیشینیان . (٣١)

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

وآنگاه که گفتند بارخدایا اگر هست این قرآن راست ازنزدیك تو پس ببار برما سنگ را ازآسمان یابیاربرما عذاب دردناك را (٣٢) .

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ

ونیست خداکه عذاب کندایشان را وتو میان ایشان باشی وهرگز نیست

---

(١) تعریض است بآن قصه که کفاردرمکه جمع شده این رای می زدند .

مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

خداعذاب کنندهٔ ایشان وایشان استغفار می کنند[1] (۳۳) .

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وچیست مرایشان را که عذاب نکندایشان را خدا حال آنکه ایشان باز میدارند یعنی مردمان را ازمسجدالحرام ونیستند سزاوار آنجا، نیستند سزاواردرآنجا مگرمتقیان ولیکن بیشترین ایشان نمی دانند (۳٤) .

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً ۚ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

ونیست[2] نمازایشان نزدیك خانه کعبه بجزصفیر کردن و دستك زدن پس بچشیدای کافران عذاب را بسبب کافرشدن خود (۳٥) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

هرآئینه کافران خرج می کنند اموال خودرا تا بازدارند مردمان راازراهِ خدا پس زودباشد که خرج کنند آنرابازباشد آن خرج کردن پشیمانی برایشان بازمغلوب شوند وکافران بسوی دوزخ رانده شوند (۳٦) .

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

تاجدا سازد خدای تعالی ناپاك را ازپاك وبنهد ناپاك را بعض آن رابربعض پس توده سازد آنهمه را یکجا پس درآردش دردوزخ این جماعت ایشانند زیان کاران[3] (۳۷) .

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

بگو کافران را اگر بازایستند آمرزیده

(۱) یعنی سنت خدا آنست که تاپیغامبر درمیان قوم باشد عذاب عام نمی کند وهمچنین تاآنکه ایشان استغفار کنند عذاب نمی آید .
(۲) یعنی بعد هجرت حضرت سیدالبشر ازمیان ایشان .
(۳) یعنی دراصل استحقاق عذاب دارند لیکن بودن پیغامبر درمیان ایشان مانع بودوالحال مانع برخاست .

وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

شودایشان را آنچه‌گذشت واگرعود کنند پس هرآئینه‌گذشته است روش پیشینیان[1] . (۳۸)

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

وکارزار کنید ای مسلمانان بایشان تاآنکه نه باشد هیچ فتنه (یعنی غلبه کفر) و باشد دین همه برای خدا پس اگر بازایستند ازشرك (یعنی مسلمان شوند) هرآئینه خدا بآنچه میکنند بینااست (۳۹).

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

واگر روبگردانند[2] پس بدانید که خدا مددگار شما است نیك مددگار است وی و نیك یاری دهنده است (٤٠) .

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

وبدانید که آنچه غنیمت یا فتیدازکافران ازهرجنس پس پنجم حصه اش خدااست و پیغامبررا وخویشاوندان را[3] ویتیمان ودرویشان ومسافران را اگر ایمان آورده اید بخدا وبآنچه فروفرستادیم بربنده خویش روزی که جداشدحق از باطل روزیکه بهم آمدند دو گروه[4] وخدابرهمه چیز تواناست[5] . (٤١)

---

(۱) مترجم‌گوید واین تصویر است حال کسی را که مي خواهد جزو کل چیزی را باطل سازد ودفع کند .

(۲) یعنی ازاسلام .

(۳) یعنی خویشاوندان پیغامبر راکه بنی هاشم وبنی مطلب اند .

(٤) یعنی ایمان آوردند بآنکه بروزبدرنصرت نازل فرمود .

(٥) مترجم‌گوید چهار خمس غانمان را بایددادیك خمس دربیت المال نهاده برپنج حصه قسمت بایك دیگر علی اختلاف المذاهب والله اعلم .

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

اگر ایمان آوردید بآنچه فروفرستادیم بربنده خود آنگاه که شما بکنارهٔ نزدیك بودید وایشان بکنارهٔ دورتروکاروان پائین ترازشما (یعنی بجانب دریا) واگر بایکدیگر وعده جنگ مقررمی کردید البته اختلاف می نمودید دروعده لیکن جمع کردتابانجام رساند خداکاری را که کردنی بود تاهلاك شود کسی که هلاك شده است بعد قیام حجت و زنده ماند کسی که زنده شده بعد قیام حجت وهر آئینه خدا شنواداناست[1] (٤٢) .

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

آنگاه که بنمود خداایشان را به تودر خواب تواند کی و اگر بنمودی بتوایشان را بسیارالبته بزدلی میکردید و بایکدیگر نزاع می نمودید درکار ولیکن خدا سلامت داشت یعنی ازبزدلی هر آئینه وی داناست بآنچه در سینه ها ست (٤٣) .

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

وآنگاه که به نمود به شما ایشان را چون روبرو شدید درچشمهای شما اندکی وکم نمود شمارا درچشمهای آنان تابانجام رساند خدا کاری را که کردنی بود و بسوی خدابازگردانیده شوند کارها (٤٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

ای مسلمانان چون روبروشوید باگروهی پس ثابت باشید و یادکنید خدارا بسیار

---

(١) مرادازهلاك اصرار برکفر است وازحیات مسلمان شدن واین که ایمان آورده اید بآنچه فروفرستادیم بربنده خود .

بود که شما رستگارشوید (٤٥) .

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَنَازَعُوْا فَتَفْشَلُوْا وَتَذْهَبَ رِيْحُكُمْ وَاصْبِرُوْا ۭ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ؀

وفرمانبرداری کنید خدا ورسول اورا وبایکدیگر نزاع مکنید که درین صورت بزدل شوید وبرود دولت (وقوت) شما وشکیبائی کنید هرآئینه خدا باشکیبایان است (٤٦) .

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَّرِئَاۗءَ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ؀

ومباشید مانندکسانیکه بیرون آمدنداز خـانـه هـای خـود ازروی سرکشـی وخودنمائی بمردمان وبازمیدارند ازراه خدا وخدابآنچه می کننددربر گیرنده است[1] (٤٧) .

وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّىْ جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَاۗءَتِ الْفِئَتٰنِ نَكَصَ عَلٰي عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنِّىْ بَرِيْۗءٌ مِّنْكُمْ اِنِّىْٓ اَرٰي مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّىْٓ اَخَافُ اللّٰهَ ۭ وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ؀

وآنگاه که شیطان بیاراست برای این کافران کردار های ایشان را وگفت هیچ کس ازمردمان غلبه کننده نیست برشما امروز وهرآئینه من مدد کننده ام شمارا پس چون روبرو شدند هردوگروه باز گشـت شیطـان بـرپـاشنهـای خـودوگفـت هرآئینه من بی تعلقم ازشما هرآئینه من می بینم آنچه شما نه می بینید هرآئینه من می ترسم از خدا وخداسخت عقوبت است (٤٨) .

اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَاۗءِ دِيْنُهُمْ ۭ وَمَنْ يَّتَوَكَّلْ عَلَي اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ؀

آنگاه که می گفتند منافقان وآنانکه در دلهای ایشان بیماریست فریفته کرده است این مسلمانان را دین ایشان وهرکه توکل کند برخدا هرآئینه خدا غالب درست کاراست (٤٩) .

---

(١) درین حالِ ابوجهل و تابعانِ اوست .

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

و(تعجب میکردی) اگرمی دیدی (ای بیننده) چون فرشتگان قبض ارواح کافران می کنند میزنند بررویهای ایشان وبرپشتهای ایشان (ومی گویند) بچشید عذاب سوزان را (٥٠) .

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾

این به سبب آن کردار که پیش فرستاده است دستهای شما و بسبب آنست که خدا ظلم کننده نیست بربندگان (٥١) .

كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

مانند عادت قوم فرعون وآنانکه پیش ازایشان بودند کافرشدند بآیاتِ خدا پس گرفتار کرد خداایشان را بگناهان ایشان هرآئینه خداتوانا سخت عقوبت است (٥٢) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

این بسبب آنست که خدا هرگز نیست تغییردهنده هیچ نعمتی که انعام کرده باشد آنرابرقومی تاآنکه ایشان بدل کنند حالی را که درذات ایشانست[1] وبسبب آنست که خدا شنوادانا است (٥٣) .

كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَٰلِمِينَ ﴿٥٤﴾

مانند حال کسان فرعون وآنانکه پیش ازایشان بودند دروغ شمردند آیاتِ پروردگار خویش را پس هلاك ساختیم ایشان را بگناهان ایشان و غرق ساختیم کسان فرعون را وهریك ستمگاربودند (٥٤) .

إِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

هرآئینه بدترین جنبندگان نزدیك خدا آنانند که کافرشدند پس ایمان نمی

---

(١) یعنی کفران نعمت رابه شکرومعصیت را به طاعت .

آرند (٥٥) .

الَّذِيْنَ عٰهَدْتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَهُمْ فِيْ كُلِّ مَرَّةٍ وَّهُمْ لَا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٦﴾

آنانكه عهدبسته اى بايشان بازمى شكنند عهد خودرا درهرمرتبه وايشان پرهيزنمى كنند[1] (٥٦) .

فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٥٧﴾

پس اگر بيابى ايشان را درجنگ متفرق سازبه سبب كشتن ايشان آنان را كه پس پشت ايشان باشند بُوَد كه پندپذير شوند (٥٧) .

وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْۢبِذْ اِلَيْهِمْ عَلٰى سَوَآءٍ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَآئِنِيْنَ ﴿٥٨﴾

واگر بترسى ازگروهى خيانت را پس باز گردان بسوى ايشان عهد ايشانرا بنوعى كه همه برابر شوند[2] هرآئينه خدادوست نميدارد خيانت كنندگان را (٥٨) .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَبَقُوْا ۚ اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُوْنَ ﴿٥٩﴾

وبايد كه نه پندارند كافران كه ايشان پيش دستى كرده اند هر آئينه ايشان عاجز نتوانند ساخت (٥٩) .

وَاَعِدُّوْا لَهُمْ مَّا اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ قُوَّةٍ وَّمِنْ رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُوْنَ بِهٖ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَاٰخَرِيْنَ مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ لَا تَعْلَمُوْنَهُمْ ۚ اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ ۗ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَيْءٍ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٦٠﴾

ومهياسازيد اى مسلمانان براى ايشان آنچه توانيد ازتوانائى[3] وازآماده داشتن اسپان بترسانيدبآن دشمن خدارا ودشمن خويش را وقومى ديگررا نيزبجزايشان شمانمى دانيدايشان را خدا ميداند ايشان را[4] وآنچه خرج كنيد ازهرچه باشد

---

(١) مترجم‌گويد تعريض است بقبائل يهود كه آنحضرت صلى الله عليه وسلم بايشان صلح كرده بودند وايشان وقت بعد وقت غدرمى نمودند والله اعلم .

(٢) يعنى ملامت نقض عهد برشمالازم نيايد والله اعلم .

(٣) يعنى استعمال آلات جنگ مثل تيرانداختن .

(٤) يعنى اهل نفاق را والله اعلم .

درراهِ خدا تمام داده شود به شما[١] وشما ستم کرده نشوید (٦٠) .

وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

و اگرمیل کنند بصلح توهم میل کن بسوی آن[٢] وتوکل کن بر خداهرآئینه وی شنواداناست (٦١) .

وَإِن يُرِيدُوا أَن يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

و اگر خواهند که فریب دهندترا پس کفایت کننده است ترا خداهمونست آنکه قوت دادترا بیاری دادن خود و به مسلمانان (٦٢) .

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

وهمونست آنکه الفت دادمیان دلهای ایشان اگر خرج می کردی آنچه درزمین است همه یك جا الفت نمی دادی میان دل های ایشان ولیکن خدا الفت افگند میان ایشان هرآئینه وی غالب باحکمت است (٦٣) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

ای پیغامبر کفایت کننده است ترا خدا و کفایت کنندهٔ آنان راکه پیروی توکرده اند از مسلمانان (٦٤) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِن يَكُن مِّنكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

ای پیغامبر رغبت ده مسلمانان را برجنگ اگر باشند ازشما بیست کس صبر کننده غالب شوند بردوصدکس و اگر باشند ازشما صدکس غالب شوند برهزار کس ازکافران بسبب آنکه ایشان گروهی هستند که نمی فهمند[٣] (٦٥) .

---

(١) یعنی ثواب او والله اعلم .

(٢) مترجم‌گوید این امر برای اباحت است والله اعلم .

(٣) مترجم‌گوید چون این آیت نازل شد واجب‌گشت ثبات با ده چندان ازکفار بعد=

اَلْئٰنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيْكُمْ ضَعْفًا ۚ فَاِنْ يَّكُنْ
مِّنْكُمْ مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ اَلْفٌ
يَّغْلِبُوْٓا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٦٦﴾

اکنون سبك ساخت خدااز سرشما ودانست
که درمیان شما ضعفی هست پس ا گر
باشند ازشما صدکس شکیباغالب آیند
بردوصدکس وا گر باشند ازشما
هزارکس غالب آیند بردوهزار کس به
فرمان خدا وخدا باصابران است (٦٦) .

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ ۚ
تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۗ وَاللّٰهُ
عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾

سزاوار نه بود پیغامبری را که بدست وی
اسیران باشند تاآنکه قتل بسیار بوجود آرد
درزمین می خواهید مال دنیارا وخدامی
خواهد مصلحت آخرت را وخدا غالب
باحکمت است[1] (٦٧) .

لَوْلَا كِتٰبٌ مِّنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيْمَآ اَخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٦٨﴾

ا گر نبودی حکم از خداپیشی گرفته[2]
البته میرسید به شمادرآنچه گرفتید عذاب
بزرگ (٦٨) .

فَكُلُوْا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٩﴾

پس بخورید ازآنچه غنیمت گرفتید حلال
پاکیزه وبترسیدازخدا هرآئینه خداآمرزندهٔ
مهربان است(شمارا) (٦٩) .

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَنْ فِيْٓ اَيْدِيْكُمْ مِّنَ الْاَسْرٰٓى ۙ اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِيْ
قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّآ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ﴿٧٠﴾

ای پیغامبر بگو آنان را که دردستهای
شمااند ازاسیران ا گرداند خدا دردل
شمانیکی البته بدهد شمارا بهترازآنچه
گرفته شد از شما وبیامرزد شمارا وخدا

= ازان منسوخ شدبوجوب ثبات درمقابله دوچند والله اعلم .

(١) مترجم گوید صحابه ازاسیران بدرفدا گرفتند باجتهاد خویش ومرضی نزدیك
خدای تعالی قتل اینجماعت بود لیکن چون بنص صریح ممنوع نشده بود عفو
فرمود این آیت نازل شد .

(٢) یعنی حکم غیر منصوص ومُقدَّر درلوح محفوظ والله اعلم .

امرزندهٔ مهربان است[۱] (۷۰) .

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ
مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

واگر خواهند خیانت باتو پس هر آئینه خیانت کرده بودند باخدا پیش ازین پس قدرت داد ترا برایشان وخداداناباحکمت است (۷۱) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند وجهادنمودند بمالهای خود و جانهای خود در راه خدا وآنانکه جای دادند ونصرت کردند این جماعت بعض ایشان دوستان بعض اند[۲] وآنانکه ایمان آوردند وهجرت نه کرده اند نیست شمارا ازکارسازی ایشان هیچ چیز تاآنکه هجرت کنند واگر مددطلب کنند از شما درکاردین پس لازم است برشما یاری کردن مگربرجماعتی که میان شما ومیان ایشان عهد باشد وخدا بآنچه می کنید بیناست (۷۲) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي
الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وآنانکه کافرشدند بعض ایشان دوستان بعض اند اگر نه کنید ای مسلمانان این کاررا[۳] باشد فتنه درزمین وفساد بزرگ (۷۳) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ

وآنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند وجهاد نمودند در راهِ خدا وآنانکه جای دادند و نصرت کردند این جماعت ایشانند

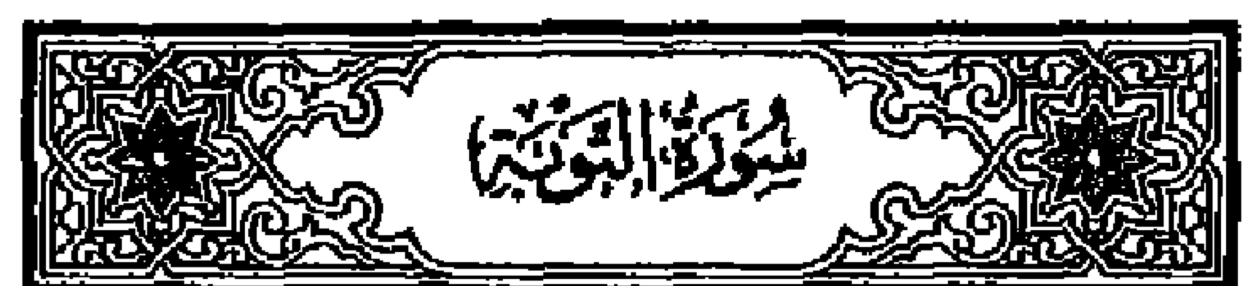
(۱) تعریض است بعباس بن عبدالمطلب .
(۲) یعنی مهاجر وانصار بایکدیگرباید که نصرت دهند ومواخات کنند .
(۳) یعنی دوستی را بایکدیگر .

مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

مومنان به حقیقت ایشان راست آمرزش و روزی نیك (٧٤) .

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنۢ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجٰهَدُوا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ مِنْكُمْ ۚ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٧٥﴾

وآنانکه ایمان آوردند پس ازین وهجرت نمودند وجهادکردند همراه شمااین گروه نیزازشماست وخویشاواندان بعض ایشان نزدیك تراند به بعضی درحکم خدا[1] هرآئینه خدا بهمه چیز داناست (٧٥) .

سوره توبه مدنی است وآن یك صدوبیست ونه آیت وشانزده رکوع است

بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١﴾

قطع معامله است ازجانب خدا و رسول او از آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان[2] (١) .

فَسِيْحُوْا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَّاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢﴾

پس سیرکنیدای مشرکان درزمین چهار ماه وبدانید که شما عاجز کنندهٔ خدا نه باشید وبدانید آنکه خدارسواکنندهٔ کافران است (٢) .

وَاَذَانٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيْٓءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۙ وَرَسُوْلُهٗ ۗ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ

وخبر رسانید نست ازجانب خدا و رسول او بسوی مردمان روزحج بزرگ که خدا بیزاراست از مشرکان ورسول اونیز

---

(١) یعنی صله وتوارث میان اهل قرابت که اصحاب فروض وعصبات اند لازم است والله اعلم .

(٢) مترجم گویدسال نهم حضرت پیغامبرصلی الله علیه وسلم علی مرتضیٰ را در موسم حج فرستاد تاعهود مشرکان را براندازد الاّچهار ماه ایشان را فرصت داد تادر امر خود تأمل کنند مگردوفرقه بنی ضمره و بنو کنانه که خیانت درعهد نکرده بودند پس خدای تعالی عهد ایشانرا تامیعاد آن مقرر داشت وتا ندا کند که بعد ازین هیچ مشرك بحج نیاید وهیچ برهنه طواف کعبه نکند واوائل سوره برأة برایشان برخواند والله اعلم .

لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِعَذَابٍ أَلِيْمٍ ﴿٣﴾

بیزاراست پس اگر توبه کنید آن بهتر باشدشمارا واگر روی بگردانید پس بدانید که شما عاجز کننده خدانه اید وخبرده کافران را به عذاب درد دهنده (٣) .

إِلَّا الَّذِيْنَ عٰهَدْتُّمْ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوْكُمْ شَيْـًٔا وَّلَمْ يُظَاهِرُوْا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوْا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلٰى مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٤﴾

مگر آنانکه بایشان عهد بسته بودید ازمشرکان بازکمی نه کردند باشما درچیزی ومدد ندادند برشما کسی را پس بوفا رسانید بسوی ایشان عهدایشان را تامدت ایشان هرآئینه خدا دوست می دارد پرهیزگاران را(٤) .

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُّمُوْهُمْ وَخُذُوْهُمْ وَاحْصُرُوْهُمْ وَاقْعُدُوْا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوْا وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوْا سَبِيْلَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥﴾

پس چون آخر شوند ماه های حرام[1] بکشید مشرکان را هرجاکه بیابید وبگیریدایشان را وبند کنید ایشان را وبنشنید برای ایشان بهرکمینگاه پس اگر توبه کنند وبرپادارند نمازرا وبدهند زکوٰة را پس بگذارید راهِ ایشان را هرآئینه خدا آمرزنده مهربان است (٥) .

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلٰمَ اللّٰهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهٗ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾

واگر کسی ازمشرکان طلب امان کند ازتوامان بده اورا تابشنود قرآن بازبرسان اورا بجای ایمنی وی واین بسبب آنست که ایشان گروهی هستند که نمیدانند[2] (٦) .

---

(١) یعنی آن چهارماه که ایشان را فرصت داده بودند .

(٢) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم باکفار قریش صلح کرده بودند وایشان درمقام عذرآمده برکشتن حلفای آنحضرت اعانت نمودند واین صورت سبب فتح مکه شد خدای تعالی برای ترغیب برغزوهٔ فتح آیات فرستاد .

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهٖٓ إِلَّا الَّذِينَ عٰهَدْتُّمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

چگو نه بود مشرکان را عهدنزدیك خدا ونزدیك رسول او إلا آنانكه عهد بسته بودید بایشان نزدیك مسجد حرام[1] پس مادام که برعهد ثابت باشند برای شما، نیز ثابت باشید شمابرای ایشان هرآئینه خدا دوست میدارد پرهیز گاران را (٧) .

كَيْفَ وَإِنْ يَّظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبٰى قُلُوبُهُمْ ۚ وَأَكْثَرُهُمْ فٰسِقُونَ ﴿٨﴾

چگونه بُوَدمشرکان را عهد و ا گر غالب آیند برشما نگاه ندارند درباب شماحق خویشی را و نه عهد را رضامند می سازند شمارا بدهنهای خویش وقبول نمی کنددلهای ایشان و بیشترین ایشان فاسقانند (٨) .

اِشْتَرَوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهٖ ۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

خرید کردند بآیت های خدابهای اندك[2] پس بازداشتند مردمان را ازراه خدا هرآئینه بدکاری ست که ایشان می کردند (٩) .

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَّلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

نگاه نمی دارند درباره هیچ مسلمانی حق خویشی را و نه عهدرا وآن جماعت ایشانند از حددر گذشتگان (١٠) .

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُونَ ﴿١١﴾

پس ا گر توبه کنند وبرپادارندنمازرا وبدهند زکوٰة را پس ایشان برادران شمااند دردین وواضح می سازیم آیات را برای گروهی که می دانند (١١) .

وَإِنْ نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِّنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقٰتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ

و ا گر بشکنند سو گندان خویش را پس ازعهد بستن خویش وطعنه زنند دردین شما پس کارزار کنید باپیشوایان کفر

(١) یعنی قریش که درحدیبیه بایشان صلح واقع شده بود .

(٢) یعنی تابع شهوات نفس شدند ایمانراترك کردند .

إِنَّهُمْ لَآ أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ﴿١٢﴾

هرآئینه سوگند نیست ایشان را، بُوَد که ایشان بازمانند (١٢) .

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوٓا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا
بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ
أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

آیاجنگ نمی کنید با گروهی که شکستند سوگندان خویش را وقصد کردند جلاوطن ساختن پیغامبررا وایشان ابتداکردند نقض عهد باشما اول مرتبه آیامی ترسید ازایشان پس خدا سزاوار تراست بآنکه بتر سید از وی اگر مسلمانید (١٣) .

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ
وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

جنگ کنید بایشان تاعذاب کند ایشان را خدابدستهای شما ورسواسازدایشان را وفتح دهدشمارا برایشان و شفابخشد سینه های‌گروه مسلمان را (١٤) .

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۗ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

ودورکند اندوه دلهای ایشان را وبرحمت باز گردد برهرکه خواهد وخدا دانای استوار کار است (١٥) .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ
وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۚ
وَاللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

آیاگمان کردید که‌گذاشته شوید[1] وهنوز متمیز نه ساخته است خدا آنان را که جهاد کرده اند از شماونه گرفته اند بجزخدا وبجزپیغامبر او وبجز مومنان هیچ دوست پنهانی وخدا داناست بآنچه می کنید (١٦) .

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا مَسَٰجِدَ اللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ
أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ ۚ أُولَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِى النَّارِ هُمْ
خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾

روانباشد مشرکان را که آباد سازند مسجد های خدارا اعتراف کرده برخود به کفر آن جماعت باطل شد عمل های ایشان ودرآتش همیشه باشند

---

(١) یعنی تکلیف جهاد نشود .

گانند[۱] (۱۷) .

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿۱۸﴾

جزاین نیست که عمارت می کند مسجد های خدارا کسیکه ایمان آورده است بخدا وبروزآخر وبرپاداشته است نمازرا وداده است زکوٰة ونه ترسیده است مگرازخدا پس توقع است که این جماعت ازراه یافتگان باشند (۱۸) .

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۹﴾

آیاکردید آب نوشانیدن حاجیان را وآباد ساختن مسجد حرام را مانند عمل کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر وجهاد کرده است درراه خدا برابرنیستند نزدِ خدا وخدا راه نمی نمایدگروه ستمگاران را (۱۹) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿۲۰﴾

وآنانکه ایمان آوردند وهجرت کردند وجهادنمودند در راه خدا باموال خویش وجان های خویش بزرگ تراند درمرتبه نزدِ خدا واین جماعت ایشانند مطلب یابان (۲۰) .

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَّجَنّٰتٍ لَّهُمْ فِيْهَا نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ ۙ ﴿۲۱﴾

مژده دهدایشان را پروردگار ایشان برحمت ازنزدیك خودوبخوشنودی وببوستانها که ایشان را درآنجانعمت دائم بُوَد (۲۱) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿۲۲﴾

باشندگان آنجاهمیشه هرآئینه خدا نزدیك اوست مزد بزرگ (۲۲) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ

ای[۲] مسلمانان دوست مگیرید پدران

(۱) مترجم‌گوید تعریض است به جواب مفاخرت قریش بعمارت مسجد حرام .

(۲) مترجم‌گوید بعد غزوه فتح درترغیب بر جهاد مشرکین واهل کتاب نازل شد .

أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
مِنْكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

خودرا وبرادران خودرا اگراختیار کنند
کفر را برایمان وهرکه ازشمادوستی دارد
بایشان آن جماعت ایشانند ستمگاران
(٢٣) .

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

بگوا گرهستند پدران شما وپسران شما
وبرادران شما و زنان شما وخویشاوندان
شما وآن مالهائی که کسب کرده اید آن را
وتجارتی که می ترسید از بی رواجی آن
ومنزل هاکه پسندمی کنید آن را دوست
تر نزدیك شما ازخدا ورسول او وازجهاد
درراه او پس منتظر باشید تاآنکه بیارد
خدا عقوبتِ خود را وخداراه نمی نماید
گروه فاسقان را (٢٤) .

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ
شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ
وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

هرآئینه[1] فتح دادشمارا خدا درجاهای
بسیار ورروزحنین نیز چون به شگفت
آورد شمارا بسیاری شما پس دفع نه
کردآن بسیاری ازشما چیزی را وتنگ
شدبرشما زمین باوجود فراخی آن پس بر
گشتید پشت داده (٢٥) .

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ
وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

بازفروفرستاد خدای تعالی تسکین خود را
برپیغامبر خود و برمومنان وفروفرستاد
لشکر هائی که شما نه دیدیدایشان را
وعقوبت کرد کافران را واین ست جزای
کافران (٢٦) .

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ

بازبرحمت بازگردد خدا بعدازین برهرکه

(١) مترجم گوید درغزوه حنین شکست گونه بمسلمین روداده بود بعد ازآن
خدای تعالی نصرت دادوبجهت تذکیر نعمت این آیات فرستاد .

غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٧﴾

خواهد[١] وخداآمرزنده مهربان است . (٢٧)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّمَا الْمُشْرِكُوْنَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَ اِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيْكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۤ اِنْ شَآءَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٨﴾

ای مسلمانان جزاین نیست که مشرکان پلیداند پس بایدکه نزدیك نشوند به مسجد حرام بعد ازین سال شان واگر می ترسید تنگدستی را[٢] پس توانگر خواهد ساخت شمارا خدا ازفضل خود اگر خواهد هرآئینه خدا دانای درست کارست[٣] (٢٨) .

قَاتِلُوا الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ لَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَ لَا يُحَرِّمُوْنَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَ رَسُوْلُهٗ وَ لَا يَدِيْنُوْنَ دِيْنَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَّدٍ وَّ هُمْ صٰغِرُوْنَ ﴿٢٩﴾

جنگ کنید باآنانکه ایمان نمی آرند بخدا ونه به روزآخر وحرام نمی شمردند آنچه حرام کرده است خدا وپیغامبراو واختیار نمی کنند دین راست را ازاهل کتاب تاآنکه بدهندجزیه را ازدست خود خوارشدگان (٢٩) .

وَ قَالَتِ الْيَهُوْدُ عُزَيْرُ ابْنُ اللّٰهِ وَ قَالَتِ النَّصٰرَى الْمَسِيْحُ ابْنُ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ۚ يُضَاهِـُٔوْنَ قَوْلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ ؕ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٣٠﴾

وگفتند یهود که عزیر پسرخداست وگفتند نصاری که مسیح پسر خداست این قول ایشان ست بدهنهای شان[٤] مشابهت کرده اند باسخن قومی که کافر شدند پیش ازین[٥] لعنت کرد ایشان را خدا چگونه برگردانیده می شوند[٦] (٣٠) .

---

(١) یعنی توفیق اسلام دهد هرکراخواهد ازکافران والله اعلم .
(٢) یعنی بسبب انقطاع سوداگران والله اعلم .
(٣) مترجم‌گوید خدایتعالی درباب جهاداهل کتاب وگرفتن جزیه ازایشان می فرماید.
(٤) یعنی اصلی ندارد .
(٥) یعنی مشرکان که ملائکه را دختران خدا می‌گویند .
(٦) یعنی ازراه صواب .

اتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن
دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا
إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا إِلَٰهًا وَاحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ
سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

گرفتند دانشمندان وزاهدان خودرا پروردگاران بجزخدا ومسیح پسر مریم را ونه فرموده شده اند مگرآنکه عبادت کنندیك خدارا نیست هیچ معبود برحق بجزوی پاکست وی ازآنکه شریك اومقررمی کنند (٣١) .

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَيَأْبَى
اللَّهُ إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ وَلَوْ كَرِهَ الْكَٰفِرُونَ ﴿٣٢﴾

می خواهند که فرونشانند نورخدارا بدهنهای شان[١] وقبول نکندخدا الّا آنکه تمام سازد نور خود را اگرچه ناخوش شوند کافران (٣٢) .

هُوَ الَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

اوست آنکه فرستادپیغامبر خودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برادیان همه اگرچه ناخوش شوند مشرکان (٣٣) .

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ النَّاسِ بِالْبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

ای مسلمانان هرآئینه بسیاری ازدانشمندان وزاهدان اهل کتاب می خورند اموال مردمان را به باطل وبازمی دارند ازراه خدا وآنانکه ذخیره می کنند زر و نقره را وخرج نمی نمایند آن را درراهِ خدا[٢] بشارت ده این جماعت را به عذاب دردناك (٣٤) .

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا

روزی که گرم کرده شود[٣] برآن مال درآتش دوزخ پس داغ کرده شود بآن پیشانیهای ایشان را وپهلوهای ایشان را

(١) یعنی به شبهات تقریرمی کنندرابطال دین والله اعلم .
(٢) یعنی زکوٰة نمی دهند .
(٣) یعنی دمیده شود .

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

وپشتهای ایشان را وگفته شود این ست آنچه ذخیره نهادید برای خود پس بچشید آنچه ذخیره می کردید (٣٥) .

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتٰبِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

هرآئینه شمار ماه ها نزدیك خدا دوازده ماه است درکتاب خدا روزی که آفرید آسمان ها و زمین رااز آن جمله چهارماه حرام است اینست دین درست پس ستم مکنید درآن چهار ماه برخویشتن[(١)] وجنگ کنیدبامشرکان همه ایشان چنانکه ایشان جنگ می کنندباهمه شما وبدانید که خدا بامتقیان است (٣٦) .

إِنَّمَا النَّسِيٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِـُٔوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾

جزاین نیست که نَسِی زیادتی است درکفر گمراه‌گردانیده می شوند بآن کافران حلال می شمرند آن ماه رایك سال وحرام می شُمُرَند آن را سال دیگرتاموافقت کنند با شمارآنچه حرام ساخته است خداپس حلال سازند چیزی را که حرام ساخته است خدا آراسته کرده شده است برای ایشان کردار های بدایشان وخداراه نمی نماید قوم کافران را[(٢)] (٣٧) .

---

(١) مترجم گوید دردین حضرت ابراهیم مقرربودکه در محرم ورجب ذیقعده وذی الحجه بایك دیگر جنگ نه کنندااهل جاهلیت این حکم را تحریف کرده‌گاهی صفررامحرم می ساختند ومحرم را صفرو علی هذالقیاس واین را نسی می‌گفتند خدایتعالی اصل این حکم راباقی داشت باینوجه که جنگ ناحق هیچ‌گاه درست نیست و درین ماه ها حرمت آن مغلظ میشود وجنگ با کافران همه وقت درست است ونفی تحریف ایشان فرمود .

(٢) یعنی بقتال ناحق .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

ای مسلمانان چیست شمارا که چون به شماگفته می شود بیرون آئید درراه خدا گران شده میل می کنید بسوی زمین آیارضامند شدید به زندگانی دنیا عوض آخرت پس نیست متاع زندگانی دنیا دربرابرآخرت مگراندکی[1] (۳۸) .

إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

اگر بیرون نیائید عذاب کند شمارا عذابی درد دهنده وبدل شماگیردقومی را بجز شما وهیچ زیان نه رسانید خدارا وخدا برهمه چیز تواناست (۳۹) .

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

اگر نصرت ندهید پیغامبرراچه باك هر آئینه نصرت داده است اوراخدای تعالی آنگاه که بیرون کردندش کافران دوم دوکس آنگاه که این دوکس درغاربودند آنگاه که می‌گفت یارخودرا[2] اندوه مخور هرآئینه خداباماست پس فروفرستادخدا تسکین خودرا برپیغامبر وقوت دادش به لشکر هائی که ندیدید آن را وفروترساخت سخن کافران را وسخن خدا همونست بلند وخداغالب درست کاراست (٤٠) .

---

(۱) مترجم‌گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم دروقت عسرت وگرمی هوامتوجه غزوه تبوك شدند و بسیاری ازصحابه موافقت کردند وازمسلمین سه کس بغیر عذر تخلف کردند وتوبه ایشان بعد پنجاه روز قبول افتادوازمنافقان کلمات نفاق سربرزد خدایتعالی درمدح اینان وذم آنان وعفوازآن سه کس آیات فرستاد .

(۲) یعنی ابوبکرصدیق را .

اِنْفِرُوْا خِفَافًا وَّثِقَالًا وَّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

بیرون آئید سبك باروگرانبار[1] وجهاد کنید بمالهای خویش وجانهای خویش درراه خدا این بهتر است شمارا اگرمی دانید (٤١) .

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيْبًا وَّسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوْكَ
وَلٰكِنْۢ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۭ وَسَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ
لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ ۚ يُهْلِكُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۚ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿٤٢﴾

اگربودی آنچه بآن دعوت می کنی نفع قریب الحصول وسفری آسان البته پیروی می کردندترا ولیکن دورشد برایشان مسافت راه و سوگند خواهند خوردبخدا که اگر می توانستیم بیرون می آمدیم باشما هلاك می کنند خویش را[2] وخدامی داند که ایشان دروغگویند (٤٢) .

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ ۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ
الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٤٣﴾

عفوکندخداازتوچرا دستور اجازت دادی ایشان را تاآنوقت که بُوَد که هویدا شوند مرترا راست‌گویان وبدانی دروغگویان را (٤٣) .

لَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ
بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٤﴾

اجازت نمی طلبند ازتوآنانکه ایمان آورده اند بخدا وروزآخر درتخلف ازآنکه جهادکنندباموال خویش وجانهای خویش وخداداناست بمتقیان (٤٤) .

اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوْبُهُمْ فَهُمْ فِيْ رَيْبِهِمْ
يَتَرَدَّدُوْنَ ﴿٤٥﴾

جزاین نیست که اجازت می طلبند ازتوآنانکه ایمان نمی آرند بخدا وروزآخر وشك آورده است دلهای ایشان پس ایشان درشك خود سرگردان می شوند (٤٥) .

وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوْجَ لَاَعَدُّوْا لَهٗ عُدَّةً وَّلٰكِنْ كَرِهَ

و اگر خواستندی بیرون آمدن مهیامی

(١) یعنی درحالیکه اسباب وحشم بسیار داریدیابجز قدر ضروری بدست شما نباشد و باین توجیه آیت محکم باشد غیر منسوخ والله اعلم .

(٢) یعنی بسوگند دروغ .

اللهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيْلَ اقْعُدُوْا مَعَ الْقٰعِدِيْنَ ﴿٤٦﴾

کردند برای آن سفرسامان را ولیکن ناپسند داشت خدابرانگیختن ایشان را پس ازحرکت بازداشت ایشان را وگفته شدبنشینید بانشینندگان[1] (٤٦) .

لَوْخَرَجُوْا فِيْكُمْ مَّا زَادُوْكُمْ اِلَّا خَبَالًا وَّلَاْاَوْضَعُوْا خِلٰلَكُمْ يَبْغُوْنَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيْكُمْ سَمّٰعُوْنَ لَهُمْ وَاللهُ عَلِيْمٌۢ بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٧﴾

اگربرمی آمدند میان شما نمی افزودنددرحق شما مگرفسادرا والبته مرکب می تاختند میان شما فتنه جویان درحق شما[2] ومیان شما سخن شنوانندازایشان[3] وخداداناست به ستمگاران (٤٧) .

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوْا لَكَ الْاُمُوْرَ حَتّٰى جَآءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللهِ وَهُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿٤٨﴾

هرآئینه طلب کرده بودند فتنه را پیش ازین وبگردانیدند برای تو مصلحت ها تاآنکه بیامد نصرت حق وغالب شدکارخدا وایشان ناخواهان بودند (٤٨) .

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ ائْذَنْ لِّيْ وَلَا تَفْتِنِّيْ ؕ اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوْا ؕ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿٤٩﴾

وازایشان کسی است که می‌گویداجازت ده مرا ودرفتنه مینداز‌مرا[4] آگاه شوکه درفتنه افتاده اند وهر آئینه دوزخ دربر گیرنده است کافران را (٤٩) .

اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيْبَةٌ يَّقُوْلُوْا قَدْ اَخَذْنَآ اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَّهُمْ فَرِحُوْنَ ﴿٥٠﴾

اگربرسد به تونعمتی ناخوش کند ایشان را و اگر برسد به تو مصیبتی گویند بدست آورده ایم مصلحت خود پیش ازین[5] وبرگردند شادمان شده (٥٠) .

---

(١) واین تصویراست القای عزم مختلف رادرخاطر ایشان .

(٢) یعنی سعی درفتنه میکردند .

(٣) یعنی سخن ایشان قبول میکنند .

(٤) یعنی مرادربلادروم مبرید که جمال رومیان دیده مفتون خواهم شد والله اعلم.

(٥) یعنی پنهان بااعداء موافقت کرده ایم یاازسفر تخلف نموده ایم مارا هیچ باك =

قُلْ لَّنْ يُّصِيْبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا هُوَ مَوْلٰىنَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۵۱﴾

بگو هرگزنه رسدبما مگرآنچه نوشته است خدا برای ماوست کارسازما وبرخدا بایدکه توکل کنند مسلمانان (۵۱) .

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُوْنَ بِنَآ اِلَّآ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُّصِيْبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِنْدِهٖٓ اَوْ بِاَيْدِيْنَا فَتَرَبَّصُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ مُّتَرَبِّصُوْنَ ﴿۵۲﴾

بگوانتظار نمی برید درحق ما مگریکی ازدوخصلت نیك را[1] ومانتظار می کشیم درحقِ شما که برساندخدابه شما عذاب را ازنزدیك خود یا بدست ما پس انتظار کشید هرآئینه مانیزباشمامنتظرانیم . (۵۲)

قُلْ اَنْفِقُوْا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿۵۳﴾

بگوای منافقان خرج کنید بخوشی یا ناخوشی هرگزقبول کرده نخواهد شد ازشما هرآئینه شماهستید قوم فاسقان . (۵۳)

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقٰتُهُمْ اِلَّآ اَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَبِرَسُوْلِهٖ وَلَا يَاْتُوْنَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ كٰرِهُوْنَ ﴿۵۴﴾

وبازنداشت ایشان را ازآن که قبول کرده شودازایشان خرج ایشان الاّآنکه ایشان کافرشدندبخدا ورسول او ونمی آیند به نماز مگرکاهلی کنان وخرج نمی کنند مگر ناخواهان (۵٤) .

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿۵۵﴾

پس به شگفت نیارد ترا مالهای ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهد خدا که عذاب کند ایشان را بآنها درزندگانی دنیا[2] وبرآید جانهای ایشان وایشان کافرباشند (۵۵) .

وَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ

و سوگند می خورند بخداکه ایشان از

= نیست والله اعلم .

(۱) یعنی فتح یا شهادت .

(۲) یعنی مشقت جمع مال و حفظ اولاد و تأسف برآنچه فوت شود والله اعلم .

وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

جرگهٔ شمااند ونیستند ایشان ازشما ولیکن ایشان جماعتی هستند که می ترسند (٥٦).

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

اگر بیابند پناهی را یاغارهارا یاجای درآمدن را هرآئینه متوجه شوند بآن شتاب کنان (٥٧) .

وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

وازایشان کسی هست که عیب می کندترا درقسمت صدقات پس اگر داده شودایشان را ازآن خوشنود شوند واگرداده نه شوند ازآن ناگهان ایشان خشم می‌گیرند (٥٨) .

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

و اگرایشان رضامند می شدند بآنچه داده است ایشان را خدا و رسول اوومی‌گفتند بس است ما را خدا، خواهد داد مارا خدا ازفضل خود ورسول اوهرآئینه مابسوی خداتوقع دارندگانیم (بهتر بودی) (٥٩).

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

جزاین نیست که صدقه ها برای فقیران است وبی نوایان وکارکنان برجمع صدقات وآنانکه الفت داده می شود دلهای ایشان را[١] وبرای خرج کردن درآزادی برده هاوبرای وام داران وبرای خرج کردن درراه خدا[٢] وبرای مسافران است حکم ثابت شده از نزدیك خدا وخدا دانای درست کاراست (٦٠) .

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ

وازایشان آنانند که می دهندآزار پیغامبررا

---

(١) یعنی ضعیف الإسلام .
(٢) یعنی جهاد .

أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

و می‌گویند وی سبک‌گوش است[(١)] بگووی سبک‌گوش نیکوست برای شما باورمی کند گفتهٔ خداراوقبول می کند مشورت مسلمانان را ورحمت است برای اهل ایمان ازشما وآنانکه ایذامی دهند پیغامبرخدارا ایشان راست عذاب درد دهنده (٦١) .

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

سو گند می خورند بخدا برای شما تارضامندکنند شمارا وخدا و رسول او سزاوار تراند بآنکه رضامند سازند او را اگر مسلمان اند (٦٢) .

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

آیاندانستند که هرکه خلاف کند باخدا ورسول او پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان آنجا این ست رسوائی بزرگ (٦٣) .

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلِ اسْتَهْزِئُوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ
مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

می ترسند منافقان ازآنکه فرودآورده شودبرمسلمانان سوره ای که خبردهد ایشان را بآنچه دردل های منافقان است بگومسخره کنید هرآئینه خداپدیدآرنده است چیزی را که می ترسید (٦٤) .

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ
أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

و اگرسوال کنی ایشان راگویند جزاین نیست که ما درهزل شروع می نمودیم وبازی می کردیم بگو آیابخدا وآیت های او وپیغامبراو تمسخرمی کردید (٦٥) .

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِن نَّعْفُ عَن

عذرمگوئید هرآئینه شماکافریدبعدازایمان

---

(١) یعنی هرچه کسی‌گوید قبول می کند .

طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

خود[1] اگردرگذریم ازسرگروهی ازشما البته عذاب کنیم گروهی را بسبب آنکه ایشانگنهگاربودند (٦٦) .

ٱلْمُنَـٰفِقُونَ وَٱلْمُنَـٰفِقَـٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۚ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمْ ۗ إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾

مردمان منافق و زنان منافق بعض ایشان ازجنس بعض اند می فرمایند بکارِ ناپسندیده و منع می کنند ازکار پسندیده ومی بنددندستهای خودرا فراموش کردند خدارا پس خدافراموش ساخت ایشان راهرآئینه منافقان ایشانند فاسقان (٦٧) .

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ وَٱلْمُنَـٰفِقَـٰتِ وَٱلْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ هِىَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

وعده داده است خدا مردان منافق را وزنان منافق را وکافران را آتش دوزخ همیشه باشندگان آنجا، دوزخ بس است ایشانرا ولعنت کردایشان را خدا وایشان راست عذاب دائم (٦٨) .

كَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَـٰدًا فَٱسْتَمْتَعُوا۟ بِخَلَـٰقِهِمْ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَـٰقِكُمْ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم بِخَلَـٰقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا۟ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَـٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَـٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾

مانند آنانکه پیش ازشما بودند زیاده تر ازشمادرقوت وبیشتر دراموال واولاد پس بهره مند شدند به نصیبهٔ خویش[2] پس شمانیز بهره مند شدید به نصیبهٔ خویش چنانکه بهره مند شدند آنانکه پیش ازشمابودند به نصیبهٔ خویش وشروع درهزل کردید چنانکه ایشان شروع درهزل کردند آن جماعت نابودشد عمل های ایشان دردنیا وآخرت وآن جماعت ایشانند زیان کاران (٦٩) .

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ

(١) یعنی ایمان بزبان خود .

(٢) یعنی ازدنیا .

وَثَمُودَ ۬ وَقَوْمِ إِبْرَٰهِيمَ وَأَصْحَٰبِ مَدْيَنَ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ ۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن
كَانُوٓا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

آیانیامده است بایشان خبرآنانکه پیش ازایشان بودند قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهیم واهل مدین واهل موتفکات آمدندبایشان پیغامبران ایشان به نشانه های روشن پس هرگز نه شدکه خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ظلم میکردند (۷۰) .

وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ
يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ
وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ
ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُ ۗ إِنَّ
ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

ومردان مسلمانان وزنان مسلمانان بعض ایشان دوستان بعض اند می فرمایند بکارپسندیده ومنع کنند ازکار ناپسندیده وبرپامی دارند نمازرا ومی دهند زکوٰة را وفرمانبرداری می کنند خدا ورسول اورا این جماعت رحم خواهد کرد برایشان خدا هرآئینه خداغالب درست کاراست . (۷۱)

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍ ۚ
وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

وعده کرده است خدامردان مسلمانان وزنان مسلمانان را بوستانها که میرود زیرآن جویها همیشه باشندگان آنجا وجایهای پاکیزه دربهشت های همیشه ماندن وخوشنودی خدابزرگ تراست ازهمه این ست پیروزی بزرگ (۷۲) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَ
مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

ای پیغامبر جهاد کن باکافران[1] وجهاد کن بامنافقان[2] ودرشتی کن برایشان وجای ایشان دوزخ است ووی بدجایٔ است (۷۳) .

(۱) یعنی بسیف .
(۲) یعنی بزبان .

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ۖ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

سوگند می خورند بخداکه نه گفته اند وهرآئینه‌گفته اند سخن کفر وکافرشده اند بعداسلام خویش وقصدکردند آنچه نیافتند[۱] وانکارنکردند مگرآنکه توانگر ساخت ایشان را خدا ورسول او ازفضل خود[۲] پس اگرتوبه کنند بهتر باشد ایشان را واگربر گردندازتوبه عذاب کندایشان را خدا عذاب درد دهنده دردنیا وآخرت ونیست ایشان را درزمین هیچ کارساز ونه هیچ یاری دهنده (٧٤) .

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وازیشان کسی هست که عهد بسته است باخدا البته اگربدهد مااازفضل خود هر آئینه صدقه دهیم والبته باشیم ازنیکوکاران (٧٥) .

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

پس وقتی که بداد ایشان را ازفضل خود بخیلی کردند بآن وبرگشتند اعراض کنان . (٧٦)

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

پس خدای تعالی عاقبت حال ایشان ساخت نفاق را دردلهای ایشان تا روزی که ملاقات کنند باوی بشومی آنکه خلاف کردند باخدا آنچه وعده کرده بودند باوی و بشومی آنکه دروغ‌گفتند (٧٧) .

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

آیاندانسته اند که خدا می داند سخن پنهان ایشان را و رازگفتن ایشان را وآنکه خداداننده غیب هاست (٧٨) .

---

(۱) یعنی ایذای پیغمبر .

(۲) واین نوعی ازتحکم است والله اعلم .

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٩﴾

آنانکه عیب می کنند، رغبت کنندگان را ازمسلمانان درصدقات وعیب می کنند آنان را که نمی یابند مگرمشقت خودرا[1] پس تمسخرمی کنند بایشان تمسخر کردخدابآن تمسخر کنندگان وایشان راست عذاب درد دهنده (٧٩) .

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٨٠﴾

آمرزش طلب کن برای ایشان یا آمرزش طلب مکن برای ایشان[2] اگر آمرزش خواهی برای ایشان هفتادبار هرگز نیامرزد ایشان را خدا این بسبب آنست که ایشان کافرشدند بخداورسول او وخدا راه نمی نمایدگروه فاسقان را (٨٠) .

فَرِحَ الْمُخَلَّفُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلٰفَ رَسُوْلِ اللّٰهِ وَكَرِهُوْٓا اَنْ يُّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَالُوْا لَا تَنْفِرُوْا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوْا يَفْقَهُوْنَ ﴿٨١﴾

شادمان شدند پس ماندگان به نشستن خویش برخلاف پیغمبرخدا وناپسندکردند که جهاد کنند باموال خویش وبه جانهای خویش در راه خدا وگفتند بایکدیگربیرون مروید درگرمی بگوآتش دوزخ سخت تراست درگرمی اگردرمی یافتندی (چنین نکردندی) (٨١) .

فَلْيَضْحَكُوْا قَلِيْلًا وَّلْيَبْكُوْا كَثِيْرًا جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٨٢﴾

پس باید که بخندنداندکی وبگریند بسیاری سزای آنچه می‌کردند[3] (٨٢) .

فَاِنْ رَّجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوْكَ لِلْخُرُوْجِ

پس اگر بازآردترا خدای تعالی بسوی گروهی ازایشان پس دستوری طلبند

---

(١) یعنی بمزدوری چیزی پیدامیکنند وصدقه میدهند .

(٢) یعنی هردوصورت یکسان است .

(٣) مترجم‌گوید مرادخبرست باآنکه دردنیا خواهند خندیدودرآخرت خواهندگریست .

فَقُل لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

ازتوبرای بیرون آمدن[1] بگوبیرون نخواهید آمدبامن هرگز وجنگ نخواهید کرد همراه من باهیچ دشمنی هرآئینه شما رضامندشدید به نشستن اول بار پس بنشینید باپس ماندگان (٨٣) .

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

و(یامحمد) نمازمگذاربرهیچ یکی ازایشان که بمیرد، هرگز ومایست برگور وی هرآئینه ایشان کافرشدند بخداورسول او ومردند وایشان فاسق بودند (٨٤) .

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وبشگفت نیارد ترا اموال ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهدخدا که عقوبت کند ایشان را بآن دردنیا وبیرون شود روح ایشان وایشان کافرباشند (٨٥) .

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

وچون فرودآورده شود سورتی باین مضمون که ایمان آرید بخدا وجهاد کنید همراه رسول او دستوری می طلبند ازتوخداوندان وسعت ازایشان و گویندبگذار مارا تاباشیم بانشستگان (٨٦) .

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

راضی شدند بآنکه باشند با زنانِ پس مانده ومهرنهاده شد بردلهای ایشان پس ایشان فهم نمی کنند (٨٧) .

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

لیکن پیغامبر وآنانکه ایمان آوردند بااو جهاد کردند باموال خود وجان های خود واین جماعت ایشان راست نیکی ها واین جماعت ایشانند

(١) یعنی برای احرازغنائم .

رستگاران (٨٨) .

اعد الله لهم جنت تجري من تحتها الانهر خلدين
فيها ذلك الفوز العظيم ﴿٨٩﴾

آماده ساخته است خدابرای ایشان بوستانها میرود زیرآن جویها جاویدان آنجا این ست پیروزی بزرگ (٨٩) .

وجاء المعذرون من الاعراب ليؤذن لهم وقعد الذين
كذبوا الله ورسوله سيصيب الذين كفروا منهم
عذاب اليم ﴿٩٠﴾

وآمدند اهلِ عذر ازصحرای نشینان تادستوری داده شود ایشان راو نشستند آنانکه دروغ گفتند باخداورسول او (یعنی دراظهار اسلام) خواهد رسیدبکافران ازایشان عذاب درد دهنده (٩٠) .

ليس على الضعفاء ولا على المرضى ولا على الذين
لا يجدون ما ينفقون حرج اذا نصحوا لله ورسوله
ما على المحسنين من سبيل والله غفور رحيم ﴿٩١﴾

نیست برناتوانان ونه بر بیماران ونه بر آنانکه نه می یابند آنچه خرج کنند هیچ گناهی چون نیک خواهی کنند باخداورسول او ونیست برنیکوکاران هیچ راه عتاب وخدا آمرزندهٔ مهربان است (٩١) .

ولا على الذين اذا ما اتوك لتحملهم قلت لا اجد
ما احملكم عليه تولوا واعينهم تفيض من الدمع
حزنا الا يجدوا ما ينفقون ﴿٩٢﴾

ونه بر آنانکه چون بیایند پیش تو تا سواری دهی ایشان را گوئی نمی یابم آنچه سوارکنم شمارا برآن باز گردند وچشم های ایشان روان باشد باشك بجهت اندوه که نمی یابند آنچه خرج کنند (٩٢) .

انما السبيل على الذين يستاذنونك وهم اغنياء
رضوا بان يكونوا مع الخوالف وطبع الله على
قلوبهم فهم لا يعلمون ﴿٩٣﴾

جزاین نیست که راه عتاب برآنان ست که دستوری می طلبند ازتو وایشان توانگرانند راضی شدند بآنکه باشند بازنان پس مانده ومُهر نهاد خدا بردلهای ایشان پس ایشان نمی فهمند (٩٣) .

يَعْتَذِرُوْنَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَّا
تَعْتَذِرُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ۚ وَ
سَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُوْلُهٗ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٤﴾

عذرخواهی کنند پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان بگوعذرخواهی مکنید باورنکنیم سخن شمارا هرآئینه آگاه ساخته است خدامارا به بعض خبرهای شما وخواهد دیدخدا ورسول او عمل شمارا (یعنی دردنیا) سپس بازگردانیده شوید بسوی عالم الغیب وآشکار پس خبردهدشمارا بآنچه میکردید (٩٤) .

سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوْا عَنْهُمْ ۚ
فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمْ ۚ اِنَّهُمْ رِجْسٌ ۫ وَّمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا
كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٥﴾

سوگند خواهند خورد بخدا پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان تا روبگردانید ازایشان پس شما روبگردانید ازایشان هرآئینه ایشان پلیداند وجای ایشان دوزخ است سزای آنچه میکردند(٩٥) .

يَحْلِفُوْنَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۚ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ
لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٩٦﴾

سوگند میخورند برای شما تا رضا مند شوید ازایشان پس ا گر رضامند شوید ازایشان هرآئینه خدا رضامند نشود ازگروه فاسقان (٩٦) .

اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَّنِفَاقًا وَّاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوْا
حُدُوْدَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٩٧﴾

صحرانشینان سخت تراندددرکفرو نفاق[1] وسزاوار تراند بآنکه ندانندداحکام شریعتی را که نازل کرده است خدا برپیغامبرخود وخدا دانای درست کاراست (٩٧) .

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَّتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَّيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَاللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٩٨﴾

وازاعراب کسی هست که تاوان می‌شمارد چیزی را که خرج می‌کند وانتظارمی کشد درحق شما مصائب را برایشان باد مصیبتِ بد وخدا شنوای داناست (٩٨) .

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ

وازاعراب کسی هست که ایمان می آرد

---

(١) یعنی به نسبت اهل شهر .

مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ الرَّسُوْلِ ۗ اَلَآ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ۗ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٩﴾

بخدا وروزآخر ومی شمارد چیزی را که خرج می کند سبب قربت نزد خدا ووسیلهٔ دعای نیك پیغامبر آ گاه باش هر آئینه وی قربتست ایشان را داخل خواهد کرد ایشان را خدا دررحمت خود هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربان است (٩٩) .

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۗ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٠٠﴾

وسبقت کنندگان نخستین ازمهاجران وانصار وآنانکه پیروی ایشان کردند به نیکوکاری خوشنود شد خدا ازین جماعت وایشان خوشنود شدندازوی وآماده ساخت برای ایشان بوستانهائی که میرود زیرآن جویها جاویدان آنجاهمیشه، این ست پیروزی بزرگ (١٠٠) .

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ۛ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِيْنَةِ ۛ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ ۚ لَا تَعْلَمُهُمْ ۗ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۗ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠١﴾

ازآنانکه دوروبر شمایند ازاعراب منافقانند وبعضی ازاهل مدینه خوی نفاق دارند تونمی دانی ایشان را مامیدانیم ایشان را عذاب خواهیم دادایشانرا دوبار(١) سپس بازگردانیده شوند بسوی عذاب بزرگ (١٠١) .

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ۗ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

ودیگران هستند که اقرار کردند بگناهان خود آمیخته اند عمل نیك را باعمل دیگرکه بَدَست، نزدیك ست که خدا برحمت متوجه شود برایشان هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربانست (١٠٢) .

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيْهِمْ بِهَا وَصَلِّ

بگیرازاموال ایشان زکوٰة راتاپاك سازی ایشان را وبابرکت کنی ایشان را بآن

---

(١) یعنی درمیان مسلمانان ذلیل شوند ودراموال واولاد آفات بینند .

عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

ودعای خیر کن برای ایشان هرآئینه دعای تو سبب آرامش است ایشان را وخدا شنوای داناست (١٠٣) .

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَأْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

آیاندانسته اند که خدا اوست که توبه قبول می‌کند ازبندگان خود ومیگیرد صدقات را وآنکه خدااوست توبه پذیرندۂ مهربان (١٠٤) .

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهٗ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وبگوعمل کنید پس زود خواهد دید خدا ورسول او ومومنان عمل شمارا و زود بازگردانیده خواهید شد بسوی دانندۂ پنهان و آشکار پس خبردهد شمارا بآنچه می‌کردید (١٠٥) .

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللّٰهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ودیگران اند موقوف داشته شده برفرمان خدا یااین ست که عذاب دهدایشان را یابرحمت متوجه شودبرایشان وخدادانای درست کاراست (١٠٦) .

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَّكُفْرًا وَّتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنٰى وَاللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

وازایشان آنانند که ساخته اند مسجدی برای زیان رسانیدن وبجهت کفر وبرای تفرقه افگندن میان مسلمانان وکمین گاه ساختن برای آنانکه جنگ کرده اند باخداو رسول او پیش ازین والبته سوگند خورند که نخواسته ایم مگرخصلت نیك را وخدا گواهی میدهد که ایشان دروغگویانند[1] (١٠٧) .

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

مایست آنجاهرگز، هرآئینه مسجدی که

(١) مترجم گوید جماعتی ازمنافقان مسجدی ساخته بودند به نیت فاسد تاتفریق مسلمین باشدو کمینگاه کافران خدای تعالی بهدم آن امر فرمود والله اعلم .

أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

بنیاد نهاده شده است برنیت تقوی ازروزاوّل بهترست که بایستی درآن، آنجامردانی اند که دوست میدارند که پاك شوند وخدا دوست میدارد پاك شوندگان را (۱۰۸) .

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ
أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي
نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

آیا کسی که بنیاد نهاد عمارت خودرا برترس ازخدا وخوشنودی اوبهترست یاآنکه بنیاد نهاده است عمارت خودرا برکنارهٔ زمینِ رودخوردهٔ درحال افتادن پس افتادباصاحب خوددرآتش دوزخ وخدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را[1] (۱۰۹) .

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ
تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

همیشه باشد عمارت ایشان که بناکرده اند[2] سبب شك دردلِ ایشان مگرآنکه پاره پاره شوددلهای ایشان وخدا دانای درست کاراست (۱۱۰) .

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَ
يُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

هرآئینه خداخریده است ازمسلمانان جانهای ایشان ومالهای ایشان را بعوض آنکه ایشان را باشد بهشت، جنگ می‌کنند درراه خدا پس می کشند وکشته می‌شوند وعدهٔ لازمی است برخدا ثابت درتورات وانجیل وقرآن وکیست وفاکننده تر بعهدخویش از خدا پس شادمان باشید باین فروختن خود که

---

(۱) عمارت ساختن بر اساس تقوی کنایت است ازاخلاص دراعمال وعمارت شاختن برکنارهٔ رودخورده کنایت ازریاوعُجب دراعمال والله اعلم .

(۲) یعنی مسجد ضرار .

معامله کردید بآن واین است پیروزی بزرگ (١١١) .

ٱلتَّٰٓئِبُونَ ٱلْعَٰبِدُونَ ٱلْحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ ٱلْءَامِرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱلْحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

ایشان توبه کنندگانند، عبادت کنندگانند، حمد گویندگانند، سفرکنندگانند درراه خدا، رکوع وسجده کنندگانند، فرمایندگانند بکارپسندیده ومنع کنندگانند ازناپسندیده و نگاه دارندگانند احکام خدا را ومژده دِه مسلمانان را (١١٢) .

مَا كَانَ لِلنَّبِىِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن يَسْتَغْفِرُوا۟ لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوٓا۟ أُو۟لِى قُرْبَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

روانبُوَد پیغامبررا و نه مسلمانان را که طلب آمرزش کنند برای مشرکان اگر چه خویشاوند باشند بعدازآنکه ظاهر شد ایشان را که آنگروه اهل دوزخ اند (١١٣).

وَمَا كَانَ ٱسْتِغْفَارُ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ ۚ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

ونبودآمرزش خواستن ابراهیم برای پدرخود مگربخاطر وعده ای که کرده بود باوی پس چون روشن شد برای ابراهیم که وی دشمن خداست بیزار شد از وی هرآئینه ابراهیم دردمند بُردبار بود (١١٤) .

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًۢا بَعْدَ إِذْ هَدَىٰهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وهرگز نیست که خداگمراه کند قومی را[١] بعد ازآنکه هدایت نموده باشدایشان را تاآنکه واضح سازد برایشان آنچه از وی پرهیزکنند هرآئینه خدا بهر چیزداناست[٢] (١١٥) .

---

(١) یعنی درحساب‌گمراهان نمی شمارد قومی را .

(٢) یعنی تاپیغامبر نه آید تبلیغ نکند معذوراند فتح .

إِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللّٰهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

هرآئينه خدا ويراست پادشاهى آسمان هاوزمين زنده مى كند و مى ميراند ونيست شمارا بجزوى هيچ كارسازى ويارى دهنده اى (١١٦) .

لَقَد تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

هرآئينه برحمت متوجه شد خدا برپيغامبر وآن مهاجران وانصار كه پيروى وى كردند دروقت تنگ دستى بعدازآنكه نزديك بود كه منحرف شود دلهاىگروهى ازايشان بازبرحمت متوجه شد برايشان هرآئينه وى برايشان بخشايندۀ مهربان است (١١٧) .

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

وبرآن سه كس كه موقوف داشته شدند تاآنكه تنگ شد برايشان زمين باوجود فراخى آن وتنگ شدبرايشان جانهاى ايشان ودانستند كه پناهى نيست ازخدا مگر بسوى اوبازخدا برحمت متوجه شدبرايشان تاايشان رجوع كنند[1] هرآئينه خدا توبه پذيرندۀ مهربانست (١١٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

اى مسلمانان بترسيد ازخدا وباشيد باراستگويان (١١٩) .

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ

لايق نَبُوَد اهل مدينه را وآنانراكه حوالى ايشانند ازاعراب كه بازپس مانند ازهمراهىِ رسولِ خدا ونه آنانكه رغبت كنند درحفظ خويش اعراض كرده ازذاتِ رسول خدا اين بسبب آنست كه نمى رسدبايشان تشنگى ونه رنج ونهگرسنگى

(١) يعنى بمقام قريب .

عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

درراهِ خدا ونهندگامی بر جائی که بخشم آرد کافران را وبدست نمی آرند ازدشمن هیچ دست آوردی مگرنوشته شودبرای ایشان بسبب آن عمل صالح هرآئینه خدا ضائع نمی‌کند مزدنیکوکاران را (١٢٠).

وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

وخرج نمی کنند هیچ خرجی چه اندك وچه بسیار وطی نمی کنند هیچ میدانی را مگرنوشته شود برای ایشان عمل صالح تاجزا دهدایشان را خداپاداش نیکوترین آنچه می کردند (١٢١) .

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

وممکن نیست مومنان را که برآیند[1] همه یك جا پس چرا بیرون نیآید ازهر جمعی ازایشان چند کس تادانشمند شوند دردین و تا بیم دهند قوم خودرا چون بازآیند بسوی ایشان بُوَد که ایشان بترسند[2] (١٢٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

ای مسلمانان جنگ کنید بآنانکه نزدیك شمایند ازکافران وبایدکه کافران بیابند درشمادرشتی را وبدانید که خدا بامتقیان است (١٢٣) .

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای پس ازمنافقان کسی هست که می‌گوید درحق کدام یك ازشما افزوده است این سوره ایمان را اماّاهل ایمان پس بتحقیق افزوده است درحق ایشان ایمان را

---

(١) یعنی به طلب علم .

(٢) یعنی طلب علم دین فرض کفایه است .

وایشان شادمان می شوند (١٢٤) .

وَأَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوْا وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٢٥﴾

واما آنانکه دردلهای ایشان بیماریست پس افزوده است درحق ایشان پلیدی را همراه پلیدی ایشان ومُردند وایشان کافربودند (١٢٥) .

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُوْنَ فِيْ كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوْبُوْنَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿١٢٦﴾

آیانمی بینند که ایشان سزاداده می‌شوند درهرسال یك بار یادوبار[1] بازتوبه نمی کنند ونه ایشان پندمی‌گیرند (١٢٦) .

وَإِذَا مَآ أُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرٰىكُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوْا صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿١٢٧﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای[2] نظرکند بعض ایشان به بعضی باشرمندگی وگویدآیا می بیند هیچ کس شمارا؟ پس بازگردند[3]، بازگردانیده است خدادلهای ایشان را بسبب آنکه ایشان‌گروهی هستند که نمی دانند (١٢٧) .

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيْصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٨﴾

به تحقیق ای مسلمانان آمده است به شما پیغامبری ازقبیله شما دشوارست بروی رنج شما حریص است برهدایت شما به مسلمانان بخشاینده مهربان است (١٢٨) .

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿١٢٩﴾

پس اگر بازگردند بگوبس است مراخدا، هیچ معبود برحقی نیست بجزوی، بروی توکل کردم واوخداوندِ عرش بزرگ است[4] (١٢٩) .

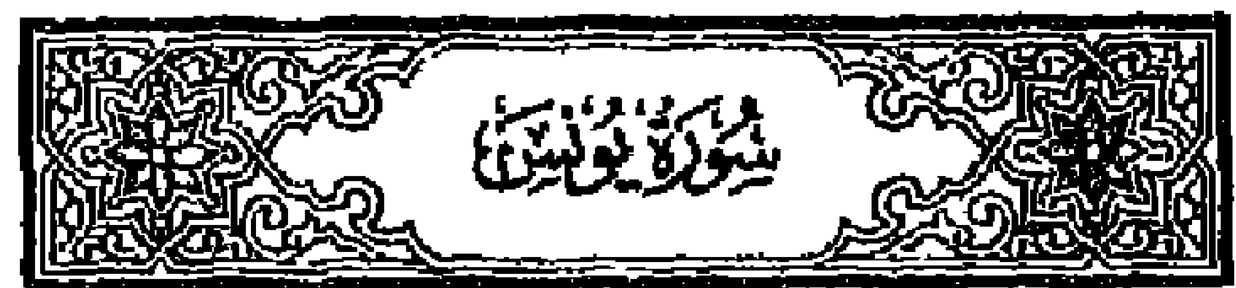
---

(١) یعنی باامراض ومصائب .

(٢) یعنی سوره ای که دروی بیان نفاق ایشان باشد .

(٣) یعنی بخانه های خود .

(٤) یعنی چنانکه قادرست عرش رانگاه می دارد و ترا نیز نگاه می دارد ازشرِ کافران ومنافقان .

سورهٔ یونس مکی است وآن یك صد و نه آیت ویازده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ۝١

الٓرٰ، این آیت های کتاب باحکمت است (١) .

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ۝٢

آیاتعجب است مردمان را که وحی فرستادیم بسوی مردی ازایشان که بترسان مردمان را وبشارت ده مسلمانان را بآنکه ایشانرا هست جای پای نیکی نزد پروردگار ایشان ،گفتند کافران هرآئینه این شخص جادوگر آشکاراست (٢) .

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِىْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِىْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهٖ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝٣

هرآئینه پروردگار شما خدائیست که آفرید آسمان ها وزمین را درشش روز بازمستقرشد برعرش تدبیر می‌کند کاررا نیست هیچ شفاعت کننده مگربعد دستور وی، این ست خداپروردگار شماپس بپرستید اورا آیاپندنمی‌گیرید (٣) .

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا اِنَّهٗ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝٤

بسوی اوست رجوع شماهمه یك جا وعده کرده است خدا وعدهٔ درست هرآئینه وی ابتداکند آفرینش را بازدیگر بارباز گرداندش تاجزا دهد آنان را که ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند بانصاف وآنانکه کافرشدند ایشان راست آشامیدنی ازآب‌گرم وعقوبت درد دهنده بسبب آنکه کافربودند (٤) .

هُوَ الَّذِىْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَّالْقَمَرَ نُوْرًا وَّقَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ

اوآنست که ساخت خورشید را درخشنده وماه را روشن ومعین کردبرای ماه منزل هاراتابدانید شمارسال هاو تابدانید

يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝٥

حساب را نیافریده است خدای تعالی این
را مگر به تدبیر درست بیان می کند
نشانها را برای گروهی که میدانند (٥) .

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝٦

هرآئینه درآمد ورفت شب وروز ودرآنچه
آفریده است خدا درآسمان ها وزمین
نشانه هاست گروهی را که پرهیزگاری
می‌کنند (٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا وَرَضُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَاَنُّوْا بِهَا وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا غٰفِلُوْنَ ۝٧

هرآئینه آنانکه امید ندارند ملاقات مارا
وخوشنود شده اند به زندگانی دنیا وآرام
گرفته اند بآن وآنانکه ازنشانه های ما
بی خبراند (٧) .

اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝٨

این جماعت جای ایشان آتش ست به
سبب آنچه عمل می کردند (٨) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيْهِمْ رَبُّهُمْ
بِاِيْمَانِهِمْ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝٩

هرآئینه آنانکه ایمان آورده اند وکارهای
شائسته کرده اند هدایت کند ایشان را
پروردگار بسبب ایمانِ ایشان یعنی
بمقامات نجات، میرود زیرایشان
جویهادر بوستانهای نعمت (٩) .

دَعْوٰىهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ وَاٰخِرُ
دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝١٠

دعای ایشان درآنجا سبحانك اللّٰهم باشد
یعنی پاکی تراست بارِ خدایاو دعای خیر
ایشان بایکدیگر سلام بُوَد و نهایت دعای
ایشان این ست که حمد خداراست
پروردگار عالمیان (١٠) .

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ
اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا فِيْ
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝١١

و اگر زود می‌رسانید خدای تعالی
بمردمان سختی رامانند آنکه زود
می‌طلبندنعمت را بانجام رسانیده می‌شد
در حق ایشان اجل ایشان پس می گذاریم
آنان را که امید ملاقات ما ندارند
سرگردان شده دربیراهیِ خویش (١١) .

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآىِٕمًا ۚ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَآ اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ ۭ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢﴾

وچون رنج برسد بآدمی دعاکند ببارگاه ما خفته برپهلوی خود یانشسته یا ایستاده پس آنگاه که برداشتیم ازوی رنج وی را برود گویا نخوانده بودمارا بدفع کردن رنجی که رسیدش هم چنین آراسته کرده شداز حد گذرندگان را آنچه می کردند . (١٢)

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا ۙ وَجَاۗءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٣﴾

وهرآئینه هلاك كرده ایم قرن هارا پیش ازشما چون ستم کردند وآمدند بایشان پیغامبران ایشان بانشانه های روشن وهرگز آمادهٔ آن نبودند که ایمان آرند هم چنین سزا می‌دهیم گروه گناه گاران را (١٣) .

ثُمَّ جَعَلْنٰكُمْ خَلٰۗىِٕفَ فِي الْاَرْضِ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٤﴾

بازجانشین ساختیم شمارا در زمین پس ازایشان تابببینیم چگونه کار می‌کنید (١٤) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَاۗءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ۭ قُلْ مَا يَكُوْنُ لِيْٓ اَنْ اُبَدِّلَهٗ مِنْ تِلْقَاۗئِ نَفْسِيْ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ ۚ اِنِّىْٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٥﴾

و چون خوانده شود برایشان آیات واضح ما گویند آنانکه امیدملاقات ما را ندارند بیار قرآنی بجزاین یاتغییر دِه اورا[1] بگوروا نَبُوَد مرا که تبدیل کنمش از جانب خود پیروی نمی کنم مگر آنچه را که وحی فرستاده شد بسوی من هرآئینه من می ترسم ا گر نافرمانی پروردگار خودکنم ازعذاب روز بزرگ (١٥) .

قُلْ لَّوْ شَاۗءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهٗ عَلَيْكُمْ وَلَآ اَدْرٰىكُمْ بِهٖ ڮ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيْكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهٖ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٦﴾

بگو ا گر خدامی خواست نمی خواندم آن رابرشما وخبردار نمی‌کرد خدا شمارابآن هرآئینه گذرانده ام در میان شما

---

(١) یعنی ناموافق عقائد باطلهٔ ایشان باشد .

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ
اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ
فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم
مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ
فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

عمری پیش ازاین آیادرنمی یابید (١٦) .

پس کیست ستمگارتر ازکسی که بربندد برخدا دروغ را یا دروغ شُمُرَد آیاتِ وی را هرآئینه (سخن اینست که) رستگار نمی شوند گناهگاران (١٧) .

ومی پرستند بغیرازخدا چیزی که ضرر نه دهدایشان را ونه سود رساند بایشان ومی‌گویند ایشان شفاعت کنندگان مایند نزد خدا بگوآیا آ گاه می‌کنید خدارا بآنچه نمی داند درآسمان ها و زمین، پاکی وی راست وبرتراست ازآنکه شریك مقررمی کنند (١٨) .

ونبُودند مردمان مگریك امت[1] پس اختلاف کردند[2] وا گر نمی‌بود کلمه ای که سابق صادر شده است از پروردگار تو فیصله کرده می‌شد میان ایشان درآنچه اندران اختلاف دارند (١٩) .

ومی گویند چرا فرو فرستاده نه شده است براین پیغامبر نشانه ای ازپروردگار وی بگوجزاین نیست که علم غیب خداراست پس انتظار کنید هرآئینه من باشما ازمنتظرانم (٢٠) .

وچون بچشانیم مردمان را رحمتی پس ازسختی که رسیده بود بایشان ناگهان ایشان رابداندیشی باشددرنشان های

---

(١) یعنی برتوحید و ملت ابراهیمی .

(٢) یعنی بسبب عمرو بن لحی .

ما[۱] بگوخدا زودترست در تدبیر کردن هرآئینه فرستادگان ما می نویسند آنچه بداندیشی می‌کنید[۲] (۲۱) .

هُوَ الَّذِيْ يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتّٰى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَ
جَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيْحٍ طَيِّبَةٍ وَّفَرِحُوْا بِهَا جَآءَتْهَا رِيْحٌ عَاصِفٌ
وَّجَآءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّظَنُّوْٓا أَنَّهُمْ أُحِيْطَ بِهِمْ دَعَوُا
اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُوْنَنَّ
مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٢٢﴾

اوست آنکه روان می کند شمارا درخشکی ودردریا تاوقتیکه باشید درکشتی ها و روان شوند کشتی ها باسواران خود ببادخوش وشادمان شوند ایشان بآن بادموافق، ناگاه برسد بآن کشتی ها بادی تُند وبیاید بایشان موج ازهرطرف وبدانند که ازهرجهت گرفتار گشتند دعاکنند ببارگاه خدا خالص کرده برای اوعبادت را که اگر نجات دهی مارا ازین بلا باشیم ازشکرگذاران (۲۲) .

فَلَمَّآ أَنْجٰىهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُوْنَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰٓى أَنْفُسِكُمْ ۙ مَّتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۫ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٣﴾

پس آنگاه که نجات داد ایشان را ناگهان ایشان بیراهی می کنند درزمین ناحق، ای مردمان جزاین نیست که بیراهی شمازیان برجان شماست یافتید بهرهٔ زندگانی دنیارا، بازبسوی ما بازگشت شماست پس باخبرسازم شمارا بآنچه می کردید (۲۳).

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ
بِهٖ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ ۭ حَتّٰٓى إِذَآ
أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَآ أَنَّهُمْ
قٰدِرُوْنَ عَلَيْهَآ ۙ أَتٰىهَآ أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنٰهَا

جزاین نیست که مثالِ زندگانیِ دنیا مانند آبی است که فروداوردیمش ازآسمان پس درهم آمیخت بسبب وی روئیدگی زمین ازآنچه می خورند مردمان وچهار پایان تاوقتی که بدست آورد زمین پیرایه خودرا

(۱) یعنی بکفران نعمت .

(۲) مترجم‌گوید بعد ازآن خدای تعالی بیان میفرمایدکیفیت مکر وکفرانِ نعمت را والله اعلم .

حَصِيْدًا كَاَنْ لَّمْ تَغْنَ بِالْاَمْسِ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٤﴾

وآراسته شد وگمان کردند ساکنان آن زمین که ایشان توانایند برانتفاع ازآن ناگهان بیامد بزمین فرمان مادرشب یا درروز پس‌گردانیدیم آن را مثل زراعت ازبیخ بریده‌گویا نبود دیروز، همچنین بیان می کنیم نشانه ها را برای‌گروهی که تأمل می کنند (٢٤) .

وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢٥﴾

وخدا می خواند بسوی سرای سلامتی وهدایت می کند هرکراخواهد بسوی راه راست (٢٥) .

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٦﴾

آنان که نیکوکاری کردند برایشان بهشت باشدو زیاده برآن[1] ونه پوشدچهره های ایشان را هیچ سیاهی ونه هیچ خواری این جماعت اهل بهشت اندایشان آنجاجاودانند (٢٦) .

وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَآءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ كَاَنَّمَآ اُغْشِيَتْ وُجُوْهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٧﴾

وآنان را که بعمل آوردند کردار های بد، جزای بدی مثل آنست وبپوشد ایشان را خواری، نباشد ایشان رااز خدا هیچ پناه دهنده، گویا پوشانیده شده است صورتهای ایشان به پاره هائی از شب تاریك این جماعت اهل آتش اند ایشان آنجاجاودانند (٢٧) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَآؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢٨﴾

وبترسید ازروزیکه برانگیزیم ایشانرا همه یکجا بازگوئیم مشرکان را بایستید برجای خود، شما وآنانکه شماایشان را شریك خداساخته اید پس جدائی اندازیم میان

(١) یعنی رؤیت خدای تعالی .

ایشان و می‌گویند شریکان ایشان که شمامارا نمی پرستیدید (۲۸) .

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

پس بس است خدا گواه میان ماومیان شما هرآئینه مابودیم ازپرستش شما بی‌خبر (۲۹) .

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

آنجادریابد هرشخصی آنچه پیش فرستاده است، و گردانیده شوند بسوی خدامالكِ حقیقی ایشان وگم شد ازایشان آنچه افترا می‌بستند (۳۰) .

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

بگوکِه روزی می دهدشمارا ازجانب آسمان و زمین، کیست که مالك باشد گوش وچشمها را[1] وکیست که بیرون آرد زنده را ازمرده وبیرون آرد مرده را اززنده[2] وکیست که تدبیر کندکاررا خواهند گفت آن خدا است بگو آیا پس حذرنمی کنید (۳۱) .

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

پس این ست خدا پروردگار شمابحق پس چیست بعد راستی مگر گمراهی پس چگونه برگردانیده می شوید(ازعبادت خدا) (۳۲) .

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

هم چنین ثابت شد قضای پروردگارتو بر فاسقان که ایشان ایمان نیارند (۳۳) .

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ

بگوآیاهست ازشریکان شما کسی که آغازکند آفرینش را بازدوباره بازگرداندش بگوخدا نومی کند آفرینش

---

(۱) یعنی خالق گوش وچشم باشد .

(۲) یعنی حیوان رااز نطفه ونطفه راازحیوان .

ثُمَّ يُعِيْدُهٗ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿۳۴﴾

را بازدوباره بازگردانَدَش پس چگونه برگردانیده می‌شوید (ازعبادت خدا) (۳٤) .

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿۳۵﴾

بگوآیاهست ازشریکان شما کسی که راه نماید بسوی دین حق؟ بگوخدا ست که راه می نماید بسوی دین حق، پس کسی که راه می نماید بسوی حق لائق تراست بآنکه پیروی کرده شود یاکسیکه خود راه نمی یابد مگرآنوقت که راه نموده شود وی را پس چیست شمارا؟ چگونه حکم می‌کنید (۳۵) .

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِيْ مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۳۶﴾

وپیروی نمی کنند بیشتر ازایشان مگروهم را هرآئینه وهم کفایت نمی کند ازمعرفت حق چیزی را هرآئینه خدا داناست بآنچه می کنند (۳٦) .

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۳۷﴾

ونیست این قرآن افتراء بغیر حکم خدا ولیکن هست باوردارندهٔ آنچه پیش ازوی است وبیان شریعتی است که نوشته شد برمردمان هیچ شبهه نیست درآن از پروردگار عالم هااست (۳۷) .

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ قُلْ فَاْتُوْا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهٖ وَادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۳۸﴾

آیامی گویند افترابسته است آن را بگوپس بیارید سوره ای مانند آن وبخوانید هرکرا توانید بغیرازخدا ا گر هستید راست گو (۳۸) .

بَلْ كَذَّبُوْا بِمَا لَمْ يُحِيْطُوْا بِعِلْمِهٖ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيْلُهٗ كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۳۹﴾

بلکه دروغ شمرده اندچیزی را که نمی‌دانندآنرا وهنوز نیامده است مصداق وعدهٔ وی هم چنین دروغ پنداشتند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بنگر چگونه شد عاقبت ستمکاران (۳۹) .

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهٖ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ

وازایشان کسی هست که ایمان می آرد

بِالْمُفْسِدِيْنَ ﴿٤٠﴾

بآن وازایشان کسی هست که ایمان نمی‌آرد بآن وپروردگار تودانا تراست بمفسدان (٤٠) .

وَإِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ لِّيْ عَمَلِيْ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۚ أَنْتُمْ بَرِيْٓـُٔوْنَ
مِمَّآ أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٤١﴾

واگر به دروغ نسبت کنند ترا پس بگومراست عمل من و شماراست عمل شما شما بی تعلقید ازآنچه من می کنم ومن بی تعلقم ازآنچه شمامی کنید (٤١) .

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُوْنَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوْا
لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤٢﴾

وازایشان کسی هست که گوش فرامی دهد بسوی توآیاتو می شنوانی کَران را اگرچه درنمی یافتند (٤٢) .

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْظُرُ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَ
لَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿٤٣﴾

وازایشان کسی هست که می نگرد بسوی تو آیاتوراه می نمائی کوران را اگرچه نمی بینند[1] (٤٣) .

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٤﴾

هرآئینه خداهیچ ستم نمی کند برمردمان ولیکن مردمان برخویشتن ستم می کنند (٤٤) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُوْنَ
بَيْنَهُمْ ۚ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَآءِ اللّٰهِ وَمَا كَانُوْا
مُهْتَدِيْنَ ﴿٤٥﴾

وروزیکه برانگیزد خدا ایشانرا گویا که درنگ نه کرده بودند مگرساعتی از روز شناساباشند بایك دیگر بتحقیق زیان کارشدند آنانکه دروغ پنداشتند ملاقات خدارا ونه بودند راه یافتگان (٤٥) .

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٤٦﴾

واگر بنمائیم ترا بعض آنچه وعده می‌کنیم بایشان یابمیرانیم ترا (بهرحال) بسوی ما ست بازگشت ایشان بازخدا آگاه است برآنچه می کنند (٤٦) .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُوْلٌ ۚ فَإِذَا جَآءَ رَسُوْلُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ

وهرامتی را پیغامبری هست پس چون

---

(١) یعنی ایشان مانند کران وکورانند .

بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

آمد پیغامبر ایشان فیصله کرده شود میان ایشان بانصاف وبرایشان ستم کرده نه شود[1] (٤٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

ومی گویند کَی باشد این وعده اگر هستیدراست گو (٤٨) .

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ
أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾

بگو مالك نیستم برای خود زیانی ونه سودی مگر آنچه خداخواسته است هر گروهی رامیعادی هست چون بیاید میعادایشان تاخیرنه کنند ساعتی ونه سبقت جویند (٤٩) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ
مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

بگو آیادیده اید اگربیاید به شماعذاب او شبانگاه یابروز (بهرحال) چه چیزرا بشتاب می‌طلبند ازآن عذاب این گناه کاران (٥٠) .

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ آلْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ
بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

باز وقتی که متحقق شود آیا ایمان آرید بآن آنگاه گفته شودآیااکنون ایمان آوردید وپیش ازین بشتاب می طلبیدید آن را[2] (٥١) .

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ
إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

بازگفته شود ستمگاران را به چشید عذاب جاویدان را جزا داده نمی شوید مگر بسبب آنچه شما می کردید (٥٢) .

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

ومی پرسندترا آیادرست است این وعده بگوآری قسم به پروردگار من هرآئینه آن درست است وشماعاجز کننده نیستید (٥٣) .

---

(١) یعنی رسل واتباع ایشان نجات یابندوکافران هلاك شوند .

(٢) یعنی باستهزاوتکذیب .

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

وا گر باشد هرنفس ستم کننده را آنچه درزمین است البته فدیه خود دهدآن را ودرضمیر خود دارندپشیمانی چون ببینند عذاب را وفیصله کرده شود میان ایشان بعدل وبرایشان ستم کرده نشود (٥٤) .

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

آ گاه باش هرآئينه خدای راست آنچه درآسمان هاوزمين است، آ گاه باش هرآئينه وعدهٔ خداراست است وليكن بيشترين ايشان نمی دانند (٥٥) .

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

اوزنده می کند ومی میراند وبسوی وی بازگردانيده شويد (٥٦) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

ای مردمان آمده است به شما پندی ازپروردگار شما وشفای آن مرضی که درسينه ها ست وراه نمودنی وبخشايشی مسلمانان را (٥٧) .

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

بگوبه فضل خدا وبرحمت او باين چيزهاباید که شادمان شوند،آن بهتر است ازآنچه جمع می کنند (٥٨) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۖ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾

بگوآياديديد چيزی را كه فرودآورده است خدابرای شما ازجنس روزی پس ساختيد بعض آن راحرام وبعض آن را حلال بگو آياخدا اجازه داده است شما را يابرخدا دروغ می بنديد (٥٩) .

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

وچيست گمان آنانكه افترامی بندند برخدا دروغ را به روزقيامت[1] هرآئينه خداصاحب فضل است برمردمان وليكن

(١) يعنی خداباايشان چه خواهد كرد در روز قيامت .

بیشتر ایشان سپاسگذاری نمی کنند (٦٠) .

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ
مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ
عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

ونمی باشی درهیچ شغلی ونمی خوانی هیـچ آیتـی رااز طـرف خـداآمـده ونمـی کنیدهیچ کاری مگرهستیم برشما مطلع چون درمی آئید درآن کار وپوشیده نمی شود ازپروردگار تو هم وزن ذره ای درزمین ونه درآسمان ونیست خرد تر ازآن ونه بزرگ تر مگرنوشته شده است درکتاب روشن (٦١) .

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

آ گاه باش هرآئینه دوستان خدا هیچ تـرسـی نیسـت بـرایشـان ونـه ایشـان اندوهگین شوند (٦٢) .

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

آنانکه ایمان آوردند ومی‌ترسیدند (٦٣) .

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ
لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

ایشان راست بشارت درزندگانیِ دنیا[1] ودرآخرت، نیست هیچ تبدیل مرسخنان خدارا این بشارت همانست پیروزی بزرگ (٦٤) .

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

وغمگین نه کند ترا سخن ایشان هرآئینه غلبه خداراست همه یك جا اوست شنوای دانا (٦٥) .

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ
الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

آ گاه باش هرآئینه خداراست هرکه درآسمان هاست وهرکه درزمین است وپیروی نمی کنند آنانکه پرستش می کنند بغیرازخدا شریکان را بحقیقت پیروی نمی کنند مگروهم را ونیستند مگر دروغ گو (٦٦) .

---

(١) یعنی برویای صالحه و بشارت .

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

اوست آنکه ساخت برای شما شب را تا آرام گیرید درآن وساخت روز را روشن هرآئینه درین نشانه هاست گروهی را که می شنوند (٦٧) .

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَانٍ بِهَٰذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

گفتند کافران فرزند گرفته است خدا، پاکی اوراست اوست بی نیاز، اوراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است نیست نزد شما هیچ حجتی برین آیا می‌گوئید برخدا آنچه نمی دانید (٦٨) .

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

بگوهرآئینه آنانکه برمی بندند برخدا دروغ را رستگار نمی شوند (٦٩) .

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

ایشان را باشد بهره مندی دردنیا بازبسوی ماست بازگشت ایشان پس بچشانیم ایشان را عذاب سخت بسبب آنکه کفرمی ورزیدند (٧٠) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٧١﴾

وبخوان برایشان خبرنوح را چون گفت به قوم خود ای قوم من اگر دشوار شده باشد برشما قیام من وپند دادن من بآیت های خدا پس برخدا توکل کردم پس عزیمت درست کنید درکار خود همراه شریکان خویش پس نه باشد کارشماپوشیده برشما بازحمله برید بسوی من ومهلت مدهیدمرا (٧١) .

فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

پس اگر اعراض کردید[1] پس نخواسته بودم ازشما هیچ مزدی نیست مزدمن مگربرخدا وفرموده شدمرا که باشم

---

(١) یعنی ازگفته من چه زیان .

ازمسلمانان (٧٢) .

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ
وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

پس دروغ پنداشتندش پس نجات دادیم اورا وآنان را که باوی بودند درکشتی وگردانیدیم ایشان را جانشین وغرق کردیم کسانی را که دروغ پنداشتند آیاتِ مارا پس بنگر چگونه شدآخرکار بیم کرده شدگان (٧٣) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۚ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ
قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

بازفرستادیم بعد نوح پیغامبران را بسوی قوم ایشان پس آوردند پیش ایشان نشانه های روشن را پس هرگز مستعد آن نه بودند که ایمان آرند بآنچه دروغ پنداشته بودند آن را پیش ازین هم چنین مُهرمی‌نهیم بردل های ازحد گذرندگان (٧٤) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

بازفرستادیم بعدازایشان موسیٰ وهارون را بسوی فرعون وقوم وی بانشانه های خویش پس تکبر کردند و بودند قومی گناهکار (٧٥) .

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾

پس چون آمدبایشان سخن درست ازنزدِ ما گفتند هرآئینه این سِحرِ ظاهر است (٧٦) .

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ ۖ أَسِحْرٌ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ
السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

گفت موسیٰ آیاچنین می گوئید سخن درست را چون بیامد به شماآیاسحراست این، ورستگارنمی شوند ساحران (٧٧) .

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا
الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ما تا باز داری مارا ازدینی که یافتیم برآن پدران خودرا وتاباشد شمارا ریاست درزمین ونیستیم ماشمارا باوردارنده (٧٨) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

وگفت فرعون بیارید پیش من هرساحر بسیار دانارا (٧٩) .

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ ﴿٨٠﴾

پس وقتی که آمدند ساحران گفت ایشان را موسیٰ بافگنید آنچه شما افگنندگانید (٨٠) .

فَلَمَّآ اَلْقَوْا قَالَ مُوْسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهٗ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٨١﴾

پس چون افگندند گفت موسیٰ آنچه آورده اید سحراست هرآئینه خداباطل خواهد ساخت آن را هرآئینه خداراست نمی آردکارمفسدان را (٨١) .

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٨٢﴾

وثابت خواهد کردخدا سخن درست را به فرمان خود اگرچه ناخوش دارند گناهگاران (٨٢) .

فَمَآ اٰمَنَ لِمُوْسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ عَلٰى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ
وَمَلَا۟ئِهِمْ اَنْ يَّفْتِنَهُمْ ؕ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِى الْاَرْضِ ۚ وَاِنَّهٗ
لَمِنَ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٨٣﴾

پس ایمان نیاوردند به موسیٰ مگرجماعتی ازقوم وی باوجود خوف ازفرعون واشراف ایشان که عقوبت کند ایشان را وهرآئینه فرعون سرکشی بود درآن سرزمین وهرآئینه وی ازحدگذرندگان بود (٨٣) .

وَقَالَ مُوْسٰى يٰقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوْٓا اِنْ
كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ ﴿٨٤﴾

وگفت موسیٰ اِي قوم من اگرایمان آورده اید بخدا پس بروَی توکل کنید اگر مسلمان هستید (٨٤) .

فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٥﴾

پس گفتند برخدا توکل کردیم، ای پروردگار ما مکن مارا لگدکوب قوم ستمگاران (٨٥) .

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٦﴾

ونجات دِه مارا برحمت خود ازگروه کافران (٨٦) .

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰى وَاَخِيْهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا
بِمِصْرَ بُيُوْتًا وَّاجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قِبْلَةً وَّاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ؕ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨٧﴾

ووحی فرستادیم بسوی موسیٰ و برادر وی که بگیریدبرای قوم خوددر شهر مصر خانه ها وقراردهیدخانه های خودرا جای نماز[1] وبرپادارید نمازرا وبشارت

---

(١) یعنی مساجد البیت بناکنید .

ده مومنان را (٨٧) .

وَقَالَ مُوْسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهٗ زِيْنَةً وَّاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيْلِكَ ۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٨٨﴾

وگفت موسیٰ ای پروردگارما هرآئینه توداده ای فرعون و قبیلهٔ اورازینت ومال های بسیار درزندگانی دنیا ای پروردگارما تا گمراه کنند عالم را ازراهِ تو ای پروردگارما مسخ کن مالهای ایشان را مُهر زَن بر دلهای ایشان که ایمان نیارند تاببینند عذاب درد دهنده (٨٨) .

قَالَ قَدْ اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيْمَا وَلَا تَتَّبِعٰٓنِّ سَبِيْلَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٨٩﴾

گفت خداهرآئینه قبول کرده شد دعای شما پس ثابت باشید وپیروی مکنید راه جاهلان را (٨٩) .

وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُوْدُهٗ بَغْيًا وَّعَدْوًا ۭ حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ ۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٩٠﴾

وگذرانیدیم اولاد یعقوب را ازدریا پس درپَی ایشان شدند فرعون ولشکراو ازراه ستم وتعدی تاوقتی که رسیدش مشقّتِ غرق گفت باورداشتم که نیست هیچ معبود برحقی مگر آنکه ایمان آورده است به وی بنی اسرائیل ومن ازمسلمانانم (٩٠).

اٰۗلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٩١﴾

گفته شدآیااکنون ایمان می‌آری وبتحقیق نافرمانی کرده بودی پیش ازاین و بودی ازمفسدان (٩١) .

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيْكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ۭ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُوْنَ ﴿٩٢﴾

پس امروزنجات دهیم بَدَنَت را[1] (به همان جسد تویعنی بغیر تغییر) تاباشی نشانه آنان را که پس ازتوآیند وهرآئینه بسیاری از مردمان ازنشانه های ما بی‌خبراند (٩٢) .

وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ وَّرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ

هرآئینه جادادیم بنی اسرائیل را بمقام

---

(١) یعنی بروی آب آریم ترا .

الطَّيِّبٰتِ فَمَا اخْتَلَفُوْا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ
بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٣﴾

نیك وروزی دادیم ایشان را ازپاکیزه ها پس اختلاف نکردند تاآنکه آمدبایشان دانش (یعنی قرآن) هرآئینه پروردگار تو حکم کند میان ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می کردند (٩٣) .

فَإِنْ كُنْتَ فِيْ شَكٍّ مِّمَّآ أَنْزَلْنَآ إِلَيْكَ فَسْـَٔلِ الَّذِيْنَ يَقْرَءُوْنَ
الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ
مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٩٤﴾

پس ا گر درشکّی ازآنچه فروفرستادیم بسوی توپس بپرس آنان را که می خوانند کتاب راپیش ازتو[1] هرآئینه آمده است پیش تووحی درست از پروردگار توپس هرگز مشو ازشك آرندگان (٩٤) .

وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَتَكُوْنَ مِنَ
الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٥﴾

وهرگز مباش ازآنانکه دروغ پنداشتند آیاتِ خدارا، آنگاه شوی اززیان کاران (٩٥) .

إِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٩٦﴾

هرآئینه آنانکه ثابت شد برایشان حکم پروردگارتو ایمان نیارند (٩٦) .

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيْمَ ﴿٩٧﴾

ا گرچه بیایدبایشان هرنشانه تاآنکه ببینند عذاب درددهنده را (٩٧) .

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ إِيْمَانُهَآ إِلَّا قَوْمَ يُوْنُسَ
لَمَّآ اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَمَتَّعْنٰهُمْ إِلٰى حِيْنٍ ﴿٩٨﴾

پس چرانبُود دِهی که ایمان آرد[2] پس سوددَهدَش ایمان وی مگرقوم یونس چون ایمان آوردند برداشتیم ازایشان عقوبت رسوائی درزندگانی دنیا و بهره مندساختیم ایشان راتامدتی (٩٨) .

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ
النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٩٩﴾

وا گر می‌خواست پروردگارتو ایمان می‌آوردند آنانکه درزمین اند همهٔ ایشان یك جا آیاتو اجبارتوانی کرد مردمان را

---

(١) یعنی تاظاهر شود که برانبیای سابق نیزوحی نازل میشد والله اعلم .

(٢) یعنی نزدیك نزول عذاب .

تامسلمان شوند (۹۹) .

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿١٠٠﴾

وروانبُـوَد هیـچ شخصـی را کـه ایمـان آردمگربخواست خدا ومی اندازد پلیدی را برآنانکه درنمی یابند (۱۰۰) .

قُلِ انْظُرُوْا مَاذَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْاٰيٰتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٠١﴾

بگو ببینید چه چیزاست درآسمان ها وزمین وفائده نمی دهند نشانه ها و ترسانند گان گروهی را که باورنمی کنند (۱۰۱) .

فَهَلْ يَنْتَظِرُوْنَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ فَانْتَظِرُوْا إِنِّيْ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِيْنَ ﴿١٠٢﴾

پس انتظارنمی کشند مگرمانند مصیبت های آنانکه گذشتند پیش ازایشان بگو انتظـار بکشیـد هـرآئینـه مـن نیـزبـاشمـا ازمنتظرانم (۱۰۲) .

ثُمَّ نُنَجِّيْ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾

بازنجات دهیم پیغامبران خودرا وآنان را کـه ایمـان آوردنـدهمچنیـن لازم اسـت برماکه نجات دهیم مومنان را (۱۰۳) .

قُلْ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْ دِيْنِيْ فَلَآ أَعْبُدُ الَّذِيْنَ تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ أَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِيْ يَتَوَفّٰىكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٤﴾

بگوای مردمان ا گر هستید درشبهه ازدین من پس نمی پرستم آنان را که شما مـی‌پرستیـد غیـرازخـدا ولیکـن عبـادت می‌کنم آن خدارا که قبض ارواح شما مـی‌کنـد وفـرمـوده شـدمـرا کـه بـاشـم ازمسلمانان (۱۰٤) .

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ۚ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿١٠٥﴾

وفرموده شدآنکه راست کن روی خود را بـرای دیـن حنیـف وهـرگـز مبـاش ازمشرکان (۱۰۵) .

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠٦﴾

ومخوان بجزخداچیزی را که سودندهد ترا وزیان نه رساند به تو پس ا گرچنین کنی باشی آنگاه ازستمگاران (۱۰٦) .

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗٓ إِلَّا هُوَ ۚ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهٖ ۚ يُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ وَهُوَ

وا گر برساند خدا بتورنجی پس نیست بردارنده آن را مگر او وا گر خواهد

الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٧﴾

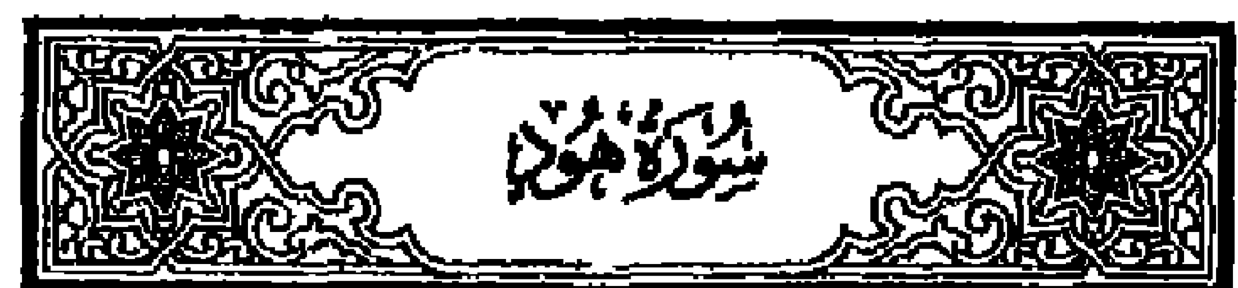
درحق تونعمتی پس نیست هیچ دفع کننده فضل اورا میرساندش بهرکه خواهد ازبندگان خود واوست آمرزندهٔ مهربان (۱۰۷) .

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ فَمَنِ
اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ
عَلَيْهَا ۚ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ﴿١٠٨﴾

بگوای مردمان بتحقیق آمده است به شماوحی راست از پروردگار شماپس هرکه راه یافت جزاین نیست که راه یابد برای خود وهرکه گمراه شد جزاین نیست که گمراه می شود بزیان خود ونیستم من برشما نگهبان (۱۰۸) .

وَاتَّبِعْ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ
الْحٰكِمِيْنَ ﴿١٠٩﴾

و(یامحمد) پیروی کن چیزی را که وحی فرستادیم بتووشکیبائی کن تاآنکه فیصله کند خدا واو بهترین فیصله کنندگان است (۱۰۹) .

سوره هود مکی است وآن یك صدو بیست وسه آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓرٰ

الٓرٰ .

كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ خَبِيْرٍ ﴿١﴾

این کتابیست که استوارکرده شد آیاتِ او بازواضح کرده شده آمده ازنزد خدای درست کارباخبر (۱) .

اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۚ اِنَّنِيْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ ﴿٢﴾

(بآن مضمون که پیغامبرگوید) عبادت نکنید مگر خدارا هرآئینه من شمارا ازجانب اوبیم کننده وبشارت دهنده ام (۲) .

وَّاَنِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَّتَاعًا حَسَنًا اِلٰٓى
اَجَلٍ مُّسَمًّى وَّيُؤْتِ كُلَّ ذِيْ فَضْلٍ فَضْلَهٗ ۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّيْٓ
اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيْرٍ ﴿٣﴾

وآنکه آمرزش طلب کنید ازپروردگار خود بازرجوع کنید بسوی وی تابهره مند سازدشمارا به بهرهٔ نیك تامیعاد معلوم وتا بدهد هرصاحب بزرگی را جزای

بزرگی او وا گر روگردان شوید پس هرآئینه من می ترسم برشما ازعذاب روز بزرگ (٣) .

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

بسوی خداست بازگشت شماواو برهرچیز تواناست (٤) .

أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۚ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ
ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ⑤

آ گاه باش این کافران می پیچند سینه های خودرا[1] می خواهند که پنهان شوند ازخدا آ گاه باش چون برسر می‌کنند جامه های خودرا میداند آنچه پنهان می دارند وآنچه آشکار می کنند هرآئینه اوداناست بسریکه در سینه هاست[2] (٥) .

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ⑥

ونیست هیچ جنبنده درزمین مگربرخداست روزی اوو می داند جای ماندن اورا وجای نگاهداشتن اورا هریك درکتاب روشن ست[3] (٦) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ
عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَلَئِنْ قُلْتَ
إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ

واوست آنکه آفرید آسمان ها وزمین را درشش روز وبود عرش او برآب (آخرکار آفریدن شماآنکه) تابیازماید شمارا که کدام یك ازشما نیکوتراست

---

(١) یعنی اعراض می کنند .

(٢) مترجم گوید میتوان گفت پیچیدن سینه عبارت ازآنست که فکر های ناصواب کند وبشبهات واهیه دل خودرا اطمینان دهد وعقائد حقه را فراموش سازد زیرا که صدراینجا بمعنی علوم صدرآمده است .

(٣) یعنی درلوح محفوظ نوشته شده مترجم گوید مستودع جائی است که بغیر اختیار اوآنجا نگاهداشته بودندمانند صُلب ورَحِم ومستقر جائیست که باختیار خود می‌ماند مثل خانه .

هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ⑦

ازجهت عمل و اگر گوئی که هرآئینه شمابرانگیخته شوید بعدازموت البته گویند کافران نیست این سخن مگر جادوئی ظاهر (٧) .

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ لَّيَقُوْلُنَّ مَا يَحْبِسُهٗ ؕ اَلَا يَوْمَ يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ⑧

وا گر بازداریم ازایشان عقوبت راتامدتی شمرده شده البته گویند چه چیز باز می‌دارد آنرا آگاه باش روزیکه بیاید بایشان نه باشد بازداشته شده ازایشان وفرا گیرد ایشان را آنچه استهزامی کردند بآن (٨) .

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ ۚ اِنَّهٗ لَيَئُوْسٌ كَفُوْرٌ ⑨

وا گر بچشانیم آدمی را نعمتی ازنزد خودبازبرگیریم آن راازوی هرآئینه وی ناامید وناسپاس است (٩) .

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ؕ اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ⑩

وا گر بچشانیم آدمی را رفاهیتی بعد سختی که رسیده باشد به وَی البته گوید برفتند سختی هاازمن هرآئینه وی شادمان خود ستاینده است (١٠) .

اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ⑪

مگر آنانکه شکیبائی نمودند وکارهای شائسته کردند آن جماعت ایشان راست آمرزش ومزدِبزرگ (١١) .

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ؕ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ⑫

پس شاید توترك کنی بعض آنچه وحی فرستاده می‌شود بسوی تو وتنگ می‌شود بآن سینه تو[1] ازجهت آنکه می‌گویند چرا فروآورده نه شد بروی گنجی یاچرا نیامد همراه اوفرشته جزاین نیست که توبیم کننده ای وخدا برهر چیز نگهبان است (١٢) .

---

(١) یعنی ترك مکن دلتنگ مشو .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

آیامی گویند افترابسته است (قرآن را) بگوپس بیارید ده سوره را ماننداین بربافته وبخوانید هرکرا توانید بجز خدا ا گر راست گوهستید[1] (١٣) .

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

پس ا گر قبول نکنند آن کافران سخن شمارا بدانید که قرآن نازل کرده شده است بعلم خدا وبدانید که هیچ معبود برحقی نیست مگروی پس آیاشما مسلمان هستید[2] (١٤) .

مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾

هرکه خواسته باشد زندگانی دنیا وتجمل آن بتمام رسانیم بسوی این جماعت جزای اعمال ایشانرا درینجا وایشان درینجا نقصان داده نه شوند[3] (١٥) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

این جماعت آنانند که نیست ایشان را درآخرت مگر آتش وباطل شد درآخرت آنچه کرده بودند ونابودست آنچه به عمل می آوردند (١٦) .

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَن

آیاکسی که باشد بر حجتی ازجانب پروردگارخود[4] ودنبال وی می آید گواهی ازجانب پروردگار او[5] وپیش

---

(١) مترجم گوید نخست بِدَه سوره تحدّی واقع شدوچون ازآن عاجز شدند بیك سوره تحدّی فرمود .

(٢) یعنی براسلام ثابت باشید .

(٣) یعنی ثواب صدقه وصلهٔ رحم که ازکفار بوجود می آید در دنیا داده میشوند بتوسیع رزق وصحت بدن .

(٤) یعنی دلیل عقلی .

(٥) یعنی قرآن .

يَكْفُرْ بِهٖ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهٗ ۚ فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٧﴾

ازقرآن گواه وی بود کتاب موسیٰ پیشوائی وبخشایشی مثل دیگران باشد این جماعت ایمان می آرند بقرآن و هرکه کافرشد بآن ازگروه ها پس آتش وعده گاه ویست پس مباش درشبهه ازنزول قرآن هرآئینه وی درست است، آمده ازپروردگار تو ولیکن بیشتر مردمان ایمان نمی آرند (١٧) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ أُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ عَلٰى رَبِّهِمْ وَيَقُوْلُ الْأَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٨﴾

وکیست ستمگارتر ازکسی که بربست برخدا دروغی را این جماعت آورده شوند پیش پروردگار خویش و گویند گواهان[1] ایشانند آنانکه دروغ بستند برپروردگار خویش آگاه باش لعنت خداست برستمگاران (١٨) .

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٩﴾

آنانکه بازمی دارند مردمان را ازراهِ خداومیخواهند برای آن راه کجی را وایشان بآخرت کافراند (١٩) .

أُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُوْنُوْا مُعْجِزِيْنَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ۘ يُضٰعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوْا يَسْتَطِيْعُوْنَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوْا يُبْصِرُوْنَ ﴿٢٠﴾

این جماعت نه باشند عاجز کننده درزمین ونه باشد ایشان را بجز خدا از دوستان، دوچند کرده شود ایشان را عذاب نمی توانستند شنیدن (یعنی بسبب شدت ناخوشی) و نمی دیدند[2] (٢٠) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢١﴾

این جماعت آنانند که زیان کردند درحق خویش وگم شد ازایشان آنچه برمی بافتند (٢١) .

---

(١) یعنی کراماً کاتبین .

(٢) مترجم گوید ومیتوان گفت که همزهٔ استفهام انکاری محذوف است یعنی آیا نمی‌توانستند شنیدن وآیانمی دیدند .

لَاجَرَمَ اَنَّهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ ﴿٢٢﴾	بیشك این جماعت درآخرت ایشانند زیانکارتر (۲۲) .
اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَخْبَتُوْٓا اِلٰى رَبِّهِمْ ۙ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٣﴾	هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وعمل های شائسته کردند وفروتنی کردند توجه کنان بسوی پروردگار خویش ایشان اهل بهشت اند ایشان آنجا جاویدانند . (۲۳)
مَثَلُ الْفَرِيْقَيْنِ كَالْاَعْمٰى وَالْاَصَمِّ وَالْبَصِيْرِ وَالسَّمِيْعِ ۭ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۭ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٤﴾	مثال این دوفریق ماننکور وکر وبینا وشنوااست آیا هردوبرابراند درصفت آیاپندنمی‌گیرید (٢٤) .
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ ۡ اِنِّىْ لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٢٥﴾	وهرآئینه فرستادیم نوح رابسوی قوم اوگفت هرآئینه من برای شمابیم دهندهٔ آشکارم (۲۵) .
اَنْ لَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۭ اِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٦﴾	(باین مضمون) که مپرستید مگر خدارا هرآئینه من می ترسم برشما ازعذاب روزدرد دهنده (٢٦) .
فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ مَا نَرٰىكَ اِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرٰىكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِيْنَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّاْيِ ۚ وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍۢ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾	پس گفتندجماعتی که کافربودند ازقوم اونمی بینیم ترا مگر آدمی مانند خویش ونه می بینیم که پیروی توکرده باشند (بتأمل سرسری) مگر آنانکه ایشان اراذل مایند ونمی بینیم برای شما هیچ بزرگی برخود بلکه می پنداریم شمارا دروغگو . (۲۷)
قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّىْ وَاٰتٰىنِىْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهٖ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ۭ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كٰرِهُوْنَ ﴿٢٨﴾	گفت ای قوم من خبر دهیدمرا بدانکه اگر باشم برحجتی از پروردگار خود وداده باشد بمن بخشائشی ازنزد خود پس پوشانیده شد حقیقت آن

بـر شمـاآيـااجبـار كنيـم شمـارا بـرآن وشماناخواهان آن باشيد؟ (٢٨) .

وَيٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَآ أَنَا۠
بِطَارِدِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ إِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّيْٓ أَرٰىكُمْ قَوْمًا
تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٩﴾

وای قوم من طلب نمی كنم ازشمابراين پيغام رسانيدن مالی را، نيست مزدِمن مگـر بـر خـدا و نيستـم طـردكننـدۀ مسلمانان (يعنی ازصحبت خود) هرآئينه ايشان ملاقات كنندگانند با پروردگار خويش وليكن من می بينم شمارا قومی كه جهالت می كنيد (٢٩) .

وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ إِنْ طَرَدْتُّهُمْ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٣٠﴾

وای قوم من كِه نصرت دهد مرااز عقوبت خدا ا گر برانم ايشان را آياپندنمی گيريد (٣٠) .

وَلَآ أَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ
أَقُوْلُ إِنِّيْ مَلَكٌ وَّلَآ أَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ تَزْدَرِيْٓ أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُّؤْتِيَهُمُ
اللّٰهُ خَيْرًا ۖ اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا فِيْٓ أَنْفُسِهِمْ ۚ إِنِّيْٓ إِذًا لَّمِنَ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣١﴾

ونمی گويم به شما كه نزد من است خزينه های خدا ونه آنكه ميدانم غيب را ونمی گويم كه من فرشته ام ونمی گويم آنان را كه بخواری می نگردبديشان چشمهای شما كه نخواهد دادخدا بديشان هيچ نعمتی خـدادانـا تـراسـت بـآنچـه درضمير های ايشان است هرآئينه من آنگاه ازستم‌گاران باشم (٣١) .

قَالُوْا يٰنُوْحُ قَدْ جٰدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ
إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣٢﴾

گفتند ای نوح مكابره كردی باما پس بسياركردی مكابرۀ مارا پس بيارآنچه وعده می كنی ا گر هستی از راست گويان (٣٢).

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيْكُمْ بِهِ اللّٰهُ إِنْ شَآءَ وَمَآ أَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٣٣﴾

گفت جزاين نيست كه بيارد آن را به شماخدا ا گر خواهد وشماعاجز كننده نيستيد (٣٣) .

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِيْٓ إِنْ أَرَدْتُّ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيْدُ

وسودنمی دهد شمارا نصيحت من ا گر خواهم كه نصيحت كنم شمارا ا گر خدا

أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

خواسته باشد که‌گمراه کند شمارا اوست
پروردگار شما وبسوی اوبازگردانیده
می‌شوید (٣٤) .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا
بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

(یا محمد) آیامی گویند افترابسته است
قرآن را بگو اگر افترابسته ام قرآن را پس
برمن است‌گناه من ومن بی تعلّقم ازگناه
کردن شما[1] (٣٥) .

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ
فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

ووحی فرستاده شد بسوی نوح که ایمان
نخواهد آورد ازقوم تو مگرآنکه مومن
شده است پس اندوه مخور بسبب آنچه
می‌کردند (٣٦) .

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

وبه ساز کشتی را بدیدگاه ما وبفرمانِ ما
وسخن مگوبامن دربارهٔ آنانکه ستم کردند
هرآئینه ایشان غرق شلگانند (٣٧) .

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ
قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

ومی ساخت نوح کشتی را وهرگاه که
میگذشت برآن کشتی جماعتی ازقوم او
تمسخر میکردند باوی ،گفت اگر
مسخره می کنید مارا پس هرآئینه
مامسخره خواهیم کردشمارا چنانکه شما
مسخره می‌کنید (٣٨) .

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

پس خواهید دانست آن را که بیایدش
عذابی که رسوا کندش وفرودآید بروی
عقوبتی دائم (٣٩) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ

(درهمین معامله بود) تاوقتیکه آمدفرمان
ما وبجوشید تنور وگفتیم برداردرکشتی

---

(١) مترجم‌گوید این جمله اضافه کرده شددر وسط قصه قوم نوح تا تنبیه باشد بر
تطبیق حال مشرکین مکه باحال قوم حضرت نوح والله اعلم .

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
وَمَنْ آمَنَ ۚ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

ازهرجنسی دوتن (نروماده) را وبردار اهل خودرا مگرآنکه سبقت کرده است بـروی قضـا[1] وبـردار مسلمـانـان را، وایمان نیاوردند باوی مگراندکی (٤٠) .

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَمُرْسَيهَا ۚ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٤١﴾

وگفت (نوح) سوار شوید درکشتی، بنام خداست روان شدن وی وایستادن وی هر آئینه پروردگار من آمرزندهٔ مهربانست (٤١).

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ
وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

وآن کشتی می بُرد ایشان را درموجی مانند کوه ها وآواز داد نوح پسر خودرا واوبود درکرانه ای پسرك من سوارشو باما ومباش باکافران (٤٢) .

قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ ۚ قَالَ لَا عَاصِمَ
الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَن رَّحِمَ ۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ
مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾

گفت پناه خواهم‌گرفت بسوی کوهی که نگاه دارد مرا ازآب گفت نوح هیچ نگاه دارنده نیست امروز از عذاب خدا مگر آنکه خدا رحم کرده است بروی وحائل شد موج میان ایشان پس شد ازغرق شدگان (٤٣) .

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ
وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ ۖ وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وگفته شد ای زمین فروبرآب خودرا وای آسمان بازمان[2] وکم کرده شد آب وبه انجام رسانیده شدکار وقرارگرفت کشتی برکوه جودی وگفته شد هلاکت باد قوم ستمگاران را (٤٤) .

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي

و آوازداد نوح پروردگار خودرا پس‌گفت ای پروردگار من هرآئینه پسر من ازاهل

---

(١) یعنی زن نوح وکنعان پسر نوح .

(٢) یعنی ازباران .

وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

من است وهرآئینه وعدهٔ توراست است وتوبهترین حکم کنندگانی (٤٥) .

قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

گفت ای نوح هرآئینه وی نیست ازاهل تو هر آئینه او کاری ناشائسته است پس سوال مکن تو مرا ازچیزی که نیست ترا دانش به آن هرآئینه من پندمیدهم ترا برای احتراز ازآنکه باشی ازجاهلان (٤٦) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ۖ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه من پناه می‌برم به توازآنکه به پرسم ازتو آنچه نیست مرادانش به آن واگر نیامرزی مرا و رحمت نه کنی برمن باشم از زیان کاران (٤٧) .

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

گفته شدای نوح فرودآ با سلامتی ازجانب ما وهمراه برکت هافرودآمده برتووبرامت هائی که پیدا شوند ازهمراهان تووامت هائی دیگرکه بهره مند می سازیم ایشان را دردنیابازبرسد بایشان ازجانب ماعذاب درد دهنده (٤٨) .

تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

این قصه ازاخبار غیب است وحی میفرستیم آن را بسوی تونمی دانستی آن را تو ونه قوم تو می دانستندپیش ازین پس صبرکن هرآئینه عاقبت مرمتقیان راست (٤٩) .

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

وفرستادیم بسوی عاد برادر ایشان هود را گفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شماراهیچ معبود برحقی بجزوی نیستید شما مگر افتراء کننده (٥٠) .

يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي

ای قوم من نمی طلبم ازشما براین پیغام مزدی را، نیست مزدمن مگر برکسیکه

فَطَرَنِيْ أَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٥١﴾

آفریده است مرا آیادرنمی یابید (٥١) .

وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا وَّيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿٥٢﴾

وای قوم من آمرزش طلبید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوی اوتابفرستدباران را برشماریزان وبیافزاید شمارا قوتی همراه قوتِ شما وروگردان مشوید گنهگارشده (٥٢) .

قَالُوْا يٰهُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَّمَا نَحْنُ بِتَارِكِيْٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿٥٣﴾

گفتند ای هود نیاوردی بما دلیلی ونیستیم ما ترك کننده معبودان خودرا بگفتهٔ تو ونیستیم ماترا باوردارنده (٥٣) .

اِنْ نَّقُوْلُ اِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوْٓءٍ قَالَ اِنِّيْٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوْٓا اَنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿٥٤﴾

نمی‌گوئیم مگرآنکه رسانیده اند بتو بعض معبودان ما ضرری، گفت هرآئینه من‌گواه می سازم خدارا وشماگواه باشید که من بی تعلقم ازآنچه شما شریك می گیرید (٥٤).

مِنْ دُوْنِهٖ فَكِيْدُوْنِيْ جَمِيْعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُوْنِ ﴿٥٥﴾

بجزوی پس توطئه کنیددرحق من همه یك جابازمهلت مدهیدمرا (٥٥) .

اِنِّيْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَآبَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ رَبِّيْ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٦﴾

هرآئینه من توکل کردم برخدا پروردگار من وپروردگارشما نیست هیچ جنبنده ای مگر خداگیرنده است به پیشانی او[1] هرآئینه پروردگارمن برراه راست است[2] . (٥٦)

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖٓ اِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّيْ

پس اگر روگردان شوید ضرری بمن عائد نیست هرآئینه رسانیدم به شماپیغامی را که فرستاده شدم همراه آن بسوی شماوجانشین سازد پروردگار من

(١) یعنی مالك اوست .

(٢) یعنی حکیم است .

قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۚ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

قـومـی را بغیـراز شمـاوهیـچ زیـان
نتوانیدرسانیدن خدارا هرآئینه پروردگار
من برهمه چیزنگهبان است (٥٧) .

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا
وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وچون آمد عذاب مانجات دادیم هود را
وآنان را که ایمان آوردند باوی برحمتی
ازجـانـب خـود و بـرهـانیـدیـم ایشـان
راازعقوبتِ سخت (٥٨) .

وَتِلْكَ عَادٌ ۖ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ
جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

واین است سرگذشت عاد انکار کردند
آیات پروردگار خودرا ونافرمانی نمودند
پیغامبران اورا وپیروی کردند فرمان
هرسرکش ستیزنده را (٥٩) .

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا إِنَّ عَادًا
كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

وازپَیِ ایشان فرستاده شددردنیا لعنتی
وروزقیامت نیز، آگاه باش هرآئینه عاد
کافرشدند به پروردگار خود آگاه باش
نفرین بادعاد را که قوم هودبودند (٦٠).

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ
ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

وفرستادیم بسوی ثمود برادرایشان صالح
راگفت ای قوم من عبادت کنید خدارا
نیست شمارا هیچ معبود برحقی بجزوی
اوپیداکرد شمارا اززمین[1] و ساکن
گردانید شمارا درزمین پس طلب آمرزش
کنید ازوی بازرجوع کنید بسوی او
هرآئینه پروردگار من نزدیك است
پذیرندهٔ دعاست (٦١) .

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا ۖ أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

گفتنـد ای صـالـح بـودی تـودرمیـان
ماامیدداشته شده پیش ازین آیامنع می‌کنی
مارااز‌آنکه عبادت کنیم معبودانی را که

---

(١) یعنی آفریدپدرومادر شما آدم وحوا رااززخاك که شما ازنسل آنهائید .

عبادت میکردند پدران ماوهرآئینه مادرشبهه قوی ایم ازآنچه میخوانی مارا بسوی آن (٦٢).

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّىْ وَاٰتٰىنِىْ مِنْهُ
رَحْمَةً فَمَنْ يَّنْصُرُنِىْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهٗ فَمَا تَزِيْدُوْنَنِىْ غَيْرَ
تَخْسِيْرٍ ٦٣

گفت ای قوم من آیادیدید اگرباشم برحجتی ازپروردگار خود عطا کرده باشد بمن ازجانب خود بخشائشی پس که نصرت دهدمرا ازعقوبتِ خدااگر نافرمانی اوکنم پس نمی‌افزائید درحق من مگر زیان کاری را (٦٣).

وَيٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِىْٓ اَرْضِ اللّٰهِ
وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ٦٤

وای قوم من اینست ماده شتری که خدافرستاده است برای شمانشانه پس بگذاریدش تابخورد در زمین خدا ومرسانید به وی هیچ ضرری که آنگاه بگیرد شمارا عقوبتی نزدیك (٦٤).

فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِىْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ
مَكْذُوْبٍ ٦٥

پس پَی زدند آن را پس گفت صالح بهره مند باشید درسرای خود سه روز این وعده هست غیر دروغ (٦٥).

فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا
وَمِنْ خِزْىِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيْزُ ٦٦

پس وقتی که آمد فرمان مانجات دادیم صالح را وآنان را که ایمان آوردند همراه وی به بخشائشی ازجانب خود ورهانیدیم ازرسوائیِ آن روز، هرآئینه پروردگارتو اوست توانای غالب (٦٦).

وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِىْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ٦٧

ودر گرفت ستمگاران راآواز سخت پس صبح کردند درسراهای خود مرده هائی برروی افتاده (٦٧).

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا اَلَآ اِنَّ ثَمُوْدَا۟ كَفَرُوْا رَبَّهُمْ اَلَا بُعْدًا
لِّثَمُوْدَ ٦٨

گویا هرگز نه بودندآن جا آگاه باش هرآئینه ثمود انکار کردند پروردگار خودرا هرآئینه دوری باد ثمود را (٦٨).

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوْا سَلٰمًا قَالَ سَلٰمٌ

هرآئینه آمدند فرستادگان ماپیش ابراهیم

فَمَا لَبِثَ أَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيْذٍ ﴿٦٩﴾	به بشارت، سلام گفتند ابراهیم جواب سلام داد پس درنگ نکرد درآنکه آورد گوساله ای بریان (٦٩) .
فَلَمَّا رَأٰٓ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلٰى قَوْمِ لُوْطٍ ﴿٧٠﴾	پس چون دیدکه دستهای ایشان نمی رسد بآن خوف زده شد ازایشان وبخاطر آوردازایشان ترسی گفتندمترس هرآئینه مافرستاده شده ایم بسوی قوم لوط (٧٠).
وَامْرَأَتُهٗ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِإِسْحٰقَ وَمِنْ وَّرَآءِ إِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ﴿٧١﴾	وزن ابراهیم ایستاده بود پس بخندید(١) پس مژده دادیمش بتولد اسحاق وبعد اسحاق بوجود یعقوب (٧١) .
قَالَتْ يٰوَيْلَتٰٓى ءَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوْزٌ وَّهٰذَا بَعْلِيْ شَيْخًا إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ﴿٧٢﴾	گفت ای وای برمن آیاخواهم زادومن پیرم واین شوهر من است کلان سال شده هرآئینه این چیزی عجیب است (٧٢) .
قَالُوْٓا أَتَعْجَبِيْنَ مِنْ أَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكٰتُهٗ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ﴿٧٣﴾	فرشتگان گفتند آیا تعجب می کنی ازقدرتِ خدا، بخشائش خدا و برکات اوبرشماست ای اهل این خانه هرآئینه خداستوده شدهٔ بزرگوارست (٧٣) .
فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرٰهِيْمَ الرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِيْ قَوْمِ لُوْطٍ ﴿٧٤﴾	پس چون رفت ازابراهیم خوف وآمدش بشارت شروع نمود جدال کردن با مادربارهٔ قوم لوط (٧٤) .
إِنَّ إِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ أَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ ﴿٧٥﴾	هرآئینه ابراهیم بردبار ناله کننده رجوع کننده بخدابود (٧٥) .
يٰٓإِبْرٰهِيْمُ أَعْرِضْ عَنْ هٰذَا إِنَّهٗ قَدْ جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ اٰتِيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ﴿٧٦﴾	گفتیم ای ابراهیم بگذرازین جدال هرآئینه (حال اینست که) آمد عقوبت پروردگار تووهر آئینه این جماعت

(١) مترجم‌گوید یعنی بسبب خوش وقتی ازهلاك قوم لوط .

خواهدآمد بایشان عقوبتی که باز گردانیده نشود (٧٦) .

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِىٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

وچون آمدند فرستادگان ما پیش لوط اندوهگین شد بسبب ایشان دلتنگ شد به سبب ایشان و گفت این روزیست سخت[1] (٧٧) .

وَجَآءَهُۥ قَوْمُهُۥ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِن قَبْلُ كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِى ضَيْفِىٓ ۖ أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ﴿٧٨﴾

وآمدند پیش لوط قوم اوشتابان بسوی اووپیش ازآن میکردند کارهای زشت لوط گفت ای قوم من این دختران من اند (یعنی نکاح کنید) این ها پاکیزه تراند برای شماپس بترسید ازخدا ورسوامکنید مرا درمورد مهمانان من آیانیست ازشما هیچ مردشائسته ای (٧٨) .

قَالُوا۟ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِى بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

گفتند هرآئینه تودانسته ای که نیست مارا در دختران توحاجتی وهرآئینه تومیدانی آنچه می خواهیم (٧٩) .

قَالَ لَوْ أَنَّ لِى بِكُمْ قُوَّةً أَوْ ءَاوِىٓ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

گفت ا گر مرا بمقابلهٔ شما قوتی می‌بود یا پناه می گرفتم به قوم زورآور(چنین میکردم) (٨٠) .

قَالُوا۟ يَٰلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوٓا۟ إِلَيْكَ ۖ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا ٱمْرَأَتَكَ ۖ إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ ٱلصُّبْحُ ۚ أَلَيْسَ ٱلصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فرشتگان گفتند ای لوط هرآئینه مافرستادگان پروردگار توایم نخواهند رسید به تو پس ببراهل خودرا بپاره ای از شب وباید که واپس ننگرد هیچکس ازشمامگرزن تو که رسیدنی است اوراآنچه رسید باین قوم هرآئینه میعاد

---

(١) مترجم گوید یعنی ایشان نوجوان خوش روی بودند وعادت قوم معلوم بود پس خوف فتنه پیداشد والله اعلم .

ایشان وقت صبح ست آیاصبح نزدیك
نیست؟ (٨١) .

فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا
حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾

پس چون آمد فرمان ما ساختیم زبرآن
(ده ها)را زیرآن وبارانیدیم برآنجاسنگهاای
ازگِل پخته، پَی درپَی (٨٢).

مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

نشان مند ساخته شده نزد پروردگار
توواین سنگ هانیستند دورازستمگاران
. (٨٣)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ
وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

وفرستادیم بسوی قوم مدین برادرایشان
شعیب راگفت ای قوم من عبادت کنید
خدارا نیست شمارا هیچ معبود برحقی
مگروی وکم مکنید پیمانه وترازو را هر
آئینه من می بینم شمارا که درنعمتید
وهرآئینه من می ترسم برشماازعذاب
روزدر بگیرنده[1] (٨٤) .

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

وای قوم من کامل کنید پیمانه وترازو را
بانصاف وکم مرسانید بمردمان چیزهای
ایشان را وتباهکاری مکنید درزمین
فسادکنان (٨٥) .

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم
بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

باقی‌گذاشتهٔ خدای تعالی بهتر است برای
شما اگر باور دارنده اید ونیستم من
برشما نگهبان (٨٦) .

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا
أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ
الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

گفتند ای شعیب آیانماز تومیفرمایدترا که
بگذاریم آنچه می پرستیدند پدران ما یا
بگذاریم آنکه کنیم درمال خود هرچه
خواهیم هرآئینه تو مردِ بُردبار شائستهٔ

---

(١) یعنی هلاك کننده .

معامله ای (ومقصودایشان استهزابود) . (٨٧)

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَرَزَقَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ؕ وَمَاۤ اُرِيْدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَاۤ اَنْهٰىكُمْ عَنْهُ ؕ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ؕ وَمَا تَوْفِيْقِيْۤ اِلَّا بِاللّٰهِ ؕ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿٨٨﴾

گفت ای قوم من آیا دیدید ا گرباشم برحجتی از پروردگار خود وداده باشد بمن ازجانب خود روزيِ نیك[1] ونمی خواهم که خلاف کنم باشمامائل شده بسوی آنچه منع می کنم شمارا ازآن[2] نمی خواهم مگر صلاح کاری تابتوانم ونیست توفیق من مگر به فضل خدا بروی توکل کردم وبسوی اورجوع می‌کنم (٨٨) .

وَيٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْۤ اَنْ يُّصِيْبَكُمْ مِّثْلُ مَاۤ اَصَابَ قَوْمَ نُوْحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ قَوْمَ صٰلِحٍ ؕ وَمَا قَوْمُ لُوْطٍ مِّنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ﴿٨٩﴾

و ای قوم من ضدیت بامن نباید وادار سازد شمارا باین خصلت که برسد بشما مانند آنچه رسید بقوم نوح یا بقوم هود یابقوم صالح ونیست قوم لوط دورازشما . (٨٩)

وَاسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْۤا اِلَيْهِ ؕ اِنَّ رَبِّيْ رَحِيْمٌ وَّدُوْدٌ ﴿٩٠﴾

وطلب آمرزش کنید از پروردگار خود بازرجوع کنید بسوی اوهرآئینه پروردگار من مهربانِ دوستدارست (٩٠) .

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْنَا ضَعِيْفًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ؗ وَمَاۤ اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾

گفتند ای شعیب نمی فهمیم بسیاری ازآنچه می گوئی وهرآئینه مامی بینیم ترا درمیان خودناتوان وا گر نه می‌بود قبیلهٔ تو سنگسار میکردیم ترا ونیستی توپیش ما گرامی قدر (٩١) .

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَهْطِيْۤ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ

گفت ای قوم من آیاقبیلهٔ من گرامی

(١) یعنی حلال چگونه سخن شمارا شنوم .

(٢) مترجم گوید یعنی نمی خواهم که بکار نیك بفرمایم وخود نکنم والله اعلم .

وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

تراست پیش شمااز خدا وگرفتید خدا را انداخته پس پشت خویش هرآئینه پروردگار من بآنچه میکنید دربگیرنده است (٩٢) .

وَيَٰقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

وای قوم من عمل کنید برطور خود هرآئینه من نیز عمل کننده ام زود خواهید دانست آن را که بیایدش عذابی که رسوا کندش وآن را که وی دروغگوست وانتظار برید هرآئینه من باشما منتظرم (٩٣) .

وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ ﴿٩٤﴾

ووقتیکه آمد عذاب ما نجات دادیم شعیب را وآنان را که ایمان آوردند باوی به بخشائشی ازخود ودرگرفت ظالمان را آواز سخت پس‌گشتند درسراهای خویش مرده افتاده (٩٤) .

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

گویاهرگز نه بودند آنجا آگاه باش دوری باد مَدیَن را چنانکه دور افتادند ثمود (٩٥) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود وبه دلیل روشن (٩٦) .

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِ فَاتَّبَعُوٓا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَآ أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

بسوی فرعون وجماعت او پس پیروی کردند فرعون را ونه بود فرمان فرعون براه راست (٩٧) .

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

پیشوا شود فرعون قوم خودرا روزقیامت پس بیاردایشان را بآتش وبدجائیست که وارد آن شدند (دوزخ) (٩٨) .

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَٰمَةِ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

وازپی ایشان آورده شد لعنت درین دنیا وروزقیامت نیز بدعطائیست که داده

شد(آن لعنت) (٩٩) .

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ وَّحَصِيْدٌ ۝١٠٠

این ازاخبارده ها ست که میخوانیم آن را برتو بعضی ازآن باقیست وبعضی ازبیخ بریده (١٠٠) .

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِيْ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ؕ وَمَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتْبِيْبٍ ۝١٠١

وستم نکردیم ایشانرا ولیکن ایشان ستم کردند برخویشتن پس هیچ دفع نکردند ازایشان معبودان ایشان که میخواندند بغیرازخدا وقتی که آمدفرمان پروردگار تو ونیفزودند ایشان را بجز هلاکی (١٠١) .

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ ؕ اِنَّ اَخْذَهٗٓ اَلِيْمٌ شَدِيْدٌ ۝١٠٢

وهمچنین ست گرفتار کردن پروردگار تو چون بگیردِ ده ها را وآنها ستمگار باشند هرآئینه گرفت وی درد دهندهٔ سخت است (١٠٢) .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ؕ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوْعٌ ۙ لَّهُ النَّاسُ وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ۝١٠٣

هرآئینه درین سخن نشانه است کسی راکه ترسیده است ازعذاب آخرت آن روز روزیست که جمع کرده شوند درآن مردمان وآن روز روزیست که همه حاضر شوند دروی (١٠٣) .

وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ۝١٠٤

وموقوف نمی داریم آنرا مگرتامدت معین (١٠٤) .

يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَّسَعِيْدٌ ۝١٠٥

روزی که بیاید سخن نگوید هیچ کس مگربدستور حق پس بعض ایشان بدبخت باشند وبعضی نیك بخت (١٠٥) .

فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّشَهِيْقٌ ۝١٠٦

اماآنانکه بدبخت شدند پس درآتش باشند ایشان راباشد آنجافریادسخت ونالهٔ زار(یعنی مانند آوازخر) (١٠٦) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ۝١٠٧

باشند جاودان آنجا مدتِ بقای آسمان ها و زمین مگرآنچه که خواسته است

پروردگار تو هر آئینه پروردگار تومی کند آنچه می خواهد (۱۰۷) .

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَٰوَٰتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ۝١٠٨

واما آنانکه نیك بخت کرده شدند پس دربهشت باشندجاودان آنجاتامدتِ بقای آسمان ها وزمین مگرآنچه که خواسته است پروردگار توبخششی غیر منقطع[1] . (۱۰۸)

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ۝١٠٩

پس مباش درشبهه ازآنچه می پرستند این گروه نمی پرستند مگر چنانکه می‌پرستیدند پدران ایشان پیش ازین ومماالبته تمام دهندهٔ ایشانیم حصه ایشان را ناکاهیده[2] (۱۰۹) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ۝١١٠

وهرآئینه دادیم موسیٰ راکتاب پس اختلاف افتاد درآن وا گر نمی بود سخنی که سابقًا صادر شده از پروردگار تو هرآئینه فیصله کرده می شد میان ایشان و ایشان درشبهه قوی اندازآن (۱۱۰) .

وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَٰلَهُمْ ۚ إِنَّهُۥ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝١١١

وهرآئینه هرکسی وقتی که برانگیخته شود البته تمام خواهد دادایشان را پروردگار توجزای کردار ایشان هرآئینه وی بآنچه میکنند داناست (۱۱۱) .

فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١١٢

پس استوار باش چنانچه فرموده شده توراواآنانکه توبه کرده اند همراه تونیز، وازحد مگذریدهرآئینه وی بآنچه می کنید

(۱) مترجم گوید یعنی مدت ماندن دربهشت ودوزخ مانند مدت دوام آسمان ها وزمین است دردنیا اگر زیادتی را که درمشیت خداست ودرفهم کسی نمی گنجد اعتبار نکند،حاصل بیان دوام است بابلغ وجوه والله اعلم .

(۲) یعنی حصه ایشان ازعذاب .

بیناست (١١٢) .

وَلَا تَرْكَنُوٓا۟ إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

ومیل مکنید بسوی آنانکه ستم کردند که آنگاه برسد به شما آتش ونیست شمارا بجزخدا دوستان بازنصرت داده نه شوید (١١٣) .

وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَىِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾

وبرپاکن نمازرا دوطرف روز وساعتی چنداز شب هرآئینه طاعات دورمیکنند گناهان را این پندی هست پندپذیران را (١١٤) .

وَٱصْبِرْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

وشکیبائی کن هرآئینه خدا ضائع نمی سازد مزدنیکوکاران را (١١٥) .

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ ٱلْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُو۟لُوا۟ بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْفَسَادِ فِى ٱلْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ وَٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مَآ أُتْرِفُوا۟ فِيهِ وَكَانُوا۟ مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

پس چرا نه شدند ازآن قرنهاکه پیش ازشمابودند اهل خرد که منع کنند ازفساد درزمین مگراندکی ازآن جماعت که نجات دادیم ازمیان ایشان وپیروی کردند ستمگاران چیزی را که آسودگی داده شدند بآن[1] وبودند گناه گاران (١١٦) .

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

وهرگز نیست پروردگار توکه هلاك کند ده ها را به ستم واهل آن نیکوکار باشند (١١٧) .

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

وا گر می‌خواست پروردگار توالبته می گردانید مردمان را یك ملت وهمیشه باشند مختلف (١١٨) .

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ

مگرآنکه بروی رحم کرده است پروردگار تو وبرای این اختلاف آفریده است ایشان را وتمام شد سخن

(١) یعنی بلذات دنیا مشغول شدند .

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

پروردگار تو، که البته پرکنم دوزخ را از جنیان ومردمان همه یك جا[1] (۱۱۹) .

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِى هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وهرچیزی را حکایت می کنیم برتوازاخبار پیغامبران آن چیزی است که ثابت می گردانیم بآن دل ترا وآمده است به تودرین سوره سخن درست و پندی ویادآوری برای مسلمانان (۱۲۰) .

وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَٰمِلُونَ ﴿١٢١﴾

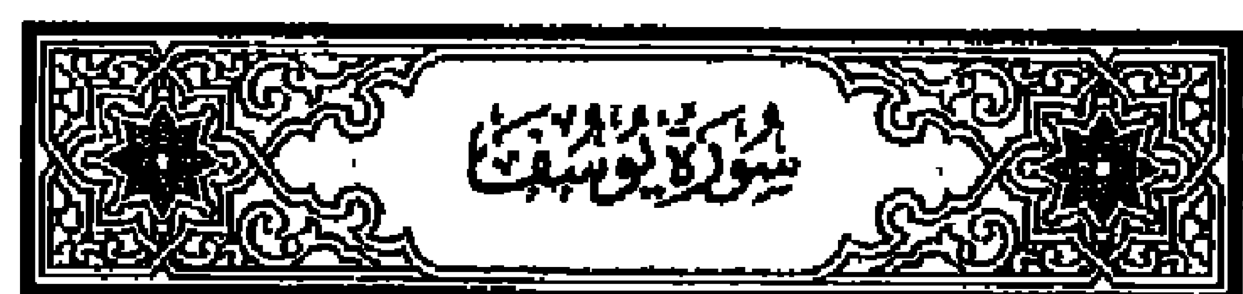
وبگوآنان را که ایمان نمی آرند عمل کنید برطور خود هرآئینه مانیز عمل کنندگانیم (۱۲۱) .

وَانتَظِرُوٓا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وانتظار کشید هرآئینه مانیز منتظریم (۱۲۲).

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُۥ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

وخدا راست علم غیب آسمان ها وزمین وبسوی اوبازگردانیده می شودکار همه آن پس عبادت کن اورا وتوکل کن براو ونیست پروردگار تو بیخبر ازآنچه می‌کنید (۱۲۳) .

سورهٔ یوسف مکی است وآن یك صدویازده آیت ودوازده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓر ۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ الْكِتَٰبِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

الٓر این آیت ها آیاتِ کتاب روشن است (۱) .

إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

هرآئینه مافروفرستادیم آن را قرآن عربی

(۱) مترجم گوید درعرف اختلاف رانسبت میکنند باهل باطل نه باهل حق ویقال قال اهل الحق کذاوخالَفَهُم فِرَقٌ پس استثنای مَنْ رَحِمَ بی تکلف صحیح شد والله اعلم .

باشد که شمادریابید (۲) .

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الْغٰفِلِيْنَ ﴿٣﴾

ماحکایت می کنیم برتو بهترین قصه ها بوحی فرستادن خود بسوی توواین قرآن را وهرآئینه حال این ست که تو بودی پیش ازآن از بی خبران (۳) .

إِذْ قَالَ يُوْسُفُ لِأَبِيْهِ يٰٓأَبَتِ إِنِّيْ رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِيْ سٰجِدِيْنَ ﴿٤﴾

یادکن چون گفت یوسف پدرخودرا ای پدرمن هرآئینه من بخواب دیدم یازده ستاره را و خورشید وماه را دیدم برای خود سجده کننده (٤) .

قَالَ يٰبُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلٰٓى إِخْوَتِكَ فَيَكِيْدُوْا لَكَ كَيْدًا ۖ إِنَّ الشَّيْطٰنَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٥﴾

گفت ای پسرك من بیان مکن خواب خودرا پیش برادران خود که آنگاه اندیشه کنند درحق توحیله هرآئینه شیطان آدمی را دشمن آشکاراست (٥) .

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيْكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيْلِ الْأَحَادِيْثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوْبَ كَمَآ أَتَمَّهَا عَلٰٓى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرٰهِيْمَ وَإِسْحٰقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٦﴾

وچنانکه خواب بتونمود همچنین برگزیندترا پروردگار تووبیاموزد ترا ازعلم تاویل الاحادیث (یعنی تعبیر رویا) وتمام کند نعمت خودرا برتو وبرفرزندان یعقوب چنانکه تمام کرد آن را بردوجدّتو پیش ازین ابراهیم واسحق هرآئینه پروردگار تودانای استوارکارست (٦) .

لَقَدْ كَانَ فِيْ يُوْسُفَ وَإِخْوَتِهٖٓ اٰيٰتٌ لِّلسَّآئِلِيْنَ ﴿٧﴾

هر آئینه هست درقصهٔ یوسف وبرادرانِ او نشانه هاسوال کنندگان را (۷) .

إِذْ قَالُوْا لَيُوْسُفُ وَأَخُوْهُ أَحَبُّ إِلٰٓى أَبِيْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۖ إِنَّ أَبَانَا لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٨﴾

چون گفتند که یوسف وبرادر حقیقی اودوست تراند نزدِ پدرماازماوماجماعتی هستیم هرآئینه پدرِما در خطای ظاهر است (۸) .

اقْتُلُوْا يُوْسُفَ أَوِ اطْرَحُوْهُ أَرْضًا يَّخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيْكُمْ

بکُشید یوسف را یابیفکنیدش به زمین غیر معلوم تاخالی شود برای شما توجه

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

پدرشماوتاباشید بعد ازین گروهی شائسته
(یعنی توبه کنید) (۹) .

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ
يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

گفت گوینده ازایشان مَکُشید یوسف را و
بیفکنیدش درقعرِ تاریك چاه تا برگیرداو
را بعض مسافران ا گر کنندگانید
(این کاررا) (۱۰) .

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ
لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾

گفتند ای پدرما چیست حال توکه امین
نمی پنداری مارا بر یوسف وهرآئینه
مااورانیك خواهانیم (۱۱) .

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

بفرست اوراباما فردا تا میوه بسیار خُورَد
وبازی کند وهرآئینه ما اورا نگاه بانیم
. (۱۲)

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ
الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

گفت هرآئینه اندوهگین می کندمرا آنکه
بِبَریدش ومی ترسم ازآنکه بخورد اورا
گرگ وشماازوی بی خبرباشید (۱۳) .

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

گفتند ا گر بخورَد او را گرگ وماجماعتی
هستیم هرآئینه ما آنگاه زیان کارباشیم
.(۱٤)

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

پس چون بِبُرَدندَش و عزیمت کردند که
بیفکنندش درقعر تاریك چاه ووحی
فرستادیم بسوی اوکه البته خبردار
خواهی ساخت ایشان را باین ماجرای
ایشان و ایشان نه شناسند (۱۵) .

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

وآمدندپیش پدرخودشبانگاه میگریستند
. (۱٦)

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ
مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا
وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

گفتند ای پدرماهرآئینه ماشروع کردیم در
مسابقه وگذاشتیم یوسف را نزدیك رخت
خویش پس بِخُورد او راگرگ نیستی توباور
دارندهٔ ما ا گر چه باشیم راستگو (۱۷) .

وَجَآءُوْ عَلٰى قَمِيْصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۚ فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ۚ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴿١٨﴾

وآوردند برپيراهن او خون دروغ را يعقوب گفت نه، بلكه آراسته است براى شما نفس شماتدبيرى را پس كارمن صبر نيك است وخدامدد طلبيده مى شود از وى برآنچه شما بيان مى كنيد (١٨) .

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوْا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهٗ ۚ قَالَ يٰبُشْرٰى هٰذَا غُلٰمٌ ۚ وَاَسَرُّوْهُ بِضَاعَةً ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ ۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾

وآمد كاروانى پس فرستادند سقاى (يعني آب آور) خودرا پس انداخت دَلوِخود گفت اى مژده من اين نوجوانى است واهل قافله پنهان ساختند اوراسرمايهٔ دانسته وخداداناست بآنچه مى كردند (١٩) .

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ ۢ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُوْدَةٍ ۚ وَكَانُوْا فِيْهِ مِنَ الزّٰهِدِيْنَ ﴿٢٠﴾

و (برادران) فروختندش به بهاى ناقص درهمى چند شمرده شده وبودند دربارهٔ يوسف ازبى رغبتان (٢٠) .

وَقَالَ الَّذِى اشْتَرٰىهُ مِنْ مِّصْرَ لِامْرَاَتِهٖٓ اَكْرِمِىْ مَثْوٰىهُ عَسٰٓى اَنْ يَّنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا ۚ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِى الْاَرْضِ ۫ وَلِنُعَلِّمَهٗ مِنْ تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ ۚ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِهٖ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢١﴾

وگفت شخصى كه خريد يوسف راازاهل مصر بزَنِ خود گرامى دارجاى اورا شايد كه نفع دهد مارا يافرزند گيريم اورا وهمچنين قرارداديم يوسف را درآن سرزمين وتا بيا موزيم اورا ازعلم تاويل الاحاديث وخداتواناست برمراد خود وليكن اكثر مردمان نميدانند (٢١) .

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗٓ اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٢٢﴾

وچون رسيد يوسف به نهايتِ قوتِ خود داديم وى را دانائى و علم وهمچنين جزاميدهيم نيكوكاران را (٢٢) .

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِىْ هُوَ فِىْ بَيْتِهَا عَنْ نَّفْسِهٖ وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ رَبِّىْٓ اَحْسَنَ مَثْوَاىَ ۚ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٣﴾

طلب كرد يوسف را زنى كه او درخانه اش بود ازنفس او (واين كنايت ازطلب جماع است) وبِبَست درهارا وگفت پيش آ گفت پناه برخدا بيشك اومولاى من است نيكوساخت جايگاه

مرا[1] هرآئینه رستگارنمی شوند ظالمان (۲۳) .

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوٓءَ وَالْفَحْشَآءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾

وهرآئینه قصد کردآن زن بسوی یوسف وقصد کردی یوسف بسوی او ا گر نه بودآنکه دید یوسف دلیل پروردگار خودرا، چنین کردیم تابازگردانیم ازوی بدی وبی حیائی را هرآئینه وی از بندگان مخلص ماست (۲٤) .

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوٓءًا إِلَّآ أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

وبایکدیگرسبقت کردند بسوی دروازه وبدریدآن زن پیراهن یوسف را از پشت ویافتند شوهر زن رانزدیك دروازه گفت چیست جزای کسیکه خواسته باشد باهل توکارید را مگر آنکه بزندان انداخته شود یا عقوبتی درد دهنده (۲۵) .

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَآ إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَٰذِبِينَ ﴿٢٦﴾

یوسف گفت این زن خواست مرااز نفس من وگواهی داد گواهی از قبیلهٔ زن که ا گر هست پیراهن یوسف دریده از جلو، پس این زن راست گفته است ویوسف ازدروغ گویانست (۲٦) .

وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّٰدِقِينَ ﴿٢٧﴾

وا گر هست پیراهن او دریده ازپشت، پس این زن دروغ گفته است ویوسف ازراست گویان است (۲۷) .

فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُ قُدَّ مِن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

پس شوهرش چون دیدپیراهن اورا دریده ازپشت، گفت این قضیه ازمکر شما زنان است هرآئینه مکرشما زنان بزرگ است (۲۸) .

(۱) یعنی خیانت اونتوانم کرد .

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۚ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

ای یوسف درگذر ازین ماجرا وای زن طلب آمرزش کن برای گناه خود هرآئینه تو بوده ای ازخطا کنند گان (٢٩) .

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ ۖ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

وگفتند زنانی چند در شهر که زن عزیز می طلبد نوجوان خودرا ازنفس او هرآئینه دردلش جاکرده است از روی دوستی هرآئینه مامی بینیم اورا درگمراهی ظاهر (٣٠) .

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۖ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

پس چون شنیدزن عزیزغیبت ایشانرا قاصد فرستاد بسوی ایشان و مهیا کرد برای ایشان مجلسی وداد هریکی را ازایشان کاردی وگفت ای یوسف بیرون آ براین زنان پس چون بدیدَندَش بزرگ یافتندش وبِبُریدند دستهای خویش وگفتند پاك است خدا، نیست این نوجوان بشری، نیست این شخص مگر فرشتهٔ گرامی (٣١) .

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

زن عزیز گفت این ست آنکه ملامت کرده بودید مرا در عشق وی وهرآئینه طلبیدم ازاونفس اورا پس نگاه داشت خودرا وا گر نکند آنچه می فرمایم اورا البته بزندان انداخته شود والبته باشداز خوارشدگان (٣٢) .

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

یوسف گفت ای پروردگار من زندان دوست تراست نزد من ازآنچه میخوانند مرابسوی آن وا گر توبازنداری ازمن فریب این زنان را البته میل کنم بایشان وباشم ازنادانان (٣٣) .

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُ هُوَ

پس قبول کرد دعای اورا پروردگار او

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

پس بازداشت ازیوسف فریب ایشان را هرآئینه وی شنوای داناست (٣٤) .

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيٰتِ لَيَسْجُنُنَّهٗ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٣٥﴾

بازظاهر شدآن جماعت را بعد ازآن که دیده بودند نشانه ها که البته بزندان درآورند اوراتامدتی[1] (٣٥) .

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيٰنِ ؕ قَالَ اَحَدُهُمَآ اِنِّيْٓ اَرٰىنِيْٓ اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ
وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّيْٓ اَرٰىنِيْٓ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسِيْ خُبْزًا تَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ ؕ
نَبِّئْنَا بِتَاْوِيْلِهٖ ۚ اِنَّا نَرٰىكَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٦﴾

وداخل شدند بزندان همراه یوسف دوجوان یکی ازایشان گفت هرآئینه بخواب می بینم خودرا که آب گیرم ازانگور ودیگری گفت که هرآئینه بخواب می بینم خودرا که برداشته ام برسرخود نانی که مرغان ازآن میخورند خبردارکن مارا به تعبیر این خواب هرآئینه مابینیم ترا ازنیکوکاران (٣٦) .

قَالَ لَا يَاْتِيْكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقٰنِهٖٓ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا بِتَاْوِيْلِهٖ
قَبْلَ اَنْ يَّاْتِيَكُمَا ؕ ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِيْ رَبِّيْ ؕ اِنِّيْ تَرَكْتُ مِلَّةَ
قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٧﴾

گفت نخواهدآمد بشماهیچ طعامی که داده می شوید آن رامگر خبردارکنم شمارا به تعبیر آن پیش ازآنکه بیاید به شما این تعبیرازآن قبیل ست که آموخته است مرا پروردگار من هرآئینه من ترك کردم کیش قومی که ایمان نمی آرند بخدا وایشان بآخرت اعتقادندارند (٣٧) .

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَآءِيْٓ اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ؕ مَا كَانَ
لَنَآ اَنْ نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا
وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٨﴾

وپیروی کردم کیش پدران خودرا، ابراهیم واسحق ویعقوب نشایدمارا که شریك خدا مقررکنیم چیزی را، این از فضل خداست برما وبرمردمان ولیکن بیشترمردمان شکرنمی کنند (٣٨) .

---

(١) یعنی مشورت کردند که یوسف رابزندان باید کرد تانزدِ مردمان برائت زلیخاظاهر شود .

يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ ٱللَّهُ
ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

ای دویـار زنـدان آیـامعبـودان پـراکنـده بهتراند یا خدا یکتای غالب (٣٩) .

مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ
وَءَابَآؤُكُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ ۚ إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۚ
أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

عبادت نمی کنید بغیرازخدا مگر نام هائی چندرا که نام نهاده اید آنها را شماوپدران تان نفرستاده است خدا برآنها هیچ دلیلی نیست فرمانروائی مگر خدارا فرمودکه عبادت مکنید مگر فقط وی را این ست کیـشِ درسـت ولیکـن بیشتـر مـردمـان نمی‌دانند (٤٠) .

يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُۥ خَمْرًا ۖ
وَأَمَّا ٱلْءَاخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِۦ ۚ قُضِىَ
ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

ای دو یارِ زندان آمّایکی ازشما پس بنوشاند مولای خودرا شراب واماآن دیگر پس بردارکرده شود پس بخورند مرغان ازسراو فیصله کرده شدکاری که دروی سوال می کنید (٤١) .

وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ أَنَّهُۥ نَاجٍ مِّنْهُمَا ٱذْكُرْنِى عِندَ
رَبِّكَ فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيْطَٰنُ ذِكْرَ رَبِّهِۦ فَلَبِثَ فِى ٱلسِّجْنِ
بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

و گفت یوسف به شخصی که دانسته بود کـه خـلاص یـابنـده اسـت ازآن دوکـس یادکن مرانزدِ مولای خود پس شیطان فـرامـوش گـردانیـد ازخـاطـروی کـه یادکندپیش مولای خودپس ماند یوسف درزندان چند سال (٤٢) .

وَقَالَ ٱلْمَلِكُ إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ
سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ ۖ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلْمَلَأُ أَفْتُونِى فِى رُءْيَٰىَ إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

و گفت پادشاه هرآئینه من بخواب می‌بینم که هفت گاو فربه میخورند آن هارا هفت گاولاغر ومی بینم هفت خوشه سبزرا وهفت خوشهٔ دیگر خشك راای جماعت جواب دهیدمرا دربارهٔ خوابِ من ا گر خواب را تعبیر می گوئید (٤٣) .

قَالُوٓا۟ أَضْغَٰثُ أَحْلَٰمٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ ٱلْأَحْلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾

گفتنـد ایـن خـوابهـای شـوریـده اسـت ومانیستیم به تعبیر خوابهای شوریده دانا (٤٤) .

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

و گفت آنکه نجات یافته بود ازآن دوکس وبیاد آورد بعد مدتی من خبردهم شمارا به تعبیر این خواب پس بفرستیدمرا[1] . (٤٥)

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

گفت ای یوسف آی راست گو جواب دِه مارا درین خواب که هفت گاوِفربه میخورند ایشان را هفت گاو لاغر وهفت خوشهٔ سبز وهفت خوشهٔ دیگر خشك، بُوَد که من بازگردم بسوی مردمان تاایشان بدانند(٤٦) .

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

گفت زراعت کنید هفت سال پَی درپَی برعادت خودپس آنچه بدرویدبگذاریدش درخوشهٔ آن مگراند کی ازآنچه بخورید . (٤٧)

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾

باز بیاید بعدازآن هفت سالِ سخت بخورند آنچه سابق ذخیره نهاده بودید برای آنها مگر اندکی ازآنچه باحتیاط نگاه دارید (٤٨) .

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾

بازبیاید بعدازآن سالی که دروباران فرستاده شود برمردمان، ودروآب گیرندازانگور وغیرآن[2] (٤٩) .

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ

و گفت پادشاه بیارید پیش من یوسف را پس چون آمدنزدِ یوسف فرستادهٔ پادشاه گفت بازگرد بسوی مولای خود پس سوال

(١) مترجم گوید پس بسوی یوسف فرستادند وملاقات کرد والله اعلم .

(٢) پادشاه این تعبیر شنیده مشتاق ملاقات یوسف گشت و یوسف علیه السلام مدتی توقف نمودتا برائت ذمه اش ظاهر گردد والله اعلم .

أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿۵۰﴾

کن اورا چیست حال آن زنان که بریدند دستهای خویش را هرآئینه پروردگار من بحیلهٔ بازیِ ایشان داناست[1] (۵۰).

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۵۱﴾

گفت پادشاه چه بُوْدحال شما وقتی که خواستید یوسف را ازنفس او (یعنی تابلغزانیدش) گفتند پاکی خداراست ندانستیم بریوسف هیچ گناهی، گفت زن عزیز اکنون ظاهر شد سخن راست که من طلبیدم اوراازنفسش وهرآئینه اوازراست گویان است (۵۱) .

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿۵۲﴾

(گفت یوسف) این همه برای آنست تابداند عزیز که من خیانتِ او نکرده ام غائبانه وبداند که خدا راه نمی نماید خیانت کنندگان را (۵۲) .

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۵۳﴾

وبه پاکی صفت نمی کنم نفس خودرا هرآئینه نفس بسیارفرماینده است به بدی مگرآنوقت که مهربانی کند پروردگار من هرآئینه پروردگار من آمرزندهٔ مهربانست . (۵۳)

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿۵۴﴾

و گفت پادشاه بیاریدش پیش من تامقرر کنمش خالص برای خدمت خود پس چون سخن گفت بایوسف[2] گفت ای یوسف هرآئینه توامروزپیشِ ماصاحب قدرِامانت داری (۵٤) .

---

(۱) یعنی شهادت براقرارزلیخابه عفت یوسف پوشیده اند والله اعلم .

(۲) یعنی قابلیت اوشناخت .

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

گفت مقررکن مرا برخزانه های این سرزمین هرآئینه من محافظت کنندۀ دانایم (٥٥) .

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۚ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وهمچنین تمکین دادیم یوسف را درآن سرزمین، قرارمی گرفت ازآن سرزمین هرجاکه میخواست، می رسانیم برحمت خود هرکرا خواهیم وضائع نمی کنیم مزدنیکوکاران را (٥٦) .

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وهرآئینه مزدِ آخرت بهترست آنان را که ایمان آوردند وپرهیزگاری می کردند . (٥٧)

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٨﴾

وآمدند[1] برادران یوسف پس داخل شدند بروی پس بشناخت ایشان راوایشان اوراناشناسابودند (٥٨) .

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ ۚ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

وچون مهیاکرد برای ایشان سامان ایشان را گفت بیاریدپیش من برادرعلّاتی (ناتنی) خودرا که ازپدرشماست آیا نمی بینید که من تمام میدهم پیمانه را ومن بهترین پذیرائی کنندگانم (٥٩) .

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

پس اگر نیاوردید اورا پیش من پس هرگز پیمانه نه باشد برای شما نزدِ من وهرگز نزدیك نشوید بمن (٦٠) .

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

گفتند اورااز پدرش خواهیم خواست، ماالبته این کار کنندگانیم (٦١) .

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ

وگفت یوسف غلامان خودرا بنهید

(١) بعد ازآن قحط افتاد در جمیع نواحی مصرو شام اولاد یعقوب را مشقت بسیار رسید بسوی یوسف متوجه شدند والله اعلم .

يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

سرمایه ایشان را درخرجینهای ایشان، شاید ایشان به شناسند آن را چون بازروند باهل خویش بُوَدکه ایشان بازآیند[1] (٦٢) .

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ
فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

پس چون بازگشتند بسوی پدرخویش گفتند ای پدرِ ما منع کرده شدازما پیمانه پس بفرست بامابرادرمارا تاپیمانه گیریم وهرآئینه مانگهبان وی هستیم (٦٣) .

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ
فَاللَّهُ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾

گفت یعقوب امین نگیرم شمارا بروی مگر چنانکه امین گرفته بودم شمارا بربرادروی پیش ازین پس خدا بهترست نگاه دارنده واومهربان ترین مهربانان است (٦٤) .

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ
قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ
أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

وچون بگشادند رخت خود یافتندسرمایه خودرا بازگردانیده بایشان گفتند ای پدرماچه می خواهیم بیش ازین این ست سرمایهٔ ماباز گردانیده شده بسوی ماپس بازرویم به مَلِك وغله آوریم برای اهل خودو حفاظت کنیم برادر خودرا وزیاده آریم پیمانه یك شتروآنچه آورده ایم پیمانهٔ اندك است (٦٥) .

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ
اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

گفت نه فرستم اوراباشما تاآنکه دهیدمرا عهدی ازخدا که البته بازآرید اورابمن مگر آنکه گرفتارکرده شوید پس چون دادندش عهد خویش یعقوب گفت خدا برآنچه می گوئیم نگهبان است (٦٦) .

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ

و گفت ای پسران من داخل مشوید ازیك

(١) یعنی بسبب دادن طعام وبگرفتن سرمایه دیگر بارطمع کنند والله اعلم .

أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

دروازه ودرآئید ازدروازهای پراکنده[۱] ودفع نمی کنم ازسرشما چیزی راازقضای خدا، نیست فرمانروائی مگر خدارا بروی توکل کردم وبروی باید که توکل کنند متوکلان (٦٧) .

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وچون داخل شدندازآن راه که فرموده بود ایشان را پدرایشان دفع نمی توانست کرد ازسرایشان چیزی راازقضای خدا لیکن سرانجام دادخطری را که در ضمیروی بود وهرآئینه اوبودخداوند دانش بآنچه ماآموخته بودیم اورا ولیکن اکثر مردمان نمی دانند (٦٨) .

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ ۖ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

وچون داخل شدند بریوسف جای داد بسوی خود برادر تنی خودرا گفت هرآئینه من برادرتوام پس اندوهگین مباش بسبب آنچه میکردند (٦٩) .

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾

پس وقتی که مهیاکرد برای ایشان سامان ایشان نهاد آوند آب خوردن را درخرجین برادر خود بعد ازآن آواز داد آواز دهنده ای که ای کاروان هرآئینه شما دزدید (٧٠) .

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾

روبسوی ایشان درآورده گفتندچیست آنچه گم کرده اید (٧١) .

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

گفتند گم کرده ایم پیمانهٔ پادشاه را وبرای کسی که بیاوَردَش یك بارِ شترباشد ومن باین وعده ضامنم (٧٢) .

(١) یعنی تاچشم زخم نرسد .

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾

گفتند بخدا قسم هرآئینه دانسته اید که نیامده ایم ماتافسادکنیم درزمین وهرگز نه بوده ایم دزد (٧٣) .

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾

گفتند پس چیست جزای این فعل ا گر دروغ گوباشید (٧٤) .

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

گفتند جزای این فعل کسی است که یافته شود متاع در خرجین اوپس همان شخص باشد جزای او[1] همچنین جزامی دهیم ستم گاران را (٧٥) .

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

پس شروع کرد یوسف به تفحّص خرجینهای ایشان پیش ازخرجین برادر خود بعد ازآن برآورد پیمانه را ازخرجین برادر خود همچنین تدبیر کردیم برای یوسف نمی خواست که اسیر گیرد برادر خودرا بحکم قانون پادشاه لیکن (اسیر گرفتش) به مشیت خدا بلندمی گردانیم مراتب کسی را که خواهیم و بالای هرخداوندِ دانش دانائی هست (٧٦) .

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

گفتند ا گر دزدی کند این شخص دور نیست که دزدی کرده بود برادر اوپیش ازین پس پنهان داشت یوسف این سخن را در ضمیر خود وآشکار نه کرد آن را پیش ایشان گفت (دردل خود) شمابدترید در منزلت وخدا دانا است بآنچه وصف می کنید[2] (٧٧) .

---

(١) یعنی اوراغلام گیرند والله اعلم .

(٢) حضرت یوسف بتی ازطلا ازآن جد مادریِ خود بدزدید تا از عبادت صنم بازماند=

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۖ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

گفتند ای عزیز هرآئینه اورا پدریست پیرکلان سال پس بگیریکی را ازما بجای او هرآئینه مامی بینیم ترا ازنیکوکاران . (۷۸)

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

گفت پناه بر خدا ازآنکه بگیریم مگر کسی را که یافته ایم متاع خویش را نزدِ او بتحقیق آنگاه ستمگار باشیم (۷۹) .

فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

پس چون ناامید شدند ازوی، تنها رفتند بخلوت مشورت کنان گفت بزرگ ترین ایشان آیاندانسته اید که پدرشما گرفته است برشماعهدی ازخدا وپیش ازین کوتاهی کرده بودید درحق یوسف پس ترك نخواهم کرداین سرزمین را تاوقتیکه اجازه دهدمرا پدرم یا حکم کند خدا مرا واوبهترین حکم کنندگان است (۸۰) .

ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

(ای برادران) باز رویدبسوی پدر خویش پس بگوئید ای پدرماهرآئینه پسر تودزدی کرد و گواهی نه دادیم الاّ بآنچه می‌دانستیم[1] ونه می دانستیم علم غیب را (۸۱) .

وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

وبپرس دهی که بودیم درآن وازکاروانی که آمده ایم درآن والبته ماراست گویانیم . (۸۲)

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

گفت (یعقوب) بلکه آراسته کرده است

= یامشابه به این قصه چیزیکه سبب تهمت اوباشد بدزدی، بوقوع آمده بود والله اعلم .

(۱) یعنی گفتند "جزآؤه من وجد فی رحله فهوجزآؤه" والله اعلم .

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

برای شما نفوس شماکاری را پس حال من صبر نیك است امید آنست که خدابیارد پیش من ایشان را همه یك جا هرآئینه اودانای باحکمت است (٨٣) .

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَى عَلَى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

وروبگردانید ازایشان و گفت وای اندوه من بریوسف وسفید شدند دوچشم اوبسبب اندوه پس اوپُر شده بودازغم (٨٤) .

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

گفتند بخدا همیشه هستی که یادمی کنی یوسف را تاآنکه شوی بیمار یا شوی ازهلاك شدگان (٨٥) .

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللّٰهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

گفت جزاین نیست که بیان می کنم غم سختِ و اندوه خودرا به جناب خدا ومی دانم ازجانب خدا آنچه نمی‌دانید (٨٦) .

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

ای پسران من بروید پس جستجو کنید از یوسف وبرادراو وناامید مباشید ازرحمت خدا هرآئینه (سخن اینست که) ناامید نمی شوند ازرحمت خدا مگر گروه کافران (٨٧) .

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

پس چون داخل شدند بریوسف گفتند ای عزیز رسیده است بما واهل ماسختی وآورده ایم سرمایهٔ ناچیز (یعنی اندك) پس تمام دِه مارا پیمانه وصدقه کن برما هرآئینه خدا جزامی دهد صدقه دهندگان را (٨٨) .

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

گفت آیا دانستید قبح آنچه کردید به یوسف و برادرش وقتی که شماناد‌ان بودید (٨٩) .

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي

گفتند آیابه تحقیق تو یوسفی؟ گفت من

قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا ۖ إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

یوسفم واین برادرمن است هرآئینه منت نهاد خدا برما هرآئینه (سخن این ست که) هرکه پرهیزگاری کند و صبر نمایدپس خداضائع نمی سازد مزد نیکوکاران را (٩٠) .

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

گفتند قسم به خدا هرآئینه برتری داده است تراخدا برما وهرآئینه ماخطا کننده بودیم (٩١) .

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ۖ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

گفت هیچ سرزنش نیست برشما امروز بیامرزد خدا شمارا واو مهربان ترین مهربانان است (٩٢) .

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

ببَریداین پیراهن مرا پس بیفکنیدش برچهرهٔ پدرم تاشود بینا وبیارید پیش من اهل خویش را همه یك جا (٩٣) .

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ ۖ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

وچون جدا شدکاروان (یعنی ازشهر) گفت پدرایشان هرآئینه من می یابم بوی یوسف را ا گر به نقصان عقل نسبت نکنید مرا (٩٤) .

قَالُوا تَاللّٰهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

گفتند بخدا قسم هرآئینه تو درخطای قدیم خودی (٩٥) .

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

پس چون بیامد پیش وی مژده دهنده انداخت پیرهن را برصورت وی پس بینا گشت گفت آیا نه گفته بودم به شما که هرآئینه من میدانم ازجانب خداآنچه نمیدانید (٩٦) .

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

گفتند ای پدرماآمرزش طلب کن برای مادرحق گناهان ما هرآئینه ما گنهگاربودیم (٩٧) .

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

گفت بزودی طلب آمرزش خواهم

کردبرای شما از پروردگار خود هرآئینه اوآمرزندهٔ مهربان است (۹۸) .

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿٩٩﴾

پس چون درآمدند بریوسف (یعنی درخیمه اش واوبرای استقبال برآمده بود) جای داد بسوی خود پدرومادر خودرا گفت درآئیدبمصر ایمن شده ا گرخدا خواسته باشد (۹۹) .

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَا أَبَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا ۖ وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَن نَّزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

وبالا بُرد پدرومادر خودرا برتخت خود وایشان افتادند بسوی او سجده کنان و گفت ای پدرمن این ست تعبیر خواب من که پیش ازین دیده بودم هرآئینه راست ساخت آنرا پروردگار من ونعمت فراوان داد بمن چون بیرون آورد مرا اززندان وآوردشمارا ازصحرا بعد ازآنکه خلاف افگند شیطان میان من ومیان برادران من هرآئینه پروردگار من تدبیر نیك سازنده است چیزی را که میخواهد هرآئینه اوست دانای باحکمت (۱۰۰) .

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

ای پروردگار من دادی مرا پادشاهی وآموختی مرا تاویل احادیث ای پیدا کنندهٔ آسمان ها وزمین توئی کارساز من دردنیا وآخرت مسلمان بمیران مرا ولاحق کن مرا به صالحان (۱۰۱) .

ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾

(یا محمد) این قصه ازاخبار غیب است وحی می کنیم آن را بسوی تو وتونه بودی نزدایشان چون عزم کردند برمشورت خود توطئه کنان (۱۰۲) .

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

ومسلمان نیستند اکثر مردمان وا گرچه حرص کنی (۱۰۳) .

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

وسوال نمی کنی ازایشان برتبلیغ قرآن هیچ مزدی، نیست این مگر پندی جهانیان را (١٠٤) .

وَكَأَيِّن مِّنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

وبسا نشانه هایند درآسمان ها وزمین می‌گذرند برآن اعراض کنان ازتأمل درآن . (١٠٥)

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

وایمان نمی آرند اکثر ایشان بخدا مگر شریك او مقررکرده (١٠٦) .

أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

آیاایمن شده اند ازآنکه بیاید بایشان عقوبتی عام از عذاب خدا یابیاید بایشان قیامت ناگهان وایشان آگاه نه باشند . (١٠٧)

قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

بگواین راه من است می خوانم بسوی خدا باحجت ظاهر، من و پیروان من وپاکی خداراست ونیستم من از مشرکان (١٠٨) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِم مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

ونه فرستاده ایم پیش ازتو مگر مردانی را که وحی می فرستادیم بسوی ایشان ازاهل ده ها یا سیرنکرده اند درزمین تابه بینند چگونه شد آخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند وهرآئینه سرای آخرت بهترست متقیان را آیانمی فهمید (١٠٩) .

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَن نَّشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

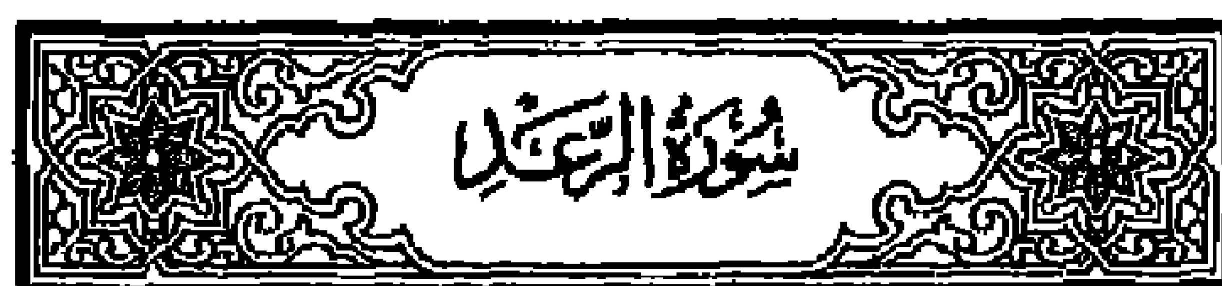
(مهلت دادیم) تاوقتیکه چون ناامید شدند پیغامبران وگمان کردند قوم ایشان که بدروغ وعده کرده شده بایشان آمد بایشان نصرت ماپس نجات داده شدهرکرا خواستیم وبازداشته نمی شود عذاب مازگروه ستمگاران (١١٠) .

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ

هرآئینه هست درقصه پیغامبران پندی

حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ
تَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

خداوندانِ خِرَدرا نیست قرآن سخنی که بدروغ بربافته شود ولیکن هست باوردارندهٔ آنچه پیش ازوی هست وبیان کنندهٔ هرچیز وهدایت وبخشایش مسلمانان را (١١١) .

سوره رعدمدنی است وآن چهل وسه آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمٓرۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۗ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الٓمٓرٰ این ها آیاتِ قرآنند وآنچه فروفرستاده شداز پروردگار تو راست است ولیکن اکثر مردمان ایمان نمی آرند (١) .

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُم بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

خداآنست که برداشت آسمانهارا بغیر ستون ها که بینید آنِ را بعد ازآن مستقرشد برعرش ومسخّر کرد خورشید وماه را هریکی سیر میکند بمیعادی معین تدبیر کارمی نماید بیان می کندنشانه هارا تاشما به ملاقات پروردگار خودیقین آرید (٢) .

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا ۖ وَمِن
كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ ۚ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

واوآنست که گسترد زمین را وآفرید در آن کوه ها ونهرها را واز هرنوع میوه آفرید درزمین دوقسم (ترش و شیرین خوب وبد) می پوشاند شب رابروز هرآئینه درین نشانه هاست قومی را که تَفکّر می‌کنند (٣) .

وَفِي الْأَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ
صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا
عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

ودرزمین تکه های مختلف پیوسته بایکدیگراست وبوستانهائی از درختانِ انگور و کشت زارست ودرختان خرمای بعضی بسیارپُر شاخ و بعضی غیرآن، آبیاری می شوند به یك آب وبرتری می

دهیم بعضی را بربعض درطعم میوه ها هرآئینه دراین نشانه ها ست قومی را که می‌فهمند (٤) .

وَإِن تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا أَءِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾

و ا گر تعجب کنی پس عجب است سخن ایشان که آیا وقتیکه خاك شویم آیامادرآفرینشی نوخواهیم بود، ایشانند آنانکه نامعتقد شدند به پروردگار خویش وایشانند (باین صفت) که طوق درگردن ایشان باشد وایشانند اهل آتش ایشان آنجاجاویدان باشند (٥) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

وبه شتاب می طلبند ازتو عقوبت پیش ازراحتی وهرآئینه گذشته است پیش ازایشان عقوبت ها وهرآئینه پروردگار توخداوندِ آمرزش است مردمان را باوجود ستمگار بودنِ ایشان و هرآئینه پروردگار تو سخت عقوبت است (٦) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

ومی گویند کافران چرا فرستاده نه شد براین پیغمبر نشانه از پروردگار او (یا محمد) جزاین نیست که توبیم دهنده ای وهرقومی راراه نمائی‌است (٧) .

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

خدامی داند آنچه درشکم داردهرماده وآنچه ناقص میکنند رحم هاوآنچه زیاده می گردانند وهرچیزی نزدِاو باندازه است (٨) .

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

داناست به پنهان وآشکار بزرگ است بلند مرتبه است (٩) .

سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

یکسان است ازشما کسی که به پوشد سخن را وکسیکه بآواز بلند گوید آن را وکسی که وی پنهان است درشب وکسی

لَهُ مُعَقِّبَتٌ مِّنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦ يَحۡفَظُونَهُۥ مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوۡمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ مَا بِأَنفُسِهِمۡۗ وَإِذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ سُوٓءٗا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥۚ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَالٍ ﴿١١﴾

هُوَ ٱلَّذِي يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا وَيُنشِئُ ٱلسَّحَابَ ٱلثِّقَالَ ﴿١٢﴾

وَيُسَبِّحُ ٱلرَّعۡدُ بِحَمۡدِهِۦ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ مِنۡ خِيفَتِهِۦ وَيُرۡسِلُ ٱلصَّوَٰعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَآءُ وَهُمۡ يُجَٰدِلُونَ فِي ٱللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ ٱلۡمِحَالِ ﴿١٣﴾

لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّۖ وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦۚ وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ ﴿١٤﴾

وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا

که اوراه میرود درروز (١٠) .

برای آدمی فرشتگانند ازپی یکدیگر آینده میان دودست او و پشت سراونگاه میدارند اورا به حکم خدا هرآئینه خدا تغییرنمی دهد حالتی را که به قومی باشد تاوقتی که ایشان تغییردهند آنچه در ضمیر ایشان ست وچون اراده کند خدا بقومی عقوبت را پس بازگردانیدن نیست آن راو نیست ایشان را بجزوی هیچ کارسازی (١١) .

واوست آنکه می نماید شمارا برق برای پیداکردن ترس و امید وبرمیدارد ابرهای گران را (١٢) .

وبه پاکی یاد می‌کند رعدباستائش او وفرشتگان نیز ازترس او، ومی فرستد صاعقه ها را پس میرساندآنرا بهرکه خواهد وکافران مکابره می کنند دربارهٔ خدا و او بسیاربا قوت است (١٣) .

مراوراست دعای حق[1] وآنانکه کافران ایشان را میخوانند بغیرازخدا قبول نمی‌کنند دعای ایشان را بهیچ وجه مگر مانند کسی که بگشاید دودست خودرا بسوی آب تابرسد بدهنش، وآن آب هرگزرسنده نیست بدهان او ونیست دعای کافران مگر در بی فائدگی (١٤) .

وخدارا سجده می کند هرکه درآسمان ها

(١) یعنی اورا سزد که بجناب اونیاز کنند ومدعا طلبند واواجابت فرماید والله اعلم.

وَظِلٰلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ۩ ﴿١٥﴾

وزمین است خواهان وناخواهان وسجده می کنند سایه های ایشان بوقت صبح وشام[1] (١٥) .

قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ قُلِ اللّٰهُ ۭ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَاۗءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ۭ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ڏ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ ڬ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاۗءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۭ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

بگو کیست پروردگارآسمان ها وزمین بگو(ازطرف ایشان) خداست بگوآیا گرفتید بجز وی دوستانی که نمی توانند برای خویشتن سودی ونه زیانی بگوآیا برابرست نابینا وبینا (هرگز) آیابرابرست تاریکی ها و روشنی آیا مقرر کرده اند خدارا شریکانی که آفریده باشند مانند آفریدن خدا پس مشتبه شده است آفرینش برایشان بگوخدا آفرینندهٔ هرچیز است واوست یگانهٔ غالب (١٦) .

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ۭ وَمِمَّا يُوْقِدُوْنَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاۗءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ ۭ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ڛ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاۗءً ۚ وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ ۭ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ﴿١٧﴾

فروفرستاد ازآسمان آب را پس روان شدند رودها باندازه خویش پس برداشت آب روان کفی راکه بالای آب بلند شده وازآنچه میگدازندش درآتش به طلب پیرایه یا به طلب رختِ خانه کفی هست مانند کفِ آب همچنین بیان می کند خدا مثل حق وباطل را، اماآن کف پس میرود ناچیز شده واماآنچه سودمیرساند بمردمان می ماند درزمین همچنین بیان می‌کند خدا مثل هارا[2] (١٧) .

---

(١) کافران ومنافقان ناخواهان سجده می کنند هنگام سختی یا ترس شمشیرِ فرشتگان و مسلمانان خواهان والله اعلم .

(٢) مترجم گوید لابُدست که در هرجنس خیروشر باشد همچنین لابُداست که در آدمیان نیکوکاران وبدکاران باشند لیکن نیکوکارانرا مستقر میسازد وکارایشان را =

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ
لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

آنان را که قبول کردند سخن پروردگار خویش حالت نیك است وآنانکه قبول نه کردند سخن اورا ا گر باشد ایشان را آنچه درزمین است همه یك جا و مانند آن همراه آن البته فدیهٔ خود دهندآن را آنجماعت، ایشان راست سختی حساب وجای ایشان دوزخ است وآن بدجائی است (١٨) .

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ
إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾

آیا کسی که میداند آنچه راکه فروفرستاده شده بسوی تو ازجانب پروردگار توراست است مانند کسی است که وی نابیناست جزاین نیست که پندپذیر میشوند خداوندانِ خرد (١٩) .

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾

آنانکه وفامی کنند بعهد خدا ونه می شکنند عهدرا (٢٠) .

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

وآنانکه می پیوندند آنچه فرموده است خدا پیوند کردن آن و می‌ترسند ازپروردگار خویش ومی ترسند از سختیِ حساب (٢١) .

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

وآنانکه شکیبائی کردند به طلب رضای پروردگار خویش[1] وبرپا داشتند نمازرا وخرج کردند ازآنچه ماروزی دادیم بایشان پنهان وآشکارا ودفع می کنند با نیکوئی بدی را این جماعت را است جزای آن سرای (٢٢) .

= پیش میبرد وبدکاران را هلاك میکند والله اعلم .

(١) یعنی بطلب رضای او .

جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ
وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُوْنَ عَلَيْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

به بوستانهای همیشه جاودان درآیند ایشان وهرکه نیکوکارباشد ازپدران ایشان وزنان ایشان واولاد ایشان وفرشتگان داخل شوند برایشان ازهردروازه (٢٣) .

سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾

گویند سلامتی باد برشما بسبب صبرکردن شما پس نیك است جزای آن سرای (٢٤) .

وَالَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ وَيَقْطَعُوْنَ
مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَيُفْسِدُوْنَ فِى الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ
لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

وآنانکه می شکنند عهد خدارا بعد استوارکردن آن وقطع می کنند آنچه فرموده است خدا به پیوند کردن آن و فسادمی کنند درزمین آنجماعت ایشان راست لعنت وایشان راست سختی آن سرای (٢٥) .

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

خدا گشاده می سازد روزی را برای هرکه خواهد وتنگ می سازد وکافران شادمان شدند به زندگانی دنیا و نیست زندگانی دنیا نسبت به آخرت مگر متاع اندك (٢٦) .

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ
يُضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ﴿٢٧﴾

ومی گویند کافران چرا فرودآورده نه شد برپیغامبر نشانه ازجانب پروردگار[1] بگو هرآئینه خدا گمراه می کند هرکرا خواهد وراه می نماید بسوی خویش هرکرا که رجوع کرد (یعنی راه می نماید بسوی خود) (٢٧) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ
اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ﴿٢٨﴾

آنان که ایمان آوردند آرام می گیرند دل های ایشان به یاد خدا آ گاه شوبه یاد خدا آرام می گیرنددل ها (٢٨) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾

آنان را که ایمان آوردند وکارهای نیك

---

(١) مترجم گوید یعنی ازقسمی که درخواست میکردند .

كردند حالت خوش باشد ايشان راوخوب جايگاه باشد (٢٩) .

كَذٰلِكَ أَرْسَلْنٰكَ فِيٓ أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَآ أُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۟
عَلَيْهِمُ ٱلَّذِيٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِٱلرَّحْمٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّي
لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

همچنين فرستاديم ترا درامتى كه گذشتند پيش ازآن امت هاى بسيار تابخوانى برايشان آنچه وحى فرستاديم بسوى تو وايشان كافرند بخداى بخشاينده بگواوپروردگار من است نيست هيچ معبود برحقى مگراو بروى توكل كردم وبسوى اوست رجوع من (٣٠) .

وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانًا سُيِّرَتْ بِهِ ٱلْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ ٱلْأَرْضُ
أَوْ كُلِّمَ بِهِ ٱلْمَوْتَىٰ ۗ بَل لِّلَّهِ ٱلْأَمْرُ جَمِيعًا ۗ أَفَلَمْ يَا۟يْـَٔسِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن
لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعًا ۗ وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ تُصِيبُهُم
بِمَا صَنَعُوا۟ قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ
ٱللَّهَ لَا يُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ ﴿٣١﴾

وا گر مى‌بود قرآنى كه روان كرده مى‌شد بسبب آن كوهها يا شگافته مى شد به سبب آن زمين يابه سخن آورده ميشد بسبب آن مُردگان را (نيزايمان نمى آوردند) بلكه خداراست كارهمه يكجا آيادانسته اند مسلمانان كه اگر مى‌خواست خداالبته راه مى‌نمود مردمان را همه يك جا وهميشه كافران باين صفت باشند كه ميرسد بايشان بسبب آنچه كردند عقوبتى سخت يافرو مى‌آيد آن عقوبت نزديك بخانهٔ ايشان[1] تاوقتى كه بيايد وعده خدا هرآئينه خدا خلاف وعده را نمى كند (٣١) .

وَلَقَدِ ٱسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ثُمَّ
أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

وهرآئينه تمسخر كرده شد به پيغمبران پيش ازتو پس مهلت دادم كافران را باز گرفتار كردم ايشان را پس چگونه بود

(١) مترجم گويد وآن كنايت است ازشدتى كه ازوى خوفِ هلاك برايشان مستولىٰ شود بآخرت نجات يابند والله اعلم .

اَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ قُلْ سَمُّوْهُمْ اَمْ تُنَبِّئُوْنَهٗ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوْا عَنِ السَّبِيْلِ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

عقوبت من (٣٢)

آیا کسی که خبرگیرنده است برهرکس بجزای آنچه عمل کرده است (مثل این بتان باشد) ومقرر کردند کافران خدای را شریکان بگوبیان کنید نامهای ایشان را[۱] آیاخبرمیدهید خدا را به آنچه نمیداند در زمین یا فریفته می شوید به سخن سرسری[۲] بلکه آراسته کرده شده است کافران را اندیشهٔ فاسد ایشان و بازداشته شده اند از راه وهرکه را گمراه کند خدا نیست اوراهیچ راه نما (٣٣) .

لَهُمْ عَذَابٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ﴿٣٤﴾

ایشان راست عذاب در زندگانی دنیا وهرآئینه عذاب آخرت سخت ترست ونیست ایشان رااز(عذاب) خداهیچ نگاه دارنده (٣٤) .

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِىْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ تَجْرِىْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ اُكُلُهَا دَآئِمٌ وَّظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّعُقْبَى الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

صفت بهشتی که وعده کرده شده است متقیان را اینست که میرود زیرآن جویها، میوه های اوجاویدان است و سایه اش همچنین ، این است جزای متقیان وجزای کافران آتش است (٣٥) .

وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ

وآنانکه دادیم ایشان را کتاب خوشحال میشوند بآنچه فرستاده شد بسوی تو وازین جماعت ها کسی است که انکارمی کند بعض اورابگو جزاین نیست

(١) مترجم گوید یعنی اوصافِ ایشان را ذکر کنید تاباوصافِ خدا مقابله کرده شود و فن مماثلت ظاهر گردد والله اعلم .

(٢) یعنی تقلید پدران میکنید درسخن بی اساس والله اعلم .

أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَآبِ ﴿٣٦﴾

که فرموده شدمرا که عبادت کنم خدارا وشرك نورزم به وی، بسوی او میخوانم وبسوی اوست بازگشت من (۳٦) .

وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

وهمچنین فروفرستادیم قرآن راکتابی عربی وا گر پیروی کنی خواهش نفس ایشان را بعد ازآنچه آمده است به تو ازعلم نیست تراازعقوبت خدا هیچ کارسازنده ونه نگاه دارنده (۳۷) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

وهرآئینه فرستادیم پیغامبران را پیش ازتو ودادیم ایشان را زنان و فرزندان ونشاید هیچ پیغامبررا که بیارد هیچ نشانه مگر به حکم خدا هر قضائی رااجل وموعدی باشد (۳۸) .

يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

نابود میسازد خدا هرچه میخواهد و ثابت می کند هرچه خواهد نزد اوست ام الکتاب (یعنی لوح محفوظ)[1] (۳۹) .

وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

وا گر بنمائیم ترا بعض آنچه وعده می‌کنیم بایشان یا قبض روح تو کنیم بهرحال جزاین نیست که برتو پیغام رسانیدن است وبرماست حساب (٤٠) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

آیا ندیدند که مامی آئیم به این زمین ناقص می سازیم آنرا ازجوانب آن وخدا حکم می کند نیست هیچ ردّکننده حکم او را

(۱) مترجم گوید صورت حادثه درعالم ملکوت خلق میفرماید بعدازآن ا گر خواهد محو کند و ا گر خواهد ثابت دارد و شاید که معنی چنین باشد که هر زمانی را شریعتی هست نسخ می کند خدای تعالی آنچه میخواهد و ثابت می گذارد آنچه راخواهد نزد اوست لوح محفوظ والله اعلم .

واو زود حساب گیرنده است[1] (٤١) .

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ
مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

وهرآئینه تدبیر کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس خدا راست تدبیر همه میداند آنچه به عمل می آرد هر نفسی وخواهند دانست این کافران که کراباشد جزای آن سرای (٤٢) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

ومی گویند کافران نیستی پیغامبر بگوبس است خداگواه درمیان من و شما وبس است کسیکه نزد اوست علم کتاب[2] (٤٣) .

سورهٔ ابراهیم مکی است وآن پنجاه ودوآیت وهفت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الر كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

الٓرٰ این کتابیست که فروفرستادیم آن را بسوی توتابیرون آری مردمان را ازتاریکی ها بسوی روشنی بحکم پروردگار ایشان بسوی راه خدای غالب ستوده (١) .

اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ
مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

براه خدائی که اوراست آنچه درآسمان ها است وآنچه درزمین است ووای کافران را از عذاب سخت (٢) .

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن

آنانکه اختیار می کنند زندگانی دنیارا برآخرت وبازمی دارند مردمان رااز راه

(١) یعنی روزبروز شوکت اسلام بزمین عرب منتشر میشود ودارالحرب ناقص میگردد وازاطراف آن عامهٔ مفسرین آین آیت را مدنیه دانند ونزد مترجم لازم نیست که مدنی باشد و مراد ازنقصان دارالحرب اسلام اسلم و غفارو جهینه وعرِنة وقبائل، این است پیش ازهجرت .

(٢) یعنی احبار یهود می‌دانند که رسالت آن حضرت صلی الله علیه وسلم صحیح است والله اعلم .

سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾

خدا ومی طلبند دروی کجی[1] ایشاننددر گمراهی دور (٣) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ
فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

ونه فرستادیم هیچ پیغامبررا مگر به زبان قوم او تابیان کند برای ایشان پس گمراه سازد خدا هرکرا خواهد وراه نماید هرکرا خواهد واوست غالب باحکمت (٤) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود گفتیم که بیرون آرقوم خودرا ازتاریکی‌ها بسوی روشنی وپنده ایشان را بروزهای خدا[2] هرآئینه درین نشانه هاست برای هرشکیبایِ شکرگذار (٥) .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ
بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

ویادکن آنوقت که گفت موسیٰ قوم خودرا یادکنید نعمت خدا را برخویش چون نجات داد شمارااز آل فرعون میرسانیدند به شما سختیِ عذاب و می‌کشتند پسران شمارا وزنده می گذاشتند دختران شمارا ودرین حال آزمائش بزرگ بود ازپروردگار شما (٦) .

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾

وآن وقت که خبردار ساخت پروردگار شما که اگر شکرکنید بیشتر دهم شمارا و اگر ناسپاسی کنید هرآئینه عذاب من سخت است (٧) .

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

و گفت موسیٰ اگر کافرشویدشما وهرکه درزمین است همه یك جا پس هرآئینه خدا توانگر ستوده شده است (٨) .

---

(١) یعنی به شبهات ثابت می کنند که کج است .

(٢) یعنی بوقائعی که ازجانب اوبودند .

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۛ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

آیانیامده است به شما خبرآنانکه پیش ازشمابودند قوم نوح وعاد و ثمود وکسانی که بعد ازایشان آمدند نمی‌داند ایشان را[1] مگر خدا آمدند نزدایشان پیغامبران ایشان به معجزه ها پس بازآوردنددستهای خودرادر دهانهای خود[2] و گفتند هرآئینه ما منکریم بآنچه فرستاده شدید به آن وهرآئینه مادر شبهه قوی ایم ازآنچه می‌خوانید مارا بآن (۹) .

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

گفتند پیغامبران ایشان آیادرخداشبهه است آفرینندهٔ آسمان ها وزمین میخواند شما را تا بیامرزد برای شما گناهان شما وموقوف داردشمارا تامدتی معین، گفتند نیستید شما مگرآدمی مانند ما میخواهید که بازدارید مارا ازآنچه عبادت میکردند پدران ما پس بیارید پیش ما حجتی ظاهر . (۱۰)

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

گفتند بایشان پیغامبران ایشان نیستیم مامگر آدمی مانندشما ولیکن خدا نعمت فراوان میدهد بهرکه خواهد ازبند گان خود ونیست ممکن مارا که بیاریم حجتی مگر به حکم خدا وبر خدا باید که توکل کنند مسلمانان (۱۱) .

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ

وچیست مارا که توکل نه کنیم بر خدا وهرآئینه نموده است ماراراه های ما

---

(۱) یعنی عدد و صفات ایشان را .

(۲) یعنی ازنهایت تعجب و انکار انگشت به دندان گزیدند. والله اعلم .

عَلَىٰ مَآ ءَاذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

والبته صبر خواهیم کرد براذیتی که ماراکردید وبرخدا باید که توکل کنند توکل کنندگان (١٢) .

وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَآ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٣﴾

و گفتند کافران پیغامبران خویش را البته اخراج کنیم شمارا ازسرزمین خود یا بازآئید دردین ما پس وحی فرستاد بسوی ایشان پروردگارایشان که هلاك خواهیم کرد ستمگاران را (١٣) .

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ ٱلْأَرْضَ مِنۢ بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِى وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

وساکن خواهیم ساخت شمارا درزمین بعدازایشان این وعده برای کسی است که بترسد ازایستادن بحضور من وبترسداز بیمِ من (١٤) .

وَٱسْتَفْتَحُوا۟ وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

وطلب فتح کردند پیغامبران وزیان کارشد هر گردن کش ستیزنده (١٥) .

مِّن وَرَآئِهِۦ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

پیش روی اودوزخ است ونوشانیده شود ازآب زرداب (یعنی چرك وخون جهنمیان) (١٦) .

يَتَجَرَّعُهُۥ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ وَيَأْتِيهِ ٱلْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَآئِهِۦ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

جرعه جرعه فروکشد آن را ونزدیك نه بُوَد ازآنکه بسهولت درکشدآن را وبیایدش موت[1] ازهرجای واومرده نه بُوَد وپیش روی اوست عذابی سخت (١٧) .

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَـٰلُهُمْ كَرَمَادٍ ٱشْتَدَّتْ بِهِ ٱلرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا۟ عَلَىٰ شَىْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَـٰلُ ٱلْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

مثال آنانکه نامعتقد شدند به پروردگار خویش (این ست) اعمال ایشان مانند خاکستری بُوَد که سخت وزید برآن باد در روزی که بادتنددارد قدرت ندارند برهیچ چیزازآنچه کسب کرده بودند این

(١) یعنی اسباب موت بیایدش .

است گمراهی دور[1] (١٨) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾

آیاندیدی که خداآفرید آسمان ها وزمین را بتدبیر محکم اگر خواهد دور کندشمارا وبیاردآفرینش خلقی نو (١٩) .

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾

ونیست این برخدا دشوار (٢٠) .

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ ۖ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ ﴿٢١﴾

وحاضر شوند پیش خدا همه یك جا پس گویند ضعیفان گردن کشان را (یعنی تابعان پیش روان را) هرآئینه مابودیم تابع شما پس آیاشما دفع کننده هستیدازما پاره ای ازعذاب خدا گویند اگرراه می‌نمود مارا خدا، راه نمائی می کردیم شمارابرابرست برما که اضطراب کنیم یاشکیبائی ورزیم نیست ماراهیچ نجات دهنده ای (٢١) .

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ ۖ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ۖ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ ۗ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

و گفت شیطان وقتی که فیصله کرده شدکار[2] هرآئینه خداوعده دادشمارا وعدهٔ راست ووعده دادم شمارا پس خلاف وعده کردم من باشما ونه بود مرا برشما هیچ تسلط لیکن بودآنکه بخواندم شمارا پس قبول کردید سخن مرا پس ملامت مکنید مرا وملامت کنید خویش را نیستم فریادرس شما وشمانیستید فریادرس من هرآئینه من بیزارشدم ازآنکه مرا شریك مقررکردید پیش ازین هرآئینه

(١) یعنی اعمال ایشان همه برباد شوند وبدان منتفع نگردند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی وقتی که بهشتیان به بهشت در آیند ودوزخیان ره دوزخ گیرند والله اعلم .

ستمگاران ایشان راست عذاب درد دهنده (٢٢) .

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

ودرآورده شدند آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند به بوستانهائیکه می رود زیرآن جویها جاودان درآن به حکم پروردگار خویش دعای خیرایشان بایکدیگرآنجاسلام است (٢٣) .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

آیا ندیدی چگونه زدخدامثال سخن پاکیزه را مانند درخت پاکیزه که ریشه اش استوارباشد وشاخش درآسمان (٢٤) .

تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

میدهد میوه های خودرا هرفصلی به حکم پروردگار خویش ومی زندخدا مثل هارابرای مردمان تابُوَد که پندپذیر شوند (٢٥) .

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

ومثل سخن ناپاك مانند درخت ناپاك است که برکنده شد ازبالای زمین نیست اوراهیچ استقراری[١] (٢٦) .

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

واستوار می سازد خدا مسلمانان را بر سخن درست درزندگانی دنیا ودرآخرت و گمراه میسازدخدا ستمگاران را ومیکند خدا آنچه می خواهد[٢] (٢٧) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ

آیاندیدی بسوی آنانکه بدل کردند نعمت

---

(١) یعنی شریعت حق درملکوت ثابت است ودردنیا هر روز رواجی تازه می یابد ومردمان منتفع میشوند و ملت جاهلیت درملکوت استقرار ندارد هر چند درمیان مردم شائع شود در نهایت درهم وبرهم کرده آید والله اعلم .

(٢) یعنی وقت مرگ توفیق شهادت میدهد ووقت سوال منکرونکیر بقول حق گویا میسازد والله اعلم .

دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

خدارا بناسپاسی[1] وفرودآوردند قوم خودرا به سرای هلاکی (۲۸) .

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

که دوزخ است درآیند آنجاوآن بد قرارگاهیست (۲۹) .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

ومقررکردند برای‌خدا همتایان تا گمراه کنند عالم رااززراه او بگوبهره مند شوید هرآئینه بازگشتِ شما بسوی آتش ست (۳۰) .

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

بگوآن بندگان مرا که ایمان آورده اند برپادارند نمازرا وخرج کنند ازآنچه ماروزی دادیم ایشان را پنهان وآشکارا پیش ازآنکه بیاید روزی که خرید و فروش نیست درآن ونه بایکدیگر دوستی بُوَد (۳۱) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾

خداآنست که آفرید آسمان هاوزمین را وفروفرستادازآسمان آب را پس بیرون آوردبآن آب روزی برای شمااز انواع میوه ها ومُسخّر ساخت برای شما کشتی را تابِرَوَد در دریابحکم او ومُسخّر ساخت برای شما جویهارا (۳۲) .

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

ومُسخّر ساخت برای شماخورشید وماه را همیشه روندگان ومُسخّر ساخت برای شماشب و روز را (۳۳) .

وَآتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ

ودادشمارا ازهرچه خواستید وا گر بشمارید نعمت خدارا احاطه نتوانیدکرد

(۱) یعنی ناسپاسی کردند بشومی آن نعمت مفقود شد پس گویا نعمت دادند وکفر خریدند والله اعلم .

لَا تُحْصُوْهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

آن را هرآئینه انسان ستمگارناسپاس است (٣٤) .

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّاجْنُبْنِيْ وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

ویادکن چون گفت ابراهیم ای پروردگار من بکن این شهررا جای امن ودوردارمرا و فرزندانِ مرا ازآنکه عبادت بتان کنیم (٣٥) .

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِيْ فَاِنَّهٗ مِنِّيْ ۚ وَمَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣٦﴾

ای پروردگار من این بتان گمراه کرده اند بسیاری را ازمردمان پس هرکه پیروی من کرد پس هرآئینه اواز(آل)من است وهرکه نافرمانی کرد مراپس هرآئینه توآمرزندهٔ مهربانی (٣٦) .

رَبَّنَآ اِنِّيْٓ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادٍ غَيْرِ ذِيْ زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۙ رَبَّنَا لِيُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْـِٕدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِيْٓ اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٧﴾

ای پروردگار ماهرآئینه من ساکن ساختم بعضی ازاولاد خودرا[1] بوادی بی زراعت نزدیك خانهٔ محترم تو، ای پروردگارما تا برپادارند نمازرا پس بگردان دلهائی چند را ازمردمان رغبت کننده بسوی ایشان وروزی دِه ایشان راااز میوه هاتابُوَدکه ایشان سپاس گذ اری کنند (٣٧).

رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِيْ وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ ﴿٣٨﴾

ای پروردگار ماهرآئینه تومیدانی آنچه پنهان می داریم وآنچه آشکارمی کنیم وپوشیده نمی ماند برخدا هیچ چیزی نه درزمین ونه درآسمان (٣٨) .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ وَهَبَ لِيْ عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ ۗ اِنَّ رَبِّيْ لَسَمِيْعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾

سپاس آن خدای راست که عطا کرد مرا باوجود کلان سالی اسمٰعیل واسحٰق هرآئینه پروردگارمن شنوندهٔ دعاست (٣٩) .

---

(١) مترجم گوید یعنی پسران بی واسطه والله اعلم .

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

ای پروردگار من بگردان مرا برپادارندهٔ نماز وازاولاد من نیز ای پروردگار ماقبول کن دعای مرا (٤٠) .

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

ای پروردگارما بیامرز مرا ومادر وپدر مرا و مسلمانان را روزی که قائم شود حساب (٤١) .

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

وهرگز مپندار خدارا بی خبر ازآنچه می‌کنند ستمگاران جزاین نیست که مهلت میدهدایشان رابرای روزیکه خیره شونددرآن چشم ها (٤٢) .

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

شتاب کنندگان، سرخود بردارندگان بازنمی گردد بسوی ایشان چشم ایشان ودلهای ایشان خالی است (٤٣) .

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وبترسان مردمان راازروزی که بیاید بایشان عذاب پس گویند ظالمان ای پروردگار ما مهلت ده مارا تامیعادی نزدیك تااجابت کنیم دعوت ترا وپیروی کنیم رسولان را، گفته شود بایشان آیا قسم نمی خوردید پیش ازین که نه باشدشمارا هیچ زوال (٤٤) .

وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وساکن شدید درمنازل آنانکه ستم کردند برخویش وواضح شدشمارا که چه کردیم بایشان وزدیم برای شمامثل ها (٤٥) .

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

وهرآئینه تدبیر کردند بتدبیر خویش ونزد خداست علم تدبیر ایشان و ا گرچه باشد تدبیرایشان که ازجابرکَندکوه هارا[1] (٤٦) .

(١) یعنی مکرایشان ضعیف است والله اعلم .

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

پس مپندار خدارا خلاف کننده وعدهٔ خود بارسولانِ خودهرآئینه خداغالب صاحب انتقام است (٤٧) .

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

روزی که تبدیل کرده شود این زمین بغیر این زمین و تبدیل کرده شوند آسمان ها وظاهر شوند بحضور خدای یگانه غالب (٤٨) .

وَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِيْنَ فِى الْاَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

وببینی توآن روزگناه گاران را دست وپا بهم بسته درزنجیرها (٤٩) .

سَرَابِيْلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَّتَغْشٰى وُجُوْهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

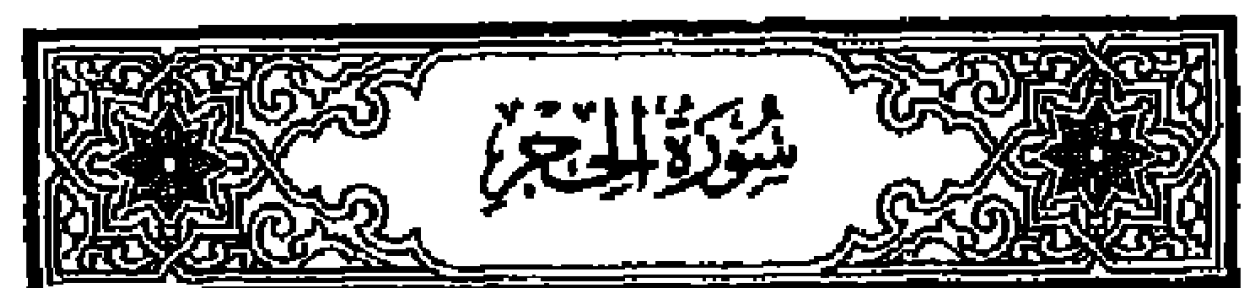
لباس ایشان ازسُرب گداخته باشد وبپوشد روی ایشانرا آتش[1] (٥٠) .

لِيَجْزِىَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

تاجزا دهدخدا هرکسی را بآنچه کرده است هرآئینه خدا زود حساب گیرنده است (٥١) .

هٰذَا بَلٰغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوْا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوْا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

این قرآن خبررسانیدن است مردمان را[2] وتابیم داده شوند بآن وتابدانند که جزاین نیست که وی خدای یگانه است و تاپندپذیرشوند خداوندانِ عقل (٥٢) .

سوره حجر مکی است وآن نود ونُه آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ وَقُرْاٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿١﴾

الٓرٰ این آیت های کتاب الهی وقرآن روشن ست (١) .

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ﴿٢﴾

بسابود که دوست دارند کافران کاش

---

(١) قطران چیزی سیاه بدبودارست که آتش دران زودمی گیرد والله اعلم .
(٢) یعنی نازل کرده شده است برای تبلیغ .

مسلمان بودندی (٢) .

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

بگذار ایشان را تابخورند وبهره مندشوندو مشغول کند ایشان را امید و سپس خواهند دانست (٣) .

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

وهلاك نه کردیم هیچ دهی را مگر که وی را اجلی بود معلوم (٤) .

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٥﴾

سبقت نمی کند هیچ گروهی ازمدت خود ونه تاخیرمی کنند (٥) .

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾

و گفتند کافران ای کسی که فرود آورده شده است بروی قرآن هرآئینه تو دیوانه ای (٦) .

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

چرا نمی آری پیش ما فرشتگان را ا گر هستی از راست گویان (٧) .

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾

فرونمی فرستیم فرشتگان را مگر بتدبیر محکم ونه باشند آنگاه مهلت داده شده (٨) .

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

هرآئینه فروفرستادیم قرآن را وهرآئینه مااورانگاهبانیم (٩) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

وهرآئینه پیغامبران را فروفرستادیم پیش ازتو درفرقه های پیشینیان (١٠) .

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

ونمی آید به ایشان هیچ فرستاده مگر بودند که باو تمسخر می کردند (١١) .

كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

همچنین درمی آریم استهزاء را در دلهای گناه گاران (یعنی کفار مکه) (١٢) .

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

ایمان نیارند بقرآن وهرآئینه گذشت آئین پیشینیان (١٣) .

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾

وا گر بگشائیم برایشان دری ازآسمان پس شوند باین صفت که ازآن بالا

میروند (١٤) .

لَقَالُوٓا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

البته گویند جزاین نیست که بند کرده شده چشم های ما بلکه ماقومی هستیم جادوزده (١٥) .

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾

وهرآئینه پیداکردیم درآسمان برجها وبیاراستیمش برای بینندگان (١٦) .

وَحَفِظْنَاهَا مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾

ونگاهداشتیمش ازهر شیطان رانده شده (١٧) .

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

مگر آنکه بدزدی شنود پس درپی وی افتد آتش آشکار (١٨) .

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ﴿١٩﴾

وزمین را گسترانیدیم وانداختیم درآن کوه هارا ورُویانیدیم درآن ازجنس هر چیز سنجیده[1] (١٩) .

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾

وساختیم برای شمادرآن جا اسباب معیشت و ساختیم برای شماآنکه نیستید اوراروزی دهنده[2] (٢٠) .

وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢١﴾

ونیست هیچ چیز مگر نزدِ ماخزا نه های اوست وفرونمی آریم آن را مگر باندازهٔ مقرر (٢١) .

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَآ أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾

وفرستادیم بادهارا باردارکنندهٔ ابرپس فرودآوردیم ازآسمان آب را پس نوشانیدیم شماراآن آب ونیستید شماآن را جمع کننده (٢٢) .

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه مازنده می سازیم ومی میرانیم ومائیم وارث (٢٣) .

---

(١) یعنی هرنوع را صورتی و صفتی است که ازآن جا تجاوز نمیکنند .

(٢) یعنی غلامان وجانوران والله اعلم .

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾

وهرآئينه دانسته ايم پيشينيان را ازشما
وهرآئينه دانسته ايم پسينيان را (٢٤) .

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

وهرآئينه پروردگار تو اوست كه برانگيزد
ايشان را هرآئينه اواستواركارداناست (٢٥) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ
مَّسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

وهرآئينه آفريديم آدمى را ازگلِ خشك
ازنوعِ‌گلِ سياه بوى‌گرفته (٢٦) .

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ مِن نَّارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

وجنّهارا پيداكرديم پيش ازين ازآتش
سوزان (٢٧) .

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن
صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

ويادكن چون‌گفت پروردگار تو فرشتگان
را هرآئينه من آفريننده ام آدمى را ازگلِ
خشك ازنوعِ‌گلِ سياه بوى‌گرفته (٢٨) .

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾

پس چون راست كنمش وبدمم دروى
ازروح خود پس افتيد پيش اوسجده كنان
(٢٩) .

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

پس سجده كردند فرشتگان تمام ايشان
همه يك جا (٣٠) .

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

مگر ابليس سرباز زد ازآنكه باشد
باسجده كنندگان (٣١) .

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

گفت خداآى ابليس چيست ترادرين كه
نمي باشى باسجده كنندگان (٣٢) .

قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ
مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

گفت هرگزنيستم كه سجده كنم آدمى را كه
پيداكرده اى اوراازگلِ خشك ازنوعِ گلِ
سياه بوى‌گرفته (٣٣) .

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

گفت پس بيرون شواز بهشت هرآئينه
تورانده شده اى(٣٤) .

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

وهرآئينه برتست لعنت تاروزقيامت (٣٥) .

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

گفت اى پروردگار من مهلت ده مراتاروزي كه
برانگيخته شوند مردمان (٣٦) .

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾
إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾
قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾
إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾
قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾
إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾
وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾
لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾
إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾
ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾
وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾
لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾
نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾
وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

گفت هرآئینه توازمهلت داده شدگانی (٣٧) .
تاروز آن وقت مقرر (٣٨) .
گفت ای پروردگار من بسبب آنکه گمراه کردی مراالبته بیارایم معصیت رابرای ایشان درزمین والبته‌گمراه سازم ایشان را همه یك جا (٣٩) .
مگر بندگانِ خالص تورا ازایشان (٤٠) .
گفت خدااین اخلاص را هیست راست که برمن می رسد (٤١) .
هرآئینه بندگان من نیست ترا برایشان غلبه لیکن غلبهٔ تو برکسی باشد که پیروی توکرد ازگمراهان (٤٢) .
وهرآئینه دوزخ وعده‌گاه ایشان ست همه یك جا (٤٣) .
اورا هفت دراست هردری را ازگمراهان حصه است جداکرده شده (٤٤) .
هرآئینه پرهیزگاران در بوستان هاوچشمه هاباشند (٤٥) .
ایشان راگفته شود درآئید درینجابسلامتی ایمن شده (٤٦) .
وبیرون کشیم آنچه در سینه های ایشان بُوَد ازکینه برادریکدیگر شده روبروی یکدیگر برتخت ها (٤٧) .
نرسد به ایشان آنجاهیچ رنجی ونیستند ایشان ازآنجا بیرون کرده شده (٤٨) .
خبردِه بندگان مرا که من آمرزندهٔ مهربانم (٤٩) .
وبآنکه عذاب من همان عذاب درد دهنده

است (٥٠) .

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾
وخبرده ایشان را ازمهمانان ابراهیم (٥١) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾
چون داخل شدند بروی پس سلام گفتند ابراهیم گفت هرآئینه ماازشما ترسانیم (٥٢) .

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾
گفتند مترس هرآئینه مامژده میدهیم ترابفرزندی دانا (٥٣) .

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾
گفت آیا بشارت دادید مرا باوجود آنکه رسیدبمن پیری پس به چه چیز بشارت میدهید (٥٤) .

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾
گفتند مژده دادیم ترا براستی پس مباش ازناامیدان (٥٥) .

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾
گفت وکیست که ناامید شود ازرحمت پروردگار خود مگرگمراهان (٥٦) .

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾
گفت پس چیست خبرشما ای فرستادگان (٥٧) .

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾
گفتند هرآئینه مافرستاده شدیم بسوی گروهی گنهگار (٥٨) .

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾
بجز آل لوط هرآئینه ماالبته نجات خواهیم دادایشان را همه یك جا (٥٩) .

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾
غیر زنش که مقرر کرده ایم که هرآئینه وی ازبازماندگان است (٦٠) .

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾
پس وقتیکه آمدند بآل لوط فرستادگان (٦١) .

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾
گفت هرآئینه شما گروهی ناآشنائید (٦٢) .

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾
گفتند بلکه آورده ایم پیش توآنچه درآن شبهه می کردند (یعنی عقوبت) (٦٣) .

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾
وآورده ایم پیش تو وعدهٔ راست

راوهرآئینه ماالبته راستگوئیم (٦٤) .

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا۟ حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾

پس بِبَراهل خودرا به پاره ای از شب وتوازپی ایشان رَو وباید که پس نه نگرَد ازشما هیچکس وبروید آنجاکه فرموده شوید (وآن سرزمین شام بود) (٦٥) .

وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾

ووحی فرستادیم بسوی لوط این سخن که بیخ ایشان بریده شود چون بوقت صبح درآیند (٦٦) .

وَجَآءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

وآمدند اهل شهر بشارت می دهند (٦٧).

قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

گفت لوط هرآئینه ایشان مهمان من اند پس رسوامکنید مرا (٦٨) .

وَاتَّقُوا۟ اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

وبترسیدازخدا وخوار مکنید مرا (٦٩) .

قَالُوٓا۟ أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَٰلَمِينَ ﴿٧٠﴾

گفتند آیا منع نکرده بودیم ترا ازمیزبانی غریبان (٧٠) .

قَالَ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِىٓ إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ ﴿٧١﴾

گفت این ها دختران من اند اگر هستید کنندهٔ کاری[١] (٧١) .

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِى سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

قسم بزندگانی تو که این کافران درگمراهی خویش سرگردان میشوند[٢] (٧٢) .

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾

پس دریافت ایشان را آوازهولناك چون بوقت شروق درآمدند (٧٣) .

فَجَعَلْنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾

پس ساختیم بالای آن شهر هارا زیرآن وبارانیدیم بریشان سنگ ازنوع سنگ

---

(١) یعنی اگرقضای شهوت خواهید نکاح بنات من کنید والله اعلم .

(٢) این کلمه دروسط قصه حضرت لوط إضافه کرده شدتاتنبیه باشد برتطبیقِ حالِ مشرکین مکه بر حالِ قوم لوط وامثال ایشان والله اعلم .

گِل[1] (٧٤) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾
هرآئینه درین قصه نشانه هاست عبرت گیرندگان را (٧٥) .

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ ﴿٧٦﴾
وهرآئینه شهرها براهی هستند که دایم آمد ورفت دارد (٧٦) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾
هرآئینه دراین نشانه است مومنان را (٧٧) .

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾
وهرآئینه بودند اهلِ آیکه البته ستمگاران (٧٨) .

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ ﴿٧٩﴾
پس انتقام کشیدیم ازایشان شهرهای قوم لوط وشهرهای آیکه هردوبراه آشکار هستند (٧٩) .

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾
وهرآئینه دروغگوشمردند ساکنان حِجر پیغامبران را (٨٠) .

وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾
ورسانیدیم بایشان آیت های خود را پس شدند ازآن روگردان (٨١) .

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾
وبودند میتراشیدند ازکوه ها خانه های ایمن (٨٢) .

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾
پس گرفت ایشان را آوازسخت هنگام صبح (٨٣) .

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾
پس دفع نکردازایشان آنچه کسب می کردند (٨٤) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾
ونیافریدیم آسمان ها و زمین وآنچه مابین این هاست مگر بتدبیر درست وهرآئینه قیامت آمدنیست پس در گذر (یعنی ازبی ادبیهای ایشان) درگذشتن نیکو (٨٥) .

---

(١) مترجم گوید یعنی گِل پخته مثل سنگ شده .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾	هرآئینه پروردگار توهمانست آفریننده دانا (٨٦) .
وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾	وهرآئینه دادیم ترا هفت آیت از آنچه درنماز مکرر خوانده میشود[١] ودادیم ترا قرآن بزرگ (٨٧) .
لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾	بازمکن دوچشم خودرا بسوی آنچه بهره مند ساخته ایم بآن جماعت هاراازکافران واندوهناك مشوبرایشان وپست بکن بازوی خودرا[٢]برای مسلمانان (٨٨) .
وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾	وبگوهرآئینه من بیم دهندهٔ آشکارم (٨٩) .
كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾	فرودخواهیم آورد عذاب را مانند آنچه فرود آورده بودیم برتقسیم کنندگان (یعنی یهودونصاریٰ) (٩٠) .
الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾	آنانکه ساختند کتاب الهی را پاره پاره[٣] (٩١) .
فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾	پس قسم به پروردگار توالبته سوال کنیم ایشان را همه یك جا (٩٢) .
عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾	ازآنچه میکردند (٩٣) .
فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾	پس آشکارکن بآنچه فرموده میشوی واعراض کن ازمشرکان (٩٤) .
إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾	هر آئینه مابَسِنده ایم ترا از شَرِّ تمسخر کنندگان (٩٥) .
الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾	آنانکه مقررمیکنند باخدا معبود دیگررا

(١) یعنی سورة فاتحه .
(٢) یعنی تواضع کن .
(٣) مترجم گوید یعنی اهل کتاب که بربعض آیات عمل می کردند وبربعضی نه والله اعلم .

پس زود میدانند (٩٦) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

وهرآئینه می دانیم ازحال توکه تنگ می‌شود سینهٔ تو بسبب آنچه می‌گویند (٩٧) .

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

پس به پاکی یادکن پروردگار خودرا باستائشِ اوو باش ازسجده کنندگان (٩٨) .

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

وعبادت کن پروردگار خودرا تاوقتیکه برسد بتومرگ (٩٩) .

سوره نحل مکی است وآن یکصد وبیست و هشت آیت وشانزده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

آمد حکم خدا پس بشتاب طلب مکنید آن را[1] پاك است خداوبلند قدرست ازآنچه شریك اومقررمی کنند (١) .

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

فرودمی آردفرشتگان را بوحی بارادهٔ خود برهرکه خواهد ازبندگان خود که بترسانید (باین مضمون خدا میفرماید) که نیست هیچ معبودِ برحقی مگر من پس بترسید ازمن (٢) .

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

آفرید آسمان ها وزمین را به تدبیر درست بلند قدر است ازآنکه شریك او مقرر میکنند (٣) .

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٤﴾

آفرید آدمی را از مَنی پس ناگهان وی ستیزنده آشکار است (٤) .

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ

وچهارپایان را آفرید برای شما درآنها پوششی ومنفعت های دیگراست وبعض

---

(١) یعنی غلبه دین اسلام و تعذیب کفار به یقین شدنی است چراشتاب میکنند والله اعلم.

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ⑤

آنهارا میخورید (٥).

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ⑥

وشمارا درآنها آرایش است چون وقت شام از صحرا بازمی آرید وچون بسوی صحرا سرمیدهید (٦) .

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ⑦

وبرمیدارند بارهای شمارا بسوی شهریکه هرگز نمی رسیدید بآن مگر بمشقت جان ها هرآئینه پروردگار شما بخشاینده مهربان است (٧) .

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ⑧

وآفریداسپان وشتران را وخران را تاسوار شوید برآن وبرای آرایش ومی آفرینداَنچه نمی دانید (٨) .

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ⑨

وبرخدا میرسد راه میانه وبعض راه هاکج است وا گر می‌خواست وی راه می‌نمود شمارا همه یك جا (٩) .

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑩

اوست آنکه فرودآورد ازآسمان آب را برای شما ازآن آب آشامیدنی است وازآن آب درختان است که درآن میچرانید (١٠).

يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑪

میروياند برای شما بسبب آب زراعت را وزيتون ودرختان خرما وانگور را وازهرجنس میوه ها، هرآئینه درین نشانه است گروهی را که تفکّر می کنند (١١).

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑫

ومسخر کرد برای شما شب و روز وخورشید وماه را وستار گان مسخراند به فرمان وی هرآئینه درین نشانه هاست گروهی را که درمی یابند (١٢) .

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ⑬

ومسخر کردآنچه آفریدبرای شما درزمین گونا گون رنگهای او[1] هرآئینه درین نشانه

(١) يعنى ازانواع حیوان و نبات .

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى
الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

استگروهی را که پندمی پذیرند (١٣) .
واوست آن که مسخر ساخت دریارا تابخوریدازآن گوشت تازه(یعنی ماهی) وتابیرون آرید ازآن پیرایه که به پوشید آن را ومی بینی کشتی هارا رونده دردریا و مسخر کرد دریاراتاطلب معیشت کنید ازفضل او وتابُوَد که شکر کنید (١٤) .
وافگند درزمین کوه های محکم برای احتراز ازآنکه بجنباند شمارا وآفرید جویها وراه هارا تابُوَد که راه یاب شوید (١٥) .
وآفریدنشانه ها وبه ستارگان ایشان راه می‌یابند (١٦) .
آیا کسی که می آفریند مانند کسی است که نمی آفریند آیاپندنمی گیرید (١٧) .
واگر بشمارید نعمت خدارا احاطه نکنید آن را هرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (١٨) .
خدا میداند آنچه پنهان میدارید وآنچه آشکار میکنید (١٩) .
وآنان که می پرستند کافران ایشان را بغیراز خدا نمی آفرینند چیزی را وخود شان آفریده می شوند (٢٠) .
مردگانند نه زندگان ونمی دانند کَی برانگیخته خواهند شد (٢١) .
معبود شما معبود یگانه است پس آنانکه معتقد نمی شوند بآخرت دلهای ایشان ناشناس است وایشان سرکش اند (٢٢) .
بی شك خدا میداند آنچه پنهان میدارند وآنچه آشکارمیکنند هرآئینه اودوست ندارد سرکشان را (٢٣) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

وچون گفته شودایشان را چیست آنچه فروفرستاده است پروردگار شما گویند افسانه های پیشینیان است (٢٤) .

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾

مآل این گفتار آنکه بردارند بارگناه خویش بتمام روزقیامت وبردارند نیز بعض بارهای آنانکه گمراه می سازند ایشان را بغیر دانش آ گاه شوید بد است آنچه برمیدارند (٢٥) .

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

هرآئینه بداندیشی کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بیامد (فرمان) خدا بسوی عمارت ایشان ازجانب بنیادها پس افتاد برایشان سقف ازبالای ایشان وآمدبدیشان عذاب ازآن جهت که نمی‌دانستند[1] (٢٦) .

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

بازروزقیامت رسواکند ایشان را وگوید کجایندآن شریکان من که مخالفت می کردید درحق ایشان گویند اهل علم هرآئینه رسوائی وسختی امروز برکافران است (٢٧) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

آنانکه قبض ارواح ایشان میکردند فرشتگان حال آنکه ستمگاربودند برخویش پس انداختند آن کافران پیغام انقیاد را ما هرگزنمی کردیم هیچ عمل بد گفته شود آری هرآئینه خدا داناست بآنچه می کردید (٢٨) .

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَبِئْسَ

پس درآئید بدروازه های دوزخ جاویدان

---

(١) واین تمثیل است افساد مکرایشانرا بابلغ وجوه .

مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

آن جا پس بَدَست جای سرکشان (دوزخ) (٢٩) .

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

وگفته شد متقیان راچیست آنچه فروفرستاد پروردگار شماگفتند فرودآورده است بهترین سخن آنان را که نیکوکاری کردند درین سرای حالت نیك است وهرآئینه سرای آخرت بهترست وهرآئینه آخرت نیکو سرای متقیان است (٣٠) .

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا
مَا يَشَاءُونَ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

به بوستانهای همیشه ماندن درآیندآن جامیرود زیرآن جویها، ایشان راست درآن هرچه خواهند همچنین جزا می دهد خدا متقیان را (٣١) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ
ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان می کنند حالانکه شادمان باشندگویند فرشتگان سلام برشماباد درآئید به بهشت جزای آنچه می کردید[1] (٣٢) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ
كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

انتظار نمی کشند کافران الاّآنکه بیایند بایشان فرشتگان[2] یابیاید فرمان پروردگار تو[3] هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند وستم نکرد برایشان خدا ولیکن برخویش ستم می کردند (٣٣) .

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

پس رسیدبایشان جزای گناهان اعمال ایشان و فرودآمد بایشان آنچه بآن استهزاء

---

(١) مترجمگوید خدای تعالی این دوصورت رابرای بیان قال وحال ومآل اهل سعادت واهل شقاوت نازل فرموده والله اعلم .

(٢) یعنی برای قبض ارواح .

(٣) یعنی عذاب او .

می کردند (٣٤) .

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ
مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ
كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

وگفتند مشرکان اگر خواستی خدا نمی پرستیدیم بجزوی هیچ چیز را نه ما ونه پدران ما وحرام نمی دانستیم بغیر فرمان وی هیچ چیزرا[1] هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس نیست برپیغامبران بجز خبررسانیدن آشکارا (٣٥) .

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم
مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

وهرآئینه فرستادیم درهرگروهی پیغامبری را که عبادت خدا کنید واحتراز کنید ازبتان پس ازایشان کسی بود که راه نمودش خدا و از ایشان کسی بود که ثابت شد بروی گمراهی پس سَیر کنید درزمین پس بنگرید چگونه شد آخرکار تکذیب کنندگان (٣٦) .

إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ
وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

اگر کوشش کُنی بر هدایت ایشان چه سود هرآئینه خدا راه نمی نماید آن را که گمراه میسازد ونیست ایشان را هیچ یاری دهنده (٣٧) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ
بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وقسم خوردند به خدا بمحکم ترین سوگند های خود که برنه انگیزد خدا مرده را آری برانگیزد وعدهٔ درست لازم شده بروی ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند (٣٨) .

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

آری برانگیزد تابیان کند برای ایشان آنچه اختلاف می کنند درآن وتابدانند کافران که ایشان دروغگو بودند (٣٩) .

---

(١) یعنی سلف ماانجماع کرده اندوآن بدون رضای خدامنعقدنمی شود والله اعلم .

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

نیست فرمان مابرای چیزی چون خواهیم آفریدنش مگر گوئیم اورا بشو پس می شود (٤٠) .

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وآنانکه ترك دیار خودکردند برای خدا بعد ازآن که ستم کرده شدبرایشان البته جامی دهیم ایشان را دردنیا بسرای نیك وهرآئینه مزدآخرت بزرگ تراست ا گر می دانستند (٤١) .

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

آنانکه صبر کردند وبرپروردگار خویش توکل مینمایند[1] (٤٢) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ
الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو مگر مردانی را که وحی فرستادیم بسوی ایشان پس سوال کنید ازاهل کتاب اگر نمی دانید[2] .(٤٣)

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ
مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

فرستادیم ایشان را بدلائل وکتاب ها وفروداوردیم بسوی تو کتاب تابیان کنی برای مردمان شریعتی را که فرودآورده شده بسوی ایشان وتابود که ایشان تفکر کنند (٤٤) .

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَن يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

آیاایمن شده اند آنانکه اندیشیدند تدبیر های بد[3] ازآنکه فروبَرَد خداایشان را به زمین یابیاید بایشان عذاب ازآن جا که ندانند (٤٥) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

یابگیرد ایشان را درآمد وشد ایشان پس

---

(١) واین وعده متحقق شده ومهاجرین را به مدینه جای داد .

(٢) یعنی پیغامبران سابق آدمی بودند فرشته نه بودند والله اعلم .

(٣) یعنی درحق پیغامبران ومومنان .

نیستند عاجز کننده (٤٦) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٧﴾

یابگیردایشان را بعد ترس[1] پس هرآئینه پروردگار شمالطف کنندهٔ بخشاینده است (٤٧) .

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ
الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

آیاندیده اند بسوی آنچه پیداکرده است خدا ازهرچیزی که میگردد سایه های اوازجانب راست واز جانب چپ سجده کنان برای خدا خوارشده (٤٨) .

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ
وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

وخدای را سجده می کنند آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است ازنوع جنبنده وفرشتگان نیز سجده می کنند وایشان سرکشی نمی کنند (٤٩) .

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩ ﴿٥٠﴾

می ترسند ازپروردگار خود از بالایِ خویش ومی کنند آنچه فرموده می شوند (٥٠) .

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ
فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

وگفت خدا فرامگیرید دومعبود جزاین نیست که وی معبود یگانه است پس ازمن بترسید (٥١) .

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۚ
أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

ومَراوراست آنچه درآسمان ها وزمین است ومراوراست عبادت لازم شده آیا ازغیر خدا می ترسید (٥٢) .

وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ
تَجْأَرُونَ ﴿٥٣﴾

وآنچه باشما است ازنعمت ازجانب خداست بازچون رسد بشما سختی پس بسوی اومی نالید (٥٣) .

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

بازچون بردارد سختی را ازسرشما ناگهان گروهی ازشما به پروردگار خود

---

(١) یعنی بعد اقامت قرائن هلاك .

شريك مقررمی كنند (٥٤) .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

تاناسپاسی كنند آنچه داديم ايشان را پس بهره مند شويد پس زود خواهيد دانست . (٥٥)

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ
لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

ومقرر كردند برای چيزی كه نميدانند تحقيقِ آن يعنی برای بتان حصه ازآنچه روزی داديم ايشان را،بخدا البته پرسيده خواهيد شداز‌آنچه افترامی كرديد . (٥٦)

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

ومقرر ميكنند برای خداد‌ختران را، پاك است او ومقررميكنند برای خويش آنچه رغبت مينمايند[1] (٥٧) .

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

وا گرمژده داده شوديكی راازايشان بتولّدِ دختر روی اوسياه گردد و او پرازاندوه باشد (٥٨) .

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ
يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

پنهان شود ازقوم بسبب ناخوشی آنچه مژده داده شدبوی درتامل افتدكه آيا باقی گذاردش بخواری يا در آردش درخاك آ گاه شويد بداست حكم ايشان (٥٩) .

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ
الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

آنان را كه معتقدنمی شوند بآخرت صفت بدست وخدای راست صفت بلند واوغالب باحكمت است (٦٠) .

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

وا گر گرفتار كند خدا مردمان را بسبب ستم ايشان نه گذاردبرزمين هيچ جنبنده وليكن مهلت ميدهدايشان را تاوقتی مقرر پس چون برسدآن وقت مقرر ايشان

---

(١) يعنی پسران را .

بازنمانند ساعتی ونه پیش روند (٦١) .

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

ومقررمی کنند برای خداآنچه ناپسندمی دارند[1] وبیان می کندزبانهای ایشان سخن دروغ را که ایشان را باشد نیکوئی[2] شکّی نیست درآنکه ایشان را باشد آتش وآنکه ایشان پیش فرستادگانند بدوزخ (٦٢) .

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

قسم بخدا هرآئینه (پیغامبران) فرستادیم بسوی امّتانی که پیش ازتوبودند پس بیاراست برای ایشان شیطان کردارهای ایشان پس او یاراین کافران است امروزایشان راست عذاب درد دهنده (٦٣) .

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وفرونیاوردیم برتو کتاب را مگر به سبب آنکه بیان کنی برای ایشان آنچه درآن اختلاف کردند وبرای راه نمودن وبخشائش قومی را که می گروند (٦٤) .

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وخدا فرودآورد ازآسمان آب را پس زنده ساخت بآن زمین را بعد مرگ آن هرآئینه درین نشانه است گروهی را که می شنوند (٦٥) .

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

وهرآئینه شمارا درچهار پایان پندی هست می نوشانیم شمارا ازجمله آنچه درشکم وی است ازمیان سرگین وخون شیر خالص گوارا آشامندگان را (٦٦) .

---

(١) یعنی دختران .

(٢) یعنی نجات در آخرت .

وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَّرِزْقًا
حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

واز میوه های درختان خرما ودرختان انگور قسمی هست که میسازید ازآن شراب مست کننده ومیسازید ازآن روزی حلال هرآئینه درین نشانه است گروهی را که درمی یابند (٦٧) .

وَأَوْحٰى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
وَّمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

والهام فرستاد پروردگار تو بسوی زنبور عسل که بساز خانه ها ازکوه ها و ازدرختان ازآنچه مردمان بنامی کنند (٦٨) .

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۚ يَخْرُجُ مِنْ
بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

بازبخور ازهرجنس میوه ها وبروراه های پروردگار خویش رام شده برمی آیدازشکم این زنبوران آشامیدنی گوناگون رنگ های او، درآن آشامیدنی شفاست مردمان را هرآئینه درین مقدمه نشانه است گروهی را که تفکر می کنند (٦٩) .

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ إِلٰى أَرْذَلِ
الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

وخدا آفریدشمارا باز بمیراند شمارا وازشماکسی هست که عائد کرده میشود بخوار ترین عمر مآلش آنکه نه داند بعد از دانستن چیزی را هرآئینه خدا داناتوانا است (٧٠) .

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ
فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۚ أَفَبِنِعْمَةِ
اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

وخدا فضل داد بعض شمارا بربعضی درروزی پس نیستند آنانکه افزونی داده شدند عائد کنندگان روزی خودرا برمملوکان خود تاهمه ایشان درروزی برابر باشند آیا نعمت خدارا انکارمی نمایند[1] (٧١) .

---

(١) یعنی هیچ کس نمی خواهد که مملوکان خودرا برابرخود سازد والله اعلم .

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

وخداآفرید برای شماازجنس شما زنان را وآفریدبرای شما اززنان شما پسران و نبیرگان را وروزی داد شمارا ازپاکیزه هاآیا به باطل معتقد می‌شوند وبه نعمت خداایشان ناسپاسی مینمایند (۷۲) .

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾

و می‌پرستند بجزخدا کسی را که نمی تواند برای ایشان روزی دادن ازآسمان ها وزمین چیزی را وقادرنمی شوند (۷۳) .

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

پس بیان مکنید برای خدا داستان ها هرآئینه خدا می داند وشمانمی دانید (۷٤).

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُونَ ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

بیان کرد خدا داستانی بندهٔ مملوکی که توانائی ندارد برهیچ چیزی وکسی که دادش ازنزدِ خود روزی نیك پس وی خرج میکندازآن روزی پنهان وآشکارا آیا برابرمی شوند، همه ستائش خدای راست بلکه اکثر ایشان نمی دانند (۷۵).

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ۖ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾

وبیان کرد خدا داستانی دیگر دومردیکی ازایشان گنگ است قدرت ندارد برچیزی واوگران ست برخواجهٔ خود هرکجا فرستدش نیارد ازآن جا هیچ نیکی آیا برابرست این شخص وکسی که می فرماید مردمان را بعدل وخودش برراه راست است[1] (۷٦) .

(۱) مترجم گوید حاصل این دومثل آنست که آنچه درعالم تصرف نداردباخدا برابر نیست چنانکه مملوكِ ناتوان بامالكِ توانابرابر نیست وچنانکه گنگ بی تمیز باصاحب هدایت واهتدابرابرنیست .

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ؕ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ؕ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾

خدای راراست علم پنهان آسمان ها وزمین ونیست کار قیامت (یعنی نزدیك قدرت او) مگر مانند چشم بهم زدن بلکه اونزدیك تراست هرآئینه خدا به همه چیز تواناست (٧٧) .

وَاللّٰهُ أَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُونِ أُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا ۙ وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

وخدا بیرون آوردشمارا ازشکم های مادران شما نمی دانستید چیزی را وپیداساخت برای شما شنوائی وچشم ها ودل ها تابود که شکرکنید (٧٨) .

أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ ؕ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللّٰهُ ؕ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

آیانگاه نکردند بسوی مرغان رام شده درهوای آسمان نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هرآئینه درین نشانه ها ست گروهی را که ایمان می آرند (٧٩) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۙ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَّمَتَاعًا إِلٰى حِينٍ ﴿٨٠﴾

وخدا ساخت برای شما ازخانه های شما جای سکونت وساخت برای شما از پوست های چهار پایان خانه های سبك می یابید آن را روز سفرخود وروزاقامت خود وساخت از پشمهایشان وکُرکهایشان وموهایشان اسباب خانه وبهره مندی تاوقت مقرر (٨٠) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

وخداپیدا ساخت برای شما ازمخلوقات خود سایه ها وپیداکردبرای شما ازکوه ها غارها وساخت برای شما جامه هاکه نگاه دارد شمارااز گرمی[1] وجامه ها که نگاه دارد شمارا از ضررجنگ شما، هم چنین تمام میدهد نعمت خودرا برشما تابُوَد که

(١) یعنی وازسردی تیز .

منقادشوید (٨١) .

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

پس اگر اعراض کنند جزاین نیست که برتو پیغام رسانیدن آشکاراست (٨٢) .

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

می شناسند نعمت خدا را بازانکار آن می کنند وبیشترین ایشان کافرانند (٨٣) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

وآن روزکه برانگیزیم ازهرگروهی گواهی را[1] بازدستوری داده نه شود کافران را[2] ونه ازایشان رجوع بمرضیات الهی طلب کرده شود(٨٤) .

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾

وچون ببینند ستمگاران عذاب را اضطراب کنند پس سبك کرده نه شودازایشان ونه ایشان مهلت داده شوند . (٨٥)

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾

وچون به بینند مشرکان شریکان خودرا گویند ای پروردگار مااین جماعت شریکان مایند که می پرستیدیم بغیرازتو پس شریکان پیغام فرستند بسوی ایشان (این سخن را) که هرآئینه شمادروغگویانید . (٨٦)

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

وهمه تسلیم خداشوند درآن روز وگم گرددازایشان آنچه افتراء می کردند (٨٧) .

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

آنانکه کافرشدند وباز داشتند[3] ازراه خدا افزون دهیم ایشان را عذابی بالای عذابی به سبب آنکه فساد می

---

(١) وآن نبی آن قوم باشد والله اعلم .

(٢) یعنی تاعذرخودکنند .

(٣) یعنی مردمان را .

کردند[1] (۸۸) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ
تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

وآن روزكه برانگیزیم درهرامتی گواهی برایشان ازقبیلهٔ ایشان[2] وبیاریم ترا گواه برآنها وفرودآوردیم برتوكتاب برای بیان كردن هرچیز وبرای راه نمودن وبخشایش ومژده دادن مسلمانان را (۸۹).

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

هرآئینه خدا می فرماید بانصاف ونیكوكاری وعطا كردن بخویشاوندان ومنع می كند ازبی حیائی وكارناپسندیده وتعدی، پند می دهد شمارا تابُوَد كه شما پندپذیر شوید (۹۰) .

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ
بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

ووفاكنید به عهد خدا چون عهد بندید ومشكنید سوگندها را بعد محكم ساختن آنها وهرآئینه ساخته اید خدارا برخویش نگاهبان[3] هرآئینه خدامیداند آنچه می كنید (۹۱) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ
تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

ومباشید مانندزنی كه گسست رشته خودرابعد ازاستواری پاره پاره، میگیرید سوگند های خویش را مكردرمیان خود تا افزون ترشود گروهی از گروهی[4] جزاین نیست كه می آزماید خدا شمارا بآن افزونی والبته بیان كند برای شماروزقیامت آنچه درآن اختلاف می

---

(۱) یعنی عذاب گمراهی وگمراه كردن .

(۲) مترجم گوید وآن نبی آن قوم باشد .

(۳) یعنی نام اورادرقسم مذكور كرده اید .

(٤) یعنی برای منفعت دنیا تامال ومنال زیاده بدست آرد .

نمودید[1] (٩٢) .

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وا گر خواستی خداساختی شمارا یك گروه ولیکن گمراه می کند هرکراخواهد وراه می نماید هرکرا خواهد والبته پرسیده خواهید شد ازآنچه می کردید (٩٣) .

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ
ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ
وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

ومگیرید سوگند های خودرا وسیله نیرنگ (به عهدشکنی) درمیان خویش پس بلغـزدقـدمـی بعـداستـواری آن بچشیـد عقوبت به سبب بازداشتن ازراه خدا وشمارا باشد عذاب بزرگ[2] (٩٤) .

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

ومستانید عوض عهد خدا بهای اندك هرآئینه آنچه نزدِ خداست بهترست شمارا ا گر شما بدانید (٩٥) .

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ
صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

آنچه نزد شماست فانی شود وآنچه نزد خداست پاینده است وبدهیم صابران را مزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (٩٦) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

هر که عمل نیك کرد مردباشد یازن واومسلمان است هرآئینه زنده کنیمش بزندگانی پاك[3] وبدهیم آن جماعت

---

(١) مترجم گوید مرادتحریم یمین غموس است و حاصل مَثَل آن ست که اعمال خودرا برباد مکنید چنانکه این زن عمل خودراتباه کرد والله اعلم وگویا اینجا اشاره است بآنکه یمین غموس برباد کنندهٔ اعمال است والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی درجهاد عهد کرده وقسم خورده دغا(عهدشکنی) کردن بسبب آنست که کافران من بعد قول ایشان را معتبر ندانند و بایشان صحبت ندارند بلکه مسلمانان درشبهه افتند والله اعلم .

(٣) یعنی دردنیانعمت دهیم .

رامزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (٩٧) .

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بخدا ازشیطان رانده شده (٩٨) .

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

هرآئینه نیست شیطان را غلبه برآنانکه ایمان آوردند وبر پروردگار خودتوکل میکنند (٩٩) .

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

جزاین نیست که غلبه اوبرآناست که دوستداری اومیکنند وآنانکه ایشان بخدا شریك مقررمی کنند (١٠٠) .

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ ۙ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وچون بدل کنیم آیتی بجای آیتی[1] وخدادانندہ ترست بآنچه فرود می آرد گویند جزاین نیست که توافتراء کننده ای بلکه اکثرایشان نمیدانند (١٠١) .

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

بگوفرودآورده است اورا روح القدس ازجانب پروردگار توبراستی تامستقیم سازد خدا مومنان را و برای راه نمودن ومژده دادن مسلمانان را (١٠٢) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۗ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠٣﴾

وهرآئینه ماميدانيم که کافران می گویند جزاین نیست که می آموزد این پیغامبررا آدمی زبان کسی که نسبت می کنند بسوی اوعجمی ست واین قرآن زبان عربی واضح ست (١٠٣) .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

هرآئینه آنانکه ایمان نمی آرند بآیات خدا راه نه نماید ایشان راخدا وایشان را باشد عذاب درد دهنده (١٠٤) .

---

(١) یعنی یك آیت بآیت دیگرنسخ کنیم .

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝١٠٥

جزاين نيست كه افتراء ميكنند دروغ را آنانكه ايمان ندارند بآيت هاى خدا وايشانند دروغگويان (١٠٥) .

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝١٠٦

هركه كافرشود بخدا بعدايمان خود مگرآنكه جبركرده شودبروى ودلش مطمئن باشد بايمان وليكن كسى كه سينه كُشاده كند بكفر يعنى راضى شود، برايشان است خشم ازخدا وايشان راست عذاب بزرگ (١٠٦) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝١٠٧

اين خشم به سبب آنست كه ايشان دوست داشتند زندگانى دنيا را برآخرت وبسبب آنست كه خدا راه نمى نمايد گروه كافران را (١٠٧) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ۝١٠٨

ايشانند آن جماعت كه مُهرنهاده است خدابر دل هاى ايشان وبرگوش ايشان وديده هاى ايشان وايشانند بى خبران (١٠٨) .

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝١٠٩

شك نيست درآنكه ايشانند درآخرت زيان كاران (١٠٩) .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١١٠

بازپروردگار تو آنان را كه هجرت كردند بعد ازآن كه عقوبت كرده شدايشان را تاكلمه كفر بگويند بازجهاد كردند وصبر نمودند هرآئينه پروردگار توبعدازين مقدمه البته آمرزگارمهربانست (١١٠) .

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝١١١

آن روز كه بيايد هر شخصى جدال كنان ازذات خود وبتمام داده شود هر شخصى را جزاى آنچه كرده است وايشان ستم كرده نشوند (١١١) .

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

وبيان كردخدا داستان دهى كه بود ايمن

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

مطمئن می آمد به اوروزی اوبه کشادگی ازهرجای پس ناسپاسی کرد به نعمت های خدا پس چشانیدخدااوراپوشش گرسنگی وترس بسبب آنچه می کردند (١١٢) .

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

وهرآئینه آمد پیش ایشان پیغامبری ازجنس ایشان پس تکذیبش کردند پس گرفت ایشان را عقوبت وایشان ستمگاربودند[1] (١١٣) .

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

پس بخورید ازآن چه خداروزی داد شمارا حلال پاکیزه وشکر کنید برنعمت خدا ا گر اورامی پرستید (١١٤) .

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

جزاین نیست که حرام ساخته است خدابرشما مرداروخون و گوشت خوك را وآنچه ذکر کرده شد بنام غیر خدا برذبح وی پس هرکه مجبور کرده شدو نه ستم کرده ونه ازحد گذشته پس خدا آمرز گار مهربانست (١١٥) .

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

ومگوئید چیزی را که بیان می کند حکم اورا زبان شما به دروغ که آن حلال است واین حرام است تاافتراء کنید برخدا دروغ را هرآئینه آنانکه افتراء می کنند برخدا دروغ را رستگارنمی شوند (١١٦) .

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

ایشان را بُوَد بهره مندی اندك وایشان را

---

(١) مترجم گوید این قصهٔ اجمالی اختراع کرده شده است ازقصه های بسیارومنطبق است برواقعه های بیشمار ولهذامثل نامیده شدو درعبارت اذاقهاالله لباس الجوع والخوف جمع کرده شده است و تشبهه دریك سیاق؟ والله اعلم .

باشد عذاب درد دهنده (۱۱۷) .

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

وبريهود حرام كرده بوديم آنچه قصه كرديم برتوپيش ازين (يعنى درسوره انعام) وستم نه كرديم برايشان وليكن ايشان برجان خويش ستم ميكردند (۱۱۸) .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

بازهرآئينه پروردگار تو آنان را كه كاربدكردند به نادانى بازتوبه كردند بعد ازآن وشايسته كارشدند هرآئينه پروردگار تو بعد ازين توبه آمرزگار مهربانست (۱۱۹) .

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

هرآئينه ابراهيم بود امتى (بزرگوار) عبادت كننده براى خدا مائل بدين حق ونه بود ازمشركان[1] (۱۲۰) .

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

سپاس دارندهٔ نعمت هاى خدارا برگزيدش خدا و دلالت نمودش بسوى راه راست (۱۲۱) .

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

وعطا كرديمش درين سرا نعمت وهرآئينه اودرآخرت ازشائسته حالان است (۱۲۲) .

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

بعد ازآن وحى فرستاديم بسوى توكه پيروى كن كيش ابراهيم را حنيف شده ونه بودازمشركان (۱۲۳) .

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ

جزاين نيست كه لازم كرده شد تعظيم شنبه برآنانكه اختلاف كردند درآن

(۱) مترجم گويد حنيف آنرا گويند كه حج وختنه وغسل جنابت مى كرده باشد والله اعلم توضيح: حنيف آنرا گويند كه شرك و باطل را ترك كرده بدين حق مائل باشد، مصحح .

لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وهرآئينه پروردگار تو حكم كند درميان ايشان روز قيامت درآنچه اندرآن اختلاف ميكردند[1] (١٢٤) .

اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ ۗ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٢٥﴾

دعوت كن (يعنى مردمان را) بسوى راه پروردگار خويش به دانش وپندنيك ومناظره كن باايشان به طريقى كه وى نيك است هرآئينه پروردگار توداناترست به كسيكه گمراه شدازراه او واودانا تراست براه يابان (١٢٥) .

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهٖ ۚ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ ﴿١٢٦﴾

و ا گر مكافات كنيد پس مكافات كنيد به مثل آنچه باشما معامله كرده شد وا گر صبر كنيد هر آئينه آن صبر بهترست صابران را(١٢٦) .

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِيْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿١٢٧﴾

وشكيبائى كن و نيست شكيبائى تو مگر به توفيق خدا واندوه مخور برايشان ومباش درتنگدلى ازآنكه بد انديشى مى كنند (١٢٧) .

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّالَّذِيْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ﴿١٢٨﴾

هرآئينه خدا باپرهيزگاران است وباآنانكه ايشان نيكوكارانند (١٢٨) .

سوره الاسراء مكى است وآن يك صدويازده آيت ودوازده ركوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

بنام خداى بخشاينده مهربان .

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ

پاك است آنكه ببرد بنده خودرا شبى از مسجد حرام بسوى مسجد اقصى كه

---

(١) مترجم گويد يعنى يهود بحث ميكردند درشنبه طائفه اى گفتند كه خداى تعالى روزشنبه ازخلق فارغ شد پس درشنبه عبادت بايد كردوطائفه اى سكوت كردند خداى تعالى تعظيم روزشنبه باين سبب برايشان واجب گردانيد والله اعلم .

الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِيْ بٰرَكْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِيَهٗ مِنْ اٰيٰتِنَا ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ①

برکت نهادیم گردا گردآن تابنمائیمش بعض نشانه های خودهرآئینه اوست شنوابینا[1] (١) .

وَاٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنٰهُ هُدًى لِّبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ اَلَّا تَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِيْ وَكِيْلًا ②

ودادیم موسیٰ را کتاب وساختیمش هدایت بنی اسرائیل را گفتیم که نگیرید بجزمن کارسازی (٢) .

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوْحٍ ۭ اِنَّهٗ كَانَ عَبْدًا شَكُوْرًا ③

فرزندان قومی که برداشتیم ایشان را بانوح (یعنی برکشتی) هرآئینه وی بودبندهٔ سپاسگذار (٣) .

وَقَضَيْنَآ اِلٰى بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ فِي الْكِتٰبِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْاَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيْرًا ④

ووحی فرستادیم بسوی بنی اسرائیل درتورات که البته فساد خواهید کرد در زمین دوباروالبته طغیان خواهید کرد بسر کشی بزرگ (٤) .

فَاِذَا جَاۗءَ وَعْدُ اُوْلٰىهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَآ اُولِيْ بَاْسٍ شَدِيْدٍ فَجَاسُوْا خِلٰلَ الدِّيَارِ ۭ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُوْلًا ⑤

پس چون بیاید وعده نخستین بارازآن دو، بفرستیم برشما بندگان خودرا خداوندانِ کارزار سخت پس درآیند میان خانه ها (یعنی برای قتل ونهب) وهست وعدهٔ خداشدنی[2] (٥) .

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَاَمْدَدْنٰكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِيْنَ وَجَعَلْنٰكُمْ اَكْثَرَ نَفِيْرًا ⑥

بازدهیم شمارا غلبه برایشان وپی درپی دهیم شمارا اموال و فرزندان و سازیم شمارا بیشتر باعتبار لشکر[3] (٦) .

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ ۣ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا ۭ فَاِذَا جَاۗءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوْۗءٗا وُجُوْهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا

و گوئیم ا گر نیکوکاری کنید نیکوکاری کرده باشید برای خویشتن وا گر

(١) یعنی خدای‌تعالی درشب معراج پیش ازصعود برآسمان ها آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بمسجد بیت المقدس رسانید .

(٢) مترجم گوید واین وعده متحقق شد بتسلیط جالوت پادشاه عمالقه .

(٣) مترجم گوید واین معنی در خلافت حضرت داؤد ظاهرشد .

الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ۝٧

بدکاری کنید پس آن بدی برای خودتان است پس چون بیاید وعدهٔ دیگر بازبفرستیم بندگان خودرا تاناخوش سازند روی های شمارا وتادرآیند بمسجد چنانچه درآمده بودند اوّل بار وتاازپابافگنند برهرچه غالب شوند افگندنی[١] (٧) .

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ۝٨

گوئیم نزدیك است پروردگار شماازآنکه رحم کند برشما و ا گر رجوع کنید به نافرمانی ما رجوع کنیم بعقوبت وساختیم دوزخ را برای کافران زندان[٢] (٨) .

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ۝٩

هرآئینه این قرآن راه می نماید بخصلتی که اودرست تراست وبشارت میدهد آن مسلمانان را که کارهای شایسته می کنند بآن که ایشانرا باشدمزد بزرگ (٩) .

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝١٠

واینکه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت آماده کرده ایم برای ایشان عقوبت درد دهنده (١٠) .

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۝١١

ودعامیکند آدمی به بدی[٣] مانند دعای وی به نیکوئی وهست آدمی شتاب کار (١١) .

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ

وساختیم شب و روز را دونشانه پس بی

---

(١) مترجم گوید واین وعده متحقق شد وقتیکه حضرت یحییٰ راکشتند پس بخت نصررامسلط ساخت .

(٢) مترجم گویدایشان عود کردند بفساد وتکذیب حضرت عیسیٰ وحضرت پیغامبرجنگ کردند با اوپس خدای تعالی عود فرمودبتعذیب ایشان بقتل واسرو جزیه .

(٣) مترجم گوید یعنی درحالت تنگدلی برخود وبراولاد خود دعای بدمیکند .

النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

نورساختيم نشانهٔ شب را وساختيم نشانه روز را درخشـان (سبب ديـدنِ اشيـاء) تاطلب كنيد فضلى را ازپروردگار خود وتابدانيد شمارِ سال هارا وبدانيد حساب را وهرچيزى را بيان كرديم بتفصيل (١٢).

وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾

وبهرآدمى متصل ساختيم نامه عمل اورا بسته درگردن او وبيرون آريم براى او روز قيامت نامه اى كه ببيندآن را بازكشاده . (١٣)

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

گوئيم بخوان نامهٔ خودرا بس است نفس تو امروزبرتو حساب كننده (١٤) .

مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا ﴿١٥﴾

هر كه راه ياب شدجزاين نيست كه راه ياب ميشود براى نفع خود وهركه گمراه شد پس جزاين نيست كه گمراه ميشود برضرر خود وبرندارد هيچ بردارنده باردیگرى را ونيستيم ماعذاب كننده تاآنكه فرستيم پيغامبرى را (١٥) .

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا
فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

وچون خواهيم كه هلاك كنيم دهى را مى فرمائيم به سركشان آنجايعنى آنچه خواهيم پس نافرمانى كنندآنجا پس ثابت شود برآن ده وعدهٔ عذاب پس برهم زنيم ايشان را برهم زدنى (١٦) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

وبسـاكـس را هـلاك كـرديـم ازطبقـات مردمان بعدنوح وبس است پروردگار تو به گناه بندگان خود دانا بينا (١٧) .

مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا
لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾

هركه خواسته باشد آسودگى دنيا به شتاب دهيم ويرا درآن جا هر چه خواهيم هر كرا خواهيم بازمقرر كنيم براى اودوزخ درآيدبآن نكوهيده رانده شده (١٨) .

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ
سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

وهركه بخواهد ثواب آخرت وسعى كند براى وى سعيى كه لائق وى است واومسلمان باشد پس اين جماعت هست سعى ايشان مقبول (١٩) .

كُلًّا نُمِدُّ هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

هرفرقه را پى درپى ميدهيم اين فرقه راوآن فرقه را زبخشش پروردگار تو ونيست بخشش پروردگار تو بازداشته شده (٢٠) .

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ
وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

ببين چگونه برترى داده ايم بعض مردمان را بربعض[1] وهرآئينه آخرت زياده تر بود در تميزدرجات وبيشتر باشد در برترى دادن (٢١) .

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾

مقرر مكن باخدا معبودى ديگررا آنگاه بنشينى نكوهيدۀ بى يارمانده (٢٢) .

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ
عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

وحكم كرد پروردگار تو كه عبادت مكنيد مگر فقط وى را و باپدرومادر نيكوكارى بكنيد ا گر برسد نزديك تو بكلان سالى يكى ازايشان يا هر دو پس مگوايشان را أف وبانگ مزن برايشان وبگو باايشان سخن نيكو (٢٣) .

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا
كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

وپست كن براى ايشان بازوى تواضع را ازجهت مهربانى وبگو اى پروردگار من ببخشاى ايشان را چنانچه پرورش دادند مرا درخورد سالى (٢٤) .

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ
لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

پروردگار شما داناتراست به آنچه درضمير شما ست ا گر باشيد شايسته

(١) يعنى دردنيا بحد رزق وجاه .

پس هر آئینه وی هست رجوع کنندگان را آمرزنده (٢٥) .

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ٢٦

وبده به خویشاوندان حق آن را وبه درویش وبراه گذر واسراف مکن اسراف کردنی (٢٦) .

اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ ۭ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ٢٧

هر آئینه اسراف کنندگان هستند برادران شیاطین وهست شیطان به نسبت پروردگار خودناسپاس (٢٧) .

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاۗءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ تَرْجُوْهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ٢٨

و ا گر روبگردانی ازین جماعت بانتظار رزقی ازپروردگار خود که امیدوارآن باشی پس بگوایشان را سخن ملائم (٢٨).

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا مَّحْسُوْرًا ٢٩

ومکن دست خودرا بسته با گردن خود ومگشای آن را تمام گشادن که آنگاه بنشینی ملامت کرده شده[1] درمانده گشته[2] (٢٩) .

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيَقْدِرُ ۭ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًۢا بَصِيْرًا ٣٠

هرآئینه پروردگار تو می‌گشاید وتنگ میکندروزی را برای هرکه خواهد هرآئینه اوبه بندگان خود دانا بیناست (٣٠) .

وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْـيَةَ اِمْلَاقٍ ۭ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ ۭ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ٣١

ومکشید اولاد خودرا ازترس تنگ دستی ما روزی میدهیم ایشان را وشمارا هرآئینه کشتن ایشان هست گناهی عظیم (٣١) .

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰٓى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً ۭ وَسَاۗءَ سَبِيْلًا ٣٢

ونزدیك مشوید به زنا هرآئینه آن بی حیائی است وبدراه است آن (٣٢) .

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ وَمَنْ قُتِلَ

ومکشید نفسی را که حرام ساخته است خدا مگر بحق وهرکه کشته شود به ستم

(١) يعنى درصورت بخل .
(٢) يعنى درصورت اسراف .

مَظۡلُوۡمًا فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهٖ سُلۡطٰنًا فَلَا يُسۡرِفۡ فِّي الۡقَتۡلِؕ اِنَّهٗ كَانَ مَنۡصُوۡرًا ﴿٣٣﴾

پس داده ایم وارث اورا قوتی[1] پس باید که زیادتی نه کند درکشتن هرآئینه وی هست یاری داده شده (٣٣) .

وَلَا تَقۡرَبُوۡا مَالَ الۡيَتِيۡمِ اِلَّا بِالَّتِيۡ هِيَ اَحۡسَنُ حَتّٰى يَبۡلُغَ اَشُدَّهٗ وَاَوۡفُوۡا بِالۡعَهۡدِ اِنَّ الۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔوۡلًا ﴿٣٤﴾

ونزدیك مشوید بمال یتیم مگر به طریقی که او نیك است تاآنکه رسد به نهایت قوت خود و وفا کنید به عهد هرآئینه عهد پرسیده خواهد شدازو (٣٤) .

وَاَوۡفُوا الۡكَيۡلَ اِذَا كِلۡتُمۡ وَزِنُوۡا بِالۡقِسۡطَاسِ الۡمُسۡتَقِيۡمِ ذٰلِكَ خَيۡرٌ وَّاَحۡسَنُ تَاۡوِيۡلًا ﴿٣٥﴾

وتمام کنید پیمانه را چون پیمائید وبه سنجید به ترازوی راست این بهترست ونیکوترست ازجهت عاقبت (٣٥) .

وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهٖ عِلۡمٌ اِنَّ السَّمۡعَ وَالۡبَصَرَ وَالۡفُؤَادَ كُلُّ اُولٰۤئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔوۡلًا ﴿٣٦﴾

ومرو پیِ چیزی که ترا دانش آن نیست هرآئینه گوش وچشم ودل هریکی ازین ها پرسیده خواهد شدازو (٣٦) .

وَلَا تَمۡشِ فِي الۡاَرۡضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنۡ تَخۡرِقَ الۡاَرۡضَ وَلَنۡ تَبۡلُغَ الۡجِبَالَ طُوۡلًا ﴿٣٧﴾

ومَرو درزمین خرامان[2] هرآئینه تو نخواهی شگافت زمین را ونرسی به کوه ها دردرازی (٣٧) .

كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهٗ عِنۡدَ رَبِّكَ مَكۡرُوۡهًا ﴿٣٨﴾

همه این خصلت هاست بدفعلی آن نزدِ پروردگار توناپسندیده (٣٨) .

ذٰلِكَ مِمَّاۤ اَوۡحٰۤى اِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ الۡحِكۡمَةِ وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلۡقٰى فِيۡ جَهَنَّمَ مَلُوۡمًا مَّدۡحُوۡرًا ﴿٣٩﴾

این ازآنجمله هست که وحی فرستاده است بسوی تو پروردگار تو ازعلم ومقرر مکن باخدا معبود دیگررا آنگاه انداخته شوی دردوزخ ملامت کرده شده رانده گشته (٣٩) .

اَفَاَصۡفٰىكُمۡ رَبُّكُمۡ بِالۡبَنِيۡنَ وَاتَّخَذَ مِنَ الۡمَلٰۤئِكَةِ اِنَاثًا اِنَّكُمۡ لَتَقُوۡلُوۡنَ قَوۡلًا عَظِيۡمًا ﴿٤٠﴾

آیا برگزید شمارا پروردگار شما به پسران وخود برگزید ازفرشتگان دختران را

---

(١) یعنی حق قصاص .
(٢) یعنی متکبرانه ومغرورانه .

هرآئینه شما می گوئید سخن گران (٤٠) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا ۭ وَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ۝٤١

وهر آئینه بهر نوع سخن گفتیم درین قرآن تاپند پذیر شوند ونمی افزاید درحق ایشان مگر رمیدن را (٤١) .

قُلْ لَّوْ كَانَ مَعَهٗٓ اٰلِـهَةٌ كَمَا يَقُوْلُوْنَ اِذًا لَّابْتَغَوْا اِلٰى ذِي الْعَرْشِ سَبِيْلًا ۝٤٢

بگوا گر می بودند باخدا معبودان دیگر چنانکه می گویند آنگاه طلب می کردند بسوی خداوند عرش راه منازعت را (٤٢) .

سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ عُلُوًّا كَبِيْرًا ۝٤٣

پاك است وی وبلند ست ازآنچه می گویند بلندی عظیم (٤٣) .

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۭ وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ۭ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ۝٤٤

به پاکی یاد می کنند اوراآسمان های هفت گانه وزمین وهرکه دراینهاست ونیست هیچ چیزی مگر به پاکی یاد میکند باستائش اوولیکن شما نمی فهمید به پاکی یادکردن ایشانرا هرآئینه هست اوبردبارآمرزگار (٤٤) .

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ۝٤٥

وچون میخوانی قرآن را میسازیم درمیان تو ودرمیان آنانکه باورنمیدارند آخرت را پردهء پوشیده (٤٥) .

وَّجَعَلْنَا عَلٰي قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۭ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا عَلٰٓي اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا ۝٤٦

ومی نهیم بردلهای ایشان پوششها تانفهمندش ودرگوش های ایشان گرانی را وچون یادکنی پروردگار خودرا درقرآن تنها روگردان شوند برجانب پشت خودرمیده[1] (٤٦) .

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُوْنَ بِهٖٓ اِذْ يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰٓى

مادانا تریم به چیزی که می شنوند بسبب

(١) مترجم گوید درین هر دو آیت کنایت است از عدم انتفاع ایشان بقرآن و مواعظ .

إِذْ يَقُولُ الظّٰلِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾

آن[1] وقتی که گوش فرامیدهند بسوی تووقتیکه ایشان رازگویان باشند وقتی که می گویند این ستم‌گاران پیروی نمی کنید مگر مردجادو شده را (٤٧) .

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

بنگر چگونه زدند داستان ها برای تو پس گمراه شدند پس نمی توانند راه یافتن (٤٨) .

وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

و گفتندآیاچون شویم استخوانی چند واعضـای پـوسیـده ازهـم پـاشیـده آیابرانگیخته شویم بآفرینشِ نو (٤٩) .

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

بگوسنگ شوید یاآهن شوید (٥٠) .

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

یـانـوعـی دیگـر شـویـدازآنچـه بـزرگ نمایددرخاطر شما پس خواهند گفت چه کسی باز پیدا کند مارا بگوکسی که آفرید شمارا اوّل بار بازپس خواهند جنبانید بسوی توسرخودرا[2] وخواهند گفت کی باشد آن بگوشاید که نزدیك باشد (٥١) .

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

روزی که خدا بخواند شمارا پس قبول کنید خواندن اورا حمد گویان وگمان کنید که درنگ نه کرده بودید مگر اندکی (٥٢) .

وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

وبگوبندگان مرا که بگویند سخنی که آن بهترست (یعنی باکفار) هرآئینه شیطان نزاع می افگند میان مردمان هرآئینه شیطان هست آدمی را دشمن آشکارا (٥٣) .

---

(١) یعنی بقصد استهزاء وعیب جوئی .

(٢) یعنی ملزم خواهندشد .

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنٰكَ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

پروردگار شما داناترست بحال شما ا گر خواهد رحم کند شمارا وا گر خواهد عقوبت کند شمارا ونه فرستادیم ترا (یامحمد) برایشان نگاهبان[1] (٥٤) .

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ
النَّبِيّٖنَ عَلٰى بَعْضٍ وَّاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

وپروردگار تو داناست بهرکه درآسمان ها وزمین است وهرآئینه فضل دادیم بعض پیغامبران را بربعضی ودادیم داؤد را زبور (٥٥) .

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُونِهٖ فَلَا يَمْلِكُونَ
كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

بگوبخوانید آنان را که گمان الوهیت را دارید درحق ایشان بغیراز خدا پس نتوانند برداشتن سختی را ازشما ونه تغیردادن (٥٦) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ
وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُونَ عَذَابَهٗ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ
كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

آنانکه ایشان را می پرستند کافران طلب میکنند بسوی پروردگار خویش قرب را که کدام یك ازایشان نزدیك ترباشد وتوقع دارند رحمت او را و می ترسند ازعذاب اوهرآئینه هست عذاب پروردگار تو ترسناك (٥٧) .

وَإِنْ مِّنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

ونیست هیچ دهی الأماهلاك کنندهٔ وی ایم پیش ازروزقیامت یا عذاب کننده وی ایم بعقوبت سخت هست این وعده درلوح نوشته شده (٥٨) .

وَمَا مَنَعَنَآ أَنْ نُّرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ إِلَّآ أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ
وَاٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ
بِالْاٰيٰتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

وبازنداشت ماراازآنکه بفرستیم نشانه ها مگر آنکه دروغ شمرده بودند آن را پیشینیان ودادیم ثمود را شتر ماده نشانه درخشان پس کافر شدند بوی ونمی

---

(١) مترجم گوید واین کلمه پیش ازامرجهادبود .

فرستیم نشانه هارا مگر برای ترسانیدن (٥٩) .

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِى الْقُرْاٰنِ ۚ وَنُخَوِّفُهُمْ ۙ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾

ویادکن چون گفتیم ترا که پروردگار تو دربرگرفته است همه مردمان را (یعنی درقدرت خود) و نه ساختیم نمایشی را که نمودیم به تو مگر امتحان مردمان را ونه ساختیم درختی را که نفرین کرده شد درقرآن مگر امتحانی ومی ترسانیم ایشان را پس نمی افزاید ترسانیدن درحق ایشان مگر سرکشی بزرگ[1] را (٦٠) .

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۗ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ﴿٦١﴾

ویاد کن چون گفتیم فرشتگان را سجده کنید برای آدم پس سجده کردند الاّ ابلیس گفت آیاسجده کنم کسی را که آفریده ای از گل (٦١) .

قَالَ اَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ ۫ لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦٢﴾

باز گفت آیادیدی این شخص را که برتری داده ای برمن اگر مهلت دهی مرا تاروزقیامت البته ازبیخ برکنم اولاد او را الاّ اندکی (٦٢) .

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ﴿٦٣﴾

خدافرمود برو پس هرکسیکه پیروی تو کند ازایشان پس دوزخ سزای همه شمااست سزای کامل (٦٣) .

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِى الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٦٤﴾

وازجابجنبان هرکرا توانی ازایشان بآواز خود آواز کن بر ایشان توسط سواران خود وپیادگان خود وشریك شوبایشان دراموال وفرزندان ووعده ده ایشان را

(١) یعنی چون کافران قصه معراج شنیدند وآیت (ان شجرة الزقوم طعام الاثیم) بایشان رسید استبعاد کردند ومحل طعن ساختند .

ووعده نمی‌دهدایشان را شیطان مگر به فریب[1] (٦٤) .

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

هر آئینه بندگان من نیست ترا برایشان هیچ قدرتی وبس است پروردگار تو کارساز (٦٥) .

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ
إِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

پروردگار شماآن ست که روان میکند برای شما کشتی‌ها را دردریا تا طلب معیشت کنید ازفضل او هر آئینه اوهست برشما مهربان (٦٦) .

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ
فَلَمَّا نَجّٰىكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

وچون برسد بشما سختی دردریا گم شود هرکه اورا میخوانید مگر خدا پس چون خلاص ساخت شمارا بسوی خشکی روگردان شدید وهست آدمی ناسپاس (٦٧) .

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

آیا ایمن شده اید ازآنکه فروبرد شمارا به جانبی ازخشکی یابفرستد برشما باد تندی که سنگ ریزه افگند باز نیابید برای خود هیچ نجات دهنده ای(٦٨) .

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرٰى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهٖ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

آیا ایمن شده اید ازآنکه بازدرآرد شمارا به دریا باردیگر پس بفرستد برشما ازجنس باد بادتندی را پس غرق گرداند شمارا بسبب آنکه کافر شدید باز نیابید برای خود هیچ مؤاخذه کننده برمابسبب آن غرق (٦٩) .

---

(١) مترجم گوید واین تصویر است سعی شیطان را درگمراه کردن ایشان ماخوذ ازفعل رئیس دزدان چون دهی را غارت کند برایشان نعره میزند وسواران و پیادگان خود را آواز میدهد که ازین سو بگیروازآن سوبگیر .

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ
الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ﴿٧٠﴾

وهرآئینه بزرگ ساختیم فرزندان آدم را وبرداشتیم ایشان رادر بیابان ودردریا[1] وروزی دادیم ایشان را ازپاکیزه ها وبرتری دادیم ایشان را بربسیاری ازآنچه آفریده ایم برتری دادنی (٧٠) .

يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۭ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ
فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٧١﴾

روزی که بخوانیم هرفرقه را باپیشوای ایشان پس هرکه داده شده نامهٔ اعمال اویدست راستش پس آنجماعت بخوانند نامهٔ خودرا وستم کرده نه شوند مقدار یك رشته (٧١) .

وَمَنْ كَانَ فِيْ هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى
وَاَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٧٢﴾

وهرکه باشد دردنیا کور[2] وی درآخرت نیز کور است وخطا کننده تراست راه را (٧٢) .

وَاِنْ كَادُوْا لَيَفْتِنُوْنَكَ عَنِ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ
لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ وَاِذًا لَّاتَّخَذُوْكَ خَلِيْلًا ﴿٧٣﴾

وهرآئینه نزدیك بودند که بفریب بازدارند ترا ازآنچه وحی فرستاده ایم بسوی توتابربندی برماغیرآن را وآنگاه دوست می گرفتند ترا (٧٣) .

وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنٰكَ لَقَدْ كِدْتَّ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيْلًا ﴿٧٤﴾

و ا گر نبودآن که ثابت داشتیم ترا نزدیك بودی که میل کنی بسوی ایشان اندك میلی (٧٤) .

اِذًا لَّاَذَقْنٰكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ
عَلَيْنَا نَصِيْرًا ﴿٧٥﴾

آنگاه می چشانیدیم ترا دوچند عذاب زندگانی ودوچند عذاب مرگ بازنمی یافتی برای خود مددکننده برما (٧٥) .

وَاِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا
وَاِذًا لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٧٦﴾

وهرآئینه نزدیك بودند که بلغزانند ترا اززمین تاجلاوطن کنند ترا ازآنجا و آنگاه

(١) یعنی بردواب وکشتی .
(٢) یعنی حقیقت را نبیند .

نمانند پس ازتومگراندکی (٧٦) .

سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

(مانند) روش آنانکه فرستاده ایم ایشان را پیش ازتوازپیغامبران خویش ونخواهی یافت در روش ما تبدیلی را[1] (٧٧) .

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

برپا دارنمازرا وقت زوال آفتاب تاهنگام تاریکی شب ولازم گیرقرآن خواندن فجر هر آئینه قرآن خواندن فجر راحاضر می شوند فرشتگان (٧٨) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

وپاره ای از شب بیدار باش پس نماز شب بخوان بآن زیاده شده برای تو، نزدیك است که برساند ترا پروردگار تو بمقامی پسندیده[2] (٧٩) .

وَقُل رَّبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ﴿٨٠﴾

وبگوای پروردگار من درآز من مرا درآوردن پسندیده و بیرون آرمرا بیرون آوردن پسندیده وقراردهِ برای من ازنزد خود قوتی یاری دهنده[3] (٨٠) .

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

وبگوآمد دین حق ونابودشد دین باطل هرآئینه باطل نابود شونده است (٨١) .

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

وفرود می آریم ازقرآن آنچه وی شفا و رحمت است مسلمانان را ونمی افزاید در حق ستمگاران مگر زیان را (٨٢) .

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ

وچون انعام کنیم برآدمی روبگرداند و

---

(١) مترجم گویدواین معنی روزبدرمتحقق شد وجمعی که درپئ ایذای آن حضرت بودند مقتول (شدند وان کادوا) بجهت این گفته شدکه وقت نزول آیت قصد لغزانیدن داشتند وهنوز ملتجی به هجرت نکرده بودند والله اعلم .

(٢) یعنی مقام شفاعت .

(٣) یعنی درحال اعانت کن مراچه وقت دخول درجا چه وقت خروج ازآنجا .

الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوْسًا ﴿٨٣﴾

پیچاند بازوی خودرا وچون رسدبوَی سختی ناامید باشد (٨٣) .

قُلْ كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ ؕ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ﴿٨٤﴾

بگوهرکسی عمل میکند به روش خود پس پروردگار شما داناترست بآنکه وی یابنده تربُوَد راه را (٨٤) .

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ وَمَاۤ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٨٥﴾

وسوال میکننـد تـرا ازروح بگـوروح ازفرمانِ پروردگار من است وشمانداده شده ایدازعلم مگر اندکی (٨٥) .

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيْۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ﴿٨٦﴾

و ا گرخواهیم ببریم آنچه وحی فرستاده ایم بسوی تو بازنیابی برای خود به سبب وی برماکارسازی (٨٦) .

اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ؕ اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ﴿٨٧﴾

لیکن باقی گذاشتمش بسبب رحمتی از جانب پروردگار توهرآئینه فضل وی برتو بزرگ است (٨٧) .

قُلْ لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰۤى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ﴿٨٨﴾

بگو ا گر جمع شوند آدمیان وجن برآنکه بیارند ماننداین قرآن هرگز نیارند مانند آن ا گرچه باشد بعض ایشان بعضی را مدد دهنده (٨٨) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ؗ فَاَبٰۤى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٨٩﴾

وهرآئینه گونا گون بیان کردیم برای مردمان درین قرآن ازهرداستانی پس قبول نه کردند بیشتر مردمان مگرناسپاسی را (٨٩) .

وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ﴿٩٠﴾

و گفتند هرگز باور نداریم ترا تاآنکه جاری کنی برای ما اززمین چشمه ای (٩٠) .

اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿٩١﴾

یاباشد ترا بوستانی ازدرختان خرما و انگور پس روان کنی جویها درمیان آن روان کردنی (٩١) .

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ﴿٩٢﴾

یـافـرودآری آسمـان را چنـان کـه گمـان میکنی برما پاره پاره یا بیاری خدارا وفرشتگان را رو برو (٩٢) .

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ
لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ
كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٣﴾

یاباشدترا خانه ای اززر یا بالاروی
درآسمان وباورنداریم بالارفتن ترا تاآنکه
فرودآری برما نوشته ای که بخوانیم آن را
بگو پاك است پروردگار من نیستم من
مگرآدمی فرستاده شده (۹۳) .

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَن
قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٤﴾

وبازنداشت مردمان را ازآنکه ایمان آرند
وقتی که آمد بایشان هدایت مگر آنکه
گفتند آیا خدای تعالی آدمی را پیغامبر
فرستاده است (۹٤) .

قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَّسُولًا ﴿٩٥﴾

بگوا گرمی بودند درزمین فرشتگان که
می رفتند بااطمینان هر آئینه پیغامبر
میفرستادیم برایشان ازآسمان فرشته را
(۹۵) .

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ
خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

بگوبس است خدا گواه میان من ومیان
شما هرآئینه وی به بندگان خود دانای
بیناست (۹٦) .

وَمَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُمْ
أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمْيًا
وَبُكْمًا وَصُمًّا مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾

وهرکه راخدا هدایت کند پس اوست
هدایت یافته وهرکه گمراه سازدش نیابی
برای ایشان دوستان بغیرازخدا
وبرانگیزیم ایشان را روزقیامت بررویهای
شان، کور و گنگ وکر جای ایشان دوزخ
است هرگاه فرونشیند بیفزائیم برایشان
آتش را (۹۷) .

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا
وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

این است جزای ایشان بسبب آنکه کافر
شدند به نشان های ماو گفتند آیا چون
شویم استخوانی چند واعضاازهم پاشیده
آیا برانگیخته شویم بآفرینش نو (۹۸) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ

آیا نه دیده اندآن خدا که آفرید آسمان ها
وزمین را تواناست که بیآفریند مانند

أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

ایشان را وساخته است برای ایشان میعادی
که هیچ شبهه نیست درآن پس قبول نه
کردند ستمگاران مگر انکار را (۹۹) .

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

بگو ا گر می‌بودید شما مالك خزانه های
بخشش پروردگار مرا آنگاه نیز بخیلی
میکردید بترس آنکه همه خرج کنید
وهست آدمی بخل کننده (۱۰۰) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْئَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ
فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را نهٔ نشانهٔ روشن
پس بپرس ازبنی اسرائیل چون آمد
بایشان پس گفت اورا فرعون هرآئینه می
پندارم ترا ای موسیٰ جادوکرده شده
. (۱۰۱)

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ
وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

گفت هرآئینه تودانسته ای، که نفرستاده
این نشانه هارا مگر پروردگار آسمان ها
وزمین دلائل روشن (برصدق حق)
وهرآئینه من می پندارم ترااى فرعون
هلاك شده (۱۰۲) .

فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾

پس خواست که بیرون راند بنی اسرائیل
را ازآن سرزمین پس غرق ساختیم اورا
وآنانرا که همراه اوبودند همه یکجا
. (۱۰۳)

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ
وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

و گفتیم پس ازوی بنی اسرائیل را ساکن
شوید درزمین پس چون بیاید وعدهٔ
آخرت بیاریم شمارا همه باهم (۱۰٤) .

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾

وبراستی فروفرستادیم قرآن را وبراستی
فرودآمده است ونه فرستادیم ترا مگر
مژده دهنده وترساننده (۱۰۵) .

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾

وقرآن را کم کم فرستادیم تابخوانی آن را
برمردمان بدرنگ وبدفعات فروفرستادیم

آن را فروفرستادنی (١٠٦) .

قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖٓ اِذَا
يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ۝١٠٧

بگوایمان آرید بآن یا ایمان نیارید هرآئینه آنانکه داده شدایشان را علم پیش ازین چون خوانده میشود برایشان می افتند برروی خود سجده کنان (١٠٧) .

وَّيَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَآ اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ۝١٠٨

و گويند پاكی پروردگار ماراست هرآئینه هست وعدهٔ پروردگار ماشدنی (١٠٨) .

وَيَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُوْنَ وَيَزِيْدُهُمْ خُشُوْعًا ۝١٠٩

ومی افتند برروی خويش گريه كنان و می افزايد قرآن درايشان فروتنی را (١٠٩) .

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ۭ اَيًّا مَّا تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَاۗءُ
الْحُسْنٰى ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا
وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۝١١٠

بگو بخوانيد خدارا يابخوانيد رحمن را هر كدام كه بخوانيد خوب باشد پس خدای راست نام های نيكو واين قدر بلند مخوان نماز خودرا واين قدر پست مخوان آنرا وبجوی ميان اين وآن را هی (١١٠) .

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ
فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا ۝١١١

ويگوستائش خدای راست كه هيچ فرزند نگرفته است ونيست اورا هيچ شريكی درپادشاهی ونيست اورا هيچ كارسازی بسبب ناتوانی وبه تعظيم يادكن اوراتعظيم كردنی (١١١) .

سوره كهف مكی است وآن يك صد وده آيت ودوازده ركوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاينده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلٰي عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَلَمْ يَجْعَلْ
لَّهٗ عِوَجًا ۝١

همه ستائش آن خدای راست كه فروفرستاد بربندهٔ خود كتاب ونه كرد دروی هيچ كجی (١) .

قَيِّمًا لِّيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيْدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِيْنَ

ساخت اورا راست تابترساند ازعقوبت

الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًا ۙ﴿٢﴾
سخت آینده ازنزدِ خدا و تامژده دهدآن مسلمانان را که می کنند کارهای شایسته بآنکه ایشانراست مُزدنیك (٢) .

مّٰكِثِيْنَ فِيْهِ اَبَدًا ۙ﴿٣﴾
باشندگان دروی همیشه (٣) .

وَّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ۙ﴿٤﴾
وتا ترساندآنان راکه گفتند خدا فرزند گرفته است (٤) .

مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ وَّلَا لِاٰبَآئِهِمْ ۭ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ۭ اِنْ يَّقُوْلُوْنَ اِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾
نیست ایشان راهیچ دانش بآن ونه پدران ایشان را بود، سخت است این سخن که برمی آید ازدهانهای ایشان نمی گویند مگردروغ (٥) .

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَّمْ يُؤْمِنُوْا بِهٰذَا الْحَدِيْثِ اَسَفًا ﴿٦﴾
پس مگر تو کشنده ای نفس خودرا درپیِ ایشان اگر ایمان نیارند باین سخن ازروی اندوه (٦) .

اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِيْنَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾
هرآئینه ماقرارداده ایم آنچه برروی زمین است آرایشی برای آن تاامتحان کنیم ایشان را کدام یك ازایشان نیکوتراست درعمل (٧) .

وَاِنَّا لَجٰعِلُوْنَ مَا عَلَيْهَا صَعِيْدًا جُرُزًا ۭ﴿٨﴾
وهر آئینه ماالبته خواهیم ساخت آنچه را که برویست میدان همواربی گیاه (٨) .

اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحٰبَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيْمِ ۙ كَانُوْا مِنْ اٰيٰتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾
آیاپنداشتی که اصحاب غار ونوشته[1] ازجمله نشانه های ماعجب بودند (٩) .

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوْا رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً وَّهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾
چون پناه بردند جوانانی چند بسوی غار پس گفتند ای پروردگار مابده ماراازنزدِ خود بخششی وآماده سازبرای ما راه یابی را در کار ما (١٠) .

فَضَرَبْنَا عَلٰٓى اٰذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِيْنَ عَدَدًا ۙ﴿١١﴾
پس پرده گذاشتیم برگوش های ایشان

(١) یعنی نوشته که بردیوارغار .

درغار یعنی خوابانیدیم سالهای شمرده شده (١١) .

ثُمَّ بَعَثْنٰهُمْ لِنَعْلَمَ اَیُّ الْحِزْبَیْنِ اَحْصٰی لِمَا لَبِثُوٓا اَمَدًا ﴿١٢﴾

باز برانگیختیم ایشان را تابدانیم کدام یك ازدوگروه یاددارند مقدار مدتی را که درنگ کردند (١٢) .

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَیْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْیَةٌ اٰمَنُوْا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنٰهُمْ هُدًی ﴿١٣﴾

مامیخوانیم برتو خبرایشان را براستی هرآئینه ایشان جوانانی چند بودند که ایمان آوردند به پروردگار خویش وزیاده دادیم ایشانرا هدایت (١٣) .

وَّرَبَطْنَا عَلٰی قُلُوْبِهِمْ اِذْ قَامُوْا فَقَالُوْا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَّدْعُوَا مِنْ دُوْنِهٖٓ اِلٰهًا لَّقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

و رشته بستیم بردل های ایشان[1] چون ایستادند پس گفتند پروردگار ما همان پروردگار آسمان هاوزمین است هرگز نخواهیم پرستید بجزوی معبودی را هرآئینه گفته باشیم آنگاه سخن دروغ (١٤) .

هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً لَوْلَا یَاْتُوْنَ عَلَیْهِمْ بِسُلْطٰنٍۢ بَیِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰی عَلَی اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

این قوم ما معبودانی گرفتند بغیرازخدا چرانمی آرند برثبوت آن خدایان دلیلی واضح پس کیست ستمگارترازکسی که بربست برخدا دروغ را (١٥) .

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوْهُمْ وَمَا یَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗٓا اِلَی الْكَهْفِ یَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِّنْ رَّحْمَتِهٖ وَیُهَیِّئْ لَكُمْ مِّنْ اَمْرِكُمْ مِّرْفَقًا ﴿١٦﴾

وچون کناره گیری کنید ای یاران ازین کافران و ازآنچه می پرستند ایشان بجز خدا پس پناه برید بسوی غارتابگسترد برشما پروردگارشما ازبخشایش خود ومهیا سازد برای شما منفعت رادرکارشما (١٦) .

وَتَرَی الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَّزٰوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْیَمِیْنِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِیْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ذٰلِكَ

ببینی ای بیننده خورشید را وقتی طلوع کند مایل شودازغار ایشان بجانب راست

(١) یعنی دل های ایشان رااستوارساختیم .

مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ ؕ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلْ
فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾

وچون غروب کند تجاوز میکند ازایشان بجانب چپ وایشان درکشادگی اند از غار این ازنشانهای خداست هرکه راخداهدایت کند پس اوست هدایت یافته وهرکه گمراه میکندش پس نیابی اورا هیچ دوست راه نماینده[1] (١٧) .

وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَّهُمْ رُقُوْدٌ ۖ وَّنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِيْنِ
وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيْدِ ؕ لَوِ اطَّلَعْتَ
عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَّلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

وبپنــداری ای بیننــده ایشــان را بیدارودرحــالیکه ایشــان خفتــه انــد و می‌گردانیم ایشان را جانب راست و جانب چپ وسگ ایشان گشاده کرده است دودست خودرا بردهانهٔ غار اگر اطــلاع مــی‌یــافتــی بــرایشــان البتــه رومی‌گــردانیــدی ازایشــان بگــریختــن و فرامی‌گرفت ترا ازایشان ترس[2] (١٨) .

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنٰهُمْ لِيَتَسَآءَلُوْا بَيْنَهُمْ ؕ قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ
كَمْ لَبِثْتُمْ ؕ قَالُوْا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ؕ قَالُوْا رَبُّكُمْ
اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ ؕ فَابْعَثُوْٓا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ

وهمچنین برانگیختیم ایشان را تاعاقبت بایکدیگر سوال کنند درمیان خود گفت گوینده ای ازایشان چه قدر درنگ کردید گفتند درنگ کردیم یك روز یا بعض روز

(١) مترجم گوید بخاطر فاترمیرسد که دیوار جنوبی کهف آنقدر بلندست که سایهٔ اصلی اودر تمام سال محل خفتن ایشانرا می پوشاند ودیوار شرقی وغربی آن متصل دیوار جنوبی بلند ترست و پایه به پایه منحط شده و این جماعت سربجانب شمال پابجانب جنوب کرده خفته اند پس وقتی که طلوع کند نور آفتاب بردیوار غربی وبعضی صحن غار افتدوهر چند ارتفاع زیاده گرددبلندی دیوار شرقی از وصول نور بایشان مانع آید ونور جانب راست ایشان منتقل شود بجانب سرکه جهت شمال ست و دروقت استواء بجز سایهٔ اصلی دیوار جنوبی نمی ماند وچون آفتاب مائل بغروب شود نور آفتاب بردیوار شرقی افتدوآهسته برسر دیوار مرتفع گردد و آن جانب چپ ایشان ست .

(٢) مترجم گوید وچنانکه خفتن ایشانرا نشانه ساختیم .

إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنظُرْ أَيُّهَآ أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ
مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾

باز گفتند پروردگار شما دانا ترست بمقــدار درنــگ کــردن شمــا پــس بفرستیدیکی را ازمیانِ خود باین نقرهٔ خود بسوی شهر پس باید که تأمل کند کدام یك ازاطعمهٔ این شهر پاکیزه ترست پس بیارد به شما قُوتی ازآن وباید که به هـوشیـاری آمـد و رفـت کنـد وخبـردار نکندبحال شما هیچکس را (١٩) .

إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مِلَّتِهِمْ وَلَن تُفْلِحُوٓا إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

هرآئینه این کافران ا گر قدرت یابند برشما سنگسار کنند شمارا یا باز آرند شمارا دردین خود و رستگار نخواهید شدآنگاه هرگز (٢٠) .

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَآ إِذْ يَتَنَٰزَعُونَ
بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَٰنًا رَّبُّهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰٓ أَمْرِهِمْ
لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾

وهم چنین خبردار گردانیدیم مردمان را بحال ایشان تابدانند که وعدهٔ خدا راست است وآنکه قیامت هیچ شبهه نیست درآن وقتیکه نزاع میکردند آنمردمان درمیان خود دربارهٔ ایشان پس گفتند بسازید برغار ایشان خانهٔ، پروردگار ایشان دانا تراست بحال ایشان گفتند آنانکه قدرت یـافتنـد بـرمقـدمـه ایشـان البتـه بسـازیـم برغارایشان مسجدی (٢١) .

سَيَقُولُونَ ثَلَٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ
سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ
كَلْبُهُمْ قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ
فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَآءً ظَٰهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ
فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

جمعی خواهند گفت اصحاب کهف سه کس اندوچهارم ایشان سگ ایشان ست وجمعی خواهند گفت که پنج کس اند ششم ایشان سگ ایشانست بخیال غائبانه ونیزمی گویند هفت کس اندوهشتمِ ایشان سگ ایشانست بگوپروردگار من دانا ترست به شمارایشان نه میداند ایشان را مگراندکی پس گفتگو مکن دربارهٔ ایشان

مگر گفتگوی سرسری وسوال مکن
درباب ایشان هیچ کس راازکافران (٢٢) .

وَلَا تَقُوْلَنَّ لِشَایْءٍ اِنِّیْ فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

ومگوهیچ چیزی را که من البته خواهم
کرد آن را فردا (٢٣) .

اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ۫ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ اِذَا نَسِيْتَ وَقُلْ عَسٰٓى
اَنْ يَّهْدِيَنِ رَبِّیْ لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

مگر مقرون به ذکر مشیت خدا[1] ویاد کن
پروردگار خودرا وقتیکه فراموش کنی[2]
و بگو توقع است که دلالت کند مرا
پروردگار من براهی نزدیك ترباعتبار
راستی ازآنچه کافران میگویند (٢٤) .

وَلَبِثُوْا فِیْ كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِيْنَ وَازْدَادُوْا تِسْعًا ﴿٢٥﴾

ودرنگ کردند درغار خود سه صدسال و
افزودند نُه سال دیگر (٢٥) .

قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوْا ۚ لَهٗ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ
اَبْصِرْ بِهٖ وَاَسْمِعْ ؕ مَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِیٍّ ۫
وَّلَا يُشْرِكُ فِیْ حُكْمِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾

بگوخدا دانا تراست بمقداری که درنگ
کردند اوراست علم غیب آسمان
هاوزمین چه قدر بیناست وچه قدر
شنواست نیست ایشانرا بجزوی هیچ
کارسازی وشریك نمی گیرد درحکم خود
هیچکس را (٢٦) .

وَاتْلُ مَآ اُوْحِیَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمٰتِهٖ ۚ
وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

ویخوان آنچه وحی فرستاده شد بسوی تو
از کتاب پروردگار توهیچ کس تبدیل
کننده نیست حکم های وی را وهرگز نه
یابی بجزوی هیچ پناهی (٢٧) .

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ
وَالْعَشِیِّ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ
تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا

وبندکن خودرا باآنانکه یادمیکنند
پروردگار خودرا به صبح و شام
میخواهند رضای اورا وباید که درنگذرد
چشم های توازایشان طلب کنان آرائش

---

(١) یعنی بگوخواهم کرد إن شاءالله تعالی .
(٢) یعنی بازمتنبه شوی .

قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

زندگانی دنیارا وفرمان مبرآن را که غافل ساخته ایم دل اورا ازیاد خویش وپیروی کرده است خواهش خودرا وهست کارِ او ازحدگذشته (٢٨) .

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَآءَ فَلْيَكْفُرْ اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَاِنْ يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾

وبگو این سخن راست ست آمده ازپروردگار شماپس هرکه خواهد ایمان آورد وهر که خواهد کافر شود هرآئینه ما مهیا کرده ایم برای ستمگاران آتشی را که درگیرد بایشان سراپرده های آن و ا گر فریاد کنند به دادایشان رسیده شود به نوشانیدن آبی مانندمس گداخته بریان کند چهره ها را،آن بدآشامیدنی است ودوزخ بدآرام گاهیست (٢٩) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند هرآئینه ماضائع نکنیم مزد کسی که نیکوکرده است کاررا (٣٠) .

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

این جماعت ایشان راست بوستا نهای همیشه ماندن می رود زیرایشان نهرها زیورداده شوند آنجا دست بندها اززر ومی پوشند جامه های سبز از دیبای نازك ودیبای ضخیم تکیه کنان آنجا برتخت ها این نیك جزاست وبهشت نیکوآرام گاهیست (٣١) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَّحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾

وبیان کن برای ایشان داستان دوشخص که دادیم به یکی ازایشان دوبوستان ازدرختانِ انگور وگردا گردآن پیدا کردیم درختان خرما وپیدا کردیم درمیان این بوستانها زراعت را (٣٢) .

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا وَّفَجَّرْنَا

هردوبوستان آوردند میوه های خودوهیچ

خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾

کم نه کرد ازمیوه و جاری ساختیم میان آنها جوی آب (٣٣) .

وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗۤ اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

و بود او را میوه های بسیارپس گفت هم نشین خود را و او گفتگو میکرد بآن هم نشین من بیشترم ازتودرمال وغالبترم باعتبار حَشَم (٣٤) .

وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۚ قَالَ مَاۤ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖۤ اَبَدًا ﴿٣٥﴾

ودرآمد به بوستان خود ستم کرده برخویش گفت نمی پندارم که هلاك شوداین بوستان هیچ گاه (٣٥) .

وَّمَاۤ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّىْ لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾

و گمان ندارم که قیامت متحقق شود و بالفرض ا گر باز گردانیده شوم بسوی پروردگار خودهرآئینه خواهم یافت باز گشتی بهترازین بوستانها (٣٦) .

قَالَ لَهٗ صَاحِبُهٗ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗۤ اَكَفَرْتَ بِالَّذِىْ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوّٰٮكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

گفت اوراهم نشین اوواو گفتگو میکردباوی آیاکافرشدی بآن خدای که پیدا کرد ترااز خاك بازاز نطفه بازترا مرد ساخت (٣٧) .

لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبِّىْ وَلَاۤ اُشْرِكُ بِرَبِّىْۤ اَحَدًا ﴿٣٨﴾

لیکن من اعتقاد دارم که خدا پروردگارمن ست وشریك مقررنمی کنم باپروردگار خود هیچکس را (٣٨) .

وَلَوْلَاۤ اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُ ۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٣٩﴾

وچون درآمدی به بوستان خود چرانه گفتی آنچه خداخواسته است شدنیست، نیست هیچ توانائی مگر بمشیت خدا ا گر می بینی مراکم ترازتوام درمال و فرزند (٣٩) .

فَعَسٰى رَبِّىْۤ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾

پس شاید که پروردگار من بدهد مرا بهترازبوستان تو وشاید که فرستد بربوستانِ توعذابی ازآسمان پس گردد زمین بی گیاه لغزانندهٔ پا (٤٠) .

أَوْ يُصْبِحَ مَاۤؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾

یاشود آب او فرورفته پس هرگز نه توانی آن راجُستن (٤١) .

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَاۤ أَنْفَقَ فِيهَا
وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِي
لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّيۤ أَحَدًا ﴿٤٢﴾

وبعقوبت احاطه کرده شد میوه های او پس بامداد کرد می مالید دودست خودرا بحسرت برآنچه خرج کرد در عمارت آن وآن بوستان افتاده برسِقفهای خود و می گفت ای کاش شریك مقرر نمی کردم با پروردگار خود هیچکس را (٤٢) .

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

ونه بود اورا هیچ جماعتی که یاری دهندش بجزخدا ونه بود خود پیروزمند (٤٣) .

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا
وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

اینجاثابت شدکه کارسازی برای خدای حق است وی بهتراست ازروی ثواب دادن ووی بهتر است ازروی جزادادن (٤٤) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاۤءٍ أَنْزَلْنَٰهُ
مِنَ السَّمَاۤءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ
هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَٰحُ وَكَانَ اللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
مُقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

وبیان کن برای ایشان داستان زندگانی دنیا که وی مانند آبی ست که فروفرستاد یمش ازآسمان پس درهم پیچید بسبب وی رستنی زمین پس شدآخرکار درهم شکسته می پرانیدش بادهاو هست خدا برهمه چیز توانا (٤٥) .

اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبَٰقِيَٰتُ
الصَّٰلِحَٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

مال وفرزندان آرایش زندگانی دنیاست وحسناتِ پاینده شایسته بهتراند نزدِ پروردگارتو ازجهت ثواب و خوب تراندازجهت امیدداشتن (٤٦) .

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَٰهُمْ
فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

وآن روزکه روان کنیم کوه هارا و ببینی زمین را نمایان و جمع سازیم مردمان راپس نه گذاریم ازایشان هیچ کس را (٤٧) .

وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُوْنَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ
اَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَّجْعَلَ لَكُمْ مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾

وروبـروآورده شـونـد پـیـش پـروردگـار توصف کشیده گوئیم هرآئینه آمدید پیش ماچنانکه آفریده بودیم شمارااوّل بار بلکه می پنداشتید که نه خواهیم ساخت برای شماوعده گاهی (٤٨) .

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ
مِمَّا فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ
لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً اِلَّا اَحْصٰهَا ۚ وَوَجَدُوْا
مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ﴿٤٩﴾

ودرمیان نهاده شودنامهٔ اعمال پس به بینی گناه‌گاران را ترسان ازآنچه درآن ست ومی گویند ای وای برماچه حال است این نامه رانمی گذارد هیچ معصیت خوردرا ونه بزرگ را مگراحاطه کرده است آن را و بیان هرچه کرده بودند حاضر وستم نکند پروردگارتو برهیچکس (٤٩) .

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا
اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۗ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖ ۗ
اَفَتَتَّخِذُوْنَهٗ وَذُرِّيَّتَهٗٓ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ ۗ بِئْسَ لِلظّٰلِمِيْنَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

ویادکن چون گفتیم به فرشتگان سجده کنید آدم را پس سجده کردند مگر ابلیس بـودازجـن پـس بیـرون شـدااز‌فـرمـان پروردگار خود ای مردمان آیا دوست می گیرید اوراوفرزندان اورابجزمن وایشان شمارا دشمن اند، شیطان بدعوض ست ستمگاران را (٥٠) .

مَآ اَشْهَدْتُّهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْ ۖ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

حاضر نکرده بودم ایشانرا وقت آفریدن آسمـان هـا وزمیـن ونـه وقـت آفـریـدن خـودایشـان ونیستـم مـددگـار گیـرنـدهٔ گمراهان را (٥١) .

وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾

وروزی که گوید خدای تعالی ای مشرکان نداکنید شریکان مراکه گمان می‌نمودید پس نداکنند آنجماعت را وآن جماعت قبـول نکننـد نـدای ایشـان راوسـاختیـم درمیان ایشان مهلکه (٥٢) .

وَرَاَ الْمُجْرِمُوْنَ النَّارَ فَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَلَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

[1] وبه بينند گناهگاران آتش را وبفهمند كه ايشان افتاد گانند دروی ونه يابندازآن جای باز گشتن (٥٣) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۭ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

وهرآئينه گونا گون بيان كرديم درين قرآن برای مردمان هر نوع داستان وهست آدمی بيشترازهمه چيزدرخصومت (٥٤) .

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَاۗءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِيْنَ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

وبازنداشت مردمان راازآنكه ايمان آرند چون بيامد بايشان هدايت وازآنكه طلب آمرزش كنند ازپروردگار خود مگربانتظار آنكه بيايد بايشان روش پيشينيان يابيايد بايشان عقوبت گونا گون (٥٥) .

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِيْنَ اِلَّا مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوْا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَمَآ اُنْذِرُوْا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

ونمی فرستيم پيغمبران را مگربشارت دهنده وترسانده وخصومت ميكنند كافران به شبهه بيهوده تابلغزانند بسبب آن سخن حق را وبه تمسخر گرفتند آيات مراوچيزی را كه بآن ترسانيده شوند (٥٦) .

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ فَاَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدٰهُ ۭ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰي قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۭ وَاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَّهْتَدُوْٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٥٧﴾

وكيست ستمگارترازكسی كه پندداده شدبآيات پروردگار خويش پس روگردان گشت ازآن وفراموش بكرد آنچه پيش فرستاده است دودستِ وی هرآئينه ماساخته ايم بردل های ايشان پردها تا نه فهمندقرآن را وساختيم درگوشهای ايشان گرانی وا گر بخوانی ايشان را بسوی هدايت راه نه يابند آنگاه هرگز (٥٧) .

وَرَبُّكَ الْغَفُوْرُ ذُو الرَّحْمَةِ ۭ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوْا

وپروردگار تو آمرزنده صاحب رحمت است ا گر موًاخذه كردی ايشان را بآنچه

(١) يعنی وادی ازواديهای دوزخ تايكی بديگری نتواند رسيد .

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ۚ بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ لَّنْ يَّجِدُوْا مِنْ دُوْنِهٖ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾

کرده اندبه شتاب فرستادی بدیشان عقوبت را بلکه ایشان را میعادی هست که هرگز نه یابند غیر ازآن پناهی (٥٨) .

وَتِلْكَ الْقُرٰٓى اَهْلَكْنٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾

وآن دِهها راهلاك کردیم چون ستم کردند ومعین کردیم برای هلاك ایشان میعادی . (٥٩)

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِفَتٰىهُ لَآ اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

ویادکن چون گفت موسیٰ نوجوان خودرا همیشه راه میروم تاآنکه برسم بمحل جمع شدن دودریا یابروم مدت های دراز (٦٠) .

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوْتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

پس چون رسیدند به محل جمع شدن دودریا فراموش کردند ماهی خودرا پس راه خودگرفت دردریا شگافان(٦١) .

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا ؗ لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

پس چون گذشتند گفت موسیٰ نوجوان خودرا بیار برای ماطعام چاشت ماراهرآئینه رنج یافتیم ازین سفر خود (٦٢) .

قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ الْحُوْتَ ؗ وَمَآ اَنْسٰىنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ ۚ وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ فِي الْبَحْرِ ۖ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

گفت آیادیدی چون آرام گرفتیم تکیه کرده بآن سنگ پس من فراموش کردم ماهی را (یعنی آنجا) وفراموش نساخت مراازآنکه یادکنم قصه آن مگر شیطان وراه خود گرفت دردریا بنهج عجیبی (٦٣) .

قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۖ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾

گفت موسیٰ این بود آنچه می جستیم پس باز گشتند برنشان اقدام خود جستجو کنان (٦٤) .

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾

پس یافتند بنده ای را ازبندگان ما که دادیم اورارحمتی ازنزدِ خودوآموختیم اوراازنزدِ خود علمی[1] (٦٥) .

قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ

گفت اورا موسیٰ آیاپیروی توکنم به شرط

---

(١) یعنی خضررایافتند .

مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

آنکه بیاموزانی مرا ازآنچه آموخته شدی ازراه یابی (٦٦) .

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِیْعَ مَعِیَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

گفت هرآئینه تونه توانی بامن شکیبائی کردن (٦٧) .

وَكَیْفَ تَصْبِرُ عَلٰی مَا لَمْ تُحِطْ بِهٖ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

وچگونه شکیبائی کنی برچیزیکه درنگرفته ای آنراازروی دانش (٦٨) .

قَالَ سَتَجِدُنِیْۤ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَّلَاۤ اَعْصِیْ لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾

گفت خواهی یافت مرا شکیبا اگر خداخواسته است وخلاف نکنم باتو درهیچ فرمانی (٦٩) .

قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَنِیْ فَلَا تَسْـَٔلْنِیْ عَنْ شَیْءٍ حَتّٰۤی اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

گفت پس اگر پیروی من می کنی پس سوال مکن ازمن ازهیچ چیز تاآنکه خود آغازم برای توازحال آن بیانی (٧٠) .

فَانْطَلَقَا حَتّٰۤی اِذَا رَكِبَا فِی السَّفِیْنَةِ خَرَقَهَا قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَیْـًٔا اِمْرًا ﴿٧١﴾

پس راه رفتند تاوقتی که چون سوار شدند برکشتی خضر شگافت آنرا گفت موسیٰ آیا شگافتی کشتی را تاغرق کنی اهل آن را هرآئینه آوردی چیزی عظیم را (٧١) .

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِیْعَ مَعِیَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

گفت آیانه گفته بودم که تونتوانی بامن شکیبائی کردن (٧٢) .

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِیْ بِمَا نَسِیْتُ وَلَا تُرْهِقْنِیْ مِنْ اَمْرِیْ عُسْرًا ﴿٧٣﴾

گفت موسیٰ مؤاخذه مکن مرا بآنچه فراموش کردم وبرسرمن مینداز درمقدمه من سختی را (٧٣) .

فَانْطَلَقَا حَتّٰۤی اِذَا لَقِیَا غُلٰمًا فَقَتَلَهٗ قَالَ اَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِیَّةًۢ بِغَیْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَیْـًٔا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

پس راه رفتند تاوقتی که برخوردند با نوجوانی پس خضر بکشت اورا گفت موسیٰ آیا کشتی نفس پاك را بغیر قصاص نفسی هرآئینه آوردی چیزی ناپسندیده را (٧٤) .

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝٧٥

گفت آیا نه گفته بودم باتوکه هرآئینه
تونتوانی بامن شکیبائی کردن (۷۵) .

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي ۖ قَدْ بَلَغْتَ
مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝٧٦

گفت موسیٰ اگرپرسم ترا ازچیزی بعد
ازین پس صحبت مکن بامن هرآئینه
رسیدی ازجانب من بحد عذر (۷٦) .

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ
يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ
فَأَقَامَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ۝٧٧

پس راه رفتند تاوقتیکه آمدند باهل دهی
طعام طلب کردند ازاهل آن دیهی پس
قبول نمودند اهل دیه که مهمانی کنند
ایشان را پس یافتند درآنجا دیواری که
میخواست بیفتد پس راست ساخت آنرا
گفت موسیٰ اگرمیخواستی هرآئینه می
گرفتی برتعمیر این دیوار مزدی (۷۷) .

قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ
عَلَيْهِ صَبْرًا ۝٧٨

گفت اینست جدائی درمیان من وتو
خبرخواهم داد ترا بآنچه نتوانستی بران
شکیبائی کردن (۷۸) .

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ
أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝٧٩

اماکشتی پس بود ازآن درویشان چند که
کار می کردند دردریا پس خواستم که
معیوب کنم آنراوبودپیش روی ایشان
پادشاهی که می گرفت هر کشتی درست
را به زبردستی (۷۹) .

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا
وَكُفْرًا ۝٨٠

واما آن نوجوان پس بودند پدرو ما در
وی مسلمان پس ترسیدیم ازآن که غالب
آید برایشان در سرکشی وکفر (۸۰) .

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝٨١

پس خواستیم که عوض دهدایشان را
پروردگارایشان بهتر ازوی ازروی
پاکیزگی و نزدیك ترازجهت شفقت (۸۱) .

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ
تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا

واما آن دیوار پس بود ازدونوجوان یتیم
درشهر وبود زیرآن گنجی ازایشان وبود
پدرایشان نیکوکار پس خواست پروردگار

أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهُ
عَنْ أَمْرِي ۚ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

توکه این نوجوانان برسند نهایت قوت خویش وبرآرند گنج خودرا ازروی مهربانی از پروردگارتو و نکردم آن را ازرای خود اینست سِرِّ آنچه نتوانستی برآن شکیبائی کردن (٨٢) .

وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

وسوال می کنند تراز ذوالقرنین بگوخواهم خواند برشما ازحال وی خبری (٨٣) .

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾

هرآئینه مادسترسی دادیم اورا درزمین ودادیم اورا از هرچیزوسیله ای (٨٤) .

فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

پس درپی وسیله ای افتاد[1] (٨٥) .

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ
وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا ۗ قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَن
تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

تاآنکه رسید بمحل فرورفتن آفتاب دریافت آنراکه فرومی رود درچشمه گل ولای ویافت نزدیك آن چشمه گروهی را گفتیم ای ذوالقرنین اختیار بدست تست یا اینست که عقوبت کنی یابگیری درمیان ایشان معامله نیکو[2] (٨٦) .

قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ
عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾

گفت أما کسیکه ستم کرد پس عذاب خواهیم کرد او را بازگردانیده شود بسوی پرورد گار خویش پس عذاب کند اورا عذاب سخت (٨٧) .

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ ۖ وَسَنَقُولُ لَهُ
مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾

واماآنکه ایمان آورد وکارشائسته کردپس اوراست پاداش نیکو وخواهیم گفت درباب اواز مقدمهٔ خویش سخن آسانی (٨٨) .

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾

بازدرپیِ وسیله ای افتاد (٨٩) .

---

(١) یعنی بحسب نظرمردمان .

(٢) مترجم گوید واین کنایت است ازقدرتِ اوبرین دوکار .

حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَل
لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

تاوقتیکه چون رسید بمحل برآمدن آفتاب یافت که آن برمی آید برگروهی که نساخته ایم برای ایشان این طرف ازآفتاب هیچ پرده (۹۰) .

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

چنین بود قصه وهرآئینه درگرفته ایم بآنچه نزدیك وی بود از روی خبرداری (۹۱) .

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

بازدرپیٔ وسیله ای افتاد (۹۲) .

حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ
يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

تاوقتیکه چون رسید درمیان سَدّین یافت این جانب سَدّین گروهی را که نزدیك نیستند ازآنکه بفهمند سخنی (۹۳) .

قَالُوا يَٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي
الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

گفتند این گروه ای ذوالقرنین هرآئینه یاجوج وماجوج فساد کنند گانند درزمین پس آیا مقرر کنیم برای توباجی بشرط آنکه بسازی درمیان ما وایشان سدّی (۹٤) .

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾

گفت آنچه دسترسی داده است مرا درآن پرورد گار من بهتر است پس مدد کنید مرا بزور بازو تابسازم میان شماو ایشان حجابی محکم (۹۵) .

ءَاتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا
حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَاتُونِيٓ أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾

بیارید پیش من پاره های آهن تاوقتیکه چون برابر ساخت مابین آن دوکوه گفت آتش بدمید تاآنکه چون آتش ساخت آن آهن را گفت بیارید پیش من تابریزم بالای این روئین گداخته را (۹٦) .

فَمَا اسْطَٰعُوٓا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَٰعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

پس نتوانستند یاجوج ماجوج که بالاروندبرآن ونتوانستند اورا سوراخ کردن (۹۷) .

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّآءَ
وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾

گفت این صنعت نعمتی ست ازپرورد گار من پس چون بیاید وعدهٔ پروردگار

من[1] كند آنرا هموار وهست وعدهٔ
پروردگار من راست (٩٨) .

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ
فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾

وبگذاريم بعض ايشان را آن روزكه درهم
آميزنددربعض ديگر ودميده شود درصور
پس بهم آريم ايشان را بهم آوردن (٩٩) .

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾

و روبروآريم دوزخ را آن روزپيش كافران
روبرو آوردن (١٠٠) .

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

آنانكه بود چشم هاى ايشان درپرده
ازيادمن ونمى توانستند سخن شنيدن
(١٠١) .

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

(يعنى ازشدت بغض) آياپنداشتند كافران
كه دوست گرفتن ايشان بند گان مرا
بجزمن موجب عقوبت نباشد هرآئينه ما
آماده ساختيم دوزخ رابراى كافران جاى
فرودآمدن (١٠٢) .

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾

بگوآيا خبر دهيم شمارا بآنانكه زيانكار
ترين مردم اند از روى عمل (١٠٣) .

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ
أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

اينجماعت آنانند كه گم شد سعى ايشان
در زند گانى دنيا وايشان گمان مى كنند كه
نيكوكارى مى كنند درعمل (١٠٤) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

اين جماعت آنانندكه كافر شدند بآيات
پرورد گار خويش وبملاقات اوپس نابود
شد اعمال ايشان پس برپانخواهيم
ساخت براى ايشان روزقيامت هيچ
وزنى[2] (١٠٥) .

(١) يعنى نزديك شود قيامت .
(٢) مترجم گويد واين كنايت ست ازخوارى وبى قدرى .

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوْا وَاتَّخَذُوْٓا اٰيٰتِيْ وَرُسُلِيْ هُزُوًا ﴿١٠٦﴾

جزای ایشان دوزخ باشد بسبب آنکه کافر شدند وگرفتند آیات مرا و پیغامبران مرا به تمسخر (١٠٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنّٰتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شاَسته کردند باشدایشان را بوستا نهای بهشت جای مهمانی (١٠٧) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يَبْغُوْنَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾

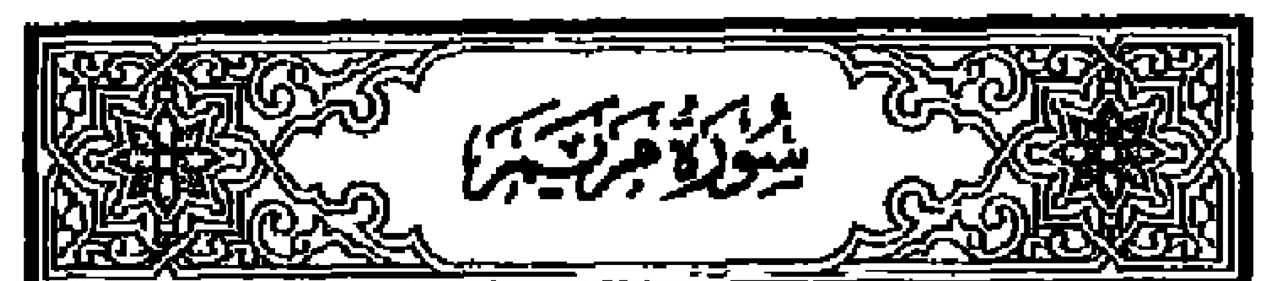
آنجاجاویدان باشند نه طلبند ازآنجا بازگشتن (١٠٨) .

قُلْ لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّيْ لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّيْ وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

بگو اگر باشد دریاسیاهی برای نوشتن سخنان پروردگار من البته تمام شود دریا پیش ازآنکه بآخررسد سخنان پرورد گار من اگرچه بیاریم مانند آن دریادریائی دیگر بطریق مدد (١٠٩) .

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَآءَ رَبِّهٖ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَّلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا ﴿١١٠﴾

بگو جزاین نیست که من آدمی ام مانند شماوحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما همان معبود یکتاست پس هرکه توقع دارد ملاقات پروردگار خودرا باید که بکند کار پسندیده وشریك نیارد درعبادت پروردگار خویش هیچ کس را (١١٠) .

سوره مریم مکی است وآن نود و هشت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

كٓهٰيٰعٓصٓ ﴿١﴾

كهٰيٰعٓصٓ (١) .

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهٗ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾

این است بیان بخشایش پرورد گارتو بربنده خود زکریا (٢) .

اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾

چون نداکرد پروردگار خودرا (ندای) پنهان (٣) .

قَالَ رَبِّ اِنِّيْ وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّيْ وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَّلَمْ اَكُنْ

گفت ای پرورد گار من هرآئینه سست

بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾

شده است استخوان ازبدن من وسرم ازسفید موئی شعله ورگشة است ونبودم دردعای تو ای پرورد گار من بی بهره (٤) .

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِن وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾

وهرآئینه من می ترسم ازاقارب خود بعد ازخود وهست زن من نازای پس عطا کن مرا از نزدیك خود وارثی (٥) .

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾

که میراث گیرد از من و میراث گیرد از اولادِ یعقوب وبکن اورااى پرورد گار من مرد پسندیده (٦) .

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾

گفتیم ای زکریا هرآئینه مابشارت میدهیم ترا بطفلی که نام اویحیی است پیدا نکردیم پیش ازین هیچ هم نام اورا (٧).

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾

بگفت ای پرورد گار من چگو نه پیدا شود برای من طفلی وهست زن من نازای وهرآئینه رسیده ام از سبب کلان سالی بنهایتِ ضعف (٨) .

قَالَ كَذَٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾

گفت هم چنین است وعده گفت پروردگار تواین کاربرمن آسان است و هرآئینه آفریدم تراپیش ازین ونه بودی تو چیزی (٩) .

قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾

گفت ای پروردگار من معین کن برای من نشانه ای فرمود نشانه توآنست که سخن نتوانی گفتن بامردمان سه شبانه روزدرحالتیکه صحیح المزاج باشی (١٠).

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾

پس بیرون آمد برقوم خود ازمحراب عبادت پس اشارت کرد بسوی ایشان که تسبیح گوئید صبح وشام[1] (١١) .

---

(١) مترجم گوید القصه چون یحیی متولد شدو دوساله گشت .

يٰيَحْيٰى خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ۭ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

گفتیم ای یحیی بگیر(احکام) کتاب را باستواری ودادیمش دانائ درحال کودکی . (١٢)

وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكٰوةً ۭ وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

ودادیمش شفقتی ازنزدیك خود وطهارت نفس وبود پرهیز گار (١٣) .

وَّبَرًّۢا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

ونیکوکردار به پدرومادر خود ونبود گردن کش گنهگار (١٤) .

وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

وسلام باد بروی روزیکه متولد شد و روزیکه بمیرد وروزیکه برانگیخته شود زنده(١٥) .

وَاذْكُرْ فِى الْكِتٰبِ مَرْيَمَ ۘ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾

ویادکن درکتاب مریم را چون یکسوشد ازاهل خود جای به سمت برآمدن آفتاب . (١٦)

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُوْنِهِمْ حِجَابًا ۪ فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

پس گرفت این جانب ازایشان پرده پس فرستادیم بسوی اوروح خودرا(١) پس به صورت بشری درست اندام ظاهر شد پیش مریم (١٧) .

قَالَتْ اِنِّىْٓ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

گفت هرآئینه من پناه می برم بخدا از تو ا گرپرهیز گارباشی (١٨) .

قَالَ اِنَّمَآ اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكِ ۖ لِاَهَبَ لَكِ غُلٰمًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

گفت جزاین نیست که من فرستادهٔ پرورد گارتوام تاعطاکنم ترا طفلی پاکیزه . (١٩)

قَالَتْ اَنّٰى يَكُوْنُ لِىْ غُلٰمٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِىْ بَشَرٌ وَّلَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

گفت چگو نه پیدا شود برای من طفلی ودست نرسانیده است بمن هیچ آدمی وهرگز نبودم زناکار (٢٠) .

قَالَ كَذٰلِكِ ۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ ۚ وَلِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً

گفت وعدهٔ حق هم چنین است فرمود

---

(١) یعنی جبرئیل علیه السلام را .

لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

پرورد گار تو که این برمن آسان است ومی خواهیم که بسازیم این طفل رانشانه برای مردمان وبخشایشی ازجانب خود و هست این مقدمه کاری مقرر کرده شده (۲۱) .

فَحَمَلَتْهُ فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

پس به شکم بارگرفت آن طفل را پس یکسو شد مریم بسبب آن حمل بجائی دورازمردم (۲۲) .

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ
قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٣﴾

پس آوردش دردِ زه بسوی تنه درخت خرما مریم گفت ای کاش می‌مردم پیش ازین ومی‌شدم فراموش ازخاطر رفته (۲۳) .

فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

پس آواز داد اورا (طفل یا جبرئیل والله اعلم) ازجانب پائین اوکه اندوه مخورهر آئینه پیدا کرده است پرورد گار تو پائین توجوئی (۲٤) .

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ
رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

وبجنبان بسوی خویش تنهٔ درخت خرمارا تابیفگند برسر تو خرمای تازه (بالفعل از درخت چیده) (۲۵) .

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا
فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا ﴿٢٦﴾

پس بخورو بیاشام و آسوده چشم شو پس اگر ببینی ازآدمیان کسی را پس بگو هرآئینه من نذر کرده ام برای خدا روزه را پس سخن نخواهم گفت امروزباهیچ آدمی (۲٦) .

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

پس برداشته آورد عیسیٰ را پیش قوم خود گفتند ای مریم هرآئینه آوردی چیزی زشت را (۲۷) .

يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

ای خواهر هارون نه بود پدرتو مرد بد ونه بود مادرتو زنا کننده (۲۸) .

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

پس مریم اشارت کرد بطفل خود گفتند

چگونه سخن گوئیم باکسیکه هست در گهواره درحال کودکی (۲۹) .

قَالَ اِنِّیْ عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰنِیَ الْکِتٰبَ وَجَعَلَنِیْ نَبِیًّا ﴿۳۰﴾

گفت عیسیٰ من بندهٔ خداام داده است مراکتاب وساخته است مراپیغامبر (۳۰).

وَّجَعَلَنِیْ مُبٰرَکًا اَیْنَ مَا کُنْتُ وَاَوْصٰنِیْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّکٰوةِ مَا دُمْتُ حَیًّا ﴿۳۱﴾

وساخت مرا خدابابرکت هرجاکه باشم وحکم فرموده است مرا به نماز و زکوٰة مادامِیکه زنده باشم (۳۱) .

وَّبَرًّا بِوَالِدَتِیْ وَلَمْ یَجْعَلْنِیْ جَبَّارًا شَقِیًّا ﴿۳۲﴾

وساخت مرانیکوکار به مادر خود ونه کرده است مرا گردن کش بدبخت (۳۲) .

وَالسَّلٰمُ عَلَیَّ یَوْمَ وُلِدْتُّ وَیَوْمَ اَمُوْتُ وَیَوْمَ اُبْعَثُ حَیًّا ﴿۳۳﴾

وسلام برمن ست روزیکه متولد شدم وروزیکه بمیرم وروزیکه برانگیخته شوم زنده (۳۳) .

ذٰلِکَ عِیْسَی ابْنُ مَرْیَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِیْ فِیْهِ یَمْتَرُوْنَ ﴿۳۴﴾

اینست قصه عیسیٰ پسرمریم (مرادمیدارم) سخن راست را که دروی مردمان اختلاف میکنند (۳٤) .

مَا کَانَ لِلّٰهِ اَنْ یَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ سُبْحٰنَهٗ اِذَا قَضٰۤی اَمْرًا فَاِنَّمَا یَقُوْلُ لَهٗ کُنْ فَیَکُوْنُ ﴿۳۵﴾

نیست لائق خداآنکه بگیرد هیچ فرزندی پاکی اوراست چون بخواهد کاری را جزاین نیست که میگویدش بشو پس می شود (۳۵) .

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَرَبُّکُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ ﴿۳۶﴾

وگفت عیسیٰ هرآئینه خدا پرورد گار منست و پرورد گار شما پس عبادت اوکنید اینست راه راست (۳٦) .

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَیْنِهِمْ فَوَیْلٌ لِّلَّذِیْنَ کَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿۳۷﴾

پس اختلاف کردند جماعت ها میان خویش پس وای کافران را ازحاضر شدن روزبزرگ (۳۷) .

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ یَوْمَ یَاْتُوْنَنَا لٰکِنِ الظّٰلِمُوْنَ الْیَوْمَ فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿۳۸﴾

چه قدر شنواباشند و چه قدربینا باشند روزی که بیایند پیش ما لیکن این ستم گاران امروز درگمراهی ظاهر اند (۳۸) .

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ٣٩

وبترسان ایشان را از روز پشیمانی چون بانجام رسانیده شود کار وایشان درغفلت اندوایشان ایمان نمی آرند (٣٩) .

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ٤٠

هرآئینه ماوارث شویم زمین را وهرکسی را که برزمین است وبسوی مابازگردانیده شوند (٤٠) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٤١

ویادکن درکتاب ابراهیم را هرآئینه وی بود راست کردار پیغمبری (٤١) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي
عَنكَ شَيْئًا ٤٢

یادکن چون گفت پدرخودرا ای پدرمن چراعبادت می کنی چیزی راکه نمی شنود ونه می بیند ودفع نمی کند ازتو چیزی (٤٢) .

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي
أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ٤٣

ای پدرمن هرآئینه آمده است پیش من ازعلم آنچه نیامده است پیش تو پس پیروی من کن تادلالت کنم ترا براه راست (٤٣) .

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا ٤٤

ای پدر من عبادت مکن شیطان را هرآئینه هست شیطان مرخدای را نافرمان (٤٤) .

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ٤٥

ای پدرمن می ترسم ازآنکه برسد به توعقوبتی ازخدا پس باشی قرین شیطان (٤٥) .

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ
وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ٤٦

گفت آیا روگردانی تو ازمعبودانِ من ای ابراهیم اگربازنه ایستی البته سنگسار کنم تراوترك صحبت من کن مدتی دراز (٤٦) .

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ٤٧

گفت سلام علیك آمرزش خواهیم طلبید برای تو ازپرورد گار خویش هرآئینه وی هست برمن مهربان (٤٧) .

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا

وکناره گیرم ازشما وازآنچه می پرستید

اَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

بغیرازخداو خواهم عبادت کرد پروردگار خودرا امیدآنست که نباشم بسبب پرستش پروردگارخود بدبخت (٤٨) .

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۙ وَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ ۭ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

پس چون کناره گرفت ازایشان وازآنچه می پرستیدند بغیراز خدا عطا کردیم وی را اسحق ویعقوب وهریکی را پیغامبرساختیم (٤٩) .

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِّنْ رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

وعطاکردیم ایشان را چیزهاازبخشش خود وساختیم برای ایشان ذکر جمیل بنهایت بزرگی (٥٠) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوسٰٓى ۡ اِنَّهٗ كَانَ مُخْلَصًا وَّكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾

ویادکن درکتاب موسیٰ را هرآئینه وی بود خالص کرده شده بود فرستاده پیغامبری (٥١) .

وَنَادَيْنٰهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنٰهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

ونداکردیم اورااز جانبِ راست کوه طور ونزدیك ساختیم اورا رازگویان (٥٢) .

وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ رَّحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وعطاکردیم اورا ازبخشش خود برادراو هارون نبی ساخته (٥٣) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيلَ ۡ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥٤﴾

ویادکن درکتاب اسمعیل را هرآئینه وی بود راست وعده وبود فرستاده پیغمبری (٥٤) .

وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ ۠ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

ومی فرمود اهل خودرا بنماز و زکوٰة وبود نزدیك پروردگار خویش پسندیده (٥٥) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِدْرِيسَ ۡ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٥٦﴾

ویادکن درکتاب ادریس را هرآئینه وی بود راست کردار پیغامبری (٥٦) .

وَّرَفَعْنٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

وبرداشتیم اورابمکانی بلند (٥٧) .

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ ۤ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۡ وَّمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْرَآءِيلَ ۡ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ۭ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوْا

اینجماعت آنانند که انعام کرد خدابرایشان اززمرهٔ پیغامبران ازفرزندان آدم وازنسل آنانکه برداشتیم بانوح واز ذُرّیت ابراهیم و یعقوب وازجمله آنانکه

سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ﴿٥٨﴾

راه راست نمودیم ایشان را وبرگزیدیم چون خوانده می شدبرایشان آیات خدا می افتادند سجده کنان وگریان (۵۸) .

فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾

پس جانشین شد بعد ازایشان ناخلفی چند که ترك کردند نمازرا وپیروی کردند خواهش هارا پس خواهند یافت جزای گمراهی (۵۹) .

إِلَّا مَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَأُولٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْـًٔا ﴿٦٠﴾

لیکن هرکه توبه کرد وایمان آورد و کارشائسته بعمل آورد پس آنجماعت درآیند دربهشت وهیچ ستم کرده نشود برایشان (۶۰) .

جَنّٰتِ عَدْنٍ الَّتِى وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهُۥ بِالْغَيْبِ إِنَّهُۥ كَانَ وَعْدُهُۥ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

بوستانهای همیشه ماندن که وعده داده است خدا بندگان خودرا نادیده هرآئینه هست وعده او آینده(۶۱) .

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلٰمًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

نشنوند آنجاهیچ سخن بیهوده لیکن سلام شنوند وایشان را بُودَ روزی ایشان آنجا صبح و شام (۶۲) .

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِى نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

اینست آن بهشت که عطاکنیم ازبندگان خویش آن را که پرهیزگاربود (۶۳) .

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُۥ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

و(فرشتگان گفتند که) فرونمی آئیم الّابحکم پروردگار تواوراست(علم) آنچه پیش ماست[1] وآنچه عقب ماست[2] وآنچه درمیان این ست و نیست پروردگار تو فراموش کار (۶۴) .

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ

اوست پروردگار آسمان ها وزمین وآنچه

---

(۱) یعنی قیامت .

(۲) یعنی ازابتدای خلق آسمان وزمین .

وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهٖ ۭ هَلْ تَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ۝٦٥

میان اینهاست پس عبادت اوکن وشکیباباش برعبادت وی آیامیدانی برای‌او همنامی یعنی مانندی (٦٥) .

وَيَقُوْلُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا ۝٦٦

ومیگوید آدمی (یعنی آدمی کافر) آیا چون بمیرم بیرون آورده خواهم شد زنده (٦٦) .

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـــًٔا ۝٦٧

آیایاد نمی آورَد آدمی که ماآفریدیم اورا پیش ازین ونبود هیچ چیزی (٦٧) .

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيٰطِيْنَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝٦٨

پس قسم پروردگار تو که البته برانگیزیم این منکران بعث را باشیاطین بازحاضر کنیم ایشان را حوالی دوزخ بزانودرافتاده (٦٨) .

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ۝٦٩

بازبرکشیم ازهر امتی آن را که ازایشان جرأت کننده ترست برخدا ازروی نافرمانی (٦٩) .

ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِيْنَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ۝٧٠

بازما داناتریم بآنانکه سزاوار تراند بدرآمدن دوزخ (٧٠) .

وَاِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۝٧١

ونیست ازشماهیچ کس مگر گذرنده برآن هست این وعده لازم بر پرورد گارتو مقررکرده شد (٧١) .

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ۝٧٢

بازبرهانیم متقیان را و بگذاریم ظالمان راآنجابزانو درافتاده (٧٢) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا ۙ اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ۝٧٣

وچون خوانده شود برایشان آیات ما واضح آمده گویند کافران مسلمانان را کدام یك ازین دوگروه بهترست در مرتبه ونیکوتراست ازروی مجلس[1] (٧٣) .

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ۝٧٤

وبسیار هلاك کردیم پیش ازایشان طبقهٔ

(١) یعنی بعزت دنیامغرورشدند .

مردمان را که بهتر بودند باعتبار رخت خانه وازروی نموداری (٧٤) .

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا ۚ حَتّٰى
إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

بگو هرکه باشد درگمراهی پس افزون میدهد اورا خداافزون دادنی تاوقتیکه چون بینند آنچه ترسانیده شدند یاعقوبت را ویاقیامت را پس خواهند دانست کدام یك بدترست درمرتبه وناتوان ترست باعتبار لشکر (٧٥) .

وَيَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

وزیاده میدهد خدا راه یابان را هدایت وحسنات پاینده شائسته بهترند نزدیك پرورد گار توازروی جزا ونیکو ترند ازجهت بازگشت (٧٦) .

أَفَرَءَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ
مَالًا وَّوَلَدًا ﴿٧٧﴾

آیادیدی آن را که کافرشد بآیاتِ ما وگفت البته داده شود مرا[1] مال وفرزند (٧٧) .

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

آیا مطلع شده است برغیب یا گرفته است ازنزدیك خدا عهدی (٧٨) .

كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

نه چنان بُوَد، خواهیم نوشت آنچه می گوید وافزون دهیمش عقوبت افزون دادنی (٧٩) .

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

وبازستانیم پس ازوی آنچه می گوید وبیایدپیش ماتنها (٨٠) .

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِّيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

وخدایان گرفتندبغیراز خدا تاباشند ایشان را سببِ عزت (٨١) .

كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

نه چنان بود، منکرخواهندشد پرستشِ معبودان خود را وخواهند شد برایشان ستیزنده (٨٢) .

(١) یعنی درقیامت .

اَلَمْ تَرَ اَنَّآ اَرْسَلْنَا الشَّيٰطِيْنَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٣﴾	آیاندیدی که فرستادیم شیاطین را برکافران می جنبانیدند ایشان را جنبانیدنی (٨٣).
فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾	پس شتاب مکن برایشان جزاین نیست که مدت می شماریم (٨٤) .
يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِيْنَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾	روزیکه برانگیزیم متقیان را بسوی رحمن بصورت وفد (٨٥) .
وَّنَسُوْقُ الْمُجْرِمِيْنَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾	وروان کنیم گنه گاران را بسوی دوزخ تشنگان (٨٦) .
لَا يَمْلِكُوْنَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾	نتوانند شفاعت کردن الّاکسیکه گرفته است نزدیك خدا عهدی[1] (٨٧) .
وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾	وگفتند فرزند گرفته است خدا (٨٨) .
لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا اِدًّا ﴿٨٩﴾	فرمود ایشان راهرآئینه آوردید چیزی زشتی (٨٩) .
تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾	نزدیك اندآسمان ها که بشگافند ازین سخن وبشگافد زمین وبیفتند کوه ها پاره پاره شده (٩٠) .
اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾	بسبب آنکه نسبت دادند بخدا فرزندی را (٩١) .
وَمَا يَنْۢبَغِيْ لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَّتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾	ونه سزد خدا را که فرزندگیرد (٩٢) .
اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّآ اٰتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾	نیست هیچ یك ازآنکه درآسمان ها وزمین اند مگرآینده پیش رحمن بنده شده (٩٣) .
لَقَدْ اَحْصٰىهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾	هر آئینه بعلم درگرفته است ایشان را وشمارکرده است ایشان راشماراکردنی (٩٤) .

(١) یعنی مسلمان شده ووعدهٔ ثواب را مستحق گشته .

وَكُلُّهُمْ اٰتِيْهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

وهريك ازايشان آينده است پيش وى روزقيامت تنها (٩٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

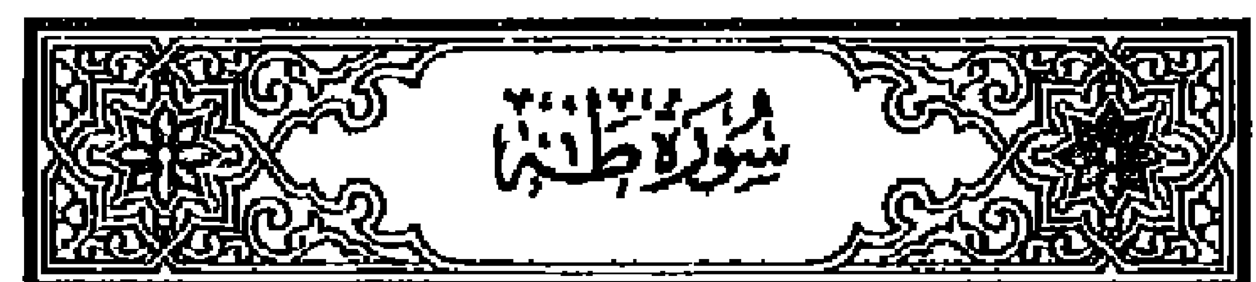
هرآئينه آنانكه ايمان آوردند وكارهاى شائسته كردند پيداخواهد كردبراى ايشان خدادوستى را[1] (٩٦) .

فَاِنَّمَا يَسَّرْنٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِيْنَ وَتُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾

جزاين نيست كه آسان ساختيم قرآن را بزبانِ توتامژده دهى بآن متقيان را وبترسانى به آن گروه ستيزند گان را (٩٧) .

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

وبسيارهلاك كرديم پيش ازايشان طبقاتِ مردم آيامى بينى هيچ كس را ازايشان يامى شنوى ازايشان آواز آهسته (٩٨) .

سوره طٰهٰ مكى است وآن يك صدوسى وپنج آيت وهشت ركوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

طٰهٰ ﴿١﴾

طٰهٰ (١) .

مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ﴿٢﴾

فرونه فرستاديم برتوقرآن را تارنج كشى (٢) .

اِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٣﴾

ليكن فروفرستاديم براى پنددادن كسى را كه بترسد (٣) .

تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ الْعُلٰى ﴿٤﴾

فروفرستادن ازجانب كسيكه آفريده است زمين را و آسمانهاى بلند را (٤) .

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾

وى بسيار بخشائنده است برعرش قرار گرفت (٥) .

لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمين است وآنچه درميان اينهاست

---

(١) يعنى بايك ديگردوست باشند .

وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ⑥
وآنچه زیرخاكِ نمناك ست (٦) .

وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهٗ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ⑦
واگرآشكارا كنی سخن را پس وی میداند سخن پنهان را وپنهان تررا[1] (٧) .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۗ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ⑧
خدا آنست كه هیچ معبود برحقی نیست مگروی مراو راست نامهای نیكو (٨) .

وَهَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ⑨
وآیا آمده است بتوخبرِ موسیٰ (٩) .

اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوْٓا اِنِّيْٓ اٰنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّيْٓ اٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ⑩
چون دید آتشی پس گفت اهل خودرا درنگ كنید هرآئینه من دیده ام آتشی امیددارم كه بیارم پیش شماازآن آتش شعله ای یابیابم برآن آتش راه نمای (١٠) .

فَلَمَّآ اَتٰىهَا نُوْدِيَ يٰمُوْسٰى ⑪
پس چون بیامدنزدیك آتش آواز داده شد كه ای موسیٰ (١١) .

اِنِّيْٓ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ⑫
هرآئینه من پروردگار تو ام پس ازپابیرون كن نعلین خودرا هرآئینه تو بمیدان پاك طوی هستی (١٢) .

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوْحٰى ⑬
ومن برگزیدم ترا پس گوش بنه بسوی آنچه وحی فرستاده می شود (١٣) .

اِنَّنِيْٓ اَنَا اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدْنِيْ ۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِيْ ⑭
هرآئینه من خدایم نیست هیچ معبود برحق غیر من پس عبادتِ من بكن وبرپاكن نمازرا برای یادكردن من (١٤) .

اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَكَادُ اُخْفِيْهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا تَسْعٰى ⑮
هرآئینه قیامت آمدنی است میخواهم كه پنهان دارم وقت آن را تاجزا داده شود هر شخصی بمقابله آنچه می كند (١٥) .

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ فَتَرْدٰى ⑯
پس باید كه بازندارد تراازباورداشتن آن كسی كه ایمان ندارد برآن وپیروی كرده است خواهش نفس خودرا آنگاه هلاك

---

(١) یعنی جهررابطریق اولیٰ میداند .

شوی (١٦) .

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يٰمُوسٰى ﴿١٧﴾

وچیست این بدستِ راست توای موسیٰ (١٧) .

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرٰى ﴿١٨﴾

گفت این عصای من ست تکیه می کنم برآن وبرگ میریزم بآن برگوسفندان خود و مرا درین عصا کارهای دیگر نیز هست (١٨) .

قَالَ أَلْقِهَا يٰمُوسٰى ﴿١٩﴾

گفت بافگن آنرا ای موسیٰ (١٩) .

فَأَلْقٰهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢٠﴾

پس بافگندش پس نا گهان ماری شد دوان (٢٠) .

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولٰى ﴿٢١﴾

گفت بگیراین را و مترس بازخواهیم گردانید اورابشکل نخستینِ او (٢١) .

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ آيَةً أُخْرٰى ﴿٢٢﴾

وبهم آردستِ خودرا بسوی بغل خود تابیرون آید سفید شده ازغیر عیبی نشانی دیگر (٢٢) .

لِنُرِيَكَ مِنْ آيٰتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٣﴾

میخواهیم که بنمائیم ترابعض نشانه های بزرگِ خویش (٢٣) .

اِذْهَبْ إِلٰى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغٰى ﴿٢٤﴾

برویسوی فرعون هرآئینه وی ازحد گذشته است (٢٤) .

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾

گفت ای پرورد گار من کشاده کن برای من سینهٔ مرا (٢٥) .

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

و آسان کن برای من کارمرا (٢٦) .

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾

بکشای گره اززبان من (٢٧) .

يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾

تابفهمند سخن من (٢٨) .

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾

ومقررکن برای من وزیری ازأهل من (٢٩) .

هٰرُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

هارون برادر مرا (٣٠) .

اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾

محکم کن بسبب اوتوانائی مرا (٣١) .

وَاَشْرِكْهُ فِىْٓ اَمْرِىْ ﴿٣٢﴾

وشریك كن اورا دركارمن (۳۲) .

كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٣﴾

تاتسبیح توگوئیم بسیاری (۳۳) .

وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٤﴾

ویادتوكنیم بسیاری (٣٤) .

اِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾

هرآئینه تو هستی باحوال مابینا (۳۵) .

قَالَ قَدْ اُوْتِيْتَ سُؤْلَكَ يٰمُوْسٰى ﴿٣٦﴾

گفت هرآئینه داده شدی درخواست خود ای موسیٰ (٣٦) .

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰٓى ﴿٣٧﴾

وهرآئینه احسان كردیم برتویك باردیگر (۳۷) .

اِذْ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّكَ مَا يُوْحٰٓى ﴿٣٨﴾

چون الهام فرستادیم بسوی مادر توآنچه الهام كردنی بود (۳۸) .

اَنِ اقْذِفِيْهِ فِى التَّابُوْتِ فَاقْذِفِيْهِ فِى الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ
بِالسَّاحِلِ يَاْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّىْ وَعَدُوٌّ لَّهٗ ۗ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً
مِّنِّىْ ۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنِىْ ﴿٣٩﴾

كه بافگن این طفل رادرصندوق پس افگن صندوق را دردریا تابیفگند اورا دریابكناره بگیردش دشمن من ودشمن وی وبافگندم برروی توقبول ازجانب خویش و خواستم كه پرورده شوی زیر نظارت چشم من (۳۹) .

اِذْ تَمْشِىْٓ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَّكْفُلُهٗ ۗ
فَرَجَعْنٰكَ اِلٰٓى اُمِّكَ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۗ وَقَتَلْتَ
نَفْسًا فَنَجَّيْنٰكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنّٰكَ فُتُوْنًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِيْنَ
فِىْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ ۙ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يّٰمُوْسٰى ﴿٤٠﴾

چون می رفت خواهر تو پس می گفت آیادلالت كنم شمارا بركسیكه نگهبانی این طفل كند پس بازآوردیم ترابسوی مادرتو تاخنك شودچشم وی واندوهگین نباشد وبكشتی شخصی را پس خلاص ساختیم تراازاندوه وآزمودیم ترآازمودنی پس درنگ كردی سالهای چند در اهل مدین بازآمدی موافق تقدیرالهی ای موسیٰ (٤٠) .

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِىْ ﴿٤١﴾

وساختم ترابرای خویش (٤١) .

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوْكَ بِاٰيٰتِىْ وَلَا تَنِيَا فِىْ ذِكْرِىْ ﴿٤٢﴾

بروتو وبرادر تو بانشانه های من وسستی نكنیددریاد من (٤٢) .

اِذْهَبَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿٤٣﴾	بروبسوی فرعون هرآئینه وی ازحد گذشته است (٤٣) .
فَقُوْلَا لَهٗ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهٗ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾	پس بگوئید باوی سخن نرم بودکه پندپذیر شود یابترسد (٤٤) .
قَالَا رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَّفْرُطَ عَلَيْنَآ اَوْ اَنْ يَّطْغٰى ﴿٤٥﴾	گفتند ای پروردگارما هرآئینه مامی ترسیم ازآنکه تعدی کند برمایا ازحدگذرد (٤٥) .
قَالَ لَا تَخَافَآ اِنَّنِيْ مَعَكُمَآ اَسْمَعُ وَاَرٰى ﴿٤٦﴾	گفت مترسید هرآئینه من باشمایم می شنوم ومی بینم (٤٦) .
فَاْتِيٰهُ فَقُوْلَآ اِنَّا رَسُوْلَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ۙ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۭ قَدْ جِئْنٰكَ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ ۭ وَالسَّلٰمُ عَلٰي مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ﴿٤٧﴾	پس بروید پیش وی پس بگوئید هرآئینه مافرستادگانِ پروردگار توایم پس بفرست بامابنی اسرائیل را وعذاب مکن ایشان را هرآئینه آوردیم پیش تونشانه ازجانب پروردگارتو وسلامتی کسی راست که پیروی راهِ هدایت کند (٤٧) .
اِنَّا قَدْ اُوْحِيَ اِلَيْنَآ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰي مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٤٨﴾	هرآئینه وحی فرستاده شد بسوی ما که عذاب کسی را باشد که دروغ شمرد وروگردان شود[1] (٤٨) .
قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمَا يٰمُوْسٰى ﴿٤٩﴾	فرعون گفت پس کیست پروردگار شماای موسیٰ (٤٩) .
قَالَ رَبُّنَا الَّذِيْٓ اَعْطٰي كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهٗ ثُمَّ هَدٰى ﴿٥٠﴾	گفت پروردگارماآنست که دادهر چیزی را صورت خالص اوبازراه نمودش (بطلب معاش خودش) (٥٠) .
قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُوْنِ الْاُوْلٰى ﴿٥١﴾	گفت پس چیست حال قرنهای نخستین (٥١) .
قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ فِيْ كِتٰبٍ ۚ لَا يَضِلُّ رَبِّيْ وَلَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾	گفت علم آن نزدیك پروردگارمن ست درکتابی که خطا نه کند پروردگارمن ونه

(١) القصه این پیغام رسانیدند .

فراموش سازد (٥٢) .

الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّسَلَكَ لَكُمْ فِیْهَا سُبُلًا
وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖۤ اَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ شَتّٰی ﴿٥٣﴾

اوآنست که ساخت برای شما زمین را فرش وروان کرد برای شما درآن راه ها وفروفرستاد ازآسمان آب را پس بیرون آوردیم بآن آب انواع مختلف ازنبات (٥٣) .

كُلُوْا وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ لِّاُولِی النُّهٰی ﴿٥٤﴾

گفتیم بخورید وبچرانید چهار پایانِ خودرا هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست خداوندان خردهارا (٥٤) .

مِنْهَا خَلَقْنٰكُمْ وَفِیْهَا نُعِیْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرٰی ﴿٥٥﴾

اززمین آفریدیم شمارا ودرزمین بازدرآریم شمارا واززمین بیرون کشیم شمارا باردیگر (٥٥) .

وَلَقَدْ اَرَیْنٰهُ اٰیٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰی ﴿٥٦﴾

وهرآئینه نمودیم فرعون را نشانه های خویش تمام آن پس دروغ بشمردوقبول نکرد (٥٦) .

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ یٰمُوْسٰی ﴿٥٧﴾

گفت آیا آمده ای تابیرون کنی مارا اززمین ما بجادوی خود ای موسیٰ (٥٧) .

فَلَنَاْتِیَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهٖ فَاجْعَلْ بَیْنَنَا وَبَیْنَكَ
مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَاۤ اَنْتَ مَكَانًا سُوًی ﴿٥٨﴾

پس هرآئینه بیاریم پیش توجادوئی مانند آن پس معین کن میان ماومیان خود وعده گاهی که خلاف نکنیم آنراما ونه تو بجائی میانه شهر (٥٨) .

قَالَ مَوْعِدُكُمْ یَوْمُ الزِّیْنَةِ وَاَنْ یُّحْشَرَ النَّاسُ ضُحًی ﴿٥٩﴾

گفت وعده‌گاه شما روزآرائش است وآنکه جمع کرده شوند مردمان وقت چاشتگاه (٥٩) .

فَتَوَلّٰی فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَیْدَهٗ ثُمَّ اَتٰی ﴿٦٠﴾

پس بازگشت فرعون پس جمع کرد مکرخودرا بازبیامد (٦٠) .

قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰی وَیْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوْا عَلَی اللّٰهِ كَذِبًا
فَیُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰی ﴿٦١﴾

گفت موسیٰ ساحران را وای برشما افتراء مکنیدبرخدا دروغ را آنگاه هلاك سازد شمارا بعذاب وهرآئینه بمطلب نرسید

هرکه افتراء کرد (٦١) .

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ ﴿٦٢﴾

پس گفتگو کردند ساحران درباره کارخود درمیان خویش وپنهان گفتند راز را (٦٢) .

قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ ﴿٦٣﴾

گفتند البته این دوشخص ساحران اند می خواهند که بیرون کنند شمارا ازسرزمین شما بسحر خود ومی خواهند که دور کنند دین شائستهٔ شمارا (٦٣) .

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾

پس بهم آرید اسباب سحر خودرا بازبیائید صف کشیده وهرآئینه رستگارشودامروز هرکه غالب آید (٦٤) .

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾

گفتند ای موسیٰ یا اینست که توافکنی یعنی عصارا ویاباشیم ماأوّل کسیکه افگند (٦٥) .

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾

گفت بلکه شما افگنید پس ناگهان ریسمانهای ایشان وعصاهای ایشان نمودارشد پیش موسیٰ بسبب سحر ایشان که می دوند (٦٦) .

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾

پس یافت درضمیر خود موسیٰ ترسی را (٦٧) .

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾

گفتیم مترس هرآئینه توئی غالب (٦٨) .

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾

وبیفگن آنچه دردست راست تست تافروبرداآنچه را که ساحران ساخته اند هر آئینه آنچه ساخته اند جادوی جادو کننده است ورستگارنمی شود ساحر هرجاکه رود(القصه هم چنین شد) (٦٩) .

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾

پس انداخته شدند ساحران سجده کنان گفتند ایمان آوردیم به پروردگار هارون وموسیٰ (٧٠) .

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمُ الَّذِيْ عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّلَاُوصَلِّبَنَّكُمْ فِيْ جُذُوْعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ اَشَدُّ عَذَابًا وَّاَبْقٰى ﴿٧١﴾

گفت (فرعون) آیا باورداشتید اورا پیش ازآنکه دستوری دهم شمارا هرآئینه وی بزرگ شماست که آموخته است شماراسحر هرآئینه ببرم دست های شما وپاهای شمارا یکی ازجانب راست ودیگرازجانب چپ والبته بردارکشم شمارا برتنه های درخت خرماوالبته خواهید دانست که کدام یك ازماسخت ترست عذاب او وپاینده ترست (٧١) .

قَالُوْا لَنْ نُّؤْثِرَكَ عَلٰى مَا جَآءَنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالَّذِيْ فَطَرَنَا فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍ ۗ اِنَّمَا تَقْضِيْ هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

گفتند هرگز ترجیح ندهیم ترا برآنچه آمده ست پیش ماازدلائل وترجیح ندهیم ترا برخدائی که آفریدمارا پس حکم کن هرچه تو حکم کننده باشی جزاین نیست که حکم کنی درین زندگانی دنیا (٧٢) .

اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطٰيٰنَا وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۗ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿٧٣﴾

هرآئینه ایمان آوردیم به پروردگار خویش تابیا مرزد برای ما گناهانِ مارا وآنچه جبرکردی مارا برآنکه سحر کنیم وخدا بهترست وپاینده ترست (٧٣) .

اِنَّهٗ مَنْ يَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ جَهَنَّمَ ۗ لَا يَمُوْتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾

هرآئینه هرکه بیاید پیش پروردگار خویش گنهگار پس اوراست دوزخ نمیردآنجاونه زنده شود (٧٤) .

وَمَنْ يَّاْتِهٖ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصّٰلِحٰتِ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجٰتُ الْعُلٰى ﴿٧٥﴾

وآنکه بیاید پیش اومسلمان شده وعملهای شائسته کرده پس این جماعت ایشان راست درجه های بلند (٧٥) .

جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ تَزَكّٰى ﴿٧٦﴾

بوستانهای همیشه ماندن می رود زیرآن جویها جاویدان آنجا واینست جزای هرکه پاك شده است (٧٦) .

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰٓى ۙ اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيْ فَاضْرِبْ

وهرآئینه وحی فرستادیم بسوی موسیٰ که وقت شب ببر بندگان مرا پس بساز برای

لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾

ایشان راه خشك دردریا مترس ازدریا فتن دشمن ووسواس نه کنی ازغرق شدن . (٧٧)

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

پس تعاقب ایشان کرد فرعون بالشکر های خویش پس پوشانید ایشان را ازدریا آنچه پوشانیدایشان را (٧٨) .

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾

وگمراه کرد فرعون قوم خودرا وراه نه نمود (٧٩) .

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ
جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ﴿٨٠﴾

گفتیم ای بنی اسرائیل هر آئینه نجات دادیم شمارا از دشمنان شماو وعده دادیم شمارا[1] بجانب راست طور وفروفرستادیم برشما من وسلویٰ (٨٠) .

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۖ وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي
فَقَدْ هَوَىٰ ﴿٨١﴾

گفتیم بخورید ازلذائذ آنچه روزی دادیم شمارا وازحد مگذرید درباب آن روزی آنگاه ثابت شود برشماخشم من وهرکه ثابت شد بروی خشم من البته هلاك شد . (٨١)

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
ثُمَّ اهْتَدَىٰ ﴿٨٢﴾

وهرآئینه من آمرزنده ام کسی را که توبه کردو ایمان آوردوکارشائسته کرد بازراه راست یافت (٨٢) .

وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٨٣﴾

وچه[2] چیز بشتاب آورد ترا غافل مانده ازقوم خود ای موسیٰ (٨٣) .

قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ
رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٨٤﴾

گفت قوم من ایشان اند بریئ من وشتافتم بسوی توای پروردگار من

---

(١) یعنی بدادن تورات .

(٢) مترجم گوید چون موسیٰ باهفتاد کس ازقوم خود بجانب طورمتوجه شدحضرت موسیٰ ازهمه سبقت کرد خطاب رسید والله اعلم .

تاخوشنودشوی (٨٤) .

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ
وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾

گفت خداهر آئینه مادر فتنه انداختیم قوم
ترا پس ازتو وگمراه ساخت ایشان را
سامری (٨٥) .

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ
أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ
أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٦﴾

پس بازگشت موسیٰ بسوی قوم خود
خشم گرفته اندوه خورده گفت ای قوم من
آیا وعده نداده بودشمارا پروردگار شما
وعده نیك آیا درازشد برشما مدت[1] یا
خواستید که واجب شود برشما خشمی
ازپروردگار شما پس خلاف کردید وعدهٔ
مرا (٨٦) .

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ
الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

گفتند خلاف نه کردیم وعدهٔ ترا باختیارِ
خویش ولیکن مارا تکلیف کردند
تابرداشتیم بارها ازپیرایهٔ قوم قبط پس
افگندیم آنرا[2] وهم چنین افگند سامری
(٨٧) .

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ
وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

بازبیرون آورد برای ایشان گوساله کالبدی
که اورا آواز گوساله بود پس گفتند اتباع
سامری اینست پروردگار شماو
پروردگار موسیٰ پس فراموش کرده است
موسیٰ (٨٨) .

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ
لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

آیانمی دیدنداین گمراهان که بازنمی
گرداند بسوی ایشان سخنی را ونمی تواند
برای ایشان هیچ زیانی ونه سودی (٨٩) .

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَٰقَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ۖ وَإِنَّ

وهرآئینه گفته بودایشان را هارون پیش

(١) یعنی مدت مفارقت من .

(٢) یعنی درآتش .

رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُوْنِیْ وَاَطِيْعُوْٓا اَمْرِیْ ﴿۹۰﴾	ازین ای قوم من جزاین نیست که مبتلا شده ایدباین گوساله وهرآئینه پرورد گار شماخدا ست پس پیروی کنید وانقیاد حکم من نمائید (۹۰) .
قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عٰكِفِيْنَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوْسٰى ﴿۹۱﴾	گفتند همیشه مجاور خواهیم بود براین گوساله تاوقتیکه بازآید بسوی ما موسیٰ (۹۱) .
قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ﴿۹۲﴾	موسیٰ آمده گفت ای هارون چه چیزبازداشت تراچون دیدی ایشان را گمراه شدند (۹۲) .
اَلَّا تَتَّبِعَنِ ؕ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِیْ ﴿۹۳﴾	ازآنکه پیروی من کنی[1] آیاخلافِ حکم من کردی (۹۳) .
قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِیْ وَلَا بِرَاْسِیْ ۚ اِنِّیْ خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِیْٓ اِسْرَآءِيْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِیْ ﴿۹۴﴾	گفت ای پسرِمادرِمن مگیرریش مرا ونه موی سرمرا هرآئینه من ترسیدم ازآنکه گوئی جدائی افگندی درمیان فرزندان یعقوب ونگاه نداشتی سخن مرا (۹٤) .
قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يٰسَامِرِیُّ ﴿۹۵﴾	گفت موسیٰ پس چیست حال تو ای سامری (۹۵) .
قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِیْ نَفْسِیْ ﴿۹۶﴾	گفت بیناشدم بآنچه سائر مردم بینانه شدند بآن پس گرفتم مشتی خاك ازنقش پای فرستاده (یعنی جبرئیل) پس افگندم آنرا[2] وبهمین صفت بیاراست پیش من نفس من (۹٦) .
قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِی الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُوْلَ لَا مِسَاسَ	گفت پس بروهرآئینه ترادرزند گانی سزااینست که گوئی دست رسانیدن

(۱) یعنی بقتال اهلِ ضلال .

(۲) یعنی درکالبدی که از زرساخته بود بشکل گوساله .

وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُۥ وَانظُرْ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ الَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِى الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

ممکن نیست[1] وهرآئینه تراوعدهٔ دیگر است که خلاف کرده نشود درحق تو وببین بسوی معبود خود که مجاورشده بودی برآن البته بسوزانیم آن را پس حتما پراگنده سازیم آن را دردریا پراگنده ساختن (۹۷) .

إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

جزاین نیست که معبود شماخدا است آنکه نیست هیچ معبود بحق بجزاو فرا رسیده است بهرچیز ازروی دانش (۹۸) .

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

(یا محمد) این چنین حکایت می کنیم برتو ازاخبار آنچه گذشته است وهرآئینه داده ایم ترااازنزدیك خویش پندی (۹۹) .

مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

هرکه رویگرداندازآن پس وی بردارد درروزقیامت باری را[2] (۱۰۰) .

خَٰلِدِينَ فِيهِ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

جاویدان درآن (بارکشیدن) و وی بدباری است ایشان را روزقیامت بارکشیدن (۱۰۱) .

يَوْمَ يُنفَخُ فِى الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

روزی که دمیده شود درصور وبرانگیزیم گناهگاران را آن روزکبودچشم گشته (۱۰۲) .

يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

پنهان حرف زنند درمیان خویش که درنگ نه کردید یعنی دردنیا مگر ده شبانه روز (۱۰۳) .

نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

ماداناتریم بحقیقت آنچه می گویند چون بگوید بهترین ایشان درروش درنگ

---

(۱) یعنی اگرباکسی همنشین شدی هردوراتب می گرفت .

(۲) یعنی گناهی را .

نکرده اید مگریك روز (١٠٤) .

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

ومی پرسند ترا ازکوههابگو پرا گنده کندآنهارا پرورد گار من پرا گنده کردن (١٠٥) .

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

پس بگذارد زمین رامیدانی هموار (١٠٦) .

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

نه بینی درآنجاهیچ کجی ونه هیچ بلندی (١٠٧) .

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

آن روز ازپیئ آوازکننده روند[1] هیچ کجی نباشد آن اتباع را وپست شوند آواز هابرای خدا پس نشنوی مگرآواز نرم (پیچ پیچ) (١٠٨) .

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

آن روز نفع نه دهد شفاعت مگربرای کسیکه دستوری داده است خدا اورا وپسند کرده ست اوراازروی گفتار[2] (١٠٩) .

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

میداند آنچه پیش روی آدمیان ست وآنچه پس پشت ایشان است وآدمیان درنگیرند خداراازروی دانش (١١٠) .

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

ونیایش کنند چهره های مردمان برای زنده خبرگیرنده هرآئینه بمطلب نرسیدهرکه برداشت ستم را (١١١) .

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

وهرکه بجاآورد کارهای شائسته واومومن باشد پس وی نترسد ازستمی ونه ازنقصانی (١١٢) .

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

وهمچنین فروفرستادیم کتاب را قرآن

---

(١) یعنی انقياداسرافيل كنند .

(٢) یعنی مسلمان باشد .

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

عربی وگونا گون بیان کردیم اندرآن ترسانیدن را تابودکه پرهیز گارشوند یاپیدا کنددرحق ایشان پندرا (١١٣) .

فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّقْضٰٓى اِلَيْكَ وَحْيُهٗ ۫ وَقُلْ رَّبِّ زِدْنِيْ عِلْمًا ﴿١١٤﴾

پس بلند قدرست خدابادشاه ثابت وشتابی مکن بخواندنِ قرآن پیش ازآن که بانجام رسانیده شود بسوی تو وحی او وبگو ای پروردگار من بیفزا مرا دانشی . (١١٤)

وَلَقَدْ عَهِدْنَآ اِلٰٓى اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهٗ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

وهرآئینه حکم فرستادیم بسوی آدم پیش ازین پس فراموش کرد و نیافتیم برای اوقصد محکم (١١٥) .

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ اَبٰى ﴿١١٦﴾

ویادکن چون گفتیم فرشتگان راکه سجده کنید برای آدم (علیه السلام) پس سجده کردند مگرابلیس قبول نه کرد (١١٦) .

فَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى ﴿١١٧﴾

پس گفتیم ای آدم هرآئینه این دشمن ست ترا و زن ترا پس باید که بیرون نه کند شمارا ازبهشت که آنگاه رنج کشی . (١١٧)

اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوْعَ فِيْهَا وَلَا تَعْرٰى ﴿١١٨﴾

هرآئینه تراهست دربهشت این که گرسنه نشوی درآنجاو برهنه نشوی (١١٨) .

وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى ﴿١١٩﴾

وآنکه توتشنه نشوی آنجا وگرمی آفتاب نیابی (١١٩) .

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطٰنُ قَالَ يٰٓاٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلٰى ﴿١٢٠﴾

پس وسوسه انداخت بسوی آدم شیطان گفت ای آدم آیادلالت کنم ترا بردرخت همیشه بودن وبرپادشاهی که کهنه نه گردد . (١٢٠)

فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا

پس خوردند ازآن درخت پس ظاهر شدایشان را شرمگاهِ ایشان ودرگرفتند که می چسپانیدند برخویش ازبرگِ درختان

مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصٰۤى اٰدَمُ رَبَّهٗ فَغَوٰى ﴿١٢١﴾

بهشت ونافرمانی کرد آدم پروردگارخودرا پس گم کردراه را (١٢١) .

ثُمَّ اجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿١٢٢﴾

بازبرگزیدش پروردگار اوپس (برحمت) بازگشت بروی وراه نمود (١٢٢) .

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيْعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ
مِّنِّىْ هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٣﴾

گفت فروروید شماهردوازین بهشت بعض اولاد شما بعض دیگررا دشمن باشند پس اگربیاید بشما از جانب من هدایتی پس هرکه پیروئ هدایت من کند گمراه نشود ورنج نکشد (١٢٣) .

وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِىْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِيْشَةً ضَنْكًا
وَّنَحْشُرُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿١٢٤﴾

وهرکه روگردان شود ازیادکردن من پس اورا بود زندگانی تنگ و نابینا برانگیزیم اورا روزقیامت (١٢٤) .

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِىْۤ اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا ﴿١٢٥﴾

گوید ای پروردگار من چرا نابینا برانگیختی مرا وهرآئینه پیش ازین بینابودم (١٢٥) .

قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيٰتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ﴿١٢٦﴾

گوید همچنین آمد بتوآیاتهای ماپس تغافل کردی ازآن وهمچنین امروز تغافل کرده شود درحق تو (١٢٦) .

وَكَذٰلِكَ نَجْزِىْ مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ وَلَعَذَابُ
الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٧﴾

وهمچنین سزامیدهم آن را که ازحد گذشت و ایمان نیاورد بآیاتِ پروردگار خود وهرآئینه عذابِ آخرت سخت تروپاینده ترست (١٢٧) .

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ
فِىْ مَسٰكِنِهِمْ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِى النُّهٰى ﴿١٢٨﴾

آیاراه نه نمود ایشان راآنکه بسیارهلاك کردیم پیش ایشان ازطبقات مردمان را می روند درمنازل آن هلاك شد گان هرآئینه درین مقدمه نشانهاست خداوندانِ خردرا (١٢٨) .

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَّاَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

و اگر نبودی سختی که سابقاً صادر شد ازپروردگارتو ونبودی وقتی معین

هرآئینه عذاب لازم شدی (۱۲۹) .

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوْعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوْبِهَا وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾

پس صبر کن برآنچه می گویند وتسبیح گوباحمد پروردگار خویش پیش ازبرآمدن آفتـاب وپیـش ازفـروشـدن آن وبعـض ساعتهای شب واطرافِ روز تسبیح گو بود که خوشنودشوی (۱۳۰) .

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖۤ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۙ لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ ؕ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٣١﴾

وبازمکشای دو چشم خودرا بسوی آنچه بهـره منـد سـاختـه ایـم بـآن جمـاعـت هاراازایشان ازقسم آرایشِ زندگانئ دنیا تـابیـآزمـائیـم ایشـان را درآن وروزئ پروردگار تو بهترست وپاینده ترست . (۱۳۱)

وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ؕ لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًا ؕ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ؕ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾

وبفرما اهل خودرابه نماز وشکیبائی کن برادای آن نمی طلبیم ازتوروزی دادن ماروزی میدهیم ترا وعاقبت خیراهل تقویٰ راست (۱۳۲) .

وَقَالُوْا لَوْلَا يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ اَوَلَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِى الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿١٣٣﴾

و گفتنـد کـافـران چـرانمـی آرد پیـش مانشانه ای ازجانب پروردگار خویش آیـانیـامـده اسـت بـایشـان دلیـل واضـح ازجنس آنچه درکتابهای پیشین ست[1] . (۱۳۳)

وَلَوْ اَنَّاۤ اَهْلَكْنٰهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوْا رَبَّنَا لَوْلَاۤ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٤﴾

و اگرما هلاك کردیم ایشان را بعقوبتی پیش ازفرستادن پیغامبر هرآئینه گفتند ای پروردگار چرانه فرستادی بسوی ما پیغمبری تاپیروی آیات تومی کردیم پیش ازآنکه خوارشویم ورسواگردیم (۱۳٤) .

---

(۱) یعنی قرآن مشتمل ست برقصص وغیر آن موافق کتب سابقه .

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ١٣٥

بگوهریك منتظرست پس شما نیز منتظر باشید پس خواهید دانست کیانند اهل راهِ راست وکه راه یافت (١٣٥) .

سُورَةُ الأَنبِيَاءِ

سوره انبیاء مکی است وآن یك صدودوازده آیت وهفت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُّعْرِضُونَ ١

نزدیك شد به مردمان حساب ایشان وایشان درغفلت روگردانند(١) .

مَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِم مُّحْدَثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ٢

نمی آید بایشان هیچ پند ازجانب پروردگار ایشان نوپدید آورده مگربشنوند آن را بازی کنان (٢) .

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ ۗ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَٰذَا
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۖ أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ٣

غافل شده دل های ایشان وپنهان راز گفتند ایشان این ظالمان که نیست این شخص مگر آدمی مانند شما آیااقبال می کنیدبسحر وشمامی بینید (٣) .

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٤

گفت پیغامبر پروردگارمن می داند هر سخنی را که درآسمان وزمین باشدواوشنوا داناست (٤) .

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا
بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ٥

بلکه گفتند این قرآن خواب های پریشان ست بلکه می گویند بربسته است آنرابلکه می گویند اوشاعرست پس باید که بیاردپیش مانشانه چنان که فرستاده شدند بآن نخستینیان[1] (٥) .

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا ۖ أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ٦

ایمان نیاورده بود پیش ازایشان هیچ دیهی که هلاك کردیم آن را آیاایشان

(١) مترجم گوید مرادازنشانهٔ عقوبت عام می داشتند مثل طوفان قوم نوح وصرصرقوم هود والله اعلم .

ایمان خواهند آورد (٦) .

وَمَآ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو مگرمردان را که وحی می فرستادیم بایشان پس بپرسیدازاهل کتاب اگرشما نمی دانید (٧) .

وَمَا جَعَلْنَٰهُمْ جَسَدًا لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَٰلِدِينَ ﴿٨﴾

ونساختیم پیغمران را کالبدی که نخورند طعام ونه بودند جاوید باشندگان (٨) .

ثُمَّ صَدَقْنَٰهُمُ الْوَعْدَ فَأَنجَيْنَٰهُمْ وَمَن نَّشَآءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

بازراست کردیم درحق ایشان وعده را پس برهانیدیم ایشان را وهرکراخواستیم وهلاك کردیم ازحد گذرندگان را(٩) .

لَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ كِتَٰبًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

هرآئینه فروفرستادیم بسوی شماکتابی که دروهست پندما آیانمی فهمید (١٠) .

وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا ءَاخَرِينَ ﴿١١﴾

وبسیار شکستیم ازاهل دیهی که ستمگار بودند ونوپیدا ساختیم بعدآن گروهِ دیگر را (١١) .

فَلَمَّآ أَحَسُّوا بَأْسَنَآ إِذَا هُم مِّنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

پس چون دیدند عذاب ما ناگهان ایشان ازآنجا می دویدند (١٢) .

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوٓا إِلَىٰ مَآ أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُونَ ﴿١٣﴾

گفتیم مگریزید وبازروید بسوی مکانی که آسودگی داده شد شمارا درآن و بسوی خانهائ خویش تابود که پرسیده شوید[1] (١٣) .

قَالُوا يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿١٤﴾

گفتند ای وای ماراهرآئینه بودیم ستمگار (١٤) .

فَمَا زَالَت تِّلْكَ دَعْوَىٰهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَٰهُمْ حَصِيدًا خَٰمِدِينَ ﴿١٥﴾

پس همیشه این بود گفتارایشان تاوقتیکه گردانیدیم ایشان را مثل زراعت درووده شده مانند آتش فرومرده (١٥) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ ﴿١٦﴾

ونیافریدیم آسمان وزمین را وآنچه

---

(١) یعنی بغمخوارگی قوم احوال شما پرسند .

درمیان آنهاست بازی کنان (١٦) .

لَوْ أَرَدْنَآ أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنَـٰهُ مِن لَّدُنَّآ إِن كُنَّا
فَـٰعِلِينَ ﴿١٧﴾

اگرمی خواستیم که بسازیم بازیچه(١) هرآئینه می ساختیم آن را ازنزدیك خویش اگرکننده می بودیم(٢) (١٧) .

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَـٰطِلِ فَيَدْمَغُهُۥ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ
وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

بلکه می افگنیم حق را برباطل پس سرش می شکند پس ناگهان باطل نابود شود و وای شماراست ازآن چه بیان می کنید (١٨) .

وَلَهُۥ مَن فِى السَّمَـٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَنْ عِندَهُۥ لَا يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِهِۦ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾

واوراست آنکه درآسمان هاوزمین ست وآنانکه نزدیك اویند(٣) سرکشی نمی کنند ازعبادت او وmانده نمی شوند (١٩) .

يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

تسبیح می گویند شب وروز سستی نمی نمایند (٢٠) .

أَمِ اتَّخَذُوٓا ءَالِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ﴿٢١﴾

آیااین چنین معبودان گرفته اند ازامتعهٔ زمین(٤) که ایشان را بعدموت بازبرانگیزانند(٥) (٢١) .

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَـٰنَ اللَّهِ رَبِّ
الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

اگربودی درآسمان و زمین خدایان چند غیرخدا هردوتباه گشتندی پاکی خدائراست خداوند عرش ازآنچه صفت

---

(١) یعنی زن وفرزند .

(٢) یعنی مجردمی بودند واین مناقضه لطیفه است حاصل آنکه دررسل این استبعادجاری نیست که چرا آدمی رسول باشد بلکه آن رادر تنزیه اززن وفرزندمی توان تقریر کرد که اگرخداارازن وفرزندمی بودند مجرد وواجب الوجود جامع اوصاف کمال می بودند والله اعلم .

(٣) یعنی ملااعلی .

(٤) یعنی ازذهب وفضه .

(٥) مرادازین کلام ردست برعبادت اصنام .

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُوْنَ ﴿٢٣﴾

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ اٰلِهَةً ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ ۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِیَ وَ ذِكْرُ مَنْ قَبْلِیْ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ ۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾

وَ مَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا نُوْحِیْۤ اِلَیْهِ اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاعْبُدُوْنِ ﴿٢٥﴾

وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٢٦﴾

لَا یَسْبِقُوْنَهٗ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِاَمْرِهٖ یَعْمَلُوْنَ ﴿٢٧﴾

یَعْلَمُ مَا بَیْنَ اَیْدِیْهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لَا یَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰی وَ هُمْ مِّنْ خَشْیَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ﴿٢٨﴾

وَ مَنْ یَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّیْۤ اِلٰهٌ مِّنْ دُوْنِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِیْهِ جَهَنَّمَ ؕ كَذٰلِكَ نَجْزِی الظّٰلِمِیْنَ ﴿٢٩﴾

اَوَ لَمْ یَرَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْۤا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ

می کنند (٢٢) .

پرسیده نمی شود خدا ازآنچه می کند وایشان پرسیده می شوند (٢٣) .

ایامعبودان گرفته اند بجز خدا بگوبیارید دلیل خودرا اینست کتاب آنانکه بامن اند واینست کتاب آنانکه پیش ازمن بودند بلکه اکثر ایشان نمی دانند حق را پس ایشان روگردانند (٢٤) .

ونه فرستادیم پیش ازتو هیچ پیغمبری الّاوحی می فرستادیم بسوی وی که نیست هیچ معبود برحق غیر من پس پرستش من کنید (٢٥) .

وگفتند فرزند گرفته است خدا پاکی اوراست بلکه آنانکه درحق ایشان این زعم دارندبندگانِ گرامی اند (٢٦) .

پیش دستی نمی کنند برخدا بهیچ سخن وایشان بفرمان وی کارمی کنند (٢٧) .

میداند خداآنچه درپیش روی ایشان ست وآنچه پس پشت ایشان ست وشفاعت نمی کنند الّابرای کسیکه خداخوشنودشده است وایشان ازترسِ خدا مضطربانند (٢٨) .

وهرکه بگویدازایشان که من خدایم بجزخدا سزا دهیم اورا دوزخ همچنین سزامی دهیم ستمگاران (٢٩) .

آیا نه دیدند کافران که آسمان ها وزمین بسته بودند پس وا کردیم این هارا[1]

---

(١) مترجم گوید وا کردن آسمان ها نازل کردن مطرست ووا کردن زمین رویانیدن گیاه=

كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿۳۰﴾

وپیداکردیم ازآب هرچیز زنده را آیاایمان نمی آرند (۳۰) .

وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيْهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿۳۱﴾

وپیداکردیم درزمین کوه هاازبرای احتراز ازآنکه بجنباند ایشان را وپیداکردیم درآنجا کشاده راه ها تابود که ایشان راه یابند (۳۱) .

وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَّحْفُوْظًا وَّهُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا مُعْرِضُوْنَ ﴿۳۲﴾

وساختیم آسمان را سقفی نگاه داشته شده وایشان ازنشان های آسمان رگردانند (۳۲) .

وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِيْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ ﴿۳۳﴾

واوست آنکه آفرید شب و روزرا وخورشید را وماه را هریکی ازستارها درآسمانی شنامی کنند (۳۳) .

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ اَفَاۡئِنْ مِّتَّ فَهُمُ الْخٰلِدُوْنَ ﴿۳٤﴾

ونداديم هيچ آدمی را پیش ازتو همیشه بودن آیا اگر توبمیری ایشان همیشه باشندگانند (۳٤) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَاِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ﴿۳۵﴾

هرشخص چشندهٔ مرگ است ومبتلامی کنیم شمارا بسختی وآسودگی بطریق امتحان وبسوی ما بازگردانیده شوید (۳۵) .

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ اِلَّا هُزُوًا اَهٰذَا الَّذِيْ يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿۳٦﴾

وچون ببینند ترا کافران نمی‌گیرند ترا مگر به تمسخر می‌گویند آیااین شخص است که یادمی کند (یعنی باهانت) معبودانِ شمارا وایشان یادخدا را منکر اند (۳٦) .

خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَاُورِيْكُمْ اٰيٰتِيْ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ ﴿۳۷﴾

آفریده شد آدمی ازشتاب[1] خواهم نمودشما رانشانهای خویش پس شتاب

= ازوی .

(۱) این کنایت است ازغلبهٔ استعجال برآدمی والله اعلم .

طلب مکنیدازمن (٣٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

ومی گویند کی خواهد بود این وعده اگر راست گو هستید (٣٨) .

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٣٩﴾

اگربدانند کافران صورت حال آن وقت که باز نتوانند داشت ازروی رویهای خویش آتش را ونه ازپشت های خویش ونه ایشان نصرت داده شوند(چنین نه گفتندی) (٣٩) .

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤٠﴾

بلکه بیاید بایشان قیامت ناگهان پس حیران گردانداایشان راپس نتوانند دفع کردن ان و نه ایشان مهلت داده شوند (٤٠) .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

وهرآئینه تمسخر کرده شد به پیغامبران پیش ازتو پس درگرفت باآنانکه تمسخر کردند ازایشان آنچه بآن استهزا می کردند (٤١) .

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

بگو که نگهبانی می کند شمارا شب و روز ازعقوبتِ خدا بلکه ایشان از یاد پروردگار خویش روگردان اند (٤٢) .

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

آیاایشان را معبودانند غیرماکه نگاه می دارند ایشان را ازمصائب نمی توانند نصرت دادن خویش را ونه ایشان ازعقوبت ما به جمعیتِ خود محفوظ مانند (٤٣) .

بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

بلکه بهره مند ساخته ایم ایشان را وپدران ایشان را تاوقتیکه درازشد برایشان مدت عمر آیانمی بینند که مادرگرفت می کنیم زمین دارالحرب را می کاهیم آن را ازجوانب آن آیا ایشان غلبه

كنند گانند[1] (٤٤) .

قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ ۚ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾

بگوجزاین نیست که می ترسانم شمارا بمضمون وحی ونمی شنوند کران آواز خواندن را چون ترسانیده می شوند (٤٥) .

وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٤٦﴾

و اگر رسد بایشان اندکی از عقوبت پروردگار تو هرآئینه گویند ای وای مارا هر آئینه مابودیم ستمگاران (٤٦) .

وَنَضَعُ الْمَوَٰزِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾

ودرمیان نهیم ترازوئ عدل را روزقیامت پس ستم کرده نشود برهیچ کس هیچ چیز و اگرباشد عمل هم سنگ دانهٔ سپندان حاضر کنیم آن را وماحساب کننده بسیم (٤٧) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ وهارون را کتاب فیصله کننده وروشنی وپندی پرهیزگاران را (٤٨) .

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُم مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

آنانکه می ترسند ازپروردگار خویش غائبانه وایشان ازقیامت ترسندگانند (٤٩) .

وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَٰهُ ۚ أَفَأَنتُمْ لَهُۥ مُنكِرُونَ ﴿٥٠﴾

واین قرآن پندی هست بابرکت فروفرستادیم آن را آیا شما بآن منکر اید (٥٠) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ ﴿٥١﴾

وهرآئینه دادیم ابراهیم را راه یابیٔ او پیش ازین وبودیم باحوال اودانا (٥١) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِيٓ أَنتُمْ لَهَا عَٰكِفُونَ ﴿٥٢﴾

چون گفت پدرخودرا وقوم خودراچیست این صورت ها که شمابرآن مجاورت دارید (٥٢) .

(١) یعنی باسلام اسلم وغفارپیش ازهجرت .

قَالُوْا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا لَهَا عٰبِدِيْنَ ﴿٥٣﴾

گفتند یافتیم پدران خودرا آن را پرستنده (٥٣) .

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٤﴾

گفت هرآئینه بودید شما و پدران شما درگمراهیٔ ظاهر (٥٤) .

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللّٰعِبِيْنَ ﴿٥٥﴾

گفتند آیا آوردی بما سخن راست رایاتو ازبازی کنندگانی (٥٥) .

قَالَ بَلْ رَّبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الَّذِيْ فَطَرَهُنَّ ۖ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٥٦﴾

گفت بلکه پروردگارشما خداوند آسمان ها وزمین است آنکه آفرید این هارا ومن براین سخن ازگواهانم (٥٦) .

وَتَاللّٰهِ لَاَكِيْدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٧﴾

وبخدا قسم که البته بدسگالی کنم بتانِ شمارا بعد ازآن که روبگردانید پشت داده (٥٧) .

فَجَعَلَهُمْ جُذٰذًا اِلَّا كَبِيْرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُوْنَ ﴿٥٨﴾

پس ساخت آنهارا ریزه ریزه مگر بتِ بزرگ راازایشان تابود که بسوی اوایشان باز گردند (٥٨) .

قَالُوْا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥٩﴾

گفتند که کرده است این کار بمعبودان ماهرآئینه وی ازستمگاران ست (٥٩) .

قَالُوْا سَمِعْنَا فَتًى يَّذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيْمُ ۚ ﴿٦٠﴾

گفتند شنیدیم جوانی را که ذکر بتان میکرد یعنی عیب می کرد گفته می شود اورا ابراهیم (٦٠) .

قَالُوْا فَاْتُوْا بِهٖ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ ﴿٦١﴾

گفتند بیارید اورا بحضور چشمهای مردمان تابود که ایشان گواهی دهند (٦١) .

قَالُوْٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيْمُ ۗ ﴿٦٢﴾

گفتند آیا تو کردی این کار بمعبودان ما ای ابراهیم (٦٢) .

قَالَ بَلْ فَعَلَهٗ ۖ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾

گفت بلکه کرده است آن را این بتِ بزرگ ایشان پس سوال کنید ازبتان اگرسخن می گویند (٦٣) .

فَرَجَعُوٓا إِلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوٓا إِنَّكُمْ أَنتُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٦٤﴾

پس رجوع کردند بخویشتن پس گفتند بایکدیگر هرآئینه شماايد ستمگار (٦٤).

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰٓؤُلَآءِ يَنطِقُونَ ﴿٦٥﴾

پس نگونسار شدند برسر خویش (واین کنایت ست ازملزم شدن) هرآئینه تومیدانی که ایشان سخن نمی گویند (٦٥) .

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

گفت آیا عبادت می کنید بجز خداچیزی را که هیچ نفع نمی رساند بشما وزیان نکند شمارا (٦٦) .

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

ناخوشی است بشما وبآنچه شمامی پرستید بجز خدا آیانمی فهمید (٦٧) .

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَٱنصُرُوٓا ءَالِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَٰعِلِينَ ﴿٦٨﴾

بایك دیگر گفتند که بسوزانید اورا و نصرت دهید خدایان خودرا اگر کننده اید[1] (٦٨) .

قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾

گفتیم ای آتش سردشو وسلامتی باش برابراهیم (٦٩) .

وَأَرَادُوا بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَٰهُمُ ٱلْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

و خواستند باو فریب کردن پس ساختیم ایشان را زیان کار تر (٧٠) .

وَنَجَّيْنَٰهُ وَلُوطًا إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِى بَٰرَكْنَا فِيهَا لِلْعَٰلَمِينَ ﴿٧١﴾

وبرهانیدیم ابراهیم را و لوط را بسوی زمینی که برکت نهادیم درآن عالم هارا[2] (٧١) .

وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَٰلِحِينَ ﴿٧٢﴾

وعطا کردیم اورا اسحق وعطا کردیم اورایعقوب که نبیرهٔ ابراهیم بود وهر یکی راساختیم نیکوکار (٧٢) .

وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ فِعْلَ

وپیشوا گردانیدیم ایشان را راه می نمودند بفرمان ما ووحی فرستادیم بسوی

---

(١) القصه درآتش انداختند .

(٢) یعنی سرزمین شام .

الْخَيْرٰتِ وَإِقَامَ الصَّلٰوةِ وَإِيتَاءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوا لَنَا عٰبِدِينَ ﴿٧٣﴾

ایشان کردن نیکوئیها وبرپاداشتن نماز ودادنِ زکوٰة وبودند مارا عبادت کنندگان (٧٣).

وَلُوطًا آتَيْنٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فٰسِقِينَ ﴿٧٤﴾

ولوط را دادیم حکمت و علم وبرهانیدیم اورا از دیهی که می کرد کارهای ناپاك هرآئینه ایشان بودند قوم بد گنهگار (٧٤).

وَأَدْخَلْنٰهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٧٥﴾

ودرآوردیم اورا برحمت خویش هرآئینه وی بود ازشائسته کاران (٧٥) .

وَنُوحًا إِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنٰهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

ویاد کن نوح را چون ندا کردپیش ازین پس قبول کردیم دعای اورا پس خلاص کردیم اورا وکسان اورا از اندوه بزرگ (٧٦) .

وَنَصَرْنٰهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايٰتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنٰهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

ونصرت دادیم اورا برقومی که دروغ شمردند آیات مارا هرآئینه ایشان بودند گروهی بد پس غرق کردیم ایشان را همه یکجا (٧٧) .

وَدَاوُۥدَ وَسُلَيْمٰنَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِينَ ﴿٧٨﴾

ویادکن داوٗد و سلیمان راچون حکم کردند درباب زراعت چون بوقت شب چراکرد درآن گوسفندان گروهی وبودیم برحکم ایشان حاضر[1] (٧٨) .

فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَسَخَّرْنَا

پس فهمانیدیم طریق فیصله کردن خصومت سلیمان راوهر یکی را داده

(١) یعنی گوسفند انِ قومی درزراعت قومی دیگر بوقتِ شب درآمدند وچراکردند داوٗد علیه السلام حکم کرد بدادن گوسفند انِ عوض زراعت سلیمان حکم کرداین قوم را باصلاح زراعت وآن قوم را بانتفاع از شیر غنم تاوقتیکه زراعت بحال خود رسد حکم سلیمان اصوب بود والله اعلم .

مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۚ وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿٧٩﴾

بوديم حکمت ودانش ومسخر گردانيديم
با داوٗد کوه ها را که بااوتسبيح می گفتند
ومرغان را نيز مسخر ساختيم ومابوديم
کننده (٧٩) .

وَعَلَّمْنٰهُ صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ
مِّنْۢ بَاْسِكُمْ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ ﴿٨٠﴾

وبياموختيم اوراساختنِ لباسی برای شما
که نگاه دارد شمارا ازضررکارزار شما[1]
پس آيا هستيد شکر کننده (٨٠) .

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖٓ اِلَى الْاَرْضِ
الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ۚ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عٰلِمِيْنَ ﴿٨١﴾

ومسخـر سـاختيـم بـرای سليمـان
بادتندوَزِنده می رفت بفرمان وَی بسوی
زمينيی که برکت نهاديم درآن (يعنی شام)
وبوديم بهرچيز دانا (٨١) .

وَمِنَ الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا
دُوْنَ ذٰلِكَ ۚ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ﴿٨٢﴾

ومسخر ساختيم ازديوان جماعتی را که
غواصی می کردند برای وی ومی کردند
کاری غير آن نيزو بوديم ايشان را نگاه
دارنده (٨٢) .

وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ
اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ﴿٨٣﴾

و يادکن ايوب را چون نداکرد بجناب
پروردگار خويش بآنکه مرا رسيده است
رنج وتو مهربان ترين مهربانانی (٨٣) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ وَّاٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ
وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى
لِلْعٰبِدِيْنَ ﴿٨٤﴾

پس قبول کرديم دعای اورا پس دورساختيم
آنچـه بـاوی بـود ازرنـج وعطـاکـرديـم
اورافرزندان او ومانند ايشان همراه ايشان
بسبب مهربانی ازنزديك خويش وتاپندی
بود عبادت کنندگان را (٨٤) .

وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِدْرِيْسَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٨٥﴾

ويادکن اسمعيل راو ادريس را وذوالکفل
را هريکی ازصبر کنندگان بود (٨٥) .

وَاَدْخَلْنٰهُمْ فِيْ رَحْمَتِنَا ۖ اِنَّهُمْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٦﴾

ودرآورديـم ايشـان را در رحـمـت خـود
هرآئينه ايشان ازنيکوکاران بودند (٨٦) .

---

(١) يعنی ساختن زره .

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ
إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

ویادکن ذوالنون راچون رفت خشم خورده[۱] پس گمان کرد که تنگ نگیریم بروی[۲] پس ندا کرد درتاریکی ها بآن که هیچ معبود بحق نیست غیرتو پاکی تراست هرآئینه من بودم ازستمگاران (۸۷) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ
نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

پس قبول کردیم دعای اورا ونجات دادیمش ازغم وهمچنین نجات می دهیم مسلمانان را (۸۸) .

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

ویادکن زکریا را چون ندا کرد بجناب پروردگار خود ای پروردگار من مگذارمرا تنها وتو بهترین وارثانی (۸۹) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ۚ
إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا
رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

پس قبول کردیم دعای اورا وبخشیدیم اورا یحییٰ ونیکوساختیم برای اوزن اورا هرآئینه این پیغامران شتاب می کردند درنیکی ها ومی خواندند مارا بتوقع و خوف وبودند برای ما نیاز مند (۹۰) .

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

ویادکن زنی را که بعفت نگاه داشت شرمگاهِ خودرا پس دمیدیم درآن روح خودرا وساختیم اورا وپسر اورا نشانه برای عالمها (۹۱) .

إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

گفتیم هرآئینه اینست ملتِ شما ملت یکتاومن پروردگار شما ام پس عبادت من کنید[۳] (۹۲) .

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

ومتفرق شدندامت هادرکارخود[٤]

(۱) یعنی برقوم خود بغیراذن الهی والله اعلم .
(۲) القصه حوت اورابحلق درکشید .
(۳) یعنی اصل دین واحد ست واختلاف درفروع می باشد .
(٤) یعنی دراصل دین .

درمیان خویش هر یك بسوی مارجوع کنند گان اند (٩٣) .

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهٖ ۚ وَإِنَّا لَهٗ كٰتِبُوْنَ ﴿٩٤﴾

پس هرکه بکند ازجنس کارهای شائسته واومومن باشد پس ناقبولی نه بُوَد سعی اورا وهرآئینه برای اومی نویسیم (٩٤) .

وَحَرٰمٌ عَلٰى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنٰهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٩٥﴾

ومحال است برهردیهی که هلاك کردیم اوراآنکه بازگردند (یعنی بدنیا) (٩٥) .

حَتّٰى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوْجُ وَمَأْجُوْجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَّنْسِلُوْنَ ﴿٩٦﴾

تاوقتیکه کشاده شود قیدیاجوج وماجوج وایشان ازهربلندی بشتابند (٩٦) .

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ يٰوَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٩٧﴾

ونزدیك برسد وعدهٔ راست پس ناگهان حال اینست بالادوخته شود چشم های کافران گویند وای برماهرآئینه درغفلت بودیم ازین حال بلکه بودیم ستمگار (٩٧) .

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ۚ أَنْتُمْ لَهَا وٰرِدُوْنَ ﴿٩٨﴾

هرآئینه شما وآنچه می پرستید بجز خدا یعنی بتان آتش انگیز دوزخ باشید شمابروی داخل شوید(٩٨) .

لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَآءِ اٰلِهَةً مَّا وَرَدُوْهَا ۚ وَكُلٌّ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٩٩﴾

اگرمی بودند این معبودان داخل نمی شدند به دوزخ و همه ایشان آنجاجاویدان باشند (٩٩) .

لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّهُمْ فِيْهَا لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿١٠٠﴾

ایشان را آنجاناله باشد وایشان آنجاهیچ نه شنوند (١٠٠) .

إِنَّ الَّذِيْنَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِّنَّا الْحُسْنٰىٓ ۙ أُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُوْنَ ﴿١٠١﴾

هرآئینه آنانکه سابقاً مقررشد برای ایشان ازجانب مانیکوئی این جماعت ازدوزخ دور کرده شوند (١٠١) .

لَا يَسْمَعُوْنَ حَسِيْسَهَا ۚ وَهُمْ فِيْ مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿١٠٢﴾

نه شنوند آواز دوزخ را وایشان درآنچه خواهد نفسهای ایشان جاویدانند (١٠٢) .

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۖ هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿١٠٣﴾

اندوهگین نه سازد ایشان را آن ترس بزرگ وپیش آیند ایشان را فرشتگان گویند

اینست آن روزکه شمارا وعده داده می شد (١٠٣) .

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَآءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَآ ۚ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ١٠٤

روزیکه درپیچیم آسمان رامانندِ پیچیدنِ طومارروقتِ نوشتن نامه هارا چنانکه آغازیدیم اوّل آفرینش را دیگربار کنیم آفرینش وعده لازم برما هرآئینه ماکننده ایم (١٠٤) .

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنۢ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّٰلِحُونَ ١٠٥

وهرآئینه نوشتیم درزبور بعدازتورات که زمین وارث آن شوند بندگان شائسته ما[1] (١٠٥) .

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَٰغًا لِّقَوْمٍ عَٰبِدِينَ ١٠٦

هرآئینه درآنچه گفته شدکفایت است گروه عابدان را (١٠٦) .

وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَٰلَمِينَ ١٠٧

ونه فرستادیم ترا مگر ازروی مهربانی برعالمها (١٠٧) .

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ١٠٨

بگو جزاین نیست که وحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما خدای یکتاست پس آیاگردن نهنده هستید (١٠٨) .

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ ءَاذَنتُكُمْ عَلَىٰ سَوَآءٍ ۖ وَإِنْ أَدْرِيٓ أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ١٠٩

پس اگر اعراض کنند پس بگو خبردارساختیم شماراابروجهی که همه برابر باشید ونمی دانم که نزدیك است یا دوراست آنچه وعده داده میشوید (١٠٩) .

إِنَّهُۥ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ١١٠

هرآئینه خدامی داندآشکاررا ازسخن ومی داند آنچه پنهان می کنید (١١٠) .

وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُۥ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ١١١

ونمی دانم شاید تاخیرِ موعود ابتلاباشد شمارا وبهره مندی باشد تامدتی (١١١).

(١) یعنی درآخرزمان پیغامبری مبعوث شود وامت اوبرهرزمین غالب شود والله اعلم .

قٰلَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ
عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴿١١٢﴾

پیغامبر گفت ای پروردگار من حکم کن براستی وپروردگار مابخشائنده است ازوی مدد طلب کرده می شود برآنچه بیان می کنید (١١٢) .

سوره حج مدنی است وآن هفتادوهشت آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيْمٌ ﴿١﴾

ای مردمان بترسید ازپروردگار خویش هرآئینه زلزله که نزدیك قیامت باشد چیزی بزرگ ست (١) .

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ اَرْضَعَتْ
وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى
وَمَا هُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ﴿٢﴾

روزی که ببینید آن را غافل شود هرشیر دهنده از طفلی که شیرمی دهدش وبنهد هرزنِ باردار بارِشکم خودرا وببینی مردمان را مست ونیستند مست ولیکن عذاب خدا سخت ست (٢) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ
كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ﴿٣﴾

وازمردمان کسی هست که گفتگو می کند درشانِ خدا بغیر دانش وپیروی می نماید هرشیطان متمرد را (٣) .

كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَيَهْدِيْهِ اِلٰى
عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿٤﴾

که درقضای الهی نوشته شده است بروی که هرکه دوست داری اوکند پس وی گمراه کندش وراه نمایدش بسوی عذابِ آتش (٤) .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ
مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ
مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَنُقِرُّ
فِى الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَّنْ

ای مردمان اگردرشك اید از رستخیز پس هرآئینه ماآفریدیم شمارا ازخاك بازازنطفه بازاز خون بسته باز از گوشت پاره صورت داده وغیر صورت داده (می گوئیم) تاواضح سازیم برای شما وقرار می دهیم دررحمها چیزی را که خواهیم تامیعاد معین بازبیرون می آریم شمارا

يُتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْۢ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ﴿٥﴾

كودكى باز تربيت مى كنيم تابرسيد بنهايت جوانى خود وازشما كسى بود كه ميرانده شود وازشما كسى بود كه بازگردانيده شود به بدترين عمر تا نداند چيزى را بعدازآن كه مى دانست ومى بينى زمين را خشك شده پس وقتيكه فروفرستاديم برآن آب را جنبش كند وبيافزايد وبررواند ازهرقسم رونق دار . (٥)

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهٗ يُحْىِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۙ﴿٦﴾

اين همه به سبب آنست كه خدا همونست ثابت وآنكه وى زنده مى كند مُردگان را وآنكه وى برهمه چيز تواناست (٦) .

وَّاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُوْرِ ﴿٧﴾

وآنكه قيامت آمدنى ست نيست هيچ شبهه درآن وآنكه خدا برانگيزد آنان را كه درگور ها باشند (٧) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۙ﴿٨﴾

وازمردمان كسى هست كه گفتگومى كند درشانِ خدا بغير دانش وبغير هدايت وبغير كتاب روشن (٨) .

ثَانِىَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ لَهٗ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَّنُذِيْقُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيْقِ ﴿٩﴾

پيچيده صفحه گردن خودرا[1] تا گمراه كند ازراهِ خدا اوراست دردنيا رسوائى بچشانيم اورا روزِقيامت عذابِ سوختن . (٩)

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿١٠﴾

گويم اين به سبب آن اعمال ست كه فرستادش دودست تو و به سبب آن ست كه خدانيست ستم كننده بر بندگان (١٠) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ

وازمردمان كسى هست كه عبادت مى

(١) يعنى تكبركنان .

خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ
وَجْهِهِ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ
الْمُبِينُ ﴿١١﴾

کند خدارا برکناره پس اگر برسد اورانعمتی آرام گیرد بآن عبادت و اگر برسد اورابلای برگردد برروی خود باخت دنیا وآخرت را اینست زیانِ ظاهر (١١).

يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ
الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

به نیایش می خواند بجز خدا چیزی را که زیان نه رساندش و سودنه دهدش اینست گمراهئ دور (١٢) .

يَدْعُو لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ
وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

میخواند کسی را که زیان او نزدیك ترست ازسوداو هرآئینه بدخداوند ست وبدیاری ست (١٣) .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

هر آئینه خدادرآرد آنان را که ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند دربوستانها که میرود زیرآن جوئیها هرآئینه خدا می کند آنچه می خواهد (١٤) .

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

هرکه پنداشته باشد که نصرت نخواهد داد خدا پیغامبر را دردنیا وآخرت پس باید بیاویزد ریسمانی بجانب بالا بازباید که قطع نماید پس ببیند آیا دورمی کنداین تدبیرِ اوچیزی را که بخشم آورده[1] (١٥).

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

وهمچنین فروفرستادیم قرآن را آیاتِ روشن وبدانید که خداراه می نماید هرکرا خواهد (١٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَىٰ
وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ
إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

هرآئینه آنان که ایمان آوردند وآنانکه یهود شدند وستاره پرستان وترسایان وگبران و مشرکان خدای تعالی فیصله خواهد کرد میان ایشان روزقیامت هرآئینه خدابرهر

---

(١) یعنی اگرازین غصّه بمیردهیچ ضرر نکند .

چیز مطلع ست (۱۷) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

آیاندیدی که سجده می کنند خدای تعالی را آنانکه درآسمان هااند وآنانکه درزمین اند وخورشید وماه وستارگان وکوه ها و درختان و چهارپایان وبسیاری ازمردمان وبسیارکس هستند که ثابت شده است برایشان عذاب وهرکرا خوار کند خدا پس نیست اوراهیچ گرامی دارنده هرآئینه خدامی کند آنچه می خواهد (۱۸) .

هَٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

این دوفریق دشمنان یکدیگراند خصومت کرونددرشان پروردگار خویش پس آنانکه کافر شدند قطع کرده شد برای ایشان جامها ازآتش ریخته شود بالای سرایشان آبِ گرم (۱۹) .

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾

گداخته گردد بآن هرچه در شکمِ ایشان باشد وپوست های نیز (۲۰) .

وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

وبرای کوفتن ایشان مهیّا باشند گرزها ازآهن (۲۱) .

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

هرگاهی که خواهند که برآیند ازدوزخ خلاص شوند ازآندوه بازگردانیده شوند آنجا وگفته شود بچشید عذاب سوختن (۲۲) .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

هرآئینه خدا درمی آرد آنان راکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند دربوستانها میرود درزیرِ آن جوئیها پیرایه پوشانیده شوند آنجا دستوانها اززر و پوشانیده شوند مروارید ولباس ایشان آنجا ابریشم بُوَد (۲۳) .

وَهُدُوٓا۟ إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ وَهُدُوٓا۟ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

راه نمودشد[1] ایشان را بپاکیزه ازسخن ودلالت کرده شدایشان رابراهِ خدای ستوده (٢٤) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ ۚ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

هرآئینه آنانکه کافرشدند وبازمی دارند ازراهِ خدا واز مسجدِ حرام که پیدا کرده ایم آن را برای مردمان یکسان آنجا متوطن وصحرانشین وهرکه خواهد آنجاکجروی کردن بستمگاری بچشانیم اوراازعذاب درد دهنده (٢٥) .

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿٢٦﴾

ویادکن چون معین ساختیم برای ابراهیم موضع خانه کعبه رااین سخن گفته که شریك مقررمکن بامن هیچ چیزی را وپاك کن خانهٔ مرا برای طواف کنندگان و ایستادگان ورکوع کنندگان وسجودکنندگان[2] (٢٦) .

وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

وآوازده درمیان مردمان بحج تابیایند پیش تو پیاده وسوار برهرشتر لاغر می آیند این شترانِ لاغر ازهرراه دور (٢٧) .

لِّيَشْهَدُوا۟ مَنَٰفِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۖ فَكُلُوا۟ مِنْهَا وَأَطْعِمُوا۟ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

تاحاضر شوند نزدیك فائده هابرای خویش ویاد کنند نام خدارا درروزی چند دانسته شده[3] و بعدازوی برذبح آنچه خدای تعالی روزی داده است ایشان رااز قسمِ چهار پایان مواشی پس بخوریدازآن وبخورانید درمانده درویش را (٢٨) .

---

(١) یعنی دردنیا .

(٢) یعنی برای نمازگذاران .

(٣) یعنی یوم نحر وایام تشریق .

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

بازباید که دور کنند چركِ تن خودرا وبه وفارسانند نذرهای خودرا وطواف نمایند باین خانهٔ قدیم[1] (٢٩) .

ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ عِندَ رَبِّهِ ۗ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ۖ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

اینست حکم وهرکه تعظیم کند شعائر خدارا پس این تعظیم کردن بهترست اورانزدیكِ پروردگار او وحلال کرده شد برای شمامواشی[2] مگر آنچه خوانده خواهد شد برشما[3]. پس احتراز کنید ازپلیدی بتان واحتراز کنید ازسخن دروغ[4] (٣٠) .

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾

حنیفی دین شده برای خداغیرشریك مقررکننده باوی وهرکه شریك مقررکند باخدا پس گویا که فرود افتاد ازآسمان پس بربایند اورامرغان مردار خوار یافروافگنند اورباد بمکانی دور[5] (٣١) .

ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

اینست حکم وهرکه تعظیم کند شعائر خدارا پس این تعظیم ازتقوىٰ دلهاست (٣٢) .

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

شمارا درآن مواشی فائده هاست تامیعادی معیّن باز جائی فرودآمدن آن بخانهٔ قدیم است (٣٣) .

---

(١) یعنی کعبه زیراکه اوّل بناشد بعدازان بیت المقدس .
(٢) یعنی شتروگاوْ وبزوگوسفند .
(٣) یعنی میته وخونِ مسفوح .
(٤) یعنی گواهی دروغ .
(٥) حاصل آنست که هلاك شدبوجهی که امید نجات نماند .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۗ فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

وهرامتی را معین ساخته ایم طریق قربانی تایادکنند نام خدا برآنچه داده است ایشان را ازچهارپایان مواشی پس معبود شما معبود یکتاست پس اورا منقادشوید و(یامحمد) بشارت ده نیایش کنندگان را (٣٤) .

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

آنان را که چون یادکرده شود خدا بترسد دل های ایشان وصبر کنندگان را برآنچه برسدبایشان وبرپادارندگان نمازرا وآنان را که ازآنچه روزی دادیم بایشان خرج می کنند (٣٥) .

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ ۖ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

وشترانِ قربانی راساخته ایم برای شماازشعائر خدا شمارا درآن نیکی ست پس یادکنید نامِ خدارا برنحر آنها برچهارپای ایستاده پس چون بزمین افتد پهلوی آن بخورید ازآنها وبخورانید درویشِ بی سوال را وسوال کننده را همچنین رام گردانیدیم چهار پایان رابرای شمابُوَد که شکرکنید (٣٦) .

لَن يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِن يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

نمی رسد بخدا گوشتهای قربانی ها ونه خونهای این ها ولیکن می رسد بوی پرهیزگاری ازشما هم چنین رام گردانیدیم قربانی هابرای شما تابه بزرگی یادکنید خدارا بشکر آنکه راه نمودشمارا وبشارت ده نیکوکاران را (٣٧) .

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ

هرآئینه خدا دفع می کند ازمسلمانان[1]

(١) یعنی ضرر اعداء ایشان را .

خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿۳۸﴾

هرآئینه خدادوست نمی دارد هرخیانت کننده ناسپاس را (۳۸) .

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ
لَقَدِيرٌ ﴿۳۹﴾

دستوریٔ جهاد داده شد آنانرا که کفار بایشان جنگ می کنند بسبب آنکه برایشان ستم رفته است وهرآئینه خدابرنصرت دادن ایشان تواناست (۳۹) .

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ
وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ
صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ
وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤۰﴾

دستوری جهاد داده شد آنان را که بیرون آورده شد ایشان را ازخانهای ایشان بغیر حق لیکن به سبب آنکه می گفتند پروردگار ماخداست واگرنه بودی دفع کردن خدا مردمان را بعض را بدست بعضی ویران کرده می شد خلوتهای رهبانان وعبادت خانه های نصاریٰ وعبادت خانه های یهودوعبادت خانه های مسلمانان که یاد کرده می شود درآن مواضع نام خدا بسیاری والبته نصرت خواهد داد خداکسی را که قصدِ نصرت دین وی کند وهرآئینه خداتوانا غالب ست نصرت خواهد داد (٤۰) .

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ﴿٤۱﴾

انان را که اگردسترس دهیم ایشان را درزمین برپادارند نمازرا وبدهند زکوٰة را وبفرمایندبکار پسندیده ومنع کنند ازکارِ ناپسندیده وخداراست نهایت همه کارها[۱] (٤۱) .

(۱) درین آیت دلالت ست برصحتِ خلافتِ خلفای اربعه زیراکه ایشان ازمهاجرین اولین بودند ومتمکن شدند درزمین پس لازم آید که اقامت صلوة وایتاء زکوٰة وامر به معروف ونهی از منکر ازایشان بظهور رسد وتمکین فی الارض چون بآن خصال جمع شود همان ست خلافت نبوت .

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾

واگردروغگو شمرند تراپس هرآئینه دروغگو شمرده بودند پیش ازایشان قوم نوح وعاد وثمود (٤٢) .

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

و قوم ابراهیم وقوم لوط (٤٣) .

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۖ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾

واهل مدین ودروغگو شمرده شدموسیٰ را پس مهلت دادم این کافران را بازگرفتار کردم ایشان را پس چگونه بود عقوبتِ من (٤٤) .

فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ ﴿٤٥﴾

پس بسا دیهی که هلاك ساختیم آن را ووی ستمگاربود پس وی افتاده است برسقف های خود وبسیارچاه بیکارمانده وبسامحلی بلند خراب شده (٤٥) .

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۖ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَٰكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

ایاسیرنکرده اند درزمین تا بُوَدایشان را دلها که فهم کنند بآن یا گوشها که بشنوند بآن هرآئینه حال اینست که نابینانمی شوند چشم هاولیکن نابینامی شوندآن دل ها که در سینهااند (٤٦) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ ۚ وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

وزود می طلبند ازتو عذاب را وهرگز خلاف نخواهد کردخدا وعدهٔ خودرا وهرآئینه یك روز نزدیك پروردگارتو مانند هزارسال ست ازآنچه می شمرید[1] (٤٧) .

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

وبسادیه که مهلت دادم آن را وآن ستمگار بود باز گرفتار کردم آنراوبسوی من ست بازگشت (٤٨) .

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

بگوای مردمان جزاین نیست که من برای شما ترسانندهٔ آشکارام (٤٩) .

---

(١) یعنی اگرخواهدکارهزارسال دریك روز تمام کند پس این بسبب عجز نیست بلکه بنابرمصالحی که جز اوکس نمیداند .

فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿٥٠﴾

پس آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ایشان راراست آمرزش وروزئ نیك (۵۰) .

وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٥١﴾

وآنان که سعی کردند درآیاتِ ما عاجز کنان (بزعم خود) ایشان اند اهل دوزخ (۵۱) .

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ اِلَّآ اِذَا تَمَنّٰٓى اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِيْٓ اُمْنِيَّتِهٖ ۚ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٢﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو هیچ فرستاده ونه هیچ صاحب وحی الّا چون آرزوی بخاطر بست افگند شیطان چیزی درآرزوی وی پس دورمی کند خدا آنچه شیطان انداخته است بازمحکم می کند خداآیات خودرا وخدادانا باحکمت ست[1] (۵۲) .

لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْقَاسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَفِيْ شِقَاقٍۭ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾

تابگرداند خداآنچه شیطان افگند بلای درحق آنانکه دردل های ایشان بیماری است وآنان که سخت ست دل های ایشان وهرآئینه ستمگاران درمخالفت دور و درازآند (۵۳) .

وَّلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوْا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهٗ قُلُوْبُهُمْ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ

وتابدانند آنان که داده شده است ایشان را علم که آن وحی راست ست ازجانبِ پروردگار تو پس ایمان آرند بآن پس

(۱) مترجم گوید مثلاً آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند که هجرت کرده اند بزمینی که نخل بسیار دارد پس وهم بجانبِ یمامه وهجر رفت ودرنفس الامر مدینه بود مثلا آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند که بمکه درآمده اندحلق وقصر میکنند پس وهم آمد که درهمان سال این معنی واقع شود و درنفس الامر بعدازسالهای چند متحقق شدو درامثال این صورت امتحان مخلصان ومنافقان درمیان می آید والله اعلم .

لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

نیایش کنند برای خدا دل های ایشان وهرآئینه خداراه نماینده است مسلمانان را بسوی راه راست (٥٤) .

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

وهمیشه باشند کافران درشبهه ازآن وحی تاوقتیکه بیاید بایشان قیامت ناگهان یا بیاید بایشان عقوبت روزی نهایت نحس (٥٥) .

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

بادشاهئ آن روزخدااراست حکم کند میان ایشان پس آنان که ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند دربوستانهای نعمت باشند (٥٦) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾

وآنانکه کافر شدند ودروغ شمردند آیاتِ مارا آن جماعت ایشان را باشد عذاب خوارکننده (٥٧) .

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

وآنانکه هجرت کردند درراه خدا پس کشته شدند یا بمردند هرآئینه روزی دهد ایشان را خداروزئ نیک[1] وهرآئینه خداوی بهترین روزی دهندگان ست (٥٨) .

لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

البته درآردایشان را بموضعی که خوشنود شونداز آن وهرآئینه خدا دانابردبارست (٥٩) .

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

حکم این ست وهرکه درپی ایذای کسی افتاد بمانند آنکه ایذا داده شد او را بعد ازآن تعدی کرده شد بروی هرآئینه نصرت خواهد داد او را خدا هرآئینه خدا

(١) یعنی دربهشت .

بخشاینده آمرزگارست (٦٠) .

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي الَّيْلِ وَأَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ٦١

این نصرت بسبب آنست که خدا درمی آرد شـــب را درروز ودرمـــی آرد روزرادرشـب وبـه سبـب آنسـت کـه خداشنوابیناست (٦١) .

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ
هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ٦٢

ایـن نصـرت بـه سبـب آنسـت کـه خـدا همونست ثابت وآنچه می خوانند کافران بجز وی همونست باطل و به سبب آنست که خداهمون ست بلند مرتبه بزرگ قدر (٦٢) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَتُصْبِحُ
الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۗ إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ٦٣

آیاندیدی که خدا فرودآورد ازآسمان آب را پس زمیـن سـرسبـز شـود هـر آئینـه خدالطف کننده داناست (٦٣) .

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ
وَإِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ٦٤

اوراســت آنچـه درآسمـانهـاسـت وآنچـه درزمین ست وهرآئینه خداهمونست بی نیاز ستوده کار (٦٤) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهٖ ۗ وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ
إِلَّا بِإِذْنِهٖ ۗ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٦٥

ایـانـدیـدی کـه خـدا مسخـر کـرد بـرای شماآنچه درزمین است ومسخر ساخت کشتی ها میرود درددریا بفرمان او نگاه میداردآسمان را ازآنکه بیفتد برزمین مگر بدستور او هرآئینه خدا درحق مردمان بخشاینده مهربان است (٦٥) .

وَهُوَ الَّذِيٓ أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ٦٦

واوسـت آنکـه زنـده کـرده شمـارا بـاز بمیراند شمارا باززنده کند شمارا هرآئینه آدمی ناسپاس ست (٦٦) .

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي
الْأَمْرِ وَادْعُ إِلٰى رَبِّكَ ۗ إِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ٦٧

برای هرگرو هی معین کرده ایم شریعتی را که ایشان عمل کننده اند برآن پس بایدکه نزاع نه کنند باتو درین کار وبخوان بسوی پروردگار خویش هرآئینه

بر راهِ راستی (٦٧) .

وَإِن جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

واگر مکابره نمایند باتوبگو خدا دانا ترست بآنچه می کنید (٦٨) .

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

خداحکم خواهد کرد میان شما روزقیامت درآنچه اندران اختلاف می کنید[1] (٦٩) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

آیا نه دانستی که خدامی داند هرچه درآسمان وزمین ست هرآئینه این همه ثبت است درکتابی این همه برخدا آسان ست (٧٠) .

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾

وعبادت می کنند بجز خداچیزی را که فرو نفرستاده است خدا حجتی برآن وچیزی که نیست ایشان را بَرثبوت آن دانش ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (٧١) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۗ قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ ۗ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

وچون خوانده می شود برایشان آیاتِ ما واضح آمده می شناسی در رویهای این کافران ناخوشی نزدیك می شوند ازآنکه حمله کنند برآنان که می خوانند برایشان آیات ما بگوآیا خبردهم شمارا به ناخوشتر ازین آن دوزخ ست وعده داده است خدا آن را بکافران و وی بدجائیست (٧٢) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ

ای مردمان پدید آورده شد داستانی پس بشنوید آن را هرآئینه آنانکه می خوانید

(١) مترجم گوید درین آیت اشاره است بآنکه اختلاف شرائع بسبب اختلاف عصورست وهمه شرائع حق ست ودرزمان خودمعمول به است پس نزاع درحقیقت بآنهانباید کرد .

اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾

بجز خدا آفریدن نه توانند مگسی را اگرچه جمع شوند برای آن وا گر برُباید ازایشان مگس چیزی راخلاص نه نتوانند کرد آن را ازمگس ناتوان شد طالب و مطلوب[1] (٧٣) .

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

تعظیم نکردند خدارا حق تعظیم اوهرآئینه خدا تواناغالب است (٧٤) .

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

خدا برمی گزیند فرستادها از فرشتگان واز مردمان هرآئینه خدا شنوا بیناست (٧٥).

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾

می داند آنچه پیش روی ایشان ست وآنچه پس پشت ایشان ست وبسوی خداباز گردانیده می شوند کارها (٧٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

ای مسلمانان رکوع کنید وسجده بجاآرید وعبادت نمائید پروردگار خودرا وبکنید کار نیکو امیدست که رستگارشوید (٧٧).

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

وجهاد کنید درراه خدا حق جهادی که برای خداباشدوی برگزید شمارا و نه ساخت برشما دردین هیچ تنگی مشروع کرد دین پدرشما ابراهیم خدانام نهاد شمارا مسلمان پیش ازین[2] ودر قرآن نیز تاباشد پیغامبر گواه برشما وباشید شما گواه بر مردمان پس برپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را و چنگ زنید بخدا اوست مددگار شما پس نیکو مددگار ونیکو یاری دهنده است (٧٨) .

---

(١) یعنی عابد ومعبود .

(٢) یعنی درکتب سابقه .

سوره مومنون مکی است وآن یك صدوهیجده آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ①

هرآئینه رستگارشدند مسلمانان (۱) .

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلَاتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ②

آنانکه ایشان درنماز خویش خشوع کننده اند (۲) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُوْنَ ③

آنان که ایشان ازبیهوده روگردانند (۳) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فٰعِلُوْنَ ④

وآنان که ایشان زکوٰة رااَدا کننده اند (٤) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ⑤

وآنانکه ایشان شرمگاه خودرا نگاه دارنده اند (٥) .

اِلَّا عَلٰٓى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُوْمِيْنَ ⑥

مگر برزنان خویش یا برکنیزگانی که ملك دست ایشان ست پس هر آئینه اینان نکوهیده نیستند (٦) .

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ⑦

پس هرکه طلب کند سوای این آنجماعت ازحد گذرنده اند (۷) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِاَمٰنٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ ⑧

وآنان که ایشان امانت های خودرا وعهد خودرا رعایت کننده اند (۸) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى صَلَوٰتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ⑨

وآنانکه ایشان برنمازهای خود محافظت می کنند (۹) .

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوٰرِثُوْنَ ⑩

این جماعت ایشانندآن وارثان (۱۰) .

الَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ⑪

که عاقبت کاربدست آرند بهشت فردوس را ایشان آنجاجاوید باشندگانند (۱۱) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ طِيْنٍ ⑫

وهرآئینه آفریدیم آدمی را از خلاصه ای‌از گِل (۱۲) .

ثُمَّ جَعَلْنٰهُ نُطْفَةً فِيْ قَرَارٍ مَّكِيْنٍ ⑬

باز ساختیم آدمی را نطفه در قرارگاهِ استوار (۱۳) .

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

بازساختیم آن نطفه را خونِ بسته بازساختیم آن خونِ بسته را گوشت پاره

الْمُضْغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظٰمَ لَحْمًا ثُمَّ اَنْشَاْنٰهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخٰلِقِيْنَ ﴿١٤﴾

پس ساختیم آن گوشت پاره را استخوانهای چند پس پوشانیدیم برآن استخوانها گوشت را باز آفریدیم اورا آفرینشی دیگر[1] پس بزرگ ست خدا نیکوترین آفرینند گان (١٤) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُوْنَ ﴿١٥﴾

بازهرآئینه شما بعد ازین البته مردگانید (١٥) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُوْنَ ﴿١٦﴾

بازهرآئینه شما روزقیامت برانگیخته گردید (١٦) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غٰفِلِيْنَ ﴿١٧﴾

وهرآئینه آفریدیم بالای شما هفت آسمان ونبودیم ما ازآفرینش بی خبر (١٧) .

وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّٰهُ فِى الْاَرْضِ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهٖ لَقٰدِرُوْنَ ﴿١٨﴾

وفروفرستادیم ازآسمان آب را باندازه پس جای دادیم اورادرزمین وهرآئینه ما بردُورکردنِ آن توانائیم (١٨) .

فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّ اَعْنَابٍ لَكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿١٩﴾

پس بیافریدیم برای شما بآن آب بوستانهائی ازدرختان خرما وانگور شمارا درآن بوستانها میوه های بسیار پیداشود بعض آن رامیخورید[2] (١٩) .

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْاٰكِلِيْنَ ﴿٢٠﴾

وآفریدیم درختی که بیرون می آیدازطور سینا یعنی درختِ زیتون میروید بوجهی که حاصل شود روغن و خورش طعام خورند گان را (٢٠) .

وَ اِنَّ لَكُمْ فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِىْ بُطُوْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا

هرآئینه شمارادرچهارپایان پندی هست می نوشانیم شمارا ازآنچه درشکمهای ایشان ست وشمارا درآن چهار پایان

---

(١) یعنی نفخ روح وروئیدن ناخن وموی .

(٢) یعنی بطریق قُوت .

مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

منفعت های بسیارست وبعض اینهارا
می‌خورید (٢١) .

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وبرچهار پایان وبرکشتی هاسوار کرده
می‌شوید (٢٢) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او
پس گفت ای قوم من عبادت خدا کنید
نیست شمارا هیچ معبودی غیروی آیا
نمی‌ترسید (٢٣) .

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً
مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

پس گفتند اشراف کسانیکه کافربودند
ازقوم اونیست این شخص مگر آدمی
مانند شما خواهد که ریاست پیداکند
برشما و اگر خواستی خداهرآئینه
فروفرستادی فرشتگان را نه شنیدیم این
ماجرا را درپدران نخستینِ خویش (٢٤) .

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

نیست این شخص مگر مردی که به وی
عارضهٔ دیوانگی ست پس انتظار وی
کنید تامدتی (٢٥) .

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾

گفت ای پروردگار من نصرت ده
مرابسبب آنکه دروغگو شمر دند مرا
. (٢٦)

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ
زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

پس وحی فرستادیم بسوی وی که بساز
کشتی را زیرنظارتِ ما وبفرمانِ ما پس
چون آید فرمانِ ما وجوش زند تنور پس
درآر درکشتی ازهرجنسی دو عدد
(نروماده) را ودرآراهل خودرا اِلّاآنکه
ازایشان سبقت کرده است بروَی گفتهٔ حق
و سخن مگو بامن دربارهٔ آنان که ستم
کردند هرآئینه ایشان غرق شدگانند
. (٢٧)

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

پس چون راست بنشینی تووهرکه باتوباشد برکشتی پس بگو همهٔ ستائش خدای راست آنکه نجات دادمارا ازگروهِ ستمگاران (٢٨) .

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

وبگوای پروردگارمن فرود آرمرا درمنزل مبارك وتو بهترین فرود آرندگانی (٢٩) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

هرآئینه درین ماجرا نشانه هاست وهرآئینه مابودیم امتحان کنندگان (٣٠) .

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾

بازبیافریدیم بعدایشان قرنی دیگر را (٣١) .

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

پس فرستادیم میان ایشان پیغامبری را ازقبیلهٔ ایشان که عبادت خدا کنید نیست شمارا هیچ معبود برحق بجزوی آیا نمی‌ترسید (٣٢) .

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

وگفتند رئیسان ازقوم وی آنان که کافرشدند و دروغ شمردند ملاقات سرای بازپسین را وآسودگی داده بودیم ایشان را درزندگانی دنیا نیست این شخص مگر آدمی مانند شما می‌خورد ازآنچه شما ازآن می خورید ومی آشامد ازآنچه شما می آشامید (٣٣) .

وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

و اگرفرمانبرداری کردید آدمی مانند خویش را هرآئینه شما آنگاه زیان کارباشید (٣٤) .

أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

آیاوعده دهد شمارا که شما چون بمیرید وشوید خاك واستخوانی چند بیرون آورده خواهیدشد (٣٥) .

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

بعیدست، بعیدست آنچه وعده داده می‌شوید (٣٦) .

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾	نیست زندگانی مگرزندگانی این جهانی مامی میریم وزنده می شویم ونیستیم برانگیخته شده[1] (٣٧) .
إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾	نیست این شخص مگر مردی که افترا کرده برخدا دروغ را و مانیستیم اوراتصدیق کننده (٣٨) .
قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾	گفت ای پروردگار من نصرت ده مرابمقابلهٔ آن که دروغگو شمردندمرا (٣٩) .
قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾	گفت باندك زمانی پشیمان خواهند شد (٤٠) .
فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً ۚ فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾	پس گرفت ایشانرا آوازسخت بحسب وعدهٔ راست، پس گردانیدیم ایشان را خاشاك درهم شکسته پس دوری بادگروه ستمگاران را (٤١) .
ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾	بازپیدا کردیم بعد ایشان قرنهای دیگررا (٤٢) .
مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٣﴾	سبقت نمی کند هیچ گروهی ازمیعادِ خود نه باز پس میمانند (٤٣) .
ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ۖ كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ ۚ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ۚ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾	باز فرستادیم پیغامبران خودرا پی درپی هرگاه آمد بامتی پیغامبرِ او بدروغ نسبت کردند اورا پس ازپی درآوردیم بعض را عقب بعضی (یعنی درهلاك) وساختیم امت هارا افسانه پس دوری بادگروهی را که ایمان نمی آرند (٤٤) .
ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا	بازفرستادیم موسیٰ وبرادراوهارون را

(١) یعنی بعض می میرد وبعض زنده می شود .

وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٤٥﴾

بانشانه های خویش وبادلیل ظاهر (٤٥) .

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۠ئِهٖ فَاسْتَكْبَرُوْا وَكَانُوْا قَوْمًا عَالِيْنَ ﴿٤٦﴾

بسوی فرعون وجماعت اُو پس سرکشی کردند وبودند گروه تکبر کننده (٤٦) .

فَقَالُوْٓا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عٰبِدُوْنَ ﴿٤٧﴾

پس گفتند آیاایمان آریم بدوآدمی مانند خویش وقوم ایشان مارا خدمت گذارند (٤٧) .

فَكَذَّبُوْهُمَا فَكَانُوْا مِنَ الْمُهْلَكِيْنَ ﴿٤٨﴾

پس دروغگو گفتند ایشان را پس شدند ازهلاك شدگان (٤٨) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٤٩﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب بُوَد که ایشان راه یابند (٤٩) .

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗٓ اٰيَةً وَّاٰوَيْنٰهُمَآ اِلٰى رَبْوَةٍ ذَاتِ
قَرَارٍ وَّمَعِيْنٍ ﴿٥٠﴾

وساختیم پسر مریم را ومادرش رانشانه وجای دادیم ایشان را بزمینی بلند دارای استقرار ودارای آبِ روان (٥٠) .

يٰٓاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوْا مِنَ الطَّيِّبٰتِ وَاعْمَلُوْا صَالِحًا اِنِّيْ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٥١﴾

گفتیم ای پیغامبران بخورید غذای پاکیزه وبکنید کار نیکو هرآئینه من بآنچه می‌کنید دانایم (٥١) .

وَاِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّاَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُوْنِ ﴿٥٢﴾

وهرآئینه این است ملت شما ملت یکتا ومن پروردگار شمایم پس بترسید ازمن (٥٢) .

فَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا
لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ﴿٥٣﴾

پس متفرق ساختند امتان کارخودرا درمیان خویش پاره پاره هرگروهی بآنچه نزد اوست شادمان ست (٥٣) .

فَذَرْهُمْ فِيْ غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿٥٤﴾

پس بگذار ایشان را درغفلت ایشان تامدتی (٥٤) .

اَيَحْسَبُوْنَ اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَّبَنِيْنَ ﴿٥٥﴾

آیا پندارند که آنچه امداد می کنیم ایشان را بآن ازمال وفرزندان (٥٥) .

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرٰتِ بَلْ لَّا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٦﴾

سعی درنیکوئی ها می کنیم برای ایشان

بلکه نمی دانند[1] (٥٦) .

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

هرآئینه آنان که ایشان از ترس پروردگار خویش مضطربند (٥٧) .

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

وآنان که ایشان بآیاتِ پروردگار خویش ایمان می آرند (٥٨) .

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وآنانکه ایشان به پروردگار خویش شریك مقررنمی کنند (٥٩) .

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

وآنان که میدهند آنچه میدهند و دلهای ایشان ترسانست بسبب آنکه ایشان بسوی پروردگارخویش بازخواهند گشت (٦٠) .

أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

این جماعت سعی می کننددرنیکی هاوایشان بسوی آن سبقت کننده اند (٦١) .

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وتکلیف نمیدهیم هیچ کس را مگر بقدر طاقت او ونزد ماکتابیست که سخن گوید براستی[2] وبرایشان ستم کرده نشود (٦٢) .

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ
ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

بلکه دل های ایشان درغفلت ست ازین سخن وایشان را عملهاست غیر[3] ازاین ایشان آن را کننده اند (درغفلت خویش مانذند) (٦٣) .

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ ﴿٦٤﴾

تاوقتیکه چون گرفتارساختیم آسودگان ایشان را بعذاب ناگهان ایشان فریاد می‌کردند (٦٤) .

لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾

(گفتیم) فریاد مکنید امروز هرآئینه شما ازمانصرت داده نخواهید شد (٦٥) .

---

(١) یعنی نعمت نیست بلکه استدراج است .
(٢) یعنی نامهٔ اعمال .
(٣) یعنی غیر انکار قرآن .

قَدْ كَانَتْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُوْنَ ﴿٦٦﴾

وهرآئینه خوانده می شدآیاتِ من برشما پس شما برپاشنه های خود بازمی گشتید (٦٦) .

مُسْتَكْبِرِيْنَ بِهٖ سٰمِرًا تَهْجُرُوْنَ ﴿٦٧﴾

تکبر کنان برآن قرآن بافسانه مشغول شده ترك می کردید (٦٧) .

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَّا لَمْ يَأْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾

آیا تأمل نکردند درین سخن یا آمده است بایشان آنچه نیامده بود به پدران نخستین ایشان (٦٨) .

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوْا رَسُوْلَهُمْ فَهُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ﴿٦٩﴾

آیانشناختند پیغامبر خودرا پس ایشان باو ناآشنا یند (٦٩) .

اَمْ يَقُوْلُوْنَ بِهٖ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ
كٰرِهُوْنَ ﴿٧٠﴾

آیا میگویند به وی دیوانگی ست بلکه آورده است پیش ایشان سخن راست را وبیشترین ایشان سخن راست را ناخواهانند (٧٠) .

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۚ
بَلْ اَتَيْنٰهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٧١﴾

و اگرپیروی کردی خدای تعالی آرزوهای ایشان را هرآئینه دَرهَم می‌ریخت نظام آسمانهاوزمین وهرکه درآنهااست بلکه آوردیم بدیشان پندایشان را پس ایشان ازپند خویش روگردانند (٧١) .

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَّهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٧٢﴾

آیا میخواهی ازایشان مزدی پس مزد پروردگار تو بهترست واو بهترینِ روزی دهندگانست (٧٢) .

وَاِنَّكَ لَتَدْعُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٣﴾

و هرآئینه تومی خوانی ایشان را بسوی راه راست (٧٣) .

وَاِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنٰكِبُوْنَ ﴿٧٤﴾

وهرآئینه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت ازآن راه یکسوشونده اند (٧٤) .

وَلَوْ رَحِمْنٰهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِّنْ ضُرٍّ لَّلَجُّوْا فِيْ طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُوْنَ ﴿٧٥﴾

واگررحم می کردیم برایشان وبرمیداشتیم آنچه بایشان ست ازسختی هرآئینه پیوسته می شدند دربیراهی خود

سرگشته (٧٥) .

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

وهرآئینه گرفتار کردیم ایشان را بعذاب پس نیایش نکردند به پروردگار خود و زاری نمی نمایند (درغفلت خویش ماندند) (٧٦) .

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

تاوقتیکه چون بگشادیم برایشان دری دارای عذاب سخت ناگهان ایشان درآنجاناامید شوند گانند (٧٧) .

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

واوست آنکه بیافرید برای شماشنوائی ودیده ها ودل هارا، اندکی شکر گذاری می‌کنید (٧٨) .

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

واوست آنکه پیدا کردشمارا درزمین وبسوی اوبرانگیخته خواهید شد (٧٩) .

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

واوست آنکه زنده می کند ومی میراند و او راست آمدوشدِ شب و روز آیا نمی‌فهمید (٨٠) .

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

بلکه گفتند مانند آنچه گفته بودند نخستینیان (٨١) .

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾

گفتند آیاچون بمیریم وشویم خاك واستخوانی چند آیا ما برانگیخته خواهیم شد (٨٢) .

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِن قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

هرآئینه وعده داده شد باین سخن مارا وپدران مارا پیش ازین نیست این مگر افسانهای پیشینیان (٨٣) .

قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

بگو کراست زمین وآنچه درآنست (بگوئید) اگرمی دانید (٨٤) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

خواهند گفت این همه خدای تراست بگو آیا پندپذیرنمی شوید (٨٥) .

قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

بگوکیست پروردگار آسمانهای هفت گانه

و پروردگار عرش بزرگ (٨٦) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

خواهند گفت این همه خدای‌راست بگوآیاپس نمی ترسید (٨٧) .

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

بگوکیست آنکه بدست اوست پادشاهی هرچیز واوزینهار میدهد وزینهار داده نمی شود برخلاف او (بگوئید) اگر می‌دانید (٨٨) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

خواهند گفت این همه خدای‌راست بگو پس چگونه فریب داده می شوید (٨٩) .

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

بلکه آورده ایم بایشان سخن راست را وهرآئینه ایشان دروغ می‌گویند (٩٠) .

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

هیچ فرزند نگرفته است خدا و نیست همراه أوهیچ معبود دیگرآنگاه ببردی هرمعبود چیزی که آفریده بود وهرآئینه غالب آمدی بعض ایشان بربعضیِ، بپاکی صفت می کنم خدای را ازآنچه بیان می‌کنند (٩١) .

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

دانندهٔ نهان وآشکار است برترست ازآنچه شریك می آرند (٩٢) .

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾

بگوای پروردگار من اگربنمائی مرا آنچه ترسانیده می شوند (٩٣) .

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

ای پروردگار من پس داخل مکن مرا درگروه ستمگاران (٩٤) .

وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾

وهرآئینه ما برآنکه بنمائیم ترا آنچه وعده دهیم بایشان توانائیم (٩٥) .

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

ومقابله کُن بدی را بخصلتی که آن نیك ست ما داناتریم بآنچه بیان می کنند (٩٦) .

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾

وبگو(یا محمد) ای پروردگارمن پناه می برم بتوازدغدغه های شیاطین (٩٧) .

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

و پناه می برم بتوای پروردگار من
ازآنکه حاضر شوند پیش من (۹۸) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

(درغفلت خویش باشند) تاوقتیکه چون
بیاید کسی را ازایشان موت گویدای
پروردگار من بازگردان مرا (۹۹) .

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّا ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۖ
وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

بُوَدکه کار نیکو کنم درسرائی که
بگذاشتمش نه چنین باشد هرآئینه این
سخنی ست که وی گوینده آنست و پیش
ایشان حجابی باشد تاروزیکه برانگیخته
شوند (۱۰۰) .

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

پس چون دمیده شود در صور پس
خویشاوندیها نباشد میان ایشان آن روز و
نه بایکدیگر سوال جواب کنند (۱۰۱) .

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

پس هرکه گران آیدکفه های ترازوی اُوپس
آن جماعت ایشانند رستگاران (۱۰۲) .

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

وهرکه سبك شد کفه های ترازوی اوپس
آن جماعت آنانند که زیان کردند درحق
خویش دردوزخ جاویدانند (۱۰۳) .

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

می سوزد چهره های ایشان را آتش
وایشان آنجا ترش روهستند (۱۰٤) .

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

گویم آیا خوانده نمی شدآیاتِ من برشما
پس آن را دروغ می پنداشتید (۱۰۵) .

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

گفتند ای پروردگار ماغالب آمدبرما
بدبختیِ ماوبودیم گروهی گمراه (۱۰٦) .

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

ای پروردگار ما بیرون آرمارا ازینجا پس
اگر برگردیم بکفرپس هرآئینه ماستمگار
باشیم (۱۰۷) .

قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

خدا می‌فرماید برسوائی داخل شویددرآن
وسخن مگوئید بامن (۱۰۸) .

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

هرآئينه بودند گروهی ازبندگان که می گفتند ای پروردگارما ایمان آوردیم پس بیامرزمارا وببخشای برماوتو بهترین بخشایندگانی (١٠٩) .

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

پس مسخره گرفتید ایشان را تاحدیکه فراموش گردانیدند یادمراازدل شما وشما برایشان میخندیدید (١١٠) .

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١١﴾

هرآئینه من جزادادم ایشان را امروزبمقابله صبر ایشان بآنکه ایشانند بمراد رسندگان (١١١) .

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

گوید خدا چقدر درنگ کردید درزمین بحساب شمار سالها (١١٢) .

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ ﴿١١٣﴾

گویند درنگ کردیم یك روزیابعض روز پس بپرس از شمار کنندگان (١١٣) .

قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

گوید خدا توقف نه کرده اید مگراندکی اگرشما می دانستید (١١٤) .

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

آیا پنداشتید که آفریدیم شمارا بیهوده وآنکه شما بسوی ما گردانیده نشوید (١١٥) .

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

پس برترست خدا پادشاه ثابت نیست هیچ معبود برحق غیراو پروردگار عرش گرامی قدر (١١٦) .

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

هرکه بخواند باخدا معبودِ دیگر را هیچ حجتی نیست وی را برثبوت آن معبودپس جزاین نیست که حساب او نزد پروردگار اوست، هرآئینه رستگار نمی شوند کافران (١١٧) .

وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

وبگوای پروردگار من بیامرز وببخشای وتو بهترین بخشندگانی (١١٨) .

سوره نور مدنی است وآن شصت وچهار آیت ونه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (١)

این سوره ایست که فروفرستادیم آنرا وفرض ساختیم آنرا وفرودآوردیم درآن آیاتِ روشن بُوَد که شما پند گیرید (١) .

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ (٢)

زن زنا کننده ومرد زنا کننده پس بزنید هریکی را ازایشان صد دُرّه(شلّاق)وباید که درنگیرد شمارا شفقت برایشان درجاری کردن شرع خدا اگر ایمان آورده اید بخدا وروز آخر وباید که حاضر شوند بعقوبت ایشان جماعتی از مسلمانان (٢) .

الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (٣)

مرد زنا کننده نکاح نمی کند مگر زن زنا کننده یا شرك آرنده را وزن زنا کننده رابزنی نمی گیرد مگر مرد زناکننده یا شرك آرنده وحرام ساخته شده نکاح زانیه برمسلمانان[1] (٣) .

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (٤)

آنان که تهمت زنا می زنند زنانِ پرهیزگاررا بازنمی آورند چهار گواه بزنید ایشان را هشتاد دُرّه(شلّاق)وقبول مکنید گواهی ایشان را هیچ گاه واین جماعت ایشانند فاسق (٤) .

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ

مگر آنانکه توبه کردند بعد ازین و بصلاح

(١) مترجم گوید ازین آیت معلوم شد که زانیه مقرّهٔ به زنا را نکاح توان کرد وهمین است مذهب أحمد و تاویل آیت نزد ابی حنیفه و شافعی آنست که حرام کرده شد شرك وزنا برمسلمانان یاگویند خاص است بقومی یاگویند منسوخ است .

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

آوردند کارِ خود را پس هرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (٥) .

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

وآنانکه تهمت زنامی‌زنند زنانِ خودرا ونباشدایشان را گواهان مگر نفس خویشتن پس گواهی یکی ازایشان ست چهار بار شهادت که بخداهرآئینه وی ازراست گویان ست (٦) .

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

وگواهی پنجم (این صفت) که لعنت خدا براوباد اگرازدروغ گویان باشد (٧) .

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

وبازمی گرداند ازآن زن عقوبت راآنکه گواهی دهد چهار بار که سوگندبخدا هرآئینه وی (شوهر) ازدروغ گویان ست (٨) .

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

(وگواهی دهد) پنجم بار (بااین صفت) که خشمِ خدا بادبرین زن اگرشوهر ازراست گویان باشد (٩) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

واگرنمی بود فضل خدا برشما ورحمت او وآنکه خداتوبه پذیرندهٔ باحکمت ست چه چیز ها که نمی شد[1] (١٠) .

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ

هرآئینه آنانکه آوردند تهمت را جماعتی اند ازشما مپندارید این تهمت را بد درحق خویش بلکه آن بهترست برای شماهرکسی را ازایشان چیزی ست که

(١) مترجم گوید درغزوهٔ بنی مصطلق حضرت عائشه متهم شده ومنافقان دراشاعت بدنامی سعی کردند جماعتی اظهار براءت نمودند وجماعتی توقف نمودند خدای تعالی براءت صدیقه نازل ساخت وذمِ منافقان ومدح براءت کنندگان وتهدید توقف کنندگان فرمود .

وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

حاصل کرد ازمعصیت وآنکه دامَن زدآن تهمت راازایشان اوراست عذاب بزرگ[1] . (١١)

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

چرا نه شد که چون شنیدید آن را گمان می کردند مردان مسلمان وزنان مسلمان درحق خویش نیکی را ومی گفتند این افترائیست ظاهر(١٢) .

لَّوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

چرانیاورند براین سخن چهار گواه پس چون نیاوردند گواهان را پس آن جماعت نزد خدا ایشانند دروغ گو (١٣) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

واگرنمی بود فضل خدا برشما ورحمت او دردنیا و آخرت هرآئینه میرسید بشما درآنچه که سخن می گفتید دربارهٔ آن عذاب بزرگ (١٤) .

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

چون فرامی گرفتید آن را بزبانهای خویش ومی گفتید بدهان های خویش سخنی که نه بود شمارا بحقیقت آن دانش و می‌پنداشتید آن را آسان واو نزدِ خدابزرگ بود[2] (١٥) .

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم مَّا يَكُونُ لَنَا أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

وچرانشد که چون شنیدید آن رامی گفتید نیست مارا که بزبان آریم این سخن را بپاکی یاد می کنیم ترا خدایا این سخن افترائیست بزرگ (١٦) .

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَن تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

پندمی دهد شمارا خدا تا بازبعمل نیارید

---

(١) یعنی عبدالله بن أبیّ منافق .

(٢) یعنی جمعی که می گفتند فلان وفلان چنین میگویند وما ندیده ایم و تحقیق نمی‌دانیم .

مانند این هرگز اگر مسلمان هستید (١٧).

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

وبیان می کند خدابرای شما آیات را وخدا دانای باحکمت ست (١٨) .

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

هرآئینه آنان که دوست می دارند که منتشر شود بدکاری درمیان مسلمانان ایشان راست عقوبت دردناك دردنیا وآخرت وخدامی داند وشما نمی دانید (١٩) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

واگرنبودی فضل خدا برشما و رحمت او وآنکه خدا بخشندهٔ مهربانست (چه چیزها که نمی شد) (٢٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ ۗ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

ای مسلمانان ازپی گامهای شیطان مروید وهرکه پیروی گامهای شیطان کند پس هرآئینه وی امرمی‌کند به بی حیائی وکار ناپسندیده واگرنبودی فضل خدا برشما و رحمت او پاك نه شدی ازشما هیچ کس هرگز ولیکن خدا پاك می سازد هرکراخواهد وخدا شنوا داناست (٢١) .

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا ۗ
أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

وباید که سوگند نخورند صاحبانِ فضل ووسعت ازشما برآنکه چیزی ندهند خویشاوندان وبینوایان ومهاجرین را درراه خدا وباید که عفوکنند و درگذرند آیا دوست نمی دارید که بیامرزد خدا شمارا وخدا آمرزندهٔ مهربان ست[1] . (٢٢)

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ

هرآئینه آنان که تهمت زنا میزنند زنان پاك

(١) درین تعریض است بابوبکرصدیق چون قسم خورده بود که مِسطَح را هیچ ندهدووی یکی ازدشنام دهندگان بود .

الْغٰفِلٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾	دامن بیخبرِ مسلمان را لعنت کرده شدند دردنیا وآخرت وایشان راست عذاب بزرگ (٢٣) .
يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾	روزیکه گواهی دهندبرایشان زبانهای ایشان ودست های ایشان وپاهای ایشان بآنچه می کردند (٢٤) .
يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾	آن روز بتمام رساند بایشان خدای تعالی جزای باانصاف ایشان را وبدانند که خدا اوست ثابت ظاهر (٢٥) .
الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾	زنانِ ناپاك لائق اند بمردان ناپاك ومردانِ ناپاك لائق اند بزنانِ ناپاك وزنان پاك لائق اند بمردانِ پاك ومردانِ پاك لائق اند بزنانِ پاك، این جماعت بری اند ازآنچه مردم می گویند ایشان راست آمرزش وروزیِ نیکو (٢٦) .
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾	ای مسلمانان درمیائید بخانه هائی غیر خانه های خویش تاآنکه اجازه طلبید وسلام کنید براهل آن این بهترست شمارا بُوَدکه پندپذیرشوید (٢٧) .
فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾	پس اگرنیابید درآنجا هیچ کس را درمیائیدآنجا تاآنکه اجازه داده شودشماراواگر بشما گفته شود که باز گردید پس بازگردید آن پاك ترست شمارا وخدابآنچه می کنید داناست (٢٨) .
لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾	نیست برشما گناهی درآنکه درآئید بخانه های که مسکن کسی نیست درآنجامنفعتی باشد شمارا[1] وخدا

(١) یعنی رباط وقف .

می‌داند آنچه آشکار می کنید وآنچه پوشیده می‌دارید (۲۹) .

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ
أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

بگو بمردان مسلمان که بپوشند چشم های خودرا ونگاه دارند شرمگاه های خودرا این پاکیزه ترست ایشان را هرآئینه خداخبردارست بآنچه می کنند (۳۰) .

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ
جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ
أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ
لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ
لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ
الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

وبگو زنان مسلمان را که بپوشند چشم خودرا ونگاه دارند شرمگاه خودرا وآشکارنه کنند آرایش خودرا[1] مگرآنچه ظاهر است ازآن مواضع وباید که فروگذارند چادر های خودرا برگریبانهای خود و نه نمایند آرایش خودرا مگر بشوهران خویش یا پدرانِ خویش یاپدرانِ شوهران خویش یاپسران خویش یا پسران شوهران خویش یا برادران خویش یا پسران برادران خویش یا پسران خواهران خویش یا زنان خویش یا آنچه مالك اوشده است دستهای ایشان (یعنی غلامان) یا پیروانی که صاحب شهوت نباشند از مردان یا طفلانی که هنوز مطلع نشده اند برشرمگاه های زنان ونزنند زمین را بپای خویش تادانسته شود آنچه پنهان می کنند اززیورخویش ورجوع کنید بسوی خدا همه ای مسلمانان بُوَدکه رستگارشوید[2] (۳۱) .

---

(۱) یعنی مواضع زیور .

(۲) حاصل این آیت آنست که از مواضع زینت وجه وکفین وسروگردن وعضد وذراع =

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِن
يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وبنكاح دهيد زنان بی شوهر (مردان بی زن آزاد مسلمان را) ازقوم خويش وشايستگان راaز غلامان خويش وكنيزان خويش اگر فقير باشند توانگر كندايشان را خداازفضل خود وخدا بسياردهندهٔ داناست (٣٢) .

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن
فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ
إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ۚ وَلَا
تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۚ وَمَن يُكْرِههُّنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وبايد كه بر پاكدامنی مقيد باشند آنانكه نمی يابند اسباب نكاح تاآنكه توانگر كندايشان را خدااز فضل خويش وآنانكه می طلبند مكاتبت رااز غلامانی كه مالك آن شده است دست های شما پس مكاتب كنيد آنهارا اگر بدانيد درايشان شائستگی وبدهيد مكاتبان راازمال خدا كه بشما ارزانی داشته است واجبار مكنيد كنيزگان خودرا برزنا اگرايشان پرهيزگاری خواهند تابدست آريد متاع زندگانی دنيا و هركه اجباركند ايشان را پس هرآئينه خدا(آن كنيزگان را) بعد اجبار كردن برايشان آمرزندهٔ مهربان ست (٣٣) .

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ
خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

وهرآئينه فرودآورديم بسوی شما آيت های روشن را ومثالی ازحال آنانكه گذشتند پيش ازشماوپندی برای پرهيزگاران (٣٤) .

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا

خدا نور آسمانها وزمين ست مثالی نورِوی (درقلب مسلمانان) مانند طاقی

= وساق، والله اعلم .

مِصْبَاحٌ ۖ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۖ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُورٌ عَلَىٰ نُورٍ ۗ
يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۗ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

که درآن چراغی ست[۱] آن چراغ درشیشه ای ست[۲] آن شیشه گویاستارۀ درخشنده ای ست که افروخته می شود ازروغن درختی بابرکت که عبارت ازدرخت زیتونی ست نه بسمت مشرق رویدونه بجانب مغرب نزدیك است که روغن وی روشنی بدهداگرچه نرسیده باشدش آتشی، روشنی برروشنی ست راه می نماید خدا به نور خود هرکرا خواهد وبیان می فرماید خدا مثالها برای مردمان وخدا بهَر چیز داناست[۳] (۳۵).

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا
بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

درخانه های که دستوری داده است خدا که بلند کرده شود آن راویاد کرده شود آنجانام او بپاکی، یاد می‌کنند خدارا آنجاصبح وشام (۳۶) .

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ
وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ۙ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ
وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

مردانیکه بازندارد ایشان را تجارت ونه خرید و فروش ازیادِ خدا و برپاداشتن نماز ودادن زکوٰة، می ترسند ازآن روز که مضطرب شوند درآن دل ها ودیده ها . (۳۷)

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ

تاجزادهد ایشان را خدابعوض بهترین آنچه کردند وزیاده دهدایشان را خدا

---

(۱) یعنی فتیله روشن ست .

(۲) یعنی درقندیل ست .

(۳) حاصل این مثل تشبیه نوری است که بسبب مواظبت برطهارت وعبادت دردل مسلمانان حاصل می شود بنورچراغ که در غایت درخشند گی باشد وبجهت اشعار بآن مواظبت می فرماید .

مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

ازفضل خویش وخداروزی می دهد هرکرا خواهد بی شمار (٣٨) .

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيْعَةٍ يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَآءً ۭ حَتّٰٓي اِذَا جَاۗءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـــًٔا وَّوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ ۭ وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾

وآنانکه کافرشدند اعمال ایشان مانند سرابیست بمیدانی هموار می‌پنداردش تشنه آبی تاوقتیکه چون بیاید نزدیك آن نیابدش چیزی ویابد خدارا نزد آن پس تمام رسانید به وی حساب وَی را وخدا زودگیرندهٔ حساب ست[1] (٣٩) .

اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَّغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ سَحَابٌ ۭ ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۭ اِذَآ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ يَرٰىهَا ۭ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُوْرًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ ﴿٤٠﴾

یا مانند تاریکی ها دردریائی عمیق می‌پوشداین بحر را موج ازبالای آن موج دیگرازبالای آن ابر تاریکی هاست بعض آن بالای بعض دیگر چون بیرون آرد دستِ خودنزدیك نیست که ببیندش وهرکه نداد او را خداروشنی پس نیست اورا هیچ روشنی[2] (٤٠) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرُ صٰۗفّٰتٍ ۭ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَتَسْبِيْحَهٗ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٤١﴾

آیا ندیدی که به پاکی یادمی کند خدارا هرکه درآسمانها وزمین ست ومرغان بال گشاده هریکی دانسته است خدا دعای اوراوتسبیح اورا وخداداناست بآنچه می‌کنند (٤١) .

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿٤٢﴾

وخداراست پادشاهی آسمانها وزمین وبسوی خداست بازگشت (٤٢) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا فَتَرَى

آیاندیدی که خدا روان می کند ابررا

(١) حاصل این مَثَل آنست که اعمالِ کافر نابُود شود و درآخرت آنرا هیچ ثواب نباشد.
(٢) حاصل این مَثَل آنست که برکافرظلمات بهیمیت متراکم شده است وانوارملکیت ازوی بکلی معدوم شده است .

الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ
بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ
سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

بازجمع می نماید میان آن بازمیسازدش
تودرتو پس می بینی قطره را که بیرون
می آیداز میان آن وفرودمی آرد ازجانب
بالا ازکوه هاکه آنجاست ژاله را پس
میرساندش بهرکه خواهد وبازمیداردش
ازهر که می خواهد نزدیك ست
درخشندگی برق آن ابر دور کند چشمهارا
. (٤٣)

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

می گرداند خدا شب وروزرا هرآئینه درین
مقدمه عبرتیست خداوندان بصیرت را
. (٤٤)

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا
يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

وخدا آفرید هرجنبده ای را ازآب پس
ازینهاست آنکه می رودبرشکم خود
وازینهاست آن که میرود بردوپای
وازینهاست آنکه میرود برچهارپای
می‌آفریند خدا هرچه خواهد هرآئینه خدا
برهرچیز تواناست (٤٥) .

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

هرآئینه فرود آوردیم آیاتِ روشن را
وخدا دلالت می کند هرکرا خواهد
بسوی راه راست (٤٦) .

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ
مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

ومی گویند منافقان ایمان آوردیم بخدا
وبرسول وفرمانبرداری نمودیم وبازرو
می‌گرداند گروهی ازایشان بعد ازین
ونیستند ایشان مومنان (٤٧) .

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾

وچون خوانده می شوند بسوی خداو
رسول اوتاحکم فرماید میان ایشان
ناگهان جماعتی ازایشان روگردانند
. (٤٨)

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾

واگرباشد ایشان راحق بیایند بسوی

اوگردن نهاده (٤٩) .

أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

آیا دردل های ایشان بیماریست یادرشك افتادند یا می‌ترسند ازآنکه ستم کند برایشان خداورسول اوبلکه این جماعت ایشانند ستمگاران (٥٠) .

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

جزاین نیست که می باشد قول مسلمانان چون خوانده می‌شوند ایشان بسوی خدا و رسول اوتاحکم کند میان ایشان آنکه گویند شنیدیم وفرمانبرداری کردیم واین جماعت ایشانند رستگاران (٥١) .

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾

وهرکه فرمان برداری کند خداورسول اورا وبترسدازخدا وحذرکندازعذاب اوپس این جماعت ایشانند بمراد رسندگان (٥٢) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۖ قُل لَّا تُقْسِمُوا ۖ طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

وقسم خوردند بخدا بموکدترین قسمهای خود که اگربفرمائی ایشانرا البته بیرون روند ازوطن خود بگو قسم مخورید فرمانبرداری پسندیده مطلوب ست هرآئینه خداخبرداراست بآنچه می کنید (٥٣) .

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا ۚ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

بگو فرمانبرداری خدابکنید وفرمانبرداری پیغمبرکنید پس اگر روبگردانید پس جزاین نیست که برپیغمبر ست آنچه بروی لازم کرده شدوبرشماست آنچه برشمالازم کرده شد واگر فرمانبرداری اوکنید راه یابید ونیست برپیغامبر مگرپیغام رسانیدن آشکار (٥٤) .

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وعده داده است خداآنان را که ایمان آوردندازشما و عمل های شائسته

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

کردندکه البته خلیفه سازدایشان را درزمین چنانکه خلیفه ساخته بود آنان را که پیش ازایشان بودند[1] والبته محکم کند برای ایشان دین ایشان را که پسندیده است برای ایشان والبته تبدیل کندترس ایشان را پیش ازاین به ایمنی، پرستش کنند مرا شریك مقررنه کنند بامن چیزی را وهرکه ناسپاسی کند بعد ازین پس آن جماعت ایشان اند فاسقان[2] (٥٥) .

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را وفرمانبرداری کنید پیغمبررا بُوَدکه برشما رحم کرده شود (٥٦) .

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

مپندار کافران را عاجزکننده درزمین وجای ایشان آتش ست وآن بدبازگشت ست (٥٧) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

ای مسلمانان باید که اجازه طلبند ازشما آنانکه مالك ایشان شده است دست های شما[3] وآنانکه نه رسیده اندبحدبلوغ ازشما سه نوبت، پیش از نماز فجر ووقتیکه فرومی نهید جامه های خودرا درنیم روز وپس از نماز عشا این سه وقتِ خلوتست برای شما نیست برشما ونه برایشان هیچ بَزَه بعد ازینها

(١) یعنی چنانکه بنی اسرائیل رابعد عمالقه پادشاه ساخت .

(٢) یعنی چنانکه قاتلان حضرت عثمان کردند مترجم گوید تفسیر این آیت درحدیث آمده انّ الخلافة بعدی ثلاثون سنَة (هرآئینه خلافت پس ازمن سی سال است) والله اعلم .

(٣) یعنی غلامان وکنیزان .

درآیند گانند برشما بعض ازشما بربعض دیگر همچنین بیان می کند خدابرای شما آیات را وخدا دانندهٔ باحکمت ست[١] . (٥٨)

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وچون رسند طفلان ازشما بحدِبلوغ باید که اجازه طلب کنند چنانکه اجازه می طلبیدندآنانکه پیش ازایشان بودند همچنین بیان می کند خدا برای شماآیاتِ خودرا وخدادانا باحکمت ست (٥٩) .

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ۖ وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

وکلان سالان اززنان که توقع نکاح ندارند پس نیست برایشان گناهی درآنکه فرونهند جامه های خودرا بدون ظاهرکردن آرایشی وپرهیزگاری کردن شان بهترست ایشان را وخداشنوا داناست (٦٠) .

لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ

نیست برنابینا گناهی ونه برلنگ گناهی ونیست بربیمار گناهی ونه برذات شما گناهی درآنکه بخورید ازخانه های خویش یاخانه های پدران خویش یاخانه های مادران خویش یاخانه های برادران خویش یاخانه های خواهران خویش یاخانه های عموهای خویش یا خانه های عمّه های خویش یاخانه های خالوهای خویش یاخانه های خالهای خویش یا

(١) حاصل آن ست که محارم واطفال نیزدرین ساعات استیذان کنندزیرا که مردمان جامه درین ساعات ازتن می کشند وعریان می شوند محصول سخن آنست که محارم راواطفال را عریان دیدن درست نیست والله اعلم .

أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَّفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

خانه ای که بتصرف شماست کلید های او[1] یاخانه های دوستتان نیست برشما هیچ گناهی درآنکه بخورید همه باهم یامتفرق[2] پس چون درآئید بخانه ها پس سلام گوئید برقوم خویش دعای خیر با برکت پاکیزه ازنزد خدا همچنین بیان می کند خدابرای شما آیات را بُوَدکه بفهمید . (٦١)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾

جزاین نیست که مسلمانان آنانند که ایمان آوردند بخدا ورسول او وچون باشند باوی برکاری که مقتضی اجتماع ایشان است نروند تاآنکه اجازه طلبند از وی هرآئینه آنانکه اجازه می طلبند ازتو ایشان آنان اند که ایمان آورده اند بخدا و برسول او پس اگراجازه طلبند ازتوبرای بعض کارخوداجازه ده هرکراخواهی ازیشان وآمرزش طلب کن برای ایشان ازخداهرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربانست . (٦٢)

لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

مشمارید طلبیدن پیغامبررا درمیان خویش مانند طلبیدن بعض ازشمابعض دیگررا هرآئینه می داند خداآنان را که به پنهانی بیرون می روند ازشما پناه جویان پس باید که بترسند آنانکه خلاف حکم پیغمبر می‌کنند ازآنکه برسدبدیشان بلائی

(١) یعنی نگاهبان و وکیل حفظ اوباشید .
(٢) یعنی اذنی که ازرسم وعادت مفهوم ست کفایت می کند وحاجت اذن صریح نیست والله اعلم .

یابرسد بایشان عذاب درد دهنده (٦٣) .

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌۢ ﴿٦٤﴾

آ گاه شو هرآئینه خداراست آنچه درآسمانها وزمین ست میداند روشی را که شمابرآنید وروزیکه گردانیده شوند بسوی اوخبردهد ایشان را بآنچه کرده اند وخدابهرچیز داناست (٦٤) .

سُورَةُ الفُرْقَان

سوره فرقان مکی است وآن هفتادوهفت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَارَكَ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

بسیاربابرکت ست آنکه فرود آورد قرآن را بربندۀ خویش تاباشد ترساننده عالم هارا (١) .

ٱلَّذِي لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن
لَّهُۥ شَرِيكٌ فِي ٱلْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

آنکه اوراست پادشاهی آسمان ها وزمین وهیچ فرزندنگرفته وهیچ شریك نیست اورادرپادشاهی وبیافرید هرچیزی را پس اندازه کرداوراندازه کردنی (٢) .

وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ
وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَوٰةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

وگرفتند کافران بجزخدا آن معبودان را که نمی آفرینند چیزی وخود شان آفریده شوند و نمی توانند برای خویش زیانی ونه سودی ونمی توانند مرگ را ونه زندگانی را ونه برانگیختن را (٣) .

وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ إِفْكٌ ٱفْتَرَىٰهُ
وَأَعَانَهُۥ عَلَيْهِ قَوْمٌ ءَاخَرُونَ ۖ فَقَدْ جَآءُو ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

وگفتند کافران نیست این قرآن مگردروغی که بربافته است آن را وياری داده انداورابرافترای وی گروه دیگر پس بعمل آوردند ستم ودروغ را (٤) .

وَقَالُوٓا۟ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ٱكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ
بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

وگفتند قرآن افسانهای پیشینیانست که برای خودنوشته است آنرا پس آن خوانده می شود بروی صبح و

قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِیْ یَعْلَمُ السِّرَّ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا ﴿٦﴾

وَقَالُوْا مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ یَاْكُلُ الطَّعَامَ وَیَمْشِیْ فِی الْاَسْوَاقِ لَوْلَاۤ اُنْزِلَ اِلَیْهِ مَلَكٌ فَیَكُوْنَ مَعَهٗ نَذِیْرًا ﴿٧﴾

اَوْ یُلْقٰۤی اِلَیْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ یَّاْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ﴿٨﴾

اُنْظُرْ كَیْفَ ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ سَبِیْلًا ﴿٩﴾

تَبٰرَكَ الَّذِیْۤ اِنْ شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَیْرًا مِّنْ ذٰلِكَ جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَیَجْعَلْ لَّكَ قُصُوْرًا ﴿١٠﴾

بَلْ كَذَّبُوْا بِالسَّاعَةِ وَاَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِیْرًا ﴿١١﴾

اِذَا رَاَتْهُمْ مِّنْ مَّكَانٍ بَعِیْدٍ سَمِعُوْا لَهَا تَغَیُّظًا وَّزَفِیْرًا ﴿١٢﴾

وَاِذَاۤ اُلْقُوْا مِنْهَا مَكَانًا ضَیِّقًا مُّقَرَّنِیْنَ دَعَوْا

شام[1] (٥) .

بگو فرود آورده است آنراکسیکه میداند آن پنهان را که درآسمان ها وزمین ست هرآئینه وی هست آمرزندهٔ مهربان (٦) .

و گفتندچیست این پیغامبررا که میخورد طعام ومیرود دربازارها چرافرستاده نشد بسوی وی فرشته تاباشد همراه وی ترساننده (٧) .

یاچرا ازآسمان پرتافته نه شد بسوی وی گنجی یاچرانیست اوراباغی که بخورد ازآن و گفتند ستمگاران پیروی نمی کنید مگرمردجادو زده را (٨) .

ببین چگو نه مثالها زدند درحق تو پس گمراه شدند پس نمی یابند هیچ راهی را (٩) .

بزرگوارست آنکه اگرخواهد بدهدترا بهتراز این بوستانها که میرود زیرآن جویهابدهد ترا کاخهای بلند (یعنی دردنیا) (١٠) .

بلکه دروغ شمردند قیامت را وآماده ساختیم برای کسیکه تکذیب قیامت کند دوزخ را (١١) .

چون به ببینند دوزخ راایشان ازمسافتِ دوربشنوند از وی آواز خشم خوردن وجوش وخروش را (١٢) .

وچون انداخته شوند ازآن دوزخ بمکانی

(١) یعنی تایادگیرد .

هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

تنگ دست وپابسته بدعا کنند آنجابرخویش هلاك شدن را(١٣) .

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾

وگوئیم بددعا نکنید امروز بیك هلاك شدن وبددعا کنید بهلاك بسیار (١٤) .

قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

بگو آیا این بهترست یا بهشت جاویدآنکه وعده داده است متقیان را باشد ایشان را پاداش وجای بازگشت (١٥) .

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ
وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

ایشان راست درآنجاآنچه می خواهندجاویدان، هست برپروردگار تو وعدهٔ طلبیده شده (١٦) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ
أَأَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾

وآن روز که جمع کند خداایشان را وآنچه می پرستند بغیراز خدا پس گوید آیاشما گمراه کردید این بندگان مرا یاایشان خود خطا کرده اند راه را (١٧) .

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

گویند بپاکی یادمی کنیم ترا سزاوار نباشد ماراکه هیچ دوست گیریم بجز تو ولیکن بهره مند ساختی ایشان را وپدران ایشان را تاآنکه فراموش کردند پند را وشدند گروهی هلاك شده (١٨) .

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

گوئیم (ای گروه کافران) هرآئینه دروغ پنداشتند شمارا این معبودان درآنچه می‌گفتید پس نمی توانید دفع کردن عذاب ونه یاری دادن وهرکه ستم کند ازشما بچشانیمش عذاب بزرگ (١٩) .

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ
لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو پیغامبران مگر باین صفت که ایشان می خورند طعام ومی رفتند دربازارها و ساختیم بعض شمارا درحق بعضی ابتلائی آیاصبر می‌کنید، وهست پروردگار توبینا (٢٠) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ أُنْزِلَ عَلَيْنَا
الْمَلٰٓئِكَةُ أَوْ نَرٰى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوْا فِيْٓ أَنْفُسِهِمْ
وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيْرًا ﴿٢١﴾

و گفتند آنانکه توقع ندارند ملاقات مارا چرا فروفرستاده نشد برما فرشتگان یاچرانمی بینیم پروردگار خودرا هرآئینه بزرگ شدند درزعم خویش و سرکشی کردند سرکشيِ بزرگ (٢١) .

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِيْنَ
وَيَقُوْلُوْنَ حِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٢٢﴾

روزی که به بینند فرشتگان را هیچ مژده نیست آن روز گنهگاران را وگویند که بازداشته شوند بازداشتن موکد (٢٢) .

وَقَدِمْنَآ إِلٰى مَا عَمِلُوْا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنٰهُ هَبَآءً مَّنْثُوْرًا ﴿٢٣﴾

ومتوجه شدیم بسوی آن چه کردند ازکردار پس ساختیم آن را مانند ذرّه های پراگنده[1] (٢٣) .

أَصْحٰبُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَّأَحْسَنُ مَقِيْلًا ﴿٢٤﴾

اهل بهشت آن روزبهترند ازجهت قرارگاه ونیکوترند باعتبار جای استراحت (٢٤).

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيْلًا ﴿٢٥﴾

وروزیکه بشگافد آسمان بسبب ابرو فرودآورده شوند فرشتگان فرودآوردنی[2] . (٢٥)

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذِ ِالْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكٰفِرِيْنَ عَسِيْرًا ﴿٢٦﴾

پادشاهيِ حقیقی آن روزخداراست وباشد آن روز برکافران روزدشوار (٢٦) .

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُوْلِ سَبِيْلًا ﴿٢٧﴾

وروزی که بگزد ستمگار دودست خودرا گوید ای کاش من گرفتمی همراه پیغامبر راهی[3] (٢٧) .

يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِيْ لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا ﴿٢٨﴾

ای وای برمن کاش که دوست نه گرفتمی فلان را[4] (٢٨) .

---

(١) یعنی برباد کردیم

(٢) یعنی آسمان برهیئتِ معتادخود باشد امابرناگاه منشق شود والله اعلم .

(٣) تمناکننده عقبه بن ابي معیط بود که اطاعت أبی بن خلف کرد چنانه درسبب نزول آیه بیان کرده اند .

(٤) یعنی أبی بن خلف وماننداو .

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

هرآئینه وی گمراه کرد مرااز پند بعد ازآنکه آمده بودبمن وهست شیطان آدمی را درمحنت تنها گذارنده (۲۹) .

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

و گفت پیغامبر ای پروردگار من هرآئینه قوم من این قرآن را متروك ساختند (۳۰) .

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

وهمچنین ساخته ایم برای هر پیغامبر دشمنان ازگناهگاران و بس ست پروردگار تو راه نما ونصرت دهنده (۳۱) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

و گفتند کافران چرا فرود آورده نه شد برپیغامبرقرآن بیك دفعه همچنین بدفعات آوردیم تااستوارسازیم بآن دل ترا و خواندیم آن رابآهستگی (۳۲) .

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

ونیارند کافران پیش توهیچ داستانی مگر بیاریم پیش توجوابی راست و نیکوتر دربیان (۳۳) .

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

آنانکه برانگیخته حشرکرده شوند برچهره های خویش بسوی دوزخ این جماعت بدترند باعتبار مکان و غلط کننده ترندراه را(۳٤) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب و ساختیم همراه او برادر او هارون را وزیر (۳۵) .

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

پس گفتیم بروید بسوی آن قوم که دروغ شمردند آیات مارا پس هلاك ساختیم آن قوم را هلاك کردنی (۳٦) .

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

وقوم نوح چون دروغگو شمردند پیغامبران را غرق ساختیم این جماعت را و گردانیدیم ایشان رابرای مردمان نشانه ، و مهیّا کردیم برای ستمگاران عذاب درد دهنده (۳۷) .

وَّعَادًا وَّثَمُوْدَاْ وَاَصْحٰبَ الرَّسِّ وَقُرُوْنًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ﴿٣٨﴾

وهلاك ساختیم عادوثمود واهل رسّ را
وخَلقی بسیاررا درمیان ایشان (۳۸) ،

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيْرًا ﴿٣٩﴾

وبرای هریکی بیان کردیم داستان ها
وهریکی را هلاك ساختیم هلاك کردنی
. (۳۹)

وَلَقَدْ اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِيْٓ اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ اَفَلَمْ يَكُوْنُوْا
يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوْا لَا يَرْجُوْنَ نُشُوْرًا ﴿٤٠﴾

وهرآئینه رسیدند کافران بدهی که بارانیده
شد بروی بارانِ بد(یعنی باران سنگ)
آیانمی دیدند آن را بلکه توقع نمی
داشتند برانگیختن را (٤٠) .

وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ اِلَّا هُزُوًا اَهٰذَا الَّذِيْ بَعَثَ
اللّٰهُ رَسُوْلًا ﴿٤١﴾

وچون بینند ترا نگیرند ترا الّا مسخره
آیااین شخص ست آنکه خدای تعالی
پیغامبرفرستادش (٤١) .

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَآ اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ
يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾

هرآئینه نزدیك بود که گمراه کند مارا
ازپرستشِ خدایانِ ماا گر نه آن بودی که
شکیبائی کردیم برآن ها وخواهند
دانست چون بینند عذاب را که کیست
اشتباه رونده ترراه را (٤٢) .

اَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ اَفَاَنْتَ تَكُوْنُ
عَلَيْهِ وَكِيْلًا ﴿٤٣﴾

آیادیدی آن را که‌گرفته است معبود خود
خواهش نفس خودراآیاتو میشوی بروَی
نگهبان (٤٣) .

اَمْ تَحْسَبُ اَنَّ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُوْنَ اَوْ يَعْقِلُوْنَ اِنْ هُمْ اِلَّا
كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٤﴾

آیامی پنداری که بیشترین ایشان می
شنوند یامی‌فهمند نیستند ایشان الّا مانند
چهارپایان بلکه ایشان اشتباه رونده ترند
راه را (٤٤) .

اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهٗ سَاكِنًا ثُمَّ

آیا ندیدی بسوی پروردگار خود که
چگونه دراز کردسایه را[1] واگر

(۱) یعنی بعد اسفارقبل ازغروب آفتاب یادراوّل روز .

جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾

خــواستــی گــردانیــدی آن را آرمیــده
بازبرگماشتیم آفتاب را بروَی راه نما[1]
. (٤٥)

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

بازفراگرفتیم سایه را بسوی خویش فرا
گرفتن آسان (٤٦) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ
النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

واوست آنکه ساخته برای شما شب را
پـوشـش وخـواب راراحـت وسـاخـت
روزراوقتِ برخاستن (٤٧) .

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۚ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

واوست آنکه فرستاد بادهارا مژده دهنده
پیش رحـمـت خـویـش وفـرود آوردیـم
ازآسمان آب پاك را (٤٨) .

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

تازنده سازیم بآن شهر مرده را وتا
بنـوشـانیمـش ازآنچـه مـا آفـریـده ایـم
چهارپایان را ومردمان بسیاررا (٤٩) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

وهرآئینه گوناگون بیان کردیم پندرمیان
ایشان تاپندپذیر شوند پس قبول نکردند
بیشترین مردمان مگرناسپاسی را (٥٠) .

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

وا گرمی خواستیم میفرستادیم درهر دهی
ترساننده (٥١) .

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

پس فـرمـان مبـرکـافـران را وجهـادکـن
باایشان بقرآن جهادِ بزرگ (٥٢) .

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ
أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾

واوست آنکه درآمیخت دو دریا را این
يك آبِ شیرین دافع تشنگی ست وآن
دیگـر شـوربـدمزه وسـاخـت میـان هـر
دوحجابی وسدی محکم (٥٣) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۚ

واوست آنکه آفرید از آب آدمی را پس

(١) یعنی بهر صفت که آفتاب تقاضا میکند میرود .

وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

ساخت آن را خویشاوند نسب وخویشاوند قرابت دامادی وهست پروردگارتوتوانا (٥٤) .

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ
وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

ومی پرستند بغیراز خداچیزی را که نفع ندهد بایشان وضررنه رساند بدیشان وهست کافر برمخالفت پروردگار خود پشت دهنده (٥٥) .

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

ونه فرستادیم ترا مگر بشارت دهنده وبیم دهنده (٥٦) .

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ
أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

بگو نمی طلبم ازشما برتبلیغ قرآن هیچ مزدی لیکن هرکه خواهد که راه گیرد بسوی پروردگارخویش(گو بگیرد) (٥٧) .

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾

وتوکل کُن برآن زنده که هرگز نمیرد وبپاکی یادکن همراه ستایش او، وبس ست وی بگناهان بندگان خویش آگاه (٥٨) .

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾

آنکه بیافرید آسمانها وزمین وآنچه درمیان آنهاست درشش روز باز مستقرشد برعرش اوست بخشاینده پس بپرس ازحالِ وی دانائی را (٥٩) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَٰنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۩ ﴿٦٠﴾

وچون‌گفته میشود بکافران که سجده کنید رحمن راگویند چیست رحمن آیا سجده کنیم چیزی را که تومیفرمائی بما وزیاده کردایـن سخن درحق ایشان رمیدن را (٦٠).

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَمَرًا مُّنِيرًا ﴿٦١﴾

بزرگوارست آنکه بساخت درآسمان بُرجهارا وساخت درآن چراغ را (یعنی خورشید را) وساخت ماهِ روشنی دهنده را (٦١) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ أَرَادَ أَنْ يَّذَّكَّرَ
أَوْ أَرَادَ شُكُوْرًا ﴿٦٢﴾

واوست آنكه ساخت شب وروز را جانشين يك ديگر براى كسيكه خواهد پندگرفتن ياخواهد شكرگذارى كردن (٦٢) .

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَّإِذَا خَاطَبَهُمُ
الْجٰهِلُوْنَ قَالُوْا سَلٰمًا ﴿٦٣﴾

وبندگان خدا آنانند كه ميروند برزمين بآهستگى[1] وچون سخن گويند بايشان نادانانگويند سلام برشماباد (٦٣) .

وَالَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَّقِيَامًا ﴿٦٤﴾

وآنانكه شب مى گذارند براى پروردگار خويش سجده كنان وقيام كنان (٦٤) .

وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

وآنانكه مى‌گويند اى پروردگار ما بازدارازما عذاب دوزخ را هرآئينه عذاب دوزخ لازم شونده است (٦٥) .

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَّمُقَامًا ﴿٦٦﴾

هرآئينه دوزخ بدآرامگاهى ست وبدمقامى ست (٦٦) .

وَالَّذِيْنَ إِذَا أَنْفَقُوْا لَمْ يُسْرِفُوْا وَلَمْ يَقْتُرُوْا وَكَانَ بَيْنَ
ذٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

وآنانكه چون خرج كنند اسراف نه نمايند و تنگى نگيرند وباشد عطاى ايشان ميان جانِبَين معتدل (٦٧) .

وَالَّذِيْنَ لَا يَدْعُوْنَ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُوْنَ النَّفْسَ
الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُوْنَ وَمَنْ يَّفْعَلْ
ذٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

وآنانكه نمى پرستند باخدامعبود ديگررا ونمى كُشند هيچ نفسى را كه حرام كرده است خدامگر بحق وزنانكنند وهركه بكند اين كاررا برخُورَدبه عقوبتِ دشوار (٦٨) .

يُّضٰعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيْهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾

دوچند كرده شود اوراعذاب روزِ قيامت وجاويدماند آنجا خواركرده شده (٦٩) .

إِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ
اللّٰهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنٰتٍ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٠﴾

مگر آنكه توبه كرد وايمان آوردوعمل شائسته نمود پس آنجماعت تبديل كند خدا بديهاى ايشان را به نيكى ها وهست

---

(١) يعنى تواضع برايشان غالب ست .

خدا آمرزندهٔ مهربان (٧٠) .

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

وهرکه توبه کند وکارشائسته بجاآوردپس هرآئینه وی رجوع میکند بخدا رجوع کردنی (٧١) .

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

وآنانکه گواهی دروغ نمی دهند وچون بگذرند بربیهوده بگذرند به روشِ بزرگان . (٧٢)

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

وآنانکه چون پندداده می شود ایشان را بآیاتِ پروردگار ایشان کرو کور نه افتند بشنیدِن آن[1] (٧٣) .

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

وآنانکه می‌گویند ای پروردگارِمابه بخش مارا اززنان ما وازفرزندانِ ما روشنیِ چشم وقراردِه مارا پیشوای متقیان (٧٤).

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

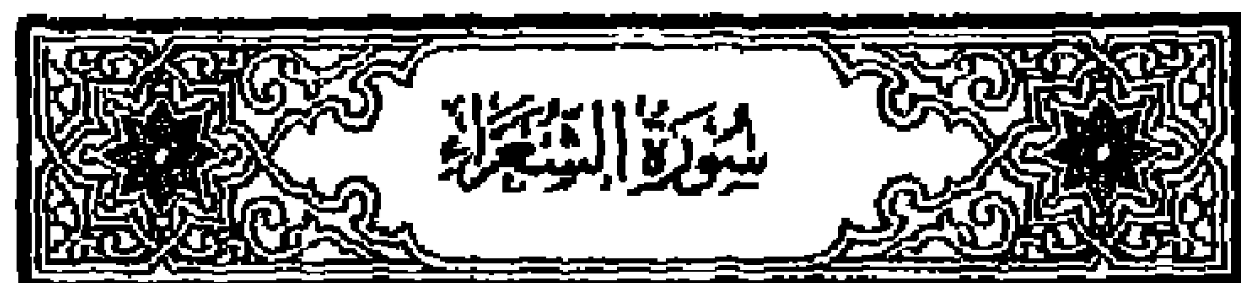
آن جماعت جزاداده شود ایشان را مقام بلند بخاطر آنکه صبر کردند، برخوردار کرده شوند درآن ایشان بدعای خیروسلام . (٧٥)

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

جاویدان آنجا، بهشت نیك آرام‌گاه ست ونیك مقام ست (٧٦) .

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

بگو اعتنا نمی کند به شما پروردگار من اگرنباشد عبادتِ شما پس هرآئینه دروغ پنداشتید پس البته باشد جزای آن لازم . (٧٧)

سوره شعراء مکی است وآن دوصد وبیست وهفت آیت ویازده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

(١) یعنی بلکه دیده و شنیده سجده کنند .

طٰسٓمّٓ ①

تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ②

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ اَلَّا يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ③

اِنْ نَّشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خٰضِعِيْنَ ④

وَمَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوْا عَنْهُ مُعْرِضِيْنَ ⑤

فَقَدْ كَذَّبُوْا فَسَيَاْتِيْهِمْ اَنْۢبٰٓؤُا مَا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ⑥

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ⑦

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۚ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ⑧

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ⑨

وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوْسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ⑩

قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۚ اَلَا يَتَّقُوْنَ ⑪

قَالَ رَبِّ اِنِّيْٓ اَخَافُ اَنْ يُّكَذِّبُوْنِ ⑫

وَيَضِيْقُ صَدْرِيْ وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِيْ فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُوْنَ ⑬

طٰسٓمّٓ (١) .

این آیاتِ کتابِ روشن ست (٢) .

شاید توهلاك کننده ای خویشتن را به سبب آنکه مسلمان نمی شوند (٣) .

اگرخواهیم فرودآریم برایشان ازآسمان نشانه ای پس شودگردن های ایشان پیش آن نیایش کننده (٤) .

ونمی آید بدیشان هیچ پندی نوازجانب رحمن آورده مگر می باشند ازآن روگرداننده (٥) .

پس ثابت شدکه ایشان دروغ شمردند پس خواهد آمدبایشان عاقبت آنچه که بآن تمسخر می کردند (٦) .

آیاندیده اند بسوی زمین چه قدر رویانیدیم درآن ازهر جنس نیك (٧) .

هرآئینه درین ماجرا نشانه است ونیستند بیشترین ایشان مسلمانان (٨) .

وهرآئینه پروردگار تو همان ست غالب مهربان (٩) .

وآنگاه که آواز داد پروردگارتو موسیٰ را که بیاپیشِ گروهِ ستمگاران (١٠) .

بیاپیش قوم فرعون آیا پرهیزگاری نمی کنند (١١) .

گفت ای پروردگار من هرآئینه من می ترسم ازآنکه دروغگو شمرندمرا (١٢) .

وتنگ شودسینهٔ من وجاری نمی گردد زبان من پس پیغامبری را فرست بسوی

هارون (١٣) .

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

وقوم فرعون را برمن‌گناهی ست پس می ترسم که بکشند مرا (١٤) .

قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾

گفت چنین نه باشد پس هردوبروید بانشانه های ماهرآئینه ما باشما شنونده ایم (١٥) .

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦﴾

پس بیائید بفرعون پس بگوئید هرآئینه مافرستاده پروردگارعالمهائیم (١٦) .

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ ﴿١٧﴾

باین پیغام که بفرست همراه ما بنی اسرائیل را (١٧) .

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِيْنَا وَلِيْدًا وَّلَبِثْتَ فِيْنَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِيْنَ ﴿١٨﴾

گفت ای موسیٰ آیا نپرورانديم ترادرمیان اهل خویش درحال طفلی گذراندی درمیان ماازعمر خودسالها (١٨) .

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِيْ فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

وکردی آن کردار خودرا که ازتو بعمل آمد و توازنا سپاسانی (١٩) .

قَالَ فَعَلْتُهَآ إِذًا وَّأَنَا مِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿٢٠﴾

گفت کردم آن کردار راآنگاه ومن از گمراهان بودم (٢٠) .

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِيْ رَبِّيْ حُكْمًا وَّجَعَلَنِيْ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٢١﴾

پس گریختم ازپیش شماچون بترسیدم ازعقوبتِ شماپس عطاکرد مرا پروردگار من دانش وساخت مرااز پیغمبران (٢١) .

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَّ بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ ﴿٢٢﴾

وآیااین نعمتی ست که منت می نهی برمن بندگرفتی بنی اسرائیل را[1] (٢٢) .

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٣﴾

گفت فرعون وچیست پروردگار عالمها (٢٣) .

قَالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُّوْقِنِيْنَ ﴿٢٤﴾

گفت موسیٰ پروردگار آسمان ها وزمین

---

(١) یعنی بنده‌گرفتن بنی اسرائیل نعمت نبود پس همچنین پرورش کردن که بآن ضرورت بود نعمت نباشد .

وآنچه درمیان اینهاست اگریقین آرنده اید (٢٤) .

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهٗٓ اَلَا تَسْتَمِعُوْنَ ﴿٢٥﴾
گفت فرعون آنانراکه حوالی اوبودند آیانمی شنوید (٢٥) .

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٦﴾
گفت موسیٰ پروردگار شماست و پروردگار پدرانِ پیشین شماست (٢٦) .

قَالَ اِنَّ رَسُوْلَكُمُ الَّذِيْٓ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُوْنٌ ﴿٢٧﴾
گفت فرعون هرآئینه پیغامبرشما که فرستاده بسوی شما دیوانه ست (٢٧) .

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ؕ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾
گفت موسیٰ پروردگار مشرق ومغرب وآنچه درمیان اینهاست اگردرمی یابید (٢٨) .

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِيْ لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُوْنِيْنَ ﴿٢٩﴾
گفت اگرخداگرفتی غیر مرا البته قراردهم تراازِ زندانیان (٢٩) .

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾
گفت آیابزندان کنی اگرچه بیارم پیش توچیزی روشن را (٣٠) .

قَالَ فَاْتِ بِهٖٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾
گفت بیار آن را اگر ازراستگویانی (٣١) .

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ﴿٣٢﴾
پس بینداخت عصای خودرا پس ناگهان وی اژدهای آشکاربود (٣٢) .

وَّنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿٣٣﴾
وبرآورد دست خودراپس ناگهان وی سفید بود برای بینندگان (٣٣) .

قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهٗٓ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٤﴾
گفت فرعون بجماعتی که حوالی اوبودند هرآئینه این شخص جادوگریست دانا (٣٤) .

يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ ۖ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿٣٥﴾
میخواهد که بیرون کند شمارا ازسرزمین شما بِسِحرخود پس چه می فرمائید مرا (٣٥) .

قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿٣٦﴾
گفتند موقوف دار اورا وبرادرش را وبفرست درشهرها نقیبان را (٣٦) .

يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيْمٍ ﴿٣٧﴾
تابیارند پیش توهرجادوگرِ دانارا (٣٧) .

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾	پس جمع کرده شد ساحران بمیعادِ روز معیّن (۳۸) .
وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾	وگفته شد بمردمان آیاشما جمع شونده اید (۳۹) .
لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾	بوَدکه ماپیروی ساحران کنیم اگرایشان غالب شوند (٤٠) .
فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾	پس چون حاضر شدندساحران گفتند فرعون را آیامارامزدی بُوَد اگرماغالب شویم (٤١) .
قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾	گفت آری وهرآئینه شما آنگاه از مقربان باشید (٤٢) .
قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٤٣﴾	گفت بایشان موسیٰ بافگنید آنچه شماافگننده اید (٤٣) .
فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾	پس انداختند ریسمانهای خودرا وعصاهای خودرا گفتند قسم به بزرگی فرعون هرآئینه ماالبته غالبیم (٤٤) .
فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾	پس انداخت موسیٰ عصای خودرا پس ناگهان وَی فرومی برد آنچه بی حقیقت به دروغ آورده بودند (٤٥) .
فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾	پس انداخته شدند ساحران سجده کنان (٤٦) .
قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾	گفتند ایمان آوردیم به پروردگار عالمها (٤٧) .
رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾	پروردگار موسیٰ وهارون (٤٨) .
قَالَ آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾	گفت فرعون آیاایمان آوردیدبموسیٰ پیش ازآنکه اجازت دَهَم شمارا هرآئینه وی رهبر شماست آنکه بیاموخت شماراجادو پس خواهید دانست البته بِبُرَم دستهای شمارا وپاهای شمارایکی ازجانب راست

ودیگر ازجانب چپ والبته بردار آویزم شمارا همه یك جا (٤٩) .

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾
گفتند هیچ زیان نیست هرآئینه بسوی پروردگار خویش رجوع کنندگانیم (٥٠).

إِنَّا نَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾
هرآئینه ماتوقع داریم که بیامرزد برای ماپروردگار ما گناهان مارا بسبب آنکه شدیم اوّلین مسلمانان (٥١) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾
ووحی فرستادیم بسوی مُوسیٰ که بوقت شب روان کن بندگان مراهرآئینه شماتعاقب کرده شوید (٥٢) .

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾
پس فرستاد فرعون درشهرها نقیبان (٥٣) .

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾
هرآئینه بنی اسرائیل گروهی اندك اند (٥٤) .

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾
وهرآئینه ایشان مارا بخشم آورده اند (٥٥) .

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾
وهرآئینه ماجماعتی ایم سلاح پوشیده (٥٦) .

فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾
(خدامی فرماید) پس بیرون کردیم قوم فرعون راازبوستانها وچشمه ها (٥٧) .

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾
وگنجها ومنزل نیك (٥٨) .

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾
و همچنین میراث دادیم این چیزهارابه بنی اسرائیل (٥٩) .

فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾
پس تعاقب ایشان کردند وقت اشراق درآمده (٦٠) .

فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾
پس چون یکدیگر رادیدندهردوگروه‌گفتند یارانِ موسیٰ هرآئینه بمارسیدند (٦١) .

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾	گفت موسیٰ چنین نیست هرآئینه بامن پروردگارمنست راه خواهدنمودمرا (٦٢).
فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾	پس وحی فرستادیم بسوی موسیٰ که به عصای خودبزن دریارا پس دریابشگافت پس شدهرپاره مانند کوه بزرگ (٦٣) .
وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾	ونزدیك آوردیم آنجا آن دیگران را (٦٤).
وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾	وخلاص ساختیم موسیٰ راوآنان را که همراه وی بودند همه یك جا(٦٥) .
ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾	بازغرق ساختیم آن دیگران را (٦٦) .
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾	هرآئینه درین ماجرا نشانه هست، ونبودند بیشترین ایشان مسلمانان (٦٧) .
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾	وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (٦٨) .
وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾	وبخوان برایشان خبرابراهیم (٦٩) .
إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾	چون گفت به پدر خود و قوم خود چه چیزرامی پرستید (٧٠) .
قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾	گفتند می‌پرستیم بتان راپس می باشیم برایشان مجاورت کننده (٧١) .
قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾	گفت آیامی‌شنوند آواز شمارا چون می‌خوانید (٧٢) .
أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾	یاسودی رسانند بشما یازیان میدهند (٧٣).
قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾	گفتند نه بلکه یافتیم پدران خودرا که چنین می کردند (٧٤) .
قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾	گفت آیادیدید آنچه می پرستیدید (٧٥) .
أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾	شما و پدران پیشین شما (٧٦) .
فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾	پس هر آئینه آنهادشمنان من اند مگر پروردگارعالمیان (٧٧) .
الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾	آنکه بیافریدمرا پس اوست که هدایت

کندمرا (۷۸) .

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾
وآنکه اوطعام میخورانـدمرا ومی آشامایدمرا (۷۹) .

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾
وچون بیمارمی شوم پس اوست که شفامیدهدمرا (۸۰) .

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾
وآنکه بمیراند مرا باززندگرداند مرا (۸۱) .

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾
وآنکه توقع دارم که بیامرزد برای من‌گناه من روزجزا (۸۲) .

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾
پروردگارا عطاکن مرا حکمت ولاحق کن مرابشائستگان (۸۳) .

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾
وپدید آر برای من ذکر نیك در پسینیان . (۸٤)

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾
وقراردِه مرا ازوارثان بهشت بانعمت . (۸٥)

وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾
وبیامرزپدرِ مرا هرآئینه وَی بود ازگمراهان . (۸٦)

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾
ورسوا مکن مراروزی که برانگیخته شوند مردمان (۸۷) .

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾
روزی که فائده ندهدمال ونه فرزندان . (۸۸)

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾
لیکن صاحب فائده آن بُوَد که بیاردپیش خدادل بی عیب را (۸۹) .

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾
ونزدیك کرده شود بهشت برای متقیان . (۹۰)

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾
وظاهر کرده شوددوزخ برای گمراهان . (۹۱)

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾
و گفته شود بایشان کجاست آنچه می

پرستیدید (۹۲) .

مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ هَلْ يَنْصُرُوْنَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُوْنَ ﴿٩٣﴾

بجز خدا آیا نصرت میدهند شمارا یاخود انتقام می کشند (۹۳) .

فَكُبْكِبُوْا فِيْهَا هُمْ وَالْغَاوٗنَ ﴿٩٤﴾

پس بررو انداخته شوند درآنجا بتان و گمراهان (۹٤) .

وَجُنُوْدُ اِبْلِيْسَ اَجْمَعُوْنَ ﴿٩٥﴾

ولشکر های شیطان همه یك جا (۹۵) .

قَالُوْا وَهُمْ فِيْهَا يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٩٦﴾

گویندودرحالیکه ایشان درآنجابایك دیگر مکابره می کنند (۹٦) .

تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٧﴾

قسم بخداهرآئینه مابودیم در گمراهی ظاهر (۹۷) .

اِذْ نُسَوِّيْكُمْ بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٨﴾

چون برابرمی ساختیم شمارا باپروردگار عالمها (۹۸) .

وَمَآ اَضَلَّنَآ اِلَّا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٩٩﴾

و گمراه نکردند مارا مگر این بدکاران (۹۹) .

فَمَا لَنَا مِنْ شٰفِعِيْنَ ﴿١٠٠﴾

پس نیست ماراهیچ شفاعت کننده (۱۰۰) .

وَلَا صَدِيْقٍ حَمِيْمٍ ﴿١٠١﴾

ونه دوست مهربان (۱۰۱) .

فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٢﴾

پس کاش مارایکبار رجوع باشد پس شویم از مسلمانان (۱۰۲) .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾

هرآئینه درین ماجرا نشانه هست، ونیستند بیشترین ایشان مسلمانان (۱۰۳) .

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾

وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (۱۰٤) .

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحِ ِۨ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٠٥﴾

دروغگو شمردند قوم نوح پیغامبران را (۱۰۵) .

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ نُوْحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٠٦﴾

چون گفت بایشان برادرایشان نوح آیانمی ترسید (۱۰٦) .

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٠٧﴾

هرآئینه من برای شما پیغامبر باامانتم (۱۰۷) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾

پس بترسید ازخداو فرمانبرداری من کنید (١٠٨) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

وسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ رسالت هیچ مزدی نیست مزدِمن مگر برپروردگار عالمها (١٠٩) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١١٠﴾

پس بتر سید ازخدا فرمانبرداری من کنید (١١٠) .

قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾

گفتند آیا ایمان آوریم برتو حالانکه پیرویِ تو کرده اند سفلهگان (١١١) .

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

گفت نوح وچه میدانم بآنچه می کردند (١١٢) .

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

نیست حساب ایشان مگر بر پروردگار من اگر بدانید (١١٣) .

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

و نیستم من دورکنندۀ مسلمانان (١١٤) .

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾

نِیَم من مگرترسانندۀ آشکارا (١١٥) .

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

گفتند اگر بازنمانی توای نوح البته شوی ازسنگسار شدگان (١١٦) .

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه قوم من دروغگو شمردندمرا (١١٧) .

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

پس فیصله کن میان من ومیان ایشان فیصله کردنِ عظیم وخَلاص کُن مراوآنانراکه همراه من اند از مسلمانان (١١٨) .

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾

پس نجات دادیم اوراوآنانراکه همراه اُوبودند درکشتیِ پُر کرده شده (١١٩) .

ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

باز غرق ساختیم بعد ازین باقی ماندگان را (١٢٠) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

هرآئینه درین ماجرانشانه است، ونیستند

اکثرایشان مسلمانان (١٢١) .

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٢٢﴾

وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (١٢٢) .

كَذَّبَتْ عَادُ ِۨالْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٢٣﴾

دروغگو پنداشتند قبیلهٔ عاد پیغمبران را (١٢٣) .

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ هُوْدٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٢٤﴾

چون‌گفت بایشان برادرایشان هود آیانمی ترسید (١٢٤) .

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ ﴿١٢٥﴾

هرآئینه من برای شما پیغامبر باامانتم (١٢٥) .

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٢٦﴾

پس بترسید ازخداو فرمانبرداریِ من کنید (١٢٦) .

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٧﴾

وسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدمن مگر برپروردگار عالمها (١٢٧) .

اَتَبْنُوْنَ بِكُلِّ رِيْعٍ اٰيَةً تَعْبَثُوْنَ ﴿١٢٨﴾

آیامی سازید بهر بلندی علامتی بی فائده (١٢٨) .

وَتَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُوْنَ ﴿١٢٩﴾

ومی سازید محلهای استوارگویاجاوید خواهید ماند (١٢٩) .

وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِيْنَ ﴿١٣٠﴾

وچون دست می‌گشائید، دست می‌گشائید ستمگار شده (١٣٠) .

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٣١﴾

پس بترسید ازخدا وفرمانبرداری من کنید (١٣١) .

وَاتَّقُوا الَّذِيْٓ اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾

وبترسید ازکسیکه امداد کرد شمارابآنچه دانید (١٣٢) .

اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَّبَنِيْنَ ﴿١٣٣﴾

امداد کرده است شمارا بچهار پایان و فرزندان (١٣٣) .

وَجَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿١٣٤﴾

وبوستانها وچشمه ها (١٣٤) .

اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣٥﴾

هرآئینه من می ترسم برشماازعذاب روز

بزرگ (١٣٥) .

قَالُوا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُن مِّنَ الْوَٰعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

گفتند یکسان ست برماکه پنددهی یا نه باشی ازپند دهندگان (١٣٦) .

إِنْ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

نیست این مگر عادتِ پیشینیان (١٣٧) .

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾

ونیستیم ما عذاب کرده شدگان (١٣٨) .

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَٰهُمْ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

پس دروغگو پنداشتندش پس هلاك ساختیم ایشان را هرآئینه دریـن ماجرانشانه هست، ونه بودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٣٩) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

وهرآئینه پروردگارتوهمان ست غالب مهربان (١٤٠) .

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

دروغگو شمردند قبیلهٔ ثمودپیغامبران را (١٤١) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَٰلِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

چون گفت بایشان برادرایشان صالح آیانمی ترسید (١٤٢) .

إِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

هرآئینه من برای شما پیغامبربااماتنم (١٤٣) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾

پس بترسید ازخداوفرمانبرداری من کنید (١٤٤) .

وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿١٤٥﴾

وسوال نمی کنم ازشما برتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدمن مگربر پروردگار عالمها (١٤٥) .

أَتُتْرَكُونَ فِى مَا هَٰهُنَآ ءَامِنِينَ ﴿١٤٦﴾

آیا ایمن‌گذاشته خواهید شددرآنچه اینجاست (١٤٦) .

فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

دربوستانها وچشمه ها(١٤٧) .

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

وکِشتها ودرختان خرمائی که شگوفهٔ آن نازك ست (١٤٨) .

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فٰرِهِينَ ﴿١٤٩﴾

ومی تراشید ازکوه ها خانه های ماهرانه (١٤٩) .

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٥٠﴾

پس بترسید ازخدا فرمانبرداری من کنید (١٥٠) .

وَلَا تُطِيعُوٓا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

واطاعت مَکُنِید فرمانِ ازحد گذرندگانرا (١٥١) .

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

آنانکه فسادمی کنند درزمین واصلاح نمی نمایند (١٥٢) .

قَالُوٓا إِنَّمَآ أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

گفتند جزاین نیست که توازجادوشدگانی (١٥٣) .

مَآ أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بِـَٔايَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٥٤﴾

نیستی تو مگر آدمی مانند ما پس بیار نشانه ای اگراز راستگویانی (١٥٤) .

قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

گفت این ماده شتریست وی را یك نوبت آب خوردن ست وشمارانوبت روز معین (١٥٥) .

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

ودست مرسانیداورابعقوبت که آنگاه دربرگیرد شمارا عذابِ روزِ بزرگ (١٥٦) .

فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نٰدِمِينَ ﴿١٥٧﴾

پس پی زدند آنرا پس گشتند پشیمان (١٥٧) .

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَأٓيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

پس درگرفت ایشان را عذاب هرآئینه درین ماجرانشانه هست، و نبودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٥٨) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (١٥٩) .

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾

دروغگو شمردند قوم لوط پیغامبران را (١٦٠) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

چون گفت بایشان برادرایشان لوط آیانمی ترسید (١٦١) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾
هرآئينه من برای شما پیغامبر باامانتم (١٦٢) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾
پس بترسید ازخدا و فرمان من برید (١٦٣) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾
وسوال نمی کنم ازشما برتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدمن مگر بر پروردگار عالمها (١٦٤) .

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾
آیا بقصد قضای شهوت میروید بسوی مردان ازاهل عالم (١٦٥) .

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾
ومی‌گذارید آنچه آفریده است برای شما پروردگارشما اززنان شما بلکه شما گروهی ازحدگذشته اید (١٦٦) .

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾
گفتند اگر بازنه آئی توای لُوط هرآئینه باشی ازبیرون کردگان (١٦٧) .

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾
گفت هرآئینه من عمل شماراازدشمنانم (١٦٨) .

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾
پروردگارا نجات ده مراواهلِ مراازوبال آنچه می کنند (١٦٩) .

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾
پس نجات دادیم اورا واهلِ اوراهمه یکجا (١٧٠) .

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾
مگر پیرزنی که بود ازباقی ماندگان (١٧١) .

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾
بازهلاك ساختیم آن دیگران را (١٧٢) .

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾
وبارانیدیم برایشان بارانی پس بَدَست باران ترسانیدگان (١٧٣) .

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾
هرآئینه درین ماجرا نشانه است، ونبودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٧٤) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾
وهرآئینه پروردگارتو همان ست غالب

مهربان (١٧٥) .

كَذَّبَ أَصْحٰبُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٧٦﴾

دروغگو شمردند باشندگانِ آیکه پیغامبران را (١٧٦) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٧٧﴾

چون گفت بایشان شعیب آیانمی ترسید (١٧٧) .

إِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ أَمِيْنٌ ﴿١٧٨﴾

هرآئینه من برای شماپیغامبرباامانتم (١٧٨) .

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَأَطِيْعُوْنِ ﴿١٧٩﴾

پس بترسید ازخداوفرمان من برید (١٧٩) .

وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٨٠﴾

وسوال نمی کنم ازشما برتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدِمن مگربر پروردگار عالمها (١٨٠) .

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُخْسِرِيْنَ ﴿١٨١﴾

تمام پیمائید پیمانه را ومباشید از زیان دهندگان (١٨١) .

وَزِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيْمِ ﴿١٨٢﴾

وبسنجید به ترازوی راست (١٨٢) .

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿١٨٣﴾

وناقص ندهید بمردمان اشیای ایشان را وبیباك مگردید درزمین فسادکنان (١٨٣) .

وَاتَّقُوا الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِيْنَ ﴿١٨٤﴾

وبترسید ازخدا که آفرید شمارا وخلایق نخستینیان را (١٨٤) .

قَالُوْٓا إِنَّمَآ أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ ﴿١٨٥﴾

گفتند جزاین نیست که توازجادو شدگانی (١٨٥) .

وَمَآ أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿١٨٦﴾

ونیستی تومگر آدمی مانندماوهرآئینه می‌پنداریم تراازدروغگویان (١٨٦) .

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٨٧﴾

پس بافگن برما پاره ای ازآسمان اگرازراستگویانی (١٨٧) .

قَالَ رَبِّيْٓ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨٨﴾

گفت پروردگار من داناترست بآنچه می کنید (١٨٨) .

فَكَذَّبُوْهُ فَأَخَذَهُمْ

پس دروغگو پنداشتند اوراپس گرفتار

عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

کردایشان را عذاب روزسائبان[1] هرآئینه وی بود عذابِ روزِ بزرگ (١٨٩) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

هرآئینه درین ماجرا نشانه هست ونه بودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٩٠) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وهرآئینه پروردگارتو همان ست غالب مهربان (١٩١) .

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

وهرآئینه قرآن فرود آوردهٔ پروردگار عالمها ست (١٩٢) .

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

فرودآوردش روح الامین (یعنی جبرئیل) (١٩٣) .

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بردل توتاشوی ازترسانندگان (١٩٤) .

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

بزبان عربی روشن (١٩٥) .

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

وهرآئینه خبروی درصحیفه های پیشینیان ست (١٩٦) .

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾

آیانیست برای ایشان نشانه آنکه می دانند حقانیت قرآن را عالمان بنی اسرائیل (١٩٧) .

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

و اگر فرود می آوردیم قرآن رابربعض عجمیان (١٩٨) .

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

پس می خواندش برایشان هرگزنمی شدند آنراباور دارندگان (١٩٩) .

كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

همچنین درآوردیم انکاررا دردلهای گنهگاران (٢٠٠) .

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

ایمان نمی آرند بقرآن تاآنکه ببینند عذاب درد دهنده (٢٠١) .

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

پس بیاید به ایشان ناگهان وایشان بی

(١) یعنی آتش بشکل سائبان ظاهر شد وهلاك ساخت .

خبرباشند (٢٠٢) .

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

پس گویند آیا مهلت داده میشویم (٢٠٣).

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

آیاعذابِ مارا بشتاب می طلبند (٢٠٤) .

أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

آیادیدی که اگر بهره مندسازیم ایشان را سالها (٢٠٥) .

ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

بازبیایدبدیشان آنچه ترسانیده می شدند (٢٠٦) .

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾

چه چیز را دفع کند ازسرایشان بهره مند بودن ایشان (٢٠٧) .

وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

وهلاك نه کردیم هیچ دهی را الّا اورا بیم کنندگان بودند (٢٠٨) .

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

بجهتِ پنددادن ونبودیم ستمگار (٢٠٩).

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

وفرود نیاوردند قرآن را شیطانان (٢١٠).

وَمَا يَنبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

وسزاوارنیست ایشان را ونمی توانند (٢١١) .

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

هرآئینه شیطانان از شنیدن دُور کردگانند[1] (٢١٢) .

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

پس مخوان باخدامعبوددیگررا آنگاه باشی ازعذاب کردگان (٢١٣) .

وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وبترسان خویشاوندان نزدیكِ خودرا (٢١٤) .

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

وپست کُن بازوی خودرا[2] برای آنانکه پیروی توکردند ازمسلمانان (٢١٥) .

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

پس اگر نافرمانی کنند تراپس بگو

---

(١) یعنی ازشنیدنِ کلام ملائکه .

(٢) یعنی تواضع کن .

هرآئينه من بی تعلقم ازآنچه شمامی كنيد (٢١٦) .

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٢١٧﴾

وتوكل كُن برغالب مهربان (٢١٧) .

الَّذِيْ يَرٰىكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ﴿٢١٨﴾

آنكه می بيند تراچون برمی خيزی (يعنی وقتِ تهجد) (٢١٨) .

وَتَقَلُّبَكَ فِي السّٰجِدِيْنَ ﴿٢١٩﴾

ومی بيندگشتن تُرا[1] درميان سجده كنند گان[2] (٢١٩) .

اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٢٢٠﴾

هرآئينه وی همان ست شنوادانا (٢٢٠) .

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيٰطِيْنُ ﴿٢٢١﴾

آياخبردهم شمارا كه برچه كس فرودمی آيند شيطانان (٢٢١) .

تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيْمٍ ﴿٢٢٢﴾

فرودمی آيند برهردروغگوی‌گنهگار (٢٢٢) .

يُّلْقُوْنَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كٰذِبُوْنَ ﴿٢٢٣﴾

می نهند گوش وبيشترين ايشان دروغ گويانند (٢٢٣) .

وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوٗنَ ﴿٢٢٤﴾

وشاعران پيرویِ ايشان می كنندگمراهان (٢٢٤) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِيْ كُلِّ وَادٍ يَّهِيْمُوْنَ ﴿٢٢٥﴾

آيانمی‌بينی كه ايشان درهرميدانی سرگردان شوند (٢٢٥) .

وَاَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ مَا لَا يَفْعَلُوْنَ ﴿٢٢٦﴾

وآنكه ايشان می‌گويند آنچه نمی كنند[3] (٢٢٦) .

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَذَكَرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّانْتَصَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوْا ؕ وَسَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْٓا اَيَّ مُنْقَلَبٍ يَّنْقَلِبُوْنَ ﴿٢٢٧﴾

مگرآنانكه ايمان آوردند وعملهای شايسته كردند وذكر خداكردند بسياری وپيروز گشتند بعد ازآنكه مظلوم شدند وخواهند دانست ظالمان كه بكدام جا بازخواهند گشت (٢٢٧) .

---

(١) يعنی ازقيام بركوع وازركوع بسجود .

(٢) يعنی نمازگذاران .

(٣) يعنی بهر مضمون مبالغه می كنند .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

طٰسٓ تِلْكَ اٰيٰتُ الْقُرْاٰنِ وَكِتَابٍ مُّبِيْنٍ (١)

هُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِيْنَ (٢)

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ
هُمْ يُوْقِنُوْنَ (٣)

إِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَعْمَهُوْنَ (٤)

أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ
هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ (٥)

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاٰنَ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ عَلِيْمٍ (٦)

إِذْ قَالَ مُوْسٰى لِاَهْلِهٖٓ إِنِّيْٓ اٰنَسْتُ نَارًا سَاٰتِيْكُمْ مِّنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيْكُمْ
بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُوْنَ (٧)

فَلَمَّا جَآءَهَا نُوْدِيَ اَنْۢ بُوْرِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا
وَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ (٨)

سوره نمل مکی است وآن نودوسه آیت وهفت رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

طسٓ .

این ها آیاتِ قرآن وکتاب روشن ست (١).

هدایت ومژده است برای مسلمانان (٢).

آنانکه برپامیدارند نمازرا ومی دهند زکوٰة را وایشان بآخرت یقین می آرند (٣) .

آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت آراسته کردیم برای ایشان کردارهای ایشان را پس ایشان سرگردان می شوند (٤) .

این جماعت آنانندکه برای ایشان ست سختیِ عذاب واین جماعت درآخرت ایشانند زیان کارتر (٥) .

وهرآئینه توداده می شوی قرآن ازنزدِ خدای استوارکار دانا (٦) .

یادکُن آنگاه که‌گفت موسیٰ باهل خودهر آئینه من دیده ام آتشی خواهم آورد برای شماازآن خبری یا خواهم آورد برایتان شعله ای که درآخگری فراگرفته، باشد که‌شماگرمی حاصل کنید (٧) .

پس چون رسیدبآتش نداداده شدبه او که برکت داده شد کسی را که درآتش ست وکسی را که حوالی وی ست وپاکی خدای راست پروردگارعالمها[1] (٨) .

(١) مترجم‌گوید کسیکه درآتش ست ملائکه که درآن نورمصوربصورت آتش بودند ملائکهٔ دیگر که فرود تر ازایشان بودند والله اعلم .

يٰمُوْسٰۤى اِنَّهٗۤ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٩﴾

ای موسیٰ هرآئینه (سخن اینست که) من خدای غالب باحکمتم (۹) .

وَاَلْقِ عَصَاكَ ؕ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدْبِرًا وَّلَمْ يُعَقِّبْ ؕ يٰمُوْسٰى لَا تَخَفْ ۫ اِنِّىْ لَا يَخَافُ لَدَىَّ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿١٠﴾

وبیفگن عصای خودرا پس چون دید که عصامی جنبدگویاوی ماریست روبگردانید پشت داده وبازنه‌گشت گفتیم ای موسیٰ مترس هرآئینه نمی ترسند نزدِ من پیغامبران (۱۰) .

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًاۢ بَعْدَ سُوْٓءٍ فَاِنِّىْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١﴾

لیکن آنکه ستم کرد بازعوض آن کرد نیکی بعدازبدی پس هرآئینه من آمرزندهٔ مهربانم (۱۱) .

وَاَدْخِلْ يَدَكَ فِىْ جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوْٓءٍ ۫ فِىْ تِسْعِ اٰيٰتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿١٢﴾

ودرآردستِ خودرا بگریبانِ خودتابیرون آید سفید بدون عیب باین دونشانه که داخل اند درنُه معجزه بروبسوی فرعون وقوم اوهرآئینه ایشان بودندگروه فاسقان (۱۲) .

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٣﴾

پس آنگاه که آمدبدیشان نشانه های ماروشن شده‌گفتند این سحر ظاهر ست (۱۳) .

وَجَحَدُوْا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَّعُلُوًّا ؕ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٤﴾

وانکارآن کردند ازروی ستمکاری وتکبر وباور داشته بُوَد آن را دلهای ایشان پس بنگر چگونه بود آخرکارِ مفسدان (۱٤) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ فَضَّلَنَا عَلٰى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥﴾

وهرآئینه دادیم داوٗد وسلیمان را علم و گفتند ستایش آن خدای راست که فضل داد مارا بربسیاری ازبندگان مومن خویش (۱۵) .

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُوْتِيْنَا مِنْ كُلِّ شَىْءٍ ؕ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ ﴿١٦﴾

ووارث شد سلیمان داوٗد راوگفت ای مردمان آموخته شد مارا گفتارِ مرغان وداده شدمارا ازهرنعمتی هرآئینه این است فضلِ ظاهر (۱٦) .

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَٰنَ جُنُودُهُۥ مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

وگردآورده شد برای سلیمان لشکر های اواز جن وآدمیان ومُرغان پس این جماعت بعضی راتارسیدن بعضی دیگرایستاده کرده می شدند (١٧) .

حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْا۟ عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ ٱدْخُلُوا۟
مَسَٰكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

تاوقتیکه چون رسیدند بمیدان موران گفت مورچه ای مورچگان درآئید بخانه های خود تادرهم نشکنند شمارا سلیمان ولشکرهای اونادانسته (١٨) .

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ أَنْ أَشْكُرَ
نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا
تَرْضَىٰهُ وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٩﴾

پس خندان تبسم کرد ازگفتارمورچه گفت ای پروردگارمن الهام کن مراکه شکراین نعمت توکنم که انعام کرده ای برمن وبرپدرومادرِ من والهام کن مرا که بجاآرم کردارِ شائسته که خشنودشوی بآن ودرآرمرا برحمتِ خود درزمرهٔ بندگانِ شائسته خویش (١٩) .

وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ
مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ ﴿٢٠﴾

وبازجست احوال مرغان پس گفت چیست مرا که نمی بینم هدهد را یاهست ازغائب شدگان (٢٠) .

لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَا۟ذْبَحَنَّهُۥٓ أَوْ لَيَأْتِيَنِّى
بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

هرآئینه عقوبت کنم اورا عقوبت سخت یاالبته ذبح کنم اورایااین ست که بیاردپیش من حجت ظاهر (٢١) .

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ
وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

پس توقف کرد نه چندان دِیر پس گفت درگرفتم بچیزی که درنه گرفته ای بآن وآورده ام پیش توازقبیلهٔ سبا خبریقین را (٢٢) .

إِنِّى وَجَدتُّ ٱمْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَىْءٍ
وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

هرآئینه من یافتم که زنی پادشاهی میکند برایشان وداده شده است اورا ازهرنعمتی واورا تختی ست بزرگ (٢٣) .

وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ

یافتم که او وقوم او سجده می کنند

الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُوْنَ ﴿٢٤﴾

خورشید را بغیراز خدا وآراسته است شیطان برای ایشان کردار های ایشانرا پس بازداشت ایشان را ازراه پس ایشان راه نمی یابند (٢٤) .

اَلَّا يَسْجُدُوْا لِلّٰهِ الَّذِيْ يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ﴿٢٥﴾

بسوی آن که سجده کنندآن خدای را که بیرون می آردپوشیده را که درآسمانها وزمین است ومی داندآنچه پنهان می داریدوآنچه آشکارا می کنید (٢٥) .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٦﴾

خداآنست که نیست هیچ معبودِ بحق غیراو پروردگارِ عرشِ بزرگ (٢٦) .

قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٧﴾

گفت سلیمان خواهیم دید آیاراست گفتی یاهستی ازدروغ گویان (٢٧) .

اِذْهَبْ بِّكِتٰبِيْ هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ
مَاذَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٨﴾

ببراین نامه را پس بینداز آنرابسوی ایشان بازروبگردان ازایشان پس بنگر چه جواب بازمی دهند (٢٨) .

قَالَتْ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّيْۤ اُلْقِيَ اِلَيَّ كِتٰبٌ كَرِيْمٌ ﴿٢٩﴾

(بلقیس) گفت ای جماعت آشراف هرآئینه انداخته شد بسوی من نامه ای گرامی (٢٩) .

اِنَّهٗ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهٗ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ﴿٣٠﴾

هرآئینه این نامه ازجانب سلیمان ست وهرآئینه این نامه بنام خدای بخشاینده مهربان ست (٣٠) .

اَلَّا تَعْلُوْا عَلَيَّ وَاْتُوْنِيْ مُسْلِمِيْنَ ﴿٣١﴾

باین مضمون که تکبر مکنید برمن بیائید پیش من مسلمان شده (٣١) .

قَالَتْ يٰۤاَيُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُوْنِيْ فِيْۤ اَمْرِيْ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً اَمْرًا
حَتّٰى تَشْهَدُوْنِ ﴿٣٢﴾

گفت (بلقیس) ای جماعت آشراف جواب دهیدمرا درتدبیرمن، نبودم من فیصله کننده هیچ کارراتاوقتیکه شما حاضر شوید پیش من (٣٢) .

قَالُوْا نَحْنُ اُولُوْا قُوَّةٍ وَّاُولُوْا بَاْسٍ شَدِيْدٍ وَّالْاَمْرُ اِلَيْكِ
فَانْظُرِيْ مَاذَا تَاْمُرِيْنَ ﴿٣٣﴾

گفتند ماخداوندانِ توانائی ایم و خداوندانِ کارزارِ سختیم وتدبیرمفوض

بسوی تُست پس درنگر چه چیزمی فرمائی (٣٣) .

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۚ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

گفت هرآئینه پادشاهان چون درآیند بدهی خراب کنند آنرا وسازند عزیزان اهل آن را رسوایان وهمچنین می کنند (٣٤) .

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

وهرآئینه من فرستنده ام بسوی ایشان تحفه ای پس بیننده ام به چه چیز بازمی آیند فرستادگان (٣٥) .

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

پس چون آمد آن فرستاده پیش سلیمان گفت سلیمان آیاامداد می‌کنید مرابمالی پس آنچه عطا کرده ست مرا خدای‌تعالی بهترست ازآنچه عطا کرده است شمارا بلکه شما بتحفهٔ خویش شادمان می شوید (٣٦) .

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

بازرَوبسوی ایشان پس هرآئینه بیاییم برایشان بالشکر هائی که طاقت نباشد ایشان را بمقابلهٔ آن وهرآئینه بیرون کنیم ایشان را ازدِه رسواشدگان وایشان خوارباشند(٣٧) .

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

گفت(١)سلیمان ای عزیزان کدام یك ازشمامی آردپیش من تخت اوراپیش ازآن که بیایند نزدِ من مسلمان شده (٣٨) .

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ ۖ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

گفت تهَمتَنی ازجن من بیارمش نزدِ تو پیش ازآنکه برخیزی ازجای خود وهرآئینه من برآن عرش توانای باامانتم (٣٩) .

---

(١) مترجم گوید سلیمان علیه السلام خواست که بلقیس را معجزه نماید وعقل وجمال اورا ادراك فرماید .

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتٰبِ أَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَّرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾

گفت شخصی که نزدِ اوعلم بوداز کتاب الهی من بیارمش نزد توپیش ازآنکه بازگردد بسوی تو چشمِ تو پس چون سلیمان دید آنرا قرارگرفته نزدیك خویش گفت این خارق عادت ازفضل پروردگار من است تاامتحان کند مرا آیاشکرگذاری می کنم یاناسپاسی می نمایم وهرکه شکر گذاری کند پس جزاین نیست که شکر گذاری میکند برای نفع خویش وهرکه ناسپاسی کرد پس پروردگارمن بی نیاز کَرَم کننده است (٤٠) .

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

گفت سلیمان متغیر سازید برای امتحان این زن تخت اورا بنگریم آیاراهِ شناخت می یابد یامی شود ازآنانکه راه نمی یابند (٤١) .

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهٰكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

پس چون بیامد (بلقیس)گفته شدآیاچنین ست تخت توگفت گویاوی همان ست وداده شد مارادانش بحقانیت سلیمان پیش ازین مقدمه وهستیم مسلمانان (٤٢) .

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَّعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴿٤٣﴾

وبازداشت سلیمان آن[1] زن را ازآنچه عبادت می کردبجز خدا هرآئینه وی بودازگروه کافران (٤٣) .

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

گفته شدبوی که درآی باین کو شك پس

(١) مترجم سلیمان علیه السلام را فاعل صدّها قرار داده است واکثر مفسرین می گویند که فاعل صدّها "ما" "المصدریه یاالموصوله" است ومعنی آیت اینطور میشود که بازداشت آن زن را ازعبادت خداآنچه عبادت میکردند غیراز خدا والله اعلم .

وَّكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا ۚ قَالَ اِنَّهٗ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيْرَ ۬ؕ قَالَتْ رَبِّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ وَ اَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۟ ﴿٤٤﴾

چون بدیدآنرا پنداشتش حوض آب وجامه برداشت ازدوساق خود گفت سلیمان این کوشکی ست بی نقش درخشان ساخته شده ازشیشه‌گفت (بلقیس) ای پروردگار من هرآئینه من ستم کرده ام برخویش واسلام آوردم همراه سلیمان برای خدا پروردگارعالمها . (٤٤)

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَاۤ اِلٰى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ فَاِذَا هُمْ فَرِيْقٰنِ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

وهرآئینه فرستادیم بسوی ثمود برادرایشان صالح را که عبادت کنید خدای را پس ناگهان آن قوم دوگروه شدند بایکدیگر خصومت می نمودند (٤٥) .

قَالَ يٰقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُوْنَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُوْنَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٤٦﴾

گفت صالح ای قوم من چراشتابان طلب می کنید سختی را پیش از راحتی چرا طلب آمرزش نمی کنید ازخدا بُوَد که رحم کرده شود برشما (٤٦) .

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَّعَكَ ۚ قَالَ طٰٓئِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُوْنَ ﴿٤٧﴾

گفتند شگون بد گرفتیم ازتوو ازآنانکه همراه تواند گفت شگون بدشما نزدِ خداست[1] بلکه شما قومی هستید که امتحان کرده می شوید (٤٧) .

وَكَانَ فِي الْمَدِيْنَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُّفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُوْنَ ﴿٤٨﴾

و بودند درآن شهر نُه‌گروهك که فساد می کردند درزمین واصلاح نمی‌نمودند (٤٨) .

قَالُوْا تَقَاسَمُوْا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهٗ وَ اَهْلَهٗ ثُمَّ لَنَقُوْلَنَّ لِوَلِيِّهٖ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ اَهْلِهٖ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٤٩﴾

گفتند بایك دیگر قسم خداخورده که البته شبیخون زنیم برصالح واهل خانه او باز البته خواهیم گفت وارث اوراحاضر نه

(١) یعنی مصائب بروفق تقدیر الهی جاری میشود .

بوديم وقت هلاك شدن اهل اووهر آئينه
ماراستگوئيم (٤٩) .

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

و حيله كردند بنوعى از حيله وتدبير كرديم
مانوعى ازتدبير وايشان نمى دانستند(٥٠) .

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ
وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

پس بنگر چگونه بودسرانجام حيلهٔ ايشان
كه ماهلاك كرديم ايشان را وقوم ايشان را
همه يك جا (٥١) .

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

پس اين ست خانه هاى ايشان خالى مانده
به سبب ظلم ايشان هرآئينه درين ماجرا
نشانه هستگروهى را كه ميدانند (٥٢) .

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

ونجات داديم آنان را كه ايمان آوردند و
پرهيگارى مى كردند (٥٣) .

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ
وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

وفرستاديم لوط راچونگفت بقوم خود آيا
بعمل مى آريد كاربى حيائى را وشما مى
بينيد (٥٤) .

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ
أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

اياشمامى آئيد بمردان بارادهٔ شهوت بجز
زنان بلكه شما قومى نادانيد (٥٥) .

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ
لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾

پس نه بود جواب قوم او مگر آنكهگفتند
بيرون كنيد اهل خانهٔ لوط را از دِهِ خويش
هرآئينه ايشان مردم پاكى طلبند (٥٦) .

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾

پس نجات داديم اورا واهل اورا مگر
زنش كه معّين كرديم اورا ازباقى ماندگان
(٥٧) .

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٨﴾

وبارانيديم برسرايشان بارانى پس بَدَست
باران ترسانده شدگان (٥٨) .

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ آللَّهُ
خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

بگوسپاس خداى راست وسلام برآن
بندگانِ اوكه بگزيده است ايشان را
آياخدابهتر است ياآنچه شريك مى آرند
(٥٩) .

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ
السَّمَآءِ مَآءً ۚ فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ
لَكُمْ اَنْ تُنْۢبِتُوْا شَجَرَهَا ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَّعْدِلُوْنَ ؕ ﴿٦٠﴾

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه بیافرید آسمانها و زمین را و فرودآورد برای شمااز‌آسمان آب پس رویانیدیم به سبب آن بوستانها راباتازگی ممکن نه بود شمارا که برویانیددرخت های آن را آیا معبودی هست با خدا بلکه ایشان‌گروهی اند که کج میروند (٦٠) .

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّجَعَلَ خِلٰلَهَآ اَنْهٰرًا وَّجَعَلَ
لَهَا رَوَاسِىَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ
بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦١﴾

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه ساخت زمین را قرارگاه وپیداکرد درمیان زمین جویهاوبیافرید برای زمین کوه ها وبیافرید میان دودریا حجاب را آیامعبودی دیگر هست باخدابلکه بیشترین ایشان نمی دانند (٦١) .

اَمَّنْ يُّجِيْبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوْٓءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ الْاَرْضِ ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ
قَلِيْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ ؕ ﴿٦٢﴾

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه قبول می کند درمانده را چون بخواندش وبرداردسختی را وبسازد شمارا جانشین نخستینیان درزمین آیامعبودی دیگر هست باخدا اندکی پندمی پذیرید (٦٢) .

اَمَّنْ يَّهْدِيْكُمْ فِىْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُّرْسِلُ
الرِّيٰحَ بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ
تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ؕ ﴿٦٣﴾

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه راه می نماید شمارا درتاریکی های بیابان و دریا ومی فرستد باد هارا مژده دهنده پیش دستِ رحمت خود آیا معبودی هست باخدا برترست خدا ازآنکه شریك می گیرند (٦٣) .

اَمَّنْ يَّبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَمَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ
السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ ءَاِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٦٤﴾

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه نوپیدا می کند آفرینش بازدگربارباگرداندش وکیست آنکه روزی می دهد شمارا ازآسمان و زمین آیا معبودی هست باخدا بگو بیارید حجت خودرا اگرراست

گوئید (٦٤) .

قُلْ لَّا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٦٥﴾

بگونمیداند آنکه درآسمانها وزمین است غیب را مگر خدا ونمیدانند که کی برانگیخته شوند (٦٥) .

بَلِ ادّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْهَا ۫ بَلْ هُمْ مِّنْهَا عَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

بلکه پی درپی متوجه شد علم ایشان درباب آخرت[1] بلکه ایشان درشبهه اند ازآخرت بلکه ایشان ازآخرت نابینایند . (٦٦)

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا وَّاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا لَمُخْرَجُوْنَ ﴿٦٧﴾

وگفتند کافران آیاچون شویم خاك وپدران مانیزآیاما بیرون آوردگانیم (یعنی ازقبور) . (٦٧)

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾

هرآئینه وعده داده شدباین مقدمه مارا وپدرانِ مارا پیش ازین، نیست این مگر افسانه های پیشینیان (٦٨) .

قُلْ سِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٦٩﴾

بگو سَیر کنید درزمین پس بنگرید چگونه بود انجام کارگنهگاران (٦٩) .

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِيْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

واندوه مخور برایشان ومباش درتنگدلی ازمکرِبَدِ ایشان (٧٠) .

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٧١﴾

ومی‌گویند کَی باشد این وعده اگرراست گوئید (٧١) .

قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِيْ تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٧٢﴾

بگوشاید نزدیك شده باشد بشما بعض آنچه بشتاب می طلبید[2] (٧٢) .

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾

وهرآئینه پروردگارتو خداوند فضل ست برمردمان ولیکن بیشترین ایشان شکر نمی کنند (٧٣) .

---

(١) یعنی تابه آنکه منقطع‌گشت .

(٢) یعنی عقوبتِ دنیا .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

وهرآئینه پروردگارتومیداند آنچه پنهان می کنند سینه های ایشان وآنچه ظاهر می نمایند (٧٤) .

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

ونیست هیچ پوشیده درآسمان وزمین مگر نوشته است درکتاب روشن (٧٥) .

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

هرآئینه این قرآن بیان می کند پیش بنی اسرائیل بیشتر آنچه ایشان درآن اختلاف می کنند (٧٦) .

وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

وهرآئینه وی هدایت ورحمت است مسلمانان را (٧٧) .

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

هرآئینه پروردگار توفیصله کند میان ایشان بحکم خود واوست غالب دانا (٧٨) .

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

پس توکل کن برخداهرآئینه تو بردین راست روشن هستی (٧٩) .

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

هرآئینه تونمی توانی شُنُوانید مردگان را ونمی توانی شنوانیدن کران را آواز وقتیکه رویگردانند پشت داده (٨٠) .

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۖ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

ونیستی توراه نمایندهٔ کوران تابازآیندازگمراهی خویش نمی شنوانی مگر کسی را که ایمان آورده است بآیت های ماپس این جماعتگردن نهندگانند (٨١) .

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

وچون متحقق شود وعدهٔ عذاب برایشان بیرون آریم برای ایشان جانوری اززمین که سخنگوید بایشان بسبب آنکه مردمان بآیاتِ مایقین نمی آوردند(٨٢) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

وآن روزکه برانگیزیم ازهرامتی طائفه ای را ازآنانکه دروغ می شمردند آیات مارا پس ازایشان بعضی را تارسیدنِ بعض

ایستاده کرده میشود (٨٣) .

حَتّٰىٓ إِذَا جَآءُوْ قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِاٰيٰتِيْ وَلَمْ تُحِيْطُوْا بِهَا
عِلْمًا أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٤﴾

تاوقتیکه چون حاضر آیندگوید خداآیادروغ شمردیدآیاتِ مرا ودر نگرفته بودید بآن ازروی دانش یاچه کار می کردید (٨٤) .

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوْا فَهُمْ لَا يَنْطِقُوْنَ ﴿٨٥﴾

وثابت شد وعدۀ عذاب برایشان بسبب ستم کردن ایشان پس آن جماعت سخن نگویند (٨٥) .

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ
إِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٨٦﴾

آیا ندیده اند که ماپیداکرده ایم شب را تاآرام گیرند درآن وپیداکرده ایم روزرا روشن هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست قومی را که باورمی دارند (٨٦) .

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ ۚ وَكُلٌّ أَتَوْهُ
دٰخِرِيْنَ ﴿٨٧﴾

ویادکن آن روز که دمیده شود در صور پس مضطرب شوند آنانکه درآسمانها یند وآنانکه درزمین اند مگر کسیکه خدا خواسته است وهمه بیایند پیش خدا خوارشده (٨٧) .

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَّهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِيْٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهٗ
خَبِيْرٌۢ بِمَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٨٨﴾

وبه بینی کوه هاراپنداری آنهارا برجای ایستاده وآنهامی‌روند مانند رفتنِ ابر صُنع آن خدای که استوار ساخت هرچیز را هرآئینه وی خبردارست بآنچه می کنید (٨٨) .

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۚ وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ
يَّوْمَئِذٍ اٰمِنُوْنَ ﴿٨٩﴾

هرکه بیارد نیکی پس اورا باشدبهتر ازآن وایشان ازاضطراب آن روز ایمن باشند (٨٩) .

وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ ۚ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٠﴾

وهرکه بیارد بدی نگونسار کرده شود چهره های ایشان درآتش جزاداده نمی شوید مگر بوفق آنچه می کردید (٩٠) .

إِنَّمَآ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِيْ حَرَّمَهَا وَلَهٗ

بگو(یامحمد) جزاین نیست که فرموده شدمراکه عبادت کنم خداونداین شهر را

كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

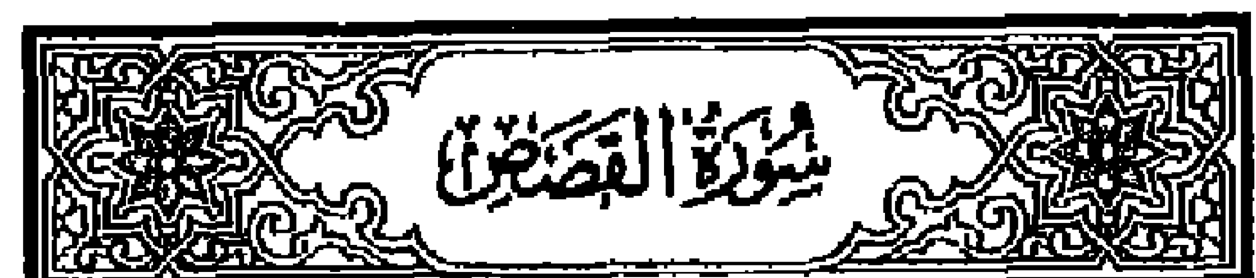
(یعنی مکه) آنکه محترم ساخت آنراو
بتصرّف اوست هر چیز، وفرموده شدمرا
که باشم از مسلمانان (٩١) .

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

وفرموده شدآنکه بخوانم قرآن راپس
هرکه راه یافت پس جزاین نیست که راه
می یابدبرای نفع خویشتن وهرکه گمراه
شد بگو جزاین نیست که من ازبیم
کنندگانم (٩٢) .

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وبگوستایش خدای راست خواهد نمود
شمارا آیاتِ خود پس بشناسید آنهارا
ونیست پروردگارتو بی خبر ازآنچه
می‌کنید (٩٣) .

سورهٔ قصص مکي است وآن هشتادوهشت آیت ونه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

طسم ﴿١﴾

طسٓمٓ (١) .

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

این آیت های کتاب روشن است (٢) .

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

بخوانیم برتو بعض خبر موسیٰ وفرعون
به راستی برای گروهی که باورمیدارند
. (٣)

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا
يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾

هرآئینه فرعون تکبرکرد درزمین وساخت
اهل آن را گروه گروه زبون می گرفت
جماعتی را ازایشان، می کُشت پسران
ایشان را وزنده می‌گذاشت دختران ایشان
را هرآئینه وی بود از مفسدان (٤) .

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

ومی خواستیم که نعمت فراوان دهیم
برآنان که زبون گرفته شدند درزمین
وپیشواسازیم ایشان را و وارث کنیم

ایشان را (٥) .

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

ودسترس دهیم ایشان را درزمین وبنمائیم فرعون وهامان ولشکر های ایشان را اززبون گرفتگان آنچه می ترسیدند (٦) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۖ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

والهام فرستادیم بسوی مادرموسیٰ اینکه شیربده اورا پس چون بترسی بروَی بینداز او را دردریا ومترس واندوه مخور هرآئینه مابازرسانندۀ اوئیم بسوی تو و گردانندۀ اوئیم ازپیغامبران (٧) .

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾

پس برگرفتند آن را اهل خانۀ فرعون تاآخر کارشود برای ایشان دشمن وسبب اندوه هرآئینه فرعون وهامان ولشکرهای ایشان خطا کننده بودند (٨) .

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

وگفت زن فرعون این طفل خنکی چشم ست مرا وترا مکشیدش بُوَد که نفع دهد مارا یا فرزندگیریم اورا وایشان حقیقت حال نمی دانستند (٩) .

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۖ إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

وگشت دل مادر موسیٰ خالی از صبر هرآئینه نزدیك بود که آشکارا کند آن قصّه را اگرمانمی بستیم بردل اورشته[١] تاباشد ازباور دارندگان (١٠) .

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

وگفت خواهرش رابرپی او برو پس بدیداورا ازدور وقوم فرعون نمی دانستند (١١) .

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ

وحرام ساختیم برموسیٰ شیرِدایگان پیش

---

(١) یعنی صبر نمی دادیم .

اَهْلِ بَيْتٍ يَّكْفُلُوْنَهٗ لَكُمْ وَهُمْ لَهٗ نٰصِحُوْنَ ﴿١٢﴾	ازوصول خواهر پس خواهرش گفت آیاراه نمایم شمارا براهل خانه ای که خبرداری این طفل کنند برای شماوایشان برای اونیك خواهانند (١٢) .
فَرَدَدْنٰهُ اِلٰٓى اُمِّهٖ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٣﴾	پس بازگردانیدیم اورا بسوی مادراو تاخنك شود چشم وی واندوه نخورد وتابداند که وعده خدا راست ست ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند (١٣).
وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗ وَاسْتَوٰٓى اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٤﴾	وچون رسید بنهایت جوانی خود ودرست اندام شد دادیم اورا حکمت ودانش وهمچنین جزامی دهیم نیکوکاران را . (١٤)
وَدَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلٰى حِيْنِ غَفْلَةٍ مِّنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيْهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلٰنِ هٰذَا مِنْ شِيْعَتِهٖ وَهٰذَا مِنْ عَدُوِّهٖ ۚ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِىْ مِنْ شِيْعَتِهٖ عَلَى الَّذِىْ مِنْ عَدُوِّهٖ ۙ فَوَكَزَهٗ مُوْسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِ ۖ قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٥﴾	ودرآمد در شهر بروقت بیخبری اهل آن پس یافت آنجا دوشخص که بایکدیگر جنگ می کردند آن یك ازقوم موسیٰ بود و آن دیگر ازدشمنان وی پس مدد طلب کرد شخصی که ازقوم اوبود برآن دیگر که ازدشمنانش بود پس مشت زد او را موسیٰ پس بکشتش گفت این ازکارِ شیطان ست هرآئینه شیطان دشمن گمراه کنندۂ آشکاراست (١٥) .
قَالَ رَبِّ اِنِّىْ ظَلَمْتُ نَفْسِىْ فَاغْفِرْ لِىْ فَغَفَرَ لَهٗ ؕ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿١٦﴾	گفت ای پروردگارمن هرآئینه من ستم کردم برخویش پس بیامرزمرا پس بیامرزیدش هرآئینه وی آمرزندۂ مهربان ست (١٦) .
قَالَ رَبِّ بِمَآ اَنْعَمْتَ عَلَىَّ فَلَنْ اَكُوْنَ ظَهِيْرًا لِّلْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٧﴾	گفت ای پروردگارمن بحق انعام کردنِ تو برمن هرگز نخواهم بُود مددگار گنهگاران . (١٧)
فَاَصْبَحَ فِى الْمَدِيْنَةِ خَآئِفًا يَّتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِى اسْتَنْصَرَهٗ	پس گشت کرد درشهر ترسان انتظار کنان

بِالْاَمْسِ يَسْتَصْرِخُهٗ ۭ قَالَ لَهٗ مُوْسٰٓى اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٨﴾

پس ناگهان شخصی که مدد طلب کرده بود دیروز باز بفریاد رسی میخواندش گفت بوی موسیٰ هرآئینه توگمراه آشکاری (١٨) .

فَلَمَّآ اَنْ اَرَادَ اَنْ يَّبْطِشَ بِالَّذِيْ هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا ۙ قَالَ
يٰمُوْسٰٓى اَتُرِيْدُ اَنْ تَقْتُلَنِيْ كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِالْاَمْسِ ڰ
اِنْ تُرِيْدُ اِلَّآ اَنْ تَكُوْنَ جَبَّارًا فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيْدُ
اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْمُصْلِحِيْنَ ﴿١٩﴾

پس چون خواست که دست دراز کند به شخصی که وی دشمن موسیٰ ودشمن فریادکننده بودگفت فریاد کننده ای موسیٰ آیامیخواهی که بکشی مراچنانکه کشتی شخصی را دیروز نمی خواهی مگر آنکه باشی ستمگاری درزمین ونمی خواهی که باشی از نیکوکاران[1] (١٩) .

وَجَاۗءَ رَجُلٌ مِّنْ اَقْصَا الْمَدِيْنَةِ يَسْعٰى ۡ قَالَ يٰمُوْسٰٓى اِنَّ
الْمَلَاَ يَاْتَمِرُوْنَ بِكَ لِيَقْتُلُوْكَ فَاخْرُجْ اِنِّىْ لَكَ
مِنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٢٠﴾

و آمد شخصی ازآخر شهر شتابان گفت ای موسیٰ هرآئینه رئیسان مشورت می کنند درحق تو تابکشند ترا پس بیرون روهرآئینه من برای توازنیك خواهانم (٢٠) .

فَخَرَجَ مِنْهَا خَاۗىِٕفًا يَّتَرَقَّبُ ۡ قَالَ رَبِّ نَجِّنِيْ
مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٢١﴾

پس بیرون آمد ازآن شهر ترسان انتظار کنان گفت ای پروردگار من خلاص کن مرا ازگروه ستمگاران (٢١) .

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاۗءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى رَبِّيْٓ اَنْ يَّهْدِيَنِيْ
سَوَاۗءَ السَّبِيْلِ ﴿٢٢﴾

ووقتیکه متوجه شد بسوی شهر مدین گفت امیدوارم ازپروردگارخویش که دلالت کند مرا براه راست (٢٢) .

وَلَمَّا وَرَدَ مَاۗءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةً مِّنَ النَّاسِ

ووقتیکه رسید بآب مدین یافت برآن آب طائفه ای را ازمردمان آب می نوشانیدند

---

(١) یعنی چون موسیٰ اورا توگمراه آشکاری‌گفت دانست که غضب کرده برسر من می آید .

يَسْقُوْنَ ۬ وَوَجَدَ مِنْ دُوْنِهِمُ امْرَاَتَيْنِ تَذُوْدٰنِ ۚ قَالَ
مَا خَطْبُكُمَا ۭ قَالَتَا لَا نَسْقِيْ حَتّٰى يُصْدِرَ الرِّعَاۗءُ ٚ وَاَبُوْنَا
شَيْخٌ كَبِيْرٌ ﴿٢٣﴾

مواشیٰ را ویافت آن طرف ازایشان دوزن که باز میدارند مواشی خودراگفت موسیٰ بآن دوزن چیست حال شماگفتند ماآب نمی نوشانیم تاآنکه باز گردانند شبانان مواشی را وپدرما پیرکلان سال ست (٢٣) .

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّيْ لِمَآ اَنْزَلْتَ
اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيْرٌ ﴿٢٤﴾

پس موسیٰ آب نوشانیدبرای این هر دوبازرواورد بسوی سایه پس گفت ای پروردگارمن هرآئینه من بآنچه فرود آوردی بسوی من ازنعمت محتاجم (٢٤) .

فَجَاۗءَتْهُ اِحْدٰىهُمَا تَمْشِيْ عَلَى اسْتِحْيَاۗءٍ ۡ قَالَتْ اِنَّ اَبِيْ يَدْعُوْكَ
لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۭ فَلَمَّا جَاۗءَهٗ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ ۙ
قَالَ لَا تَخَفْ ڣ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٢٥﴾

پس آمد بموسیٰ یکی ازین دوزن راه میرفت بشرم گفت هرآئینه پدرمن میخواند ترا تابتودهد مزدِ آنکه آب دادی برای ماپس چون موسیٰ بیامد نزداو وحکایت کرد پیش او قصّه راگفت مترس خلاص شدی ازقومِ ستمگاران (٢٥) .

قَالَتْ اِحْدٰىهُمَا يٰٓاَبَتِ اسْتَاْجِرْهُ ۡ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَاْجَرْتَ
الْقَوِيُّ الْاَمِيْنُ ﴿٢٦﴾

گفت یکی ازین دو دختر ای پدرمن بخدمت بگیراورا هرآئینه بهترین کسیکه بخدمت گیری شخصی توانا باامانت باشد (٢٦) .

قَالَ اِنِّيْٓ اُرِيْدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هٰتَيْنِ عَلٰٓي اَنْ
تَاْجُرَنِيْ ثَمٰنِيَ حِجَجٍ ۚ فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ ۚ
وَمَآ اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ ۭ سَتَجِدُنِيْٓ اِنْ شَاۗءَ اللّٰهُ
مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٢٧﴾

گفت هرآئینه من میخواهم که بزنی بدهم ترایکی ازین دو دخترِ خود بشرط آنکه خدمت من کنی هشت سال پس اگرتمام کنی ده سال را پس آن تبرّع است ازنزدِ تو ونمی خواهم که مشقت افگنم برتو خواهی یافت مرا اگرخداخواسته است ازشائستگان(٢٧) .

قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِيْ وَبَيْنَكَ ۭ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ
عَلَيَّ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي مَا نَقُوْلُ وَكِيْلٌ ﴿٢٨﴾

گفت موسیٰ این ست عهد میان من ومیان تو هرکدام ازین دومدّت که اداکنم تعدی نباشد برمن وخدابرآنچه می گوئیم گواه ست (٢٨) .

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِن جَانِبِ
الطُّورِ نَارًا ۖ قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم
مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾

پس چون اداکرد موسیٰ آن میعادرا وروان شد باهل خود دید بجانب کوه طور آتشی راگفت باهل خود توقف کنیدهرآئینه دیده ام آتشی امیدداردم که بیارم برای تان ازآنجاخبری یا بیارم شعله ای ازآتش بُوَد که شما تحصیلگرمی کنید (٢٩) .

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَا مُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

پس چون آمد نزدیك آتش آوازداده شد ازکرانهٔ راست میدانْ درجائیگاه بابرکت ازمیان درخت که ای موسیٰ هرآئینه من خدایم پروردگار عالم ها (٣٠) .

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ ۖ
إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

وآنکه بافگن عصای خودرا پس چون دید که عصاحرکت می کندگویاوی ماریست رویگردانید پشت داده وبازنه‌گشت گفتیم ای موسیٰ پیش آی ومترس هرآئینه توازایمنانی (٣١) .

اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ ۖ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِن رَّبِّكَ
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

ودرآردست خودرا درگریبان خود تابیرون آید سفیدْ شده ازغیر علتی وبهم آربسوی خود بازوی خودرا از ترس[1] پس این هردونشانه اند فرود آمده ازجانب پروردگارتو بسوی فرعون وجماعتِ او هرآئینه ایشان بودندگروهِ بدکار (٣٢) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه من کشته ام ازایشان شخصی را پس می ترسم که بکشند مرا (٣٣) .

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا

وبرادرمن هارون فصیح تراست ازمن

(١) یعنی برای دفع ترسی که بسبب ظهورِ خوارق پیدا شده .

يُصَدِّقُنِيٓ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

ازجهت زبان پس بفرست اورا همراه من مدد کننده که باوردارد مرا هرآئینه من می ترسم ازآنکه دروغگو شمرند مرا (۳٤) .

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا
سُلْطَٰنًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِـَٔايَٰتِنَآ أَنتُمَا وَمَنِ
ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَٰلِبُونَ ﴿٣٥﴾

گفت خدا محکم خواهیم کرد بازوی ترا به برادر تو وخواهیم داد شمارا غلبه پس نه توانند رسید بقصد ایذابسوی شما بسبب نشانه های‌ما، شما وآنانکه پیرویِ شما کرده اندغالب خواهید شد (۳۵) .

فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٍ قَالُوا۟ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ
مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِىٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

پس چون آورد موسیٰ برایشان نشانه های روشن ماراگفتند نیست این مگر جادوی بربسته ونه شنیدیم این رادر پدران نخستین خویش (۳٦) .

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّىٓ أَعْلَمُ بِمَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِۦ
وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٣٧﴾

و گفت موسیٰ پروردگارمن داناترست بهرکه آورده است هدایت ازنزدِ او وبهرکه اوراست عاقبت پسندیده درآخرت هرآئینه رستگار نمی شوند ستمگاران (۳۷) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِى
فَأَوْقِدْ لِى يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ فَٱجْعَل لِّى صَرْحًا
لَّعَلِّىٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ
مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ ﴿٣٨﴾

وگفت فرعون ای سرکردگان ندانسته ام برای شما هیچ معبودی غیرخود پس آتش برافروز برای من ای هامان برگِل (یعنی خشت بساز) پس بناکن برای من کوشکی بُوَد که من مطلع شوم از معبود موسیٰ وهرآئینه من می پندارم اوراازدروغگویان (۳۸) .

وَٱسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَظَنُّوٓا۟
أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وتکبر کرد فرعون ولشکرهای او درزمین بغیر حق وگمان کردند که ایشان بسوی ما بازگردانیده نشوند (۳۹) .

فَأَخَذْنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذْنَٰهُمْ فِى ٱلْيَمِّ فَٱنظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

پس گرفتیم اورا ولشکر های اورا پس افگندیم ایشان را دردریا پس درنگر چگونه بود انجام ستمگاران (٤٠) .

وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾

وگردانیدیم ایشان را پیشوایانی که میخوانند بسوی آتش وروز قیامت نصرت داده نشوند (٤١) .

وَاَتْبَعْنٰهُمْ فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ﴿٤٢﴾

وازپیِ ایشان فرستادیم درین دنیا لعنت را وبروزقیامت ایشان ازدور ساختگان باشند (٤٢) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَآ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُوْلٰى بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب بعد ازآن که هلاك ساختیم قرنهای نخستین را دلیل شده برای مردمان وهدایت وبخشایش تابُوَد که ایشان پندپذیر شوند (٤٣) .

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ اِلٰى مُوْسَى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٤﴾

وتو نبودی بطرفِ غربی چون بانجام رسانیدیم بسوی موسیٰ وحی را ونبودی ازحاضران (٤٤) .

وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْۤ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٥﴾

ولیکن ماآفریدیم قرنهارایعنی بعد موسیٰ پس درازشد برایشان عمر وتونبودی باشنده دراهل مدین که بخوانی برایشان آیات مارا ولیکن ما بودیم فرستنده (٤٥) .

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٦﴾

ونبودی توبجانب طور چون آوازدادیم ولیکن وحی آمد ازروی بخشایش پروردگار تو تاترسانیگروهی را که نیامده بُود بدیشان هیچ ترساننده پیش ازتو بُوَد که ایشان پندپذیرشوند (٤٦) .

وَلَوْلَآ اَنْ تُصِيْبَهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَيَقُوْلُوْا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ وَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٧﴾

و اگرنه آن بودی که برسد بدیشان عقوبتی بسبب آنکه پیش فرستاده است دست های ایشان پس گویند ای پروردگارما چرانه فرستادی بسوی ما پیغامبری را تاپیروی آیات توکنیم وباشیم ازمسلمانان (٤٧) .

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَآ اُوْتِيَ

(پیغامبران را می فرستادیم) پس چون آمد بایشان وحی راست ازنزدِ ماگفتند

مِثْلَ مَآ أُوتِيَ مُوسَىٰٓ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ ﴿٤٨﴾

چراداده نشداین پیغامبررا مانند آنچه داده شد بموسیٰ آیاکافر نشده اندبآنچه داده شده موسیٰ را پیش ازین، گفتند دوسحر اند موافق یك دیگر شده[1] و گفتند هرآئینه ما بهریك کافرانیم (٤٨) .

قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤٩﴾

بگو پس بیارید کتابی فرود آمده ازنزدِ خدا که وی راه نماینده تر باشد ازین دو، تاپیروی اوکنم اگرراستگوئید (٤٩) .

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾

پس اگرقبول نکنند سخن ترا پس بدان که جزاین نیست که پیروی می کنند خواهش نفسِ خودرا وکیست گمراه ترازکسیکه پیروی خواهش نفس خودکند بدون راه نمائی خدا هرآئینه خدا راه نه می نمایدگروه ستمگاران را (٥٠) .

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ ٱلْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

وهرآئینه ما پی درپی آوردیم برای ایشان این قرآن راتابُوَد که ایشان پندپذیرند (٥١) .

ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

آنانکه داده ایم ایشان را کتاب پیش ازقرآن ایشان بقرآن ایمان می آرند (٥٢) .

وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

وچون قرآن خوانده میشود برایشان‌گویند ایمان آوردیم بآن هرآئینه وی راست است ازجانب پروردگارماهرآئینه ماپیش ازنزول قرآن منقادبودیم (٥٣) .

أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا۟ وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

این جماعت داده میشود ایشان را مزدایشان دوبار بسبب آنکه صبر کردند ودفع می کنند بخصلت نیك بدی را وازآنچه روزی داده ایم ایشان را خرج می کنند (٥٤) .

---

(١) یعنی تورات وقرآن .

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

وچون بشنوند سخن بیهوده را روبگردانند ازآن وگویند ماراست کردار های ما وشماراست کردارهای شماسلام برشماباد نمی خواهیم صحبت جاهلان[۱] (۵۵).

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

(یا محمد) هرآئینه توراه نمی نمائی هرکه را دوست می داری ولیکن خدا راه می نماید هرکراخواهد واوداناترست براه یافتگان (٥٦).

وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وگفتند بعض اهل مکه اگرپیروی هدایت کنیم باتو ربوده شویم اززمین خود[۲]آیاجا نه دادیم ایشان را درحرمی باامن رسانیده میشود بسوی وی میوها ازهر جنس روزی ازنزدِ ما لیکن بیشترین ایشان نمی دانند (۵۷).

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

وبساهلاك کردیم ازده ها که ازحد در گذشتند درگذرانِ خود پس اینهاست جای ماندنِ ایشان مانده نشد آنجابعداز ایشان مگر اندکی وبودیم مابدست آرندهٔ میراثِ ایشان (۵۸).

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وهرگز نیست پروردگارتو هلاك کنندهٔ ده ها تاآنکه بفرستد درقصبهٔ آن پیغامبری که بخواند برایشان آیاتِ ما و هرگزنیستیم هلاك کنندهٔ ده ها مگر درآن حال که اهل آنها ستمگارباشند (۵۹).

---

(۱) مترجم‌گوید یهود پیش ازآنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمدینه هجرت کند و نسخ یهودیت تصریح فرماید معتقد قرآن بودند و می‌گفتند عرب را قرآن لازم ست.

(۲) یعنی مردمان اخراج کنند.

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا
عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

وهرچه داده شدشمارا از هرنوعی پس
بهره منديِ زندگانی دنيا وآرايش ويست
وآنچه نزدِ خداست بهتر و پائنده ترست
آيانمی فهميد (٦٠) .

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَاهُ مَتَاعَ
الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

آياکسيکه وعده داديمش وعدهٔ نيك پس
او دريابندهٔ آنست مانند کسی است که
بهرمند ساختيمش بمنفعت زندگانی دنيا
بازوی روزقيامت ازحاضر کردگان
ست[1] (٦١) .

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ
كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

وروزيکه آواز دهدايشان را پس گويد
کجايند آن شريکان من که شماگمان می
کرديد (٦٢) .

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَٰؤُلَآءِ الَّذِينَ
أَغْوَيْنَآ أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۖ تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ ۖ مَا كَانُوٓا
إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

گويند آنانکه ثابت شد برايشان حکم
عذاب[2] ای پروردگارمااين جماعت اند
که گمراه کرديم ايشان را چنانکه خود
گمراه شديم[3] بی تعلق شديم ازهمه
بسوی تو ، ايشان مارانمی پرستيدند (٦٣) .

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَآءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

وگفته شود بخوانيد شريکان خودرا پس
بخوانند ايشان را پس ايشان قبول نه کنند
دعای ايشان و ببينند عذاب را و تمنا
کنند کاش ايشان راه ياب می‌بودند (٦٤) .

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآ أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

وروزيکه آواز دهد خداايشان را پس‌گويد
چه جواب داديد پيغامبران را (٦٥) .

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿٦٦﴾

پس مشتبه شود برايشان خبرها آن روز

---

(١) يعنی درعذاب .

(٢) يعنی رئيسان کفر .

(٣) يعنی بغيرِاکراه .

پس ایشان ازیك دیگر سوال نه کنند[1] . (٦٦)

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰٓ أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

پس آنکه توبه نمود وایمان آورد وکارشائسته کرد پس امید ست که باشد ازرستگاران (٦٧) .

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۚ سُبْحَٰنَ
اللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

و پروردگار تومی آفریند هرچه خواهد وبرمی‌گزیند هرکراخواهد نیست ایشان را اختیار، پاکی خدای‌راست وبلند ترست ازآنکه شریك می آرند (٦٨) .

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وپروردگارتو میداند آنچه پنهان می دارد سینه های ایشان وآنچه آشکارامی کنند . (٦٩)

وَهُوَ اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْأُولَىٰ وَالْأٓخِرَةِ ۖ
وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

واوست خدا،نیست هیچ معبود بحق غیراو اوراست ستایش دردنیا وآخرت واوراست فرمانروائی وبسوی اوباز گردانیده شوید (٧٠) .

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ
الْقِيَٰمَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ ۖ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

بگو آیادیدید که اگرگرداند خدای تعالی برشما شب را پاینده تاروزِ قیامت کیست معبودی غیر حق که بیاردپیش شماروشنی را آیانمی شنوید (٧١) .

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ
الْقِيَٰمَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ
أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

بگوآیا دیدید که اگرگرداند خدای‌تعالی برشما روزرا پاینده تا روزقیامت کیست معبودی غیرحق که بیاردبشما شبی را که آرام‌گیرید درآن آیانمی بینید (٧٢) .

وَمِنْ رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ

وازرحمتِ خود ساخت برای شما شب و روز را تاآرام‌گیریددرشب وتاروزی طلب

---

(١) یعنی جواب باصواب نیابند .

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿۷۳﴾	کنید ازفضل او[1] وتاشکرگذاری کنید . (۷۳)
وَيَوْمَ يُنَادِيْهِمْ فَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تَزْعُمُوْنَ ﴿۷۴﴾	وروزیکه آواز دهد ایشانرا پس گوید کجایند آن شریکانِ من که‌گمان می کردید . (۷٤)
وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا فَقُلْنَا هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوْٓا اَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿۷۵﴾	وبیرون کشیم ازهرامتی‌گواهی را[2] پس گوئیم قوم را بیارید دلیل خود پس بدانند که حق بجانب خداست و گم شود ازایشان آنچه افترامی کردند (۷۵) .
اِنَّ قَارُوْنَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوْسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ وَاٰتَيْنٰهُ مِنَ الْكُنُوْزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهٗ لَتَنُوْٓاُ بِالْعُصْبَةِ اُولِي الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهٗ قَوْمُهٗ لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِيْنَ ﴿۷۶﴾	هرآئینه قارون بود از قوم موسیٰ پس تعدّی کرد برایشان وعطاً کرده بودیم اوراازگنجهاآن قدر که کلید های اوگرانی می کرد جماعت صاحب توانائی را چون گفت باو قوم او شادمشو هرآئینه خدادوست نمی دارد شاد شوندگان را . (۷٦)
وَابْتَغِ فِيْمَآ اٰتٰىكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿۷۷﴾	وبجوی درآنچه خداعطا کرده است ترا صلاح سرای آخرت و فراموش مکن حصهٔ خود از دنیا[3] ونیکوکاری کن چنانکه احسان کرده است خدابرتو ومجو فساد درزمین هرآئینه خدا دوست نمی دارد فساد کنندگان را (۷۷) .
قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدِيْ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ الْقُرُوْنِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَّاَكْثَرُ	گفت جزاین نیست که داده شده است مرا مال فراوان بنابردانشی که نزدِ من ست

(۱) یعنی درروز .

(۲) یعنی هرپیغامبری برقوم خودگواهی دهد .

(۳) یعنی دردنیا عمل صالح بجاآر .

جَمِيعًا وَلَا يُسْـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

آیاندانست که خداهلاك کرد پیش ازوی از قرنها آن قوم را که توانا تربود ازوی وبیشتر بود درجمعیت و پرسیده نمی شوندگنهکاران ازگناهان ایشان[1] (٧٨).

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ فِى زِينَتِهِۦ ۖ قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا يَٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ أُوتِىَ قَٰرُونُ إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

پس بیرون آمد برقوم خود درآرائش خویش گفتند آنانکه طلب می کردند زندگانی دُنیارا ای کاش مارا باشد مانند آنچه داده شده است قارون را هرآئینه وی صاحب نصیب بزرگ ست (٧٩) .

وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ ﴿٨٠﴾

وگفتند آنانکه داده شدایشان را علم وای برشما ثوابِ خدا بهتراست مر آنکس را که ایمان آورد وکار شائسته کرد وقرین کرده نمی شوداین سخن مگر صابران را (٨٠) .

فَخَسَفْنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

پس فرو بردیم قارون را وسرای اورا بزمین پس نبود برای اوهیچ گروهی که نصرت دهند اورا غیر خدا ونبود خودش ازنصرت داده شدگان (٨١) .

وَأَصْبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوْا۟ مَكَانَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ ٱللَّهَ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ ۖ لَوْلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٨٢﴾

وگشتندآنانکه آرزومی کردند منزلتِ اورا دیروز می‌گفتند ای عجب که خداگشاده می کند رزق را برای هرکه خواهد ازبندگان خویش و تنگ می سازد واگرنه آن بودی که انعام کرد خدا برما هرآئینه فروبردی مارا ای عجب که رستگار نمی شوند کافران (٨٢) .

تِلْكَ ٱلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا

این سرای بازپسین مقررمی کنیم آن را

---

(١) یعنی درصورت لزوم پاداش مجال عذرنیست والله اعلم .

فِى الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

برای آنانکه نمی طلبند تکبر درزمین ونه فساد وحسنِ عاقبت پرهیزگاران راست (٨٣) .

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيْرٌ مِّنْهَا ۖ وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

هرکه بیارد نیکی پس اوراست بهترازآن وهرکه بیارد بدی پس جزا داده نمی شوند آنانکه بعمل آوردند خطاها الّا بحسب آنچه می کردند (٨٤) .

إِنَّ الَّذِى فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْءَانَ لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ ۚ
قُل رَّبِّىٓ أَعْلَمُ مَن جَآءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ
هُوَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾

هرآئینه خدائی که نازل کرد برتو قرآن را البته باز گرداننده است ترابسوی جای بازگشت[1] پروردگارمن داناتراست بهر که آورد هدایت را وبهر که وی در گمراهی ظاهرست (٨٥) .

وَمَا كُنتَ تَرْجُوٓا أَن يُلْقَىٰٓ إِلَيْكَ الْكِتَٰبُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٦﴾

وتوقع نمی داشتی که فرود آورده شود بسوی تو کتاب لیکن (فرو فرستاده شد) بسبب رحمتی ازپروردگارتو پس هرگز مشو مددگارِ کافران (٨٦) .

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ ءَايَٰتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ ۖ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾

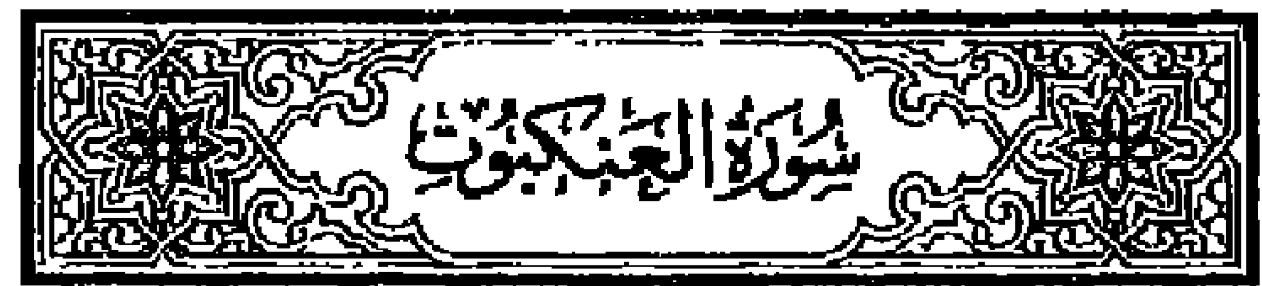
وبازندارند کافران ترا از تبلیغ آیاتِ خدا بعدازآنکه فرود آورده شد بسوی تو ودعوت کن بسوی پروردگار خویش وهرگزمباش ازمشرکان (٨٧) .

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَىْءٍ
هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

ومخوان باخدا معبود دیگررا نیست هیچ معبود بحق غیراوهرچیز هلاك شونده است مگر او مراُوراست فرمانروائی وبسوی اوبازگردانیده شوید (٨٨) .

---

(١) یعنی آخرت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ①

اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوْٓا اَنْ يَّقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُوْنَ ②

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِيْنَ ③

اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّسْبِقُوْنَا ۭ سَاۗءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ④

مَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَاۗءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ۭ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ⑤

وَمَنْ جٰهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ⑥

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ⑦

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۭ وَاِنْ جٰهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۭ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ⑧

سوره عنکبوت مکی است وآن شصت ونه آیت وهفت رکوع است

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

الٓمّٓ(١) .

آیا پنداشتند مردمان که بگذاشته شوند بمجرد آنکه گویند ایمان آوردیم وایشان امتحان کرده نشوند (٢) .

وهرآئینه امتحان کردیم آنانراکه پیش ازایشان بودند پس البته متمیز بکند خدا آنانرا که راست گفتند والبته متمیز کند دروغگویان را (٣) .

آیاگمان کردند آنانکه بعمل آوردند خطاها که پیش دستی کنند برما بدچیزی ست که بدان حکم می کنند (٤) .

هرکه امیدداشته باشد ملاقات خدارا پس هرآئینه میعادخداالبته آینده است واوست شنوادانا (٥) .

هرکه جهاد کند جزاین نیست که جهاد میکند برای نفع خویش هرآئینه خدابی نیاز ست از عالمها (٦) .

وآنانکه ایمان آوردندوکارهای شایسته کردند البته محوکنیم ازایشان خطاهای ایشان را والبته جزادهیم ایشان را به نیکوترین آنچه می کردند (٧) .

وامر کردیم آدمی را به نسبت پدرومادر وی نیك معامله کردن واگرکوشش کنند باتوای انسان تاشریك آری بامن آنچه نیست ترا بحقیقت آن دانشی پس

فرمانبرداری ایشان مکن بسوی من ست بازگشت شما پس خبردهم شمارا به آنچه می کردید (٨) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند البته درآریم ایشان را در زمرهٔ شایستگان (٩) .

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ
فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِن
جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ
اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وازمردمان کسی هست که می‌گوید ایمان آوردیم بخدا پس چون آزاد داده شد اورا درراه خدا شمرد رنج دادنِ مردمان را مانندِ عذابِ خدا و اگربیاید فتحی ازنزدِ پروردگارتو حتماگویند هرآئینه ما باشما بودیم آیانیست خداداناتر بآنچه درسینه های عالمیانست (١٠) .

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

والبته میداند خداآنان را که ایمان آوردند والبته میداند منافقان را (١١) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

و گفتند کافران بمسلمانان پیرویِ راهِ ماکنید والبته مابرداریم گناهانِ شمارا ونیستند ایشان بردارندهٔ چیزی ازگناهان آن جماعت هرآئینه ایشان دروغگویانند (١٢) .

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

والبته بردارند بارهای خویش را وبارهائی را همراه بارهای خویش و البته سوال کرده شوند روزقیامت ازآنچه افترامی کردند[1] (١٣) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ

وهرآئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم اوپس توقف کرد درایشان هزارسال مگر

---

(١) یعنی بارِگمراه شدن وگمراه کردن بردارندوبارتابعان ازسرایشان دفع نکنند .

إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

پنجاه سال پس درگرفت ایشان راطوفان وایشان ستمگاربودند (١٤) .

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

پس نجات دادیم نوح را واهل کشتی را و ساختیم کشتی را نشانه برای عالمها (١٥) .

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

وفرستادیم ابراهیم راوقتیکه گفت بقوم خود پرستش خدا کنید و بترسیدازوی این بهترست شمارا اگر می دانید (١٦) .

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

جزاین نیست که می پرستید بجزخدا بتان را وبرمی بندید دروغ را هرآئینه آنانکه پرستش می کنید بجز خدانمی توانند برای شماروزی دادن پس طلب کنید ازنزدِ خدا روزی را وپرستشِ اوکنید وشکراوبجاآرید بسوی اوباز گردانیده خواهید شد (١٧) .

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

واگردروغ می شمرید پس هرآئینه دروغ شمرده بودند امت های پیش ازشما ونیست بر پیغمبر مگرپیغام رسانیدن آشکارا (١٨) .

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

آیاندیدند چگونه نومی کند خداآفرینش را بازدیگربار بازگرداند آفرینش را هرآئینه این کار برخداآسان ست (١٩) .

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

بگوسَیرکنید در زمین پس درنگرید چگونه آغازکرد آفرینش را بازخدا پیداکند آن پیدائش بازپسین را هرآئینه خدا برهرچیز تواناست (٢٠) .

يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُوْنَ ﴿٢١﴾

عذاب كند هركرا خواهد ورحم كند هركراخواهد وبسوى اوبازگردانيده خواهيد شد (٢١) .

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ۫ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿٢٢﴾

ونيستيد شماعاجزكننده درزمين ونه درآسمان ونيست شمارا بجز خدا هيچ دوست ونه يارى دهنده (٢٢) .

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَلِقَآئِهٖٓ اُولٰٓئِكَ يَئِسُوْا مِنْ رَّحْمَتِيْ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٣﴾

وآنانكه كافرشدند بآياتِ خدا و بملاقاتِ او آن جماعت نااميد شدند ازرحمت من وآن جماعت ايشان راست عذاب درد دهنده(٢٣) .

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوْهُ اَوْ حَرِّقُوْهُ فَاَنْجٰىهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٢٤﴾

پس نه بود جواب قوم ابراهيم مگرآنكه گفتند بكشيد اورا يابسوزانيد اورا پس برهانيد خدااورا ازآتش هرآئينه درين ماجرا نشانه هاست براى گروهى كه باور ميدارند (٢٤) .

وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْثَانًا ۙ مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَّيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۡ وَّمَاْوٰىكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

وگفت ابراهيم جزاين نيست كه‌گرفته ايد بجز خدابتان رابجهتِ دوستى درميان خويش درزندگانئ دنيا بازروز قيامت نامعتقد شود بعض شما ببعض ولعنت كند بعض شما بعض را وجاى شما دوزخ ست ونيست شمارا هيچ يارى دهنده (٢٥) .

فَاٰمَنَ لَهٗ لُوْطٌ ۘ وَقَالَ اِنِّيْ مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّيْ ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٦﴾

پس باورداشت ابراهيم رالوط و گفت (ابراهيم) هرآئينه من هجرت كننده ام بسوى پروردگار خويش هرآئينه وى غالب باحكمت ست (٢٦) .

وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَجَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِ

وعطاكرديم اورا اسحق و يعقوب

النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ وَاٰتَيْنٰهُ اَجْرَهٗ فِى الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهٗ
فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٢٧﴾

ومقرر داشتیم دراولادِ وَی پیغامبری وکتاب را ودادیم اورا مزد اودردنیا وهرآئینه وی درآخرت ازشائسته‌گان ست . (٢٧)

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ ۡ
مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٨﴾

وفرستادیم لوط را وقتیکه‌گفت بقوم خود هرآئینه شمابعمل می آرید کار بی حیائی را که پیش دستی نکرده است برشمابسوی آن هیچ کس از عالمها (٢٨) .

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُوْنَ السَّبِيْلَ ۙ وَتَاْتُوْنَ
فِىْ نَادِيْكُمُ الْمُنْكَرَ ۗ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا
ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٩﴾

آیا شما بقصد شهوت می آئید بمردان وقطع طریق می کنید وبعمل می آرید درمجلس خویش کارناپسندیده پس نه بود جواب قوم او مگر آنکه‌گفتند بیارپیش ما عذاب خدارا اگرهستی از راست‌گویان . (٢٩)

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِىْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٣٠﴾

گفت ای پروردگارمن نصرت دِه مرا برقوم مفسدان (٣٠) .

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى ۙ قَالُوْٓا اِنَّا
مُهْلِكُوْٓا اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ اِنَّ اَهْلَهَا
كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿٣١﴾

ووقتیکه آوردند فرستادگانِ ماپیش ابراهیم مژده راگفتند هرآئینه ماهلاك کنندهٔ اهل این دِهیم هرآئینه اهل این ده ستمگار بودند (٣١) .

قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوْطًا ۗ قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا ۡ
لَنُنَجِّيَنَّهٗ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۡ كَانَتْ مِنَ
الْغٰبِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

گفت ابراهیم هرآئینه درآنجا لوط ست گفتند ما دانا تریم بهرکه آنجاست البته خلاص کنیم اورا واهل اورا الّا زن وی باشد ازباقی ماندگان (٣٢) .

وَلَمَّآ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِیْٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ
بِهِمْ ذَرْعًا وَّقَالُوْا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۟ اِنَّا
مُنَجُّوْكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ

ووقتیکه آمدند فرستادگان ماپیش لوط اندوهگین کرده شد بسبب ایشان و تنگدل شد بسبب ایشان وگفتند آن

مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٣٣﴾

فرستادگان مترس واندوه مخور هرآئینه مانجات دهندهٔ تو واهل توایم مگر زن توباشد ازباقی ماندگان (٣٣) .

اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلٰۤى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٣٤﴾

هرآئینه مافرودآرنده ایم براهل این ده عقوبتی راازآسمان بسبب آنکه بدکاری می کردند (٣٤) .

وَلَقَدْ تَّرَكْنَا مِنْهَاۤ اٰيَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٣٥﴾

وهرآئینه گذاشتیم ازآن دیه نشانهٔ واضح برای گروهی که درمی یابند (٣٥) .

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٣٦﴾

وفرستادیم بسوی مدین برادرِ ایشان شعیب را پس گفت ای قوم من عبادت خدا کنید وتوقع دارید روز بازپسین را وهرسو مگردید درزمین فساد کنان (٣٦) .

فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِىْ دَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ﴿٣٧﴾

پس دروغ پنداشتند اوراپس درگرفت ایشانرا زلزله پس بامداد کردند درخانه های خویش مرده افتاده (٣٧) .

وَعَادًا وَّثَمُوْدَا۟ وَقَدْ تَّبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَكَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ ﴿٣٨﴾

وهلاك کردیم عاد و ثمودرا وهرآئینه واضح شده است شمارا بعض مساکن ایشان وآراسته ساخته بود برای ایشان شیطان کردار های ایشان راپس بازداشت ایشان را ازراه وایشان بینابودند (٣٨) .

وَقَارُوْنَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُّوْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ فَاسْتَكْبَرُوْا فِى الْاَرْضِ وَمَا كَانُوْا سٰبِقِيْنَ ﴿٣٩﴾

وهلاك کردیم قارون وفرعون وهامان را وهرآئینه آمده بودبایشان موسیٰ بانشانه های واضح پس تکبر کردند درزمین ونبودندسبقت کنندگان (٣٩) .

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖ فَمِنْهُمْ مَّنْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا

پس هریکی را گرفتار ساختیم به وبالِ

وَمِنْهُمْ مَّنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٠﴾

گناهش پس ازایشان کسی بود که فرستادیم بروی بادِسنگ بار وازایشان کسی بودکه گرفت اورا آواز سخت وازایشان کسی بود فرو بردیمش بزمین و ازایشان بود کسی که غرق ساختیم وهرگز نبود که خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ستم می کردند (٤٠).

مَثَلُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوْتِ ۚ اِتَّخَذَتْ بَيْتًا ۚ وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوْتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوْتِ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

داستان آنانکه دوستان‌گرفته اند بغیر خدا همچوداستان عنکبوت ست که فراگرفت خانه ای و هرآئینه سست ترین خانه ها خانهٔ عنکبوت ست اگرمی دانستند[1] (٤١).

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٤٢﴾

هرآئینه خدامیداند حال چیزی که می پرستند بجزوی ازهرچه باشد واوست غالب باحکمت (٤٢).

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

واین داستان ها بیان می کنیم آن را برای مردمان ونمی فهمند آن را مگر دانایان (٤٣).

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٤﴾

آفریدخدا آسمان ها وزمین را بتدبیر درست هرآئینه درین کارنشانهٔ است برای مسلمانان (٤٤).

---

(١) مترجم‌گوید حاصل مثل آنست که ایشان ببتان پناه برده اندوبتان هیچ نفع نه دهند چنانکه خانهٔ عنکبوت هیچ فائده نمی دهد.

اُتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ ؕ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ﴿٤٥﴾

بخوان یا محمد وحی فرستاده شده بسوی توازکتاب وبرپادارنمازرا هرآئینه نماز منع میکند ازکاربیحیائی وفعل ناپسندیده وهرآئینه یادکردن خدابزرگ تراست ازهمه وخدا میداندآنچه میکنید (٤٥) .

وَلَا تُجَادِلُوْٓا اَهْلَ الْكِتٰبِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ ۖ اِلَّا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ وَقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِالَّذِيْٓ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَّنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ ﴿٤٦﴾

ومکابره مکنید باهل کتاب الآبخصلتی که وی نیک است مگربآنانکه ستم کردندازایشان وبگوئید ایمان آوردیم بآنچه فرود آورده شد بسوی ماوبآنچه فرود آورده شدبسوی شماو معبود شمایکی است ومااورا منقادیم (٤٦) .

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ ؕ فَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۚ وَمِنْ هٰٓؤُلَآءِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ ؕ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٧﴾

(وچنانکه کتاب های سابق فرودآورده بودیم) همچنان فررود آوردیم بسوی توکتاب پس آنانکه دادیم ایشانرا کتاب ایمان می آرندبآن وازعرب کسی است که ایمان می آرد بدان وانکارنمی کنند آیات مارا مگرکافران (٤٧) .

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوْا مِنْ قَبْلِهٖ مِنْ كِتٰبٍ وَّلَا تَخُطُّهٗ بِيَمِيْنِكَ اِذًا لَّارْتَابَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٤٨﴾

ونمی خواندی پیش ازنزول قرآن هیچ کتابی راونمی نوشتی هیچ کتاب را بدست راست خودآنگاه درشك می افتادنداین بدکیشان (٤٨) .

بَلْ هُوَ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ فِيْ صُدُوْرِ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ ؕ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٩﴾

بلکه قرآن آیات روشن ست محفوظ درسینه های آنانکه داده شدایشان را علم وانکار نمی کنند آیات مارا مگر ستمگاران[1] (٤٩) .

(١) مترجم گوید بعض مفسران گفته اندکه مراد از"الذین اوتوالعلم" به تنهاذات حضرت پیغامبرست صلی الله علیه وسلم والله اعلم .

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ
وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

وگفتند چرا فرستاده نه شد برین پیغمبرنشانها از جانب پروردگاروی بگو جزاین نیست که نشانها نزد خدا ست وجزاین نیست که من ترسانندهٔ آشکارم (٥٠) .

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

آیاکفایت نکرده است ایشان راآنکه فرستادیم برتو کتاب که خوانده میشود برایشان هرآئینه درین مقدمه رحمت وپندست برای قومی که باورمیدارند (٥١) .

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۖ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

بگوبس ست خدا گواه میانِ من ومیانِ شما میداند آنچه درآسمان ها وزمین ست وآنانکه ایمان آوردند بناحق وکافرشدند بخدا ایشان اند زیان کاران (٥٢) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ
وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

وبشتاب می طلبند ازتو عذاب را واگرنه بودی میعادِ معین البته آمدی بدیشان عذاب وهرآئینه بیایدبدیشان نا گهان وایشان ندانند (٥٣) .

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

بشتاب طلب میکنند ازتوعذاب را وهرآئینه دوزخ دربرگیرنده است کافران را (٥٤) .

يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ
وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

روزیکه بپوشاند ایشانرا عذاب ازبالای ایشان واز زیرپای های ایشان ویگوید خدا بچشید جزای آنچه میکردید (٥٥) .

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

ای[1] بندگانِ مسلمان من هرآئینه زمینِ من کشاده است پس خاص مرا

(١) مترجم گوید خدای تعالی ترغیب میفرماید برهجرت حبشه ومدینه باین آیات .

عبادت کنید (۵۶) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ﴿٥٧﴾

هر شخص چشندهٔ مرگ ست باز بسوی ما بازگردانیده شوید (۵۷) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا نِعْمَ
اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ﴿٥٨﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند البته فروآریم ایشان را ازبهشت به محل های بلند که میرود زیرآن جویها جاویدان آنجا نیك ست مزد این عمل کنندگان (۵۸) .

الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٥٩﴾

آنانکه صبر کردند وبر پروردگار خویش توکل میکنند (۵۹) .

وَكَاَيِّنْ مِّنْ دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ
وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٦٠﴾

وبساجانور که برنمی دارد روزی خود را خدا روزی میدهد اورا و شما را نیز واوست شنوا دانا(۶۰) .

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ فَاَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٦١﴾

واگرسوال کنی ایشان را کِه آفرید آسمان هاوزمین را و رام گردانید خورشید وماه را البتــه گوینـد خـدا پـس چگـونـه گردانیده میشوند ازراهِ توحید(۶۱) .

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ اِنَّ
اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٢﴾

خدا فراخ میکند روزی را بـرای هـرکـه خواهد ازبندگانِ خویش وتنگ می سازد برای هرکه خواهد هرآئینه خدا بهرچیز داناست (۶۲) .

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ نَّزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ
مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٣﴾

واگـرپرسـی ایشـان را کـه فـرود آورد ازآسمان آب را پس زنده ساخت بسبب آن زمین را بعدازمردن آن البته بگویند خدا بگوستائش خدای راست بلکه بیشترین ایشان نمی فهمند(۶۳) .

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَّلَعِبٌ وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ

ونیست این زند گانی دنیا مگربازی وبیهوده و هرآئینه سرای آخرت آنست

لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۞

سرای زندگانی اگرمی دانستند (٦٤) .

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۞

پس ایشان چون سوار شدند درکشتی ها دعاکنند به جنابِ خدا خالص کنان برای وی عبادت را پس وقتیکه نجات داد ایشانرا بسوی زمین خشك ناگهان ایشان شریك می آرند (٦٥) .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۞

تاناسپاسی کنند بآنچه عطا کردیم ایشانرا وتابهره مند شوند[1] پس زود (حقیقت حال را) خواهند دانست (٦٦) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ۞

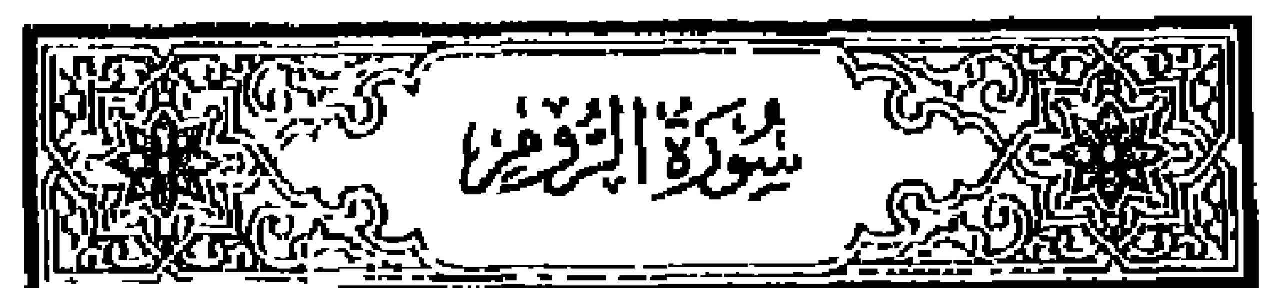
آیانه دیدند که ما پیداکردیم حرم با امن را وربوده میشوندمردمان از دوروبر ایشان آیا به باطل باورمی دارند وبه نعمتِ خدا ناسپاسی میکنند (٦٧) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ۞

وکیست ستمگار تر ازکسی که افتراء کرد برخدا دروغی را یا دروغ پنداشت سخنِ راست راچون آمد پیش او آیا نیست دردوزخ جای کافران را (٦٨) .

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ۞

وآنانکه جهاد کردند در راه ما البته دلالت کنیم ایشان را براه های خود وهرآئینه خدا بانیکوکاران ست (٦٩) .

سورة روم مکی است وآن شصت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمٓ ۞

الٓمٓ (١) .

(١) یعنی به درستی یکدیگر بسببِ اجتماع برشرك بهره مند شوند .

غُلِبَتِ الرُّوْمُ ﴿٢﴾
مغلوب شدند قوم روم[1] (٢) .

فِيْٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُوْنَ ﴿٣﴾
درنزدیك ترین زمین[2] وایشان بعداز مغلوب شدنِ خود غالب خواهند آمد (٣) .

فِيْ بِضْعِ سِنِيْنَ ۬ؕ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْۢ بَعْدُ ؕ وَيَوْمَئِذٍ يَّفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿٤﴾
درچندسال خدای راست فرمان پیش ازین وپس ازین وآن روز شادمان شوند مسلمانان (٤) .

بِنَصْرِ اللّٰهِ ؕ يَنْصُرُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٥﴾
به نصرتِ خدا نصرت میدهد هرکرا خواهد واواست غالب مهربان (٥) .

وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾
وعده کرده است خدا خلاف نمی کند خدا وعده خودرا ولیکن اکثر مردمان نمی دانند (٦) .

يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖۚ وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٧﴾
می دانند ظاهر را ازتدبیر زندگانی دنیا وایشان ازآخرت بی خبرانند (٧) .

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ۫ مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكٰفِرُوْنَ ﴿٨﴾
آیا تأمل نه کردند درضمیر خود که نیافریده است خدا آسمان ها و زمین را وآنچه درمیانِ آن هردواست مگر به تدبیر درست وبه تعین میعادِی مقرر وهرآئینه بسیاری از مردمان به ملاقاتِ پروردگار خویش نامتعقد انند (٨) .

اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ
آیاسیر نه کردند درزمین پس بنگرند چگونه شدعاقبت آنانکه

---

(١) مترجم گوید فارس برروم غالب شدند وبعضِ بلاد وسرحد را درتصرف خود آوردند چون این خبر بمکه رسید اهل اسلام اندوهگین شدند زیرا که ایشان اهل کتاب بودند وکفار شادمان گشتند زیراکه ایشان واهل فارس امیان بودند خدای تعالی آیات نازل فرمود و به غلبهٔ روم براهل فارس بشارت داد واین در چندسال بعد هجرت متحقق شد واین قصه یکی ازدلائل نبوت است .

(٢) یعنی درسرحدِ خود .

مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارُوا الْاَرْضَ
وَعَمَرُوهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ
فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

پیش ازایشان بودند بودند توانا تر ازایشان وشورانیدند زمین را وآباد کردند آن را بیشتر از آباد کردنِ ایشان آن زمین را وآمدند بدیشان پیغامبران ایشان به معجزها پس نه بود که خدا ستم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ستم میکردند (۹) .

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِيْنَ اَسَآءُوا السُّوْٓاٰى اَنْ كَذَّبُوْا
بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَكَانُوْا بِهَا يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝

بازحال بدعاقبت آن کسان شد که بدی کردند بسبب آنکه دروغ پنداشتند آیاتِ خدارا وبآن استهزامی کردند (۱۰) .

اَللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝

خدا نوپیدا می کند آفرینش را بازدوباره کندش بازبسوی اوگردانیده شوید (۱۱) .

وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُوْنَ ۝

وروزیکه قائم شود قیامت ملزم شده خاموش مانند گنهگاران (۱۲) .

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ مِّنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوْا
بِشُرَكَآئِهِمْ كٰفِرِيْنَ ۝

ونباشد برای ایشان ازشریکانِ ایشان هیچ شفاعت کنندگان و باشند به شریکان خویش نامعتقد (۱۳) .

وَيَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَّتَفَرَّقُوْنَ ۝

و روزی که قائم شود قیامت آن روز پرا گنده شوند مردمان (۱٤) .

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِيْ رَوْضَةٍ
يُّحْبَرُوْنَ ۝

اماآنانکه ایمان آوردند وکردارهای شائسته کردند پس ایشان در بهشت خوشحال کرده شوند (۱۵) .

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَلِقَآئِ الْاٰخِرَةِ
فَاُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ۝

واماآنانکه کافرشدند ودروغ شمردندآیاتِ ما را و ملاقاتِ آخرت را پس ایشان درعذاب حاضر کردگانند (۱٦) .

فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِيْنَ تُمْسُوْنَ وَحِيْنَ تُصْبِحُوْنَ ۝

پس به پاکی یاد کنید خدارا وقتی که شام می کنید ووقتیکه به صباح درمی

آئید (۱۷) .

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَّحِينَ تُظْهِرُونَ ⑱

ومر او راست ستائش درآسمان هاوزمین وآخرروز و آنگاه که دروقت زوال درمی آئید[1] (۱۸) .

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ⑲

برمی آرد زنده را ازمرده وبرمی آرد مرده را از زنده وزنده میسازد زمین را بعد مردن آن وهمچنین برآورده خواهید شد یعنی ازقبور (۱۹) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ أَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَآ أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑳

وازنشانه های خدا آن ست که آفرید شمارا ازخاك باز ناگهان شما مردم شدید بأمورِ زند گی خویش پرا گنده می پردازید (۲۰) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوٓا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ㉑

وازنشانه های خدا آن ست که بیافرید برای شماازجنس شما زنان را تا آرام گیرید بسوی ایشان وپیداکرد میانِ شما دوستی ومهربانی هرآئینه درین کارنشانه هاست برای گروهی که تأمل میکنند (۲۱) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِينَ ㉒

وازنشانه های اوست آفریدن آسمان ها وزمین وگوناگون بودن زبانهای شماورنگهای شما هرآئینه درین کارنشانه ست دانش مندان را (۲۲) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَآؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُونَ ㉓

وازنشانه های اوست خفتن شمادرشب وروز ورزق طلب کردنِ شما ازفضلِ او هرآئینه درین کارنشانه هاست برای

---

(۱) مترجم گوید مرادآنست که درهروقتی ازین اوقات دلائلِ تنزیه او از رذائل وانصافِ اوبحمائد متجدد میگردد پس مامور شدند بصلوٰة والله اعلم .

قومیکه می شنوند (۲۳) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحْيٖ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۲۴﴾

وازنشانهای اوست که می نماید بشما برق را برای ترسانیدن ورغبت دادن وفرود می آرد ازآسمان آب را پس زنده میکند بسببِ آن زمین را بعدِ مردنِ آن هرآئینه درین کارنشانهاست برای قومی که می فهمند (٢٤) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ۭ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ڰ مِّنَ الْاَرْضِ ڰ اِذَآ اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ ﴿۲۵﴾

وازنشانهای خداست که می ایستد آسمان و زمین به حکمِ او بازچون بخواند شمارا يك بارخواندن ناگهان شما اززمین برآئید (٢٥) .

وَلَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿۲۶﴾

ومر اوراست آنچه درآسمان ها وزمین ست هریکی برای اوفرمانبردارند (٢٦) .

وَهُوَ الَّذِيْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ۭ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿۲۷﴾

واوست آنکه نوپیدا میکندآفرینش را باز دوباره کندش واین دوباره کردن آسان ترست بروی ومر اوراست صفتِ بلند تر درآسمان ها وزمین واوست غالب باحکمت (٢٧) .

ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ۭ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاۗءَ فِيْ مَا رَزَقْنٰكُمْ فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَاۗءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۲۸﴾

بیان کرد برای شما مثالی ازحال شما آیاهست برای شما از بندگانی که مالكِ ایشانست دست های شما هیچ شریکان درآنچه عطا کردیم شمارا تاشما درآن یکسان باشید می ترسید از ایشان مانندِ ترسیدن شما ازقوم خویش همچنین بیان می کنیم نشانها برای قومی که می فهمند[1] (٢٨) .

---

(١) حاصل مَثَل آنست که مملوك بامالك برابر نمی شود پس مملوكِ خدا را شريكِ =

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا أَهْوَآءَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَن يَهْدِى
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٩﴾

بلکه پیروی کرده اند ستمگاران خواهش های خودرا بغیر علم پس که راه نماید کسی را که گمراه کردخدا ونیست ایشان را هیچ یاری دهنده (٢٩) .

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِى فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

پس راست کن روی خودرا برای دین حنیف شده پیروی کن دین خدا را که پیداکرد مردمان را بروَی بدل کردن نبود این دینِ خدا را این ست دین درست ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (٣٠) .

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

عبادت کنید رجوع کرده بسوی وی وبترسید ازوَی وبرپادارید نمازرا ومباشیداز مشرکان (٣١) .

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا
لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

مباشید ازآنانکه پرا گنده ساختند دین خودرا و شدند گروه گروه هر گروه بآنچه نزدیك اوست خورسندست (٣٢) .

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَآ
أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

وچون برسد بمردمان سختی بخوانند پروردگار خود را رجوع کرده بسوی وی باز چون بچشاند ایشان را ازجانب خود آسائشی نا گهان طائفه ای ازایشان به پروردگار خود شریك می آرند (٣٣) .

لِيَكْفُرُوا بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

عاقبت حال ایشان آنکه ناسپاسی کنند بآنچه عطا کردیم بدیشان پس بهره مند شوید زود حقیقت حال خواهید دانست (٣٤) .

أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِۦ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

آیا فرود آوردیم برایشان دلیلی پس آن دلیل بیان میکند برای ایشان بآنچه باخدا

= اونتوان گفت .

شريك می آرند (٣٥) .

وَإِذَآ أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

وچون بچشانیم مردمان را بخشائشی شادمان شوند بآن وا گربرسد بدیشان سختی بسبب آنچه پیش فرستاده است دست های ایشان ناگهان ایشان نومید می شوند (٣٦) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

آیا ندیدند که خدا کشاده میکند روزی را برای هرکه میخواهدوتنگ میکند برای هرکه میخواهد هرآئینه درین مقدمه نشانه ها است برای قومی که ایمان می آرند (٣٧) .

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

پس بده صاحب خویشی راحقِ وی ومسکین را وره‌گذررا این دادن بهترست برای کسانیکه می طلبند رضای خدا را واین جماعت ایشاندرستگاران (٣٨) .

وَمَآ آتَيْتُم مِّن رِّبًا لِّيَرْبُوَا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِندَ اللَّهِ وَمَآ آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

وآنچه داده باشید ازسود تابیفزاید دراموال مردمان پس وی نمی افزاید نزد خدا وآنچه داده باشید ازصدقه طلب می کنید رضای خدارا پس این جماعت ایشانند دوچند کننده[1] (٣٩) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

خداآن ست که بیافرید شمارا باز روزی داد شمارا بازبمیراند شمارا باززنده‌گرداند شمارا آیا ازشریکانِ شما کسی هست که بکند ازین کارها چیزی، پاکی اوراست وبلندتر است ازاآنچه شریك می آرند (٤٠) .

---

(١) مترجم گوید مالی را که بشرط زیادت میدهند ربا نام نهاده شد .

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿۴۱﴾

پیداشد فساد دربیابان ودردریا بسبب آنچه بعمل آورده دست های مردمان تابچشاند ایشان را جزای بعض آنچه عمل کردند بُوَد که ایشان بازگردند[1] (٤١) .

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿۴۲﴾

بگو سیرکنید درزمین پس درنگرید چگونه بُوَد انجام آنانکه پیش ازایشان بودند بودند بیشترین ایشان مشرکان (٤٢) .

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿۴۳﴾

پس راست کن روی خودرا برای دین درست پیش ازآنکه بیاید روزی که بازَ گشتن نیست آن راازجانب خدا آن روزمتفرق شوند (٤٣) .

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿۴۴﴾

هرکه کافرشد پس بروی ست ضررِکفراو وهرکه کرده باشد کارِ شائسته پس اینجماعت برای خویشتن آرامگاه تهیّه می کنند (٤٤) .

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿۴۵﴾

تاجزا دهد آنان راکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ازفضل خود هرآئینه وی دوست نمیدارد کافران را (٤٥) .

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۴۶﴾

وازنشانه های خداآنست که می فرستد بادهارا مژده دهنده وبرای آنکه بچشاند شمارا ازرحمت خود(یعنی باران دهد) وبرای آنکه جاری شوند کشتی ها بفرمانِ اووبرای آنکه روزی طلب کنید ازفضلِ اووبرای آنکه شما شکر کنید (٤٦) .

---

(۱) یعنی قحط غرق و سائرِ مصائب جزای قتلِ بنی آدم می باشد .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا ۚ وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وهرآئینه پیش ازتوفرستادیم پیغامبران را بسوی قومِ ایشان پس آوردند پیش قومِ خود نشانه ها پس انتقام کشیدیم ازآنانکه نافرمانی کردند وبود نصرتِ مسلمانان لازم برما (٤٧) .

اَللّٰهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيٰحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهِ ۚ فَإِذَآ أَصَابَ بِهِ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ
عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

خداآن ست که می فرستد بادهارا پس برانگیزانند ابررا پس بگستراند آن ابر را در آسمان چنانکه خواهد وبگرداندش پاره پاره پس می بینی قطراتِ باران را که بیرون می آیند میانِ آن پس چون رساندش بهرکه خواهد ازبند گان خود ناگهان ایشان شادمان شوند (٤٨) .

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِّنْ قَبْلِهِ
لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

واگرچه بودند پیش ازآن که فرود آورده شود برایشان باران ناامیدان (٤٩) .

فَانْظُرْ إِلَىٰٓ أٰثٰرِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ
إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

پس درنگربسوی آثارِ رحمتِ خدا چگونه زنده میکند زمین را بعدِ مرده بودنِ آن هرآئینه وی البته زنده کنندهٔ مُردگان ست واو برهمه چیز تواناست (٥٠) .

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

واگرفرستیم بادی پس ببینند آن کشت را زرد شده البته شوند بعد ازآن ناسپاسی کننده (٥١) .

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

پس هرآئینه تونمی شنوانی مرد گان راونمی شنوانی کران را آواز خواندن چون رو بگردانند پشت داده (٥٢) .

وَمَآ أَنْتَ بِهٰدِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ۖ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ
بِأٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

ونیستی توراه نماینده کوران را ازگمراهی ایشان نمی شنوانی مگر کسی را که باور میدارد آیاتِ مارا پس آنجماعت

انقیاد کننده اند (۵۳) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ٥٤

خدا آنست که آفریدشمارااز ناتوانی بازداد مَرشما را بعدازناتوانی توانائی بازداد مَرشمارا بعدازتوانائی ناتوانی وسپید موئی می آفریند هرچه میخواهد واوست دانا توانا (۵٤) .

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ٥٥

وروزی که قایم شود قیامت سوگند خورندگنهگاران که توقف نکردند یعنی دردنیا بجز ساعتی همچنین ازراه بر گردانیده میشدند[1] (۵۵) .

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٥٦

وگویند آنانکه علم و ایمان داده شده است ایشان راهرآئینه توقف کرده اید بروفق کتابِ خداتاروزِ رستخیز پس اینست روزِرستخیز ولیکن شما نمی دانستید (۵٦) .

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ٥٧

پس آن روزسود ندهد ظالمان را عذر خواهی ایشان ونه از ایشان توبه طلب کرده شود (۵۷) .

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ٥٨

وهرآئینه بیان کردیم برای مردمان درین قرآن هر مثالی را واگربیاری پیش ایشان نشانه البته گویند کافران نیستید شما مگربیهودهگویان (۵۸) .

كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ٥٩

همچنین مُهرمی نهد خدا بردل های آنانکه نمیدانند (۵۹) .

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

پس صبر کن هرآئینه وعدهٔ خداراست

(۱) یعنی چون عقوباتِ مخلّده معائنه کردند دنیارا به مشابهٔ ساعتی خیال نمودند برعکس آنکه درحیات دنیارا به مشابهٔ خلود خیال میکردند والله اعلم .

وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِيْنَ لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٦٠﴾

است وسبکسار نه کنند ترا آنانکه یقین نمی آرند (٦٠) .

سورة لقمان مکی است وآن سی وچهار آیت وچهاررکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمّٓ ﴿١﴾

الٓمّٓ(١) .

تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

این آیت های کتاب باحکمت ست (٢) .

هُدًى وَّرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣﴾

هدایت وبخشایش برای نیکوکاران (٣) .

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ﴿٤﴾

آنانکه برپامیدارند نمازرا ومیدهند زکوٰة را وایشان بآخرت یقین میدارند (٤) .

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٥﴾

این جماعت برهدایت اندازپروردِگار خود واین جماعت ایشانند رستگاران (٥) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِيْ لَهْوَ الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ
اللهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٦﴾

وازمردمان کسی هست که می ستاند سخن بیهوده را[1] تاگمراه کند مردم را ازراهِ خـدا بغیر علـم وتمسخرگیرد راهِ خدارا اینجماعت ایشان راست عذابِ خوارکننده (٦) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ
فِيْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٧﴾

وچون خوانده شود برین شخص آیاتِ ما روبگرداندتکبرکنان گویا نه شنیده است آن راگویا درهردوگوشِ وی گرانی ست پس خبرده اورا بعذابِ درد دهنده (٧) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ﴿٨﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکردار های شائسته کردند ایشان را است بهشت های نعمت (٨) .

---

(١) یعنی مثلِ قصهٔ رستم واسفند یار .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٩﴾

جاویدان آنجا وعده داده است خدا وعدهٔ
راست واوست غالب باحکمت (٩) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِيَ
اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ﴿١٠﴾

آفرید آسمان هارا بغیر ستون های که
ببینید آنهارا وافگند درزمین کوه ها برای
احتراز ازآنکه بجنباند شمارا وپرا گنده
کرد در زمین ازهرنوع جانوران وفرود
آوردیم ازآسمان آبرا پس رویانیدیم
درزمین ازهر جنسِ نیك (١٠) .

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ بَلِ
الظّٰلِمُوْنَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿١١﴾

این ست آفرینش خدا پس بنمائید مرا چه
چیز آفریدند آنانکه بجزوی اند بلکه
ستمگاران در گمراهی ظاهرند (١١) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ وَمَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهٖ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿١٢﴾

وهرآئینه عطا کردیم لقمان را حکمت
گفتیم که شکر کن خدارا وهرکه شکر
کند پس جزاین نیست که شکر میکند
برای نفع خود وهرکه ناسپاسی کند پس
هرآئینه خدا بی نیازستوده کارست
. (١٢)

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ
اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ﴿١٣﴾

ویادکن چون گفت لقمان به پسر خود
درحالیکه اُو پندمیداد آن پسررا ای پسركِ
من شریك مقررمکن باخداهرآئینه شرك
ستمی بزرگ ست (١٣) .

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ
وَّفِصٰلُهٗ فِيْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْكَ اِلَيَّ الْمَصِيْرُ ﴿١٤﴾

وحکم فرمودیم آدمی را به نسبتِ
پدرومادرِ وی درشکم برداشته است وی
را مادر وی درحال سستی بالای سستی
دیگر[1] و ازشیربازکردنِ اودردوسال
ست باین مضمون که شکر گزاری کن مرا

---

(١) یعنی هروقت سست تر میشود والله اعلم .

وپدرومادرخودرا بسوی من است باز گشت (١٤) .

وَاِنْ جٰهَدٰكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ بِىْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى الدُّنْيَا مَعْرُوْفًا ۡ وَّاتَّبِعْ سَبِيْلَ مَنْ
اَنَابَ اِلَىَّ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

و اگرکوشش کنند باتو برآنکه شریك مقرر کنی بامن چیزی که نیست ترا بآن دانش پس فرمانبرداری ایشان مکن وصحبت دارباایشان درمعیشت دنیا بوجه پسندیده وپیروی کن راهِ کسی که رجوع دارد بسوی من بازبسوی من است رجوع شماپس خبردهم شمارا بآنچه می کردید (١٥) .

يٰبُنَىَّ اِنَّهَآ اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ
فِىْ صَخْرَةٍ اَوْ فِى السَّمٰوٰتِ اَوْ فِى الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا
اللّٰهُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿١٦﴾

گفت لقمان ای پسركِ من هرآئینه اگر خفیه باشد هم سنگ دانه سپندان پس باشد درمیان سنگی یا در آسمان ها یا در زمین بهرحال حاضر کندآن راخدا هرآئینه خدا باریك بین خبردارست (١٦) .

يٰبُنَىَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوْفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَاصْبِرْ عَلٰى مَآ اَصَابَكَ ۭ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿١٧﴾

ای پسركِ من برپادارنماز را وبفرما بکار پسندیده ومنع کن ازناپسندیده وصبر کن برهرچه برسد به تو هرآئینه این مقدمه ازکارهای مقصودست (١٧) .

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ۭ اِنَّ
اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ ﴿١٨﴾

ومتاب رخساره خود را از مردمان (یعنی ورومتاب) و راه مرو درزمین خرامان هرآئینه خدا دوست نمیدارد هرنازنده خود ستائنده را (١٨) .

وَاقْصِدْ فِىْ مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۭ اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيْرِ ﴿١٩﴾

ومیانه روی کن دررفتار خود وفرود آر آواز خودرا هرآئینه بدترین آوازها آوازِخران باشد (١٩) .

اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاَسْبَغَ

آیا ندیدید که خدا رام‌گردانید برای شما آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست

عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾

وفرود آورد برشما نعمت های خود را
آشکارا و پنهان وازمردمان کسی هست
که مکابره میکند دربابِ خدا بغیر دانش
وبغیر هدایت وبغیر کتاب روشن (۲۰) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ
إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

وچون گفته شودبایشان که پیروی کنید
چیزی را که فرودآورده خدا گویند بلکه
پیروی می کنیم چیزرا که یافتیم برآن
پدرانِ خود را آیا پیروی میکنند ا گرچه
شیطان می خواندایشان رابسوی عذابِ
دوزخ (۲۱) .

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

وهرکه متوجه ساخت روی خودرا بسوی
خدا ووی نیکوکارست پس هرآئینه دست
زده است بدست آویزی محکم وبسوی
خداست بازگشتِ کارها (۲۲) .

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾

وهرکه کافرشود پس اندوهگین نکند ترا
کفروَی بسوی ماست رجوع ایشان پس
خبردارکنیم ایشان رابآنچه میکردند
هرآئینه خدا داناست به خصلتی که
درسینه هاباشد (۲۳)

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾

بهره مند می سازیم ایشان رااندکی بازبه
بیچار گی برانیم ایشان را بسوی عذابِ
سخت (۲٤) .

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

وا گرسوال کنی ازایشان کِه بیافرید آسمان
ها وزمین را البته بگویند خدا آفرید بگو
ستائش خدای راست بلکه اکثر ایشان
نمی دانند (۲۵) .

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾

خدای راست آنچه درآسمان ها وزمین
ست هرآئینه خداهمانست بی نیاز ستوده
. (۲٦)

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

واگرآنچه درزمین ست ازدرختان قلم ها شوند ودریاسیاهی بود که زیاده میکند آنرا بعدازین دریا هفت دریای دیگر بپایان نرسند سخنانِ خدا هرآئینه خدا غالب باحکمت ست (٢٧) .

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

نیست آفریدن شما ونه برانگیختن شما الاّ مانند آفریدن وبرانگیختنِ یکتن هرآئینه خدا شنوا بیناست (٢٨) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

آیانه دیدی که خدا درمی آرد شب را در روز ودرمی آرد روز را درشب ورام گردانید خورشید وماه را هریکی میرود تامدتی معین و آیا ندیدی که خدا بآنچه می کنید خبردارست (٢٩) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

این کارها بسببِ آن ست که خدا همونست ثابت وبسبب آنست که آنچه می پرستند بجزوی بی اصل ست وبسبب آنست که خدا همونست بلند مرتبه بزرگ قدر (٣٠) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

آیانه دیدی که کشتی هامیرود دردریا به فضلِ خدا تابنماید شمارا بعض نشانه های خویش هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست هرصبرکننده سپاس دارنده را (٣١) .

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

وچون در گیرد ایشان را موجی مانند سائبان ها بخوانند خدارا خالص کرده برای اوعبادت پس آنگاه که نجات دادایشان را بسوی بیابان پس بعض ایشان میانه رو باشند وانکارنمی کنند آیاتِ مارا مگر هرعهد شکننده ناسپاس (٣٢) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ
عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ
اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ
بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٣٣﴾

ای مردمان بترسید از پروردگارِخویش وحذرکنید ازروزی که کفایت نکند هیچ پدر بجای پسر خویش ونه فرزندی کفایت کننده باشد بجای پدرِخود چیزی را هرآئینه وعدهٔ خدا راست ست پس فریب ندهد شمارا زندگانی دنیا وفریب ندهد شمارا درمقدمهٔ خدا شیطان فریبنده(٣٣) .

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا
فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا
تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

هرآئینه خدااست که نزدِ اوست علم قیامت وفرود میفرستد باران را و میداند آنچه در بچه دانها باشد ونمیداند هیچ شخصی که چه کار خواهد کرد فردا ونمی داند هیچ شخصی که بکدام زمین خواهد مُرد هرآئینه خدا داناخبردارست . (٣٤)

سوره سجده مکی است وآن سی آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الم ﴿١﴾

الٓمّٓ (١) .

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

فرود آوردنِ کتاب هیچ شبهه نیست درآن ازجانب پروردگار عالمهاست (٢) .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا
أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

آیامی گویند بربافته است آنرابلکه وی راست ست آمده ازجانبِ پروردگار توتا ترسانی قومی را که نیامده است بایشان هیچ ترسانده پیش ازتو تا بودکه ایشان راه یابند (٣) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

خداآن ست که آفریدآسمان ها و زمین را

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۚ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ ۚ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤﴾

وآنچه مابين آنهاست درشش روز بازقرار گرفت برعرش نيست شمارا بجزوى هيچ دوستى وشفاعت كننده آيا پندپذير نمى شويد (٤) .

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗۤ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ﴿٥﴾

تدبير ميكند كاررا فرودآورده ازآسمان بسوى زمين بازبالا ميرود آن كاربسوى خدا درروزيكه هست مقدارآن هزارسال ازآن حساب كه مى شماريد[١] (٥) .

ذٰلِكَ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿٦﴾

اين ست صفت دانندهٔ نهان وآشكارا غالب مهربان (٦) .

الَّذِيْۤ اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ طِيْنٍ ﴿٧﴾

آنكه به نيك ترين وجه ساخت هرچيزى را كه آفريدش آغاز كرد آفرينش آدمى را ازگِل (٧) .

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِيْنٍ ﴿٨﴾

بازپيداكرد نسل اورا ازخلاصه ازآبِ خوار (٨) .

ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۚ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ﴿٩﴾

بازدرست اندام كردش ودميد در وى روح خود را وپيدا كردبراى شماگوش وچشم ها ودل ها اندكى شكرمى كنيد (٩) .

وَقَالُوْۤا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۚ بَلْ هُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٠﴾

وگفتند چون‌گم شويم درزمين آيا ما در آفرينشِ نو خواهيم بود بلكه ايشان به ملاقاتِ پرورد گارِ خويش كافرانند (١٠) .

قُلْ يَتَوَفّٰىكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ

بگو قبضِ روح شمامى كند ملك الموت

---

(١) يعنى اگرمردمان نزولِ تدبير وعروجِ اوتصور كنند دركم ازهزار سال خيال ننمايند وآن همه پيش خداى تعالى دريك روز تمام مى شود غرض آن است كه اوهامِ ايشان به قدرتِ اونمى رسند والله اعلم .

الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ⑪

كه گماشته شده است برشما بازبسوی
پروردگارِ خویش‌گردانیده شوید (١١) .

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا
وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ⑫

وتعجب کنی اگردرنگری وقتی که
گناهکاران نگونسار کننده سرخویش باشند
نزد پروردگارِ خویش‌گویند ای پروردگارما
دیدیم وشنیدیم پس بازگردان ماراتابکنیم
کارشائسته هرآئینه مایقین کننده ایم
. (١٢)

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي
لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ⑬

واگرمی خواستیم البته می دادیم
هرشخصی را هدایت او ولیکن ثابت
شده است وعده ازجانب من که هرآئینه
پُرکنم دوزخ را ازجنیان وآدمیان همه یك
جا (١٣) .

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا
عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑭

پس بچشید این عذاب بسبب آنکه
فراموش کردید ملاقاتِ این روزِ خودرا
هرآئینه مانیز فراموش کردیم شمارا
وبچشید عذابِ دائم بسبب آنچه می
کردید (١٤) .

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ⑮

جزاین نیست که ایمان می آرند بآیاتِ ما
آنانکه چون پند داده می شوند بآن
نگونسار افتندسجده کنان بپاکی یادکنند
باستائشِ پروردگار خویش را وایشان
تکبرنمی کنند (١٥) .

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ⑯

دورمی ماندپهلوهای ایشان ازخوابگاهها
میخوانند پروردگارخودرا بترس
وامیدواری وازآنچه روزی داده ایم
ایشانرا خرج میکنند (١٦) .

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ

پس نمیداند هیچ نفس چه چیزپنهان
داشته شدبرای ایشان ازخنکی چشم

جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٧﴾

پاداش داده شد بآنچه می کردند (۱۷) .

اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوٗنَ ﴿١٨﴾

آیاکسی که مومن باشد مانندِ کسی هست که فاسق باشد بگوبرابرنمی شوند (۱۸) .

اَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ جَنّٰتُ الْمَاْوٰى نُزُلًا بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٩﴾

اماآنانکه ایمان آوردند و کارهای شائسته کردند پس ایشان راست بهشت ها جای ماندن بطریق مهمانی بسبب آنچه میکردند (۱۹) .

وَاَمَّا الَّذِيْنَ فَسَقُوْا فَمَاْوٰىهُمُ النَّارُ كُلَّمَآ اَرَادُوْٓا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَآ اُعِيْدُوْا فِيْهَا وَقِيْلَ لَهُمْ ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ﴿٢٠﴾

واماآنکه فاسق بودند پس جای ایشان دوزخ است هرگاهی که خواهند که بیرون آیندازآنجا بازگردانیده شوند درآن وگفته شودبایشان بچشید عذاب آتشی را که آن را دروغ می پنداشتید (۲۰) .

وَلَنُذِيْقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى دُوْنَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢١﴾

والبته بچشانیم ایشان را عذاب نزدیك (یعنی دردنیا) غیر ازعذاب بزرگ بود که ایشان بازگردند (۲۱) .

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيٰتِ رَبِّهٖ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِيْنَ مُنْتَقِمُوْنَ ﴿٢٢﴾

وکیست ستمگارترازکسی که پندداده شده بآیاتِ پرورد گارِخویش بازروبگردانید ازآن هرآئینه ماازگناه‌گاران انتقام کشنده ایم (۲۲) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَآئِهٖ وَجَعَلْنٰهُ هُدًى لِّبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ راکتاب پس مباش درشبهه ازملاقات آن وساختیم موسیٰ را هدایت برای بنی اسرائیل (۲۳) .

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اَئِمَّةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوْا وَكَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٢٤﴾

وپیداکردیم ازایشان پیشوایان که راه نمودند به فرمان ما وقتیکه صبر کردند وبآیاتِ ما یقین می آوردند (۲٤) .

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٢٥﴾

هرآئینه پروردگارتوفیصله کند میانِ ایشان روزقیامت درآنچه اندران اختلاف میکردند (۲۵) .

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ ۖ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

آیاواضح نه شد ایشان را که چه قدر هلاك کردیم پیش ازایشان ازقرنها میروند ایشان درخانه های آن جماعت هرآئینه درین کارنشانه هاست آیانمی شنوند . (۲٦)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ ۖ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾

آیا نه دیدندكه ما روان می کنیم آب را بسوی زمین بی‌گیاه پس بیرون آریم بسبب آن زراعتَ را که میخورند ازآن زراعت چهار پایانِ ایشان و خودایشان نیزآیانمی بینند (۲۷) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

ومیگویند کی خواهد بوداین فتح اگر شما راستگوئید (۲۸) .

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٢٩﴾

بگو روزفتح سود ندهد کافران را ایمان آوردنِ ایشان ونه ایشان مهلت داده شوند . (۲۹)

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾

پس رویگردان ازایشان وانتظار بکن هرآئینه ایشان نیز منتظرند (۳۰) .

سوره احزاب مدنی است وآن هفتاد وسه آیت ونه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشائنده مهربان .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

ای پیغامبر بترس ازخدا وفرمانبرداری مکن کافران را ومنافقان را هرآئینه خدا هست دانای باحکمت (۱) .

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وپیروی کن چیزی راكه وحی فرستاده میشودبسوی توازجانبِ پروردگارِ توهرآئینه خدا هست بآنچه میکنید خبردار (۲).

وَّتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۝٣

وتوكل كن برخدا وخدا وكيل بس ست . (٣)

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهٖ ۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـِٔيْ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ؕ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَقُوْلُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِی السَّبِيْلَ ۝٤

نيافريده است خداى تعالى براى هيچ مردى دودل درداخل بدنِ او[١] و نه گردانيده است آن زنانِ شمارا كه ظهار ميكنيد بايشان مادرانِ شما ونه ساخته است پسر خواندگانِ شمارا پسرانِ شما اين سخنِ شماست كه ميگوئيد بدهان خويش وَخدا مى گويد سخن راست واودلالت ميكند برراه (٤) .

اُدْعُوْهُمْ لِاٰبَآئِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ لَّمْ تَعْلَمُوْٓا اٰبَآءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِی الدِّيْنِ وَمَوَالِيْكُمْ ؕ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيْمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهٖ ۙ وَلٰكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوْبُكُمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝٥

نسبت كنيد پسر خواندگان را به پدرانِ ايشان اين راست ترست نزد خدا پس اگرندانيد پدران ايشانرا پس بردرانِ شما اند دردين وآزاد كردگان شمااند[٢] ونيست برشماگناهى درلفظى كه خطاكرده باشيد به تكلم آن وليكن‌گناه آن ست كه قصد كرددلهاى شما وهست خدا آمرزنده مهربان (٥) .

اَلنَّبِیُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِيْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهٗٓ اُمَّهٰتُهُمْ ؕ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِیْ كِتٰبِ اللّٰهِ مِنَ

پيغامبر سزاوار ترست به تصرف درامور مسلمين ازذات هاى ايشان وزنانِ پيغامبر مادرانِ ايشانند[٣] وخويشاوندان بعضِ ايشان نزديك تراند به بعض درحكمِ خدا از

(١) مترجم گويد كه درين آيات ردّاست برقول كافرى كه مرا دو دل داده اند وبرآنچه اهل جاهليت مقرر كرده بودند كه مظاهره مثل مادرحرام موبدى شود و تعريض ست بجواب طعن كافران ومنافقان به نسبت حضرت صلى الله عليه وسلم چون زينب را تزوج فرمود كه زن پسر خواندنى را بزنى گرفت .

(٢) يعنى پس باين لقب بخوانيد .

(٣) يعنى درحرمت نكاح .

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا
كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

سائر مسلمانان وهجرت کنندگان لیکن آنکه بکنید بسوی دوستانِ خود رعایتی جائزبود این حکم هست درلوح محفوظ نوشته شده[1] (٦) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾

ویادکن چون گرفتیم ازپیغامبران عهدِ ایشان را و ازتوبگرفتیم وازنوح وابراهیم وموسیٰ وعیسیٰ پسر مریم وگرفتیم ازایشان عهد محکم (٧) .

لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

تاخدای تعالی بپرسدآن راستگویان راازراستی ایشان ومهیاکرده است برای کافران عذاب درد دهنده[2] (٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ
فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرًا ﴿٩﴾

ای مسلمانان یادکنید نعمت خدارا برخویش وقتی که آمد برسرشمالشکر ها پس فرستادیم برایشان باد را و لشکرها که نه دیدید آنهارا وهست خدا بآنچه می کنیدبینا (٩) .

إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ
الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
الظُّنُونَا ﴿١٠﴾

چون آمدند برشما ازجانبِ بالای شما واز جانبِ پائین شما وچون خیره ماندند دیدها وبرسید دلها بچنبرگردن و گمان میکردید به نسبت خدا گمانهای مختلف (١٠).

---

(١) یعنی صلهٔ ارحام واجب است وتوارث هجرت واسلام منسوخ شد به توارث به قرابت و ارحام .

(٢) مترجم‌گوید کفاردر غزوهٔ احزاب بر مدینه هجوم کردند وآن حضرت صلی الله علیه وسلم به خندق متحصن شدند وازمنافقان سخنانِ نفاق سرزدشدو مخلصان استقامت ورزیدند وآخر فتح اسلام واقع شد خدای تعالی درذَمِ آنان ومدحِ آنان ومنت نهادن برایشان نازل ساخت .

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾

آنجاامتحان كرده شد مسلمانان را وجنبانيده شدايشان را جنبانيدنِ سخت (١١) .

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

وچون مى گفتند منافقان وآنانكه دردل هاى ايشان بيماريست وعده نه داد مارا خدا ورسولِ اومگر بطريق فريب دادن (١٢) .

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۖ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

وچون گفتند طائفه اى ازايشان اى اهل مدينه سراى ماندن نيست شمارا پس باز گرديد ودستورى مى طلبندگروهى ازايشان ازجناب پيغمبرمى‌گويند هرآئينه خانه هاى ما نامضبوط است ونيستند آن خانه هاى نامضبوط نمى خواهند مگرگريختن (١٣) .

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾

واگردرآمده ميشدبرسرايشان ازنواحى آن پس طلب كرده مى شد ازايشان خانه جنگى البته ميدادند آن را وتوقف نمى كردند درآن فتنه مگر اندكى[1] (١٤) .

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

وهرآئينه عهدبسته بودند باخدا پيش ازين كه برنگردانند پشت هارا وهست عهد خدا پرسيده شده (١٥) .

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

بگوسود نه دهد شمارا گريختن اگربگريزيد ازمرگ يا ازكشته شدن وآن هنگام بهره مندساخته نه شويد مگراندكى (١٦).

---

(١) مترجم‌گويد حاصل كلام آنست كه درجهاد توقف مى كنند واگرجنگ درمقدمهٔ نفسانى مى شد توقف نميكردند .

قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

بگوکیست آنکه نگاه دارد شمارا ازتصرفِ خدا اگربخواهد درحق شماسختی یا بخواهد درحق شما نعمتی و نه یابند برای خویش بجز خدا دوستی ونه یاری دهنده (۱۷) .

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

هرآئینه خدا میداند بازدارندگان را ازشما وگویندگان را به برادرانِ خویش که بیائید بسوی ما وحاضر نمی شوند بکارزار مگراندکی (۱۸) .

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

بخل کنان به نسبت شما[۱] پس چون بیایدترس ببینی که ایشان درمی نگرند بسوی تو می‌گردد چشم های ایشان مانند کسی که بیهوش کرده شود ازسختی موت پس چون برود ترس زبان درازی کنند برشما بزبان های تیز بخل کنان برمال این جماعت ایمان نیاوردند پس خدا نابود ساخت کردار های ایشان را وهست این کاربرخدا آسان (۱۹) .

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُم مَّا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

می پندارند که لشکرهای کفار نه رفته اند واگربیایند لشکرها تمناکنند کاش ایشان صحرا نشین بودندی درمیانِ اعراب سوال می کردندازاخبارشما[۲] و اگر باشنددرمیان شما کارزار نه کنند مگر اندکی (۲۰) .

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا

هرآئینه هست شمارا به پیغامبرخدا پیروی

(۱) یعنی درسوار شما .
(۲) یعنی ازهر آینده و رونده .

اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

نيك كسى راكه توقع مى داشت ثوابِ خـدا وتـوقـع ميـداشـت روزِآخـر ويادكردخدارا بسيارى (٢١) .

وَلَمَّا رَأَ الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللهُ
وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا
وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

وچون ديدند مسلمانان لشكر هارا گفتند اين ست آنچه وعده داده بود مارا خدا وپيغامبراو وراست گفت خدا و رسول او واين ماجرا نه افزود درحق ايشان مگر باور داشتن وگردن نهادن (٢٢) .

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ
مَّنْ قَضٰى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

ازمسلمانان مردانى اند كه راست كردند آنچه عهد بسته بودند باخدا برآن پس ازايشان كسى هست كه بانجام رسانيد قرار داد خودرا[1] وازايشان كسى هست كه انتظارمى كندوتبديل نكردند هيچ وجه تبديل كردنى (٢٣) .

لِيَجْزِيَ اللهُ الصّٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِينَ
إِنْ شَآءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٤﴾

تاجزا دهد خدا راست گويان را درمقابلهٔ راستى ايشان وعذاب كند منافقان رااگر خواهد يا برحمت بازگردد برايشان هرآئينه خداهست آمرزنده مهربان (٢٤) .

وَرَدَّ اللهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللهُ
الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾

وبازگردانيد خدا كافران را باخشمِ ايشان نيافتند هيچ منفعتى وكفايت كرد خدا ازطرف مسلمانان درمقدمه جنگ وهست خدا تواناغالب (٢٥) .

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظٰهَرُوهُمْ مِّنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ
وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ
فَرِيقًا ﴿٢٦﴾

وفرودآورد آنانرا كه مددگارى اين لشكر ها كرده بودند ازاهل كتاب[2] ازقلعه هـاى ايشـان وافگنـد دردل هـاى ايشـان

(١) يعنى شهيد شد .

(٢) يعنى بنى قريظه را فرود آورد .

خوف طائفه ای را می کشتید واسیرمی گرفتید طائفه ای را (٢٦) .

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا ۚ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

وعاقبت کار به شما داد زمین ایشان را وخانه های ایشان را و مال های ایشان را ونیز عاقبت کار بشما داد زمینی را که نفرسوده اید آنرا[1] وهست خدا برهمه چیز توانا(٢٧) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

ای[2] پیغامبر بگوبزنان خود اگرخواسته باشید زندگانی دنیاوآرائش آن پس بیائید تاچیزی مناسب دهم شمارا ورهاکنم شمارا رهاکردنِ نیك (٢٨) .

وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ
اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

واگرمی خواهید خدا وپیغامبراورا وسرای آخرت را پس هرآئینه خدا آماده ساخت برای زنان نیکوکاری کننده ازشمامزد بزرگ (٢٩) .

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ
يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

ای زنان پیغامبرهرکه به عمل آرد ازشما بدکاری ظاهر[3] دوچند کرده شود وی راعذاب دوچندان وهست این مقدمه برخداآسان (٣٠) .

---

(١) یعنی خیبر .

(٢) مترجم‌گوید ازواج آنحضرت چیزی که نزد آنحضرت نه بود اززینتِ دنیا طلب می کردند خدای تعالی ایشانرا پندداد و زجر فرمود واحکام معاشرت باایشان نازل ساخت وزینب رضی الله تعالٰی عنها درعقدِ زید بود درمیان ایشان ناسازگاری پدید آمد و رفته رفته بطلاق منجر شدوبعد انقضای عدت خدای تعالی اورا داخل ازواج طاهرات‌گردانید منافقان زبان طعن کشادند که زنِ پسر خودرا بزنی‌گرفت خدای تعالی درمیان آنکه پسر خوانده حکم پسر ندارد نازل ساخت .

(٣) مترجم‌گوید مراد این جا ایذای پیغامبراست بزبان درازی .

وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا
نُّؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾

وهرکه فرمانبرداری کند ازشما خدا وپیغامبر اورا وبکند کارنیك بدهیم اورا مزدِ او دوبار ومهیاکنیم برای او روزی نیك (٣١) .

يٰنِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِّنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ مَرَضٌ
وَّقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوْفًا ﴿٣٢﴾

ای زنان پیغامبر نیستید شما مانند هرکدام ازسائرِزنان اگرپرهیز گاری کنید پس ملائمت مکنید درسخن گفتن که آنگاه طمع کند کسی که دردل اوبیماریست وبگوئید سخن نیکو (٣٢) .

وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُوْلٰى
وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِيْنَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ
اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيْرًا ﴿٣٣﴾

وبمانید در خانه های خویش واظهارِ تجمل مکنید مانند اظهارِ تجمل که درجاهلیت پیشین بود وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوة را وفرمانبرداری خدا ورسولِ اوکنید جزاین نیست که می خواهد خدا تا دورکند ازشماپلیدی را ای اهل بیت وتاپاك کند شمارا پاك کردنی (٣٣) .

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِيْ بُيُوْتِكُنَّ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ
وَالْحِكْمَةِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيْفًا خَبِيْرًا ﴿٣٤﴾

ویادکنید آنچه خوانده می شود درخانه های شما ازآیت های خداوازحکمت هرآئینه خداهست لطف کننده خبردار (٣٤) .

اِنَّ الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمٰتِ وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
وَالْقٰنِتِيْنَ وَالْقٰنِتٰتِ وَالصّٰدِقِيْنَ وَالصّٰدِقٰتِ وَالصّٰبِرِيْنَ
وَالصّٰبِرٰتِ وَالْخٰشِعِيْنَ وَالْخٰشِعٰتِ وَالْمُتَصَدِّقِيْنَ
وَالْمُتَصَدِّقٰتِ وَالصَّآئِمِيْنَ وَالصّٰٓئِمٰتِ وَالْحٰفِظِيْنَ
فُرُوْجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ وَالذّٰكِرِيْنَ اللّٰهَ كَثِيْرًا
وَّالذّٰكِرٰتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٣٥﴾

هرآئینه مردانِ مسلمان وزنانِ مسلمان ومردان باوردارنده وزنان باور دارنده ومردان اطاعت کننده وزنان اطاعت کننده ومردان راست گوینده وزنان راست گوینده ومردان شکیبائی کننده وزنان شکیبائی کننده ومردان فروتنی نماینده و زنان فروتنی نماینده ومردان صدقه دهنده وزنان صدقه دهنده ومردان روزه دارنده وزنان روزه دارنده ومردان محافظت کننده شرمگاه خود را وزنانِ

محافظت کننده ومردان یاد کننده خدا را به بسیاری وزنان یادکننده مهیا کرده است خدای تعالی برای ایشان آمرزش ومزدِبزرگ (٣٥) .

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَّلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗٓ أَمْرًا أَنْ يَّكُوْنَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا مُّبِيْنًا ﴿٣٦﴾

ونیست هیچ مومن وهیچ مومنه را چون مقررکند خدا ورسولِ اوکاری آنکه باشد ایشان را اختیار درکارِخویش وهرکه نافرمانی کند خدا ورسول اورا پس بدرستیکه گمراه شدگمراهی ظاهر[1] (٣٦) .

وَإِذْ تَقُوْلُ لِلَّذِيْٓ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِيْ فِيْ نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ مُبْدِيْهِ وَتَخْشَى النَّاسَ ۚ وَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشٰىهُ ۗ فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنٰكَهَا لِكَيْ لَا يَكُوْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ حَرَجٌ فِيْٓ أَزْوَاجِ أَدْعِيَآئِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۗ وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿٣٧﴾

ویادکن چون می گفتی باشخصی که انعام کرده است خدا بروی ونیز انعام کرده ای تو بروی که نگاه دار برخود زن خودرا وبترس ازخدا وپنهان میکردی در ضمیر خویش آنچه خداپدیدآرندهٔ اوست ومی ترسیدی ازمردمان و خدا سزاوار ترست بآنکه بترسی ازوی پس وقتیکه بانجام رسانید زید از زینب حاجتِ خود را یعنی طلاق داد بزنی دادیم ترا زینب تانه باشد برمسلمان هیچ تنگی در نکاح کردنِ زنانِ پسر خواند گان خویش چون بآخررسانند ازایشان حاجت را وهست مراد خدا البته کردنی[2] (٣٧) .

---

(١) مترجم گوید درین آیت تعریض ست بآن قصه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخست زینب را برای زید خطبه فرمود و آنرا زینب وبرادرش مکروه داشتند واین معنی مناسب حال ایشان نه بود والله اعلم .

(٢) مترجم گوید درین آیت تعریض است بآن قصه که درخاطر مبارك آنحضرت صلی الله علیه وسلم می گذشت که اگردرمیانِ زید و زینب مفارقت واقع شود آنرا =

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيْمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهٗ سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَّقْدُوْرًا ﴿٣٨﴾

نیست برپیغامبر هیچ تنگی درآنچه حلال ساخته است خدا برای او مانند آئین خدا درحق آنانکه گذشتند پیش ازین وهست کار خدا اندازه مقررکرده شده (٣٨) .

الَّذِيْنَ يُبَلِّغُوْنَ رِسٰلٰتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهٗ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ﴿٣٩﴾

(پیش ازوجود مانند آئین خدا درحق) آنانکه میرسانند پیغام های خدارا ومی ترسند از وی ونمی ترسنداز هیچکس مگرازخدا وبس ست خداحساب کننده (٣٩) .

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَّسُوْلَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّٖنَ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٤٠﴾

نیست محمد پدر هیچ کس از مردان شما ولیکن پیغامبر خداست ومُهرپیغامبران ست[1] وهستَ خدا بهر چیز دانا (٤٠) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا ﴿٤١﴾

ای مسلمانان یادکنید خدارا یادکردن بسیار (٤١) .

وَّسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ﴿٤٢﴾

وبه پا کی بخوانید او را صبح و شام (٤٢).

هُوَ الَّذِيْ يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهٗ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيْمًا ﴿٤٣﴾

اوست آنکه رحمت میفرستدبرشماودعای رحمت میکنند برشمافرشتگان اوتا برآورد شمـارا ازتـاریکـی هـا بسـوی روشنـی وهست خدا به مسلمانان مهربان (٤٣) .

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهٗ سَلٰمٌ وَّاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيْمًا ﴿٤٤﴾

دعای خیر ایشان[2] روزیکه ملاقات کنند بخدا سلام ست وآماده کرده است برای ایشان مُزدِنیك (٤٤) .

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّاۤ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ﴿٤٥﴾

ای پیغامبر هرآئینه مافرستادیم تراگواهی دهنده ومژده دهنده وترساننده (٤٥) .

= درسلكِ ازواجِ طاهرات داخل نمایند لیکن برای رعایت مراسمِ نیکو خواهی بحسن معاشرت دلالت می فرمود .

(١) یعنی بعدازوی هیچ پیغمبرنباشد .

(٢) یعنی ازجانب خدا وفرشتگان .

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾

وخواننده بسوى خدابحكم او وچراغ روشن (٤٦) .

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

وبشارت ده مسلمانان را بآنكه ايشانرا باشد ازجانب خدابخشائش بزرگ (٤٧) .

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

وفرمان مبركافران را ومنافقان را وازنظر اعتبار بگذاررنجانيدن ايشانرا وتوكل كن برخدا وبس ست خداكارساز (٤٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

اى مسلمانان چون نكاح كنيد زنان مومنان را بازطلاق دهيدايشان را پيش ازآنكه دست برسانيدبايشان پس نيست شمارا براين زنان هيچ عدتى كه به شماريد آن را پس متعه دهيداين مطلقات را و بگزاريدآن ها راگذاشتن نيك (٤٩) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٠﴾

اى پيغامبر هرآئينه ماحلال كرديم براى توآن زنان توكه داده اى مهرايشان را وكنيز كانى كه مالك ايشان شده است دست توازآنچه خدا عائد ساخته است برتو[1] وحلال كرديم دختران عم ترا ودختران عمتهاى ترا ودختران خالوى ترا ودختران خاله هاى ترا آنانكه هجرت كرده اندباتووحلال كرديم براى تو زن مسلمان رااگر به بخشدخود را براى پيغامبر[2]اگر خواهد پيغامبر به زنى‌گيرد آن را خاص براى تو بجز مسلمانان هرآئينه دانستيم آنچه فرض ساخته ايم برايشان درحق

(١) يعنى ازكفار بتورسانيده است .

(٢) يعنى بغير مهردرنكاح آيد .

زنان ایشان ودرحق کنیز کانی که مالك آنست دستهای ایشان (سهل کردیم) تانه باشد برتوهیچ تنگی وهست خداآمرزنده مهربان[1] (٥٠) .

تُرْجِيْ مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُـْٔوِيْٓ اِلَيْكَ مَنْ تَشَآءُ ۭ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۭ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ﴿٥١﴾

موقوف داری هرکرا خواهی ازایشان وجای دهی نزدیك خویش هرکرا خواهی واگر خواهش کنی زنی را ازآنجمله که یکسو کرده ای آنهارا پس نیست هیچ گناهی برتواین رخصت دادن قریب تراست ازآنکه خنك شود چشم های ایشان وانـدوه نخورندوخوشنود شوند بآنچه بدهی ایشان را همهٔ ایشان وخدا می داند آنچه دردل های شماست وهست خدا دانا بُردبار (٥١).

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْۢ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيْبًا ﴿٥٢﴾

حلال نیستند ترا زنان بعدازین[2] ونه حلال ست آنکه بدل کنی بجای ایشان زنان دیگررا و اگرچه به شگفت آرد ترا حسنِ ایشان مگر آنچه مالك شد دستِ تو وهست خدا بر همه چیز نگهبان[3] (٥٢) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّآ اَنْ يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نٰظِرِيْنَ اِنٰىهُ ۙ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيْتُمْ فَادْخُلُوْا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَاْنِسِيْنَ لِحَدِيْثٍ ۭ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيٖ مِنْكُمْ ۡ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيٖ مِنَ الْحَقِّ ۭ وَاِذَا سَاَلْتُمُوْهُنَّ مَتَاعًا

ای مسلمانان درنیائید به خانه های پیغامبر مگروقتی که دستوری داده شود شمارا برای طعامی نه انتظار کنان پخته شدن طعام را ولیکن چون خوانده شود شمارا درآئید پس چون طعام خورید پراگنده شوید ونه آرام‌گیران برای سخنی هرآئینه

---

(١) یعنی درباب نکاح چیزها ست که برامت فرض شدو نه برآنحضرت .

(٢) یعنی بعد ازین دوصنف قرشیه مهاجره مهیره یاواهبه نفس غیر مهیره .

(٣) مترجم گوید که این آیت ناسخ آیت سابقه است .

فَسْـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَآ أَن تَنكِحُوٓا أَزْوَاجَهُۥ
مِنۢ بَعْدِهِۦٓ أَبَدًا إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

این کار میرنجاند پیغامبررا پس شرم میداشت ازشما وخدا شرم نمیدارد ازسخن راست وچون طلب کنید اززنان پیغامبررختی پس طلب کنید آنراازایشان از پسِ پرده این خصلت پاك ترست برای دلهای شماو دل های ایشان وسزاوارنیست شمارا که برنجانید پیغامبرِخدارا ونه آنکه نکاح کنید زنان اورا پَس ازوَی هرگز، هرآئینه این کار هست نزدیكِ خداگناه بزرگ (٥٣) .

إِن تُبْدُوا شَيْـًٔا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

اگرآشکاراکنید چیزی را یا پنهان دارید آنرا پس هرآئینه خداهست بهر چیز دانا (٥٤).

لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَانِهِنَّ
وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

نیست هیچ بزه برزنان درپرده نپوشیدن پیش پدران خویش ونه پیش پسران خویش ونه برادران خویش ونه پسران برادران خویش ونه پسران خواهران خویش ونه زنان هم جنس خویش[1] ونه آنچه مالك آن شده دست های ایشان وبترسید ای زنان ازخدا هرآئینه خداهست برهمه چیزگواه (٥٥) .

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا
صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

هرآئینه خداوفرشتگانِ او درود میفرستند برپیغامبر ای مسلمانان درود فرستید بروی وسلامگوئید سلامگفتنی (٥٦) .

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْأٓخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٥٧﴾

هرآئینه آنانکه می رنجانند خدا وپیغامبر اورا لعنت کردخدا ایشان رادر دنیا

(١) یعنی غیر قواده .

وآخرت ومهیاساخت برای ایشان عذاب خوارکننده(٥٧) .

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

وآنانکه میرنجانند مردان مسلمان وزنان مسلمان را بغیر گناهی که بعمل آورده باشندپس هرآئینه برداشتند باربهتان را و گناه ظاهررا (٥٨) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

ای پیغامبر بگو به زنان خود ودختران خود وبزنان مسلمانان که فرو گذارند برخود چادر های خودرا این نزدیك ترست بآنکه شناخته شوند پس ایشان را ایذا داده نه شود و هست خدا آمرزنده مهربان[1] (٥٩) .

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

اگربازنآیند منافقان وآنانکه دردل های ایشان بیماری است وخبربد فاش کنندگان درمدینه[2] البته برگماریم ترا برایشان بازهمسایه نه باشند باتو درمدینه مگر زمانی اندك[3] (٦٠) .

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

لعنت کرده شدگان هرجاکه یافته شوند اسیرگرفته شود ایشان را وکشته شود ایشانرا کشتن بسیار (٦١) .

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

مانند روشِ خدا درآنانکه گذشتند پیش ازین وهرگزنه یابی در روشِ خدا تغییر را (٦٢).

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا

سوال می کنندترامردمان ازقیامت

(١) یعنی عفت ایشان ظاهر شود و فاسقی تعرض ایشان نکند والله اعلم .

(٢) یعنی ازکردار های خود .

(٣) یعنی جلاوطن کرده شوند .

يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

بگوجزاین نیست که معرفت آن نزد خداست وچه چیزخبردادترا شایدکه قیامت موجود شود درزمان نزدیك (٦٣).

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

هرآئینه خدا لعنت کرده است کافران را وآماده ساخته است برای ایشان آتش (٦٤).

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

جاویدان آنجاهمیشه نه یابند هیچ دوستی ونه یاری دهنده (٦٥).

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾

روزی که گردانیده شود روهای ایشان در آتش گویند ای کاش ماهرآئینه فرمان می بردیم خدارا وفرمان می بردیم پیغامبررا (٦٦).

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

و گویند ای پرورد گار ماهرآئینه فرمانبردیم مهتران خودرا وبزرگان خودرا پس گمراه ساختند ماراازراه (٦٧).

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

ای پرورد گارما بده ایشان را دوچند ازعذاب ولعنت کن ایشان را لعنتی بزرگ (سخت) (٦٨).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

ای مسلمانان مباشید مانند آنانکه رنجانیدند موسیٰ را پس پاك ساخت خدا تعالی اورا ازآنچه گفته بودندوبود موسیٰ نزدیك خدا باآبرو[1] (٦٩).

(۱) مترجم گوید یعنی موسیٰ وقت غسل ستر میکردجهال بنی اسرائیل گفتند که او آدرست روزی بحسب اتفاق برکنارهٔ آب غسل میکردوجامه های خودبرسنگ نهاده بود بفرمان خدای تعالی آن سنگ روان شد موسیٰ عقب سنگ دوید تاآنکه جماعتی ازبنی اسرائیل عریان دیدندو گفتند ادرت ندارد و ادرت انتفاخِ خصیه را گویند والله اعلم.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

ای مسلمان بترسید ازخدا وبگوئید سخن استوار (۷۰) .

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

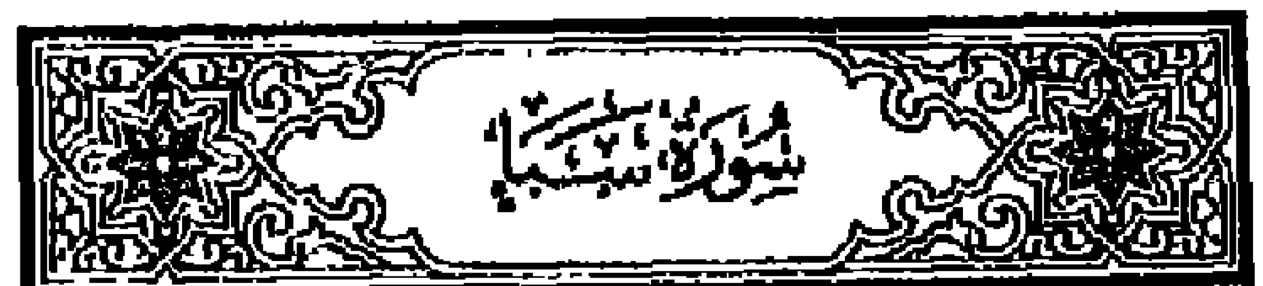
تابصلاح آرد کردار های شمارا وبیامرزد برای شما گناهانِ شمارا وهرکه فرمان بردخدا ورسولِ اورا پس هرآئینه مطلب یاب شد به پیروزی بزرگ (۷۱) .

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ
فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ
إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

هرآئینه ما آوردیم امانت را[1] برآسمان ها وبرزمین وبرکوه ها پس قبول نه کردند که بردارند آن را وترسیدند ازآن وبرداشت آنرا آدمی هرآئینه وی هست ستمگار نادان[2] (۷۲) .

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

تاشود آخرکار آنکه عذاب کند خدای تعالی مردان منافق وزنان منافق را ومردان مشرك وزنان مشرك را وبرحمت رجوع کند خدا برمردان مسلمان و زنان مسلمان وهست خدا آمرزنده مهربان (۷۳) .

سوره سبامکی است وآن پنجاه وچهار آیت و شش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ
الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

همه ستائش خدای راست که بدست اوست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست و مراو راست ستائش درآخرت واوست باحکمت آگاه (۱) .

---

(۱) یعنی استعداد وتکلیف به اوامرونواهی والله اعلم .

(۲) یعنی بالفعل عدالت و علم ندارد وقابلیت آنها دارد والله اعلم .

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

میداند آنچه درمی آید بزمین وآنچه برمی اید ازوی وآنچه فرود می آید ازآسمان وآنچه بالامیرود در وی واوست مهربان آمرزنده (٢) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى وَرَبِّي
لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾

وگفتند کافران نخواهد آمد پیش ماقیامت بگوآری قسم پروردگارِ من البته خواهد آمدبه شما پروردگاری که دانندهٔ پوشیده است غائب نمی شود ازوی هم وزن ذرّه ای درآسمان ها ونه درزمین و نه خُرد تر ازآن ونه بزرگ تر مگرثبت ست درکتاب ظاهر (٣) .

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

تاجزا دهد آنان را که ایمان آوردند و عمل های شائسته کردند آن جماعت ایشان راست آمرزش وروزی گرامی (٤) .

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

وآنانکه سعی کردند در ردِّ آیاتِ مامقابله کنان آن جماعت ایشان راست عذاب ازعقوبت درد دهنده (٥) .

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

ومی بینند آنانکه داده شده است ایشانرا علم چیزی را که فرود آورده شد بسوی تو ازجانبِ پروردگارِ توراست ودلالت کننده بسوی راه خدای غالب ستوده کار (٦) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ
إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

وگفتند کافران بایکدیگرآیا دلالت کنیم شمارا برمردی که خبر میدهدبه شما که چون پاره پاره کرده شوید تمام پاره پاره شدن هرآئینه شما درآفرینش نوباشید (٧) .

أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

آیابربسته است برخدا دروغ را یاباوجنونی هست بلکه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت در عقوبت باشندودرگمراهی دور (٨) .

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾

آیا نه دیدند بسوی آنچه پیش روی ایشانست وآنچه پس پشت ایشانست ازآسمان وزمین ا گرخواهیم فروبریم ایشان را به زمین یابافگنیم برایشان پارها ازآسمان هرآئینه درین کار نشانه است هربنده رجوع کننده را (۹) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

وهرآئینه دادیم داوٗد را ازنزد خود بزرگی گفتیم ای کوه ها بزیروبم تسبیح گوئید همراه اوومسخرش ساختیم مرغان را ونرم گردانیدیم برای اوآهن را (۱۰).

أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

فرمودیم که بساز زره های کشاده واندازه نگاه داردربافتن حلقه ها وای اهل بیتِ داوٗد به عمل آرید کردار شاشته هرآئینه من بآنچه میکنید بینام (۱۱) .

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

ومسخر ساختیم برای سلیمان باد را سیراوّل روزِاویکماهه راه بود و سیرِ آخر روزِ اونیز یکماهه راه بود و روان ساختیم برای او چشمهٔ مِس ومسخرش ساختیم ازدیوان کسی را که کار میکرد پیش او به حکم پروردگار خویش وهرکه کجی کندازدیوان ازحکم ما بچشانیم اورا پاره ای ازعقوبتِ دوزخ (۱۲) .

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِن مَّحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾

میساختند برای اوآنچه میخواست ازقلعه ها وصورت ها وکاسه ها بقدر حوض ها ودیگ های ثابت درجاهای خودگفتیم به عمل آرید ای آل داوٗد سپاسداری را واندك کسی ست ازبند گان من شکر گذارنده (۱۳) .

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَن لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

پس چون مقرر کردیم بروی مرگ را دلالت نه کرد ایشان را بر موتِ او مگر کرم چوب خواره که میخُوَرد عصای سلیمان را پس چون بافتاد واضح شد پیش دیوان که اگرمیدانستند غیب را درنگ نمی کردند درعذاب خوارکننده (١٤) .

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

هرآئینه بود قوم سبارا درجای ماندن ایشان نشانهٔ مرایشانرا بود دو بوستان از جانبِ راست وازجانبِ چپ گفتیم بخورید رزق پروردگارخویش وشکر گوئید اوراشمارا شهری هست پاکیزه وپروردگار آمرزنده (١٥) .

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

پس روگردانیدند[١] پس فرستادیم برایشان سیلی تند[٢] وعوض دادیم ایشان را بجای دوبوستانِ ایشان دو بوستانی دیگرخداوند میوه های بدمزه وخداوند درخت گز وچیزی اندك ازدرخت کنار (١٦) .

ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾

این سزا دادیم ایشان را بسبب ناسپاسی ایشان وسزای بدنمیدهیم مگرناسپاس را (١٧) .

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً

وپیدا کردیم میانِ ایشان ومیانِ آن ده ها که برکت نهاده ایم درآن[٣] ده هامتصل

(١) یعنی ازشکر .
(٢) یعنی سیلی که به پشت ها بندکرده بودند .
(٣) یعنی شام .

وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ ﴿١٨﴾

بايکديگر ومقرر کرديم درآن ده ها
آمدرفت راگفتيم سير کنيد درين ده ها
شب ها وروزها ايمن شده (١٨) .

فَقَالُوا رَبَّنَا بٰعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾

پس‌گفتند[1] ای پروردگار ما دوری پيدا
کن درميانِ سفر های ماوستم کردند
برخويش پس‌گردانيديم ايشان را افسانه ها
و پاره پاره ساختيم ايشان را تمام پاره
پاره ساختن هرآئينه درين ماجرا نشانه
هاست هر صبر کننده شکر گوينده را
. (١٩)

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وهرآئينه راست يافت شيطان درحق
ايشان انديشهٔ خودرا پس پيروی اوکردند
مگرگروهی اندك ازمسلمانان (٢٠) .

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾

ونه بود شيطان را برايشان هيچ غلبه
ليکن مبتلا گردانيديم تابدانيم کسی را که
ايمان می آرد بآخرت ازآن که وی در
شبهه است ازوی وپروردگار تو برهرچيز
نگاهبان ست (٢١) .

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ
وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾

بگوبخوانيد آنان را که‌گمان ميکنيد بجز
خدا مالك نيستند هم وزنِ يك ذره
درآسمان ها ونه درزمين ونيست ايشان را
درآسمان و زمين هيچ شرکتی ونيست
خدارا ازايشان هيچ ياری دهنده (٢٢) .

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ

وسودنکند سفارش نزد خدای تعالی
مگربرای کسيکه دستوری داده باشد

(١) يعنی به زبانِ حال .

عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

برای[1] اواهل محشر مضطرب شوند تاآنگاه که اضطراب دور کرده شود ازدلهای ایشان گویند چه چیز فرموده است پروردگارشما (ملأاعلی) گویند که فرموده است سخن راست واوست بلند مرتبه بزرگ قدر (۲۳) .

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾

بگوکه روزی میدهد شمارا ازجانب آسمان هاو زمین (باز) بگو خدامیدهد و هرآئینه ماياشما بر هدایتیم یا درگمراهی ظاهر (۲٤) .

قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

بگو سوال کرده نخواهید شدشما ازگناه ما وسوال کرده نه خواهیم شد ما ازآنچه شمامی کنید (۲۵) .

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

بگو جمع خواهد کرد پروردگارِما میان ما بازحکم کند میان ما (یعنی میان ماوشما) براستی واوست حکم کنندهٔ دانا (۲٦) .

قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

بگو بنمائید مراآنانکه ایشان را لاحق کرده اید باخدا شریك ساخته نه چنین ست بلکه خدا اوست غالب باحکمت (۲۷) .

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

ونه فرستادیم ترا الأبرای مردمان همه مژده دهنده وترساننده ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (۲۸) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

ومی‌گویندکی بوجودآیداین وعده اگر شما راستگوئید (۲۹) .

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

بگو شماراست وعدهٔ روزیکه بازپس نمانید ازآن ساعتی ونه پیش دستی کنید (۳۰) .

---

(۱) یعنی اذنِ شفاعت داد .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

وگفتند کافران یعنی مشرکان هرگزباورنداریم این قرآن را ونه آن کتاب را که پیش ازوی بود وتعجب کنی ای بیننده اگربه بینی چون ستمگاران ایستاده کرده شوند نزد پرورد گارخویش باز میگرداند بعض ایشان بسوی بعض سخن را[1] گویند آنانکه ناتوانگرفته شد ایشان را بآنانکه سرکشی کردند اگرنمی بودیدشما هرآئینه مامسلمان می شدیم (٣١) .

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ
الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُم ۖ بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

گفتند سرکشان به ناتوانان آیامابازداشتیم شمارا از هدایت بعد ازآنکه آمدبشما بلکه بودید شما گناه‌گاران (٣٢) .

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا ۚ
وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي
أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

وگفتند ناتوانان سرکشان را نه، بلکه بازداشت مارا مکر شب و روز[2] چون میفرمودیدمارا که کافرشویم به خدا ومقررکنیم برای اوهمتایان را ودردل دارند همه ایشان پشیمانی چون به بینند عذاب را وباندازیم طوقهادرگردن های کافران سزا داده نمی شوند مگر بوفق آنچه می کردند (٣٣) .

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا
أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

ونه فرستادیم درهیچ دهی بیم کننده را مگرگفتند مُنَعَّمَانِ آن ده هرآئینه مابآنچه فرستاده شدید به آن نا معتقدیم (٣٤) .

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾

وگفتند ما زیاده تریم باعتبارِ اموال واولاد ونیستیم ماعذاب کرده شدگان (٣٥) .

---

(١) یعنی سؤال وجواب کنند .

(٢) یعنی مکرشماکه پیوسته درسعی آن بودید .

قُلْ اِنَّ رَبِّىْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾

بگوهرآئينه پروردگارمن كشاده ميكندروزى رابراى هركه خواهد وتنگ ميكند براى هركه خواهد وليكن اكثر مردمان نميدانند (٣٦) .

وَمَآ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ بِالَّتِىْ تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوْا وَهُمْ فِى الْغُرُفٰتِ اٰمِنُوْنَ ﴿٣٧﴾

و نيست اموال شما ونه اولادِ شما آن چيز كه مقرب گرداندشمارا نزد مابمرتبهٔ قربت ليكن مقرب آنست كه ايمان آورد وكرد كردار شائسته پس آن جماعت ايشان راست جزاى دوچند به مقابله آنكه عمل كردند و ايشان دركوشك هاى بلند ايمن باشند(٣٧) .

وَالَّذِيْنَ يَسْعَوْنَ فِىْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٨﴾

وآنانكه سعى ميكنند در ردّ آيات مامقابله كنان آن جماعت درعذاب حاضر كرده شوند (٣٨) .

قُلْ اِنَّ رَبِّىْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ؕ وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ شَىْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهٗ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿٣٩﴾

بگوهرآئينه پروردگارمن كشاده مى كند روزى را براى هركه خواهد ازبندگانِ خودوتنگ مى سازد براى هركه خواهد و هرچه خرج كنيدازهرجنس كه باشد پس خدا عوضِ آن دهد واوبهترين روزى دهندگانست (٣٩) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ يَقُوْلُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اَهٰٓؤُلَآءِ اِيَّاكُمْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ ﴿٤٠﴾

و روزى كه برانگيزد خداايشان را همه يكجا باز بگويد به فرشتگان آياايشان شمارا عبادت مى كردند (٤٠) .

قَالُوْا سُبْحٰنَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُوْنِهِمْ ۚ بَلْ كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ الْجِنَّ ۚ اَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿٤١﴾

فرشتگان گويند پاكى تراست توكارسازمائى سواى ايشان بلكه ايشان عبادت ميكردند ديوان را[1] اكثرايشان به

(١) يعنى عبادتِ ملائكه بجهت وسوسه شياطين بود پس گوياعبادت شياطين كردند .

دیوان اعتقاد داشتند (٤١) .

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ
لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

پس امروز نمی تواند بعضِ شمابرای بعضی سود رسانیدن ونه زیان رسانیدن وفرمائیم ستمگاران را بچشید عذاب آتشی که شما دروغ می پنداشتیدآن را (٤٢) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هَٰذَا
إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى ۚ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا
جَاءَهُمْ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٣﴾

وچون خوانده می شود برایشان آیاتِ ما روشن آمده گویند بایکدیگرنیست این پیغامبر مگرمردی که میخواهد بازدارد شمارا ازآنچه می پرستیدند پدرانِ شما وگویند نیست این قرآن مگردروغی بربافته وگویند کافران سخن راست را چون بیامد بدیشان نیست این مگرسحرِ ظاهر (٤٣) .

وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ
مِن نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾

ونداديم مشرکانِ عرب را کتاب ها که بخوانند آن را و نه فرستادیم بسوی ایشان پیش ازتوهیچ ترساننده(٤٤) .

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ
فَكَذَّبُوا رُسُلِي ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

تکذیب کردند آنانکه پیش ازایشان بودند واین مشرکان نه رسیده اند به یك دَهُمِ آنچه داده بودیم به پیشینیان پس بدروغ نسبت کردند پیغامبرانِ مرا پس چگونه بود عقوبت من(٤٥) .

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ ۖ أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ
وَفُرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ ۚ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

بگوجزاین نیست که پندمیدهم شمارا بیك کلمه که برخیزید برای خدا دوگان دوگان ویك یك باز تأمل کنید که نیست به یارشما هیچ جنونی، نیست اومگر بیم کننده برای شماپیش از آمدنِ عذاب سخت (٤٦) .

قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

بگوآنچه سوال کرده باشم ازشماجنس

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٤٧﴾

مُزد پس آن شماراست نیست مُزدِمن مگربرخدا واو برهمه چیزگواه است . (٤٧)

قُلْ اِنَّ رَبِّيْ يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ﴿٤٨﴾

بگو هرآئینه پروردگارمن برمی تابد ازعلمِ غیب وحیِ راست راآن پروردگار، دانای پوشیده هاست (٤٨) .

قُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيْدُ ﴿٤٩﴾

بگوآمدسخنِ راست، وآفرینشِ نونمیکند معبود باطل ونه دیگر بارآفریند (٤٩) .

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفْسِيْ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ
فَبِمَا يُوْحِيْٓ اِلَيَّ رَبِّيْ اِنَّهٗ سَمِيْعٌ قَرِيْبٌ ﴿٥٠﴾

بگواگرگمراه شدم پس جزاین نیست که گمراه شوم برنفس خویش واگرراه یابم پس بسبب آنست که وحی فرستد بسوی من پرورد گارمن هرآئینه وی شنوای نزدیك ست (٥٠) .

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوْا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوْا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيْبٍ ﴿٥١﴾

وتعجب کنی اگر ببینی چون مضطرب شوند پس نباشد ازعذاب خلاص شدن وگرفته شوند از جائی نزدیك[1] (٥١) .

وَّقَالُوْٓا اٰمَنَّا بِهٖ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٢﴾

وگویند آنگاه ایمان آوردیم بقرآن وازکجابُوَد ایشان را بدست آوردنِ ایمان ازجای دور یعنی محال شد (٥٢) .

وَّقَدْ كَفَرُوْا بِهٖ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُوْنَ بِالْغَيْبِ
مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾

وحالانکه کافربودند به قرآن پیش ازین ومی اندازند[2] نادیده از مکان دور (٥٣) .

وَحِيْلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُوْنَ كَمَا فُعِلَ بِاَشْيَاعِهِمْ مِّنْ قَبْلُ
اِنَّهُمْ كَانُوْا فِيْ شَكٍّ مُّرِيْبٍ ﴿٥٤﴾

وجدائی افگنده شده میانِ ایشان ومیانِ آنچه می خواستند چنانچه کرده شد بامثالِ ایشان پیش ازین هرآئینه ایشان بودند درشك قوی (٥٤) .

(١) یعنی گرفته شوند بآسانی .
(٢) یعنی حدس میزنند .

سوره فاطر مکی است وآن چهل و پنج آیت و پنج رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا
أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

همه ستائش خدای راست آفریننده آسمان ها و زمین سازنده فرشتگان را فرستادگانی دارای بازوهای دوگان دوگان وسه گان سه گان وچهارگان چهارگان زیاده میکند درآفرینش هرچه خواهد هرآئینه خدا برهرچیز تواناست (١) .

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكْ
فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

آنچه کشاده سازد خدا برای مردمان ازرحمت پس هیچ بازدارنده نیست آن را وآنچه بازدارد پس هیچ کشا ینده نیست آنرا بعد از وی (یعنی غیروی) واوست غالب باحکمت (٢) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ
يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ③

ای مردمان یادکنید نعمتِ خدارا برخویش آیاهیچ آفریننده هست غیرخدا روزی میدهد شمارا ازجانب آسمان وزمین نیست هیچ معبود برحق مگروی پس ازکجا برگردانیده می شوید (٣) .

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ④

واگربه دروغ نسبت کنند تراپس هرآئینه بدروغ نسبت کرده شدند پیغامبران پیش ازتووبسوی خدا بازگردانیده میشود کارها (٤) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑤

ای مردمان هرآئینه وعدهٔ خداراست است پس فریفته نکند شمارا زندگانی دنیا ونه فریبدشمارا به نسبتِ خدا شیطان فریب دهنده (٥) .

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا

هرآئینه شیطان شماراست دشمن پس

مِنْ اَصْحٰبِ السَّعِيْرِ ⑥

دشمن گیرید اورا جزاین نیست که می خواند تابعانِ خودرا تاباشند ازاهل دوزخ (٦) .

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۬ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ⑦

آنانکه کافرشدند ایشان راست عذاب سخت وآنانکه ایمان آوردند و عمل های شائسته کردند ایشان راست آمرزش و مُزدِبزرگ (٧) .

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ فَرَاٰهُ حَسَنًا ۭ فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَّشَاۗءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ ڮ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرٰتٍ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَصْنَعُوْنَ ⑧

آیاکسی که آراسته کرده شد برای اوعملِ زشت اوپس نیك دید آنرا (مثل مومنِ صالح باشد) پس هرآئینه خداگمراه می کند هرکرا خواهد وراه می نماید هرکراخواهد پس بایدکه هلاك نه شود نفسِ تو برایشان ازروی دریغ هرآئینه خدادانا ست بآنچه می کنند (٨) .

وَاللّٰهُ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ الرِّيٰحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَسُقْنٰهُ اِلٰى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ⑨

وخداآنست که فرستاد بادهارا پس برانگیختند آن بادها ابررا پس روان کردیم ابررا بسوی شهر مرده پس زنده ساختیم بآن ابرزمین رابعد مرده بودنِ آن همچنین خواهد بود برانگیختن مردگان (٩) .

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ۭ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهٗ ۭ وَالَّذِيْنَ يَمْكُرُوْنَ السَّيِّاٰتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ۭ وَمَكْرُ اُولٰۗىِٕكَ هُوَ يَبُوْرُ ⑩

هرکه خواهد ارجمندی پس خدای راست ارجمندی همه یکجا بسوی اوبالامیرود سخنِ پاکیزه وعمل صالح را بلند می گردانَد خدا وآنانکه می اندیشند فتنه هاایشان راست عذاب سخت و بداندیشی ایشان همون نابود شود (١٠) .

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ۭ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ۭ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ

وخدا آفریدشمارا ازخاك بازازنطفه باز گردانید شمارا جفت مرد و زن ودرشکم برنمیدارد هیچ ماده ای ونمی زاید مگربه

وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

علم خدا وزندگانی داده نمی شود هیچ درازعمری را وکم کرده نمی شود ازعمروی الاثبت ست درکتاب هرآئینه این کاربرخداآسان ست (١١) .

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

وبرابر نیستند[1] دودریااین یك شیرین درنهایت شیرینی ست خوش‌گوارست آب اوو‌آن دیگرشور به تلخی ماثل ست وازهریکی میخوریدگوشت تازه وبرمی آرید زیوری که می پوشید آن را ومی بینی کشتی هارا دردریاشگافندهٔ آب تا روزی طلب کنید ازفضل اووتابُوَد که شما شکرگوئید (١٢) .

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

درمی آرد شب را در روز ودرمی آرد روز را درشب ورام ساخت خورشید وماه را هریکی میرود بمیعادی معین اینست خدا پرورد گارشما مراوراست پادشاهی وآنانکه می پرستید بجزوی مالك نمی شوند مقدارپوست خسته خرما (١٣) .

إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾

اگربخوانیدایشان را نه شنوند خواندنِ شما را واگربفرض بشنوند قبول نه کنند گفته شما ورروزقیامت منکرشوند شریك مقرر کردنِ شمارا وخبرندهد تراهیچ کس مانندِ دانا[2] (١٤) .

---

(١) یعنی یکسان نمی شوند باختلاط .

(٢) مترجم‌گوید "لاینبئك مثل خبیر" بمنزله مثل است چون سخن بلیغ‌گویند و تحقیق بنهایت رسانندای‌ن کلمه‌گویند .

يٰأيها الناس أنتم الفقرآء إلى الله والله هو الغني
الحميد ﴿١٥﴾

ای مردمان شمائید محتاج بسوی خدا
وخدا هونست بی احتیاج ستوده کار
. (١٥)

إن يشأ يذهبكم ويأت بخلق جديد ﴿١٦﴾

اگرخواهد نابود سازد شمارا وبیارد
آفرینش نو (١٦) .

وما ذلك على الله بعزيز ﴿١٧﴾

ونیست این کار برخدا دشوار (١٧) .

ولا تزر وازرة وزر أخرى وإن تدع مثقلة إلى حملها
لا يحمل منه شيء ولو كان ذا قربى إنما تنذر
الذين يخشون ربهم بالغيب وأقاموا الصلوة
ومن تزكى فإنما يتزكى لنفسه وإلى الله المصير ﴿١٨﴾

وبرنمی دارد هیچ بردارنده بار دیگری را
وا گربخواند گران بارکسی را بسوی
بارِخویش برداشته نه شود ازآن بار
چیزی اگرچه آن کس خویشاوند باشد
جزاین نیست که بیم میکنی آنان را که می
ترسند ازپرورد گار خویش غائبانه و
برپاداشته اند نمازرا وهرکه پاك شد پس
جزاین نیست که پاك میشود برای نفع
خویش وبسوی خداست بازگشت (١٨) .

وما يستوي الأعمى والبصير ﴿١٩﴾

وبرابرنیستند نابینا وبینا (١٩) .

ولا الظلمت ولا النور ﴿٢٠﴾

ونه تاریکی ها ونه روشنی (٢٠) .

ولا الظل ولا الحرور ﴿٢١﴾

و نه سایه ونه بادِگرم (٢١) .

وما يستوي الأحيآء ولا الأموات إن الله يسمع من يشآء
ومآ أنت بمسمع من في القبور ﴿٢٢﴾

وبرابرنمی‌شوند زندگان ومُردگان هرآئینه
خدامی‌شنواند هرکراخواهد ونیستی
توشنواننده کسی را که درگور باشد (٢٢) .

إن أنت إلا نذير ﴿٢٣﴾

ونیستی تو مگرترساننده (٢٣) .

إنآ أرسلنك بالحق بشيرا ونذيرا وإن من أمة
إلا خلا فيها نذير ﴿٢٤﴾

هرآئینه مافرستاده ایم ترا بدین راست
بشارت دهنده وبیم کننده ونیست هیچ
امتی مگر گذشته است درآن بیم کننده
. (٢٤)

وإن يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جآءتهم

وا گربه دروغ نسبت کنند تراپس هرآئینه
بدروغ نسبت کردند آنانکه پیش ازایشان

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿٢٥﴾

بودند آمدند بدیشان پیغامبرانِ ایشان به نشانهای واضح وبنامه های الهی ویکتابِ روشن (٢٥) .

ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٢٦﴾

بازگرفتارکردم کافران را پس چگونه بود عقوبتِ من (٢٦) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيْضٌ وَّحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيْبُ سُوْدٌ ﴿٢٧﴾

آیاندیدی که خدافرودآورد ازآسمان آب را پس برآوردیم بسبب آن میوه های‌گونا گون رنگهای آنها وازکوه قطعاتی است برنگ های‌گوناگون، سفید وسرخ ونهایت سیاه (٢٧) .

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ كَذٰلِكَ ۗ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ غَفُوْرٌ ﴿٢٨﴾

وازمردمان وجانوران وچهار پایان‌گوناگون ست رنگ او همچنان جزاین نیست که می ترسندازخدا عالمان از بندگان او هرآئینه خدا غالب آمرزنده است (٢٨) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٢٩﴾

هرآئینه آنانکه تلاوت می کنند کتابِ خدارا وبرپاداشته اندنمازرا وخرج کرده اند ازآنچه روزی دادیم ایشان را پنهان وآشکارا امید دارند دادوستدی را که هرگز هلاك نه شود (٢٩) .

لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۗ اِنَّهٗ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٣٠﴾

تابتمام رساند بسوی ایشان مُزدِایشان را و زیاده دهدایشان را از فضلِ خود هر آئینه اوآمرزندهٔ قدردان ست (٣٠) .

وَالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ﴿٣١﴾

وآنچه وحی فرستادیم بسوی توازقرآن اوست حقیقت باوردارنده آنچه پیش ازوی ست هرآئینه خدابه بندگان خود خبردار بیناست (٣١) .

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتٰبَ الَّذِيْنَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۚ

بازمیراث دادیم قرآن را کسانی را که برگزیدیم ایشان را ازبندگان

فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۚ وَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ
بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

خود(۱) پس بعضِ ایشان ستمگارست برنفس خود وبعض ایشان میانه رواست وبعض ایشان سبقت کننده است به نیکی ها بحکم خدا این ست فضل بزرگ (۳۲).

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن
ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾

به بوستان های همیشه ماندن درآیند آن جا زیور داده شود ایشان را آنجاازقسم النگو های طلاوزیور داده شوند مروارید ولباس آنها جامهٔ ابریشمی باشد (۳۳) .

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۖ إِنَّ رَبَّنَا
لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

و گفتندهمهٔ ستائش خدای راست که دورکردازماانده راهرآئینه پرورد گار ماآمرزندهٔ قدرشناس ست (۳٤) .

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا
نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

آنکه فرود آورد مارا به سرای همیشه ماندن از فضلِ خود نه رسد بماآنجاهیچ رنجی ونه رسد بما آنجاهیچ ماندگی (۳۵).

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا
وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي
كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾

وآنانکه کافرشدند ایشان راست آتشِ دوزخ نه حکم کرده شود برایشان تابمیرند و نه سبك کرده شود ازایشان چیزی ازعذابِ دوزخ همچنین سزا میدهیم هرناسپاس را (۳٦) .

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ
مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن
نَّصِيرٍ ﴿٣٧﴾

و اهل دوزخ فریادکنند درآنجا که ای پروردگار ما بیرون آرمارا تابکنیم کارِ شائسته بجزآن که می کردیم گوئیم آیا زندگانی نه دادیم شمارا آنقدر که پندپذیر شود درآن هرکه پند پذیرفتن خواهد وآمد بشما ترساننده پس بچشید پس نیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (۳۷) .

---

(۱) یعنی ازپیغامبر صلی الله علیه وسلم امت محمدیه رسید والله اعلم .

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

هرآئینه خداداننده‌ٔ پنهان آسمان ها وزمین ست هرآئینه وی داناست به مکنونِ سینه ها (٣٨) .

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

وی آنست که گردانید شمارا جانشینان درزمین پس هرکه کافرشود پس برویست ضررِ کفر او ونمی افزاید درحقِ کافران کفرایشان نزد پروردگار ایشان مگر غضب را ونمی افزاید درحقِ کافران کفرایشان مگر زیان را (٣٩) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ ۚ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

بگوآیا دیدید شریکانِ مقرر کرده‌ٔ خودرا آنانکه می پرستید بجز خدا بنمائید مراچه چیز آفریده اند اززمین آیاایشانرا ست شرکتی درآسمان ها نه بلکه دادیم ایشان را کتابی پس ایشان بر حجت اندازآن بلکه وعده نمیدهند ستمگاران بعض ازایشان بعض را مگر بطریقِ فریفتن (٤٠) .

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

هرآئینه خدا نگاه میدارد آسمان ها وزمین را ازآنکه ازجای خود بلغزند واگربلغزند نگاه نه دارد آنهارا هیچ کس بعد ازخدا[1] هرآئینه اوست بردبار آمرزگار (٤١) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

وقسم خوردند بخدا سخت ترین قسم های خود که اگربیاید بایشان ترساننده البته خواهند بود راه یافته تر ازهریك امت پس چون آمدبایشان ترساننده زیاده نکرد درحق ایشان مگررمیدن را (٤٢) .

اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ

بسبب سرکشی درزمین وزیاده نه کردمگر

(١) یعنی غیرازخدا .

السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهٖ ؕ فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِيْنَ ۚ
فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ
اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ﴿٤٣﴾

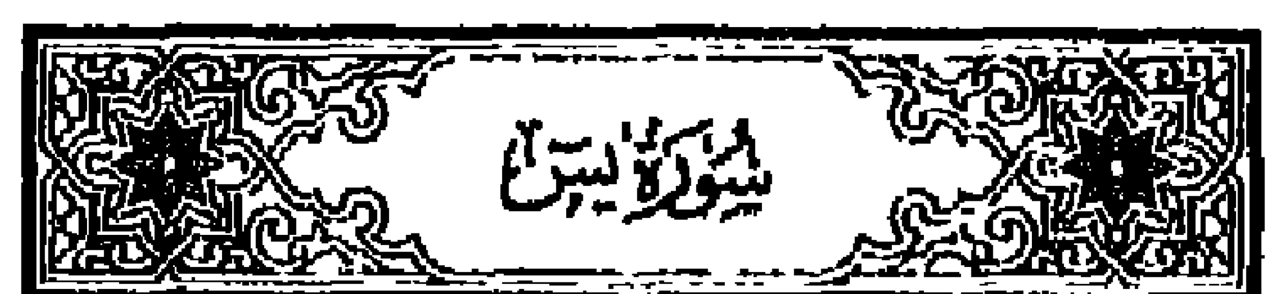
بداندیشی قبیح را وفرود نمی آید وبال
بداندیشی قبیح مگرباهلِ او پس منتظر
نیستند مگر آئین عقوبت پیشنیان را پس
نخـواهـی یـافـت بـآئین خـدارا تبـدیلی
ونخواهی یافت بآئین خدا تغییری (٤٣).

اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ؕ وَمَا
كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهٗ مِنْ شَيْءٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ ؕ
اِنَّهٗ كَانَ عَلِيْمًا قَدِيْرًا ﴿٤٤﴾

آیا سیرنکرده اند درزمین تاببینند چگونه
شدانجام کار آنانکه پیش ازایشان بودند و
آنجماعت بودند زیاده ترازایشان درقوت
وهرگزنیست که عاجز کند خدارا چیزی
درآسمان ها ونه درزمین هرآئینه اوهست
داناتوانا (٤٤) .

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوْا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا
مِنْ دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ
فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيْرًا ﴿٤٥﴾

و اگرگرفتار کردی خدا مردمان را به
سزای آنچه میکردند نگذاشتی برپشتِ
زمین هیچ جانوری را ولیکن موقوف
میدارد ایشانرا تامیعادی معین پس چون
آید میعاد ایشان پس هرآئینه خداهست به
بندگان خود بینا (٤٥) .

سوره یٰس مکی است وآن هشتادوسه آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰسٓ ﴿١﴾

يٰسٓ (١) .

وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

قسم به قرآنِ باحکمت (٢) .

اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣﴾

هرآئینه تو ازپیغامبرانی (٣) .

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤﴾

برراهِ راستی (مراد دارم) (٤) .

تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿٥﴾

فروفرستادن غالب مهربان (٥) .

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٦﴾

تابترسانی قومی را که ترسانیده نه شده
اند پـدرانِ ایشـان پـس ایشـان غـافـلان

اند[1] (٦) .

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

هرآئينه ثابت شد وعدهٔ عذاب براكثر ايشان پس اكثر ايشان ايمان نمی آرند (٧) .

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾

هرآئينه قراردادیم در گردن های ايشان طوق ها پس آن طوقها تا زنخ باشند پس ايشان سربالاكردگانند (٨) .

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

وساختيم پيش روی ايشان ديواری وپسِ پشت ايشان ديواری باز پوشيديم ايشان را پس ايشان هيچ نه بينند[2] (٩) .

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

وبرابرست برايشان كه بيم كنی ايشانرا يا بيم نكنی ايشان را ايمان نيارند (١٠) .

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

جزاين نيست كه می ترسانی كسی را كه پيروی پندكندوبترسد ازخدا غائبانه پس بشارت ده اورابآمرزش ومُزدگرامی (١١) .

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

هرآئينه ما زنده می‌گردانيم مردگان را ومی نويسيم آنچه پيش فرستادند[3] ومی نويسيم نقش اقدام ايشان را وهرچيزی را احاطه كرديم دركتاب ظاهر[4] (١٢) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

وبيان كن برای ايشان داستانی قصهٔ اهل ده چون آمدند بآن ده پيغامبران (١٣) .

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

آنگاه كه فرستاديم بسوی ايشان دوكس را پس به دروغ نسبت كردند ايشان را پس قوت داديم به سومی پس هرسه كس

---

(١) يعنی دربنی اسماعيل هيچ پيغمبری مبعوث نشده بود .

(٢) مترجم‌گويد اين هردو آيت تمثيل وتصويرست ياس ايشان رااز شناختن حق .

(٣) يعنی ازاعمال خيروشر .

(٤) يعنی لوحِ محفوظ .

گفتند هر آئینه مابسوی شما فرستادگانیم (١٤) .

قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمٰنُ
مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾

اهل دهگفتند نیستید شما مگرآدمی مانندِما وفرونه فرستاده است رحمن هیچ چیز نیستید شما مگر دروغ میگوئید (١٥) .

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

گفتند پرورد گار ماميداند که هرآئینه مابسوی شما فرستادگانیم (١٦) .

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

ونیست برما مگر پیغام رسانیدن ظاهر (١٧) .

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ
وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾

گفتند هرآئینه ماشگون بد گرفتیم به شما اگر بازنآئید البته سنگ سارکنیم شمارا والبته برسد به شما ازجانب ماعقوبتِ درد دهنده (١٨) .

قَالُوا طٰٓئِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم بَلْ أَنتُمْ
قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

گفتند شگون بدشما همراه شما ست آیا اگر پندداده شود شمارا برشگون بدحمل کنید بلکه شماگروهی ازحدگذشته اید (١٩) .

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعٰى قَالَ يٰقَوْمِ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

وآمد ازدور ترین محل های آن شهر مردی شتابان گفت ای قومِ من پیروی کنید آن پیغامبران را (٢٠) .

اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

پیروی کنید کسی را که نمی طلبد ازشما هیچ مزدی وایشان راه یافتگانند (٢١) .

وَمَالِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

وچیست مرا که عبادت نه کنم معبودی را که بیافرید مرا وبسوی وی بازگردانیده خواهید شد (٢٢) .

ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي
شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنقِذُونِ ﴿٢٣﴾

آیا بجزوی معبودانی گیرم ا گربخواهد خدای تعالی درحق من زیانی دفع نه کندازمن شفاعتِ ایشان چیزی را

وازايشان خلاص نكنندمرا (٢٣) .

إِنِّيٓ إِذًا لَّفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ ٢٤

هرآئينه من آنگاه درگمراهى ظاهر باشم (٢٤) .

إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمۡ فَٱسۡمَعُونِ ٢٥

هرآئينه من ايمان آوردم به پروردگارشما پس بشنويدازمن[1] (٢٥) .

قِيلَ ٱدۡخُلِ ٱلۡجَنَّةَۖ قَالَ يَٰلَيۡتَ قَوۡمِي يَعۡلَمُونَ ٢٦

گفته شداورا درآى به بهشت گفت اى كاش قومِ من ميدانستند (٢٦) .

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ ٢٧

كه به چه چيزبيامرزيد مرا پروردگارمن وساخت مرا ازنواختگان (٢٧) .

۞وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ مِن جُندٖ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ ٢٨

وفرود نياورديم برقوم او بعدازو هيچ لشكرى ازآسمان ونيستيم ما فرودآرنده لشكر (٢٨) .

إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ ٢٩

نه بود عقوبتِ ايشان مگر يك فريادِ تند پس ناگهان ايشان چون آتش فرومرده شدند (٢٩) .

يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ٣٠

اى واى بربندگان نمى آيدبديشان هيچ فرستاده مگر بااو تمسخر مى كردند (٣٠) .

أَلَمۡ يَرَوۡاْ كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ ٣١

آيا نه ديدند چه قدر هلاك ساختيم پيش ازايشان طبقاتِ مردمان را كه آنجماعت بسوى ايشان بازنمى آيند (٣١) .

وَإِن كُلّٞ لَّمَّا جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ ٣٢

ونيست هرطبقه مگر جمع آورده نزد ماحاضر كرده شده (٣٢) .

وَءَايَةٞ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ أَحۡيَيۡنَٰهَا وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبّٗا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ ٣٣

و نشانه هست براى ايشان زمين مرده زنده‌گردانيديم آن را وبرآورديم ازآن دانه پس ازآن دانه ميخورند (٣٣) .

وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٖ مِّن نَّخِيلٖ وَأَعۡنَٰبٖ وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ

وآفريديم درزمين بوستان ها ازدرختانِ

(١) مترجم‌گويد اهل ده آنراشهيد ساختند والله اعلم .

الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

خرما ودرختان انگور وروان ساختیم
درآن بوستان چشمه ها (٣٤) .

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

تابخورند ازمیوه آنچه مذکورشد ونه
ساخته است میوه را دست های ایشان آیا
پس شکر نمی کنند (٣٥) .

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ
أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

پاکست آنکه آفرید اجناس راتمام آن
ازآنچه میرویاندش زمین وازجنسِ آدمیان
وازآنچه ایشان نمی دانند (٣٦) .

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

ونشانه هست ایشانرا شب مانند پوست
می کشیم ازوی روز را پس ناگهان ایشان
در تاریکی آیندگان باشند (٣٧) .

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وآفتاب میرود براهی که قرارگاهِ ویست
اینست اندازهٔ خدای غالب دانا (٣٨) .

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

وماه مقرر کردیم برای او منزل ها تاآن
که بازگردد مانند چوبِ کهنه خوشهٔ خرما
. (٣٩)

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ
وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

نه خورشید می سزدش که دریابد ماه را
ونه شب سبقت کننده است برروز[1]
وهریکی ازخورشید وماه وستاره
هادرآسمانی سیر میکنند (٤٠) .

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

ونشانه هست ایشانرا که مابرداشتیم
قوم بنی آدم را درکشتی پُرکرده شده
. (٤١)

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

وآفریدیم برای ایشان مانندِ کشتی آنچه
سوارمی شوند برآن[2] (٤٢) .

(١) یعنی پیش ازانقضای روزنمی آید .
(٢) یعنی شتروفیل .

وَإِنْ نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾

واگر خواهیم غرق کنیم ایشان را پس هیچ فریاد رس نه باشدبرای ایشان ونه ایشان رها کرده شوند(٤٣) .

إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

لیکن رحمت کردیم ازجانب خود وبهره مند ساختیم تامدتی (٤٤) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

وچون گفته شود بایشان که بترسید از عقوبتی که پیش دستهای شما باشدواز عقوبتی که پس پشت شماباشد بُوَدکه برشما رحم کرده شود (٤٥) .

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

اعراض کنند و نمی آیدبدیشان هیچ نشانه از پروردگار ایشان الّاازآن روگردان باشند (٤٦) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

وچون گفته شود بایشان که خرج کنیدازآنچه روزی داده ست شمارا خدای تعالی گویند کافران به مسلمانان آیاطعام دهیم کسی را که اگرخدای تعالی می خواست طعام دادی اورا نیستید شما مگر درگمراهی ظاهر (٤٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

ومی‌گویندکافران کَی باشداین وعده اگر راست‌گوئید (٤٨) .

مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

انتظار نمی کشند مگریك نعرهٔ تند را که بگیرد ایشان را وایشان خصومت کنان باشند (٤٩) .

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

پس نتوانند وصیت کردن ونه باهل خود بازگردند (٥٠) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥١﴾

ودمیده شود درصور پس ناگهان ایشان ازقبرها بسوی پروردگارخویش

بشتابند (٥١) .

قَالُوا يٰوَيْلَنَا مَنْۢ بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا ۜ هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُوْنَ ۝٥٢

گویند ای وای برما که برخیزانید مارا
ازخواب گاهِ ما آری این هما نست که
وعده داده بود خدای تعالی وراست گفتند
پیغامبران (٥٢) .

اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ۝٥٣

نباشد این واقعه مگرنعرهٔ تندی پس
نا گهان ایشان جمع آورده نزد ماحاضر
کرده شده باشند (٥٣) .

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَّلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٥٤

پس امروزستم کرده نخواهد شدبرهیچ
کس هیچ ستمی وجزا داده نه خواهید
شدالاّبحسب آنچه میکردید (٥٤) .

اِنَّ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِيْ شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ ۝٥٥

هرآئینه اهل بهشت امروز درکاری هستند
شادانند (٥٥) .

هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِيْ ظِلٰلٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوْنَ ۝٥٦

ایشان وزنانِ ایشان درسایه ها بر تخت
هانشیننده اند (٥٦) .

لَهُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّلَهُمْ مَّا يَدَّعُوْنَ ۝٥٧

ایشان راست دربهشت میوه وایشان
راست آنچه طلب کنند (٥٧) .

سَلٰمٌ ۣ قَوْلًا مِّنْ رَّبٍّ رَّحِيْمٍ ۝٥٨

گفته شود سلام باد ازجانب پرورد گار
مهربان (٥٨) .

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ ۝٥٩

وبگوئیم جداشوید امروز ای گناه گاران
. (٥٩)

اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يٰبَنِيْۤ اٰدَمَ اَنْ لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطٰنَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝٦٠

آیاحکم نه فرستاده بودم بسوی شما ای
اولادِ آدم که مپرستید شیطان را هرآئینه
وی شمارا دشمنِ آشکاراست (٦٠) .

وَّاَنِ اعْبُدُوْنِيْ ۚ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ۝٦١

وآنکه بپرستید مرا این ست راه راست
. (٦١)

وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا ۚ اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا تَعْقِلُوْنَ ۝٦٢

وهرآئینه گمراه ساخت شیطان ازقوم

شماخلقِ بسياررا آيانمى دانستيد (٦٢) .

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿٦٣﴾

اين آن دوزخ ست كه وعده داده مى شد شمارا (٦٣) .

اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿٦٤﴾

درآئيد بآن امروز به سبب كافربودنِ خود (٦٤) .

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٦٥﴾

امروز مُهرنهيم بردهان هاى ايشان وسخن گويد باما دست هاى ايشان و گواهى دهد پاهاى ايشان بآنچه مى كردند (٦٥) .

وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُوْنَ ﴿٦٦﴾

واگرخواهيم نابودكنيم چشم هاى ايشان را پس سبقت كنند بسوى راه پس ازكجابببينند (٦٦) .

وَلَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوْا مُضِيًّا وَّلَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٧﴾

واگرخواهيم مسخ كنيم ايشان را برجاى ايشان پس نه توانند گذشتن ازآن جا و باز نه گردند (٦٧) .

وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٨﴾

وهركه را عمر دراز ميدهيم نگونسار مى كنيمش درآفرينش آيا درنمى يابند (٦٨) .

وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهٗ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿٦٩﴾

ونياموختيم اين پيغامبررا شعر ولائق نيست اورا نيست اين مگرپند وقرآنِ آشكارا (٦٩) .

لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾

تا بترساند هركه زنده باشد[1] وثابت شودحجت بر كافران (٧٠) .

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾

آيانه ديدند كه ماآفريديم براى ايشان ازآنچه ساخته است دست هاى ماچهارپايان

---

(١) يعنى صاحبِ فهم باشد .

را پس ایشان آنرا مالکا نند (٧١) .

وذللناها لهم فمنها ركوبهم ومنها يأكلون ﴿٧٢﴾

ورام ساختیم چهار پایان را برای ایشان پس بعض ازآن سواری ایشانست و بعض ازآن را میخورند (٧٢) .

ولهم فيها منافع ومشارب أفلا يشكرون ﴿٧٣﴾

وایشانراست درچهار پایان منفعت هاوآشامیدنیهاآیاشکرنمی گزارند (٧٣) .

واتخذوا من دون الله آلهة لعلهم ينصرون ﴿٧٤﴾

و گرفتند سوای خدا معبودان را تابُوَدکه ایشان یاری داده شوند (٧٤) .

لا يستطيعون نصرهم وهم لهم جند محضرون ﴿٧٥﴾

نه توانند یاری کردنِ ایشان واین بتان برای ایشان لشکری حاضر کرده شده اند (٧٥) .

فلا يحزنك قولهم إنا نعلم ما يسرون وما يعلنون ﴿٧٦﴾

پس اندوه گین نکند ترا سخن ایشان هرآئینه مامیدانیم آنچه پنهان میکنند وآنچه آشکارمی نمایند (٧٦) .

أولم ير الإنسان أنا خلقناه من نطفة فإذا هو خصيم مبين ﴿٧٧﴾

آیاندانسته است آدمی که ما آفریدیم اورا ازنطفه پس نا گهان وی خصومت کننده آشکار شد (٧٧) .

وضرب لنا مثلا ونسي خلقه قال من يحيي العظام وهي رميم ﴿٧٨﴾

زد برای ما مثالی وفراموش کرد آفرینش خودرا گفت که زنده کند استخوان هارا درحالتی که آن کهنه شده باشند (٧٨) .

قل يحييها الذي أنشأها أول مرة وهو بكل خلق عليم ﴿٧٩﴾

بگوزنده کندش آن که آفریداورا اوّل بار واوبهرقسم آفرینش داناست (٧٩) .

الذي جعل لكم من الشجر الأخضر نارا فإذا أنتم منه توقدون ﴿٨٠﴾

آنکه پیداکرد برای شما ازدرخت سبز آتش را پس ناگهان شماازآن درخت آتش می افروزید (٨٠) .

أوليس الذي خلق السماوات والأرض بقادر على أن يخلق

آیا نیست آنکه آفرید آسمان ها وزمین را

مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾
توانا برآنکه بیآفریند مانند ایشان بلی واوست آفریننده دانا (٨١) .

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾
جزاین نیست فرمانِ خدا چون بخواهد آفریدن چیزی را که بگویدش بشوپس می شود (٨٢) .

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾
پس پاك ست آنکه بدستِ اوست پادشاهی هرچیز وبسوی اوباز گردانیده شوید (٨٣) .

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

سوره صفّت مکی است وآن یك صد وهشتاد ودو آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾
قسم بجماعتی ازملائکه که صف میکشند صف کشیدنی[1] (١) .

فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾
پس قسم بجماعتی میرانند راندنی[2] (٢) .

فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾
پس قسم بجماعتی که تلاوت میکنند تلاوت کردنی (٣) .

إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾
هرآئینه معبود شمایکی ست (٤) .

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾
اوپرورد گارِ آسمان هاوزمین ست وآنچه درمیان این هاست واوپرورد گارِ مشرق هاست[3] (٥) .

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾
هرآئینه ماآرائش دادیم آسمانِ دنیا را

---

(١) مترجم گوید یعنی نزدیك پروردگارخود .
(٢) مترجم گوید یعنی شیاطین را والله اعلم .
(٣) یعنی و مغرب هانیز .

بزينت ستاره ها (٦) .

وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ٧

ونگاهداشتيم آنراازهرشيطان سركش (٧) .

لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ ٨

مقصد آنكه گوش نه نهند شياطين بسوى ملاء اعلىٰ وزده ميشوند ازهر جانب (٨) .

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ٩

بجهت راندن ايشان وايشان راست عذاب دائم (٩) .

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ١٠

مگر كسى كه بربايد[١] ربودنى پس ازپى اوافتد شعلهٔ سوزنده (١٠) .

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَم مَّنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ ١١

پس استفساركن ازايشان آياايشان سخت تراندرآفرينش يا كسيكه ماآفريده ايم[٢] هرآئينه ماآفريديم ايشانرا ازِ گل چسپنده (١١) .

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ١٢

بلكه تعجب كردى[٣] وايشان تمسخر ميكنند (١٢) .

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ١٣

وچون پندداده شودايشان را پندنمى گيرند (١٣) .

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ١٤

وچون ببينند نشانه اى را تمسخر كنند (١٤) .

وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ١٥

و گفتند نيست اين قرآن مگرسحرِ ظاهر(١٥) .

---

(١) يعنى كلمهٔ رااز كلمات ملاء اعلىٰ يكبارربودن .

(٢) يعنى ملائكه وجن وسماوات وغيرآن .

(٣) يعنى ازحال كافران .

ءَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

آیاچون بمیریم وباشیم خاك واستخوانی چند آیامابرانگیخته شویم (١٦) .

أَوَءَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾

آیاپدرانِ نخستین مابرانگیخته شوند (١٧) .

قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

بگو آری وشماخوارباشید (١٨) .

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ ﴿١٩﴾

پس جزاین نیست که آن برانگیختن یك نعرهٔ تند باشد پس نا گهان ایشان بنگرند (١٩) .

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

وگویند ای وای برمااینست روزجزا (٢٠) .

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

گفته شود این ست روزفیصله کردن قضایا که آنرا به دروغ نسبت می کردید (٢١) .

احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

گفته شود برانگیزید ای ملائکه ستمگاران را باهمراهانِ ایشان[1] وباآنچه می پرستیدند (٢٢) .

مِن دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾

بجز خدا پس دلالت کنیدایشان را بسوی راه دوزخ (٢٣) .

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

وبازدارید ایشان را هرآئینه ایشان سوال کرده خواهند شد (٢٤) .

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾

چیست شمارا بایکدیگریاری نمی کنید (٢٥) .

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

بلکه ایشان امروز گردن نهادگانند (٢٦) .

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

و رو آوردند بعض ایشان بربعض بایکدیگر سوال کنان (٢٧) .

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

گویند هرآئینه شمامی آمدید پیش مااز جانب راست[2] (٢٨) .

قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

گویند بلکه شمانه بودید مسلمانان (٢٩) .

---

(١) یعنی باشیاطین والله اعلم .

(٢) یعنی وازجانب چپ نیز بجهت گمراه کردن والله اعلم .

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ ۚ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طٰغِيْنَ ﴿٣٠﴾

ونه بود مارا برشما هیچ تسلطی بلکه شما بودیدگروهی ازحدگذشته (٣٠) .

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ ۖ اِنَّا لَذَآئِقُوْنَ ﴿٣١﴾

پس لازم شدبرماسخن پروردگارماکه البته ماچشندهٔ عذاب باشیم (٣١) .

فَاَغْوَيْنٰكُمْ اِنَّا كُنَّا غٰوِيْنَ ﴿٣٢﴾

پس گمراه کردیم شمارا هرآئینه ماگمراه بودیم (٣٢) .

فَاِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ﴿٣٣﴾

پس تحقیق همه ایشان آن روز درعذاب باهم شریك باشند (٣٣) .

اِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِيْنَ ﴿٣٤﴾

هرآئینه ماهمچنین می کنیم باگناه گاران (٣٤) .

اِنَّهُمْ كَانُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٣٥﴾

هرآئینه ایشان چون گفته می شد بدیشان که نیست هیچ معبود برحق مگر خدا سرکشی میکردند (٣٥) .

وَيَقُوْلُوْنَ اَئِنَّا لَتَارِكُوْٓا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُوْنٍ ﴿٣٦﴾

ومی گفتند آیاماترك کنندهٔ معبودانِ خود باشیم برای‌گفتهٔ شاعری دیوانه (٣٦) .

بَلْ جَآءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٣٧﴾

بلکه آورد پیغامبر سخن درست را وباورداشت سائر پیغامبرانرا (٣٧) .

اِنَّكُمْ لَذَآئِقُوا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ ﴿٣٨﴾

هرآئینه شما چشندهٔ عذاب درد دهنده باشید (٣٨) .

وَمَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٣٩﴾

وجزا داده نخواهید شد مگربحسب آنچه می کردید (٣٩) .

اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿٤٠﴾

مگر بندگان خالص ساختهٔ خدا[1] (٤٠) .

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿٤١﴾

این جماعت ایشان راست روزی مقرر (٤١) .

فَوَاكِهُ ۚ وَهُمْ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٤٢﴾

انواع میوه ها وایشان نواختگانند (٤٢) .

فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ﴿٤٣﴾

دربهشت های نعمت (٤٣) .

---

(١) یعنی آنانکه پاك ساخته شدندازشرك وغیره .

عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَٰبِلِينَ ﴿٤٤﴾
برتخت ها روبروی یکدیگر (٤٤) .

يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾
گردانیده می شود برایشان جامی ازشراب جاری (٤٥) .

بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ ﴿٤٦﴾
سفید رنگ لذت دهنده نوشندگان را (٤٦).

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ﴿٤٧﴾
نه درآن شرابِ تباه کاری باشدونه ایشان ازآن شراب مست کرده شوند (٤٧) .

وَعِندَهُمْ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾
و نزدیك ایشان زنان فرواندازنده چشم فراخ چشمان باشند (٤٨) .

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٩﴾
گویاایشان بیضه های (شترمرغ) درپرده پوشیده اند (٤٩) .

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٥٠﴾
پس روی آرند بعض اهلِ بهشت بربعض بایکدیگراستفسار کنان (٥٠) .

قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾
گفت گوینده ای ازایشان هرآئینه بود مراهم نشینی (٥١) .

يَقُولُ أَءِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾
که بانکارمی گفت آیاتو ازباوردارند گانی[1] (٥٢) .

أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا أَءِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾
آیاچون بمیریم و شویم خاك واستخوانی چند آیاماجزا داده خواهیم شد (٥٣) .

قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾
بازگفت آیاشمادرمی نگرید[2] (٥٤) .

فَٱطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِي سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾
پس درنگریست پس دیدآن همنشینِ خود را در وسط دوزخ (٥٥) .

قَالَ تَٱللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ ﴿٥٦﴾
گفت بخداهرآئینه نزدیك بودی بآنکه هلاك کنی مرا(٥٦) .

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾
و اگرنبودی بخشائشِ پروردگار من هرآئینه شدمی ازحاضر کردگان

---

(١) یعنی حشر را .
(٢) یعنی دوزخیان را .

درعذاب (٥٧) .

اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِيْنَ ﴿٥٨﴾
آياپس مانخواهيم مرد (٥٨).

اِلَّا مَوْتَتَنَا الْاُوْلٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِيْنَ ﴿٥٩﴾
مگر مردن اوّل مان ونيستيم ماعذاب كرده شدگان (٥٩) .

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿٦٠﴾
هرآئينه اين ست پيروزئ بزرگ (٦٠) .

لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعٰمِلُوْنَ ﴿٦١﴾
براى اين چنين نعمت پس بايد كه عمل كنند عمل كنندگان (٦١) .

اَذٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّوْمِ ﴿٦٢﴾
آياآنچه مذكور شدنيكوتراست ازنگاه مهمانى يادرخت زقوم (٦٢) .

اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلظّٰلِمِيْنَ ﴿٦٣﴾
هرآئينه ماساختيم زقوم را عقوبتى براى ستمگاران (٦٣) .

اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْٓ اَصْلِ الْجَحِيْمِ ﴿٦٤﴾
هرآئينه وى درختيست كه برمى آيد در قعردوزخ (٦٤) .

طَلْعُهَا كَاَنَّهٗ رُءُوْسُ الشَّيٰطِيْنِ ﴿٦٥﴾
خوشهٔ آن مانند سرهاى شياطين است (٦٥) .

فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُوْنَ مِنْهَا فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ﴿٦٦﴾
پس هرآئينه دوزخيان بخورندازآن درخت پس پُركنند ازآن شكم هارا (٦٦) .

ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيْمٍ ﴿٦٧﴾
پس هرآئينه ايشانرا برآن طعام آميختنى باشدازآب گرم (٦٧) .

ثُمَّ اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيْمِ ﴿٦٨﴾
بازهرآئينه بازگشتِ ايشان بسوى دوزخ بود[1] (٦٨) .

اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ ضَآلِّيْنَ ﴿٦٩﴾
هرآئينه ايشان گمراه يافتند پدرانِ خودرا (٦٩) .

فَهُمْ عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ يُهْرَعُوْنَ ﴿٧٠﴾
پس ايشان برپى پدرانِ خودبسرعت رانده ميشوند(٧٠) .

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ اَكْثَرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٧١﴾
و هرآئينه گمراه شده بودند پيش ازايشان اكثر پيشينيان (٧١) .

---

(١) يعنى بعد خوردن و نوشيدن ايشان را به دوزخ بازبرند .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ ﴿٧٢﴾

وهرآئینه فرستادیم درمیانِ ایشان ترسانند گان (٧٢) .

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

پس به بین چگونه شدانجام بیم کرد گان (٧٣) .

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

مگر بند گان خالص ساختهٔ خدا (٧٤) .

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾

وهرآئینه آواز داد مارا نوح پس نیك قبول كننده دعائیم ما (٧٥) .

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

ورهانیدیم اوراواهلِ اورا از اندوه بزرگ (٧٦) .

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

وساختیم اولاد اورا، ایشان را فقط باقی مانده (٧٧) .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾

وگذاشتیم بروی ثنای نیك در پس ماند گان (٧٨) .

سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾

سلام بادبرنوح درعالم ها (٧٩) .

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (٨٠) .

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

هرآئینه اوازبند گان گرویدهٔ ماست (٨١) .

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

بازغرق ساختیم دیگران را (٨٢) .

وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

وهرآئینه ازاتباع نوح بود ابراهیم (٨٣) .

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

چون آمدپیش پروردگارخودبدل مبراازعیب (یعنی ازدوده شرك وشك) (٨٤) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

چون گفت به پدرخود وبقومِ خودچه چیزرا عبادت می کنید (٨٥) .

أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾

آیا به رای فاسدِ خود معبودان را بجز خدامی جوئید (٨٦) .

فَمَا ظَنُّكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

پس چیست گمانِ شما به پروردگارعالم ها (٨٧) .

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

پس درنگر یست ابراهیم یکبارنگریستن

درستاره ها (۸۸) .

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾
پس گفت هرآئینه من بیمارم (۸۹) .

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾
پس بازگشتند ازوی پشت‌گردانده (۹۰) .

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾
پس پنهان متوجه شد بسوی معبودان ایشان پس گفت آیا نمی خورید (۹۱) .

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾
چیست شمارا که سخن نمی‌گوئید (۹۲) .

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾
پس متوجه شدبرایشان می زد زدنی به قوت (۹۳) .

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾
پس روآوردند به ابراهیم شتاب کنان (۹٤) .

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾
ابراهیم گفت آیامی پرستید چیزی را که خود می تراشید (۹۵) .

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾
وخداپیداکرد شمارا وآنچه می کنید (۹٦) .

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾
گفتند بایکدیگر بناکنید برای ابراهیم عمارتی پس بافگنید اورا درآتش بسیار (۹۷) .

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾
پس قصد کردند باوی توطئه را پس ساختیم ایشان را زیرترین (۹۸) .

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾
وگفت ابراهیم که هرآئینه من رونده ام بسوی پروردگارخود راه خواهد نمود مرا (۹۹) .

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾
ای پرورد گار من عطاکن مرا ازشائسته کاران (۱۰۰) .

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾
پس بشارت دادیم اورا به نوجوانی بُردباری (۱۰۱) .

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي
أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ
پس چون رسید آن طفل بآن سن که سعی تواندکرد همراه والد خود ابراهیم گفت ای پسركِ من هرآئینه من می بینم درخواب

سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ ١٠٢
که من ذبح میکنم ترا پس درنگر تاچه چیز بخاطر تومیرسد گفت ای پدرمن بکن آنچه فرموده میشود ترا خواهی یافت مرا ا گرخداخواسته است از شکیبائی کنندگان (١٠٢) .

فَلَمَّآ أَسْلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلْجَبِينِ ١٠٣
پس چون منقاد شدند هردو و پدر بافگند فرزندِ خود را برجانبِ پیشانی (١٠٣) .

وَنَٰدَيْنَٰهُ أَن يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ ١٠٤
وآوازدادیم ابراهیم را که ای ابراهیم (١٠٤) .

قَدْ صَدَّقْتَ ٱلرُّءْيَآ ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ١٠٥
هرآئینه راست تعبیر کردی خواب را هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٠٥) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْبَلَٰٓؤُا۟ ٱلْمُبِينُ ١٠٦
هرآئینه این ماجراامتحان ظاهرست (١٠٦) .

وَفَدَيْنَٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ١٠٧
وعوض اودادیم گوسفندی مهیابرای ذبح بزرگ جثه (١٠٧) .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْءَاخِرِينَ ١٠٨
وگذاشتیم بروی ثنای نیك درپس ماند گان (١٠٨) .

سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ١٠٩
سلام بادبرابراهیم (١٠٩) .

كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ١١٠
هم چنین جزا میدهیم نیکوکاران را (١١٠) .

إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ١١١
هرآئینه وی ازبند گان گرویدهٔ ماست (١١١) .

وَبَشَّرْنَٰهُ بِإِسْحَٰقَ نَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١١٢
وبشارت دادیم اورا باسحق پیغامبری از شائستگان (١١٢) .

وَبَٰرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰٓ إِسْحَٰقَ ۚ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ مُبِينٌ ١١٣
وبرکت دادیم برابراهیم وبراسحق وازاولاد ایشان بعضی نیکوکارست بعضی ستم کننده آشکاراست برخویشتن (١١٣).

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾
وهرآئینه مااحسان کردیم برموسیٰ وهارون (١١٤) .

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾
ونجات دادیم ایشان را وقوم ایشان را ازاندوه بزرگ (١١٥) .

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾
ونصرت دادیم ایشانرا پس ایشان بودند غالبان (١١٦) .

وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾
ودادیم ایشان را کتاب واضح (١١٧) .

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾
ودلالت کردیم ایشانرا براه راست (١١٨) .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾
وباقی گذاشتیم برایشان ثنای نیك در پس ماندگان (١١٩) .

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾
سلام باد برموسیٰ وهارون (١٢٠) .

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾
هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٢١) .

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾
هرآئینه ایشان ازبند گان گرویدهٔ مایند (١٢٢) .

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾
وهرآئینه الیاس ازفرستادگان بود (١٢٣) .

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾
چون گفت بقوم خود آیا پرهیزگاری نمی کنید (١٢٤) .

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾
ایاپرستش می کنید بَعل را (وبَعل نام بتی ست) وترك میکنید نیکوترین آفرینندگانرا (١٢٥) .

اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾
ترك می کنید خدارا پروردگارشما و پروردگارپدران نخستین شما (١٢٦) .

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾
پس دروغگو پنداشتند اورا پس هرآئینه آنجماعت حاضر کردگانند[1] (١٢٧) .

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾
مگر بندگان خالص کرده خدا (١٢٨) .

---

(١) یعنی دردوزخ .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾	وگذاشیتم برالیاس ثنای نیك در پس ماند گان (١٢٩) .
سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾	سلام باد برالیاس (١٣٠) .
إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾	هرآئینه ماهم چنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٣١) .
إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾	هرآئینه وی بود از بند گان گرویدهٔ ما (١٣٢) .
وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾	وهرآئینه لوط بود ازفرستاد گان (١٣٣) .
إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾	یادکن چون نجات دادیم اورا و اهل خانه اورا همه یك جا (١٣٤) .
إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾	مگر پیرزنی که بود ازباقی ماند گان (١٣٥) .
ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾	بازهلاك ساختیم آن دیگران را (١٣٦) .
وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾	وهرآئینه شما گذر میکنید برمساکنِ آن قوم صبح کنان (١٣٧) .
وَبِاللَّيْلِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾	وبوقت شب نیز آیا درنمی یابید (١٣٨).
وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾	وهرآئینه یونس بود ازفرستادگان (١٣٩).
إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾	چون گریخت بسوی کشتی پُرکرده شده (١٤٠) .
فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾	پس قرعه انداخت باهل کشتی پس شدازمغلوبان (١٤١) .
فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾	پس فروبرد اوراماهی واو کننده بودکاری را که موجب ملامت باشد (١٤٢) .
فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾	پس ا گرنه آنست که وی ازتسبیح کنند گان می بود(١٤٣) .
لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾	البته باقی می ماندرشکمِ ماهی تاروزیکه مردمان برانگیخته شوند (١٤٤) .
فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾	پس پرتافتیم اورا به زمین بی گیاه واو

بیمار بود (١٤٥) .

وَاَنْۢبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَّقْطِيْنٍ ﴿١٤٦﴾

وررویانیدیم برسرِاودرختی ازقسمِ کدو (١٤٦) .

وَاَرْسَلْنٰهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَزِيْدُوْنَ ﴿١٤٧﴾

وفرستادیم اورابسوی صدهزار یا بیشترازآن باشند (١٤٧) .

فَاٰمَنُوْا فَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ﴿١٤٨﴾

پس ایمان آوردند پس بهره مند ساختیم ایشان را تامدتی (١٤٨) .

فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُوْنَ ﴿١٤٩﴾

پس استفسار کن ازمشرکان آیاپرورد گـارتـرا دختر انسـت وایشـان را پسران (١٤٩) .

اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَّهُمْ شٰهِدُوْنَ ﴿١٥٠﴾

آیاآفریدیم فرشتگان را زنها وایشان حاضر بودند (١٥٠) .

اَلَآ اِنَّهُمْ مِّنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُوْلُوْنَ ﴿١٥١﴾

آگاه باش هرآئینه ایشان ازدروغ گوئی خودمی گویند (١٥١) .

وَلَدَ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿١٥٢﴾

که بزادخدای تعالی هرآئینه ایشان دروغ گویانند (١٥٢) .

اَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِيْنَ ﴿١٥٣﴾

آیااختیارکرد دختران را برپسران (١٥٣) .

مَا لَكُمْ ۫ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴿١٥٤﴾

چیست شمارا چگونه حکم می کنید (١٥٤) .

اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ﴿١٥٥﴾

آیا نمی اندیشید (١٥٥) .

اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٥٦﴾

آیاشماراحجتی واضح است (١٥٦) .

فَاْتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٥٧﴾

پس بیارید کتاب خود را ا گرهستید راست گو (١٥٧) .

وَجَعَلُوْا بَيْنَهٗ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿١٥٨﴾

ومقررکردندکافران میان خدای تعالی ومیان جنیان خویشی را وهرآئینه دانسته اندجنیان که ایشان البته حاضر کردگانند[1] (١٥٨) .

---

(١) یعنی برای حساب و عذاب .

سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٥٩﴾	پاکیست خدای راازآن چه بیان میکنند (١٥٩) .
اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٠﴾	مگربندگان خالص کردهٔ خدا[1] (١٦٠) .
فَاِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ ﴿١٦١﴾	پس هرآئینه شمااى کافران وآنچه می پرستید[2] (١٦١) .
مَاۤ اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾	نیستید همه گمراه کننده برای عبادت آن معبود باطل (١٦٢) .
اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ ﴿١٦٣﴾	مگر کسی را که اودر آیندهٔ دوزخ ست درعلم الهی (١٦٣) .
وَمَا مِنَّاۤ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿١٦٤﴾	وفرشتگان گفتند نیست هیچکس ازما مگراوراجائیست مقرر (١٦٤) .
وَّاِنَّا لَنَحْنُ الصَّآفُّوْنَ ﴿١٦٥﴾	وهرآئینه ماصف کشندگانیم (١٦٥) .
وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ ﴿١٦٦﴾	وهرآئینه ما تسبیح گویندگانیم (١٦٦) .
وَاِنْ كَانُوْا لَيَقُوْلُوْنَ ﴿١٦٧﴾	وهرآئینه کافران عرب میگفتند (١٦٧) .
لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٦٨﴾	اگربودی پیش ماخبری ازپیشینیان (١٦٨) .
لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٩﴾	البته می شدیم بندگان خالص ساختهٔ خدا (١٦٩) .
فَكَفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٧٠﴾	بازکافرشدند بآن قرآن پس خواهند دانست عاقبت کاررا (١٧٠) .
وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٧١﴾	وهرآئینه سابقًا صادرشده وعدهٔ مابرای بندگان فرستاده خویش (١٧١) .
اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ ﴿١٧٢﴾	هرآئینه پیغامبران ایشانند نصرت دادگان (١٧٢) .
وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿١٧٣﴾	وهرآئینه لشکرماالبته ایشانند غالب(١٧٣) .
فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٤﴾	پس روبگردان ازایشان مدتی (١٧٤) .

(١) یعنی بیان مخلصان موافقِ واقع ست .
(٢) یعنی بتان .

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

وبنگر ایشان را پس ایشان نیز خواهند دید (۱۷۵) .

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

آیااین کافران عذاب مارابشتاب می طلبند (۱۷٦) .

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾

پس چون فرود آید عذاب بمیدانِ ایشان بدباشد بامدادِ بیم کردگان (۱۷۷) .

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾

وروبگردان ازایشان تامدتی (۱۷۸) .

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وبنگر پس ایشان نیز خواهند دید (۱۷۹).

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

پاکی ست پرورد گار تراخداوندِ غلبه ازآنچه این جماعت بیان می کنند (۱۸۰).

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

وسلام بادبرفرستادگانِ خدا (۱۸۱) .

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

وسپاس خدای راست پرورد گار عالم ها (۱۸۲) .

سوره صٓ مکی است وآن نودونه آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

صٓ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾

قسم بقرآن خداوندِ پند (که آنچه بآن دعوت میکنی راست است) (۱) .

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

بلکه کافران درسرکشی ومخالفت اند (۲).

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾

چقدر هلاك کردیم پیش ازایشان قرنهارا پس فریاد برآوردند ونبود آن وقت خلاصی (۳) .

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾

و تعجب کردند ازآنکه بیامد بایشان بیم کننده ازقوم ایشان وگفتند این کافران این شخص جادو گردروغگوئیست (٤) .

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾

آیا گردانید معبودان معتدد را یك معبود

هرآئینه این چیزی ست عجیب (٥) .

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٦﴾

وبرفتند اشراف ازایشان بایکدیگرگویان که بروید و شکیبائی کنید برعبادت معبودان خود هرآئینه این دین نوفتنه است که اراده کرده شده است (٦) .

مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾

نه شنیدیم این قول را دردین پسین[1] نیست این مگرافتراء (٧) .

أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۖ بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ﴿٨﴾

آیافرود آورده شد برین شخص قرآن ازمیان ما بلکه این کافران درشك انداز پندمن بلکه هنوز نچشیده اند عذاب مرا (٨) .

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾

آیانزد ایشانست ازخزانه های رحمت پروردگارغالب بخشاینده تو (٩) .

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾

آیاایشانراست پادشاهی آسمان ها وزمین وآنچه درمیان آنها ست پس بایدکه بالاروند آویخته بریسمانها[2] (١٠) .

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

لشکری هست آنجا شکست داده شده ازجمله گروه ها[3] (١١) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾

دروغ داشتند پیش ازایشان قوم نوح وعاد وفرعون خداوند میخها[4] (١٢) .

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ۚ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾

وثمود وقوم لوط ساکنانِ ایکه (تکذیب کردند) ایشان بودند گروه های بسیار

---

(١) یعنی قرآن آخر که ماآن را دریا فتیم والله اعلم .

(٢) یعنی بریسمان آویخته هم نمی توانند که بآسمان روند پس چطور پادشاهی والله اعلم .

(٣) یعنی ازجنس گروه هاکه باانبیاء مخالفت کردند .

(٤) یعنی بچه هارا به میخ تعذیب می کرد .

وقوی (١٣) .

إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

نیست هیچ کس ازایشان مگر تکذیب کرد پیغامبران را پس حتمی شد عقوبت من (١٤) .

وَمَا يَنْظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

وانتظار نمی برند کفار این عصر مگریك نعرهٔ تند را یعنی نفخه قیامت که نه باشد آنرا هیچ توقف (١٥) .

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

وگفتند (بطریق استهزا) ای پرورد گار ماشتاب ده مارا سرنوشت ماازعقوبت پیش از روزِ حساب (١٦) .

اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

صبر کن برآنچه میگویند ویادکن بنده ماداوٗد خداوند قوت را هرآئینه اورجوع کننده بود[1] (١٧) .

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

هرآئینه رام ساختیم همراه اوکوه هارا تسبیح میگفتند به وقت شام وصباح (١٨) .

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

ورام ساختیم مرغانرا بهم آورده هریکی برای اوفرمانبردار بود (١٩) .

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾

ومحکم کردیم پادشاهی اورا ودادیمش حکمت وسخن واضح (٢٠) .

وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾

و[2] آیاآمده است پیش توخبرگروهِ خصومت کننده بایکدیگر چون ازدیوار جسته داخل شدند بمسجد (٢١) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ

چون درآمدند برداوٗد پس بترسید ازایشان

---

(١) یعنی بسوی خدا .

(٢) مترجم گوید که داوٗد علیه السلام نودونه زن داشت مع هذازن دیگر که در خطبهٔ شخصی یا درنکاح اوبود درخواست کرد خدای تعالی فرشتگان را بجهت تنبیه داوٗد بشکل خصوم متمثل ساخت اشارت باین قصه است درین آیات والله اعلم .

بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

گفتند مترس ما دوخصومت كننده ايم ستم كرده است بعض مابربعض پس حكم كن ميان مابراستى وجور مكن ودلالت كن مارا براه راست (٢٢) .

إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

اين برادر من ست بدست اوست نودونه ميش وپيش من يك ميش ست پس گفت اين شخص بمن بسپاراين يك ميش را ودرشتى كرد بامن درسخن گفتن(٢٣) .

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩ ﴿٢٤﴾

گفت داوٗد هرآئينه ستم كرد برتو بخواستنِ ميشِ توتابهم آرد بميشهاى خود وهرآئينه بسيارى ازشريكان ستم مى كنند بعضِ ايشان بربعضى مگرآنانكه ايمان آوردند وكارهاى شائسته كردند واندك اندايشان وشناخت داوٗد كه ماآزموده ايم اورا پس طلبِ آمرزش كرداز پرورد گارخود و بيفتاد سجده كنان وبازگشت بخدا (٢٤) .

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٢٥﴾

پس بيامرزيديم اوراآن لغزش اووهرآئينه اورانزد ما قربت ست ونيكوبازگشت ست (٢٥) .

يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

گفتيم اى داوٗد وهرآئينه ساختيم تراجانشين (پادشاه) درزمين پس حكم كن ميانِ مردمان براستى وپيروى مكن خواهش نفس را كه آن گمراه كند ترا ازراهِ خدا هرآئينه آنانكه گمراه مى شوند ازراهِ خدا ايشان راست عذابِ سخت بسبب آنكه فراموش كردند روزحساب را (٢٦) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ

ونيافريديم آسمان و زمين را وآنچه

الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

درمیان این هاست بیهوده این گمان کافران ست پس وای کافران را ازعقوبت آتش (۲۷) .

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

آیامیسازیم آنان را که ایمان آوردند وکارهای شاشته کردند مانند فساد کنندگان درزمین آیامی سازیم پرهیزگاران را مانند بدکاران (۲۸) .

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

این قرآن کتابیست بابرکت که فرود آوردیم اورابسوی توتا مردمان تأمل کنند درآیات او تاپند گیرند خداوندان خرد (۲۹) .

وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

وعطاکردیم داؤد رافرزندی سلیمان نام نیکوبنده بودسلیمان هرآئینه اورجوع کننده بودبخدا (۳۰) .

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾

یادکن چون نموده شداوراوقت شامگاه اسپانِ تیزرو (۳۱) .

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

پس گفت هرآئینه دوست داشتم این اسپان را ازقبیل رغبت بمال اعراض کنان ازذکر پرورد گارخودتاآنکه پنهان شد آفتاب درپرده[1] (۳۲) .

رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾

بازگردانیداین اسپانرا برمن پس شروع کرددست رسانیدن بساقهاوگردن ها[2] (۳۳) .

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه آزمودیم سلیمان را وانداختیم برتخت اوکالبدی بازرجوع

(۱) یعنی نمازعصر فوت شد .
(۲) یعنی ذبح کرده ساق آنهارابریده ازجهت غیرت برذکر خدای تعالی والله اعلم .

کردبخدا[1] (٣٤) .

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

گفت ای پروردگارمن بیامرزمرا وعطا کن مراآن پادشاهی که راست نیاید هیچکس را غیرازمن هرآئینه توئی بخشاینده (٣٥) .

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾

پس مسخر گردانیدیم برای او باد را میرفت به فرمان اوبآهستگی روان شده هرجاکه خواسته باشد (٣٦) .

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾

ومسخر گردانیدیم دیوان را هرعمارت بناکننده وهرفروررونده بدریا (٣٧) .

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

ومسخر گردانیدیم دیوانِ دیگررادست وپابهم بسته درزنجیرها (٣٨) .

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

گفتیم این ست بخشش ما پس عطا کن یانگاهدار بغیر آنکه باتوحساب کرده شود (٣٩) .

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٠﴾

وهرآئینه اورانزد ماقربت ست ونیکوبازگشت ست (٤٠) .

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

ویادکن بندهٔ ما ایوب را چون نداکرد به پرورد گارخودکه دست رسانیده است مراشیطان برنجوری ودرد (٤١) .

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

گفتیم بزن زمین را به پای خودنا گهان آن چشمه باشد که مهیابرای غسل سرد بود وآشامیدنی باشد (٤٢) .

(١) مترجم گوید سلیمان علیه السلام ازامراء خود منغص شد و بخاطر آوردکه امشب باصدزن جماع کنم و هرزنی پسری زاید وهریکی شهسواری باشد جهاد کننده مرااحتیاج متعلق امرا نافتد فرشته گفت انشاء الله بگوسلیمان سهو کردپس هیچ زن حامله نشدالّایك زن طفل ناقص الخلقت زاد و آن طفل را بر تخت سلیمان انداختند سلیمان علیه السلام متنبه شدو رجوع به رب العزت کرد والله اعلم .

وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٤٣﴾

وعطاکردیم اورااهل خانه اوومانند ایشان همراه ایشان بخشائشی ازنزد خود وپندی خداوندانِ خرد را (٤٣) .

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَٱضْرِب بِّهِۦ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَٰهُ صَابِرًا ۚ نِّعْمَ ٱلْعَبْدُ ۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

وگفتیم بگیر بدست خود دسته شاخهاپس بزن بآن[1] وخلاف سوگند مکن هرآئینه مااورایافتیم شکیبا نیك بنده بود ایوب هرآئینه اورجوع کننده بخدا بود[2](٤٤).

وَٱذْكُرْ عِبَٰدَنَآ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ أُو۟لِى ٱلْأَيْدِى وَٱلْأَبْصَٰرِ ﴿٤٥﴾

ویادکن بندگان ماابراهیم واسحق ویعقوب را خداوندان دست ها وچشم ها[3] (٤٥) .

إِنَّآ أَخْلَصْنَٰهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى ٱلدَّارِ ﴿٤٦﴾

هرآئینه مایکروساختیم ایشانرا برای خصلتی پاك که یادکردن آخرت ست(٤٦) .

وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ ٱلْمُصْطَفَيْنَ ٱلْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

وهرآئینه ایشان نزد ماازبرگزید گان نیکان بودند(٤٧) .

وَٱذْكُرْ إِسْمَٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَذَا ٱلْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ ٱلْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

ویادکن اسماعیل والیسع وذوالکفل را وهریکی ازنیکان بودند (٤٨) .

هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَـَٔابٍ ﴿٤٩﴾

این قرآن پندی هست وهرآئینه پرهیزگاران را نیك بازگشت ست (٤٩) .

جَنَّٰتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ ٱلْأَبْوَٰبُ ﴿٥٠﴾

بوستانهای دائم ست کشاده کرده برای ایشان دروازه ها (٥٠) .

مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾

تکیه کنان درآنجا می‌طلبند آنجامیوهٔ بسیار وشراب را (٥١) .

---

(١) یعنی زن خودرا .

(٢) یعنی ایوب علیه السلام سوگند خورده بودکه زن خودراصدضربه بزند خدای تعالیٰ بروی سهل ساخت .

(٣) یعنی علم وعمل هردوبکمال داشتند والله اعلم .

وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾
ونزد ایشان باشند زنان فرودآرنده چشم هم عمر بایکدیگر (٥٢) .

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾
این ست آنچه وعده داده میشود شمارا برای روز حساب (٥٣) .

إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾
هرآئینه این رزق ماست نباشد آنرا هیچ زوال (٥٤) .

هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٥﴾
این ست جزا وهر آئینه ازحد گذشتگان را بدبازگشتی باشد (٥٥) .

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾
که دوزخ است درآیند آنجاپس بدآرام گاه است (٥٦) .

هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾
این عذاب آب گرم ست وزرداب ست پس باید که بچشید آنرا (٥٧) .

وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾
وعذابی دیگرست مانند این انواع مختلف (٥٨) .

هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ ۖ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۚ إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ ﴿٥٩﴾
این[1] قومیست درآینده بآتش همراه شما متبوعان گویند زمین کشاده مباد برایشان هرآئینه ایشان درآیندگان آتش اند (٥٩) .

قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۖ أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۖ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾
تابعان گویند بلکه بر شمازمین کشاده مباد شماپیش آوردید عذاب را برای ما پس بدقرارگاهی ست دوزخ (٦٠) .

قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾
گویند ای پرورد گارماهرکه آئین قدیم ساخته باشد برای ماکفر پس زیاده بکن درحق اوعقوبت درآتش (٦١) .

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾
وگفتند اهل دوزخ چیست مارا که نمی بینیم مردانی را که می شمردیم ایشانرا

(١) چون تابعان خواهند که بدوزخ درآیند متبوعان راگفته شود .

ازبدان[1] (٦٢) .

أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾
آیا مسخره میگرفتیم ایشان را یابرگشته است ازایشان دیده ها (٦٣) .

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾
هرآئینه این راست ست مراد ازآن خصومت کردنِ اهل دوزخ ست بایکدیگر (٦٤) .

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾
بگوجزاین نیست که من ترساننده ام ونیست هیچ معبود برحق مگر خدای یگانه زیادقوتمند (٦٥) .

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾
پرورد گار آسمان ها وزمین وآنچه میان این هاست غالب آمرزگار (٦٦) .

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾
بگواین خبری بزرگ ست (٦٧) .

أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾
شماازوی روگرداننده اید (٦٨) .

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾
نیست مراهیچ دانش بحال این جماعت بلند قدر ازفرشتگان چون بایکدیگر سوال وجواب میکنند (٦٩) .

إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾
وحی فرستاده نمی شود بسوی من مگر آنکه من ترسانندهٔ آشکارم (٧٠) .

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾
ویادکن چون گفت پرورد گارتوبه فرشتگان هرآئینه من آفریننده ام آدمی را ازگِل (٧١) .

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾
پس چون راست کنم اورا وبدمم دروی روح خود را پس درافتید اورا سجده کنان (٧٢) .

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾
پس سجده کردند فرشتگان تمام ایشان همه یك جا (٧٣) .

---

(١) یعنی فقراء مسلمین .

إِلَّآ إِبْلِيسَ ٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧٤﴾

مگر شیطان سرکشی کرد وشد ازکافران (٧٤) .

قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

گفت خدای شیطان چه چیزبازداشت تراازآنکه سجده کنی چیزی را که آفریدمش بدودستِ خودآیاتکبر کردی یا بحقیقت هستی ازبلند قدران (٧٥) .

قَالَ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِى مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُۥ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾

گفت من بهترم ازوی آفریدی مرااز آتش وآفریدی اورا ازگِل (٧٦) .

قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾

گفت بیرون شوازبهشت هرآئینه تورانده شده ای(٧٧) .

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٧٨﴾

وهرآئینه برتو لعنت من باد تا روزجزا (٧٨) .

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾

گفت ای پروردگار من پس مهلت ده مرا تاآنروز که برانگیخته شوند مردمان (٧٩) .

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ ﴿٨٠﴾

گفت هرآئینه توازمهلت دادگانی (٨٠) .

إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

تا روزآن وقت معین (٨١) .

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾

گفت شیطان پس قسم بعزت توکه البته گمراه کنم ایشانرا همه (٨٢) .

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

الّابندگان خالص کردهٔ توازایشان (٨٣) .

قَالَ فَٱلْحَقُّ وَٱلْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

فرمود پس سخن راست ست این و سخن راست میگویم (٨٤) .

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

البته پرکنم دوزخ را ازتووازآنانکه پیروی تو کننداز ایشان همه یکجا (٨٥) .

قُلْ مَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

بگوسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ قرآن هیچ مزدی را ونیستم ازتکلف کنند گان[1] (٨٦) .

---

(١) یعنی دعوی وحی‌نه کنم بغیر تحقیق .

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِينَ ﴿٨٧﴾
وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍۭ ﴿٨٨﴾

نیست قرآن مگرپندی عالم هارا (۸۷) .
والبته خواهید دانست صدق آنرابعد زمانی(۸۸) .

سوره زمر مکی است وآن هفتاد پنج آیت و هشت رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

تَنْزِيلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

فروفرستادنِ این کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (۱) .

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

هرآئینه مافروفرستادیم بسوی تو کتاب را براستی پس عبادت کن خدارا خالص کرده برای اوپرستش را (۲) .

أَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى إِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

آگاه باش مرخدارا است[1] پرستش کردن خالص[2] وآنانکه دوستان گرفتند بجز خدا (و گفتند)عبادت نمی کنیم ایشان را مگربرای آنکه نزدیك سازندمارا بخدا درمرتبه قرب هرآئینه خداحکم میکند میان ایشان درآنچه ایشان درآن اختلاف دارند هر آئینه خدا راه نمی نمـایـد کسـی را کـه اودروغگـو بسیارناسپاس است (۳) .

لَوْ أَرَادَ اللّٰهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَّاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحٰنَهُ ۖ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

ا گرخواستی خدا که فرزند گیرد البته بر گزیدی ازآنجمله که خلق کرده ست چیزی را که میخواست پاکی اوراست اوست خدای یگانه باقوت (٤) .

---

(۱) یعنی مقبول نزد اوست .
(۲) یعنی بغیر شرك .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ⑤

آفريد آسمان ها وزمين بتدبير درست مى پيچاند شب را برورز ومى پيچاند روزرا برشب ورام ساخت خورشيد وماه را هريكى ميرود درزمان معين آ گاه باش اوست غالب آمرزنده (٥) .

خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَاجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَٰتٍ ثَلَٰثٍ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ⑥

آفريدشمارا ازيك شخص بازبيافريد ازآن شخص زنش را وفروفرستاد براى شما ازچهارپايان هشت قسم[١] مى آفريند شمارا درشكم هاى مادران شمايك نوع آفريدن بعدازآفريدن ديگر درتاريكى هاى سه گانه[٢] اين ست خداپروردگار شما اوراست پادشاهى نيست هيچ معبود برحق مگر اوپس از كجاگردانيده ميشويد(٦) .

إِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۖ وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

اگرناسپاسى كنيد پس هر آئينه خدا بى نيازست ازشماونمى پسندد درحق بندگان خود ناسپاسى را و اگرسپاسدارى كنيد پسندكند او را براى شما وبرندارد هيچ بردارنده بارِ ديگررا بازبسوى پروردگار شما بازگشت شماست پس خبردهد شمارا بآنچه مى كرديد هرآئينه اوداناست بمكنونِ سينه ها (٧) .

وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ

وچون برسد آدمى را رنجى دعا كند بجناب پروردگارخودرجوع كرده بسوى اوبازچون عطاكندش نعمتى ازنزد

(١) يعنى نروماده ازشترگاؤ وگوسفند وبز والله اعلم .
(٢) يعنى مشيمه ورحم وبطن والله اعلم .

أَندَادًا لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ
إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

خود فراموش سازد آنچه دعا میکرد بجهت اوپیش ازین ومقررکند برای خدا همسران راتاگمراه کند ازراهِ خدا بگوبهره مندباش بکفر خود اندك زمانی هرآئینه تو ازاهل دوزخی (٨) .

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ
وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

(آیاآن ناسپاس مشرك بهترست) یا کسیکه اوعبادت کننده است درساعتهائی ازشب سجده کنان وایستاده شده می ترسد ازآخرت وامیدمیدارد رحمت پروردگار خودرا بگوآیا برابر میشوند آنانکه می دانند وآنانکه نمیدانند جزاین نیست که پندپذیر میشوند خداوندان خرد (٩) .

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى
الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

بگو(یامحمد) ازطرف من ای بندگان من که ایمان آورده اید بترسید ازپروردگار خودمرآنانراکه نیکوکاری کردند درین دنیا حالت نیك باشد وزمین خدا کشاده است جزاین نیست که تمام داده میشودصابران را مزدایشان بیشمار[1] (١٠) .

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

بگو هرآئینه فرموده شده مرا که عبادت کنم خدای را خالص ساخته برای اوپرستش (١١) .

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾

وفرموده شد مرابآنکه باشم نخستین مسلمانان (١٢) .

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾

بگو هرآئینه من میترسم اگر نافرمانی پرورد گارخود کنم ازعذاب روزِبزرگ (١٣) .

قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُ دِينِي ﴿١٤﴾

بگوخدارا عبادت میکنم خالص ساخته

---

(١) درین آیت تعریض ست بهجرتِ حبشه .

برای اوپرستش خودرا[1] (١٤) .

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِّن دُونِهِ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

پس عبادت کنید هرکرا خواهید بغیراز خدا بگوهرآئینه زیان کاران آنانند که درزیان دادند خویشتن را واهلِ خود را روز قیامت[2] آ گاه باش این مقدمه همانست زیان ظاهر (١٥) .

لَهُم مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾

ایشان راازبالای ایشان سایبانهاباشدازآتش واززیرایشان نیز سایبانهااین عذاب میترساندخدا بآن بندگان خود را ای بند گان من بترسید ازمن (١٦) .

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

وآنانکه احتراز کردند ازبت ازآنکه عبادت کنندآورا ورجوع کردند بسوی خدا ایشانراست مژده پس مژده ده آن بندگان مرا (١٧) .

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

کسانیکه می شنوندسخن پس پیروی می نمایند نیکوترین آن را ایشانند آنانکه هدایت کرده است ایشانرا خدا و ایشانند خداوندان خرد (١٨) .

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

پس کسی که ثابت شد بروی وعدهٔ عذاب آیاتوخلاص توانی کردآن دوزخی را (١٩) .

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّن فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾

لیکن آنانکه ترسیدندازپروردگار خودایشانراست محل های بلند بالای آن محلهای دیگر عمارت کرده شده، میرود زیرآن جویهاوعده کرده است خدا

---

(١) یعنی ازشرك .
(٢) یعنی هلاك کردند خود را واهلِ خانهٔ خود را بضلال واضلال .

خلاف نمی کند خدا وعده را (۲۰) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ
ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُطَامًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

آیانه دیدی که خدافروفرستاد ازآسمان آب پس درآورد آن را به چشمه هادرزمین بازبرمی آرد بسبب آن کشت را گونا گون اقسامِ اوباز خشك میشود پس می بینی آنرا زرد شده بازمیکند آنراریزه ریزه هرآئینه دراین مقدمه پندی هست خداوندانِ خردرا (۲۱) .

أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ۚ فَوَيْلٌ
لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

آیاکسی که کشاده کرده است خدا سینهٔ اورا برای دین اسلام پس او بر روشنی باشدازجانب پروردگارخود (مانند سخت دلان ست) پس وای آنانرا که سخت ست دل ایشان ازیادکردن خداایشانند درگمراهی ظاهر (۲۲) .

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ
جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَن
يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

خدا نازل ساخت بهترین سخن، کتابی که بعض اومانند دیگر ست آیات دوتو[1] موی خیزمیشود ازشنیدن آن پوست های آنانکه میترسندازپروردگار خود بعدازآن نرم میشود پوست های ایشان ودل های ایشان هنگام ذکر خدا این ست هدایت، خدا راه می نمایدبآن هرکرا خواهد وهرکرا گمراه کند خداپس نیست اورا هیچ راه نماینده (۲۳) .

أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَقِيلَ

آیاکسی که احترازمی کند بروی خود ازسختی عذاب روزقیامت[2] وگفته شود

---

(۱) یعنی وعده یاوعید وانداریا بشارت .

(۲) یعنی بجز روی چیزی نیابد که عذاب را بآن نگه دارد وما نندااهل نجات باشد .

لِّلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٢٤﴾
ستمگاران را بچشید وبال آنچه میکردید (۲٤) .

كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٥﴾
بدروغ نسبت کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بیامد بدیشان عذاب ازآنجاکه نمی دانستند (۲۵) .

فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾
پس چشانیدایشانرا خداخواری درزندگانی دنیا وهرآئینه عقوبتِ آخرت سخت ترست اگرمی دانستند (۲٦) .

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾ۚ
وهرآئینه بیان کردیم برای مردمان درین قرآن ازهرنوع داستان بُوَد که ایشان پند گیرند (۲۷) .

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٢٨﴾
فرودآوردیم قرآن عربی بی عیب بُوَد که ایشان پرهیزگاری کنند (۲۸) .

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ شُرَكَآءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ ۗ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۗ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾
بیان کرد خدا مثال بنده ای که دروی شریکان مختلف اند وبندهٔ خالص برای مردی آیا برابرند درصفت ستائش خدای راست بلکه بیشترایشان نمیدانند[1] (۲۹) .

اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّاِنَّهُمْ مَّيِّتُوْنَ ﴿٣٠﴾ۡ
(یا محمد) هرآئینه تو خواهی مُرد و هرآئینه ایشان خواهند مُرد (۳۰) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿٣١﴾ۧ
بازالبته شماروزقیامت نزد پروردگار خویش بایکدیگر خصومت خواهید کرد (۳۱) .

---

(۱) یعنی یك بنده که چند کس مالك اوباشند ضائع شود هم چنین کسی که معبودان بسیاررا پرستش میکند ضائع ست وبنده ای که خالص برای یك کس ست آن یك کس متولی جمیع امور اوباشد همچنین کسیکه موحد باشد و مخلص، خدا کارساز اوست والله اعلم .

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ
اِذْ جَآءَهٗ ۭ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

پس کیست ستمگارتر ازکسی که دروغ
بربست برخدا ودروغ پنداشت دین
راست را چون بیامدباو آیانیست دردوزخ
جائی برای کافران (٣٢) .

وَالَّذِيْ جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰۗىِٕكَ
هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿٣٣﴾

وآنکه آورد دین راست را وباورداشت آن
را آنجماعت ایشانند متقیان (٣٣) .

لَهُمْ مَّا يَشَاۗءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ ذٰلِكَ
جَزٰۗؤُا الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٤﴾

ایشان راست آنچه خواهند نزد پروردگار
ایشان اینست جزای نیکو کاران
. (٣٤)

لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِيْ عَمِلُوْا وَيَجْزِيَهُمْ
اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٥﴾

تازائل کند خداازایشان بدترین آنچه
کردند وبدهدایشان را مزدایشان بحسب
نیکوترین آنچه می کردند (٣٥) .

اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ ۭ وَيُخَوِّفُوْنَكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۭ
وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

آیا نیست خدا کارسازبندهٔ خودرا ومی
ترسانند ترا بآنانکه غیر خدا یند وهرکرا
گمراه کند خدا پس نیست اوراهیچ راه
نماینده (٣٦) .

وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ۭ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ
ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

وهرکرا راه نماید خداپس نیست اورا
هیچ گمراه کننده آیانیست خداغالب
خداوند انتقام (٣٧) .

وَلَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ
اللّٰهُ ۭ قُلْ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ
اَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كٰشِفٰتُ ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِيْ
بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكٰتُ رَحْمَتِهٖ ۭ قُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ ۭ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿٣٨﴾

وا گربه بپرسی ایشان را که آفرید آسمان
ها وزمین را البته بگویند خداآفرید
بگودیدید آن را که می پرستید بغیراز خدا
اگرخواهد درحق من خدای تعالی سختی
راآیااین بتان دفع کنندهٔ سختی او هستند
یاا گر خواهددرحق من بخشائشی آیااین
بتان بازدارندهٔ بخشائشِ اوهستند بگوبس
ست مراخدا بروی توکل می کنند توکل
کنند گان (٣٨) .

قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ

بگوای قوم من عمل کنید بروضعِ

تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾

خودهرآئینه من نیز عمل کننده ام بروضعِ خود پس خواهید دانست (٣٩) .

مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٤٠﴾

کسی را که بیایدش عذابی که رسواکندش فرودآید بروی عذاب دائم (٤٠) .

اِنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿٤١﴾

هرآئینه مافرود آوردیم برتو کتاب را برای مردمان براستی پس هرکه راه یاب شد پس نفع اوراست وهرکه گمراه شد پس جزاین نیست که گمراه میشود به ضررِ خود ونیستی برایشان نگهبان (٤١) .

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِيْنَ مَوْتِهَا وَالَّتِيْ لَمْ تَمُتْ فِيْ مَنَامِهَا ۚ فَيُمْسِكُ الَّتِيْ قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰٓى اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٤٢﴾

خدای تعالی قبض ارواح میکند هنگام موت آن ها وآن روح که نه مرده است قبض آن میکند در خواب آن پس نگاه میدارد آن را که حکم موت کرده است بروی ومی گذارد آن دیگررا تاوقتی معین هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست برای قومی که تأمل می کنند (٤٢) .

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوْا لَا يَمْلِكُوْنَ شَيْئًا وَّلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٤٣﴾

آیا شفاعت کنند گان گرفته اند بغیراز خدا بگو(ایشان را که گرفتید)ا گرچه نمی توانستندهیچ کاری ونمی دانستند (٤٣) .

قُلْ لِّلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيْعًا ۚ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٤٤﴾

بگو دراختیار خداست شفاعت همه یك جا مر اوراست پادشاهی آسمان ها وزمین بازبسوی اوگردانیده خواهید شد (٤٤) .

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوْبُ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَاِذَا ذُكِرَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُوْنَ ﴿٤٥﴾

وچون یادکرده شود خداتنها متنفرشود دل های آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت وچون یادکرده شوند آنانکه بجزاوهستند ناگاه ایشان شادمان می شوند (٤٥) .

قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عٰلِمَ الْغَيْبِ

بگوبارخدایا ای پیداکنندهٔ آسمان ها وزمین دانندهٔ نهان وآشکار توحکم کنی

وَالشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْ مَا كَانُوْا
فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٤٦﴾

میان بندگان خود در چیزیکه ایشان درآن اختلاف میکردند (٤٦) .

وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ
مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ مِنْ سُوْٓءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ
وَبَدَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُوْنُوْا يَحْتَسِبُوْنَ ﴿٤٧﴾

وا گرباشدآنانراكه ستم كردند آنچه درزمین ست همه یك جا ومانندآن همراه آن البته عوض خود دهندآن را بسبب سختی عذاب روزِ قیامت وظاهر شدبرای ایشان ازجانب خدا آنچه گمان نمی داشتند (٤٧) .

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ
يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٤٨﴾

وظاهر شدبرای ایشان جزای بدآنچه كرده بودند ودرگیرد ایشان را آنچه بدان استهزاء میكردند (٤٨) .

فَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ۡ ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنٰهُ نِعْمَةً
مِّنَّا ۙ قَالَ اِنَّمَآ اُوْتِيْتُهٗ عَلٰي عِلْمٍ ۭ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ
وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٩﴾

پس چون برسد آدمی راسختی بخواندمارا بازچون بدهیم اورا نعمتی ازطرف خود گوید جزاین نیست كه داده شده است این نعمت مرا بنابر دانشی كه در منست بلكه این نعمت آزمایشی ست ولیكن اكثر ایشان نمی دانند (٤٩) .

قَدْ قَالَهَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ
مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٥٠﴾

هرآئینه گفتند این سخن را آنانكه پیش از ایشان بودند پس دفع نه كرد ازایشان بلارا آنچه میكردند (٥٠) .

فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ۭ وَالَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْ
هٰٓؤُلَاۗءِ سَيُصِيْبُهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوْا ۙ وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٥١﴾

پس رسید بدیشان عقوبت های آنچه كردند آنانكه ستم كردند ازین جماعت خواهد رسید بدیشان عقوبت های آنچه كردند ونیستند ایشان عاجز كننده (٥١) .

اَوَلَمْ يَعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيَقْدِرُ ۭ
اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾

آیانه دانسته اند كه خدا كشاده میسازد رزق را برای هركه میخواهد و تنگ میكند برای هركه خواهد هرآئینه درین كارنشانه هاست قومی را كه ایمان می آرند (٥٢) .

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۗ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿۵۳﴾

بگو(ازطرف من) ای آن بند گان من که تجاوز ازحد کردند برخود ناامید مشوید ازرحمتِ خدا هرآئینه خدا می‌آمرزد گناهان را همه هر آئینه خدا اوست آمرزگار مهربان (۵۳) .

وَاَنِيْبُوْٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿۵٤﴾

ورجوع کنید بسوی پروردگار خویش ومنقادشوید اورا پیش ازآن که بیاید بشما عقوبت بازمددکرده نه شوید (٥٤) .

وَاتَّبِعُوْٓا اَحْسَنَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَّاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿۵۵﴾

وپیروی کنید نیکوترین آنچه را که فرو فرستاده شدبسوی شماازجانب پروردگار شما پیش ازآن که بیاید به شماعذاب ناگهان وشماخبردار نباشید (۵۵) .

اَنْ تَقُوْلَ نَفْسٌ يّٰحَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُّ فِيْ جَنْۢبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السّٰخِرِيْنَ ﴿۵٦﴾

(رجوع بخدا کنید واتباع قرآن نمائید) بجهت ترس ازآنکه گوید شخصی وای پشیمانی من برتقصیر کردنِ من درحق خدا وهرآئینه من بودم ازتمسخر کنند گان (٥٦) .

اَوْ تَقُوْلَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿۵۷﴾

یا گوید ا گرخداهدایت کردی مرا البته می‌شدم از متقیان (۵۷) .

اَوْ تَقُوْلَ حِيْنَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِيْ كَرَّةً فَاَكُوْنَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۵۸﴾

یا گوید وقتی که معاینه کند عذاب را کاش مرارجوعی باشد[1] تاباشم ازنیکوکاران (۵۸) .

بَلٰى قَدْ جَآءَتْكَ اٰيٰتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۵۹﴾

(آنگاه خدافرماید) آری آمد پیش توآیاتِ من پس دروغ پنداشتی آنرا وتکبر کردی و بودی از کافران (۵۹) .

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلَى اللّٰهِ وُجُوْهُهُمْ

وروز قیامت ببینی آنان را که دروغ بستند

---

(۱) یعنی به دنیا .

مُسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

برخدا چهره های ایشان سیاه شده است آیانیست دردوزخ جای برای متکبران (٦٠) .

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

ونجات دهد خدا متقیان را قرین رستگاری خویش شده نه رسد بدیشان سختی ونه اندوهگین شوند (٦١) .

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

خداآفریننده هرچیزست واو برهرچیز خبر گیرنده است (٦٢) .

لَّهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

مراوراست کلید های آسمان ها و زمین[1] وآنانکه کافرشد ند به آیت های خدا این جماعت ایشانند زیان کاران (٦٣) .

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

بگوآیا می‌فرمائید بمن که پرستش کنم غیر خدا را ای نادانان (٦٤) .

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

وهرآئینه وحی فرستاده شد (یا محمد) بسوی تووبسوی آنانکه پیش ازتو بودند که اگر شریك خدا مقررکنی البته نابودگردد عمل تو والبته شوی اززیان کاران (٦٥) .

بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

بلکه خدا را فقط عبادت کن وبشو ازسپاسداران (٦٦) .

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

ونه شناختند خدارا حقِ شناختن او وزمین همه یك جا درمشت اوباشد روزقیامت وآسمان ها پیچیده شوند در دست راست اوپاکی اوراست وبرتراست ازآنکه شریك اومقررمیکنند (٦٧) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ

ودمیده شود در صورپس بمیرد هرکه در آسمان ها وهرکه درزمین ست

---

(١) یعنی مختار و متصرف اوست .

إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنظُرُونَ ﴿٦٨﴾

مگر آنکه خدا خواسته است بازدمیده شود درصوربارديگر پس ناگهان ايشان ايستادگانند می نگرند (٦٨) .

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وروشن شودزمين به نور پرورد گارخود ونهاده شودنامۀ اعمال وآورده شود پيغامبران را وگواهان را وحکم کرده شود ميان آدميان براستی وايشان ستم کرده نه شوند (٦٩) .

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

تمام داده شود هر شخصی را جزای آنچه کرده است وخدا دانا ترست بآنچه می کنند (٧٠) .

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

وروان کرده شود کافران رابسوی دوزخ گروه گروه تاوقتی که بيايند نزديك دوزخ باز کرده شود دروازه های آن وگويند ايشان را نگهبانان دوزخ آيا نيامده بودند به شما پيغامبران ازجنس شمامی خواندند برشماآياتِ پروردگارشمارا ومی ترسانيدند شمارا ازملاقاتِ اين روزشما گفتند آری وليکن متحقق شدحکم عذاب برکافران (٧١) .

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

گفته شود درآئيد به دروازهای دوزخ جاويدان درآنجاپس بدجائيست متکبران را دوزخ (٧٢) .

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

وروان کرده شوند آنانکه ترسيدند از پرورد گار خويش بسوی بهشت گروه گروه تاوقتيکه بيايند نزديكِ بهشت وباز کرده شود دروازه های آن و گويند ايشانرا نگاهبانان بهشت سلام برشما باد خوشحال شديد پس درآئيد به بهشت

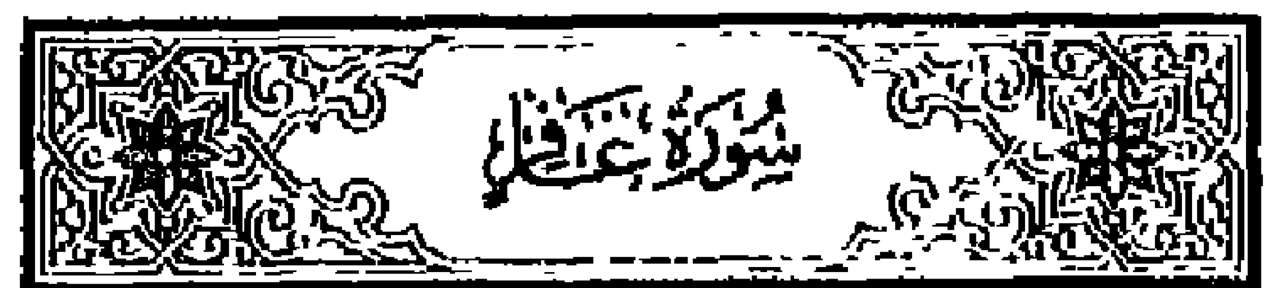
جاویدان (٧٣) .

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ صَدَقَنَا وَعْدَهٗ وَاَوْرَثَنَا الْاَرْضَ نَتَبَوَّاُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ فَنِعْمَ اَجْرُ الْعٰمِلِيْنَ ۝٧٤

وگویند سپاس خدای راست که راست کردباما وعدهٔ خودرا وعطا کردمارا زمین جای میگیریم از بهشت هرجاکه خواهیم پس نیك مزدِ کارکنند گان ست بهشت . (٧٤)

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّيْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيْلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٧٥

وببینی فرشتگان را گردا گردشده حوالی عرش تسبیح میگویند همراه ستائش پروردگار خویش وحکم کرده شود میان ایشان براستی [1] وگفته شود ستائشِ خدای راست پروردگارعالم ها (٧٥) .

سوره غافر - مؤمن مکی است وآن هشتاد وپنج آیت و نه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰمٓ ۝١

حٰـمٓ (١) .

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ۝٢

فروفرستادن کتاب ازجانب خدای غالب داناست (٢) .

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيْدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ۝٣

آمرزندهٔ گناه وپذیرندهٔ توبه سخت کننده عقوبت خداوندِ توانگری، نیست هیچ معبود برحق مگراوبسوی اوست بازگشت . (٣)

مَا يُجَادِلُ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ اِلَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ۝٤

مکابره نمی کنند درآیت های خدا مگر کافران پس درفریب نیندازد ترا آمدورفت ایشان درشهر ها (٤) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ

تکذیب کردند پیش ازایشان قوم نوح و

(١) یعنی دراختصام ملاء اعلی .

وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾

جماعت های دیگر بعدازقوم نوح وقصد کرد هرجماعتی به پیغامبرخود تابگیرند آنرا ومکابره کردند به شبهاتِ بیهوده تا ناچیز سازند بآن سخن درست را پس گرفتیم ایشان را پس چگونه بود عقوبتِ من (٥) .

وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

وهم چنین ثابت شد حکم پرورد گارتو برکافران که ایشان اهل دوزخ اند (٦)

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا
وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا
وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

آنانکه برمیدارند عرش را وآنانکه گردا گرد عرش اند تسبیح میگویند همراه ستائش پرورد گارخویش وایمان می آرند باووآمرزش میخواهند برای مومنان میگویند ای پرورد گار ما فرا گرفتی همه چیز را به بخشائش ودانش پس بیامرزآنان را که توبه کردند وپیروی راه تونمودند ونگاهدارایشان راازعذاب دوزخ (٧) .

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ
مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

ای پرورد گارما ودرآرایشانرا به بوستانهای جاودان که وعده کرده ای بایشان ودرآرنیز هرکه شائسته کار باشدازپدرانِ ایشان وزنانِ ایشان وفرزندانِ ایشان هرآئینه توئی غالب باحکمت (٨) .

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

ونگاهدارایشانرا ازعقوبت هاوهرکرانگاه داری ازعقوبت ها درآن روزپس هرآئینه رحم کرده ای بروی واین مقدمهٔ نگاهداشتن همانست پیروزی بزرگ (٩) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ

هرآئینه آنانکه کافر شدند آوازداده شود ایشان را که به تحقیق دشمن داشتنِ خدا

مَقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتَكْفُرُونَ ⑩

شمارا وقتیکه خوانده می شدید دردنیا ببسوی ایمان پس کافر می ماندید زیاده ترست ازدشمن داشتنِ شما خود را (١٠).

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا
بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ⑪

گویند ای پروردگارما میراندی مارا دوبار زنده گردانیدی مارادوبار پس اعتراف کردیم به گناهان خود پس آیا بسوی بیرون رفتن راهی هست یعنی حیله ای هست[1] (١١) .

ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ ۖ وَإِن يُشْرَكْ بِهِ
تُؤْمِنُوا ۚ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ⑫

این عذاب بسبب آنست که چون یادکرده میشد خداتنهاانکار میکردید وا گرشریك اومقرر کرده میشد باور میداشتید پس فرمان خدای بلند قدر وبزرگوار راست (١٢) .

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا ۚ
وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ⑬

اوست آنکه مینماید شمارا نشانه های خود وفرو میفرستد برای شما ازآسمان رزق را و پندپذیر نمی شود مگر کسیکه رجوع میکند بخدا (١٣) .

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ⑭

پس یادکنید خدا را، یك جهت ساخته برای اوعبادت را ا گرچه ناخوش دارند کافران (١٤) .

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ
عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ⑮

اوست بلند کنندهٔ مرتبه ها خداوندِ عرش، می اندازد روحی راازفرمان خود برهرکه خواهد ازبندگان خودتابترساند آن بنده ازروز ملاقات (١٥) .

يَوْمَ هُم بَارِزُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِّمَنِ

روزیکه ایشان بیرون آیند[2] پوشیده نباشد

(١) یعنی گویند باخداوفرشتگان .
(٢) یعنی ازقبور .

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

برخدا ازایشان چیزی (خدافرماید) کراست پادشاهی امروز(بازخود جواب دهد) مر خدای یگانهٔ غالب را (١٦) .

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۚ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

امروزپاداش داده شود هرشخصی بحسب آنچه کرده است هیچ ستم نیست امروز هرآئینه خدا زود حساب گیرنده است . (١٧)

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ ۚ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

وبترسان ایشان را ازروزقیامت آنگاه که دلها نزدیك چنبرِ گردن باشندپُرشده ازغم نیست ستمگاران را هیچ دوستی ونه شفاعت کننده ای که سخن اوقبول کرده شود (١٨) .

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

میداندخداخیانت چشم هارا وآنچه پنهان میدارند سینه ها (١٩) .

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

خدا حکم میکند براستی وآنانکه کافران می پرستند ایشان را بجز خدا حکم نمی کنند به چیزی هرآئینه خدا همونست شنوابینا (٢٠) .

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٢١﴾

آیاسیرنه کرده اند درزمین تابنگرند چگونه بود آخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند، بودند زیاده ترازایشان به قوت وبه نشانه هادرزمین[١] پس گرفتارکرد ایشانرا خدابگناهان ایشان ونه بود ایشان را ازخداهیچ پناه دهنده (٢١) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا

این عقوبت بسبب آن بودکه می آمدند بایشان پیغامبران ایشان به نشانه هاپس

(١) یعنی محل هاوقلعه ها بسیار بناکردند .

فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

ایشان کافرشدند پس گرفتار کرد ایشانرا خدا، هرآئینه خداتوانا سخت عقوبت ست (٢٢) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خویش وحجت ظاهر (٢٣) .

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

بسوی فرعون وهامان وقارون پس گفتند جادوگری دروغگو ست (٢٤) .

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

پس چون آمد بدیشان به پیغام راست ازنزدیك ما گفتند بکشید فرزندانِ آنانکه ایمان آوردند همراه اووزنده گذاریدزنان ایشان را ونیست حیله سازِی کافران مگر درتباهی (٢٥) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

وگفت فرعون ای یاران بگذارید مراتابکشم موسیٰ را وباید که دعا کند پروردگار خویش را هرآئینه من می ترسم ازآنکه بدل کند دین شمارا یا پدید آرد در زمین فساد را (٢٦) .

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

وگفت موسیٰ هرآئینه من پناه گرفتم به پروردگارخود و پروردگار شما ازشرهرمتکبری که باور نمیدارد روزِحساب را (٢٧) .

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

وگفت مردی مسلمان ازخویشانِ فرعون که پنهان میداشت ایمانِ خود را آیامی کشید مردی را بسبب آنکه میگویدپرورد گار من خداست وهرآئینه آورده است پیش شما نشانه ها ازجانب پرورد گارشماوا گربفرض دروغگو باشد پس وبالِ دروغگوئی اوبراوست وا گرراست گوباشد البته برسد به شما بعض آنچه

وعده میدهد شمارا هرآئینه خدا راه نمی
نماید کسی راکه باشد ازحد گذرندهٔ
دروغ گو(٢٨) .

يٰقَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظٰهِرِيْنَ فِي الْاَرْضِ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا
مِنْۢ بَاْسِ اللّٰهِ اِنْ جَآءَنَا ؕ قَالَ فِرْعَوْنُ مَاۤ اُرِيْكُمْ
اِلَّا مَاۤ اَرٰى وَمَاۤ اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

ای قوم من شماراست پادشاهی امروز
غالب شده درزمین پس کِه نصرت
دهدمارا ازعذاب خدا ا گربیایدبما گفت
فرعون مصلحت نمی دهم شمارا مگر
آنچه ادراك میکنم ودلالت نمی کنم
شمارا مگر براهِ راستی (٢٩) .

وَقَالَ الَّذِيْۤ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اِنِّيْۤ اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ
يَوْمِ الْاَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

وگفت شخصی که ایمان آورده بود ای
قومِ من هرآئینه من می ترسم برشماازمانند
روزِجماعت های پیشین (٣٠) .

مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَالَّذِيْنَ
مِنْۢ بَعْدِهِمْ ؕ وَمَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

مانند صورتِ حالِ قوم نوح وعادوثمود
وآنانکه بعدازایشان بودند وخدا اراده
ستم نمی کند بربندگان (٣١) .

وَيٰقَوْمِ اِنِّيْۤ اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

وای قومِ من هرآئینه می ترسم
برشماازروز آواز دادن بایکدیگر (٣٢) .

يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلِ
اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

روزیکه روبگردانید پشت داده، نَبُوَد
شمارا ازخدا هیچ نگاه دارنده وهرکرا
گمراه سازد خدا پس نیست اورا هیچ راه
نماینده (٣٣) .

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ
فِيْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ؕ حَتّٰۤى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ
مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ؕ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ
مُسْرِفٌ مُّرْتَابُ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه آمده بود پیش ازین بشمایوسف
به نشانه ها پس همیشه درشك
بودیدازآنچه آورده بود پیش شما آنرا
تاوقتیکه بمرد چون گفتید نخواهد
فرستادخدا بعدازوی پیغامبری را همچنین
گمراه میکند خدا کسی را که هست او از
حد درگذرنده شك آرنده (٣٤) .

الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْۤ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ؕ كَبُرَ مَقْتًا

آنانراکه مکابره می کنند درآیاتِ خدا بغیر

عِنْدَاللّٰهِ وَعِنْدَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

حجتی که آمده باشد پیش ایشان سخت ناپسند شداین مکابرهٔ ایشان نزدیك خدا ونزدیك آنانکه ایمان آوردند همچنین مُهرمی نهد خدا برهردل متکبرسرکش (٣٥) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰهَامٰنُ ابْنِ لِيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

وگفت فرعون ای هامان بساز برای من کو شکی تاباشد که برسم باین راه ها (٣٦) .

اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ كَاذِبًا ۭ وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْۗءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ۭ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِيْ تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

راه های آسمان ها تادرنگرم بسوی پرورد گارِموسیٰ وهرآئینه دروغگو می پندارمش وهمچنین آراسته شددرنظر فرعون عملِ بد او ویازداشته شد از راه صواب ونبودحیله سازی فرعون مگردرتباهی (٣٧) .

وَقَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ اَهْدِكُمْ سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

وگفت آنکه ایمان آورده بود ای قوم من پیروی من کنید تادلالت کنم شمارا براه راست (٣٨) .

يٰقَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ۡ وَّاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

ای قوم من جزاین نیست که این زندگانی انــدك بهــره اســت وهــرآئینــه آخــرت همونست سرای همیشه بودن (٣٩) .

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَا ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰۗىِٕكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُوْنَ فِيْهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

هرکه بعمل آرد کارِ بد جزا داده نخواهد شد الّامانندِ آن وهرکه بجاآرد کارِشائسته خواه از جنس مرد خواه ازجنس زن واومومن بود پس درآیند آنجماعت به بهشت رزق داده شود ایشان را آن جابی شمار (٤٠) .

وَيٰقَوْمِ مَا لِيْٓ اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُوْنَنِيْٓ اِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

و ای قومِ من چیست مراکه میخوانم شمارا بسوی نجات وشما میخوانید مرا بسوی دوزخ (٤١) .

تَدْعُوْنَنِیْ لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهٖ مَا لَیْسَ لِیْ بِهٖ عِلْمٌ وَّاَنَا اَدْعُوْكُمْ اِلَی الْعَزِیْزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

میخوانید مرابسوی آن که کافرشوم بخداوشریك اومقرر کنم چیزی که نیست مرا بحقیقت آن علم ومن میخوانم شمارا بسوی خداغالب آمرزگار (٤٢) .

لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدْعُوْنَنِیْۤ اِلَیْهِ لَیْسَ لَهٗ دَعْوَةٌ فِی الدُّنْیَا وَلَا فِی الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ مَرَدَّنَاۤ اِلَی اللّٰهِ وَاَنَّ الْمُسْرِفِیْنَ هُمْ اَصْحٰبُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

بی شبهه چیزی که شما میخوانید مرا بسوی آن نیست آن چیزرا قبول کردن دعا نه دردنیا ونه درآخرت وبی شبهه بازگشت مابسوی خداست وبی شبهه ازحد گذشتگان ایشان انداهل دوزخ (٤٣) .

فَسَتَذْكُرُوْنَ مَاۤ اَقُوْلُ لَكُمْ ؕ وَاُفَوِّضُ اَمْرِیْۤ اِلَی اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بَصِیْرٌۢ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

پس یادخواهید کرد آنچه می گویم به شما ومی سپارم امر خودرا بخدا هرآئینه خدا بیناست باحوال بندگان (٤٤) .

فَوَقٰىهُ اللّٰهُ سَیِّاٰتِ مَا مَكَرُوْا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُوْٓءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

پس نگاهداشت اوراخداازسختی های آنچه مکرکرده بودند ایشان و فراگرفت بخویشانِ فرعون عذاب سخت (٤٥) .

اَلنَّارُ یُعْرَضُوْنَ عَلَیْهَا غُدُوًّا وَّعَشِیًّا ۚ وَیَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ ۫ اَدْخِلُوْۤا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

آتش که حاضر کرده میشوند برآن بامداد وشام وروزی که قائم شود قیامت گوئیم خویشانِ فرعون را درآرید درسخت ترین عذاب (٤٦) .

وَاِذْ یَتَحَآجُّوْنَ فِی النَّارِ فَیَقُوْلُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِیْنَ اسْتَكْبَرُوْۤا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا نَصِیْبًا مِّنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

ویادکن چون باهم مجادله میکنندردوزخ پس گویند ناتوانان سرکشان را هرآئینه ماتابع بودیم شمارا پس آیا شما دفع کننده هستید ازسرِمایك حصه ازعقوبتِ آتش (٤٧) .

قَالَ الَّذِیْنَ اسْتَكْبَرُوْۤا اِنَّا كُلٌّ فِیْهَاۤ ۙ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَیْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

گویند سرکشان هرآئینه ما همه درآتشیم هرآئینه خدا فیصله کرده است درمیانِ بند گان (٤٨) .

وَقَالَ الَّذِیْنَ فِی النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوْا رَبَّكُمْ

وگویند آنانکه درآتش اندنگاهبانانِ دوزخ را دعاکنید بجناب پرورد گارخویش

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

تاسبك كندازما حصهٔ يك روزى ازعذاب (٤٩) .

قَالُوْٓا اَوَلَمْ تَكُ تَاْتِيْكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۭ قَالُوْا بَلٰى ۭ قَالُوْا فَادْعُوْا ۚ وَمَا دُعٰۗؤُا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ﴿٥٠﴾

گويند نگاهبانان آيا نمى آمدند بشما پيغمبران شمابه معجزه ها گويند آرى، نگاهبانان گويند پس شما دعاكنيد و نيست دعاى كافران مگردرتباهى (٥٠) .

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ ﴿٥١﴾

هرآئينه ما نصرت دهيم پيغامبرانِ خويش را وآنان را كه ايمان آوردند در زندگانى دنيا ونيز روزيكه قائم شوند گواهان[1] (٥١) .

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّٰلِمِيْنَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْۗءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

روزيكه سودنه دهد ستمگاران را عذرآوردنِ ايشان وايشانراست لعنت وايشانراست عقوبتِ آن سراى (٥٢) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْهُدٰى وَاَوْرَثْنَا بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ الْكِتٰبَ ﴿٥٣﴾

وهرآئينه داديم موسىٰ را هدايت و وارثِ كتاب ساختيم بنى اسرائيل را (٥٣) .

هُدًى وَّذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

براى راه نمودن وپنددادن خداوندانِ خِرَدرا (٥٤) .

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّاسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

پس صبر كن هرآئينه وعدهٔ خداراست است وآمرزش طلب كن براى گناهِ خود وتسبيح گو باستائش پرورد گارخود به شام وبامداد (٥٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ۙ اِنْ فِيْ صُدُوْرِهِمْ اِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِبَالِغِيْهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ﴿٥٦﴾

هرآئينه آنانكه مكابره ميكنند درآيت هاى خدا بغير حجتى كه آمده باشد بايشان نيست درسينه هاى ايشان مگر ارادهٔ غلبه كه نيستند ايشان رسنده بآن پس پناه طلب كن از خداهرآئينه خدا اوست

(١) يعنى فرشتگان گواهى دهند .

شنوابينا (٥٦) .

لَخَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٥٧﴾

هرآئينه آفريدنِ آسمان ها وزمين بزرگ ترست ازآفريدن آدميان[1] وليكن اكثر مردمان نميدانند (٥٧) .

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۙ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَلَا الْمُسِيْٓءُ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٥٨﴾

وبرابرنيستند نابينا وبيناوبرابرنيستندآنانكه ايمان آورده اند وكارهاى شائسته كرده اند بابدكار، اندكى پندپذيرمى شويد (٥٨).

اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٩﴾

هرآئينه قيامت آمدنى ست نيست شك درآن وليكن اكثر مردمان باورنميدارند . (٥٩)

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دٰخِرِيْنَ ﴿٦٠﴾

وگفت پروردگارشما دعاكنيد بجنابِ من تاقبول كنم دعاى شمارا هرآئينه آنانكه تكبرمى كنند ازعبادتِ من داخل خواهند شد به دوزخ خوارشده (٦٠) .

اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٦١﴾

خداى آنست كه آفريدبراى شما شب را تاآرام گيريد درآن وآفريدروزرا بوجهى كه درآن ديدن يكديگر باشد هرآئينه خدا خداوندِفضل ست برمردمان وليكن اكثر مردمان شكر نمى كنند (٦١) .

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۡ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٦٢﴾

اينست خدا پروردگارشما آفرينندهٔ هرچيز نيست هيچ معبودبرحق بجزوى پس چگونه برگردانيده ميشويد (٦٢) .

كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٦٣﴾

همچنين برگردانيده مى شوند آنانكه بآياتِ خدا انكار ميكردند (٦٣) .

اَللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّالسَّمَاۗءَ بِنَاۗءً

خداى آنست كه ساخت براى شما زمين را قرارگاه وآسمان را سقف وصورت

(١) يعنى اعادهٔ ايشان .

وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٤﴾

بست شمارا پس نیکوساخت صورت های شما وروزی داد شمارا ازپاکیزه ها این ست خدا پرورد گارشما پس بسیار بابرکت ست خدای پرورد گارعالمها (٦٤) .

هُوَ الْحَيُّ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٥﴾

اوست زنده نیست هیچ معبود برحقی مگراو پس عبادت کنید اورایك جهت ساخته برای اوعبادت ستائش خدای پروردگارعالمها راست (٦٥) .

قُلْ اِنِّيْ نُهِيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِيَ الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَّبِّيْ وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٦٦﴾

بگوهرآئینه من منع کرده شدم ازآنکه عبادت کنم آنان را که شمامی پرستید بجز خداوقتیکه آمدبمن نشانه ها ازجانب پروردگار من وفرموده شد مراکه منقادشوم پروردگار عالمهارا (٦٦) .

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُوْنُوْا شُيُوْخًا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوْٓا اَجَلًا مُّسَمًّى وَّلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾

اوست آنکه آفریدشمارا ازخاك باز ازنطفهٔ منی بازازخون بسته بازبیرون می آردشمارا کودك شده باز باقی میگذارد تابرسید به نهایت قوت خودباز باقی میگذارد تا شوید پیرِکلان سال وبعض ازشماکسی هست که قبض روح اوکرده شود پیش ازین وباقی میگذارد تا برسید بمدتی معین وتابُوَدکه بفهمید (٦٧) .

هُوَ الَّذِيْ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٦٨﴾

اوست آنکه زنده می کند ومی میراند پس چون بخواهد (پیداکردن) چیزی را پس جزاین نیست که می گویدش بشوپس می شود (٦٨) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ اَنّٰى يُصْرَفُوْنَ ﴿٦٩﴾

آیا نه دیدی بسوی آنانکه مکابره میکنند درآیاتِ خدا چگونه گردانیده می شوند (٦٩) .

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

آنانکه دروغ شمردند کتاب را وآنچه را که فرستادیم بآن پیغامبرانِ خودرا خواهند دانست حقیقتِ حال (۷۰) .

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

وقتیکه طوقها درگردن های ایشان باشند وزنجیر هانیزکشیده شوند (۷۱) .

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

درآب گرم بازدرآتش پرتافته شوند (۷۲) .

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

بازگفته شودایشان را کجاست آنچه شریك مقرر میکردید (۷۳) .

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

بغیراز خدا گویند گم شدند ازنظرِما بلکه هرگزنمی پرستیدیم پیش ازین چیزی را همچنین گمراه میکند خدا کافران را (۷٤) .

ذَٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

این عقوبت بسبب آنست که شادمان می شدید درزمین به ناحق وبسبب آنست که می نازیدید (۷۵) .

ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

درآئید به دروازهای دوزخ جاویدان آنجا پس بدجای متکبران ست دوزخ (۷٦) .

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

پس صبر کن (ای محمد) هرآئینه وعدهٔ خداراست ست پس اگربنمائیم ترا بعض آنچه وعده میدهیم ایشان را (فبها) یا اگر قبض روح تو کنیم پس بسوی مابازگردانیده شوند کافران (۷۷) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

وهرآئینه فرستادیم پیغامبران را پیش ازتو ازایشان کسی هست که قصه اش را خوانده ایم برتو وازایشان کسی هست که قصه اش رانخوانده ایم برتو ونه بُوَد هیچ پیغامبررا که بیاردنشانه ای مگر بفرمان خدا پس وقتیکه آمدفرمان خدا فیصله

کرده شود براستی وزیان کارشدند آنجابیهوده گویان (٧٨) .

اَللّٰهُ الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوْا مِنْهَا وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٧٩﴾

خداآنست که بیافرید برای شما حیوانات را تاسوارشوید بربعض آنهاوبعض آنهارا میخورید (٧٩) .

وَلَكُمْ فِیْهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوْا عَلَیْهَا حَاجَةً فِیْ صُدُوْرِكُمْ وَعَلَیْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُوْنَ ﴿٨٠﴾

وشمارا درچهارپایان منفعت هاست وتابرسید سوارشده برآنهابه مقصدی که درسینه های شما مستقر شده است وبرچهارپایان ونیز برکشتی ها برداشته میشوید (٨٠) .

وَیُرِیْكُمْ اٰیٰتِهٖ ۖ فَاَیَّ اٰیٰتِ اللّٰهِ تُنْكِرُوْنَ ﴿٨١﴾

وخدامینماید شمارا نشانه های خود پس کدام یك ازنشانه های خداراانکار میکنید . (٨١)

اَفَلَمْ یَسِیْرُوْا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوْا كَیْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ كَانُوْا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَّاٰثَارًا فِی الْاَرْضِ فَمَا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا یَكْسِبُوْنَ ﴿٨٢﴾

آیاسیرنکرده اند درزمین تابنگرند چگونه بودآخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند بودند بیشتر ازایشان وزیاده تر به قوت وبه نشانه ها درزمین پس دفع نکرد ازایشان آنچه میکردند (٨٢) .

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّنٰتِ فَرِحُوْا بِمَا عِنْدَهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ یَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٨٣﴾

پس وقتی که آمدند بسوی ایشان پیغامبرانِ ایشان بامعجزه ها شادمان شدند بآنچه نزدیك ایشان بود از دانش[1] ودرگرفت ایشان را آنچه بآن استهزاء می کردند (٨٣) .

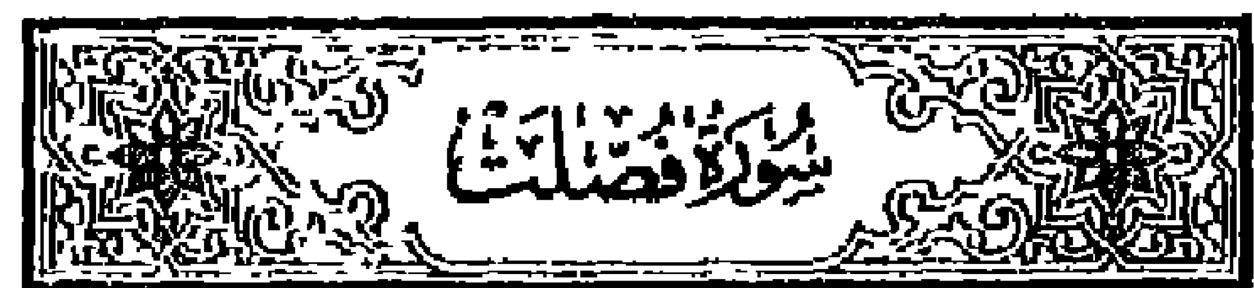
فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا قَالُوْٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهٗ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهٖ مُشْرِكِیْنَ ﴿٨٤﴾

پس وقتیکه دیدند عقوبت مارا گفتند باورداشتیم خدای را تنها و منکرشدیم بآنچه که آنرا شریك می کردیم (٨٤) .

(١) یعنی علمِ معاش .

فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللَّهِ
الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ٨٥

پس هرگزنفع نمیداد ایشان را ایمانِ ایشان وقتیکه دیدند عقوبت مارا آئین خدا که گذشته است در بند گان او وزیان کار شدند آنجاکافران (٨٥) .

سورة فصلت - حم سجده مکی است وآن پنجاه وچهارآیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشائنده مهربان .

حمٓ ١

حمٓ (١) .

تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ٢

این فروفرستادن ست ازجانب خدای بخشائنده مهربان (٢) .

كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٣

این کتابیست واضح ساخته شدآیاتِ اودرحالیکه قرآن عربی ست برای قومی که میدانند (٣) .

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ٤

درحالیکه مژده دهنده وترساننده است پس روگردان شدند اکثر مردمان پس ایشان نمی شنوند (٤) .

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ
وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ ٥

وگفتند دل های ما درپرده هاست ازآنچه میخوانی مارا بسوی آن ودرگوش های ما گرانی ست ومیان ما ومیان تو حجابی است پس کارکن هرآئینه ما کارکننده ایم[1] (٥) .

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ
فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ٦

بگوجزاین نیست که من آدمی ام مانند شما وحی کرده میشود بسوی من اینکه معبودشما معبود یگانه است پس راست

(١) یعنی ، هریکی ازما برطورِ خود .

متوجه شوید بسوی اووطلبِ آمرزش کنیدازو، و وای آن مشرکان را (٦) .

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُونَ ﴿٧﴾

آنانکه نمیدهند زکوٰة را وایشان بآخرت نامعتقدند (٧) .

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ایشانراست مزدِ غیر مقطوع (٨) .

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْاَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهٗ اَنْدَادًا ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِينَ ﴿٩﴾

بگوآیاشمانا معتقد می شوید به کسی که آفرید زمین را دردو روز ومقرر میکنید برای اوهمسران را، اینست پرورد گارعالمها (٩) .

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا اَقْوَاتَهَا فِي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ سَوَاۤءً لِلسَّاۤئِلِينَ ﴿١٠﴾

وپیداکرد درزمین کوه ها بالای آن و برکت نهاد درآن واندازه کرده اندرآن قُوتِ اهلِ آن رادرتتمه چهار روز بیان واضح کرده شدبرای سوال کنند گان (١٠) .

ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاۤءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا قَالَتَا اَتَيْنَا طَاۤئِعِينَ ﴿١١﴾

بازمتوجه شد بسوی آسمان واومانند دود بود گفت اورا و زمین را نیز بیائید بخوشی یا ناخوشی[1] گفتند هردوآمدیم بخوشی (١١) .

فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِي كُلِّ سَمَاۤءٍ اَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاۤءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

پس ساخت آنها را هفت آسمان در دو روزدیگر ووحی فرستاد درهرآسمانی تدبیر آن را و بیاراستیم آسمانِ دنیا را به چراغ ها[2] ونگاهداشتیم[3] این ست

(١) یعنی منقادحکم من شوید والله اعلم .
(٢) یعنی ستاره ها .
(٣) یعنی ازشیاطین .

تدبیرِ خدای غالب دانا (١٢) .

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ صٰعِقَةِ
عَادٍ وَّثَمُودَ ﴿١٣﴾

پس اگر روگردان شوند بگوترسانیدم شماراازعقوبتی مانند عقوبتِ عادو ثمود (١٣) .

إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّا اللّٰهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً
فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُونَ ﴿١٤﴾

وقیتکه آمدند بدیشان پیغامبران ازپیش روی ایشان واز پس پشتِ ایشان که عبادت مکنید مگر خدای را گفتند اگر خواستی پروردگار مافروفرستادی فرشتگانرا پس هرآئینه مابآنچه فرستاده شدید همراه آن نامعتقدیم (١٤) .

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا
مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

اماقوم عاد پس تکبر کردند درزمین به ناحق وگفتند کیست زیاده ترازما به قوت آیانه دیدند که آن خدای که بیافرید ایشان را او زیاده ترست ازایشان به قوت وایشان بآیاتِ ما انکار می کردند (١٥) .

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِيٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ
عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ أَخْزٰى وَهُمْ
لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٦﴾

پس فرستادیم برایشان بادی تند در روزهای شوم تابچشانیم ایشانرا عذاب رسوائی در زندگانی دنیا وهرآئینه عذاب آخرت رسواکننده ترست وایشان نصرت داده نه شوند (١٦) .

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنٰهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَأَخَذَتْهُمْ
صٰعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

واماثمود پس راه نمودیم ایشان را پس اختیار کردند نابینائی را برراه یابی پس در گرفت ایشان را عقوبتِ سخت عذابِ خواری بسبب آنچه میکردند (١٧) .

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

ونجات دادیم آنان را که ایمان آوردند و پرهیزگاری میکردند (١٨) .

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ اللّٰهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

وآن روزکه برانگیخته شوند دشمنانِ خدا روان ساخته بسوی آتش، پس ایشان باین

حال باشند[1] که بعض را تابرسیدن بعض ایستاده کرده میشود (١٩) .

حَتّٰىٓ اِذَا مَا جَآءُوْهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُوْدُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٠﴾

تاوقتیکه چون بیایند نزدیك دوزخ گواهی دهدبرایشان گوش ایشان وچشمهای ایشان وپوست های ایشان بآنچه می‌کردند (٢٠) .

وَقَالُوْا لِجُلُوْدِهِمْ لِمَ شَهِدْتُّمْ عَلَيْنَا ۗ قَالُوْٓا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِيْٓ اَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَّهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢١﴾

وگفتند پوست های خودرا چرا گواهی دادیدبرما گویند گویاکردماراآن خدای که گویاکرده است هر چیزرا واوبیافریدشمارا اوّل بار وبسوی اوباز گردانیده شوید (٢١) .

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُوْنَ اَنْ يَّشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ اَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُوْدُكُمْ وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٢﴾

وپنهان نمی شدید (هنگام ارتکاب معاصی ازخوف)[2] آنکه گواهی دهد برشما گوش شما و چشم های شما وپوست های شما ولیکن پنداشتید که خدا نمیداند بسیاری ازآنچه می کنید (٢٢) .

وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِيْ ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰىكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾

واین گمانِ شما که به غلط اندیشه کردید درحق پرورد گار خویش هلاك کرد شمارا پس زیان کارگشتید (٢٣) .

فَاِنْ يَّصْبِرُوْا فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۚ وَاِنْ يَّسْتَعْتِبُوْا فَمَا هُمْ مِّنَ الْمُعْتَبِيْنَ ﴿٢٤﴾

پس ا گرصبر کنند پس آتش خوابگاه ایشان ست وا گرعفوطلبند پس نیستند ایشان عفو کرده شدگان (٢٤) .

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُوْا لَهُمْ مَّا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا

و برگماشتیم برای ایشان همنشینان[3] پس آراسته کردند آن همنشینان برای

---

(١) که بعض راتابرسیدن بعض اشاره کرده می شود .

(٢) یعنی درین دارخوف آنکه .

(٣) یعنی ازشیاطین والله اعلم .

خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِيٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٢٥﴾

ایشان آنچه پیش روی ایشانست وآنچه پس پشت ایشانست[1] وثابت شد برایشان وعدهٔ عذاب داخل شده درامتّانیکه پیش ازایشان گذشته اند از جن و آدمیان هرآئینه ایشان زیان کاربودند (٢٥) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَسْمَعُوْا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُوْنَ ﴿٢٦﴾

وگفتند کافران مشنوید این قرآن را وسخن بیهوده گوئید دراثناء خواندنِ آن بُوَد که شما غالب شوید (٢٦) .

فَلَنُذِيْقَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَذَابًا شَدِيْدًا وَّلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَاَ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٧﴾

پس البته بچشانیم کافران را عذاب سخت والبته جزادهیم ایشانرا بحسب بدترین آنچه می کردند (٢٧) .

ذٰلِكَ جَزَآءُ اَعْدَآءِ اللّٰهِ النَّارُ ۚ لَهُمْ فِيْهَا دَارُ الْخُلْدِ ۭ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿٢٨﴾

این ست جزای دشمنانِ خدا که آتش ست ایشان را، درآنجا منزل علی الدوام باشد پاداش دادیم برحسب آنکه بآیاتِ ما انکار میکردند (٢٨) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا رَبَّنَآ اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلّٰنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُوْنَا مِنَ الْاَسْفَلِيْنَ ﴿٢٩﴾

وگویند کافران ای پروردگارما بنمامارا آن دوکس[2] که گمراه ساختند مارا ازجنسِ جن وازجنسِ انس تادرآریم آن هردورا زیرقدم های خود تا شوند ازفروتر ماندگان (٢٩) .

اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِيْ كُنْتُمْ

هرآئینه آنانکه گفتند پروردگارما خداست بازقائم ماندند فرود می آیند برایشان فرشتگان[3] که مترسید واندوه

---

(١) یعنی وسوسه انداختند که دنیاقابل رغبت ست و آخرت قابل رغبت نیست والله اعلم .

(٢) یعنی آن دو فریق .

(٣) یعنی نزدیکِ موت .

تُوعَدُونَ ٣٠

مخوريدوخوش حال شويد به بهشتى كه
وعده داده مى شديد (٣٠) .

نَحْنُ اَوْلِيٰٓؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَلَكُمْ فِيْهَا
مَا تَشْتَهِيْٓ اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَدَّعُوْنَ ٣١

ما دوستان شمائيم در زند گانى دنيا
ودرآخرت نيز وشماراست درينجا آنچه
بطلبد نفس هاى شما وشمارا ست
آنجاآنچه درخواست كنيد (٣١) .

نُزُلًا مِّنْ غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ ٣٢

بطريق مهمانى ازجانب خداى
آمرزگارمهربان (٣٢) .

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَّقَالَ
اِنَّنِيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ٣٣

و كيست نيكوتر باعتبار سخن ازشخصى
كه دعوت كرد مردمان را بسوى خدا
وكار شائسته كردو گفت هرآئينه من
ازمسلمانانم(٣٣) .

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ اِدْفَعْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا
الَّذِيْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهٗ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهٗ وَلِيٌّ حَمِيْمٌ ٣٤

وبرابرنيست نيكى وبدى جواب بازده
بخصلتى كه آن بهترست پس نا گاه آن
كس كه ميان تووميان وى دشمنى ست
گوياوى دوست قريب است (٣٤) .

وَمَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا ۚ وَمَا يُلَقّٰىهَآ اِلَّا ذُوْ حَظٍّ عَظِيْمٍ ٣٥

ونايل نمى شوند باين خصلت مگر آنانكه
صبر كردند ونايل نمى شود باين خصلت
مگر صاحبِ نصيب بزرگ (٣٥) .

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۗ اِنَّهٗ
هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ٣٦

وا گر باز گرداند تراوسوسه بازگردانندهٔ
آمده ازجانبِ شيطان پس پناه طلب كن
بخداهرآئينه خدا اوست شنوا دانا (٣٦) .

وَمِنْ اٰيٰتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوْا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوْا لِلّٰهِ الَّذِيْ خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ
اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ ٣٧

وازنشانه هاى اوست شب و روز
وخورشيد وماه سجده مكنيد خورشيد را
ونه ماه را وسجده كنيد براى خدا كه
آفريداين چيز هارااگرشماهستيد فقط اورا
عبادت مى كنيد (٣٧) .

فَاِنِ اسْتَكْبَرُوْا فَالَّذِيْنَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُوْنَ لَهٗ بِالَّيْلِ

پس ا گرتكبر كنند كافران (چه باك) پس
آنانكه نزديك پرورد گارتواند به پاكى ياد

وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُوْنَ ۩ ﴿٣٨﴾

می کنند اورا شب و روز وایشان مانده نمی شوند (٣٨) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ
اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۭ اِنَّ الَّذِيْٓ اَحْيَاهَا لَمُحْىِ الْمَوْتٰى ۭ اِنَّهٗ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

وازنشانه های اوآنست که می بینی زمین را فرسوده پس وقتیکه فرود آوردیم برسرِآن آب به جنبش آمدوبلند شد هرآئینه آنکه زنده کرده است زمین را البته زنده کنندهٔ مرد گانست هرآئینه اوبرهمه چیز تواناست (٣٩) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۭ اَفَمَنْ يُّلْقٰى
فِي النَّارِ خَيْرٌ اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ اٰمِنًا يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اِعْمَلُوْا مَا شِئْتُمْ ۙ اِنَّهٗ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٤٠﴾

هرآئینه آنانکه کج روی میکنند درآیاتِ ما پوشیده نیستند ازما آیا کسی که انداخته شود درآتش بهترست یا کسی که بیاید ایمن شده روز قیامت بکنید هرچه خواهید هرآئینه خدابآنچه می کنید بیناست (٤٠) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۚ وَاِنَّهٗ لَكِتٰبٌ عَزِيْزٌ ﴿٤١﴾

هرآئینه آنانکه کافرشدند بقرآن وقتیکه آمد بدیشان (پوشیده نیستند ازما) و بتحقیق آن کتابیست گرامی قدر(٤١) .

لَّا يَاْتِيْهِ الْبَاطِلُ مِنْۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهٖ ۭ تَنْزِيْلٌ مِّنْ
حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ ﴿٤٢﴾

راه نمی یابد بدوباطل از پیش روی او ونه ازپس پشتِ اوفرستاده شده است ازخدای داناستوده (٤٢) .

مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيْلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۭ اِنَّ رَبَّكَ
لَذُوْ مَغْفِرَةٍ وَّذُوْ عِقَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٤٣﴾

(یا محمد) گفته نمی شود ترا مگرآنچه گفته شده بود پیغامبران را پیش ازتو هرآئینه پروردگارتو خداوند آمرزش ست وخداوند عقوبتِ درد دهنده است (٤٣) .

وَلَوْ جَعَلْنٰهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَّقَالُوْا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيٰتُهٗ ۭ
ءَاَعْجَمِيٌّ وَّعَرَبِيٌّ ۭ قُلْ هُوَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هُدًى وَّشِفَآءٌ ۭ

وا گرمی کردیم این کتاب را قرآنی بزبان عجم هرآئینه می گفتند کافرانِ عرب چراواضح کرده نه شد آیاتِ او آیا قرآن عجمی ست ومخاطب عربی بگوقرآن مسلمانان را هدایت وشفااست وآنانکه

وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ فِيْۤ اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَّهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ؕ
اُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍۢ بَعِيْدٍ ﴿٤٤﴾

ایمان نمی آرند درگوش های ایشان گرانی ست وقرآن برایشان کوریست این جماعت (بمثلِ چنانند) که آواز داده میشوندازجای دور (٤٤) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيْهِ ؕ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ؕ وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ
مِّنْهُ مُرِيْبٍ ﴿٤٥﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب پس اختلاف کرده شددرآن واگرنه بودی کلمهٔ تقدیر سابق صادر شده از پروردگارِتو البته فیصله کرده شدی درمیان ایشان وهرآئینه ایشان درشك قوی اند ازطرفِ قرآن (٤٥) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ؕ وَمَا رَبُّكَ
بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٤٦﴾

هرکه بکند کارنیك پس نفع اوراست وهرکه بدکاری کند پس وبال برویست ونیست پروردگارتو ستم کننده بربندگان (٤٦) .

اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ؕ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٰتٍ مِّنْ
اَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ؕ وَيَوْمَ
يُنَادِيْهِمْ اَيْنَ شُرَكَآءِيْ ۙ قَالُوْۤا اٰذَنّٰكَ ۙ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيْدٍ ﴿٤٧﴾

بسوی خدا حواله کرده میشود معرفتِ قیامت وبیرون نمی آید اجناس میوه ازغلاف های خود ودرشکم بارنمی گیرد هیچ ماده ونمی نهد بارشکم را مگر بدانستِ خدا وروزیکه خداآواز دهد ایشان را که کجایند شریکان من گویند خبردادیم ترا که نیست ازماهیچ کس اثبات کننده شریکان (٤٧) .

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَدْعُوْنَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوْا مَا لَهُمْ مِّنْ
مَّحِيْصٍ ﴿٤٨﴾

وگم شد ازنظر ایشان آنچه می پرستید ند پیش ازین ودانستند که نیست ایشان را هیچ مخلصی (٤٨) .

لَا يَسْئَمُ الْاِنْسَانُ مِنْ دُعَآءِ الْخَيْرِ ؗ وَاِنْ مَّسَّهُ الشَّرُّ
فَيَئُوْسٌ قَنُوْطٌ ﴿٤٩﴾

مانده نمی شود آدمی از طلبِ خیرو اگر برسدش سختی پس ناامید طمع برنده است (٤٩) .

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ هٰذَا لِيْ ۙ وَمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً ۙ وَّلَئِنْ رُّجِعْتُ اِلٰى رَبِّيْۤ اِنَّ لِيْ عِنْدَهٗ لَلْحُسْنٰى ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا ۡ وَلَنُذِيْقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ﴿٥٠﴾

اگربچشانیم اورا بخشائشی ازجانبِ خود بعدازسختی که رسیده باشد بوَی البته گوید که این برای من ست[1] ونمی پندارم که قیامت قائم شود وا گربالفرض باز گردانیده شود مرا بسوی پروردگارمن هرآئینه مرا نزدیكِ اوحالت خوش باشد پس البته خبردار کنیم کافران را بآنچه میکردند والبته بچشانیم ایشان راازعقوبتِ سخت (٥٠) .

وَاِذَآ اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَآءٍ عَرِيْضٍ ﴿٥١﴾

وچون انعام کنیم برآدمی روبگرداند و دور شود بطرفِ خودرفته وچون برسدش بلای پس صاحب دعای بسیارست (٥١).

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهٖ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِيْ شِقَاقٍۭ بَعِيْدٍ ﴿٥٢﴾

بگو آیا دیدید که اگرباشد قرآن ازجانب خدا بازکافرشوید بآن کیست گمراه تراز شخصی که باشد درین مخالفت دورازصواب (٥٢) .

سَنُرِيْهِمْ اٰيٰتِنَا فِي الْاٰفَاقِ وَفِيْۤ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ ۗ اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٥٣﴾

خواهیم نمود ایشان را نشانه های خود در اطرافِ عالم ودرنفس های ایشان نیزتاآنکه واضح شود برایشان که این سخن راست ست آیا بس نیست پروردگار تو آنکه اوبرهرچیز مطلع است (٥٣) .

اَلَآ اِنَّهُمْ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَآءِ رَبِّهِمْ ۗ اَلَآ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيْطٌ ﴿٥٤﴾

آگاه شو هرآئینه ایشان در شبهه انداز ملاقات پروردگارِخویش آگاه شو هرآئینه خدا بهر چیز درگیرنده است (٥٤) .

---

(١) یعنی خاطر جمع کندوخوف ازدلِ اوزائل شود والله اعلم .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حٰمٓ ①

عٓسٓقٓ ②

كَذٰلِكَ يُوحِيٓ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ
الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ③

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ④

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ ۗ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُوْرُ
الرَّحِيْمُ ⑤

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ اللّٰهُ حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَآ اَنْتَ
عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ⑥

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى
وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۚ فَرِيْقٌ فِي الْجَنَّةِ
وَفَرِيْقٌ فِي السَّعِيْرِ ⑦

سوره شوری مکی است وآن پنجاه وسه آیت و پنج رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰـمٓ (۱) .

عٓسٓقٓ (۲) .

همچنین وحی میفرستد بسوی تو وبسوی آنانکه پیش ازتوبودند خدای غالب باحکمت (۳) .

اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین ست واوست بلند مرتبه بزرگ قدر (٤) .

نزدیك ست که آسمان هابشگافندازجانب بالای خود[1] وفرشتگان تسبیح میگویند همراه حمد پرورد گارخویش وآمرزش طلب می کنند برای آنانکه درزمین اند آگاه شوهرآئینه خدااوست آمرزگار مهربان (٥) .

وآنانکه دوستان گرفتند بجزخدا، خدا نگهبان ست برایشان ونیستی توبرایشان متعهد (٦) .

وهمچنین وحی فرستادیم بسوی توقرآن عربی تابترسانی اهل مکه را وآنان را که گردا گردِآن هستند وبترسانی ازروزقیامت هیچ شبهه نیست درآن گروهی در بهشت باشند وگروهی دردوزخ (۷) .

(۱) یعنی ازهیبتِ الهی والله اعلم .

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ
يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (٨)

واگرخواستی خدا گردانیدی ایشان را یك
امت ولیکن درمی آرد هرکرا خواهد
دررحمتِ خود و ستمگاران نیست ایشان
را هیچ کارساز ونه یاری دهنده (۸) .

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي
الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٩)

آیا دوستان گرفتند بجزخدا پس
خداهمونست کارساز وهمون زنده میکند
مردگان را واوبر هرچیز تواناست (۹) .

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (١٠)

وآنچه اختلاف کردید درآن هرچه باشد
پس فیصله کردن اوحواله بخدا ست این
ست خدا پروردگارمن براوتوکل کردم
وبسوی اورجوع می‌کنم (۱۰) .

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِ
شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (١١)

آفرینندهٔ آسمان ها وزمین ست پیداکرد
برای شماازجنس شما زنان را وپیداکرداز
جنس چهار پایان اقسامِ چند پرا گنده
میکند شمارا باین تدبیر، نیست مانندِ
اوچیزی واوست شنوا بینا (۱۱) .

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (١٢)

اوراست کلید های آسمان ها وزمین
کشاده میکند روزی رابرای هرکه خواهد
وتنگ میکند برای هرکه خواهد هرآئینه
اوبهر چیز داناست (۱۲) .

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ۖ أَنْ أَقِيمُوا
الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا
تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ (١٣)

مقرر کرد برای شما ازآئین آنچه امرکرده
بود باقامتِ آن نوح را وآنچه وحی
فرستادیم بسوی تو وآنچه امرکردیم
باقامتِ آن ابراهیم وموسیٰ وعیسیٰ را
باین مضمون که قائم کنید دین را
ومتفرق نه شوید درآن دشوار آمد
برمشرکان آنچه میخوانی ایشان را بآن،
خدا برمی گزیند بسوی خود هرکه را

خواهد وراه مینماید بسوی خود هر که رجوع میکند[1] (١٣) .

وَمَا تَفَرَّقُوٓا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِىَ
بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا ٱلْكِتَٰبَ مِنۢ بَعْدِهِمْ لَفِى شَكٍّ
مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

و پرا گنده نه شدند امتّها مگربعدازآن کِه آمد بدیشان دانش ازروی حسد درمیان خود و اگر نبودی سخنی که سابقًا صادر شدازپرورد گارتو که مهلت داده شوند تا زمانی معین البته فیصله کرده میشد میانِ ایشان وهرآئینه آنانکه داده شد ایشان را کتاب بعدازانبیاء درشبهه قوی اند ازدین . (١٤)

فَلِذَٰلِكَ فَٱدْعُ ۖ وَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ ۖ
وَقُلْ ءَامَنتُ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٍ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ ۖ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

پس بسوی دین دعوت کن و قائم باش بحسب آنکه فرموده شدترا وپیروی مکن خواهش این کافران را وبگوایمان آوردم بآنچه فرود آورد خدا هرکتاب که هست و فرموده شد مراکه انصاف کنم میانِ شما خدا پرورد گارماست وپرورد گار شماست ماراعملهای ماست وشمارا عملهای شماست گفتگو نیست میانِ ماومیانِ شما خدا جمع کند میان ماو میان شما[2] وبسوی اوست بازگشت (١٥) .

وَٱلَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِى ٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مَا ٱسْتُجِيبَ لَهُۥ حُجَّتُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

وآنانکه مکابره می کنند دردین خدا بعد ازآنکه قبول کرده شدفرمان او[3] مکابرهٔ ایشان باطل ست نزدیك پرورد گارایشان

---

(١) یعنی بسوی حق حاصل آن ست که انبیاء علیهم السلام دراصولِ دین متفق اندواختلافِ شرائع در فروع است وبس والله اعلم .

(٢) یعنی روزقیامت .

(٣) یعنی جمعی دراسلام داخل شدند والله اعلم .

وبرایشان است خشم وایشان راست عذاب سخت (١٦) .

اَللّٰهُ الَّذِیْٓ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَالْمِیْزَانَ ؕ وَمَا یُدْرِیْكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِیْبٌ ﴿١٧﴾

خداآنست که فرود آوردکتاب را براستی وترازو را نیز وچه چیز مطلع ساخت ترا برحقیقتِ امرشاید که آمدنِ قیامت نزدیك باشد (١٧) .

یَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِهَا ۚ وَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا
مُشْفِقُوْنَ مِنْهَا ۙ وَیَعْلَمُوْنَ اَنَّهَا الْحَقُّ ؕ اَلَآ اِنَّ الَّذِیْنَ
یُمَارُوْنَ فِی السَّاعَةِ لَفِیْ ضَلٰلٍۭ بَعِیْدٍ ﴿١٨﴾

زود طلب میکنند قیامت را آنانکه ایمان ندارند بآن وآنانکه باورداشته اند ترسانندازان ومیدانند که آن راست ست آگاه شو هرآئینه آنانکه مکابره می کنند درآمدن قیامت هرآئینه درگمراهی دُور اند (١٨) .

اَللّٰهُ لَطِیْفٌۢ بِعِبَادِهٖ یَرْزُقُ مَنْ یَّشَآءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِیُّ الْعَزِیْزُ ﴿١٩﴾

خدامهربان ست بربند گان خود روزی میدهد هرکرا خواهد واوست توانای غالب (١٩) .

مَنْ كَانَ یُرِیْدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهٗ فِیْ حَرْثِهٖ ۚ وَمَنْ
كَانَ یُرِیْدُ حَرْثَ الدُّنْیَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۙ وَمَا لَهٗ فِی الْاٰخِرَةِ
مِنْ نَّصِیْبٍ ﴿٢٠﴾

هرکه خواسته باشد کِشت آخرت را بیفزائیم برای اودرکشتِ او وهرکه خواسته باشد کِشتِ دنیارابدهیم اورا بعض دنیا ونیست اورا درآخرت هیچ نصیبی (٢٠) .

اَمْ لَهُمْ شُرَكٰٓؤُا شَرَعُوْا لَهُمْ مِّنَ الدِّیْنِ مَا لَمْ یَاْذَنْۢ
بِهِ اللّٰهُ ؕ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِیَ بَیْنَهُمْ ؕ
وَاِنَّ الظّٰلِمِیْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿٢١﴾

آیا کافران را شریکان هستند که مقررکردند برای ایشان ازدین آنچه نه فرموده است آن را خدا و اگرنه بودی وعدهٔ فیصله کردن البته فیصله کرده میشد میانِ ایشان وهرآئینه ستمگاران ایشان راست عذاب درد دهنده (٢١) .

تَرَی الظّٰلِمِیْنَ مُشْفِقِیْنَ مِمَّا كَسَبُوْا وَهُوَ وَاقِعٌۢ
بِهِمْ ؕ وَالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِیْ رَوْضٰتِ
الْجَنّٰتِ ۚ لَهُمْ مَّا یَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ ذٰلِكَ

ببینی ستمگاران را ترسان ازجزای آنچه به عمل آورده اند وآن البته رسنده است بایشان وآنانکه ایمان آورده اند وکارهای شایسته کرده اند درسبز زار های بوستان

هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيْرُ ﴿٢٢﴾

ها باشند، ایشان را باشد آنچه
درخواست کنند نزدیك پروردگار خویش
این ست فضلِ بزرگ (٢٢) .

ذٰلِكَ الَّذِيْ يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۗ
قُلْ لَّآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى ۗ وَمَنْ يَّقْتَرِفْ
حَسَنَةً نَّزِدْ لَهٗ فِيْهَا حُسْنًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٢٣﴾

این آن ثواب ست که مژده میدهد خدابآن
بند گان خود را که ایمان آورده اند
وکارهای شائسته کرده اند بگونمی طلبم
ازشما برتبلیغِ قرآن هیچ مزدی لیکن باید
که پیش گیرید دوستی درمیان
خویشاوندان[1] وهرکه بکند نیکی
بیفزائیم برای اودرآن نیکی حُسن را هرآئینه
خدا آمرزگار قدرشناس است (٢٣) .

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ فَاِنْ يَّشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى
قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ ۗ اِنَّهٗ
عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٢٤﴾

آیا میگویند پیغامبرافترا کرده است برخدا
دروغ را پس ا گرخواهد خدا مُهرنهد
بردلِ تو ونابود می سازد خدا بیهوده را
واثبات می کند دین درست را به سخن
های خود هرآئینه خدا داناست بآنچه
درسینه هاست(٢٤) .

وَهُوَ الَّذِيْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوْا عَنِ السَّيِّاٰتِ
وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٢٥﴾

واوست آنکه قبول میکند توبه را از
بند گان خود و درمی گذرد از جرمها
ومیداند آنچه می کنید (٢٥) .

وَيَسْتَجِيْبُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ
فَضْلِهٖ ۗ وَالْكٰفِرُوْنَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ ﴿٢٦﴾

وقبول می کند دعای آنانکه ایمان آورده
اند وکارهای شائسته کرده اند وزیاده
میدهدایشان را ازفضل خود وکافران
ایشان راست عذاب سخت (٢٦) .

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِي الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُّنَزِّلُ

وا گرفراخ کردی خدا رزق را بر بند
گان خود البته فساد میکردند درزمین

(١) یعنی بامن صلهٔ رحمی کنید وایذانرسانید .

بِقَدَرٍ مَّا يَشَآءُ ۚ إِنَّهُۥ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرٌۢ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

ولیکن فرود می آرد باندازهٔ آنچه خواهد هرآئینه خدابه بند گان خود دانا بیناست . (۲۷)

وَهُوَ ٱلَّذِى يُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ مِنۢ بَعْدِ مَا قَنَطُوا۟ وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُۥ ۚ وَهُوَ ٱلْوَلِىُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

واوست آنکه فرود می آرد باران را بعدازآنکه ناامیدشدند و پرا گنده میسازد رحمتِ خود را واوست کارساز ستوده کار (۲۸) .

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

وازنشانه های اوآفریدن آسمان ها وزمین است وآفریدن آنچه پرا گنده کرده است دراین هردوازجانوران واوبر بهم آوردنِ ایشان وقتیکه بخواهد تواناست (۲۹) .

وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا۟ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

وهرچه برسد به شما از مصیبت ها پس بسبب گناهی است که بعمل آورد دستهای شماودرمیگذرد ازبسیاری (۳۰) .

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِى ٱلْأَرْضِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

ونیستید شما عاجز کننده درزمین ونیست شمارا بجز خدا هیچ کارسازی ونه نصرت دهنده (۳۱) .

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ ﴿٣٢﴾

وازنشانه های او کشتی های روان است دردریا مانندِ کوه ها (۳۲) .

إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

ا گرخواهد بازدارد باد را پس ایستاده شود کشتی ها برپشت دریا هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست هرصبر کنندهٔ شکر گذارنده را (۳۳) .

أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟ وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

یاا گرخواهد هلاك کند اهل کشتی هارا بسبب آنچه کردند ودرمیگذرد از تقصیرات بسیار (۳٤) .

وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾

(تاانتقام کشدازایشان) وتابدانند آنانکه خصومت می کنند درآیاتِ ما که نیست ایشان راهیچ فرارگاه (از عذاب) (۳۵) .

فَمَآ اُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا عِندَ اللّٰهِ
خَيْرٌ وَّاَبْقٰى لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

پس آنچه داده شد شما راإز هر جنس که باشد اندك بهره ایست از زند گانی دنیا وآنچه نزدیك خداست بهترست وپائنده ترست برای آنانکه ایمان آورده اند و بر پروردگار خود توکل می کنند (٣٦) .

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا
غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وآنانکه پرهیزمی کنند ازگناهان کبیره واز بی حیائی ها وچون بخشم می آیند ایشان می آمرزند (٣٧) .

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۠ وَاَمْرُهُمْ شُوْرٰى
بَيْنَهُمْ ۠ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

وآنانکه قبول کردند فرمان پروردگارخود را وبرپاداشتند نماز را وکارایشان ازسرِ مشورت باشد بایکدیگر وازآنچه روزی دادیم ایشان را خرج می کنند (٣٨) .

وَالَّذِينَ اِذَآ اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

وآنانکه چون برسد بدیشان تعدی ، ایشان انتقام می کشند[1] (٣٩) .

وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ
فَاَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

وسزای بدی بدی ست مانندِآن پس هرکه درگـذرد وقضیـه رابـاصـلاح آرد پـس مزدِاوبرخداست هرآئینه خدا دوست نمی دارد ظالمان را (٤٠) .

وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَاُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن
سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

وهرآئینه کسی که انتقام کشد بعد مظلوم شدنِ خود پس آنجماعت نیست برایشان هیچ راه ملامت (٤١) .

اِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي
الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

جزاین نیست که راه ملامت برآن جماعت است که ظلم می کنند برمردمان وفساد می طلبند درزمین به ناحق آن جماعت ایشان راست عذاب درد دهنده (٤٢) .

---

(١) مترجم گوید یعنی اگربرضعیفی ظالم تعدی کند بزرگانِ قبیله متفق شوند وانتقام کشند والله اعلم .

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿٤٣﴾

وهرکه صبر کند وبیامرزد هرآئینه این صفت[1] ازکارهای مقصوداست (٤٣) .

وَمَنْ یُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِیٍّ مِّنْۢ بَعْدِهٖ ؕ وَتَرَی الظّٰلِمِیْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ یَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰی مَرَدٍّ مِّنْ سَبِیْلٍ ﴿٤٤﴾

وهرکرا گمراه کند خدا پس نیست اوراهیچ کارسازی بعدازوی وببینی ستمگاران را چون معاینه کنند عذاب را گویند آیا هست بسوی بازگشتن هیچ را هی (٤٤) .

وَتَرٰىهُمْ یُعْرَضُوْنَ عَلَیْهَا خٰشِعِیْنَ مِنَ الذُّلِّ یَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِیٍّ ؕ وَقَالَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ الْخٰسِرِیْنَ الَّذِیْنَ خَسِرُوْۤا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِیْهِمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ؕ اَلَاۤ اِنَّ الظّٰلِمِیْنَ فِیْ عَذَابٍ مُّقِیْمٍ ﴿٤٥﴾

وببینی ایشان را پیش آورده شوند نزدیكِ دوزخ متواضع شده از خواری می نگرند به گوشهٔ چشم نیم کشاده وگفتند اهل ایمان هرآئینه زیان کاران آنانند که درزیان دادند خویشتن را وخویشاوندانِ خود را روزقیامت آ گاه شو هرآئینه ستمگاران درعذاب دائم باشند (٤٥) .

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ اَوْلِیَآءَ یَنْصُرُوْنَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ یُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ سَبِیْلٍ ﴿٤٦﴾

ونه باشند ایشان را کارسازان که نصرت دهند ایشان را بجز خدا وهرکرا گمراه کند خدا نیست اورا هیچ را هی (٤٦) .

اِسْتَجِیْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ یَّاْتِیَ یَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ ؕ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَاٍ یَّوْمَئِذٍ وَّمَا لَكُمْ مِّنْ نَّكِیْرٍ ﴿٤٧﴾

قبول کنید فرمان پروردگار خود را پیش ازآنکه بیاید روزیکه بازگشت نیست آن راازجانب خدا نیست شمارا هیچ پناهی آن روزنیست برای شما هیچ بازخواست کننده (٤٧) .

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَمَاۤ اَرْسَلْنٰكَ عَلَیْهِمْ حَفِیْظًا ؕ اِنْ عَلَیْكَ اِلَّا الْبَلٰغُ ؕ وَاِنَّاۤ اِذَاۤ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَیِّئَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَیْدِیْهِمْ فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ ﴿٤٨﴾

پس ا گرروبگردانند پس نه فرستاده ایم ترا برایشان نگهبان، نیست برتو مگرپیغام رسانیدن وهرآئینه ماچون بچشانیم آدمی را ازجانب خود رحمتی شادان شود بآن

(١) مترجم گوید مغفرت در حقِ خود عزیمت است وانتقام رخصت ودر حقِ ضعفاء قوم انتقام لازم است مگر آن که ضعفاء درگذارند والله اعلم .

واگر برسد بآدمیان مصیبتی بسبب آنچه فرستاده است دست های ایشان پس هرآئینه آدمی ناسپاس است (٤٨) .

لله ملك السموت والارض يخلق ما يشاء يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور ﴿٤٩﴾

خدای راست پادشاهی آسمان هاوزمین می آفریند هرچه خواهد عطا می کند دختران هرکرا خواهد وعطامی کند پسران هرکرا خواهد (٤٩) .

او يزوجهم ذكرانا واناثا ويجعل من يشاء عقيما انه عليم قدير ﴿٥٠﴾

یا جمع کند برای ایشان پسران ودختران ومیسازد هرکرا خواهد نزائنده هرآئینه اودانا است (٥٠) .

وما كان لبشر ان يكلمه الله الا وحيا او من وراي حجاب او يرسل رسولا فيوحي باذنه ما يشاء انه علي حكيم ﴿٥١﴾

وممکن نیست هیچ آدمی را که سخن گوید با اوخدا مگر باشارت یااز پس پرده یا بفرستد فرشته را پس نازل کند بحکم خدا آنچه خدا خواسته است هرآئینه خدابلند مرتبه باحکمت ست[1] (٥١) .

وكذلك اوحينا اليك روحا من امرنا ما كنت تدري ما الكتب ولا الايمان ولكن جعلنه نورا نهدي به من نشاء من عبادنا وانك لتهدي الى صراط مستقيم ﴿٥٢﴾

وهمچنین وحی فرستادیم بسوی تو قرآن را ازکلام خود نمیدانستی توکه چیست کتاب و نمیدانستی که چیست ایمان و لیکن ساخته ایم وحی را روشنی راه مینائیم بآن هرکرا میخواهیم از بند گانِ خویش وهرآئینه تو هدایت کنی بسوی راه راست (٥٢) .

صراط الله الذي له ما في السموت وما في الارض الا الى الله تصير الامور ﴿٥٣﴾

راهِ خدا که اوراست آنچه در آسمان هاست وآنچه درزمین است آ گاه شو بسوی خدا بازمیروند کارها (٥٣) .

---

(١) مترجم گوید اشارت عبارت از دیدن خواب است وازالقای علم درخاطر بطریق الهام وازپسِ پرده عبارت ازآن ست که آواز شنود وکسی را نه بیند و قسم ثالث آنست که فرشته بصورت آدمی متمثل شود وسخن گوید والله اعلم .

سوره زخرف مکی است وآن هشتادو نه آیت وهفت رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰمٓ ﴿۱﴾
حٰمٓ(۱) .

وَالْكِتٰبِ الْمُبِیْنِ ﴿۲﴾
قسم به کتاب واضح (۲) .

اِنَّا جَعَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿۳﴾
که هرآئینه ماساختیم این کتاب را کلامِ عربی بُوَدکه شما بفهمید (۳) .

وَاِنَّهٗ فِیْٓ اُمِّ الْكِتٰبِ لَدَیْنَا لَعَلِیٌّ حَكِیْمٌ ﴿٤﴾
وهرآئینه این کتاب ثبت ست درلوح محفوظ نزدیكِ ماهرآئینه این کتاب بلند قدرباحکمت ست[۱] (٤) .

اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِیْنَ ﴿۵﴾
آیابازداریم ازشما پند را اعراض کرده برای آن که هستیلگروهی ازحدرفته (۵) .

وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِیٍّ فِی الْاَوَّلِیْنَ ﴿٦﴾
وبسیارفرستادیم پیغامبران را درپیشینیان (٦) .

وَمَا یَاْتِیْهِمْ مِّنْ نَّبِیٍّ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ یَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۷﴾
ونمی آمدبایشان هیچ پیغامبری الّا باو استهزا میکردند (۷) .

فَاَهْلَكْنَآ اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَّمَضٰی مَثَلُ الْاَوَّلِیْنَ ﴿۸﴾
پس هلاك کردیم سخت ترازقریش را[۲] باعتبار دست درازی ومذکورشد داستان نخستینیان (۸) .

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَیَقُوْلُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِیْزُ الْعَلِیْمُ ﴿۹﴾
و اگرسوال کنی ازایشان که چه کس بیافریدآسمان ها وزمین را البته گویند بیافرید آنهارا خدای غالب دانا (۹) .

الَّذِیْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَّجَعَلَ لَكُمْ فِیْهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ
وی آنست که ساخت برای شما زمین را

(۱) مترجم گوید قسم خوردن به چیزی برای اثباتِ همان چیز یالازم آنچیز کنایت است بآنکه آنچیز خود دلیل خوداست چنانکه گویند "قسم بلبِ میگون تو وزلفِ شبگونِ توکه تو معشوقِ دلربائی" والله اعلم .

(۲) یعنی عادوثمود که از قریش قوی تربودند .

تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

بساط وساخت برای شما درزمین راه ها
تابُوَد که شماراه یابید (١٠) .

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا
كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾

ووی آنست که فرودآورد ازآسمان آب
باندازه پس زنده کردیم بآن شهر مُرده را
همچنین برآورده خواهید شد[1] (١١) .

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ
مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾

ووی آنست که بیافرید اقسام حیوانات
تمام آن وساخت برای شما ازکشتی ها
وازچهارپایان چیزی را که برآن سوار
شوید (١٢) .

لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ
عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا
لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

تاراست بنشینید برپشت های مرکوب
بازیاد کنید نعمتِ پروردگارِخود را وقتی
که راست نشستیدبرآن وبگوئید پاکست
آن ذاتی که مسخرساخت برای مااین
مرکوب را وما نه بودیم برآن توانا (١٣).

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وهرآئینه مابسوی پروردگارخویش رجوع
کنندگانیم (١٤) .

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

ومقررکردند برای خدا ازبندگان اواولاد
را هرآئینه آدمی ناسپاس ظاهرست (١٥).

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

آیافرا گرفت خداازمخلوقاتِ خود
دختران را وبرگزیده است شمارا به
پسران (١٦).

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ
مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

وچون مژده داده شود یکی ازایشان بتولد
آنچه مثل ساخته است برای رحمن![2]
روی اوسیاه گردد واوپُرازغم باشد
.(١٧)

---

(١) یعنی ازقبور .

(٢) یعنی به تولد دختری والله اعلم .

اَوَمَن يُّنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِيْنٍ ﴿١٨﴾	آیاآنراکه پرورده میشود در زیور واو درصفِ خصومت ظاهرنمی‌گردد (١٨).
وَجَعَلُوا الْمَلٰٓئِكَةَ الَّذِيْنَ هُمْ عِبٰدُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا اَشَهِدُوْا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُوْنَ ﴿١٩﴾	وقراردادند فرشتگان را که آنان بندگان رحمٰن اند زن ها آیا حاضر بودند نزدیكِ آفرینشِ ایشان نوشته خواهد شداین گواهئ ایشان و پرسیده خواهندشد (١٩).
وَقَالُوْا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنٰهُمْ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ﴿٢٠﴾	گفتند کافران اگرخواستی رحمٰن پرستش نمیکردیم این فرشتگان را نیست ایشان را بایـن ادعـا دانـش نیستنـد ایشـان مگردروغگو (٢٠).
اَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا مِّنْ قَبْلِهٖ فَهُمْ بِهٖ مُسْتَمْسِكُوْنَ ﴿٢١﴾	آیا داده ایم ایشانرا کتابی پیش ازقرآن پس ایشان بآن کتاب چنگ زننده اند (هرگز) (٢١).
بَلْ قَالُوْٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢٢﴾	بلکه‌گفتند هرآئینه مایافتیم پدرانِ خود را بـردینـی وهـرآئینـه مـابـرپـی ایشـان راه یافتگانیم (٢٢).
وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ﴿٢٣﴾	وهمچنین نه فرستادیم پیش ازتودرهیچ دیهی ترساننده ای را مگرگفتند منعمانِ آن ده هرآئینه مایافتیم پدران خودرا بردینی وهرآئینه مابرپئ ایشان متابعت کنندگانیم (٢٣).
قٰلَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُّمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٢٤﴾	گفت پیغامبر آیابرمتابعتِ پدران مقرر میمانئید اگرچه آورده ام بشما دینی که زیاده ترراه نمائنده است ازآنچه برآن یافتید پدران خود راگفتند هرآئینه مابآنچه فرستاده شدشمارا همراهِ آن نامعتقدیم (٢٤).
فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٢٥﴾	پس انتقام کشیدیم ازایشان پس درنگر چگونه بود عاقبت دروغ دارندگان (٢٥).

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾

ویادکن چون گفت ابراهیم پدرخود را وقومِ خود راهرآئینه من بیزارم ازآنچه شماَ پرستش می کنید (٢٦) .

إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

الاّ آن کسی که بیافرید مرا پس هرآئینه اوهدایت خواهد کرد مرا (٢٧) .

وَجَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِيَةً فِى عَقِبِهِۦ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

وقرارداد خدای تعالی کلمهٔ توحید را سخنی باقی مانده درفرزندانِ اوتابُوَدکه کافران رجوع کنند[1] (٢٨) .

بَلْ مَتَّعْتُ هَٰٓؤُلَآءِ وَءَابَآءَهُمْ حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾

بلکه بهره مند ساختیم ایشان را و پدران ایشان را تاوقیتکه آمد بدیشان دین راست وپیغامبر ظاهر (٢٩) .

وَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿٣٠﴾

وآنگاه که آمد بدیشان دین راست گفتند این جادوست وهرآئینه مابدان نامعتقدانیم (٣٠) .

وَقَالُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ ٱلْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾

و گفتند چرا فروفرستاده نه شد این قرآن برمردی بزرگ ازاهل این دودِه[2] (٣١) .

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ۚ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم مَّعِيشَتَهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

آیاایشان قسمت می کنند رحمتِ پروردگار ترا ماقسمت کرده ایم میانِ ایشان گزرانِ ایشان را درزندگانی دنیا وبلند مرتبه ساختیم بعض ایشان را بر بعض تاکه خدمتگذار گیرد بعض ایشان بعضی را[3] ورحمتِ پرورد گارتو بهترست ازآنچه جمع میکنند (٣٢) .

وَلَوْلَآ أَن يَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن

واگر احتمال آن نه می بود که میشوند

---

(١) یعنی انبیاء واولیا در اولاد حضرت ابراهیم علیه السلام پیداشدند .

(٢) یعنی یکی ازمتموّلانِ مکه وطائف والله اعلم .

(٣) یعنی بچشم حقارت نگرد والله اعلم .

يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَّمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

مردمان همه يك گروه البته ساختيم براى كسيكه نا معتقد ست بخدا براى خانه هاى ايشان سقفهائ ازنقره ونردبانهانيز كه برآن بالا برآيند (٣٣) .

وَلِبُيُوتِهِمْ اَبْوَابًا وَّسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔونَ ﴿٣٤﴾

وبراى خانه هاى ايشان دروازه ها نيزازنقره وتخت ها كه برآن تكيه زده بنشينند (٣٤) .

وَزُخْرُفًا ۭ وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۭ وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٥﴾

ومى ساختيم تجمل بسيار، ونيست همه اين مگر اندك بهره مندى زندگانى دنيا، وآخرت نزديك پروردگارتو متقيان راست (٣٥) .

وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ﴿٣٦﴾

وهركه غافل شود ازيادرحمٰن بركماريم براى اوشيطانى پس آن شيطان اورا همنشين بُوَد (٣٦) .

وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٧﴾

وهرآئينه شياطين بازميدارند آدميان را ازراه وآدميان مى پندارند كه ايشان راه يافتگانند (٣٧) .

حَتّٰٓى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِيْ وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِيْنُ ﴿٣٨﴾

تاآنوقت كه چون آدمى بيايد پيش ما گويد باشيطان خود اى كاش درميان من ودرميان تومسافتِ مشرق و مغرب بودى پس بدهمنشينى تو(٣٨) .

وَلَنْ يَّنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَّلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِى الْعَذَابِ مُشْتَرِكُوْنَ ﴿٣٩﴾

و(گوئيم) سود نه دهد شمارا امروز ازبس كه ستم كرده ايد آنكه شما درعذاب باهم شريك باشيد (٣٩) .

اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِى الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٤٠﴾

(يا محمد) آيا توميتوانى شنوانيدن كران را يا راه ميتوانى نمودن كوران را وآن كس را كه درگمراهى ظاهرست (٤٠) .

فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُّنْتَقِمُوْنَ ﴿٤١﴾

پس اگرازين عالم ببريم ترا پس البته مازين جماعت انتقام كشندگانيم (٤١) .

اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِىْ وَعَدْنٰهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُوْنَ ﴿٤٢﴾

یا اینست که بنمائیم تراآنچه وعده دادیم بایشان پس هرآئینه ما برایشان توانااایم (٤٢) .

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِىْٓ اُوْحِىَ اِلَيْكَ ۚ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٤٣﴾

پس چنگ زن بآنچه وحی فرستاده شد بسوی توهرآئینه تو برراه راستی (٤٣) .

وَاِنَّهٗ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ ۚ وَسَوْفَ تُسْئَلُوْنَ ﴿٤٤﴾

وهرآئینه قرآن پندست ترا وقوم ترا وشماسوال کرده خواهید شد (٤٤) .

وَسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُّسُلِنَآ اَجَعَلْنَا مِنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُّعْبَدُوْنَ ﴿٤٥﴾

وبپرس احوال آنانکه فرستاده بودیم پیش ازتو ازپیغامبرانِ خود آیا قرارداده بودیم بجز خدا معبودان دیگر که پرستش کرده شود آنهارا (٤٥) .

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ فَقَالَ اِنِّىْ رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٦﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود بسوی فرعون واشرافِ قومِ او پس گفت هرآئینه من پیغامبر پروردگارِ عالمهایم (٤٦) .

فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِاٰيٰتِنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَضْحَكُوْنَ ﴿٤٧﴾

پس آن هنگام که آمد به ایشان بانشانه های ما نا گهان بآن نشانه هامی خندیدند (٤٧) .

وَمَا نُرِيْهِمْ مِّنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِىَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا ۖ وَاَخَذْنٰهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٤٨﴾

و نه می نمودیم بایشان هیچ نشانه مگروی بزرگ تربود ازقرین خود وگرفتار کردیم ایشانرا به عقوبت بُوَد که ایشان رجوع کنند (٤٨) .

وَقَالُوْا يٰٓاَيُّهَ السّٰحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۚ اِنَّنَا لَمُهْتَدُوْنَ ﴿٤٩﴾

وگفتند ای جادوگردعا کن برای ماپروردگار خود را به عهدی که با تودارد هرآئینه ماراه یافتگانیم[1] (٤٩) .

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُوْنَ ﴿٥٠﴾

پس آنهنگام که دورکردیم ازایشان عقوبت را نا گهان ایشان عهدمی شکنند (٥٠) .

---

(١) یعنی مسلمان شویم .

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ
وَهَٰذِهِ الْأَنْهَٰرُ تَجْرِي مِن تَحْتِيٓ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وآوازداد فرعون درمیان قوم خود گفت ای قوم من آیا نیست برای من پادشاهی مصر و این جویها میرود اززیرکوشك من آیا نمی بینید (۵۱) .

أَمْ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

(نی) بلکه من بهترم ازین شخص که وی خوارست ونزدیك نیست که سخن واضح گوید [۱] (۵۲) .

فَلَوْلَآ أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ أَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلَٰٓئِكَةُ
مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

پس چرا فرود آورده نه شد برین شخص دست بندهائی از زر یا چرا نیامدند همراه اوفرشتگان مجتمع شده (۵۳) .

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُۥ فَأَطَاعُوهُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿٥٤﴾

پس بی عقل کرد قوم خود را پس قبول کردند فرمان اورا هر آئینه ایشان بودند گروه فاسق (۵۴) .

فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

پس آن هنگام که بخشم آوردند مارا انتقام کشیدیم ازایشان پس غرق ساختیم ایشانرا همه یکجا (۵۵) .

فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ ﴿٥٦﴾

پس ساختیم ایشانرا پیش رو و داستانی برای آیند گان (۵۶) .

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

وآنگاه[۲] که داستان زده شد به پسر مریم نا گهان قوم توازین داستان بخوشوقتی آوازبلند می کنند (۵۷) .

وَقَالُوٓا ءَأَٰلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًۢا ۚ بَلْ

و گفتند آیا معبودان مابهترند یاعیسیٰ ، آن

(۱) یعنی درزبان حضرت موسیٰ علیه السلام لکنت بود والله اعلم .

(۲) مترجم‌گوید براین مسئله که هیچکس غیر خدای تعالی معبود نیست مشرکان ایراد کردند که ترسایان عیسیٰ رامی پرستند واگروی نیز معبود نه بود ما راضی شدیم که آله مابا عیسیٰ باشند وگمان کردند که بحجتِ غالب آمدند خدای تعالی کشفِ شبهه فرمود والله اعلم .

هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

حرف نزدند باتومگربمکابره بلکه ایشان قومی خصومت کننده اند(٥٨) .

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

نیست عیسیٰ مگربنده ای که انعام کرده ایم بروی وساختیم اورا نشانه برای بنی اسرائیل (٥٩) .

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

واگرمیخواستیم البته قرارمی دادیم بدل شما فرشتگان را که درزمین خلیفه شوند (٦٠) .

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وهرآئینه عیسیٰ نشانه است قیامت را پس شبهه مکنید درقیامت (بگو یا محمد) پیروی من کنید اینست راه راست (٦١).

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾

وبازندارد شمارا شیطان هرآئینه اودرحق شمادشمن ظاهرست (٦٢) .

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾

وآنگاه که آمد عیسی بامعجزه ها گفت آورده ام به شما حکمت را وآمده ام تابیان کنم برای شما بعض آنچه اختلاف می کنید درآن پس بترسید ازخدا وفرمان من برید (٦٣) .

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

هرآئینه خدا پروردگار من و پروردگار شماست پس بپرستید اورااین ست راه راست (٦٤) .

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾

پس اختلاف کردند جماعت ها درمیان خویش پس وای آنان را که ستم کردند ازعقوبتِ روزِ درد دهنده (٦٥) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

انتظار نمی کنند مگرقیامت را که بیاید بدیشان ناگهان وایشان خبردارنه باشند (٦٦) .

الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

دوستان آنروز بعض ایشان بابعض دشمن باشند مگر پرهیزگاران (٦٧) .

يٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُوْنَ ۝٦٨

گفته شود ای بندگانِ من نیست هیچ ترس برشما امروز نه شما اندوهگین شوید (٦٨) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ۝٦٩

آن کسانیکه که ایمان آوردند بآیت های ماومسلمان بودند (٦٩) .

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُوْنَ ۝٧٠

گفته شود درآئید به بهشت شماوزنان شما خوشحال ساخته (٧٠) .

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَّاَكْوَابٍ ۚ وَفِيْهَا مَا تَشْتَهِيْهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ ۚ وَاَنْتُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝٧١

گردانیده شود برایشان کاسه هایٔ پهن از زر و کوزها نیز دربهشت باشد آنچه خواهش کنند نفس ها ولذت ببرند ازدیدن اوچشم ها وشما درآنجا جاویدان باشید (٧١) .

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْٓ اُوْرِثْتُمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝٧٢

و این آن بهشت ست که عطا کرده شد شمارا بسبب آنچه عمل می کردید (٧٢) .

لَكُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۝٧٣

شماراست درآنجامیوه بسیارکه ازآن میخورید (٧٣) .

اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِيْ عَذَابِ جَهَنَّمَ خٰلِدُوْنَ ۝٧٤

هرآئینه‌گنهگاران درعذابِ دوزخ جاویدان اند (٧٤) .

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ۝٧٥

سست کرده نه شود ازایشان عقوبت وایشان درآن عذاب ناامید شده خاموش باشند (٧٥) .

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ۝٧٦

وستم نکردیم بر ایشان ولیکن بودند ایشان ستمکاران (٧٦) .

وَنَادَوْا يٰمٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۗ قَالَ اِنَّكُمْ مّٰكِثُوْنَ ۝٧٧

وآوازدهندکه ای مالك باید که بمرگ حکم کند برماپرورد گارتو مالك گوید هرآئینه شما همیشه باشندگانید (٧٧) .

لَقَدْ جِئْنٰكُمْ بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كٰرِهُوْنَ ۝٧٨

هرآئینه آوردیم بشما سخن راست را ولیکن اکثر شماسخن راست را ناخواهانید (٧٨) .

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

آیاعزم مصمم کرده اندبرکاری پس هرآئینه مانیز عزم مصمم کنند گانیم (٧٩) .

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

آیامی پندارند که مانمی شنویم راز گو سرگوشی ایشانرا آری می شنویم وفرستادگانِ ما نزدیك ایشان می نویسند (٨٠) .

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾

بگو اگربفرض باشد رحمٰن را فرزندی پس من نخستین عبادت کنندگان باشم (٨١) .

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

پاکست پروردگارآسمان ها وزمین خداوندِعرش ازآنچه بیان می کنند (٨٢) .

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾

پس بگذارایشان را تا درباطل بحث کنند وبازی پیش‌گیرندتاآنکه ملاقات کنند بآن روزخود که وعده داده میشود ایشان را (٨٣) .

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

واوست آنکه درآسمان فرمان رواست ودر زمین فرمان روا واوست باحکمت دانا (٨٤) .

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وبسیاربابرکت ست آنکه اوراست پاشاهی آسمان هاوزمین وآنچه درمیان هردواست ونزد اوست علم قیامت وبسوی او بازگردانیده شوید (٨٥) .

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

ونمی توانند آنانکه کفارپرستش می کنند ایشان را شفاعت کردن بغیر ازخدا لیکن کسی که‌گواهی راست داده باشد وایشان میدانند[١] (٨٦) .

---

(١) یعنی اهل توحید را شفاعت کنند .

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

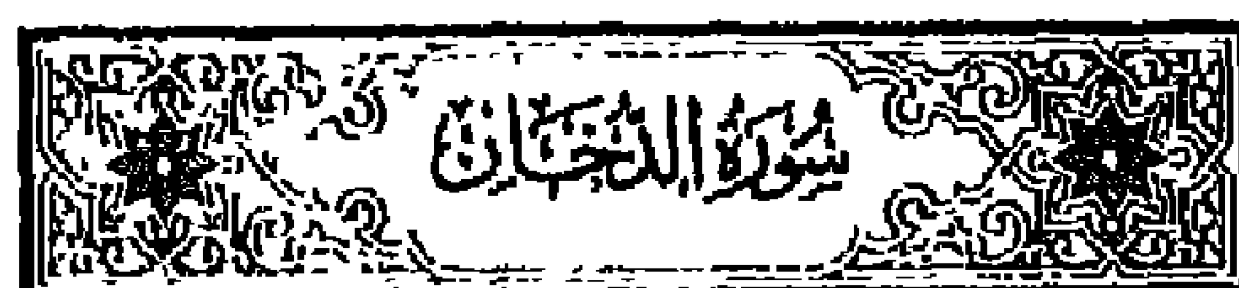
وا گرسوال کنی ازایشان که کدام کس بیافرید ایشانرا البته گویند خدا آفریده است پس چگونه برگردانیده میشوند (ازعبادت خدا)(۸۷) .

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وبسا دعای پیغامبر که ای پرورد گارمن هرآئینه ایشان گروهی هستند که ایمان نمی آرند (۸۸) .

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

پس (فرمودیم) روگردان ازایشان وبگوسلام وداع پس خواهند دانست (۸۹) .

سُورَةُ الدُّخَانِ

سوره دخان مکی است وآن پنجاه ونه آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حم ﴿١﴾

حٰمٓ (۱) .

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

قسم به کتاب واضح (۲) .

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ ۚ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾

که هرآئینه ما فرود آوردیم این کتاب رادرشب مبارك[1] هرآئینه ما بودیم ترساننده (۳) .

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

درآن شب مبارك فیصله کرده میشود هرکار باحکمت (٤) .

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ۚ إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

فرودآوردیم آنرا بوحی کردن ازنزدیكِ خویش هرآئینه مابودیم فرستنده[2] (۵) .

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

بسبب بخشائش ازنزدیكِ پرورد گار توهرآئینه اوست شنوادانا (٦) .

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ ﴿٧﴾

پرورد گارآسمانها وزمین وآنچه درمیان این هردواست اگرهستید شما یقین کننده(۷) .

(۱) یعنی لیلة القدر .

(۲) یعنی برپیغامبر فرود آوردیم آن را .

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٨﴾	نیست هیچ معبود برحق مگر اوزنده میکند ومی میراند پروردگارشماست وپروردگار پدران پیشین شماست (٨) .
بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ يَّلْعَبُوْنَ ﴿٩﴾	بلکه کافران درشبهه ای بازی می کنند (٩) .
فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَاْتِي السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِيْنٍ ﴿١٠﴾	پس منتظر باش روزی را که بیارد آسمان دودی ظاهر (١٠) .
يَّغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١١﴾	که فروگیرد مردمان را این عذاب درد دهنده است (١١) .
رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ اِنَّا مُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢﴾	(گویند) ای پروردگار ما دورکن ازماعذاب هرآئینه مسلمان میشویم (١٢) .
اَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٣﴾	چگونه بُوَدایشان را پند گرفتن و بتحقیق آمده بودبدیشان پیغامبر ظاهر (١٣) .
ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوْا مُعَلَّمٌ مَّجْنُوْنٌ ﴿١٤﴾	بازروگردانیدند ازو وگفتند این شخص آموخته شدهٔ دیوانه است (١٤) .
اِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيْلًا اِنَّكُمْ عَآئِدُوْنَ ﴿١٥﴾	هرآئینه مادورکنندهٔ عذابیم اندکی هرآئینه شما عود کننده ایددرکفر (١٥) .
يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى اِنَّا مُنْتَقِمُوْنَ ﴿١٦﴾	روزی که درگرفت کنیم آن درگرفت کردن بزرگ هرآئینه ماانتقام کشنده ایم (١٦)[1] .

(١) مترجم گوید این وعده متحقق شد خدای تعالی درقریش قحط انداخت تاآنکه ازشدتِ جوع یاازکثرت بخار جَوّ چون دودی محسوس می شدوایشان بخدای تعالی رجوع کردند خدای تعالی قحط را دور فرمود بازبرکفر اصرار کردند خدای تعالی روزبدر ازایشان انتقام کشید که هفتادکس را از رؤساء ایشان کُشت وهفتاد کس را اسیر ساخت والله اعلم .

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

وهرآئینه ماامتحان کردیم پیش ازایشان قوم فرعون را وآمد بدیشان پیغامبری گرامی قدر (۱۷) .

أَنْ أَدُّوٓا إِلَيَّ عِبَادَ اللّٰهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

باین سخن که تسلیم کنید بمن بند گان خدارا[1] هرآئینه برای شما پیغامبر باامانتم (۱۸) .

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللّٰهِ إِنِّيٓ اٰتِيكُمْ بِسُلْطٰنٍ مُبِينٍ ﴿١٩﴾

وسرکشی مکنید برخدا هرآئینه من بیارم پیش شما حجتِ ظاهررا (۱۹) .

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

وهرآئینه من پناه گرفتم به پرورد گارخود و پرورد گارشمااز آنکه سنگسار کنید مرا (۲۰) .

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾

وا گرباورنمی دارید مرا پس یکسو شویدازمن (۲۱) .

فَدَعَا رَبَّهُٓ أَنَّ هٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

پس دعاکرد بجناب پرورد گار خود که اینجماعت قوم گنهگارا نند (۲۲) .

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾

(پس گفتیم) ببربند گانِ مرا وقت شب هر آئینه شمارا تعاقب کرده شود (۲۳) .

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾

وبگذار دریارا آرامیده هرآئینه این جماعت لشکری هست غرق شده (۲٤) .

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

بسیار گذاشتند ازبوستان ها وچشمه ها (۲۵) .

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وکِشتهاومحلِ گرامی (۲٦) .

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فٰكِهِينَ ﴿٢٧﴾

وگذرانِ با رفاهیت که درآن محظوظ بودند (۲۷) .

كَذٰلِكَ وَأَوْرَثْنٰهَا قَوْمًا اٰخَرِينَ ﴿٢٨﴾

همچنین شد وعطاکردیم این چیزهارابه گروهی دیگر (۲۸) .

---

(۱) یعنی بنی اسرائیل را بمن حواله کنید و بنده مگیرید .

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾
پس نگریست برین قوم (فرعون) آسمان وزمین ونه شدند مهلت داده شده (٢٩).

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾
وهرآئینه ماخلاص کردیم بنی اسرائیل راaz عذاب خوارکننده (٣٠) .

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾
که ازجانب فرعون بود هرآئینه فرعون بود سرکشی ازتعدی کنندگان (٣١) .

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾
وهرآئینه برگزیدیم بنی اسرائیل را دانسته برعالم ها (٣٢) .

وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾
ودادیم ایشان راازقسم معجزات آنچه درآن امتحانِ ظاهر بود (٣٣) .

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾
هرآئینه این جماعت می گویند (٣٤) .

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾
که نیست عاقبت کارمگرهمین موت نخستینِ ما ونیستیم ما برانگیخته شده (٣٥) .

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾
پس بیارید پدران مارا اگرهستید راست گویان (٣٦) .

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾
آیااین جماعت بهتراند یاقوم تبع (حمیری) وآنانکه پیش ازایشان بودند هلاك ساختیم آنهارا هر آئینه آنها گنه گار بودند (٣٧) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿٣٨﴾
ونیافریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هردواست بازی کنان (٣٨) .

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
نیافریدیم این هردو را مگربتدبیرِ درست ولیکن اکثرایشان نمیدانند (٣٩) .

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾
هرآئینه روزقیامت میعادِ ایشانست همه یك جا (٤٠) .

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾
روزی که دفع نه کند هیچ دوستی ازدوستِ دیگر چیزی را ونه ایشان را نصرت داده شود (٤١) .

إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾
إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾
طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٤﴾
كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾
كَغَلْيِ الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾
خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾
ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾
ذُقْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾
إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾
إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾
فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾
يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾
كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾
لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾
فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

مگر آنکه رحم کرد بروخدا هرآئینه خداغالب مهربان ست (٤٢) .
هرآئینه درخت زقوم (٤٣) .
طعام گنهگارست (٤٤) .
مثلِ مِسِ گداخته شده بجوشد در شکم ها (٤٥) .
مانند جوشیدن آب گرم (٤٦) .
(گوئیم ای فرشتگان) بگیرید این گنه گاررا پس به سختی بکشیدش بسوی میانهٔ دوزخ (٤٧) .
بازبریزید بالای سراوازآب گرم که عقوبت ست (٤٨) .
(گوئیم) بچش هرآئینه توئی بزعم خود بزرگوار گرامی قدر (٤٩) .
هرآئینه این ست آنچه درآن شبهه می کردید (٥٠) .
هرآئینه متقیان درجایگاه باامن باشند (٥١) .
دربوستان هاوچشمه ها (٥٢) .
بپوشند ازحریرنازك وحریرلك روبروی یکدیگر شده (٥٣) .
این چنین باشد حال وجفت کنیم ایشان را باحورِکشاده چشم (٥٤) .
بطلبند آنجا هرمیوه را ایمن شده (٥٥) .
نه چشند آنجامرگ لیکن چشیده بودند مرگِ نخستین را ونگاه داشت ایشان را خداازعذاب دوزخ (٥٦) .
بسبب بخشائش ازجانبِ پروردگارتو این

ست پیروزی بزرگ (٥٧) ..

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

جزاین نیست که آسان ساختیم قرآنرابزبان توتابُوَد که ایشان پندپذیرشوند (٥٨) .

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

پس منتظر باش هرآئینه ایشان نیز منتظر انند (٥٩) .

سوره جاثیه مکی است وآن سی و هفت آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حم ﴿١﴾

حٰم (١) .

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

فروفرستادن این کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (٢) .

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

هرآئینه درآسمانها وزمین نشانه هاست باوردارندگان را (٣) .

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

ودرآفرینشِ شماودرآفرینشِ آنچه پراگنده میسازد از جانوران نشانه هاست قومی را که یقین میکنند (٤) .

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ
رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

ودرآمد ورفت شب و روز ودرآنکه فرودآورد خدا ازآسمان روزی [1] پس زنده کرد بسبب باران زمین را بعد مرده بودنِ آن ودگردانیدن بادها نشانه هاست قومی را که درمی یابند (٥) .

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ
اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

این نشانه های خداست میخوانیم آن را برتو براستی پس بکدام سخن بعد پند خدا وآیت های اوایمان آرند (٦) .

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾

وای هردروغگوی‌گنهگاررا (٧) .

---

(١) یعنی باران .

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

که می شنود آیاتِ خدارا که خوانده میشود بروی بازلازم می‌گیرد کفررا تکبر کرده گویا نشنیده است آنراپس مژده ده اورا به عذابِ درد دهنده (۸) .

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

وچون واقف شد برچیزی ازآیاتِ ما به تمسخرگیردآن را آنجماعت ایشان راست عذاب خوارکننده (۹) .

مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُم مَّا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

آن طرف ایشان دوزخ ست ودفع نکند ازایشان آنچه کسب کردند چیزی را ودفع نه کنند نیز آنکه دوستان‌گرفته اند بغیراز خدا وایشانرا ست عذاب بزرگ (۱۰) .

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

این قرآن هدایت ست وآنانکه کافرشدند بآیاتِ پروردگارخویش ایشانراست عذاب درد دهنده ازجنس عقوبتِ سخت (۱۱) .

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

خدای آنست که مُسَخَّر کردبرای شما دریا را تاروان شود کشتی ها درآن بفرمانِ اووتاطلبِ معیشت کنید ازفضلِ اووبُوَد که شما شکرگذاری کنید (۱۲) .

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

ومسخر کرد برای شما آنچه درآسمان هاست وآنچه در زمین ست همه یکجا پدید آورده ازجانب خود هرآئینه درین مقدمه نشانه‌هاست گروهی را که تفکر میکنند (۱۳) .

قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

بگو مسلمانان را که درگذر کنند ازآنجماعت که توقع روزهای خدا نه دارند[۱] تاسزادهد خداگروهی را بحسب

---

(۱) یعنی معتقد نیستند که حوادث جزای اعمالِ ایشان باشد .

آنچه میکردند (١٤) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

هرکه بکند کارشائسته پس نفع اوراست وهرکه بدکاری کند پس وبال براوست باز بسوی پرورد گارخویش بازگردانیده خواهید شد (١٥) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وهرآئینه دادیم بنی اسرائیل راکتاب ودانش مندی وپیغامبری و روزی دادیم ایشان راازنعمت های پاکیزه وفضیلت دادیم ایشان را برعالم ها (١٦) .

وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

ودادیم ایشان را نشانه های واضح درباب دین پس اختلاف نکردند مگر بعدازآنکه آمد بدیشان دانش ازروی تعدّی بایکدیگر هرآئینه پرورد گارتو فیصله کند میان ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می کردند درآن (١٧) .

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

بازساختیم ترا برراه ظاهر ازدین پس پیروی کن آنرا وپیروی مکن خواهشات آنانرا که نمیدانند (١٨) .

إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

هرآئینه ایشان دفع نخواهند کرداز توچیزی ازعقوبتِ خدا وهرآئینه ستمگاران بعض ایشان کارسازان بعض اند وخدا کارساز متقیانست (١٩) .

هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

این قرآن دلیل های واضح ست مردمان راوهدایت ست وبخشائش گروهی را که یقین می کنند (٢٠) .

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

آیا پنداشتند آنانکه کردند جرمها که قراردهیم ایشان را مانند آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند، یکسان

باشد زند گانی ایشان ومُردن ایشان
بدحکمِ ایشان ست این حکم (٢١) .

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وآفریدخدا آسمان ها وزمین را بتدبیر
درست وتاعاقبت کار جزا داده شود هر
شخصی بحسب آنچه عمل کرده است
وبرایشان ستم کرده نشود (٢٢) .

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ
سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِن
بَعْدِ اللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

آیادیدی کسی را که معبود خود گرفته
است خواهش نفس خودرا وگمراه کرد
اوراخداباوجود دانش ومُهر نهاد برگوش
اوودل او وپیداکرد برچشم او پرده پس
کیست که راه نماید اورا بعد خدا
آیاپندنمی‌گیرید (٢٣) .

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا
الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

وگفتند نیست زندگانی مگر همین زند
گانی این جهانی مامی میریم وزنده
میشویم وهلاك نمی کند مارا مگر زمانه
ونیست ایشان را باین مقدمه هیچ دانش
نیستند ایشان مگرگمان می کنند (٢٤) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا
ائْتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

وچون خوانده شود برایشان آیت های
ماواضح آمده نه بُوَد شبههٔ ایشان مگرآنکه
گویند بیارید پدران مارا اگرهستید راست
گو (٢٥) .

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

بگو خدازنده میکندشمارا بازمی میراند
شمارا بازجمع کند شمارا بروزقیامت هیچ
شبهه نیست درآن ولیکن اکثر مردمان
نمی دانند (٢٦) .

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ
الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

وخدای راست پادشاهی آسمان هاوزمین
وروزی که قائم شود قیامت آن روز زیان
کارشوند تباه کاران (٢٧) .

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

وبینی هرگروهی را بزانودرآمده،
هرگروهی را خوانده شود بسوی نامهٔ

اعمال او (یعنی برای سوال وجواب مهیاشده گوئیم) امروز جزا داده شود شمارا بحسب آنچه میکردید (۲۸).

هَٰذَا كِتَابُنَا يَنطِقُ عَلَيْكُم بِالْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

گوئیم این نامهٔ ماست که اظهار حقیقت میکند برشما براستی هرآئینه ما می نوشتیم آنچه شماعمل می کردید (۲۹) .

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾

پس اما آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس در آرد ایشان را پروردگارایشان دررحمت خود این ست پیروزی ظاهر (۳۰) .

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾

واما آنانکه کافرشدند (ایشانرا گوئیم) آیاخوانده نمی شد برشماآیاتِ من پس تکبر کردید وقومِ‌گنهگار بودید (۳۱) .

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُم
مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ
بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾

وچون‌گفته شد که وعدهٔ خداراست است وقیامت هیچ شبهه نیست درآن گفتید نمیدانیم چیست قیامت تصور نمی کنیم آن را مگر باحتمالِ ضعیف ونیستیم ما یقین کنندگان (۳۲) .

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٣﴾

وظاهر شدایشانرا عقوبت های آنچه بآن عمل کرده بودند ودرگرفت ایشان را آنچه بآن استهزامی کردند (۳۳) .

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَأْوَاكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

وگفته شود امروز فراموش کنیم شمارا چنانکه فراموش کردید ملاقات این روزخودرا وجای شما دوزخ ست و نیست شمارا هیچ نصرت دهنده (۳٤) .

ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ
فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

این عذاب بسبب آنست که شمابه تمسخر گرفتید آیات خدارا وفریفته کرد شمارا زندگانی دنیا پس امروز بیرون کرده نشوند ازدوزخ ونه ازایشان رضامندی خدا طلب کرده شود (۳۵) .

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

پس خدای راست ستائش پرورد گار آسمانها وپرورد گارزمین پرورد گارعالم ها (٣٦) .

وَلَهُ الْكِبْرِيَآءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾

اوراست بزرگی درآسمان هاوزمین واوست غالب باحکمت (٣٧) .

سُوْرَةُ الْاَحْقَافِ

سوره احقاف مکی است وآن سی وپنج آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰمٓ ﴿١﴾

حٰمٓ(١) .

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

فروفرستادنِ کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (٢) .

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَمَّآ اُنْذِرُوْا مُعْرِضُوْنَ ﴿٣﴾

نیافریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هردوست مگر به تدبیر درست وبمیعادی معین وآنانکه کافر شدندازآنچه ترسانیده شدایشان را روگردانند (٣) .

قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ ۖ اِيْتُوْنِيْ بِكِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤﴾

بگوآیا دیدید آنچه می پرستید بجز خدا بنمائید مرا چه چیز آفریده اند ازمین یاایشانرا شرکتیست درآسمان ها بیارید بمن کتابی که آمده باشد پیش ازین یابقیه ازعلم اگرهستید راست گو (٤) .

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗٓ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٥﴾

وکیست گمراه تر ازکسی که بخواند بجز خداکسی را که قبول نکند خواندنش تاروزقیامت واین معبودانِ باطل ازخواندن ایشان غافل اند (٥) .

وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ اَعْدَآءً وَّكَانُوْا بِعِبَادَتِهِمْ كٰفِرِيْنَ ﴿٦﴾

وچون جمع کرده شوند مردمان باشند این معبودان ایشانرا دشمن وباشند به عبادت ایشان منکر (٦) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ

چون خوانده شود برایشان آیاتِ ماواضح آمده گویند این کافران سخن

لما جاءهم هذا سحر مبين ⑦

درست را چون بیامد بدیشان این سحر
ظاهرست (۷) .

أم يقولون افتراه قل إن افتريته فلا تملكون
لي من الله شيئا هو أعلم بما تفيضون فيه كفى به
شهيدا بيني وبينكم وهو الغفور الرحيم ⑧

بلکه میگویند بربسته است آنراپیغامبربگو
اگر بربسته ام آنراپس نمی توانید شما
برای من ازخدا چیزی خدا دانا ترست
به گفتگوی شمادرقرآن بس ست
خدااظهار حق کننده درمیان من ودرمیان
شما واوست آمرزگار مهربان (۸) .

قل ما كنت بدعا من الرسل وما أدري ما يفعل بي ولا بكم
إن أتبع إلا ما يوحى إلي وما أنا إلا نذير مبين ⑨

بگونیستم من نوآمده ازپیغامبران ونمی
دانم چه کرده خواهد شد بامن
وباشما(یعنی دردنیا)پیروی نمی کنم الّا
آنچه وحی فرستاده میشود بسوی من
ونیستم من مگرترسانندهٔ آشکار (۹) .

قل أرأيتم إن كان من عند الله وكفرتم به وشهد شاهد
من بني إسرائيل على مثله فآمن واستكبرتم إن الله
لا يهدي القوم الظالمين ⑩

بگوآیا دیدید اگرباشد قرآن ازنزد خدا
ومنکر شدید بآن وگواهی داده باشد
گواهی ازبنی اسرائیل برقرآن پس وی
ایمان آورد وسرکشی کردید شما البته
ستمگار باشید هرآئینه خداراه نمی نماید
گروه ستمگاران را (۱۰) .

وقال الذين كفروا للذين آمنوا لو كان خيرا ما سبقونا
إليه وإذ لم يهتدوا به فسيقولون هذا إفك قديم ⑪

وگفتند کافران درحق مسلمانان اگردین
بهتر بودی سبقت نکردند برمابسوی آن
وچون راه نیافتند بآن پس خواهند گفت
این دروغی ست قدیم (۱۱) .

ومن قبله كتاب موسى إماما ورحمة وهذا كتاب مصدق
لسانا عربيا لينذر الذين ظلموا وبشرى للمحسنين ⑫

وپیش ازقرآن کتاب موسیٰ بود
پیشواوبخشائش و این کتابیست باوردارنده
به زبان عربی آمده برای آنکه بترساند
ستمگاران را وبرای مژده دادن نیکوکاران
را (۱۲) .

إن الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا فلا خوف عليهم

هرآئینه آنانکه گفتند پروردگار ماخداست

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

بازقایم ماندند پس هیچ ترس نیست برایشان ونه ایشان اندوه خورند (١٣) .

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

این جماعت اهل بهشت اند جاویدان آنجاپاداش داده شوند بحسب آنچه می کردند (١٤) .

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

وامرکردیم آدمی را درحق پدرو مادراو نیکوکاری درشکم برداشته است اورا مادراو به دشواری و زاده است اورا به دشواری و مدت بارگرفتن اوواز شیرباز کردن او سی ماه ست وزنده ماند تاوقتیکه رسید بکمال قوت خود و رسید بچهل سال گفت ای پرورد گارمن الهام کن مرا تا شکرگوئیم درمقابلهٔ نعمت تو که انعام کرده ای برمن وبرپدرومادرمن وتاکارنیك کنم که خوشنود شوی ازآن وصلاح پیداکن برای من در فرزندان من هرآئینه من رجوع کردم بسوی تو وهرآئینه من ازمسلمانانم (١٥) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

این جماعت آنندکه قبول می کنیم ازایشان نیکوترین آنچه عمل کرده اند ودرگذریم ازجرمهای ایشان دراهل بهشت باشند به وفق وعده راستی که وعده داده می شوند (١٦) .

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ

وآنشخص که گفت به پدرومادر خود دل تنگ شدم به نسبت شماآیاوعده میدهید مراکه برآورده شوم[1] وهرآئینه گذشته اند

(١) یعنی ازقبر .

الْقُرُونُ مِن قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

طبقه های مردم پیش ازمن[1] وآن هردوفریاد میکننـــد بجنـــاب خـــدا میگـــوینـــدوای برتومسلمان شوهرآئینه وعدۀ خداراست ســت پـس گـویـد نیسـت ایـن وعـده مگرافسانه های پیشینیان (١٧).

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم
مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

این جماعت آنانند که ثابت شدبرایشان وعدۀ عذاب ازجملۀ امت ها که گذشته اند پیش ازایشان از جنیان وآدمیان هرآئینه ایشان بودند زیان کاران (١٨) .

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وهریکی را مرتبه هاست بحسب آنچه عمل کردند وتابتمام دهدخداایشان را جزای اعمال ایشان و ایشان ستم کرده نه شوند (١٩) .

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ
فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ
الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

وروزیکه پیش آورده شوند کافران برآتش (گفته شود) ضائع کردید نعمت های خودرا درزندگانی دنیاوی خویش و بهره منـد شـدیـد بـآن پس امـروز جـزا داده شودشمارا عذابِ خواری بسبب آنکه تکبرمی کردید در زمین ناحق وبسبب آنکه بدکاری میکردید[2] (٢٠) .

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ

ویادکن برادر قوم عاد را چون بترسانید قوم خودرا بسرزمین احقاف وهرآئینه

---

(١) یعنی هیچکس ازایشان باززنده نه شد والله اعلم .

(٢) مترجم گوید این تصویراست حال سعید وشقی را پس سعید حق خدای تعالی و حق ابوین بجامی آورد وبانواع نعم محظوظ میشود درجمیع امور بحق تعالی رجوع میکند وشقی جمع می کند میان کفرو بحقوق والدین وانکار معاد وصورتِ سعید منطبق است برحضرت ابوبکر صدیق وغیرایشان نیز والله اعلم .

النُّذُرُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦٓ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ﴿٢١﴾

گذشته بودند ترسانندگان پیش روی وَی وپس از وی[1] که عبادت مکنید مگرخدارا هرآئینه من میترسم برشما ازعقوبتِ روز بزرگ (٢١) .

قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَأۡفِكَنَا عَنۡ ءَالِهَتِنَا فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٢٢﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ما تا بازداری مارا ازپرستشِ معبودان خود پس بیارآنچه وعده میدهی مارا اگرهستی ازراستگویان (٢٢).

قَالَ إِنَّمَا ٱلۡعِلۡمُ عِندَ ٱللَّهِ وَأُبَلِّغُكُم مَّآ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦ وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ ﴿٢٣﴾

گفت جزاین نیست که علم نزدیك خداست ومیرسانم بشما آنچه فرستاده شدم همراه اوولیکن می بینم که شما گروهی هستید که نادانی میکنید (٢٣) .

فَلَمَّا رَأَوۡهُ عَارِضٗا مُّسۡتَقۡبِلَ أَوۡدِيَتِهِمۡ قَالُواْ هَٰذَا عَارِضٞ مُّمۡطِرُنَاۚ بَلۡ هُوَ مَا ٱسۡتَعۡجَلۡتُم بِهِۦۖ رِيحٞ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٢٤﴾

پس چون دیدند آن عقوبت را بصورت ابری روآورده به میدان های ایشان گفتند این ابریست بارانندهٔ برمابلکه بحقیقت آن ابرچیز یست که بشتاب طلب کردید آنرا بادیست که دروی عقوبتِ درد دهنده است (٢٤) .

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيۡءِۭ بِأَمۡرِ رَبِّهَا فَأَصۡبَحُواْ لَا يُرَىٰٓ إِلَّا مَسَٰكِنُهُمۡۚ كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٢٥﴾

برهم زندهرچیزرا بفرمانِ پروردگارخویش پس گشتند باین صفت که دیده نمی شد بجز خانه های ایشان همچنین جزا میدهیم گروه گناهگاران را (٢٥) .

وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰهُمۡ فِيمَآ إِن مَّكَّنَّٰكُمۡ فِيهِ وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ سَمۡعٗا وَأَبۡصَٰرٗا وَأَفۡـِٔدَةٗ فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُمۡ سَمۡعُهُمۡ وَلَآ أَبۡصَٰرُهُمۡ وَلَآ أَفۡـِٔدَتُهُم مِّن شَيۡءٍ إِذۡ كَانُواْ

وهرآئینه جاداده بودیم قوم عاد را درآنچه جای نه داده ایم شمارا درآن وساخته بودیم برای قوم عاد گوش وچشمها ودل هاپس دفع نکرد ازایشان

(١) یعنی ازهر جانب باین مضمون .

يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٢٦﴾

گوشِ ایشان ونه چشمهای ایشان ونه دلهای ایشان چیزی را ازبسکه انکارمی کردند به نشانه های خدا و فرا گرفت بایشان آنچه بآن استهزامی کردند (٢٦) .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

وهرآئینه هلاك كردیم آنچه دوروبر شماست ازدیه ها وگونا گون پدید آوردیم نشانه هابوَد كه ایشان بازگردند (٢٧) .

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

پس چرا نصرت نه دادند ایشان راآنانكه معبودان گرفتند بغیرازخدا قرب خداجویان بلكه گم شدند ازنظرِ ایشان وهمین ست دروغِ ایشان وآنچه برمی بافتند (٢٨) .

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا ۖ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم
مُّنذِرِينَ ﴿٢٩﴾

ویادكن چون متوجه ساختیم بسوی توجماعتی راازجن می شنیدند قرآن را پس چون حاضر شدند پیش پیغمبربایكدیگر گفتند خاموش باشید پس چون تمام كرده شدبازگشتند بسوی قوم خود بیم كنان[1] (٢٩) .

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

گفتند ای قوم ماهرآئینه ما شنیدیم كتابی را كه فرود آورده شد بعدازموسیٰ باور دارندهٔ آنچه پیش ازوبود راه می نماید بسوی دین راست وبسوی راه راست (٣٠) .

يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ
وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾

ای قومِ ماقبول كنید سخنِ دعوت كننده را بسویِ خداوایمان آرید بوی تا بیامرزد خدا برای شما بعض گناهان شمارا وپناه

---

(١) مترجم گوید چند كس از جن پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمدند وآنحضرت صلی الله علیه وسلم درآن حالت نماز فجر می گذارد دربطنِ نخله قرآن استماع كردند چون بازگشتند قوم خودرا انذار نمودند اشارت باین قصه استَ درین آیات .

دهد شمارا ازعذاب درد دهنده (۳۱) .

وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ
مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٣٢

وهرکه قبول نکند گفته دعوت کننده بخدارا پس نیست عاجز کننده درزمین و نیست اورا بجز خدا دوستان آنجماعت درگمراهی ظاهرند (۳۲) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ
بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٣

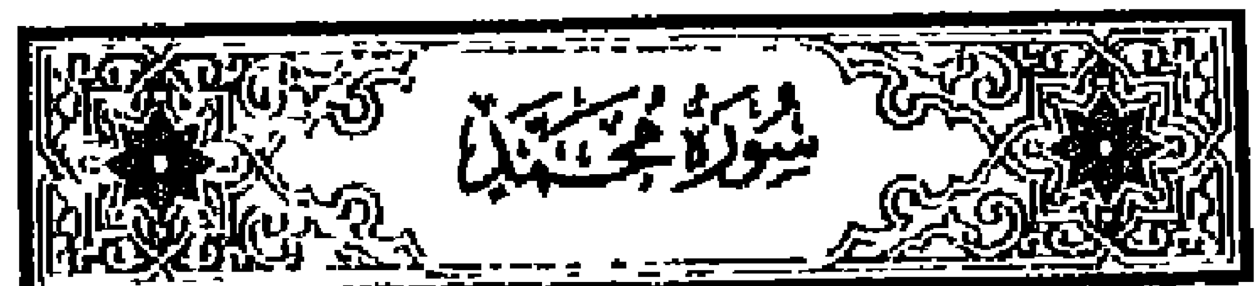
آیا ندانستند اینکه خدا آفریده است آسمان هاوزمین را ومانده نه شددرآفریدنِ اینهاتواناست برآنکه زنده کندمُرد گان را آری چنین ست هرآئینه اوبرهرچیز تواناست (۳۳) .

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۖ قَالُوا
بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٣٤

وروزی که پیش آورده شوند کافران برآتش (گفته شود) آیا نیست این وعدهٔ درست ، گویند آری قسم به پرورد گار مادُرُستست گوید پس بچشید عقوبت را بسبب آنکه کافر بودید (۳٤) .

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ ۚ
كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن
نَّهَارٍ ۚ بَلَاغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ٣٥

پس صبر کن چنانکه صبر کرده بودند خداوندانِ همّتِ عالی ازپیغامبران وشتاب طلب مکن عقوبت را برای ایشان روزیکه ببینند آنچه وعده داده میشود ایشانرا چنانستی که ایشان نمانده بودند[1] مگر یکساعت از روز این پیغام رسانیدن است پس هلاك كرده نخواهند شدمگرقوم بدکاران (۳۵) .

سوره محمد مدنی است وآن سی وهشت آیت وچهاررکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ١

آنانکه کافرشدند بازداشتند مردمان را از

(۱) یعنی دردنیا .

راه خدا تباه وبرباد کرد خدا اعمالِ ایشانرا (١) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②

وآنانکه ایمان آوردند و کارهای شائسته کردندومعتقد شدند بآنچه فرودآورده شدبرمحمد صلی الله علیه وسلم وآن راستست آمده ازپروردگار ایشان دور ساخت ازایشان جرمهای ایشانرا وبصلاح آورد حال ایشان را (٢) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ③

این بسبب آنست که کافران پیروی ازباطل کردند ومومنان پیروی دین راست کردند که ازجانب پروردگار ایشانست همچنین بیان میکند خدا برای مردمان داستانهای ایشان را (٣) .

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ④

پس چون مصاف کنید باکافران پس بزنید گردن هارا تاوقتیکه چون خونریزی بسیار کردید درایشان پس محکم کنید قید را پس باحسان خلاص کردن است بعد ازین ویامالی بعوض گرفتن تاآنکه بنهد جنگ سلاح خودرا[1] اینست حکم واگر خواستی خداخود انتقام کشیدی ازایشان ولیکن میخواهد که امتحان کند بعض شمارا با بعضی وآنانکه کشته شدند درراهِ خدا پس برباد نخواهد کرد عمل ایشان را (٤) .

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑤

راه خواهد نمودایشانرا ونیك خواهد کردحال ایشانرا (٥) .

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ⑥

ودرخواهدآورد ایشان را به بهشتی که

---

(١) یعنی جنگ موقوف شود و احتیاج سلاح نماند والله اعلم .

شناساکرده است ایشان را به آن(٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ
أَقْدَامَكُمْ (٧)

ای مسلمانان اگرنصرت دهید دین خدارا
نصرت دهد خداشمارا وثابت کند
قدمهای شمارا (٧) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ (٨)

وآنانکه کافرشدند پس هلاك باد ایشان را
وبرباد کرد خدااعمال ایشان را (٨) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ (٩)

این بسبب آنست که ایشان ناپسند کردند
چیزی را که فرودآورده است خداپس
برباد کردخدااعمال ایشانرا (٩) .

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا (١٠)

آیاسیرنه کرده اندرزمین تابنگرند چگونه
بود انجام آنانکه پیش ازایشان بودند نابود
ساخت خدا ایشان را وکافران را است
مانند این عقوبت (١٠) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ
لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ (١١)

این بسبب آنست که خداکار سازِ
مسلمانان ست وبسبب آنست که کافران
را هیچ کارسازنیست ایشانرا (١١) .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا
تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ (١٢)

هرآئینه خدا در آرد آنان را که ایمان آورده
اندوکارهای شائسته کرده اند به
بوستانهائی که میرود زیرِآن ها جویها
وآنانکه کافرشدند بهره برمیگیرند و
میخورند چنانکه میخورند چهارپایان
وآتش جای ایشانست (١٢) .

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ
أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ (١٣)

وبسیار ازده که قوی تربود ازدِه تو که
جلا وطن کرد ترا هلاك ساختیم ایشانرا
پس نبود هیچ نصرت دهنده برای ایشان
(١٣) .

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ
وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ (١٤)

آیا کسیکه باشدبر طریقهٔ روشن از
پروردگار خویش مانندِ آن کس ست که

آراسته کرده شددرنظرِ اوبدکاری و پیروی کردند خواهش های خودرا (١٤).

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ
آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ
لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ
الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا
مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾

صفتِ بهشتی که وعده داده شد متقیانرا اینست درآن بهشت جویها ست ازآب که بدیرمانلگی متغیر نشده وجویهاست ازشیر که مزهٔ اوبرنه گشته وجویهاست ازمَی لذت دهنده آشامند گان را وجویهاست ازعسلِ صاف کرده شده وایشانرا ست آن جا ازهر جنس میوه ها وایشان راست آمرزش ازپروردگار ایشان (آیااینجماعت) مانند آنست که همیشه باشددر آتش ونوشانیده شوند آب گرم پس پاره پاره ساخت روده های ایشانرا (١٥) .

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا
لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

و[1] ازمردمان کسی هست که گوش می نهد بسوی توتاوقتیکه چون بیرون روندازنزد توگویند بآنانکه عطاکرده شد ایشانرا علم چه چیز گفت پیغامبرالحال آنجماعت آنانند که مُهر نهاده است خدابردل های ایشان و پیروی کردند خواهش نفسِ خود را(١٦) .

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾

آنانکه راه یاب شدند زیاده کردخدا ایشانراهدایت وعطاکرد بدیشان تقوای ایشانرا (١٧) .

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَاءَ
أَشْرَاطُهَا ۚ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ ﴿١٨﴾

پس منتظر نیستند مگر قیامت را که بیاید بدیشان نا گهان پس هرآئینه آمده است علاماتِ قیامت پس ازکجاباشدبرای

---

(١) مترجم گوید ازاین جاتاآخرسوره درباب تهدید مردم ضعیف الایمان نازل شد .

ایشان پند گرفتنِ ایشان وقتیکه بیاید قیامت ایشان (١٨) .

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

پس یقین کن که نیست هیچ معبود برحق مگرخدا وآمرزش طلب کن برای گناهانِ خود در حق مردان مسلمان وزنان مسلمان نیز وخدامیداند جای آمدورفتِ شماوجای ماندن شما[1] (١٩) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٠﴾

ومیگویند مسلمانان چرافروفرستاده نه شد سورتی پس چون فرستاده شود سورتی واضح المعنی وذکرکرده شود درآن قتال ببینی آنان را که دردل های ایشان بیماری ست می نگرند بسوی تومانندِ نظر کردن کسیکه اورا بیهوشی رسیده باشد بسبب حضورِموت پس وای ایشانرا (٢٠) .

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾

حال ایشان بحسب ظاهر فرمانبرداریست و سخنِ نیکوگفتن پس چون مصمم شودکار، ا گروعدهٔ خود راست کردند باخدا بهتر بودی برای ایشان (٢١) .

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

پس ای ضعیف ایمانان ا گرمتولی امورِ مردمان شوید البته نزدیك اید ازآنکه تباه کاری کنید درزمین وقطع قبیله داری نمائید (٢٢) .

أُولٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

اینجماعت آنانند که لعنت کرد ایشانرا

(١) حاصل این آیات ذم آن شخص است که بمجلس علم درآید وبفهم حقیقتِ آن نرسد بسبب هجومِ هوای نفس بردل اومحتاج استفسارِ دیگران گردد و تخویف است بقیامت مثل این شخص را والله اعلم .

خدا پس کرساخت ایشانرا وکورکرد چشمهای ایشانرا (۲۳) .

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿۲٤﴾

آیاتأمل نمی کنند درقرآن یابردل هاقفل های آن دل هاست (۲٤) .

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿۲٥﴾

هرآئینه آنانکه برگشتند برجانب پشت های خویش پس ازآنکه ظاهر شد ایشان را راه هدایت شیطان آراسته کرده است برای ایشان ومهلت داده است ایشانرا (۲٥) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿۲٦﴾

این همه بسبب آنست که ایشان گفتند باآنانکه ناپسند کرده اند چیزی راکه خدافرستاده است[1] فرمانبرداری شما خواهیم کرد دربعض کارها وخدامیداند سخنِ پنهان گفتن ایشانرا (۲٦) .

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿۲۷﴾

پس چگونه باشد حال وقتی که قبضِ روح ایشان کنند فرشتگان میزنندروی های ایشانرا و پشتهای ایشانرا (۲۷) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿۲۸﴾

این عقوبت بسبب آنست که ایشان پیروی چیزی کردند که بخشم آورد خدا را وناپسند کردند خوشنودی اورا پس ضائع ساخت خدا اعمال ایشانرا (۲۸) .

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ ﴿۲۹﴾

آیا پنداشته اند آنانکه دردلهای ایشان بیماریست که ظاهر نخواهد کردخدا کینه های ایشانرا (۲۹) .

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ

وا گرمیخواستیم می نمودیم ایشان را بتوپس می شناختی ایشانرا به قیافهٔ ایشان[2]

---

(۱) یعنی منافقان یایهود .

(۲) یعنی ظلمت نفاق برروی ایشان هویدا می شد والله اعلم .

الْقَوْلِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

والبته بشناسی ایشانرا دراسلوبِ سخن وخدا میداند اعمال شمارا (٣٠) .

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجٰهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصّٰبِرِينَ وَنَبْلُوَا أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

والبته امتحان کنیم شمارا تابشناسیم مجاهدان رااز‌شماوصابران را وبیازمائیم احوال شمارا (٣١) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَشَآقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

هرآئینه آنانکه کافر شدند وبازداشتند ازراه خدا ومخالفت کردند باپیغامبر بعدازآنکه واضح شد ایشانرا راهِ هدایت هیچ زیان نه رسانند خدارا وتباه خواهد کرد خداعملهای ایشانرا (٣٢) .

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللّٰهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

ای مسلمانان فرمان برید خدارا فرمان برید پیغامبررا وباطل مکنید عملهای خودرا[1] (٣٣) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

هر آئینه آنانکه کافر شدند وبازداشتند ازراهِ خدا بازبمردند وایشان کافربودند پس هرگز نخواهد آمرزیدخداایشان را (٣٤) .

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

پس سستی مکنید وبسوی صلح مخوانید وشمائید غالب وخدا باشماست وهرگزضائع نخواهد ساخت عملهای شمارا (٣٥) .

إِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

جزاین نیست که زندگانی دنیابازیست و بیهودگی است و اگرایمان آرید وپرهیزگاری کنید بدهدشمارا مزد های شمارا ونه طلبد ازشمامال های شمارا[2] (٣٦) .

---

(١) یعنی به ارتداد و به ریاوسمعه .

(٢) یعنی جمیع مال را .

إِن يَسْـَٔلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿۳۷﴾

اگر بطلبد ازشمامال های شمارا پس مبالغه کند درسوال آنگاه بخل کنید وبرروی کارآرد آن بخل کینه های شمارا . (۳۷)

هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنتُمُ الْفُقَرَآءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا أَمْثَٰلَكُم ﴿۳۸﴾

آ گاه شوید شما ای جماعت که خوانده میشود شمارا تاخرج کنید درراه خدا پس ازشماکسی هست که بخل میکند وهرکه بخل کند جزاین نیست که بخل میکند ازخویش[۱] وخداتوانگر ست وشما محتاج اید و اگرروگردان شوید بَدَل آرد گروهی دیگر را غیر شما بازنبا شند آنجماعت مانند شما (۳۸) .

سوره فتح مدنی است وآن بیست ونه آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿۱﴾

هرآئینه ماحکم کردیم برای توبفتح ظاهر[۲] (۱) .

---

(۱) یعنی منفعت انفاق ازخود بازمیدارد .

(۲) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند گویاآنحضرت با اصحاب درمکه داخل شدند و باطمینانِ خاطر بحلق وقصر مشغول اند پس آن سال بقصد عمره متوجه کعبه شدند وچون بحدیبیه رسیدندکفار قریش ازوصول بکعبه مانع آمدند وبعد تشویش بسیار باکفار صلح کرده بغیر ازوصول بکعبه بازگشتند خدای تعالی آن عمل راازایشان قبول فرمود ازآن بیعت که در اثنای تشویش بجهت تاکید عزم بآنحضرت صلی الله علیه وسلم کرده بودند راضی شده بثواب آن عمل فتوح بسیار نصیب ایشان گردانید تخصیص فتح خیبر که بعد ازین سفر بلاتراخی واقع شده غنایم خیبر را مخصوص بحاضران بیعت گردانید وغیرایشانرا ازآن غزوه منع نمود ومضمون رؤیاسال آینده بظهور رسید پس درباب=

لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

عاقبت فتح آنست که بیامرزد ترا خداآنچه که سابق گذشت ازگناه تو وآنچه پس مانده وتمام کند نعمتِ خودرا برتو وتابنماید ترا راه راست (٢) .

وَيَنصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

و تانصرت دهدتراخدا به نصرتِ قوی (٣) .

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

اوست آنکه فرودآورد اطمینان را دردل های مسلمانان تا زیاده شود ایمان ایشان باایمان سابق ایشان وخدای راست لشکر های آسمان ها وزمین وهست خدا دانای باحکمت (٤) .

لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

عاقبت نزول سکینه آنست که درآرد مردانِ مسلمانرا وزنانِ مسلمانرا ببوستانهائیکه میرود زیرآن هاجویهاجاویدان آنجا وزائل کند ازایشان جرمهای ایشان را وهست این مقدمه نزد خدا پیروزی بزرگ (٥) .

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۖ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

وتاعذاب کند مردانِ منافق را وزنانِ منافق را ومردانِ مشرك را وزنانِ مشرك را که گمان کننده اند برخدا گمان بد برایشان باد مصیبتِ بد وبخشم آمدخدا برایشان ولعنت کردایشانرا وآماده ساخت برای ایشان دوزخ را وبدجای ست دوزخ (٦) .

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

وخدای راست لشکر های آسمان ها

= وعدهٔ فتوح وردّشبهه منافقان بسبب تعویق مضمون رؤیا و بیان حکمت تعویق وتهدید متخلفان ازسفر حدیبیه و بیان خوشنودی خودباهلِ بیعت این سوره نازل فرمود والله اعلم .

وزمين وهست خدا غالبِ باحكمت (٧).

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

هرآئينه مافرستاديم تراااظهارِ حق كننده وبشارت دهنده وترساننده (٨) .

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ
بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

تاايمان آريد اى مسلمانان بخداورسول اووتانصرت دهيد دين خدارا وبه بزرگى اعتقاد كنيد اورا وبپاكى ياد كنيد اورا بامدادوشامگاه (٩) .

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ
اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

هرآئينه آنانكه بيعت ميكنند باتوجزاين نيست كه بيعت ميكنندباخدا دستِ خداست بالاى دستِ ايشان پس هركه بشكند عهد پس جزاين نيست كه مى شكند بضررِ نفس خود وهركه تمام كند آنچه برآن باخدا عهد كرده است پس خواهد داد اورا مزدِ بزرگ (١٠) .

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا
وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

خواهند گفت باتوپس ماندگان ازاعراب[1] مشغول كرد مارا اموالِ ماوفرزندان ماپس طلب آمرزش كن براى ما ميگويند به زبان هاى خود آنچه نيست دردل هاى ايشان بگوكه مى تواند براى شما ازخدا چيزى اگرخواهدزيان رسانيدن بشما ياخواهد درحق شما سود دادن بلكه هست خداباآنچه مى كنيد خبردار (١١) .

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا
وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ

نى بلكه گمان كرديد كه بازنخواهد گشت پيغامبر ومسلمانان بسوى اهل خانهٔ خويش هرگزوآراسته كرده شداين گمان

(١) يعنى آنانكه درسفر حديبيه موافقت نه كردند والله اعلم .

وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾

در دل های شما وگمان کردید گمان بد وگشتید قومی هلاك شده (١٢) .

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

وهرکه ایمان نیاورد بخدا وپیغامبراوپس هرآئینه ماآماده کرده ایم برای این کافران آتش را (١٣) .

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾

وخداراست پادشاهی آسمان ها وزمین می آمرزد هرکرا خواهد وعذاب میکند هرکراخواهد وهست خدا آمرزگار مهربان (١٤) .

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۖ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ ۚ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ ۖ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

خواهند گفت باتو پس ماندگان وقتیکه روانه شوید بسوی غنیمت ها[١] تابدست آرید آنرا بگذارید مارا تاازپی شماورویم میخواهند که مخالفت کنند وعدهٔ خدارا بگوپیروی مانخواهید کرد همچنین فرموده است خدا پیش ازین پس خواهند گفت نی بلکه حسد میکنید باما بلکه همیشه نمی فهمیدند مگراندکی (١٥) .

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ۖ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

بگو(یامحمد) پس ماندگان را ازاعراب که شما خوانده خواهید شد بسوی کارزار قومی جنگجوی نیرومند[٢] که جنگ کنید بایشان یاآنکه مسلمان شوند پس اگر فرمانبرداری کنید بدهد خداشمارا مُزد نیك واگرروگردان شوید چنانکه روگردان شده بودیدپیش ازین عقوبت کند شمارا

---

(١) یعنی غنیمت های خیبر .

(٢) یعنی فارس وروم واین معنی درزمان حضرت ابوبکر وحضرت عمررضی الله عنهما متحقق شد والله اعلم .

خدا عقوبتِ درد دهنده (١٦) .

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْمَرِيْضِ حَرَجٌ ۗ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيْمًا ⑰

نیست برنابینا گناهی ونه برلنگ گناهی ونه بربیمار گناهی[1] وهرکه فرمان بُرد خدا ورسولِ اورا درآردش به بوستانهائی که میرود زیرِ آن ها جویها وهرکه روگردان شود عقوبت کندش بعقوبتِ درد دهنده (١٧) .

لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِيْنَ إِذْ يُبَايِعُوْنَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيْبًا ⑱

هرآئینه خوشنود شدخدا از مسلمانان وقتیکه بیعت میکردند باتوزیرِ درخت پس دانست آنچه دردل های ایشانست پس فرودآورداطمینانِ دل برایشان وثواب دادایشان را فتحی نزدیك (١٨) .

وَّمَغَانِمَ كَثِيْرَةً يَّأْخُذُوْنَهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ⑲

وغنیمت های بسیارکه بدست آرندآنرا[2] وهست خدا غالب باحکمت (١٩) .

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيْرَةً تَأْخُذُوْنَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهٖ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۚ وَلِتَكُوْنَ اٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيْمًا ⑳

وعده داده است شمارا خداغنیمت های بسیار که بدست آریدآنهارا پس زودعطاکردبرای شمااین غنیمت[3] وبازداشت دست های مردمان راازشما[4] تاباشد این مقدمه نشانه مسلمانان را وتابنماید خدا شمارا راه راست[5] (٢٠).

وَّأُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ

ووعده داد خداغنیمت های دیگرنیز که

(١) یعنی درتخلف ازمثل این سفر والله اعلم .
(٢) یعنی غنایم خیبر وغیره .
(٣) یعنی غنایم خیبر .
(٤) یعنی درحدیبیه .
(٥) یعنی کفار قریش جمع شدند که آنحضرت صلی الله علیه وسلم را تشویشی رسانند خدای تعالی دست ایشان را ازقتال باز داشت وقضیه بصلح انجامید .

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

هنوزدست نیافته اید برآن به تحقیق خدادانسته است آنهارا وهست خدا برهمه چیزتوانا[1] (٢١) .

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

وا گرجنگ میکردند باشماکافران البته بسوی شما میگردانیدند پشتها را بازنمی یافتند کارسازی و نه نصرت دهنده (٢٢) .

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

مانندِ آئین خداکه گذشته است پیش ازین ونخواهی یافت آئین خدارا تبدیلی (٢٣) .

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِن بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

واوست آنکه بازداشت دست های کافران راازشماودستِ شماراازکافران درمیان مکه بعدازآنکه پیروزمند ساخت شمارا برایشان وهست خدابآنچه می کنید بینا[2] . (٢٤)

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَن تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ

این کفار قریش آنانند که کافرشدند وبازداشتند شمارا ازمسجدِ حرام وبازداشتند قربانی را موقوف داشته ازآنکه برسد بجای خود وا گرنبودندی مردانِ مسلمان وزنانِ مسلمان که نمیدانید ایشان را (ا گرنبودی خوف آنکه) پامال وهلاك سازید ایشانرا پس برسد بشما گناهی بغیر دانست[3] (فتح را مؤخر کرد) خدا تاکه در

---

(١) یعنی غنایم فارس وروم .

(٢) تعریض است بآن قصه که بعد انعقاد صلح هفتادتن ازاوباش قریش خواستند که بیخبر برصحابه هجوم آرند صحابه همه را اسیر کرده پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آوردند آنحضرت عفوفرمود ظاهرانزدیك بنده ضعیف ست وصحیح آنست که این آیت بشارتست بفتح مکه وآوردن لفظ ماضی ازجهت تحقیق وقوع بشارتست والله اعلم .

(٣) یعنی تصدیق رؤیا بالفعل متحقق شدی وفتح عاجلاً میسر گشتی والله اعلم .

لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾

آرد هرکراخواهد برحمتِ خود ا گر ازهم جدامی بودند (این هردو فریق) البته عقوبت میکردیم کافران را عقوبت درد دهنده (٢٥) .

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى
الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ
بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

آنگاه که مصمم کردند کافران دردل های خویش غیرت را ازجنس غیرتِ جاهلیت پس فرودآوردخدا اطمینان خودرا برپیغامبرخود وبرمسلمانان وثابت کرد برایشان سخن پرهیزگاری وبودند سزاواربآن واهل آن وهست خدا بهر چیزدانا[1] (٢٦) .

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا
قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

هر آئینه تحقق بخشید خداخواب پیغامبرخودرا مطابق واقع باین مضمون که البته داخل خواهید شد بمسجدِ حرام اگر خدابخواهد ایمن شده وتراشیده موی سرهای خودرا وکوتاه کرده بدون ترس پس دانست آنچه ندانستید شما پس میسر کرد پیش ازین فتحی نزدیك را (٢٧) .

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

اوست آنکه فرستاد پیغامبرخودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برادیان همه وبس ست خدا اظهار حق کننده (٢٨) .

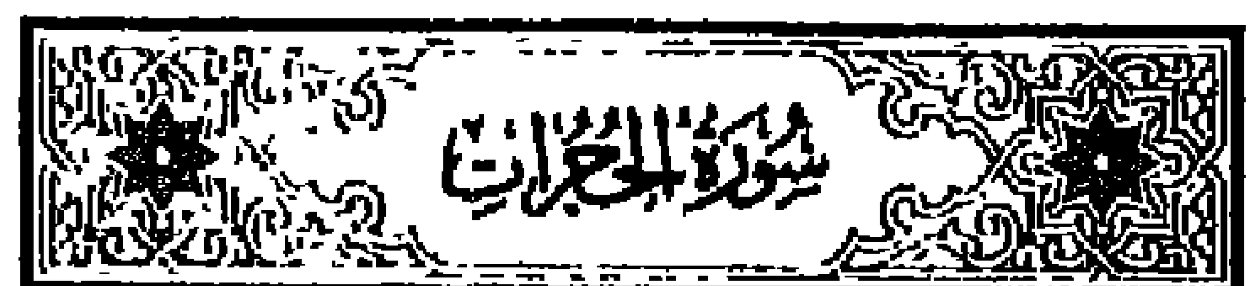
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

محمد (صلی الله علیه وسلم) پیغامبرخداست وآنانکه همراه اویند

---

(١) یعنی جماعتی ازمسلمانان این صلح را کاره بودند آخرالامرخدای تعالی اطمینان رابدل ایشان انداخت تابمرضی آنحضرت صلی الله علیه وسلم رضادادند والله اعلم .

تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَّبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا سِيْمَاهُمْ فِيْ
وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَمَثَلُهُمْ فِي
الْاِنْجِيْلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى
عَلٰى سُوْقِهٖ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٢٩﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سخت اند برکافران مهربان اندرمیان خود می بینی ایشان را رکوع کننده وسجده نماینده می طلبند فضل راازخداوخوشنودی را نشانهٔ صلاح ایشان در چهره های ایشان ست ازاثر سجده آنچه مذکور میشود داستانِ ایشانست درتورات وداستانِ ایشانست درانجیل ایشان مانند زراعتی هستند که برآورد شاخهای خود راپس قوی کردآن را پس سطبر شدپس بایستاد برساقهای خود بِشگفت می آرد زراعت کنندگان را[1] تابخشم آرد بسبب دیدن ایشان کافرانراوعده داده است خداآنانراکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ازایشان آمرزش ومُزدِ بزرگ (٢٩) .

سوره حجرات مدنی است وآن هیجده آیت ودو رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان[2] .

(١) حاصلِ مثل آنست که اسلام دراوّل حال ضعیف بود و مسلمانان کم بودند رفته رفته غالب وبسیار شدند عاقبت حال غلبهٔ اسلام آن ست که به خشم آردخدای تعالی کافران را .

(٢) مترجم‌گوید خدای تعالی این سورت برای تعلیم آداب فرودآوردکه از حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم درامرونهی پیشدستی نکنند وبآنحضرت بآواز بلند خطاب نکنند واگرفاسق چیزی‌گوید بغیر تفتیش حال امضای عزیمت نه نمایند درصورتی که میان ایشان خانه جنگی واقع شود اصلاح آن چگونه کنند وازاستهزاء بایکدیگر ولقب بدنهادن وغیبت کردن و ظن بد کردن وبعلوِ نسب بر دیگران فخر کردن منع کرد وضعیف الایمان را برضعیف الایمان تنبیه فرمود والله اعلم .

يا أيها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدي الله ورسوله
واتقوا الله إن الله سميع عليم ①

ای مسلمانان پیش دستی مکنید روبروی
خداورسولِ اووبترسید ازخداهرآئینه خدا
شنوادانااست (١) .

يا أيها الذين آمنوا لا ترفعوا أصواتكم فوق صوت النبي
ولا تجهروا له بالقول كجهر بعضكم لبعض أن تحبط
أعمالكم وأنتم لا تشعرون ②

ای مسلمانان بلند مکنید آوازهای خودرا
بالای آواز پیغامبر وبلند مگوئید بااو
سخن را مانند بلند گفتن بعض شما
بابعضی برای احتراز ازآنکه نابود شود
عمل های شما وشما خبردار نه باشید (٢) .

إن الذين يغضون أصواتهم عند رسول الله أولئك
الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى لهم مغفرة
وأجر عظيم ③

هرآئینه آنانکه پست میکنند آوازهای
خودرا نزدیك پیغامبرخدا آنجماعت آنانند
که آزموده است خدادل های ایشانرا برای
ظهور تقویٰ ایشانراست آمرزش ومُزدِ
بزرگ (٣) .

إن الذين ينادونك من وراء الحجرات أكثرهم
لا يعقلون ④

هرآئینه آنانکه آوازمیدهند ترا ازپسِ
حجرها اکثرایشان نمی فهمند (٤) .

ولو أنهم صبروا حتى تخرج إليهم لكان خيرا لهم
والله غفور رحيم ⑤

واگرایشان صبر کردندی تاوقتی که بیرون
آئی بسوی ایشان بهتر بودی برای ایشان
وخدا آمرزگار مهربانست[1] (٥) .

يا أيها الذين آمنوا إن جاءكم فاسق بنبإ فتبينوا أن
تصيبوا قوما بجهالة فتصبحوا على ما فعلتم نادمين ⑥

ای مسلمانان اگربیارد پیش شما فاسق
خبری را پس تحقیق کنید برای احتراز
ازآنکه ضرررسانید قومی را بنادانی پس
پشیمان شوید برآنچه عمل کردید (٦) .

واعلموا أن فيكم رسول الله لو يطيعكم في كثير من الأمر

وبدانید که درمیانِ شمارسولِ خدااست
اگر فرمانبرد شمارا دربسیاری

(١) مترجم گوید این تعریض است بحال قومی ازبنی تمیم که بجهت مهمی پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمدند وچون در مسجد نیافتند ونمیدانستند که درکدام حجره تشریف دارند نزدیك حجره هاباآواز بلند کردن شروع کردند والله اعلم .

لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيْمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِىْ قُلُوْبِكُمْ
وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ ؕ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الرّٰشِدُوْنَ ⑦

ازکارهابرنج درافتید ولیکن خدادوست گردانید نزدیك شماایمان را وآراسته کرد آنرادردلهای شماوناخوش گردانید پیشِ شماکفر وفسق و نافرمانی را این جماعت ایشانند راه یافتگان (٧) .

فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ⑧

باحسان ازنزد خداوبه نعمت وخدا دانای باحکمت ست (٨) .

وَاِنْ طَآئِفَتٰنِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ
فَاِنْۢ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِىْ تَبْغِىْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ
اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ فَآءَتْ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْا ؕ
اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ⑨

وا گردو گروه ازمسلمانان بایکدیگر جنگ کنند پس صلح کنید میانِ ایشان پس اگرتعدّی کردیکی ازین دو بردیگری پس جنگ کنید باآن گروه که تعدّی میکند تاآنکه رجوع کند بسوی حکمِ خدا پس اگررجوع کرد پس صلح کنید میانِ ایشان باانصاف وداد دهید هرآئینه خدا دوست میدارد داد دهندگان را (٩) .

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ⑩

جزاین نیست که مسلمانان برادران یك دیگراند پس صلح کنید میان دو برادرِ خویش وبترسیدازخداتابرشمارحم کرده شود (١٠) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا
مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ
وَلَا تَلْمِزُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ ؕ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوْقُ
بَعْدَ الْاِيْمَانِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ⑪

ای مسلمانان تمسخر نکنید گروهی با گروهی احتمالست که آن گروه بهتر باشد ازایشان درنفس الامر و نه زنان تمسخر کنند بازنان دیگر احتمال ست که آن زنان بهتر باشند ازایشان وعیب مکنید درمیان خویش ویکدیگر را به لقب های بدمخوانید بدنامی ست فاسقی بعد ازایمان آوردن وهرکه توبه نکرد پس آنجماعت

ایشانند ستمگاران[۱] (۱۱).

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا ٱجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ
إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ
لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان احتراز کنید ازبسیاری گمانِ بد هرآئینه بعض بد گمانی گناه است وجاسوسی مکنید وغیبت نکند بعض شما بعضی را آیا دوست میدارد کسی ازشما که بخورد گوشت برادر خود که مرده باشدپس متنفرشوید ازوی وبترسیدازخدا هرآئینه خداتوبه پذیرندهٔ مهربانست (۱۲).

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ
لِتَعَارَفُوٓا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

ای مردمان هرآئینه آفریدیم شمارا ازیك مرد ویك زن وساختیم شمارا جماعت هاوقبیله ها تابایکدیگر شناسا شویدهرآئینه گرامی ترین شما نزد خدا پرهیزگار ترینِ شماست هرآئینه خدا دانای خبردارست (۱۳).

۞ قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَٰكِن قُولُوٓا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا
يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِن تُطِيعُوا ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتْكُم
مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾

گفتند اعراب ایمان آوردیم بگوایمان بحقیقت نیاوردیدولیکن بگوئید منقادشده ایم وهنوز درنیامده است ایمان به دل های شما وا گرفرمانبرداری خداورسول اوکنید کم نه دهد شمارا ازجزای اعمالِ شما چیزی هرآئینه خداآمرزگار مهربانست (۱٤).

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
وَجَٰهَدُوا بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ أُولَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿١٥﴾

جزاین نیست که مومنان بحقیقت آنانند که ایمان آوردند بخداوپیغامبراو بازشبهه نه کردند وجهاد نمودند باموالِ خود وجان های خود درراه خدا آنجماعت

---

(۱) یعنی بگناهی که درجاهلیت کرده باشند بعدازاسلام نشانِ سندنباید ساخت.

ایشانند راست گویان (١٥) .

قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

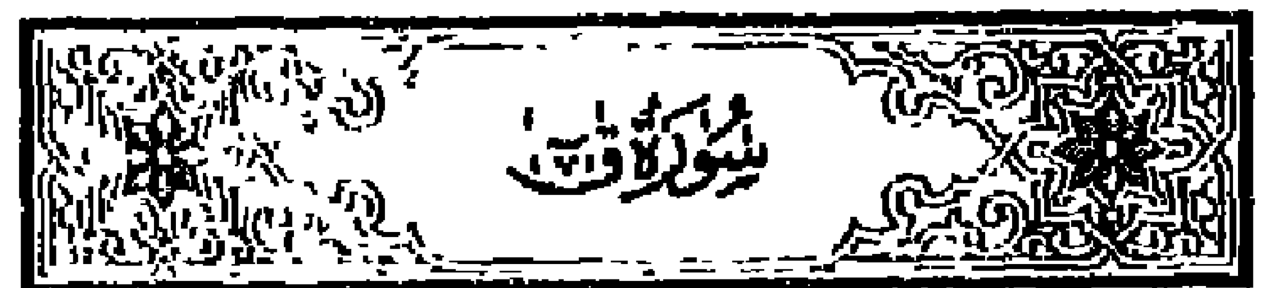
بگوآیاخبردارمی کنید خدا را به دینِ خود وخدامیداند آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین ست وخدا بهر چیز داناست (١٦) .

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ
اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدٰكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِينَ ﴿١٧﴾

منّت می نهند برتو بآنکه مسلمان شده اند بگومنّت منهید برمن به اسلام خود بلکه خدامنّت می نهد برشما بآنکه هدایت کردشمارابایمان ا گر راست گوهستید (١٧) .

إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

هر آئینه خدامیداند پنهانِ آسمان هاوزمین را وخدابیناست بآنچه می کنید (١٨) .

سُورَةُ قٓ

سوره ق مکی است وآن چهل وپنج آیت و سه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

قٓ وقسم بقرآن بابزرگی (که توپیغامبر خدائی) (١) .

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكٰفِرُونَ
هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

بلکه تعجب کردند کافران ازآنکه آمد بدیشان ترساننده ازقوم ایشان پس گفتند آن کافران این چیزی ست عجیب (٢) .

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

آیا چون بمیریم وخاك شویم (حشر کرده شویم) این بازگردانیدن دور ازعقل است (٣) .

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتٰبٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

هرآئینه دانسته ایم آنچه کم میکند زمین ازایشان[١] ونزدیك ماکتابیست نگاهدارنده[٢] (٤) .

(١) یعنی آنچه میخورد ازجزوایشان .

(٢) یعنی لوحِ محفوظ .

بَلْ كَذَّبُوْا بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ فَهُمْ فِيْٓ اَمْرٍ مَّرِيْجٍ ۞ ٥	بلکه به دروغ نسبت دادند سخن راست را وقتیکه بیامد بدیشان پس ایشان درکاری شوریده اند (٥) .
اَفَلَمْ يَنْظُرُوْٓا اِلَى السَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنٰهَا وَزَيَّنّٰهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوْجٍ ۞ ٦	آیاندیده اندبسوی آسمان بالای خود چگونه بناکرده ایم آن را و آراسته کرده ایم آنراونیست درآن هیچ شگافی (٦) .
وَالْاَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَاَلْقَيْنَا فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ۞ ٧	وزمین را گستردیم وافگندیم درآن کوه ها و رویانیدیم درآن ازهر نوع خوش آینده (٧) .
تَبْصِرَةً وَّذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ۞ ٨	برای راه نمودن وپنددادن هربندهٔ رجوع کننده (٨) .
وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُّبٰرَكًا فَاَنْۢبَتْنَا بِهٖ جَنّٰتٍ وَّحَبَّ الْحَصِيْدِ ۞ ٩	وفرودآوردیم ازآسمان آب بابرکت پس رویانیدیم بسبب آن بوستانهاودانه که دَرو میکنند آن را (٩) .
وَالنَّخْلَ بٰسِقٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيْدٌ ۞ ١٠	ودرختانِ خرما بلند بالابرآمده آنرامیوه است تـودرتـو (١٠) .
رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذٰلِكَ الْخُرُوْجُ ۞ ١١	روزی بـرای بنـدگـان وزنـده ساختیم بآن شهر مرده را همچنین باشد برآمدن ازگور (١١) .
كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّاَصْحٰبُ الرَّسِّ وَثَمُوْدُ ۞ ١٢	بدروغ نسبت کردند پیش ازایشان قوم نوح واهل رَسّ وثمود (١٢) .
وَعَادٌ وَّفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ لُوْطٍ ۞ ١٣	وعاد وفرعون وبرادرانِ لوط (١٣) .
وَّاَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيْدِ ۞ ١٤	واهل اَیکه وقوم تُبَّع هریکی بدروغ نسبت کردند پیغامبران را پس ثابت شد وعدهٔ عذاب من(١٤) .
اَفَعَيِيْنَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ بَلْ هُمْ فِيْ لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ ۞ ١٥	آیاعاجزشده بودیم درآفرینش نخستین بلکه ایشان درشبهه اند از آفرینشِ نو (١٥).
وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗ وَنَحْنُ اَقْرَبُ	وهرآئینه آفریدیم آدمی را ومیدانیم چیزی

إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

که بخاطر میگذراندش نفسِ او ومانزدیك تریم باوی ازشاه رگِ (یعنی رگ گردن) . (١٦)

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾

آ نگاه که فرا گیرند دوفرا گیرنده به پهلوی راست نشیننده وبه پهلوی چپ نشیننده[1] . (١٧)

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

بزبان نمی آرد آدمی هیچ سخنی مگر نزدیك او نگهبانیست مهیا[2] (١٨) .

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

وبیامدسختیِ موت براستی اینست آنچه ازآن کناره گیری میکردی (١٩) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

ودمیده شود درصور این ست روز وعدهٔ عذاب (٢٠) .

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

وبیامدهر شخصی همراه اوروان کننده است وگواهی دهنده[3] (٢١) .

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

(گوئیم) هرآئینه بودی دربی خبری ازین مقدمه پس برداشتیم ازتو پردهٔ ترا پس چشم توامروزتیزبین ست (٢٢) .

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

وگفت فرشته همنشین اواینست آنکه نزدیك من بود حاضر کرده شده (٢٣) .

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

(گوئیم) بافگنید ای دوفرشته دردوزخ هرناسپاس سرکش را[4] (٢٤) .

---

(١) یعنی کراماً کاتبین والله اعلم .

(٢) یعنی اگرکلمه حق باشد فرشتهٔ دست راست مینویسد واگرکلمه باطل باشد فرشتهٔ دست چپ می نویسد والله اعلم .

(٣) مراد جنس روان کننده وگواهی دهنده است .

(٤) مترجم گوید عادت پادشاهانست که اسیررا پیش ایشان دوکس گرفته می آرند ازین جهت دو فرشته را خطاب شود .

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾

منع كنندهٔ مال درگذرندهٔ ازحدشك آرنده را (٢٥) .

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

آنكه مقرر كرد باخدا معبودى ديگرپس بافگنيد او رادر عذاب سخت (٢٦) .

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

گفت همنشين او[1] اى پروردگارمن گمراه نكردم اين شخص را وليكن وى بود در گمراهيِ دور (٢٧) .

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

فرمودخصومت مكنيد پيش من حالانكه پيش ازين فرستاده بودم بسوى شما وعدهٔ عذاب (٢٨) .

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

تغير داده نمى شود وعده نزد من ونيستم من ستم كننده بربندگان (٢٩) .

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

روزى كه بگوئيم دوزخ را آيا پرشدى ودوزخ گويد آيا هيچ زياده ازين هست[2] (٣٠) .

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

ونزديك گردانيده شود بهشت براى متقيان نه دورمانده (٣١) .

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

(گوئيم) اين ست آنچه وعده داده ميشد شمارا نزديك كرده شده براى هر رجوع كنندهٔ ادب نگاهد ارنده (٣٢) .

مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾

براى هركسيكه بترسد ازخدا ناديده وپيش آمدبدل متوجه شده (٣٣) .

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

(گوئيم) داخل شويد دربهشت همراه سلامتى اينست روزهميشه جاويدان (٣٤) .

لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

ايشانراست آنچه خواهند دربهشت و

---

(١) يعنى شياطين ازانس وجن والله اعلم .

(٢) يعنى هر چند درواندازند زياده طلب كند والله اعلم .

نزدیك مازیاده است ازآن (۳۵) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي
الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾

وبسیارهلاك کردیم پیش ازایشان امت ها که قوی تربودند ایشان از اینجماعت دردست درازی پس جستجو کردند درشهرها که هیچ گریزگاهی هست (۳٦) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ
شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

هرآئینه درین مقدمه پندست کسی را که دلی دارد یاگوش نهد متوجه شده (۳۷) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

وهرآئینه آفریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هر دوهست درشش روز ونرسید بماهیچ ماندگی (۳۸) .

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ
الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

پس صبر کن بآنچه میگویند وبپاکی یادکن همراه ستائش پرورد گارخویش را پیش ازبرآمدن آفتاب وپیش ازغروب (۳۹) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

ودربعض اوقات شب به پاکی یادکن خدارا وعقب نمازنیز (٤٠) .

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

وبشنواین قصّه روزیکه آوازدهد آوازدهنده ازجای نزدیك[1] (٤١) .

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

روزیکه بشنوند نعره تند بغیر تردد وآن روز روزبرآمدن است (٤٢) .

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

هرآئینه ما زنده می کنیم ومی میرانیم وبسوی ماست بازگشت (٤٣) .

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

روزیکه بشگافد زمین ازسرایشان بیرون آیند شتابان، این برانگیختن ست آسان برما (٤٤) .

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ

مامیدانیم آنچه می گویند ونیستی تو

---

(۱) این تصویر هست آنرا که همه دراستماع ندا مساوی باشند والله اعلم .

بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَّخَافُ وَعِيْدِ ﴿٤٥﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالذّٰرِيٰتِ ذَرْوًا ﴿١﴾

فَالْحٰمِلٰتِ وِقْرًا ﴿٢﴾

فَالْجٰرِيٰتِ يُسْرًا ﴿٣﴾

فَالْمُقَسِّمٰتِ اَمْرًا ﴿٤﴾

اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾

وَّاِنَّ الدِّيْنَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾

اِنَّكُمْ لَفِيْ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴿٨﴾

يُّؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ﴿٩﴾

قُتِلَ الْخَرّٰصُوْنَ ﴿١٠﴾

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ غَمْرَةٍ سَاهُوْنَ ﴿١١﴾

يَسْـَٔلُوْنَ اَيَّانَ يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿١٢﴾

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُوْنَ ﴿١٣﴾

برایشان قهر کننده پس پندده به قرآن هرکرا میترسد از وعدهٔ عذابِ من (٤٥).

سوره ذاریات مکی است وآن شصت آیت وسه رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قسم به بادهای پراکنده کنندهٔ خاك وجزآن پراگنده کردنی (١) .

پس قسم به ابرهای بردارندهٔ بارِ آب (٢) .

پس قسم بکشتی های روان شونده بسهولت (٣) .

پس قسم بفرشتگانِ تقسیم کنندهٔ کار[1] (٤) .

هرآئینه وعده که کرده میشود بشما راست (٥) .

وهرآئینه جزای اعمال بودنیست (٦) .

قسم بآسمان دارای راه ها[2] (٧) .

هرآئینه شمادرسخنی باهم اختلاف دارنده هستید (٨) .

بازگردانیده میشود ازقرآن هرکه درعلم الهی ازخیر مطرود است (٩) .

لعنت کرده شد دروغگویانرا (١٠) .

آنانکه ایشان دربی خبری اندفراموش کننده اند(١١) .

می پرسند کَی خواهد بود روزجزا (١٢) .

(آری) آنروزکه ایشانرا درآتش عذاب داده

(١) یعنی ارزاق وبلادهارا .

(٢) یعنی صورتهای مختلف دارند مانند شکل شیر وشکل بره وشکل عقرب والله اعلم.

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾

اٰخِذِينَ مَا اٰتٰىهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

وَفِي الْأَرْضِ اٰيٰتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾

میشود (١٣) .

(گوئیم) بچشیداین عقوبت خودرا اینست آنچه آنرا بشتاب طلب میکردید (١٤) .

هرآئینه متقیان دربوستانها وچشمه هاباشند (١٥) .

بدست آرنده آنچه دادایشانرا پروردگار ایشان هرآئینه ایشان بودند پیش ازین نکوکار (١٦) .

بودند باین صفت که اندکی ازشب می خوابیدند (١٧) .

و بوقت سحر ایشان طلب آمرزش می نمودند (١٨) .

ودراموال ایشان حصّه مقرر بود برای سوال کننده وبرای تنگدست کم سوال (١٩) .

ودرزمین نشانه هاست یقین کنندگان را (٢٠) .

ودرذات شما نشانه هاست آیانمی نگرید (٢١) .

ودرآسمان است رزق شما وآنچه وعده داده میشود شمارا[١] (٢٢) .

پس قسم به پروردگارآسمان وزمین هرآئینه این خبرراست است مانند آنکه شما سخن میگوئید[٢] (٢٣) .

---

(١) یعنی پیش ازوجود خارجی درعالم ملکوت رزق وعقوبت وامثال آن متصور میشود والله اعلم .

(٢) یعنی چنانکه درگفتن خود یقین دارید که ماالبته میگوئیم همچنین باین خبریقین باید=

هَلْ أَتٰىكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

آيا آمده است پيش توخبر مهمانان گرامىِ ابراهيم (٢٤) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلٰمًا قَالَ سَلٰمٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

چون درآمدندبرابراهيم پس سلام گفتند جواب سلام داد (به دل گفت) ايشان گروهى هستند ناشناخته (٢٥) .

فَرَاغَ إِلٰى أَهْلِهِ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

پس متوجه شد بسوى اهل خانهٔ خود پس آورد كباب گوساله فربه (٢٦) .

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

پس نزديك ساخت آنرابايشان گفت آيا نه ميخوريد (٢٧) .

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

پس (چون نخوردند) درخاطر خود يافت ازايشان ترسى گفتند مترس وبشارت دادندش بفرزندى دانا (٢٨) .

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

پس پيش آمد زن ابراهيم بآوازى وطپانچه زد روى خودرا (يعنى به تعجب) وگفت (آيابزايد) پيرزنى نازاينده (٢٩) .

قَالُوا كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

فرشتگان گفتند همچنين فرمودپرورد گارتو هرآئينه اوست باحكمت دانا (٣٠) .

---

(١) يعنى چنانكه در گفتن خود يقين داريد كه ماالبته ميگوئيم همچنين باين خبريقين بايد آورد والله اعلم .

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٣١﴾	ابراهیم گفت پس چیست مقصد شمااى فرستادگان (٣١) .
قَالُوْٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣٢﴾	گفتند هرآئینه مافرستاده شدیم بسوی گروهی گناهگار (٣٢) .
لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِيْنٍ ﴿٣٣﴾	تابفرستیم برسرایشان سنگ باری ازگل (٣٣) .
مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣٤﴾	که نشانمند کرده شده است نزدیك پروردگار تو برای آنانکه ازحدبیرون شده اند (٣٤) .
فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيْهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٣٥﴾	پس برآوردیم هرکرا بود درآن دیه ازمومنان (٣٥) .
فَمَا وَجَدْنَا فِيْهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٣٦﴾	پس نیافتیم درآنجاغیر یك خانه ازمسلمانان[1] (٣٦) .
وَتَرَكْنَا فِيْهَآ اٰيَةً لِّلَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٣٧﴾	وگذاشتیم درآن دیه نشانه برای آنانکه می ترسند ازعذاب درد دهنده[2] (٣٧) .
وَفِيْ مُوْسٰٓى اِذْ اَرْسَلْنٰهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٨﴾	ودرقصّهٔ موسیٰ نشانه است چون فرستادیمش بسوی فرعون به دلیل واضح (٣٨) .
فَتَوَلّٰى بِرُكْنِهٖ وَقَالَ سٰحِرٌ اَوْ مَجْنُوْنٌ ﴿٣٩﴾	پس روگردان شدهمراه قوت خود[3] و گفت جادوگریست یادیوانه (٣٩) .
فَاَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَنَبَذْنٰهُمْ فِى الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيْمٌ ﴿٤٠﴾	پس گرفتیم اورا ولشکر های اورا پس افگندیم ایشان را دردریا واوکننده بودکاری را که موجب ملامت باشد (٤٠).
وَفِيْ عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيْحَ الْعَقِيْمَ ﴿٤١﴾	و درقصّهٔ عاد نشانه است چون فرستادیم

(١) یعنی خانهٔ حضرت لوط والله اعلم .
(٢) یعنی آثارآن سنگباران موجود است والله اعلم .
(٣) یعنی لشکر خود .

برایشان بادی بی منفعت (٤١) .

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

نه‌گذارد هیچ چیزرا که برسدبوی مگرسازد آن را مانندِ استخوان پوسیده (٤٢) .

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

ودرقصّهٔ ثمود نشانه است چون گفته شدایشانرا بهره مند باشید تامدتی (٤٣) .

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

پس سرکشیدند ازفرمانِ پروردگارخویش پس درگرفت ایشان را نعرهٔ تندوایشان میدیدند (٤٤) .

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾

پس نتوانستند برخاستن ونه بودند انتقام کشندگان (٤٥) .

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

وهلاك ساختیم قوم نوح را پیش ازین هرآئینه ایشان بودندگروهی بدکار (٤٦) .

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

وآسمان را بناکردیم به قوت وهرآئینه ما توانائیم (٤٧) .

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾

وزمین را گسترانیدیم پس نیکوگسترانندہ ایم (٤٨) .

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

واز هرچیزی آفریدیم دوقسم تاشماپندپذیر شوید[1] (٤٩) .

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

(پیغامبرگوید) پس بگریزید بسوی خدا هر آئینه من برای شما ازجانب اوترسانندهٔ آشکارم (٥٠) .

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

ومقرر مکنید باخدا معبودی دیگررا هرآئینه من برای شماازجانب اوترسانندهٔ آشکارم (٥١) .

كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا

همچنین نیامده است نزدیك آنانکه پیش ازایشان بودند هیچ پیغامبری مگر گفتند

(۱) یعنی اعلی وادنی .

قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾
جادوگریست یا دیوانه است (٥٢) .

أَتَوَاصَوْا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾
آیابایکدیگر وصیت کرده اندبانکاربلکه ایشانگروه سرکش اند (٥٣) .

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾
پس روی بازکش ازایشان پس نیستی توملامت کرده شده (٥٤) .

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾
و پندده هرآئینه پنددادن سودمیدهد مومنان را (٥٥) .

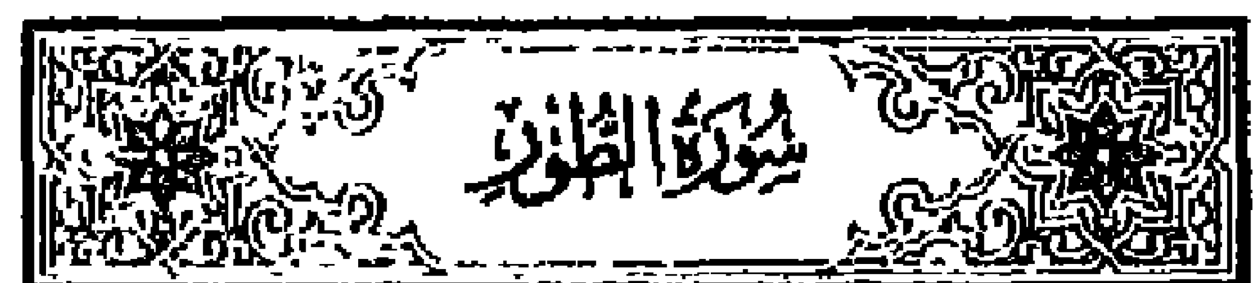
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾
ونیافریده ام جن وانس را مگربرای آنکه بپرستند مرا (٥٦) .

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾
نمی خواهم ازایشان رزق را ونمی خواهم که مراطعام دهند (٥٧) .

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾
هرآئینه خدا هونست رزق دهنده خداوندِ توانای زورآور[1] (٥٨) .

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾
پس هرآئینه آنان را که ستم کرده اند نصیبی است (یعنی ازعقوبت) مانند نصیبهٔ یارانِگذشته ایشان پس بایدکه شتاب طلب نکنندازمن (٥٩) .

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾
پس وای کافران را ازآن روزِایشان که وعده داده میشوند (٦٠) .

سوره طور مکی است وآن چهل ونه آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

وَالطُّورِ ﴿١﴾
قسم به کوه طور (١) .

وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾
وقسم به کتاب نوشته شده (٢) .

(١) یعنی آدمیان بنام میگیرند تادرماکل ومشرب معاونت کنند بخلاف خدا والله اعلم .

فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾
درکاغذ کشاده[1] (٣) .

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾
وقسم بخانهٔ معمور[2] (٤) .

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾
وقسم به سقف برا فراشته شده[3] (٥) .

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾
وقسم به دریا پرکرده شده (٦) .

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾
هرآئینه عذاب پروردگارتو بودنیست (٧).

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾
نیست اوراهیچ دفع کننده (٨) .

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾
روزیکه جنبش کند آسمان جنبش کردنی (٩) .

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾
وروان شود کوه ها روان شدنی (١٠) .

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
پس وای آنروزدروغ شمارندگان را (١١).

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾
آنانکه ایشان به بیهوده گوئی بازی می کنند (١٢) .

يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾
روزیکه به سختی روان کرده شوند بسوی آتش دوزخ روان کردنی (١٣) .

هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾
اینست آتشی که شماآن رادروغ می شمردید (١٤) .

أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾
آیاسحرست این یاشما درنمی نگرید(١٥).

اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾
درآئید باین آتش پس صبر کنید یا نه کنید برابرست برشما جزاین نیست که جزا داده خواهید شد بحسب آنچه می کردید (١٦).

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾
هرآئینه متقیان دربوستانها ونعمت هاباشند خوشحال شده(١٧) .

فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾
بسبب آنکه نعمت داد ایشانرا پروردگار

(١) یعنی تورات یا قرآن .
(٢) یعنی آنکه درآسمان است .
(٣) یعنی آسمان .

ایشان و بسبب آنکه نگهداشت ایشانرا ازعذاب دوزخ (١٨) .

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

بخورید و بنو شید گوارا به سبب آنچه میکردید (١٩) .

مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

تکیه زده برتخت های برابریکدیگر گسترده وجفت کنیم ایشانرا بحوران کشاده چشم (٢٠) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ
ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ
كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾

وآنانکه ایمان آوردند وبرپی ایشان رفت اولادِ ایشان درایمان برسانیم بدیشان اولاد ایشانرا ونقصان نه کنیم ایشانرا ازجزای عملِ ایشان چیزی هر مردی بآنچه عمل کرد درگروباشد (٢١) .

وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

وپی درپی عطاکنیم ایشانرا میوه وگوشت ازجنسی که طلب کنند (٢٢) .

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾

ازدست یکدیگرمی گیرند آنجاپیالهٔ شراب نه بیهوده گوئی باشددرآن ونه بزه کاری (٢٣) .

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴿٢٤﴾

وآمدورفت کنندبرایشان نوجوانانی چند ازایشان گویاآن نوجوانان مروارید درپرده پنهان اند (٢٤) .

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

و روی آورد بعض ایشان بربعضی ازیك دیگرسوال کنان (٢٥) .

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾

گفتند هرآئینه ما پیش ازین درمیانِ اهل خانهٔ خود ترسان بودیم (٢٦) .

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

پس نعمتِ فراوان داد مارا خدا ونگاهداشت ماراازعذاب باد گرم (٢٧) .

إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

هرآئینه ماپیش ازین عبادت میکردیم اوراهرآئینه اوست احسان کننده مهربان (٢٨) .

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

(یامحمد) پس پندده پس نیستی توبفضل
پروردگارخودکاهن ونه دیوانه (۲۹) .

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾

بلکه آیامیگویند شاعرست انتظار کشیم
درحقِ او حوادثِ زمانه را (۳۰) .

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

بگو انتظار بکشید هرآئینه من باشما
ازانتظار کشندگانم (۳۱) .

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَٰذَا ۚ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾

آیا میفرماید باین عقیده عقل های ایشان
یاایشان گروهی سرکش اند (۳۲) .

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ ۚ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

آیامیگویند بربسته است قرآن را نی بلکه
ایمان نمی آرند (۳۳) .

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

پس بایدکه بیارندسخنی مانندا ین ا گر
راست گوهستند (۳٤) .

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

آیا ایشان آفریده شدند بغیر آفرینندهٔ
یاایشان خود آفریدگاراند (۳۵) .

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

آیاآفریده اند آسمان هاوزمین را بلکه
ایشان باورنمی کنند (۳٦) .

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾

آیانزدیك ایشان خزانهای پروردگارتست
یا ایشانند چیره دست (۳۷) .

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ۖ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ
مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

آیا ایشان رانردبانی هست که برآن بالا
رفته می شنوند پس بایدکه بیارد شنوندهٔ
ایشان دلیل ظاهر را (۳۸) .

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

آیا خدا را دختران پیدامی شوند وشمارا
پسران (۳۹) .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

آیاسوال میکنی ازایشان مزدی بررسالت
پس ایشان ازغرامت‌گرانبار شده اند (٤۰) .

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾

آیانزدیك ایشان علمِ غیب است پس
ایشان مینویسند (٤۱) .

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

آیامی خواهند بداندیشی پس کافران ایشانند

درضررِ بَداندیشی گرفتار شده (٤٢) .

أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

آیاایشان را معبودی هست بجزخداپاکی خداراست ازآنکه شریك مقرر میکنند . (٤٣)

وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

و ا گر ببینند یك پاره رااز آسمان افتاده گویند این ابریست برهم نشسته (٤٤) .

فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

پس بگذارایشان راتاآنکه ملاقات کنند بآن روزخود که درآن بیهوش کرده شوند . (٤٥)

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

روزی که دفع نکنند ازایشان مکرِ ایشان چیزی را ونه ایشان نصرت داده شوند . (٤٦)

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

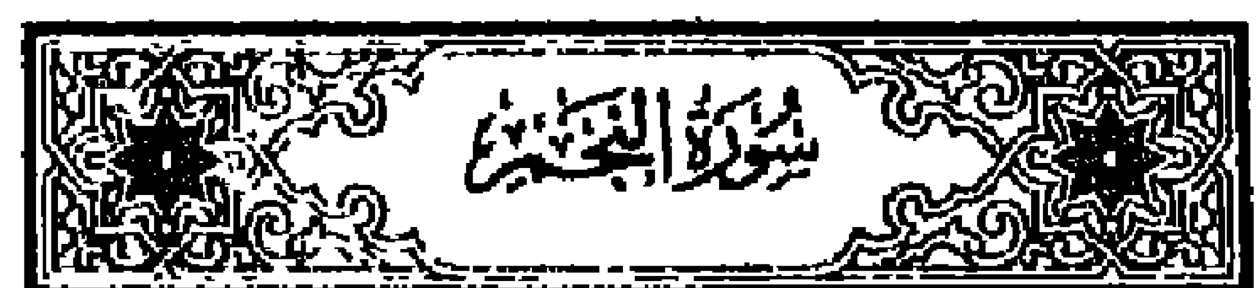
وهرآئینه ستمگاران را عذابیست غیراین ولیکن اکثر ایشان نمیدانند (٤٧) .

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

وصبر کن بانتظار حکم پروردگار خود هرآئینه توبحضور چشم مائی وبپاکی یادکن باستائش پروردگارخود را وقتیکه بصبح برخیزی (٤٨) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

وبعض اوقات شب بپاکی یادکن خدارا وعقب غائب شدن ستاره هانیز (٤٩) .

سوره نجم مکی است وآن شصت ودوآیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾

قسم بستاره چون فروافتد (١) .

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾

گمراه نشد این یارشما[1] وغلط نکرده

(١) یعنی محمد صلی الله علیه وسلم .

است راه را (٢) .

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ۞ ٣

وسخن نمی گويداز خواهش نفس (٣) .

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحٰى ۞ ٤

نيست قرآن مگر وحی كه بسوئ اوفرستاده ميشود (٤) .

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰى ۞ ٥

آموخته است اورافرشتهٔ بسيار باقوت (٥) .

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوٰى ۞ ٦

صاحب حسن پس راست ايستادآن فرشته (٦) .

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلٰى ۞ ٧

واو بكنارهٔ بلند آسمان بود (٧) .

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۞ ٨

بازنزديك شدوفرودآمد (٨) .

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنٰى ۞ ٩

پس رسيد بمسافتِ دوكمان يا نزديك ترازآن (٩) .

فَأَوْحٰى إِلٰى عَبْدِهِ مَا أَوْحٰى ۞ ١٠

پس پيغام رسانيد بسوی بندهٔ خداآنچه رسانيد (١٠) .

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأٰى ۞ ١١

دروغ داخل نكرد دل پيغامبر درآنچه معائنه كرد (١١) .

أَفَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى ۞ ١٢

آياشما گفتگو ميكنيد باپيغامبردرآنچه می بيند (١٢) .

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرٰى ۞ ١٣

وهرآئينه ديده بوداو را(اين فرشته را) يك باردیگر (١٣) .

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ۞ ١٤

نزديك سدرة المنتهىٰ (١٤) .

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى ۞ ١٥

نزديك آن سِدرَه است بهشت آرامگاه (١٥) .

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۞ ١٦

فرشته راديد وقتی كه می پوشيد سِدرَه راآنچه می پوشيد[1] (١٦) .

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ۞ ١٧

كجروی نكرد چشم پيغامبروازمقصد

---

(١) يعنی وقتيكه انوار الهی ازهر جانب سِدرَه را احاطه كردواين درشب معراج بود والله اعلم .

تجاوز نه نمود (١٧) .

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾

هرآئینه معائنه کردبعض نشانه های بزرگ پروردگارخودرا (١٨) .

اَفَرَءَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾

آیادیدید لات را وعزی را (١٩) .

وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾

منات سومی بی قدررا (٢٠) .

اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾

آیاشمارا فرزند باشدوخدارا دختر (٢١) .

تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيْزٰى ﴿٢٢﴾

این قسمت آنگاه قسمت بی انصاف باشد . (٢٢)

اِنْ هِىَ اِلَّآ اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوْهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِّنْ رَّبِّهِمُ الْهُدٰى ﴿٢٣﴾

نیست این مگرنامهای چند که مقرر کرده اید آنرا شماوپدرانِ شما فرود نیاورده است خدابرثبوت آنها هیچ دلیلی پیروی نمی کنند مگروهم فاسدرا وچیزی را که خواهش می کند نفسها وهرآئینه آمده است ایشان راازپروردگارایشان هدایت (٢٣) .

اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰى ﴿٢٤﴾

آیامیسرست آدمی راآنچه که آرزو میکند . (٢٤)

فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾

پس خدائراست آنجهان واین جهان (٢٥) .

وَكَمْ مِّنْ مَّلَكٍ فِى السَّمٰوٰتِ لَا تُغْنِىْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا اِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَّاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾

وبسیار فرشته اند درآسمان ها که نفع نمی کند شفاعتِ ایشان چیزی را مگر بعدازآنکه دستوری دهد خدا ورضامند شودبرای هرکه خواهد (٢٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾

هرآئینه آنانکه باور نمیدارند آخرت را مسمیٰ میکنند فرشتگان را بنام دختران(٢٧)

وَمَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِىْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ﴿٢٨﴾

ونیست ایشانرا بثبوت این مقدمه هیچ دانش پیروی نمی کنند مگر وهم را وهر آئینه وهم نفع نمیدهدازشناخت حقیقت چیزی را (٢٨) .

فَأَعْرِضْ عَنْ مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

پس اعراض کن ازکسیکه روگردان شد ازیادکردن ماوطلب نه کردمگر زندگانی این جهانی را (٢٩) .

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿٣٠﴾

اینست نهایت ایشان ازروی دانش[1] هرآئینه پروردگارتو داناست بهرکه غلط کرد راه خدا واوست دانا بهرکه راه یافت (٣٠) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾

وخدائراست آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین ست عاقبت کار جزادهد آنانرا که بدکاری کردند بحسب آنچه عمل نمودند جزا دهد آنان را که نیکوکاری کردند بخصلت نیك (٣١) .

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٢﴾

آنانکه پرهیزگاری می کنندازکبائر گناهان وبی حیائی هاسوای گناهان صغیره هرآئینه پروردگار تو بسیارآمرزش است اوست داناباحوال شما وقتی که پیداکرد شمارااززمین ووقتیکه شما بچه های بودید درشکم های مادرانِ خویش پس ستائش مکنید خویشتن را خدا داناترست بکسیکه پرهیزگاری کرد (٣٢) .

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٣٣﴾

آیادیدی کسی را که روگردان شد (٣٣) .

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ﴿٣٤﴾

وداد اندکی ازمال و سخت دل شد (٣٤) .

أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ﴿٣٥﴾

آیانزدیكِ اوست علم غیب پس گویا اوهر چیز را بچشم می بیند (٣٥) .

أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾

آیا خبرداده نشد بآنچه در صحیفهای موسیٰ (٣٦) .

---

(١) یعنی این است نهایتِ علمِ ایشان .

وَإِبْرَٰهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰٓ ﴿٣٧﴾

وابراهیم که وفادار بود (٣٧) .

أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾

(مضمونش آنکه) برنخواهد داشت هیچ بردارنده بارِ گناهِ دیگررا (٣٨) .

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾

وآنکه نرسد آدمی را مگر آنچه عمل کرده است (٣٩) .

وَأَنَّ سَعْيَهُۥ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾

وآنکه سعیِٔ آدمی دیده خواهد شد (٤٠) .

ثُمَّ يُجْزَىٰهُ الْجَزَآءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾

بازداده خواهد شد بحسب آن سعی جزای تمام (٤١) .

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ﴿٤٢﴾

وآنکه بسوی پروردگارتست باز گشت (٤٢) .

وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٣﴾

وآنکه او خندانید وگریانید (٤٣) .

وَأَنَّهُۥ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

وآنکه اومیرانید واوزنده کرد (٤٤) .

وَأَنَّهُۥ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٥﴾

وآنکه خدا آفرید دوقسم نرو‌ماده را (٤٥) .

مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾

ازنطفه چون ریخته شود در رحم (٤٦) .

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٤٧﴾

وآنکه برخدا لازم ست آن پیداکردن دیگر (٤٧) .

وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾

وآنکه اوتوانگر ساخت وسرمایه داد (٤٨) .

وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾

وآنکه همونست پروردگار ستارهٔ شعریٰ (٤٩) .

وَأَنَّهُۥٓ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾

وآنکه او هلاك ساخت عاد نخستین را (٥٠) .

وَثَمُودَا۟ فَمَآ أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾

وهلاك کردثمود را پس هیچ کس را باقی نگذاشت (٥١) .

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ﴿٥٢﴾

وهلاك کرد قومِ نوح را پیش ازین هرآئینه ایشان بودند ستمگارتر وازحدگذشته تر (٥٢) .

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ﴿٥٣﴾

وشهر موتفکه را برزمین افگند (٥٣) .

فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ ﴿٥٤﴾

پس پوشانید بروی آنچه

پوشانید[1] (٥٤).

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾
پس درکدام یك ازنعمت های پروردگار خود ای آدمی شبهة میکنی (٥٥) .

هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾
این پیغامبرترساننده است ازجنس ترسانندگان پیشین (٥٦) .

أَزِفَتِ الْآزِفَةُ ﴿٥٧﴾
نزدیك آمد قیامت(٥٧) .

لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾
نیست اورا سوای خداهیچ ظاهر کننده . (٥٨)

أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾
آیا ازین سخن تعجب می کنید (٥٩) .

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾
وخنده می نمائیدو نه می‌گریید (٦٠) .

وَأَنتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾
وشمابازی کننده هستید (٦١) .

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۩ ﴿٦٢﴾
پس سجده کنید خداراوپرستش نمائید . (٦٢)

سوره قمر مکی است وآن پنجاه وپنج آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾
نزدیك آمد قیامت وبشگافت ماه[2] (١) .

وَإِن يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾
واگرکافران به بینند نشانه ای اعراض کنند وگویند سحریست قوی (٢) .

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾
ودروغ شمردند وپیروی خواهش خودکردند وهرچیزی دروقت خود قرار گرفته است (٣) .

---

(١) یعنی سنگباران کرد .
(٢) اشارتست بآن قصّه که کافران ازحضرت پیغامبرصلی الله علیه وسلم معجزه طلب کردند خدای تعالی ماه رادو قطعه ساخت یکی برکوه ابوقبیس ودیگر برکوهی قیقعان والله اعلم .

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

وهر آئینه آمده است بدیشان ازخبرها آنچه درآن پندست (٤) .

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾

وآمده است دانش تمام پس فائده نمیدهدترسانیدنها (٥) .

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُكُرٍ ﴿٦﴾

پس اعراض کن ازایشان آنروزکه بخواند خواننده بسوی چیزی ناخوش آیند (٦) .

خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾

درحالیکه فرورفته چشمهای ایشان برآیند (آن روز) از قبورگویاایشان ملخِ پراگنده اند (٧) .

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

شتاب کنان بسوی آن خواننده گویند کافران این روزی ست دشوار (٨) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

دروغ شمردند پیش ازایشان قوم نوح پس دروغگو پنداشتند بندهٔ مارا وگفتند دیوانه است وبااوسخن درشت‌گفته شد (٩) .

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾

پس دعاکرد بجناب پروردگارخود که من مغلوب شده ام پس انتقام بکش (١٠) .

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

پس کشادیم درهای آسمان را بآب بسیارریزنده (١١) .

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾

وروان کردیم اززمین چشمه ها پس جمع شد آب ازهر جانب بنابرکاریکه مقدر شده بود[1] (١٢) .

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾

وسوار کردیم نوح را برکشتی خداوند تخت هاومیخها (١٣) .

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

میرفت بحضور چشم های ما بجهت انتقام برای کسیکه باور نداشته بودند

(١) یعنی هلاك قوم او .

اورا[1] (١٤) .

وَلَقَد تَّرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ (١٥)

وهرآئینه‌گذاشتیم این عقوبت رانشانه پس هیچ پندگیرنده است (١٥) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ (١٦)

پس چگونه بُوَدعقوبتِ من وترسانیدن های من (١٦) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ (١٧)

وهرآئینه آسان کردیم قرآن راتاپندگیرند پس آیاهیچ پندپذیرنده هست (١٧) .

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ (١٨)

دروغ شمردند قوم عاد پس چگو نه بود عذابِ من وترسانیدن های من(١٨) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ (١٩)

هرآئینه مافرستادیم برایشان بادِتندرا درروز شوم بغایت سخت (١٩) .

تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ (٢٠)

برمیکندمردمان راگویاایشان تنهای درختانِ خرمای ازبیخ برکنده اند (٢٠) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ (٢١)

پس چگو نه بود عقوبت من وترسانیدن های من (٢١) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ (٢٢)

و هرآئینه آسان کرده ایم قرآن را تاپندبگیرند پس آیاهیچ پندپذیرنده است (٢٢) .

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ (٢٣)

دروغ شمر دند قوم ثمود ترسانندگانرا (٢٣) .

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ (٢٤)

پس گفتند آیایك آدمی راازقوم خویش پیروی کنیم هرآئینه ماآنگاه درگمراهی ودیوانگی باشیم (٢٤) .

أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِن بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ (٢٥)

آیا نازل کرده شد بمردی وحی ازمیانِ ما نی بلکه او دروغگوئی خود پسنداست (٢٥) .

---

(١) یعنی برای انتقام خصومت کنان .

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ﴿٢٦﴾

خواهند دانست فرداکیست دروغگوی خود پسند (٢٦) .

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

هرآئینه ما فرستنده ایم ماده شتررا بجهت ازمائش ایشان را پس ای صالح منتظر ایشان باش وصبر پیش‌گیر (٢٧) .

وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ۖ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾

وخبرداركن ایشانرا که آب مقسوم ست درمیانِ ایشان هر حصه آب، حاضر شود بدان آنکه نوبت وی است (٢٨) .

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾

پس آواز دادند یارخودرا پس دست درازی کردو مجروح ساخت (٢٩) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾

پس چگو نه بودعقوبت من وترسانیدن های من (٣٠) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾

هرآئینه مافرستادیم برایشان یك نعره پس شدند مانند حظیره[1] درهم شکسته که حظیره سازد آنرابنا کرده باشد (٣١) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾

وهرآئینه آسان ساختیم قرآن رابرای آنکه پندگیرند پس آیاهیچ پندگیرنده است (٣٢) .

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾

دروغ شمردند قوم لوط ترسانندگانرا (٣٣) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ ۖ نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾

هرآئینه فرستادیم برایشان بادِسنگبار مگراهل خانهٔ لوط که خلاص ساختیم ایشان را وقت سحر (٣٤) .

نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ ﴿٣٥﴾

بمهربانی ازنزدیك خویش همچنین

(١) مترجم‌گوید حظیره احاطه است که ازشاخهای خشك و خاربرای‌گوسفند بنا کنند وآن بمرورزمان پائمال مواشی میگرددخدای تعالی بآن پائمال شده تشبیه داد .

جزاميدهيم هركراشكرگذاری كرد (٣٥) .

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾

وهرآئينه لوط ترسانيده بود ايشانرا ازعقوبت ماپس مكابره كردند درآن ترسانيد نها (٣٦) .

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾

وهر آئينه سخن گفتند تاغفلت دهندلوط رااز حفظ مهمانانِ اوپس محوكرديم چشم های ايشانرا پس (گفتيم) بچشيد عذاب مرا وترسانيد نهای مرا (٣٧) .

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾

وهرآئينه غارت كردايشانرا بامداد عقوبتی جائی گيرنده (٣٨) .

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾

پس(گفتيم) بچشيدعذاب مراو ترسانيدنهای مرا (٣٩) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾

وهرآئينه آسان ساختيم قرآن رابرای آنكه پندگيرند پس آيا هيچ پندگيرنده هست (٤٠) .

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

وهرآئينه آمدند خويشاوندان فرعون راترسانندگان (٤١) .

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

دروغ شمردند نشانه های مارا همه آنرا پس گرفتيم ايشانرا مانند درگرفتن غالب قوی (٤٢) .

أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

آياكافران شما ای قريش بهتراند ازين جماعت ها آيا شمارا حكم خلاصی ست دركتابهای پيشين (٤٣) .

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾

آيامی گويند ماجماعتی انتقام گيرنده ايم (٤٤) .

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

شكست داده خواهد شد اينجماعت را وبگردانند ايشان پشت (٤٥) .

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ ﴿٤٦﴾

بلكه قيامت وعده‌گاهِ ايشانست وقيامت

سخت تر وتلخ ترست (٤٦) .

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾

هرآئینه گنهگاران درگمراهی دیوانگی اند (٤٧) .

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾

یادکن روزی که کشیده شودایشان رادر دوزخ برروی های ایشان (گوئیم) بچشید دست رسانیدن دوزخ را (٤٨) .

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

هرآئینه ماهر چیزرا پیداکردیم باندازهٔ مقرر (٤٩) .

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَٰحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

ونیست حکم ما مگریك کلمه مانند گردانیدن چشم[1] (٥٠) .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٥١﴾

وهرآئینه هلاك ساختیم امثال شمارا پس آیاهیچ پندگیرنده است (٥١) .

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

وهرچیزی که کرده اند مکتوب ست درنامه های اعمال (٥٢) .

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾

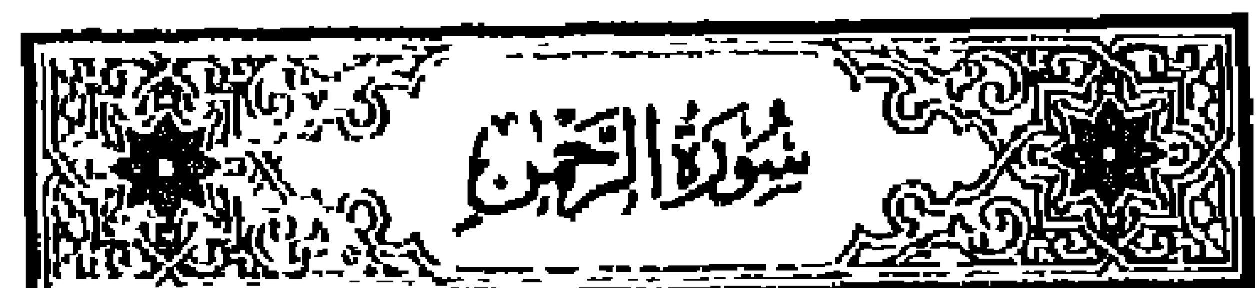
و هرخوردوبزرگ نوشته شده است[2] (٥٣) .

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

هرآئینه پرهیزگاران دربوستانهاوچشمه هاباشند (٥٤) .

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

در مجلس راستی باشند نزدیك پادشاه توانا (٥٥) .

سوره رحمن مدنی است وآن هفتادوهشت ایت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الرَّحْمَٰنُ ﴿١﴾

خدا (١) .

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾

آموخت قرآن را (٢) .

(١) یعنی درسرعت وجود مراد آسان بودن ست .

(٢) یعنی درلوح محفوظ .

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾
آفرید آدمی را (٣) .

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾
آموختش سخن‌گفتن (٤) .

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾
خورشید وماه بحساب مقرر میروند (٥).

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾
وگیاه ودرخت سجده میکنند (٦) .

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾
وآسمان را برافراشت وفرودآورد ترازو را (٧) .

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾
بمقصد آنکه ازحد تجاوز مکنید درترازو (٨) .

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾
وراست سنجید بانصاف ونقصان مکنید درترازو (٩) .

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾
وزمین راگستردبرای آدمیان (١٠) .

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾
درآن زمین میوه است ودرختان خرماست خداوندِ غلاف ها (١١) .

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾
ودرآن زمین دانه خداوند برگ ست وگل خوشبوئیست [1] (١٢) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾
پس کدام یك راازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید [2] (١٣) .

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾
آفریدآدمی را ازگِل خشك مانند سفال (١٤).

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾
وآفریدجن را ازشعلهٔ آتش (١٥) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾
پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (١٦) .

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾
پروردگار دومشرق ست وپروردگار دو

---

(١) مترجم‌گوید اشاره بآنست که برگ حبوب غازیه علف دواب ایشان میشود پس این علاوه نعمت است .

(٢) جن وانس .

مغرب ست[١] (١٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (١٨) .

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾
گذاشت دودرياراتاباهم جمع شوند (١٩) .

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾
ميان اين هردوحجابيست كه يكى برديگرى تعدى نميكند (٢٠) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢١) .

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾
برآيدازين دودريا مرواريدومرجان (٢٢).

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٣) .

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾
خداراست كشتى هاى‌روان شونده برافراشته دردريا مانندكوه ها (٢٤) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٥) .

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾
هركه هست برزمين فانى شود (٢٦) .

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾
وباقى ماندروى پروردگارتو خداوند بزرگى وانعام (٢٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٨) .

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾
سوال ميكند ازخداهركه درآسمانهاست وزمين ست هرروزى خدادرحالتى ست[٢] (٢٩) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾
پس كدام يكراازنعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٣٠) .

---

(١) يعنى درزمستان آفتاب مشرق ومغرب ديگردارد و در تابستان مشرق ومغرب ديگر.
(٢) يعنى تنعيم يا تعذيب، اسعاد يااشقا، احيايا اماتت والله اعلم .

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

ازهمه فارغ شده برای شما متوجه شویم ای جن وانس (٣١) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٢) .

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾

ای قوم جن وانس اگرمی توانید که بیرون روید ازکناره های آسمان هاوزمین پس بیرون روید بیرون نخواهد رفتن مگر بقوتی[1] (٣٣) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٤) .

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فرستاده خواهد شدبرشما شعلهٔ ازآتش ودود نیز پس مقابله نتوانید کرد (٣٥) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

پس کدام یك را ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٦) .

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

پس چون بشگافدآسمان پس شود مثل گل سرخ مانندِادیم سرخ (٣٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٨) .

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ إِنسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

پس آن روزسوال کرده نه شود ازگناه خود هیچ آدمی ونه جنی (٣٩) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٠) .

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي
وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾

شناخته شوندگنهگاران به قیافهٔ خود پس گرفته شودبه موی پیشانی های وبه پای هانیز (٤١) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

پس کدام یك راازنعمتهای پروردگار

(١) یعنی وآن قوت کجا است .

دروغ می شمرید (٤٢) .

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

این است آن دوزخ که دروغ شمرده بودند آن را گنهگاران (٤٣) .

يَطُوْفُوْنَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيْمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾

آمدورفت کنند میان آن آتش ومیان آب گرم جوشیده (٤٤) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٥﴾

پس کدام یك راازنعمت های پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٥) .

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتٰنِ ﴿٤٦﴾

وکسی را که ترسیده است ازایستادن بحضور پروردگارخویش دوبوستان است (٤٦) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٧﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٧) .

ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾

دو بوستان دارای شاخه های بسیار (٤٨) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٩﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٩) .

فِيْهِمَا عَيْنٰنِ تَجْرِيٰنِ ﴿٥٠﴾

درآن دوبوستان دو چشمه میروند (٥٠) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥١﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٥١) .

فِيْهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجٰنِ ﴿٥٢﴾

درآن دوبوستان ازهرمیوه دو قسم باشد (٥٢) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٣﴾

پس کدام راازنعمتهای پروردگارخویش دروغ می شمرید (٥٣) .

مُتَّكِئِيْنَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَآئِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

تکیه زده برفرش های که آسترآن ازحریرضخیم باشد ومیوهٔ آن دوبوستان نزدیك بُوَد [1] (٥٤) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٥﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار

(١) یعنی به سهولت توان گرفت .

خویش دروغ می شمرید (٥٥) .

فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ﴿٥٦﴾

درآن کوشکها حوران باشند فرواندازنده چشم جماع نکرده است بآنها هیچ آدمی پیش ازایشان ونه هیچ جنی (٥٦) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾

پس کدام یکرا ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٥٧) .

كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

گویاآن حوران یاقوت ومرجان اند (٥٨) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

پس کدام راازنعمتهای پروردگارخویش دروغ می شمرید (٥٩) .

هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ ﴿٦٠﴾

نیست جزای نیکوکاری مگر انعام بسیار (٦٠) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

پس کدام یکرا ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦١) .

وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

وغیرازاین دوبوستان دوبوستان دیگرباشند (٦٢) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾

پس کدام یکرا ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٣) .

مُدْهَآمَّتَانِ ﴿٦٤﴾

دوبوستان سبزکه ازغایتِ سبزی بسیاهی میزنند (٦٤) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾

پس کدام یکرا ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٥) .

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾

درآن دوبوستان دوچشمه جوشنده باشند (٦٦) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

پس کدام یکرا ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٧) .

فِيهِمَا فَٰكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

درآن دوبوستان میوه ودرختان خرما وانار باشند (٦٨) .

فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

پس کدام یك راازنعمتهای پروردگار

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾

لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾

خویش دروغ می شمرید (٦٩) .

درآن کوشکها زنانِ برگزیده جمال باشند (٧٠) .

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧١) .

حوران نگاهداشته شده درخیمها (٧٢) .

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٣) .

جماع نکرده است بآنها هیچ آدمی پیش ازایشان و نه هیچ جنی (٧٤) .

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٥) .

تکیه زده باشند بربالشهای سبز وبساط های نیك (٧٦) .

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٧) .

بابرکت ست نام پروردگارتو خداوندبزرگی وانعام (٧٨) .

سوره واقعه مکی است وآن نود وشش آیت وسه رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

یادکن آنگاه که متحقق شود قیامت (١) .

نیست وقت بودن آن را هیچ نفس دروغ گوینده [1] (٢) .

پست کننده است جماعتی رابلند کننده

(١) یعنی همه مسلمان شوند کفر وافترا آنجانه باشد .

است طائفه ای را(۳) .

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾

آنگاه که جنبانیده شود زمین را جنبانیدنِ سخت (٤) .

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾

وریزه ریزه کرده شود کوه هارا ریزه ریزه کردن بسیار (٥) .

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ﴿٦﴾

پس شود مانند غبار پراگنده (٦) .

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾

وشوید شما سه قسم (٧) .

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

پس اهل سعادت چه حال دارند اهل سعادت (٨) .

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾

واهل شقاوت چه حال دارنداهل شقاوت (٩) .

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

وپیش روندگان خود ایشانندپیش روندگان (١٠) .

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾

آن پیش روندگان ایشانند نزدیك کردگان (١١) .

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

دربوستانهای نعمت باشند (١٢) .

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

سابقان جمعی بسیاراند ازپیشینیان[1] (١٣) .

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

واندکی انداز پسینیان[2] (١٤) .

عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾

برتخت های زربافته نشسته باشند (١٥) .

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

تکیه زده برآن روبروی یکدیگر شده (١٦) .

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾

آمدورفت میکنند برایشان نوجوانان جاویدان (١٧) .

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾

باآب خوره ها وابریق ها وپیالها ازشراب جاری (١٨) .

---

(١) یعنی ازامم سابقه .

(٢) یعنی ازامت محمدیه .

لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ﴿١٩﴾
نه دردسرداده شود ایشانرا ازآن شراب ونه بیهوش شوند (۱۹) .

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
وآمد ورفت کنند بامیوه ازهرجنس که اختیار کنند (۲۰) .

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾
وباگوشت مرغان ازهر جنس که پسندکنند (۲۱) .

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
وایشانراست حوران کشاده چشم (۲۲).

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾
مانند مروارید پوشیده کرده شده (۲۳) .

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
پاداش دهیم بحسب آنچه میکردند (۲٤).

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾
نه شنوند دربهشت سخن بیهوده ونه حرفی کهگناه باشد (۲۵) .

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾
لیکن بشنوند این سخن که هریکی سلام می‌گوید (۲٦) .

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾
واهل سعادت چه حال دارند اهل سعادت (۲۷) .

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾
دردرختان کنارِ بیخار (۲۸) .

وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ﴿٢٩﴾
ودردرختان موز توبرتوثمرهٔ آن (۲۹) .

وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾
ودرسایهٔ دراز (۳۰) .

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾
ودرآب ریخته شده (۳۱) .

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾
ودرمیوهٔ بسیار (۳۲) .

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾
نه به پایان رسدونه ازآن منع کرده شود(۳۳) .

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾
وفرش های برا فراشته شده (۳٤) .

إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً ﴿٣٥﴾
هر آئینه ماآفریدیم حوران رایك نوع افریدن (۳۵) .

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾
پس ساختیم ایشانرا دوشیزه (۳٦) .

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾
محبوب شونده نزدیك شوهران[1] هم عمر

(۱) یعنی بفنج ودلال .

بایکدیگر (٣٧) .

لِأَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٣٨﴾
برای اصحاب یمین (٣٨) .

ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾
جماعتی بسیارند از پیشینیان (٣٩) .

وَثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾
وجماعتی بسیارنداز پسینیان (٤٠) .

وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ ﴿٤١﴾
واهل شقاوت چه حال دارند اهل شقاوت (٤١) .

فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾
دربادگرم وآب‌گرم باشند (٤٢) .

وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾
ودرسایه دود سیاه (٤٣) .

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾
که نه خنك باشد ونه باعزت بُوَد (٤٤) .

إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾
هرآئینه ایشان بودند پیش ازین بنازپرورده (٤٥) .

وَكَانُوا۟ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلْحِنثِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾
ومداومت میکردند برگناه بزرگ (یعنی شرك) (٤٦) .

وَكَانُوا۟ يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾
ومی‌گفتند آیا چون بمیریم وخاك شویم واستخوانی چند باشیم آیاما برانگیخته شویم (٤٧) .

أَوَءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾
آیاپدران نخستین مابرانگیخته شوند (٤٨) .

قُلْ إِنَّ ٱلْأَوَّلِينَ وَٱلْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾
بگوهرآئینه پیشینیان وپسینیان (٤٩) .

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾
البته جمع کرده شوند درمیعاد روزمقرر (٥٠) .

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا ٱلضَّآلُّونَ ٱلْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾
بازهرآئینه شمای گمراهان دروغ شمارندگان (٥١) .

لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾
خواهید خورد ازدرختان زقوم (٥٢) .

فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ ﴿٥٣﴾
پس پرخواهید کرد ازآن شکم هارا (٥٣) .

فَشَٰرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾
پس خواهید آشامیدبرآن طعام ازآب‌گرم (٥٤) .

فَشَٰرِبُونَ شُرْبَ ٱلْهِيمِ ﴿٥٥﴾
پس خواهید آشامید مانند آشامیدن شتران مبتلا به بیماری تشنگی (٥٥) .

هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

اینست مهمانی ایشان روز جزاء (٥٦) .

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾

ماآفریدیم شمارا پس چرا باورنمی کنید (یعنی اعاده را) (٥٧) .

أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾

آیامی دیدید آنچه میریزیددررحم زنان[1] (٥٨) .

أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾

آیاشمامی آفرینید آن را یا ماآفریننده ایم[2] (٥٩) .

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾

مامعین کردیم درمیان شمامرگ را ونیستیم ما عاجز کرده شده (٦٠) .

عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

ازآنکه عوض شما آریم قومی مانند شما وبیافرینیم شمارا درعالمی که نمیدانید (٦١) .

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

وهرآئینه دانسته اید آفرینش نخستین را پس چراپندنمی‌گیرید (٦٢) .

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

آیا دیدید آنچه می کارید (٦٣) .

أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾

آیاشما میرویانیدآن را یاما رویاننده ایم (٦٤) .

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾

اگرخواهیم بگردانیم آن زراعت راگیاهی درهم شکسته به تعجب مانده گوئید (٦٥) .

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾

هرآئینه ماغرامت کشندگانیم (٦٦) .

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

بلکه ما محروم ماندگانیم (٦٧) .

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾

آیا پس دیدید آن آب را که می آشامید (٦٨) .

أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾

آیاشما فرودآورده ایدآن را از ابر یاما فرودآرندگانیم (٦٩) .

---

(١) یعنی منی را .

(٢) یعنی تقلیب میکنیم منی راازحالی به حالی تاآدمی پیدامی شود والله اعلم .

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ٧٠

اگرخواهیم شوربگردانیم آنرا پس چرا
شکر نمی‌گوئید (٧٠) .

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ٧١

آیاپس دیدید آن آتش را که روشن می
کنید ازمیان شاخ درخت برمی آرید (٧١) .

أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ٧٢

آیاشما آفریده ایددرخت آن را یاماآفریننده
ایم (٧٢) .

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ٧٣

ماساختیم آن درخت رابرای پند ومنفعت
برای مسافران (٧٣) .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ٧٤

پس به پاکی یادکن پروردگاربزرگ خودرا
. (٧٤)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ٧٥

پس سوگند میخورم بافتادن ستارها[1]
. (٧٥)

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ٧٦

وهرآئینه این قسمی ست بزرگ اگر بدانید
. (٧٦)

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ٧٧

هرآئینه این کتاب قرآنی است گرامیقدر
. (٧٧)

فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ٧٨

نوشته شده است درکتاب پوشیده (٧٨) .

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ٧٩

که دست نمی رسانندبآن مگر پاك
کردگان[2] (٧٩) .

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٨٠

فرستاده شده است از جانب پروردگار
عالمها (٨٠) .

أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ٨١

آیابااین سخن شما انکار کننده اید (٨١) .

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ٨٢

ومی سازید نصیبه خودآنکه شمابه دروغ
نسبت می کنید (٨٢) .

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ٨٣

پس آنگاه که رسد روح شخصی نزد

---

(١) یعنی شهب والله اعلم .
(٢) یعنی درلوح محفوظ .

گلو (۸۳) .

وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾
وشما آنگاه می بینید (۸٤) .

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾
ومانزديك تريم باو به نسبت شما وليكن نمی نگريد (۸۵) .

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾
پس اگرهستيد غير مقهور حكم الهی(۸٦) .

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾
چرابازنگردانيدروح را اگرراستگوئيد[1] (۸۷) .

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾
پس اما اگر باشد مرده ازنزديك كردگان بارگاه الهی (۸۸) .

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾
پس اوراست راحت وگل خوشبووبوستان نعمت (۸۹) .

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾
واماا گرباشد ازاهل سعادت (۹۰) .

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾
پس سلامت ست ای مخاطب خاطر تراازاهل سعادت (۹۱) .

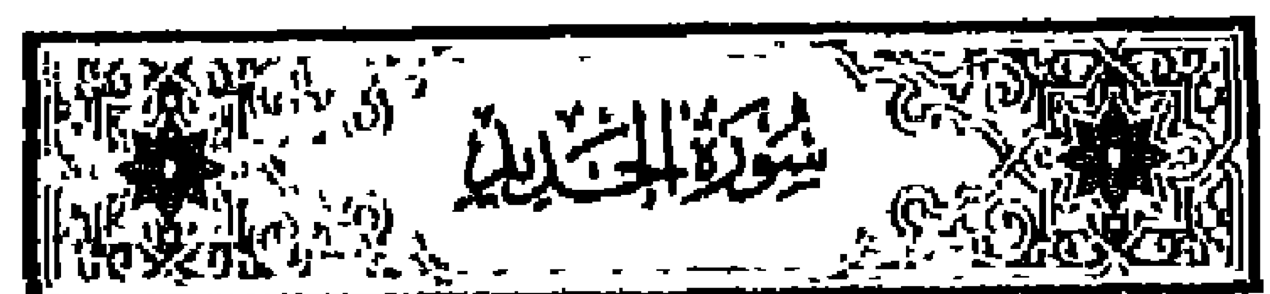
وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾
واماا گرباشد ازدروغ شمارندگان گمراهان (۹۲) .

فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾
پس اوراست مهمانی ازآب‌گرم (۹۳) .

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾
واوراست درآوردن به دوزخ (۹٤) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾
هرآئينه اين خبردرست بی شبهه است (۹۵) .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾
پس بپاكی يادكن پروردگار بزرگ خودرا (۹٦) .

سوره حديد مدنی است وآن بيست ونه آيت وچهار ركوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاينده مهربان .

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
به پاكی يادكردخدارا هرچه درآسمان ها

(۱) مترجم‌گويد لفظ لولا داخل است بر ترجعونها واعادهٔ آن برای تاكيد است .

وزمين ست واوست غالب دانا (١) .

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢﴾

اوراست پادشاهی آسمانها وزمين زنده ميكند ومی ميراند واوبرهرچيز تواناست (٢) .

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٣﴾

اوست نخستين همه واوست آخرينِ همه واوست آشكاَراواوست پنهان واوبهرچيز داناست (٣) .

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ
مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيْهَا وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٤﴾

اوست آنكه آفريدآسمان ها وزمين را درشش روز بازمستقرشد برعرش می داند آنچه درمی آيد به زمين وآنچه برمی آيدازآن وآنچه فرودمی آيد ازآسمان وآنچه بالاميرود اندرآن واوباشماست هرجاكه باشيد وخدا بآنچه ميكنيد بيناست (٤) .

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٥﴾

اوراست پادشاهئ آسمان هاوزمين وبسوی خداباَزگردانيده ميشودكار ها (٥) .

يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيْمٌ
بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٦﴾

درمی آردشب را درروز ودرمی آرد روزرا درشب واو داناست بمكنون سينها (٦) .

اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاَنْفِقُوْا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُّسْتَخْلَفِيْنَ فِيْهِ
فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوْا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴿٧﴾

ايمان آريد بخداورسول او وخرج كنيد ازجملهٔ آن مال كه قرار داده است شمارا جانشين ديگران دروی پس آنانكه ايمان آوردند و خرج كردند ازشما ايشانراست مزدِ بزرگ (٧) .

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُوْلُ يَدْعُوْكُمْ لِتُؤْمِنُوْا بِرَبِّكُمْ
وَقَدْ اَخَذَ مِيْثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٨﴾

وچيست شمارا كه ايمان نمی آريد بخدا ورسول درحاليكه دعوت می كند شمارا كه ايمان آريد بپروردگارخويش وهرآئينه عهدگرفته است ازشما[1] اگرهستيد باوردارنده (٨) .

(١) يعنی روزألست بربكم .

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ⑨

واوست آنکه فرومیفرستد بر بندهٔ خود آیاتِ واضح تابیرون آردشمارا ازتاریکی ها بسوی روشنی هرآئینه خدا برشما بخشاینده مهربان ست (۹) .

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ
أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ
وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

وچیست شمارا که خرج نه کنید درراه خدا و خدای‌راست واپس‌گذاشتهٔ آسمان ها وزمین[1] برابرنیست ازشما آنکه خرج کرد پیش ازفتح مکه و قتال کرد (بآنکه این چنین عمل بعد ازفتح مکه کرده باشد) آنجماعت درمرتبه بزرگ ترند ازآنانکه خرج کردند بعد از فتح وقتال کردند وهریك راوعده داده است خدا حالتِ نیك وخدا بآنچه میکنید خبردارست (۱۰) .

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ
أَجْرٌ كَرِيمٌ ⑪

کیست آنکه قرض دهد خدارا قرض دادن نیك پس دوچند اداکندآن قرض رابرای او و اوراست مزدِ گرامی قدر (۱۱) .

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑫

یادکن روزیکه ببینی مردان مسلمانان را و زنانِ مسلمانان را باین صفت که می شتابدنورایشان پیش دست های ایشان و بجانب های راست ایشان (گفته شود) مژده باد شماراامروزشمارا ست بوستان های میرود زیرآن جویها جاوید باشید آنجا اینست مطلب یابی بزرگ (۱۲) .

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انْظُرُونَا

روزیکه گویند مردانِ منافق وزنانِ منافق

---

(۱) یعنی هرکسیکه بمیردآنچه بگذارد ملكِ خداباشد پس بآن بخل کردن نهایت شنیع است .

نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا
فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ
مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾

بامسلمانان بنظر شفقت نگرید بسوی ماتاروشنی‌گیریم ازنور شماگفته شودباز‌گردید پس پشت خویش پس بجوئیدروشنی را[1] پس بناکرده شود درمیانِ ایشان دیواری که اورا دروازه باشد اندرونِ آن دیوار درآنجارحمت ست وبیرون آن دیوار بجانب پیش اوعذاب ست (١٣) .

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ
وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ اللَّهِ
وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾

آوازدهند منافقان مسلمانان راآیامانبودیم همراه شماگفتند آری ولیکن شما دربلا افگندید خویشتن را وانتظار کردید[2] وشك آوردید وفریفته کرد شمارا آرزوها تاآنکه برسید فرمان خدا[3] وفریب دادشمارادر فرمانبرداری خداشیطان فریبنده (١٤) .

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ
النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

پس امروز فراگرفته نه شود ازشمافدیهٔ ونه ازکافران گرفته شود جای شماآتش ست همان آتش لائقِ شماست و بد باز گشت ست وی (١٥) .

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ
مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ

آیاوقت نرسیده است مسلمانان را که نیایش کند دل های ایشان آن وقت یاد کردن خداووقت یادآوردن آنچه آمده ست ازوحی الهی ونباشند مانند آنانکه

---

(١) مترجوگوید یعنی دردنیا روید تحصیل نورکنید که این جاتحصیل نور نیست والله اعلم .

(٢) یعنی هزیمت مسلمانان را .

(٣) یعنی اجل .

عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

داده شده است ایشان راکتاب پیش ازین پس درازگشت برایشان مدت پس سخت شددل های ایشان وبسیاری ازایشان بدکاران اند (١٦) .

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

بدانید که خدا زنده میکند زمین را بعد ازمرده بودنِ آن هرآئینه بیان کردیم برای شمانشانهابُوَد که شما دریابید (١٧) .

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ
لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

هرآئینه مردان خیرات دهنده وزنان خیرات دهنده وآنانکه قرض داده اند خدارا قرض نیك دو چند داده شودایشان را وایشانراست مزدگرامی قدر (١٨) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۖ
وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

وآنانکه ایمان آوردند بخداو پیغمبران او آنجماعت ایشانند صدیقان وشهیدان نزدیك پروردگارخویش ایشانراست مزدایشان ونورایشان وآنانکه کافرشدند ودروغ شمردند آیاتِ مارا آنجماعت اهل دوزخ اند (١٩) .

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ
نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

بدانید که زندگانیْ دنیا بازیست وبیهودگی ست وآرائش ست وخودستائی ست درمیان شما وازیکدیگرزیاده طلبی ست درمال ها وفرزندان مانند بارانی که به شگفت آورد زراعت کنندگان را رُستنیْ او باز خشك شود پس زرد به بینی آن را بازدرهم شکسته گردد ودرآخرت عذاب سخت ست ونیز آمرزش ست ازجانب خداوخوشنودیست و نیست زندگانی دنیا مگر بهره ای که باعث فریب باشد (٢٠).

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ

سبقت کنیدبسوی آمرزش ازجانب پروردگار تان وبسوی بهشتی که پهنائی

وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ آمَنُوْا بِاللهِ وَرُسُلِهٖ ذٰلِكَ فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢١﴾

اومانند پهنائی آسمان وزمین باشد آماده کرده شد برای آنانکه ایمان می آرند بخداو پیغامبران او اینست فضل خدا میدهدش بهرکه خواهد وخداوند صاحب فضل بزرگ ست (۲۱) .

مَآ اَصَابَ مِنْ مُّصِيْبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّبْرَاَهَا ۭ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيْرٌ ﴿٢٢﴾

نه رسید هیچ مصیبتی در زمین ونه در جان های شما مگر نوشته شده است درکتابی پیش ازآنکه بیافرینیم آن مصیبت را هرآئینه این کار بر خداآسان ست (۲۲) .

لِّكَيْلَا تَاْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوْا بِمَآ اٰتٰىكُمْ ۭ وَاللهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرِ ﴿٢٣﴾

(خبرداده ایم) تااندوه نخورید برآنچه رفت ازدست شماوتاشادمان نه شویدبآنچه عطا کرد شمارا و خدای‌تعالی دوست نمیداردهرتکبر کننده خودستاینده را (۲۳) .

الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۭ وَمَنْ يَّتَوَلَّ فَاِنَّ اللهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٤﴾

(دوست نمیدارد) آنانراکه بخل میکنند ومردمان را به بخل می فرمایند وهرکه رگردان شود هرآئینه خدا اوست بی نیاز ستوده (٢٤) .

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنٰتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتٰبَ وَالْمِيْزَانَ لِيَقُوْمَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ فِيْهِ بَاْسٌ شَدِيْدٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ وَرُسُلَهٗ بِالْغَيْبِ ۭ اِنَّ اللهَ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿٢٥﴾

هرآئینه فرستادیم پیغامبران خودرا به نشانه های واضح وفرودآوردیم همراه ایشان کتاب وترازو راتاعمل کنندمردمان بانصاف وفرودآوردیم آهن را درآن جنگ سخت ست ومنفعت های دیگر برای مردمان وتابداند خدا کسی راکه نصرت دهد خداوپیغمبران اورا غائبانه هرآئینه خداتوانای غالب ست (۲۵) .

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوْحًا وَّاِبْرٰهِيْمَ وَجَعَلْنَا فِيْ ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ

وهرآئینه فرستادیم نوح را وابراهیم را ونهادیم در اولاد ایشان پیغامبری وکتاب

وَالْكِتٰبَ فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٦﴾

پس بعض ایشان راه یابنده است وبسیاری ازایشان بدکاراند (٢٦) .

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنٰهُ
الْاِنْجِيْلَ وَجَعَلْنَا فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ رَاْفَةً وَّرَحْمَةً
وَرَهْبَانِيَّةَ ابْتَدَعُوْهَا مَا كَتَبْنٰهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَآءَ رِضْوَانِ
اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَاٰتَيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْهُمْ
اَجْرَهُمْ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٧﴾

بازفرستادیم ازپی ایشان پیغامبران خودرا وازپی آوردیم عیسیٰ پسر مریم را ودادیمش انجیل ونهادیم دردل های تابعانِ او مهربانی وبخشائش وگوشه نشینی که خود پیدا کرده بودند آن را ما فرض نه ساخته بودیم برایشان لیکن اختراع کردند بطلب خوشنودی خدا پس نگاهداشتِ آن نکردند حقِ نگهداشتنِ آن پس عطا کردیم آنان را که ایمان آوردند ازایشان[1] مزدایشان را وبسیاری ازایشان بدکاراند (٢٧) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوْا بِرَسُوْلِهٖ يُؤْتِكُمْ
كِفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾

ای آنانکه ایمان آورده اید به پیغمبران سابق بترسید ازخداوایمان آرید به پیغامبراو[2] تابدهد شمارا دوحصه ازرحمت خود وبدهدشمارا نوری که راه روید بآن وتابیامرزد شمارا وخداآمرزگار مهربان ست (٢٨) .

لِّئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ مِّنْ
فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

(خدااین مقدمه خبرداد) تابدانند اهل کتاب که ایشان قادر نیستند برچیزی ازفضل خدا وبدانند که فضل بدست خداست میدهد آن را بهرکه خواهد وخدا صاحب فضل بزرگ ست (٢٩) .

---

(١) یعنی به محمد صلی الله علیه وسلم .

(٢) یعنی به محمد صلی الله علیه وسلم .

سوره مجادله مدنی است وآن بیست ودوآیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِيْ تُجَادِلُكَ فِيْ زَوْجِهَا وَتَشْتَكِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ①

(۱)هرآئینه شنید خدای‌تعالی سخن آن زن که گفتگو میکردبا تو درباره شوهر خود وشکایت میکرد پیش خدا وخدامی شنود گفتگو کردن شمارا هرآئینه خداشنوابیناست . (۱)

اَلَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِّنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ مَّا هُنَّ اُمَّهٰتِهِمْ ۭ اِنْ اُمَّهٰتُهُمْ اِلَّا الّٰۗـِٔيْ وَلَدْنَهُمْ ۭ وَاِنَّهُمْ لَيَقُوْلُوْنَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُوْرًا ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ②

آنانکه ازشما ظهار میکنند بازنان خود[۲] نیستند آن زنان مادران ایشان نیستند مادران ایشان، الاّآنانکه زاده اند ایشان را هرآئینه این ظهار کنندگان می گویند سخن نامعقول ومیگویند دروغ وهرآئینه خدا عفوکنندهٔ آمرزگارست (۲) .

وَالَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا قَالُوْا فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا ۭ ذٰلِكُمْ تُوْعَظُوْنَ بِهٖ ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ③

وآنانکه ظهارمی کنند بازنان خود بازرجوع میکنند درمخالفت آنچه گفتند پس واجب ست آزاد کردنِ برده ای پیش ازآنکه زن ومردبایکدیگردست رسانند[۳] این حکم پندداده میشود شمارا بآن وخدا بآنچه میکنید خبردارست (۳) .

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا

پس هرکه نه یابدبرده را پس بروی واجب

---

(۱) زنی را شوهراوگفت "انتِ علی کظهر امی" توبر من مانند پشت مادرمنی آن زن پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم این ماجراعرض کرد فرمودند که حرام شدی آن زن کثرت عیال وقلت مال عرض کرد خدای تعالی این آیت فرستاد .

(۲) یعنی تشبیه می دهند زنان خودرا به پشت مادر .

(۳) یعنی جماع کنند .

فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ
وَرَسُوْلِهٖ وَتِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ④

ست روزه داشتن دوماه پی در پی پیش ازآنکه هردوبایکدیگر دست رسانند پس هرکه نتواندارین را پس طعام دادن شصت فقیر لازم است، این حکم برای آنست که منقادشوید به خداو پیغامبراو واین احکام حد مقرر کردهٔ خداست و کافران را عذاب درد دهنده باشد (٤) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يُحَآدُّوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ كُبِتُوْا كَمَا كُبِتَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيٰتٍۭ بَيِّنٰتٍ ۚ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ⑤

هرآئینه آنانکه مخالفت میکنند باخدا و رسول اوخوار کرده شدایشانرا چنانکه خوارکرده شد آنان را که پیش ازایشان بودند وهرآئینه فرودآوردیم آیاتِ واضح وکافران را عذاب خوار کننده است (٥) .

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيْعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ۚ اَحْصٰىهُ اللّٰهُ
وَنَسُوْهُ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ⑥

روزیکه برانگیزد ایشانرا خداهمه یك جا پس خبردهد ایشان را بآنچه کرده بودند یادداشت کردآنراخداوایشان فراموش کردند آن را وخدابرهمه چیز مطلع ست . (٦)

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ مَا يَكُوْنُ مِنْ
نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ اَدْنٰى
مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ⑦

آیانه دیدی که خدا میداند آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست نمی باشد بایکدیگر گفتن سه شخص رامگر خداچهارم ایشان ست ونمی باشد گفتن پنج شخص راالاّ خدا ششمِ ایشان ست ونه کمتر ازین ونه زیاده ازین مگر خداباایشانست هرکجاباشند بازخبر دهد ایشان را روزِقیامت به آنچه کرده اند هرآئینه خدابهرچیز داناست (٧) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوْا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا نُهُوْا عَنْهُ

آیاندیدی بسوی آنانکه منع کرده شدایشان

وَيَتَنٰجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَاِذَا جَآءُوْكَ
حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ وَيَقُوْلُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا
اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ⑧

راازبایکدیگر رازگفتن[1] بازعَود میکنند درآنچه ازآن منع کرده شد ایشان را وبیکدیگررازمیگویند درباب گناه وتعدی ونافرمانی پیغامبر وچون بیایند پیش تودعاکنند ترا بآن کلمه که دعانکرده است تراخدابآن[2]ومیگویند دردل های خویش چرا عذاب نه میکند مارا خدابسبب آنچه میگوئیم[3] بس ست ایشانرا دوزخ درآیند آن جا پس بدجائیست دوزخ (٨).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰى
وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ⑨

ای مسلمانان چون بایکدیگر رازگوئید پس بایدکه رازمگوئید درباب گناه وتعدی نافرمانیِ پیغامبر ورازگوئید درباب نیکوکاری وپرهیزگاری وبترسید ازخدائی که بسوی اوحشر کرده خواهید شد (٩).

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطٰنِ لِيَحْزُنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيْسَ
بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ⑩

جزاین نیست که رازگفتن بدازکارشیطان ست تااندوهگین کندَ مسلمانان را ونیست هیچ زیان رساننده بایشان مگر بارادهٔ خدا، وبرخدا بایدکه توکل کنند مسلمانان (١٠).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِي الْمَجٰلِسِ
فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ وَاِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ
اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ⑪

ای مسلمانان چون گفته شود شمارا که گشاده بنشینیددر مجلس ها پس گشاده کنید جای را تابگشاید خدا برای شما (هرمشکلی را) وچون گفته شودبرخیزید پس برخیزید تابلند کند خدامرتبه هابرای

---

(١) یعنی یهود که رازایشان درایذای مسلمین بود والله اعلم .

(٢) یعنی بجای السلام علیك السام علیك گویند یعنی مرگ برتوباد .

(٣) یعنی ا گر پیغامبرراست است بایستی که مارا عذاب رسیدی والله اعلم .

آنانکه ایمان آورده اند ازشما وآنانکه عطا کرده شده است ایشانرا علم وخداباآنچه میکنید خبردارست (١١) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نَٰجَيْتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ صَدَقَةً ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان چون خواهید که راز گوئید باپیغامبر پس نخست بدهید پیش ازراز گفتن خود خیرات را این کار بهترست شمارا وپاکیزه تر پس ا گر نیابید هرآئینه خداآمرزگار مهربانست[1] (١٢) .

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ صَدَقَٰتٍ ۚ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا۟ وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

آیاترسیدید ازآنکه نخست دهیدپیش از رازگفتن خود خیرات هاراپس چون نکردید ودرگذشت خدا ازشما پس باری برپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را وفرمانبرداری کنید خدا ورسول اورا وخدا خبردارست بآنچه میکنید (١٣) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

آیانه دیدی بسوی آنانکه دوستی کردند باقومی که غضب کرده است خدا برایشان[2] نیستند این منافقان ازشما ونه ازیهود وسوگند میخورند بردروغ وایشان میدانند (١٤) .

أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

آماده ساخته است خدابرای ایشان عذابِ سخت هرآئینه بداست آنچه میکردند (١٥) .

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾

سپَر گرفته اند سوگندانِ خودرا پس بازداشتند مردم را ازراه خدا پس برای ایشانست عذاب خوارکننده (١٦) .

---

(١) مترجم گوید این حکم منسوخ است بآیتی که می آید والله اعلم .

(٢) یعنی منافقان بایهود دوستی کردند والله اعلم .

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْئًا أُولٰٓئِكَ
أَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خٰلِدُونَ ﴿١٧﴾

دفع نخواهد کردازایشان اموال ایشان واولاد ایشان ازعذابِ خداچیزی را این جماعت اهل دوزخ اند، ایشان آنجاجاویدان باشند (۱۷) .

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ الْكٰذِبُونَ ﴿١٨﴾

روزیکه برانگیزد ایشانرا خداهمه یك جا پس سوگند خورند بحضور اوچنانکه سوگند میخورند بحضور شما و می پندارند که ایشان بر چیزی هستند آگاه شوهرآئینه ایشانند دروغگو (۱۸) .

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطٰنُ فَأَنْسٰهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ أُولٰٓئِكَ حِزْبُ
الشَّيْطٰنِ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطٰنِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٩﴾

غالب آمده است برایشان شیطان پس فراموش ساخت ازخاطر أیشان یادکردن خدارا این جماعت لشکر شیطان اند آگاه شو هرآئینه لشکر شیطان ایشانند زیان کاران (۱۹) .

إِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ أُولٰٓئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

هرآئینه آنانکه مخالفت میکنند باخداورسول او این جماعت درجملهٔ خوارترین مردم اند (۲۰) .

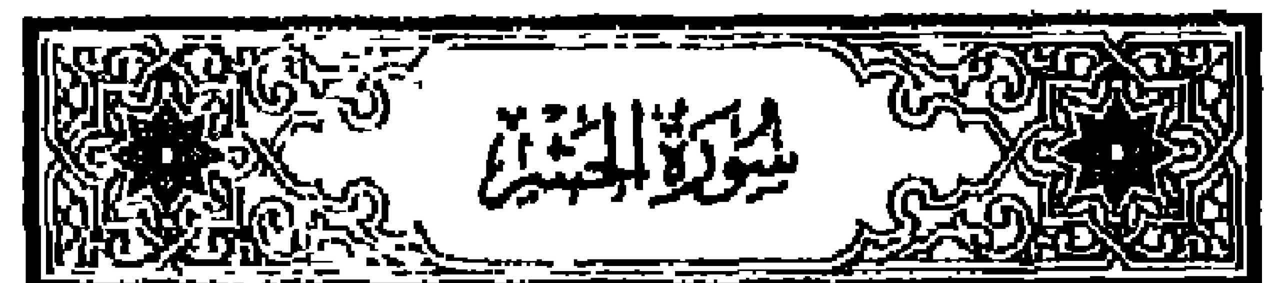
كَتَبَ اللّٰهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

حکم کردخداالبته غالب شوم من و پیغامبران من هرآئینه خدا توانای غالب ست (۲۱) .

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ
وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوٓا اٰبَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ
أُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمٰنَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ
جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ أُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

نخواهی یافت قومی را که ایمان دارند بخدا وروز آخر باین صفت که دوستی کنند باکسیکه خلاف کرده است باخداورسول او واگرچه آن جماعت باشند پدران ایشان یاپسرانِ ایشان یابرادرانِ ایشان یا خویشاوندانِ ایشان آن مومنان که باکافران دوستی ندارند نوشته است خدادردل های ایشان ایمان را وقوت داده است ایشان را بفیضِ غیبی

ازجانب خود و درآردایشان را به بوستان
ها میرودزیرآن جویها جاویدان آنجا
خوشنود شد خداازایشان وخوشنود
شدند ایشان ازخدا ایشانند لشکر
خداآ گاه شو هرآئینه لشکر خداایشانند
رستگاران (۲۲) .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ①

هُوَ الَّذِيْٓ اَخْرَجَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ۭ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرُجُوْا وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مَّانِعَتُهُمْ حُصُوْنُهُمْ
مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا ۤ وَقَذَفَ فِيْ
قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُوْنَ بُيُوْتَهُمْ بِاَيْدِيْهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۤ
فَاعْتَبِرُوْا يٰٓاُولِي الْاَبْصَارِ ②

سوره حشر مدنی است وآن بیست وچهار آیت وسه رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

[(۱)] به پاکی یاد کرد خدای را آنچه در آسمان هاست وآنچه درزمین ست واوست غالب باحکمت (۱) .

اوست آنکه بیرون راند آنان را که کافرشدند ازاهل کتاب از خانه های ایشان در اوّل جمع کردن لشکر ، گمان نه داشتید شما ای مسلمانان که بیرون روند و گمان میکردندآن کافران که نگاهدارندۀ ایشان باشندقلعه های ایشان ازعقوبتِ

(۱) مترجم گوید که آن حضرت صلی الله علیه وسلم چون بمدینه آمدند بابنی نضیر صلح کردند وایشان بسبب شقاوت ازلی سعی عداوت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیش گرفتند آنحضرت صلی الله علیه وسلم اراده فرمود که آنجماعت را جلاوطن فرماید منافقان آن ملاعین را پیغام فرستادند که شما قتال کنید ودر جنگ استواری ورزید که مارفیق شماایم خدای تعالی برخلاف اراده منافقان دراول جمع کردن لشکر بریهودالقا رُعب فرمودتاعاجز آمدند وجلاوطنی اختیار کردند و سخن اهل نفاق را نشنیدند وبقتال وتکرار جمع رجال اتفاق نیفتادواموال ایشان فَیء شدوفَیء آنرا گویند که بغیر قتال بدست مسلمانان افتد خدای تعالی منت بر مسلمانان نهادحکم فَیء بیان فرمود وازارادۀ منافقان خبر داد والله اعلم .

خدا پس بیامد بایشان عقوبتِ خدااز آن
جاکه گمان نمی کردند وافگند دردل های
ایشان ترس را خراب میکردند خانه های
خودرا بدست های خویش وبدست های
مسلمانان پس عبرت گیرید ای خداوندانِ
بصیرت (٢) .

وَلَوْلَآ أَن كَتَبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمُ ٱلْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ
وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابُ ٱلنَّارِ ﴿٣﴾

وا گرنه آن بود که نوشت خدا برایشان
جلاوطنی را هرآئینه عقوبت میکردایشانرا
دردنیا[1] وایشان راست درآخرت عذابِ
آتش (٣) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۖ وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ فَإِنَّ ٱللَّهَ
شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٤﴾

این عذاب بسبب آنست که ایشان
مخالفت کردند باخداورسول اووهر که
مخالفت کند باخداپس هرآئینه خداسخت
عقوبت ست (٤) .

مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ
وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾

آنچه بریدید ازدرختِ خرما یا گذاشتیدآن
را ایستاده بربیخ و ریشه های آن پس به
فرمان خدابود وتاخوار کند بدکاران را[2]
(٥) .

وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ
وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

وآنچه عائد گردانید خدابرپیغامبر خوداز
اموال (بنی نضیر) پس نتاخته بودید برآن
اسپان را ونه شتران را ولیکن خدا غالب
میگرداند پیغامبران خودرا برهرکه خواهد
وخدا برهرچیز تواناست (٦) .

مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ كَىْ لَا

آنچه عائد گردانید خدا برپیغامبر خود
ازاموال ساکنان ده ها خدای راست و

---

(١) بنوعی دیگر والله اعلم .
(٢) یعنی قطع درخت میوه دار وقت جهاد جائز است وترك آن نیز جائز والله اعلم .

يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ
مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

پیغامبررا وخویشاوندان را[١] ویتیمان را وفقیران را وراه گذررا (بیان فرمودیم) تاناباشد آن دستگردان میان توانگران ازشما وهرچه بدهد شمارا پیغامبر بگیریدآن را وهرچه منع کند شمارا ازآن بازایستید وبترسید ازخدا هرآئینه خداسخت عقوبت است (٧) .

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ
أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

آن فَیء فقیران هجرت کننده راست آنانکه بیرون کرده شدایشان را ازخانه های ایشان و اموالِ ایشان می طلبند نعمت را از پروردگار خویش وخوشنودی را ونصرت میدهند خدا وپیغامبررا این جماعت ایشانند راست وعده(٨) .

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ
إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ
نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

ونیز آنان راست که جای گرفتند بدارالاسلام[٢] وجای پیداکردند درایمان پیش از مهاجران دوست میدارند هرکه هجرت میکند بسوی ایشان ونه می یابند درخاطرِ خود دغدغه ازطرف آنچه داده شد مهاجران را ودیگران را اختیار میکنند برخویشتن و ا گرچه باشد ایشانرا احتیاج وهرکه نگاهداشته شدازحرصِ نفسِ خویش پس آنجماعت ایشانند رستگاران (٩) .

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا

ونیز آنان راست که آمدند بعد مهاجران و

---

(١) یعنی خویشاوندان پیغامبررا .
(٢) یعنی به مدینه .

الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِيْ قُلُوْبِنَا غِلًّا لِّلَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا رَبَّنَآ اِنَّكَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠﴾

انصار می‌گویند ای پروردگار ما بیامرز مارا و برادران مارا که سبقت کر دند برما به ایمان آوردن وپیدامکن دردل های ما هیچ کینه نسبت به آنانکه ایمان آوردند ای پروردگار ماهرآئینه تو بخشایندۀ مهربانی[1] (١٠) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نَافَقُوْا يَقُوْلُوْنَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيْعُ
فِيْكُمْ اَحَدًا اَبَدًا ۙ وَّاِنْ قُوْتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ ۭ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ
لَكٰذِبُوْنَ ﴿١١﴾

آیاندیدی بسوی آنانکه منافق شدند میگویند آن برادرانِ خودرا که کافرند ازاهل کتاب ا گر جلاوطن کرده شود شمارا البته بیرون شویم نیز همراه شما وفرمان قبول نه کنیم در مقدمۀ شما هیچکس را هرگزو ا گرجنگ کرده شودبا شما البته نصرت دهیم شمارا وخداگواهی میدهد که ایشانند دروغگویان (١١) .

لَئِنْ اُخْرِجُوْا لَا يَخْرُجُوْنَ مَعَهُمْ ۚ وَلَئِنْ قُوْتِلُوْا لَا يَنْصُرُوْنَهُمْ ۚ وَلَئِنْ
نَّصَرُوْهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ۣ ثُمَّ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿١٢﴾

ا گرجلاوطن کرده شوند جلاوطن نه شوند همراه ایشان (منافقان) و ا گرجنگ کرده شود با ایشان نصرت ندهند ایشانرا و ا گر بفرض نصرت دهند ایشانرا راالبته بازگردانند پشت های خودرا بعد ازآن مدد کرده نشود ایشانرا (١٢) .

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنَ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُوْنَ ﴿١٣﴾

هرآئینه شمای مسلمانان بارعب ترید درخاطر های ایشان ازخدا این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که نمی فهمند[2] (١٣) .

---

(١) مترجم گوید ازین آیت معلوم شد که درفَیء هر مسلمان را حق ست پس احوج فالاحوج رابابد دادتاآنکه مال فَیء کفایت کند والله اعلم .

(٢) یعنی ازعذاب خدا که مؤجل ست پرواندارند والله اعلم .

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

جنگ نکنند باشما یکجا شده مگردر ده هائی که برآن حصار ساخته باشند یا ازپس دیوار ، جنگ ایشان درمیان خویش سخت است می پنداری ایشان را همه یکجا مجتمع شده ودلهای ایشان پراگنده است این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که درنمی یابند[1] (١٤) .

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

داستانِ ایشان مانند داستان آنانست که پیش ازایشان بودند درنزدیکی چشیدند وبالِ گناهِ خودرا و ایشانراست عذاب دردناك[2] (١٥) .

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

داستانِ منافقان بااهل کتاب مانند داستانِ شیطان ست چون گفت آدمی را کافر شوپس چون کافرشد گفت هرآئینه من بی تعلقم ازتو هرآئینه من میترسم ازخدا پروردگار عالمها (١٦) .

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

پس شدعاقبت کاراین شیطان واین آدمی آنکه ایشان درآتش باشند جاویدان آن جا واین ست جزای ستمگاران (١٧) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

ای مسلمانان بترسید ازخدا وبایدکه تأمل کند هر شخص که چه چیز پیش فرستاده است برای فردا[3] وبترسید ازخدا هرآئینه خدا خبردارست بآنچه می کنید (١٨) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ

ومباشید مانند آنانکه فراموش کردند

(١) یعنی بایکدیگر خانه جنگی ها دارند مصلحت ایشان یکی نیست والله اعلم .
(٢) یعنی چنانکه اهل بدر مغلوب ومنهزم شدند ایشان نیزمنهزم گشتند والله اعلم .
(٣) یعنی برای روزقیامت .

هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿١٩﴾

خدارا پس خدافراموش گردانید ازخاطرِ ایشان تدبیر حالِ ایشانرا این جماعت ایشانند بدکاران (١٩) .

لَا يَسْتَوِيْٓ اَصْحٰبُ النَّارِ وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ؕ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٢٠﴾

برابرنیستند اهل دوزخ واهل بهشت، اهل بهشت ایشانند بمطلب رسندگان (٢٠) .

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ؕ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾

ا گرفرود می‌آوردیم این قرآن را برکوهی هرآئینه میدیدی آنرانیایش کرده پاره پاره شده ازخوف خداواین داستان هارا بیان می کنیم برای مردمان تاایشان تأمل کنند (٢١) .

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٢﴾

اوست آن خدا که نیست هیچ معبود برحق مگراو دانندۀ نهان وآشکاراوست بخشایندۀ مهربان (٢٢) .

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ؕ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٢٣﴾

اوست آن خداكه نیست هیچ معبود برحق مگراو پادشاه نهایت پاك سلامت ازهمه عیب امن دهنده نگاهبان غالب خود اختیار بزرگوار پاکی خدای راست ازشریك مقرر کردن ایشان (٢٣) .

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ؕ يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٤﴾

اوست خدا آفریدگار نوپدید آرندۀ نگارنده، اوراست نامهای نیك به پاکی یاد میکند اوراهرچه درآسمان ها وزمین ست واوست غالب باحکمت (٢٤) .

سوره ممتحنه مکی است وآن سیزده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا عَدُوِّيْ وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ تُلْقُوْنَ

ای مسلمانان دوستان مگیرید دشمنانِ [1]

(١) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواستند که بفتح مکه متوجه شوند =

إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ①

مرا و دشمنانِ خودرامی افگنید بسوی ایشان پیغام بسبب دوستی وهرآئینه ایشان کافرشده اند بآنچه آمده است بشما ازدین راست جلاوطن میکنند پیغامبررا وشمارا نیزبرای آنکه ایمان آوردید به خدا پروردگار خویش، (دوست مگیرید) ا گر برآمده اید از اوطان خود برای جهاد درراه من وبطلب رضامندی من پنهان میفرستید بسوی ایشان پیغام دوستی ومن میدانم آنچه پنهان میکنید وآنچه آشکار می نمائید وهرکه ازشما بکند این کار هرآئینه گم کرد راه هموار را (۱) .

إِن يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ②

ا گر کافران بیابند شمارا دشمن باشند درحقِ شما وبگشایند بسوی شمادستهای خودرا وزبان های خودرا بایذا ودوست دارند که کافر شوید (۲) .

لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ③

سودنخواهند داد شمارا خویشاوندانِ شماونه فرزندانِ شما روزقیامت فیصله خواهد کردخدادرمیانِ شما، وخدا بآنچه میکنید بیناست (۳) .

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا

هرآئینه هست شمارا الگوی نیك باابراهیم وآنانکه همراه اوبودند چون گفتند قوم خودرا هرآئینه مابی تعلقیم ازشما وازآن

= ومی‌خواستند کسی اهل مکه رابقصد آنحضرت مطلع نکند تاناگهان برسرایشان رسند یکی از صحابه بطرف ایشان نامه نوشت وبرقصد آنحضرت مطلع ساخت خدای تعالی آنحضرت صلی الله علیه وسلم را اطلاع داد تاآن نامه راازراه باز آوردند وخدای تعالی درباب منع ازدوستي کفار نازل ساخت .

بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾

چه می پرستید بجزخدا نامعتقد شدیم بشما وپدیدآمد میانِ ماومیانِ شما دشمنی وناخوشی همیشه تاوقتیکه ایمان آرند بخدای تنها (شمارا الگوی نیك ست باابراهیم) مگر درقول ابراهیم پدر خودرا که آمرزش طلب خواهم کرد برای توونمی توانم برای تو ازخدا چیزی[1] گفت ابراهیم ای پروردگار مابرتوتوکل کردیم وبسوی تورجوع نمودیم وبسوی تست بازگشت (٤) .

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

ای پروردگارما قرارمَدِه مارا زیردستِ کافران وبیامرزبرای ما ای پروردگارما هرآئینه توئی غالب باحکمت (٥) .

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

هرآئینه هست شمارا بجماعت مذکوره اقتداء نیك کسی راازشماکه امید دارد ملاقات خدا وروزآخرت را وهرکه روگردان شود پس هرآئینه خدا بی نیاز ستوده کارست (٦) .

عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾

نزدیك ست خدا ازآنکه پیداکند درمیان شماودرمیان آنانکه دشمنی داشته ایدبآنها دوستی را[2] وخداتواناست وخداآمرزگار مهربانست (٧) .

لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا

منع نمی کند خداشمارا ازمواصلتِ آنانکه جنگ نه کرده اند باشمادرمقدمهٔ

(١) یعنی درین قول اقتداء باابراهیم نه شاید کردن واستغفار برای کافر درست نیست والله اعلم .

(٢) یعنی ایشان را توفیق اسلام دهد .

إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ⑧

دین وبیرون نه کرده اند شمارا ازخانه های شما (منع نمیکند) ازآنکه احسان کنید بایشان وانصاف کنید درحقِ ایشان هرآئینه خدادوست میدارد انصاف کنندگان را (٨) .

إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن
دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑨

جزاین نیست که منع میکند شمارا خدااز مواصلتِ آنانکه جنگ کرده اندباشمادرمقدمهٔ دین وبیرون کرده اندشمارا ازخانه های شما ومعاونتِ دیگران کردند دربرآوردن شما (منع میکند) ازآنکه دوستی کنید باایشان وهرکه دوستی کندباایشان پس آنجماعت ایشانندستمگاران (٩) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۖ
اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ
إِلَى الْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَآتُوهُم مَّا
أَنفَقُوا ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ
وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا
أَنفَقُوا ۚ ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ ۖ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑩

ای[١] مسلمانان چون بیایند پیش شما زنانِ مسلمان هجرت کرده پس امتحان کنید ایشانرا[٢]خداداناترست بایمان ایشان پس ا گر مسلمان دانید ایشان را بازنه فرستید ایشان را بسوی کافران نه این زنان حلال اندکافران را ونه آن کافران حلال اند این زنان را وبدهید بشوهران آنچه خرج کردند[٣]ونیست گناه برشما که نکاح کنید بایشان چون بدهید

(١) مترجم گوید درصلح حدیبیه بعض نساء کفار هجرت کرده بمدینه می آمدندوبعض نساء مسلمین مرتدگشته بکفار ملحق میشدند خدای تعالی حکم این جماعت بیان فرمود والله اعلم .

(٢) یعنی قسم دهید ایشان را که به سبب ناخوشیِ شوهران خودیا بسبب عشق مردان دیگرنیامده اند والله اعلم .

(٣) یعنی مهری که شوهران کفار داده بودند بازگردانید والله اعلم .

ایشان را مهرایشان ونگاه ندارید دست آویز زنانِ نامسلمان را[١]وطلب کنید آنچه شما خرج کردید وباید که مشرکان طلب کنند آنچه خرج کرده اند[٢]اینست حکم خدا فیصله میکند میان شما وخدا دانای باحکمت ست (١٠) .

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وا گراز دست شما برود کسی اززنان شما بسوی کافران پس غنیمت بدست آوردید[٣] پس بدهید آنان را که رفته باشند زنان ایشان مانند آنچه خرج کرده باشند بترسید ازخدائی که شمااورا باور دارنده اید[٤] (١١) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ ۙ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای پیغمبر چون بیایند نزدِ توزنانِ مسلمان که بیعت کنند باتو باین شرط که شریك مقرر نکنند باخدا چیزی را ودزدی نکنند وزنانکنند ونه کشند اولاد خودرا وپیش نیارند سخن دروغ که بربسته باشند آن را درمیان دستهای خویش ودرمیانِ پاهای

---

(١) یعنی برنکاح کافره اقامت نباید کرد والله اعلم .

(٢) یعنی ا گرزنی مرتد شده بامشرکان ملحق شود مهرِ اوباید طلبید و ا گرزنی مسلمان شده هجرت کند مهراوباید داد والله اعلم .

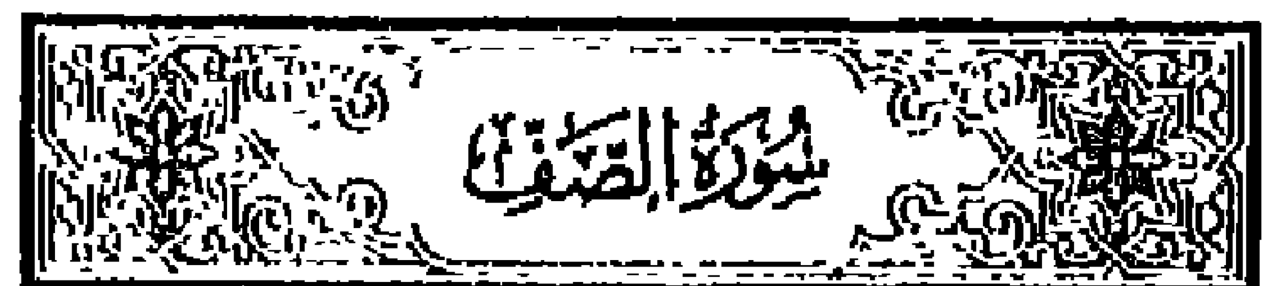
(٣) یعنی غنیمت ستانید ازایشان .

(٤) مترجم گوید که ا گرکفار معاهد باشندوزنی مرتده بایشان ملحق گرددازیشان مهر باید طلبید چنانچه درآیت سابقه معلوم شده ا گرکفار حربیان باشنداز غنائمِ اموالِ ایشان شوهران مرتده را مهر باید داد بعد فتح مکه این همه احکام مرتفع شدند نزدیك این فقیر نسخ این احکام ثابت نشده است پس ا گرمثل حالتیکه درصلح حدیبیه بودباز رودهد تحقیق که برهمین احکام عمل کرده شود والله اعلم .

خویش[1] ونافرمانی نکنند ترا درکارنیك پس بیعت قبول کن ازایشان وطلب آمرزش کن برای ایشان ازخدا هرآئینه خدا آمرزگار مهربانست (١٢) .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

ای مسلمانان دوستی نه کنید باگروهی که خشم‌گرفته است خدا برآن ها آنجماعت ناامیدشده اند از ثواب آخرت چنانکه ناامید شده اند کافران از اهل گور[2] (١٣) .

سورة الصّف

سوره صف مدنی است وآن چهارده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

به پاکی یادکرد خدارا آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین ست واوست غالب باحکمت (١) .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

ای مسلمانان چرامی‌گوئید آنچه نمی‌کنید (٢) .

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

بسیار ناپسندیده شد نزدِ خدا آنکه بگوئید چیزی که نه کنید[3] (٣) .

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

هرآئینه خدا دوست میدارد آنان را که جنگ میکنند درراه خدا صف بَسته گویاایشان عمارتی هستند محکم بایکدیگر چسپیده (٤) .

---

(١) یعنی فرزند کسی را به دیگری منسوب نکنند والله اعلم .

(٢) یعنی خدای تعالی حکم بعذاب ایشان کرده است پس هرگز ایمان نیارند وثواب نیابند چنانچه کافران بعد مردن برکفر توقع ثواب ندارند والله اعلم .

(٣) یعنی باخداعهد کنید به وفانرسانید .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَد تَّعْلَمُونَ أَنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

ویادکن چون گفت موسیٰ قوم خودرا ای قوم من چرامیرنجانید مرا وهرآئینه می دانید که من فرستادهٔ خدایم بسوی شما پس وقتیکه کجروی کردند کج ساخت خدادل های ایشان را خدا راه نمی نماید قوم بدکاران را (٥) .

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَٰبَنِي إِسْرَاءِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُم
مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي
مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾

ویادکن چون گفت عیسیٰ پسر مریم ای بنی اسرائیل هرآئینه من پیغمبر خدایم بسوی شما باور دارندهٔ آنچه پیش دستان من است ازتورات وبشارت دهنده به پیغامبری که بیاید بعد ازمن نام او احمد باشد پس چون آمد احمد (صلی الله علیه وسلم) پیش ایشان با معجزه ها گفتند این سحر ظاهرست (٦) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى
الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

وکیست ستمگارتر ازکسیکه بربست برخدا دروغ را واوخوانده می شود بسوی اسلام وخداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (٧) .

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

میخواهند این کافران که فرونشانند نورخدارا به دهن های خویش وخداتمام کنندهٔ نور خودست اگرچه ناخوش دارند کافران (٨) .

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

اوست آنکه فرستاد پیغامبر خودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برهمهٔ ادیان اگرچه ناخوش دارند مشرکان (٩) .

يَٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾

ای مسلمانان آیادلالت کنم شمارا به تجارتی که برهاند شمارا ازعذابِ درد دهنده (١٠) .

تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتُجَاهِدُونَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ⑪

ایمان آرید بخدا ورسول او وجهادکنید درراه خدابااموال خود وبه جان های خود این بهترست برای شماا گر میدانید (١١).

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنّٰتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ⑫

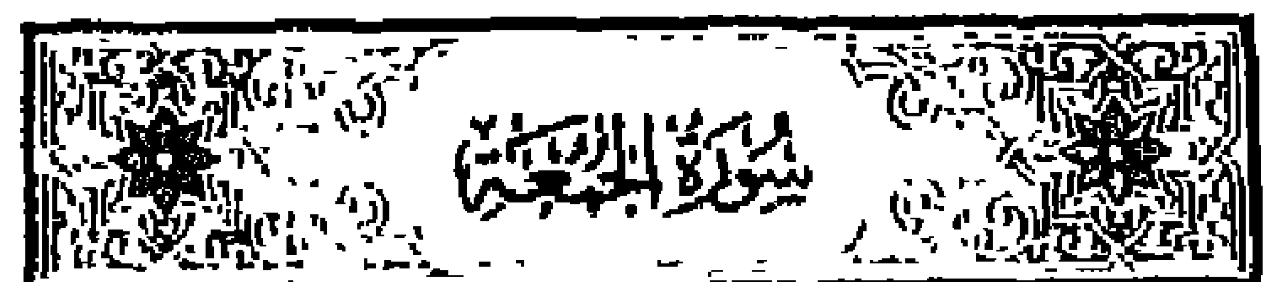
(ا گر این چنین کنید) بیامرزدبرای شما گناهان شمارا ودرآردشمارا به بوستانها میرودزیرآن جویها وبه محل های پاکیزه دربهشت های همیشه ماندن اینست پیروزيِ بزرگ (١٢) .

وَأُخْرٰى تُحِبُّوْنَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيْبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ⑬

و(بدهد) نعمتی دیگر که دوست میدارید آنراآن نعمت نصرت ازجانب خداوفتح قریب الحصول ست ومژده بده مسلمانان را (١٣) .

يٰأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُوْنُوْا أَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ أَنْصَارِيْ إِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَّائِفَةٌ مِّنْۢ بَنِيْ إِسْرَاءِيْلَ وَكَفَرَتْ طَّائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوْا ظٰهِرِيْنَ ⑭

ای مسلمانان باشید نصرت دهند گانِ خدا چنانکه گفت عیسیٰ پسر مریم بایارانِ خاص خود کیستند نصرت دهند گانِ من بسوی خدامتوجه شده گفتند آن یارانِ خاص مائیم نصرت دهند گانِ خدا[1] پس ایمان آوردند جمعی از بنی اسرائیل وکافرماندند جمعی پس قوت دادیم مومنان را بر دشمنانِ ایشان پس شدند غالب (١٤) .

سوره جمعه مدنی است یازده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوْسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ①

بپاکی یادکند خدارا هرآنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست پادشاهِ نهایت

(١) پس در ترویج دین عیسیٰ سعی کردند .

پاك، غالب باحكمت (۱) .

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٢

اوست آنكه برانگيخت درنا خواندگان[۱] پيغامبری ازقوم ايشان ميخواند برايشان آيات اورا وپاك می كند ايشان را ومی آموزدايشان را كتاب و دانش و هرآئينه ايشان بودند پيش ازين درگمراهيِ ظاهر (۲) .

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٣

ونيز مبعوث كرد آن پيغامبررادرقومی ديگرازبنی آدم كه هنوز نه پيوسته اندبامسلمانان[۲] و اوست غالب باحكمت (۳) .

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝٤

اينست فضل خدا ميدهدش بهركه خواهد وخدا صاحب فضل بزرگ ست (٤) .

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝٥

مثال آنانكه نهاده شد برايشان تورات باز برنداشتندآن را[۳] مانندِ مثال خرست كه برداردكتاب هارا بداست داستان قومی كه دروغ می شمردند آيات خدارا وخداراه نمی نمايدگروه ستمگاران را (۵) .

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝٦

بگوای يهود ا گرگمان داريد كه شما دوستان خدائيد بجز سائر مردمان پس آرزو كنيد مرگ را ا گر هستيد راست گويان (٦) .

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝٧

وآرزو نخواهند كردآنرا هرگزبسبب آنچه پيش فرستاده است دست های ايشان

(۱) يعنی عرب .
(۲) فارس يعنی سائرِ عجم .
(۳) يعنی به وفق آن عمل نه كردند .

وخداداناست به ستمگاران (٧) .

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِيْ تَفِرُّوْنَ مِنْهُ فَاِنَّهٗ مُلٰقِيْكُمْ ثُمَّ تُرَدُّوْنَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٨﴾

بگوهرآئينه مرگی که می گريزيدازآن البته وی رسنده است بشما گردانيده خواهيد شدبسوی دانندهٔ نهان وآشکارا پس خبردهد شمارا بآنچه می کرديد (٨) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نُوْدِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٩﴾

ای مسلمانان چون اذان داده شود برای نماز درروز جمعه پس سعی کنيد بسوی يادکردن خداوبگذاريد خريدوفروش را اين بهترست شمارا ا گرمی دانيد (٩) .

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِى الْاَرْضِ وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٠﴾

پس چون تمام کرده شود نماز متفرق شويد در زمين وطلب کنيد ازفضل خدا ويادکنيد خدارا بسيار تا شما رستگار شويد (١٠) .

وَاِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوَا ۨانْفَضُّوْٓا اِلَيْهَا وَتَرَكُوْكَ قَآئِمًا ۗ قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ۗ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿١١﴾

(وآن مسلمانان) چون ببينند کاروانی يا بازی را متفرق شده متوجه ميشوند بسوی آن وبگذارند تورا ايستاده[(١)] بگو آنچه نزدِ خداست بهترست ازبازی واز سوداگری وخدابهترين روزی دهنده گانست[(٢)] (١١) .

---

(١) يعنی در خطبه .

(٢) مترجم گويد اين آيت عتاب است بربعضی اصحاب و اشارت است بآن قصّه که کاروانی ازشام آمددراثناء خطبه ايشانرا ديده متفرق شدند ودرخدمت آنحضرت صلی الله عليه وسلم نماندندمگر دوازده شخص که حضرت ابوبکر وعمر ازآنجمله بودند والله اعلم .

سوره منافقون مدنی است وآن یازده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا جَآءَكَ الْمُنٰفِقُوْنَ قَالُوْا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُوْلُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُوْلُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَكٰذِبُوْنَ ①

(۱) چون بیایند پیش تومنافقان گویند گواهی میدهیم که تو پیغامبر خدائی وخدا میداند که تو پیغامبر اوئی وخدا گواهی میدهد که منافقان دروغ گواند (۱) .

اِتَّخَذُوْٓا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ②

سپر گرفته اند قسم های خودرا پس بازماندند ازراه خدا هرآئینه ایشان بداست آنچه می کردند (۲) .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ③

این بسبب آنست که ایشان ایمان آوردند بازکافرشدند پس مهر نهاده شد بردل های ایشان نمی فهمند (۳) .

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَّقُوْلُوْا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ يَحْسَبُوْنَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ أَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ④

وچون ببینی ایشان را متعجب کند ترااندامِ ایشان و ا گربگویند گوش نهی برسخن ایشان گویاایشان چوبهای به دیوار تکیه داده اند، می پندارند هرآواز تند را هلاکی برخود ایشانند دشمنان پس بترس ازایشان لعنت کرد ایشانرا خداازکجا گردانیده میشوند(٤) .

وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُوْلُ اللّٰهِ لَوَّوْا رُءُوْسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّوْنَ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ ⑤

وچون گفته شود منافقان را بیائید تاطلب آمرزش کند برای شما پیغامبر خدا می پیچانند سرهای خودرا وببینی ایشان را که رو می

(۱) مترجم گوید رئیس منافقان در سفری سخنان نفاق انگیزبرزبان آوردآن را شخصی ازانصار به عرض آنحضرت صلی الله علیه وسلم رسانید منافقان بمجلس شریف آمده قسم خوردندکه مرتکب آن کلمات نشده انداین سوره درحکایت آن اقوال وتهدید وتکذیب ایشان نازل شد .

گردانند تکبر کنان (٥) .

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ۚ
إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦﴾

یکسانست درحق آنجماعت که آمرزش طلب کنی برای ایشان یا آمرزش نه طلبی برای ایشان نخواهد آمرزید خداایشان را هرآئینه خدا راه نمی نماید گروه فاسقان را (٦) .

هُمُ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ لَا تُنْفِقُوْا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ حَتّٰى
يَنْفَضُّوْا ۗ وَلِلّٰهِ خَزَآئِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ
لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿٧﴾

ایشانند آنان که میگویند (یاران خودرا) خرج مکنید برآنانکه که نزد رسول خدایند[1] تا پراگنده شوندوخدای راست خزانه های آسمانهاو زمین ولیکن منافقان نمی دانند (٧) .

يَقُوْلُوْنَ لَئِنْ رَّجَعْنَآ إِلَى الْمَدِيْنَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ ۚ
وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُوْلِهٖ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ
لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٨﴾

میگویند ا گر بازرسیم به مدینه البته برآرد بزرگ ترخوارترراازمدینه[2] و خدای راست بزرگی وپیغامبراورا ومسلمانان را و لیکن منافقان نمیدانند (٨) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَآ أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ
وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٩﴾

ای مسلمانان مشغول نگرداند شمارا اموالِ شما ونه فرزندانِ شما ازیادِ خدا وهرکه چنین کند پس آنجماعت ایشانند زیان کاران (٩) .

وَأَنْفِقُوْا مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَّأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
فَيَقُوْلَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِيْٓ إِلٰٓى أَجَلٍ قَرِيْبٍ ۙ فَأَصَّدَّقَ
وَأَكُنْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٠﴾

وخرج کنید ازآنچه عطا کرده ایم شمارا پیش ازآن که بیاید به یکی ازشما مرگ پس بگوید ای پروردگارمن کاش موقوف میگذاشتی مراتامدتی اندك تاصدقه دادمی و شدمی ازصالحان (١٠) .

وَلَنْ يُّؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ

وهرگز مهلت ندهدخدا هیچکس را چون

---

(١) یعنی برفقرای مهاجرین .

(٢) یعنی توانگرانِ اهلِ نفاق فقراء مسلمین را .

بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

بیایداجل او وخداخبردارست بآنچه میکنید (١١) .

سوره تغابن مدنی است وآن هیجده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١﴾

به پاکی یادمیکند خدارا آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین ست، اوراست پادشاهی و اوراست ستائش واوبرهمه چیز تواناست (١) .

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢﴾

اوست آنکه آفرید شمارا پس بعض ازشما کافراست وبعض ازشما ومومن وخدابآنچه می کنید بیناست (٢) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿٣﴾

آفریدآسمان ها وزمین رابه تدبیرِ درست وصورت بست شمارا پس نیك ساخت صورتهای شمارا وبسوی اوست باز گشت (٣) .

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٤﴾

میداند آنچه درآسمان ها وزمین ست ومیداند آنچه پنهان میدارید وآنچه آشکارمی کنید وخداداناست بمکنون سینه ها (٤) .

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوْا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ﴿٥﴾

آیانیامده است بشما خبرآنانکه کافربودند پیش ازین پس چشیدند وبال کار خودرا وایشانراست عذاب درد دهنده (٥) .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَّأْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْا أَبَشَرٌ يَّهْدُوْنَنَا فَكَفَرُوْا وَتَوَلَّوْا وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿٦﴾

این عذاب بسبب آنست که می آمدند پیش ایشان پیغامبران ایشان بامعجزه ها پس گفتند آیا آدمیان راه نمایند مارا پس کافر شدندو روگردانیدند وبی نیازاست

خدا وخدا بی نیاز ستوده شده است (٦) .

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّن يُبْعَثُوا ۚ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ⑦

پنداشتند کافران که برانگیخته نخواهند شد بگوآری وقسم به پروردگار من البته برانگیخته شوید بازخبرداده شود شمارا بآنچه می کردید واین برخداآسان ست . (٧)

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا ۚ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑧

پس ایمان آرید بخدا ورسول او وبنوری که فرو فرستاده ایم[1] وخدابآنچه می کنید خبردارست (٨) .

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ
وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑨

(خبرداده شودشمارا) وقتیکه بهم آردشمارا درروز قیامت آنروزروز ظهور غبن بعضی به نسبت بعضی باشد وهرکه ایمان آردبخداوبکندکارشائسته دورکند ازو بدی های اورا ودرآردش به بوستان ها می رودزیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه اینست پیروزی بزرگ (٩) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑩

وآنانکه کافرشدند وبه دروغ نسبت کردند آیاتِ مارا آن جماعت اهل دوزخ اند جاویدان آنجا وبدجائیست دوزخ (١٠).

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ
يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑪

نه می رسد هیچ مصیبت مگر به حکم خداوهرکه رجوع کند بخداراه نماید دل اورا وخدا بهرچیز داناست (١١) .

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ⑫

وفرمانبرداری کنید خدارا وفرمانبرداری کنید رسول را پس ا گر روگردان شوید پس جزاین نیست که برپیغامبرما پیغام رسانیدن آشکارا است (١٢) .

---

(١) یعنی قرآن .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ⑬

خداآنست که هیچ معبود برحق نیست مگراو وبرخدا بایدکه توکل کنند مومنان (۱۳).

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑭

ای مسلمانان هرآئینه بعض ازواجِ شما وبعض اولادِ شما دشمنان اندرحقِ شما پس بترسید ازایشان[1] وا گر درگذر کنید ورویگردانید وبیامرزید پس هرآئینه خدا آمرزگار مهربانست (۱٤).

اِنَّمَاۤ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ؕ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗۤ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ⑮

جزاین نیست که اموال شماواولاد شما امتحان ست وخدا نزدِ اوست مزد بزرگ (۱٥).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوْا وَاَطِيْعُوْا وَاَنْفِقُوْا خَيْرًا لِّاَنْفُسِكُمْ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ⑯

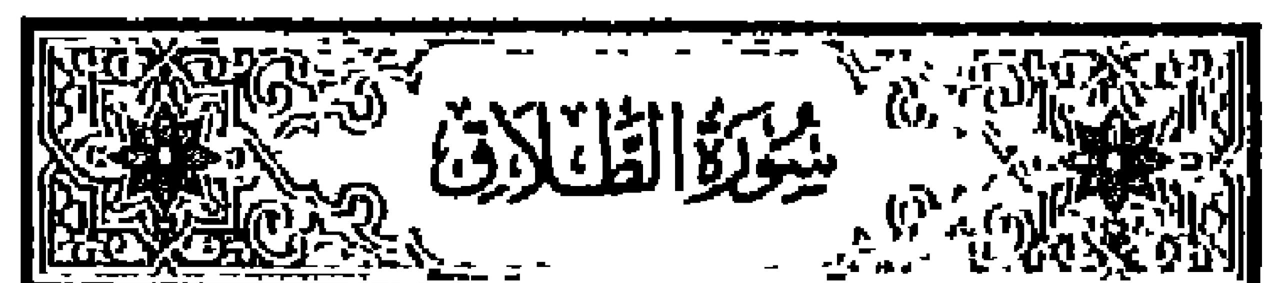
پس بترسیدازخدا آن قدرکه توانید وسخن شنوید وفرمانبرداری کنید وخرج کنید بهتر باشد برای جان های شماوهرکه نگاهداشته شود ازبخلِ نفسِ خود پس آنجماعت ایشانند رستگاران (۱٦).

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ⑰

ا گرقرض دهید خدارا قرض نیکودوچند دهدش شمارا وبیامرزدشمارا وخدا قدرشناس بردبارست (۱۷).

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ⑱

دانندهٔ پنهان وآشکارا غالب باحکمت (۱۸).

سوره طلاق مدنی است وآن دوازده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ لَا تُخْرِجُوْهُنَّ مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ

ای پیغامبر (بگوامت خودرا) چون اراده کنید طلاق دادن زنان را پس طلاق دهیدایشانرا دراول عدت

(۱) یعنی آنکه بربخل حمل کنند .

إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَن يَتَعَدَّ
حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ
ذَٰلِكَ أَمْرًا ①

ایشان[1] و شمارکنید عدت را وبترسید ازخدا، پروردگارخویش بیرون مکنید ایشان را ازخانه های ایشان وباید که ایشان بیرون نه روند مگرآنکه بعمل آرند کار بی‌حیائی آشکارا واین حدهامقررکردهٔ خداست وهرکه تجاوز کند ازحدهای خدا پس ستم کرد برجان خویش تو نمیدانی شاید که خداپیداکند بعدازطلاق کاری را[2] (۱) .

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ
ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَن يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا ②

پس چون نزدیك رسند مطلقات بمیعادخود پس نگاهدارید ایشان را بوجه پسندیده یاجداشوید ازایشان بوجه پسندیده وگواه گیریددوکس صاحب تقویٰ راازقوم خودوراست اداکنید شهادت رابرای خدا این حکم پندداده می شود بآن هرکه مومن باشد بخدا وبروزآخر وهرکه بترسدازخدا پدید آردبرای او مَخلصی (۲) .

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ
إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ③

ورزق دهدش ازآنجا که گمان ندارد وهرکه توکل کند برخدا پس خدا بس ست اورا هرآئینه خدارسنده است بمرادخود هرآئینه ساخته است خدا هرچیز رابه اندازه (۳) .

وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ
ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ

وآنانکه نومیدشدند ازحیض ازجمله زنان شما[3] اگر به شبهه افتاده ایدپس عدت

(۱) یعنی درطهری که مساس نکرده باشید .
(۲) یعنی موافقت پدید آیدو مراجعت کند والله اعلم .
(۳) یعنی ازمطلقات .

حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ④

ایشان سه ماه است وآنانکه بسن حیض نرسیده اند نیز عدت ایشان سه ماه است وخداوندانِ حمل عدت ایشان آن است که بنهند حمل خودرا وهرکه بترسدازخدا پدید آرد برای او درکاراو آسانی را (٤).

ذٰلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ⑤

این حکمِ خداست که فرود آوردآن را بسوی شما وهرکه بترسد ازخدادور کند ازوی بدیهای اووزیاده دهداورامزد (٥).

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا
عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرٰى ⑥

ساکن کنید زنان مطلقه را جائی که شماسکونت دارید قدر طاقت خود وایذامرسانید ایشان را تاتنگ گیرید برایشان و اگرباشند خداوندانِ حمل پس خرج کنید برایشان تاآنکه بنهند حمل خودرا پس اگرشیردهند بفرمان شما پس بدهید ایشان را مزدایشان وبایکدیگر کارفرمائی کنید درمیان خویش بوجه پسندیده اگرمضائقه کردید شیر خواهد داد بفرمودهٔ اوزنی دیگر (٦).

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ
اللّٰهُ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ
عُسْرٍ يُسْرًا ⑦

بایدکه خرج کند صاحب وسعت ازوسعتِ خود وآنکه تنگ کرده شد بروی رزق اورا پس باید که خرج کند ازآنچه عطا کرده است اوراخدا، تکلیف نمی کند خدا هیچ کس را مگر بحسب آنچه داده است اورا پدید خواهد آوردخدابعد ازتنگ دستی آسائش را (٧).

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا
شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ⑧

وبَسادِه که تجاوزکردازفرمان پروردگار خویش وازفرمان پیغامبران اوپس حساب کردیم باو حسابی سخت وعقوبت کردیم اورا عقوبتی دشوار (٨).

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ⑨

پس چشید سزای عمل خود وشدسرانجام کاراو زیان کاری (۹) .

أَعَدَّ اللهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ⑩

مهیا کرده است خدای تعالی برای ایشان عذاب سخت پس بترسید ازخدا ای خداوندان خرد ای مسلمانان هرآئینه فرودآورده است خدابسوی شما کتابی (۱۰) .

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللهُ لَهُ رِزْقًا ⑪

(فرستاده است) پیغامبری که میخواندبرشما آیاتِ خدا واضح آمده تابرآرد آنان را که ایمان آوردند وکارهای شایسته کردند ازتاریکی ها بسوی روشنی وهرکه ایمان آردبخدا وبکند کارشایسته درآردش به بوستان ها میرودزیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه هرآئینه بوجه نیك ساخته است خدابرای اورزق را (۱۱) .

اللهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ⑫

خداآنست که آفرید هفت آسمان و آفریداززمین مانند آن فرودمی آید تدبیر کاردرمیان آسمان هاوزمین تابدانید که خدابر همه چیز تواناست ونیز بدانید که خدااحاطه کرده است هرچیز را باعتبار علم (۱۲) .

سوره تحریم مدنی است وآن دوازده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ

[1] ای پیغامبر چراحرام می کنی چیزی

(۱) مترجم گوید که آنحضرت صلی الله علیه وسلم ماریه قبطیه راسریهٔ خود ساخته =

أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

را که حلال ساخته است خدابرای تومی طلبی خوشنودیِ زنان خودرا وخدا آمرزگار مهربان ست (١) .

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

هرآئينه مشروع ساخته است خدابرای شما گشادن سوگند شمارا[1] وخداکارساز شماست واوست دانای باحکمت (٢) .

وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنبَأَكَ هَٰذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ③

ويادكن چون پنهان گفت پيغامبر بابعض ازواج خود سخنی را پس چون افشاء كرد آن سخن را ومطلع ساخت خدای‌تعالی پيغامبررا برافشای آن سخن، شناسا كرد پيغامبر به بعض آن سخن واعراض كرداز بعض پس وقتيكه خبردار كرد آن را بافشای راز آن زن گفت كه خبردادترااين افشای راز پيغامبر فرمود خبرداد مرا خدای‌دانای خبردار (٣) .

إِن تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِن تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ④

ای دوزن پيغامبر[2] اگررجوع كنيد بسوی خداخوش باشدهرآئينه كج شده ست دل های شماو اگرباهم متفق شويد براو (برنجانيدن پيغامبر) پس هرآئينه

= وازواج آنحضرت غيرت كردند آنحضرت صلى الله عليه وسلم برای خاطر داشتِ ايشان ماريه را برخود حرام گردانيد وآنحضرت سِرّی ازاسرارِ خودبابعض ازواج اظهار فرموده دركتمانِ آن مبالغه كردآن زوجه بديگری اظهار نمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم بطريق وحی برافشای آن سرمطلع شدند وبنوعی ازرمزآن قصه درميان نهادند وعتاب فرمودند خدای تعالی درباب پند ازواج طاهرات وتهديد ايشان نازل ساخت والله اعلم .

(١) يعنی بادای كفاره .

(٢) يعنی حفصه وعائشه رضى الله عنهما والله اعلم .

خداکار ساز اوست و جبرئیل ومردمان شائسته ازمسلمانان ونیز فرشتگان بعد ازین مددگاراند اگر طلاق دهد پیغامبرشمارا (٤) .

عَسٰى رَبُّهٗٓ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُّبْدِلَهٗٓ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكُنَّ
مُسْلِمٰتٍ مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ سٰٓئِحٰتٍ
ثَيِّبٰتٍ وَّاَبْكَارًا ٥

نزدیک ست که پروردگاراو عوض دهدبرای او زنانِ دیگر بهتر ازشما گردن نهادگان باور دارندگان دعاکنندگان توبه نمایندگان عبادت بجاآرندگان روزه دارندگان شوهر دیدگان وشوهر نادیدگان (٥) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُوْنَ
اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ٦

ای مسلمانان نگاهدارید خویشتن راواهل خانهٔ خودرا ازآتشی که هیزم آن مردمان باشند وسنگ ها، برآن آتش موکل اندفرشتگانِ درشت خو سخت رونافرمانی نمی کنند خدارا درآنچه فرموده است ایشانرا ومی کنند هرچه حکم میشود ایشانرا (٦) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۗ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ٧

(آنروزگوئیم) ای کافران عذر پیش میارید امروزجزاین نیست که جزاداده میشودشمارا بحسب آنچه میکردید (٧) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا ۗ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ
يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا
نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ٨

ای مسلمانان رجوع کنید بسوی خدا رجوع خالص امیدهست از پروردگارشما که زایل کند ازشما گناهان شمارا ودرآوردشمارا به بوستانها میرود زیرآن جویها روزیکه رسوانه کند خدا پیغامبررا وآنان راکه ایمان آورده اند همراه اونورایشان میرودپیشِ دستهای ایشان وبجانب های راستِ ایشان میگویند ای پروردگارما تمام ده برای مانور مارا

وبیامرزمارا، هرآئینه تو برهرچیز توانائی (۸) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٩﴾

ای پیغامبر جهاد کن باکافران وبامنافقان نیز ودرشت شوبر ایشان وجای ایشان دوزخ ست ووی بدجائی ست (۹) .

ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱمْرَأَتَ نُوحٍ وَٱمْرَأَتَ
لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَٰلِحَيْنِ
فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا وَقِيلَ
ٱدْخُلَا ٱلنَّارَ مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ ﴿١٠﴾

اورد خدامثالی را برای آنانکه کافرشدند زن نوح را و زن لوط را بودند زیر نکاح دوبندۀ شایسته از بندگان ما پس خیانت کردند بآن دوبنده پس دفع نکردند ایشان ازآن دوزن چیزی را ازعذاب خدا وگفته شد درآئید هردوتا درآتش دوزخ با در آیندگان (۱۰) .

وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ
رَبِّ ٱبْنِ لِى عِندَكَ بَيْتًا فِى ٱلْجَنَّةِ وَنَجِّنِى مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِۦ
وَنَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١١﴾

وآوردخدا مثالی را برای آنانکه ایمان آوردند زن فرعون را چون گفت ای پروردگار من بناکن برای من نزدِ خودخانه ای دربهشت وخلاص کن مرا ازفرعون وکاراو وخلاصی دِه مرا ازقوم ستمگاران (۱۱) .

وَمَرْيَمَ ٱبْنَتَ عِمْرَٰنَ ٱلَّتِىٓ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ
مِن رُّوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ وَكَانَتْ
مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ ﴿١٢﴾

ومریم دخترِ عمران را آنکه نگاهداشت فرج خودرا پس دمیدیم درفرج او روحِ خودراوباورداشت سخنان پروردگار خودرا وکتاب های اورا وبود از فرمانبردارندگان[1] (۱۲) .

سوره ملك مكی است وآن سی آیت ودورکوع است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَٰرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِ ٱلْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ

بسیار بابرکت ست آنخدا که بدست

(۱) یعنی روح حضرت عیسیٰ دررحم مریم درآمد وفرج کنایت است ازرحم .

قَدِيْرُ ⓵

اوست پادشاهی واوبرهمه چیز تواناست . (١)

اِلَّذِيْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفُوْرُ ⓶

آنخدا که آفرید موت وحیات را تابیآزماید شما را که کدام یك ازشما نکوترست درعمل واوست غالب آمرز گار (٢) .

الَّذِيْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ؕ مَا تَرٰى فِيْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفٰوُتٍ ؕ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ⓷

آنخداکه آفریدهفت آسمان را تودرتو نه بینی ای بیننده درآفرینش خدا هیچ بی ضابطگی پس باز گردان چشم را آیا می بینی هیچ شکستگی (٣) .

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَّهُوَ حَسِيْرٌ ⓸

پس باز گردان چشم را دوباره تابازآید بجانب تو چشم خوارشده مانده گشته . (٤)

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ وَجَعَلْنٰهَا رُجُوْمًا لِّلشَّيٰطِيْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيْرِ ⓹

وهرآئینه زینت دادیم آسمانِ نزدیك را به چراغ ها وساختیم آن چراغ ها را آلاتِ رجم شیاطین وآماده کردیم برای شیاطین عذاب دوزخ (٥) .

وَلِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ⓺

وبرای آنانکه کافرشدند به پروردگارخود عذابِ دوزخ است وآن بدجائیست (٦).

اِذَآ اُلْقُوْا فِيْهَا سَمِعُوْا لَهَا شَهِيْقًا وَّهِيَ تَفُوْرُ ⓻

وقتیکه افگنده شود ایشان را بدوزخ بشنوندآن را آوازی مانند آوازخر وآن دوزخ جوش میزند (٧) .

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ؕ كُلَّمَآ اُلْقِيَ فِيْهَا فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَذِيْرٌ ⓼

نزدیك ست پاره پاره شودازخشم، هرگاه افگنده شود به دوزخ گروهی را سوال کنند ازآن گروه نگاهبانانِ دوزخ آیانیامده بود شمارا هیچ پیغامبر ترساننده (٨) .

قَالُوْا بَلٰى قَدْ جَآءَنَا نَذِيْرٌ ۙ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ كَبِيْرٍ ⓽

گویند آری آمده بود بماترساننده پس دروغ پنداشتیم وگفتیم فرودنیاورده است خداهیچ چیزرا نیستید شما مگر

درگمراهی بزرگ (٩) .

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

وگویند ا گرما می شنیدیم یاامامی فهمیدیم نمی شدیم داخل درزمرهٔ اهل دوزخ (١٠).

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِّأَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

پس اقرار کردند بگناه خویش پس لعنت باد اهل دوزخ را (١١) .

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

هرآئینه آنانکه می ترسند ازپروردگار خویش غائبانه ایشانراست آمرزش ومزدبزرگ (١٢) .

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

وپنهان کنید سخن خودرا یاآشکارا گوئید آن راهرآئینه خداداناست بآنچه درسینه ها باشد (١٣) .

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

آیانداند کسی که آفرید واوست باریك بین خبردار (١٤) .

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

اوست آنکه رام ساخت برای شمازمین را پس راه روید درنواحی آن وبخورید ازرزق خدا وسوی اوست برانگیختن (١٥) .

ءَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

آیا ایمن شده ایدازکسی که درآسمان ست ازآنکه فروبرد شمارا به زمین پس نا گهان زمین می‌جنبد (١٦) .

أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

آیا ایمن شده ایدازکسی که درآسمان ست ازآنکه بفرستد برشما بادِ سنگبار پس خواهید دانست چگو نه است ترسانیدن من (١٧) .

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

وهرآئینه دروغ پنداشتند آنانکه پیش ازایشان بودند پس چگو نه شد عقوبت من (١٨) .

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَٰفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ

آیاندیده اند بسوی مرغان بالای خود

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمٰنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

(درپروازندو) گاهی بالهای خودراگسترده وگاهی جمع می کنند!! نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هرآئینه اوبهر چیز بیناست (١٩) .

أَمَّنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ
الرَّحْمٰنِ إِنِ الْكٰفِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

آیا کیست آنکه وی لشکر ست برای شما نصرت میدهد شمارا بجز خدا نیستند کافران مگر درفریب (٢٠) .

أَمَّنْ هٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُّوا
فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾

آیاکیست آنکه روزی دهد شمارااگر بازگیردخدا رزق خودرا بلکه محکم پیوسته اندردرسرکشی ورمیدگی (٢١) .

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهِ أَهْدٰى أَمَّن
يَمْشِي سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

آیا کسیکه برود نگونسار افتاده برروی خودراه یافته ترست یاکسی که میرودراست ایستاده برراه راست[1] (٢٢) .

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

بگواوست آنکه بیافرید شمارا وپدیدآوردبرای شما شنوائی وچشم ها ودل ها اندکی شکر می کنید (٢٣) .

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

بگواوست که پراگنده ساخت شمارا درزمین و بسوی اوبرانگیخته خواهید شد (٢٤) .

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾

ومیگویندکافران کی باشداین وعده اگر راست گوئید (٢٥) .

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

بگو جزاین نیست که علم نزدِ خداست وجزاین نیست که من بیم کنندهٔ آشکارم (٢٦) .

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ
هٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾

وآنگاه که ببینند آن وعده را نزدیك شده ناخوش کرده شود[2] روی آنانکه

(١) مترجم گوید این مثل ست کافرومومن را والله اعلم .

(٢) یعنی سیاه کرده شود .

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِىَ اللّٰهُ وَمَنْ مَّعِىَ اَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُّجِيْرُ الْكٰفِرِيْنَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿۲۸﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۲۹﴾

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَّاْتِيْكُمْ بِمَآءٍ مَّعِيْنٍ ﴿۳۰﴾

کافرشدند وگفته شوداین ست آنچه اورا می طلبیدید (۲۷) .

بگوآیادیدید ا گرهلاك کند مراخدا وآنان راکه همراه من اند یارحمت کند برما (بهرحال) که خلاصی دهدکافران را ازعذاب درد دهنده (۲۸) .

بگواوست بخشاینده باوایمان آوردیم وبروی توکل نمودیم پس خواهید دانست که کیست درگمراهی ظاهر (۲۹) .

بگو آیادیدید ا گرشود آب شمافرورفته پس که بیاردبه شما آب روان را (۳۰) .

سوره قلم مکی است وآن پنجاه ودوآیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَ ﴿۱﴾

نٓ ، قسم بقلم اعلی وبآنچه می نویسند فرشتگان (۱) .

مَآ اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُوْنٍ ﴿۲﴾

نیستی تو به فضل پروردگارتو دیوانه . (۲)

وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُوْنٍ ﴿۳﴾

وهرآئینه تُراست مزدبی نهایت (۳) .

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيْمٍ ﴿٤﴾

وهرآئینه تو برخوی بزرگی (٤) .

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُوْنَ ﴿۵﴾

پس خواهی دیدوایشان نیز خواهند دید . (۵)

بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُوْنُ ﴿٦﴾

که بکدام یك ازشما دیوانگی ست (٦) .

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿۷﴾

هرآئینه پروردگار تودداناترست به کسیکه خطا کرد راه او را و اونیز داناترست به راه یافتگان (۷) .

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿۸﴾

پس فرمان مبر دروغ دارندگان را (۸) .

وَدُّوْا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُوْنَ ﴿۹﴾

آرزوکردند که ملائمت کنی تاایشان نیز

ملائمت كنند (٩) .

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾

واطاعت مكن هر بسيار سوگند خورنده محقررا (١٠) .

هَمَّازٍ مَّشَّآءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾

هرعيب جوهر رونده بسخن چينى (١١).

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

هربخل كننده به مال ازحد گذشته گناهگار . (١٢)

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾

هر سخت روى بعد ازين همه ملحق بقوم نه ازاصل ايشان[1] (١٣)

أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾

بسبب آنكه هست صاحب مال وفرزندان . (١٤)

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾

(تكذيب كرد) چون خوانده شود بروى آيات ماگويد افسانهٔ پيشينيان ست (١٥).

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾

داغ خواهيم نهاد اورا بربينى[2] (١٦) .

إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟ لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾

هرآئينه ماآزموديم ايشانرا چنانكه آزموده بوديم صاحبانِ بوستان را چون قسم خوردند كه البته درو كنند بوستان را بوقت بامداد (١٧) .

وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾

وانشاء الله نمى گفتند (١٨) .

فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾

پس بگردآمد برآن بوستان بلائى ازپروردگار تو[3] وايشان خفته بودند . (١٩)

فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾

پس شدمانند زراعت بريده شده (٢٠) .

فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

پس بايكديگر آواز دادند هنگام صبح . (٢١)

---

(١) يعنى سنت خدا آنست كه مردم بداصل غالبًا متصف باين صفاتِ رذيله باشند .

(٢) كنايت ست ازرسوا كردن .

(٣) يعنى آتش درگرفت .

أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾	که بامداد روید بکشت خود اگر دروکننده اید (٢٢) .
فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾	پس رفتند بایکدیگر سخن پنهان گویان (٢٣) .
أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾	باید که داخل نه شود دربوستان امروز برشما هیچ فقیری (٢٤) .
وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾	وبامداد رسیدند برنیت بخل توانا بزعم خود (٢٥) .
فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾	پس آنگاه که دیدندآن بوستانرا گفتند هرآئینه ما خطا کننده راهیم[1] (٢٦) .
بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾	نه بلکه محروم کردگانیم (٢٧) .
قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾	گفت بهترین ایشان آیانه گفته بودم شمارا که چراتسبیح نمی گوئید[2] (٢٨) .
قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾	گفتند به پاکی یادمی کنیم پروردگار خودرا هرآئینه ماستمگاربودیم (٢٩) .
فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾	پس روآوردند بعض ایشان بربعض بایکدیگر ملامت کنان (٣٠) .
قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾	گفتند ای وای ماراهرآئینه ما بودیم از حدگذشته (٣١) .
عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾	امیدست که پروردگارما عوض دهد مارا بوستانی بهترازین هرآئینه مابسوی پروردگار خود توقع دارندگانیم (٣٢) .
كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾	همچنین ست عذاب وهرآئینه عذاب آخرت بزرگ ترست کاش می دانستند (٣٣) .

---

(١) یعنی این بوستان دیگراست بوستان ما نیست .

(٢) یعنی رجوع بخدا کنید .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٣٤﴾	هرآئینه متقیان رانزدِ پروردگار ایشان بوستانهای نعمت باشند (٣٤) .
أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾	آیا گردانیم مسلمانان را مانند گنه‌گاران (٣٥) .
مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾	چیست شمارا چگو نه حکم می کنید (٣٦) .
أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾	آیانزدِ شماکتابی هست که دروی تلاوت میکنید(این مضمون را) (٣٧) .
إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾	که هرآئینه شمارا باشد درآن آنچه اختیار میکنید (٣٨) .
أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾	آیاشمارا عهدهای محکم ست برذمه ما که حکم آن تابه قیامت باقی باشد (باین مضمون) که هرآئینه شمارا است آنچه که مقرر کنید (٣٩) .
سَلْهُمْ أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾	بپرس ازمشرکان کدام یك ازایشان باین مقدمه متعهد ست (٤٠) .
أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾	آیا این مشرکان راشریکان هستند پس بایدکه بیارند شریکان خودرا ا گر راست گویند (٤١) .
يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾	روزیکه جامه برداشته شود ازساق وخوانده شود ایشان رابسوی سجده پس نتوانند (٤٢) .
خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا۟ يُدْعَوْنَ	نیایش[1] ظاهر باشد برچشمهای ایشان

(١) درصحیحین است ولفظ حدیث ازبخاری است که أبو سعید خدری رضی الله عنه روایت می کند ازرسول الله صلی الله علیه وسلم که شنید اورا که می فرمودند که روز قیامت ظاهر نماید پروردگار ماساق خودرا پس سجده کنان افتند تمام اهل ایمان ازمردو زن وسجده نتواند کسیکه دردنیابجهت ریاوسمعه سجده =

إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سٰلِمُونَ ﴿٤٣﴾

فروگیردایشان را خواری وهرآئینه خوانده می شد ایشان را بسوی سجده حالانکه ایشان بی علت بودند (٤٣) .

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

پس بگذارمرا باکسیکه دروغ می شمرد این سخن را پایه پایه خواهیم کشید این جماعت راازآن راه که نمیدانند (٤٤) .

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

ومهلت خواهم دادایشان راهرآئینه حیله من محکم ست (٤٥) .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

آیامی طلبی ازین جماعت مزدپس ایشان ازتاوان گرانبارند (٤٦) .

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

آیانزدِ این جماعت علم غیب ست پس ایشان مینویسند (٤٧) .

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

پس صبر کن بانتظار حکم پروردگار خود و مباش مانند صاحب ماهی[1] چون دعا کرد واوپُرازغم شده بود (٤٨) .

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

ا گرنه آنست که دریافت اورارحمتی ازجانب پروردگار اوالبته افگنده میشد برزمین بی‌گیاه واو بدحال بودی[2] (٤٩) .

فَاجْتَبٰهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٥٠﴾

پس برگزیدش پروردگار اوپس ساخت اورا ازجملهٔ صالحان (٥٠) .

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصٰرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ

وهرآئینه نزدیك اند کافران که بلغزانند ترا به چشم های تیز خود چون شنید ندقرآن

= میکردپس کوشش می کند که سجده کند ولی بآن قادر نمیشود زیرا که پشت اویك طبق مثل تخته راست میشود .

(١) یعنی یونس علیه السلام .

(٢) لیکن رحمت دررسید وبدحال نه شد .

وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾

مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا

فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾

را[١] ومی‌گویند هرآئینه این پیغامبر دیوانه است (٥١) .

وبحقیقت نیست این قرآن مگر پندی عالمهارا (٥٢) .

سوره حاقه مکی است وآن پنجاه ودوآیت ودو رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قیامت (١) .

چیست آن قیامت (٢) .

وچه چیزخبردارکردتراکه چیست آن قیامت[٢] (٣) .

دروغ شمردقبیله ثمود وعاد قیامت را (٤) .

اماثمود پس هلاك کرده شد ایشانرا به نعرهٔ تند (٥) .

واماعاد پس هلاك کرده شدایشانرا به بادسخت ازحدگذشته (٦) .

خدا برگماشت آن بادرابرعاد هفت شب وهشت روز نهایت نحس پس می بینی ای بیننده آن قوم عاد رادر آن شب ها وروزها بزمین افتاده‌گویا ایشان تنه های درختان خرمای ازکهنگی برهم شده اند (٧) .

---

(١) واین کنایه است از شدت عداوت ایشان .

(٢) مترجم‌گوید ظاهر نزدیك بنده آنست که معنی آیت ست عقوبتِ ثابت چیست آن عقوبتِ ثابت وهر چیز مطلع ساخت تراکه چیست آن عقوبتِ ثابت بعد ازآن چند عقوبتِ‌گذشته رابیان فرمود .

فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِّنْۢ بَاقِيَةٍ ٨

پس آیامی بینی ازایشان هیچ اثری (٨) .

وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهٗ وَالْمُؤْتَفِكٰتُ بِالْخَاطِئَةِ ٩

وبعمل آورد فرعون وآنانکه پیش ازوی
بودند واهل موتفکات نیزگناه را (٩) .

فَعَصَوْا رَسُوْلَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَّابِيَةً ١٠

پس نافرمانی کردند فرستادهٔ پروردگار
خودراپس درگرفت خدا آنجماعت را
درگرفتن عظیم (١٠) .

اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَآءُ حَمَلْنٰكُمْ فِى الْجَارِيَةِ ١١

هرآئینه ماوقتیکه ازحد گذشت آب
سوارکردیم شمارا برکشتی روان (١١) .

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَّتَعِيَهَآ اُذُنٌ وَّاعِيَةٌ ١٢

تابکنیم این مقدمه رابرای شماپندی ویاد
داردآن راگوش یاد دارنده (١٢) .

فَاِذَا نُفِخَ فِى الصُّوْرِ نَفْخَةٌ وَّاحِدَةٌ ١٣

پس چون دمیده شود درصوریك بار
دمیدن (١٣) .

وَّحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَّاحِدَةً ١٤

وبرداشته شود زمین و کوه هارا پس
کوفته شود ایشان رایکبار کوفتن (١٤) .

فَيَوْمَئِذٍ وَّقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ١٥

پس آنروز متحقق شود قیامت (١٥) .

وَانْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَّاهِيَةٌ ١٦

وبشگافد پس آسمان آنروز سست شده
باشد (١٦) .

وَّالْمَلَكُ عَلٰٓى اَرْجَآئِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ
ثَمٰنِيَةٌ ١٧

وفرشتگان برکناره های آسمان باشند
وبردارند تخت پروردگارترا بالای
خویش آنروز هشت کس (١٧) .

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُوْنَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ١٨

آنروز پیش آورده شود شمارا پنهان
نماندازحال شما هیچ سِرّی (١٨) .

فَاَمَّا مَنْ اُوْتِىَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَيَقُوْلُ هَآؤُمُ اقْرَءُوْا
كِتٰبِيَهْ ١٩

اماآنکه پس داده شدش نامهٔ اعمال او به
دست راست اوپس گوید بگیرید بخوانید
نامهٔ اعمال مرا (١٩) .

اِنِّىْ ظَنَنْتُ اَنِّىْ مُلٰقٍ حِسَابِيَهْ ٢٠

هرآئینه من معتقد بودم که من بهم خواهم
رسید بحساب خود (٢٠) .

فَهُوَ فِىْ عِيْشَةٍ رَّاضِيَةٍ ٢١

پس آن شخص درزندگانی پسندیده

باشد (٢١) .

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ (٢٢)

دربهشتی بلند (٢٢) .

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ (٢٣)

که میوهٔ آن قریب الحصول ست (٢٣) .

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ (٢٤)

(گفته شود) بخورید وبیاشامیدخوردن وآشامیدن گوارا بسبب آنچه پیش فرستاده بودید درروز های گذشته (٢٤) .

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتٰبَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يٰلَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتٰبِيَهْ (٢٥)

واماآنکه داده شدش نامهٔ اعمال اوبدست چپ اوپس گوید ای کاش داده نمی شدمرانامهٔ اعمال من (٢٥) .

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ (٢٦)

ای کاش نمیدانستم چیست حساب من (٢٦) .

يٰلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ (٢٧)

ای کاش مرگ آخر کنندهٔ کار بودی (٢٧) .

مَآ أَغْنٰى عَنِّي مَالِيَهْ (٢٨)

هیچ نفع نه کرداز من مال من (٢٨) .

هَلَكَ عَنِّي سُلْطٰنِيَهْ (٢٩)

زائل شداز من پادشاهی من (٢٩) .

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ (٣٠)

(گفته شودای فرشتگان) بگیریدش پس طوق به گردن کنیدش (٣٠) .

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ (٣١)

بازدردوزخ داخل کنیدش (٣١) .

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ (٣٢)

بازدر زنجیری که درازی آن هفتاد گزباشد درآریدش (٣٢) .

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ (٣٣)

هرآئینه این شخص ایمان نمیداشت بخدای بزرگ (٣٣) .

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ (٣٤)

ورغبت نمیداد مردمان رابرطعام دادن فقیر (٣٤) .

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ (٣٥)

پس نیست این شخص را امروز اینجاخویشاوندی (٣٥) .

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ (٣٦)

ونیست (این شخص را) هیچ طعامی مگراز چرك وخون (٣٦) .

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخٰطِـُٔونَ (٣٧)

که نخورند آنرا مگرگناهگاران (٣٧) .

فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
پس قسم میخورم بآنچه می بینید (٣٨) .

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾
وآنچه نمی بینید (٣٩) .

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾
هرآئینه این (قرآن) گفتار فرشتهٔ بزرگوار ست (٤٠) .

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
ونیست آن گفتار شاعر، اندکی ایمان می‌آرید (٤١) .

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾
ونیست گفتارکاهن، اندکی پندمی پذیرید (٤٢) .

تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾
فرودآورده شده است ازجانب پروردگار عالمها (٤٣) .

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾
واگر می بست پیغامبربرما بعض سخن هارا (٤٤) .

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾
هرآئینه می گرفتیم ازدست راست اورا (٤٥) .

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾
بازمی بریدیم رگ دل اورا[1] (٤٦) .

فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾
پس نیست ازشما هیچکس ازو بازدارنده[2] (٤٧) .

وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾
وهرآئینه قرآن پندی ست پرهیزگاران را (٤٨) .

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾
وهرآئینه مامیدانیم که بعض شمادروغ پندارنده اید (٤٩) .

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾
وهرآئینه قرآن حسرت ست برکافران (٥٠) .

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾
وهرآئینه قرآن حقیقت درست ست (٥١) .

---

(١) مترجم گوید عادت سیاف آنست که دست راست اسیر رابد ست چپ خود بگیردوشمشیر بگردن اوحواله کند لهذا باین اسلوب گفته شد .

(٢) یعنی عقوبت مارا .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿۵۲﴾

پس به پاکی یادکن پروردگار بزرگوار خودرا (۵۲) .

سوره معارج مکی است وآن چهل وچهار آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿۱﴾

طلب کرد طلب کننده عقوبتی فرودآینده (۱) .

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿۲﴾

برکافران فرودآینده، نیست اوراهیچ بازدارنده[۱] (۲) .

مِنَ اللّٰهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿۳﴾

فرودآینده ازجانب خدا، خداوندِ مرتبه هاکه (۳) .

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿۴﴾

برآن صعود کرده شود بالامی روند فرشتگان وروح نیز[۲] بسوی خدا درروزی که هست مقدارآن پنجاه هزار سال (٤) .

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿۵﴾

پس صبر کن صبر نیك (۵) .

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾

هرآئینه کافران دورمی بینند آن روزرا (٦) .

وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿۷﴾

ومانزدیك می بینیمش (۷) .

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿۸﴾

روزی که شود آسمان مانند مس گداخته (۸) .

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿۹﴾

وشوندکوه ها مانند پشم رنگین (۹) .

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿۱۰﴾

ونپرسد هیچ خویشاوند خویشاوند دیگررا (۱۰) .

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ

ونموده شودایشان را قرابتیان ایشان آرزو

---

(۱) یعنی گفتند "متی هذاالوعد ان کنتم صادقین" .

(۲) یعنی جبرئیل علیه السلام .

بِبَنِيهِ (١١)

کند گنهگار که عوض دهد از عذاب آنروز فرزندان خودرا (١١) .

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ (١٢)

ونیززن خودرا وبرادر خودرا (١٢) .

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ (١٣)

ونیز قبیله اش را که جای میدهداورا (١٣) .

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ (١٤)

ونیزهرکه درزمین ست همه يك جاپس برهانداین عوض دادن خودش را (١٤) .

كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ (١٥)

هرگز ، هرآئینه دوزخ آتشی ست (١٥) .

نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ (١٦)

شعله زننده پوست سررابرکشنده (١٦) .

تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ (١٧)

میخواهد کسی را که اعراض کرد و روگردان شد (١٧) .

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ (١٨)

وجمع مال نمودپس نگاهداشت (١٨) .

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا (١٩)

هرآئینه آدمی آفریده شده است ناشکیبنده (١٩) .

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا (٢٠)

چون برسدش مصیبت اضطراب کننده (٢٠) .

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا (٢١)

وچون برسدش رفاهیت بخل نماینده (٢١) .

إِلَّا الْمُصَلِّينَ (٢٢)

مگر نمازگذاران (٢٢) .

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ (٢٣)

آنانکه ایشان برنمازخویش همیشه پایبندند (٢٣) .

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ (٢٤)

وآنانکه دراموال ایشان حصه هست مقرر (٢٤) .

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (٢٥)

برای سائل و محروم (٢٥) .

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ (٢٦)

وآنانکه باورمیدارند روز جزاء را (٢٦) .

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ (٢٧)

وآنانکه ایشان ازعذاب پروردگارخود ترسندگانند (٢٧) .

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ (٢٨)

هرآئینه عذاب پروردگارایشان چنان ست

که ازآن ایمن نتوان شد (۲۸) .

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حٰفِظُونَ ﴿٢٩﴾

وآنانکه ایشان اندام نهانی خودرا نگاهدارند گانند (۲۹) .

إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

مگر برزنان خود یا کنیز کانی که مالك آنها شده است دستهای ایشان پس هرآئینه این فریق ملامت کرده شده نیستند (۳۰) .

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَآءَ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُونَ ﴿٣١﴾

پس هرکه که طلب کند سوای این، پس آنجماعت ایشانداز حدگذشتگان (۳۱) .

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمٰنٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُونَ ﴿٣٢﴾

آنانکه ایشان امانت های خودرا وعهد های خودرا رعایت کنند گانند (۳۲) .

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهٰدٰتِهِمْ قَآئِمُونَ ﴿٣٣﴾

وآنانکه ایشان به گواهی های خود متعهد شوند گانند (۳۳) .

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

وآنانکه ایشان برنمازخودمحافظت کنند گانند (۳٤) .

أُولٰٓئِكَ فِي جَنّٰتٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

اینجماعت دربوستان هاباشند گرامی کرد گانند (۳۵) .

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾

پس چیست کافران را که بسوی توشتابان اند (۳٦) .

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

ازجانب راست وازجانب چپ گروه گروه شده (۳۷) .

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

آیاطمع میکند هرشخصی ازایشان که درآورده شود به بوستان نعمت (۳۸) .

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

هرگز، هرآئینه ماآفریده ایم ایشانرا ازآنچه میدانند[1] (۳۹) .

فَلَآ أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشٰرِقِ وَالْمَغٰرِبِ إِنَّا لَقٰدِرُونَ ﴿٤٠﴾

پس قسم میخورم به پروردگار مشرق ها

(۱) یعنی ازمنی .

ومغرب ها که هرآئینه ماتوانائیم (٤٠) .

عَلٰٓى اَنْ نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِيْنَ ۝٤١

برآنکه عوض آریم بهترازایشان ونیستیم ما عاجز (٤١) .

فَذَرْهُمْ يَخُوْضُوْا وَيَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوْا يَوْمَهُمُ الَّذِيْ
يُوْعَدُوْنَ ۝٤٢

پس بگذار(یا محمد) ایشان را به بیهودگی درآیند وبازی کنند تاآنکه برخورند بآنروز خود که وعده داده میشود ایشان را (٤٢) .

يَوْمَ يَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ
يُّوْفِضُوْنَ ۝٤٣

روزیکه برآیند ازقبور شتابان گویاایشان بسوی نشانه میدوند (٤٣) .

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِيْ كَانُوْا
يُوْعَدُوْنَ ۝٤٤

ترس ظاهر شده باشد بردیده های ایشان درگیرد ایشانرا خواری اینست آن روزکه وعده داده میشد ایشان را (٤٤) .

سوره نوح مکی است وآن بیست وهشت آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ
يَّاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝١

هرآئینه مافرستادیم نوح را بسوی قوم او که بترسان قوم خودرا پیش ازآنکه بیاید بدیشان عقوبتی درد دهنده (١) .

قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّىْ لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٢

گفت ای قوم من هرآئینه من برای شماترسانده ظاهرام (٢) .

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ وَاَطِيْعُوْنِ ۝٣

(باین مضمون) که عبادت کنید خدارا وبترسید ازووفرمان من برید (٣) .

يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى
اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَاۗءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝٤

تابیامرزدبرای شما گناهان شمارا وموقوف دارد شمارا تاوقتی مقرر هرآئینه وقتِ مقرر کردهٔ خداچون بیاید هرگز موقوف داشته نه شود آنرا ا گر میدانید (٤) .

قَالَ رَبِّ اِنِّىْ دَعَوْتُ قَوْمِيْ لَيْلًا وَّنَهَارًا ۝٥

گفت ای پروردگار من هرآئینه من خواندم قوم خودرا شب وروز (٥) .

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِيٓ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

پس زیاده نکرددر حق ایشان خواندن من مگر گریختن را (٦) .

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوٓا أَصَابِعَهُمْ فِيٓ ءَاذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

وهرآئینه من هرگاه که دعوت کردم ایشانرا تابیامرزی برای ایشان درآوردند انگشتان خودرا درگوش های خویش وبخود درپیچیدند جامه های خویش را ومداومت کردند برکفروسرکشی نمودند سرکشی تمام (۷) .

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾

بازهرآئینه من دعوت کردم ایشان را بآواز بلند (۸) .

ثُمَّ إِنِّيٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾

بازهرآئینه من آشکارگفتم بایشان وپنهان گفتم ایشان را نیز پنهان گفتنی (۹) .

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

پس گفتم طلب آمرزش کنید ازپروردگار خود هرآئینه اوهست آمرزنده (۱۰) .

يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾

تابفرستد برشما باران را ریزنده (۱۱) .

وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّٰتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَٰرًا ﴿١٢﴾

وپی درپی دهد شمارا اموال وفرزندان وبدهد شمارا بوستان ها وپدیدآردبرای شما جویها (۱۲) .

مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

چیست شمارا که اعتقاد نمی کنید برای خدا بزرگی را (۱۳) .

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾

حال آنکه آفریده است شمارا بطور های مختلف (١٤) .

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾

آیا ندیدیدچگونه آفرید خدا هفت آسمان را تودرتو (۱۵) .

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

وساخت ماه را درمیان اینهافروزنده وساخت خورشید را چراغ درخشنده (١٦) .

وَاللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾

وخداررویانید شمارا از زمین نوعی

ازرویانیدن (۱۷) .

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

سپس بازدرآرد شمارا به زمین وبیرون آردنیز طوری از بیرون آوردن (۱۸) .

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

و خداساخت برای شما زمین را فراش . (۱۹)

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

تابِرَوید درآن زمین براه های کشاده (۲۰) .

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾

گفت نوح ای پروردگار من هرآئینه اینجماعت نافرمانی من کردند وپیروی نمودند کسی راکه زیاده نکرده است در حق وی مال وی وفرزندوی مگر زیانرا[1] (۲۱) .

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

وحیله کردند رئیسان حیله ای عظیم . (۲۲)

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

وگفتند هرگزترك مكنيد معبودان خودرا وهرگز ترك مكنيد وَدّوسواع ويغوث ويعوق و نسررا[2] (۲۳) .

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ۖ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

وهرآئینه گمراه کردند بسیاری را وزیاده مَدِه خدایا ستمگاران را مگرگمراهی (۲٤) .

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

بسبب گناهان خود غرق کرده شدایشان را پس آورده شد ایشان را بآتش پس نیافتند برای خویش بجز خدا هیچ نصرت دهنده . (۲۵)

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

وگفت نوح ای پروردگارمن مگذار برزمین ازکافران هیچ ساکن شونده . (۲٦)

---

(۱) یعنی برؤسائی کفار .

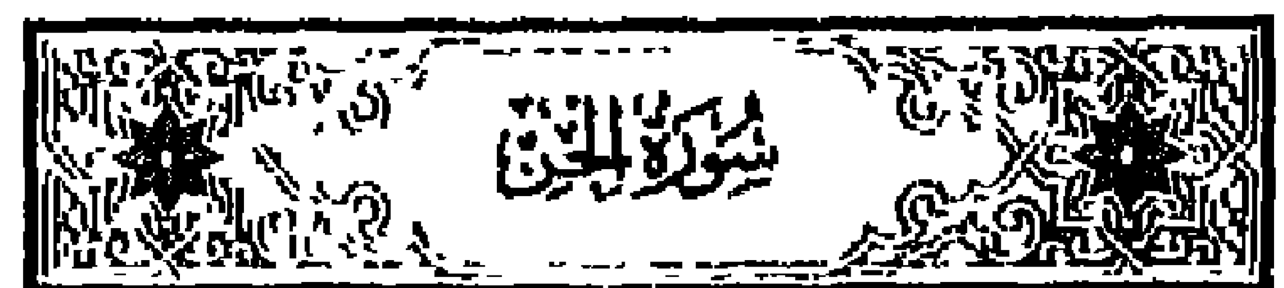
(۲) واین پنج بت بودند .

إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

هرآئینه تو ا گربگذاری ایشان را گمراه سازند بندگان ترا و نه زایند مگر بدکار ناسپاس را (۲۷) .

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

ای پروردگارمن بیامرزمرا وپدرومادر مرا و هرکرا درآید بخانه من ایمان آورده وجمیع مؤمنین ومومنات را و زیاده مده ستمگاران را مگر هلاکی (۲۸) .

سوره جن مکی است وآن بیست و هشت آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾

(۱) بگووحی فرستاده شد بسوی من که گوش نهادند جماعتی ازجن پس گفتند هرآئینه ما شنیدیم قرآنی عجیبی (۱) .

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾

که دلالت میکند بسوی راه راست پس ایمان آوردیم بآن وشریك مقررنخواهیم کرد با پروردگارخویش هیچ یك را (۲) .

وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾

وبتحقیق (بیان کردند آن جنیان) که بلند ست بزرگی پروردگارمافرانگرفته است زنی ونه فرزندی (۳) .

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾

وآنکه افترا می کرد جاهل ما برخدادروغ (٤) .

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾

وآنکه ماپنداشتیم که هرگز نه گویند بنی آدم وجنیان برخدا سخن دروغ را (۵) .

---

(۱) مترجم گوید روزیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماز صبح بیرون مکه میخواندند جماعتی ازجن آنرااستماع کردند وایمان آوردند خدای تعالی ازایمان ایشان وگفتگوی ایشان باقوم خوددرین سوره خبرداد تا قوله و ان لواستقاموا والله اعلم .

وَّاَنَّهٗ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْاِنْسِ يَعُوْذُوْنَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوْهُمْ رَهَقًا ﴿۶﴾

آنکه مردان بنی آدم پناه میگرفتند بمردان جن پس زیاده کردند درحق آن جنیان سرکشی را[1] (٦) .

وَّاَنَّهُمْ ظَنُّوْا كَمَا ظَنَنْتُمْ اَنْ لَّنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا ﴿۷﴾

و آنکه آدمیان گمان کردند چنانکه شما گمان کرد یدکه هرگز نفرستد خدا هیچکس را[2] (٧) .

وَّاَنَّا لَمَسْنَا السَّمَآءَ فَوَجَدْنٰهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيْدًا وَّشُهُبًا ﴿۸﴾

وآنکه مادست رسانیدیم بآسمان پس یافتیم که آسمان پرکرده شده ست به پاسبانان محکم وبستاره های فرودآینده (٨) .

وَّاَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ؕ فَمَنْ يَّسْتَمِعِ الْاٰنَ يَجِدْ لَهٗ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿۹﴾

وآنکه مامی نشستیم پیش ازین به جاي هائی ازآسمان برای شنیدن[3] پس هرکه گوش بنهد الآن بیابد برای خودستاره ای مهیا ساخته (٩) .

وَّاَنَّا لَا نَدْرِيْۤ اَشَرٌّ اُرِيْدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿۱۰﴾

وآنکه مانمی دانیم آیابلائی اراده کرده شد درحق آنانکه درزمین اند یااراده کرده است درحق ایشان پروردگار ایشان خیررا (١٠) .

وَّاَنَّا مِنَّا الصّٰلِحُوْنَ وَمِنَّا دُوْنَ ذٰلِكَ ؕ كُنَّا طَرَآئِقَ قِدَدًا ﴿۱۱﴾

وآنکه ازماجمعی شایسته کاران اند و جمعی ازماسوای ایںند بودیم فرقه های مختلف (١١) .

وَّاَنَّا ظَنَنَّاۤ اَنْ لَّنْ نُّعْجِزَ اللّٰهَ فِي الْاَرْضِ وَلَنْ نُّعْجِزَهٗ هَرَبًا ﴿۱۲﴾

وآنکه مادانستیم که هرگز عاجزنه توانیم کرد خدارا درزمین وعاجز نه توانیم کرد او رااز جهت گریختن (١٢) .

---

(١) اشارت است بآنکه در جاهلیت چون بجائی فرودمی آمدند میگفتند اعوذ بسید هذاالوادی من سفهاء قومه .

(٢) یعنی پیغامبرنفرستد .

(٣) یعنی برای شنیدن کلام ملائکه .

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

وآنكه ماچون شنيديم هدايت را ايمان آورديم بآن پس هركه ايمان آرد به پروردگار خويش پس اونه ترسد ازهيچ نقصاني ونه ازهيچ ستمی (١٣) .

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

وآنكه جمعی ازمسلمانند وجمعی ازما گنهكاراند پس هركه مسلمان شده پس آنجماعت قصد كردند راه راست را (١٤) .

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

واما گنهگاران پس باشند هيزم برای دوزخ (١٥) .

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

(ونيز بگويا محمد كه وحی فرستاده شده است بسوی من كه) بنی آدم ا گرراست مـی‌ايستـادنـد بـرراه راسـت البتـه مينوشانيديم ايشانرا آب بسيار (١٦) .

لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

تاامتحان كنيم ايشانرا بآن[1] وهركه اعـراض كنـد ازيـادكـردن پـروردگـار خوددرآردش بعذابی سخت (١٧) .

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

وآنكه مسجد هامخصوص برای خداست پس عبادت مكنيد باخدا هيچكس را (١٨) .

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

وآنكه چون ايستاد بندهٔ خدا[2] كه عبادت كند خدارا نزديك بودند جنيان كه برآن بنده يكی برديگرچسپيده شوند[3] (١٩) .

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

بگو جزاين نيست كه عبادت ميكنم پروردگارخودرا وشريك مقررنمی كنم

---

(١) يعنی ارزانی می شدوقحط نمی آمد .

(٢) يعنی محمد صلی الله عليه وسلم .

(٣) يعنی ازحرص براستماع قرآن .

باوهیچ کَس را (۲۰) .

قُلْ إِنِّيْ لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَّلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

بگوهرآئینه من نمی توانم درحق شماضرر رسانیدن ونه لازم کردن طریق راستی (۲۱) .

قُلْ إِنِّيْ لَنْ يُّجِيْرَنِيْ مِنَ اللّٰهِ أَحَدٌ ۙ وَّلَنْ أَجِدَ مِنْ دُوْنِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

بگو هرآئینه پناه نه دهد مراازعقوبت خداهیچکس وهرگزنیابم بجزوی پناهی (۲۲) .

إِلَّا بَلٰغًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِسٰلٰتِهٖ ؕ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَإِنَّ لَهٗ نَارَ جَهَنَّمَ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ أَبَدًا ﴿٢٣﴾

ولیکن (بجاآرم) خبر رسانیدن ازجانب خداوتبلیغ پیغامهای او وهرکه نافرمانی کند خدارا وپیغامبر اورا پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان درآنجا همیشه (۲۳) .

حَتّٰىٓ إِذَا رَأَوْا مَا يُوْعَدُوْنَ فَسَيَعْلَمُوْنَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَّأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

(درغفلت خودباشند) تاوقتیکه چون ببینند آنچه وعده داده میشود ایشانرا پس خواهند دانست کیست ناتوان ترباعتبار نصرت دهنده وکمتر ازروی شمار (۲٤) .

قُلْ إِنْ أَدْرِيْٓ أَقَرِيْبٌ مَّا تُوْعَدُوْنَ أَمْ يَجْعَلُ لَهٗ رَبِّيْٓ أَمَدًا ﴿٢٥﴾

بگونمیدانم آیا نزدیك ست آنچه وعده داده میشودشمارا یا مقرر کندبرای اوپروردگارمن میعادی (۲۵) .

عٰلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

دانندۀ پنهان ست پس مطلع نمی سازدبرعلم غیب خود هیچکس را (۲٦) .

إِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَّسُوْلٍ فَإِنَّهٗ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

مگر کسی که پسند کرداورا از پیغامبری پس هرآئینه خدا روان میکند پیش دست های وی وپس پشت وی فرشتگان نگاهبان را (۲۷) .

لِّيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوْا رِسٰلٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ

تابداند خدا که بتحقیق رسانیده اند پیغامهای پروردگار خودرا[1] وخدا

(۱) یعنی تاتبلیغ درخارج متحقق گردد زیرا که آن علم ست والله اعلم .

وَاَحۡصٰی كُلَّ شَیۡءٍ عَدَدًا ۲۸

ازهرجهت احاطه کرده است برآنچه نزد ایشانست وفرا گرفته است هر چیز راازروی شمار (۲۸) .

سوره مزمل مکی است وآن بیست آیت ودورکوع است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

یٰۤاَیُّهَا الۡمُزَّمِّلُ ۱

(۱) ایمردجامه برخود پیچیده(۲) (۱) .

قُمِ الَّیۡلَ اِلَّا قَلِیۡلًا ۲

قیام لیل کن مگراندکی(۳) (۲) .

نِّصۡفَهٗۤ اَوِ انۡقُصۡ مِنۡهُ قَلِیۡلًا ۳

قیام نیم شب کن یااندکی ازنیم شب کم نما (۳) .

اَوۡ زِدۡ عَلَیۡهِ وَرَتِّلِ الۡقُرۡاٰنَ تَرۡتِیۡلًا ٤

یااندکی برنیم شب بیفزاوترتیل کن قرآن را بواضح خواندن (٤) .

اِنَّا سَنُلۡقِیۡ عَلَیۡكَ قَوۡلًا ثَقِیۡلًا ٥

هرآئینه مانازل خواهیم کرد برتوفرمانی دشوار(٤) (٥) .

اِنَّ نَاشِئَةَ الَّیۡلِ هِیَ اَشَدُّ وَطۡاً وَّاَقۡوَمُ قِیۡلًا ٦

هرآئینه قیام شب زیاده ترست درموافقت زبان بادل ودرست ترست درتلفظ الفاظ (٦) .

اِنَّ لَكَ فِی النَّهَارِ سَبۡحًا طَوِیۡلًا ۷

هرآئینه ترا درروز شغلی ست بسیار (۷) .

وَاذۡكُرِ اسۡمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلۡ اِلَیۡهِ تَبۡتِیۡلًا ۸

ویادکن نام پروردگارخودرا وازهمه

---

(۱) مترجم گوید درابتدای اسلام خدای تعالی قیام لیل برآن حضرت صلی الله علیه وسلم وبر مسلمانان موکدگردانید وچون این معنی برایشان نهایت دشوار آمد بعد یك سال رخصت نازل فرمود ان ربك یعلم الی آخرالسورة تاهرکه خواهد قیام کند وهرکه خواهد نکند وهرقدرکه خواهد بخواند والله اعلم .

(۲) یعنی بسبب هیبت وحی .

(۳) یعنی ا گر شبهانکنی گناه نه باشد والله اعلم .

(٤) یعنی دعوت کفار باسلام .

جهت گسسته شومتوجه شده بسوی اونوعی گسسته شدن (۸) .

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيْلًا ﴿۹﴾

پروردگارمشرق ومغرب ست نیست هیچ معبود برحق مگر اوپس کارساز گیراورا . (۹)

وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيْلًا ﴿۱۰﴾

وصبر کن برآنچه می گویند وترك کن ایشان را ترك کردن نیکو (۱۰) .

وَذَرْنِیْ وَالْمُكَذِّبِيْنَ اُولِی النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيْلًا ﴿۱۱﴾

ویگذارمرا بادروغ شمارندگان خداوندان رفاهیت ومهلت ده ایشانرا اندکی (۱۱).

اِنَّ لَدَيْنَآ اَنْكَالًا وَّجَحِيْمًا ﴿۱۲﴾

هرآئینه هست نزدِ ماقیدهای گران وآتش افروخته (۱۲) .

وَّطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَّعَذَابًا اَلِيْمًا ﴿۱۳﴾

وطعام گلوگیر وعذاب درد دهنده (۱۳) .

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيْبًا مَّهِيْلًا ﴿۱۴﴾

روزیکه بجنبد زمین وکوه ها وشود کوه هامانند تلِ ریگِ ازهم پاشیده شده (۱٤).

اِنَّآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْكُمْ رَسُوْلًا ۵ شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُوْلًا ﴿۱۵﴾

هرآئینه مافرستادیم بسوی شما پیغامبری گواهی دهنده برشما چنانکه فرستاده بودیم بسوی فرعون پیغامبری را (۱۵) .

فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُوْلَ فَاَخَذْنٰهُ اَخْذًا وَّبِيْلًا ﴿۱۶﴾

پس نافرمانی کرد فرعون آن پیغامبررا پس درگرفتیم اورا درگرفتن سخت (۱٦).

فَكَيْفَ تَتَّقُوْنَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَّجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيْبًا ﴿۱۷﴾

پس ا گر کافرشوید چگونه درپناه شوید ازروزی که اطفال را پیرگرداند (۱۷) .

اِلسَّمَآءُ مُنْفَطِرٌۢ بِهٖ كَانَ وَعْدُهٗ مَفْعُوْلًا ﴿۱۸﴾

آسمان شگافته باشد درآن روزهست وعدهٔ خداالبته شدنی (۱۸) .

اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ﴿۱۹﴾

هرآئینه این پندست پس هرکه خواهد راه بگیرد بسوی پروردگارخویش (۱۹) .

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُوْمُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَیِ الَّيْلِ وَنِصْفَهٗ وَثُلُثَهٗ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ الَّذِيْنَ مَعَكَ ۚ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ اَنْ لَّنْ تُحْصُوْهُ فَتَابَ

هرآئینه پروردگارتو میداند که توبرمیخیزی نزدیك به دوثلث شب ونیم شب وثلث شب ونیز میخیزند جماعتی

عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ۚ عَلِمَ اَنْ
سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَّرْضٰى ۙ وَاٰخَرُوْنَ يَضْرِبُوْنَ فِى الْاَرْضِ
يَبْتَغُوْنَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُوْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِىْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ ۖ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا ۗ وَمَا تُقَدِّمُوْا
لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا
وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ۗ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ﴿۲۰﴾

از آنانکه همراه تواند وخدااندازه میکند شب وروز را، دانست خدا که شما احاطه نمی توانید کرد قیام لیل را[۱] پس (برحمت) بازگشت برشما پس بخوانید آنچه آسان باشدازقرآن، دانست خدا که خواهند بود بعضی ازشما بیماران ودیگران که سفر می کنند درزمین طلب روزی می نمایند ازفضل خدا ودیگران که کارزار میکنند درراه خدا پس بخوانید آنچه آسان باشد ازقرآن وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را ووام دهیدخدارا وام دادن نیك[۲] وآنچه پیش میفرستید برای خویشتن ازعمل نیك آنرا بهتر خواهید یافت نزد خدا وبزرگ تر باعتبار مزد وطلب آمرزش کنید ازخداهرآئینه خدا آمرزگار مهربانست[۳] (۲۰) .

سوره مدثر مکی است وآن پنجاه وشش آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰۤاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿۱﴾
قُمْ فَاَنْذِرْ ﴿۲﴾

ای مردجامه برخود پیچیده[٤] (۱) .
برخیز پس ترسان (۲) .

(۱) یعنی مواظبت نمیتوانیدکرد .
(۲) یعنی صرف مال کنید درجهاد بتوقع ثواب آخرت والله اعلم .
(۳) مترجم گویداین آیت بعد یك سال نازل شدو آنحضرت صلی الله علیه وسلم درهمین سوره لاحق کردند بجهت مناسبت و لهذا باسائر سوردراسلوب نمی ماند والله اعلم .
(٤) یعنی ازهیبت وحی .

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿۳﴾
و پس پروردگار خودرا به بزرگی یادکن (۳) .

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾
وجامهای خودراپاك ساز (٤) .

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿۵﴾
وپلیدی را دورکن (۵) .

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾
ونباید که چیزی بدهی زیاده طلب کنی[1] (٦) .

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿۷﴾
وبرای حکم پروردگارخویش پس شکیبائی ورز (۷) .

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿۸﴾
پس وقتیکه دمیده شوددر صور(دشوار شودحال) (۸) .

فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿۹﴾
پس آنوقت آنروز روز دشوارباشد (۹) .

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿۱۰﴾
بر کافران نه وقت آسان (۱۰) .

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿۱۱﴾
بگذارمرا باکسیکه آفریدم تنها (۱۱) .

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿۱۲﴾
ودادم اورا مال فراوان (۱۲) .

وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿۱۳﴾
وفرزندان حاضر شونده بمجالس (۱۳) .

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿۱٤﴾
ووسعت دادم اوراوسعت دادنی (۱٤) .

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿۱۵﴾
بازطمع می کند که زیاده دهم (۱۵) .

كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿۱٦﴾
هرگز، هرآئینه اوهست بآیات ماستیزنده (۱٦) .

سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿۱۷﴾
تکلیف خواهم داد او را مشقت غیر قابل تحمّل (۱۷) .

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿۱۸﴾
هرآئینه وی تأمل کرد واندازه مقرر نمود (۱۸) .

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿۱۹﴾
پس لعنت باداورا چگونه اندازه کرد (۱۹) .

---

(۱) یعنی هدیه بردن به رئیسی تاوی زیاده ازقیمت هدیه رعایت کند، ازاخلاق رذیله است .

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾
بازدگر لعنت بادبرو چگونه اندازه کرد (۲۰) .

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾
بازدرنگریست (۲۱) .

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾
باز روترش کرد وپیشانی درهم کشید (۲۲) .

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾
بازپشت گردانیدو تکبر کرد[1] (۲۳) .

فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾
پس گفت نیست قرآن مگرجادوئی که ازساحران نقل کرده میشود(۲٤) .

إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾
نیست این قرآن مگر کلام آدمی (۲۵) .

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾
درخواهم آورد اورا به دوزخ (۲٦) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾
وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست دوزخ (۲۷) .

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾
باقی نمی گذاردوترك نمی کند (۲۸) .

لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾
سوزنده است آدمیان را (۲۹) .

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾
بردوزخ موکّل اندنوزده کَس[2] (۳۰) .

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا ۙ وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ
ونه ساختیم موکّلان دوزخ مگر فرشتگان را ونه ساخته ایم شمارایشان را مگر بلا درحقِ کافران تایقین کنند اهل کتاب وتا زیاده شوند مسلمانان درایمان خود وتاشك نه کنند اهل کتاب ومسلمانان وتابگویند آنانکه دردل های ایشان

---

(۱) مترجم گوید این تصویرست حال کافررا که خدای تعالی اورانعمت هاداده باشد واومصرّ باشد برکَفَرَ وعَبَسَ وبَسَرَثُمَّ اَدْبَرَواسْتَكْبَرَ تصویر حال تأمل وترددست والله اعلم .

(۲) مترجم گوید این آیت اشارت ست به شبهه کفاردرعدد تسعة عشر آنحضرت صلی الله علیه وسلم آنرادرهمین سوره لاحق فرمودند بجهت مناسبت و لهذا باسائرسورنمی ماند دراسلوب والله اعلم .

اللهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ
رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾

بیماریست وکافران چه چیزاراده کرده است خدااین داستان همچنین گمراه می کند خدا هرکرا خواهد وراه می نماید هرکراخواهدونمی داندلشکر های پروردگار ترا مگراوتبارك و تعالی ونیست این مگرپندی برای بنی آدم (۳۱) .

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾

هرگز، و قسم بماه (۳۲) .

وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾

وقسم به شب چون پشت برگرداند (۳۳) .

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

وقسم به صبح چون روشن شود (٣٤) .

إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾

هرآئینه دوزخ یکی از چیز های بزرگ ست (۳۵) .

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾

ترساننده بنی آدم (٣٦) .

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾

(ترساننده است) برای هرکه خواهد ازشما پیشتر آید یاباز پس ماند (۳۷) .

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾

هر شخصی بآنچه کرددرگروست (۳۸) .

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

مگر اهل (سعادت و) راست (۳۹) .

فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾

دربوستانهاباشند سوال کنند (٤٠) .

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

ازگنهگاران (٤١) .

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾

چه چیز درآورد شمارا دردوزخ (٤٢) .

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾

گویند نه بودیم ازنمازگذاران (٤٣) .

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾

ونمی دادیم طعام فقیررا (٤٤) .

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾

وبانکاردرمی آمدیم بادرآیند گان (٤٥) .

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾

ودروغ میشمردیم روزجزاء را (٤٦) .

حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

تاوقتیکه آمدبمامورت (٤٧) .

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

پس سودنه دهد ایشانرا شفاعت شفاعت کنند گان (٤٨) .

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾

پس چیست ایشان را ازپندروگردان شده گان (٤٩) .

كَاَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾
گویاایشان خران رم کرده اند (٥٠) .

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾
که گریخته باشند ازشیری (٥١) .

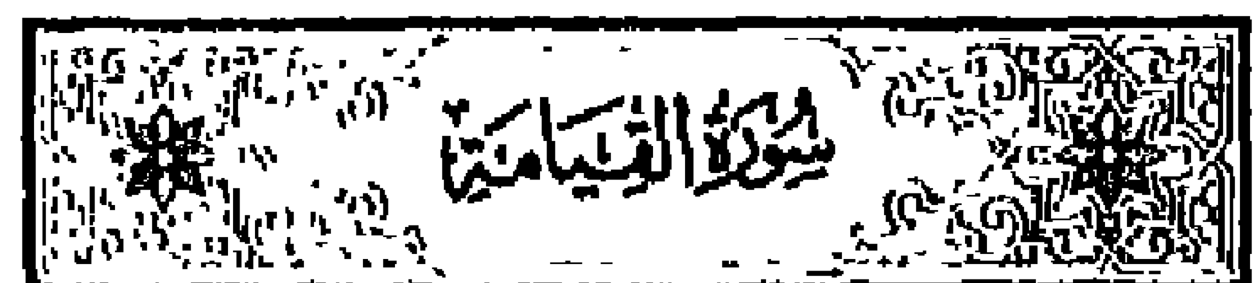
بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ اَنْ يُّؤْتٰى صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾
بلکه میخواهد هر شخصی ازایشان که داده شود نامه های کشاده[1] (٥٢) .

كَلَّا بَلْ لَّا يَخَافُوْنَ الْاٰخِرَةَ ﴿٥٣﴾
هرگز، بلکه نمی ترسند ازآخرت (٥٣).

كَلَّا اِنَّهٗ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾
هرگز، هرآئینه قرآن پندست (٥٤) .

فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهٗ ﴿٥٥﴾
پس هرکه خواهد بخواندآن را (٥٥) .

وَمَا يَذْكُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ۚ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾
ویاد نمی‌کنند بندگان مگر وقتی که خواسته باشد خدااوست سزاوار آنکه ازوی بترسند واوست سزاوار آن که بیامرزد (٥٦) .

سوره قیامت مکی است وآن چهل آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

لَآ اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿١﴾
قسم میخورم بروزقیامت (١) .

وَلَآ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾
وقسم میخورم به نفس بسیارملامت کننده[2] (٢) .

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهٗ ﴿٣﴾
آیامی پندارد آدمی که جمع نه کنیم استخوانهای اورا (٣) .

بَلٰى قٰدِرِيْنَ عَلٰٓى اَنْ نُّسَوِّيَ بَنَانَهٗ ﴿٤﴾
آری می کنیم توانائیم برآنکه هموار کنیم سرانگشت های اورا (٤) .

بَلْ يُرِيْدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ اَمَامَهٗ ﴿٥﴾
بلکه میخواهد آدمی که معصیت کنددر پیش روی خود[3] (٥) .

---

(١) یعنی می گویند باید که کتاب برهریك نازل شود .
(٢) که آدمی البته مبعوث خواهد شد .
(٣) یعنی آمدنی ست .

يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ۝٦
می پرسد کی خواهد بود روزقیامت (٦).

فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝٧
پس وقتیکه خیره شود چشم (٧) .

وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۝٨
وتیره گرددماه (٨) .

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۝٩
ویکجاجمع کرده شود خورشید وماه (٩) .

يَقُوْلُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ۝١٠
بگوید آدمی آنروز که کجاست گریز گاه (١٠) .

كَلَّا لَا وَزَرَ ۝١١
هرگز، نیست هیچ پناه (١١) .

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذِ ۨالْمُسْتَقَرُّ ۝١٢
بسوی پروردگار تست امروز قرارگاه (١٢) .

يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍۢ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ۝١٣
خبرداده شود آدمی را آن روزبه حقیقت حال آنچه پیش فرستاده بود وپس گذاشته[1] (١٣) .

بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهٖ بَصِيْرَةٌ ۝١٤
بلکه هست آدمی برای الزام خود حجتی (١٤) .

وَّلَوْ اَلْقٰى مَعَاذِيْرَهٗ ۝١٥
اگرچه درمیان آرد عذرهای خودرا (١٥) .

لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖ ۝١٦
[2]مجنبان (یا محمد) به تکرار قرآن زبان خودرا تازودبدست آری یادکردن آنرا (١٦) .

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهٗ وَقُرْاٰنَهٗ ۝١٧
هرآئینه وعده است برما در سینهٔ توجمع کردن وآسان کردنِ خواندنِ اورا (١٧) .

---

(١) مثل صدقه جاریه وعلم باقی .

(٢) مترجم گوید چون جبرئیل پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم وحی آوردی آنحضرت صلی الله علیه وسلم بحفظ آن اهتمام تمام فرمودی وهم بحضور جبرئیل قبل انقضاء وحی تکرار نمودی تاازخاطر مبارك نرود خدای تعالی باین معنی اشارت فرمود .

فَإِذَا قَرَأْنٰهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهٗ ﴿١٨﴾

پس چون بخوانیم آنرا دل خودرا درپی خواندن اوکن (١٨) .

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهٗ ﴿١٩﴾

بازهر آئینه وعده برماست واضح کردن آن[1] (١٩) .

كَلَّا بَلْ تُحِبُّوْنَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

هرگز، بلکه ای کافران دوست میدارید دنیارا (٢٠) .

وَتَذَرُوْنَ الْاٰخِرَةَ ﴿٢١﴾

وترك می نمائید آخرت را (٢١) .

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾

يك پاره چهره ها آن روز تازه باشند (٢٢).

إِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

بسوی پروردگارخود نظر کننده باشند (٢٣) .

وَوُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍۭ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾

ویك پاره چهره ها آنروز پیشانی درهم کشیده باشند (٢٤) .

تَظُنُّ أَنْ يُّفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

توقع کنند که آورده شود بایشان مصیبتی (٢٥) .

كَلَّآ إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾

هرگز، وقتیکه برسدروح به چنبر گردن (٢٦) .

وَقِيْلَ مَنْ ۜ رَاقٍ ﴿٢٧﴾

وگفته شود کیست افسون کننده (٢٧) .

وَّظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾

ویقین دانست اینوقت وقت جداشدن روح ست (٢٨) .

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾

وبه پیچیدیکساق مُحتضربساق دیگر[2] (٢٩).

---

(١) مترجم گوید ظاهر نزدیك بنده آنست که معنی آیت چنین باشد هرآئینه وعده لازم است برماجمع کردن قرآن درمصاحف وحفظ وقرائت آن عصراً بعد عصر وایضاح به تفسیر معانی آن خدای تعالی بردست شیخین رضی الله عنهما جمع آن کرده درهر زمانی قاریان را توفیق داد که حافظ شوند به تجوید بخوانند ودرهرزمانی مفسران را توفیق دادکه در تفسیر آن سعی نمایند و الله اعلم .

(٢) یعنی درپای حرکت نماند .

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ٣٠

بسوی پروردگارتست آن روز روان کردن (۳۰) .

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ٣١

پس نه باور داشت آدمی ونه نماز گذارد (۳۱) .

وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ٣٢

ولیکن دروغ شمرد و روگردان گشت (۳۲) .

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ٣٣

بازبرفت بسوی اهل خانه خود خرامان شده (۳۳) .

أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ٣٤

وای برتوپس وای برتو (۳٤) .

ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ٣٥

باز (دیگرمیگوئیم) وای برتو پس وای برتو (۳۵) .

أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى ٣٦

آیامی پندارد آدمی که مهمل گذاشته شود (۳٦) .

أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ ٣٧

آیانه بود نطفه ازمنی که ریخته میشد دررحم (۳۷) .

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ٣٨

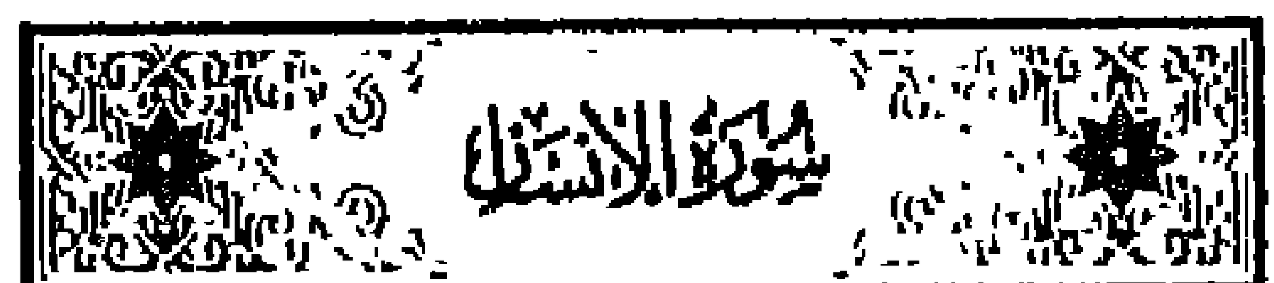
بازبود خون بسته پس بیافریدخدا پس درست اندام کرد (۳۸) .

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ٣٩

پس ساخت ازآن منی دوقسم را مردرا وزن را (۳۹) .

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ٤٠

آیانیست این خداتوانا برآنکه زنده کند مُردگان را (٤٠) .

سوره دهر مکی است وآن سی ویك آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ١

هرآئینه آمده است برآدمی مدتی اززمان که نبود چیزی ذکر کرده شده (۱) .

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ٢

هر آئينه ماآفريديم آدمی را ازيكپارهٔ منی
درهم آميخته ازچند چيز[١] كه بيآزمائيم
اورا پس ساختيمش شنوا بينا (٢) .

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ٣

هرآئينه مادلالت كرديم آدمی را برراه
خواه شكر گوينده ويانا‌سپاسدارنده (٣) .

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ٤

هرآئينه ماآماده ساخته ايم برای كافران
زنجير هاوطوقها وآتش افروخته (٤) .

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ٥

هرآئينه نيكوكاران می نوشند ازپيالهٔ
شراب كه آميزش وی آب چشمهٔ كافور
باشد[٢] (٥) .

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ٦

چشمه كه می آشامندازآن بندگان مقرب
خداروان كنند آن راروان كردنی[٣] (٦) .

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ٧

وفاميكنند به نذرومی ترسند ازروزيكه
مشقت آن فاش باشد (٧) .

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ٨

وميدهند طعام باوجود احتياج بآن فقيررا
ويتيم را وزندانی را (٨) .

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ٩

ميگويند جزاين نيست كه طعام ميدهيم
شمارا برای رضای خدانمی طلبيم
ازشمامزدی ونه شكری (٩) .

إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ١٠

هرآئينه مامی‌ترسيم ازپروردگار خود روز
ترش روی نهايت سخت را (١٠) .

فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ١١

پس نگهداشت ايشان را خداازسختی
آنروز ورسانيد ايشانرا تازگی وخوشحالی
. (١١)

---

(١) يعنی منی مردمنی زن وخون حيض ازحالی به حالی ميگردانيد يمش .
(٢) مراد ميدارم ازكافور چشمه .
(٣) يعنی جدولی ازآن هرجا كه خواهند ببرند والله اعلم .

وَجَزٰىهُمْ بِمَا صَبَرُوْا جَنَّةً وَّحَرِيْرًا ﴿١٢﴾

وجزاداد ایشان را بمقابله صبر ایشان بوستان وجامهٔ ابریشمی (١٢) .

مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيْهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيْرًا ﴿١٣﴾

تکیه زده باشند آنجا برتخت ها نه بینند آنجا گرمی خورشید ونه سرمای تندرا (١٣) .

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوْفُهَا تَذْلِيْلًا ﴿١٤﴾

ونزدیك شده باشد برایشان سایه های آن بوستان وسهل الحصول کرده شود میوهای آن سهل کردنی (١٤) .

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيْرَا۠ ﴿١٥﴾

گردانده شود برایشان بآوند هائی ازنقره وباجامهای که باشند بلورین (١٥) .

قَوَارِيْرَا۠ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا تَقْدِيْرًا ﴿١٦﴾

(مراد میدارم) بلورین ازنقره اندازه کرده باشند ساقیان آنرا اندازه کردنی (١٦) .

وَيُسْقَوْنَ فِيْهَا كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيْلًا ﴿١٧﴾

ونوشانیده شود ایشانرا آنجاجام شرابی که هست آمیزش آن آب چشمه زنجبیل (١٧) .

عَيْنًا فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا ﴿١٨﴾

چشمه ایست در بهشت که نام آن نهاده میشود سلسبیل (١٨) .

وَيَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا ﴿١٩﴾

وآمد وشدکنند برایشان نوجوانان جاویدان چون بینی ایشان را پنداری که ایشان مرواریدند ازرشته افشانده شده (١٩) .

وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ نَعِيْمًا وَّمُلْكًا كَبِيْرًا ﴿٢٠﴾

وچون نگاه کنی آنجا ببینی نعمت فراوان وپادشاهی بزرگ (٢٠) .

عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَّاِسْتَبْرَقٌ وَّحُلُّوْا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُوْرًا ﴿٢١﴾

برایشان باشد جامه های سبز ازدیبای نازك و نیز برایشان باشد دیبای ضخیم وزیور پوشانیده شود ایشان را دست بندها از نقره و بنوشاند ایشانرا پروردگار ایشان شراب نهایت پاك (٢١) .

اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَّكَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿٢٢﴾

هر آئينه این نعمت هست شمارا جزای

اعمال وهست سعی شما قبول کرده شده (٢٢) .

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾

هرآئینه مافرودآوردیم برتو قرآن را فرودآوردنی (٢٣) .

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

پس شکیبائی کن برحکم پروردگارخود وفرمان مبراززمرهٔ بنی آدم گناهکاریرایا ناسپاسی را (٢٤) .

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

ویادکن نام پروردگارخود صبح و شام (٢٥) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

وبعضی ساعات شب نمازگذار برای اووبپاکی یادکن اورا وقت دراز از شب (٢٦) .

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

هرآئینه این کافران رغبت میکنند به دنیا وترك میکنند پس پشت خود روزگران را (٢٧) .

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

ماآفریدیم ایشان را و محکم کردیم رگ وبندها اندام ایشان را وچون خواهیم عوض آریم قومی مانند ایشان به طریق بدل کردن (٢٨) .

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

هر آئینه این پندست پس هرکه خواهد بگیرد بسوی پروردگارخود راه را (٢٩) .

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

ونمی خواهید مگر وقتیکه خواهد خدا هرآئینه خداهست دانای باحکمت (٣٠) .

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

داخل میکند هرکراخواهد دررحمتِ خود و برای ستمگاران آماده کرده است عقوبتی درد دهنده (٣١) .

سوره مرسلات مکی است وآن پنجاه آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالْمُرْسَلٰتِ عُرْفًا ۝١

قسم ببادهای فرستاده شده بوجه نیك . (١)

فَالْعٰصِفٰتِ عَصْفًا ۝٢

پس قسم به بادهای تند وَزَنده به شدت . (٢)

وَّالنّٰشِرٰتِ نَشْرًا ۝٣

وقسم ببادهای منتشر کنندهٔ ابربه پراگنده کردن (٣) .

فَالْفٰرِقٰتِ فَرْقًا ۝٤

پس قسم ببادهای ازهم جدا کنندهٔ ابربپاره پاره نمودن (٤) .

فَالْمُلْقِيٰتِ ذِكْرًا ۝٥

پس قسم بجماعات فرشتگان فرودآرنده وحی (٥) .

عُذْرًا اَوْ نُذْرًا ۝٦

برای دفع عذر یابرای ترسانیدن (٦) .

اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَوَاقِعٌ ۝٧

هرآئینه آنچه وعده داده میشودشمارا البته بودنی ست (٧) .

فَاِذَا النُّجُوْمُ طُمِسَتْ ۝٨

پس وقتیکه ستارها بی نورکرده شوند (٨).

وَاِذَا السَّمَآءُ فُرِجَتْ ۝٩

و وقتیکه آسمان شگافته شود (٩) .

وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ۝١٠

ووقتیکه کوه ها پاره پاره کرده شود (١٠).

وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ ۝١١

ووقتیکه پیغامبران را به میعادی معین جمع کرده شود[١] (١١) .

لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ۝١٢

برای کدام روز پیغامبرانرا موقوف داشته شد(١٢) .

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۝١٣

برای روز فیصله کردن (١٣) .

وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝١٤

وچه چیز خبردادترا که چیست روز

---

(١) متحقق گرددآنچه متحقق شدنی است .

فیصله کردن (١٤) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾
وای آن روز دروغ شمارند گان را (١٥) .

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾
آیاهلاك نه کرده ایم نخستینیان را (١٦) .

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾
بعد ازآن درپی ایشان آریم پسینیان را (١٧) .

كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾
همچنین میکنیم باگنهکاران (١٨) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾
وای آنروز دروغ شمارند گان را (١٩) .

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾
آیانیافریده ایم شمارا ازآب محقر (٢٠) .

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾
پس نهادیم آن آب را درجای محکم (٢١) .

إِلَىٰ قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾
تااندازهٔ معین (٢٢) .

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾
پس اندازه کردیم پس نیکواندازه کننده گانیم ما (٢٣) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
وای آن روز دروغ شمارند گان را (٢٤) .

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾
آیانساخته ایم زمین را جمع کننده آدمیان (٢٥) .

أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾
زندگان ومُردگان (٢٦) .

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾
وآفریدیم درزمین کوه های بلند ونوشانیدیم شمارا آب شیرین (٢٧) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
وای آن روز دروغ شمارند گان را (٢٨) .

انْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾
گفته شود بروید بسوی چیزی که آن را دروغ می شمردید (٢٩) .

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾
(گفته شود) بروید بسوی سایه صاحب سه شعبه (٣٠) .

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾
نه سایه سردباشد ونه کفایت کند ازگرمی آتش (٣١) .

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾
هرآئینه آن آتش می افگند شررها مانند قصر (٣٢) .

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾
گویا آن شررها شتران زرداند (٣٣) .

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٤﴾

وای آن روز دروغ شمارند گان را (٣٤).

هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُوْنَ ﴿٣٥﴾

این روزروز یست که سخن نه گویند (٣٥).

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُوْنَ ﴿٣٦﴾

ونه اجازه داده شود ایشان را تاعذر پیش نمایند (٣٦).

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٣٧﴾

وای آن روز دروغ شمارند گان را (٣٧).

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنٰكُمْ وَالْاَوَّلِيْنَ ﴿٣٨﴾

این روز روز فیصله کردن ست جمع کردیم شمارا باپیشینیان (٣٨).

فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيْدُوْنِ ﴿٣٩﴾

پس ا گرشمارا حیله هست پس‌حیله کُنِید درحق من (٣٩).

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٠﴾

وای آن روز دروغ شمارند گان را (٤٠).

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ ظِلٰلٍ وَّعُيُوْنٍ ﴿٤١﴾

هرآئینه متقیان درسایه هاباشند ودرچشمه ها (٤١).

وَّفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُوْنَ ﴿٤٢﴾

ودرمیوه ها ازجنسی که رغبت کنند (٤٢).

كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٤٣﴾

(بگوئیم) بخورید وبنوشید خوردن ونوشیدنِ گوارابسبب آنچه میکردید (٤٣).

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٤٤﴾

هرآئینه ما همچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (٤٤).

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٥﴾

وای آن روز دروغ شمارند گان را (٤٥).

كُلُوْا وَتَمَتَّعُوْا قَلِيْلًا اِنَّكُمْ مُّجْرِمُوْنَ ﴿٤٦﴾

(ای دروغ شمارند گان) بخوریدوبهره مند باشید اندکی هرآئینه شما گنهگارید (٤٦).

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٧﴾

وای آن روز دروغ شمارند گانرا (٤٧).

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمُ ارْكَعُوْا لَا يَرْكَعُوْنَ ﴿٤٨﴾

وچون گفته شود ایشانرا نمازگذارید نمازنمی گذارند (٤٨).

وَيْلٌ يَّوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٩﴾

وای آن روز دروغ شمارند گان را (٤٩).

فَبِاَيِّ حَدِيْثٍۭ بَعْدَهٗ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٠﴾

پس بکدام سخن بعد ازقرآن ایمان خواهند آورد (٥٠).

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾

عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾

سوره نبأ مکی است وآن چهل آیت ودورکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

ازچه چیز کافران بایکدیگر سوال میکنند (۱) .

(آری سوال میکنند) ازخبری بزرگ (۲).

که ایشان درآن خلاف دارند[1] (۳) .

نی نی، خواهند دانست (٤) .

باز (میگوئیم) نی نی، خواهند دانست (٥) .

آیانساخته ایم زمین را فرش (٦) .

ونساخته ایم کوه هارا میخها (۷) .

وآفریدیم شمارا نروماده (۸) .

وساختیم خواب شمارا راحت (۹) .

وساختیم شب را پرده (۱۰) .

وساختیم روزرا وقت طلبِ معیشت (۱۱) .

وبناکردیم بالای شما هفت آسمان محکم (۱۲) .

وآفریدیم چراغی درخشنده[2] (۱۳) .

وفرودآوردیم ازابرها آب ریزان (١٤) .

تابرآریم بسبب آن آب دانهٔ گیاه را (١٥).

وبوستان های درهم پیچیده را (١٦) .

هرآئینه روز فیصله کردن هست وقت

(۱) مرادبعث و قیامت ست .

(۲) یعنی خورشید .

يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾
وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾
وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾
إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾
لِّلطَّاغِينَ مَآبًا ﴿٢٢﴾
لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾
لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾
إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾
جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾
إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾
وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾
وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾
فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾
إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾
حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾
وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾
وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾
لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾

معین (۱۷) .
روزی که دمیده شوددرصور پس می آئید گروه گروه شده (۱۸) .
وشگافته شود آسمان پس باشد دروازه ها (۱۹) .
وروان کرده شوند کوه هاپس باشند مانند سراب (۲۰) .
هرآئینه دوزخ ست انتظار کننده (۲۱) .
سرکَشَانراهست مرجع ایشان (۲۲) .
درآیند به دوزخ اقامت کنندگان درآنجامدت های دراز (۲۳) .
نه چشندآنجاخنکی راونه آشامیدنی را(۲٤) .
مگر آب گرم وخون وچرك را (۲۵) .
جزاداده شد جزاء موافق (۲٦) .
هرآئینه ایشان توقع نمیداشتند حساب را (۲۷) .
وتکذیب می کردند آیاتِ مارابه دروغ پنداشتن (۲۸) .
وهرچیزی را ضبط کردیم بطریق نوشتن (۲۹) .
پس بچشید پس زیاده نخواهیم دادشمارا مگر عقوبت (۳۰) .
هرآئینه متقیان را مطلب یابی باشد (۳۱).
بوستانهاباشد ودرختان انگور (۳۲) .
وزنان دوشیزه هم عمر بایکدیگر (۳۳) .
وپیالهٔ شرابِ پرکرده شده (۳٤) .
نشنوند آنجاسخن بیهوده را ونه دروغ

شمر دن را (۳۵) .

جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

پاداش دادن کافی ازجانب پروردگارتو . (۳٦)

رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

پروردگار آسمان هاوزمین وآنچه مابین اینها ست خدای بخشاینده نه توانند از (هیبت) وی سخن گفتن (۳۷) .

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

روزیکه بایستد روح وسائر فرشتگان صف زده سخن نه گویند حاضران محشر مگر کسیکه دستوری داده باشد اورا خداوگفته باشد سخن درست[1] (۳۸) .

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَن شَآءَ اتَّخَذَ إِلٰى رَبِّهِ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾

این روز متحقق ست پس هرکه خواهد بگیرد بسوی پروردگارخود مرجع (۳۹) .

إِنَّآ أَنذَرْنٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يٰلَيْتَنِي كُنتُ تُرٰبًا ﴿٤٠﴾

هرآئینه ما ترسانیدیم شمارا ازعقوبت نزدیك آینده در روزی که ببینند آدمی آنچه پیش فرستاده بود دو دست وی وبگوید کافر ای کاش من خاك بودمی (٤۰) .

سوره نازعات مکی است وآن چهل و شش آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالنّٰزِعٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾

قسم بجماعات فرشتگان که نزع میکنند بوجه سختی (ارواح کافران را)[2] (۱) .

وَالنّٰشِطٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾

قسم بجماعات فرشتگان که بیرون می آرند بیرون آوردنی (ارواح مؤمنان را)[3] .(۲)

---

(۱) یعنی سخن حق .

(۲) یعنی یك عدهٔ ارواح را به سختی .

(۳) یعنی یك عدهٔ دیگر را بطریق سهولت .

وَّالسّٰبِحٰتِ سَبْحًا ﴿۳﴾

قسم بفرشتگان که شنامی کنند شناکردنی[1](۳) .

فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ﴿۴﴾

پس قسم بفرشتگان که سبقت میکنند سبقت کردنی[2] (٤) .

فَالْمُدَبِّرٰتِ اَمْرًا ﴿۵﴾

قسم بجماعات فرشتگان که تدبیر میکنند هرکاریرا (آنچه گفته میشود بود نیست) . (٥)

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿۶﴾

روزی که بجنبد جنبنده (٦) .

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿۷﴾

ازپس وی درآیداز پس درآینده[3] (۷) .

قُلُوْبٌ يَّوْمَئِذٍ وَّاجِفَةٌ ﴿۸﴾

يك جمع دلهاآنروزترسان باشد (۸) .

اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿۹﴾

بردیده های آنجماعت خواری هویدا شده باشد (۹) .

يَقُوْلُوْنَ ءَاِنَّا لَمَرْدُوْدُوْنَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿۱۰﴾

میگویند کافران آیاماباز گردانیده شویم بحالت نخستین (۱۰) .

ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً ﴿۱۱﴾

آیا چون شویم استخوانهای پوسیده باززنده شویم (۱۱) .

قَالُوْا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿۱۲﴾

گفتند آن رجوعِ ماآنگاه رجوع زیان دهنده باشد(۱۲) .

فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَّاحِدَةٌ ﴿۱۳﴾

پس جزاین نیست که آن واقعه يك آواز تندست (۱۳) .

فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿۱۴﴾

پس نا گهان ایشان برروی زمین آمده باشند (١٤) .

هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ مُوْسٰى ﴿۱۵﴾

آیاآمده است پیش توخبر موسیٰ (۱٥) .

اِذْ نَادٰىهُ رَبُّهٗ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿۱۶﴾

چون آواز دادش پروردگاراو بوادی پاك

(۱) یعنی در هوا شنا کردنی .

(۲) یعنی ازیکدیگر سبقت کردنی .

(۳) یعنی نفخهٔ اولی وپس نفخهٔ ثانیه بوجود آید .

طوی نام (١٦) .

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾
که بروبسوی فرعون هرآئینه وی ازحد گذشته است (١٧) .

فَقُلْ هَلْ لَّكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾
پس بگوهیچ میل ست ترابآنکه پاکیزه شوی (١٨) .

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾
وراه نمایم ترابسوی پروردکار تو پس بترسی (١٩) .

فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾
پس بنمود بفرعون آن معجزهٔ بزرگ را[1] (٢٠) .

فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾
پس دروغ پنداشت ونافرمانی کرد (٢١).

ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾
پس أزآن مجلس بازگشت تدبیرکنان (٢٢).

فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾
پس جمع کردقوم خودرا پس آواز داد (٢٣) .

فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾
پس گفت من پروردگار(بزرگوار) شمایم (٢٤) .

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾
پس گرفتار کرد اورا خدا بعذابِ آخرت ودنیا (٢٥) .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾
هرآئینه درین خبرپندی هست برای هرکه بترسد (٢٦) .

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ بَنٰىهَا ﴿٢٧﴾
آیاشما محکم ترید درآفرینش یا اسمان، خدابناکرد آن آسمان را (٢٧) .

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰىهَا ﴿٢٨﴾
بلند ساخت ارتفاع اورا پس درست ساخت آن را (٢٨) .

وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰىهَا ﴿٢٩﴾
وتاریك کرد شب اورا وبظهور آورد روشنيِ روز اورا (٢٩) .

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰىهَا ﴿٣٠﴾
وزمین را بعد ازآفریدن آسمان هموار

---

(١) یعنی عصاوید بیضا .

کرد[1] (۳۰) .

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾
بیرون آورد از زمین آب اوراو چراگاه اورا (۳۱) .

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾
وکوه هارا استوارنمود (۳۲) .

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾
برای منفعت شما وچهار پایان شما (۳۳) .

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾
پس وقتیکه بیاید حادثهٔ بزرگ (یعنی قیامت) (۳٤) .

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾
روزیکه یادکند آدمی آنچه عمل کرده بود (۳۵) .

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٣٦﴾
وظاهر کرده شود دوزخ برای هرکه دیدنش خواهد (ثواب یا عقاب متحقق گردد) (۳٦) .

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٧﴾
اماکسیکه ازحد گذشته باشد (۳۷) .

وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾
وبرگزیده باشد زندگانی این جهانی را(۳۸) .

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾
پس هرآئینه دوزخ همانست جای او (۳۹) .

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾
واماکسیکه ترسیده باشد ازایستادن بحضور پروردگارخویش وبازداشته باشد نفس را از شهوات (٤۰) .

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾
پس هرآئینه بهشت همانست جای او (٤۱) .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾
می پرسند تراازقیامت کَی باشد تحقق آن (٤۲) .

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا ﴿٤٣﴾
درچه منزلی تو ازعلم آن (٤۳) .

إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ﴿٤٤﴾
بسوی پروردگارتست منتهای علم آن (٤٤) .

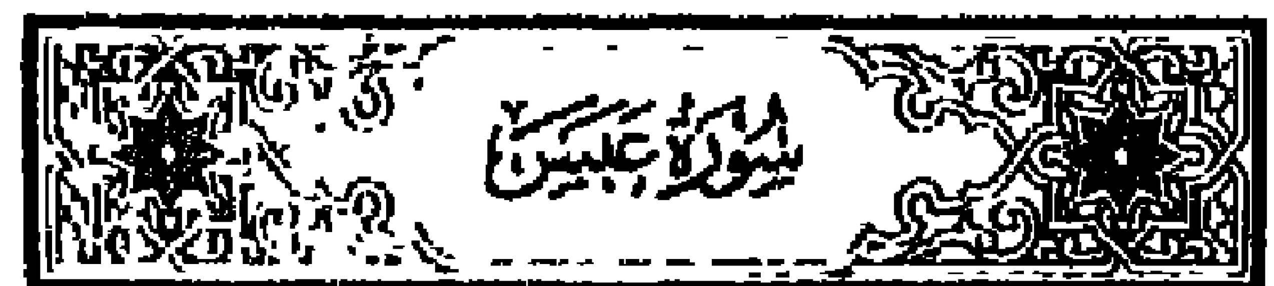
(۱) مترجم گوید معنی هموار کردن همین ست که میفر ماید .

إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَـٰهَا ﴿٤٥﴾

جزاین نیست که توترساننده ای کسی را که بترسدازوی (٤٥) .

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا ﴿٤٦﴾

روزیکه ببینند آن را چنانستی که ایشان درنگ نکرده بودند به دنیا مگریك وقت شام یایك وقت صبحی که پیش ازآن بود (٤٦) .

سوره عبس مکی است وآن چهل ودوآیت ویك رکوع است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾

روترش کرد واعراض نمود (١) .

أَن جَآءَهُ ٱلْأَعْمَىٰ ﴿٢﴾

بسبب آنکه بیامد پیش اونابینا[1] (٢) .

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾

وچه چیز خبردار کرد تراشاید وی پاك می شد (٣) .

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكْرَىٰٓ ﴿٤﴾

یاپندمی شنید پس نفع میدادش آن پندشنیدن (٤) .

أَمَّا مَنِ ٱسْتَغْنَىٰ ﴿٥﴾

اما کسی که توانگر ست (٥) .

فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾

پس تو بسوی او اقبال می کنی (٦) .

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾

وزیان نیست برتو درآن که پاك نه شود (٧) .

وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾

واماکسی که بیامد پیش توشتابان (٨) .

وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾

وازخدای خودترسان (٩) .

فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾

پس توازوی غفلت میکنی (١٠) .

(١) نابینائی ازفقراء صحابه بمجلس آنحضرت صلی الله علیه وسلم درآمد وبسوالهای مکرر تشویش داد وآنحضرت صلی الله علیه وسلم درآنحالت به دعوتِ اشراف عرب مشغول بودند پس آنرا مکروه داشتند واعراض نمودند خدای تعالی برخُلق عظیم دلالت فرمود .

كَلَّآ إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾
نَی نَی، هرآئینه این آیاتِ قرآن پندست (١١) .

فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿١٢﴾
پس هرکه خواهد یاد کند قرآن را (١٢).

فِى صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾
هرآئینه آیاتِ قرآن ثبت است درنامه های گرامی (١٣) .

مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍۭ ﴿١٤﴾
بلند قدرپاك کرده شده (١٤) .

بِأَيْدِى سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾
به دست های نویسندگان (١٥) .

كِرَامٍۭ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾
بزرگ منش نیکوکردار[1] (١٦) .

قُتِلَ ٱلْإِنسَٰنُ مَآ أَكْفَرَهُۥ ﴿١٧﴾
لعنت کرده شدآدمی را چقدر ناسپاس ست (١٧) .

مِنْ أَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهُۥ ﴿١٨﴾
خداازچه چیز آفریدش (١٨).

مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ ﴿١٩﴾
ازنطفهٔ منی آفریدش پس اندازهٔ معین کردش (١٩) .

ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ ﴿٢٠﴾
بازراه برآمد آسان نمودش (٢٠) .

ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقْبَرَهُۥ ﴿٢١﴾
بازبمیراندش پس درگور کردش (٢١) .

ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ ﴿٢٢﴾
بازوقتیکه خواست زنده ساختش (٢٢).

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ أَمَرَهُۥ ﴿٢٣﴾
نی نی، بعمل نیاورد آنچه فرمودش (٢٣) .

فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ﴿٢٤﴾
پس باید که درنگرد آدمی بسوی طعام خود (٢٤) .

أَنَّا صَبَبْنَا ٱلْمَآءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾
بسوی آنکه ماریختیم آب را ریختنی (٢٥) .

ثُمَّ شَقَقْنَا ٱلْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾
بازشگافتیم زمین را شگافتنی (٢٦) .

فَأَنۢبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾
پس رویانیدیم درآن زمین دانه را (٢٧) .

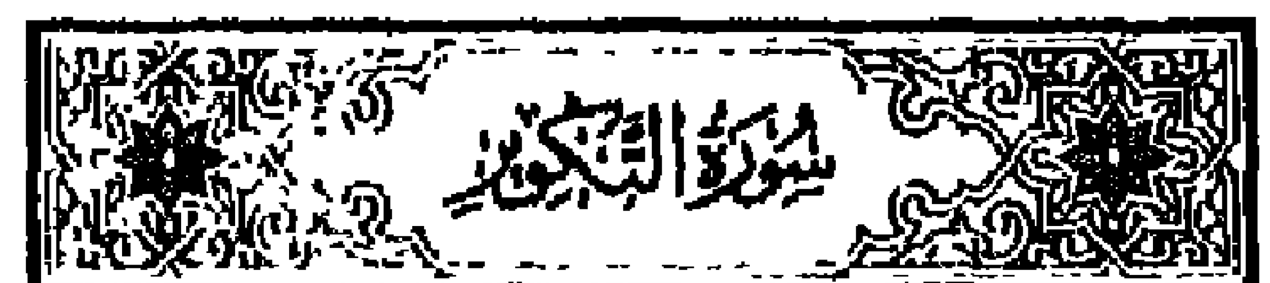
وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾
وانگورو سبزی هارا (٢٨) .

---

(١) یعنی فرشتگان ازلوح نقل می کنند .

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾
وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾
وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾
مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾
فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ﴿٣٣﴾
يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾
وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾
لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾
ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾
وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾
تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾
أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

وزیتون راودرختان خرمارا (۲۹) .
وباغهارا که درختان بسیاردارد (۳۰) .
ومیوه و علف دواب را (۳۱) .
برای منفعت شماوچهار پایان شما (۳۲) .
پس وقتیکه بیاید آوازسخت (۳۳) .
روزیکه بگریزد مردازبرادر خود (۳٤) .
وازمادر خودوازپدرخود (۳٥) .
واززن خود و فرزندان خود (۳٦) .
هر مردی را ازایشان آن روز شغلیست که کفایت میکندش (۳۷) .
یکپاره چهره ها آن روز روشن باشد (۳۸) .
خندان وشادان باشد (۳۹) .
ویکپاره چهره ها آنروز برآن غبار باشد (٤۰) .
غالب آید بروی تاریکی (٤۱) .
این جماعت ایشانند کافران بدکاران (٤۲) .

سوره تکویر مکی است وآن بیست ونه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾
وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾
وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾
وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾
وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾

بنام خدای بخشاینده مهربان .
وقتیکه خورشید پیچیده شود (۱) .
ووقتیکه ستارها تیره شوند (۲) .
ووقتیکه کوه ها روان کرده شوند (۳) .
ووقتیکه ماده شتران باردارِرامعطل گذاشته شود (٤) .
ووقتیکه جانورانِ وحشی را جمع کرده

شود (٥) .

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٦
و وقتیکه دریاهارا مثل آتش افروخته شود (٦) .

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝٧
ووقتیکه ارواح راباجسادجمع کرده شود (٧) .

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝٨
ووقتیکه دختری را که زنده درگور کرده بودند پرسیده شود (٨) .

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝٩
بکدام گناه کشته شد (٩) .

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝١٠
ووقتیکه نامه های اعمال کشاده شوند (١٠) .

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝١١
ووقتیکه آسمان را پوست برکنده شود[1] (١١) .

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝١٢
ووقتیکه دوزخ برافروخته شود (١٢) .

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ۝١٣
ووقتیکه بهشت رانزدیك ساخته شود (١٣) .

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝١٤
بداند هرشخص آنچه حاضر ساخته است (١٤) .

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝١٥
پس قسم میخورم بستاره های باز گردنده (١٥) .

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝١٦
سیر نماینده غائب شونده[2] (١٦) .

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۝١٧
وقسم به شب چون باز گردد (١٧) .

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝١٨
وقسم به صبح چون بدمد (١٨) .

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝١٩
هرآئینه این قرآن گفتار فرستاده ای است

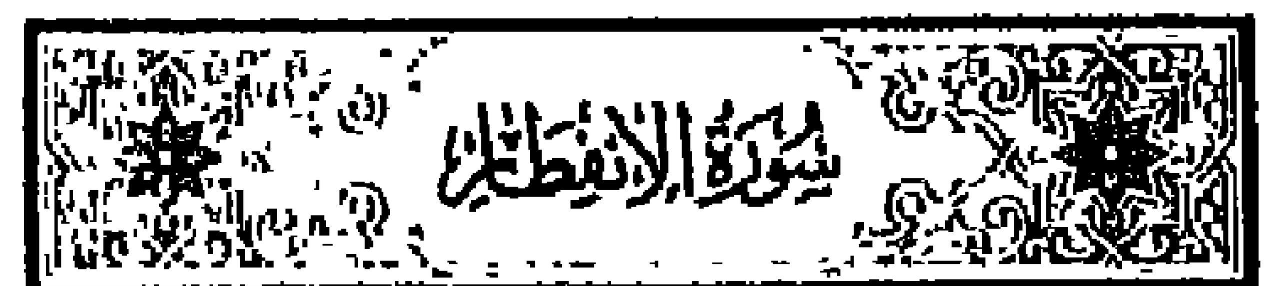
---

(١) یعنی سرخ شودمانند برّه که پوست اوسلخ کرده باشند .

(٢) مترجم گوید زحل و مشتری و مریخ وزهره وعطارد پنج ستاره متحیره اند چون سیر کرده بمقامی رسند ازآن بازمی گردند و بمقامی که طی کرده بودند اقبال نمایند چون وقت قران آید غائب شوند والله اعلم .

ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾
مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾
وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾
وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾
وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾
فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾
لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾
وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

گرامی قدر (۱۹) .
صاحب توانائی باوقارنزدِ خداوند عرش (۲۰) .
فرمانبرداری کرده شده درملکوتِ آسمان متصف بامانت (۲۱) .
ونیست این یارِشمادیوانه (۲۲) .
وهرآئینه یارِشمادیده بود آن فرشته را بکرانه ظاهر آسمان (۲۳) .
ونیست یارشمابرعلم پنهان بخل کننده (۲٤) .
ونیست قرآن گفتار شیطان رانده شده (۲۵) .
پس کجامیروید (۲٦) .
نیست قرآن مگرپند عالمهارا (۲۷) .
برای هرکه اززمره شما بخواهد که راست کردار شود (۲۸) .
ونمی خواهید مگر وقتیکه بخواهد خدا پروردگارعالم ها (۲۹) .

سوره انفطار مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾
وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾
وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾
وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾

وقتیکه آسمان بشگافد (۱) .
ووقتیکه ستارگان ازهم بریزد (۲) .
ووقتیکه دریاها روان کرده شود بنهایت شدت (۳) .
ووقتیکه گور هارا شگافته شود (٤) .
بداند هر نفسی آنچه فرستاده بود و آنچه بازپس گذاشته بود (۵) .

يَاَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيْمِ ﴿۶﴾
ای آدمی چه چیز فریفت ترا به پروردگار بزرگوارتو (٦) .

الَّذِيْ خَلَقَكَ فَسَوّٰىكَ فَعَدَلَكَ ﴿۷﴾
آنخدای که بیافرید تراپس درست اندام کرد ترا پس معتدل قامت کردترا (٧) .

فِيْٓ اَيِّ صُوْرَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿۸﴾
درهرصورتی که خواست ترکیب دادترا (٨) .

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُوْنَ بِالدِّيْنِ ﴿۹﴾
نی نی، بلکه دروغ می شمریدجزای اعمال را (٩) .

وَاِنَّ عَلَيْكُمْ لَحٰفِظِيْنَ ﴿۱۰﴾
وهرآئینه برشما گماشته شده اندنگاهبانان (١٠) .

كِرَامًا كَاتِبِيْنَ ﴿۱۱﴾
نویسندگان گرامی قدر(١١) .

يَعْلَمُوْنَ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿۱۲﴾
میدانند آنچه می کنید (١٢) .

اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ ﴿۱۳﴾
هرآئینه نیکوکاران درنعمت باشند (١٣).

وَّاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِيْ جَحِيْمٍ ﴿۱۴﴾
وهرآئینه‌گناهکاران دردوزخ باشند (١٤).

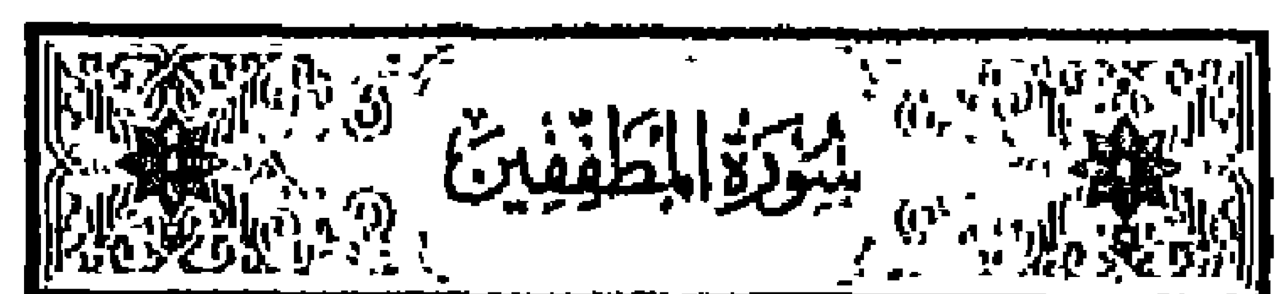
يَّصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّيْنِ ﴿۱۵﴾
درآیند به دوزخ روزجزای اعمال (١٥).

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَآئِبِيْنَ ﴿۱۶﴾
ونباشند ازآن جا غائب شده (١٦) .

وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿۱۷﴾
وچه چیز مطلع ساخت ترااى آدمی که چیست روزجزا (١٧) .

ثُمَّ مَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الدِّيْنِ ﴿۱۸﴾
باز (میگوئیم) چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست روزجزا (١٨) .

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْــًٔا ۭ وَالْاَمْرُ يَوْمَىِٕذٍ لِّلّٰهِ ﴿۱۹﴾
روز یست که نتواند هیچکس برای هیچکس هیچ فائده رسانیدن وفرمان آن روز خدارا باشد (١٩) .

سوره مطففین مکی است وآن سی وشش آیت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ ﴿۱﴾
وای برحقوق مردم کاهندگان (١) .

الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

آنانکه چون برای خود پیمانه ازمردمان به سختی تمام بگیرند (۲) .

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

وچون خواهند که پیمانه بدهند ایشانرا یاسنجیده بدهند ایشان را زیان رسانند (۳) .

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

آیا نمیدانند این جماعت که ایشان برانگیخته خواهند شد (٤) .

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

درروز بزرگ (٥) .

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

روزیکه ایستاده شوند مردمان پیش پرورد گار عالم ها (٦) .

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾

حقا هرآئینه نامهٔ اعمال گنهگاران داخل شود درسجین (۷) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست سجین (۸) .

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾

کتابیست نوشته شده (۹) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

وای آن روزدروغ شمارند گان را (۱۰) .

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾

آنانکه به دروغ نسبت میکنند روز جزارا (۱۱) .

وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

ودروغ نمی شُمُرَدآن را مگر هرستمگار گنهکار (۱۲) .

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

چون خوانده شود بروی آیاتِ ما گوید افسانه های پیشینیان ست (۱۳) .

كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

هر گز، بلکه زنگ بسته است بردل های ایشان آنچه می کردند (١٤) .

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

نی نی، هرآئینه ایشان ازدیدار پرورد گار خویش آنروز محجوب باشند (١٥) .

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

بازهرآئینه ایشان درآیند گان دوزخ باشند (١٦) .

ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِيْ كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُوْنَ ﴿۱۷﴾	باز گفته شود ایشان را اینست آنچه شما آنرا دروغ شمردید (۱۷) .
كَلَّآ إِنَّ كِتٰبَ الْأَبْرَارِ لَفِيْ عِلِّيِّيْنَ ﴿۱۸﴾	حقا هرآئینه نامهٔ اعمال نیکوکاران داخل شود درعلّیین (۱۸) .
وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا عِلِّيُّوْنَ ﴿۱۹﴾	و چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست علیون (۱۹) .
كِتٰبٌ مَّرْقُوْمٌ ﴿۲۰﴾	کتابیست نوشته شده (۲۰) .
يَّشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿۲۱﴾	که حاضر شوند نزدیك آن مقربین بارگاه الهی (۲۱) .
إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ ﴿۲۲﴾	هرآئینه نیکوکاران درنعمت باشند (۲۲) .
عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنْظُرُوْنَ ﴿۲۳﴾	بر تختهانشسته نظر میکنند بهر جانب (۲۳) .
تَعْرِفُ فِيْ وُجُوْهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيْمِ ﴿۲۴﴾	بشناسی در چهره های ایشان تازگی نعمت (۲٤) .
يُسْقَوْنَ مِنْ رَّحِيْقٍ مَّخْتُوْمٍ ﴿۲۵﴾	نوشانیده شود ایشان رااز شراب خالص (۲۵) .
خِتٰمُهٗ مِسْكٌ ۚ وَفِيْ ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنٰفِسُوْنَ ﴿۲۶﴾	سربمهرمگر بجای موم مهراومُشك باشد وبهمین شراب پاك باید که رغبت کنند رغبت کنند گان (۲٦) .
وَمِزَاجُهٗ مِنْ تَسْنِيْمٍ ﴿۲۷﴾	وآمیختنی آن از آب تسنیم باشد (۲۷) .
عَيْنًا يَّشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُوْنَ ﴿۲۸﴾	(مراد میدارم) چشمه ای که می نوشند ازآن مقربین خدا (۲۸) .
إِنَّ الَّذِيْنَ أَجْرَمُوْا كَانُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَضْحَكُوْنَ ﴿۲۹﴾	هرآئینه گنه گاران به مسلمانان می‌خندیدند (۲۹) .
وَإِذَا مَرُّوْا بِهِمْ يَتَغَامَزُوْنَ ﴿۳۰﴾	وچون میگذشتند بمسلمانان بایکدیگر چشم میزدند حقارت کرده (۳۰) .
وَإِذَا انْقَلَبُوْآ إِلٰٓى أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوْا فَكِهِيْنَ ﴿۳۱﴾	وچون بازمی گشتند باهل خانهٔ خود بازمی گشتند شادمان شده (۳۱) .

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾

وچون میدیدند مسلمانان رامیگفتند هرآئینه ایشان گمراهانند (٣٢) .

وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾

ونگاهبانان فرستاده نه شده بودند برسرمسلمانان (٣٣) .

فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

پس امروز مسلمانان برکافران میخندند (٣٤) .

عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾

برتخت هانشسته نظر میکنند بهر جانب (٣٥) .

هَلْ ثُوِّبَ ٱلْكُفَّارُ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

آیا جزاداده شد کافران را بحسب آنچه میکردند (٣٦) .

سوره انشقاق مکی است وآن بیست وپنج آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ ﴿١﴾

وقتیکه آسمان بشگافد (١) .

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾

وگوش کند فرمان پروردگارخودرا آسمان سزاوارِ گوش کردن ست (٢) .

وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾

ووقتیکه زمین کشیده شود (٣) .

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

وبیرون اندازدآنچه درآن باشدوخالی شود[1] (٤) .

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

وگوش کند فرمان پروردگارخودرا وزمین سزاوارِ گوش کردن ست (یعنی حساب روزآخرت بودنی ست) (٥) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَٰقِيهِ ﴿٦﴾

ای آدمی هرآئینه توکار کننده ای تاملاقاتِ پروردگار خود بکوششِ تمام پس ملاقات خواهی کرد باپروردگارخود (٦) .

---

(١) یعنی اموات را بیرتابد والله اعلم .

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ۝٧
پس اما هرکه داده شد اورانامهٔ اعمال اوبدست راستش (۷) .

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨
پس باوحساب کرده شود حساب آسان (۸) .

وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ۝٩
وبازگردد بسوی اهل خانهٔ خود شادمان شده (۹) .

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهْرِهِۦ ۝١٠
واماهرکه داده شداورانامهٔ اعمال اواز پس پشتش (۱۰) .

فَسَوْفَ يَدْعُوا۟ ثُبُورًا ۝١١
پس یاد خواهد کردهلاك را (۱۱) .

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝١٢
ودرخواهدآمد به دوزخ (۱۲) .

إِنَّهُۥ كَانَ فِىٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ۝١٣
هرآئینه اوبود به دنیا دراهل خانهٔ خود شادمان (۱۳) .

إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ۝١٤
هرآئینه گمان کرده بود که رجوع نه کند بسوی خدایتعالی (١٤) .

بَلَىٰٓ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرًا ۝١٥
آری (رجوع کردن متحقق ست) هرآئینه پروردگاراوبود باحوال اوبینا (۱۵) .

فَلَآ أُقْسِمُ بِٱلشَّفَقِ ۝١٦
پس سوگند میخورم بسرخی کنارهٔ آسمان اوّل شب (١٦) .

وَٱلَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝١٧
وقسم میخورم بشب وآنچه شب آنراجمع کرده است (۱۷) .

وَٱلْقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ۝١٨
وقسم میخورم بماه چون تمام شود (۱۸) .

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ۝١٩
خواهید رسیدبحالی بعد حالی[1] (۱۹) .

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٢٠
پس چیست این کافران را که ایمان نمی آرند (۲۰) .

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ ٱلْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ ۩ ۝٢١
وچون خوانده شود برایشان قرآن سجده

(۱) یعنی هول موت بعد ازآن سوالِ منکرونکیر بعد ازآن حشر و حساب و مروربر صراط بعد ازآن دوزخ یا بهشت والله اعلم .

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾
وَاللَّهُ مِن وَرَائِهِم مُّحِيطٌ ﴿٢٠﴾

نمی کنند (۲۱) .
بلکه این کافران دروغ می شمرند (۲۲).
وخدادانا ترست بآنچه دردل خودنگاه میدارند (۲۳) .
پس خبرکن ایشان را بعذاب درد دهنده (۲٤) .
لیکن آنانکه ایمان آوردند وکردار های شائسته کردند ایشان راست مزدبی نهایت (۲۵) .

سوره بروج مکی است وآن بیست ودوآیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾
وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾
قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾
النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾
إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾
وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾
وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

بنام خدای بخشاینده مهربان .
قسم بآسمانِ دارای برجها[1] (۱) .
وقسم به روز موعود[2] (۲) .
وقسم به روزیکه درهفته[3] حاضر میشود (۳) .
هلاك کرده شدند اهل خندق ها (٤) .
ازقسمِ آتش دارای هیزم بسیار (۵) .
وقتیکه ایشان برکنارهٔ آن خندق ها نشسته بودند (٦) .
وایشان بآنچه میکردند بامسلمانان حاضر بودند (۷) .
وعیب نکردند ازایشان مگر این خصلت

(۱) یعنی برج دوازده گان .
(۲) یعنی روز قیامت .
(۳) یعنی روز جمعه و قسم بروزیکه حاجیان بآنروز حاضر میشوند یعنی روز عرفه هرآئینه مجازات متحقق ست .

را که ایمان آرند بخدا غالب ستوده کار . (۸)

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝ ﴿٩﴾
آنکه اوراست پادشاهی آسمان هاوزمین وخدا برهمه چیز مطلع ست[1] (۹) .

إِنَّ الَّذِيْنَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوْبُوْا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيْقِ ۝ ﴿١٠﴾
هرآئینه آنانکه عقوبت کردند مردان مسلمانان را وزنان مسلمانان را بازتوبه نه نمودند پس ایشان راست عذاب دوزخ وایشان راست عذاب سوختن (۱۰)

إِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيْرُ ۝ ﴿١١﴾
هرآئینه آنانکه ایمان آوردند و کردار های شائسته کردند ایشانراست بوستانها میرودزیر آن جویها اینست پیروزی بزرگ . (۱۱)

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيْدٌ ۝ ﴿١٢﴾
هر آئینه گرفتِ پروردگارتو سخت ست . (۱۲)

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيْدُ ۝ ﴿١٣﴾
هرآئینه اوآفرینش نومیکند و آفرینش دوباره میکند (۱۳) .

وَهُوَ الْغَفُوْرُ الْوَدُوْدُ ۝ ﴿١٤﴾
واوست آمرز گاردوستدار (۱٤) .

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيْدُ ۝ ﴿١٥﴾
اوخداوند عرش گرامیقدرست (۱۵) .

فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ۝ ﴿١٦﴾
بسیار کننده است هرچیزی را که خواهد . (۱٦)

هَلْ أَتٰىكَ حَدِيْثُ الْجُنُوْدِ ۝ ﴿١٧﴾
آیاآمده است به توخبر لشکر ها (۱۷) .

فِرْعَوْنَ وَثَمُوْدَ ۝ ﴿١٨﴾
که فرعون وثمودباشند (۱۸) .

بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ تَكْذِيْبٍ ۝ ﴿١٩﴾
بلکه کافران دردروغ شمردن اند (۱۹) .

وَّاللّٰهُ مِنْ وَّرَآئِهِمْ مُّحِيْطٌ ۝ ﴿٢٠﴾
و خدا از گردا گرد ایشان گیرنده

---

(۱) مترجم گوید پادشاهی جباری رعیت خودرا تکلیف کفر کرد و چون کافر نشدند خندقهارا بآتش پر کرد و ایشانرا بآتش افگند خدای تعالی آن آتش رابر پادشاه وهم نشینان او مسلط ساخت تاازخندق پریده همه را پاك بسوخت والله اعلم .

است (٢٠) .

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾
بلکه این قرآن گرامیقدرست (٢١) .

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾
نوشته شده درلوح محفوظ (٢٢) .

سوره طارق مکی است وآن هفده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾
قسم بآسمان وقسم بچیزیکه وقت شب پدیدمی آید (١) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾
وچه چیز مطلع ساخت ترا که چه چیزبوقت شب پدید آینده است(٢) .

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾
آن ستاره درخشنده است(٣) .

إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾
نیست هیچ شخص مگر بروی فرشته نگهبانی کننده است (٤) .

فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾
پس باید که ببیند آدمی ازچه چیز آفریده شده (٥) .

خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾
آفریده شده است ازآب جهنده (٦) .

يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾
که برمی آید ازمیان پشت (مرد) واستخوان های سینه (زن) (٧) .

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾
هرآئینه خدا بردیگر بار آفریدن آدمی تواناست (٨) .

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾
روزیکه امتحان کرده شود ضمیر های مردمانرا (٩) .

فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾
پس نباشد آدمی را طاقتی ونباشد نصرت دهنده (١٠) .

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾
قسم بآسمان خداوندِ باران (١١) .

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾
وقسم بزمین صاحب شگافتن[1] (١٢).

---

(١) یعنی تادانه بیرون آید .

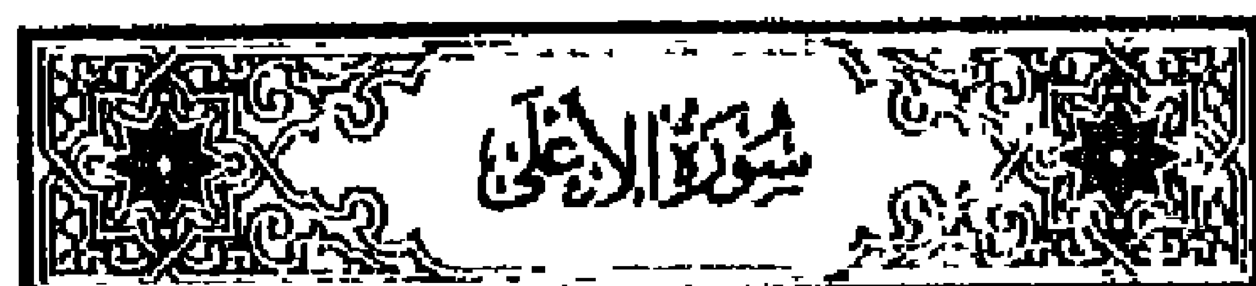
إِنَّهُۥ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾
هرآئینه قرآن سخن واضح ست (۱۳) .

وَمَا هُوَ بِٱلْهَزْلِ ﴿١٤﴾
ونیست قرآن سخن بیهوده (١٤) .

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾
هرآئینه کافران بداندیشی میکنند یکطور بداند یشی کردنی (١٥) .

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾
ومن نیز تدبیر میکنم یکطور تدبیر کردنی[1] (١٦) .

فَمَهِّلِ ٱلْكَٰفِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًۢا ﴿١٧﴾
پس مهلت ده کافران را فروگذار ایشان رااندکی (١٧) .

سوره اعلی مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ﴿١﴾
بپاکی یادکن نام پروردگار بزرگوار خودرا (١) .

ٱلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾
آنکه بیافریدپس درست اندام کرد (٢) .

وَٱلَّذِى قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴿٣﴾
وآنکه اندازه کرد پس راه نمود[2] (٣) .

وَٱلَّذِىٓ أَخْرَجَ ٱلْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾
وآنکه برآورده گیاه تازه را (٤) .

فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾
بازساخت آنرا خشك شده سیاه گشته (٥) .

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ ﴿٦﴾
قرآن تعلیم خواهیم کرد تراپس فراموش نخواهی کرد (٦) .

إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ۚ إِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾
مگر آنچه خداخواسته است هرآئینه خدا میداند آشکار وپنهان را[3] (٧) .

---

(١) واین وعده روز بدرمتحقق شد .
(٢) یعنی جمیع مخلوقات را اندازه کرده بحسب آن اندازه در مخلوقات تصرف فرمودتاهمان صورت بر روی کارآمد پس این تصرف را بهدایت تعبیر فرمود والله اعلم.
(٣) مترجم کوید فراموش گردانیدن این آیت از خاطر مبارك آن حضرت صلی الله علیه وسلم نوعی ازنسخ ست والله اعلم .

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ۝٨

وتوفيق خواهيم دادترابمعرفتِ شريعتِ آسان (٨) .

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ۝٩

پس پندده اگرسود كند پنددادن (٩) .

سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ۝١٠

پند خواهدگرفت هركه مى ترسد (١٠).

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝١١

واجتناب مى‌كنند ازآن پندبدبخت ترين مردمان (١١) .

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ۝١٢

آنكه خواهد درآيد بآتش بزرگ (١٢) .

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ۝١٣

باز نميرد آنجا ونه زنده باشد (١٣) .

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ۝١٤

هرآئينه رستگارشد هركه پاك شد (١٤) .

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ۝١٥

وياد كرد نام پروردگارخودرا پس نماز گذارد (١٥) .

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝١٦

بلكه اختيار ميكنيد زندگانى اين جهان را (١٦) .

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۝١٧

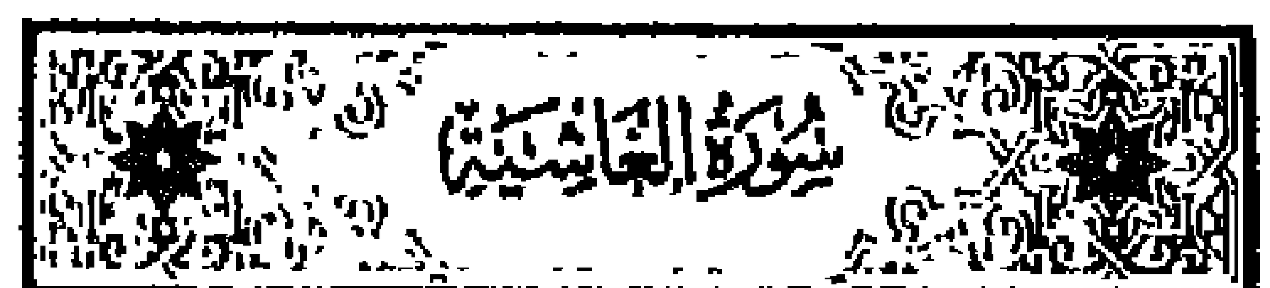
وآخرت بهترست وپاينده تر (١٧) .

إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝١٨

هرآئينه اين مقدمه مذكور بوددر صحيفه هاى نخستين (١٨) .

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ۝١٩

صحيفه هاى ابراهيم وموسىٰ (١٩) .

سوره غاشيه مكى است وآن بيست وشش آيت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝١

آيا آمده است به تو خبر قيامت (١) .

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝٢

يك عدهٔ چهره ها آنروزخوار باشند (٢).

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝٣

كار كننده محنت كشنده باشند (٣) .

تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ۝٤

درآيند بآتش افروخته شده (٤) .

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ۝٥

آب نوشانيده شوند از چشمهٔ نهايت گرم (٥) .

لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ۝٦

نباشد ايشانرا هيچ طعامى مگر از ضريع (٦) .

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ﴿٧﴾
که فربه نکند ودفع گرسنگی نه نماید[1] (٧) .

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾
یك عدهٔ چهره ها آنروز تازه باشند (٨) .

لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾
به سعی خودرضا مند شده باشند (٩) .

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾
دربهشت عالی (١٠) .

لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾
نه شنوی آنجاهیچ سخن بیهوده (١١) .

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾
درآن جاچشمهٔ روان باشد (١٢) .

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾
درآن جاتخت های بلند باشد (١٣) .

وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾
وکوزه های نهاده شده (١٤) .

وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾
وبالشهای برابر یکدیگر گذاشته (١٥) .

وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾
وفرش های نفیس پهن کرده (١٦) .

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾
آیانه می نگرند بسوی شتران چگو نه آفریده شدند (١٧) .

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
وبسوی آسمان چگونه برداشته شد (١٨) .

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾
وبسوی کوه ها چگونه برافراشته شد (١٩) .

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾
وبسوی زمین چگونه پهن کرده شد (٢٠) .

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾
پس پندده جزاین نیست که توپند دهنده ای (٢١) .

لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾
نیستی برایشان گماشته شده (٢٢) .

إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾
لیکن هرکه روبگرداند وکافرشود (٢٣) .

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾
پس عذاب کندش خدا به عقوبت بزرگ (٢٤) .

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾
هرآئینه بسوی ماست رجوع ایشان (٢٥) .

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾
بازهرآئینه برماست حساب ایشان (٢٦) .

---

(١) ضریع نام گیاه خاردارست .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالْفَجْرِ ۝١
وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢
وَّالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝٣
وَالَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ۝٤
هَلْ فِيْ ذٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِيْ حِجْرٍ ۝٥
أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝٦
إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۝٧
الَّتِيْ لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۝٨
وَثَمُوْدَ الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۝٩
وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝١٠
الَّذِيْنَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ۝١١
فَأَكْثَرُوْا فِيْهَا الْفَسَادَ ۝١٢

سوره فجر مکی است وآن سی آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قسم بصبح (۱) .

وبشب های ده گانه[۱] (۲) .

وقسم بجفت وطاق[۲] (۳) .

وقسم به شب چون روان شود (٤) .

آیادرین مقدمه سوگندی معتبر هست صاحب خردرا[۳] (٥) .

آیاندیدی که چگونه معامله کرد پروردگار تو باقوم عاد (٦) .

ارم خداوندان قدهای بلند (۷) .

که آفریده نشده است مانند آن درشهرها (۸) .

وچگونه معامله کرد باقوم ثمود که تراشیده بودند سنگهای بزرگ را دروادیِ قریٰ (۹) .

وچگونه معامله کرد بافرعون صاحب میخها[٤] (۱۰) .

همه این جماعتها آنانکه سرکشی کردند درشهر ها (۱۱) .

پس بسیار بعمل آوردند درآنجافساد را (۱۲) .

---

(۱) یعنی عشرهٔ ذوالحجه .

(۲) یعنی بعض نماز جفت ست و بعض طاق .

(۳) که خدا جزادهندهٔ بندگان است براعمال ایشان .

(٤) یعنی به چهار میخ بسته عقوبت میکرد .

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾	پس بریخت برسرایشان پروردگار تویك دفعه عذاب (۱۳) .
إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾	هرآئینه پروردگار توبه کمین‌گاه است (١٤) .
فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾	پس اماآدمی چون امتحان کندش پروردگار اوپس گرامی کندش ونعمت دهدش پس گوید پروردگار من گرامی ساخت مرا (١٥) .
وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾	واما چون امتحان کندش پس تنگ سازد بروی رزق وی را گوید پروردگار من حقارت کرد مرا (١٦) .
كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾	هرگز، بلکه‌گرامی نمیدارید یتیم را (۱۷).
وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾	ویکدیگررا رغبت نمیدهید برطعام دادن فقیر (۱۸) .
وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾	ومیخورید مال میراث را خوردن بسیار[1] (١٩) .
وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾	ودوست میدارید مال رادوست داشتن بسیار[2] (۲۰) .
كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾	نَی نَی، چون پست کرده شود بلندی زمین را پست کردن بعد پست کردن[3] (۲۱) .
وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾	وبیاید پروردگار تو وبیایند فرشتگان صف صف شده (۲۲) .

(۱) یعنی زنان و یتیما نراحق ایشان نمید هید وحق ایشان را بمال خود جمع می کنید.
(۲) یعنی اسباب اکرام الهی در اکرام یتیم واطعام مسکین ست آنرامی باید کردوشما باین صفت هستید که یتیمان راحق ایشان نمی دهید وحق ایشانرا بمال خود جمع میکنید .
(۳) یعنی جبال واتلال را باسائر ارض برابر کرده شود .

وَجِايْۤءَ يَوْمَىٕذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۙ يَوْمَىٕذٍ يَّتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ﴿٢٣﴾

واورده شود آنروز دوزخ را، آنروز یادکند آدمی وکجاباشد اورانفع آن یادکردن (۲۳) .

يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ قَدَّمْتُ لِحَيَاتِيْ ﴿٢٤﴾

گوید ای کاش من می فرستادم عملِ نیك برای این زندگانیِ جاودانیِ خویش (٢٤).

فَيَوْمَىٕذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٢٥﴾

پس آنروز عقوبت نکند مانند عقوبت خدا هیچکس (۲۵) .

وَّلَا يُوْثِقُ وَثَاقَهٗۤ اَحَدٌ ﴿٢٦﴾

وبزنجیر نبندد مانند بستن او هیچکس(۲٦)[1]

يٰۤاَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَىٕنَّةُ ﴿٢٧﴾

(گفته شود روحِ مومن راوقتِ مرگ) ای نفس آرام گیرنده (۲۷) .

ارْجِعِيْۤ اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

باز گرد بسوی پروردگارخویش توخوشنود شده وازتونیز خوشنود گشته (۲۸) .

فَادْخُلِيْ فِيْ عِبٰدِيْ ﴿٢٩﴾

پس درآی بزمرهٔ بندگان خاص من (۲۹).

وَادْخُلِيْ جَنَّتِيْ ﴿٣٠﴾

ودرآی به بهشت من (۳۰) .

سوره بلد مکی است وآن بیست آیت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لَاۤ اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

قسم میخورم باین شهر (یعنی مکّه مبارك) (۱) .

وَاَنْتَ حِلٌّۢ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

وتوحلال خواهی شد باین شهر[2] (۲) .

وَوَالِدٍ وَّمَا وَلَدَ ﴿٣﴾

وقسم میخورم بزاینده وبهرچه زاده است[3] (۳) .

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِيْ كَبَدٍ ﴿٤﴾

هرآئینه آفریدیم آدمی رادرمشقت[4] (٤).

---

(۱) بوجهی واقع شود که هیچ کس غیراوبرآن قادر نیست والله اعلم .

(۲) یعنی تراقتال درمکه حلال خواهد شد .

(۳) یعنی آدم وجمیع ذریت او .

(٤) یعنی عادت آدمی ست که بقوت خود فخر کند ونه بیند که چه قدر ناتوانی ها =

أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾
آیا گمان می کند آدمی که قادرنه شود بروی هیچکس (٥) .

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾
میگوید خرج کردم مال توبرتو (٦) .

أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾
آیامی پندارد که ندیده است اورا هیچکس (٧) .

أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾
آیانیا فریده ایم برای اودوچشم را (٨) .

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾
وزبان را ودولب را (٩) .

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾
ودلالت کردیم اورا بردوراه[1] (١٠) .

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾
پس درنیامد گزرگاه سخت (١١) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾
وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست گزرگاه سخت[2] (١٢) .

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾
خلاص کردن برده (١٣) .

أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾
یاطعام دادن بروز گرسنگی (١٤) .

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾
یتیم صاحب قرابت را (١٥) .

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾
یافقیر صاحب خاکساری را (١٦) .

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾
بعدازآن باشد ازآنانکه ایمان آوردند ویایکدیگر وصیت کردند به شکیبائی ویایکدیگر وصیت کردند به شفقت برخلق خدا (١٧) .

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾
این جماعت ایشانند اهل نیك بختی (١٨) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾
وآنانکه کافرشدند بآیاتِ ماایشانند اهل بدبختی (١٩) .

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾
برایشان آتشی گماشته شود ازهرجهت گردآورده شده (٢٠) .

= میکشد و نیز ببذل مال فخر کندونمی داندکه خدا اورامی بیند که بغایت حقیر و بخیل ست .

(١) یعنی خیر و شر .

(٢) یعنی بحقیقت قوت آنست که این اعمال بجاآرد .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ①
وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ②
وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا ③
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ④
وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ⑤
وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ⑥
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ⑦
فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ⑧
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ⑨
وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ⑩
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ⑪
إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ⑫
فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ⑬
فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ

سوره شمس مكى است وآن پانزده آيت است

بنام خداى بخشاينده مهربان .

قسم به خورشيد وروشني او (١) .

وقسم بماه چون ازپى آفتاب درآيد[1] . (٢)

وقسم بروز چون نمايان كند آفتاب را (٣).

وقسم به شب چون بپوشاند آفتاب را (٤).

وقسم بآسمان وبناكردنِ خدااورا (٥) .

وقسم بزمين وهموار ساختنِ خدااورا (٦).

وقسم به نفس آدمى ودرست اندام نمودن خدااورا (٧) .

پس انداخت خدا دردلش شناخت گناه اورا وتقواى اورا (٨) .

هرآئينه رستگارشد هركه پاك ساخت نفس را (٩) .

وهرآئينه زيانكار شدهر كه باسفل السافلين بردآنرا (١٠) .

دروغ شمردند قوم ثمود بسبب سركشى خود (١١) .

وقتيكه برخاست بدبخت ترين آن قوم . (١٢)

پس گفت ايشانرا پيغامبر خدا بگذاريدماده شتريرا كه آفريده است ومتعرض نشويد آب خوردنِ اورا (١٣) .

پس دروغگو شمردند پيغامبررا پس

(١) يعنى بشب چهاردهم .

فَسَوّٰىهَا ﴿١٤﴾

بکشتنند ماده شتر را پس عقوبت فرودآوردبرایشان پروردگار ایشان بسبب معصیت ایشان پس هموار کرد عقوبت را برسرایشان[1] (١٤) .

وَلَا يَخَافُ عُقْبٰهَا ﴿١٥﴾

وخدا نمی‌ترسد ازآنجام آن عقوبت (١٥).

سوره لیل مکی است وآن بیست ویك آیت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ﴿١﴾

قسم به شب چون بپوشاند (١) .

وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿٢﴾

وقسم بروز چون ظاهر شود (٢) .

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰٓى ﴿٣﴾

وقسم بذاتیکه آفرید نر وماده را (٣) .

اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى ﴿٤﴾

که هرآئینه سعی شمامختلف ست (٤) .

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى ﴿٥﴾

پس اماهر که عطا کرد وپرهیز گاری نمود (٥) .

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ﴿٦﴾

وباورداشت پاداش نیك را (٦) .

فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ﴿٧﴾

پس توفیق دهیم اورابرای رسیدن به سرای آسائش (٧) .

وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ﴿٨﴾

واماهرکه بخل کردو خودرا بی نیاز شمرد (٨) .

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ﴿٩﴾

وبه دروغ نسبت کرد پاداش نیك را (٩) .

فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ﴿١٠﴾

پس توفیق دهیم اورا برای رسیدن به سرای دشواری (١٠) .

وَمَا يُغْنِيْ عَنْهُ مَالُهٗٓ اِذَا تَرَدّٰى ﴿١١﴾

وهیچ دفع نکند ازوی مال او وقتیکه نگونسار افتد (١١) .

اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ﴿١٢﴾

هرآئینه برمالازم ست راه نمودن او (١٢) .

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ﴿١٣﴾

وهرآئینه برای ماست آن جهان واین

(١) یعنی به همه رسانید .

جهان (۱۳) .

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾
پس ترسانیدم شمارا ازآتشی که شعله میزند (۱٤) .

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾
درنیاید بآن آتش مگر بدبخت ترین آدم (۱۵) .

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾
انکه دروغ شمرد و روگردان شد (۱٦).

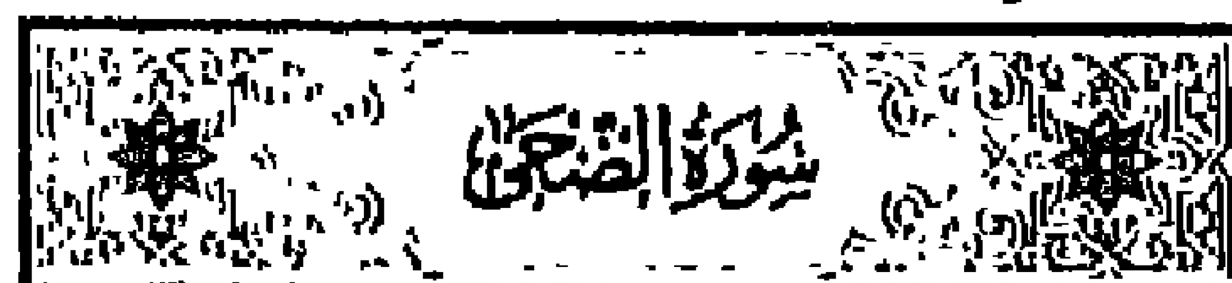
وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٧﴾
ویکسو داشته خواهد شدازآن آتش پرهیزگار ترین مردم(۱۷) .

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾
آنکه میدهد مال خودرا تاپاك نفس گردد (۱۸) .

وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ ﴿١٩﴾
ونیست هیچ کس را نزد او نعمتی که جزاداده شود (۱۹) .

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾
لیکن میدهدبه طلب رضای پروردگار خود (۲۰) .

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾
وهرآئینه خوشنود خواهد شد (۲۱) .

سوره ضحی مکی است وآن یازده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالضُّحَىٰ ﴿١﴾
(۱) قسم بوقت چاشت (۱) .

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾
وقسم به شب چون بپوشد (۲) .

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾
فرونگذاشت ترا پروردگار تووخشم نگرفته است (۳) .

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾
و هرآئینه آخرت بهتر خواهد بود ترااز دنیا (٤) .

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾
والبته نعمت خواهد دادترا پروردگارتو پس خوشنود خواهی شد (۵) .

---

(۱) مترجم گوید که چندروزوحی نیامده بود کفار گفتند وَدَّعَهُ رَبُّهُ وَقَلاهُ خدای تعالی برای تسلی این سوره فروفرستاد .

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ⑥
آيا يتيم نيافت ترا پس جای داد (٦) .

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ⑦
ويافت تراراه گم کرده[1] پس راه نمود (٧) .

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ⑧
و يافت تراتنگدست پس توانگر ساخت (٨) .

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ⑨
پس امايتيم را پس ستم مکن (٩) .

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ⑩
واما سائل را پس بسختی مران (١٠) .

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ⑪
وامابه نعمت پروردگارخود پس خبرده (١١) .

سوره انشراح مکی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ①
آيا کشاده نه کرده ایم برای توسینه ترا (١).

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ②
ودورکردیم ازتو بارترا (٢) .

الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ ③
آن بارکه گران کرده بود پشت ترا (٣) .

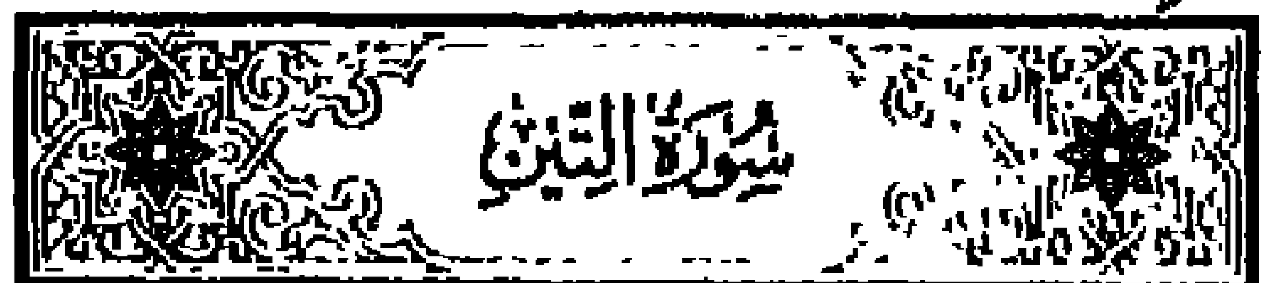
وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ④
وبلند ساختيم برای توثنای ترا (٤) .

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑤
پس هرآئينه پس از دشواری آسانی ست (٥) .

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥
البته پس از دشواری آسانی ست (٦) .

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ⑦
پس وقتيکه ازکاروبارفارغ شوی درعبادت خدا کوشش کن (٧) .

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب ⑧
وبسوی پروردگارخود تفرغ نما (٨) .

سوره تين مکی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ①
قسم بانجير وزيتون (١) .

---

(١) يعنی شريعت نميدانستی تو والله اعلم .

وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾

وقسم بطور سینا (۲) .

وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾

وقسم باین شهرِ امن (یعنی مکه) (۳) .

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾

هر آئینه آفریدیم آدمی را درنیکوترین صورتی (٤) .

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾

پس گردانیدیم آن رافروتر ازهمه فروماندگان[۱] (٥) .

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

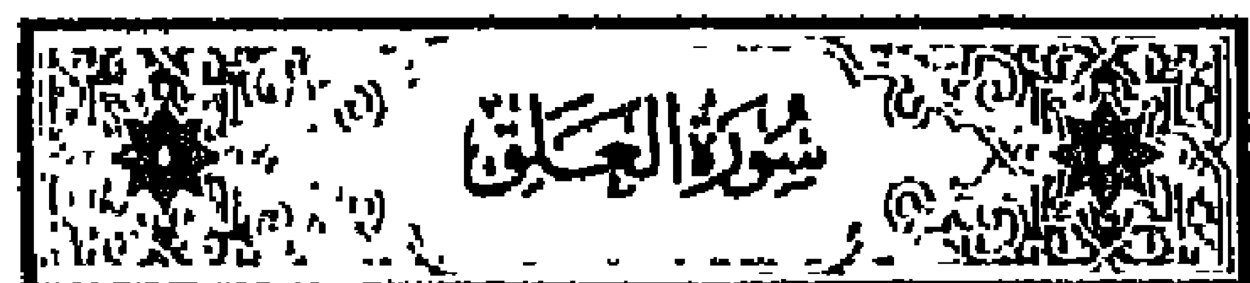
مگر آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس ایشانرا ست اجر بی نهایت (٦).

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾

پس ای آدمی چه چیز حمل میکند ترا بعد این همه پند بردروغ شمردن درباب جزای اعمال[۲] (۷) .

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

آیانیست خداحکم کننده ترین حاکمان (۸) .

سوره علق مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾

بخوان به برکت نام پروردگارخود که آفرید (۱) .

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾

آفریدآدمی را ازخون بسته (۲) .

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾

بخوان و پروردگار تو بزرگوار ترست (۳).

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾

آنکه علم آموخت بوسیلهٔ قلم (٤) .

عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

آموخت آدمی را آنچه نمیدانست[۳] (٥).

---

(۱) یعنی وقتیکه کافرشدفطرت سلیمه راضائع ساخت .

(۲) وشاید که معنی آیت چنین باشد پس چه چیز باعث تکذیب تو میشود یا محمد درمقدمه جزای اعمال بعد این همه پند .

(۳) مترجم گوید اقرا باسم ربك تامالم یعلم اول چیز یست که برآنحضرت صلی الله علیه وسلم نازل شد و معنی اقراء تهیی است برای وحی قرآن و تلاوت آن .

كَلَّآ إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰٓ ﴿٦﴾
حقاهرآئینه آدمی ازحد میگذرد (٦) .

أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰٓ ﴿٧﴾
وقتیکه می بیند خودرا توانگرشده (٧) .

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰٓ ﴿٨﴾
هرآئینه بسوی پروردگارتست رجوع (٨).

أَرَءَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ﴿٩﴾
آیادیدی شخصی که منع میکند (٩) .

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴿١٠﴾
بنده راچون نماز می گذارد (١٠) .

أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰٓ ﴿١١﴾
آیادیدی که چه میشد ا گر براه راست بودی (١١) .

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰٓ ﴿١٢﴾
یابه پرهیز گاری فرمودی (١٢) .

أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١٣﴾
آیادیدی که چه میشد ا گر دروغ شمرد وروگردان گشت (١٣) .

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾
آیا ندانست این روگرداننده که خدا می‌بیند[1] (١٤) .

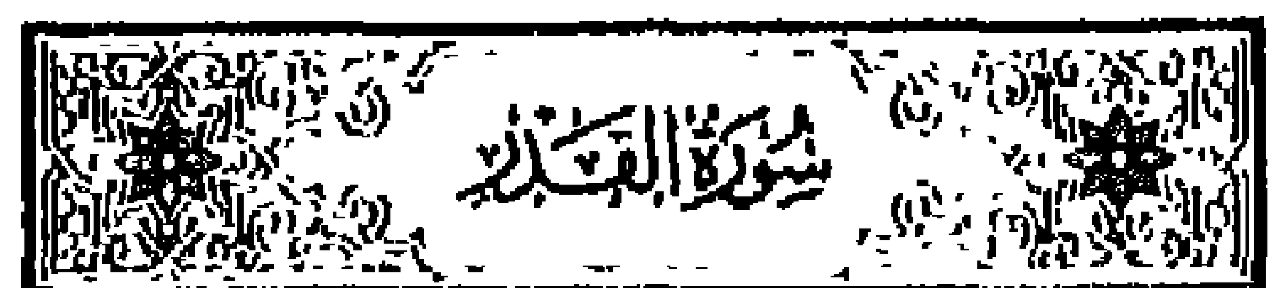
كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾
نی نی، ا گرباز نه ایستد خواهیم کشید اورا به موی پیشانی (١٥) .

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾
بآن موی پیشانی دروغ زن خطاکار (١٦).

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾
پس باید که فریاد کند اهل مجلس خودرا (١٧) .

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾
مانیز خواهیم طلبید پیاده هارا[2] (١٨) .

كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ﴿١٩﴾
نی نی فرمان اوقبول مکن ونماز گذار و قرب خدا طلب نما (١٩) .

سوره قدر مکی است وآن پنج آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

(١) یعنی بایددانست که عاقبت اهتداوهدایت بهشت ست وعاقبت ضلال حلال دوزخ ست پس این مدعارا بنوعی ازبلاغت اداکرده شده .
(٢) یعنی فرشتگان سخت عقوبت کننده را .

إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ﴿١﴾

هرآئینه مافرود آوردیم قرآن رادرشب قدر[1] (١) .

وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ ﴿٢﴾

وچه مطلع ساخت ترا که چیست شب قدر (٢) .

لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾

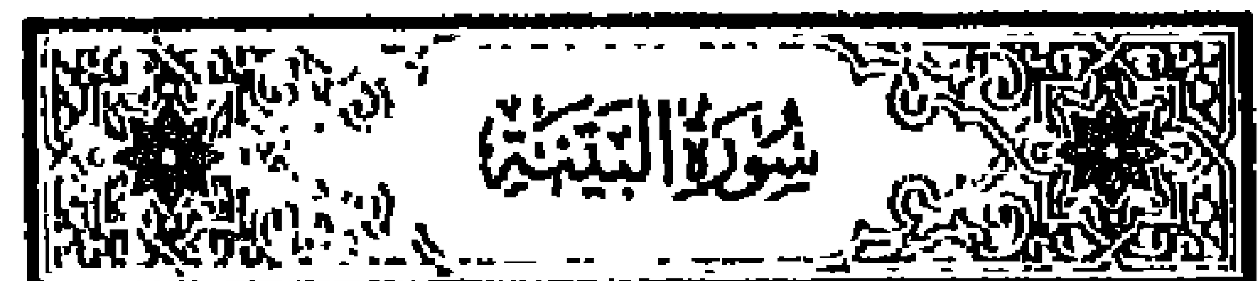
شب قدر بهترست ازهزار ماه (٣) .

تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾

فرودمی آیند فرشتگان وروح درآن شب بفرمان پروردگار خویش برای سرانجام کردن هرکاری (٤) .

سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴿٥﴾

آن شب تاوقت طلوع فجر محض سلامتی ست (٥) .

سوره بینه مدنی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

نه بودند کافران[2] ازاهل کتاب ومشرکان جدا شونده (یعنی ازآئین خود) تاوقتیکه بیایدبایشان حجت ظاهر[3] (١) .

رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾

پیغمبری ازجانب خدا که میخواند صحیفه های پاك یعنی سور قرآن (٢) .

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾

درآن صحیفه ها احکامیست راست درست (٣) .

وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

ومتفرق نه شدند اهل کتاب[4] مگر بعد ازآنکه آمد بایشان حجت ظاهر (٤) .

---

(١) یعنی یکد فعه از لوح محفوظ بآسمان دنیا .

(٢) یعنی حال ایشان مقتضی ارسال رسول وانزال کتاب بودازین جهت رسول فرستادیم قرآن فرودآوردیم .

(٣) یعنی ایشانر تکلیف نکردیم بترك ادیان خویش مگر بعد اقامت حجت ظاهر .

(٤) یعنی بعضی مقبول شدند وبعضی مردود .

وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ
وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ۝٥

وفرموده نشدایشان را مگر آنکه عبادت کنند خدای را خالص ساخته برای اوپرستش را متدین بدین ابراهیم شده وبرپادارند نمازرا ویدهند زکوٰة را واین ست احکام دین درست (٥) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ
خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ۝٦

هرآئینه آنانکه کافرشدند از اهل کتاب ومشرکان درآتش دوزخ باشند جاویدان آنجا آنجماعت ایشانند بدترین خلق (٦).

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ۝٧

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند آنجماعت ایشانند بهترین خلق (٧) .

جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ
فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ ۝٨

جزای ایشان نزد پروردگارایشان بوستانهای همیشه باقی است می رود زیر آن جویها جاویدان آنجا همیشه، خوشنود شد خداازایشان وخوشنود ند ایشان ازخدا این وعده کسی راست که بترسد ازپروردگار خود (٨) .

سوره زلزال مدنی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝١

وقتیکه جنبانیده شودزمین بآن جنبش خودش (١) .

وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۝٢

وبیرون آوردزمین بار های خودش[1] (٢) .

وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا ۝٣

وگوید انسان چه حالتست زمین را (٣) .

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۝٤

آنروزبازگو کند زمین قصه های خودرا (٤).

(١) یعنی گنجهارا .

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوۡحَىٰ لَهَا ⑤
بسبب آنکه پروردگارتو حکم فرستاده است بسوی زمین (٥) .

يَوۡمَئِذٖ يَصۡدُرُ ٱلنَّاسُ أَشۡتَاتٗا لِّيُرَوۡاْ أَعۡمَٰلَهُمۡ ⑥
آنروز بازگردند مردمان براحوال مختلف[1] تانموده شود بایشان جزای اعمال ایشان (٦) .

فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ ⑦
پس هرکه کرده باشد هم وزنِ یك ذره عمل نیك ببیند آن را (٧) .

وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ ⑧
وهرکه کرده باشد هم وزنِ یك ذره عمل بد ببیند آن را (٨) .

سوره عادیات مکی است وآن یازده آیت است

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَٱلۡعَٰدِيَٰتِ ضَبۡحٗا ①
قسم به اسپان تیزدونده بوجهی که ازدَم پر شوند (١) .

فَٱلۡمُورِيَٰتِ قَدۡحٗا ②
پس قسم به اسپان آتش برآرنده به آنکه بنعل خود سنگ رابزنند (٢) .

فَٱلۡمُغِيرَٰتِ صُبۡحٗا ③
پس قسم به اسپان غارت کننده چون دروقت صبح درآیند (٣) .

فَأَثَرۡنَ بِهِۦ نَقۡعٗا ④
پس برانگیزندبه آنوقت غبار را[2] (٤) .

فَوَسَطۡنَ بِهِۦ جَمۡعًا ⑤
پس درآیند به آنوقت درمیان جماعتی[3] (٥) .

إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ ⑥
هرآئینه آدمی به نسبت پروردگارخود ناشکرست (٦) .

---

(١) یعنی ازجای حساب .
(٢) یعنی بسبب دویدن .
(٣) یعنی ازاعداء مترجم گوید این قَسَم اشارت ست بآنکه جهاد مشروع خواهد شدورضای الهی باسپان غازیان متعلق خواهد شد والله اعلم .

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾

وهرآئینه آدمی برناسپاسی خود مطلع ست (٧) .

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

وهرآئینه آدمی دردوست داشتن مال مبالغه کننده است (٨) .

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾

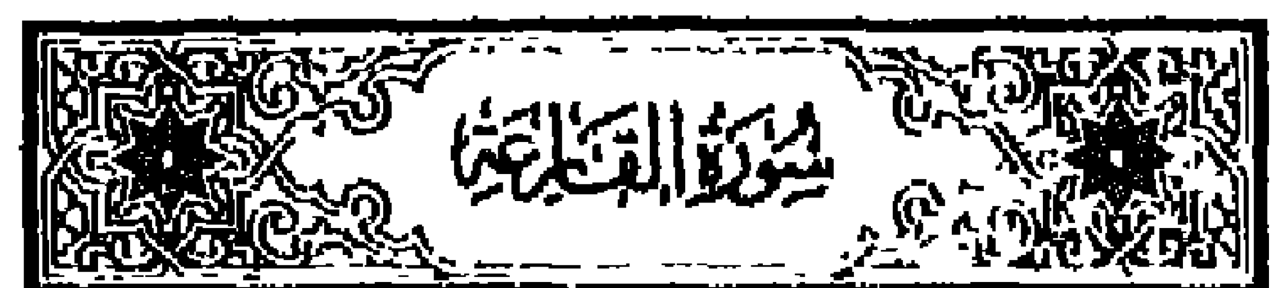
آیا پس نمیداند که چون برانگیخته شودهرآنچه درگور هاباشد (٩) .

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾

وظاهر ساخته شود هر آنچه درسینه هاباشد (١٠) .

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴿١١﴾

هرآئینه پروردگارایشان باحوال ایشان آن روز خبردارست (١١) .

سوره قارعه مکی است وآن یازده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْقَارِعَةُ ﴿١﴾

قیامت (١) .

مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾

چیست آن قیامت (٢) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

وچه چیز مطلع ساخت تراکه چیست آن قیامت (قیامت متحقق شود) (٣) .

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾

روزی که باشند مردمان مانند پروانه های پرا گنده ساخته (٤) .

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ ﴿٥﴾

وباشند کوه ها مانند پشم رنگین محلوج نموده (٥) .

فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾

پس اماهر که گران شد پلّه های حسناتِ او (٦) .

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾

پس آن شخص درمعیشتی پسندیده باشد (٧) .

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾

واماهرکه سبك شد پلّه های او (٨) .

فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾

پس جای ماندن آنشخص هاویه باشد (٩) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست

نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

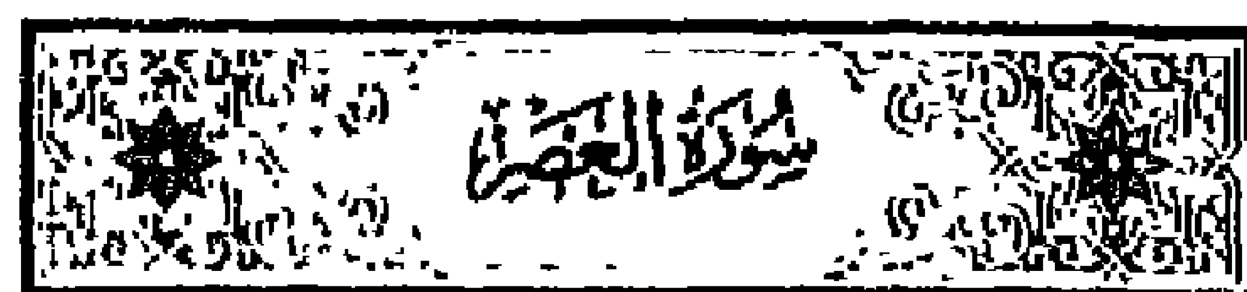
ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ

هاویه (١٠) .

آتشی ست داغ (١١) .

سوره تکاثر مکی است وآن هشت آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

غافل کرد شمارا ازیکدیگر بسیار طلبي مال (١) .

تاوقتیکه رسیدید بگورستانها[١] (٢) .

نَی نَی، خواهید دانست (٣) .

باز(میگوئیم) نَی نَی، خواهید دانست (٤).

نَی نَی، ا گر بدانید حقیقت کاررابعلم یقین (غافل نمی شدید) (٥) .

البته خواهید دیددوزخ را (٦) .

بازالبته خواهید دید دوزخ را دیدن ظاهر بی شبهه (٧) .

بازالبته سوال کرده خواهید شد آنروز ازنعمت[٢] (٨) .

سوره عصر مکی است وآن سه آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قسم بزمان (١) .

که هرآئینه آدمی درزیان ست (٢) .

مگر آنانکه ایمان آوردند وعملهای شائسته کردند ویکدیگر را وصیت کردند

---

(١) یعنی مدفون شدید .

(٢) یعنی درمقابلهٔ آن شکر کردید یا کفران ورزیدید .

وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ③

به دين درست ويكديگر را وصيت كردند به شكيبائى (٣) .

سوره همزه مكى است وآن نه آيت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ①

واى هر عيب كننده غيبت‌گوينده را (١).

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ②

آنكه فراهم آوردمال را ونگاهداشت آن را (٢) .

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ③

مى پندارد كه مال اوزندگى جاويد دهدش (٣) .

كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ④

نى نى، البته انداخته خواهد شد به حطمه (٤) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ⑤

و چه چيز مطلع ساخت ترا كه چيست حطمه (٥) .

نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ⑥

آتش افروخته شدهٔ خدا (٦) .

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ⑦

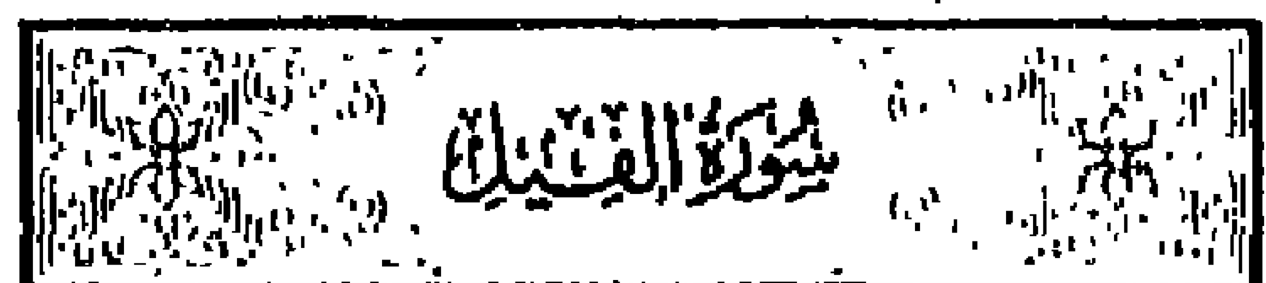
كه غالب شود بر دلها (٧) .

إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ⑧

هرآئينه آن آتش برايشان گماشته شده است (٨) .

فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ⑨

درستون هاى درازدرآورده شده است (٩).

سوره فيل مكى است وآن پنج آيت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ①

(١) آيانه ديدى چگو نه معامله كرد پروردگار تو بااهل فيل (١) .

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ②

آيا نه ساخت بداندیشى ايشان را در

(١) مترجم گويدابرهه پادشاه يمن عزم هدم كعبه كرد وفيلان بسيار ولشكر بيشمار بهم آورد چون نزديك كعبه رسيد خداى تعالى ابابيل را حكم فرمود تاهلاك كند .

بی فائدگی (٢) .

وَّاَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ طَيۡرًا اَبَابِيۡلَ ۝٣

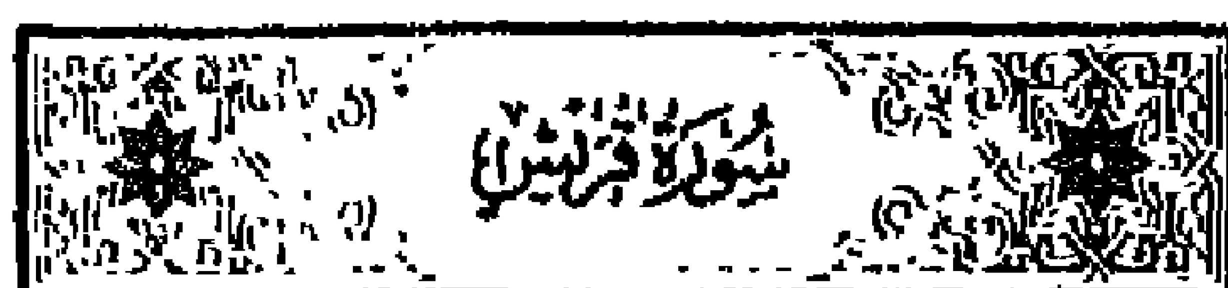
وفرستاد برایشان پرندگان فوج فوج می انداختند بسوی ایشان (٣) .

تَرۡمِيۡهِمۡ بِحِجَارَةٍ مِّنۡ سِجِّيۡلٍ ۝٤

سنگ ریزها ازسنگ گِل (٤) .

فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٍ مَّاۡكُوۡلٍ ۝٥

پس ساخت ایشانرا مانند باقیمانده آخور بعد ازخوردن دَوابّ (٥) .

سوره قریش مکی است وآن چهار آیت است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لِاِيۡلٰفِ قُرَيۡشٍ ۝١

برای (شُکر) الفت دادن قریش (١) .

اٖلٰفِهِمۡ رِحۡلَةَ الشِّتَآءِ وَالصَّيۡفِ ۝٢

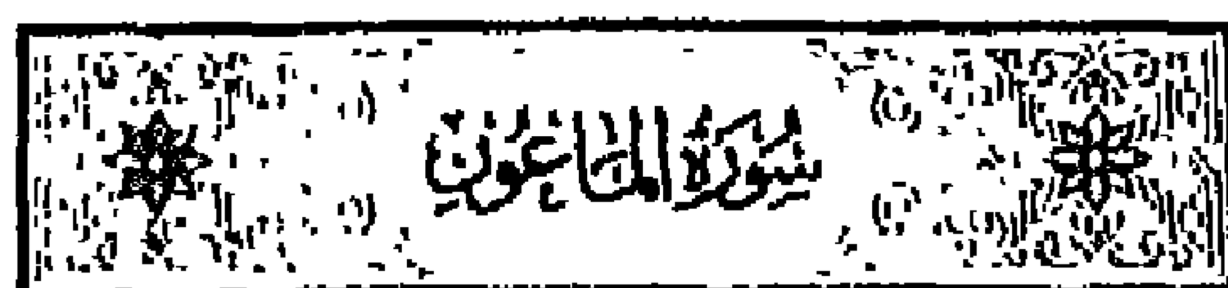
(یعنی) الفت دادن ایشان به سفرزمستان وتابستان (٢) .

فَلۡيَعۡبُدُوۡا رَبَّ هٰذَا الۡبَيۡتِ ۝٣

پس باید که عبادت کنند پروردگار این خانه را (٣) .

الَّذِىۡۤ اَطۡعَمَهُمۡ مِّنۡ جُوۡعٍ ۙ وَّاٰمَنَهُمۡ مِّنۡ خَوۡفٍ ۝٤

آنکه طعام دادایشانرا ازبهر آنکه گرسنه بودند وامن دادایشان راازبهرآنکه ترسان بودند (٤) .

سوره ماعون مکی است وآن هفت آیت است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَرَءَيۡتَ الَّذِىۡ يُكَذِّبُ بِالدِّيۡنِ ۝١

آیا دیدی آن شخص را که دروغ می شمردجزای اعمال را (١) .

فَذٰلِكَ الَّذِىۡ يَدُعُّ الۡيَتِيۡمَ ۝٢

پس آن شخص مردیست که باهانت میراند یتیم را (٢) .

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الۡمِسۡكِيۡنِ ۝٣

ورغبت نمیدهد برطعام دادن فقیر (٣) .

فَوَيۡلٌ لِّلۡمُصَلِّيۡنَ ۝٤

پس وای آن نمازگذاران را (٤) .

الَّذِيۡنَ هُمۡ عَنۡ صَلَاتِهِمۡ سَاهُوۡنَ ۝٥

که ایشان ازنماز خود غفلت می ورزند (٥) .

الَّذِيۡنَ هُمۡ يُرَآءُوۡنَ ۝٦

آنانکه ایشان ریامی کنند (٦) .

وَيَمْنَعُوْنَ الْمَاعُوْنَ ﴿٧﴾

وعاريت نميد هند ماعون را[1] (٧) .

سوره کوثر مکی است وآن سه آيت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاينده مهربان .

إِنَّا أَعْطَيْنٰكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾

(يا محمد) هرآئينه ماعطا كرديم تراكوثر[2] (١) .

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾

پس نماز گذار برای پروردگار خودو (شتر را) نحر كن (٢) .

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

هرآئينه دشمن توهمانست دُم بريده (٣).

سوره كافرون مكی است وآن شش آيت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاينده مهربان .

قُلْ يٰٓأَيُّهَا الْكٰفِرُوْنَ ﴿١﴾

بگو ای كافران (١) .

لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ﴿٢﴾

پرستش نمی كنم آنچه شمامی پرستيد (٢).

وَلَآ أَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾

ونه شما پرستنده ايد آنچه من می پرستم (٣) .

وَلَآ أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُّمْ ﴿٤﴾

ونه من پرستنده ام آنچه شما پرستيديد (٤) .

وَلَآ أَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾

ونه شما پرستنده ايد آنچه من می پرستم (٥) .

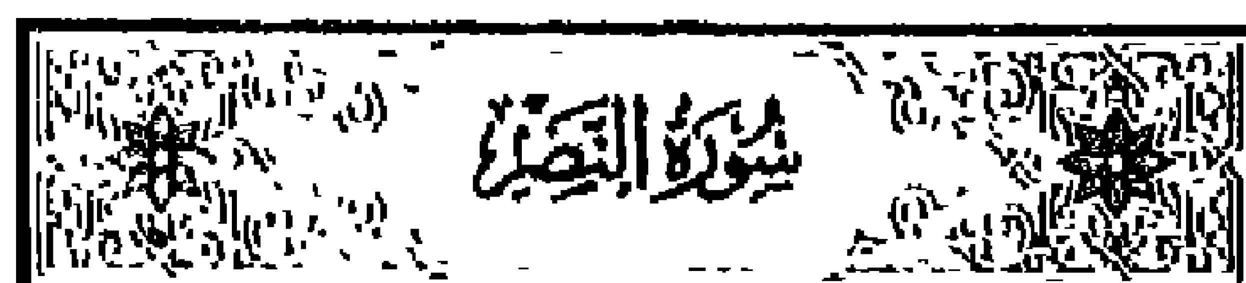
لَكُمْ دِيْنُكُمْ وَلِيَ دِيْنِ ﴿٦﴾

شمارادين شماست ومرادين من است (٦) .

---

(١) يعنی سوزن وديگ وپياله ودلومانند آن مترجم گويد نصف اين سوره تصوير حال كافرست و نصف تصوير حال منافق والله اعلم .

(٢) كوثر نام حوضی ست كه درآخرت خواهد بود امت آنحضرت صلی الله عليه وسلم ازآن خواهند آشاميد .

سوره نصر مدنی است وآن سه آیت است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا جَآءَ نَصۡرُ اللّٰهِ وَالۡفَتۡحُ ۝١

وقتیکه بیاید نصرت خداو (بظهور) آید فتح (۱) .

وَرَأَيۡتَ النَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ اللّٰهِ أَفۡوَاجًا ۝٢

وببینی مردمان را داخل میشوند دردین خدا فوج فوج (۲) .

فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَاسۡتَغۡفِرۡهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝٣

پس بپاکی یادکن همراه ستانش پروردگار خودرا وآمرزش طلب کن ازوی هرآئینه خداهست (برحمت) رجوع کننده[1] (۳).

سوره لهب مکی است وآن پنج آیت است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝١

هلاك باددودست[2] ابی لهب و هلاك بادابولهب[3] (۱) .

مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝٢

هیچ دفع نه کرداز سرابو لهب مال اوو آنچه پیدا کرده بود (۲) .

سَيَصۡلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝٣

درخواهد آمد بآتش صاحب شعله (۳) .

وَامۡرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الۡحَطَبِ ۝٤

وزنِ اونیز درآید (مراد) بردارنده هیزم را[4] (٤) .

فِي جِيدِهَا حَبۡلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝٥

درگردن اوریسمانی است ازلیفِ خرما[5] (۵) .

(۱) یعنی این همه علامت قرب اجل تست یا محمد پس در استعداد اخرت مقید شو .

(۲) آنحضرت اقارب خودرا ازآتش دوزخ تخویف فرمودابی لهب سنگ بطرف آنحضرت انداخت که آیا برای این کارمارا جمع کرده بودی این سوره نازل شد .

(۳) دودست کنایه ازذات اوست .

(٤) یعنی سخن چینی کننده .

(۵) یعنی بخفه کردن تعذیب کرده شود .

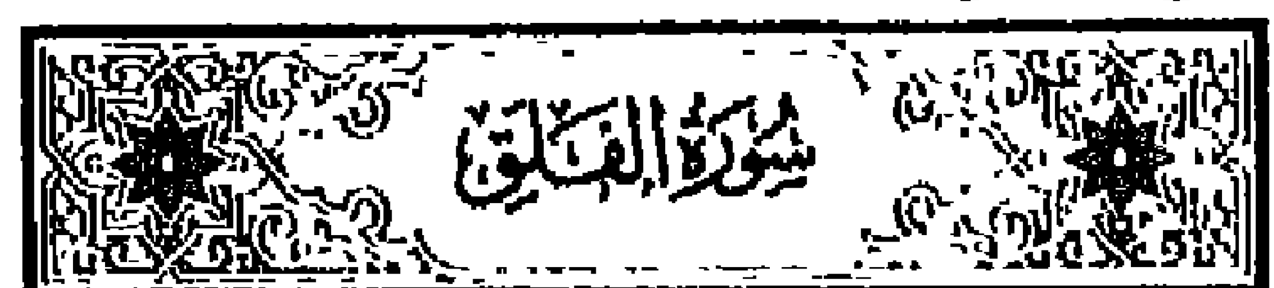

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ①
اَللّٰهُ الصَّمَدُ ②
لَمْ يَلِدْ ۙ وَلَمْ يُوْلَدْ ③
وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ④

سوره اخلاص مکی است وآن چهار آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .
بگو خدا یگانه است (١) .
خدابی نیازست (٢) .
نه زاد ونه زاده شده (٣) .
ونیست هیچکس اوراهمانند (٤) .

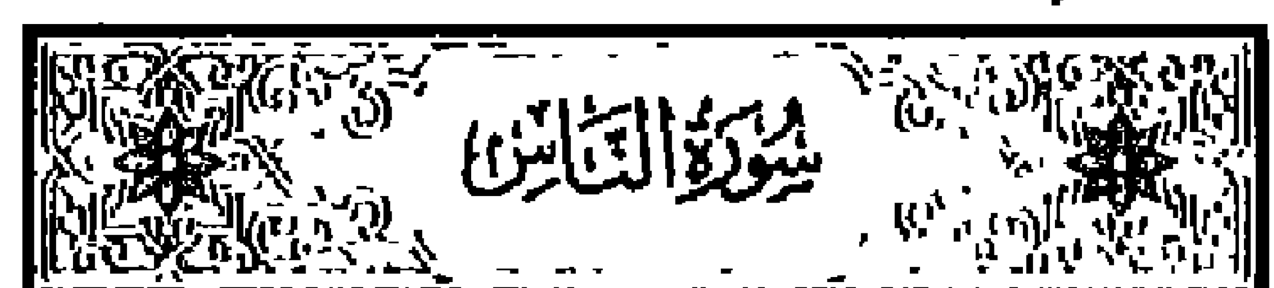

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ②
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ③
وَمِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِى الْعُقَدِ ④
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ⑤

سوره فلق مدنی است وآن پنج آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .
بگوپناه می برم به پروردگار صبح (١) .
ازشر هرچه آفریده ست (٢) .
وازشر شب تاریك چون تاریکيِ اومنتشر شود (٣) .
وازشرزنان سحر کننده در گرهها دم زننده (٤) .
و ازشر حاسد چون حسد کند (٥) .

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ①
مَلِكِ النَّاسِ ②
اِلٰهِ النَّاسِ ③
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ ۙ الْخَنَّاسِ ④
الَّذِىْ يُوَسْوِسُ فِىْ صُدُوْرِ النَّاسِ ⑤
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

سوره ناس مدنی است وآن شش آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .
بگوپناه می برم به پروردگار مردمان (١).
پادشاهِ مردمان (٢) .
معبودِ مردمان (٣) .
ازشر وسوسه اندازنده چون ذکر گفته شد بازپس رونده (٤) .
آنکه وسوسه می افگند در سینه های مردمان (٥) .
ازجنسِ جن باشد یاازجنسِ مردمان (٦).

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

إنّ وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرّها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الفارسية

تسأل الله أن ينفع به عموم المسلمين

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله وليّ التوفيق.

وزارت شئون إسلامی و أوقاف و تبلیغ وارشادِ
کشورِ عربستان سعودی
و مسئول و ناظر برمجمع ملك فهد برای چاپ قرآن کریم درمدینه منوره
باکمال مسرّت این چاپ قرآن کریم
و ترجمة معانی آنرا بزبان فارسی از مجمع منتشرمی کند

وازدر گاه خداوند مسئلت داردکه آنرا باعث منفعت عموم مسلمانان قرار داده
وبه خادم حرمین شریفین ملك فهد بن عبدالعزیز آل سعود
مقابل مساعی فراوان ایشان درنشر کتاب خداوندکریم بهترین جزای خیر عطا
فرماید . والله ولي التوفيق.

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة

بفضل
خداوند و توفیق او چاپ
این قرآن کریم با ترجمه معانی
آن درمجمع ملك فهد برای چاپ قرآن
کریم درمدینه منوره و زیر نظارت
وزارت شئون اسلامی و أوقاف و تبلیغ
و ارشاد کشور عربستان سعودی
سال 1417 هـ باتمام
رسید

ⓒ مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤١٧هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
القرآن الكريم وترجمة معانيه إلى اللغة الفارسية / ترجمة مجمع
الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة .
٩٢٨ ص ، ١٤×٢١ سم
ردمك ٢-١٩-٧٧٠-٩٩٦٠
١- القرآن - ترجمة - اللغة الفارسية ٢- القرآن - تفسير
أ- مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف (مترجم)
ديوي ٤٩١٥٥، ٢٢١ ١٧/١٠٥١

رقم الإيداع : ١٧/١٠٥١
ردمك : ٢-١٩-٧٧٠-٩٩٦٠

(٤٠٠٠/د ٢٦) (٥) (٠١) ردمك : ٢-١٩-٧٧٠-٩٩٦٠

قرآن کریم

وترجمه معانی آن
بزبان فارسی

